

دواين ږووداوه‌کان و کوټايي جيهان

نوسيني

محمد حسان

وه‌رگيږاني

عبدالمجيد عبدالحميد

ناريت

به ناوی خوای به خشندهی میهره بان

الحمد لله وكفى والصلاة والسلام على نبيه المصطفى وصحبه المجتبی
أما بعد...

سوپاس و ستایش بۆ خوای پهروهردگار که دوستی کردوین له نه بوونه وه و
رزق و رۆزی داوین و رینموویی کردوین و هۆش و بیر و عهقلی پی به خشیوین بۆ
ئه وهی به هۆیانته وه گه وهیی و مه زنی ئه ومان بۆ ده رکه ویت، کاره جوانه کانی
به لگهی دانایی و زانایی و جوانکاری ئه وه، سوپاس بۆ هه موو ئه و نیعمه تانهی که له
ژماردن نایه ن، که چی زۆریه ی مرقفه یاخی بووه کان پیتی نازانن، له گه وره ترین و
مه زنترین و شکۆمه ندترین ئه و نیعمه تانه نیعمه تی ئیسلامه ... ئه و به رنامه یه ی که
مرقفه کانی له تاریکی و شه وه زه نگه وه ده رکرد بۆ رووناکی... به هاتنی خۆری
رۆژیکێ نوێ هه لات و بانگی کردنه وه ی لاپه ره یه کی نوێ له میژووی دوور و درێژی
مرقفایه تی دا، چیتر قه رزاران به هۆی قه رزه کانیانه وه مۆری کۆیلایه تییان پیا
نه ده نرا .

سوپاسی ده کهین بۆ هه موو ئه و نیعمه تانه ... سوپاسیک شایسته ی مه زنی و
گه وره یی ئه و بیت... سوپاسی ده کهین به قه د گه وره یی عه رشه که ی خۆی... به
قه د گه وره یی و مه زنی و جوانی زاتی خۆی و به قه د فراوانی ره حمه ت و میهره بانی
خۆی... شایه تی ده ده م که هیچ په رستراویک نییه شایه نی په رستن بیت ته نها (الله)
نه بیت ته نها و بی هاوه له ...

سه لات و سه لام له سه ر پیغه مبه ری نازدار ﷺ که (محمدی کوپی عبدالله) یه ...
شایه تی ده ده م که نێردراوی پهروهردگار و ئه م په یامه ی له لایه ن پهروهردگار وه
بۆ هیئاوین و به و په پی جوانی و دانایی و به بی که م و کووپی ئه و په یامه ی گه یاند و
له و پێناوه دا نازار و ئه شکه نجه ی زۆری چه شت و شه ونخوونی زۆری کرد، که چی
ئه و هه رگیز وازی نه ده هیئاو، به لکو سوورتر و دامه زراو تر بوو بۆ گه یاندنی ئه م
په یامه و تام و چێژی له و ماندوو بوونه وه رده گرت، ئه و پیغه مبه ره ی ﷺ که

په حمه تيك بووه بۆ هه موو جيهان و خۆشه ويستی په روهر دگاره... به سه بۆ ئه و
كاتى خواى گه وړه گله يى لى ده كات پيى ده لئيت: ﴿عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذْنَتْ
لَهُمْ﴾ التوبة: ٤٣. ته ماشا كه ن خواى په روهر دگاره له گه ل به نده خۆشه ويسته كه يدا
به چى شيوه و شيوازيك قسه ده كات؟!؟

برا خۆشه ويسته كانم... خوشكه به حورمه ته كانم...

خۆم به ئاسووده ده زانم كه له م چهند وشانه دا له خزمه تاندا بم و جيگاي
به ختيارييه بۆ من نه گه ر توانيبيتم به جوانى ئه م كتيبه م له زمانى عه ره بيه وه
وه رگي پايته سه ر زمانى شيريني كوردى بۆ ئه وه ي خوينه رانى كورد ئه و مروارييه به
نرخه يان له ده ست ده رنه چي ت و شوين پيى باووي پيراني خويان بزر نه كهن، ئه م
ميلة ته كه سه دان كه له پياوى تيدا هه لكه وتوو و توانيويانه خزمه تي ئه م نايينه
بكه ن كه تا ئيستا بوونه ته پيشه نگ و جيى شانازى نه وه كانيان، له سه رووه ي
هه موويانه وه صلاح الدين الايوبي و ابن المستوفي و ئامه دي و دينوهرى و ابن
خه له كان و ابن صلاح الشهرزورى و ده يان زانا و داناي تر.

جا له م پيشه كييه دا هه ز ده كه م دووخال بخه مه پوو...

١ - ئه م كتيبه له بنه رته دا زنجيره باسيك بوو كه ريژدار (محمد حه سان) له
ريگاي كه نالى ئاسمانى (الناس) به بيست و نو نه لقه پيشكه شي كرد له ژير
ناونيشانى (أحداث النهاية ونهاية العالم)، له گه ل چهند برايه كدا (خوا پاداشتي
چا كه يان بداته وه) به باشمان زانى ئه م كتيبه وه رگي پينه سه ر زمانى كوردى جا
ئه وانيش ئه و نه ركه يان به من سپارد، بۆيه منيش سوپاسى متمانه كه يان ده كه م.

٢ - له ته فسир كردنى ئايه ته كاندا پشتم به ته فسيري (رامان) به ستوو له دانانى
ريژدار (ئه حمه د كا كه مه حمود) خوا له تاوانه كانى ئيمه و ئه ويش خۆش بيت، بۆيه
ته فسير كردنى هه موو ئايه ته كان له و ته فسيره وه وه رگي راوه، خوا پاداشتي هه موو
لايه ك بداته وه.

١ - واته: خوا لئيت خۆش بيت بۆچى - بى تايكر دته وه - مۆلّه ت به دوورووه كاندا نه يه من بۆ غه زاكه ي ته برك؟؟.

هه وره ها داواتان لي ده كه م له په خنه و ناموزگاري و پيشنياره كانتان بي به شم
مه كهن، له هر كه م و كووپييه ك ناگادارم بكه نه وه چ زمانه واني يان بابيه تي بيت،
خوای گه وره پاداشتي هه موو لايه ك بداته وه.

داوا له خوا ده كه م، كه (دلسوزي و ثيخلاص) مان پي بيه خشيت و هه موو كارو
كرده وه كانمان لي وهرگريت له ريا به دوورمان بكاته وه و له تاوانه كانمان خوش
بيت، نيوه يش له دوعاي خه ير بي به شم مه كهن، به لكو خوای په روه گار دوعاي
كه سينكتان وهرگريت!

عبدالمجيد عبدالحميد

kfree_۱۹۷۵@yahoo.com

به ناوي خواي به خشنده و ميه رهبان

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على خير المرسلين محمداً وعلى آله
وصحبه أجمعين....
أما بعد:.....

له كۆن ونويډا زۆر ك له زانا يان دهركه وتوون و هر يه كه له بواړيكا توانيو به تي
خزمه تي ثابيني پيرؤزي ئيسلام بكات و خويان بكه نه پردك بق شه وهي خه لكى له
ريگايانه وه به ره و به هشت بپه پنه وه، له نموونه ي شه و زانا به ريژانه ريژدار (شيخ
محمد حسان) ه كه له م كتيبه دا له خزمه تي وشه جوانه كانيدا ده بين.

به پاستي شه و زانا به توانيو به تي له ماوه يه كي كه مدا خوي به ه موو جيهاني
ئيسلامي بناسيني، ئيستا زوري به ي موسلمانان به ه موو ناست و تويزه كانيدانه وه
تامه زوي و تاره شيرينه كاني شه، چ له ريگاي كتيبه كانيه وه بيت يان له ريگاي
كه ناله ناسمانيه كانه وه، بوي ه زمكرد له م پيشه كي به دا كه ميك له سه رياني شه
به ريژه بدويم.

ناوي ته واوي شه به ريژه (محمدي كوپي ابراهيم ي كوپي ابراهيم ي كوپي
حسان) ه و به (محمد حسان) ناسراوه له گوندي (دموه) سه ر به پاريزگاي
(الدقهلية) ي ولاتي ميسر له به رواي (۱۹۶۲/۴/۸) له خيزانيكي دينداري ساده له
دايك بووه.

هر له منداليه وه باپيري (كه باوكي دايكي دهكات) به خيوكردني شه منداليه
گرته شه ستوي خوي، شه و باپيره ي كه ه موو قورناني پيرؤزي به جواني له به ر بووه و
شاره زاييه كي ته واوي له فيقه ي شافعي دا ه بوو، هر له سه ره تاي ژيانيه وه باپيري
دركي به زيره كي و ليها تووي شه منداله كرد و ه ستي كرد كه ده تواني قورناني
پيرؤز له به ر بكات بوي له ته مه ني چوار ساليه وه (شيخ محمد حسان) په يوه ندي
به حوجره ي گونده ك يانه وه دهكات و به ر ده وام هاتو چوي شه وي دهكات تاكو له
ته مه ني هشت سالي دا و له سه ر ده ستي ماموستا به ريژه كه ي (شيخ مصباح
محمد عوض) ه موو قورناني پيرؤز له به ر دهكات.

پاشان چەند کتییەک لە سەر زمانی عەرەبی و عەقیدە ی ئیسلامی و فیهی شافعی لە بەر دەکات وەک کتیی (متن أبي شجاع) لە فیهی شافعیدا. وە باپیری پاشان هەولێ لە گەلدا بۆ لە بەرکردنی کتیی (ریاض الصالحین) ئەویش لە تەمەنی دوازدە سالیاندا لە بەرکرد و پاشان (الأجرومية) لە بەر دەکات، ئینجا لە سەر دەستی شیخەکی (مصباح محمد) کتیی (التحفة السنية) لە بەر دەکات و هەر لە منداڵییەوه حەزی لە خوێندنەوهی زمانی عەرەبی و شیعەر بوو.

پاشان لە مزگەوتی گەورە ی گوندە کە یان دەست بە وانه و تنەوه دەکات و هەردوو کتیی (فقه السنة) و (ریاض الصالحین) راڤە دەکات کە چی هێشتا تەمەنی تەنها سیازدە سالە.

لە لایەن باپیرییهوه داوای لێ دەکەیت کە وتاری هەینی بخوێنیتەوه، ئەویش یەكەم وتاری خۆی لە گوندی (میت مجاهد) دەخوێنیتەوه لە تەنیش گوندە کە ی خۆیانەوه دەبێت (گوندی دموه) لە کاتی کدا تەمەنی سیازدە سالە، جا لە و وتارەدا کە وتاریکی زۆر بە نرخ و بە بەها بوو باسی مردنی کرد و کاریگەری زۆری لە سەر نوێژەران هەبوو وە هەموویان پێی سەر سام بوو بوون، بۆیە شیخی مزگەوتە کە داوای لێ دەکات کە بۆ هەفتە ی نایندە دیسان خۆی ئامادە بکات و وتاری هەینیان بۆ بخوێنیتەوه، جا لێرەدا بە سەر هاتیکی خۆش هەیه لە کاتی چوونی بۆ ئەو گوندە، شیخ محمد حەسان خۆی باسی دەکات و دەلێت: ((کاتی لە سەر داواکاری باپیرم پۆیشتم بۆ گوندی (میت مجاهد) بە مەبەستی خوێندنەوهی وتاری هەینی لەوئێ شێخێکی بە تەمەنی لێبوو کە هاوێلی باپیرم بوو، منیش خۆم پێی ناساند و ئەویش زۆر بە گەرمی بە خێر هاتنی لێکردم و ریزی لێگرتم، بە لام کاتی پێم گوت بە مەبەستی خوێندنەوهی وتاری هەینی هاووم زۆر پەست بوو ئەمجار جوینی پێدام و لە مزگەوت دەریکردم و منیش زۆر دڵتەنگ بووم لە بەر ئەو رەفتارە، چونکە من زۆر حەزم دەکرد ئەگەر بۆ جاریکیش بوايه وتارم بخوێندایە تەوه، لەو گوندە برادرێکم هەبوو، رۆیشتم بۆ مائی ئەوان و ئەو شەوه تا کو بە یانی لەوئێ مامەوه، خۆش بەختانە ئەو رۆژە کابرایەکی خەلکی گوندە کە کۆچی داوی کرد و خەلکی گوندە کە

هموو دهرچوون بو به خاك سپاردني وه ته مېشه هليكي زيرين بوو بو من بو
ته وه و تاري تيدا بخوښمه وه منيش و تاريكم خوښنده وه و كاريگه رييه كي زوري
هه بوو له سرخه لگه كه، بويه شيخه كه بانگي كردم (ته وه كي دويني جويني پيدام و
له مرگه وت دهرېكردم)، كه نه و پوژه و تاري هه يني له مرگه وت كه بخوښمه وه،
به كورتي نه و پوژه و تاريكي زور كاريگه رم بو خوښنده وه، پاشان شيخه كه بانگي
كردم و داواي لي كردم ئيتر هه موو زورتيكي هه يني برؤم بو ته وه به مېه ستي
خوښنده وه و تاري هه يني)).

بويه ته وه به كه م ته زمون بوو بو شيخ له گه و تاردا.

چيتر له و پوژه وه تاكو نه مړ شيخ محمد حسان مينبيري جي نه هيشتووه و
هه ردم و تار ده لته وه مېگه به هوي نه خوښي يان سه فهر و تار و مينبيري جي
هيشتبيت، نه مجار په يوه ندي ده كات به قوتا بخانه ياساييه كانه وه و به رده وام
ده بيت له سري تاكو گه يشته قوناغي زانكو و له وي له به شي راگه ياندي (اعلام) له
زانكوي (القاهره) تواني به پله ي زور باشه (جيد جدا) پروانامه ي به كالوريوس به
ده ست به يني، وه له و به شه دا (به شي راگه ياندي) سوودي زور وه رگرت له چهند
بابه تيك كه يارمه تي دهرې بوو بو مېه ستي بانگه واز بو ديني خوا، به تاييه تي
هه ندي وانه له وانه: وانه (تحليل المضمون) و (كيفية مخاطبة الجماهير).

له و كاتانه دا شيخ به رده وام بوو له خوښندي بابته شه رعييه كان له سه رده ستي
ماموستاياني نه زهر به تاييه تي له هه رده و بابته تي فيقه ي ئيسلامي و ته فسير،
هه رگيز شيخ وازي له و تاري هه يني و وانه و تنه وه نه هيتا و وانه يه كي هه فتانه ي هه بوو
له گوندي زانكو.

له به كه م پشوي هاويني سالي خوښندي له زانكو و كه هيشتا ته مېني هه ژده
ساله شيخ محمد حسان سه فهر ده كات بوللاتي نوردن بولاي فهرمودناسي شام و
مجددي نه م سه ده يه و شيخي نه هلي سوننه و دوزمني بيدعه و بيدعه چييه كاني
(شيخ أبو عبد الرحمن محمد ناصر الدين الالباني) خوا له تاوانه كاني ئيمه و نه ويش
خوش بيت، له چهند وانه و دهرسيكي كه مي شيخ (الالباني) دا ناماده ده بيت و له و

ماوه يه دا وهكو پيشه وا و وتار خويني يه كيك له مزگه وته كاني نزيك شاري (السحاب) ده مينينه وه.

پاش زانكو شيخ په يوه ندي ده كاته په يمانگاي ديراساتي نيسلامي يوه له قاهره به مه به ستي به ده ست هيناني خویندنې بالا له ديراساتي نيسلامي، به لام قه دهرې خواي گه وړه وا ده بيت كه نه و خویندنه ته واو نه كات به هوي ماوه ي په يوه ندي كردني به خزمه تي سهر يازييه وه و نه ویش په يوه ندي ده كات به سوپاوه، له وي له نار سوپادا واز له وانه وتنه وه ناهيني و ده ست به وتار خویندن و وانه وتنه وه ده كات.

له پاش ماوه ي خزمه تي سهر يازي له شاري (السويس) ده مينينه وه و له مزگه وته كاني نه و شاره دا ده ست به وتار خویندن و وانه وتنه وه ده كات و خه لگي شاري سويس خوشيان ده ويت و له ده وري كۆ ده بنه وه و ناوبانگ ده رده كات. پاشان سه فهر ده كات بو ولا تي سعودي و له وي و له مزگه وتي (الراجحي) له (الرياض) بو ماوه ي زياتر له شش سال وه كو وتار خوین و پيشه وا ده مينينه وه و له سهرده ستي ريزدار شيخ (أبو صالح سليمان الراجحي) فيري حيكه ت و دانايي ده بيت.

پاشان شيخ محمد حسان ده پوات بو لاي زاناي پايه به رزي نه م سهرده مه شيخ عبدالعزيز بن باز رحمته الله عليه، له و زانايه وه زانست و زانياري و ه رده گریت، نه و زانايه كه به پيشه وای نه هلي سوننه و زاناي سهرده مي خوي ديته ژماردن، چنه د ساليك له بهر ده ستيدا ده بيت و چنه د كتيبكي له و زانايه وه ده خوینت و گوييستي ده بيت له وانه رافه كردني (فتح الباري) و (النونية) و (الطحاوية) و (الواسطية) و چنه د كتيبكي تر له فيقه ي نيسلامي و (أصول) دا.

پاشان كتيبې (الطحاوية) له بهر ده ستي شيخ (عبدالله بن جبيرين) وه چنه د كتيبكي تر لاي نه و زانايه ده خوینت له بواره كاني فيقه ي نيسلامي و اصول و ته فسرو عه قيده.

نه مجار لاي زاناي پايه به رز (شيخ عبدالقادر شيبه الحمد) رافه كردني كتيبې (بلوغ المرام) ده خوینت.

له پاش نه و هموو ماندوو بوونه له لايه شېخ (سليمان الراجحي) داواي لي ده كړيت كه بچيت بڼ مزگوته كې خوي له (القصيم)، له كړدنه وه ي په كيك له پرژده كاندا و به ناماده بووني گوره زانايان له ولاتي سعودي شېخ (سليمان) داواي لي ده كات، كه له پيش نه و هموو زانايه دا وتاريك بليتته وه، له پاش ته و او بووني وتاره كه شېخ (عبدالله بن منيع) هله ده ستې و له سهرداواي نه و هموو زانا به رز و به ريزانه برونامه ي (دكتوراه) پيشكهش به شېخ محمد حسان ده كات. نه و ماوه يه كه شېخ محمد حسان له (القصيم) ده بيت هاتو وچوي زاناي پايه به رز و فقه يي نه م سرده مه شېخ (محمد بن صالح العثيمين) ده كات و له نه وه و زاناي يه كي زور و ده كړيت

نه مجار به پشتگيري و ته زكيه ي شېخ (محمد بن صالح العثيمين) داواي لي ده كړيت له زانكي (الامام محمد بن سعود الاسلاميه) لقي (القصيم) له هردو كوليزي (الشريعه) و (أصول الدين) وانه ي (الحديث) و (مناهج المحدثين) و (تخريج) و (طرق الحديث) بليتته وه.

شېخ محمد حسان خاوه ني ده يان كتيب و سهدان كاسيټه له هموو بوار و لقه كاني زانست و زاناي ريدا، ته نها به نوسيني كتيب و خويندنه وه ي وتار و دهرس و وانه نه وه ستاوه به لكو هولا و چالاكي نه و پياوه زوربه ي ولاتاني جيهاني گرتووه ته وه، زوربه ي ولاتاني جيهان گه پاره به مه به ستې بانگه واز بڼ ناييني پيروزي نيسلام و به شداري له ده يان كوڼگره ي جيا جيا كړدوه له ولاتاني (نه مريكا و نه لمانيا و مه جر و قه تر و كوه يت و ثيمارات... هتد) له په كيك له وگه شتانه يدا و له شاري نيويورك ي ولاتي نه مريكا و له په كي له كوڼگره نيو ده و له تيبه كاندا به شداري ده كات و هر كه شېخ محمد حسان وتاره كې ته و او ده كات (حفتا و پينچ) كه س موسلمان بووني خويان ناشكرا ده كهن و دينه سر ناييني پيروزي نيسلام، جگه له وه له ده يان كوڼگره ي تر به شداري كړدو كه په يوه ست بووه به نيسلام و موسلمانان وه.

نيستا بڼ نزيكه ي ده ساله شېخ خوي په كلا كړدوه ته وه بڼ بانگه واز و وانه وتنه وه و ماموستاي عقيده و سيره و (مناهج المحدثين) و (تخريج أحاديث) و (شرح

حديث جبريل) ه له په يمانگای پټگه ياندنی بانگه وازکاران له المنصوره وه روه ها
سه روکی نه نجومه نی کارگيری (مجمع أهل السنة) يه، وانه يه کی هفتانه ی هيه له
مزگه وتی (مجمع التوحيد) له گوندی (دموه) له منصوره .

مامؤستاگانى:

ټه م ريزداره له چنه د زانايه كه وه زانست و زانيارى وه رگرتووه له سه رووی
هه موويانه وه:

- ۱- شيخ عبدالعزيز بن باز.
- ۲- شيخ محمد بن صالح بن العثيمين.
- ۳- شيخ عبدالله بن جبيرين.
- ۴- شيخ عبدالقادر شيبه الحمد

نوسينه گانې:

۱. حقيقة التوحيد.
۲. خواطر على طريق الدعوة.
۳. قواعد المجتمع المسلم .
۴. خطب الشيخ محمد حسان (۱۲ مجلد).
۵. خطب الشيخ محمد حسان (۴ مجلد).
۶. ماذا قدمت لدين الله؟.
۷. نهاية العالم متى وكيف.
۸. الحصاد الحلو والحصاد المر.
۹. اجتنبوا السبع الموبقات.
۱۰. سلسلة الدار الآخرة (۳ مجلد).
۱۱. تبرج الحجاب.
۱۲. الطريق الى القدس.
۱۳. الإيمان بالقضاء والقدر.

۱۴. الثبات حتى الممات.
۱۵. أئمة الهدى و مصابيح الدجى.
۱۶. جبريل يسأل والنبي يجيب (۳ مجلد).
۱۷. مسائل مهمة بين المنهجية والحركة.
۱۸. الحقوق الإسلامية.
۱۹. أحكام الجنائز.
۲۰. أحداث النهاية ونهاية العالم.
۲۱. أمراض الأمة.
۲۲. الفتنة بين الصحابة.
۲۳. دروس من سورة النور.
۲۴. صفات المنافقين.
۲۵. دروس في التربية .
۲۶. قبس من السنة.
۲۷. السيرة بين الحاضر والماضي.
۲۸. شرح الأصول الثلاثة.

جگه له وه سهدان دهرس و وانه و زنجيره باسى ههيه زؤربهى ئه و دهرسانه له
چهند سايتيكي سر توپى ئه نته رنيټ دهرست ده كه ويټ له واته :

۱- له باسى ته فسيردا نه وهت و پيټنج كاسيتى ههيه كه تيايدا ته فسيرو سوره تي
(مريم و الحجرات و النور و ق و الفاتحه) ده كات. وه چهند كاسيتيكي تر له
ته فسيردا .

۲- له باسى عه قيده و بيروباوه ردا (سهد و بيست) كاسيتى ههيه كه تيايدا
رافه كردنى كتيبي (حقيقة التوحيد و معارج القبول و عقيدة الواسطية) ده كات.

۳- له باسى فه رمووده دا (نه وهت و پيټنج) كاسيتى ههيه له رافه كردنى
فه رمووده كانى (صحيح البخارى) دا و زياتر له (دووسهد و په نجا) كاسيتى ههيه كه

رافه کړدنی فرموده ی (جبریل) دهکات و (ده) کاسیټی هیه له باسی (احکام الجنان) دا

۴- له باسی سیره و میژودا زیاتر له (پهجا) کاسیټی هیه.

۵- له باسی بانګه واز بڼ دینی خوی پوره دګار زیاتر له (بیست) کاسیټی هیه.

۶- له باسی ناداب و رهوشتدا زیاتر له سه د کاسیټی هیه که رافه کړدنی کتیبی (مدارج السالکین) ی (ابن القيم) دهکات و زیاتر له (چل) کاسیټی هیه باسی مافه ګان که پیویسته بزانیږن دهکات و دهیان کاسیټی تر له و بابه ته دا . جګه له مانه خاوه نی سدهان کاسیټی تره له بابه ته جیا ګاندا له باسی به هشت و دوزخ و رڼی دوايي و نازاره کون و نویسه ګانی موسلمانان و کتیه ګانیان و هولدان بڼ چاره سر کړدنی . وه له ګوتاییدا با شه مان له بیر نه چیت که شیخ محمد حسان خاوه نی دهنگی ګی زور خوشه و ختمه یه کی ته لوی هیه و هه موو قورنانی پیروزی به و دهنگه خوشه خویندووه ته وه .

بڼ زیاتر ناشنا بوون له ګه ل محمد حسان و تار و کتیه ګانیدا سر دانی شه سایه ته ی تاییه ت به خوی بګه : www.mohamedhassan.org

داوا له خوی بالاده ست و کارزان دهکام من و نیوه و شیخ محمد حسان و پیغه مبري نازدار ﷺ و هه موو پیاوچاګان له به هشتی به ریندا ګو بکاته وه و بهر دهکات بخاته کات و ته مه نی شیخه وه و حق و راستی له سر زمانی جیګر بکات و نیمه ش له فیتنه دوور بکاته وه .

وآخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمين

کو کړدنه وه و ټاماده کړدنی

عبدالمجيد عبدالحميد

بسم الله الرحمن الرحيم

إن الحمد لله حمده ونستعينه ونستغفره، ونعوذ بالله من شرور أنفسنا وسيئات أعمالنا من يهده الله فلا مضل له، ومن يضل فلا هادي له وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله.

فإن أصدق الحديث كتاب الله، وخير الهدي هدي محمد ﷺ، وشر الأمور محدثاتها وكل محدثة بدعة وكل بدعة ضلالة، وكل ضلالة في النار.

قال تعالى: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ، وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ﴾
آل عمران: ١٠٢.

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنَسَاءً ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾ النساء: ١.
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾ يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ الأحزاب: ٧٠-٧١.

۱- واته: نهی گهلی خاوهن باوه؟ دهبی هرچونی پیویسته، ناوا له سنووره کانی خوا پاریز بکهن...، هه همیشه گوپراپه ل بن، هرگیز سه ریچی نه کن، هه ردهم خولتان له یاد بیت، هیچ کات له بیرى نه کن، سوپاسگوزار بن، سپله مهن، دهبی هه تا گیانمان له بهردابی، له خوا بترسین و بهر قهرمانی شهو بین، بویه ده فهرموی: وه دهبی هر به موسلمانیتی بمرن، واته: هه تا زیندوون توند دهست به نیسلامه که تانهوه بگرن و دهستی لی بهر مه دهن، هه تا روژی که مردن با به دینهوه بچنهوه لای خوا.

۲- واته: نهی خه لکینه! لهو پهروه رگاره تان پهرواتان بږ و بترسن که شهو تیوهی له تاکه که سیک تادهم تږوست کرد، وه هر لهو تاکه که سهش هاوسه رکشی (حهوا) دروست کرد، وه لهو دووانه پش پیوانتیکی ږور و تافره تانیتی ږوری به مونیا دا بلار کردهوه له گه ل جیساواری رهنګ و زمان و لیها تووی و لیوه شاوه بیان، وه لهو خوا به بترسن که به ناوی شهو په کتری سویند ددهن و له په کتر بهو داوا نه کن، بږ نمونه نه لئین: له بهر خوا شهو کارهم بږ بکه، شهو شته م بدهی، وه هرخوا خوششان له مانی خزمایه تی پیاریزن و پشت له په کتر نه کن و هاوکاری په ک بن و له کانی بوون و نه بوون به دهم په کوه بن، بی گومان خوا به ویدی و هه همیشه نی ناګادر و چاوبیره به سه رتانهوه، ده زانی تهرکی سه شانتان شه نجام ددهن یان نا.

۳- نهی شهوانی بوواتان هیناوه! هر له خوا بترسن، و قسهی راست و ریک و پیک بکهن (۷۰) شهوسا خوا کاره کانتان بږ راست دینی و هیدایه تتان دهکا بږ شه نجامدانی کاری چاک و گوناوه کانیشتان بږ ده پزشی و هر

أما بعد:

هه روه كو ئاشكرايه له م سالانه ي دوايدا قسه و باسيكي زور دهكرت دهرباره ي
(دواين رووداوه كان) و داستان و جهنگ و نيشانه بچوك و گه و ره كان كه له پيش
روزي دوايدا روو ده دن، ئەم قسه و باسه دهرباره ي ئەم بابته سامناكه ته نها
زانايان و بانگخوازاني موسلماناني نه گردووه ته وه، به لكو زوربه ي سهركرده و
پيشه وا و زانايان و روشنبيران و نوسه راني جگه له موسلماناني خهريك كرده وه،
ئه وه ي جيكاي سهرنج و تيرپامانيكي قووله، كه ئه وه ي ئه وان ده ينوسن و باسي له
باره وه ده كه ن له بواري خستنه رووي بيرۆكه يه ك يان روشنبيرييه كي هوشمه ندانه ي
سارد نيه، به لكو زاده و هه لقولاوي بيروباوه پيكي روون و ئاشكرايه.

إبن القيم دهغه رموت: ((هه رسي ئوممه ته كه چاوه پروان له دوا سهرده مدا
چاوه پروانكراويك دهرچيت، چونكه ئه وان له هه موو ميلله تيكداه لئنيان پي دراوه،
موسلمانان چاوه پرواني دابه زيني (المسيح) عيساي كورپي مه ريه م ^{عليه السلام} ده كه ن له
ئاسمانه وه، بوشكاندني خاچ و كوشتني به راز و كوشتني دوزمه كان له جووله كه و
ئه وان له كه ده يبه رستن له گاوه ره كان، چاوه پرواني دهرچووني (المهدي) ده كه ن كه
له ئه هلي به يتي پيغه مبه رايه تيه و زه وي پر ده كات له دادبه روه ري پاش ئه وه ي پر
بوو بوو له سته م و زورداري)).

ئه وه تا يه كه م سهرۆك وه زيواني ده وله تي جووله كه به ناوي (بن جوريون)
ده لئيت: ((بوون و زيندووي زايوني (سه هيونيته) له دوو سه رچاوه وه كومه ك
ده كريت: سه رچاوه يه كي قوولي سوزداري به رده وام، ئەمەيشه سه ربه خويه له
هه موو كات و شوپينيكداه ئەمەيشه زور ديري نه به قه د ديري ني خودي گه لي
جووله كه و ئەم سه رچاوه يشه به لئينيكي خوداوه نداه و هيوايه كه بۆ گه رانه وه، ئەم
به لئينه ش ده گه رپته وه بۆ چيروكي يه كه م جووله كه كه ئاسمان به ئه وي راگه ياند:

كه سيك گوپرايه لي فرماني خوا و په يامبه ري ئه و بكات ئه وه بي گومان سه ركه رتينيكي گه وري به ده ست
هه ناوه. (۷۱)

۱- إغاثة اللهفان (٤٦٢/٢) طبعة المكتب الاسلامي.

۲- الخلفية التوراتية (ص ٤٢).

((له پاش خوت هموو زهوى و زارى (بهنى كنعان) ددهم به تق و نهو كهت و بېته مولكيكى به رده وامى نه مرى تق)) ثم به لینه به ميراتگيرى گلى جووله كه بق زهوى ده زانن، وا ده بينن ثم به به شيكه له په يماننامه يه كى به رده وام له گه ل خداوه ندى خوياندا په يمانيان به ستروه به جى به جى كردن و هينانه دى ئو به لینه . وه باوه پ به ده ركه وتنى (المسيح) به مبه ستي گه پانده وهى ده سلا ت و فه رمانده وايى بوو ته سه رچاوه يه كى بنه پرتى له نايى جووله كه دا، هر تاكيك له نويزه كانى پوزانه يدا به پاپانه وه و ملكه چ كردنه وه دوو باره ي ده كاته وه و ده لیت: باوه پم هيه باوه پيكي ره ها به هاتنى (المسيح)، به رده وام هموو روتيك له چاوه پوانى نه و دام هر چه نده دوايش بكه ویت)) جا جووله كه باوه پى وايه كه (المسيح) ي چاوه پوانكراو له (بهنى ئيسرائيل) ه و نه وانيش ده بنه سه رباو و پشتيوانى و هموو جيهان فه رمانده وايى ده كات له نورشه ليمه وه (القدس).

گاوره كان باوه پيان به گه پانه وهى (المسيح) هيه كه داده به زیت سه ر زهوى به مبه ستي كوشتنى جووله كه و موسلمانان و هر كه سى شوينى ئوان نه كه وتوه له جهنگيكي جيا كه ره وه دا كه به (هر مجدون)، يان (سهل مجيدون) ناوى ده بن كه ئو ویش ده شتيكه له زهوى (نلسطين)، باوه پيان وايه ثم جهنگ يه كلايى كه ره وه له سه ر ئو زهوييه ده بیت.

ثافره ته نوسه ريكي نه مريكي به ناوى (جريس هالسل) ده لیت: ((باوه پيان وايه كه جهنگى (هر مجدون) جهنگيكي ناوكى به (نه وه وييه) و هيچ دالده يه كى نيبه به پي پلانيكي خداوه ند، زوربه ي ئينجيلييه كان ئوانه ي باوه پيان به چاره سازى (التدبيرية) هيه ده ستیان گرتوه به ره فتاريكه وه له گه ل ئيسرائيلدا به شيوه يه كى راسته وخو ثم بچوونه ده يانبات بو دانپيدانى خويان به روودانى جهنگيكي سوتينه ر كه درنده ترو به رباوتره له هر كوشتاريك كه به بير و هوشى ادولف هتلى تاوانكاردا هاتبیت)).

به لكو (أوترال لوبرتس) خاوه نى كتيبي (دراما نهاية الزمن) و (هول لندسى) خاوه نى كتيبي (نهاية الكرة الأرضية العظيمة) وا ده بينن كه كوتايى يه كى ناسورى

هه ژينه نزيكه له جيهانه وه به هوی نهو جهنگه وه که به جهنگی (هر مجدون) ناوی ده بن، تا رادهیه که یه کیکیان به شیوه یه که دهریپړیوه و ده لیت: ((هیچ پتویست ناکات به بیرکړنه وه له قهرزه دهره کییه کانی نه مریکا یان به رز بوونه وه ی باج یان ناینده ی نه وه کانی داهاتوو، مه سه له که ته نها چهند سالتیکه و هه موو شتیک له جيهاندا له بنه چوه ده گوردریت)).

نهمهش نوسه ریکي (أصولی) نه مریکی تره به ناوی (لاری جونز) ده لیت: (نهو که سه ی باوه پی به بیردوژه ی (هر مجدون) هه یه نه وه که سیکي (أصولی) یه و کتیبی پیرۆز ده خوینیتته وه هه وه کو چوڼ فهره نگیك ده خوینیتته وه بۆ نه وه ی پیشبینی ناینده بکات... نه مجار ده لیت: گاوه نوپیه راستره وه کان باوه پریان وایه که کتیبی پیرۆز پیشبینی گه پانه وه ی بیگومانی (المسیح) بۆ جاریکی تر ده کات پاش ماوه یه که له جهنگی ناوکی (نه وه ی) جيهانی یان کاره ساتیکي سروشتی و هه رس هینانیکي نابووری و پاشا گه ردانییه کی کومه لایه تی، نه وان باوه پریان وایه که نه م رووداوانه ده بیت رویدهن پیش گه پانه وه ی دوهم،... نه مجار ده لیت: له کوتایی نه م قهیرانه دا نه و گاوه تازه له دایک بووانه سر له نوی ده گه پینه وه له گه ل (المسیح) دا وه کو سه رکړده یه کی سه ربازی سه رکه وتوو بۆ نه نجامدانی جهنگی (الهر مجدون) بۆ ویرانکردنی دوژمنانی خودا، ماوه یه که به به خته وه ی له گه لیدا ده میتنه وه و هه نه وه یه که (المسیح) بۆ ماوه ی هه زار سال قهرمانره وایی سه ر زه وی ده کات)).

هه روه ها (جریس هالسل) که نافرته نوسه ریکي نه مریکی یه له کتیبی (النبوءة والسیاسة) دا ده لیت: (میژووی مرقایه تی به جهنگی یان به کاره ساتیکي ناوکی (نه وه ی) ته و او ده بیت که پیی ده لیتن ((أرمجدون Armageddon)) وه نه م جهنگه یش ده بیته ریخوشکه ریک بۆ گه پانه وه ی (المسیح) که قهرمانره وایی ده کات (له پاش گه پانه وه ی) به سه ر هه موو زیندوو و مردوو کاندا وه کو یه ک).

به لکو هه شتا هه زار قه شه ی ئینجیلی پروتستانتی نه م بیروباوه پریان هه یه وه نه م بیروباوه پری خویمان و په یامه که یان له ریگای سهدان ویستگه ی رادیو و ته له فزیونه وه بللو ده که نه وه .

له به ناوبانگترین نهوانه قهشه په کی نه مریکی به ناوی (جیمی سواجارت) که ده لیت: ((خوژگم ده خواست بلیم: نیمه ناشتی ده سته بهر ده که ین به لام باوه پم وایه که (هرمجدون) به پړوهیه... نهو به پړوهیه... وه لیښاوی نهو رووداوه له دۆلی (مجیدو) ده بیت... نهو به پړوهیه... نهوان ده توانن نیمزا له سهر ریککه و تنامه ی ناشتی بکه ن که ده یانه ویت... به لام نهو نیمزایانه هه رگیز هیچ شتیک جی به جی ناکات... من پلان دانار یژم بۆ چوونه ناو دۆزه ختیکی داهاتووه وه... خوداوه ند خوی له ناسمانه وه داده به زیت... نهی خوداوه ند من به خته وهرم له و پیناوه دا... نهو به پړوهیه دوو باره... من هه رگیز گوئ نادم به وهی که له نه نجامی (هرمجدون) دا دروست ده بیت له دلته راوکی و کیشه و گرفت، چونکه نهوه نارامی ده به خشیته گیانم)).

له یه کی له وتنه کانی سه روکی نه مریکی (رونالد ریگان) که روژنامه ی (Jerusalem post) له بهرواری ۱۹۸۲/۱۰/۲۸ بـلاوی کردووه ته وه له گـهـل به روژه به ری جیبه جیکردنی لوبی زایونی (صه هیونی) (الإبیاك)، ریگان گوتی: ((کاتی ده پوانمه پیشبینیه کونه کانتان له (العهد القديم) دا و ده پوانمه په یونډیه پیشبینی کراوه که ده رباره ی جهنگی (الارماجدون) خوږم ده بینمه وه روو به رووی پرسیارک ده به وه، ناخو نیمه نهو نهوه ین که نهو رووداوه ببینین؟ نازانم نه گهر له م دوايه دا تیبینی کام له م پیشبینیا نه م کردی به لام باوه پم پیبکه بی گومان نهوه ده گونجی و جووته له گه ل نه م سه رده مه ی تیایدا ده ژین)).

قسه و باسیکی ژور هیه (نامه وی له وه زیاتر درې ژه ی پی بده م) هه مووی دووپاتی ده که نه وه که کاره که ته نها وشه یان نه ندیشه و بیر نییه به لکو بیرو باوه پکی دامه زراوه له ناخ و دلی نهو میلله ته دا.

حه ز ده که م لیره دا دووپاتی بکه مه وه که وا نیمه ییش باوه پمان هیه باوه پکی به و که وشه ی (هرمجدون) له گوفتاری پیغه مبه ری راستگو وه نییه ﷺ که سیکی ژیر ناتوانیت چ جا زانایه ک بریار بدات و، په کلایي بکاته وه، که نهوه نهو داستانه که وره یه که وا پیغه مبه ری راستگو و باوه پیکراو ﷺ باسی کردووه، نهو که سه ی که

هیچ قسه یه كه له خۆ وه ناكات، له فهرمووده یه كی دروستدا (صحیح) دا كه ئیمامی (مسلم) ریوایه تی کردوو له فهرمووده ی (ابی هریره) هوه ده فهرمویت: راستگۆی باوه ریپیکراو ﷺ فهرموویه تی: ((لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَنْزِلَ الرُّومُ بِالْأَعْمَاقِ أَوْ بَدَاقٍ))، واته: قیامه ت هه ئناسیت تاكو پۆمه كان كۆ نه بنه وه دژی موسلمان له (أعماق) یان له (دابق)) . كه وابوو (رۆمه كان) كین؟ رۆمه كان (بهنی الاصغر) ن كه دریزبوونه وه یان له م سه رده مه دا ئه وروی و ئه مریکیه كانن. (الأعماق) له كوئییه؟ الأعماق: ناوه راستی ولاتی شامه .

هر به قهستی گه پامه وه بۆ فهرهنگه زمانه وانیه كۆنه كان بۆ ئه وه ی له مانای ئه و دوو وشه یه بگه م كه پێغه مبه ری خواﷺ باسی کردوو ئه وانیش (الأعماق و دابق) ه، له كۆتاییدا و له و فهرهنگه زمانه وانیه دا بۆم ده ركه وت كه (الأعماق): جیگایه كه نزیکى (دابق) له نێوان حلب (سوریا) و أنطاکیا (تورکیا) . سه لات و سه لام له سه ر ئه و كه سه ی كه له خۆ وه قسه ناكات كه ده فهرمویت: ((لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَنْزِلَ الرُّومُ بِالْأَعْمَاقِ أَوْ بَدَاقٍ))، واته: قیامه ت هه ئناسیت تاكو پۆمه كان كۆ نه بنه وه له دژی موسلمان له (الأعماق) یان له (دابق)) دووباره فهرموی: ((فَيَخْرُجُ إِلَيْهِمْ جَيْشٌ مِنَ الْمَدِينَةِ مِنْ خِيَارِ أَهْلِ الْأَرْضِ يَوْمُنْزُو، فَإِذَا تَصَافَوْا لِلْقِتَالِ))، واته: سوپایه كه له مه دینه وه ده رده چۆ بۆ سه ر رۆمه كان، كه ئه و سوپایه له باشترین و هه لبژێردراوترینی ئه هلی سه ر زه وی یه له و كاته دا، جا كه به رامبه ر رۆمه كان وه ستان به مه به سستی كوشتار...)) واته: هه ردوو له شكه كه ئاماده ی جهنگ و تێكه له بوون و شه پ بوون، بۆ به رپا كردنی جهنگێكی یه كلایی كه ره وه ی جیاكه ره وه ((قَالَتِ الرُّومُ: خَلَوْا بَيْنَنَا وَبَيْنَ الَّذِينَ سَبَوْا مِنَّا نُقَاتِلُهُمْ))، واته: رۆمه كان

۱- راجع ((معجم البلدان)) (۸۰۳، ۸۰۴)، وقد قال النووي (رحمه الله) في ((شرح مسلم)) (۹ / ۲۴۸، ۲۴۹): ((الأعماق، بفتح الهمزة، وبالعین المهملة، و دابق، بكسر الباء الموحدة وفتحها، والكسر هو الصحيح المشهور، ولم يذكر الجمهور غيره... وهو اسم موضع معروف و (الأعماق و دابق) موضعان بالشام بقرب حلب)).
۲- قال النووي (رحمه الله) في ((شرح لمسلم)) (۹ / ۲۴۹): ((سبوا: على وجهين: فتح السين والباء، وضمهما، قال القاضي في ((المشارق)): ((الضم رواية الأكثرين. قال: وهو الصواب))، قلت: كلاما صواب، لأنهم سبوا أولاً ثم سبوا الكفار)) انتهى المراد.

دهلئين: ئه‌ی سوپا ئتوه ريگامان بۆ چۆل بگه‌ن و وازمان لى به‌ينن تا بجينه‌ سهر
ئو موسلمانانه‌ی كه‌ له‌ ئيمه‌يان به‌ ديل گرتووه (سبوا منا) بۆ ئه‌وه‌ی بجه‌نگين
دزيان.

ئه‌مه‌ مانای چييه‌ ؟

الحافظ (ابن كثير) - رحمه‌الله - ده‌لئت^۱: ((ئهم وشه‌ پيغه‌مبه‌رايه‌تييه‌وه به‌لگه‌يه‌كه‌
له‌ سهر ئه‌وه‌ی ئۆزبه‌ی ئه‌ه‌لى رۆمه‌كان - واته‌: له‌ ئه‌وروپى و ئه‌مريكييه‌كان به‌
زمانى ئهم سهرده‌مه‌ - ملکه‌چى خواى گه‌وره‌ و بالا ده‌ست ده‌بن له‌ دوا سهرده‌مدا))
وه باوه‌ر ده‌هينن به‌ محمده‌ ﷺ و دينه‌ پال ريزى موسلمانان، شان به‌ شان
موسلمانان ده‌جه‌نگن چونكه‌ ئه‌وان بوونه‌ به‌ شيك له‌ وان . كه‌ وابوو بيركه‌ره‌وه - ئه‌ی
موسلمان - تاكو داروخان دزه‌ نه‌كاته‌ دلته‌وه‌ و سهرت بلند بکه‌ره‌وه‌ با له‌ گه‌ل
ئه‌ستيره‌ی جه‌وزادا ده‌ست له‌ ملان بکات چونكه‌ ئۆره‌ی داهاتوو بۆ دينى محمده‌ ﷺ
به‌ پشتيوانى خواى بالا ده‌ست.^۲

۱- في ((النهاية في الفتن)) (١ / ٥٦)

۲- هه‌زم ده‌کرد به‌ دريژى روونم بگرديه‌ته‌وه‌ كه‌ سه‌ركه‌وتن و سه‌رخستن بۆ دينى خوا چۆن ده‌بيت؟
سوپاس بۆ خوا كه‌ يارمه‌تى داين بۆ باسكردنى ((دواين رووداوه‌كان)) بۆ ئه‌وه‌ی بۆ به‌ريزتان ئه‌و شتانه‌ پاس
بگه‌ين كه‌وا ئۆزبه‌ی برا و خوشكانمان بپرى لى ده‌كه‌نه‌وه‌ له‌ گه‌ل ئهم واقيعه‌ تاله‌دا كه‌ پيره‌ له‌ خوئين رشتن و
جه‌سته‌ی پارچه‌كراوى موسلمانان له‌ سهر رووى زه‌ويدا، به‌لكو ئهم هيزشه‌ی ده‌زگاكاني راگه‌ياندن له‌ لايه‌ن
زه‌له‌يزه‌كاني جگه‌ له‌ موسلمانانه‌وه‌ كه‌وا ئيستا ده‌م دريژى ده‌كه‌نه‌ سه‌ر ئيسلام و پيغه‌مبه‌رى خوا ﷺ !! بۆيه
ئۆزبه‌ی ئه‌و برا و خوشكانه‌مان په‌رسيار ده‌كه‌ن و ده‌لئين: چۆن خواى گه‌وره‌ ده‌سه‌لات ده‌داته‌ ئهم دينه‌ و سه‌رى
ده‌خات و كه‌ی سه‌رى ده‌خات؟ وه‌ ده‌زانم هه‌مووان دليان ده‌سووتى و ده‌يانه‌وى مۆرده‌كاني سه‌ركه‌وتن به‌ چاوى
خويان ببينن، وه‌ ده‌يانه‌وى به‌ گوټى خويان هه‌واله‌كاني سه‌ركه‌وتن و عيززه‌ت ببيسن، به‌لام خواى گه‌وره‌
هه‌رگيز په‌له‌ ناكات له‌ به‌ر په‌له‌ی كه‌سيك، وه‌ هه‌چ كه‌سيك نيبه‌ له‌ خواى گه‌وره‌ به‌ غيرت تر بيت بۆ دينه‌كه‌ی،
وه‌ هه‌چ كه‌سيك له‌و به‌ غيرت تر نيبه‌ بۆ سه‌رخستنى هه‌ق، وه‌ هه‌چ كه‌سيك له‌و به‌ به‌زه‌یى تر نيبه‌ به‌و
موسلمانه‌ لاوازانه‌ی كه‌ رۆژانه‌ ده‌كوژين و خويندان ده‌ريژيت و جه‌سته‌يان پارچه‌ پارچه‌ ده‌كریت. ((الله ارحم
بعباده‌ من رحمة‌ الام بولدھا)) برا و خوشكانم ئه‌گه‌ر حيكمه‌ت و دانايى لای ئيمه‌ ديار نه‌بيت ئه‌وا هه‌رگيز له
خواى گه‌وره‌ بزر نابيت، ئه‌گه‌ينا چۆن حيكمه‌ت ده‌ده‌يه‌ پال خۆت له‌ كاتى به‌خشيندا يان له‌ كاتى ده‌ست
گرتنه‌وه‌ت، به‌لكو له‌ هه‌ر كارێك كه‌ ده‌يكه‌يت و كه‌چى نه‌ی حيكمه‌ت ده‌كه‌يت له‌و كه‌سه‌ی كه‌ حيكمه‌تى
به‌خشيوته‌ هه‌موو حه‌كمه‌كاني سه‌ر زه‌وى؟ خواى گه‌وره‌ ده‌فه‌رمويت: ﴿يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ
يُؤْتِ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَدْرِكُهُ الْاُولُوا الْاَلْبَابِ﴾ البقرة: ۲۶۹.

((قَالَتِ الرَّومُ:)) واته: پښمه كان به موسلمانان يان گوت: ((خَلُّوا بَيْنَنَا وَبَيْنَ الَّذِينَ سَبَّوْا مِنَّا تُقَاتِلُهُمْ)) واته: نه وانه مان بڼو دهركه ن كه له رومن له سهرتادا . پاشان خواي گه وړه سنگياني فراوان كړدووه ته وړه بڼو وهرگر تني ئيسلام و نه مجار په يوه نديان كړدووه به ريزي موسلمانانه وړه به فزلي خواي په وړه رډگار ((فَيَقُولُ الْمُسْلِمُونَ: لَا وَاللَّهِ! لَا نُخْلِي بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ إِخْوَانِنَا فَيَقَاتِلُونَهُمْ)) واته: موسلمانانه كانيش ده لئين: نه خير سويند به خوا ريگانان بڼو چول ناكه ين بڼو سهر برا موسلمانانه كانمان، نه مجار جهنگ ده ست پي دهكات)) كوشتار ده ست پي دهكات، سهرنجي نه م باسكردنه ورد و جوانه بده، پيغه مبهري خوا ﷺ ده لئت: ((فَيَنْهَزِمُ كُلُّهُ لَا يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ أَبَدًا)) واته: سييه كي سويي موسلمانان پاشه كشه دهكات و را دهكات، كه هرگيز خواي گه وړه له وان ته وړه وهرناگرئت)) واته: خواي گه وړه ته وړه ناخاته دليانه وړه! ولا حول ولا قوة إلا بالله، يه كه م سييه كي له شكري موسلمانان پاشه كشه دهكات و رادهكات! بڼو؟ له كاتيكدان نه وانه له ريزي له شكردان و (شمشير) يان چه كه كانيان هه لگرتووه - نه م پيويستي به باسكردنيكي دور و دريژه پشت به خوا رووني ده كه مه وړه -.

له پيوايه تيكي تردا كه له (صحيح مسلم) هاتووه^۱ (له پاشان باسي ده كه م انشاء الله) سييه كي نه م له شكره به رانبر نه م فيتنه يه هه لگه رانه وړه و پاشگه ز بوونه وړه و وازيان له دينه كه يان هيناوړه به گشتي.

داوا له خوا ده كه ين نيمه و نيوه دامه زراو بكات له سهر حق و راستي و ئيسلام تاكو ده كه ينه خواي په وړه رډگارمان ههر خوي پشت و په نامانه.

بزيه ناگادارت ده كه مه وړه - براكه م - خوزگه به روويه روو بوونه وړه ي دوزمن مه خوازه يان سنگي خوت بكه يته وړه بڼو فيتنه و بلتيت: من له وړه گه وړه ترم توشي به لايه ك بيم به فيتنه يه ك كاريگه ري له سهر دلم هه بيت، يان له سهر دينه كه م! نه خير! . په حمه تي خوا له (مطرف ي كوي عبدالله) بيت كه فهرموويه تي^۲: ((لَأَنْ

۱ - (برقم: ۲۸۹۹)

۲ - أخرجه أحمد في ((الزهد)) (۲۹۴)، ووكيع (۲۰۱)، ومناذ (۲۵۴)، - في الزهد بسنن صحيح.

أَعَاَفَى فَأَشْكُرُ خَيْرٍ مِنْ أَنْ أُبْقِلَى فَأَصْبِرُ)) واته: خوای گه وره له شساغیم پی بیه خشی و سوپاسگوزاری بم پیم باشتره له وهی توشی به لایه ک بیم و نارام بگرم)) چونکه تو نازانیت له کاتی به لا و رووبه رووبونه وهی دوژمندا نایا نارام ده گری یان پاشگه ز ده بیته وه؟.

بویه پیغه مبه ری راستگوﷺ ده لیت: ((لَا تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ))، واته: خوزگه به رووبه رووبونه وهی دوژمن مه خوازن))، به لام نه گه ر خوای گه وره قه ده ری و ابو به یه ک بگن له گه ل دوژمندا نه وا دامه زراو بن. خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ الأنفال: ۴۵، ((واته: نهی نه وانه ی باوه رپتان هیئاوه! کاتی له گه ل ده سته یه ک له دوژمنان به یه ک ده گن له جهنگدا به رامبه ریان مه حکم و دامه زراو بن و هرگیز هل نه یه و یادی خوا ژور بکن، به لکو سهر فراز بن و سهرکه ون)).

له و دوا جهنگه یه کلایی که ره وه دا سییه کی له شکری نیسلامی ده شکین و شکست ده هینن. به لام دووهم سییه ک نه وا پیغه مبه ری راستگوﷺ ده فهرمویت: ((وَيُقْتَلُ ثَلَاثُهُمْ، أَفْضَلُ الشُّهَادَةِ عِنْدَ اللَّهِ))، واته: سییه کیان ده کوژرین که باشترین شه هیدن له لای خوا)).

نهی خودایه !! وریابه براکه م... شه هیدبوونیش پوخته و پالفتی هیه... نه وهی به شه هیدی ده مریت نه وه هه لیزارده و ده ستنیشا نکراره، چونکه مهرج نییه نه وهی له گوره پانی جهنگدا بکه ویت نه وا ده بیته شه هید، رهنگه که سیک له گوره پاندا بکوژریت که چی نه و که سیک نه ملی ناگر بیت !! چی ده لیت؟!

من بیت ده لیم: رهنگه که سیک له گوره پاندا بکوژریت که چی لای خودا به نه ملی ناگر بژمیردیت چونکه هه موو کرده وه کان په یوه ستن به نیه ت و نیاز و مه به سته وه

۱- أخرجه البخاري، كتاب الجهاد والسير، باب لا تتمنوا لقاء العدو (۲۰۲۴، ۲۰۲۶)، ومسلم، كتاب الجهاد، باب كرامة تمنى لقاء العدو (۱۷۴۱، ۱۷۴۲).

خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ البينة: ۵،
((واته: له هه مان کاتا له (تهورات و نینجیل) دا فرمانیان پی نه درابوو به وه نه بی که
به ته وای هه موو خوا بپه رستن و سه ربو نه و دانه وینن و ناینی خالیس هه ربو نه و
دابینن)) .

پیغه مبه ری خواش ﷺ فهرمویه تی: ((إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا
نَوَى، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ
لِدُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَنْكِحُهَا، فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ))، واته: کرده وه و
په رستشه کان ته نها به نیه ته وه ده بن وه هه موو که سیکیش ته نها نه وه ی بو هه یه
که نیه تی لی هیناوه، هه ر که سی مه به سستی له کۆچکردنه که ی بو خوا و
پیغه مبه ره که ی ﷺ بوو نه و کۆچکردنه که ی بو خوا و پیغه مبه ره که یه تی ﷺ وه هه ر
که سی مه به سستی له کۆچکردنه که ی بو شتیکی دونیایی بوو به ده سستی بهیئی یان
نافره تیک که مارهی بکات نه و کۆچکردنه که ی بو نه وه یه که کۆچی بو ی کرده وه)) .
به لی... نه وه ی ده یه ویت له م دونیایه دا ده سستی ده که ویت... ده یه ویت بییته
پاله وان... ده یه ویت بییته که سیک دلیر و نازا... ده یه ویت بییته که سیک جوامیر...
ده یه ویت ده زگاگانی پاگه یانندن نامارهی بو بکه ن... ده یه ویت لیتره و له ویت وینه ی
بگرن!! نه مه نه وه یه که نه و ده یه ویت... هه مووی له ده نیادا به ده سستی هینا به لام
له رژی دوایدا هیچ پشکیکی له لایه ن خوداوه ندی بالا ده سته وه نییه هه روه کو
چون له هه ردوو کتیبی (الصحيح) ^۱ دا هاتوه له فهرمووده یه کی (سهل ی کوری
سعد الساعدي) که ده فهرمویت: ((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ التَّقَى هُوَ وَالْمُشْرِكُونَ فَاقْتَتَلُوا
فَلَمَّا مَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى عَسْكَرِهِ وَمَالَ الْأَخْرُونَ إِلَى عَسْكَرِهِمْ، وَفِي أَصْحَابِ رَسُولِ
اللَّهِ ﷺ رَجُلٌ لَا يَدْعُ لَهُمْ شَاذَةً وَلَا قَادَةَ إِلَّا اتَّبَعَهَا يَضْرِبُهَا بِسِنْفِهِ فَقَالَ: مَا أَجْزَأُ مِنَّا
الْيَوْمَ أَحَدٌ كَمَا أَجْزَأَ فُلَانٌ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ((أَمَا إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ)) . فَقَالَ رَجُلٌ

۱- أخرجه البخاري، كتاب الأيمان والندور، باب النية في الإيمان (٦٦٨٩)، و مسلم، كتاب الإمامة (١٩٠٧) عن

عمر.

۲- أخرجه البخاري كتاب الجهاد والسير، باب لا يقول: فلان شهيد (٢٨٩٨) و مسلم، كتاب الإيمان، باب غلط

تحريم قتل الإنسان نفسه (١١٢) عن سهل.

مِنْ الْقَوْمِ: أَنَا صَاحِبُهُ، قَالَ: فَخَرَجَ مَعَهُ كُلَّمَا وَقَفَ وَقَفَ مَعَهُ، وَإِذَا أَسْرَعَ أَسْرَعَ مَعَهُ، قَالَ: فَجَرِحَ الرَّجُلُ جُرْحًا شَدِيدًا، فَأَسْتَعْجَلَ الْمَوْتُ، فَوَضَعَ نَصْلَ سَيْفِهِ بِالْأَرْضِ، وَدُبَابُهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ ثُمَّ تَحَامَلَ عَلَى سَيْفِهِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ، فَخَرَجَ الرَّجُلُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ، قَالَ: (وَمَا ذَلِكَ؟) . قَالَ: الرَّجُلُ الَّذِي ذَكَرْتَ أَنْفًا أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ، فَأَعْظَمَ النَّاسُ ذَلِكَ . فَقُلْتُ: أَنَا لَكُمْ بِهِ، فَخَرَجْتُ فِي طَلَبِهِ ثُمَّ جَرِحَ جُرْحًا شَدِيدًا، فَأَسْتَعْجَلَ الْمَوْتُ، فَوَضَعَ نَصْلَ سَيْفِهِ فِي الْأَرْضِ، وَدُبَابُهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ، ثُمَّ تَحَامَلَ عَلَيْهِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عِنْدَ ذَلِكَ: ((إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ النَّارِ فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ))، واته: پیغه‌مبه‌ری خواص روویه رووی بی باوه‌پان بووه‌وه و ده‌ستیان به کوشتار کرد، پاشان پیغه‌مبه‌ری خواص لایدا و رویش‌ت بۆ بنکه سهریازییه‌که‌ی خوی و نه‌وانیش لایاندا و رویش‌ت بۆ بنکه سهریازییه‌که‌ی خویان، کابرایه‌ک مه‌بوو له هاوه‌لانی پیغه‌مبه‌ری خواص هیچ که‌سیکی ده‌گمهن و بی وینه‌ی جینه‌ده‌هیشت ثیلا شوینی ده‌که‌وت و به شمشیر لئی ده‌دا... فه‌رمووی: هیچ که‌سیک له نیمه‌نه‌م‌پۆ وه‌کو پاداشتی (فلان)ی ده‌سنه‌که‌وتووه، پیغه‌مبه‌ری خواص فه‌رمووی: ((نه‌و له‌ نه‌ه‌لی ناگره)) کابرایه‌ک له‌ خه‌لکه‌که‌ له‌ دلی خویدا فه‌رمووی: من هاوه‌لی نه‌وم . ده‌لی: ده‌رچوم له‌ گه‌لیدا هر کاتیک نه‌و رابوه‌ستایه نه‌و منیش راده‌وه‌ستا وه‌ نه‌گه‌ر په‌له‌ی بکرده‌یه نه‌و منیش په‌له‌م ده‌کرد... فه‌رمووی: کابرا به‌ برینیک‌ی سه‌خت بریندار بوو... بۆیه په‌له‌ی کرد بۆ نه‌وه‌ی زوو بم‌ریت... جا سه‌ری شمشیره‌که‌ی له‌ زه‌وی نا و نووکه‌که‌ی خسته سه‌ر سنگی خوی نه‌مجار خوی دا به سه‌ر شمشیره‌که‌دا و خوی کوشت، پاشان کابرا رویش‌ت بۆ لای پیغه‌مبه‌ری خواص و فه‌رمووی: أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ... فه‌رمووی: چی بووه؟ فه‌رمووی: نه‌و کابرایه‌ی له‌ پیتشدا باست کرد که‌وا له‌ نه‌ه‌لی ناگره... و خه‌لکی نه‌و قسه‌یان به‌ گه‌وره زانی، من گوتم: ده‌بی شوینی بکه‌وم و به شوینیدا ده‌رچوم نه‌مجار به سه‌ختی بریندار بوو، په‌له‌ی کرد بۆ مردن و سه‌ری شمشیره‌که‌ی له‌ زه‌وی نا و نووکه‌که‌ی خسته سه‌ر سنگی و نه‌مجار خوی دا به سه‌ریدا و خوی کوشت، پیغه‌مبه‌ری خواص له‌ و کاته‌دا فه‌رمووی: ((که‌سی وا هه‌یه کرده‌وه‌ی نه‌ه‌لی

به هه‌شت نه‌نجام ده‌دات به بۆچوونی خه‌لکی که چی نه‌و له نه‌هلی ټاگره وه که‌سی وا هه‌یه کرده‌وه‌ی نه‌هلی ټاگر نه‌نجام ده‌دات به بۆچوونی خه‌لکی که چی نه‌و له نه‌هلی به‌هه‌شته)).

نه‌وه‌تا نه‌م پیاوه شمشیری هه‌لگرتووه و له‌گه‌ل پیغه‌مبه‌ری خوادا ﷺ و له ریزی په‌کتاپه‌رستان ده‌جه‌نگی و له‌گه‌ل نه‌وه‌یشدا پیغه‌مبه‌ری راستگو ﷺ نه‌و که‌سه‌ی که له خۆ وه هیچ قسه‌یه‌ک ناکات حوکمی ده‌دا به سه‌ردا به حوکمیکی ترسناک نه‌ی خودایه کۆتایان به چاکه بگێری ...

بۆیه پیغه‌مبه‌ری خوادا ﷺ ده‌لێت: ((إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالْخَوَاتِيمِ))^۱ واته: هه‌موو کردار و ره‌فتاره‌کان به پیتی دوايينیانه)) ره‌نگه که‌سێک له گۆره‌پاندا بکوژریت و له نه‌هلی ټاگر بیت هه‌روه‌کو باسما‌ن کرد. له‌گه‌ل‌دا بگه‌رپوه بۆ رپوايه‌تی فه‌رمووده‌که: ((فَيَنْهَزِمُ ثُلُثٌ لَا يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ أَبَدًا، وَيُقْتَلُ ثُلُثُهُمْ أَفْضَلُ الشُّهَدَاءِ عِنْدَ اللَّهِ))، واته: سێيه‌کی سوپای موسلمانان پاشه‌کشه ده‌کات و را ده‌کات هه‌رگیز خوای گه‌وره له‌وان ته‌ویه وه‌رناگریت، سێيه‌کیان ده‌کوژرین باشت‌رين شه‌هیدان له‌لای خوا)) نه‌ی ئاخۆ سێيه‌م سێيه‌کیان چييان به سه‌ردیت؟ وه‌لامه‌که له فه‌رمووده‌که‌ی پیغه‌مبه‌ری خوادا ﷺ: ((وَيَفْتَتِحُ الثُّلُثُ)) واته: (نه‌و سێيه‌که‌که سه‌رده‌که‌ون و زرگار ده‌که‌ن). واته: نه‌و سێيه‌که‌ی که ماوه‌ته‌وه . هه‌روه‌کو باسما‌ن کرد سێيه‌کی له‌شکری ئیسلامی هه‌لگه‌رانه‌وه و سێيه‌کی دووه‌میان کوژران و نه‌وه‌ی ماوه‌ته‌وه سێيه‌م و دواين سێيه‌کن نه‌مجار پیغه‌مبه‌ری خوافه‌رمويه‌تی ﷺ: ((لَا يُفْتَنُونَ أَبَدًا))، واته: ((هه‌رگیز توشی فیتنه‌ نابن)). هیچ فیتنه‌یه‌ک نییه که کار له‌م کۆمه‌له هه‌ل‌بێژدراده به‌ریزه بکات... نه‌مه نه‌و کۆمه‌له‌یه که زۆر پاک‌کراونه‌ته‌وه و دراونه له‌بێژنگ، نه‌وانه پوخته‌ی پوخته‌کانن.

رپوايه‌تی دووه‌م، که به‌لێتم پێدان له ((صحيح مسلم))^۲ هاتووه له (يسيری کوبی جابر) وه ده‌لێت: ((هَاجَتَ رِيحٌ حَمْرَاءُ بِالْكُوفَةِ)) واته: ((بايه‌کی سوور له

۱- أخرجه البخاري: كتاب القدر، باب العمل بالخواتيم (٦٦٠٦).

۲- أخرجه مسلم، كتاب الفتن وأشراف الساعة، باب إقبال الروم في كثرة القتل عند خروج الدجال (٢٨٩٩).

كوفه مه لچوو (مه ليكرد)) نايآ به بيرتدا ديت كاتي بايه كي به زهبر ناسمان و ده ورو بهرت پر بكات له توزيكي سوور؟! نه وه ترسيكه و دله كان له بن دهرده هيني... تنها كاتي كه (با) يه كه هله ده چيت... ته ماشاي نه و خوله زه رده ده كه بن كه ده بينين و خهريكه به هويه وه هيچ شتيك نه بينين و دله كان خهريكن له بن دهرده چن؟ له كاتيكا (با) سه ريارزيكه له سه ريارزه كاني خوي گه وري بالاده ست، نه وه ش بزانه خوي گه وري چنده ها ميلله تي به (با) له ناو بر دووه، خوي گه وري ده فهرموي: ﴿وَأَمَّا عَادٌ فَأَهْلِكُوهَا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ ۖ سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَتَمَیْنَةً أَيَّامٍ حُسُومًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى كَأَنَّهُمْ أُعْجَازٌ مُّخْلِ خَاوِيَةٍ ۖ فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ۝﴾ الحاقة: ۸، واته: هه رچي (گه لي) عادي ش بوو - كه خوا به يامبه ريكي بو نارد بوون - به (با) و گه رده لولويكي ساردي سه ختي هه ربه هيز له نيو چوون (۶) حوت شو و هه شت روژ له سه ريهك: خوا زالي كرد به سه رياندا، جا نه گه ر له وي بو ايه يت نه و گه له ت ده دي له و شه وان و روژانه دا به مردويي كه وتوون وه كو كوته رهي پواوي داره خورما (۷) جا نايآ ده بيني كه سيان مابيتته وه ۹۰۰ ((۸))) كه و ابو (با) نايه تيكه له نايه ته كاني خوي گه وري بويه نه گه ر كاتي پيغه مبه ري خوا (با) يه كي بينايه نه و روژ ليتي ده ترسا، له هه ردو وكتيبي (الصحيح) دا هاتوو له دايكي ثيماندارانه وه (عائيشه) فهرمويه تي: ((كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا رَأَى غَيْمًا أَوْ رِيحًا عَرَفَ فِي وَجْهِهِ . قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ النَّاسَ إِذَا رَأَوْا الْغَيْمَ فَرَحُوا رَجَاءَ أَنْ يَكُونَ فِيهِ الْمَطَرُ وَأَرَاكَ إِذَا رَأَيْتَهُ عَرَفَ فِي وَجْهِكَ الْكَرَاهِيَةَ؟ فَقَالَ: ((يَا عَائِشَةُ مَا يُؤْمِنِي أَنْ يَكُونَ فِيهِ عَذَابٌ؟ عَذَّبَ قَوْمٌ بِالرَّيْحِ، وَقَدْ رَأَى قَوْمٌ الْعَذَابَ، فَقَالُوا: ﴿هَذَا عَارِضٌ مُّطَرٌ﴾﴾ الأحقاف: ۲۴، واته: پيغه مبه ري خوا (با) نه گه ر هه وريك ياخود (با) يه كي بينايه نه و به سيما و رويدا ده زانرا، عائيشه فهرمووي: نه ي پيغه مبه ري خوا (با) يه كي

۱- أخرجه البخاري، كتاب التفسير باب قوله: (({فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُّسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ قَالُوا هَذَا عَارِضٌ مُّطَرٌ بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ}) الأحقاف: ۲۴)). (۳۲۰۶) و (۴۸۲۹)، ومسلم، كتاب صلاة الأستسقاء، باب التعوذ عند رؤية الريح والغيم والفرح بالمطر (۸۹۹ / ۱۶).

ئەگەر خەلکی ھەوریک بېینن ئەوا خۆشحال دەبن بە ئاوات و تڤای ئەوہی یارانئ
تیادا بیت کەچی من دەتبینم ئەگەر تۆ ھەوریک بېینئ ئەوا بە سیما و رووتدا بی
زاریبەک دەرەدەکەوئیت؟ پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمووی: ئەی عائیشە کئ دانیام
دەکاتەوہ کە ئەو ھەورە سزای تیادا نیبە؟ مېللەتیک بە (یا) سزا دران کەچی پێش
وہخت سزاکەیان بېنیبوو و گوتوویان: ((هَذَا عَارِضٌ مُّطَرُئًا)) واتە: وتیان: ئەمە
ھەوریکە بارانمان بۆ دەبارئئ.

تا ئەو پادەییە باوک و دایک و گیانم بە فیدای بیت ﷺ دەزانن ئەوہ کئیە؟ ئەو ئەو
کەسەییە کە خوای گەورە لە ھەموو گوناھەکانی رابوردوو و ئایندەیشی خۆش
بوو!

(یسیری کوپی جابر) دەلئت: ((هَاجَتَ رِيحَ حَمْرَاءَ بِالْكُوفَةِ، فَجَاءَ رَجُلٌ لَيْسَ لَهُ
هَجِيرٌ))، واتە: بایەکی سوور لە کوفەوہ ھەلچوو (ھەلکەرد) کابرایەکی دەنگ بەرز
ھات، واتە: کابرایەکی دەنگ بەرز بوو، لە بەر کاردانەوہی رووداوێک لە قسەکانی
تێنەدەگەیشتی، لە بەر دلەپاوکی و ترسەوہ... کابرایەک ئەم دیمەنەیی بېنیوہ،
ھاتووہو دەگەرئیت بە دواي ھاوہلئکدا لە پێشەوای ھاوہلان و بۆیە (عبدالله ی کوپی
مەسعود) ی بېنی، ئەو ھۆشمەندە زانایەیی بېنی، ھات بۆ ئەوہی پرسیارئ لی
بکات: ((يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ! جَاءَتِ السَّاعَةُ، قَالَ: فَقَعَدَ وَكَانَ مُتَكِنًا))، واتە: ئەی
(عبدالله ی کوپی مەسعود) قیامەت ھات، فەرمووی: بۆیە (عبدالله) راست بووہوہ و
دانیشت لە کاتیکدا پاکشابوو. بۆیە دەبی لە کاتی فیتنەدا بگەرئینەوہ بۆ لای
زانایان، چونکە ئەوان رێنیشانەرن بەرەو حەق و راستئ، چونکە ئەوانە دەلئن:
(خوای گەورە فەرمووی و پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمووی...))، بۆیە (ابن مسعود)
ئاگاداری کردوہ کە ھیشتا کاتی ھاتنی قیامەت ماوہ، (ابن مسعود) فەرمووی:
((إِنَّ السَّاعَةَ لَا تَقُومُ حَتَّى لَا يُقَسَمَ مِيرَاثٌ، وَلَا يُفْرَحَ بِغَنِيمَةٍ، ثُمَّ قَالَ بِيَدِهِ هَكَذَا _ وَتَحَاَهَا
نَحْوَ الشَّامِ _ فَقَالَ: عَدُوٌّ يَجْمَعُونَ لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ، وَيَجْمَعُ لَهُمْ أَهْلُ الْإِسْلَامِ))، واتە:
قیامەت روو نادات تاکو ئەو کات و سەرەدەمەیی میراتی تیادا دابەش ناکرئیت و بە
دەستکەوت (غەنیمە) دلخۆش نابن ئەمجار بە دەستەکانی ئیشارەتی بۆ شام

کردوه و فرموي: دوزمنيک کۆده بنه وه له دژي ته هلي ئيسلام وه ته هلي ئيسلاميشت
کۆ ده بنه وه بۆيان)).

خوای گه و ره ده فرموي: ﴿وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ حَتَّى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ إِنِ
أَسْطَلُّوا﴾ البقرة: ۲۱۷، ((واته: بئ گومانين هه ميشه ته و بئ باوه پانه جه ننگتان له
گه له ده که ن و هه رگيز کوتايي ناهيئن و ده ست هه لئاگرن " تا ته گه ر بۆيان
بگونجی" له ناينتان و هه ر ده گيڤن)) خوای گه و ره نه يفرموو (تا کو له زه و بيه که تان
ده رتان بکه ن)) وه خوای گه و ره ده فرموي: ﴿وَلَنْ رَضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصْرَىٰ
حَتَّى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُم﴾ البقرة: ۱۲۰، ((واته: هه رگيز ته م جووله که و فه لانه له تو خوشيان
نايه (تهی موحه ممه ده) هه تا په يره و ی له نايين و به رنامه يان ده که يت، واته: هه تا
نه چيته سه ر دينی ته وان هه رگيز به ته مای ره زامه ندى ته وان مه به و، باوه پيش
ناهيئن، له پيلان و نازاوه گيڤي و فه ساد و خراپه کاری کوتا نا که ن)). وه هه روه ها
خوای گه و ره ده فرموي: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بَطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ لَا
يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُوا مَا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ
قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ﴾ آل عمران: ۱۱۸، ((واته: تهی ته وان تهی
باوه پتان هيناوه! به ده ر له خو تان، که سيک مه گرنه دۆست و مه يکه نه جيی راز و
نيازی خو تان و، نه ينييه کانی خو تانيان لا بدرکيئن، پيغه مبه ره ده فرموي:
((خوا هه ر پيغه مبه ريکی ناردي، يان هه ر خه ليفيه کی دانابی، دوو هاوپازی بو
داناوه: هاوپازیکیان فره مانی چاکه ی پي ده کا و هانی ده دا له سه ريی، ته ويکه شيان
کاری خراپه ی خستوه ته به رده می و هانيداوه له سه ريی، ئيتر مه گه ر خوا مروه
بپاريزی)) (فتح الباری)، له کار تيکردنتان و زيان پيگه ياندنتان دريغی نا که ن و کۆل
نا ده ن، پييان خوشه و ناواتيانه ئيوه هه ر له ده رد و نازاردا بن جگه له وه ش که به
تاشکرا دزايه تيتان ده که ن، هيشتا ته ورق و قينه ش له دلپاندا ده يشارنه وه فره تر و
گه و ره تره له وه ی، که به زارياندا دي، دلپان پره له پيلان و فرو فيل به رامبه رتان،
ئيمه نيشانه و به لگه ی زۆرمان بو روشن کرده وه هه تا به و نايه تانه دۆست و دوزمن
ليک بکه نه وه، ته گه ر ئيوه تي بفکرين و ده رکی راستييه کان بکه ن، ته زانن کي بگره

دوست و هاوپاز، به لي زور ګرنگه موسلمانان دوست و نه ياري خوږيان بناسن، زوريش پټويسته کار و باري خوږيان نه څه نه بهر دس دوژمناني ديني خوا، زوريش مه به سته نه کړينه هاوپاز و کار و باري نه يني و ناشکرای موسلمانان بزائن)).

نه مه نه و قورخانه يه، که له بهر ده ستماندایه نه ي به کتابه رستان ... (ابن مسعود) فهرمووی: ((عَدُوٌّ يَجْمَعُونَ لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ وَيَجْمَعُ لَهُمْ أَهْلُ الْإِسْلَامِ، قُلْتُ: الرُّومُ تَعْنِي؟ قَالَ: نَعَمْ))، واته: دوژمننیک ګوډه بڼه وه له دري نه هلي ئيسلام، نه هلي ئيسلامي ش کړ ده بڼه وه بويان، ګوتم: مه به سته پومه ګانه؟ فهرمووی: به لي)) نه مجار ته ماشاي نه م داستان به ګه و بزانه چوڼ ده بيت؟ فهرمووی: ((وَتَكُونُ عِنْدَ ذَاكُمُ الْقِتَالِ رَدَّةً شَدِيدَةً)) واته: له و جهنگه دا هه لګه پانه وه يه کي توند روو ده دات)).

نه مه ش يه که مين سيپه که هه روو ګو له ريوايه ته که دا هاتيو وه له پيشدا باسما ن کرد... هه لګه پانه وه و له دين دهرچوون فهرمووی: ((فَيَشْتَرِطُ الْمُسْلِمُونَ شَرْطَةَ الْمَوْتِ لَا تَرْجِعُ إِلَّا غَالِبَةً))، واته: موسلمانان کومه ليک پاله واني راستګوي دلسو ز پيش ده څه نه بړ نه وه ي بڼه پيشه نګيان له م جهنگه دا، بړ نه وه ي بڼه پيشه نګي نه م له شکره ئيسلامي يه، نه وانه يش مارج له سر خوږيان داده نين و په يمان به خواي خوږيان ده دهن که نابيت بګه رپنه وه ناو ريزي له شکرې موسلمانان تاوه ګو يه کيک له و دوو نامانجه ده سته بهر نه که نه: يان سرکه وتن، يان شهيد بوون ((فَيَشْتَرِطُ الْمُسْلِمُونَ شَرْطَةَ الْمَوْتِ لَا تَرْجِعُ إِلَّا غَالِبَةً فَيَقْتُلُونَ حَتَّى يَحْجُزَ بَيْنَهُمُ اللَّيْلُ، فَيَفِيءُ هَؤُلَاءِ وَهَؤُلَاءِ كُلٌّ غَيْرُ غَالِبٍ وَتَفْنَى الشَّرْطَةُ))، واته: موسلمانان و جګه له موسلمانان ده ګه رپنه وه، له م روژه دا سرکه وتن نه بړ موسلمانان و نه بړ دوژمناني موسلمانان ده سته بهر نابيت: ((وَتَفْنَى الشَّرْطَةُ))، واته: نه وانه ي که په يمانيان به په روو ردګاري زه وي و ئاسمانه ګان دابو له سر سرکه وتن يان شهيد بوون هه موو له ناو ده چن)) فهرمووی: ((فَإِذَا كَانَ الْيَوْمُ الثَّانِي)) ته ماشاي روژاني جهنگه که بګه چوڼ پيغه مېري خوا ګو روژه ګاني به جواني ديارې کردووه فهرمووی: ((فَإِذَا كَانَ الْيَوْمُ الثَّانِي: فَيَشْتَرِطُ الْمُسْلِمُونَ شَرْطَةَ الْمَوْتِ لَا تَرْجِعُ إِلَّا غَالِبَةً فَيَقْتُلُونَ حَتَّى يَحْجُزَ بَيْنَهُمُ اللَّيْلُ، فَيَفِيءُ هَؤُلَاءِ وَهَؤُلَاءِ كُلٌّ غَيْرُ غَالِبٍ وَتَفْنَى الشَّرْطَةُ فَإِذَا كَانَ الْيَوْمُ الثَّالِثُ: فَيَشْتَرِطُ الْمُسْلِمُونَ شَرْطَةَ الْمَوْتِ، لَا تَرْجِعُ إِلَّا غَالِبَةً، فَيَقْتُلُونَ حَتَّى يَحْجُزَ

بَيْنَهُمُ اللَّيْلُ، فَيَفِيءُ هَؤُلَاءِ وَ هَؤُلَاءِ كُلٌّ غَيْرُ غَالِبٍ وَتَفْنَى الشُّرْطَةُ))، واته: نه گهر روژي دووهم هات: موسلمانان كومه لئكي تر پالاهوانی راستگوي دلسوز پيش دهخن، نه وانه يش مه رج له سهر خويان داده نين و په يمان به خوي خويان دهدهن، كه نابيت بگه پښه وه ناو ريزي له شكري موسلمانان تاوه كو په كيك له و دوو نامانجه دهسته به نه كهن: يان سهر كه وتن، يان شه هيد بوون، ديسان جه نكيكي سخت پوډه دات تاوه كو تاريخايي شه وليكيان خيا ده كاته وه، شه پ ده وه ستي به بي سهر كه وتني هيچ لايه ك، نه و كومه له فيداكارانه هه موويان له ناو ده چن، نه گهر روژي ستي هم هات كومه له فيداكاركي تر هه لده بزيين، كه تا مردن نه گه پښه وه به سهر كه وتووي نه بيت نه وانه يش ده جه نكن تاوه كو ديسان شه و كوتايي به جه نك ده هينييت و هه ردوولا ده گه پښه وه بنكه كانيان به بي سهر كه وتن بي هيچ لايه ك وه دواي جه نكانكي تر نه م كومه له فيداكاره ش له ناو ده چن))، سي روژ نه و جه نكه به رده وام ده بيت هيچ كومه لئكي له و دوو كومه له سهر ناكه وييت و، هه موو نه و ژماره پالاهوانه ي، كه موسلمانان پيشيان دهخن تا بينه پيشه نكي نه م له شكره نيسلامي به له ناو ده چن.

ده لئيت: ((فَإِذَا كَانَ الْيَوْمُ الرَّابِعُ: نَهَدَا إِلَيْهِمْ بَقِيَّةَ أَهْلِ الْإِسْلَامِ فَيَجْعَلُ اللَّهُ الدَّبْرَةَ عَلَيْهِمْ - وَفِي لَفْظٍ: ((فَيَجْعَلُ اللَّهُ الدَّائِرَةَ عَلَيْهِمْ)) - أَيْ: عَلَى أَعْدَاءِ الْمُسْلِمِينَ - فَيَقْتُلُونَ مَقْتَلَةً لَمْ يَرْمِلُهَا)) نه مجار هه رموي: ((حَتَّى إِنْ الطَّائِرَ لَيَمُرُّ بِجَنَابَتِهِمْ، فَمَا يُخْلِفُهُمْ حَتَّى يَخْرُ مَيْتًا)) واته: نه گهر روژي چواره مي جه نك هات باقي موسلمانان بي رومه كان راست ده بڼه وه و به گزياندا ده چنه وه و به ربه ره كانيان ده كهن وه خوي گه وړه مردن و بڼه بېر کران له سهر رومه كان داده نيت كوشتاريكي و ايان لي ده كړي كه ويښه نه بينراوه، يان نابيزيت به شيوه يكي وا كه بالنده به سهر لاشه كانياندا بپوات ناتوانيت لتيان تپه پكات و دهرت)) له بهر روژي كوژداه كان له گوره پاني

۱- آي: نهض و تقدم.

۲- عند ابن أبي شيبة (۷/ ۴۹۱)، والحاكم (۴/ ۵۲۳).. قال النووي (رحمه الله) في ((شرح لمسلم)) (۱۸/ ۲۴، ۲۵): ((رواه بعض رواة مسلم: ((الدائرة)) بالألف، وبعدها همزة، وهو بمعنى الدبرة، وقال الأزهري: الدائرة هم الدولة تدور على الأعداء وقيل: هي الحادثة)).

جهنگه كېدا و له بهر نړۍ بڼی پیسی گزشتی گه نیو و بڼ و بهرام، هه موو ده گزدریت خه ریکه وای لی دیت هر که بالنده یه ک به ئاسمانه وه تیپه پړی ده که ویته خواره وه و ده مریت. ((فَيَتَعَادُ بَنُو الْأَبِ كَانُوا مِائَةً، فَلَا يَجِدُونَهُ بَقِي مِنْهُمْ إِلَّا الرَّجُلُ الْوَاحِدُ. يَقُولُ: قَبَائِي غَنِيمَةً يُفْرَحُ؟ أَوْ أَيُّ مِيرَاثٍ يُقَاسَمُ؟ فَيَبَيِّنَمَا هُمُ كَذَلِكَ إِذْ سَمِعُوا بِبَنَاسٍ، هُوَ أَكْبَرُ مِنْ ذَلِكَ فَجَاءَهُمُ الصَّرِيحُ))، واته: نه و کاته نه وهی باوکیک که کاتی خوی سه د که س بوون ئیستا سه رښمیری خویان ده که نه وه سه یر ده که ن ته نها یه ک پیاویان ماوه! جا له بهر نه وه به چ ده سته و تیک (غه نیمه تیک) دل خوش ده بیت؟ چ میراتیک دابهش بکریت؟ له کاتیکدا که نه وان ده سته و ت (غه نیمه ت) دابهش ده که ن له ناو خویاندا کیشه یکی تر ده بیسن که نه وه له وی تر گه وره تره، بانگه وازکاریک دیت و بانگ ده کات)) نه و هتا کابرایه ک هاوار ده کات، چی ده لیت؟ ده لیت: فیتنه یه کی گه وره تر له وهی که له پیشدا تیایدا بوون رویداوه، ئایا فیتنه له وه گه وره تر هیه؟ به لی... (له پاشان به دریژی باسی ده که ین إنشاء الله) هاوار ده کات و ده لیت: ((إِنَّ الدُّجَالَ قَدْ خَلَفَهُمْ فِي دَرَارِهِمْ فَيَرْفُضُونَ مَا فِي أَيْدِيهِمْ))، واته: مه سیحی ده ججال له دواوه چوره ته سه ر که س و کار و نه هله کانتان نه وانیش نه و ده سته و ته ی (غه نیمه ته ی) له ده ستیاندا بوو فری ده دن)) واته: له ده سته و ته کان چونکه هیچ پیویستیان پی نیه ((وَيُقْبَلُونَ، فَيَبْعَثُونَ عَشْرَةَ فَوَاسٍ طَلِيعَةً)) واته: ده رده چن، موسلمانان له پیش خویانه وه (ده) سوار ده نیرن))، بو لیکلینه وهی کاره که، بو دلنیا بوون له بوونی ده ججال، باش تیپولنه و بزانه راستگزی باوه ربیکراو ﷺ چی ده فهرمویت: ((إِنِّي لَأَعْرِفُ أَسْمَاءَهُمْ وَأَسْمَاءَ آبَائِهِمْ وَالْوَلَدَ خِيُولَهُمْ هُمُ خَيْرُ فَوَاسٍ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ يَوْمَئِذٍ أَوْ مِنْ خَيْرِ فَوَاسٍ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ يَوْمَئِذٍ)) واته: ((من ده زانم ناوی خوشیان و باوکه کانیشیان چی یه، رهنگی وولاخه کانیشیان ده زانم، نه و ده سواره باشتیرین و چاکترین سواری سه ر زه وین له و کاته دا)).

منیش ده لیم: رهنگه باس کردنی نه م چه که زیاتر له مانا و مه به سته کی هه بیت، ته نها خوی گه وره له مه به سته پیغه مبه ره که ی ﷺ ده زانی، رهنگه پیغه مبه ری

خواهه (چك) دهرپړپړوه مه به سستی چهكي سرده می خوی بیت! نه مه په كيكه له بچوونه كان، ده لئین: رهنګه نه م هه موو چهكه له كار بكه ویت! چۆن نه وه رووده دات؟ هه روه كو ده زانن نه م چهكانه و زږبه ی نه وه ی له م بوونه وهردا هه به كۆمپیوتره كار دهكات! په ننگه به بیرتاندا بیت كاتيك جۆړك له جۆره كانی فایرۆس توشی جۆړك نامیر بوو كه پئی ده لئین نامیری (بیجر) له په كي له ویلايه ته كانی ولاته په كگرتووه كانی نه مریكا... بویه له م ویلايه ته دا هه موو نامیره كان به گشتی له كار كه وتن كاتی كه كۆمپیوتره كه ی سرۆك توشی فایرۆسیك له و فایرۆسانه بوو! به لام من ده لئیم: خوی گه وره نه م بوونه وهره بچ مه به سستی خوی ناماده دهكات وه بچ نه وه ی كه خوی فهرمانی پیداوو و چاره نووسی دیاری كړدوو و ریكي خستوو، چونكه نه م بوونه وهره هیچ كه سیك له خه لكی فهرمانپه وایی تیادا ناكات، نه م بوونه وهره هیچ هیژك له هیژه كان فهرمانپه وایی تیادا ناكات وه هیچ ولاتيك له ولاته كان به لكو هه موو نه م بوونه وهره خوی په روه ردگار به پړوه ی ده بات، خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ الْمَلِكِ تُوتِي الْمَلِكُ مِنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمَلِكُ مِنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ يَبْدُلُ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ ال عمران: ۲۶، ((واته: بلی: خوی! نه ی خاوه ن هیژ و ده سلات! هه ركه سیك خوت بته وی ده سلات و مولکی پی نه ده ی، هه ركه سیس خوت بته وی ده سلات و حكومه تی له ده سستی (ده سلاتداری بی سنور و بی مه ودا هه نه توی) هه ركه سیس خوت بته وی بالاده ست و ریژداری نه كه ی و، هه ركه سیس خوت بته وی زه لیل و سووكی نه كه ی، گشت خیر و چاكه په ك هه ر به ده سستی خوت به راستی تو به سر هه موو شتیكدا به توانا و ده سلات داری)).

كه واته فهرمان ته نها فهرمانی نه وه و مولكیش ته نها مولکی نه وه و به رتوه بردنیش ته نها به رتوه به ردنئ نه وه، نه ویش توانای به سر هه موو شتیكدا هه به ﴿إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾ يس: ۸۲، ((واته: به راستی هه ركاتی ویستی شتی به دی به یئی هه ر نه وه به كه پیی به رمی به! نه ویش ده ست به جی ده بیت)) پیغه مبه رری خواهه ده رباره ی نه و داستانه قسه

دهكات و دهريارهي نه و نيشانان له گډل نه و يشدا هيچ هوشمه نديك له سر رووي زه ويدا ناتوانيت و پړاي نه و يش هيچ زانايه ناتواني كاتيكي ديارى كراو و ناشكرا بڼ كوتايي جيهان دابنيت، يان بڼ رڼي دوايي چونكه نه مه به شيكه له و شته ناديارانه كه تايبه تمه ندي خوي گه وړه ميهره بانه وه هيچ فريشته يكي نزيك كراو يان پتفه مبريكي نږدراو نازانيت هر چه نده شو كه سه پتفه مبري سه روه رمان بيټ.

خوي گه وړه ده فهرمويت ﴿وَعِنْدَهُ مَفَاتِيحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ﴾ الانعام: ۵۹، ((واته: كليلى گشت گنجينه كاني په نهاني (غيب)، ته نها لاي خوايه و، ته نها هر نه و يش پييان ده زانيت و ته ووي كاره نادياره كانيش لاي نه و ناشكراو ديارن)).
خوي گه وړه به پتفه مبره كهي ﴿يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ﴾ الاحزاب: ۶۳، ((واته: بڼ باوه روه كان پرسپاري هاتني رڼي قيامت لي نه كن! پييان بڼ: نه ي پتفه مبر! هر خوا خوي زانپاري و ناگاداري ته ووي مه به به رڼي قيامت كه كهي ديت، جا تو چو زانيت له قيامت؟ له وانه په كاتي هاتنيشي رڼو نزيك بيټ!)).

خوي گه وړه ده فهرمويت: ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا﴾ (۴۱) ﴿فِيمَ أَنْتَ مِنْ ذِكْرِهَا﴾ (۴۲) ﴿إِلَىٰ رَبِّكَ مُنْهَلَا﴾ (۴۱) ﴿إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ مَّنْ يَخْشَاهَا﴾ (۴۰) ﴿كَانَ يَوْمَ يُرَوَّسُهَا لَوْ يَلْبَسُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا﴾ النازعات: ۴۲-۴۶، ((واته: له بابته رڼي قيامت ته وه: ليت ده پرسن كه چ كاتي روو نه دا؟ (۴۲). جا تو چپته له باسكردني نه و رڼه؟ واته: تو هيچي لي نازانيت، ئيتر نه وانه بڼ نه و نده ته نكاوت ده كه ن...؟ (۴۳) سه روه نجام و كوتايي دونيا ته نها لاي په روه ردگارته، واته: هر خواوه نديت كاته كهي ده زاني (۴۴) نه ركي تو ته نها بيدار كړنه وه و ترساندنې نه وانه به له و رڼه ده ترسن و خوياني بڼ ناماده ده كه ن ئيتر ديار كړدنې كاته كهي به تو نه سپږدراوه، جا كه و ابو تو كاره كهي خوت نه نجام بده و خوت به شتيكه وه سر گرم مه كه كاري تو نه بيټ. (۴۵) نه و رڼه كه نه وانه قيامت ده پيېن، وا نه زانن له دونيادا ته نها ئيواره يه ك يا

چېشته‌نگاويك ماونه‌ته‌وه، واته: له بهر دريژي و سه‌ختي و گراني ته و روژه‌يه،
ماوه‌ي ژياني دونيایان به‌لاوه زور كه‌م ده‌بي!! (۴۶)).

له (صحيح مسلم) ييش^۱ دا هاتووه له فەرمووده‌يه‌كي (عمر ي كوپي خه‌تتاب) ه‌وه
كه: جبريل پرسپار له پيغه‌مبه‌ري شكرمه‌ند^۲ كړدووه: متى الساعة؟ واته:
قيامت كه‌ي رووده‌دات)). پيغه‌مبه‌ري خوښه‌ويست^۳ فەرمووي: ((ما المسئول
عنها بأعلم من السائل)) واته: مني پرسپار ليكړاو له توي پرسپار كه‌ر زاناتر نيم)).

ته‌گه‌ر ده‌ستپاك و باوهر پيكر او ي ته‌هلي زه‌وي و ده‌ستپاكي ته‌هلي ناسمان
نه‌زانن دهرباره‌ي كاتي هاتني قيامت بويه نابيت هيچ كه‌سيكي ژير برپار بدات كه
قيامت له سالي فلاندا يان له مانگي فلاندا رووده‌دات!! چهند جار يك موسلمانانم
ناگادار كړدووه‌ته‌وه و گوټوومه: ته‌مه جوړيكه له هه‌له‌شه‌يي (مجازفه) وه
نه‌زانينكي روون و ناشكرايه و لاوازييه له ديندا، خوي گه‌وره و بي هاونتا كاتي
هاتني قيامت ته‌ي ناشكرا نه‌كړدووه لاي هيچ دروستكراويكي خوي، به‌لكو لاي فريشته
نزيكه‌كانيش، هه‌ر خوي گه‌وره خوي پيغه‌مبه‌ري خواو خوښه‌ويستي هه‌لبژيردراوي
خوي^۴ ناگادار كړدووه‌ته‌وه دهرباره‌ي نيشانه‌كان هه‌روه‌كو له (صحيح البخاري)^۵
دا هاتووه له فەرمووده‌يه‌كي (ابن عمر) كه پيغه‌مبه‌ري خوا^۶ فەرمووي ته‌ي ((مفتاح
الغيب خمس لا يعلمهن إلا الله)) واته: كليه‌كاني په‌نهاني (غيب) پينج دانن هيچ
كه‌سيك زانياري دهرباره‌يان نبيه ته‌نها خوا نه‌بيت)) ته‌مجار ته‌و نايه‌ته‌ي خوي
گه‌وره‌ي خوښنده‌وه: ﴿إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ
وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
خَبِيرٌ﴾ لقمان: ۳۴. ((واته: ئينجا خوا باسي پينج شت نه‌كات كه ته‌نها هه‌ر خوي
ته‌يان زاني: ۱/ (إن الله...)) به‌پاستي زانياري هاتني روژي قيامت هه‌ر لاي خوايه،

۱- أخرجه مسلم، كتاب الإيمان حديث رقم (۸).

۲- خرجه البخاري كتاب التوحيد، باب قول الله تعالى: ﴿عَلِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا﴾ الجن:
۲۶ (۷۲۷۹)، وأنظر رقم (۴۶۲۷).

جگه له و که سټيکي تر نازاني قیامت که ی دیت. ۲/ (وینزل...) ته نها ته ویش باران نه بارینې له کاتی دیاریکراوی خویدا، که سټيکي تر ناتوانې باران بیارینې. ۳/ و یعلم ...) ته ویش نه زانی چی له مندا لدانه کاندایه، واته: هر له و کاته وه که میشتا ناوه، خوا خوی ده زانی چیه: کوږه یان کچ، به اختیار و سهر فراهه، یان لاسار و به دبخته، به ژن و بالای کورته، یا ... هتد. ۴/ (وما...) هیچ که سټيک - نه چاکه کار و نه خرابه کار - سده له سده نازانیت سبه یینی چی ده کا له چاک و له خراب. ۵/ (وما ...) هیچ که سیش نازانی له سهر کام زهوی نه مری، واته: کام جیگا ده بیته کوږ و نارامگای، هر چه نده له وانه یه هه ویش درابی بۆ زانینی نه مه! چونکه هر خوايه زاناو به ناگایه به ته وای رووداوه کان و گشت نه یینی و ناشکرایه کیشی لا به کسانه)).

که وایو خوی گوره ته نها خوی کاتی هاتنی قیامت ده زانیت.

ده لیم: له گه ل نه وه شدا خوی گوره پیغه مبه ره که ی. له نیشانه کانی ناگادار کردووه ته وه، خوی گوره له حقی پیغه مبه ره که یدا. فهرموویه تی: ﴿عَلِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا﴾ (۱) ﴿لَا مَن أَرْضَوْنَ مِنْ رَّسُولٍ﴾ (۲) الجــــن: ۲۷، ((واته: نه و زاته زانای نادیار و غه ییه، غه ییی خوی بۆ هیچ که سټيک ده رناخواو ناشکرا ناکا. (۲۶)

مه گه ر بۆ په یامبه ریك که خوی لی پانی بیت، نه و کاته ناگاداری هندی له نه یینییه کانی خوی ده کات، که وایو غه یب زانین، تاییه ته ته نها به زاتی په روه ردگارمانه وه (جل جلاله) نیتر هیچ که سټيک په ی پی نابات، مه گه ر که سټيکي خاوه ن خووی جوان و شیرین و راسال و ملکه چ بۆ فرمانه کانی خوا له په یامبه ران، وهك (عیسا) کوپی (مهریه م) نه وه بوو نوممه ت و گه له که ی خوی به گه لی شت - که نه وان نه یان نه زانی - ناگادار کرد: (و أنبئکم بما تآکلون وما تدخرون فی بیوتکم) (۲۷)).

ده فسر مویت ﴿وَالنَّجْمُ إِذَا هَوَىٰ﴾ (۱) ﴿مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ﴾ (۲) ﴿وَمَا يَنْطِقُ عَنِ

الْمَوْتِ ۞ إِنَّ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَى ۝ النجم: ۱- ۴، واته: سویند به و نه ستره یه که به خیرایی ناوا ده بیټ، یا له شوینی خوی ده ترازیت و بهر ده بیټه وه کاتی نزیک بوونه وهی قیامت (۱) هاوه له که ی نیوه موحه ممد ۞ له ریی هق لای نه داوه و باوه پی پوچیسی نه بووه (۲) وه قسه و گرفتاری (پیغه مبه) له رووی هه واوه ره سه وه نییه، جا که سی ټاوابی چۆن ریگه ون نه کات؟! (۳) نه و قورئانه ی که نه و ده یلټیت، جگه له وهی که به وه حی بزی ده نیرری هیچی تر نییه، واته: نه م قورئانه هه ر له لایه ن خواوه یه (۴)).

ده فهرمویت: ﴿وَلَا يُحِطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ﴾ البقرة: ۲۵۵، واته: ((هیچ که سیش ناتوانی به پله ی زانینی خوادا بگا، مه گهر خوا خوی بیه وی، که له سه ر زمانی په یامبه ران شتیکیان بۆ روون بکاته وه و ټاگاداریان بکا)).

له (مسند أحمد) و (سنن أبی داود) و (مستدرک الحاکم) دا به سه نه دیکي (صحیح) ټاټووه له فهرمووده یه کی (عبدالله ی کوپی عمرو) که فهرموویه تی: ((کنت أكتب كل شيء أسمعه من رسول الله أريد حفظه فنهتني قریش وقالوا: أكتب كل شيء تسمعه و رسول الله بشر يتكلم في الغضب والرضا؟ قال: فأمسكت عن الكتابة فذكرت ذلك لرسول الله ۞ فأوماً بأصبعه إلى فيه، فقال: "أكتب فوالذي نفسي بيده ما يخرج منه إلا الحق)) واته: هه موو شتیک که له پیغه مبه ری خوداوه ۞ ده مبیست ده منوسییه وه بۆ نه وهی له به ری بکه م و ره وانی بکه م که چی قوره یش نه هی لی کردم و تیان: ټایا هه موو شتیک ده نویسته وه که ده بییسیت، له کاتی کدا پیغه مبه ری خوا ۞ مرقفه و قسه ده کات له کاتی په سنی و ټاساییدا؟ ده لیټ: منیش وازم له نویسنه وهی فهرمووده کان هیټا و بۆ پیغه مبه ری خوا م ۞ گپړایه وه نه ویش به په نجه ی نیشاره تی بۆ ده می خوی کرد و فهرمووی: بنووسه ... سویند به و که سه ی گیانی منی به ده سته له م ده مه وه جگه له حه ق هیچی تری لی ده رناچیت)).

۱- أخرجه أحمد (۱۶۲/۲) و أبو داود، کتاب العلم، باب في کتاب العلم (۳۶۴۶) والحاکم (۱/ ۱۰۵، ۱۰۶) و صححه بمجموع طرقه الشيخ الألباني في ((السلسلة الصحيحة)) (۲۰۲۶).

له هردوو كتيبي (الصحيح)^١ دا هاتوو له فرموده يه كي (حذيفة) هوه: ((لقد خطبنا النبي ﷺ خطبة ما ترك فيها شيئاً إلى قيام الساعة إلا ذكره علمه من علمه وجهله من جهله)) واته: پيغه مبهري خواﷺ و تاريكي بۆ خويندینه وه هيچ شتيكي تيا دا به جيته هيشت تاكو هاتني قيامت ئيلا باسي بۆ كردين، شهوي زاني زاني شهويشه نه يزاني شهوا نه يزاني)).

له (صحيح مسلم)^٢ دا هاتوو له فرموده يه كي (ابي زيد عمرو كوفي اخطب) كه ده فرمويت: ((صلى بنا رسول الله ﷺ الفجر، وصعد المنبر، فخطبنا حتى حضرت الظهر، فنزل فصلى ثم صعد المنبر، فخطبنا حتى حضرت العصر، ثم نزل فصلى، ثم صعد المنبر فخطبنا حتى غربت الشمس، فأخبرنا بما كان وبما هو كائن فأعلمنا أحفظنا)) واته: پيغه مبهري خواﷺ نويزي به ياني پي كردين و شه مجار چوه سهر مينبهرو و تاري بۆ خويندینه وه تاكو نيورق هات شه مجار دابهزي نويزي كرد و ديسان چوه سهر مينبهرو و تاري بۆ خويندینه وه تاكو نويزي عه سر شه مجار دابهزي و نويزي عه سري بۆ كردين ديسان چوه سهر مينبهرو و تاري بۆ خويندینه وه تاكو رۆژ ناوا بوو... شهوي كه رۆيداوه و شهوي كه رووده دات باسي بۆ كردين زانائيريمان شهو كه سه بوو كه زياتري له بهر كرديو)).

له (صحيح البخاري)^٣ دا هاتوو له فرموده يه كي (عوف ي كوفي مالك) هوه كه ده فرمويت: پيغه مبهري خواﷺ فرموي: ((اعدد ستاً بين يدي الساعة)) واته: شهش نيشانه بژميته له پيش هاتني قيامت)). له پاشان باسي ده كه بين (انشاء الله).

كه واته خوي گوره پيغه مبهركي خواﷺ تاكا دار كردوه ته وه و هه والي به شه داوه له هه مو شه و نيشانانه ي كه له پيش هاتني قيامت پوو ده دهن له م بوونه وه ره دا.

١- أخرجه البخاري كتاب الفدر، باب وكان أمر الله قدراً مقدوراً (٦٦٠٤) وهذا لفظه، ومسلم، كتاب الفتن و أشراف الساعة، باب إخبار النبي ﷺ فيما يكون إلى قيام الساعة (٢٨٩١).

٢- أخرجه مسلم، كتاب الفتن و أشراف الساعة، باب إخبار النبي ﷺ فيما يكون إلى قيام الساعة (٢٨٩٢).

٣- أخرجه البخاري، كتاب الجزية والمواذعة، باب ما يحذر من الفدر (٣١٧٦).

زانايان نيشانه كانيان كړدووه ته دوو به شه وه:

نیشانه بچوکه کان و نیشانه گه وړه کان له پاشان باسی هه موو نه وانه به دريږي ده که م - إنشاء الله - .

نه وهی که نیستا تیايدا ده ژین و نه وهی که به چاوه کانمان ده بیینین و نه وهی به گوټیه کانمان ده بییسین خوشه ویستمان و پیغه مبه ر ځ له پیش چوارده سه ده به نیمه ی راگه یاندووه و خوی گه وړه راستی فهرمووه کاتیک ده فهرمویت: ﴿مَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ كُنِيَ لَا يَكُونُ دُولًا بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ الحشر: ٧، واته: هرچی په یامبه ر ځ پیی دان وه ری بگرن، واته: به چی فهرمانی پی کردن بیکن چ له م ده سته وته دا و، چ له هر شتیکی تر دا جیبه جی بیکن و، ری له هر شتی لی گرتن، نیوه ش ده ستی لی هه لگرن، خوتان له خه شم و غه زه بی خوا بپارینن به جیبه جی کړدن فهرمانه کانی و وازه نمان له قه ده غه کراوه کانی به راستی خوا سه خت توله یه قین و پقی له هر که سیک گرت پزگاری نابی)).

خوی گه وړه ده فهرمویت: ﴿وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ۝١ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ۝٢ وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۝٣ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ۝٤ عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ﴾ النجم: ١- ٥، واته: سویند به و نه ستیره یه که به خیرایی ناوا ده بیت، یا له شوینی خوی ده ترازیت و به ده بیبتوه کاتی نزیکبونه وهی قیامت (١) هاوه له که ی نیوه (موحه ممد) ځ له ری هق لای نه داوه و باوه پی پوچی شی نه بووه (٢) وه قسه و گو فتاری (پیغه مبه) له رووی هه واوه وه سه وه نییه، جا که سی ناوابی چون ریگه ون نه کات؟! (٣) نه و قورنانه ی که نه و ده یلیت، جگه له وهی که به وه حی بوی ده نیردی هیچی تر نییه، واته: نه م قورنانه هر له لایه ن خواوه یه (٤) خاوه ن هیز و به زه بر (جو بریل) ی فرشته یه، قورنانی فیر کړدووه، به لی زور به هیزه، ده ست پاکه، زمان پاکه، ده سا نیتر نیوه چون نه لین قورنانه نه ندیشه و خورافه ی پیشووه کانه؟! (٥)).

كه واته هر شتيك په يوه ندي به نايښه وه هه بيت له (وه‌حي) سرووشي خوي گوره وه په و پيغه مبهري خوا ﷺ له خو وه دهر باره ي قسه ناكات، خوي گوره دهر مويټ: **﴿عَلِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا﴾** الجن: ۲۶، واته: نه و زاته زاناي ناديار و غه يبه، غه يبي خوي بق هيچ كه سيك دهر ناخات و ناشكرا ناك)).
به لي: پيغه مبهري خوا ﷺ نيشانه بچوك و گوره كاني زانيوه نه وه ي كه روويداوه و نه وه ي كه رووده دات له پيش هاتني قيامه ت.

له پيشدا باسي نه و دهر مويده مان كرد، كه نيمامي (البخاري) ^۱ پريوايه تي كړد وه له دهر مويده په كي (عوف ي كوپي مالك) وه له پيغه مبهري خواوه ﷺ كه دهر مويده تي: (("أعدد ستا بين يدي الساعة: موتي، ثم فتح بيت المقدس، ثم مؤتان يأخذ فيكم كقصاع الغنم، ثم أستفاضة المال حتى يعطي الرجل مائة دينار فيظل ساخطا، ثم فتنة لا يبقى بيتا في العرب إلا دخلته، ثم هدنة تكون بينكم وبين بني الأصفر فيغدرون، فيأتونكم تحت ثمانين غاية تحت كل غاية أثنا عشر ألفا))، واته: شه ش نيشانه بزميره له پيش هاتني قيامه ت: مردني من، پاشان رزگار كړدني (بيت المقدس)، پاشان مردنيكي له ناكاو و كوت و پر له ناوتاندا بلاو دهر بيته وه وه كو نه و دهر دهر ي له مه پ دهر دات، پاشان زوربووني سه روه ت و سامان تاوه كو هر پياويك سه د ديناري پس دهر دريت كه چي هيشتا هر په ست و نارازييه، پاشان فيتنه و تاژاوه په ك په يدا دهر بيت هيچ ماتيكي عه رب ناميښت ټيلا نه و فيتنه يه ي تي ده چيت، پاشان ريكه و تنامه په ك له نيوان نيوه و رومه كاندا مؤر ده كريت، جا نه وان نه و ريكه و تنامه په ده شكينن، پاشان له ژير هه شتا ناادا ميړشان بق ده هينن له ژير هر نا لايه كدا دوازه هه زار جه نكاوه ر هه يه)).

نه وه تا نيمه ده گه پيښه وه لاي دهر مويده كه له سه ره تاكه يه وه بق نه وه ي له خزمه ت وشه كانيدا بوه ستين وشه به وشه و نيشانه به نيشانه (كه له پاشدا به درزي باسيان ده كه ين).

پيغه مبهري خواوه دهر مويده تي ﷺ: ((أعدد ستا بين يدي الساعة:)) واته: شه ش نيشانه بزميره له پيش هاتني قيامه ت)).

۱- له پيشدا به كورتي باس كرا.

نیشانەي یه کهەم: ((مۆتي)).

واته: مردنی من))، مردنی خوښه و یست ﷺ، به مردنی ئه و نازداره ئه م نیشانە یه هاته دی، مردنی پیغه مبه ری ﷺ له کۆن و ئیستادا یه کیکه له گه وره ترین ئه و کاره سات و به دبه ختی یه ی که توشی ئه م ئوممه ته هاتوو، له (سنن الترمذی) و (ابن ماجه) و (مسند أحمد) هاتوو و (شیخ البانی)^١ به دروست (صحیح) ی زانیوه، که (أنس) فه رمویه تی: ((لما كان اليوم الذي دخل فيه رسول الله ﷺ المدينة أضاء كل شيء. فلما كان اليوم الذي مات فيه أظلم منها كل شيء، وما نفضنا عن رسول الله ﷺ الايدي، وإنا لفي دفنه حتى أنكرنا قلوبنا)) واته: ئه و رۆژه ی که پیغه مبه ری خوا ﷺ هاته شاری مه دینه وه هه موو شتی که روونا که بووه وه وه کاتی ئه و رۆژه ی کۆچی دوا یی کرد هه موو شتی که تاریک بوو وه هیشتا ده ستمان له ته پوتۆزه که ی کاتی ناشتنی پیغه مبه ری ﷺ نه ته کاندبوو، هیشتا خه ریکی ناشتنی بووین تا کو ئینکاریمان له ده کانه مان ده کرد)).

په زای خوا له په یحانه که ی پیغه مبه ری خوا ﷺ (فاطمه ی زه هرا) کاتی به (أنس) ی فه رموو: ((يا أنس أطابت أنفسكم أن تحثوا التراب على رسول الله ﷺ))^٢ واته: ئه ی ئه نه س... ئایا چۆن دلتان هات گل به سه ر جهسته ی پیغه مبه ری خوا ﷺ بکه ن؟؟).

که وایه به مردنی پیغه مبه ری خوا ﷺ نیشانە یه که له نیشانە کانی قیامه ت هاته دی چونکه خوی بالا ده ست پیغه مبه ره هه لیزێردراوه که ی خوی و خوښه و یسته که ی ﷺ نه نارده وه بۆ ئه وه ی له م زیانه دا به نه مری بیهیته وه. خوی گه وره ده فه رمویت ﴿وَمَا جَعَلْنَا لِشَرٍّ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنْ مِتَّ فَهُمْ الْخَالِدُونَ﴾ (٣٤) كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ

١- أخرجه أحمد في (٣/ ٢٢١، ٢٦٨)، والترمذي كتاب المناقب، باب في فضل النبي ﷺ (٣٦١٨) وقال: ((حديث غريب صحيح)) وابن ماجه، كتاب الجنائز، باب ذكر وفاته و دفنه ﷺ (١٦٢١)، والدارمي في المقدمة (٨٨)، والبيهقي في ((شرح السنة)) (٢٨٣٤)، وصححه الشيخ الألباني في ((صحیح سنن الترمذی وابن ماجه))
٢- أخرجه البخاري كتاب المغازي باب مرض النبي ﷺ ووفاته (٤٤٦٢).

اَلْمَوْتِ وَتَبْلُوكُمْ بِالْشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَاِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿ الانبياء: ٣٤-٣٥، واته: نيمه پيش تو وامان نه كرد مرؤيهك نه مرئ ئايا نه گهر تو بمرئ، نه وانه زيانئ هه تا هه تاييان ده بئ؟! نه، هه رگيز شتي وا نيبه، وهك ده فهرموي: (كل من عليها فان ويبقى وجه ربك ذو الجلال والإكرام) (٣٤) هه موو گيانئيك تامئ مردن هه ر ده چيئئ و ده مرئ، به ناخوشي، خوشئ، هه ژاري، ده وله مه ندي، لهش ساغئ و نه خوشئ، تا سابير و ناشوكر ده ركه رئ وه ئيللا خوا بق خوي ده زانئ وه به مهش به لگه يان له سه ر راده گرئ تا كه س بيانوي نه ميئئ سه ره نجام هه ر بق لاي خومان ده گيرد ريئنه وه ئه وسا به پئي رهفتار و ده رچوونتان له تاقئ كرنه وه كه دا پاداش و تۆله وه رنه گرن . (((٣٥))

واته: نه گهر پيغه مبه ري خواﷺ كوچئ دوايي بكات ئايا هه چ كه سيئك له پاش ئه و به نه مرئ ده ميئيته وه؟.

خوای گه وره ده فهرمويت ﴿ وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإَيْنَ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقْبَيْهِ فَلَن يَمَسَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ﴾ آل عمران: ١٤٤، واته: موحه مبه ديش ته نها هه پيغه مبه ريكه و چيتر نيبه، به ر له ويش گه لئ په يامبه راني تر هاتوون و رويشتوون و مردوون و ئايينه كه شيان دواي خويان هه ر ماوه ته وه، نه ميش هه ر وهك ئه وان وايه، باشه! نه گهر ئه و وه فاتي كرد وهك (مووسا) و (عيسا) وه يان كوژراو شه هيد بوو وهك (زه كه ريا) و (به حيا) ئيوه پاشگه ز ده بنه وه و له ئايين وه رده گه ريئ؟ به لئ ئه و رۆژه ي كه هاويه شدانه ره كان بلالويان كرده وه كه: په يامبه رﷺ كوژراوه، ترس و بيمئكي زۆر كه وته دلئ هه ندي له موسلمانه كانه وه و له نيو گوپه پانه كه دا سست و لاواز بوون، ئه وسا خوايش به و ئايه ته گله يئ لئ كردن، خو هه ركه سيئكيش: پاشگه ز بيته وه و له ئايين وه ركه پئ با چاك بزانيئ كه هه رگيز ناتواني زيانئ به خوا بگه يه نيئ، به لكو هه ر له خوي زيان ده دات، دلئياشبن كه خوا پاداشتي شوكرانه بژيئران نه داته وه و سه ريان ده خات)).

پټغه مبهري خوا عليه السلام كړچي دوايي كرد، له سره جيگهي مردن نوست، بهلكو تامي سره مرگي مردنيسي چه شت نه وه تا نه و خوشه ويسته دهسته كاني دهكاته ناو په رداخيكي ناووه و نارقه ي نيو چاوانه پيروز و روناكه كهي دهسپي و ده لټيت: ((لا اله الا الله ان للموت سكرات)) واته: لا اله الا الله به راستي مردن سره مرگي هيه)) تاكو دايكي نيمانداران (عائيشه) ده فبرمويټ: ((مات رسول الله عليه السلام بين حافنتي وذاقنتي، او بين سحري و نحري، فما اكره شدة الموت لاحد بعدما رأيت رسول الله عليه السلام))، واته: پټغه مبهري خوا عليه السلام كړچي دوايي كرد له كاتيكداسهري له سره سنگم بوو، چتر هه رگيز سه ختي مردني هيچ كه سينكي ترم لا سهير نيبه له پاش نه وه ي پټغه مبهري خوا عليه السلام به و شيوه به بيني)).
كه و ابو نيشانه ي يه كه م: هه روه كو خوشه ويست عليه السلام فبرمويټ: (موتي) نه وا نه و نيشانه يه هاته دي .

نیشانې دوه م: ((ثم فتح بيت المقدس))

واته: نه مجار رزگار كړني (بيت المقدس))، هه روه ها هم نيشانه يه ش رووي داوه كاتيک كه (بيت المقدس) رزگار كرا له سرده مي (عمر ي كوپي خه تتاب) دا به سه ركرديه تي (ابي عبیده ي كوپي الجراح) پټغه مبهري خوا عليه السلام له سالي (يازده ي كړچي) كړچي دوايي كرد و خوي گه وره ده رووي له هاوه لاني كرده وه (له سرده مي عمردا) به رزگار كړني (بيت المقدس) له سالي شازده ي كړچي .

(عمر ي كوپي خه تتاب) له مدينه وه هات بق خاكي فلسطين به مبه ستي وه رگرتني كليله كاني (بيت المقدس) به ده ستي خوي له گه ل رتوره سمپكي سالار و شكومه نددا كه جواني و شكومه ندي زياد دهكات به و خو به كه مزانيه ي، پيشه وای باوه رداران (عمر ي كوپي خه تتاب) كه (الفاروق) (الأواب) ه له گه ل خزمه تكاره كه پيدا له سره پشتي ته نها يه ك ولاخ، جاريك نه و سواي ده بوو وه جاريك خزمه تكاره كهي

١- أخرجه البخاري كتاب المغازي باب مرض النبي عليه السلام ووفاته (٤٤٤٩، ٤٤٤٩)، وأنظر: الترمذي كتاب الجنائز، باب ما جاء في التشديد عند الموت (٩٧٨) وقال: ((حديث حسن غريب)).

سوار ده بوو و کاتې گه یشتنه خاکی (بیت المقدس) ولاخه کې له تنگاوېکه وه
رؤیشت و نه ویش ترسا که له تنگاره که وه بېروت و له کاتیکدا هم و له سر
ولاخه کېه بډیه دابه زی و پتلاوه کې خسته بن باخه لې و ولاخه کې راکیشا و خوی
که وته پېش ولاخه کې، کاتې که (أبی عبیده ی کړې الجراح) (سهرکرده ی له شکری
سهرکه و توی) نه وه ی بېنی فهرمووی: ((یا امیر المؤمنین، ما أحب أن القوم قد
أسسرفوک)) واته: نه ی پېشه وای باوه پداران پېم خوش نییه نه و خه لکه بتبېنن و
تویش له و حاله ته دای))، پېشه و فهرمووی: ((أوه یا أبا عبیده، لو قالها غیرک یا أبا
عبیده، لقد کنا أذل قوم فأعزنا الله بالإسلام، فمهما ابتغینا العزة فی غیره أذلنا الله))^١
واته: ((نؤوه نه ی أبو عبیده... با یه کیکی تر نه و قسه ی بگوتایه نه ی أبو عبیده،
نیمه که ساسترین میلله ت بووین و خوی که وړه به نیسلامه وه شکوی پی به خشین و
هر کاتې به شوین شکومه ندیدا بگه پښ جگه له نه و واته له نیسلام) نه و خوی
که وړه که ساسمان ده کات)) له سرده می نه مهنه دا (عومر) و له سرده می
ده ستپاکی نه م نوممه ته دا (امین الأمة) (أبو عبیده ی کړې الجراح) خوی که وړه
(بیت المقدس) ی رزگار کرد. داوا له خوا ده که م جارېکی تر بېگه پښته وه بق
موسلمانان هر خوی پشت و په نامه و به توانایه به سر هه موو شتیکدا.

نیشانه ی سییه م : (ثم موتان یاخذ فیکم)

واته: پاشان مردنیکې له ناکاو و کوت و پر له ناوتاندا بلاو ده بیته وه)) (کفعاص
الغنم) بلاو ده بیته وه واته: وه کو نه و درده ی که قوشی مه پ ده بیت و ده یفه و تینی.
نه و ش شتیکه له لووتی ولاخ و ناژه له وه درده چیت و یه کسر ده یفه و تینی)).
زانایانمان فهرموویانه^٢: نه م نیشانه یه ش روویداوه له تاعونی عمواس
(چاوه قوله ی عمواس)^٣ له ولاتی شام، نه وه ی که په سنده به پی قسه ی کومه لیکې

١- أخرجه الحاكم في المستدرک (١٣٠/١)، وصححه الشيخ الألباني في (المصیحة) (١١٧/١).

٢- ((فتح الباری)) (٦ / ٣٢١).

٣- وحديث الطاعون، في ((مصحیح البخاری)) (٥٧٢٩) ومسلم (٢٢١٩).

زور له نه هلي (سیره و میژوو) له سالی ههژدهی کړچی روویداوه و له م دهرده دا و له م تاعونه دا بیست و پینج هه زار موسلمانان کوشته له سهرووی هه موویانه وه ده سته پکی نه م نوممه ته (امین الامة) (ابو عبیده ی کړپی الجراح) به لکوبه هویه وه خړشه ویسته که ی پیغه مبهری خوا ﷺ (معاذ ی کړپی جبل) کړچی دوايي کړدوه .

نیشانه ی چوارم : پیغه مبهری خوا ﷺ ده لیت : ((ثم استفاضة المال حتى يعطي الرجل مائة دينار فيظل ساخطا)) وه (استفاضة المال) واته : زور بوونی سهرووت و سامان، واته : پاشان سهرووت و سامان زور ده بیټ تاوگوهر پیاوړیک سه د دیناری پی دهریت که چی هیشتا هه ر په ست و نارازیه)) .

له (صحيح البخاري)^١ دا هاتووه له فهرموده ی (عدی کړپی حاتم) ده لیت : ((بينا أنا عند النبي ﷺ إذ أتاه رجل فشكا إليه الفاقة - يعني: الفقر - ثم أتاه آخر فشكا قطع السبيل، فقال النبي ﷺ لعدي بن حاتم: ((يا عدي، هل رأيت الحيرة؟)) قلت: لم أرها، وقد أنبئت عنها، فقال النبي ﷺ: ((فإن طال بك حياة لترين الظعينة - والظعينة: هي المرأة في اليهودج الذي يوضع على البعير - ترحل من الحيرة، حتى تطوف بالكعبة لا تخاف أحدا إلا الله)) قلت فيما بيني وبين نفسي: فأين دعار طيئ الذين قد سعروا البلاد؟ - أي: اين هؤلاء الذين قطعوا الطريق على المسافرين؟ - ((ولئن طالت بك حياة لتفتحن كنوز كسرى)) قلت: كسرى بن هرمز؟ قال: كسرى بن هرمز، ولئن طالت بك حياة لترين الرجل - وهذا هو الشاهد - يخرج ملء كفه من ذهب أو فضة يطلب من يقبله منه، فلا يجد أحدا يقبله منه)) قال عدي: فرأيت الظعينة ترحل من الحيرة حتى تطوف بالكعبة لا تخاف إلا الله، وكنت فيمن افتتح كنوز كسرى بن هرمز - صلى الله على الصادق - قال: ((ولئن طالت بكم حياة لترون ما قال النبي أبو القاسم ﷺ: ((يخرج ملء كفه)) . واته : له كاتيكد له خزمه تی پیغه مبهری خوادا بووم ﷺ کابرایه ک هاته خزمه تی و سکاالی هه زاری لی کرد،

١- أخرجه البخاري، كتاب الزكاة، باب الصدقة قبل الرد (١٤١٣)، وانظر (٣٥٩٥).

نه مجار كابر ايه كي تر هاته خزمه تي و سكالاي نځديووني ريگراني كرد، جا پټفه مبهري خواږه به (عدي كوپي حاتم) ي فرموو: ((نه ي عدي، ناي شاري (حيره) ت بينيوه؟ گوتم: نه مبینيوه به لام باسيان بڼو كردووم، پاشان پټفه مبهري خواږه فرموو: نه گهر ته مهنت دريژ بيت نهوا نافرته ده بيني كه ده خريته سر كه ژاوه يه كه و ده خريته سر ولاخيك و له (حيره) وه درده چيټ و تاكو ته واني كه عبه ده كات و له هيچ شتيك ناترسيت ته نها خوا نه بيت، منيش له دلي خوځدا گوتم: نه ي نه وانه ي كه پښگايان له خه لكی ده گرد له كوښ؟ نه مجار فرموو: نه گهر ته مهنت دريژ بيت نهوا كه نجينه و ولاتي كيسرا رزگار ده كن، گوتم: كيسراي كوپي هرمن؟ فرموو: كيسراي كوپي هرمن، نه گهر ته مهنت دريژ بيت نهوا سرده ميك ديت كه كابر ايه كه ده بيني پر ده سستي خوي نالتون و زيو ده كات بڼو نه وي كه سيك ليي وهر بگريټ كه چي هيچ كه س نادوزي ته وه، (عدي) ده ليت: نافرته ده بيني له ناو كه ژاوه يه كدا بوو به سر ولاخه وه له (حيره) وه درده چو تاكو ته واني كه عبه ي ده كرد و له هيچ كه س نه ده ترسا ته نها خرا نه بيت، من يه كيك بووم له وانه ي كه كه نجينه و ولاتي (كيسراي كوپي هرمن) مان رزگار كرد سه لات و سه لام له سر راستگوي باوه پټكراو... فرموو: وه نه گهر نيوه ته مهنتان دريژ بيت نهوا نه وه ده بينن كه پټفه مبهريمان (ابو القاسم) فرموو: - كه سيك پر ده سستي زيو و زيو ده ر ده كات)).

هه ندي له نه هلي عيلم فرموويانه: 'نه و رووداوه وه كو خوي روويدا له سرده مي (عمر ي كوپي عبدالعزيز) دا (نه) له ماوه ي دوو سال و نيودا جاريكي تر ژيان كه پايه وه له سرده مي نه ودا وه كو نه وي باسي سرده مي پټفه مبهري ده كه ين له بهر داپه روهر ي و خواناسي و دينداري نه م پياوه له شيوه و شيوازي (عمر ي كوپي خه تتاب).

له سرده مي (عمر ي كوپي عبدالعزيز) دا خه لكی له هه رزاني و فراوان بووني سامان و خوځگوزانيدا ده ژيان به لكو فرماني كرده بانگه وازكاريك به شاران و ولاتاندا بانگ بكات ده يگوت: ((ههركه سي قهرزي له سره نهوا دانه وي قهرزه كه ي

له سهر (بيت المال) ی موسلمانان، هر که سی هه ژار و که مدهسته شه و پټويسيټيه که ی له (بيت المال) ی موسلمانان وه دابین ده کریت وه هر که سی بیه وی حج بکات و خه رچی هه که ی نییه شه و له (بيت المال) ی موسلمانان وه بوی دابین ده کریت وه هر که سی بیه وی ژن بهیني شه و خه رچی ژن هینانه که ی له (بيت المال) ی موسلمانان وه دابین ده کریت)) وه به فه زلی خوی گه وره نه و میلله ته ده وله مه ند بوون تاوه کو له پاش شه بانگه وازکارنک ده رده چوو بانگی ده کرد که چی که سی نه ده دوزییه وه به خشینه که ی لی وه رگریټ یان (صدقه) که ی وه رگریټ.

هه ندی له زانایان ده لټین^١: شه رووداوه جاریکی تر له دوا سهرده مدا روو ده دات، له پیش قیامت له سهرده می (المهدی و عیسی کوری مریه م) علیهما السلام، شه باسه یشه به درټی باسی ده که م (إنشاء الله) کاتی که زه وی پر به ره که ت ده بیټ و کاتی که به ره که ت داده به زیت و سه روه ت و سامان زور ده بیټ ره نگه که سی که ده رچیټ به سه روه ت و سامانه وه که چی که سی که نادوزیت وه (صدقه) که ی لی وه رگریټ چونکه خه لکی له سهرده می عیسا دا علیه السلام دلنیا ده بن که وا قیامت نزیک بووه ته وه و رووی لی کردوون و بویه شه وانیش له و کاته دا به دلنیا بیه وه، خه ریکی خواپه رستی و گوټاپه لی خوی گه وره ن و نه جامدانی کاری چا که ن بویه له و کاته دا دلایان په یوه ست نابیټ به دونیا وه، پیغه مبه ری خوا لله ده لټیت: ((حتى يعطي الرجل مائة دينار فيظل ساخا))، واته: تاوه کو سه د دینار ده درټیت به که سی که که چی هیشتا هر په ستو نارازییه)) .

هه ندی له نه هلی زانست (عیلم) فه رموویانه^٢: یان له بهر نه بوونی قه ناعه ته و رازی نه بوونه، یاخود له بهر نه وه یه شه و پاره یه پټويسيټيه کانیا بوی دابین ناکات و هه موو خه رچییه کانی که پټويسيټی پټیه تی دابینی ناکات.

١- انظر: ((الفتح)) للمافظ ابن حجر (٦ / ٧٤٢ ط الحديث).

٢- انظر: ((عمدة القاري)) (١٥ / ١٠٠) لبدر الدين العيني.

نیشانې پینجه م: پیغه مبهري خواږه رموی: ((فتنة لا یبقی بیت من العرب إلا دخلته)).

واته: پاشان فیتنه و ناژاوه یه ک په یدا ده بیت هیج مالیکي عه رب نامینیت نیلا نه و فیتنه یه ی تی ده چیت)). هندی له نه هلی زانست فرموویانه: رهنګه نه م فیتنه یه مه به سستی ده زګاګانی راګه یان دن بیت به همو شیوازه کانییه وه و به همو جوړه کانییه وه جا نه ګر هاتو نه و هکارانه بینراو یان بیسراو یان خویندراو بیت به لام له ګل نه وه یشدا د دنیا نیم و بریار ناده م نه وه مه به سستی فرموده ګی پیغه مبه ریټ ته نها خوی ګه وره ده زانیت مه به سستی پیغه مبه ره ګی چیه له م نیشانه یه دا.^۱

نیشانې شه شه م: پیغه مبهري خواږه رموی: ((ثم تكون هدنة)).

واته: پاشان ریکه و تنامه یه ک، یان ناګریه ست موړ ده کریت)) وه نیستا ژوریک له ریکه و تنامه مه یه له نیوان ژوریه ی ولاته نه وروپییه کان و نه مریکییه کان له لایه ک و ولاته نیسلا مییه کان له لایه کی تره وه، خوی ګه وره خوی باش ده زانیت)). ثم تكون هدنة بینکم و بین بني الأصفر)) واته: پاشان ریکه و تنامه یه ک له نیوان نیوه و رومه کاند^۲ موړ ده کریت))، ((فیغدرون فیأتونکم تحت ثمانین غایه)) واته: جا نه وان نه و ریکه و تنامه یه ده شکینن پاشان له ژیر هشتا ئالادا هیرستان ده ګه نه سه)) مه به سستی ئالایه... بویه ناوی نراوه غایه (مه به ست) چونکه نه وه مه به سستی سوپایه، نه ګر هاتو ئالاکه رووخا نه و مه به سته ګیش ده رووخیت وه رووخان ده چیت نیو دلی تاکه ګانی سوپاوه ((تحت کل غایه اثنا عشر ألفا))، واته: له ژیر هر ئالایه کدا دوازه ه زار جه نګاوه ر ه یه)).

۱- وبعضی اهل العلم أشار إلى أن هذه الفتنة ربما تكون ما وقع من فتن بين الصغابة رضوان الله عليهم؛ بداية من مقتل عثمان، واستمرت بعده. انظر: ((فتح الباري)) (٦ / ٣٣٨).

۲- بفهم العصر: هم أهل أوروبا وأمريكا.

له (مسند الإمام أحمد) و (سنن أبي داود و ابن ماجه) و (صحيح ابن حبان)^١ دا هاتوره به سهندیكى (صحيح) له فرموده ی کابرایه ك له هاوه لانی پیغه مبهروه ﷺ پییان ده گوت: (ذو مخمر) ده لئین: (مخبر) فرمودی: گویم لی بوو كهوا پیغه مبهری خوا ﷺ فرمودی: ((ستصالحون الروم صلحا آمنا، فتغزون أنتم وهم عدوا من ورائكم، فتنصرون وتغنمون وتسلمون، ثم ترجعون حتى تنزلوا بمرج ذي تلؤل - والمرج: المكان الذي يكثر فيه الماء والخضرة - " فيرفع رجل من أهل النصرانية الصليب، فيقول: غلب الصليب، فيغضب رجل من المسلمين فيدقه، فعند ذلك تغدر الروم وتجمع للملحمة))، واته: ئیوه په یماننامه یه کی ناشتی له گهل رومدا مؤر ده كهن، جا ئیوه ده جهنگن و له كاتیکدا نه وان دوزمنتانن له پاشه وه تان، ئیوه سهرده كهن و ده سته و تان ده ست ده كه ویت و خه لكی ده كه نه موسلمان، پاشان ده گه پینه وه تاكو له جیگایه كدا داده به زن، كه پیی ده لئین: (مرج ذي تلؤل) (وه مانای مرج: نهو جیگایه یه كه سه و زایی و ناوی زور لیته، واته: میړگ) نه مجار کابرایه کی گاور خاچه كه ی به رز ده كاته وه و ده لئیت: خاچ سهر كه ویت... بویه کابرایه ك له موسلمانان په ست ده بیټ و له ملی ده دا، جا له و كاته دا رومه كان غه درتان لی ده كهن و خویان ناماده ده كهن بق داستانیک)).

له (صحيح مسلم)^٢ دا هاتوره له فرموده ی (حذيفة بن كسرة) اسید الغفاری) یوه ده لئیت: (أطلع النبي ﷺ علينا، ونحن نتذاكر، فقال ﷺ: " ما تذاكرون؟" قالوا: نذكر الساعة يا رسول الله، فقال ﷺ: " إنها لن تقوم حتى ترون قبلها عشر آيات)) فذكر الدخان، والدجال، والدابة، وطلوع الشمس من مغربها، ونزول عيسى ابن مريم ﷺ ويأجوج ومأجوج، وثلاثة خسوف: خسف بالمشرق، وخسف بالمغرب، وخسف بجزيرة العرب، وآخر ذلك نار تخرج من اليمن - وفي رواية: ((من قعرة عدن)) -

١- أخرجه أبو داود، كتاب الملاحم، باب ما يذكر من ملاحم الروم (٤٢٩٢، ٤٢٩٣)، وابن ماجه كتاب الفتن، باب الملاحم (٤٠٨٩) وقال البوصيري في ((الزوائد)): ((إسناده حسن)) وأحمد في ((المسند)) (٩١/٤) و (٥/٣٧١)، وابن حبان (٦٧٠٨، ٦٧٠٩)، والحاكم (٤/٤٦٧)، وصححه ووافقه الذهبي، وابن أبي شيبة في ((مصنفه)) (١٩٤٤٩)، وصححه الشيخ الألباني في ((صحيح الجامع)) (٣٦١٣)، و((المشكاة)) (٥٤٢٨).

٢- أخرجه مسلم، كتاب الفتن، باب الآيات التي تكون قبل الساعة (٢٩٠١).

تطرد الناس إلى محشرهم)) واته: پيغه مبري خواص به سهری کردینه وه له کاتیکدا نیمه گفتوگو و قسه مان ده کرد، جا فهرمووی: دهریاره ی چس گفتوگو ده کهن و باسی چی ده کهن؟ نیمه ش له ولامدا وتمان: باسی قیامت ده کهن نه ی پيغه مبري خواص (ته ماشای کیشه ی هاوه لان بکه و باسی چی ده کهن!)، فهرمووی: قیامت هه اناسیت تا له پیشتا ده نیشانه نه بینن نه مجار باسی کرد و فهرمووی: (دوکه لیک و) (ده جال و) (زینده وه ریکی سهر (دابه) و) (هه لاهتنی رۆژ له رۆژئاواوه و) (دابه زینی عیسای کوپی مریه م) و) (یا جوج و ما جوج) و سی رۆچوون پوو ده دات: (رۆچوونیک له رۆژه لات) و (رۆچوونیک له رۆژئاواوه) و (رۆچوونیک له دورگی عهره به وه) له کوتایي نه وانه (ناگریک له یه مهنه وه دهرده چیت) (له ریوایه تیکی تردا: له قولایي عه ده نه وه) خه لکی راده مالیت به ره و مه حشر)).

نه مه نمونه که له نیشانه گهره کانی قیامت، له ریوایه تی تردا هاتوو که وا پيغه مبري خواص باسی نه م نیشانه نه ی کردوو به ریزیه ندیکی جیاواز له وه ی که (حذیفه ی کوپی أسید الغفاری) پیوایه تی کردوو، به لام به هر حال نه وه بزانه که نیشانه گهره کان نه گهر یه کیکیان پوو بدات نه وانه تر به شوینیدا پوو ده دهن وه کوگریه که وایه نه گهر هاتوو کرایه وه نه وانه ده که کانی په رته وازه ده بن.

پيغه مبري خواص باسی نه مه ی کردوو ههر وه کوچون له (مسند أحمد) و (مصنف ابن أبي شيبة) دا هاتوو له فهرمووده یه کی (عبدالله ی کوپی عمرو) له لای (الحاکم) له فهرمووده ی (أنس) وه یه له چهند ریگایه کی تره وه که به کوی هه مووی (شیخ نه لبانی) به دروست (صحيح) ی زانیوه که وا پيغه مبري خواص فهرموویه تی: ((الأمارات خرزات)) واته: نیشانه کان وه که ده که کانه)) ((منظومات في سلك))، واته: له ده زویه کدا هونراونه ته وه)) ته ماشای شیوازی دهربرینی پيغه مبري خواص بکه که خوی گهره چون نه وانه وانبیژییه بی وینه ی پی

۱- أخرجه أحمد (۲ / ۲۱۹)، وابن أبي شيبة (۲۷۲۷۴)، والحاکم (۵ / ۵۲۰) ط العلمية عن عبدالله بن عمرو روى الحاکم عن أنس (۴ / ۵۸۹)، ورواه ابن حبان (۶۸۳۳)، والطبراني في ((الأوسط)) (۴۲۷۱) عن أبي هريرة، وصححه الشيخ الألباني في ((مصحح الجامع)) (۲۷۵۵، ۲۷۲۷) و ((الصحيح)) (۱۷۶۳، ۳۲۱۰).

به خشيوه ((فإن يقطع السلك يتبع بعضها بعضا))، واته: نه گهر ده زووه كه بچرا نه وا شويني په كتر ده كه ون)) نهى په روو دگارمان بمانپاريزه... چهند نيشانه يه كى يه ك له دواى يه ك، نه گهر نيشانه يه كى هاته دى نه وا نه و دواى نيشانه كان شويني ده كه ون... داوا له خوا ده كه م كه وا نيمان به نسيبي من و ئيوه بكات و له سر نه و نيمانه بمرين كه خوى لتي رازييه...

چهنده ها رووداوى زور... نهى باشه دهر باره ي نه م سهرده مه ي نيمه ي تبادا ده زين؟؟ نايا پيغه مبهري خواص باسى كردووه؟؟ به لى!! حاله تيكي شوين كه وتنې پسوايى، حاله تيكي لاوازي و كه ساسى كه نومه ته كه مانى پيدا تيده په پي له م سالانه دا، پيغه مبهري خواى زهوى و ناسمانه كان باسى كردووه... نايا به نيوه م نه گوت كه وا پيغه مبهري خواص هيچ شتيكي له م بوونه وهره دا جى نه هيشتووه كه رووده دات تاكو قيامه ت ئيلا باسى كردووه؟ نه وهى زانى و رهوانى كرد نه وا زانى و رهوانى كرد وه نه وه يشه نه يزانى و رهوانى نه كرد نه وا نه يزانى و رهوانى نه كرد)) نه وهى كه خواى گهره ويستي له سر بيت بق نيمه يان گواستوو ته وه، كه وا يوو پيغه مبهري خواص دهر باره ي نه م كات و سهرده مه به سويه چى فهرمووه؟؟

نيمامى (بوخارى و مسلم) له فهرمووده يه كى (ابى سعيد الخدرى) ريوايه تيان كردووه كه خو شه ويستان فهرموويه تى: ((التبعن)) ته ماشا كه كه ي نه و فهرمووده پيروزه ي فهرمووه؟؟ پيش چوارده سه ده... ((التبعن سنن من كان قبلكم، شبرا بشبر، وذراعا بذراع، حتى لو دخلوا جحر ضب تبعتموهم" قالوا: يا رسول الله: اليهود والنصارى، قال: "فمن؟؟))، واته: ريكا و ريساى نه وانه ي پيش خوټان ده كه ون بست به بست و بال به بال ته نانه ت نه گهر نه وان برونه كوني بزنمزه يه كه وه نه وا دوايان ده كه ون. فهرموويان: نهى پيغه مبهري خواص مه به ست جوله كه و گاوره؟ فهرمووى: نهى كى؟؟)) واته: نهى جگه له وان كييه؟ ته ماشاى

۱- أخرجه البخاري، كتاب أحاديث الأنبياء، باب ما ذكر عن بني إسرائيل (٢٤٥٦)، ومسلم كتاب العلم، باب اتباع سنن اليهود والنصارى (٢٦٦٩).

نه م شپوازه ره وانبیژییه جوانه بکه ن که پیغه مبهري خوا^۱ بهو شیوه جوانه ده پری برپوه و دیاری کردنیکی وردبینانه ی کردووه بق حالی نه م نوممه ته به سؤیه لهو شوین که وتن و ریسوا بوونه که له م سرده مه دا تیده پهری چونکه پوژگار دهسته وامه .

خوای گه وره فرموویه تی: ﴿وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نَدَاوُلَهَا بَيْنَ النَّاسِ﴾ آل عمران: ۱۶۰، واته: ئیمه نهو رۆژگاره ی سرکه وتن و تیکشکانه، له نئو مه ردمدا ده ستاو دهستی پی ده که یین رۆژی بق ئیوه یه و پوژیکیش بق نه وان)).

پوژداران... نه م قسانه نه وه ناگه یه نیت که وا نه م نوممه ته پیاو چاکی تیا دا نه ماوه، به لام پیغه مبهري خوا^۱ باسی حاله تیک له حاله ته کان ده کات که نه م نوممه ته له و لاوازی و شوین که وتن دا تیا دا تیده پهری له قوناغیک له قوناغه کانی میژوو وه پر سهروه ری و دوور و دریژه که ی هرچه نده نه گه ر هاتوو نه م نوممه ته ئیستا به م قوناغه دا تیده پهری نه وا سرده مانیک بووه به چه نده ها قوناغی تردا تیپه پروه که پر بووه له پایه داری و توانابوون، دلنیا بن جاریکی تر به ویستی خوای گه وره پایه و ده سه لاتی بق ده گپرتته وه چونکه نه وه به لنینیکه له پیغه مبهري نازداره وه^۲... که له پاشدا باسی ده که م - إنشاء الله - .

ئیمامی أحمد له (مسند) ده که یدا و ابن ماجه له (سنن) ده که یدا به سه نه دیکي (صحیح) له فرموده یه کی (ابو هریره) وه ریوایه تیان کردووه که وا پیغه مبهري خوا^۱ فرموویه تی: ((سیأتي على الناس سنوات خداعات، يصدق فيها الكاذب ويكذب فيها الصادق ويؤتمن فيها الخائن ويخون فيها الأمين وينطق فيها الرويبضة)) قيل: وما الرويبضة يا رسول الله؟ قال: ((الرجل التافه)) وفي لفظ: ((الرجل السفیه يتكلم في أمر العامة)). واته: سالانیکی هه لئه له تیته ره به سر خه لکیدا دیت، باوه پر به که سی درۆزن ده کریت و که سی راستگو به درۆ ده خریتته وه، که سی ده ستپیس

۱- أخرجه أحمد (۲ / ۲۹۱، ۳۳۸)، وابن ماجه، كتاب الفتن، باب شدة الزمان (۴۰۳۶)، والحاكم (۴ / ۵۱۲)،
 ۲- وقال الحافظ في ((الفتح)) (۱۳ / ۸۴): ((سند جيد))، وصححه الشيخ الألباني في ((الصحيحة)) (۱۸۸۸)،
 ۳- (۲۲۵۳).

وناپاك ده بېټه ده سټپاك و كه سى ده سټپاكيش ده بېټه ده سټپيس و ناپاك،
(الروبيضة) دېته قسه كردن و ده بېټه ده سټپي، فهرموويان: نهى پيغه مبهري
خواه (الروبيضة) كټيه؟ فهرمووي: كه سانتيكي هيچ و پوچ و نه فام له كاروباري
گشتيدا قسه ده كه ن).

كه و ابو هه موو نه وانهى كه ئيستا به چار ده بېنين و به گوټيه كانمان نه مړو
ده بېبسين پيغه مبهري خواه باسي كردووه چونكه نه و هيچ قسه يه كي له خو وه
نه كردووه وه هه رده م من باسي نه وه ده كه م بځ نه وهى هيو و ثاوات برژنمه ناو
دله كان له كاتيكا كه و هيو و ثاوات كه م بوونه ته وه و بځ نومېدى زور بووه و بځ
هيوايي بالي كيشاوه به سه رماندا، دله كان هاتوونه ته له رزه، نه و كه سى كه و
باسي حالئ ئيستاى خه لكي كردووه به و شيويهى ئيستا تيايدا ده زين به و شيويه
روون و ناشكرايه، باوك و دايك و روح و گيانم به فيداى بېټ خواه هه نه وه باسي
سه ركه و قنى دينى خواى كردووه و باسي ده سلا تى نه م نوممه ته سپړوزو
كامه رانهى كردووه وه پشت به خوا موژدهى نه وه تان پځ ده ده م له قسه ي نه و
راستگوويه وه كه هه رگيز له خو وه قسه ناكات خواه.

من پر به ده م ده ليم: نه گه ر هه موو بځ باوه ران له هه موو بوونه و ه ردا كڅ بېنه وه
به م به ستي نه وهى ره گ و ريشه ي موسلمانان له بن ده رېنين يا خود سه وزى و
كه شى موسلمانان له م دونيا يه دا له ناو به رن نه وه ناتوان و هه رگيز ناتوان
هه رچه نده كڅ بېنه وه.

پيغه مبهري خواه به و موژده يه موژده ي داوه هه روه كو چوڼ ئيمامى (مسلم)
له (صحيح) ه كه يدا له فهرمووده ي (ثوبان) وهه ريوايه تى كردووه كه و پيغه مبهري
خواه فهرموويه تى: ((ان الله زوى لى الارض فرايت مشارقها ومغاربها)) واته: خواى
كه وده زه وى بځ نزيك كرده وه تاوه كو روزه لات و روزه ناوام بېنى).

كه و بوو په روه ردا گارمان نه م زه وى يه ي بځ پيغه مبهريه كه ي بچوك كرده وه خواه و
نه ويش روزه لات و روزه ناواى زه وى بېنى، هه روه كوو چوڼ (المسجد الأقصى) ي بځ

روونكړده وه له پاش گه‌پانه‌وه‌ي له گه‌شته‌كې بڼ ئاسمان له شه‌وي (اسراء و معراج) دا ه‌روه‌كو ده‌زانن خواي گه‌وره وټنه‌كې بڼ گواسته‌وه و له پيش چاوي دانا هر كه بڼ باوه‌پان پرسياريان بگردايه ده‌رباره‌ي هر شتيك ئه‌وا ته‌ماشاي ده‌كرد و وه‌سفي بڼ ده‌كردن! ئه‌وه‌يش لاي خواي گه‌وره نږد گران و ده‌گم‌ن نييه.

ټه‌مجار پټفه‌مبه‌رمان ﷺ فه‌رمووي: ((وان امتي سيبلغ ملكها ما زوي لي منها))
واته: به دلنځاييه‌وه مولك و ساماني نوممه‌ته‌كه‌م ده‌گاته ئه‌و جيگايه‌ي كه بڼم
بچوك كرايه‌وه)).

پټفه‌مبه‌ري خوا ﷺ موژده به هاوه‌لاني ده‌دات له كاتيكا ئه‌وان له مه‌كك‌ن و قامچي دوزمنان له‌سهر پشتيانه و خوين به جه‌سته‌يان‌وه ريده‌كات وه بڼ باوه‌پان ئازاري ئه‌وانيان ده‌دا له‌سهر ئه‌و لمه‌گرمه و له‌و قرچه‌ي گه‌رمادا... موژده‌ي جيبان پڼ ده‌دا؟ به سهر كه‌وتن و پايه‌داربوون... ده‌فه‌رمويت: ((وان امتي سيبلغ ملكها ما زوي لي منها، وأعطيت الأحمر والأبيض))، واته: وه به دلنځاييه‌وه مولك و ساماني نوممه‌ته‌كه‌م ده‌گاته ئه‌و جيگايه‌ي كه بڼم بچوك كرايه‌وه وه خواي گه‌وره سوور و سپي پڼ به‌خشيم)).

ټه‌وه‌ش مولكي كيسرا و قه‌يصه‌ره ه‌روه‌كو له ه‌ردوو كتبي (الصحيح) ۲ دا هاتووه ئه‌فه‌رمووده‌ي (ابي هريره) وه كه‌وا پټفه‌مبه‌ري خوا ﷺ فه‌رمويه‌تي: ((إذا هلك كسرى فلا كسرى بعده، وإذا هلك قيصر فلا قيصر بعده، والذي نفسي بيده لتنفقن كنوزهما في سبيل الله))، واته: ئه‌گه‌ر كيسرا له ناوچوو ئه‌وا كيسراي تر به دوايدا نايه‌ت، ئه‌گه‌ر قه‌يصه‌ر له ناوچوو ئه‌وا قه‌يصه‌ري تر به دوايدا نايه‌ت، سوئند بڼ به ئه‌و كه‌سه‌ي گياني مني به ده‌سته ه‌موو گه‌نجينه‌كانيان له پټناوي خوادا ده‌به‌خشن)).

۱- انظر: البخاري (۲۸۸۶)، ومسلم (۱۷۰) من حديث جابر ﷺ ومسلم (۱۷۲) من حديث أبي هريرة ﷺ.
۲- أخرجه البخاري، كتاب الجهاد والسير، باب العرب خدعة (۲۰۲۷)، ومسلم كتاب الفتن و أشراف الساعة، باب لا تقوم الساعة حتى يمر الرجل بقبر الرجل، فيتمنى أن يكون مكان الميت من الجلاء (۲۹۱۸)، وروى عن جابر بن سمرة عند البخاري (۳۱۲۱) ومسلم (۲۹۱۹).

براکه م... که س باوه پ به وه ناکات ته نها که سانیک نه بیت که خوی گه وره دلی پر کردوه له ئیمان و دلتیایی هه روه کو خوی گه وره هه رموویه تی: ﴿وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا﴾ الأحزاب: ۲۲، واته: جا که بهواداران نه وه هه موو له شکر و ده سه لاتهی حیزیه کانیان چاو کرد که به ره و روویان ده هاتن بۆ مه دینه گوئیان: نه مه هه ر نه وه به لینه بوو که خوا و په یامبه ره که ی ﴿پیشیان داین، واته: له پیشه وه به لینیان پی داین به رۆژه دژوارو سه خته کان، له پاشان به یاریده دان و سه رکه و تن، خوا و په یامبه ره که ی ﴿راستیان هه رمووه، باوه پداره کان پتر باوه پ و ملکه چییان زیادی کرد)).

نه مه دروشمی ئیمانداره راستگۆکانه، به لام دوورووه کان نه وه قسه کانیان خراب و چه په له هه روه کو خوی گه وره باسی ده کات ﴿مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا﴾ الأحزاب: ۱۲، واته: نه وه به لینه خوا و پیغه مبه ره که ی ﴿پیشیان داین به سه رکه و تن، هه ر فریودان و له خشته بردن بوو بۆمان!)).

پیغه مبه ری خوا ﴿هه رموویه تی: ((وإني سألت ربي لأمتي أن لا يهلكها بسنة عامة، - أي بقط عام - وأن لا يسلط عليهم عدوا من سوى أنفسهم فيستبيح بيضتهم وإن ربي قال: يا محمد إني إذا قضيت قضاء فإنه لا يرد، وإني أعطيتك لأمتك أن لا أهلكهم بسنة عامة، وأن لا أسلط عليهم عدوا من سوى أنفسهم يستبيح بيضتهم ولو اجتمع عليهم من بأقطارها))، واته: من داوام له په روه ردگاری خۆم کرد که وا ئوممه ته که م به گرانییه کی سه ختی گشتگیری له ناو نه بات، دوزمنیکی جگه له خویان بالا ده ست نه کات به سه ریاندا بگاته راده یه ک که وه چه و نه وه یان له ناو بیات، په روه ردگارم پیسی هه رمووم: ئه ی محمد ﴿من نه گه ر هاتوو هه ر هه رمایشتیکم بریار دابیت نه وه گه رانه وه ی نییه، دلتیابه نه وه م پی به خشیت که وا ئوممه ته که ت به گرانییه کی سه ختی گشتگیری له ناو نه به م و دوزمنیکی جگه له خویان بالا ده ست نه که م به سه ریاندا بگاته راده یه ک که وه چه و نه وه یان له ناو

بيات، نه گهرچي هه موو خه لکي ده ور و به ريان له سر کڅ بېنه وه)) .

ښاي چي موژده يه کي خوښه !!

له هه رووداوه يه کي تر دا که (احمد) و (الحاکم)^۱ و جگه له وان به سه نه ديکي (صحيح) له سر مه رچي (مسلم) له (تميم الداري) يه وه ريوايه تيان کردووه که وا پيغه مبهري خوا عليه السلام هه روويه تي: ((ليبلغن هذا الأمر - واته: نه م دينه - ما بلغ الليل والنهار)) - واته: نه م دينه ده گاته نه و جيگايانه ي که شه و روژ پي گيشتوون)) ښاي شه و روژ هنيچ جيگايه کيان جيهيشتووه و پي نه گيشتين؟ نه خير سويند به خوا - ((ولا يترك الله بيت مدبر ولا ويز إلا أدخله الله هذا الدين، بعز عزيز أو بذل ذليل، عزاً يعز الله به الإسلام، وذلاً يذل الله به الكفر))، واته: خوي گه وره هيج ماتيکي له قور دروستکراو و هيج ماتيکي له خوري دروستکراو به جي ناهيلى ټيلا نه م دينه ي پي ده گه يه نيت، جا چ به شکوي شکومه ندانه وه يان زه ليلي خاوه ن زه ليليه کانه وه، شکويه ک خوي گه وره نيسلامي پي شکودار ده کات و زه ليليه ک خوي گه وره کوفري پي زه ليل بکات)) .

وه ن... نه ي چاکه کاران... له پاش نه م پيشه کييه زانستيه... له پاش نه م باسه له نيشانه کاني پيش هاتني قيامت... وه ن با پيکه وه باسيک دهر ياره ي (دواين رووداوه کان)) به دريژي بکين، نه م زنجيره پروگراميه له نيوان بناغه يه کي زانستي و پروگراميکي په روه رده يي و شيوازيکي بانگه وازي کو ده کاته وه... له کاتيکدا پيشکه شي ده که م که شه هوات و ماددييات زال بوونه، زوريه ي خه لکي له سر به رنامه کي خوي په روه ردگار لايان داوه و ناوه نه کانيش له سر يه ک کو بوونه ته وه و ترس له خوي په روه ردگار که م بوونه وه... نه مه پيشکه شي ناکه م بو نه وه ي له م واقيعه هه ليم، به لکو پيشکه شي ده که م بو پاستکردنه وه ي واقيع بو نه وه ي نه و مرقايه تييه ي، که وه کو سه رخوش له بهر خويانه وه و پينه ده که ن و پينه ده که ن وه کو شيت پاده که ن، وه کو که سيکي هه لاتوو و کارو کرده وه يه ک به

۱- أخرجه أحمد (۴ / ۱۰۳)، و الحاکم (۴ / ۴۳۰، ۴۲۱)، و البيهقي في ((الکبری)) (۹ / ۱۸۱) من حديث تميم، وله شاهد عند أحمد (۶ / ۴)، وابن خبان (۶۷۰۱)، و الحاکم (۴ / ۴۷۶) ط العلمية، و الطبراني في ((الکبير)) (۲۰ / ۲۵۴)، و البيهقي في ((الکبری)) (۹ / ۱۸۱) من حديث المقداد بن الأسود، وصححه الشيخ الألباني في ((الصحيح)) (۳).

يه كتر ده كنه، كه گيانداره درنده كان شهرم ده كنه به يه كترى بكن له جيهانى دارستاندا!! بؤ نه وهى بزائن به دلنيايييه كه وه، كه وا مردن كوټايى ژيان نيبه... نه خيړ نه خيړ... به لكو له پاش مردن زيندوو بونه وه هيه وه له پاش زيندوو بونه وه شخه هيه وه له پاش خه شر ليپرسينه وه و، پاره ستان له بهر ده ستي خوى په روه ردگاردا به زه ليلي و ترسوه هيه به مه به ستي پرسيار كردن ده رباره ي كه م و ژور، بچووك و گوره.

خوى گوره ده فهرمويت ﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ﴾ (٧) وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ﴾ الزلزلة: ٨، واته: ئينجا هر كه سنيك كيښي ورديله يه ك چاكي نه نجام دايت، پاداشه كي ده بينننه وه. (٧) كه سيكيښ كيښي ورديله يه ك شهر و خراپه ي كرديت، توله كي ده بينننه وه. مه گره خوا قه له مي عه فو بيني به سهريا، كه و ابو با هه موومان هوشيار و زيرك و وريابين، بزائين روژانه چي نه كين و له خوا بترسين (٨)).

خوى گوره ده فهرمويت: ﴿وَنَضَعُ الْمَوَزِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَمَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَى بِنَا حَاسِبِينَ﴾ الأنبياء: ٤٧، واته: بئ گومان روژي قيامت ئيمه ترانووي دادپه روه ي دانه نيين و كرده وه كانيانى پي نه كيښين نه وسا هيچ كه سنيك كه مترين سته مي لي ناكري چ له چا كه كاران و چ له خراپه كاران، ته نانه ت نه گره كرده وه كانيانى به نه ندازه ي سهنكي ده نكه خه رته له يه كيښ بيت كه له بچووكيدا كراوه به نمونه، ئيمه نه به نيين و ناماده ي نه كين وه نه وه نده به سه بؤ ئيمه كه به وردى ژميرياري كرده وه كانيان بين)).

له پاش ليپرسينه وه به هه شت يان دوزخ هيه... خوښييه كه هه رگيز ناخوشي به دوايدا نايه ت وه يا خود ناخوشييه كه هه رگيز خوشي به دوايدا نايه ت ((يا اهل الجنة خلودا فلاموت... ويا اهل النار خلود فلاموت))، واته: ئه ي نه هلي به هه شت به نه مري بزين و چيتر مردن نيبه... ئه ي نه هلي ناگر به نه مري بزين چيتر مردن نيبه)).

خوای گه وره ده فەر مویت: ﴿يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ فَمِنْهُمْ سُقِيَ
وَسَعِيدٌ ﴿١٠٥﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ ﴿١٠٦﴾ خَلِيلَيْكَ فِيهَا مَا
دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَقَالُ لِمَا يُرِيدُ ﴿١٠٧﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ
سُعِدُوا فِي الْجَنَّةِ خَلِيلِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ عَطَاءٌ غَيْرُ
يَجْدُونَ ﴿هود: ١٠٥-١٠٨﴾ واته: رۆژیکیش که دیت هیچ که سیک بۆی نییه به
فرمانی خوا نه بیت قسه بکات ئینجا ئه و خه لکه ده بیه دوو کۆمه ل، هه یانه به هوی
لاساری و کلابونییه وه به دب خته و چاره په شه، هه شیان به بۆنه ی چاکیی و باشی
خۆیه وه به ختیار و روو سپییه (١٠٥) جا ئه وانه یان به دب خته و لار و لاسارن له
ئاگردان، هه ره له ویش تووشی هه ناسه کورتی و تهنگه نه فه سی ده بن و هه ره هاوار
هاواریانه (١٠٦) ما ئاسمانه کان و زهوی هه بن ئه وانیش تیدا ئه میننه وه. عه ره ب
ئه گه ره و یستبای بلی ئه و شته به رده وام و هه میشه به ده یگوت: (ما دامت السموات
والارض) که وابوو به هه تا هه تایی له دۆزه خدا ده میننه وه و لئی ده رناچن، مه گه ره
په روه ردگارت بیه وی له و مخته و کاتیکدا ده ریان به ئینی بۆ ئه وه ی به جورکی تر له
سزا سزایان بدات، به راستی په روه ردگاریشته زۆر به ده سه لاته بیه وی هه ر شتی
بکات ده یکات وه هیچ به رگرکی بۆ نابیت. (١٠٧) ئه وانه شیان کامه ران و
به خته وه رن له ئه وه ل له حزه وه له به هه شتن و بۆ هه میشه له وی ئه میننه وه تا
ئاسمانه کان و زهوی بیه مه گه ره ئه وه نده په روه ردگارت مه یلی هه بی کارئ تر بکات
جا ئه وکاته له به هه شته نا بن. (ابن کثیر) ئه لیت: مانه وه یان له به هه شته به هه تا
هه تایی واجیب و پتویست نییه له سه ره خوا، به لکو خوا به فه زل و منه تیه تی، جا بۆ
ئه وه سوپاس و ته سپیحاتی بکه ن زیکری (سبحان الله، الحمد لله) ئه خرته سه ره
زاریان، ئه و به خشه هه تا هه تایی و نه بپاوه یه. ((١٠٨)).

باسه ره تایی ((دواين رووداوه کان)) ببیته کۆتایی... به لئی... ئه مه کۆتاییه کی
بی گومانی راستییه بۆ هه موو مرقفیک له سه ره زه ویدا هه ره چه نده رۆزی به رز بیت یان
پله ی به رز بیت یا نزم بیت! ئه وه مردنه ...

داوا لە خوا دەكەم لەم زنجىرە يەدا پەند و ئامۇڭگارى لى ۋە رگىن و بىيىتە سەرەتايەك بۇ گەرەنە ۋە يەككى راست بۇ لاي خوا... بىيىتە ھۆيەك بۇ گەرەنە ۋە يەككى ئوممەتە بۇ پلە و پاىە و پىشەنگى و كەرەمەت و خۆشگوزرانى لە دونيا و قىيامەتدا ئەويش بە نەھىشتن و بىنەبەر كىردىنى لاوازى و بىيى دەسەلاتى و بىيى ئومىدى و داروخانى دەروونە بىكۆرەكەيە... ئەو ھالەتە لە رۆڭكە ترسناكە كە توشى بوو و بووتە ھۆي وازەينان لە كار كىردن و داھىنان بە ھۆي خراپ تىگەيشتن لە مەبەستى خوا و پىغەمبەرەكەيى ﷺ. ھەر ۋەھا داوا لە خوائ گەرە دەكەم كە بىيىتە ھۆيەك بۇ كارىكى دىلسۆزانە داھىنان لە دىن و دونيادا پىكە ۋە. دىنيا بن كە ئەم ئوممەتە ناتوانىت رىگايەك بۇ خۆي بىكاتە ۋە بەرە و شىكۆمەندى و كەرەمەت لە نىو بەردى سىستەمى نوئى جىھانى بەلگە ناتوانى خۆي خۆشگوزران بىكات لە دوا رۆڭدا بە بەھەشتى بەرىن تەنھا بە زانست و كىردە ۋە (علم و عمل) نەبىت.

چەند بىيى نىرخە ھەندى كەس پىروپاگەندەي ئەو دەكەن كە ھىچ لە كىشەكە ناگۆرپىت تاكو (المەدى) لە دوا رۆڭدا دەرەنە چىت چىتر با ئەم ئوممەتە واز بەيىنى لە زانست و كار و كىردە ۋە (علم و عمل) با چاۋە پروانى (المەدى) ئاخىر زەمان بىكەين . ئەگەر وابوایە ئەو پىغەمبەرى خوا ﷺ بەرگەي ئەو ھەموو ئازارەي نەدەگرت و بە سەردىك و دالدا رىيى نەدەكرد بۇ ئەو ھەندى دىنى خوا بىگەيەنى .

كەوابو ھەموو رابىن و ھەستەنە ۋە بۇ خۆشگوزرانى دونيا و قىيامەت و داوا لە خوا دەكەم كە ئەم كارە تەنھا لە بەر ئەو بىيىت و پىشكەمان لە دىنەكەماندا تەنھا قىسەكردن نەبىت و داواي لى دەكەم كە مەبەست و نىيەتەمان پاك بىكاتە ۋە. ئەنە ولى ذاك ۋەھو مولا .

سهرهه رگي

با هه موو كه سيك بزانيټ ته م دونيايه هه چنده دريژه بكيشيټ ته وا هيشته هه كورته، هه چنده گه وره و مه زن بيټ ته وا سووك و ريسوايه، چونكه شه وگار هه چنده دريژه بخايه نيټ ته وا هه ده بيټ شه به ق ده كه ويټ، له بهر ته وه ي ته مه ن هه چنده دريژ بيټ ته وا هه ده بيټ بچينه ناو گزړه وه.

أيا من يدعى الفهم	إلى كم يا أخى السوهم
تتبع الذنب بالذنب	وتخطى الخطأ الجم
أما بان لك العيب	أما أنذرك الشيب
وما فى نصحه ريب	أما نادى بك الموت
أما أسمعك الصوت	أما نخشى من الفوت
فتحتطاط وتبسمتم	فكم تسير فى السهو
وتختال من الزهو	وتنفذ إلى اللهو
كأن الموت ما عم!	كأنى بك تنحط
إلى اللحد وتنفط	وقد أسلمك الرهط
إلى أضيق من سم	هناك الجسم ممدود
ليستأكله السدود	إلى أن ينخر العود
ويمسى العظم قد رم	فزود نفسك الخير
ودع ما يعقب الضير	وهيئ مركب السير
وخف من لجة اليم	بذا أوصيك يا صاح
وقد بحثك من باح	فطوبى لفتى راح بآداب محمد يأنم

د واته: نهى ته وكه سهى بانگه شهى تيگه يشتن ده كهى، هه تاكهى - براكه م - خه يال و گومان و نه نديشه؟ به تاوان شويني تاوان ده كه ويت، به هه نكاوى زور هه نكاو پوهنيټ، نايا شووره يى و كه م وكووپيت بق روون نه بووه ته وه؟، نايا سپرى ورياي

نه كړدېته وه؟ هيچ گومانېك له ناموزگاري نه ودا نښه، نايامردن بانگي نه كړدووي؟
 نايامدنگه كهي نهوت نه بېست؟ نايامد له دهه ست درچوون ناترسيت؟ جابايه خ
 دهه ديت وگرنكي دهه ديت، هه تا كهي له خاموشيدا پي ده كهي؟ له خوت بايي
 دهه ديت له بهر جواني و قه شهنگي، ده پوي بولاي پابواردن و خلافاندن، ده لاي
 مردن هه موو كه سينك ناگريته وه! واده تبينم كه بهر و خواره وه ده كه ديت كاتي
 داهيلراي بولاي گوزر كهت، له كاتيك كه وا خه لكی تويان سپارد، بولاي جياگايه كه
 تهنگره له كوني درزي، له وي جهسته كهت دريژ بوو ته وه، بولاي نه وه كرمه كمان
 بيخون، تاكو نه و دار و چيلكه يه پوك ده بېته وه، كه نيواره هات نيسكه كه ده پزي،
 بويه چاكه بكه تويشوي خوت واز بهينه له وهی له پاش زيان ديت، بويه سواركي
 روښتن بولاي خوت ناماده بكه له بهر زوي ناي ده رياكه له سه رخوبه، به نه وه
 ناموزگاريته ده كه م نهی هاوريكه م، نه واهه موو شتيك بولاي ناشكرا كړي، جابوژده
 بولاي نه و كه سهی كه ده پوات، له سه روي و شويي پيغه مبه رو جي به جيني ده كات.

زيان زور به په له ده پوات!! زوريه ی خه لكی وان له بي ناگابوندا درباري
 نه وهی كه ديت - نيللا كه سانيك نه بېت كه خوي گه وره خوي په حمي پي
 كړد بېت-، نه گه كه ميك بگه پيته وه بولاي پاشه وه، ده لاييت: مانگي ره مه زاني پيشو
 واهه ست ده كه م ته نها له مانگي پيشو ودا بوو، به لكو نه مړي كه توي تيا داي نه گه ر
 بگه پيته وه بولاي هه مان زور له هه فته ی پابوردو واهه ست ده كه ديت كه پيش
 كاترميړيك بوو! دنيا به كه ته من ده پوات وهرورگار ده پوات وه مانگه كانيش به
 دوايدا ده پون وه ساله كان له گال خوياندا راده كيشن وه ته مه نيش به دوي خويدا
 راده كيشي وه زيان نه وه داده خريت له پاشان نه وه يه كي ترو له پاشان نه وه يه كي
 ترو... وه پاش هه موو نه وانه، هه موو خه لكی له بهر ده ستي پادشاي شكومه ندا
 راده و ستن به مه به ستي لپرسينه وه له گه وره و بچوك ﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ
 ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ﴾ (٧) وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿الزلزلة: ٧-٨، واته:
 نينجا هر كه سينك كيشي وريده يه ك چاكهي نه نجام داييت، پادشاهه كي
 ده بيني ته وه. (٧) كه سينك كيشي وريده يه ك شهر و خراپي كړد بېت، توله كي
 ده بيني ته وه. مه گه ر خوا قه له مي عه فو و بېتي به سه ريا، كه واپو با هه موومان

هوشيار و زيرك و وريابين، بزاني رڼانه چي نهكين و له خوا بترسين.(((٨)))
 نږدې خلكي وان له بي ناگابوونداڼ لهوې كه ديت نمونهيان وهكو ليشاوي
 شهپوله يه كه دواي پهكهكاني دهرياكانه هر كاتيځ شهپوليځ له رځي دهرياكهدا
 بشكيتهوه نهوا شهپوليځي تر به شوينيډا ديت.

نمونهيان وهكو نهواوه به خوږهيه كه له روبرو دهريا و زهرياكانهوه
 هلهدقوليځ بزانه كه نهواوهي نه م ساته چاوهكانتي دهكهويته سهرجياوازه به
 تهواوهتي لهواوهي كه پيش ساتيځ بينيوته، چونكه ناو دهرپوات و دهگوييځ و
 ژيانيش دهرپوات و دهگوييځ، منداډانهكان بهرهم دههينن و منداډا دهردههينن و
 زهويش قووتي دهاد، چهندهها نافرته له ههمو ساتيځدا له روي زهويډا
 منداډان دهبيځ، خهلكانيځ له ههمو ساتيځدا له روي زهويډا بهرهو گوييځستان
 دهبرين . وه رڼيځ داديځ كه بووني مرفايهتي به گشتي رادهوهستي و روناكي
 ههمو نهستيږهكاني ناسمان دهكوږيځتهوه و ناوهكان رادهوهستي، ناوي كاني و بيو
 چالاوهكان وشك دهكهڼ، ناوي روبرو دهريا و زهرياكان رادهوهستي بڼ نهوهي له
 پاش نهوه ههموان ههستهوه بڼ راوهستان له بهر دهستي خواي گهره و
 ميرههبان، خواي گهره دهفهرمويځ: ﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتُ
 وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ ابراهيم: ٤٨، واته: له پږي قيامهتدا نه م زهوييځي
 نيسيځا نهگوييځي به زهوييځي تر، ناسمانهكانيش هروا! شهوجا ههموان له
 گوييځهكانيان دههينريځته دهرو، دهبرين بڼ بهردهم خواي تارك و تبهنياي
 دهسهلاتدان).

ههمو شتيځ له ژياني نه م دونيابهدا گوييځا و تهواو بوو، وه بووني مرفايهتي به
 گشتي راوهستا، بووهسته له گهڼ نه م ساتهډا، كات و ساتي تڼ - نه ي برا
 خوښويست و ژيرهكه م - به مردنت دهست پي دهكات و كات و ساتي من به مردن
 دهست پي دهكات، قيامهتي تڼ به مردنت دهست پي دهكات وه له ژياني نه م
 دونيابه دهگوييځيځتهوه بڼ ژياني دواي، به تهواوهتي جياوازه له ژيانه ي كه تڼي
 تياډا دهژيت، خواي گهره مه بهست و هڼي دروستكردنماني روون كردووهتهوه وه

پاستی ئه م دونيايهی تيايدا ده ژين بق روون کردووینه ته وه.

خوای گه وره ده فـه رمویت: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾
الذاریات: ۵۶، واته: من هه ربویه جنوکه و ئاده میم دروست کردووه بم په رستن و
بمناسن)).

ئه مه ئه و مه به ست و ئامانجه به، که له پیناویدا دروست کراوین، هه ر له و
پیناویدا زه وی و ئاسمانه کان دروست کراوین، به هه شت و دۆزه خ، هه ر له و پیناویدا
خوای گه وره کتیبی دابه زاند و هه موو پیغه مبه رانی په وانه کردووه، هه موو بوونه وهر
ته نها له و پیناویدا دروست کراوه، له پیناوی ئه وهی که خه لکی به تاك و ته نهایی
خوای خویان بپه رستن و به ته نها خوای بزائن و بق ئه وهی ته نها خوای گه وره
بپه رستن و هاوه لئى بق بریار نه ده ن.

بویه ئه م مه به ست و ئامانجه به جوانی بناسه و بزانه، وریا به وه کو قسه ی ئه و
کابرا گومپایه نه که یت که ده لئیت: ((هاتم... نازانم له کوئ وه... به لام هاتم...
ریگایه کم له پیش خۆم بینى و له سه رى پۆیشتم... به رده وام له سه ر ئه م ریگایه
ده رۆم بمه ویت یان نا... چۆن هاتم؟؟ چۆن پیگاکه ی خۆم بینى.؟؟ نازانم!!)).

به لام که سی موسلمان ده زانئ، هه ر که سی خوای گه وره بناسئ ده زانئ ئه و
دروستکراوئیکه له دروستکراوه کانی خوا، خوای گه وره له م دونيايه دا بق ئامانجیک
دروستی کردووه، به لکو چاره نووسی بق دیاری کردووه، کۆمه لئیک وان له
به هه شتدان و کۆمه لئیک له دۆزه خ، داوا له خوای بالا ده ست ده که م من و ئیوه بکاته
ئه هلی به هه شت هه ر خۆی پشت و په نامانه و توانای به سه ر هه موو شتیکیدا هه یه.

که وابوو مه به ست و ئامانج ته نها په رستنه، خوای گه وره ده فـه رمویت: ﴿وَمَا
خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ الذاریات: ۵۶، واته: من هه ربویه جنوکه و
ئاده میزادم دروست کردووه بم په رستن و بمناسن)).

ئایا پاستی و دروستی ژيانی ئه م دونيايه چیه؟

خوای گه وره ده فہرمویت: ﴿اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُمْ زِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ آجَبٍ الْكُفَّارَ بَانَهُ ثُمَّ يَهْبِجُ فَتَرَبُّهُ مُضْفَرًا ثُمَّ يَكُونُ حُطَمًا وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ﴾ الحديد: ۲۰، واتہ: بزائن کہ بہ راستی ژیا نی تہم دنیا یہ تہنا گہ مہ و گہ پ و جوانی و زور کردنی مال و منال و خوہ لکیشانی نیوانتانیہ و ہک وینہی بارانتیکہ شیناییہ کہی گہشتیاران سہرسام بکات پاشان وشک ببی جا بیبینی بہ زہرد بووی، دواتر ورد و خاشاک ببی و (با) ہر پرووشہی بیاتہ جیگا کہ وہ، واتہ: زیبا و جوانی تہم دنیا یہ ش ہر وہک مہ زراو کشتوکالتیک وایہ کہ زور بہ جوانی و ریک و پیکی بنج داکوتی سہوز ببی پاشان وشک و زہرد و ہر گہ پی و بایہ کی توندی بۆ ہلکہ وی ہر پرووشہی بخاتہ بن داریک لہ پاشہ روریشدا سزایہ کی سہخت ہہ یہ بۆ کافر و بی باوہ پان، لیبوردن و، پہ زامہ ندیش لای خوا ہہ یہ بۆ دوستانی ژیا نی دنیا تہنا کالای دہستخہ پوکارہ، کہ و ابو ہوشیار بن و تہخہ لہ تین بہ دنیا)).

مہ بہ ست لہ (الکفار) لیژہ دا باخہ وانہ.

کہ وایہ تہ ماشای راستی و دوستی ژیا نی دنیا بکہ بۆ تہ وہی راست و دوستی تہم دنیا یہ بزانی کہ خوای گہ وره کردوہ یہ تیہ جیگای بہ لا و تاقیکردنہ وہ. خوای گہ وره ده فہرمویت: ﴿وَتَبْلُوكُم بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً﴾ الأنبياء: ۳۵، واتہ: بہ ناخویشی، خویشی، ہہ ژاری، دہولہ مہ ندی، لہ ش ساغی و نہ خویشی، تا سابیر و ناشوکر دہر کہ وی تہ گینا خوا بۆ خوئی دہ زانی وہ بہ مہ ش نیقامہی حوججہ یان لہ سہر دہکات تا کہ س بیانوی تہ مینی)) بۆ تاقیکردنہ وہ.

خوای گہ وره ده فہرمویت: ﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ﴾ الملك: ۲، واتہ: تہ و خوا یہ کہ مردن و ژیا نی دوست کرد، تہ و ہتا ہندی تہ ژینی، ہندی تہ مرینی خو مردنیش گواستنہ وہ یہ لہ جیگایہ کہ وہ بۆ

جنگايه كي تر، پاشان له جنگاي دووه مډا ژياننكي نوې ده ست پي نه كاته وه، بڼو نه وه ي تاقيتان بكانه وه كامه تان كار و كرده ي چاكترو باشته، پاشانيش به پي نه وه پاداش وهرگرېته وه، واته: تاقى ده كړينه وه بڼو نه وه كه خوي و خه لكانى تر بزانن له ناينده دا چ كارې نه نجام نه دات، ته نها نه وه ده سه لاتدار، (نه تواني توله له هم مو كه سيك وهرگرې، زوريش گونا هپوش و ليوورده يه، بڼو هر كه سيك ته وپه بكا و په شيمان بيته وه و بگه رېته وه بڼو لاي).

كه وايه تر ليره داي له م جنگايه بڼو تاقيكړنه وه وه له ژيان و مالي تاقيكړنه وه، چونكه دونيا مالي رېږه وه و مالي مانه وه نيه، دونيا رنجايه كه يان بهر و به هشت يان بهر و ناگر، نه م دونيابه كيلگه يه كه بهرهميك ده چيني كه بهر و به هشت ده تبات و يا خود بهر و دوزخ خوي گوره من و نيوه بپاريني له ناگر.

خوي گوره ده فهرمويت: ﴿وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا كَمَآ اُنْزِلْنٰهُ مِنَ السَّمَآءِ فَاَخْلَطَ بِهٖ نَبَآثُ الْاَرْضِ فَاصْبَحَ هَسِيبًا تَذْرُوهُ الرِّيحُ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ﴿٤٥﴾ اَلْمَالُ وَالْبَنُوْنَ زِيْنَةُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيٰتُ الصّٰلِحٰتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرًا اَمَلًا﴾ الكهف: ٤٥-٤٦، واته: نه ي پيغه مبر ﷺ تر نه زيله ي ژيانى نه م دونيابه يان بڼو بهينه وه له جواني و پازاوه بييدا وه له فها و تياچوونيدا به وه ي كه وه كو نه و ناوه وايه كه له ناسمانه وه ده بپاريني نه سهر زهوي نه و جا تيكله به رووه ك و توي ناو زهوي ده بي و هم مو ته رزي گزويگيايه كي جوان و هم مه جوړه ي پي سه و ده بي، هه نديكي پي ناويته به هه نديكي تري ده بي و سهر ليك ده دهن و زهوي ده رازينيته وه كه چي له دوي ماوه يه كه ده بيته پوش و په لاش و (با) پرځ و بلاوي ده كاته وه، هميشه خوي گوره به سهر هم مو شتيكا به توانا و به ده سه لاته (٤٥) مال و منال زينه ت و جواني ژيانى دونيان، كه و ابو هق نيه كه سيكي پي بخله تي و، كارو كرده وه چاكه هه راوه كان وه كو خزمه ت به دين و به خه لك و ناوه دانكړنه وه ي شار و گوند و هه ركارپكي تر له و شيوه، باشته و باشته رين هيوايه بڼو مړو (نپن كه سپر) ده لتي: زوربه ي ريوايه ته كان ده لتي: (الباقيات الصالحات) زيكرى (سبحان

الله و الحمد لله و لا اله الا الله والله أكبر و لا حول ولا قوة الا بالله) يه. (٤٦)).
 پيغه مبهري خوښه ويستماني ﷺ راستيتي ژيانى ته م دونيايه مان بق پوون
 ده كاته وه، ه روه كو چوون له (سنن الترمذي) دا به سه نه ديكي (صحيح) له
 فهرمووده ي (ابن عمر) هوه هاتووه كه پيغه مبهري خوا ﷺ فهرموويه تي: ((لو كانت
 الدنيا تعدل عند الله جناح بعوضة ما سقى كافراً منها شربة ماء)) واته: نه گهر ته م
 دونيايه لاي خودا ته نها بالي ميشيكي بهينايه تهوا ته نها قوميك شاي به كافر
 نه ده دا)).

ته ماشاي ته م دونيايه بكه به هه مو نه خش و نيگار و جوانييه وه چهنده لاي
 خوي گهره سووك و پيسوايه، بزانه كهوا بق بي باوه پ و باوه پداره، هه مووان به
 پي گرته بهري هوكاره كاني ده ست ده كه وپت.

خوي گهره بوونه وهري دروست كړدوه، زه وي دروست كړدو، هوكاره كاني و
 ياسا و ريسا كاني تيا دا داناوه، تهو خودايه په روه ردگاري بي باوه پ و باوه پداره
 وه كو يه ك پزق و روي بي باوه پ و باوه پدار ده دات نه گهر هاتو بي باوه پان
 هوكاره كاني گرته بهر تهوا به پي هوكاره كاني به ره مي ده ست ده كه وپت، نه گهر
 نيماندار هوكاره كان نه گريته بهر به دل و نه نداهه كاني تهوا ته نها هوكاره كان هيچي
 بي نادات، كه واته ناييت هوكاره كان وهر نه گرين نه به دل و نه به نه يني و ناشكرا .
 ته م دونيايه له لاي خوداوه ند سووك ريسوايه ته ناهت بالي ميشيك ناهي نييت، كاتي
 كه ژير و هوشمه نده كان راستيتي ته م ماله يان زاني بويه ته م دونيايه يان كيلا و
 چانديان و له دوا روژدا به ره مه كاني ده دورته وه.

إن لله عباداً فطنوا طلقوا الدنيا وخافوا الفتن
 نظروا فيها فلم يعلموا أنها ليست بحسنى وطيناً
 جعلوها لجة واتخذوا صالح الأعمال فيها سفناً

واته: خوي گهره چهنده ها به نده ي ژيري هه يه، دونيايان ته لاقداره و له فيتنه

١- أخرجه الترمذي كتاب الزهد، باب ما جاء في هوان الدنيا على الله (Y) (٢٣٢٠)، وقال: ((حديث صحيح غريب من هذا الوجه))، وابن ماجه كتاب الزهد، باب مثل الدنيا (٤١١٠)، وصححه الشيخ الألباني في ((صحيح الجامع)) (٥٢٩٢) و((الصحيحة)) (٩٤٣).

٢- انظر: ((رياض الصالحين)) للنووي (ص ٣٨) ط دار النخائر.

ترسان، تهماشايان كردو كاتيڪ زانيان، كه وا بۆ كه سى زيندوو نيشتمان نيبه،
 بۆيه نه م دونيايان كرده ناويكى زځدو، كاره چاكه كانيان تيا دا كرده كه شتى.
 نه م وشانه چنده جوان و ريك و پيكن؟؟؟! (جعلوها لجة)، واته: ئاو، كرده وه
 چاكه كانيان تيا دا كرده كه شتى، بۆ نه وهى به نه م كه شتييه به نيو شه پۆلى يه كه له
 دواى يه كه كاندا له شه پۆلى فيتنه (فيتنهى گومان و هه وه سبازى (شه هه وهت)) بۆ
 نه وهى به م كرده وه چاكانه بپه رنه وه بۆ به هه شته كهى خواى په روه رديگار . دونيا به
 گشتى لۆمه كراو و زه مكر او نيبه، نه م هيشه يه كيكه له بنه ما زانستيه كان كه حه ز
 ده كه م جهخت له سه رى بكه م . له قورئان و سوننه تدا به گشتى خودى نه م دونيايه
 لۆمه و زه م نه كراوه^۱ نه بۆ كاته كهى (كه شه و و رۆژه) وه نه بۆ جيگا و شوينه كهى
 (كه زه وييه)و، نه بۆ پيت و كه لك و سووده كانى و نه وهى كه تيا يدايه .

چۆن له كاتيكا خواى گه و ره ده فه رموييت: ﴿وَهُوَ جَلَلُّ الْوَجْدِ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً
 لِّمَنْ أَرَادَ أَنْ يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا﴾ (۶۲) وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ
 هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ﴿الفرقان: ۶۲، واته: نه و خوايه به شه و
 رۆژى جينشيني يه كه كردوه، به تۆره له دواى يه كه دين، نه م هيان په شه و تاريك
 نه وه شيان رووناك و سپى، بۆ كه سيك بيه وى له نيعمه ته كانى خوا بير بكاته وه و يان
 بيه وى سوپاسگوزار بيت)). كه وا به شه و و رۆژ دوو نايه تن له نايه ته كانى خواى
 په روه رديگا...

خواى گه و ره ده فه رموييت ﴿وَأَيُّ لَّهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ
 ۳۷﴾ وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ۳۸﴾ وَالْقَمَرَ قَدَرْنَاهُ
 مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيرِ ﴿يس: ۳۷- ۳۹، واته: شه ويش نيشانه و به لگه يه كى
 تره بۆيان كه نيمه رووناكى خۆر و پۆتى لى دهرده كيشين جا له ناكاو شه و دى و
 ده پۆنه تاريكييه وه. (۳۷) به لگه يه كى تر بۆيان خۆره كه به رده وام ديت و ده چى تا

۱- انظر: ((جامع العلوم والحكم)) لابن رجب (۳۶۹) ط الحديث.

كاتي دياريكراوي خوي بړ راوستان و له كاركه‌وتن چي ده‌بيني به‌ره و بڼه‌خولگي خوي هر له گه‌ردايه تا نه‌وكاته بړي ديارى كراوه، نه‌و هاتوچو و گه‌رانه به‌و شتوهر ورده، خه‌ملاندني خوي به ده‌سه‌لاتي زانايه (۳۸) گه‌راني مانگيشمان خه‌ملاند - كه نه‌ميش به‌لگه‌يه كه بړ ده‌سه‌لات و توانايي خومان - به بيست وه‌شت مه‌نزل و ناسو، تا هه‌موو شه‌ويك دابه‌زيتته جيگايه‌كيانه‌وه پاشان دوو شه‌و يان شه‌ويك په‌نا نه‌گرئ تا وه‌ك په‌لي كوني باريكي وشكي زهره‌د بووي كه‌وانه‌يي داري خورم‌اي لي ديت (۳۹)).

زه‌ویش نيشانه‌يه‌كي تره، خوي گه‌وره ده‌فه‌رمويت: ﴿وَأَيُّهُمْ الْأَرْضُ أَلْمِيَّتَةُ أَحْيَيْنَهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ﴾ يس: ۳۳، واته: نيشانه‌يه‌ك بړيان له‌سهر زيندووبوونه‌وه، زه‌وي مردووه، زيندوومان كردوته‌وه به باران و، دانه‌ويله‌يه‌كمان لي ده‌ره‌يتناوه ليتي نه‌خون و پتي ده‌ژين)).
خوي گه‌وره ده‌فه‌رمويت: ﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ﴾ (۲۰) سورة العنكبوت))، واته: نه‌ي پتغه‌مبه‌ر ﴿﴾ پييان بلي: بگه‌رين گه‌شتي زه‌وي بگه‌ن و بنواين خوا چون دروستكردني جيهاني ده‌س پي كرد؟)).

خوي گه‌وره ده‌فه‌رمويت: ﴿هُوَ الَّذِي جَمَعَ لَكُمْ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَاقْشَرُوا فِي مَنَازِلِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ﴾ الملك: ۱۵، واته: نه‌و خوايه‌يه كه زه‌وي رام كردووه بړتان، به هر شتوهره‌ك بتانه‌وي سوودي لي وه‌ريگرن ناماده‌يه، له گه‌ل نه‌و هه‌موو جم وچوله و سوورانه‌وه‌يدا، نيوه زور به ناسووده‌يي ژياني خوتاني تيا نه‌به‌نه سهر. جا كه‌وابوو بچن به هه‌موو گزشه‌و كه‌ناريكيا هه‌ولي ژياني خوتان بده‌ن و بازرگاني بگه‌نه پيشه و له‌پزق و رزي بخون، هر بړ لاي خوايه زيندووبوونه‌وه بړ حيساب و جه‌زا)).

چياكان و روباره‌كان و ده‌رياكان و زه‌رياكان و داره‌كان و به‌روبوومه‌كان و پيت و به‌ره‌مه‌كان و هه‌موو ناز و نيعمه‌ته‌كاني خوي په‌روه‌ردگان بړ به‌نده‌كاني، له‌سهر زه‌ويدا ناماده‌ي كردووه، خوي گه‌وره ده‌فه‌رمويت: ﴿وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا

تُخْصِصُوهَا إِنَّكَ الْإِنْسَانُ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ﴿٣٤﴾ إبراهيم: ۳۴، واته: خو نه گهر ئیوه
بتانه وی نیعمه ته کانی خوا بژمیرن هر گیز له نه ژمار نایه ن بۆتان به راستی مړوی
لاړی زور سته مکار و کوفرکه رو سپله یه ! بویه له به رامبه ر نه و هه موو به خششان وه
نه وه نده به دنمه که و پی نازانیت)).

نه و زهم و لومه ی که له قورئاندا دهریاره ی دنیا هاتووه ته نها نه و سه ریچپانه
ده گریته وه که خوی گه وړه پی پازی نییه هر له هاوه لدانان (که ترسناکترین و
گه وړه ترین سه ریچپیه له سه ریچپیه کان) تا کو بچووکترین سه ریچی تا کو نه و ه ی
به ردیک بخه یته سه ریگا بۆ نه و ه ی ریگا له جموجولی خه لکی بگریته.

بویه علی ؑ ده فهرمویت: ((الدنيا دار صدق لمن صدقها، و دار غنى لمن تزود
منها و دار نجا لمن فهم عنها، فهي مهبط وحى الله و مصلی أنبیاء الله و متجر أولیاء
الله ربوا فیها و اکتسبوا فیها الجنة))^۱، واته: دنیا مالى راستگویی یه بۆ هر
که سى راستی له گه لدا بکات، مالى ده وله مه نديیه بۆ هر که سى تیشووی تیا دا
کړ بکاته وه، مالى رزگار بوونه بۆ هر که سى لى تیگه یشت، چونکه نه م دنیا یه
شوینی دابه زینی سروشی خوا یه، جی نویژگه ی پیغه مبه رانی خوا یه، شوین بازرگانی
پیاو چاکان و خوشه ویستانی خوا یه، سوزو میهره بانیا ن تیا دا برده وه به هشتیان
تیا دا قازانچ کرد)).

به لى... تو له دوا روژدا به هشت به ده ست ناهیتی نه گهر له م دنیا یه دا شتی بۆ
نه چینی هر که له م پرده په پیته وه یان ده گه یته به هشتی به رینی پر له ناز و
نیعمه ت یان بۆ نه و ی تر، داوا له خوا ده که م که من و ئیوه له و ی تر بیاریزی.

(ثیمامی بوخاری و مسلم)^۲ ریوایه تیان کردووه له فهرمووده ی (انس) وه که وا
پیغه مبه ری خوا ؑ فهرموویه تی: ((ما من مسلم یغرس غرساً أو یزرع زرعاً فیا کل منه

۱- أخرجه ابن أبي الدنيا في ((إصلاح المال)) (۱۰۸)، و ((ذم الدنيا)) (۱۴۷) بسند فيه نظر، كما قال الحافظ ابن رجب في ((جامع العلوم والحكم)) (۳۹۹).
۲- أخرجه البخاري كتاب المزارعة، باب فضل الزرع والفرس إذا أكل منه (۲۳۲۰)، ومسلم كتاب المساقاة، باب فضل الفرس والزرع (۱۵۵۳).

طير او انسان او بهيمة إلا كان له به صدقة))، واته: هر کاتيك موسلمانك دارئكي رواند يان زهوييه كي كئلا و چاندي و پاشان هر مه ليك يان مروفنك يان نازه ليك ليى بخوات نهوا به هويه وه صهدهقه يه كي دهست دهكه وئت)).

ته ماشاي راستي و دروستي ته دونيابه بكه، به هله وه ته ماشاي مهكه، به لكو دهست به ژيان وه بگروه، هرگيز بي هيو مه به و بي نوميد مه به دلته نگ مه به، بزانه كهوا نه مړو تق ليره يت نه گهر به كاركي چاك و باشه وه به سهرت برد، كه خهيري دنيا و دينه كه تي تيا دا بيت نهوا تق له به هه شتدای، نه گهر نه چپته به هه شتي ته دونيابه نهوا ناچپته به هه شتي دواړه وه، نيماندار هه ردهم له ژيانى به خته وه ري و ناسووده يه بييدا ده ژي، چونكه به ته واوه تي حقيقي ته ته دونيابه و حقيقي ته دواړه ده زاني، چونكه له ناخه وه بران و دابراني تيا دا نبيه، خواي گه وړه ده فرمويت: ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنَّىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً﴾ النحل: ۹۷، واته: هر كه سيك - له نير يان له مي - هر كاركي چاك نه نجام بد او به نيمان و باوه پداريش بيت، به لين بيت بيرزين به ژيانكي پاك، واته: به ژيانكي به قه ناعت و به سه عادهت... ته مه به هه شتي دونيابه: ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ النحل: ۹۷، واته: به چاكتريش له وه ي كروويانه پاداشتيان بدهينه وه)).

ته مه حقيقي ته به خته وه رييه بويه حقيقي ته ژيانى ته دونيابه بزانه و بناسه. نه گهر نه و راستيهت بړ روون بووه وه نهوا به دلنيابي يوه بزانه كهوا ژيانى دنيا به ناكام و دهر نه نجاميك ديارى كراوه، ته ماشاي ژيان مه كه به ريگاي ته ماشا كردنت بړ ميلهت و سه ده كاني پابووردو و داهاتوو! به لكو كات و ساته كه ي بناسه له ريگاي ژيانى تاييه تي خوته وه چونكه ژيانى تق ته و ماوه يه به كه له سر ته زهوييه ده ميئيت وه، ژيان به نسبت من و به نسبت تقوه سنووردار و ديارى كراوه به ناكاميك، هه روه ما به نسبت ژيانى دنياوه هه رچه نده دريژه بخايه نيت نهوا سنووردار و ديارى كراوه به ناكاميك وه به دلنيابي يوه ژيانى ته دونيابه ته واو ده بيت به شيوه يه كي گشتي و به شيوه يه كي تاييه تي به نسبت من و تقوه هه رچه نده دريژه بخايه نيت نهوه كورته، هه رچه نده خوي به مهن و شكودار

بزانيټ و نه و سووک و ريسوايه چونکه هرهوه کو گوتمان شه و گار هر چه نده دريژ
 بخايه نيټ نه و ده بيټ شهبه ق هه لبي وه هه چه نده ته من دريژ بيټ هه رده بي
 بجينه نار گورپه وه، دلنبايه که چاکه کاران ده من و خراپه کارانيش ده من،
 جه نگاوران و تيکوشه ران ده من و ته وه زه ل و ته مبه له کانيش ده من، نه وانه ي که
 به بيرو باوه په که يانه وه شانازی ده که ن ده من و، نه وانه ي زه ليلي ده سستی
 به نده کانن ده من، نه و شکودارانه ي که سوورن له سهر ژياني پر شکومه ندي و
 پايه داري ده من وه نه و ترسنوکانه ي که سوورن له سهر ژيان به هر چي شيوه و
 نرختيک بيټ ده من، خاوه ني بايه خداره گه وره کان و نامانجه به رزه کان ده من، نه و
 هيچ و پووجانه ي که ته نها له پيناوي هه وه سه ريسواکه يان و نامانجه کورت و بي
 نرځ و هه رزانه کان ياندا ده ژين ده من... هه مووان ده من... خواي گه وره
 ده فهرمويت: ﴿كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ۝ وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ﴾ (سورة
 الرحمن)، واته: هه رچی به سهر پشتي زه وييه وه يه هه هه موو له نيو
 ده چي. (۲۶) وه ته نها رووي په روه ريدگاري خاوه ن شکو و که ره مکرد
 ده مينټ ته وه (۲۷) (((.

خواي گه وره ده فهرمويت: ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ القصص: ۸۸، واته:
 هه موو شتيک تيا ده چيټ جگه له رووخساري پيروزي نه و نه بي ((دلنبايه که نه وه
 گه وره ترين راستيه... که هه موو ژياني مرقفايه تي به رهنگي زه ليلي و به ندايه تي
 په نگ ده کات بق خواي گه وره و بالاده ست و به ده سه لات. نه وه نه و راستيه يه که
 بانگي هه موو که سيکي هوشمهند و هه موو بيرمه نديک و نه ديبيک: به هيچ شيوه يه که
 مانه وه نيه ته نها بق نه و خوايه ي که زيندوه و نامريټ، نه وه نه و راستيه يه هه موو
 پيغه مبه ران تاميان کردوه (عليهم الصلاة والسلام) به لکو سهر پيچی که ران و
 گوپرايه لان... نه وه نه و راستيه يه که هه موو مرقفيک له سهر نه م زه ويه دا پتي خوش
 بيټ يان نا ده بي بيچيژي...

دع عنک ما قد فات فی زمن الصبا واذکر ذنوبک وابتکها یا مذهب
 لم ينسه الملکان حين نسيتہ بل أثبتاه وأنت لاه تلعب

والروح منك وديعة أودعتها ستردها بالرغم منك وتسلب
وغرور دنياك التي تسعى لها دار حقيقتها متاع يذهب
الليل فاعلم و النهار كلاهما أنفاسنا فيهما تعد وتحسب

واته: واز بهینه له‌وهی که رۆیشت له ته‌مه‌نی لاویتی‌دا، یادی تاوه‌نه‌كانت بکه‌ره‌وه و بگری نه‌ی تاوانبار، دوو فریشته‌که له بیریان نه‌کرد کاتێ تۆ له‌بیرت کرد، به‌لکو نه‌وان تۆماریان کرد و که‌چی تۆ راده‌بویری و یاریت ده‌کرد، روحیش لای تۆ به‌بارمه‌ دانراوه، هه‌رکاتێک بێت ده‌یگه‌پینه‌وه و ده‌یبه‌نه‌وه به‌ته‌وێت یان نا، مه‌غرور بونت به‌و دونیایه‌ که هه‌ولێ بۆ ده‌ده‌ی، نه‌وه مالێکه و راستیه‌که‌ی شمه‌کیکه‌و ده‌پوات شه‌وگار و رۆژگار هه‌ردوو بزانه، هه‌ناسه‌كانمان تیاياندا ده‌ژمی‌دری‌ت و حیساب ده‌کړیت.

(الفضیل ی کورپی عیاض) گه‌یشته‌ کابرایه‌ك، (الفضیل) به‌ کابرای فه‌رموو: ته‌مه‌نت چه‌نده؟ کابرا فه‌رموو: شه‌ست ساله، (الفضیل) فه‌رموو: که‌واته تۆ شه‌ست ساله به‌ره‌و لای خوا ده‌پۆیت و زۆرت نه‌ماوه پێی بگه‌ی. کابرا فه‌رموو: إنا لله وإنا إليه راجعون، (الفضیل) فه‌رموو: ئایا مانا‌که‌ی ده‌زانی؟ کابرا فه‌رموو: به‌لێ ده‌زانم من به‌نده‌ی خودام و بۆ لای نه‌و ده‌گه‌پیمه‌وه. (الفضیل) فه‌رموو: براکه‌م... هه‌رکه‌سی زانی که‌وا به‌نده‌ی خودایه‌ و بۆ لای نه‌و ده‌گه‌پیمه‌وه نه‌وا با بزانی‌ت که‌ له‌ به‌ر ده‌ستی‌دا راده‌وه‌ستی، هه‌رکه‌سی زانی که‌وا له‌به‌ر ده‌ستی‌دا راده‌وه‌ستی نه‌وا با بزانی‌ت که‌ به‌رپر‌سیاره، هه‌رکه‌سی زانی که‌وا به‌رپر‌سیاره نه‌وا با بۆ نه‌و پر‌سیاره ولامێك ئاماده‌ بکات... کابرا ده‌ستی به‌ گریان کرد و فه‌رموو: نه‌ی چاره‌ چیه‌؟ (الفضیل) فه‌رموو: ئاسانه... کابرا فه‌رموو: نه‌ی نه‌وه چیه‌ ره‌حه‌مه‌تی خوات لێ بێت؟ (الفضیل) فه‌رموو: نه‌و ته‌مه‌نه‌ی که‌ ماوه‌ باشه‌ی تیا‌دا نه‌نجام بده، خوای گه‌وره‌ له‌ تاوانه‌کانی رابووردوو و نه‌وانه‌ی که‌ ماوه‌ خو‌ش ده‌بێت، نه‌گه‌ر له‌وه‌ی، که‌ ماوه‌ خراپه‌ بکه‌یت نه‌وا سزای کرداره‌ خراپه‌کانی رابووردوو و داهاتووت وهرده‌گیرته‌وه.^۱

۱- أخرجه ابن نعيم في ((الطية)) (۸/ ۱۱۲)، وانظر: (جامع العلوم والحكم) (۲۸۳)، و (لطائف المعارف) (۱۰۸).

(سليمان ي كوپي عبدالملك) پرسياړي كرد له (ابو حازم) زاناي خواناسي زاهيد و
 فهمووي: ئه ي (ابو حازم) ئايا بؤ دونيامان خوش دهويت و رقمان له مردنه ؟؟
 (ابو حازم) فهمووي: چونكه ئيوه دونياي خوتانتان ئاوه دان كرده وه و دواړوځي
 خوتانتان ويرانه كرد بؤيه ئيوه رقتان له وه يه له ئاوه دان ييه وه بگويزينه وه بؤ
 ويرانه . (سليمان ي كوپي عبدالملك) فهمووي: ئايا چ به ش و پشكيكمان هه يه لاي
 خوي گوره ئه ي (ابو حازم)؟ فهمووي: خوت بينيوه و خوت هه لسه نكينه به
 كتابه كه ي خوداوه و بؤ ئه وه ي بزاني چ پشكيكت هه يه ... فهمووي: ئايا ئه وه له
 كوي ده دوزمه وه (ده بينمه وه)؟ فهمووي: له و ئايه ته دا كه خوي گوره
 ده فهمووي: ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ﴾ (۱۳) وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ﴿الإنفطار: ۱۳- ۱۴﴾، واته:
 به راستي چاكه كاران له ناو خوشي به هه شت دان (۱۳) و بؤ گومان تاوانباران و
 به دكارانيش له ناگري دوزخ دان (۱۴) . (سليمان) فهمووي: كه و ابو ره حمه تي
 خوا له كويي ئه ي (ابو حازم)؟ فهمووي: ره حمه تي خوا زور نزيكه له پياوچاكان و
 چاكه كارانه وه . (سليمان ي كوپي عبدالملك) فهمووي: ئايا سبه يني گه پانه وه و
 گه يشتن بؤ لاي خودا چؤن ده بيت ؟ (ابو حازم) فهمووي: كه سي ئيماندار وه كو
 كه سيكي بز وايه و بگه پيته وه بؤ لاي كه س و كاره كه ي، به لام كه سي خراب وه كو
 به نده يه كي پاكردو وايه و بگه پيته وه بؤ لاي گه وړه كه ي.

بيريكه ره وه له م راستييه ... ده زانم كه تو ده يزاني و منيش ده يزانم، به لام
 خؤماني لي بؤ ناگا ده كه ين و له بيري خؤماني ده به ينه وه و يادي ناكه ين ته نها ئه و
 كاته نه بيت، كه ترميك به شان هه لده گرين، به لكو په نكه هه ندي له وانه ي، كه له
 ري و ره سمى سپاردي جه نازيه كدا ناماده ن لي بؤ ناگان بؤيه ده بيني له و كاته دا
 باسي كاروباري دنيا ده كه ن له كاتيكا، كه مردن له پيش چاوي خؤيان ده بينن
 به لكو مړيوه كه به شاني خؤيان هه لده گرين كه چي خؤيان خهريك كړيوه -
 ته نانه ته له و كات و ساته دا - له و راستيه خؤيان بؤ ناگا ده كه ن ته و راستييه ي كه

۱- أخرجه الخطيب في (تاريخه) (۶ / ۶۹)، وابن عساكر في ((تاريخه)) (۲۲ / ۳۰، ۳۹). وانظر: ((صفة
 صفوة)) لابن الجوزي (۲ / ۱۵۸).

خوای گه وره یادی خستوینه ته وه، هه وره ها پیغه مبه رمان ﷺ یادی خستوینه ته وه، خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ﴾ ق: ۱۹، واته: وا بیتوشی و سهختی و بوورانه وهی مرقفی گیانه لا پیش هات بیت نهوتری: نه وهش نه وهیه که کاتی خوی خوتت لی لاده داو نه ت ده ویست دووچاری بیت، ده نایا راست نییه؟)) که وابوو مردن سه که راتی هه یه، ته نانه ت پیغه مبه ری خوای زه وی ناسمانه کان ﷺ له فهرمووده یه کدا ده فهرمویت که له (صحیح البخاری) دا هاتوره و دایکی نیمانداران (عائیشه) پیوایه تی کردووه و ده لیت: ((کان النبی ﷺ یعد یده فی قدح به ماء ویمسح العرق عن جبینہ الأزهر الأنور ویقول: ((لا إله إلا الله إن للموت لسكرات)) وتقول عائشة - والحديث فی البخاری وغیره - ((مات النبی وإنه لبین حاقنتی وذاقنتی، فلا أکره شدة الموت لأحد بعد النبی ﷺ))، واته: پیغه مبه ری خوا ﷺ له کاتی سه ره مه رگدا دهستی دریز ده کرد بق ناو په رداختک که ناوی تیدا بوو، ثاره قه ی ناوچاوانه گهش و روونه پیروزه که ی خوی ده سپری و ده یغه رموو ((لا اله الا الله، به راستی مردن سه که راتی هه یه))، عائیشه ده فهرمویت: پیغه مبه ری خوا ﷺ کوچی دواپی کرد له کاتی کدا سه ری له سه ر سنگم بوو، چیت هرگیز سهختی مردنی هیچ که سیکی ترم لا سه یر نییه له پاش نه وهی پیغه مبه ری خوام ﷺ به و شیوه یه بیی)).

به راستی مردن توند بوو له سه ر خو شه ویستمان... تا ه ه ه... جاریکی تر تا ه ه ه... نه گه ر شه یتان له سه رت بیینی (خوا من و نیتوه بپاریزی) کاتی دینیکی ترت بق پیشنیار ده کات له م کات و ساته ی نه شکه نجه و خه قه ته تدا، له کاتی سه که راتدا و له و سه ره رگییه دا.

هه ندی له نه ملی عیلم فهرمووده یه کیان به به لگه هیتاوه ته وه له سه ر کیشی پیشنیار کردنی دینه کانی تر به سه ر هه ندی که سدا له کاتی سه ره مه رگدا... که (نیمامی مسلم)^۱ پیوایه تی کردووه له فهرمووده ی (جابر ی کوپی عبدالله) وه که وا

۱- أخرجه مسلم، کتاب الأشربة، باب استحباب لعق الأصابع والقمصنة، وأكل اللقمة الساقطة، بعد ما یصیبها من أذى (۲۰۳۳).

پيغه مبهري خواﷺ فه رموويه تي: ((إن الشيطان يحضر أحدكم عند كل شيء من شأنه)) واته: شهيتان له هه موو كاروباريكي هه ريه كيكتاندا ناماده ده بيت)) .

پرسيار كرا له (شيخ الإسلام ابن تيمية) ده رباره ي كيشه ي پيشنيار كردني دينه كاني تر له سه ره مه رگدا نه ویش فه رمووي: ((هه ندي خه لكي دينه كاني تري بؤ پيشنيار ده كريت و هه نديك پيشنياريان بؤ ناكريت وه نه مه به شيكه له فيتنيه ي ژيان و مردن (المحيا والممات) كه پيغه مبه رمان ﷺ فه رمانی پي كردووين په نا بگريڼ به خوا ليتي له نوږه كانماندا. له و فه رموودانه ي كه هاتووه فه رمووده يه كي (الصحيح) دا: ((أمرنا النبي ﷺ أن نستعيز في صلاتنا من أربع: ((من عذاب القبر ومن عذاب جهنم ومن فتنة المحيا والممات ومن فتنة المسيح الدجال)) واته: پيغه مبهري خواﷺ فه رمانی پي كردووين په نا بگريڼ به خوا له چوار شت: له نوږه كانماندا له سزاي ناوگړې، له سزاي دوزخ، له فيتنيه ي ژيان و مردن، له فيتنيه ي (المسيح الدجال)) .

عبدالله ي كوپي نيمامي نه حمه دي كوپي هه نبل (پيشه واي نه هلي سوننه) ده ليت: ((كاتي باوكم له سه ره مه رگدا بوو به ده ستي نيشاره تي ده كردوو ده يفه رموو: هيشتا نا... هيشتا نا (لا بعد... لا بعد) سي جار. كاتي هاته وه سه رخو، گوتم: بابو گيان، نه وه چيت گوت له م كاته دا؟ فه رمووي: كوپم، چي ده ليم؟ فه رمووي: به ده سته كانت نيشاره ت ده كه يت و ده ليت (هيشتا نا)... فه رمووي: كوپم... نه وه (ثيبلېس) ه له عنه تي خوي لي بيت له ژووري سه ره مه وه دانيشتووه، په نجه كاني خو ي ده گه زيت و ده ليت: نه ي نه حمه د له ده ستم ده رچوويت... منيش ده ليم: هيشتا نا تاكو نه مرم له سه ريه كتاپه رستي...^۱ ساتيكه له ته نگانه ترين ساته كان نه ویش ساتي سه كه رات و سه ره مه رگيه خوي

۱- ((مجموع الفتاوى)) (۴ / ۲۵۵) بتصرف، وانظر: ((التذكرة)) للقرطبي (۲۲) وما بعدها.

۲- أخرجه مسلم، كتاب المساجد، باب ما يستعان منه في الصلاة (۵۸۸) من حديث أبي هريرة (۲)، وهو في البخاري، كتاب الجنائز، باب التعمد من عذاب القبر (۱۳۷۷) بلفظ مختلف، ورواه مسلم، (۵۹۰) عن ابن عباس.

۳- أخرج هذا القصة البيهقي في (الشعب) (۸۵۲)، وأبو نعيم في (الحلية) (۹ / ۱۸۳)، وابن عساكر (۵ / ۲۲۴)، (۳۲۵).

گه وړه ده فـرموئـت: ﴿وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ﴾ ق: ۱۹، واته: وا بپهوشی و سهختی و بوورانه و دی مروئی گیانه لا هاته پیشت).

نایا دهرانی حق چیه؟ حق نه ویه که تر دهریت - هه مووان دهرن - ته نه! خوا زیندووه و نامریت و ده حق نه ویه فریشته ی رحمت یان فریشته ی عذاب بیینی له کاتی مردنتدا، حق نه ویه که گوره کان بیته باخیک له باخه کانی به هشت یان چالیک له چاله کانی دوزه خ.

﴿ذَلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ نَحِيذٌ﴾ ق: ۱۹، واته: نه وتری: نه ویش نه ویه که کاتی خوی خوت لی لاده دا و نه ت دهریست دووچاری بیت، ده نایا راست نییه ؟))، واته: ناتوانی لی هه لیبی یان برقی یا رابکه ییت... ده پوی بوی لای پزیشک نه گهر نه خوشییه ک روی لی کردی له ترسی مردن، ده پوی بوی لای خواردن نه گهر هه ستت به برسییه تی کرد له ترسی مردن... ده پوی بوی لای خواردنه و کاتی هه ستت به تینیوتی کرد له ترسی مردن... نه مجار چی؟ نه ی هه رزه کاری به هیژ... نه ی زیره کی بلیمت... نه ی که سی گه وړه... نه ی که سی بچوک... نه ی که سی دوه له مهنده... نه ی که سی هه ژار... نه ی که سی ساغ و سه لامه ت... نه ی که سی نه خوش...

کل باک فسیبکی وکل ناع فسیبکی
وکل مذخور سیفنی وکل مذکور سینسی
لیس غیر الله یبقی من علا فالله اعلی

واته: هه موو نه وانه ی دهبونه هوی گریانی خه لکی دهبی بگرین ، هه موو نه وانه ی هه والی مهرگیان ده گه یاند دهبی مردنیان رابکه یه نری، هه موو شتیکی پاشه که وت کراو دهبی نه مینی، هه موو شتیکی باسکراو دهبی له بیر بچیته وه، هیچ شتیك جگه له خوا نامینی، هه رکه سی به رز بووه و نه وا خوا له هه مووی به رز تره .

ته ماشا بکه بۆ ئه وهی لاوازییه که ی ببینی له و کات و ساته دا خوی گه و ره ده فه رمویت: ﴿كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ الْأَرْفَاقَ ۖ (۶۷) وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ ۖ (۶۸) وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ ۖ (۶۹) وَالْتَفَتِ إِلَى الْأَرْفَاقِ ۖ (۷۰) إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ ۖ﴾ القیامة: ۲۶-۳۰، واته: نه خیر هه رئاوا بۆیان ناچیت هه، کاتی گیان گه یشته قورقورپاگه و مرقف گه یشته گیانه لان و هیچ نوشته و نه فسانه یه ک که لکی نه ما. (۲۶) نه و کاته به وهی له ده و ره یه تی گوترا: کئی چاره سه ری ده کات؟ (۲۷) زانی نه وه ساتی جیا بونه وه یه له دونیادا، ئیتر (نه خورشه که) دلنیا ده بیت نه و حاله ی نه و ی تیدایه به ئیجگاری مردن و کاتی مالتاوی و جیا بونه وه یه له دونیادا، چونکه فریشته کانی مه رگ ده ببینی (۲۸) لاقیکی له و ی تری ئالا (کاتی گیان کیشان) له به ره سه ختی رۆژه که. (۲۹) نه و رۆژه حوکمی راپیچکردن بۆ په روه ردگارته بۆ لیپرسینه وه و خواردنی به ری کینگه که ی خۆت (۳۰)).

تۆمارگه که کرایه وه و کتیه کان راگه یه ندران و بلوکرانه وه ده ببینی ﴿فَلَا صَلَاقَ وَلَا مَنَاقَ ۖ (۷۱) وَلَٰكِنْ كَذَّبَ ۖ وَتُوبَ ۖ﴾ القیامة: ۳۱-۳۲، واته: جا مرقفی بی باوه پ له به ره نه وه که نه به وای کردوه و نه نوژیی خویندوه. (۳۱) به لکو قورتانی به درۆ زانیوه و روویشی لی وه رگپراوه، له قیامه تدا خه جاله ته (۳۲)). پشتی لی کرد و نایه ته کانی خوی به درۆ خستوه ته وه و فه رموده کانی پیغه مبه ری ﴿بِهِنَّ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ به درۆ خسته وه و باوه پی پتیا نه بوو، پشتی له حقی کرد و له پتگای لایدا ﴿كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ الْأَرْفَاقَ ۖ (۷۲) وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ ۖ (۷۳) وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ ۖ (۷۴) وَالْتَفَتِ إِلَى الْأَرْفَاقِ ۖ (۷۵) إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ ۖ﴾ القیامة: ۲۶-۲۷. ابن عباس ده لیت: ((وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ)) نه گه روحه که ی به رز کرایه وه، فریشته کان ده لیتن: نایا کئی به رزی ده کاته وه فریشته ی ره حمه ت یاخود فریشته ی عذاب^۱ نه ی په روه ردگارمان به مانپاریزه ... به مانپاریزه ... !!

خوی گه و ره ده فه رمویت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا ۖ تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ

۱- أخرجه الطبري في ((التفسير)) لسورة القیامة: (آیه ۲۶، ۲۷)، و عزاه السيوطي في ((الدر المنثور)) لابن أبي الدنيا في ((تذکر الموت))، وابن أبي حاتم، وهو في ((تفسیره)) (القیامة: ۲۶، ۲۷) من طريق: عمرو بن مالك عن أبي الجوزاء عن ابن عباس.

﴿ ٣٠ ﴾ نَحْنُ أَوْلَىٰ بِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهُنَّ أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ ﴿ ٣١ ﴾ تَزُولُ مِنْ عَفْوَِرٍ رَّحِيمٍ ﴿ فصلت: ٣٠-٣٢، واته: بى گومان نه و كه سانهش و تيان: په روه ردگار مان خوايه پاشان خويان راست كړد بويوه، واته: زور به مه حكه مى له سهر په كناسين وهستان و به هيچ لايه كدا لايان نه دا، كاتى مردن، له گوردا له كاتى زيندوويوونه وده دا فريسته دانه به زنه لايان و پتيان ده لټين: له پاشه روژتان مه ترسن و بؤ مال و منداليشتان - پاش خوټان - دل زوير مه بن نيټمه چاوديريان ده بين موژده تان لى بيت به و به هه شته ي به لټينتان پى دودرا له دونيادا، مزگيټى بيت نه مړو نه كه ونه خوڅى و شادييه وه. (٣٠) نيټمه له ژيانى دونيادا دؤستان بووين، له پاشه روژيشتا، دؤستان ده بين وه له وى نه فستان چ بخوانى ناماده يه بؤتان و هه رچيش بخوان له به هه شته بؤتان هه يه. (٣١) ثم ميواند اريه ش، ميواند ارييه كه له لايه ن په روه ردگار كى گونا هېوڅى به به زه ييه وه. ((٣٢)).

نه هلى ئيمان و نه هلى به رده وام بوون له سهر ريگاي راستى، فريسته كان له لايه ن خواى كه وره وه به سه رياندا داده به زن، كه سى ئيماندار فريسته ي دامه زرينه ر ده بينى نايان نه وه چى سات و كاتي كه ؟؟ رهنگه يارمه تى بدرت له وهى كه خواى كه وره بؤى ناماده كړدوى له به هه شته به ريندا له و ساته دا...

پيغه مبرى خوا ﷺ ده فهرمويت له فهرمووده يه كى (صحيح) دا كه (ابن ماجه) و جگه له و ريوايه تيان كړدوه له فهرمووده ي (ابو هريره) وه ده لټيت: ((الميت تحضره الملائكة))، واته: له كاتى مردندا (فإذا كان الرجل صالحا قالوا - واته: فريسته به روحه كه ي ده لټيت: ((أخرجي أيتها النفس الطيبة كانت في الجسد الطيب، أخرجي حميدة، وأبشري بروح وريحان، ورب راض غير غضبان)) واته: نهى نه و نه فسه ي كه له جهسته يه كى پا كدا بوويت به سوپاسگوزارييه وه ده رچو، موژده بؤ تږ به بؤن و به رامى خوڅى به هه شت و په روه ردگار كى كه لټيت رازييه و توپه و په ست نبييه)) خودايه بمانگيږه له و هه لټيږدراوه له خواتر سانه...

۱- آخرجه ابن ماجه، كتاب الزهد، باب ذكر الموت والاستعداد له (٤٦٦٢) و أحمد (٢ / ٣٦٤) وصححه الشيخ الألباني في ((صحيح سنن ابن ماجه))

له پاشان ئه‌م وشانه به دريژي ده‌ناسين له به‌شه‌كاني داهاتوودا (انشاء الله) داوا
له خوا ده‌كه‌م كه كۆتايي ژيانى من و نيوه به يه‌كتابه‌رستى و ئيمان بي‌ت و خواى
كه‌وره كۆتايي ژيانمان به چاكه بگيرى.

گيان دهرچوون

له به شى پابوردوودا له باسى هم ديمه نه ترسناك و سامناكه راوه ستاين، كه به
 ناشكرا لاوازي مړوځى تيا دا به دى ده كړيت هر چنده كه سه كه به هيژ و به
 ده سلات بيت وه هر چنده خاوه ن پله و پايه بيت، له سره مه رگدا ده پيښى
 كه سيكي زور بى هيژ و لاوازه... هم مو هو كاره كانى بزر كړدوه و لى بپاوه...
 هم مو شتيكي ون كړدوه. نه وه تا تماشاي (هارون الرشيد) بكن... كه به
 هوره كه دى ده گوت كاتى له چه قى ناسماندا بوايه پيى ده گوت: نهى هوره كه له
 هر كويي كه ده بارى به ناره زوى خوت بياره، دنيا به كه داماته كوت هر
 ده گه پيته وه بق لاي خوم - انشاء الله...

تيا ده زانى - برا شيرينه كم - ماناي هم وشانه چييه؟ ماناي نه وه ده ده وي
 بق خه لكى پوون بكا ته وه، تا چه ند مولك و ده سلاته كه دى فراوانه...
 تماشاي فراوانى مولكى (هارون الرشيد) بكن... كاتى له سره جيگاي مردن
 بو، ناكام و نه جه له كه دى لى نزيك بو وه و كوټايى ژيانى هات، ده ستي به گريان
 كرد و فرموي: ﴿مَا أَغْنَىٰ عَنِّي مَالِي﴾ (۲۸) هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيَّةٌ الْحَاقَّةُ: ۲۸ - ۲۹، واته:
 داراي و ماله كه م هيچ كه لكى پي نه گه ياندم بق هم پژه م. (۲۸) نه و مولك و
 ده سلاته دى بووم له ده س چو نه رسته م نه پايه و پله م، هيچيان نه يان توانى
 تو زقاله يه ك نارامم بكنه وه (۲۹) (((. كوا سره روه و سامان؟ كوا ده سلات و
 سولتان؟ كوا مولكه كان؟ هم مو دى نه ما و بزر بو... بويه (هارون الرشيد) سوور بو
 له سر نه وه دى كه هليگن و بييه بق نه وه دى گزپه كه دى بپيښى كه تيا داي
 ده نيژن... له پاش نه و هم مو مولكه... نه و فراوانيه نه و رابوردن و
 خوشگوزانيه نه و كامه رانيه نه و خه ير و خه يرا ته... ده ده وي نه و چاله بپيښى
 تيا دا ده ده وي تاكو نه و كاته دى خوا خوى ويستي لى بيت... ده ده وي گزپه كه دى
 خوى بپيښى هليانگرت... (هارون الرشيد) تماشاي گزپه كه دى خوى كرد و ده ستي

به گريان كرد نه مجار سهری به رز كرده وه بق ناسمان و فهرمووی: ((نه ی نه و
كه سه ی هه رگیز مولكه كه ی له ناو ناچیت رحم بكه له و كه سه ی مولكه كه ی له
ناوچوو...)).^۱

نه ی خودایه...!! كوان پادشاكان؟؟ كوان سولتانهكان؟؟ كوان
دهوله مهندهكان؟؟ كوان هه ژارهكان؟؟ كوان سته مكاران؟؟ كوان به هیزو
شكودارهكان؟ كوان كیسراكان؟ كوان قه یصه رهكان؟؟

أین الظالمون و أین التابعون لهم فی الغی بل أین فرعون وهامان؟
أین من دوخوا الدنيا بسطوتهم و ذکرهم فی الوری ظلم و طغیان؟
هل أبقی الموت ذا عزّ لعزته أو هل نجا منه بالسلطان إنسان؟
لا والذي خلق الأكوان من عدم الكل یفنی فلا إنس و لا جان

واته: كوان سته مكاران و كوان شوینكه وتوانیان له گومراییدا؟، به لكو كوا
فیرعه ون و هامان؟، كوان نه وانه ی كه دونیا یان قال كردبوو به دهسه لاتیان و، یادی
نه وان له نیو دروستكراوه كاندا له سته م و سه ركه شی؟، ئایا مردن هیچ خاوه ن
عیززه تیکي هیشتوو ته وه به هو ی عزیزه ته كه یه وه، یان ئایا هیچ مرؤفیک به هو ی
سولتانه كه یه وه رزگاری بووه؟ نه خیر سویند به و كه سه ی كه بوونه وه رهكانی له
نه بوونه وه دروستكردوو، هه موو نامینن نه مرؤف و نه جنو كه.

أیا عبد كم یراك الله عاصیا حریصا علی الدنيا وللموت ناسیا
أنسیت لقاء الله واللحد والثری و یوما عبوساً تشیب فیہ النواصیا
لو أن المرء لم یلبس ثیاباً من التقی تجرد عریانا ولو كان كاسیا
ولو أن الدنيا تدوم لأهلها لكان رسول الله حیاً وباقیاً

۱- ((احیاء علوم الدین)) (۴ / ۴۸۱). وقد روی ابن ابی الدنيا فی (المختصرین) (۱۱۷) عن عبدالله بن بساط
قال: أحتضر بعض الملوك، فجعل یقول: ((یا من لا یزول ملكه، أرحم من قد زال ملكه)).

ولكنها تغنى ويفنى نعيمها وتبقى الذنوب والمعاصي كما هي

واته: نهى بده‌كه، تا چەند خودا له سه‌رپيچيدا ده‌تبيني؟ سووري له‌سه‌ر
دونيا و مردنت له بير كردوه، نايا ديدەنى خوا و گوپ و خاكت له بير چووه،
روژيكي گرځو مۆن كه په‌رچەم و ناوچاوه‌كان تاييدا پير ده‌بيت، نه‌گه‌ر كه سيك
پوشاكي ته‌قوا نه‌پوشيټ، نه‌وا كه سيكي روته هه‌رچەنده جل و به‌رگي له به‌ردا
بيټ، نه‌گه‌ر دونيا بو دانيش‌توانه‌كه‌ي به‌رده‌وام بوايه، نه‌وا پيغه‌مبه‌ري خوا ﷺ
زيندوو ده‌بوو و ده‌مايه‌وه، به‌لام له ناو ده‌چيټ و خوشگوزانه‌كه‌يشي له ناو
ده‌چيټ، كه چي تاوان سه‌رپيچيه‌كان ده‌مي‌ننه‌وه هه‌ر وه‌كو خوي.

يا نفسُ أظف الرحيل	وأظلك الخطب الجليلُ
فتأهبى يا نفس	لا يلعب بك الأمل الطويلُ
فلتنزلن بمنزل ينسى	الخليـل بهـ الخليـلُ
وليركنن عليك فيه	من الثرى ثقل ثقيـلُ
قـرن الغناء بنا جميعا	فما يبقى العزيز ولا الذليلُ

واته: نهى نه‌فسه‌كه‌م كاتي كۆچكردن نزىك بووه‌ته‌وه، كاره‌كاني خوداي
شكۆمه‌ند ستيه‌ري بو كردوي، بۆيه نهى نه‌فسه‌كه‌م خۆت ئاماده‌ بكه، هه‌رگيز
هيو دريژي ياريت پي نه‌كات، روژيك ديت كه ده‌چيته جيگايه‌ك هاوري هاوري له
بير ده‌چيته‌وه، خاكي زۆر قورس له‌سه‌ر شانت كۆ ده‌بيته‌وه، فه‌وتان هاوده‌مه له
گه‌ل هه‌مووماندا بۆيه هيج كه‌س نامي‌نيټ نه‌ شكۆمه‌ند و نه‌ زه‌ليل.

خوای گه‌وره به‌ خوشه‌ويسته هه‌لبێژداروه‌كه‌و پيغه‌مبه‌ركه‌ي ﷺ خوي فه‌رمووه:
﴿وَمَا جَعَلْنَا لِلشَّرِّ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنْ مِتَّ فَهُمْ الْخَالِدُونَ ﴿٣٤﴾ كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ
الْمَوْتِ وَبَلَّوْكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ﴾ الأنبياء: ٣٤-٣٥، واته: ئيمه.
پيش له تق و امان نه‌كرد مرويەك نه‌مرئ نايا نه‌گه‌ر تق بمري، نه‌وانه ژياني مه‌تا
هه‌تاييان ده‌بي؟! نه، هه‌رگيز شتي وا نيبه‌(٣٤) هه‌موو گيانيك تامي مردن هه‌ر

ده چيژي و دهمري، به ناخوشي، خوشي، هه ژاري، ده وله مهندي، له ش ساغي و نه خوشي، تا ساير و ناشوكر دهر كه وي ته گينا خوا بو خوي ده زاني و به مەش ئيقامه ي حوججەيان له سه ده كات تا كه س بيانوي نه ميئي سه ره نجام هه بو لاي خومان ده گيردريته وه نه وسا به پتي رهفتارو ده چوونتان له تاقى كرنه وه كه دا پاداش و توله وهر ته گرن (۳۵)).

خوای گه وره ده فه رمويت: ﴿قُلْ إِنْ أَلَمْتُ أَلْذِي تَفْرُونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلْقِيكُمْ﴾ الجمعة: ۸، واته: پتيان بلي: ئه ي پتفه مبه ر ﷺ بي گومان نه و مردنه ي كه ئيوه له به ري هه لدين و نه ترسن پتي بگن به راستي هه ره تانگاتي. خوای گه وره ده فه رمويت: ﴿فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِرُونَ﴾ الأعراف: ۳۴، واته: جا هه ره كه كوتايي ماوه كه يان هات نه سات و كاتيک دوا ده كه ون و نه پيشيش ده كه ون له و سات و وه خته ي بويان دياري كراوه نه وسايش گشت ده چنه وه لاي خوا.)).

النفس تبكى على الدنيا وقد علمت	أن السلامة فيها ترك ما فيها
لا دار للمرء بعد الموت يسكنها	إلا التي كان قبل الموت يبنيتها
فإن بناها بخير طاب مسكنها	وإن بناها بشر خاب بانيها
أموالنا لذوي الميراث نجمعها	ودورنا لخراب اليوم نبنيتها
وكم من مدائن في الآفاق قد بنيت	أمست خراباً وأقنى الموت اهليها
أين الملوك؟ التي كانت مسيطرة	حتى سقاها بكأس الموت ساقياها
إن المكارم أخلاق مطهرة	الدين أولها والعقل ثانيها والعلم ثالثها
والحلم رابعها والجود	خامسها والفضل باقيها
لا تـركـنن إلى الدنيا	فالموت لاشك يفنيها ويفنيها
واعمل لدار غد رضوان خازنها	والجار أحمد والرحمن ناشيها
قصورها ذهب والمسك طينتها	والزعفران حشيش نابت فيها
أنهارها لبن مصفى ومن عسل	والخمر يجري رحيقاً في مجاريها

والطير تجري على الأغصان عاكفةً تسبح الله جهرًا في مغانيها
فمن يشتري الدار في الفردوس يعمرها بركة في ظلام الليل يحييها

واته: نه فسه كه م بۆ دونيا ده گري و باش ده زاني، كه بيوه يي تيايدا واز هيتانه له وه ي كه تيايدا يه، بۆ هيچ كه س له پاش مردن هيچ خانويه ك نيه تيايدا نيشته جي بى، ته نها نه وه نه بيت كه له پيش مردن بنيات ناوه، نه گهر به چاكه دروستي كړدوه نه وا جيگايه كي خوشه، نه گهر به خرابه دروستي كړد نه وه دروستكړه كي په شيمان ده بته وه، سامانه كانمان بۆ كه س و كاري پاش خو مان كوي ده كه پنه وه خانووه كانمان بۆ كاول كړدنې رۆزگار دروستي ده كه ين، چه نده ها شار له و ناسويانه دا دروستيان كړد، كه چي هه موو كاول بوون و مردن يش نه هله كه ي فه وتاند، كوان نه و پادشايانه ي كه ده سه لاتدار بوون، تاكو به ده ستي ناوگير (به رداخي مردنې) كړده نؤشي، پيگا و شته جوانه كان پاك و ته ميز و ديارن، ناين يه كه ميانه و هؤش دووهم و زانست سنيهمه، هيمني و له سه رخوي چواره مه و به خشنده يي، پينجه مه و چاكه كاري پاشماوه كه يه تي، خۆت مه ده پالي دونيا چونكه بى گومان مردن نيمه و نه ويش له ناو ده بات، بويه كار بكه بۆ ماله كه ي سبه يني كه (رضوان) كه نجينه وانيه تي وهاوسنيكه ت (أحمد) هو (الرحمن) دروستي كړدوه، كوشكه كاني نالتونه و قوپ و خاكه كه ي مسكه، وه گژ و گياكه ي زه عفرانه و تيايدا سه وز بووه، رووباره كاني ماستي پالته ن و هه نگوين، مه ي وه كو شيله به رووباره كانيدا تيده په پي، بالنده كان له سه رلقه كاني دين و ده چن، ياد و ته سبيحاتي خوا به ناشكرا ده كن له لانه كانياندا، كي ديه وي مالليك بكرى له فبرده وسدا، ناوه داني پكاته وه به ركاتيک له تاريخي شه ودا.

خوای گه روه ده فهرمويت: ﴿كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ النَّوَافِلَ ﴿٦٧﴾ وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ ﴿٦٨﴾ الْقِيَامَةُ: ٢٦-٢٧، واته: كي روحه كه ي به رز ده كاته وه كي دوعاي بۆ ده كات ... كي چاره سه ري ده كات؟ پزيشكه كاني ده وريان ليډاوه نه م پزيشكه تاييه ته به نه شته رگري دلوه ... نه ويتر تاييه تمه نده به نه شته رگري ميشك و ده ماره كانه وه سنيهم مامؤستايه كي گه وره ي ليها تووه له بواري بيهو شكه ريډا و نه ويتر له بواري كي

تر داو پټنجه م له بوار ټكي تر دا له ده وري كو بونه ته وه و پزېشكه كان سر سام بوون و بئ توانا بوون... ته ماشاي بكه له كاتيكا نه و رهنكي زهر د بووه ته وه و هره نكي بزر كاوه و، په له كاني سارد بوو ته وه و پټسته كه ي گرځ بووه ته وه و هه ست به ساردييه كي سه خت ده كات له م كاني سه كه راتدا به وه و سهر په نجه كاني هه ردو و ده ست و هه ردو و پټييه كان ده پوات، له م كات و ساته دا... هه وليكي بئ وچان ده دات - له كاتيكا نه و له سهره مرگدايه - ليوه كاني بجولټنټه وه و زمانه كه ي به وټني وشه ي (التوحيد) په كتاپه رستي خوي گه وړه يه به وشه ي (لا اله الا الله) و هه ست ده كات كه زمان و ليوه كاني وه كو چيا وان و نايه وي به هيچ شيوه يه ك بجولټنټه وه... ته نها بؤ نه و كه سانه نه بيت كه خوي گه وړه بؤي ناسان ده كات و ده توانيت بلټيت (لا اله الا الله).

له م كاته دا من هه ست ده كه م و له حالي نه و ده زانم... خه لكي ليي كوو بونه ته وه و ده لټن: فلان ناتواني زماني بجولټنټه وه وه ناتوانيټ براكاني بناسيت، ناتواني وه لامي هاوسي و براكاني بداته وه... هه ست ده كه م له حالي نه و كاتي گويي له قسه كاني نه وانه... به لام تواناي نيبه وه لاميان بداته وه... وه هه ست ده كه م كاتي كه ته ماشاي نه وان ده كات له ساتيكي به ناگا بووندا له نيوان سه كه رات و سهره مرگدايه وه به زماني حال و لاميان ده داته وه به لكو رهنكه به زماني قسه كردن پټيان ده لټت: نه ي كه س و كار ده كه م... نه ي خو شه ويسته كانم... نه ي كوږه كانم... به ته نها جيټ مه هيلن... به ته نها له گوږم مه نټن... من بواوكي نيوه م... من خو شه ويستي نيوه م... من بووم نه و كوڅكانه م دروست كرد... من بووم خانووه كانم ناوه دان كرده وه... من بووم په رهم به بازرگاني دا من بووم نه و هه موو سه روه ت و سامانه م كو كرده وه... كي له نيوه ته نها يه ك سال يان دوو سالم بؤ زياد ده كات... مانگيك يان دوو مانگ روژيك يان دوو روژ... كاترميريك يان دوو كاترمير.

ليړه دا قسه ي خوي گه وړه به رز و بلند ده بيته وه: ﴿قُلْ لَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُمُومَ﴾ (۸۷) وَأَنْتُمْ حِينِيذُ تُنْظَرُونَ ﴿۸۸﴾ وَتَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿۸۹﴾ قُلْ لَا إِنْ كُنْتُمْ

غَيْرَ مَدِينٍ ﴿٨٦﴾ تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٨٧﴾ فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُفَرِّينَ ﴿٨٨﴾ فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتْ نَعِيمٌ ﴿٨٩﴾ وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩٠﴾ فَسَلَامٌ لَّكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩١﴾ وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ الصَّالِينَ ﴿٩٢﴾ فَزُلْ مِنْ جَحِيمٍ ﴿٩٣﴾ وَنَصْلِيَةُ جَحِيمٍ ﴿٩٤﴾ إِنَّ هَذَا لَمَوْحٌ أَلْبِينٌ ﴿٩٥﴾ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿الواقعة: ٨٢-٩٦، واته: جا بؤ چ کاتی گیانی به کیکتان گه‌شته گه‌رو(٨٣) و نئوه‌یش له و کاته‌دا سه‌یری نه‌که‌ن چۆن گیانی ده‌ر نه‌چی؟(٨٤) نئمه‌ نزیکت‌ترین لئی‌ه‌وه له نئوه، زان‌ترین به حالی له نئوه، به‌لام نئوه فریشته‌کان نابین چۆن ناماده بوون بؤ گیان کی‌شانیان جا نگر نئوه‌ن دروست‌گر - وه‌ك خۆتان نکولی هه‌ق نه‌که‌ن- بؤچی گیانی نه‌و مردووه‌ ناگپنه‌وه؟! (٨٥) ده‌با نه‌گر پاداشتی کرده‌وه‌کانتان نادریت‌ه‌وه وه‌ك نئوه پیتان وایه! (٨٦) گیانه‌که‌ی بؤ ده‌گپنه‌وه نه‌گر راست نه‌که‌ن زیندوو‌بوونه‌وه نییه و لی‌پرسینه‌وه نییه، دیاره که هه‌رگیز نه‌و ده‌سه‌لاته‌تان نییه، جا چاک بزائن که نه‌بی هه‌ر خوا نه‌وه بکات و به‌وایشی پی‌ بینن(٨٧) ئینجا نه‌گر مردووه‌که له نزی‌ک‌خراوه‌کان بی‌ت(٨٨) نه‌وه نی‌س‌راحت و رزق و رۆ‌زیه‌کی چاک و به‌هه‌شتی به‌رینی بؤ هه‌یه(٨٩) خۆ نه‌گر له یارانی لای راست بی‌ت(٩٠) فریشته‌کان پیتان نه‌لین: له لایه‌ن یارانی لای راسته‌وه سلّوت لی‌ بی‌ (٩١) به‌لام نه‌گر له ده‌سته‌ی بی‌ باوه‌پان و گوم‌پایان بی‌ (٩٢) نه‌وه می‌واند‌اره له ناو‌یک‌ی کول‌ به‌ کول(٩٣) و خرا‌نه‌ نئو ناگری بؤ هه‌یه. (٩٤) بی‌ گومان نه‌مه‌ی بۆت باس کرا له‌م سووره‌ته‌دا نه‌ی محمد ﷺ سه‌بارت به‌ هه‌رسی ده‌سته‌که، هه‌وال‌یک‌ی راستی بی‌ گومانه‌(٩٥) جا که‌وايه ته‌سبیح بکه به‌ یادی ناوی خ‌وای مه‌زنت(٩٦)!!

پاکی و بی‌گه‌ردی بؤ تو(نه‌م قسه‌یه جگه بؤ تو به‌ که‌سی تر ناگوت‌ریت) نه‌ی نه‌و که‌سه‌ی که به‌ مردن گه‌ردنی شکۆمه‌ندان‌ت زه‌لیل کردووه...

پاکی و بی‌ گه‌ردی بؤ تو...! نه‌ی نه‌و که‌سه‌ی به‌ مردن هی‌وا و ئاواتی قه‌به‌ره‌کانت برپیه‌وه...

نه‌ی نه‌و که‌سه‌ی به‌ مردن له کۆشکه‌کانیا‌نه‌وه گواستیانته‌وه بؤ گۆره‌کانیا‌ن... له‌رو‌ناکی جی‌گا‌کانیا‌نه‌وه بؤ تاریکی گ‌ل‌کۆ‌کانیا‌ن... له یاری‌کردن له‌ گه‌ل‌ ئافه‌رت و

مندال و خزمه تكاره وه بڼ هابيه شي له گه ل كرم و ريسواييدا... له رابواردن له نيو جوره ها خواردن و خواردنه وه بڼ گه وزانه وه له نيو جوره ها خاك و قوپاودا...
﴿فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ﴾

خوای گوره ده فهرمويت: ﴿إِنَّ الَّذِي قَالَ رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمَ تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ﴾ فصلت: ۳۰، واته: بڼ گومان نه و كه سانه ش فهرمويان: په روه رديگاران خواجه پاشان خويان راست كړد بويه وه، واته: زور به مه حكمي له سهر يه كناسين وه ستان و به هيچ لايه كدا لايان نه دا، كاتي مردن، له گوردا له كاتي زيندوويونه وه دا فريشته دانه به زنه لايان و پتيان ده لښ: له پاشه روژتان مه ترسن و بڼ مال و منداليشتان - پاش خوتان - دل زوير مه بن نيمه چاوديريان ده بين موزده تان لي بيت بهر به هه شته ي به لښتاتان پي ده درا له دنيادا، مركيني بيت نه مرق نه كه ونه خوځي و شادييه وه).

كه ي فريشته داده به زڼته سهر نه هلي باوه پ و سه قامگيران؟؟

نه هلي عيلم له م باره يه وه دوو بڼ چوونيان هه يه:

يه كه م... زانايانمان فهرمويانه: ((فريشته داده به زڼته سهر نه هلي باوه پ و يه كتاپه رستي و به رده و امبوون له كاتي كدا نه وان له سهره مه رگدان له م ساتانه دا... ساته كاني سه كه رات و سهره مه رگي... فريشته داده به زڼ به مه به ستي دامه زراو كړدنيان... به لي بڼ دامه زراو كړدن... خودايه ناخر خه يرمان به نسيب بكه . فريشته له سهر سهر ي كه سي نيمانداري راستگوي يه كتاپه رست داده نيشيت به مه به ستي دامه زراو كړدني... خوای گوره ده فهرمويت: ﴿يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ﴾ إبراهيم: ۲۷،

۱. انظر: تفسير الطبري، وابن كثير عند تفسير سورة فصلت آية (۲۰).

واته: جا نه وانه كه باوه پريان به خوا و به گشت بپياره كاني خوا مين اووه، به هوي
 نه م وشه جيگر و نه گور اووه (لا اله الا الله) خوا پيگه يان قايم و سابت نه كا له ژياني
 نه م دونيا و له ژياني نه و دونيا و سته مكارا نيش گومرا و سر ليشيواو دهكات خوا
 بيهوي هر شتي بكات زور به ناساني دهيكات حه ز بكا كي رينموويي بكا و كييش
 گومرا و سر ليشيواو بكا نه مانه هه موو له دهسه لاتي نه ودان)).

بويه كه سي وا ده بين له سهرمه رگدا به بزه وه گياني دهرده چيت... ته ماشا
 ده كه ن وه كو نه وه ي قسه له گه ل كه سانيكدا بكات ته نها نه و ده يان بيني... هه موو
 نه وانه ي كه له ژووره كه دا دانيشتون له گه ليدا هيچ نابيين، چونكه نه و به كرده وه
 ده ستي كردوه به گواستنه وه بؤ جيهانيكي تر . فرشته كاني خوا يارمه تي دهن
 بويه ده بيني رووي گه ش ده بيت وه له بهر خويه وه و له سر خؤ وشه ي
 يه كتاپه رستي (توحيد) دوو ياره ده كاته وه... به سووك و ناساني... بؤ ؟؟

چونكه نه وه ي له م ساتانه دا نه و وشه يه دوو ياره بكا ته وه نه وه نه و كه سه يه كه
 باوه پي به خوي زه وي و ناسمانه كان مين اووه و خوي زه وي و ناسمانه كان نيش
 باوه پي به نه و كردوه و ده يناسيت، نه وه كه سيكه له ژيانيدا له سر وشه ي
 يه كتاپه رستي (توحيد) ژياوه... هر كه سي له سر شتيك بزيث نه و له سر نه و
 شته ده مریت... هر كه سي به هر شتيكه وه بمریت نه وه به و شيوه يه زيندو
 ده كريت وه نه گه ر تو له سر گوپرايه لي بزيث نه و له سر گوپرايه لي ده مریت و
 له سر هه مان گوپرايه لي زيندو ده كريت وه... هه روه ها نه گه ر كه سيكه له سر
 سه رپيچي ژيا بيت... نه و له سر هه مان سه رپيچي ده مریت... نه گه ر ته و به
 نه كات...

نه و برايان له نه مريكا بؤيان گيپرامه وه - كاتي به سه ردانيك چووم بؤ لايان -
 دهر باره ي گه نجيكي نه مريكي، كه له نويزي به يانيدا ديت ته ژووره وه بؤ يه كي له
 مزگه و ته كاني شاري (بروكلن) له ويلايه تي (نيويورك) كاتي نه وان له نويزه كه يان
 بوونه وه به واني گوت: ده مه وي بيمه كه سيكه له شوينكه وتواني (محمد ي كوري
 عبدالله) ... ده مه وي بيمه نيو ديني ئيسلامه وه بويه ريگام نيشان بدهن چي

بكه م؟؟ فەرموويان: تۆ كټيت؟ چيرۆكه كهت چييه؟؟ چى تۆى هئفاوه بۆ ئيره؟
 فەرمووي: پڭام نيشان بدهن، كه چى بكه م و پرسىار مه كهن...
 فەرموويان: ههسته خۆت بشۆ و شايه تمان بهينه... ئه ويش ههستا خۆى شت و
 شايه تمانى هئنا و ئه مجار فيرى نوڤزيان كردو نوڤزى به يانى كرد...
 فەرمووي: ده مه وي له گه ل ئيوه دا بمينمه وه له مه ليه نده كه تان بۆ ماوه ي چه ند
 پۆڤڤ بۆ ئه وه ي ده رياره ي ئيسلام شت فير بم... ئه وانيش پڭايان پى دا بۆ
 ئه وه ي له گه لئاندا بمينته وه... پۆڤزى يه كه م به سه ر چوو... دووه ميش...
 سييه ميش... له و ماوه يه دا سه رنجى براكانى بۆ لاي خۆى پاكيشا بوو، له به ر
 دريڤى سوڤده كانى له به ر ده سستى خواى گه وړه دا و له به ر تۆر گريانى و سوور
 بوونى له سه ر گوڤگرتن له قورئانى پيرۆز... كاتى له نوڤزى مه غريب بوونه وه له
 ته نيشت برايه ك له براكانمان دانيشت بۆ ئه وه ي گوڤ له خوڤنده وه ي قورئان
 بگريت... ئه و برايه پيى گوت: براكه م... وام ليها توه، خۆم به كه م ده زانم به
 ته نيشتى تۆ وه، هه ر كاتى ته ماشا ت بكه م ئه و خۆم به كه م ده زانم... من بۆ ماوه ي
 ده سا له هاتوومه ته نيو ئه م دينه وه وه تويش ته نها دوو پۆڤه هاتووى كه چى
 ده تبينم هه رده م به گريان و ترسه وه ي و ده ته وي هه موو كاتى ك گوڤييستى قورئان
 بيت... براكه م... توخوا... پيم بلى باسه كهت چييه؟ چيرۆكه كهت چييه؟

ئه ويش فەرمووي: بۆ ماوه ي چوار سا له ده بى هيچ شه ويك به سه رمندا
 تينا په پى ئيلا من ده گريم و له خوا ده پارتمه وه كه وا پڤنمويم بكات بۆ سه ر دينى
 حه ق و راستى... ده لئيت: ئه و شه وه ي، كه من بۆ به يانييه كه ي هاتم بۆ لاتان به
 گريانه وه خه وم لى كه وت له كاتى كدا من له خوا ده پارامه وه... كه پڤنمويم بكات
 بۆ سه ر دينى حه ق و راستى فەرمووي: ئه و شه وه (عيسا ي كوپى مه ريه م) م له
 خه ودا بينى (عليه و على نبينا افضل الصلاة والسلام) به په نجه ي ئيشاره ت بۆ
 ده كات و ده لئيت: ببه (محمد)ى... ببه شوڤن كه وتووانى (محمد)... ده لئيت: منيش
 ده رچووم و، پاشان هاتم بۆ لاي ئيوه، چونكه يه كه م مزگه وت بوون له سه ر
 پڭا كه م، ئه و برايانه سوڤند ده خۆن به خواى په روه ردگار... كاتى بانگده ره كه

بانگي ٻو نويڙي عيشا فەرموو ٿو ۽ ڪه ڇهه له ڪه لڙ براڪانيدا چووه ناو نويڙهه ڪه وه و له رڪاتي يه ڪه مدا و له سوڙدهي يه ڪه مدا سوڙدهي برد و سهري به رز نه ڪرده وه و نويڙهه ران نويڙهه ڪانيدان ته واو ڪرد و پيشه واکه سهلامی دايه وه ڪه چي ٿو و براهه له سوڙدهه دايه و ... بانگي لي ڪرد ... ٿي فلان ٿي فلان ڪه چي وه لامي نه بوو ٻويه هه سٿا ٻو لاي ... وه براڪاني ڪه نويڙيان به نه نيشته وه ده ڪرد بانگيان ڪرد، يه ڪيڪيان جولاندي وه ٿو ویش به زه ويڊا ڪه وت، ڪه ته ماشايدان ڪرد ڪه وا گياني ده رچووه و ڪه يشتووه ته لاي خواڪي ... ٿي خودايه، ڪوٽايي ژيانمان به چاڪه بگيڙي ... له ڪاتيڪدا له بهر ده سٿي خوادا سوڙدهي بردبوو ... ڇهند ڪوٽاييه ڪي خوشه ؟!!! هه ڪه سي به سوڙدهه وه بمریت ٿوا له قيامه تدا به سوڙدهه وه له ڪڙپه ڪه يدا زيندو ده ڪريته وه، ٻو لاي خواي ڪه وره به سوڙدهه وه حشر ده ڪريته، هه روه ڪو چوڻ پاسٽگزي باوه پيڙڪراو، ڪه هه رگيز له خو وه قسه ناکات ده فەرمويته له فەرمووده يه ڪي (جابر) وه ڪه له (صحيح مسلم)^۱ دا هاتووه ده لیت: ((يبعث كل عبد على ما مات عليه))، واته: هه موو به نده يه ڪ له سهه ٿو وه زيندو ده ڪريته وه ڪه له سهه ري مردوه)).

هه رڪه سي له سهه ر گويڙايه ليه ڪ بمریت ٿوا له سهه هه مان گويڙايه لي زيندو ده ڪريته وه ... هه ڪه سي به جل و به رگي ٿي حرامه وه له حج و عومره دا بمریت ٿوا ٻوڙي قيامه ته به جل و به رگي ٿي حرامه وه زيندو ده ڪريته وه له ڪاتيڪدا ٿو له ڪڙپه پاني مه حشر دا بانگ ده کات و ده لیت: ((لبيك اللهم لبيك)).

ڪا براهه ڪه هه بوو ڪاري بانگدان بوو، خواي ڪه وره ده وه له مهندي ڪردبوو و ژياني لي فراوان ڪردبوو ... له پيش مردني توشي نه خوشييه ڪي سهخت بوو ... بووه هڙي ٿو وه له سهه ر جيڪا بڪه ويته . هه موو هڙي گريانه ڪه ي ٿو وه بوو ڪه ٿو له دوا ٻوڙاني ته مهنيدا له بانگدان بووه و ناتوانيته بانگ بدات، له ور ٻوڙهه ڪه خوا ويستي لي بوو ڪوچي دوايي تيا دا بکات ده سٿي به گريان ڪرد و ده يگوت: په روه ردگار ... په روه ردگار ... ٿايا من چي تاواننيڪم ڪردبوو ... ڪه بووه هڙي ٿو وه له

۱. أخرجه مسلم، كتاب صفة القيامة، باب الأمر بحسن الظن بالله عند الموت (۲۸۷۸).

دواړوژه كاني ژيانمدا بانگداني لى حرام كړدووم تاوه كو ته ويه لى بكم ؟؟
 په روه ردگارا... به هوى تاوانه كانم هوه بانگدانم لى حرام مه كه كه هردم دلم
 پيوه پيوه ست بووه... له ژيانمدا سرور بووم له نه جامداني... پاشان كاني
 نويزي عه سر هات... گوڼي له بانگ بوو له مزگه وته كاني نزيك ماليانه وه بهر ز بووه
 وه نه وېش ده ستي به گريان كړد له كاتيكا ناتواني ته ه لست سهر پي... ناتواني ته
 بجولنه وه... ناتواني ته له مال نه د رچيت... له ناكاودا ه ستايه سهر پي و له سهر
 جيگاكي خوي كه له سهر خي و تېو پاره ستا... روي له قبيله كړد و ده ستي به
 بانگدان كړد... الله اكبر... تاكو گه يشته كوتايي بانگ كه ده لنت... لا اله الا الله...
 پاشان كه وه سهر جيگاكي... كه س و كار و مندا له كاني... لى كويونه وه بينيان
 گياني ده رچوه له گه و تنى وشي... لا اله الا الله... ثااى چنه كوتايي كي
 خوشه !!؟ پيغه مېهري خوا ﷺ فرمووي ته: ((انما الأعمال بالخواتيم))، 'واته:
 ه موو كړده وه كان به پي دواينيانه))

په روه ردگارا... تاوانه كانمان داپوشه و نابروومان مه به... نهى به به زه بېترينى
 ه موو مېهره بانه كان...

وهره له گه و مندا با پي كه وه ديمه نيكي تر بينين... خوي گوره من و نيوه
 لى بپاريزي... قوتايي كه به گريانه وه هاته ژوره وه بى لام... سويندى دام به خوا
 بى نه وهى دوعا بى باوكي بكم له وانهى هفتانهى پوڅى پينج شه مې به لكو خوي
 گوره دوعا يه كي له پياوچا كاني ناماده بووى نه و كومه له وه ريگري ته كه
 نامادهى وانه كه ده بن... وه بينيم كاريگه رييه كي زور به سهر نه و برامانه وه دياره...
 گوتم: براكه م چى بووه؟؟ فرمووى: باوكم مرد... گوتم: داوا له خوا ده كه م كه
 ره حمى پي بكات... فرمووى: نهى ماموستا به لام شيوهى مردنه كهى زور ناشيرين
 و قيزه ون بوو... گوتم: پيم بللى چى بووه؟ فرمووى: باوكم كه سيكي زور به هيز
 بوو... تا راده يه كه نه م برامانه له يادى نايه كه باوكي هريگيز توشى نازاريك يان
 نه خوشييه كه هاتبي ته... خوي گوره ته ندروست و له شساغى پي به خشيبو...

فهرمووی: له م روژانه دا پاش خواردنی نانې نیوه پو ههستی به سڅ ئیشه یه ک کرد...
 وای به باش زانی نه وهی که له سکیدایه ده بی دهری بهیښی و برشیته وه...
 فهرمووی: چوه سهر ناو وه له سهر ناوکوکه (حوض) وهستا... نه مجار دهستی به
 هاوار کرد... بۆ نه وهی ههر شتی که له سکیدایه دهری بهیښی... به دهنگی بهر
 هاواری ده کرد و هه موو گریمان له هاواره کی بوو... فهرمووی: کاتی پاوه ستانی
 دریژه ی خایاند (له کاتی که هیشتا پتویستی پییه تی) له بهر زور بوونی نازاره کی
 که وته سهر نه ژتوکانی... ده می له ناودهسته که نزی که کرده وه - دوور بی له روتان
 - ((اعزکم الله)) نه یتوانی له سهر ناوکوکه بووهستی بویه له پیش ناودهسته که
 که وته سهر نه ژتو، ههر کاتی که بیه وی برشیته وه نه وا ده می له ناودهسته که نزی که
 ده کرده وه، چونکه نه یده توانی راپوهستی... فهرمووی: پاشان گویمان له دهنگی کی
 بهر بوو... ئیمه ییش چووینه ژووره وه بینیمان رووی له ناو ناودهسته که دایه له
 پاش نه و هاواره... جووله ی لی برپاوه... کاتی بهر زمان کرده وه بینیمان گیانی
 دهرچوه و پویشتوه بۆ لای خوی گه وره... په روه ردگار... بمانپاریزه... گوتم:
 په نا به خوا... گیانی دهرچوه له کاتی که رووی له ناو ناودهسته که بوو؟ کوپه کی
 فهرمووی: به لی له ناو ناودهسته که... گوتم: براهه م... پیم بلی... ئایا حالی باوکت
 چوڼ بوو؟ (به گریان وه) فهرمووی: ته نها یه ک نوژی بۆ خوا نه کردبوو..

نه ی خودایه !! نه ی تو براهه م... ئایا تا کو ئیستا نوژه کانت ده فه وتینی؟؟
 نه ی خوشکه که م ئایا تا کو ئیستا نوژه کانت ده فه وتینی؟ تا کو ئیستا سهرقالی به
 بازرگانی کردنه وه؟؟ تا کو ئیستا سهرقالی به پله و پایه وه؟؟ تا ئیستاش ده لیت:
 من سهرقالم؟ به لام دلنیا به که تو ههر وا ده بیت... نه گهر خوت بده یته دهستی
 گه رده لوولی کار کردنه وه و به رده وام بیت له سهر نه و پیگه یه... نه وا به ناگا
 نایه یته وه ئیلا له ناو گورستاندا نه بیت له نیو له شکرې مردووه کاند... که و ابو
 ههسته بۆ نه نجامدانی نوژه که ت... نوژ دیاری خودایه بۆ نه م نوممه ته...
 پیغه مبه ری هه لبرژدر اوﷺ له سه رووی حوت ئاسمانه وه هه لیده گریت... بۆ نه وه ی
 بیته په یوه ندیه که له نیوان نوممه ته که ی و په روه ردگاری زه وی و ئاسمانه کان...

نويژ په يوه ندى و خه لاتۀ... نه ويش دواين ناموزگارى پتغه مبه ربوونډ له كاتيكدا
له سهره مه رگدا بوو... بويه نه و به رده وام ده يگوت: ((الصلاة الصلاة وما ملكت
أيمانكم))^۱ واته: نامان ورياي نويژه كانتان بن، ورياي نويژه كانتان بن و ناگاداري
ژيرده سته كانتان بن)).
نهى به نده كه...

تأتي للصلاة في فتور	و كأنك قد دعيت إلى البلاء
و إن أدبتها جاءت بنقص لما	قد كان منك من شرك الرياء
و إن تخلو عن الإشراف فيها	تدبر للأمور بالارتقاء
و يا ليت التدبر في مباح	ولكن في المشقة والشقاء
و إن كنت المصلي يوما بين خلقه	أطلت ركوعها بالانحناء
وتعجل خوف تأخير لشغل	و كأن الشغل أولى باللقاء
و إن كنت المجالس يوما أنثى	قطعت الوقت من غير اكتفاء
أيا عبد لا يساوي الله معك	أنثى تناجيه بحب وصفاء

واته: ديت بۆ نويژه كه ت به سستی و لاوازيه وه، واده زانی بانگه‌يشت كراوى بۆ
به لايه ك، نه گهر نه نجامى بدهيت نه و به كه م و كوورپيه وه، چونكه نويژه كه ت
(شيركى رىاي) تيادايه، نه گهر (شيركى رىاي) تيادا نه نجام نه دهيت، نه و به جوانى
بيرده كه يته وه بۆ سهر كه وتنى كار ه كانت، خوژگه بير كړنه كه ت له شتيكى ريډراودا
بوايه، به لام ماندوويه تى و به د به ختى يه، نه گهر رڼوژيك له ناو خه لكيدا نويژ بكه ي
نه و كړنؤش بردنت دريژ ده كه يته وه، په له ده يكه يت له ترسى دوا كه وتنى
كار ه كه ت، واده زانی كه كار دنه كه له پيش تره بۆ نه نجامدانى، نه گهر رڼوژيك له
مه جليسيكدا ثافره ت هه بوو، نه و كاته كه ت ده برپيت به بى تير بوون، نهى به نده كه

۱. أخرجه أبو داود كتاب الأدب، باب في حق المملوك (٥١٥٦)، وأحمد في ((المستدرک)) (٧٨/١)، وابن حبان (٦٦٠٥)، والبخاري في ((الأدب المفرد)) (١٥٨)، وأبو يعلى (٥٩٦)، وصححه الشيخ الألباني في ((مصحح الجامع)) (٤٦١٦). و ((المصححة)) (٨٦٨) من حديث علي عليه السلام.

ئايا خواي گوره هينده ناهينيت له گهلدا، له نافرته تيك مونا جاتي له گهلدا بكهيت به خوشه ويستي و بيگه ردييه وه.

كه وايه هر نيتستا پهيان بده پروه دگاره كه ت... نويزه كانت له كاتي خويدا نه نجام بدهيت و بيان پاريزي... وه تويش نهى خوشكه كه م پهيان بده پروه دگارت كه نويزه كانت له كاتي خويدا نه نجامي بدهيت و بيان پاريزي... هيچ سه رقالييه كه سه رقالت نه كات وه به هيچ شتيكي تر مه يگوره وه...

نه م برايې ده لئيت: كه وا باوكي مه رگيز نويزي بق خوا نه كړدوه!! گوتم: براكه م... ده زانم مه ترسي و زه مينان له نويز چنده ترسناكه به لام سويندت ده دم به خوا كه پرسيار له دايكت بكه: كه باوكت چي كاريكي ده كړد؟ فهرمووي: باشه نه و پرسياره ده كه م... نه مجار نه م كوپه ريزداره رويشت بق لاي دايكي و پرسيارى لى كړد: كه ئايا باوكي چي ده كړد تاكو كوتايي زيانى به م شپوه ترسناك و توقينه ره بيت؟ دايكي ده ستي به گريان كړد و فهرمووي: كوپي خوم... باوكت له ناو خه لكيدا به سوو (ريا) ره فتاري ده كړد! نه وېش له هزار، هزار و پينج سهدى دهرده مينا...

گوتم: ئاه ه... نه مه... نه مه... باوكت حرامى ده خوارد... ساماني خه لكى به ساخته و خورايى ده خوارد... كه وا بوو دهبأ بخوات... له كوئ؟؟ له ئاوده ست!! دهبأ كوتايي زيانى به و شپوه بيت ﴿الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَرْبَوْا لَا يَقُولُونَ إِلَّا كَمَا يَقُولُ الَّذِينَ يَخْبَطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ أَرْبَوْا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ أَرْبَوْا﴾ البقرة: ۲۷۵، واته: نه و كه سانهى سوو نه خون، (دينار تيك به دوو دينار، يان به زياتر ده دهن) كه له كوپه دهرين پاشان زيندو نه كرينه وه و پاست ده بنه وه، وا پاست ده بنه وه هر ده لئى شهيته نه كان ده ستي لى وه شانديون. عه ره به كان به مرقفى په ركه مداروو فيدار ده يانگوت: جنو كه ده ستي لى وه شانديوه، نه و جا قورناني پيرؤزيش له سهر زمانى نه وان هات، به كورتي: پياوى سوو خور له پؤزي قيامه تدا وه كو مرقفى په ته پى و شيتي ليدى، چونكه له دونيادا

ده يانگوت: مامه له و کرين و فروشتنیش هر وه کو مامه له کردن به سو وایه ((واته هر دوکیان به لای نه وانه وه یه کسانن))، چونکه نه وان باوه پریان به هر ام و حال نه نییه؟ خو خواش کرین و فروشتنی ریډاوه و سوو خوړیشی هر ام و یاساگر دووه)).

دع الحرص على الدنيا وفي العيش فلا تطمع
لا تجمع من الحرام فلا تدري لمن تجمع
فإن الرزق مقسوم وسوء الظن لا ينفع
فقير كل من يطمع غنى كل من يقنع

واته: واز بهینه له سووړبون له سهر دنیا، ته ماحت با نه بیت بو ژيان، هر ده م هر ام کومه که ره وه، چونکه نازانیت بو کیی کړ ده که یته وه، دلنیا به که رزق دابه ش کراوه گومانی خراب هیچ سوودی نییه، هر ژاره هر که سی چا وچنوک و چلیس بیت ده وله مهنده هر که سی رازی بیت.

النفس تجزع أن تكون فقيرة والفقير خير من غنى يطغيتها
وغنى النفوس هو الكفاف فإن آبت فجميع ما في الأرض لا يكفيها
هي القناعة فالزمها تكن ملكاً لو لم تكن لك إلا راحة البدن
وأُنظر لمن ملك الدنيا بأجمعها هل راح منها بغير الطيب والكفن

واته: نه فس شپړز ده بیت کاتی هر ژار ده بیت، هر ژاری چاکتره له ده وله مهنديیه ک زال بیت به سهریدا، ده وله مهندي نه فسه کان نه وه یه که برژیوی روزانه ت ه بی، نه گهر رازی نه بوو نه وا هه موو سهر زه وی به شی ناکات، نه وه رازی بوونه نه گهر ده سستی پیوه بگری ده بیت پادشاه، نه گهر هیچ شتیکت نه بیت ته نها نارامی جه سته، ته ماشای نه وانه بکه که بوونه خاوه نی هه موو دنیا، نایا جگه له بوون و کفن هیچی تری له که ل خویدا برد؟.

۱. انظر: ((علاء المجانين)) لابن حبيب (٧٤ ط ابن خلدون).

به لي... هيچ شتيك له گه ل خوتدا نابه يته ناو گوږه كات ته نها ئيمان و كرده وهى
چاكه نه بيت...

برايه كى تر بوى گيرامه وه... سويندى بق خواردم به خواى گه وه... كه
دهر هاوسپيه كى هه بوو له قاتى سهر وه هه ميشه كارى گويگرتن بوو له گوراني
بياني و جگه له بياني... موسيقاي دهنك به رز... ده لیت: پاش نه وهى ياديم
خسته وه به يادى خوا چهنه جار يك و هه رده م دو باره م ده كرده وه كه چى هيچ
سوودى نه بوو به لام نه وهى منى بيزار كرده بوو نه وه بو كه نه و سوور بوو له سهر
نه وهى دهنكى ناميره كهى به رز بكاته وه به شيوه يه ك نازار به خه لكى بگه يه نيت به
بيانونى نازادى (وا ده زانى كه نازادى بى سنوره) ده لیت: رۆژيك له پۆژان له
كاره كه م گه پامه وه، گويم له دهنكى گريان و هاوارى ژن و مندا لا بوو، گوتم: نه مه
چپيه؟ گوتيان: فلان له سهر مه رگدايه... ده لیت: له كاتيكا من گويم له دهنكى
گورانييه به دهنكى به رز له نيو گريان و هاواردا فهرمووى: چومه سهر وه و گوتم:
پۆله كانم باوكتان له سهر مه رگدايه كه چى تا ئيستاش سوورن له سهر گوراني له م
كات و ساته دا؟؟ قورئانيك بڅه نه سهر ناميره كه... چونكه نه م جيگايه ئيستا
فرشته ي تيا دا ناماده ده بيت، گوتيان: نه گهر به نه رك نه بيت كاسيتيكي قورئانمان
بو بهينه . ده لیت: سويند به خوا به په له دابه زيمه خواره وه و كاسيتيكي قورئانم
هينا و به ده ستي خوم كاسيته كه م كرده ناو ناميره كه ده لي: له پاش كه ميك له و
كاتى كابر له نيوان سه كرات و سهر مه رگدايه كاتى گويى له قورئانه كه بوو
گوتى: نه خير نه خير من نامه ويټ گويم له و دهنكه بيت من نامه ويټ گوى له قورئان
بگرم...!! واز له ناميره كه بهينن با گورانييه كه بلت چونكه من گوراني دلم
ناسوده ده كات... كابر ده لیت: سويند به خوا به گريانه وه له ماله كه ده رچوم
كابر هيچ قسه يه كى نه كرد ته نها نه م وشانه نه بيت...

نهى خودايه... ((انما الأعمال بالخواتيم))، واته: هه موو كردار و ره فتاره كان به
پنى دوايينيانه)) .

پاش بير له م چهنه وشانه بگه ر وه ((الخواتيم ميراث السوابق)) واته: هه ر كه سى
له سهر گوږپايه لي ژيا نه وا كوتايى ژيانى به گوږپايه لي ده بيت وه هه ر كه سى له سهر
سهرپيچى ژيا نه وا كوتايى به سهرپيچى ده بيت .

نهمه يه كه م بچوونی زانایانمانه دهرباره ی ئو دوو كاته ی كه فریشته داده بزنه
سه ر نه هلی ئیمان و بهرده وام بوون.

به لام بچوونی دووه م...

زانایانمان فرمویانه: فریشته داده بزیته سه ر نه هلی ئیمان و بهرده وام بوون له
كاتی دهرچوون و زیندوو بونه وه له گۆره كانیان وه... رۆژی زیندوو بونه وه و
هه لسانه وه له كاتى دهرچوونی خه لكی له گۆره كانیان وه دیمه نێكى ژور سه یر
ده بینى! له گه ل مندا بیر بکه ره وه و بیه یته پێش چاوی خۆت كه سێك له
گۆره كه یه وه دهرده چیت و له سه ر رووی رێ ده كات... ده مه وئێ ئه م دیمه نه هه رده م
له پێش چاوت بیت كه خه لكی ده بینى به ژن و پیاوه وه له سه ر روویان رێ
ده كه ن! نه وه چی ده لیت؟!

ده لیم: خواى په ره ر دگار باسی چه ند كۆمه لێكى كردوه كه به سه ر روویاندا
رێ ده كه ن كاتى له گۆره كانیان دهرده چن... خواى گه وره ده فرمویته:
﴿وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ عُمًا وَعِيًا وَنَسْفًا﴾ الإسراء: ۹۷، واته: له
رۆژی قیامه تیشدا به ده مه و رووی و كوێری و لالی و كه پى هه موو كۆ ده كه ینه وه و
هه شریان ده كه ین چونكه له دنیا دا هه قیان نه بیستوه، هه قیان نه دیتوه له ویش
هه ر نابینا و كه پ و لال ده بن))... ئه و كه سێكه هه یج نابیسیت!! قسه ناكات!!
نابینیت!! كه چی له سه ر رووی رێ ده كات... به ره و كوێ ده پوات؟؟ به ره و دۆزه خ و
خراپترین ناكام ﴿كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا﴾ الإسراء: ۹۷، واته: هه ر جارێكیش
بلیسه ی ئاگره كه كه م و كز بوو دووباره نیلی ده ده ین و هه لی ده گیرستینه وه و
زیاتری ده كه ین بۆیان))..

له هه ردوو كتیبی (صحیح)^۱ دا هاتوه له فرموده یه كى (أنس) وه كه وا
پێغه مبه رى خوا ﷺ فرمویه تی: ((يحشر الكافر يوم القيامة على وجهه)) قالوا: يا
رسول الله كيف يحشر على وجهه ؟ فقال: إن الذي أمشاه في الدنيا على قدمين قادر
على أن يمشيه يوم القيامة على وجهه)) وفي لفظ: ((أليس الذي أمشاه على رجلين فى

۱- أخرجه البخاري، كتاب التفسير باب سورة الفرقان (۴۷۶۰)، ومسلم كتاب صفة القيامة والجنة والنار، باب

كيف يحشر الكافر على وجهه (۲۸۰۶).

الدنيا قادر على أن يمشيه على وجهه يوم القيامة؟)). قال قتادة: بلى وعزة ربنا))
 واته: بئى باوه په له پوږي قيامه تدا له سهر رووي حه شر ده كړيت، فه رمويان: نهى
 پيغه مبهري خوا څو ځون به سهر روويده حه شر ده كړيت؟ پيغه مبهري خوا څو
 فه رموي: نه و كه سهى كه له دونيادا له سهر دوو پي رتي پي ده كرد ده توانيت له
 قيامه تدا له سهر رووي رتي پي بكات))، له گوته يه كي تر دا ((نايا نه و كه سهى رتي
 پي ده كرد له سهر دوو پي له دونيادا به توانا نيه له سهر رووي رتي پي بكات ((؟)).

قه تاده فه رموي: به لي سويند به عيزه تي په روه ردگارمان)).
 من له ګه ل مه موو كه سيكي ئيمانداري يه كتاپه رستي راستګودا ده ليم: به لي
 سويند به عيزه تي په روه ردگارمان نه و ده تواني...)

له ريوايه تيكي تر دا كه له (سنن الترمذي) و (مسند أحمد) دا هاتوه پيغه مبهري
 خوا څو (يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَلَاثَةَ أَصْنَافٍ، صَنَفٌ مَشَاةٌ، وَصَنَفٌ
 رُكْبَانٌ، وَصَنَفٌ عَلَى وُجُوهِهِمْ))، واته: خه لكى له پوږي قيامه تدا به سي شيوه حه شر
 ده كړين، هه نديك به پي (پياده)، هه نديكي تر به سوار، هه نديكي تريان له سهر
 پويان)).

نه وانهى كه سوار ده بن نه وانه به نده له خواتر سه كانن (خودايه من و ئيوه
 بگيريت له وانه)) خواى ګه وره ده فه رمويت: ((يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفْدًا))
 مريم: ۸۵، واته: نهى پيغه مبهري څو باسي نه و پوږه يكه، كه ئيمه ده سته ده سته
 خو پاريزه كان به پيز و حورمه ته وه ده به ينه ديداري خواى به خشنده بؤ پاداشت
 به ريز و به سواى هه روه كو څو پيشوازي له وفدي ده كړي)).

كه واپوو فريشته داده به زنه سهر نه هلي ئيمان و يه كتاپه رست و به رده وام بوون،
 له كاتيكا نه وان له ګوره كه يان ده رده چن... كاتي ئيماندار له ګوره كه ي
 ده رده چيټ ده بيني فريشته له پيشوازي نه و دايه و (سواى) بؤ ناماده كړدوه كه
 ته نها خوداوه ند خوي ده زانيت چنده جوان و به پيزه بؤ نه وهى كه سي ئيمانداري

۱- أخرجه أحمد (۲ / ۲۵۴)، والترمذي، كتاب تفسير القرآن، باب ومن سورة بني إسرائيل (۲۱۴۲) وقال: ((هذا حديث حسن)). وضعفه الشيخ الألباني في ((ضعيف الجامع)) (۶۴۱۷) و ((المشكاة)) (۵۵۴۶).

له خواترس سواری بیت، هرگیز فریشته ناهیلیت به سر زه ویدا ری بکات... له هه مان کاتدا نو موژده خوښه پتی ده دات، کاتی پیشوازی له هه موو نه هلی ئیمان ده که ن و پیمان ده لئین: ﴿الَّا تَخَافُوْا وَلَا تَحْزَنُوْا وَاَبْشِرُوْا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُوْنَ﴾ ۳۰ ﴿مَنْ اَوْلِيَٰ اَوْكُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِي الْاٰخِرَةِ وَلَكُمْ فِيْهَا مَا نَشْتَهٰی اَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيْهَا مَا تَدْعُوْنَ﴾ ۳۱ ﴿لَا مِّنْ عَقُوْبٍ رَّحِيْمٍ﴾ فصلت: ۳۲، واته: له پاشه روژتان مه ترسن و بو مال و مندالیشان - پاش خوتان - دل زویر مه بن ئیمه چاودیریان ده بین موژده تان لی بیت به و به هشته ی به لیتان پی ده درا له دنیادا، مزگینی بیت نه مرق نه که ونه خوښی و شادییه وه. ۳۰) ئیمه له زیانی دنیادا دوستان بووین، له پاشه روژتیدا، دوستان ده بین له وی نه فستان چ بخوازی ناماده یه بوتان و هرچیش بخوازی له به هشته بوتان هیه. ۳۱) نه م میوانداریه ش، میواندارییه که له لایه ن په روه دگاریکی گونا هوشی به به زه ییه وه (۳۲)).

که و ابو باوه پدار هر له یه که م ساتی ده رچوونی له گو په که یه وه موژده ی پی ده دریت و ریژی لی ده گیری...

ده لیم: کاتی گیان ده رچوو... به نده که مرد ... هه موو کاریکی ته واو بوو... هه موو شتی که ته واو بوو... نه وه ی قازانجی کرد نه وا قازانجی خو ی کرد... نه وه ی زیان لی که وتوو بوو نه وا زیان لی که وتوو ده بیت... ده لئین: فلان که س که هه موو دنیای پر کردبو له عیلم و پله و پایه و ریژی ناو خه لگی و فرمانره وایی... نه وا مرد... فلان ده شوردری... رووت کرایه وه له هه موو فرمانره واییه ک... له هه موو جل و به رگی که... فلان کفن ده کریت وه هیچ که س له م دنیایه ده رنه چوو ئیلا به نه و کفنه وه نه بیت هه موو شتیکی به جی هیشت... فلان نه وا به شان هه لده گیری... به ره و کوئ ده ییه ن؟ به ره و گوپ... نه و چاله تاریکه وه له مه به دواوه له به شه کانی تر دا باسی ده که یین - انشاء الله - داوا له خوا ده که م من و ئیوه کوتاییمان به چاکه بگیری و به ئیمان و یه کتاپه رستییه وه بمیرن ... آمین...

تهرم (جه نازه)

له به شى راپور دودا له كاتى دهرچوونى روحدا لیبوینه وه، كاتى كه مردن داده به زیته سهر مړوځ و دهر مړیت... كاتى كه توشى ناروحتى و سهره مهرگ دهر بیت و توشى سه كه رات دهر بیت... روحه كه له جهسته كه ی جیا دهر بیت وه و ژيانى مړوځ كوټايى پى دیت و لاپره كانى داده خړیت... پاشان دهر خړیته سهر (تهخته شړ) نه مجار كفن دهر كړیت... ئیستا بووه ته جه نازه و پاشان به شان هه لده گیرى... چیرو كى ژيانت ته واو بوو نه ی ناده میزاد.

خواى گوره دهره رمویت: ﴿يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ﴾ (۶) الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّنَكَ فَعَدَلَكَ ﴿۷﴾ فِي أَيِّ صُورَةٍ مَا شَاءَ رَكَّبَكَ ﴿۸﴾ الانفطار: ۶-۸، واته: نه ی ناده میزاد...! چى توى تهره و فریوداوه به رامبه به په روه ردگارى به خشنده ت كافر بوویت له گه ل نه وه موو نیعمه ت و به خشنده دا؟ (۶) نه وه ی دروستى كردیت له نه بوون، ئینجا به شیوه یه كى زور جوان نه ندانه كانى ربك خستیت قه د و به ژن وبالا و نه ندامى شیاو و گونجاوى پى به خشیت جا ربك و پیکى كردیت واته: قه د و قامه ت و بالا له جوانترین شیوه ی پى به خشیت (۷) له هر شیوه و دیمه نیكدا خو ی ویستی یه كى خستیت (۸)!!!

فلان ... نه و... چ كه سیكه نه و!؟! خاوه ن سولتان و فهرمان په وایی بوو... مولك... خانه دانی... ناسراوى و شكومه ندی... پینووس... بیرو هوش... خاوه نی نه دهب و زانست... خاوه نی هیژ و له شساغی... نه و ئیستا هه لگیراوه و له سهر شانه... به ره و كوئ دهریبه ن؟ بۆ گورستان...

جه نازه كه ئیستا به شان هه لده گیرى... نه م دیمه نه به هه موو دل و دهر وونته وه بهینه یادی خو ت و تیایدا بژی... ئایا ده زانی كه نه و جه نازه یه به شان هه لگیراوه هر كه پیاوه كان له سهر شانه كانیان به رزی ده كه نه وه ده ست به قسه كردن ده كات؟؟ چى ده لئیت؟؟

ټيمامي بوخاري^۱ ريوايه‌تي كړدووه له فهرمووده يه‌كي (ابي سعيد الخدري) يه‌وه كه‌وا پيغه مبهري خوا^۲ فهرموويه‌تي: ((اذا وضعت الجنازة، واحتملها الرجال على أعناقهم، فإن كانت صالحة قالت: قدموني، وإن كانت غير صالحة قالت: يا ويلها، أين يذهبون بها؟ يسمع صوتها كل شيء إلا الإنسان - ولو سمعه صعد))، واته: نه‌گه‌ر جه‌نازه يه‌ك ناماده كراو خه‌لكي به سهر شانه‌كانيان هه‌ليان گرت، جبا نه‌گه‌ر كه‌سه‌كه له چاكه‌كاران بوو نه‌وا ده‌ليټ: پيشم بخه‌ن .. پيشم بخه‌ن .. نه‌گه‌ر له چاكه‌كاران نه‌بوو نه‌وا ده‌ليټ: وه‌يل بؤ خؤي، بؤ كوټي ده‌به‌ن؟ هه‌موو شتيك كوټي له‌و ده‌نگه ده‌بيټ ته‌نھا مړوځ نه‌بيټ، نه‌گه‌ر كوټي لي بوايه نه‌وا ده‌بورايه‌وه له ترساندا)).

هر له يه‌كه‌م ساتي هه‌لگرتني له سهر شانه‌كان قسه ده‌كات نه‌گه‌ر هاتوو نه‌م كه‌سه له پياوچاكان بوو نه‌وا ده‌ليټ: تكايه په‌له بكن و دوام مه‌خه‌ن، واته: پيشم بخه‌ن پيشم بخه‌ن ... چونكه جيگاكي خؤي له به‌ه‌شتدا ده‌بيټي، نه‌وه‌ي بؤي ناماده كراوه ده‌بيټي، خواي گه‌وره له‌و خوښگوزرانيه بؤي ناماده كړدووه ... نه‌گه‌ر (په‌نا به‌خوا) كه‌سيكي خراپ بوو نه‌وا ده‌ليټ: يا ويلها ... أين يذهبون بها؟؟ واته: ويل بؤ خؤي ... بؤ كوټي ده‌به‌ن؟ هر له ره‌حمه‌تي خوايه بؤ به‌نده‌كاني كه په‌رده يه‌كي خستووه ته نيوان به‌نده‌كاني و ده‌نگي خاوه‌ن جه‌نازه‌كان، نه‌گه‌ر نه‌و په‌رده يه نه‌بوايه و خه‌لكي گويان له ده‌نگي خاوه‌ن جه‌نازه‌كان بوايه نه‌وا ژيان تيك ده‌چوو ... هه‌روه‌ها له په‌حمه‌ت و به‌زه‌يي و ميه‌ره‌باني خواي گه‌وره يه بؤ ټيمه و لاوازيه‌كه‌مان كه په‌رده يه‌كي خستووه ته نيوان ټيمه و ته‌سبيحاتي نه‌م بونه‌وه‌ره‌ي ده‌ور و به‌رمان ..

خواي گه‌وره ده‌فهرمويت: ﴿تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ، وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ﴾ الإسراء: ۴۴، واته: هه‌ر حه‌وت ناسمانه‌كان و زه‌وي و هه‌موو نه‌وانه‌ش كه ټياندان هه‌موو گه‌وره‌يي و بي خه‌وشي

۱- أخرجه البخاري، كتاب الجنائز، باب حمل الرجال الجنازة دون النساء (۱۳۱۴).

ئەو(خوای)یە دەلێن گەواهی بۆ یەکتایی ئەو دەدەن، هەموو شتێک هەر هاواری تاک و تەنیا یی ئەو ئەکەن، پارێنەو و تەسبیحاتی و حەمدی ئەو دەلێن، واتە: هەموو نیازمەندی ئەو ئەو بێ نیازە لە هەموو بەلام ئێو لە پاکانە و تەسبیحاتیان تێ ناگەن، چونکە عەقل و ژیریان ناخەنە کار بۆ تیگەیشتن)) بۆ؟ خوای گەورە دەفەرمویت: ﴿إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا﴾، واتە: بە راستی ئەو (خوای)یە هەمیشە بە حەوسەڵ و لەسەر خۆیە بۆیە لە گەڵ ئەو هەموو گوناھ و تاوانەدا مۆلەتی ئێو دەدا و ناتانگرت، زۆریش لێبوور دەیە، بۆیە هەرکە سێک داوای لێبووردنی لێ بکات لێی دەبووری). لە سەر خۆیە و هیمنە بەرانبەرتان، کاتی کە پەردە یەکی خستوووە تە ئێوان ئێو و دەنگی تەسبیحاتی هەموو دروستکراوەکان لە دەوری بەرتان... ئەگینا ئەگەر ئەو پەردە یە نەبۆیە لە ئێوان ئێمە و دەنگی تەسبیحاتی بوونەوەرەکان لە دەوری بەرمان ئەوا عەقلمان لە دەست دەدا وە ژانمان سەقامگیر نەدەبوو... وای دابنێ، کە خوای گەورە ئەو پەردە یە ئێوان تۆو جەل و بەرگە کەتی لادا و گوێت لە دەنگی جەل و بەرگە کەت دەبوو کاتی تەسبیحاتی دەکرد... یان دەنگی تەسبیحاتی ئەو خواردنە ی کە دەبخۆی... یان دەنگی تەسبیحاتی ئەو خانووە ی کە تێایدا نیشتە جێی... سوێند بە خوا ئەوا عەقلت لە دەست دەدا دلنیا بە کە هەموو بوونەوەر بێ ناگا نین لە یاد و تەسبیحاتی خوا... بە لکو ئێمە بێ ناگاییە کە مان درێژە ی کێشا... لە رێ لادانمان زۆر بوو و لە خوای گەورە زۆر دور کەوتینە تەو ﴿إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا﴾.

جەنازە کە گەیشتە گۆرە کە ی... گەیشتە مالی نامۆی... گەیشتە مالی سامناکی و دلەنگی... گەیشتە مالی تەنگ و چەلە مەیی... گەیشتە مالی خاک و کرم... فلان خانەدان و ناسراوی شکۆمەند... خاوەنی فەرمانڕەوایی... ئێستا دەکرێتە ناو ئەم چالەو... ئەم جیگا تەنگ و چەلە مە یە لە ناو ئەم خاک و خۆڵە... هەرگیز جێگای ئاوریشمی تیا دا راناخەن... ئەوان گەپانەو و تۆیان بە جێهێشت... تۆیان خستە ناو ئەو خاک و خۆڵە... هەر چەندە ئەگەر لە گەڵتدا بمانایەو ئەوا هیچ سوودی نەدەبوو... لەوێ... لەو تەنهاییە هیچ شتێک لە گەڵ تۆدا نەماوە تەو تەنھا

کرده وه کانت و رهمه تی ئه و خواجه ی که زیندوه و نامریت...
 پیغه مبری خوا^۱ فهرمویه تی هه روه کو له هه روه (صحیح) ^۱ دا هاتوه له
 فهرمووده یه کی (انس) هوه: ((یتبع المیت ثلاث: أهله وماله وعمله، فیرجع اثنان و
 یبقی واحد، یرجع أهله وماله ویبقی العمل)) واته: سی شت شوینی مردوه ده که ویت:
 که سو کاره که ی و سامانه که ی و کرده وه کانی، جا دووانیان ده که پینه وه و یه کیکیان
 ده مینیتته وه، که سوکار و سامانه که ی ده که پینه وه و کرده وه کانی ده مینیتته وه)).
 هه موو سامانه که ی به سهر که س و کاره که یدا دابه ش ده کریت... له م ژبانی
 دنیا و ته نها کرده وه کانی مایه وه که ئه م به نده به دهسته کانی خوی پیشی خوی
 خستوه... هیچ که س له که س و کارت ناتوانن ته نها شه ویک له که ل تودا و له ناو
 گوره که تدا بمیننه وه هیچ سوودی نییه ته نها ئه وه نه بیت که به دهسته کانی خوت
 پیشت خستون...

به (حاتم الاصم) ^۲ یان گوت: به چی شتیک پشت به ستنت به خوا هینایه دی؟
 فهرمووی: به چوار ئاکار و ره وشت: دلنیا بووم که رزقه که م هیچ که سیک تر
 نایبات بویه دلنیا بووم، دلنیا بووم که کاره کانم جگه له خوم به جوانی هیچ که سی
 تر نه نجامی نادات بویه خوم پیوه خه ریک کردوه وه دلنیا بووم که مردن له
 ناکاودا دیت بویه من دهست پیشخه ر بووم... دلنیا بووم که خوی گه وره هه موو
 کاتیک ده مینیت بویه شهرم کرد له کاتی سه ریچیدا بمینن)).
 چه ند وشه یه کی که م ده بویه به روناکی و به ناوی چاو بنوسرایه نه که به ناوی
 ئالتون... به ئی... که س و کار ده که پینه وه... سه روه و سامان ده که پینه وه...
 ته نها کار و کرده وه کانت ده مینن... بویه هه ر ئیستا چاکه بپوینه... بۆ رۆژیک که
 پپووستت به ته نها یه که ته سبیحاته... یان یه که جار وتنی (لا اله الا الله)... یان یه که
 (الله اکبر) یان ته نها یه که رکات له تاریکی شه ودا و له بهر دهستی خوی گه وره و
 بالا دهست دا.

۱- أخرجه البخاري، كتاب الرقاق، باب سكرات الموت (٦٥١٤)، ومسلم كتاب الزهد والرقائق (٢٩٦٠).

۲- أخرجه البيهقي في ((الشعب)) (١٢٧٤)، وأبو نعيم في ((الحلية)) (٢٧٢ / ٨).

له نه مريکا بووم - به سهردانتيك چو بووم بۆ لای نه و برايانه... پټيان گوتم: فلان كهس په كيټكه له و برايانه مان ليږه ده ژي... كه چي هيچ يارمه تيمان نادات به سهره و سامان بۆ نه نجامداني پرژوه خه يرييه كان... ناماده نابيت له گه لماندا له كاتي نوږه كاندا... كه چي خواي گوره سهره و سامانيكي فراواني پيداوه به هؤي نه و بازرگانييه وه و نزيكي نه م مزگوتيه... هه ز ده كه ين برځين بۆ لاي و يادي خواي بهيټيته وه... مردن و گور و روي دوايي ياد بهيټيه وه... به لكو خواي گوره رازي بوون بخاته ناو دلييه وه به هؤي قسه كانته وه... منيش رويشتم بۆ لاي نه و كابرايه له گه ل چهند براييه كدا... ياديم خسته وه به يادي خواي گوره كه چي هيچ سوودي نه بوو... هه ندي قورئانم به سهردا خوښنده وه كه چي هيچ كاريگري له سهر نه بوو... ياديم خسته وه به هه ندي له فهرموده كاني پيغه مبهري نازدار كه چي دلي هيچ نه جولايه وه... نه مجار پټي گوتم: نه ي ماموستا خوت هيچ ماندوو مه كه... گوتم: خوا پاداشتي چاكه ت بداته وه دلنيات كردم... كاتي دلته نكي و غه مباري به رومه وه بيني روي لي كردم، منيش گوتم: خه ير... داوا له خوا ده كه م كه دلي توي كرديته وه بۆ وهرگرتني حق... گوتي: من دلنيات ده كه م وه نه گه ر كاتي گه رپامه وه بۆ شار و ولاته كه ي خوم نه و مزگوتيك بۆ خوا دروست ده كه م... خوم په كلا ده كه م وه بۆ خوا پرستي و گوږپرايه لي... گوتم: كه و ابو پيئوسيك و په رپه يكي كاغه زم بده ري... گوتي: بۆ؟ گوتم: ده مه ويټ به ليتنامه يه ك بنوسيت و فريشته ي مردن (ملك الموت) له سهر ي ثيمزا بكات بۆ نه وه ي (ملك الموت) به هيچ شيوه يه ك نزيكت نه بيتته وه تاكو ده گه پيټيه وه ولاته كه ت و مزگوتيك دروست ده كه يت و ده گه پيټيه وه بۆ لاي خوا و خوت په كلا ده كه يته وه بۆ گوږپرايه لي و خوا په رستي... كابرا پيكنه ني و له مه به سته كه م تيگه يشت... ته ماشايه كي كردم و گوتي: من نه هاتووم بۆ نه م ولاته ته نها بۆ (دولار) كوكرده وه نه بيت... نه مجار گوتي: من هه ر كاتي توشي سهر نيشه يه ك بيم نه و له گيرفانم كاغه زيكی سهر نولاري دهرده ميټم و ده يخمه سهر سهرم و به بي دواكه وتن سهر نيشه كه م ناميني... گوتم: كه و ابو تۆ به نده ي نولاري... (عبد للدولار).

راستی فرمووه پیغه مبهري مه لبریز دراو علیه السلام که ده فرمویت: ((تعس عبدالدينار، وعبد الدرهم، وعبد الخميصة: إن أعطي رضي وإن لم يعط سخط، تعس وانتكس، وإذا شيك فلا انتقش))،^۱ واته: که ساس و چاره رهش بوو بهندهی دینار و بهندهی درهم و بهندهی (الخميصة) نه گهر پیی بدری نه وا رازی ده بیت و نه گهر پیی نه دری نه وا پهست ده بیت، که ساس و سهره و ژیر بوو، نه گهر درکک چوو به له شیدا نه وا که سیک نابینیتته وه بوی دهر بهیني)).

سویند به خوا هیچ شتیک سوودی بۆت نییه ته نها نه وه نه بیت که پیشی خۆتی ده خهیت...

پیغه مبهري خوا علیه السلام به هاوه لانی ده فرمویت: ((أیکم مال وارثه أحب إلیه من ماله؟ قالوا: یا رسول الله، ما منا أحد إلا ماله أحب إلیه . قال: ((فإن ماله ما قدم، ومال وارثه ما أخر))^۲ واته: کام له نیوه سامانی میراتگره که ی له سامانه که ی خۆی خوشتر ده ویت؟ فرموویان: نه ی پیغه مبهري خوا علیه السلام هیچ که سیک له نیتمه نییه وه هه موومان سامانه که ی خۆمان لا خۆشه ویستتره، فرمووی: که واته سامانه که ی خۆی نه وه یه که پیشی خۆی ده خات و سامانی میراتگره که ی نه وه یه که پاشی خۆی ده خات و جی ده هیل)).

که وابوو سهروهت و سامانه راسته قینه که ت نه وه یه که له زیانتدا وله دنیا دا خه رجت کردووه به دهسته کانی خۆت... بۆیه هه رگیز پیسکه مبه له سه ر خۆت نه و سهروهت و سامانه ی که سه رقالی کردوی له یادی خوا... سه رقالی کردوی له گوێرا یه لی خوا... له نوێژ... له کرده وه ی چاکه بۆ دوا روژت... به لکو رهنگه تۆ نه وه موو سامانه له ریگای هه رامه وه کۆت کرد بیتته وه، خۆت نه ده پاراست له کاتی خورادنی هه لال، یان پارویه کی هه لال بکریته ده می که س و کار و مندا له کانتته وه ... نه م سامانه له بهر دهستی خوی گه وره پرس یارت لی ده کریت دهر یاره ی: له چی ریگایه که وه په یادت کرد و له چی ریگایه که وه خه رجت کردووه؟ سامانه که ت به

۱- أخرجه البخاري كتاب الجهاد والسير، باب الحراسة في الفوز في سبيل الله (٢٨٨٦، ٢٨٨٧) من حديث أبي

هريرة رضي الله عنه.

۲- أخرجه البخاري كتاب الرقاق، باب ما قدم من ماله فهو له (٦٤٤٢) من حديث عبدالله بن مسعود رضي الله عنه.

جي دهيلی... به سهر میراتگره کانتدا دابهش دهکړیت... نهگه رېړوی بؤ ناو
گور... هيچ شتيک له ناو گوردا له گه ل تودا نامېنېته وه تهنها کرده وه کانت
نه بیت... گورپه که ت داخرا... به تهنها مایته وه نهی به سته زمان... په روه ردگار...
یارمه تیمان بده له ته نهایی ناو گور نهی به به زه بیترین که سی میهره بانه کان ..

له فهرموده په کدا که (الترمذي و ابن ماجه و الحاكم)^۱ به سه نه ديکي (حسن)
ريوايه تيان کردوه ((کان عثمان إذا وقف على قبر بکی حتى يبیل لحيته . فقيل له:
تذكر الجنة والنار فلا تبکی، وتبکی من هذا؟ قال عثمان: إن رسول الله قال: إن القبر
أول منازل الآخرة، فإن نجا منه، فما بعده أيسر منه، وإن لم ينج منه فما بعده أشد
منه)) وقال رسول الله (ما رأيت منظرا قط إلا والقبر أظلم منه))، واته: ((نهگه ر
تیمامی عوسمان له سهر گورپک راپوه ستايه دهستی به گریان ده کرد تاكو ريشی ته ر
ده بوو، پتيان گوت: باسی به هه شت و ناگرت بؤ ده کړیت که چی ناگريت، به لام له م
کاته دا ده گری؟ عوسمان فهرمووی: پیغه مبهري خوا^۲ فهرموویته: گور په که م
ماله له ماله کانی دواروژ نهگه ر لئی رزگار بووی نه وانهی له پاش نه و دیت سووک و
ناسانتره وه نهگه ر لئی رزگار نه بیت نه وانهی که له پاش نه و دیت سه ختیره)) وه
پیغه مبهري خوا^۲ فهرمووی: ((هيچ ديمه نيکم نه پينيوه ئيلا گور له وترسناکتره و
سامناکتره))

من حه ز ده که م به هه موو دليکه وه بؤ هه ر که سی هه سستی کرد به دل ره قی و
وشک بوونی چاوه کانی نه و با له گه ل جه نازده په کدا بړوات... و به قه سستی ته ماشی
ناو گورپه که بکات له پيش نه وهی مردوه کهی تيا دا بنيژن... بؤیه پیغه مبهري
خوا^۲ فهرمانی پی کردوین به سهردانی گورستان و ده لیت: ((نهيتکم عن زیارة
القبر، فزوروها))^۲ واته: من سهردانی گورستانم له ئیوه قه دهغه کردبوو جا لیتره به
دواوه سهردانی بکه ن))

۱. أخرجه الترمذي، كتاب الزهد، باب (۵) رقم (۲۳۰۸) وقال: ((حديث حسن غريب))، وابن ماجه، كتاب
الزهد، باب ذكر القبر والبلى (۴۲۶۷)، وأحمد (۴۵۶)، والحاكم (۴۷۱ / ۱)، وحسنه الألباني في ((صحيح الجامع))
(۱۶۸۴)، و((المشكاة)) (۱۴۲).

۲. أخرجه مسلم، كتاب الجنائز، باب استئذان النبي ﷺ ربه في زيارة قبر أمه (۹۷۷).

له پړوايه تيكي تردا كه له (صحيح مسلم) دا هاتووه ((فانها تذكر الموت))^۱ واته: چونكه مردنتان ياد ده خاته وه).

نه ي نهو كه سه ي هه ست به رهق بووني دله كه ت ده كه يت به رانبه ر به گورپ... ته ماشاي بكه... ته ماشاي روبه ره كه ي بكه و بير بكه ره وه له ته نهايي و ته نگ و چه له مه يي، ته ماشاي نه و خا كه بكه كه له بن گورپه كه دايه... نه مجار بيهينه بهرچاوي خوت كه نه وه توي نه و هه موو گله ده كه نه سه راشه ت و دهم و چاوتدا... يادي نهو گله بكه ره وه كه ده كرپته سه راشه تدا... به ته نها له وجيگه ته سك و ته نها ييه ده مينيت ه وه، حه ز ده كه م لي ره دا هه ندي راوه ستم وه كو بنه مايه كي زانستي، ناچارم كه بيليم... نه گينا حه زم ده كرد هه ر له م باسه دا به رده وام بوايه م وه به چه ند وشه يه كي نه رم و نيان و ناسك له پيغه مبه ري خوداوه ﷺ پيشينه چا كه كارانمانه وه بو نه وه ي دله كان بدوينم... به لام هه روه كو باسم كرد من ته نها دله كان نادوينم... وه ته نها عه قله كان نادوينم به لكو دل و عه قل هه ردو پي كه وه ده دوينم له هه مان كاتدا... به لي... چونكه هه ندي خه لكي به رانبه ر به گورپك و له كه ل گورپكدا راده وه ستي... ده ليت: نه و خوشگوزرانيه و سزايه ي ناو گورپ كه باسي لي وه ده كه ن ته نها نه فسانه و قسه ي پر و پوچه... چونكه نه م كار ه عه قل پي رازي نيه... چونكه هيج گونجا و به جي نيه كه وا گورپ فراوان بيته وه يان ته سك بيته وه يان خاوه نه كه ي خوشگوزران بيت يا خود سزا بدريت...؟ نه مه كاري كه عه قل و هري ناگريست... هيج عه قليكي ساغ و نه واو باوه پي پي ناكات...

براكانم... من هه رگيز له ري ز و پايه ي عه قل كه م ناكه مه وه... به لكو دووپاتي ده كه مه وه كه وا هه رگيز روناكي (وه جي) سرووش روناكي عه قل ناكورپنيته وه به لكو پاكي ده كاته وه و به هيزي ده كات و پر به ره كه تي ده كات... به مهرجي نه و عه قله له كه ل هه موو بوونه وه ردا سوژده به رن و ملكه چي خواي گه وره بن... خواي گه وره عه قلي به پاكي ناو بردووه له قورئاندا وه پايه و شكومه ندي روونكر دووه ته وه...

۱- آخرجه مسلم، كتاب الجنائز، باب استئذان النبي ﷺ ويهفي زيارة قبر أمه (۹۷۶).

خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿أَفَلَا يَعْلَمُونَ﴾ یس: ۶۸، واته: ده نایا نه وان تی ناگه ن و ژیریان ناخه نه کان) خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ﴾ محمد: ۲۴، واته: نایا نه وانه بو له نایه ته کانی قورټان رانامین و تی نافکرین تا په ند و ناموژگاری لی وهرگرن) خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انْظُرُوا كَيْفَ كَانَتْ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ﴾ الأنعام: ۱۱، واته: پټیان بلی: بچن به ولاتی بی باوه په کاندانه وانه ی یاخی بوون گه شتی بکه نه وسا ته ماشاکه ن بزانن پاشه روژی نه وانه چوڼ بوو که نایه ته کانی خویان به درو داده نا؟)، خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَآخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ آل عمران: ۱۹۰، واته: به راستی له و شیوه دروستکردنه سه رسوپهینه ره ی ناسمانه کان و زه وی و نالوگړی شه و روژ چه ندین به لکه و نیشانه ی پته و هیه له سه ربوونی خوا و ټاک و ته نیایی بو که سانی خاوه ن ژیری و هوشمه ندن)). بو خاوه نی عه قله روناکه کان... که و ابو عه قل چه نده مه زنه ؟؟؟! عه قل چه نده به شکویه ؟؟؟! عه قل چه نده به پرېزه ؟ به مه رجی جگه له و روژه ی که پی سپیتردراوه هیچ رو لیک ی تر نه بیني... سنوری خوی نه به زینی... له توانای خوی زیاتر هه نگاو نه نیت... ده بیټ عه قل له گه ل هه موو بوونه و هردا ملکه چی خوای گه وره بن...

چونکه زور نه سته مه که و عه قل بتوانیت راستیه کانی (وه چی) سرووش بزانیټ و بناسیت و لی تیټیگات له م راستیتیه گه وره به بی (وه چی) سرووش. من پرسیار له و برا و خوشکانه ده که م: نایا کی خاوه نی پاکترین و شکودارترین و مه زنتین و خاوینترین عه قله که و نه م زه و ییه ناسیویه تی ؟؟ نه و که سه محمد ی کوپی عبدالله به ﷺ... له گه ل نه ویشدا پیغه مبه رمان ﷺ نه یده توانی راستیه کانی نیمان و قورټان بناسیت ټیلا له پاش هاتنی (وه چی) سرووش له لایه ن خوداوه نده وه... چوڼ نه م قسه یه ده که یت؟؟ نایا پیغه مبه ری خوا ﷺ راستیه کانی نیمان نه ده ناسی به عه قله روناکه که ی ټیلا پاش دابه زینی (وه چی) سرووش؟؟ به لی...

خوای گوره ده فەر مویت: ۰۰ ﴿وَكَذَلِكَ أَزْهِقُنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ وَلَكِنَّ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَّهْدِي بِهِ مَن نَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ الشوری: ۵۲، واته: هه روهك بۆ په یامبه رانی پیشین وه حیمان کرد ناوایش نه م قورنانه مان بۆتو وه حی کرد به بریار و فەرمانی خو مان و روح و گیان و نه قل ده ژینیتته وه تۆ له پیش وه حی نه ت نه زانی کتیب و بریا جیبه؟ به لام ئیمه نه و قورنانه مان کرده نور و رووناکییهك تا به هوی نه وه وه هر که سیکان بویت له بهنده کانمان رینمایی بکهین که وایو چ قورنانه چ بریا هه ر دوو به هره ی خوان بی گومان تۆ نه ی موحه ممه ده ﴿بِقُدْرَتِهِ﴾ بۆ ږیگه یه کی راست خه لکی رینوینی ده که بیت)).

که واته... ته ناته پښه مبه ری خوا ﴿بِقُدْرَتِهِ﴾ نه یده توانی له پیش (وه حی) سرووش پاستیه کانی وه حی بزانیته و بناسیت... عه قل بواری خو ی هیه، ده با له بوره که ی خویدا داهینان نه نجام بدات... خو ت ده زانی که چه نده پیویستمان به داهینانی عه قل کان هیه له م کات و ماوه یه دا... به لام ئیمه عه قل بکهینه (حاکم) دادوه ریک به سه ر دینی خوای گوره وه نه و سویند به خوا نه م دینه ده پوهه یاریهك به ده سستی عه قلی مرقفه کانه وه... نه گینا من پرسیار ده که م، نه و چون دینیک ده بیت که ئیمه وه ری ده گرین؟؟ نه و دینه ی که عه قلی تۆ بریاری له سه رداوه؟؟ یان نه و دینه ی که عه قلی من بریاری له سه رداوه؟؟ یان نه و دینه ی که عه قلی فلان بریاری له سه رداوه؟؟ یان عه قلی فلان... نه م دینه کام دینه و چون دینیکه؟؟!

نیمای عه لی ﴿بِقُدْرَتِهِ﴾ ده لیت: ((لو كان الدين بالرأي لكان المسيح على باطن الخف أولى من المسيح على أعلاه))، واته: نه گه ر دین به بۆچوون (رأی) بوايه نه و سپړنی ژیره وه ی خوف له پیشتر و ره واته ربو له سپړنی سه ره وه ی)) نه گه ر بته ویت خوفه کانت بسپړی نه و سوخته وایه که سه رووی خوفه کان بسپړی... نه وهك ژیره وه ی که ده که ویتته سه ر زه ویه که... نه گه ر دین به پتی عه قل بوايه نه و ژیره وه ی خوفه کان له پیشتر و ره واته ربو سپړن له سه ره وه ی خوفه که... به لام

۱. أخرجه أبو داود، كتاب الطهارة، باب كيف مسح؟ (١٦٢ - ١٦٣)، والدارقطني في ((السنن)) (١ / ١٩٩، ٢٠٤)، والبيهقي في ((السنن الكبرى)) (١ / ٢٩٢)، وصححه الألباني في ((الإرواء)) (٣).

دين نورك پيدان و ياسادانانه، نه مېشه نه وه ناگه يه نيت كه ئيمه عه قل پوچ بکېينه وه و هه لیبوه شيتينه وه... دهبا بېرکېينه وه به عه قل کانمان له فرماني پوره دگارمان و پيغه مېرمان ﷺ .. من (هروه کو باسم کرد) پيژ و پايه ي عه قل كه م ناکه موه له بايه خ و گرنگي كه م ناکه موه... نه گينا نه گهر عه قل به رنگاري روناكي (وه حي) سرووش بېته وه وه نه و عه قل له په يره و بهرنامه ي پيغه مېري خواﷺ لا بدا يان له بهرنامه ي پيغه مېرمان (عليهم الصلاة والسلام) به شيوه يه كي گشتي... سويند به و خودايه ي كه هيچ خودايه ك جگه له نه و نييه نه و عه قل له ناو زه لكاويكي بي نرخه وه نو قم ده بيت... نو قم ده بو له ناو زونگاي گومپايي و ناره زووه وه... نايه به بيرتدا ديت عه قل واهيه مانگا ده په رستي؟؟ به لكو عه قل واهيه مشك ده په رستي؟؟ نايه باوه پ ده كه يت؟؟ كه مانگايه ك له سهرده مي نه توم و سهرده مي (فضا ثبات) دا وه له سهرده مي (انترنت) دا تاكو ئيستا كړدويانه ته خوايه ك و ده په رستن؟؟ ده په رستن جگه له خوا... (جل جلاله) وه هروه ها له سهرده مي نه تومدا مشك ده په رستن له په رستگا گوره و شكوداره كاندا جگه له خوا؟؟ (جل جلاله) به لكو عه قل واهيه كه نه ندامي نيرينه ي پياو ده په رستيت؟؟ به لكو عه قل واهيه كه نه ندامي مييينه ي ثافره ت ده په رستيت؟؟ عه قل واهيه مرقه ده په رستيت؟ نه وه تا عيسا ي كوپي مريم ده پرستن (عليه و علي نبينا افضل الصلاة والسلام) وه (العزير) يان ده په رست... عه قل واهيه كه واهه كچه كه ي خوي ده كوژيت، كه هيشتا زيندووه له ترسي برسيتي و شهرمه زاري! عه قل واهيه به رگري له زورانبازي (گا) ده كات! عه قل واهيه به رگري له ره گه زپه رستي رهنگي پيسته كان ده كات! عه قل واهيه (ناليم چه نده ها مال)، به لكو چه نده ها ده ولت و ميللت له ناو ده بن له ريگاي موشه ك و چه كي هاويزه و فروكه و راجيمه و زريپوشه وه به ناوي نازادي و ديموكراسيه وه، عه قل واهيه خاوه نه كه ي ده ليت:

هوني عيدا يجعل العرب أمة وسيروا بجسماني على دين برهم

سلام على كفر يوحى بيننا وأهلا وسهلا بعده بجهنم

واته: بمېخشنه جه ژنانه يه ك به مارجي عه رې بکاته ميلله تيك، لاشه كه م بکته

سهر دينى (برهم)، سلاو له كوډرېك بېټه هوى په ككرتنمان، له پاش نه وه دوزخ به خپر بټ.

عه قلى وا هه په خاوه نه كهى ده لټ: دواين كه له شير كه بانگى ده كرد (قواندى) سهرمان برى ئيستا هيچ نه ماوه توره ته نها خوا نه بټ...!! نهوا ناسكيكى تر راده كات هه موو سه گه كانى راوى دواى كه وتوون ئيمه يش دواى ده كه وين پاشان راوى خوا ده كه ين...)) عه قلىكى تر هه په خاوه نه كهى ده لټ: نهو خدا ناپه رستى و شه يتانيش ناپه رستى نه مجار ده لټ: هه رېووكيان ديوارېكن چاوه كانم ده گرن و دايد پوښن... ئايا ديوارېك بگړپه وه به ديوارېكى تر... عه قلى نافرته ټيكي تر هه په خاوه نه كهى ده لټ: ته نانه ت (په كتاپه رستى) ش سته مى له نافرته كړدوه. پټيان گوت: چوڼ؟ گوتى: وشه ي په كتاپه رستى برى تپيه له (لا اله الا هو) ئايا يو نالټين (لا اله الا هي)؟ ئايا نه مانه عه قلن نهى به ريژان؟؟ په حمه تى خوا له زاناي پايه دار (ابن القيم) كاتى ده لټ:

لا يستقل العقل دون هداية بالوحي تأصيلا ولا تفصيلا

كالطرف دون النور ليس بمدرک حتى يراه بكرة و أصيلا

واته: هه رگيز عه قل سهر په خو نابيت به بى هدايه تى، وهى له بناغوه و به دوور و دريژى، وه كو چاوېك به بى روناكى نابيښى، تاوه كو ته ماشا بكات به يانيان و ئيواران.

تو چاوه كانت ده بيښى... منيش چاوه كانم ده بيښى... به لام ئايا له تاريكيده هيچ ده بينين؟؟ هيچ نابيين له تاريكيده... له گه ل نهو يشدا هه سى بينيمان هه په... به لكو ده بى روناكى په كه ه بټ بى نه وهى بيښى... بويه عه قله كهى من و عه قله كهى تو پيويسى به روناكى پيغه مبه رايه تى په... بى نه وهى نه م عه قله حق و راستى له سهر راستي خوى بيښى... نه گينا نهوا نه م عه قله نوقمى تاريكى گومرايى ده بټ... عه قلى وا هه په له بواري دنيادا داهي نان ده كن (من نكولى له داهي نان ناكم) به لام نه گهر له رووى بېرو باوه په و نه خلاقه وه ته ماشاي بكهيت نهوا ده بيښى

كه وتووه ته نيو قورپاو و ليتاودا به بى ناكوكى...

لا يستقل العقل دون هداية	بالوحي تأصيلا ولا تفصيلا
كالطرف دون النور ليس بمدرک	حتى يراه بكرة و أصيلا
نور النبوة مثل نور الشمس	للعين البصيرة فاتخذة دليلا
فإذا النبوة لم يملك ضياؤها	فالعقل لا يهدى قط سبيلا
طرق الهدى محدودة إلا على	من أم هذا الوحي والتنزيلا
فإذا عدلت عن الطريق نعمدا	فأعلم بأنك ما أردت وصولا
يا طالبا درك الهدى بالعقل	دون النقل لن تلقى نذاك دليلا

واته: هرگيز عقل سهر به خو نابيت به بى هدايه تى، وهى له بناغوه و به دوور و دريژى، وهكو چاوېك به بى روناكى نابيښى، تاكو ته ماشا بكات به يانيان و تيواران، روناكى پيځه مبرايه تى وهك روناكى روژه، يو نه وهى چاوه كان ببينن بويه بيكه رى پيشاندهر، نه گهر پيځه مبرايه تى روناكى خوې پيت نه به خشى، نه وا عقل به تنها هرگيز يو ريگا رينموييت ناكات، ريگاكانى هدايه ت دياريكراون تنها نه و كه سه نه بيت كه يو پيشه وای نه م سروشه و قورثانه، نه گهر به قهستى له ريگا لايدهيت نه وا بزانه كه خوت نه تويستوه بگيته جى، نهى نه و كه سى كه ده ته ویت هدايه ت له ريگای عقله وه به دهست بهيتى، به بى قورثان و فهرمووده بزانه كه نه وه نابيته پابه رت.

علم العليم وعقل العاقل اختلفا	من ذا الذي فيهما قد أحرز الشرفا
العلم قال: أنا أحرزت غايته	والعقل قال: أنا الرحمن بي عرفا
فأفصح العلم إفصاحا وقال له	بأينما الله فى قرآنه اتصفا
فأيقن العقل أن العلم سيده	فقبل العقل رأس العلم و انصرفا

زانستى زانيارىك و عقلى هوشمه نديك بووه جياوازييان، كام له وان پله و پايه و شكومه نديان به دهست هينا، زانسته كه گوتى: من نه و مبهسته يه م به دهست

هيناهه عه قل گوتي: له پنگاي منه وه خه لکي (الرحمن) ي ناسيوه، بويه زانسته که به دهريپينک دهريپري و گوتي: به کام له نيمه خواي گه وره له قورئاندا وه صفي خوي کردووه، بويه عه قل زاني که وا زانست گه وره ي نه وه، پاشان عه قل سهري زانستی ماچ کرد و بلاوه يان لي کرد.

که واپو نه مه بنه مايه که دهبي بزاني له کيشه و باسي سزا و خوشگوزاني و ناو گزي و تاوه کو حوکم نه دهين به سهر ديني خوداوه به عه قل کانمان.

بنه ماي دووه م...

ده ليتن: ... سزاي ناو گزي له قورئاني پيروزدا نه چه سپاوه، هر چه نده له سوننه تدا ماتبيت نه وا به سه بؤ نيمه ته نها له قورئانه وه شت و هر گرین!!

قسه يه کي زور ترسناکه ... به لکو له و په پري ترسناکيدايه وه رهنگه نه وان نه و

نايه ته بکه نه به لکه که ده ليت: ﴿مَا فَرَطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ﴾ الانعام: ۳۸، واته: له

هيچ شتي که مته رخه ميمان نه کردووه له (لوح المحفوظ) دا)) نه م قسه يه راسته به لام

ماناي نه وه ناگه يه نيت که نيمه پيويسنمان به سوننه ت نيبه و ته نها قورئان

به سه! چونکه ترسناکيه کي زور گه وره يه ... چونکه به ده قی قورئاني پيروز خواي

گه وره ده فهرمويت ﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾ وَاَنْقَرُوا اللَّهَ اِنَّ

اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿الحشر: ۷، واته: هر چي په يامبه ﷺ پي داني وهری بگرن،

واته: به چي فهرماني پي کردن بيکن چ له م دهستکه و ته دا و، چ له هر شتي کي

تردا جيبه جي بي بکن. پييشي له هر شتي لي گرتن، نيوهش دهستی لي هه لگرن،

خوتان له خه شم و غه زه بي خوا بپاريژن به جيبه جيتکردني فهرمانه کاني و وازه ينان

له قه ده غه کراوه کاني به پاستي خوا سهخت توله يه قاري له هر که سيک گرت

رزگاري نابي)).

نايا نه وانه له بير يان چووه که خواي گه وره نه م قورئانه ي به جاريک دانه به زاند؟

به لکو خواي گه وره هه ردو (وه حي) سرووشه که ي پيکه وه دابه زاند (قورئان و

سوننه ت) بير بکه ينه وه نه ي موسلمانان ... من رووي ده م له هه موو نه م نومعه ته

له‌سره زه‌وی به‌گشتی ده‌کهم و له‌گه‌ل‌ته‌واندا قسه‌ده‌کهم... که‌تو‌فه‌رمانت‌پسې
کراوه‌به‌وه‌رگرتنی‌سوننه‌ته‌که‌ی‌پیغه‌مبه‌ری‌خوښه‌ويست... به‌لکو‌قورښانی
پیرۆز‌نهم‌مه‌سه‌له‌ی‌یه‌کلا‌کردووه‌ته‌وه...

خوای‌گه‌وره‌ده‌فه‌رمویت: ﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا﴾ الأحزاب: ۳۶، واته: بۆ‌هیچ‌پیاو‌و‌ژنیکې‌بروادار‌نییه‌کاتې‌خوا‌و‌په‌یامبه‌ره‌که‌ی‌برپاری
کاریکیان‌دا‌سهرېشکرانیان‌بۆ‌ه‌بی‌له‌کاره‌که‌یاندایاته: بۆ‌یان‌نییه‌خوښان‌باریک
هه‌لېژین، به‌لکو‌ده‌بیټ‌بی‌سهرلیک‌دنه‌وه‌فه‌رمانبه‌ردار‌و‌ملکه‌چ‌بن، نه‌مانه‌گشت
نه‌و‌راستییه‌دوو‌پات‌ده‌که‌نه‌وه‌که‌ده‌بی‌موسلمان‌هه‌میشه‌گوږپایه‌لی‌له‌خوا‌و‌له
پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی‌ه‌کن‌و‌نابی‌بۆ‌خو‌ی‌-‌بیجگه‌له‌وه‌-‌برپاریکی‌تربدات‌(نښین
که‌سیر) یش‌نه‌لټت: ((نهم‌نایه‌ته‌هه‌موو‌بواره‌کانی‌ژیان‌ده‌گریته‌وه، که‌وابوو‌هه‌ر
کات‌خوا‌و‌په‌یامبه‌ره‌که‌ی‌برپاری‌شتیکیان‌فه‌رموو‌له‌هه‌ر‌بواریکدا‌نیتر‌نه‌بی
هه‌ر‌نه‌وه‌پیاوه‌بکری‌نه‌گینا‌یا‌خیبوون‌و‌سهرپېچیه)) هه‌رکه‌سټک‌سهرپېچی
بکات‌له‌فه‌رمانی‌خوا‌و‌په‌یامبه‌ره‌که‌ی‌به‌و‌شپوه‌یه‌که‌جگه‌له‌برپاره‌کانی‌نه‌وان
کاریکی‌دی‌هه‌لېژین‌بۆ‌خو‌ی‌نه‌وه‌بی‌گومان‌گومرا‌بووه‌به‌گومرا‌بوونیکې
ناشکرا)).

خوای‌گه‌وره‌ده‌فه‌رمویت: ﴿إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ (۵۱) وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيُخِشِ اللَّهَ وَيَتَّقْهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ النور: ۵۱-۵۲، واته: وته‌و‌گوفتاری
برواداره‌کانیش‌کاتې‌بانگ‌ده‌کړین‌بۆ‌لای‌خوا‌و‌پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی‌بۆ‌نه‌وه‌ی‌له
نیوانیاندایاوه‌ری‌بکا‌هه‌ر‌نه‌مه‌یه‌که‌نه‌لټن: نه‌وا‌بیستمان‌و‌گوږپایه‌لېشین، نا
نه‌وانه‌-‌که‌بۆ‌ره‌زامه‌ندی‌خوا‌په‌له‌نه‌که‌ن‌-‌سهرفرازی‌راسته‌قینه‌ی‌دو‌نیا‌و
قیامه‌تن‌(۵۱) هه‌رکه‌سی‌گوږپایه‌لی‌خوا‌و‌په‌یامبه‌ره‌که‌ی‌بکا‌و‌له‌خوا‌بترسیت‌له
په‌ر‌نه‌و‌دریغیانه‌ی‌که‌کردوویه‌تی‌وه‌له‌سهرپېچیش‌خو‌ی‌پپاریزی‌نا‌نه‌وانه‌ن

سه ركوت و بره وهن (۵۲)).

خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿وَاطِيعُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاءُ الْمُبِينُ﴾ المائدة: ۹۲، واته: ده بی به برده وام گوپرایه لی خوا بن و به رفه رمانی په یامبه ر بن و وریاش بن هه میسه له و شته ناپه سه ندانه دوور بگرن جا نه گهر له قسم ده رچوون و رووتان له ناموزگار ییه کانم وه رگپرا نه بی بزائن که به راستی په یامبه ر جگه له راگه یاندنی په یامی خوا هیچی تری له سه ر نییه سزاو توله یش هه ر به دهستی خوایه)).

خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطِيعُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِيَ الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَزَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾ النساء: ۵۹، واته: نهی نه و که سانهی باوه پتان هیئاوه! گوپرایه لی فهرمانی خوا و په یامبه ر بن له هه موو کاروباریکدا وه بهر فهرمانی کاربه دهستان و کارسازانی خوتان بن، واته: به قسهی نه و کاربه دهست و زانایان بکن که له خوتان بن. واته: له چوار چپوهی شه ریه تدا گوپرایه لیان بن، نینجا نه گهر له شتیکیدا کیشه و ناکوکیان بوو جا بیگیرپنه وه بۆ لای خوا و په یامبه ر ﷺ واته: با ته نها قورئان و سوننه ت داوهر و حه که متان بن، به لی پیویسته له هه موو شتیکیدا بگه پینه وه لای خوا و په یامبه ر ﷺ دیاره که بریاری په یامبه ریش ﷺ هه ر بریاری خوایه. نه گهر باوه پتان به خوا و به رۆژی دواپی هه یه ده بی ناوایت، نه و گپرانه وهی کیشه و هه رایه بۆ لای قورئان و سوننه ت جوانتر و چاکتره بۆتان چاکترین ره فتریشه بۆ داهاتووتان)).

خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿فَلَا وَرَيْكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا سَلِيمًا﴾ النساء: ۶۵، واته: نه خیر وهك نه وه نییه دوو رووه کان ده یزانن سویند بی به په روهر دگارت نهی پیغه مبه ر نابنه باوه ردار تا بۆ په کلا کردنه وهی کیشه کانی نیوانیان تق ده که نه داوهر و نه وساش بهرامبه ر به و بریاره ی تق داوته هیچ

ته‌نگيه‌كيان ده‌ست نه‌كه‌وي له ده‌رونياندا و به‌چاكيش ته‌سليم و ملكه‌چ بېن به‌لي ده‌بي ملكه‌چي و ره‌زامه‌ندي ته‌واومان يو هه‌موو بېراره‌كاني خوا و په‌يامبه‌ر ﷺ هه‌بي)).

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ۝۱ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ۝۲ وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۝۳ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ۝۴ عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ۝﴾ النجم: ۱ — ۵، واته: سویند به‌و نه‌ستېره‌يه که به‌خیرایي ئاوا ده‌بیټ، یا له شوینی خوی ده‌ترازیت و به‌ر ده‌بیټ‌وه کاتي نزيكبوونه‌وي قیامت (۱) هاوه‌له‌کي ئیوه (موحه‌مه‌د) ﷺ له رتي هه‌ق لای نه‌داوه و باوه‌ري پووجيشي نه‌بووه (۲) وه‌قسه‌و گوفتاري (پېغه‌مبه‌ر) له رووي هه‌واوه‌وه‌سه‌وه نيه، جا که‌سي ئاوايي چون ريگه ون نه‌کات؟! (۳) نه‌و قورنانه‌ي که نه‌و ده‌يليت، جگه له‌وه‌ي که به‌وه‌حي بوي ده‌نيرري هيچي تر نيه، واته: نه‌م قورنانه هه‌ر له لايه‌ن خواوه‌يه (۴) خاوه‌ن هيزو به‌زه‌بر (جوهريل) ي فريسته‌يه، قورناني فيرکردوه (۵).))

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ ۝۲۰﴾ الجمعة: ۲، واته: خوا هه‌ر ئه‌و په‌روه‌ر دگاره‌يه که له ناو عه‌ره‌به نه‌خوينده‌واره‌کاندا - وه‌ك ئيبن عه‌بباس - نه‌لي: په‌يامبه‌ريكي پايه‌به‌ري له خويان نارد، ثايه‌ته‌كاني قورنانه‌کي ئه‌ويان به‌سه‌را ده‌خوينيټه‌وه هه‌رچه‌ند نه‌ميش خوي نه‌خوينده‌واره، دل و ده‌روون و ره‌واله‌تيان پاك ده‌کاته‌وه له‌بيروباوه‌ري بته‌رستي و ياساي لاروچه‌وتي کومه‌لايه‌تي نه‌و سه‌رده‌مه و قورنات و فه‌رموده‌كاني خويان فير ده‌کات خو به‌پاستيش پيش هاتني نه‌و نه‌وان له گومرايي و سه‌ر ليشيواوييه‌کي ناشکراندا بوون... سياسي پووج و گنده‌ل، ره‌وشت و نه‌خلاقى رووخاو، باري کومه‌لايه‌تي په‌ست و قيژه‌ون... هتد)).

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿وَأَذْكُرَنَّ مَا يُمْسَلْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ ۝﴾ الأحزاب: ۳۴، واته: و ياد بگرن نه‌وه‌ي ده‌خوينريټه‌وه له ماله‌کانتاندا له ثايه‌ته‌كاني خوا و فه‌رموده‌كاني پېغه‌مبه‌ر ﷺ واته: ماده‌م ئيوه

ماله‌كانتان جيگه‌ي سروش و نيگاي خوايه نه‌بي زور سالح و چاك و پاك بن))
مه‌به‌ست له (آيات الله) قورئانه و مه‌به‌ست له (الحكمه) به يه‌كده‌نگي هه‌موو نه‌هلي
سوننه: مه‌به‌ستي سوننه‌ته...

نيمامي الشوكاني ده‌ليست^۱: ((جيگير بووني به‌لگه‌يه‌تي سوننه‌ت و
سه‌ربه‌خو بووني له ياساداناني حوكمه‌كان، به‌كيگه له پيويستي يه دينيه‌كان، وه
هه‌چ كه سيك له و قسه‌يه‌دا جياواز نيه ئيللا كه سيك نه‌بيت كه هه‌چ پشكيكي له
نيسلامدا نه‌بي))...

زور نه‌سته مه كه له قورئان تيگه‌ين به بي سوننه‌ت نه و كه سه‌ي كه قورئاني له
سه‌ردابه‌زيوه وه پيويسته له سه‌رمان دلتيا بين و لييكولينه‌وه له راست و دروستي
فه‌رموده (صحة الحديث) چونكه هه‌ركه‌سي به ده‌م پيغه‌مبيري خوداوه ﷺ به
قه‌ستي دروي كرد نه‌وا با جيگاي خو‌ي له ئاگردا ئاماده بكات هه‌روه‌كو له (صحيح
البخاري)^۲ دا هاتوو له فه‌رموده‌ي (عبدالله ي كوربي عمرو) وه كه‌وا پيغه‌مبيري
خو ﷺ فه‌رمويه‌تي: ((بلغوا عني ولو آية، وحدثوا عن بني إسرائيل ولا حرج، ومن
كذب علي متعمدا فليتبوأ مقعده من النار)) واته: له منه‌وه نه‌كه‌ر ته‌نها يه‌ك ئايه‌تش
بووه بگه‌يه‌نن، له به‌ني ئيسرائيله‌وه باسه‌كان بگه‌پننه‌وه به بي نه‌وه‌ي قه‌ده‌غه
بيت، هه‌ركه‌سي به ده‌م منه‌وه به قه‌ستي درو بكات نه‌وا با جيگاي خو‌ي له ئاگردا
ئاماده بكات))

بۆيه نه‌كه‌ر راست و دروستي فه‌رموده‌يه‌كي جيگير بوو به پيئي نه‌و بنه‌مايانه كه
دانراوه له لايه‌ن زانا ره‌خنه‌گر و ليها‌توو‌ه‌كان، دانا به سه‌ليقه‌كان له
فه‌رموده‌ناسان ... نه‌وا پيويسته له سه‌رمان كه‌وا ملكه‌چي فه‌رموده‌كه‌ي
پيغه‌مبيري خواين ﷺ، جا نه‌كه‌ر هاتوو عه‌قلمان ليي تيگه‌يشت يان ليي
تيگه‌يشت.

۱- ((إرشاد الفحول)) (ص ۵۳).

۲- أخرجه البخاري في كتاب أحاديث الأنبياء، باب ما ذكر عن بني إسرائيل (۲۴۶۱).

ابن القيم ددهرموټ^۱: سوننه له گڼل قورئاندا سټ رووي ههيه يا خود به سټ شتوهيه: ...

پووي يه كه م: نه و سوننه ته ي كه له گڼل قورئاندا دهگونجی له هه موو روويه كه وه ... نه مه مانای چييه؟ مانای نه وه يه: كه وا خواي گه وړه له قورئاندا فرمان دهكات به نوټز و پوژوو و زهكات و حج ... خواي گه وړه ددهرموټ: ﴿وَأَقِمْوْا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ البقرة: ۴۳، واته: فرمانيان پټي بكه با به تير و ته سه ل نوټز نه نجام بدهن و به شيكي داراييشيان به زهكات بدهن)) وه خواي گه وړه ددهرموټ: ﴿وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا﴾ آل عمران: ۹۷، واته: خوا حج ي كه عبه ي بپيارد او له سهر مه ردم له سهر نه وه ي تواناي ريگاي هه بي))... هتد .

نه مجار سوننه ديت نه و فرمانه كه قورئان فرماني پټي كړدوه ده بچه سپينيت... بويه خاوه ني سوننه دده لټيت: هه روه كو له هه ردوو كتيبي (صحيح)^۲ دا هاتوه له فرموده يه كي (ابن عمر) هوه:

((بني الإسلام على خمس: شهادة أن لا إله إلا الله، وأن محمداً رسول الله، وإقام الصلاة، وإيتاء الزكاة، وصيام رمضان، وحج البيت)) واته: ئيسلام بنيات نراوه له سهر پټنج پايه: شايتيدان كه هيچ خوايه ك نيه شاينه ي پرستن بيت ته نها (الله) نه بيت و محمد يش نيردراوي (الله) يه، نوټز كړدن و زهكات دان و روژووگرتن و حج ي مائي خوا)).

كه وا بوو فرمان به وه دهكات كه قورئان فرماني پټي كړدوه بويه به لگه كاني سوننه و به لگه كاني قورئان هاو كار و پشتيواني يه كه دهكهن نه مه يه كه م رووه ..

۱- ((إعلام الموقعين)) (۲ / ۲۷۱، ۲۷۰) ط الإيمان (يتصرف).

۲- أخرجه البخاري في كتاب الإيمان، باب: دعاؤكم إيمانكم (۸)، ومسلم، كتاب الإيمان، باب: أركان الإسلام و دعائه العظام (۱۶).

پووی دووه م : سوننه ت بېټه روونکه ره وه و راته کردنی نه وهی که قورئان به کورتی و پوختی باسی کردووه : ... خوی گه وره ده فهرمویت : ﴿وَأَقِمْوُا الصَّلَاةَ﴾ البقرة: ۴۳) نه گه ر بلتیت چۆن نویژ بکه م؟ چۆن نویژه کان نه نجام بده م به و شیوهی که خوی گه وره فرمانی پی کردووه؟ بیت ده لیم: برق قورئان بکه ره وه و ته نها یه ک نایه تم بق ده ربه ینه که پیمان بلت نویژی نیوه بق چوار رکه عاته ... خیراکه له قورئان پایه کانی حه جم بق ده ربه ینه ... هه روه ها نه و شتانه ی که نویژ پووج ده که نه وه و هه روه ها چه نیه تی و بره کانی زه کات ... هتد ...

نه واهه مو نه وانه نادوزیت وه ئیلا له سوننه ت دا نه بیت ... له قورئاندا فرمانی کورت و پوخت کراوه : ﴿وَأَقِمْوُا الصَّلَاةَ﴾ نه مجار خاوه نی سوننه ت دیت ﷺ و له پیش چاوی هاوه لان نویژ ده کات ... ده لیت: ((صلوا کما رأیتمونی اصلی))^۱ واته: نویژ بکه ن به و شیوهی که متان ده بیینی نویژم ده کرد.

قورئان فرمان ده کات ﴿وَأَتِمُّوُا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ﴾ البقرة: ۱۹۶، واته: هه ربق خوا حه ج و عومره به چاکی و به ته وای نه نجام بده ن واته نه گه ر نیازی هه ریه ک له وانه تان کرد ده بی زقر به ریک و پیکی جیه جیان بکه ن و ته نها نیه تی خویان لی بئین)) پاشان پیغه مبه ری خوار حه ج ده کات و هه موو بنه ما و ریساکانی حه ج به ته وای له پیش چاوی هاوه لان ده کات و به وان و به هه موو نه م نوممه ته له پاش خوی، ده لیت: ((لتأخذوا عني مناسککم))^۲ واته: هه موو یاسا و ریسا و چۆنیه تی حه ج له منه وه وهرگرن و فی ر بن)).

که واپوو سوننه ت روونکه ره وهی قورئانه و دریزه پیدانی نه م نایه تانه یه که به کورتی و پوخته یی باس کراوه ...

پووی سییه م : نه ویش به بایه خترین رووی سوننه ته له گه ل قورئاندا ... نه ویش نه وه یه که سوننه ت شتیک به پیویست (واجب) دابنا که چی قورئان باسی نه کردووه و لی بی ده نگ بووه له (واجب) بوونی یا خود شتیکی به حه رام دانابی که قورئان

۱- أخرجه البخاري كتاب الأذان، باب الأذان للمسافر إذا كانوا جماعة (۶۳۱).

۲- أخرجه مسلم، كتاب الحج، باب استحباب رمي جمرة العقبة يوم النحر (۱۲۹۷)، وأحمد (۲ / ۳۶۶).

ليى بى دهنك بووه له به حهرام زانينى... كه و ابو پيغه مبهري خواص^۱ ياسا داده‌نات چونكه هه‌رگيز هيچ قسه يه كه له خووه ناكات... له كتيبي (سنن ابى داود و الترمذي) دا^۱ به سه‌نه ديكي (صحيح) هاتوو له فهرمووده يه كي (المقدامى كورپى معد يكره) هوه كه وا پيغه مبهري خواص^۲ فهرموويه تى: ((ألا إني أوتيت الكتاب ومثله معه ألا يوشك رجل شبعان على أريكته، يقول: عليكم بهذا القرآن، فما وجدتم فيه من حلال فأحلوه وما وجدتم فيه من حرام فحرّموه))، ((ألا لا يحل لكم لحم الحمار الأهلي، ولا كل ذي ناب من السبع، ولا لقطة معاهد، وإن ما حرم رسول الله كما حرم الله))، واته: خواى گه‌وره قورناني پى به‌خشيوم و هاوشيوه كه ي له گه‌لدايه (واته: سوننه‌ت) خه‌ريكه واى لى ديت كه سيكي تير له سه‌ر قه‌نه‌فه كه ي دانيشتوو و ده‌ليت: ده‌ست بگرن به‌م قورنانه‌وه (واته: ته‌نها نه‌م قورنانه‌مان به‌سه) نه‌وه ي حه‌لال بوو تيايدا نه‌وا به‌ حه‌لالى بزائن و نه‌وه ي حهرام بوو تيايدا نه‌وا به‌ حهرامى بزائن))، جا بزائن كه‌وا گوشتى گويدريزي مالى حه‌لال نيبه‌ بۆتان، له‌ گه‌ل هه‌موو درنده‌يه‌كى كه‌له‌په‌داردا و دوزراوه‌ي په‌يمان پيدراوه‌كان، دلنباين نه‌وه‌ي كه‌ پيغه مبهري خواص^۳ حهرامى كردوو هه‌روه‌كو نه‌وه‌يه‌ چون خواى گه‌وره حهرامى كردبيت))،

ليزه‌دا پله و پايه‌ي سوننه‌تمان زاني و بۆمان ده‌ركه‌وت كه ته‌نها قورشان به‌س نيبه.^۲

كه‌وا ابو خيراكه‌ن... له پاش نه‌م بناغه‌ گرنگه‌ له (ابن القيم) ي زۆر زانه‌وه فهرموون ده‌رباره‌ي كيشه‌ي سزا و خووشيه‌كاني ناو گوپ باس بكه‌ين... من به‌ قه‌ستى نه‌م بنه‌ما زانستيه‌ي زۆر گرنگه‌م باس كرد بۆ نه‌وه‌ي عه‌قل و دل له يه‌ك كاتدا پيكه‌وه بدوينم...

بيت ده‌ليتم: براى خوشه‌ويستم... خوشكى به‌ريزم... زيانى ناو گوپ پيى ده‌ليتم: زيانى به‌رزه‌خ... هيچ كه‌سيك حه‌قيقه‌ته‌كه‌ي نازانيت نه‌ فريشته‌يه‌كى نزيككراو و نه‌

۱- أخرجه أبو داود، كتاب السنة، باب لزوم السنة (٤٦٠٤)، والترمذي، كتاب العلم، باب ما نهى عنه أن يقال عند حديث رسول الله ﷺ (٢٦٦٤)، وصححه الشيخ الألباني في ((المشكاة)) (١٦٢).

۲- بۆ زياتر ناشنا بوون له‌م بابه‌ته‌ پروانه كتيبي ((پله و پايه‌ي سوننه‌ت له ئيسلامدا و ته‌نها قورشان به‌س نيبه‌)) له داناني زاناي پايه‌دار محمد ناصر الدين الألباني و وه‌رگيزاني مامۆستاي به‌ريز خليل أحمد كه‌لاري.

پيغه مبه ريكي نيردراو... نه مېشه بڼه مايه كي گرنگه و له وپه پي گرنگيدايه...
كه وايو ماناي به رزه خ چييه؟

براکانم ... له پاش مردن، ژيانى دووهم و مالىكى تره يه... وه ژيانيش له م
ماله دا به ته واوه تى جياوازه له ژيانمان له مالى دنيا...

خوای گه وره دهغه رمويت: ﴿وَقُلْ رَبِّ اَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ ١٧ ﴿وَاَعُوذُ
بِكَ رَبِّ اَنْ يَحْضُرُونِ﴾ ١٨ حَتَّىٰ اِذَا جَاءَ اَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ ١٩ لَعَلِّي
اَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا اِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ اِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿
المؤمنون: ٩٧-١٠٠، واته: بلې په روه ردگارى من! په نا به تو نه گرم له تې کوتاندن و
دنه دنه و ده سوه سې شهيته كان كه به روه كارى خراپ بمېن و نه هيلن له
به رامبه رى خراپه وه چاكه بكم. (٩٧) و خوشم هر به تو نه سپيرم نهى
په روه ردگار! كه نه وان بينه لامه وه بو تيكدانى كاره كانم. (٩٨) خوانه ناسان هر
درېزه به كارى خراپ و بى بېوايى خوږيان نه دن تا كاتى مردن يه خى
يه كه به يه كه يان ده گريټ و نه حوالى ناخيره تى بو ناشكرا ده بى، نه وسا نه لى:
په روه ردگارم! بمگيره وه بو دنيا. (٩٩) به شكو نه و كاره چاكه ي كاتى خوى له
دهستم چوه بېكه م، نه خير هرگيز نه و داخوازيه جيبه جى نايټ نه وه يش هر
قسه يه و - نه و به ناچارى - دهيكات، تا روى زيندو ده كرينه وه له مبه ريكي نذر
كه وره يان له پيشدايه و ناتوانن بگه رينه وه بو دنيا واته: هرگيز ناگه رينه وه و هر
له سزاشدا ده بن (١٠٠)).

ابن القيم ده لټ ١: ((خوای گه وره سى مالى بروست كړدوه نه وانيش: مالى
دنيا و مالى به رزه خ و مالى نيشنگه (قرار) به هشت يان دوزه خ))... مالى دنيا
هموو ده زانين چييه... نهى له پاش دنيا چى دټ؟ هر كه مړو ده مريت و له
گوزپه كيدا ده نيژريت... نه و ده گويزدټه وه بو مالى دووهم كه نه ويش مالى
به رزه خه ﴿لَعَلِّي اَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا اِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ

إِلَى يَوْمٍ يُبْعَثُونَ ﴿المؤمنون: ۱۰۰﴾، واته تا روژي قيامت... مالى سييه: مالى نيشته (دار القرار) يان بههشت دهبيت يان دوزخ (داوا له خوا دهكهم كه من و ئيوه بگيرئ له نههلى بههشت)) من و ئيوه پياريزئ و دوورمان بگاتهوه له دوزخ).

ئاگاداري هم بنه مايه به... چونكه نهگرتو لتي تيېگهيت نهوا هموو دژواري و كيشهيه كه دهتهويت پرسپاري لي بگهيت ناميئي.

ابن القيم دهليث: ((خوای گوره نهحكامهكاني له مالى دونيادا به سهر جهسته دا چه سپاندووه و روحهكان شويتهوتهي نهون)) هم قسهيه زور به نرخه و به بههايه... تو به جهسته نويز دهكهيت و كاريگهري له سهر روح دهبيت... به جهسته روژوو دهگريت و روح و دهرورون پاك دهبيتوه... به جهسته (صهدهقه) دهدهيت و به روح و دهرورون پاك دهبيتوه... فرموي: ((خوای گوره نهحكامهكاني مالى بهرزخه به سهر روحهكاندا سپاندووه و جهستهكان شويتهوتهي نهون)) ئايا كيشه و گومان چاره كرا؟؟ تو پرسپارم لي دهكهيت: چون سزا دهدرت يان خوشگوزران دهبيت كه سيك بمرت به خنكان، يان بمرت به سوتان؟ بيت دهليث: خوای گوره له زيان بهرزخه خدا نهحكامهكاني چه سپاندووه به سهر روحهكاندا... ئايا روح چييه؟؟ ئايا وهكو ناسن رهقه؟ يان وهكو ناو شله؟ يان وهكو دوكله گازه؟ ﴿وَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾ الإسراء: ۸۵، واته: وه له بابته (روح) وه ليت دهپرسن و دهليث: باشه نه و روحه كه هوي زين و زيندويي ناده ميزاده چييه؟ ئايا شتيكي كونه، تازهيه، ههقيقهتي ههيه؟! پتيان بلي: روح منيش هيچي لي نازانم چونكه له فرمانه نهينييهكاني پهروه دگارمه به دهسهلاتي خوي به ديهيناوه و مروء و گيانله بهراني بي دهجوولي و دهژي نه و ههرو خوي لتي به ئاگايه، ئيوه به تاييهتي له بابته روحه به شيكي كه م زانياريتان بي دراوه كه و ابو دم له هموو شتيك مهكوتن و بي چهند و چون خو به دهسهوه بدهن زور باشتره نه مەيش نه وه ناگه نيته كه مروء دهبي درگاي هموو ههول و تيكرشانيك له خوي دابخات، بهلكو تهنها نه وه دهگهيه نيته كه: بوعقل و زيري مروء سنووريك دانراوه له وه بهو

لاوه رى دهرناكات كه واپوو بى دهنك بوون له ((روح) خير و قازانجه بوى)).
 بويه كه س نازانيت روح چييه كه س نازانيت روحى مرقه له چى پيك هاتوو و
 چونه و تاكو ئيستا هه رچه نده زانستى نه مرق له سهرده مى نه تومدا گه يشتوو ته
 پله به كى نذر پيشكه وتوو كه چى تاكو ئيستا نازانيت روح چييه و له چى دروست
 بووه و چونه؟

كه واپوو روح له خوښگوزرانيدا ده بىټ و سزا ده دريټ وه جه سته يش شوين
 كه وتهى روح ده بىټ له خوښگوزراني و سزاي سه خندا... كه واته هه ركه سى به
 سووتان مرد يان به خنكان مرد... يان به ته زوى كار هبا... يا خود كه سى له
 ده رياكاندا بووه خوڙاكي ماسييه كان نه وا پشكى خوڙى ده ست ده كه ويټ له
 كامه راني يان سزاي به رزه خ هه رگيز حوكم مه ده به عه قله كه ت به سهر نه و چاله
 ته سكه دا كه ده ييبينى و بلټيټ: من هه رگيز چالټيكم نه بينيوه فراوان ببټته وه يان
 ته سك ببټته وه...

براكانم... فه رموو بنه ماي چواره م وه ريكه كه نه ويش له و په پى گرنگيدايه...
 ابن القيم ده لټټ: ((نه ينى مه سه له ي روناكى و ناگرى ناو گۆپ و فراوان بوون و
 تهنگى گۆپ به و شيوه ناسراوه ي لاي خه لكى نيبه له جيهانى دونيادا)) جارى وا
 هه به له بيا بانيكى فراوان، يان كوښكيكى گه وه، كه به شكودارترين كه ل و پهل
 ئاماده كراوه... له گه ل نه وه يشدا هه ست ده كه يت وا خه ريكه ده خنكيټ...
 جيگاكه خه ريكه به سهر ته وه تهنگ ده بىټ... ده لټى روحت يان ده روونت خه ريكه
 له كوني ده رزييه كه وه ده ده چټ... نه مه له م دونيادا... نه وه ي له جيهانى
 به رزه خدا روو ده دات سه بيرتره... روناكى ناو گۆپ جياوازه له روناكى دونيا وه
 ناگرى ناو گۆپ جياوازه له ناگرى دونيا وه فراوانى ناو گۆپ جياوازه له فراوانى دونيا
 وه تهنگى ناو گۆپ جياوازه له تهنگى دونيا وه نه ينى نه م مه سه له به له وه دايه كه
 روناكى و ناگرى ناو گۆپ و فراوان و تهنگى ناو گۆپ له و شيوه زانراوه نيبه كه
 خه لكى له جيهانى دونيادا ده يناسن...

ابن القيم نمونه يه كي نايابي هيناوه ته وه و ده لټت: دوو پياو له سهر جيگه يه ك ده خه ون له يه ك ژووردا و له يه ك كاتدا... كه سي يه كه م هه لده ستي و شوينه واري كامه راني به روويه وه دياره و داده نيشيت و رووي گه ش بوو ته وه و سنگي فراوان بووه و باسي خه ويكت بؤ ده كات له جوان ترين نه و خه وانه ي كه بينيو يه تي بؤ نمونه ده لټت: له خه ودا له گه ل پيغه مبهري خوادا بووم ﷺ يان ده لټت: له خه ودا له ناو به هه شتدا بووم... فلان شت و فلان شتم بيني... شوينه واري كامه راني به روويه وه دياره به هؤي نه و خه وه وه كه له چهند ساتيكا بينيبووي... به لام نه ووتر هاوار ده كات و نازار ده چيژي، له جيگه كه ي بيژا بووه، له خه و هه لده ستي و به روويه وه شوينه واري سزا و نازار دياره به لكو رهنكه به سهر لاشه يه وه... نه و ده لټت: كه وا له خه ويكي ناخوشدا بوو كه وا خه ريكه په راسوكانى بشكيښي و هه ناسه كاني ته نگ كړد بوو... نه و هاواري ده كړد... به لام ناتواني دهنگي خؤي بگه يه نيته هيج كه سيك بؤ نه وه ي له و خه وه ناخوشه رزگاري بكات...

مه به ست له م نمونه يه نه وه يه:

كه سي يه كه م له كامه رانيدا بوو... روحه كه ي له كامه رانيدا بوو به لكو رښشت بؤ به هه شت كه چي هيشتا له جيگا كه ي خؤيدا يه و نه جو لاوه ته وه و نه گويزاوه ته وه و هه ستي به نازاري براكه ي نه ده كړد كه به تانيشتييه وه له نه شكه نجه دا بوو وه به هه مان شيوه براكه ي هه ستي به كامه رانييه كه ي نه م نه ده كړد... نه مه له م دونيا يه دا رووده دات، نه ي گومان ت چؤنه په وه ي كه له ژيانى به رزه خدا رووده دات؟ واده زانم من عه قلم دواند... بؤ نه وه ي بزانييت به دلنبايييه وه كه وا نه م كار ه عه قلى هؤشمه نده كان نكؤلى لي ناكه ن له سه رووي نه و هه موو به لگانه ي له كتيبه كه ي په روه ردگاري زه وي و ناسمان و به لگه ي فهرمووده كاني پيشه واي پيغه مبه ران و گه وره ي له خواترس و پوخته كان ﷺ... سويند به خوا نه گه ر باسي نه و به لگه عه قليا نه م نه كړد بايه و ته نها يه ك ثابته له كتيبه كه ي خواي گه وره و يه ك فهرمووده ي دروست (صحيح) له فهرمووده كاني پيغه مبه رى راستگوم ﷺ بگردايه نه و پټويست (واجب) بوو له سهرت كه نه وه بلټيت كه ئيمانداره پيشينه و

راستگه‌كان ده‌يلټين:

﴿سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾ البقرة: ۲۸۵، واته، نه‌لټين: وت‌ه‌ی خوامان بیست و گوټ‌پایه‌ل‌ی ف‌ه‌رمووده‌ک‌انی خ‌واين، سات‌وش نه‌ی پ‌ه‌روه‌ردگارمان! (ه‌رچی ب‌ف‌ه‌رموی ناماده‌ين)، داوای ل‌ی ب‌وردنت ل‌ی نه‌که‌ين، ده‌سا ت‌ویش لی‌مان خ‌وش ب‌به نه‌ی پ‌ه‌روه‌ردگارمان! چاکیش ده‌زانين که س‌ه‌ره‌نجام گ‌ه‌پ‌انه‌وه‌شمان ته‌نها ب‌ق‌ ل‌ای ت‌و‌يه).

به‌لام به‌ ق‌ه‌ستی ویستم ه‌ه‌موو ع‌ه‌قله‌كان و ه‌ه‌موو دل‌ه‌كان ب‌دوټ‌نم... داوا له‌ خوا ده‌که‌م له‌م سات‌انه‌دا خ‌وای گ‌ه‌وره‌ ع‌ه‌قله‌كان و دل‌ه‌كان له‌ ي‌ه‌ك کات‌دا ب‌ج‌ولټ‌ينته‌وه به‌ ته‌ويه و گ‌ه‌پ‌انه‌وه ب‌ق‌ ل‌ای خ‌وی... به‌ نه‌نجامدانی کاری چاکه ب‌ق‌ نه‌م چاله‌ ته‌نگه... داوا له‌ خوا ده‌که‌م ب‌يکاته ج‌يگ‌ايه‌کی خ‌وش ب‌ق‌ ئ‌يمه و ئ‌يوه... ئ‌يمه و ئ‌يوه له‌ س‌زای د‌وار‌وژ د‌ور ب‌کاته‌وه و ب‌مان‌پ‌ار‌يزی... ه‌ه‌ر خ‌وی پ‌شت و پ‌ه‌نامانه و به‌ توانا‌پ‌ايه به‌ س‌ه‌ر ه‌ه‌موو ش‌ت‌يک‌دا...

ده‌لټيت: ثايه‌ت‌يک‌م له‌ ق‌ورث‌انه‌وه ده‌وی؟

به‌ل‌ی... ئ‌يس‌تا له‌ ق‌ورث‌انه‌وه ثايه‌ت‌يکی روون و ناش‌ک‌رات ب‌ق‌ ده‌لټ‌يم... که زانا‌پ‌انی نه‌ه‌لی س‌وننه ر‌يک که و‌ت‌وون له‌ س‌ه‌ر نه‌وه‌ی که‌وا نه‌م ثايه‌ته له‌ س‌ه‌ر س‌زای ناو گ‌زپ‌ه... به‌ل‌کو پ‌يشه‌وای نه‌م د‌ون‌پ‌ايه و خ‌اوه‌نی راست‌رين ک‌ت‌ي‌ب له‌ پ‌اش ق‌ورث‌ان که نه‌ویش ئ‌يمامی بوخاری يه له (صحيح) ه‌که‌پ‌دا و له (کتاب الجنائن)^۱ ده‌رگايه‌کی دار‌يژاوه و ده‌لټ‌يت: (باب ما جاء في عذاب القبر)^۲ واته: (ده‌رگای نه‌و ف‌ه‌رموودانه‌ی که ده‌رياره‌ی س‌زای ناو گ‌زپ‌ه‌ات‌وون) وه ته‌نها دار‌يژانی نه‌و ده‌رگايه (باب) ه‌ به‌سه ب‌ق‌ نه‌وه‌ی ب‌يټ‌ه به‌ل‌گ‌ه‌ی مه‌سه‌له‌که‌مان... ب‌و‌يه زانا‌پ‌ان ف‌ه‌رموويانه: (فيقه‌ی بوخاری له دار‌يژانی ده‌رگا‌کانيدايه)^۳ به‌مانای نه‌وه‌ی دار‌يژانه‌که‌ی خ‌وی له‌ خ‌ويدا پ‌ر له فيقه‌ه... ئ‌يمامی بوخاری نه‌م راست‌ييه‌ی ج‌يگ‌ير ک‌رد‌وه له‌و دار‌يژانه ره‌وان‌ب‌يژه...

۱- رقم (۲۳)

۲- رقم (۸۶)

۳- ((فتح الباري)) (۱ / ۱۳، ۲۴۳).

باسی نایه‌ته‌كان له قورئانی پیروژ و فەرمووده راسته‌كان له فەرمووده‌ی پتغه‌مبه‌ره‌وه... ﴿١٥﴾

بیربکه‌ره‌وه له گه‌ل مندا له و نایه‌ته‌ی خوای گه‌وره که له سوره‌تی (غافر) دا ماتوه ده‌رباره‌ی بنه‌ماله و کهس و کاری فیرعه‌ون: ﴿وَحَاقَ بِقَالٍ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ﴾ ﴿١٥﴾ النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ﴾ غافر: ۴۵-۴۶، واته: نه و سزابه‌د و تونده‌ش داروده‌سته‌که‌ی فیرعه‌ونی داگرت، واته: له ده‌ریا‌که‌دا نو‌قم کران (۴۵) له‌سه‌ر ناگر راده‌نویندین به به‌یانی و نیوه‌پژ به دواوه نه‌مه‌ش هر له گوپه‌وه تا قیامت، روژیکیش قیامت به‌ریا ده‌بیټ خوا به فریشته‌كان ده‌فه‌رموی: نال و شوینکه‌وتوانی فیرعه‌ون بخه‌نه ناو سه‌خت‌ترین سزاوه (۴۶)).

نهم نایه‌ته‌ روون و ناشکرایه‌ی خوای گه‌وره باسی دوو سزای کردیوه له نایه‌ته‌که‌دا... سزای به‌رزخ و سزای دواوژ ﴿النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا﴾ واته: به‌یانیان و نیواران... نه‌مه له به‌رزخ‌ده‌دا به به‌لگه‌ی و ته‌ی خوای گه‌وره که له پاش نه‌وه دیت له هه‌مان نایه‌ته‌دا ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ﴾.

الحافظ له (الفتح) دا ده‌لټ: ((ثیمامی قرطبی فەرموویه‌تی: رای جمهوری زانایان نه‌وه‌یه که نه‌م نمایش دانه له به‌رزخ‌ده‌دا ده‌بیټ... نه‌مه‌یشه به‌لگه‌یه بق جیگیر بوونی سزای ناو گوپ، جگه له و گوتوویه‌تی... باسی سزای هه‌ردوو مال‌که (الدارین) له‌م نایه‌ته‌دا روونکردیوه‌ته‌وه به‌لام به‌لگه‌ی له‌سه‌ر نه‌وه‌که‌سانه‌ی که نکولی له سزای ناو گوپ ده‌که‌ن به ره‌هایی نه‌که له‌سه‌ر نه‌وه‌ی تاییه‌ته به بی باوه‌پانه‌وه وه به‌لگه‌یشه له‌سه‌ر نه‌وه‌ی که‌وا روحه‌كان ده‌مینن له پاش جیا‌بوونه‌وه‌یان له لاشه‌که‌یان... نه‌وه‌یشه گوته و فەرمووده‌ی نه‌هلی سوتنه‌یه)).

نه مجار فەرموو ئه وه سوننه ته (صلوات و سه لام له سه ر خواوه نى سوننه ت) له مه ردوو كتيبي (الصحيح)^۱ دا هاتوو له فەرمووده ي (البراءى كوپى عازب) وه ده لئيت: پيغه مبه رى خوا^ﷺ فەرموويه تى: ((إذا أقعد المؤمن في قبره)) واته: نه گه ر كه سى ئيماندار له گۆرپه كهيدا دايانننیشانده)) چۆن دايدە نيشين له گۆرپه كهيدا ؟؟ من پيش ئيستا به تۆم گوت: كه نه ينى مه سه له ي روناكى و ناگرى ناو گۆپ و فراوانى و تهنگى ناو گۆپ به و شيوه ناسراوه ي لاي خه لكى نيه له جيهانى دونيادا وه ئويشه به زۆر مه زانه له توانا و مه زنى خواى گه وه ...

ئيمامى (بوخارى و مسلم)^۲ پيوايه تيان كردوو له فەرمووده يه كى (ابو هريره) وه كه وا پيغه مبه رى خوا^ﷺ فەرموويه تى: _ ((كان رجل يسرف على نفسه، فلما حضرته الموت: قال لبنية: إذا أنا مت فأحرقوني ثم اطحنوني ثم نروني في الريح))، واته: كابرايه كه مه بوو له نه جامدانى تاواندا زياده رهوى كردبوو، كاتى مه رگ لئى نزك بووه وه به كوپه كانى گوت: نه گه ر من مردم ئه وا لاشه كه م بسوتين و پاشان ورد وردى بكن و بمكن به بادا)).

له پيوايه تيكي تردا كه له (صحيح) دا هاتوو ((فأذروا نصفي في البر ونصفي في البحر)) واته: نيوه ي خۆله مي شه كه م فریده نه وشكانى و نيوه كه ي ترى فریده نه ده رپاوه)) به راستى وه سي تيكي نامويه فەرمووى: فوالله لئن قدر الله عليّ ليعذبني عذاباً ما عذبه أحداً من العالمين، فلما مات فعل به ذلك. فأمر الله الأرض، فقال: اجمعي ما فيك منه، ففعلت: فإذا هو رجل قائم)) فقال الله سبحانه: ((ما حملك على ما صنعت؟ فقال: يا رب خشيتك)) وفي لفظ: ((مخافتك يا رب، وأنت أعلم)) ((فغفر الله له))، واته: سويند به خوا نه گه ر خوا بتوانيت زيندووم بكاته وه ئه وا سزايه كم ده دات كه مه رگيز هيچ كه سيكي به و شيوه سزا نه دايت، كاتى كابرا مرد

۱. أخرجه البخاري، كتاب الجنائز، باب في عذاب القبر (١٣٦٩) ومسلم، كتاب صفة القيامة والجنة والنار، باب عرض مقعد الميت من الجنة أو النار عليه، وإثبات عذاب القبر والتعوذ منه (٢٨٧١).
 ۲. أخرجه البخاري، كتاب أحاديث الأنبياء، باب (٥٤)، (٣٤٨١)، وكتاب التوحيد (٧٥٠٦)، ومسلم، كتاب التوبة، باب في سعة رحمة الله تعالى وأنها سبقت غضبه (٢٧٥٦)، وانظر: صحيح البخاري (٧٥٠٨)، ومسلم (٢٧٥٧).

ټاموژگار يېه که يان جی به جی کرد، جا خوی گوره فرمانی کرده زه وی: نه وی له تر دا هه یه کوی بکړه وه، نه ویش کردی و به بی دواکه وتن بووه کابرایه ک و راست بووه وه، خوی گوره پی فهرموو: چی وای لی کردی نه و کاره بکړه؟ نه ویش فهرموو: ترسی تو نه ی پوره دگارا)) له گوته یه کی تر دا: واته: ترسی تو نه ی پوره دگارم و خوتیش دهرانی)) ((خوی گوره لئی خوش بو)).

به لکو له پیوایه تیکی تر دا که له (صحيح) دا هاتوه: ((فأمر الله البحر)) واته: خوی گوره فرمانی کرده دهریا)) نه مجار پیغه مېهری خواص به گوته ی (البحر) دهستی پی کرد ((فجمع ما فيه وأمر البحر فجمع ما فيه ثم قال: لم فعلت؟ قال: من خشيتك وأنت أعلم. فغفر له)) واته: نه ویش نه وی تیادا بوو کوی کرده وه و فرمان کرده وشکانی نه وی تیادا بوو کوی کرده وه نه مجار پی گوت: بۆ نه و کاره نه نجام دا؟ نه ویش فهرموو: له ترسی تو تویش باش دهرانی، بویه خوی گوره لئی خوش بو)).

نایا هیچ شتیک به زور دهرانی له توانای خوی گوره و له مه زنی خوا و ویستی خوی گوره ... له گال مندا بگړه وه بۆ نه و فهرمووده ی له پیش دا باسماں کرد ((إذا أقعد المؤمن في قبره، أتى ثم شهد أن لا اله إلا الله، وأن محمدا رسول الله فذلك قول الله تعالى: ﴿يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ﴾ إبراهيم: ۲۷، واته: نه گره که سی نیماندار له گړه که یدا دایاننیشانده ده مینن و نه مجار شایه تی ده دا که هیچ خوا به ک نیبه شایه نی په رستن بیت ته نها (الله) نه بیت و (محمد) یش نیردراوی نه وه، نه ویشه مانای نه و نایه ته یه که خوی گوره ده فهرمویت: ﴿يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ﴾، واته: جا نه وانه که باوه ریان به خوا و به گشت بریاره کانی خوا میناوه، به هوی نه و وشه جیگر و نه گړاوه ی (لا اله الا الله)، خوا پیگه یان قایم و سابت نه کا له ژيانی نه م دونیا و له ژيانی نه و دونیا و سته مکارانیش گومرا و سر

لېشيتواو دهكات خوا بيهوئ هه ر شتئ بكات زور به ئاساني دهيكات خه ز بكا كئ رينموويي بكا و كئيش گومرا و سه ر لېشيتواو بكا نه مانه هه موو له دهسه لاتئ نه ودان)).

له پيوايه تي (مسلم) دا هاتوو كه وا پتغه مبهري خوا عليه السلام فرمويه تي: ((نزلت في عذاب القبر، فيقال له: من ربك؟ فيقول: ربي الله، ونبيي محمد فذلك قوله: ﴿يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ﴾ إبراهيم: ۲۷، واته: له سه ر سزاي ناو كوږ دابه زيوه، پتي ده لئن: كئ په روه ردگاري تويه؟ نه ويش ده لئت: په روه ردگاري من (الله) يه وه پتغه مبهري كه م (محمد) عليه السلام نه وه يشه ماناي نه و نايه ته ي خواي كه وره يه كه ده فرموي ت: ﴿يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ﴾.

چه ند وشه يه كي پوون و ناشكرايه، له و په پي روونيدايه له راستگوي باوه پ پيكر او عليه السلام كه هه رگيز له خو وه قسه ناكات...

له پيشدا باسي فرموده يه كمان كرد له (عثمان) وه كه وا پتغه مبهري خوا عليه السلام فرمويه تي: ((إن القبر أول منازل الآخرة))، واته: گور يه كه م ماله له ماله كاني دواړن)).

له هه ردو (صحيح) دا هاتوو له فرموده يه كي (ابن عباس) وه ده لئت: ((مر النبي عليه السلام بقبرين ثم قال: ((إنهما ليعذبان وما يعذبان في كبير، أما أحدهما فكان لا يستتر من البول، وأما الآخر فكان يمشي بالنميمة)) واته: پتغه مبهري خوار به ته نيشت دوو گور په وه تپه پي نه مجار فرموي: ئيستا نه م دوو گور په سزا ده درين، له سه ر شتئ كي كه وره ش سزا نادرين - مه به ستي نه وه يه كه واز لئيه ناني زور كه وره نيبه نه گينا به لئ نه ويش كه وره يه وه كو تاوان - پاشان فرموي: جا يه كيكيان

۱- أخرجه البخاري، كتاب الوضوء، باب ما جاء في غسل البول (۲۱۸)، وانظر طريقه هناك، ومسلم، كتاب الطهارة، باب الدليل على نجاسة البول ووجوب الاستبراء منه (۲۹۲).

خوی له میز پاک نه ده کړده وه و نه ویتریان له کوشش کړدندا بوو بؤ قسه هینان و بردن)) .

له گوته یه کی تردا هاتووه ((لا یتنزه من بوله)) واته: خوی له میز پاک نه ده کړده وه)) .

کاریکی زږد سووک و ناسانه که مړوږ خوی لی ډوړ بکاته وه تاوه کو نه بیته مویه که له هڅاره کانی سزای ناو گوږ... نه گینا پیغه مبه ری خواص له ترسناکی قسه هاوردن و بردن (نمیه) که م ناکاته وه و له ترسناکی خونه شاردنه وه و خوپاک رانه گرتن له میز... نه خیر نه وه مه به سته که ی نییه به لکو سووک و ناسانه بؤ نیمه که واز له قسه هاوردن و بردن (نمیه) بهینین و یان خومان بشارینه وه له کاتی میز کړدندا و خومان پاک بکه یه نه وه له میز کړدن... له پاشان ده گه پیمه وه بؤ روونکړدنه وه ی مانای نه و وشانه ی پیغه مبه ری خواص - انشاء الله له کاتی باس کړدنی هڅاره کانی سزای ناو گوږ... به لام نه م ریوایه تم بویه هینایه وه چونکه به لگه یه کی زږد روونه له سهر سزای ناو گوږ . (البخاری و مسلم) ریوایه تیان کړدوه له فهرمووده یه کی (ابو هریره) وه که وا پیغه مبه ری خواص زږد چار نه م ډوعایه ی ډووباره ده کړده وه ((اللهم انی أعوذ بك من عذاب القبر)) واته: په روه ردگار... من په نا ده گرم به تو له سزای ناو گوږ)) .

هر روه ها نیمای مسلم له (صحیح) ده که یدا^۱ له فهرمووده یه کی (زید ی کوپی ثابت) وه ریوایه ت کړدوه ده لیت: (بینما النبی فی حائط لبنی النجار علی بغلة له ونحن معه إذ حادت به، فکادت تلقیه، (أي: کادت بغلة رسول الله أن تلقیه علی الأرض حين نفرت به فجأة) يقول زید: وإذا أقبر ستة، أو خمسة، أو أربعة، فقال: ((من يعرف أصحاب هذه الأقبُر؟)) قال رجل: أنا أعرفها یا رسول الله!، قال: ((فمتی مات هؤلاء؟)) قال الرجل: ماتوا فی الإشرک (أي: فی الشریک قبل الإسلام)، فقال علیه

۱- أخرجه البخاری، کتاب الجنائز، باب التعوذ من عذاب القبر (۱۳۷۷)، ومسلم کتاب المساجد، باب ما يستعاذ منه فی الصلاة (۵۸۸).

۲- أخرجه مسلم، کتاب صفة القيامة والجنة والنار، باب عرض مقعد الميت من الجنة أو النار علیه و إثبات عذاب القبر والتعوذ منه (۲۸۶۷).

الصلاة والسلام: ((إن هذه الأمة تُبْتَلَى في قبورها، فلولا أن لا تدافنوا لدعوت الله أن يُسْمِعَكُمْ من عذاب القبر الذي أسمع))، واته: له کاتیکدا پیغه مبهړ خواص له نزیکی باخچه یه کی به نی نه جار بوو له سهر ولاخه کی، نیمه ش له گه لیدا بووین له ناکاو لئی ترازا و خه ریک بوو فری بداته خواره وه (واته: خه ریک بوو ولاخه که پیغه مبهړی خواص فری بداته سهر زه وییبه که کاتی له ناکاودا ترسا) زید ده لیت: له ویدا چه ند گوریک هه بوو شه ش یان پینچ یان چوار بوو، فه رموی: کی خاوه نی نه م گوران ده ناسیت؟ کابرایه ک فه رموی: من ده یناسم نه ی پیغه مبهړی خواص نه ویش فه رموی: که واته نه وانه کی مردوون؟ کابرا فه رموی: له کاتیکدا مردوون که هاوه لیان بق خوا داده نا (واته له سهرده می هاوه لداناندا و پیش هاتنی نیسلام) پیغه مبهړی خواص فه رموی: نه م نوممه ته له گوره که یدا توشی به لا ده بن وه نه گهر نیوه مردووتان نه ناشتبايه نه و داوام له خوا ده کرد، که ده نگی سزای گوره کانتان بیستایه له وه ی که من ده بیسیم)).

به لکو سه رسام ده بین کاتی بزاین که واه لیزدرای خواص هاوه لانی فیتری نه و دوعا ترسناکه ده کرد (که نیستا باسی ده که م) هه روه کو چون سوره ته کانی قورئانی فیتر ده کردن...

تا کو نه و راده یه؟ به لئ... تکام وایه که و نیمه ش نه و فه رموده یه له بهر بکه ی که (نیمامی مسلم) ریوایه تی کردوه له (صحيح) هکه یدا له فه رموده یه کی (ابن عباس) وه ((أن رسول الله كان يعلمهم هذا الدعاء كما يعلمهم السورة من القرآن يقول: ((قولوا: اللهم إنا نعوذ بك من عذاب جهنم وأعوذ بك من عذاب القبر وأعوذ بك من فتنة المحيا والممات وأعوذ بك من فتنة المسيح الدجال))، واته: پیغه مبهړی خواص نه م دوعایه ی فیتر ده کردن هه روه کو چون سوره تیکی له قورئانه وه فیتر ده کردن و ده یفه رموو: ((بلین: خودایه نیمه په نا ده گرین به تو له سزای دوزخ وه په نا ده گرم به تو له سزای ناو گور و په نا ده گرم به تو له فیتنه ی ژیان و مردن و په نات پی ده گرم له (المسیح الدجال). له پاشان به دریژی باسی

۱- أخرجه مسلم، كتاب المساجد، باب ما يستعاذ منه في الصلاة (۵۹۰).

ده كه م - انشاء الله..

ټيستايش فهرموو بڼ وهرگرتنى فهرموده يه كى روون و ناشكرا له سهر سزاي ناو
گوپ كه نه ویش فهرموده يه كى كوله كه و پشت پنبه ستراوه له م بابه ته دا... (ثيمامى
أحمد) ريوايه تى كردووه له (مسند) هكهيدا و (أبو داود) له (سنن) هكهيدا و (النسائي)
له (سنن) هكهيدا و (الحاكم) له (مستدرک) هكهيدا و جگه له وان^۱ له فهرموده ي (براء
ى كوپى عازب) وه ده لټت: ((خرجنا مع رسول الله ﷺ في جنازة رجل من الأنصار
فانتبهينا إلى القبر ولما يلحد، فجلس النبي على شفير القبر وجلسنا حوله، كأنما على
رؤوسنا الطير))، واته: له گه ل پتغه مبهري خوادا^۲ ده رچووين له شوين ته رمى
(جه نازه ي) كابرايه كى نه نصارى جا كه گه يشتينه گوپه كه هيشتا نه نيژرابوو،
نه مجار پتغه مبهري خوا^۳ دانيشت و نيمه ييش به ده وریدا دانيشتين، كو نه وه ي كه
بالنده يه كه به سهر سه رمانه وه نيشتيته وه)) (بى دهنگى و خاموشي و شكومه ندى و
پيژگرتن به هوى مردنه وه) قال: وفي يده عود ينكت به في الأرض - أي: يضرب
به في الأرض - فرفع النبي رأسه فقال: ((استعيذوا بالله من عذاب القبر))
مرتين أو ثلاثا ثم قال: ((اللهم إني أعوذ بك من عذاب القبر ثلاثا)) ثم قال: ((إن
العبد المؤمن إذا كان في انقطاع من الدنيا وإقبال من الآخرة نزل إليه ملائكة من
السماء بيض الوجوه كأن وجوههم الشمس))، واته: پتغه مبهري خوا^۴ داريكى به
دهسته وه بوو له زهوييه كه ي ده دا پاشان سهري به رز كرده وه و فهرمووي: په نا
بگرن به خوا له سزاي ناو گوپ، دوو جار يا خود سى جار نه ورسته يه ي دوو باره
كرده وه نه مجار فهرمووي: خودايه من په نا ده گرم به تو له سزاي ناو گوپ (سى جار
دوو باره ي كرده وه) نه مجار فهرمووي: دلنيابن كه وا به نده ي ثيماندار نه گهر كاتى
نه وه ي هات له دونيا ده رچيت و روو له دوا روژ بكات نه وا له ناسمانه وه چه ند

۱ - أخرجه أبو داود، كتاب السنن، باب المساءلة في القبر و عذاب القبر (٤٧٥٣)، والنسائي كتاب الجنائز باب عذاب القبر (٢٠٥٨) مختصراً، وابن ماجه كتاب الزهد، باب ذكر الموت واليلى (٤٢٦٩) مختصراً، والترمذي كتاب الجنائز، باب ما جاء في عذاب القبر (١٠٧١) والحاكم (١ / ٣٧ - ٤٠) وصححه على شرط الشيخين وأقره الذهبي، وأحمد (٤ / ٢٩٥، ٢٨٨، ٢٨٧، ٢٩٦) وصححه الشيخ الألباني في ((مصحح الجامع)) (١٦٧٦)، و((أحكام الجنائز)) (١٩٨، ٢٠٢).

فريشته يه كي روو سپي بؤ داده به زن روويان وه كو رځ وايه))

ئهي خودايه بمانگيرپ له و له خواترس و پوختانه ي كه فريشته به سهریاندا داده به زئ به مبه سستی جيگير كردنيان ئهي په روه ردگاري زه وي و تاسمانه كان ((معهم كفن من أكفان الجنة، وحنوط من حنوط الجنة، حتى يجلسوا منه مد البصر، ثم يحيي ملك الموت حتى يجلس عند رأسه فيقول: يا أيتها النفس الطيبة أخرجي إلى مغفرة من الله ورضوان))، واته: ئهو فريشته نه كفنيان پتيه كه له به هه شته وه هيناويانه و بؤني خوښيان پتيه كه له به هه شته وه هيناويانه تاكو لاي داده نيشن به قه د ئه وه ي چاو پر ده كات، ئه مجار فريشته ي گيان كيښان ديت بؤ لاي و تا لاي سه ري داده نيشيت و ده لئيت: ئهي نه فسه پاكه كه ده رچؤ بؤ ليښورن و ره زامه ندي خوي گه وړه)).

وه له رپوايه تيكي تر دا كه نيمامي احمد^۱ له (ابو هريره) ه وه رپوايه تي كړدوه ده لئيت: ((كانت في الجسد الطيب اخرجي حميدة، و أبشري بروح وريحان و رب غير غضبان)) واته: ئهي ئهو نه فسه ي كه له جه سته يه كي پاكدې بوويت به سوپاسگوزاريه وه ده رچؤ، موژده بؤ تو به بؤن و به رامي خوښي به هه شت و خوايه كه كه لئيت په ست نيه)).

ئهي خودايه ... !! په روه رگارا هه موومان بگيرپ له وانه ي كه ئهم بانگه شيرينه يان لي ده كړيت.

((قال ﷺ: ((فتخرج تسيل كما تسيل القطرة من في السقاء))، واته: جا نه فسه كه ي دهرده چيت هه روه كو ئه وه ي كه دلؤپه تاويك له دهمي شهريه يه كه وه به سووك و تاسني ديت خواره وه)) ((فياخذها، فإذا أخذها لم يدعها في يده طرفة عين حتى يأخذوها، فيجعلوها في ذلك الكفن، وفي ذلك الحنوط، ويخرج منها كأطيب نفحة مسك وجدت على وجه الأرض))، واته: ئه مجار ده ييات، كاتي بردي ئه وا ده يكه نه نيو ئه و كفن و بؤنه خوښه وه كه بؤي ناماده كراوه وه بؤنيكي خوښي ليوه دهرده چيت وه كو خوښترين بؤني ميسك كه له سهر ئهم زه وييه دا بينراوه)).

۱- أحمد في ((المسند)) (٦ / ١٣٩، ١٤٠).

كه سى و امان تيا دايه به لوتى خوى بؤنى كړدوه و به چاره كانى بينيوه يه تى وه
به گوټى خوى بيستيوه تى شتى زور سه يړ... كاتيك كه كه سيكي چاكه كار له
نه هلى چاكسازى كړچى دوايى كړدوه و بؤنيكي زور خوش و به ريزيان لى بيستوه
كه نه و جيگايه ي هه موو پې كړدوه ته وه.

((قال: ((فيصعدون بها فلا يمرون على ملأ من الملائكة إلا قالوا: ما هذا الروح
الطيب؟ فيقولون: فلان ابن فلان، بأحسن أسمائه التي كانوا يسمونه بها في الدنيا،
حتى ينتهوا بها إلى السماء الدنيا، فيستفتحون له، فيفتح لهم، فيشيعه من كل سماء
مقربوها إلى السماء التي تليها، حتى ينتهي إلى السماء السابعة، فيقول الله عز وجل:
اكتبوا كتاب عبي في عليين وأعيدوه إلى الأرض، فإني منها خلقتهم، وفيها أعيدهم،
ومنها أخرجهم تارة أخرى، فتعاد روحه في جسده، فيأتيه ملكان، فيجلسانه فيقولان
له: من ربك؟ فيقول: ربي الله، فيقولان له: ما دينك؟ فيقول ديني الإسلام، فيقولان
له: ما هذا الرجل الذي بعث فيكم؟ فيقول هو رسول الله))، واته: نه مجار به رزي
ده كه نه وه وه به لاي هيچ كومه ليكي فريشته دا تينا په پښه لايلا ده لتي: نه م روحه
پاكه كيته؟ نه و انيش ده لتي: نه مه فلان ي كوپي فلان، به جوانترين و خوشترين
نه و ناوه ي كه له دوتيا دا بانگيان ده كړد تاكو ده كه نه ناسماني دوتيا نه مجار دواي
نه وه ده كه نه كه ده رگايان بؤ بكرته وه و پاشان ده رگايان بؤ ده كړته وه، چا له
هر ناسمانيك نزيكه كانيان له خوداوه شوي نه ده كه ون تاوه كو ده كه نه ناسماني كه ي
تر، تاكو ده كه نه ناسماني هه وتهم، نه مجار خواي كه وړه ده فهرمويته: ناو و
نوسراوي به نده كه م له (عليين) دا بنووسن و بيگه پيښنه وه بؤ زه وي چونكه من له
زه وييه وه دروستيانم كړدوه و هر بؤ نه وييش ده يانگي پرمه وه و له وييشه وه جاريكي
تر ده ريانده هيتم، نه مجار روحه كه ي ده كه پيښنه وه بؤ لاي جهسته كه ي، دوو فريشته
دين بؤ لاي و دايد هنيشني پتي ده لتي: په روه رديگاري تو كيته؟ نه وييش دوليت:
په روه رديگاري من (الله) يه، نه و انيش پتي ده لتي: نايا دينه كه ت چي دينيكه؟ نه وييش
ده لتي: ديني من نيسلامه، نه و انيش پتي ده لتي: نه و پياوه كه له ناوتاندا ره وانه
كرا كيته؟ نه وييش ده لتي: نه وه پيغه مبري خودايه (ﷺ)).

((چونكه نه و له م دونيايه جگه له ديني نيسلام له سهر هيچ دينيكي تر نه ژياوه؟ له سهر جگه له په كتاپه رستي و نيمان نه ژياوه؟ نه مردووه تهنه له سهر نه و نيمه ته نه بې؟ ويستي خواي گورده وا بووه نه وې له سهر هر شتيك بږت نه و هر له سهر نه و ده مړيت و نه وې له سهر هر شتيك بمړيت نه و له سهر نه و زيندو ده كړتې و نه)).

((فيقولان له: وما علمك؟ فيقول: قرأت كتاب الله فأمنت به وصدقت، فينادي مناد من السماء: أن صدق عبدي فأفرشوه من الجنة، والبسوه من الجنة، وافتحوا له باباً إلى الجنة، فيأتيه من روحها وطيبها، ويأتيه رجل حسن الوجه حسن الثياب، طيب الريح، فيقول: أبشر بالذي يسرك، هذا يومك الذي كنت توعده، فيقول له: من أنت؟ فوجهك الوجه الذي يجيء بالخير؟ فيقول: أنا عمك الصالح))، واته: نه مجار پي ده لئ: نه ي زانسته كه ت چييه؟ نه ويش ده لئت: كتييه كه ي خواي گورده م خوينده وه و باوه پم پي هيناو به راستم زانيوه، بويه بانگكاريك له ناسمانه وه بانگ دهكات و ده لئت: كه و به نده كه م راستي فهرموو نه و له به هه شته وه جيگاي بؤ راخه ن وه له پوښاكي به هه شتي له به ركه ن وه له به هه شته وه ده رگايه كي بؤ بكه نه وه، جا بويه له بؤن و به رامي به هه شتي پي دهكات، نه مجار كاپريه كي روو خوشي جلوه رگ پاك و جوان و بؤن خوش ديت بؤ لاي و پي ده لئت: موژده بي لئت بهو شته ي كه دلخوشت دهكات، نه مه نه و روژه يه كه په يمانت پي درا بوو نه ويش ده لئت: تو كييت؟ چونكه رووت نه و رووه يه كه چاكي له گال خويدا هينا بيت؟ نه ويش ده لئت: من كرده وه چاكه كانتم)).

من په كتاپه رستيه كه تم، نوژه كه تم، روژووه كه تم، زه كاته كه تم، حه جه كه تم، چاكه كه تم، شه ونوژييه كه تم، فهرمان كرده كه تم به چاكه، نه هي كرده كه تم له خرابه، صه ده قه كه تم، من بالا پوښيكه تم نه ي خوشكي موسلمان و ريژدارم)).

((فيقول: رب أقم الساعة، حتى أرجع إلى أهلي ومالي، وإن العبد الكافر إذا كان في انقطاع من الدنيا، وإقبال من الآخرة، نزل إليه من السماء ملائكة سود الوجوه، معهم المسوح فيجلسون منه مد البصر ثم يجيء ملك الموت حتى يجلس عند

رأسه، فيقول: أيتها النفس الخبيثة اخرجي إلى سخط من الله وغضب، فتفرق في جسده فينتزعها كما ينتزع السفود من الصوف المبلول، فيأخذها، فإذا أخذها لم يدعها في يده طرفة عين حتى يجعلوها في تلك الوسوح، ويخرج منها كأن تن ربح جيفة وجدت على وجه الأرض، فيصعدون بها فلا يمرون بها على ملاء من الملائكة إلا قالوا: ما هذه الروح الخبيثة؟! فيقولون: فلان ابن فلان بأقبح أسمائه التي كان يسمى بها في الدنيا حتى ينتهي بها إلى السماء الدنيا، فيستفتح له، فلا يفتح له))، واته: په روه ردگار! قيامت هه لسيته تاكو بگه پيموه ناو كه س و كار و ماله كه م، به لام به ندهی بى باوه پ نه گه ر كاتى نه وهی هات له دونيا ده رچیت و رويكاته دواړوژى شه وا له ناسمانه وه چه ند فريشته يه ك ده موچا ورهش بؤ لای داده به زن كفنى ناگرينيان پييه، له لايدا داده نيشن به قه د نه وهی چاو بې ده كات شه مجار فريشته ی گيان كيټشان ديت بؤ لای و له ژوور سه ری داده نيشيت و پيى ده ليت: شه نه فسه پيسه كه ده رچؤ بؤ په ستي و توپه يی خواى گه وره، شه مجار شه ويش روحه كه ی به لاشه يدا بهش بهش ده بيت شه وانيش رايدة كيټشن هه روه كو چؤن (شيشی گوشت برژاندن) به ناو خورى ته پدا رابكيټشريت، شه مجار ده ييات، جا نه گه ر بردي شه وا له چاو تروكانيكدا به ری نادات تا ده يخه نه ناو شه و كفنى ناگرينه وه جا بؤ نيكي ليتوه ده رده چيت وه كو پيسترين و ناخوشترين بؤن كه له سه ر زه ويده بينرابييت، پاشان به رزی ده كه نه وه و به لای هيچ كومه ليكي فريشته دا تينا په پڼ نيلا ده ليت: شه م روحه پيسه كييه؟ ده ليت: فلانى كوپى فلانه... به ناخوشترين ناوه كانى كه پيى بانگ ده كرا له دونيادا، تا ده گه نه ناسمانى دونيا، جا داواى شه وه ده كن ده رگايان بؤ بكرتته وه كه چى ده رگايان بؤ ناكرتته وه، شه مجار پيغه مبه ری خوا (p) شه و نايه ته ی خوينده وه كه ده فهرمويت: ﴿لَا تَفْتَحْ لَهُمُ أَبْوَابَ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ﴾ الأعراف: ٤٠، واته: شه و كه سانهش نايه ته كانى نيمه يان به درؤ داناو، باوه پيان پيى نه كردن و له ناستيان خويمان به گه وره گرت، هه رگيز ده روازه كانى ناسمان بؤ روحيان و بؤ كار و كرده وه يان ناكرتته وه و ناشچنه به هه شته وه، هه تا و شتر نه چي به كوني ده رزی درووماند، واته: خو هه رگيز شه مه

دهست نادات كه واته نه وانيش دهست نادات بچنه بهه شت)))، ((فيقول الله عز وجل: اكتبوا كتابه في سجين في الأرض السفلى، فتطرح روحه طرْحاً))، واته: خواي كه وره دهه رمويټ: ناو و نوسراوه كه ي له (سجين) دا بنووسن و له زه وي ژيره وه نه مجار روحه كه ي به فريدان فرتي دهه نه خواره وه)) نه مجار پيغه مبهري خواي ښه و نايه ته ي خوينده وه، كه دهه رمويټ: ((وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيْقٍ)) الحج : ۲۱، واته: ههركه سيك هاو هل و هاو بهش بؤ خوا دابنيټ وهكو نه وه يه له ناسمانه وه بهريټه وه (بؤ قولايي زه وي) كتوپر هه ر له هه واوه مه ل و په له وه ر له سه ري ناماده بيت و بيفريټي و پارچه پارچه ي بكات ياخود بايه كي به هيټ و قورس بييا بؤ جيگايه كي دوور و چه په ك و ملي بشكيټي، نه وه نمونه ي كه سيكه هاو هل بؤ خوا دابنيټ چونكه له ناسوي به رزي باوه په وه نه كه ويټه چالي هه ره خواي تيا چوونه وه و جيگي قايي خوي له دهست داوه و په له وه ر سه ري تي نه كه ن)))، ((قال: فتعاد روحه في جسده ويأتيه ملكان فيجلسانه فيقولان له: من ربك؟ فيقول: هاه.. هاه.. لا أدري، فيقولان له: ما دينك؟ فيقول: هاه.. هاه.. لا أدري، فيقولان له: ما هذا الرجل الذي بُعث فيكم؟ فيقول: هاه.. هاه.. لا أدري، فينادي مناو من السماء: أن كذب فأفرشوه من النار وافتحوا له بابا إلى النار فيأتيه من حرها وسمومها، ويضيق عليه قبره حتى تختلف فيه أضلاعه، ويأتيه رجل قبيح الوجه، قبيح الثياب، منتن الريح، فيقول: أبشر بالذي يسوءك، هذا يومك الذي كنت توعده فيقول: من أنت فوجهك الوجه يجي بالبشر؟ فيقول: أنا عمك الخبيث، فيقول: رب لا تقم الساعة))، واته: فه رمويټ: نه مجار روحه كه ي دهگيرنه وه بؤ لاي جهسته كه ي، نه مجار دوو فريشته دين بؤ لاي و دايدنه نيشين و پتي دهلټين: په روه رديگاري تو كيي؟ نه ويش دهلټين: هاه.. هاه... نازانم، نه وانيش دهلټين: نه ي دينه كه ت چ دينيكه؟ نه ويش دهلټين: هاه... هاه... نازانم، نه وانيش دهلټين: نه و پياوه ي كه له ناوتاندا ره وانه كرا كي بوو؟ نه ويش دهلټين: هاه... هاه... نازانم... نه مجار بانگك ريټ له ناسمانه وه بانگ دهكات: كه وا دروي كرد و له ناگر جيگايه كي بؤ رابخه ن وه ده رگايه كي له نوزه خه وه بؤ

بىكەنەو، جا لە گەرمى ناخۆشى دۆزەخى بۆ دىت، گۆرەكەى لە سەرتەنگ دەبىتەو و دىتە يەك تا پەراسۆكانى تىك دەچن و دەچن بە ناو پەكد، ئەمجار كابرەكەى روو ناشىرىن دىت بۆ لاى جلوبەرگىكى پىسى لە بەردايە و بۆنىكى بۆگەنى لى دىت، پى دىت: مۆدە بىت بۆ ئەو شتەى كە دلتەنگت دەكات ئەمە ئەو رۆژەيە كە پەيمانەت پى دراو، ئەویش دىت: تۆ كىيت؟ روت بە ئەو روو دەكات كە شەپ و خراپەى لە گەل خۆيدا مەنابىت؟ ئەویش دىت: مەن كەردەو خراپەكانى تۆم، ئەویش دىت: پەرەردگارا قىامت هەلمەستە)) ... داوا لە خوا دەكەم مەن و ئىو بەگىرى لە ئەهلى كامەرانى ... هەموومان رزگار بكات لە سزا و دۆزەخ و داپۆشراومان بكات بە پۆشاكە جوانەكەى خۆى لە دونيا و داپۆزدا هەر ئەو پىشت و پەنامانە و بە توانايە بە سەر هەموو شتەكدا.

براكەم ... كارەكە زۆر تۆقىنەر و ترسناكە ... كىشەكە زۆر ناشىرىن و ئىسك قورسە، بەسە بۆ مۆف تەنھا تەماشايەكى ناو گۆر بكات تەننەت با لە ئىو زىندووكانىشدا بىت بۆ ئەو دىلەكان دەرجىتە دەرەو ... سویند بە خوا هیچ كەس لە ئىمە ناتوانىت كە تەنھا يەك شەو لە ناو گۆرەكدا لە گۆرستان بىننىتەو كە مەشتا زىندوو ... ئەى گومانەت چۆنە ئەگەر روخەكەى لى دەرچوو و لە لاشەكەى جىابووتەو؟ گومانەت چۆنە ئەگەر هەر يەكە لەو خەلكە بىنى كە مەش شتەكى پى نەماو تەنھا كەردەو چاكەكانيان نەبىت؟

دەلیم: پەنگە خۆشەويستەكانم پرسیارم لى بكن ئايا هۆكارەكانى سزای ناو گۆر چىيە؟ پرسیارێكى ترسناكە و لەو پەرى گرنگىدايە ... منیش ولامەكەم بە ئەم شىو بەيە ...

۱: (النميمة) قسە مەتەن و بردن ... ئايە (النميمة) چىيە؟ گواستەنەو قسە لە نىوان خەلكىدا بە مەبەستى خراپەكارى ... چەندەها كەس بە و هۆيەو توش بوون لە ژنان و پیاوان ... داوا لە خوا دەكەم كە ئىمە و ئىو داپۆشیت لە دونيا و داپۆزدا. (نەم) لە مالىكەو دەروا بۆ مالىكى تر ... لە نوسینگەيەكەو بۆ نوسینگەيەكى تر ... لە جىگايەكەو بۆ جىگايەكى تر بۆ ئەو قسە بگوازىتەو!

نايا نه تبيستوه كهوا فلان دهر باره ی تز قسه ی كړدوه و فلان شت و فلان شتی
گوت؟ نه مجار گوئیېه كان ده كړینه وه بۆ نه م وشه پیس و ترسناكه (بۆ قسه ی دوو
زمان) كه خوښه ويستان له يه ك جیاده كاتوه و مال له كان و خیزانه كان تيك
ده دات... جاری وا هه يه يه ك وشه ی دوو زمان رهنگه بیته هوی جیابوونه وه ی پیاو
له ژنه كهی... له نیوان برا و براكه یدا... رهنگه به وشه يه کی راست خیزانیك
به خته وهر بكه یت... پهنگه به يه ك وشه ی (نیمه) خیزانیك به ته واری به د به خت و
بی نه وا بكات.

نه ی موسلمانان... ته نها وشه يه ك به كه م مه زانن - من قسه له گه ل ه موو نه م
نوممه ته دا ده كه م... ه موو خاوه ن پینوسه كان ده دوینم خاوه نی زمانه كان
ده دوینم... وشه يه کی ترسناكه، به وشه يه ك مرؤڅ ره زامه ندی خوا به ده ست
ده مپنی... به وشه يه ك مرؤڅ په سستی خوا به ده ست ده مپنی وه به وشه يه ك
ده چپته به ه شته وه وه به وه وشه يه ك ده چپته ناگره وه... به لكو به ته نها وشه يه ك
نافره تيك بۆ پیاویك حه لال ده بیته، به ته نها وشه يه ك لی حرام ده بیته نه وه ته نها
وشه يه خوای گه وړه ده فره مویت: ﴿مَا يَلْفُظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾ ق: ۱۸،
واته: هر وته يه کی له دم ده رده چپته فریشته ی چاودیری ناماده له لایه تی
ده ینووسی نايا فریشته كان ه موو قسه يه ك ده نووسن؟ یا ته نها نه و قسه يه
ده نووسن كه پاداش و تۆله ی هه يه؟ به لی به پتی نه م نایه ته ه موو وته و قسه يه ك
نه نووسن)).

به لكو پیغه مبه ری خوښه ويستان ﷺ فره موو یه تی هه روه كو چۆن له هه ردو
كتیبي (صحيح) دا هاتوه له فره موو ده يه کی (ابوهريره) ه وه (إن العبد ليتكلم بكلمة
من رضوان الله لا يلقى لها بالاً يرفعه الله بها درجات، وإن العبد ليتكلم بالكلمة من
سخط الله لا يلقى لها بالاً يهوي بها في جهنم))، واته: به نده ی وا هه يه كه ته نها يه ك
وشه ی له ره زامه ندی خوادا ده كات و گوئی پی نادات كه چی خوای گه وړه چه ندان

۱- أخرجه البخاري كتاب الرقاق، باب حفظ اللسان (٦٤٧٨)، ومسلم كتاب الزهد والرقائق، باب التكلم بالكلمة

يهوي بها في النار (٢٩٨٨) مختصراً.

پله به‌رزی ده‌کاته‌وه، به‌نده‌ی واش هه‌یه که ته‌ن‌ها یه‌ک وشه له په‌ستی خوادا ده‌کات و گوټی پی نادات که چي خوای گه‌وره ده‌یهاوټیژټه ناو دۆزه‌خه‌وه))، که‌وابوو وریای دوزمانی به... هیچ شتیک په‌یوه‌ندی نیوان زانایان و بانگخوآزانی تیک نه‌داوه ته‌ن‌ها نه‌م جوړه وشانه نه‌بیټ... که‌سی دوزمان له زانایا‌که‌وه ده‌پوات بۆ لای زانایه‌کی تروه له بانگخوآزیکه‌وه ده‌پوات بۆ لای بانگخوآزیکي تروه له نیوان برا و براکه‌یدا و له‌نیوان پیاو و خټزانه‌که‌یدا به ته‌ن‌ها یه‌ک وشه که خوشه‌ویستییه که تیک ده‌دات... نه‌م ناوه پا‌که پیس ده‌کات...

بیر بکه‌ره‌وه له‌م فرموده‌یه که دل‌ه‌کان له بن ده‌رده‌هټنی که ئیمامی احمد له (مسند)ه‌که‌یدا و (ابو داود)و جگه له‌وان پړوپایه‌تیا‌ن کردووه به سه‌نه‌دیکی (صحیح) له فرموده‌یه‌کی (ابن عمر)ه‌وه که‌وا پیغه‌مبه‌ری خواﷺ فرموویه‌تی: ((من قال في مؤمن ما ليس فيه، أسكنه الله ردة الخبال حتى يخرج مما قال وليس بخارج))، واته: هه‌رکه‌ستیک ده‌رباره‌ی ئیمانداریک شتیک بلټ که نه‌وه‌شته‌ی تیا‌دا نه‌بیټ نه‌وا خوای گه‌وره له (ردغة الخبال) دا نیشته‌جټی ده‌کات تا‌کو نه‌وه‌ی که گوټوویه‌تی ده‌رنه‌چټ و نه‌وه‌یشه ده‌رنه‌چټ)).

ئايا ده‌زانی (ردغة الخبال)چییه؟ نه‌وه گوسراو و رینگاه‌ی نه‌هلی ناگره... براکه‌م... له خوا بترسه له قسه‌کانتدا... چونکه به‌ردان و وازه‌تانی زمان نه‌وا ده‌بیټه هۆی بوختانی کوټرانه... به بی روونکه‌ره‌وه‌یه‌ک یا‌ن به‌لگه‌یه‌ک ریگا خوش ده‌کات بۆ هه‌موو که‌ستیک که ئاره‌زووی لی بیټ هه‌رچی ده‌لټ به ئاره‌زووی خو‌ی بیلټ... له هه‌ر کاتیکدا ئاره‌زووی لی بیټ پاشان بۆی ده‌رده‌چټ به دل‌نیا‌یی و به بی ترسه‌وه... جاری وا هه‌یه رۆژ ده‌بیټه‌وه کۆمه‌لټکی بی وه‌ی و بی کټشه‌که‌چی کاتی ئیواره دادټ ده‌بینی ناموسی نه‌و کۆمه‌له بریندار بووه و ناوبانگی خراب بووه. هه‌موو تاکیک تاوانبار کراوه یا‌ن هه‌ره‌شه‌ی تاوانباری لی‌کراوه... نه‌م

۱- أخرجه أحمد في ((مسنده)) (٢ / ٧٠)، وأبو داود كتاب الأقضية باب فيمن أعان على خصومة من غير أن يعلم أمرها (٢٥٩٧)، والحاكم (٢ / ٣٢)، وصححه ووافقه الذهبي، والطبراني في ((المعجم الكبير)) (١٢ / ٣٨٨)، ((و الأوسط)) (٦٤٩١)، وعبد الرزاق في ((المصنف)) (٢٠٩٠٥) والبيهقي في ((الشعب)) (٥ / ٣٠٤، ٣٠٥) و (٦ / ١٢١)، و ((الكبرى)) (٦ / ٨٢) و (٨ / ٣٣٢)، وصححه الشيخ الألباني في ((الإرواء)) (٧ / ٣٤٩)، و ((مصحح الجامع)) (٦١٩٦)، و ((مصحح الترغيب)) (١٨٠٩)، و ((المصححة)) (٤٣٧).

حاله تهی له دله راوکی و گومان و دوو دلی که له هیچ حاله تیک له حاله تکان وهری ناگریت...

که وابوو وریای (نمیه) بن، چونکه نه وه هۆیه کی گه ورهیه له هۆکاره کانی سزای ناو گۆپ...

((انهما ليعذبان وما يعذبان في كبير، أما أحدهما فكان يسعی بالنميمة)) واته: ئیستا ئەم دوو گۆپه سزا ده درێن، له سه رشتیکی گه ورهش سزا نادرێن، جا به کێکیان کوششی ده کرد بۆ قسه هێنان و بردن)) سویند به خوا نه گه ر بیر له م فرموده یه بکهینه وه به جوانی نه وا هه زار جار بیرت ده کرده وه له پیش نه وه ی به جار قسه بکهیت وه پیش نه وه ی به جار بدویی... تو نه ی خوشکه که م زمانت بپاریزه و وریای (نمیه) به، چونکه (نمیه) هۆیه که له هۆکاره کانی که ساسی زۆربه ی پیاوان و ژنانی موسلمانان، دلنیا به که وشه یه کی زۆر ترسناکه... داوا له خوا ده که م که وا من و ئێوه بگێڕێ له راستگويان.

هۆکاری دووهم: خۆنه شارینه وه له کاتی میزکردن... دیمه نیکی ناشیرینه و هیچ شه رمیکی تیا دا نییه کاتی پیاویک ببینی له شوینیکی گشتی دا راوه ستاوه و میز ده کات به بی نه وه ی خۆی داپۆشیت... ته ماشای ئەم به ها ناسکه جیگیره بکه له سوننه تی پیغه مبه ری خوداوه... به لام کوا داپۆشین؟ کوا شه رم؟ کوا پاک و خاوینی؟

إذا لم تخش عاقبة الليالي ولم تستح فاصنع ما تشاء

فلا والله ما في العيش خير ولا الدنيا إذا ذهب الحياء

واته: نه گه ر له ئاکامی شه وان ناترسیت، شه رم ناکهیت نه وا ئاره زووی چی ده کهیت بیکه، سویند به خوا ئەم ژیا نه خه یری تیا دا نیه، له دونیا یشتا (خه ییر نییه) نه گه ر شه رم نه ما و رویشت.

ئەم پیاوه له ناو گۆپدا سزا ده دریت... چونکه خۆی نه ده پۆشا له کاتی میز کردن... نه ندایک له نه ندامه کانی خۆی ناشکرا کردوه له کاتی میزکردندا... نه ی گومانته چیه که سیک هه موو جه ستی ناشکرا بکات؟ یان ئافره تیک هه موو

جستهی ناشکرا بکات؟ داوا له خوا ده که م که وا ئیمه و ئیوه داپوشیت...
 پیغه مبهری خوا عزیز ده فرموی: ((وَأَمَّا الْآخِرُ فَكَانَ لَا يَسْتَرُ مِنَ الْبَوْلِ))، واته:
 نه ویتریان له کاتی میزکردن خوی نه ده شاردوه)).

له گوته یه کی تر دا ((لا یتنزه من بوله))، واته: خوی پاک نه ده کرده وه له پاش
 میزکردن))... دلتیا بن که دینه که مان دینی پاکی و خاوینی و جوانییه: ﴿إِنَّ اللَّهَ
يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾ البقرة: ۲۲۲، واته: به راستی خوا نه و که سانهی
 خوش نه وی که له گونا هه شیمان نه بنه وه و خویان به پاک و خاوین رانه گرن)).

برای موسلمانم:

با رواله ت پاك بیت... له ناخیشدا پاك بیت... پاك راگرتنی ناخ به لگه یه له سه ر
 پاکی رواله ت... پاك راگرتنی رواله ت به لگه یه له سه ر پاکی ناخ... انشاء الله...
 چونکه ناخ و رواله ت لای نه هلی سوننه و جه ماعه له یه ک جیا نابنه وه... چونکه
 نه گه ر رواله ت له ناخ جیا بیته وه نه و که سه که ده بیته که سیکي دوو روو.

هۆکاری سییه م: له ترسناکترین هۆکاره کانی سزای ناو گۆپ. خواردنی
 حه رامه (په روهر دگارا... ئیمه و ئیوه بپاریزی له حه رام و رزقی حه لالمان پی
 ببه خشیته)) له هه ردوو کتییی (صحیح) دا هه اتوو له هه فرموده یه کی
 (أبوهریره) وه ((أَنَّ رَجُلًا مَاتَ فَقَالَ النَّاسُ: هُنِيئًا لَهُ الشَّهَادَةُ إِنَّهُ فِي الْجَنَّةِ، فَقَالَ
 رَسُولُ اللَّهِ: ((بَلْ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، إِنَّ الشُّمْلَةَ الَّتِي أَصَابَهَا يَوْمَ خَيْبَرَ مِنَ الْمَقَامِ لَمْ
 تَصِبْهَا الْمَقَاسِمُ، لَتَشْتَعَلَ عَلَيْهِ نَارًا))، واته: کابرایه ک مرد و خه لکی هه رموویان:
 موژده بۆ خوی بۆ به ده ست هینانی پله ی شه هاده ت نه و له به هه شتدایه، جا
 پیغه مبهری خوا عزیز هه رمووی: به لکو سویند به و که سه ی گیانی منی به دهسته نه و
 کالایه کی برد له روژی خه یبه ردا له ده سته و ته کان پیش نه وه ی دابه ش بکریته وه
 نه وه یشه بووه ته ناگر و ده یسوتینی)).

۱. أخرجه البخاري كتاب المغازي، باب غزوة خيبر (٤٢٢٤)، ومسلم كتاب الإيمان، باب غلظ تحريم الفلول، و
 أنه لا يدخل الجنة الا المؤمنون (١١٥).

نهي خودايه!! كالايه كي بردووه (به رگيكي فراوانه بؤ خوټيچانه وه و داپوشين) له پيش نه وه ي ده سته و ته كان دابه ش بكرت... به جگه له مالي خو ي برد بووي... كهوا برو خواردني ساماني خه لكي به ناحق و خواردني حرام له ترسناكترين هوكاره كانى سزاي ناو گوره... بويه ورياي حرام به و خو تي لئ به دوور بگړه... له (صحيح مسلم) ^۱ دا هاتووه له فهرمووده يه كي (ابو هريره) وه كهوا پيغه مبهري خوا ^۲ فهرموويه تي: ((ايها الناس! ان الله طيب لا يقبل الا طيبا، و ان الله امر المؤمنين بما امر به المرسلين))، واته: نه ي خه لکينه خواي گوره چاك و باشه بويه نه وه ي چاك و باش نه بيت و هري ناگريت وه خواي گوره فهرماني كردووه ته نيماندانان به وه ي فهرماني كردووه ته پيغه مبهران)) خواي گوره فهرموويه تي: ﴿ إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾ المؤمنون: ۵۱، واته: وتمان: نه ي په يامبهران! هه له خوراكي پاك و حالال بخون و بهرده وام كاري چاك نه نجام بدهن، واته: په يامبهرانمان گشت به و جوړه ريئمايي كردوون كه واته نوممه ت و گه له كه ي شيان ده بي مهروا رهفتار بكن)) وه خواي گوره فهرموويه تي: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ البقرة: ۱۷۲، واته: نه ي گه لي خاوهن باوه پان! له و نيعمه ته پيمانندان و كردمانه رۇزيتان كامى پاكه نه وه بخون)).

((ثم ذكر الرجل يطيل السفر، أشعث أغبر، يمد يديه إلى السماء: يا رب يا رب! ومطعمه حرام ومشربه حرام، وملبسه حرام، وغذي بالحرام فأنى يستجاب لذلك؟)) نه مجار باسي كابرايه كي كرد كه سه فهره كه ي دريژ ده كاته وه و قزگف و توزاوي يه، ده ستي به رز ده كاته وه بؤ ناسمان په وه ردگار... په روه ردگار.... له كاتيكد خواردنه كه ي حهرامه و خواردنه وه كه ي شي حهرامه و پؤشاكه كه ي حهرامه و حهرامى ده رخوارد دراوه ئيتر چؤن وه لام بدرتته وه)).

۱- أخرجه مسلم كتاب الزكاة، باب قبول الصدقة من الكسب الطيب و تربيتها (۱۰۱۵).

برا به ريزه كه م... ساماني خه لكی به ناحق مه خو... به رتيل مه خو... ساماني هه تيوان مه خو... خواي گه وره فهرموويه تي: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ آلِهَتِهِمْ ظُلْمًا إِنَّهُمْ يَكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا﴾ النساء: ۱۰، واته: نه و كه سانه ي كه به سته م و نامه ق مال و ساماني مندالي هه تيوو ده خوڼ بى سو ته نها ناگر ده كه نه سك ورگيان وه و به زوويش ده خرينه ناو ناگريكي نذر گرم و به گري نوزده خوه)).

سوڼند به په روه ردگاري كه عبه نه و هه موو سامانه ده بيتنه ميراتي و بو كه س و كارت به جيى ده هيلى... به هويه وه خوڅكويزان ده بن و راده بوږن كه چى تو ده رياره ي نه و سامانه له به رده ستي خواي په روه ردگاردا پرسيارت لى ده كريت... له كوى به ده ست هينا؟ له كوى خه رجت كرد؟.

هوڅاري چواره م: له هوڅاره كانى سزاي ناو گوږ... درو كردن، به د ره وشتي و داوږن پيسى، سوو خواردن (ريا) هه روه كو چوڼ له فهرمووده ي (سمرة ي كوپى جندب الطويل) دا هاتووه له (صحيح البخارى) دا.

به لام درو، خواي گه وره ده فهرمويت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾ التوبة: ۱۱۹، واته: نه ي نه وانه ي باوه پتان هيناوه ! له نافهرمانى خوا پاريز بكن و هه ميشه له گه ل ده سته ي راستان بن)).

له هه ردوو كتيبى (صحيح) دا هاتووه له فهرمووده يه كى (عبدالله ي كوپى مسعود) وه كه وا پيغه مبهري خواص فهرمويه تي: ((عليكم بالصدق، فإن الصدق يهدي إلى البر، وإن البر يهدي إلى الجنة، وما يزال الرجل يصدق ويتحرى الصدق حتى يكتب عند الله صديقاً، وإياكم والكذب، فإن الكذب يهدي إلى الفجور، وإن الفجور يهدي إلى النار، وما يزال الرجل يكذب ويتحرى الكذب حتى يكتب عند الله كذاباً))، ((واته:

۱. أخرجه البخاري، كتاب الجنائز، باب ما قيل في أولاد المشركين (۱۳۸۶)، وانظر (۸۴۵).
۲. أخرجه البخاري، كتاب الأدب، باب قول الله تعالى: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾ التوبة: ۱۱۹، ومسلم كتاب البر والصلة و الآداب، باب قبح الكذب و حسن الصدق وفعله (۲۶۰۷) واللفظ له.

ده‌ست بگړن به راستگویی یه‌وه چونکه راستگویی رینمویی خاوه‌نه‌ک‌ه‌ی ده‌کات بڼ چاکه، چاکه‌یش رینمویی خاوه‌نه‌ک‌ه‌ی ده‌کات بڼ به‌ه‌شت، به‌رده‌وام که‌سیک راست ده‌کات و به‌دوای پاستیدا ده‌که‌پیت تاکو لای خوای گ‌وره به‌پاستگو ده‌ژمیردریت، خوتان به‌دور بگړن له‌درځ چونکه درځ رینمویی خاوه‌نه‌ک‌ه‌ی ده‌کات بڼ خراپه، خراپه‌یش رینمویی خاوه‌نه‌ک‌ه‌ی ده‌کات بڼ ډوزه‌خ وه به‌رده‌وام که‌سیک درځ ده‌کات و به‌دوای درځدا ده‌که‌پیت تاکو لای خوای گ‌وره به‌درځن ده‌ژمیردریت)).

سور خواردن (ربا) خوای گ‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُزِيهِ الصَّدَقَاتُ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ﴾ (البقرة: ۲۷۸) واته: نه‌ی نه‌و که‌سانه‌ی باوه‌رتان هیتاوه! ده‌بی به‌ته‌واوی ملکه‌چی فه‌رمان و قه‌ده‌غه‌کراوه‌کانی خوا بن، و له‌گشت سنووره‌کانی پاریز بکه‌ن و له‌پاشماوه‌ی سووه‌که‌شتان - که به‌لای نه‌م و نه‌وه‌یه واز بینن و دلوای مه‌که‌ن نه‌گه‌ر باوه‌رداری راسته‌قینه‌ن، ده‌بی گوپرایه‌لی ته‌واوی فه‌رموده‌کانی خوا بن و له‌و سووه‌ش بیده‌نگ بن)).

پتغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌فه‌رمویت هه‌روه‌کو له (صحیح مسلم) دا هاتووه له فه‌رموده‌یه‌کی (ابن مسعود) و (جابر) هوه: (لعن رسول الله أكل الربا وموكله وكاتبه وشاهديه وقال: ((هم سواء)) واته: پتغه‌مبه‌ری خوا ﷺ نه‌فهرتی کردووه له‌و که‌سه‌ی سور ده‌خوات و نه‌وه‌ی ده‌بیته‌ه‌ کیلی و نووسه‌ره‌که و هه‌ردوو شایه‌ته‌که و نه‌مجار فه‌رمووی: هه‌مووان وه‌کو یه‌کن)).

داوین پیسی (زنا) تاواننکی گ‌وره‌یه له نابووترین تاوانه گ‌وره‌کانه: ﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴿٦٨﴾ يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا ﴿٦٩﴾ إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ

۱- أخرجه مسلم كتاب المساقاة باب لعن أكل الربا وموكله (۱۵۹۷) من حديث ابن مسعود ﷺ، و (۱۵۹۸) من حديث جابر ﷺ وهذا لفظه.

حَسَنَتْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا رَحِيمًا ﴿ الفرقان: ۶۸-۷۰، واته: ئهوانه‌ی وپړای خوا هېچ په‌ستر او یکی تر ناپه‌رستن، که‌سیکیش ناکوژن که خوا که‌شتنی یاساغ کړدې، مه‌گه‌ر به هق و په‌وا. زیناش ناکه‌ن وه هه‌ر که‌سی ئه‌و کارو کړده وه ناپه‌سه‌ندانه بکات ئه‌وه له دواړوږدا ده‌گاته سزای تاوانه‌که‌ی خوی (۶۸) له روژی قیامه‌تیشدا دوو به‌رامبه‌ر نازار ده‌دری چونکه له لایه‌که‌وه هاوه‌لی بۆ خوا بېرار داوه له لایه‌کی تریشه‌وه ئه‌و گوناوه ناشېرینه‌ی کړدوه و به سووکی و زه‌للی و ریسواییه‌وه به هتا مه‌تایی هر له‌ویدا ئه‌مینته‌وه (۶۹) مه‌گه‌ر که‌سینک په‌شیمان ده‌بیته‌وه و بېوا بېنی و کاری چاک نه‌نجام بدا ئا ئه‌و که‌سانه خوا گوناوه و خراپه‌کانیان بۆ ده‌گوریت به چاکه، هه‌میشه خوا گوناوه پۆش و میهره‌بانه (۷۰)).

که‌واته له ترسناکترین هوکاره‌کانی سزای ناو گۆر به‌لکو سزای دواړوژیش دروکردن و داوین پیسی و سووخورادنه...

به‌گشتی... پېژداران... هه‌موو سه‌رپېچیه‌کان له هوکاره‌کانی سزای ناو گورن... که‌وايو چاره‌سهر و ده‌رمانه‌که‌ی چیه؟

وه‌لامه‌که‌ی له چهند وشه‌یه‌کی که‌مدایه... ئه‌ویش ئه‌وه‌یه که به‌رده‌وام بیت له‌سهر ریگا و به‌رنامه‌که‌ی په‌روه‌ردگاری زه‌وی و ئاسمانه‌کان... به‌نه‌نجامدانی فه‌رمانه‌کانی و دوور که‌وتنه‌وه له قه‌ده‌غه‌کراوه‌کانی وه له‌سنووره‌کانی خویدا رابوه‌ستی... دوور بکه‌وېته‌وه له (نمیه) و (غه‌بیه‌ت) و دوور بکه‌وېته‌وه له هه‌موو ئه‌وانه‌ی که ده‌بیته‌وه‌ی په‌ست بوونی خوی گه‌وره...

یادت ده‌خه‌مه‌وه ئه‌ی برا خو‌شه‌ویست و ژیره‌که‌م به‌خویندنه‌وی سوره‌تی (الملك) له هه‌موو شه‌ویکدا.

جا له فه‌رمووده‌یه‌کدا هاتوه، که (الترمذي و أبو داود و ابن ماجه)^۱ ریوايه‌تیاں کړدوه و شیخ نه‌لبانی له کتبی (صحیح الجامع) دا به (صحیح) ی زانیوه له فه‌رمووده‌یه‌کی (ابو هريره) وه که‌وا پتفه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فه‌رموویه‌تی: ((إن سورة

۱- أخرجه أبو داود، كتاب الصلاة، باب عدد الأي (١٤٠٠)، والترمذي كتاب فضائل القرآن، باب ما جاء في فضل سورة الملك (٢٨٩١) وقال: ((حديث حسن))، وابن ماجه، كتاب الأدب، باب ثواب القرآن (٣٧٨٦)، وأحمد (٢ / ٢٩٩)، وصححه الشيخ الألباني في ((صحیح الجامع)) (٢٠٩١)، و((المشكاة)) (٢١٥٣).

من القرآن ثلاثون آية، شفعت لرجل حتى غفر له، وهي سورة تبارك الذي بيده الملك))
واته: سوره تېك له سوره ته كانى قورئان هه يه سى نايه ته، شه فاعه تى بى كابرايه ك
كرد تاكو خوا لى خوځش بوو، نه ویش سوره تى تبارك الذي بيده الملك ه)).

له (مصنف)ى عبدالرزاق و (الكبرى) ى تيمامى (النسائي) دا و (مستدرک
الحاكم) و (سنن البيهقي) به (موقوف)ى هاتووه (واته قسه كه دراو ته پال هاو ه لى ك
له هاو ه لان) وه له لای (ابن مردويه) به (مرفوع)ى هاتووه (واته قسه كه دراو ته
پال پیغه مبرى خوا لله) به س ه نه دى ك كه شيخ نه لبانى به (صحيح)ى زانيوه و له
فه رموده يه كى (ابن مسعود) هوه كه وا خوځشه ويست لله فه رمويه تى: ((سورة
الملك هي المانعة من عذاب القبر)) واته: سوره تى (الملك) ريگره له سزای ناو گورې)
كه وابوو سوور به له سهر خویندنه وهى سوره تى (الملك) له هه موو شه ويكدا... نه كهر
قه ده رى خوا وابوو بمریت نه وا له سهر گويپرايه لى ده مريت ..

له كه وړه ترين هوكاره كانى پزگار بوون له سزای ناو گورې شه هيد بوونه له ريگای
خودا... وه تيمامى (الترمذي و ابن ماجه و احمد و جگه له وان)^۲ ريوايه تيان
كردووه له فه رموده يه كى (المقدم)ى كورې معد يكرې) هوه كه وا پیغه مبرى
خوا لله فه رمويه تى: ((لشهاد عند الله ست خصال: يغفر له في أول دفعة من (دمه)
ويرى مقعده من الجنة، ويجار من عذاب القبر، ويأمن من الفزع الأكبر، ويوضع على
رأسه تاج الوقار، الياقوتة منها خير من الدنيا وما فيها، ويزوج اثنتين وسبعين زوجة
من الحور العين، ويشفع في سبعين أقاربه))، واته: شه هيد له لای خودا شه ش تاكارى
هه يه: له گه ل يه كه م دلزپه خویندا خواى گه وړه له تاوانه كان خوځش ده بيت، جيگای
خوى له به هه شتدا ده بينيت، له سزای ناو گورې ده پاريزيت، له ترسى گه وړه دلنيا

۱. أخرجه عبدالرزاق (٦٠٢٤، ٦٠٢٥)، والنسائي في ((الكبرى)) (١٠٥٤٧)، و الحاكم (٥٤٠/٢) والطبراني في
((الكبير)) (٩ / ١٣٢، ١٣٣)، و ((الأوسط)) (٦ / ٢١٢)، والبيهقي في ((الشعب)) (٢ / ٤٩٤)، وأبو نعيم في
((الحلية)) (٧ / ٢٤٨)، وصححه الشيخ الألباني في ((الصحيحة)) (١١٤٠)، و ((صحيح الجامع)) (٣٦٤٣)، و
((صحيح الترغيب والترهيب)) (٩١/٢).

۲. أخرجه الترمذي، كتاب فضائل الجهاد، باب في ثواب الشهيد (١٦٦٣) وقال: ((حسن صحيح غريب))، وابن
ماجه، كتاب الجهاد باب فضل الشهادة في سبيل الله (٢٧٩٩) و أحمد (١٦٧٣٠) والبيهقي في ((السنن)) (٩ / ١٦٤)
و((الشعب)) (١٠٨٢٣، ١٠٨٢٤) وصححه الشيخ الألباني في ((صحيح الجامع)) (٥١٨٢) و (أحكام الجنائز) (٣٥، ٣٦).

ده بټ، تاجيكي پټز لټناني له سهر د اده نريټ، كه ته نها يه ك (يا قوته) ي هم موو دونياو
 نه و هيشي تيا دايه ده هټنټ، هفتا و دوو حوړي له (حور العين) ي لي ماره
 ده كريت، شه فاعهت ده كات بؤ هفتا كه س له كه س و كاري)).

داوا له خوا ده كه م كه من و نيوه له سزاي ناو گوږ بپاريږي...

خوشه ويستان... نيا له پاش نه مانه چي دټ؟ له به شي داهاتوودا به پشتيواني
 خواي گوره باسي ده كه ين و داوا له خوا ده كه م كرده وه چا كه كاني نيمه و نيوه
 وه بگريټ... آمين

نیشانه بچووکه کانی قیامت

له به شی رابوردوودا له باسی گۆډا راوه ستاین... ئا ئه وه تا گۆډه که به سه ر
خاوه نه که یدا داخرا!! تا کو که ی؟ تا کو رۆژی قیامت... داوا له خوا ده که م
گۆډه کانمان بۆ بکاته باخچه یه ک له باخچه کانی به هه شت و نه ی کاته چالێک له
چاله کانی ئاگر... نه مجار فرموی با پێکه وه باسی قیامت و نیشانه کانی
بکه ین...

پیش ئه وه ی باسی قۆناغه کانی قیامت بکه م له زیندوو بوونه وه و حه شرو
ترازو و لیپرسینه وه و سیرات و به هه شت و نۆزه خ... تاوه کو ئه و دوا ی ئه و هه موو
کاره مه ترسیدارانه ... کۆمه لێک بنه مای گرنه هه یه ده یخه مه روو...

بنه مای یه که م : قیامت دیت و هیج گومانێکی نییادایه

ئه م راستیه ده بی هه موو سته مکارێک و سته ملیکراوێک پێکه وه بیزانن... با
سته مکار بزانیت که وا ئه و له به ر ده سته خوادا راده وه سته به مه به سته تۆ له
لیسه ندنه وه (القصاص) (واته: سزا به گوێره ی تاوانه که ی خۆی)، موژده بی بۆ
سته ملیکراو که وا نه ی توانی له دونیادا حه قه که ی خۆی وه رگرتنه وه ئه و له ته نیشتی
ئه و که سه ی سته می لیکردوو راده وه ستینریت... وه له لای خودا وه ند دوژمنان و
نه یاران کۆده بنه وه بۆ ئه وه ی خوا ی گه وده به ته واوه تی و به بی که م و کووری
مافه کانی خۆی بداته وه ...

لا تظلمن إذا ما كنت مقتدرا فالظلم ترجع عقباة الى الندم
تنام عيناك والمظلوم منتبه يدعوا عليك و عين الله لم تنم

واته: هه رگیز سته م مه که ئه گه ر بوویت که سێکی به توانا و ده سه لاتدار، چونکه
هه رده م سته م په شیمان بوونه وه ی به دواوه یه، تۆ ده خه وی و چاوه کانت له یه ک

ده نيټ و سته مليکراویش به ټاگايه، دوعات لى ده کات و چاره کاني خوايش نه خه وتوره.

له پاشاندا به دريځي باسي (القصاص) ده که م (انشاء الله)، داوا له خوا ده که م که وا من و ټپوه داپوشنيت له دنيا و قيامه تدا.

خوای گه وره ده فهرمويت: ﴿ذَلِكَ يَأْنِ أَنْ اللَّهُ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّهُ يُحْيِي الْمَوْتُ وَأَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ (۶) وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ ﴿الْحَجَّ: ۶-۷﴾، واته: دروستکردني ناده ميزاد به و جوړه و زيندوکردنه وهی زه ویش به و شپوهيه هر هه موو بو ټپوهيه ټپوه بيریکه نه وه و چاک بزاند که به راستي ته نها خوا زاتيکی راست و هه قه و بی گومان هر ټپوشه مردوان زيندو ټکاته وه و هر ټپوه به سر هه موو شتيکدا به توانايه (۶) دنياين قيامه تيش به رپا ده نيټ، که هيچ گوماني تيدا نيه، و به راستي خوا هه موو ټپوانه ی له گلکو و گوړدان زيندو ټکاته وه تا پاداشت و ټوله يان وهرگرته وه (۷)).

ټم مروقه له گوړه که پيدا ده ميټيټه وه ټاکو گوټي له بانگه واز ده نيټ... هه روه کو خوای گه وره ده فهرمويت: ﴿وَأَسْمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤١﴾ يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ﴾ ق: ۴۱-۴۲، واته: گوټي راگره ټپي پيغه مبر...! بو ټپو هه والي پيټ ده ددين له ټپوالي قيامه ت، روژيک (نيسرافيل) بانگ ده کا له شوټنيکي نزيک به خه لک هه مووتان ده رچن له گوړه کانتان بو حه شر (۴۱) ټپو روژه که هه موو ټپو (صيهه) و هاواره يان به هق گوټي لى ده بي، ټا ټپو روژه روژي له گوړ ده رچونه بو حه شر و پاداش و ټوله (۴۲)).

خوای گه وره فهران ده کاته (نيسرافيل) به فووکردن به بووقدا، که ټپویش فووکردني زيندووبونه وهيه... له و کاته دا زه وي ديټه له رزه و ده جوليټه وه بو ټپوهي خوي پزگار بکات له و باره قورسي که پيټه تي، بو ټپوهي هه رچي له ناخيدا به فريي بداته ده روه له مروقه کان، هر له (ټاده م) هوه تاوه کو دواين مروقه، که قيامه تي به سر دا هاټووه...

خوای ګه وره ده فـرموئـت: ﴿إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ۝١ وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ﴾
 أُنْقَالَهَا﴾ الزلزله: ۱- ۲، واته: کاتې که زهوی به توندی ته ګانی داو که وته له رزه
 له رزو جوړه جوړه به هر هوی که وه بیت، (ثین عه بیاس) ته لې: نه وه له (نه فغه)
 ی په که مدایه به جوړه له رزه په کی وا که شایسته ی ته و بیت جا ته بی ته و حال ته چ
 روډاو یکی ګه وره بیت. (۱) زهوی هر چی باری ګران و قورسی هه بوو فری دایه
 دهره وه: (مردوان، نهوت و ناو و خه زنه و هه زاران هه زار شتی تر) ! ((۲)).

واته: هه موو مردووه ګان فری ددهاته دهره وه ﴿وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا هَآءَا﴾ الزلزله: ۳،
 واته: نه و کاته ئاده می کافر به سهر سورمانیکه وه ده لې: زهوی چیه تی وا
 ده کات...؟ ((۳)).

بویه له و کاته دا مروفی ترسوی توقیو نکولی له و کاره ده کات ده لیت: ما لها؟
 نه وه چیه تی؟ چی شتیک جیګیر بوون و میمنیه که ی تیک داوه؟ پیش ماو په ک
 نه م زهوی به جیګیر و دامه زراو و هیمن بوو که چی ئیستا ده جولیته وه و تیک چووه و
 شلژاوه، نه وه فرمانی خوای به سهر دا دابه زیوه له وه ی که خوای ګه وره بوی
 ئاماده کردووه له له رینه وه و بوومه له رزه، که هیچ دالده په کی نیه... پاشان
 نه وه ی له ناخیدا بوو له مردووه ګان له پیشینه ګان و پاشینه ګان فری داوه ته
 دهره وه وه له و کاته دا خه لکی نکولی له و کاره ده که ن وه نه م زهوی په ده ګوډریت
 به زهوی په کی تر... دینه دهره وه و دهره که ون بو لای خوای تان و به توانا...

﴿يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ۝٤ إِنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ۝٥ يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ﴾
 أَشْنَانًا لِّیُرَوْا أَعْمَالَهُمْ ۝٦ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ۝٧ وَمَنْ
 يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ﴾ الزلزله: ۴- ۸، واته: له و روزه دازه وی هه واله ګانی
 خوی چاک و خراب راده ګه یه نیت و مردوم تی نه گات که نه و زمین له رزه په
 سهره تاي پوژنکی سهخت و ویران بوونی دونه یه (۴) ته ویش به هوی نه وه وه که

په روه دگارت وهی و فرمانی پی کړدوه بهو زه لزه له یه: له خوږه وه ناتوانی هیچ بکات و هه ردم له ژیر دهسته لاتی خوادایه. (۵) لهو روژه دا خه لکی به پهرش و بلاوی له گوره کانیاں دهرده چن بڼ شوینی حیساب بڼ نه وهی پاداش و توله ی کار و کرده وه کانیاں نیشان بدرت. (۶) نینجا هر که سیک کیشی وردیله یه ک چاکه ی نه نجام دابیت، پاداشه که ی ده بینیته وه (۷) که سیکیش کیشی وردیله یه ک شه پ و خراپه ی کردبیت، توله که ی ده بینیته وه. مه گه ر خوا قه له می عه فوو بیتنی به سه ریا، که وایوو با هه موومان هوشیارو زیره ک و وریابین، بزاین روژانه چی نه که یین و له خوا بترسین (۸)).

به راستی دیمه نیکی ترسناکه و دله کان له بن دهرده هیئی!! وه بزانه که وای قیامت دیت و نزیکه ... نه گه ر تو به پیوره مرؤفایه تیه که ت بیپوی نه وای هیشتا دووره، خوی گه وره ی به رز و به ریزه هه والمان ده داتی که وای نزیکه و ژور نزیکه.

خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ۖ وَنَرَاهُ قَرِيبًا﴾ المعارج: ۶-۷، واته: به راستی نه وای نه و روژه به دور ده بینن! (۶) وه نیمه ییش به نزیکه نه بینین، چونکه بڼ نیمه هیچی تی ناچیت (۷)).

خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿أَقْرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ﴾ الأنبياء: ۱، واته: کاتی حیساب و لپرسینه وهی مه ردم له کار و کرده وه یان نزیک بڼته وه و نه وانیش له خه فله تان لهو روژه، پوو ده سووپیڼن و گوپیان لی نییه و له وه داناچله کین که خوا پییان نه کات! (۱)).

بیر بکه ره وه له و قسه ی خوی گه وره که ده فهرمویت: ﴿أَقْرَبَ السَّاعَةِ وَأَشَقُّ الْقَمَرُ﴾ القمر: ۱، واته: روژی قیامت نزیک بڼته وه، مانگیش له ت بوو (۱)).

خوی گه وره باسی قیامت ده کات به شیوازی رابوردوو ﴿إِنِّي أَمْرُ اللَّهِ فَلَا

۱- قیل: إن انشقاق القمر هي الآية التي ظهرت على عهد النبي ﷺ، كما ثبت ذلك في الصحيح، وقيل: يل المعنى: إنه ينشق، كما في قوله ﴿إِنِّي أَمْرُ اللَّهِ﴾ النحل: ۱، أي: يأتي، وانظر: ((التذكرة)) للقرطبي (۶۲۸)، (۶۲۹).

تَسْتَعِجِلُوهُ ﴿النحل: ۱﴾، واته: نه‌وا به‌فهرمانی خوا بڼو سزای بڼی باوه‌پان هات و گه‌یشت و قیامت به‌ریا بوو، به‌لڼی چونکه قیامت هر له هاتندایه و سه‌رنه نجامیش (هر پیښ دیت) خوی گوره به کرداری رابووردو (ماضي) وشه‌ی (آتی) هیڼا، جا که‌وايه په‌له‌ی نه‌و روژه مه‌کن، بڼی گومان بن هر دیت (۱). خوی گوره به شیوای رابووردو ده‌ریږپوه که به بڼی گومان روو ده‌دات، بیر بکه‌ره‌وه له گه‌ل مندا له و قسه‌یه‌ی خوی گوره: ﴿يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا﴾ الأحزاب: ۶۳، واته: بڼی باوه‌په‌كان پرسایری هاتنی روژی قیامت لی نه‌کن! پټیان بلڼی: نه‌ی پیغه‌مبه‌ر ﷺ! هر خوا خوی زانایری و ناگاداری ته‌واوی هیه به روژی قیامت که کی دیت، جا تو چووزانیت له قیامت؟ له‌وانه‌یه کاتی هاتنیښی نور نزيك بیت! (۶۳).

خوی گوره ده‌فهرمویت: ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا ﴿٤٢﴾ فِيمَ أَنْتَ مِنْ ذِكْرِهَا ﴿٤٣﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ مُنْهَلًا ﴿٤٤﴾ إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ مَّنْ يَخْشَاهَا ﴿٤٥﴾ كَانَتْهُمْ يَوْمَ يُزَوَّلُهَا لَمْ يَلْبِسُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحًى﴾ النازعات: ۴۲-۴۶، واته: له باب‌ت روژی قیامت ته‌وه: لیت ده‌پرسن که چ کاتی روو نه‌دا؟ (۴۲) جا تو چیت له باسکردنی نه‌و روژه؟ واته: تو هیچی لی نازانیت، نیت نه‌وانه بڼو نه‌ونده ته‌نگاوت ده‌کن...؟ (۴۳) سه‌ره‌نجام و کوتایی دنیا ته‌نھا لای په‌روه‌دگارته، واته: هر خواوه‌ندت کاته‌کی ده‌زانی. (۴۴) نه‌رکی تو ته‌نھا بیدار کردنه‌وه و ترساندنې نه‌وانه‌یه له روژه ده‌ترسن و خویانی بڼو ناماده ده‌کن نیت دیاریکردنی کاته‌کی به توۍ نه‌سپاردراوه. (۴۵) نه‌و روژه که نه‌وانه قیامت ده‌بینن، وا نه‌زانن له دنیا‌دا ته‌نھا نیواره‌یه‌ک یا چیښته‌نگاوېک ماونه‌ته‌وه، واته: له بهر دریژی و سه‌ختی و گرانی نه‌و روژه‌یه، ماوه‌ی ژيانی دنیایان به‌لاوه نور که‌م ده‌بی! (۴۶).

واته: نه‌گه‌ر هه‌ستانه‌وه له گډه‌کانیان بڼو مه‌حشر نه‌و ماوه‌ی ژيانی دنیایان به‌که‌م ده‌زانن تا‌کو وا ده‌زانن لای نه‌وان نیواره‌ی روژېک سوو یان ته‌نھا

چېشته نكاويك^۱، نه هلي زهوي وا ههست دهكهن كهوا شهوان له سهر زهويدا
نه ماونه ته وه ته نها يه ك كاترمير نه بيت...

براکه م... هه چهنده رڼگار دريژه بکيشي نهوا قیامت هه ر دیت، و قیامتې
تو به مردنت دهست پی دهکات، هه چهنده ژيان دريژه بکيشي وه هه چهند
شه وگار دريژ بيت نهوا هه ر دهبي شه بهق ده رکه ویت... هه چهنده ته من دريژ بيت
نهوا هه ر دهبي بچينه ناو گړه وه، هه چهنده مانه وه له ناو گړېدا دريژه بکيشي
نهوا هه ر دهبي له گړه که مان ده رچينه ده روه به مه بهستی راوهستان له بهر
دهستی خوی به رزو پیروزدا...

کهوا بوو نه گه ر ته ماشای قیامت بکهين به نه م پتوهری مروقييانه نهوا هینشتا
دوره به لام په روه ر دگارمان ناگادارمان ده کاته وه کهوا زور نزيکه... خوی گه وره
ده فهرمویت: ﴿وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ﴾ النحل: ۷۷،
واته: وه هاتنی رڼی قیامتیش هینده ناسانه و خیرایه هه ر به قه د چاوتروکانیکه،
يان له خیراییدا له وه یش نزيکتره چونکه ته نها هه ر نه وهنده يه که خوا پتی
بفرموي ببه، نه و جا دهست به جی ده بیت، جا نه و کاته نه و رڼه هات نیر هه ق و
نامه ق روونتر ده رنه که وي (۷۷) له هيچ فهره نگیکی زمانه وانیدا ده رپرینیک
نادوزيته وه له سهر نزيك بوونه وهی هاتنی قیامت وه کو نه م چهند وشه که مه و
يه کلايي که ره وه... هه رکه چاوه کانت له يه ک نا و نوقاندت نه مجار بيکه يته وه نهوا
هه مووشت کړتايي پی هاتوه.

بنه ماي دووهم : نيشانه کانی قیامت

بنه مايه که نیمه باسی ده کهين ده رباره ی نيشانه کانی قیامت و دووباره ی
ده که مه وه: زانیاری ده رباره ی هاتنی قیامت نهوا خوی گه وره هيچ که سیکی لی
ناگادار نه کړدوه ته وه نه فریشته يه کی نزيککراو و نه پیغه مبه ريکی نیردراو هه ر
چهنده نه و که سه پیغه مبه ري هه لېژیردراو بیت... کهوا بوو هاتنی قیامت

۱- ((المصدر السابق)) (۴ / ۴۵۴).

زانباريه‌كه‌ي نادياره و كه‌س نازانيت ته‌ن‌ها خواي گه‌وره نه‌بيټ.

پيغه‌مبيري خوښه‌ويستمان ﷺ فەرموويە تي هه‌روه‌كو له (صحيح البخاري) دا هاتوو له فەرمووده‌يه‌كي (ابن عمر) ه‌وه: ((مفتاح الغيب خمس لا يعلمهن إلا الله)) (واته: كليله‌كاني غه‌يب پينج دانەن هه‌چ كه‌سيك دهرباره‌يان نازانيت ته‌ن‌ها خوا نه‌بيټ) نه‌مجار نه‌و ئايه‌ته‌ي خواي گه‌وره‌ي خوښنده‌وه ﴿إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾ لقمان: ۳۴، واته: ئينجا خوا باسي پينج شت نه‌كات كه ته‌ن‌ها هه‌ر خوي ته‌يان زاني: (۱) به راستي زانباري هاتني روڤي قيامت هه‌ر لاي خوايه، جگه له‌و كه‌سيكي تر نازاني قيامت كه‌ي ديټ (۲) ته‌ن‌ها نه‌ويش باران نه‌باريني له كاتي دياريكراوي خوڤدا، كه‌سيكي تر ناتواني باران بباريني (۳) نه‌ويش نه‌زاني چي له متدالذاته‌كاندايه، واته: هه‌ر له‌و كاته‌وه كه هه‌شتا ئاوه، خوا خوي ده‌زاني چيه: كوپه يان كچ، به‌ختيارو سه‌رفرازه، يان لاسار و به‌دبه‌خته، به‌ژن و بالاي كورته، يا... هتد (۴) هه‌چ كه‌سيك - نه‌چاكه‌كار و نه‌خرابه‌كار- سه‌د له سه‌د نازانيت سبه‌يني چي ده‌كا له‌چاك و له خراپ (۵) هه‌چ كه‌سيش نازاني له‌سه‌ر كام زه‌وي نه‌مري، واته: كام جيگا ده‌بيته‌ گور و ئارامگاي، هه‌رچه‌نده له‌وانه‌يه هه‌وليش درابي بق زانييني نه‌مه! چونكه هه‌ر خوايه زانا و به‌ ئاگايه به ته‌واوي رووداوه‌كان و گشت نه‌يني و ئاشكرايه‌كيشي لا يه‌كسانه ((۳۴)).

له جوانترين نه‌و شتانه‌ي كه له‌م بابه‌ته‌دا خوښندوو مه‌ته‌وه نه‌وه‌يه كه ئيمامي (أحمد) ريوايه‌تي كردوو له (مسند) ه‌كه‌يدا و ابن ماجه له (سنن) ه‌كه‌يدا و البوصيري له (الزوائد) دا به سه‌نه‌ديكي (صحيح) و پياواني سه‌نه‌دي فەرمووده‌كه له باوه‌پيټكراوه‌كانن (رجالہ ثقات)، الحاکم له (المستدرک) و به (صحيح) ي زانيوه (الذهبي) له گه‌ئيدا هاوده‌نگه‌وه و العلامه (أحمد شاكر) به (صحيح) ي زانيوه له

۱- أخرجه أحمد (۵/ ۱۸۹) و وابن ماجه، كتاب الفتن و باب فتنة الدجال و خروج عيسى ابن مريم و خروج يأجوج و مأجوج (۴۰۸۱)، و قال البوصيري في (الزوائد): ((هذا إسناد صحيح، رجاله ثقات، و مؤثر بن عفارة ذكره ابن حبان في الثقات، و باقي رجال الإسناد ثقات)). و الحاکم (۴ / ۴۸۸، ۴۸۹) و قال: ((حديث صحيح

فهرمووه په كې (عبدالله ی كوپى مسعود) وه كه وا پټفه مبهري خوا ﷺ ده لټت: ((لقيت ليلة أسري بي إبراهيم وموسى وعيسى - صلوات الله عليهم أجمعين- فتذاكروا أمر الساعة))، واته: نه وشه وهى كه گه شتى ئيسرايان پى كردم چاوم كه وت به ئيبراهيم و عيسا و موسا (صلوات و سه لامى خوا له هه موويان بيت) باسى كيشه ي قيامه تيان كرد)) نه ي خودايه ...! ((الخليل والكليم وروح رب العالمين وسيد البشر)) كه پيشه وای هه موو مرؤفايه تى و گه وره يان و هه لټر دروايانه بابه خيان به قيامه ت داوه ... ناگادارى نه م نه ده به به ... پټفه مبهري خوا ﷺ فهرمووى: ((فردوا أمرهم إلى إبراهيم، فقال: لا علم لي بها)) واته: كيشه و باسه كه يان گه رانده وه بق لای ئيبراهيم ﷺ و نه ویش فهرمووى: هيچ شت يك ده رياره ي نازانم)) ته ماشاي نه و نه ده به بكه له كه ل خواى په روه ردا گاردا! ((فردوا الأمر إلى موسى، فقال: لا علم لي بها، فردوا الأمر إلى عيسى، فقال: أما وجبتها، فلا يعلمها أحد إلا الله، وفيما عهد إلي ربي أن الدجال خارج . قال: ومعى قضيبان، فإذا رأني ذاب كما يذوب الرصاص فيهلكه الله))، واته: نه مجار كيشه و باسه كه يان گه رانده وه بق لای موسا ﷺ و نه ویش فهرمووى: هيچ شت يك ده رياره ي نازانم نه مجار كيشه و باسه كه يان گه رانده وه بق لای عيسا ﷺ و نه ویش فهرمووى: به لام كاتى روودانه كه ي، هيچ كه سيك زانيارى ده رياره ي نيه ته نها خوا نه بيت وه شه وهى كه خوا په يمانى پيداوم كه ده ججال ده رده چيت، نه مجار فهرمووى: وه دوو دارده ستم پټيه كاتى نه گه ر من ببينى نه وا ده توپته وه هه روه كو چوڼ قورقوشم (رصاص) ده توپته وه و خوا به هه لاکه تيا ده بات)).

له رپوايه تيكي تر دا (كه له پاشدا به دريژى باسى ده كه م انشاء الله) ((ذاب كما يذوب الملح في الماء)) واته: ده توپته وه هه روه كو چوڼ خوي له ناودا ده توپته وه)).

كه و ابو كاتى هاتنى قيامه ت هيچ كه سيك نازانيت ته نها خوا نه بيت ... زانيارى ده رياره ي كاته كه ي له لای خوداوه ندى به رز و پيرؤزه ..

الإسناد ولم يخرجاه))، ووافقه الذهبي و صححه الشيخ أحمد شاكر في ((المسند)) (٢٥٥٦)، وضعفه الألباني في ((ضعيف الجامع)) (٤٧١٢).

به لكو له (صحيح مسلم)^۱ دا هاتووه كه وا جبريل عليه السلام پرسياړی كړدووه له پيغه مبهري خواخوږي: ((متى الساعة؟ فقال المصطفى ﷺ: "ما المسؤول عنها بأعلم من السائل . قال: فأخبرني عن أمارتها . قال: ((أن تلد الأمة ربثها، و أن ترى الحفاة العراة العالة رعاء الشاء يتطاولون في البنيان)) واته: قيامت كهى ديت؟ پيغه مبهري خوځشه ويست ﷺ. فهرمووى: نو كه سى كه پرسياړى لى ده كړيت له پرسياړكه زانتر نيبه . فهرمووى: كه واته نيشانه كانيم پى بلى . نو ویش فهرمووى: كه نيزه كه ووره و خاوهنى خوى ليوه له دايك ده بيت، خه لكانى پى پته و روت و ه ژار و شوانى مه په كان ببيني كه پيشبركى بكن له بهر زكړنه وهى كوشكه كانياندا)) به لام نو خوايهى كه كاتى هاتنى قيامت له هه موو دروستكراوه كاني شاردووه ته وه نو پيغه مبهري خوځشه ويسته هه لېژر دراوه كهى ﷺ. خوى ناگدار كړدووه ته وه له نيشانه كاني قيامت كه و ابو هيج ريگريك نيبه له شاردنه وهى كاتى هاتنى قيامت و زانينى نيشانه كاني، خواى گه وره ده فهرمويت: ﴿فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا﴾ محمد: ۱۸، واته: نايا نه مانه مه گه ر چاوه پى هاتنى قيامت ناكه له ناكاو ده رگايان لى بگريت؟! خو بى گومان هه ندى له نيشانه كاني قيامت هاتوونه پيش و ده ركه و توون ((۱۸)). نه مه نيشانه كاني قيامت ته و خواى گه وره پيغه مبهري كه مانى ﷺ. ناگدار كړدووه ته وه ... پيغه مبهري كه مان ﷺ. هه رگيز له خو وه قسه ناكات چونكه قورنات سر وشه (وه حى) يه و سوننه تيش وه حيبه . خواى گه وره ده فهرمويت: ﴿وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ۝ (۱) مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ۝ (۲) وَمَا يَنْطَلِقُ عَنِ الْمَوَىٰ ۝ (۳) إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ۝ (۴) عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ۝﴾ النجم: ۱-۵، واته: سويند به و نه ستيره يه كه به خيرابى ناوا ده بيت، يا له شوينى خوى ده ترازيټ و بهر ده بيت ته و كاتى نزيك بوونه وهى قيامت (۱) هاوه له كهى نيوه (موحه مبهري ﷺ) له پى هق لاي نه داوه و باوه پى پوچيشى نه بووه (۲) قسه و گوفتارى (پيغه مبهري) له رووى

۱. أخرجه مسلم: كتاب الإيمان، باب بيان الإيمان والإسلام والإحسان ووجوب الإيمان بإثبات قدر الله سبحانه وتعالى (۸).

هه واوه وه سه وه نيبه، جا كه سى ناوايى چوڼ ريگه ون نه كات ؟! (۳) نه و قورئانه ي كه نه و ده يلئت، جگه له وه ي كه به وه حى بوى ده نيرى هيجى تر نيبه، واته: نه م قورئانه هه له لايه ن خواوه يه (۴) خاوه ن هيز و به زه بر (جوبريل) ي فريشته يه، قورئاني فير كردوه، به لى زور به هيزه، ده ست پاكه، زمان پاكه !!! (۵)).

له فه رموده يه كدا كه (ابو داود و الترمذي) ريوايه تيان كردوه له فه رموده ي (المقدم ي كوپى معد ي كرب) وه كه وا پيغه مبه رى خوا (الا اني اوتيت القرآن ومثله معه))، واته: من قورئانم بو هاتوه و دابه زيوه و هاوشيوه كه يشى له كه لدايه)) (واته: سوننه ت).

خوای گه وړه ده فه رمويت: ﴿هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾ الجمعة: ۲، واته: خوا هه ر نه و په وړه دگاره يه كه له ناو عه ره به نه خوینده واره كاندا په يامبه ريكي پايه به رزى له خويان نارد، نايه ته كانى قورئانه كه ي نه ويان به سه را ده خوینتته وه هه رچه ند نه ميش خوى نه خوینده واره، دل و ده روون و په واته تيان پاك ده كاته وه له بيروباوه رى بته رستى و ياساى لاروچه وتى كومه لايه تى نه و سه رده مه و قورئان و فه رموده كانى خويان فير ده كات خو به راستيش پيش هاتنى نه و نه وان له گومپايى و سه ر ليشيو او يبه كى ناشكرادا بوون... سياسه تى پوچ و گه نده ل، ره وشت و نه خلاقى رووخا، بارى كومه لايه تى په ست و قيژه ون... هتد (۲)).

مه به ست له (الحكمة) سوننه ته.

كه وا بوو - نه ي پيزداران - خوای گه وړه پيغه مبه ركه ي له نيشانه كانى ناگادار كردوه ته وه و پيغه مبه رى خوا هاوه لانى ناگادار كردوه ته وه نه وه ي له به رى كرد نه وا له به رى كرد و نه وه ي له به رى كرد نه وا له به رى كرد .

له هه ر دوو كتيبى (الصحيح) دا هاتوه له فه رموده يه كى (حذيفة ي كوپى اليمان) وه ده لئت: ((: لقد خطبنا النبي ﷺ خطبة ما ترك فيها شيئا إلى قيام

الساعة إلا ذكره علمه من علمه وجهله من جهله))، واته: پيغه‌مبهری خواجه و تاریکی بۆ خویندینه‌وه که هیچ شتیکی تیادا به جی نه‌میشت تاكو هاتنی قیامت نیلا باسی بۆ کردین نه‌وهی لی تیگه‌یشت نه‌وا لی تیگه‌یشت و نه‌وه‌یشی لی تیگه‌یشت نه‌وا لی تیگه‌یشت)).

له (صحیح مسلم) دا هاتوو له فهرمووده‌یه‌کی (ابی زید عمروی کوری أخطب الأنصاري) وه ده‌لێت: ((صلی بنا رسول الله ﷺ الفجر، وصعد المنبر، فخطبنا حتى حضرت الظهر، فنزل فصلى ثم صعد المنبر، فخطبنا حتى حضرت العصر، ثم نزل فصلى، ثم صعد المنبر فخطبنا حتى غربت الشمس، فأخبرنا بما كان وبما هو كائن فأعلمنا أحفظنا))^۱ واته: پيغه‌مبهری خواجه نوژی به‌یانی پی کردین و نه‌مجار چوو سه‌ر مینبه‌ر و وتاری بۆ خویندینه‌وه تاكو نیوه‌پۆ هات نه‌مجار دابه‌زی نوژی کردو دیسان چوو سه‌ر مینبه‌ر و وتاری بۆ خویندینه‌وه تاكو نوژی عه‌سر، نه‌مجار دابه‌زی و نوژی عه‌سری بۆ کردین دیسان چوو سه‌ر مینبه‌ر و وتاری بۆ خویندینه‌وه تاكو رۆژ ناوا یوو... نه‌وهی که پویداوه و نه‌وهی که رووده‌دات باسی بۆ کردین زانترینمان نه‌و که سه‌ بوو که زیاتری له به‌ر کردبوو)) نه‌میشه جیاواز نییه له گه‌ل گوته‌ی په‌روه‌ردگارمان که ده‌فه‌رمویت: ﴿إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ﴾ لقمان: ۳۴، واته: به راستی زانیاری هاتنی رۆژی قیامت هه‌ر لای خوایه، جگه له‌و که سێکی تر نازانی قیامت که‌ی دیت))، که واته کاتی هاتنی قیامت هیچ که سێک نازانیته‌ن‌ها خوای به‌خشنده و میهره‌بان نه‌بیته... به‌لام نیشانه‌کان و نه‌و رووداوانه‌ی که له پیش هاتنی قیامت دین نه‌وا خوای گه‌وره پيغه‌مبهره‌که‌ی لی ئاگادار کردووه‌ته‌وه ﷺ ... خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿عَلِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا﴾ (۱۶) إِلَّا مَنْ أَرَادَ مِنْ رَسُولٍ ﴿الجن: ۲۷، واته: نه‌و زاته زانای نادیار و غه‌یبه، غه‌یبی خۆی بۆ هیچ که سێک ده‌رناخا و ئاشکرا ناکا. (۲۶) مه‌گه‌ر بۆ په‌یامبه‌ریک که خۆی لی رازی بیته، نه‌و کاته ئاگاداری هه‌ندی له نه‌ینییه‌کانی خۆی

۱- أخرجه مسلم، كتاب الفتن و أشراط الساعة، باب في الآيات التي تكون قبل الساعة (۲۸۹۲).

ده کات، که واپو غه یب زانین، تاییه ته تنها به زاتی په روه دگارمانه وه (جل جلاله) نیر هیچ که سیک په ی پی نابات، مه گه که سیکي خاوه ن خووی جوان و شیرین و راسال و ملکه چ بۆ فرمانه کانی خوا له په یامبه ران (۲۷)).
که واته نه م نیشانانه چین ؟

نیشانه کان ده بڼه دوو به شه وه: نیشانه بچوکه کان و نیشانه گه وره کان...

نیشانه گه وره کان: پیغه مبه ری خواﷺ باسی ده نیشانہ ی کردووه، هه روه کو له (صحيح مسلم) دا له فرمانوده ی (حذیفة ی کوپی أسید الفقاری) یه وه هاتووه که و پیغه مبه ری خواﷺ فرمانوویه تی: ((اطلع النبی علینا ونحن نتذاکر، فقال: ((ما تذاکرون؟)) قالوا: نذكر الساعة، قال: ((إنها لن تقوم حتی ترون قبلها عشر آیات فذكر الدخان والدجال، والدابة، وطلوع الشمس من مغربها، ونزول عیسی ابن مریم علیه السلام، ویأجوج ومأجوج، وثلاثة خسوف، خسف بالمشرق، وخسف بالمغرب، وخسف بجزیرة العرب، وآخر ذلک نار تخرج من الیمن تطرد الناس إلى محشرهم))))، واته: پیغه مبه ری خواﷺ به سهری کردینه وه له کاتی کدا ئیمه گفتوگو و قسه مان ده کرد، جا فرمانووی: ده رباره ی چی گفتوگو ده که ن و باسی چی ده که ن؟ فرمانوویان: باسی قیامت ده که ین نه ی پیغه مبه ری خواﷺ، فرمانووی: قیامت هه لئاسیت تا له پیشتدا ده نیشانہ نه بینن نه مجار باسی کرد و فرمانووی: (دوکه لیک) و (ده ججال) و (زینده وه ریکی سهیر (دابة)) و (هه لاتنی رۆژ له رۆژناووه) و (دابه زینی عیسا ی کوپی مریه م) و (یأجوج و مأجوج) و سی رۆچوون روو ده دات: (رۆچوونیک له رۆژه لات) و (رۆچوونیک له رۆژناووه) و (رۆچوونیک له دورگی عه ره به وه) له کوټایی نه وانه ئاگریک له یه مانه وه ده رده چیت خه لکی پاده مالیت به ره و مه حشه ن).

که واپو نه مانه نیشانہ گه وره کان... به لام وهرن پیش نه وه ی باسی نیشانہ گه وره کان بکه ین با باسی نیشانہ بچوکه کان بکه ین...

۱. أخرجه مسلم، کتاب الفتن و أشراط الساعة، باب إخبار النبي ﷺ فيما يكون إلى قيام الساعة (۲۹۰۱).

نیشانه بچوکهکان: ناکاداری نه مېنه ما گرنگه به... چونکه هندی له وانه ی

که باسی نه مېسه له یان کردووه لیان تیکه ل بووه...

ده لیم: هندی له نیشانه بچوکهکان هاو جووتن له گه ل ده رکه وتنی نیشانه گوره کان وه کو ده رکه وتنی (المهدی) چونکه ده رکه وتنی (المهدی) له سرده می (عیسا ی کورپی مریه م) دا ده بیټ وه نه گهر (عیسا ی کورپی مریه م) به دیار بکه ویت واته ده ججال هیه و مه وجوده... به لکو (عیسا) و (المهدی) ده رده چن بق کوشتنی ده ججال هیه وه کو چن له پاشاندا به دریژی باسی ده کهین (انشاء الله). که واپو هندی له نیشانه بچوکهکان له گه ل هندی له نیشانه گوره کاندا ده رده کهون وه هندیکیان له پاش نیشانه گوره کان ده رده کهون وه کو (با)، نایا ده زانی (با) چیه؟ به پشتیوانی خوا له پاشاندا به دریژی باسی ده کهین (انشاء الله) به لام نهو (با) یه بایه کی ساردی خو شه که گینانی نیمانداران ده کیشی له سر روی زهوی تا کو له سر زه ویدا ته نها که سیك نامینیتته وه بلیت ((الله، الله)) وه له سر زه ویدا هیچ کهس نامینیتته وه ته نها خراپترین که سه کان نه بیټ وه قیامت به سر نه واندا هه لده ستی وه له م سرده مه دا که عبه ده روختنیت به رد به به رد، که واپو فهرموون با باسی نیشانه بچوکهکان بکهین...

په وانه کردنی پیغه مبهری خواﷺ و مردنی و زرگار کردنی (بیت المقدس).

نیشانه یه که م: ره وانه کردن و هاتنی پیغه مبهری خواﷺ

له هه ردو کتبی (صحیح)^۱ دا هاتو له فهرمووده ی (سهل ی کورپی سعد الساعدي)) له فهرمووده ی (أنس ی کورپی مالک)) وه و گوته که ی هی (مسلم) ه له فهرمووده ی (أنس) وه که وا پیغه مبهری خواﷺ فهرموویه تی: ((بعثت أنا والساعة كهاتين)) واته: هاتنی من و قیامت وه کو نه م دو وانه یه)) پیغه مبهری خواﷺ

۱ - أخرجه البخاري، كتاب التفسير، باب (١) (٤٩٣٦)، ومسلم، كتاب الفتن وأشراط الساعة، باب قرب الساعة (٢٩٥٠) من حديث سهل. وأخرجه البخاري، كتاب الرقاق، باب قول النبي ﷺ ((بعثت أنا والساعة كهاتين)) (٦٥٠٤) ومسلم كتاب الفتن وأشراط الساعة باب قرب الساعة (٢٩٥١) من حديث أنس ﷺ.

هردوو په نجه‌ی شایه‌تمان و په نجه‌ی ناوه‌راستی به ك خست و دایه پال به ك... بڼ؟
چونكه له نیوان نه و دوو په نجه‌یه دا په نجه‌ی سییه م نییه... یان له بهر نه وه‌ی
په نجه‌ی شایه‌تمان له پاش په نجه‌ی ناوه‌راست دیت... یان له بهر نه وه‌ی په نجه‌ی
ناوه‌راست له پاش په نجه‌ی شایه‌تمان دیت به بی جیاوازی... ه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری
خواه و هاتنی قیامت (هینده له به ك نزیکن)، ته‌م‌نی میلیله‌تان جیاوازه له
ته‌م‌نی تاكه‌كان (تاكو مه‌سه‌له‌كه‌ت لی تیکه‌ل نه‌بیټ) كه‌وا بوو هاتن و
ره‌وانه‌کردنی پیغه‌مبه‌ری خواه به كه م نیشانه‌یه له نیشانه‌کانی قیامت چونكه له
پاش پیغه‌مبه‌ری خواه پیغه‌مبه‌ری تر نییه و نه و دواين پیغه‌مبه‌ره...
خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ

اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾ الأحزاب: ۴۰، واته: موحه‌مه‌د
باوکی هیچ پیاوړکتان نییه، نه زهید و نه كه‌سی دیکه، به لكو نه و په یامبه‌ری خوايه
دوايه‌مینی په یامبه‌رانه، كوټایی زنجیره‌ی په یامبه‌رانی پی هاتووه، هه‌میشه‌ش خوا
به هه‌موو شتیک زانا و به ناگایه (۴۰) ((
نه و به بی گومان دواين پیغه‌مبه‌ره و پیغه‌مبه‌ری تر له پاش نه و نییه وه
هیچ نیردراوړك له لایه‌ن خوداوه نییه به لكو له پاش پیغه‌مبه‌ری خواه راسته‌وخو
قیامت دیت...

ه‌روه‌كو له ه‌ردوو كټیبي (الصحيح) دا هاتووه - به پیی گوته‌ی (مسلم) -
له فه‌رمووده‌یه‌کی (ابو هریره) وه كه‌وا پیغه‌مبه‌ری خواه فه‌رموویه‌تی: ((فضلت
على الأنبياء بسنت: أعطيت جوامع الكلم ونصرت بالرعب، وأحلت لي الفنائم،
وجعلت لي الأرض طهوراً ومسجداً، وأرسلت إلى الخلق كافة، وختم بي النبيون))، واته:
فه‌زلی من دراوه به سهر پیغه‌مبه‌رانی تردا به شه‌ش ئاكار: من ره‌وانیژییه‌کی
ته‌واوم پی به‌خسراوه وه سهر‌خراوم به سهر‌دوژمندا به ترس، وه ده‌سټكه‌وت و

۱. أخرجه البخاري كتاب الجهاد والسير، باب قول النبي ﷺ: ((نصرت بالرعب مسيرة شهر)) (۲۹۷۷)،
ومسلم كتاب المساجد ومواضع الصلاة (۵۲۲).

غەنیمەتم بۆ خەلال کراوه وه هەموو سەر زەویم بۆ پاک کراوه و کراوه ته نوێژگه،
 من بۆ هەموو خەلکی پهوانه کراوم، کراومه ته دوايینی پێغه مبه ران))..
 مه به سستمان له م فرموده ده ((وختم بي النبيون)) واته: کراومه ته دوايینی
 پێغه مبه ران)) هه رچهنده چهند بانگه واز کارێکی درۆزن بانگه شه ی پێغه مبه رایه تی
 بکه ن ئه وا دلنیا به که وا له پاش (محمد) پێغه مبه ری تر نایه ت ﷺ ... له پاش ئه و
 خۆشه ویسته هه لبرێدراره هه یچ نێردراویک له لایه ن خوداوه نییه، جا پێغه مبه ری
 خودا ﷺ دوايین پێغه مبه ره و دوايین نێردراوه و به رهوانه کردنی ئه و زاته پێرۆزه
 یه که م نیشانه له نیشانه کانی قیامه ت ده رکه وت هه روه کو خۆی فرمودیه تی:
 ((بعثت أنا والساعة كهاتين))، واته: هاتنی من و قیامه ت وه کو ئه م دووانه یه))،
 هه ردوو په نجه ی شایه تمان و ناوه راستی له یه ک ناو یه کی خست...

نیشانه ی دووهم و سێیه م و چواره م و پێنجه م و شه شه م و چهوتهم:

هه موو ئه وانه له فرموده که ی (عوف ی کوپی مالک) دا هاتوه که (ئیمامی
 بوخاری) ^۱ پێوایه تی کردوه (له سه ره تادا وه کو نمونه یه ک له نمونه کانی قیامه ت
 باسم کرد) پێغه مبه ری خوا ﷺ فرمودیه تی: ((أعدد ستا بين يدي الساعة: موتي، ثم
 فتح بيت المقدس، ثم مؤتان يأخذ فيكم كقصاع الغنم، ثم أستفاضة المال حتى يعطي
 الرجل مائة دينار فيظل ساخطا، ثم فتنة لا يبقى بيتا في العرب إلا دخلته، ثم هدنة تكون
 بينكم وبين بني الأصفر فيغدرون، فيأتونكم تحت ثمانين غاية تحت كل غاية اثنا عشر
 ألفا)) واته: شه ش نیشانه بژمێره له پێش هاتنی قیامه ت: مردنی من، پاشان رزگار
 کردنی (بيت المقدس)، پاشان مردنیکی له ناکاو و کوت و پێر له ناوتاندا بلاو
 ده بێته وه وه کو ئه و ده رده ی له مه ر ده دات، پاشان زۆریوونی سه روه ت و سامان
 تاوه کو هه ر پیاویک سه د دیناری پێ ده دریت که چی هێشتا هه ر په ست و نارازییه،
 پاشان فیتنه و ئاژاوه یه ک په یدا ده بێت هه یچ مالتیکی عه ره ب نامینیت ئیلا ئه و
 فیتنه یه ی تێ ده چیت، پاشان رێکه وتنامه یه ک له نێوان ئێوه و رۆمه کاندا مۆر

۱ - سبق وهو في البخاري (۳۱۷۶).

ده كړيت، جا نه وان نه وړي ككه و تنامه يه ده شكيتن، پاشان له ژير هه شتا نالا دا
هېر شتان بډ ده ميتن له ژير هه نالا يه كدا دوا زده هه زار جه نكاوهر هه يه))

نيستا با پي كه وه له گال نه و نيشانانه دا رابوه ستين، كه رويداوه له م فه رموده
پيروزه دا:

۱- مردنی نهو:

خوشه ويستان كڅچي دوايي كړد... وه كڅچي دوايي نه و خوشه ويسته
گوره ترين كار ه سات بوو كه به سر نه م نوممه ته دا هاتووه... تاكو (انس) ده لیت:
وه فه رموده كه له سنن (الترمذي) دا هاتووه به سه نه ديكي (صحيح): ((لما كان
اليوم الذي دخل فيه رسول الله ﷺ المدينة أضاء كل شيء . فلما كان اليوم الذي مات
فيه أظلم منها كل شيء، وما نفضنا عن رسول الله ﷺ الأيدي، وإنا لفي دفنه حتى أنكرنا
قلوبنا))، واته: كاتى نه و روزه پيغه مبري خواﷺ هاته شارى مه دينه وه هه موو
شتي ك رووناك بووه وه وه كاتى نه و روزه كڅچي دوايي كړد هه موو شتيكي تيا دا
تاريك بوو وه هيشتا ده ستان له ته پوتوزه كه ي كاتى ناشتنى پيغه مبريﷺ
نه ته كاندبوو، هيشتا خه ريكي ناشتنى بووين تاكو نينكاريمان له دله كانمان
ده كړد)).

په زاي خوا له م خوشه ويسته نه وينداره... بو نا؟ به مردنى نه و وه ي له
ناسمانه وه بړا... ناي نه وه چ كه رامه تي كه! زوري ي خه لكي لي تي تينا گن...

له (صحيح مسلم)^۲ هاتووه له فه رموده ي (انس) وه ده لیت: ((قال ابو بكر
بعد وفاة رسول الله ﷺ لعمر ﷺ: انطلق بنا إلى أم أيمن نزرها كما كان رسول الله
يزورها، قال: فلما انتهينا إليها بكت، فقالا لها: ما يبكيك؟ ما عند الله خير لرسوله
فقلت: ما أبكي أن لا أكون أعلم أن ما عند الله خير لروسله، ولكن أبكي أن الوحي قد
انقطع من السماء، فهيجتهما على البكاء، فجعلتا يبكيان معها))، واته: نه بو به كر به

۱- سبق تخريجه، رواه أحمد (۳ / ۲۲۱، ۲۶۸) والترمذي (۳۶۱۸)، وابن ماجه (۱۶۲۱).

۲- أخرجه مسلم، كتاب فضائل الصحابة، باب من فضائل أم أيمن ﷺ (۲۴۵۴).

عومهری فرموو له پاش مردنی پیغمبري خواږه: ههسته با پیکه وه برېږين بڼ سهردانی (ام ایمن) هه روه کو چوڼ پیغمبري خواږه سهردانی نه وی ده کرد، فرمووی: کاتی گه یشتنه لای نه و دهستی به گریان کرد، نه وان به (ام ایمن) یان فرموو: به هو ی چیه وه ده گریه؟ نه وی له لای خوداوهنده چاکتر و باشتره بڼ پیغمبره کي. نه ویش فرمووی: بڼ نه وه ناگرم و ده زانم نه وی لای خوداوهنده باشتره بڼ پیغمبره کي به لام بڼ نه وه ده گریه که به مردنی نه ودهی له ناسمانه وه بړا، جا ههستی نه وانی وروژاند و نه وانی له گال نه ودا دهستیان به گریان کرد).

چونکه دهی له ناسمانه وه بړا... به لام پیغمبري خواږه به سوننه ته کي له گه لماندایه... به شریعه ته کي له گه لماندایه... به پوهشت و ناکاره کانی له گه لماندایه... به پښمووییه کانی له گه لماندایه... به لکو نیستا نه و خوشه ویسته و له ژبانی به رزه خدایه و هیچ کهس حقیقه تی و چوڼیه تیبه کي نازانی نه فریشته یه کي نزیک کړاو و نه پیغمبري کی نږدراو...

له فرموده یه کي (اوس ی کړی اوس) دا هاتووه که (ثیامی احمد و الترمذي و ابو داود و النسائي و ابن ماجه) به سنده دیکی (حسن) ریوایه تیان کردووه که وا پیغمبري خواږه فرموویته: ((إن من أفضل أيامكم يوم الجمعة، فأكثروا علي من الصلاة فيه، فإن صلاتكم معروضة علي)) فقالوا: يا رسول الله، وكيف تعرض صلاتنا عليك وقد أرمت؟ يقولون: بلیت^۱ - أي: أكلت الأرض جسدك يا رسول الله - قال: ((إن الله تبارك وتعالى حرم على الأرض أن تأكل أجساد الأنبياء))، واته: باشترین روز له روزه کانی نیوه روزی هه یښییه، بویه صلاواتم روز بڼ بنږن له و رزه دا و دلنیاش بن که صلاواته کانتنان بوم نمایش ده کړیت) فرموویان نه ی پیغمبري خواږه ..

۱ - أخرجه أحمد (۸ / ۴) و أبو داود، كتاب الصلاة، باب فضل يوم الجمعة و ليلة الجمعة (۱۰۴۷)، و ابن ماجه كتاب إقامة الصلاة و السنة فيها (۱۰۸۵)، و كتاب الجنائز، باب ذكر وفاته و دفنه (۱۶۳۶)، و النسائي (۳ / ۶۲، ۹۱)، و في ((الكبرى)) (۱ / ۵۱۹)، و ابن حبان في ((صحيحه)) (۹۱۰)، و صححه الشيخ الألباني في (صحيح أبي داود، و ابن ماجه) و غیرهما.

۲ - انظر ((لسان العرب)) (مادة: أرم).

چون صلاواته كانمان نمايشت ده كړيت له كاتيكدا تو بوويت به خاك و خول؟
فه رموي: خواي به رز و پيروز هه رامي كړدوه له سهر زهوي جه ستهي پيغه مبه ران
بخوات)) .

نه ي باشه گومان تان چونه به جه ستهي پاكترين پيغه مبه ر و پيشه واي
له خواترسان و پوخته كان وه خو شه ويستي په روه رديگاري زهوي و ناسمان؟!
به لي خو شه ويستان ... كوچي دوايي پيغه مبه ري خوا لله له گه وره ترين نه و
كاره ساتانه به كه وا توشي نه م نوممه ته هاتوه .. به لكو من باوه ريم وايه كه وا
مه زنترين كاره ساته به لام خواي گه وره ويستي و قه ده ري وايه كه وا هيچ كه سيك
له سهر زه ويده به نه مري ناميني ته وه هه رچه نده نه و كه سه خو شه ويستي
مه ليرد راوي خوي بيت

خواي گه وره ده فه رموي: ﴿وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنْ مِتَّ فَهُمْ
الْخَالِدُونَ﴾ (۲۴) كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَنَبْلُوكُم بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَإِلَيْنَا
تُرْجَعُونَ﴾ (الانباء: ۲۴-۳۵، واته: نيتمه پيش له تو وامان نه كړد مړويه نه مري
نایا نه گه ر تو بمري، نه وانه زيانی هه تا هه تايان ده بي؟! نه، هه رگيز شتي وا
نييه (۲۴) هه موو گيانيك تامي مردن هه ر ده چيژي و ده مري، تاقيتان ده كه پنه وه به
ناخوشي، خوشي، هه ژاري، ده وله مه ندي، له ش ساغي و نه خوشي، تا سابير و
ناشوكر ده ركه وي و نه ثيلا خوا يو خوي ده زاني و به مه ش نيقامه ي حوججه يان
له سهر ده كات تا كه س بيانوي نه ميژي سهره نجام هه ر يو لاي خومان
ده گيرد ري نه وه نه وسا به پي ره فتار و ده رچوونتان له تاقی كړنه وه كه دا پاداش و
توله وهر نه گن (۲۵)) .

خواي گه وره ده فه رموي: ﴿وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ
مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَصُرَ اللَّهُ شَيْئاً
وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ﴾ (ال عمران: ۱۴۴، واته: موحه مه ديش ته نها هه
پيغه مبه ريكه و چيتر نييه، به ر له ویش گه لي په يامبه راني تر هاتوون و رویش توون و

مردوون و دینه که شیان دواي خويان هر ماوه ته وه، نه میښ هر وهك نه وان وایه، باشه! نه ر نه وه فاتی کرد وهك (موسا) و (عیسا) و هیان کوژراو شهید بوو وهك (زه که ریا) و (یه حیا) نئوه پاشگه ز ده بنه وه له دین وهرده که پین؟ خو هرکه سیکیښ: پاشگه ز بیت وه و له دین وهر که پي با چاک بزانتیت که هرگیز ناتوانی زیانی به خوا بگه یه نیت، به لکو هر له خوئی زیان ده دات، دلنیا شین که خوا پاداشتی شه کرانه بزیران نه داته وه و سهریان ده خات، (۱۴۴)).

که وایو مردنی پیغه مبه ری خوا ښه نیشانه یه که له نیشانه کانی قیامت، دایک و باوک و روحم به فیدای بیت...

۲- رزگار کردنی (بیت المقدس):

پیغه مبه ری خوا ښه رموویه تی: ((ثم فتح بيت المقدس)) واته: پاشان رزگار کردنی (بیت المقدس) له پاش کوچی دواي پیغه مبه ری خوا ښه چند سالیکی که م (بیت المقدس) پرگرا کرا... چونکه پیغه مبه ری خوا ښه سالی (یارده ی کوچی) کوچی دواي کرد و (بیت المقدس) له سهرده می (عومهری کوپی خه تتاب) دا رزگار کرا له سهرده سستی (ابو عبیده ی کوپی الجراح) له سالی شازده ی کوچی... (عومهری کوپی خه تتاب) له مه دینه ی پیروزه وه هات بؤ (فلسطین) به مه به سستی وهرگر تنی کلبله کانی (بیت المقدس) وه به شیوه یه کی نهرم و نیانی له که له خه لکه که یدا جولایه وه و نارامی به خشی به خه لکه که و سهرده و سامانیان به لکو ته نانه ت که نیسه کانیان و مه مووانی رازی کرد ..

۳- دهرد و نه خوشی و درم (الوباء):

((ثم موتان يأخذ فيكم كقصاع الغنم))، واته: پاشان مردنیکی له ناگا و کوټ و پر له ناوتاندا بلاو ده بیت وه وه کو نه وهرده ی له مه پ ده دات)) دهرد و نافات و درم، تاعون (چاوه قووله)، نه مه یشه مه به سستی: (تاعونی عمواس) بوو، (عمواس): شاریکه له فلسطین به دووری نزیکه ی شش میل له ریگای (بیت المقدس) له

جيگايه ك كه پټي ده لټين (الرملة). له م تاعونه دا واته: (تاعوني عمواس) بيست و پينج هزار موسلمان كوژان... له سه رووي هه موويانه وه (ابو عبیده ی كوپي الجراح و معاذ ی كوپي جبل) په زای خوا له وان و له هه موو هاوه لانی پټه مبهري خوا عليه السلام ((ثم موتان يأخذ فيكم كقصاع الغنم)) واته: له نټو نټوه دا بلاو ده بټه وه هه روه كو چټن دهر د و ثافات و درم له نټو ئاژده ل و مه ردا بلاو ده بټه وه وه نه م نيشانه يش هاته دی و روويده... هه روه كو زانا يانمان هه رموويانه...

٤- زور بوون و هره بووني سه روه ت و سامان (استفاضة المال).

((ثم استفاضة المال)) واته سه روه ت و سامان زور ده بټت... وه له گوته ی (البخاري) دا هاتووه ((لا تقوم الساعة حتى يكثر المال)) واته: قيامت هه لئاسيت تاوه كو سه روه ت و سامان زور نه بټت)) -

له پړوايه تيكي تر دا كه له هه رډوو كنيځي (الصحيح)^۱ دا له هه رمووده ی (ابى موسى الاشعري) هوه هاتووه ((ليأتين على الناس زمان يطوف الرجل فيه بالصدقة من الذهب ثم لا يجد أحدا يأخذها منه)) واته: سه رده ميك به سه ر خه لكيدا دټت كه وا كه سيك به (صه ده وه) ي ثالثونه وه ده سوړټه وه كه چي هيچ كه سيك نادوړټه وه لټي وه ريگړټ)).

له (صحيح البخاري)^۲ دا له هه رمووده ی (عدي كوپي حاتم)) هوه هاتووه ده لټت: (((بيننا أنا عند النبي ﷺ إذ أتاه رجل فشكا إليه الفاقة، ثم أتاه آخر فشكا قطع السبيل، فقال النبي ﷺ لعدي بن حاتم: ((يا عدي، هل رأيت الحيرة؟)) قلت: لم أرها، وقد أنبئت عنها، فقال النبي ﷺ: ((إن طال بك حياة لترين الظعينة ترتحل من الحيرة، حتى تطوف بالكعبة لا تخاف أحدا إلا الله)) يقول عدي: قلت فيما بيني وبين نفسي: فأين دعار طيء الذين قد سعروا البلاد؟ يقول عدي: وقال لي رسول الله ﷺ ((ولئن

۱- أخرجه البخاري، كتاب الزكاة، باب الصدقة قبل الرد (١٤١٤)، ومسلم، كتاب الزكاة، باب الترغيب في الصدقة قبل أن لا يوجد من يقبلها (١٠١٢).

۲- أخرجه البخاري، كتاب الزكاة، باب الصدقة قبل الرد (١٤١٢)، وانظر (٣٥٩٥).

طالت بك حياة لتفتح كنوز كسرى)) قلت: كسرى بن هرمز؟ فقال الصادق: كسرى بن هرمز، قال عدي: فرأيت الظعينة ترتحل من الحيرة حتى تطوف بالكعبة لا تخاف إلا الله، وكنت فيمن افتتح كنوز كسرى بن هرمز، ولئن طالت بكم حياة لترون ما قال النبي أبو القاسم: لترين الرجل يخرج ملء كفه من ذهب أو فضة يطلب من يقبله منه، فلا يجد أحدا يقبله منه)) واته: له كاتيكدا له خزمه تي پيغه مبهري خوادا بووم ﷺ كابرايه ك هاته خزمه تي و سكالاي هه زاري لي كرد، نه مجار كابرايه كي ترهاته خزمه تي و سكالاي زوربووني ريكراني كرد، جا پيغه مبهري خوا ﷺ به (عدي كوپي حاتم) ي فهرموو: ((نه ي عدي، نايا شاري (حيره) ت بينيوه؟ گوتم: نه مبینيوه به لام باسيان بو كردووم، پيغه مبهري خوا ﷺ فهرمووي: نه گهر ته مهنت دريژ بيت نه وانا فرهت ده بيني، كه ده خريته سهر كه زاوه يه ك و ده خريته سهر ولاخي ك و له (حيره) وه دهرده چيت و تاكو (ته والي كه عبه) ده كات و له هيچ شتيك ناترسيت ته نها خوا نه بيت، منيش له دلي خومدا گوتم: نه ي نه وانه ي كه ريگايان له خه لكي ده گرد له كوئن؟ نه مجار فهرمووي: نه گهر ته مهنت دريژ بيت نه واهه نجينه ي ولا تي كيسرا رزگار ده كن، گوتم: كيسراي كوپي هرمز؟ فهرمووي: كيسراي كوپي هرمز، (عدي) ده ليت: نافرهم ده بيني له ناو كه زاوه يه كدا بوو به سهر ولاخه وه له (حيره) وه دهرده چو تاكو ته والي كه عبه ي ده كرد و له هيچ كهس نه ده ترسا ته نها خوا نه بيت وه من يه كي ك بووم له وانه ي كه كه نجينه و ولا تي (كيسراي كوپي هرمز) مان رزگار كرد، نه گهر نيوه ته مهنتان دريژ بيت نه واهه ده بينن كه پيغه مبهريمان (ابو القاسم) ﷺ فهرمووي: نه واهه سهرده مي ك دي ك كابرايه ك ده بيني پر ده سستي خوي نالتون و زيو ده كات بو نه وه ي كه سي ك لي ي وهر يگري ت كه چي هيچ كهس نادوزي ته وه لي ي وهر گري ت)).

نايا نه مه روويده وه؟ به لي روويده وه .. له چي سهرده مي كدا؟ له سهرده مي (عمر ي كوپي عبدالعزيز) دا هه روه كو چون زوري ي لي كولا ره وان له نه هلي زانست ده لين ... تا گه يشته نه و راده يه كه له سهرده مي (عمر) دا كه سي وا هه بوو

(صه دهقه) ی له ماله که ی دهرده کرد که چی که سی نه ده دوزییه وه لئی وه ربگریټ چونکه خوای گه وره به فه زلی خوئی ده وله مهندي کردون و پیشه وایه کی دادپه روه ری پی به خشیبوون.. بویه نه ویش بانگه وازکاریکی دهنارد و به شاران و ولاتاندا بانگی ده کرد: ((هر که سی قهرزی له سره نه وانه وه ی قهرزه که ی له سره (بیت المال) ی موسلمانانه)) جا عمر ی کوپی عبدالعزیز قهرزی هه موو قهرزارانی دایه وه ((وه هر که سی له گه نجان ده یه وی ژن به یینی نه وانه خهرجی ژن هیئانه که ی له (بیت المال) ی موسلمانانه وه دابین ده کریټ، هر که سی بیه وی حج بکات و خهرجی حه جه که ی نییه نه وانه له (بیت المال) ی موسلمانانه وه بوی دابین ده کریټ بویه که سی وانه بوو که صه دهقه ی له سامانه که ی دهرده هیئا و به دوا ی هه ژاریکدا ده گه پا که چی نه یده دوزییه وه)) سبحان الله !!

خوای گه وره به فه زلی خوئی ده وله مهنديانی کردبوو به به ره که تی (بیت المال) ی موسلمانان نه مجار به فه زلی دادپه روه ری نه م پیشه وانه له خواترس و ده سټپاکه... چونکه نه وانه جوړ و شیوه و شیوازی (عمر ی کوپی خه قتاب) ه... هندی له نه هلی زانست فهرموویانه: نه م رووداوه له دواسه رده مدا روو ده دات له سه رده می عیسا دا علیه السلام کاتی بق جازیکی تر به ره که ت داده به زیتته سه ر زه وی... چونکه نیستا به ره که ت له کاته کاندانه ماوه و به ره که ت له خواردن و خواردنه وه و ته مهن و ته ندروستی و له شساعی و به روپومدا نه ماوه... به ره که ت له بن دهره یئراوه... جازیکی تر به ره که ت داده به زیتته سه ر زه وی به نیزی خوای په روه ردگار له سه رده می عیسا ی کوپی مریه م دا علیه السلام (هه روه کو له پاشاندا به دریژی روونی ده که مه وه انشاء الله) تاوه کو وای لی دیت له و سه رده مه دا که سیټک (صه دهقه) له ماله که ی دهرده کات که چی هیج که سیټک نادریتته وه (صه دهقه) که ی لی وه ربگریټ چونکه خه لکی ده زانن که وانه قیامت نزیکه و هه روه ها ده زانن که وانه پیوستیان به و جوړه سامانه نییه.

۵- فیتنه و نازاوه (الفتنة).

پیغه مبهري خواږه ﷺ فرمويه تی: ((ثم فتنة لا يبقى بيتا في العرب إلا دخلته)) واته: پاشان فیتنه و نازاويه ك پهيدا ده بیټ هیچ مالئكي عه رب نامینیت نیلا نه و فیتنه یه ی تی ده چیت)) وه خوی گوره خوی ده زانی مه بهستی پیغه مبهري ﷺ له م (فیتنه یه) چیه.. خوتان ده زانن كه وا فیتنه له م سرده مه دا چهند زور بووه... به لام نه به عقل و نه دابه روه ییبه كه وا عاقلئيك به به لگه ی قورئان و سوننه تی پیغه مبهري ﷺ قسه بكات بریار بدات كه وا نه م فیتنه یه مه بهستی ده زكاكانی راگه یانده (بۆ نمونه) به هه موو شیوازه كانی بینراو و بیسراو و خویندراو... ده لیم: نابیت هیچ كه سیک فرموده یه ك دابه زینیتته سر خودی شتیكا به لكو خوی گوره خوی مه بهستی پیغه مبهري ﷺ ده زانی ﷺ...^۱

۶- ریککه و تنامه یه ك له نیوان موسلمانان و رومه كاندا (الهدنة بين المسلمين و بني الاصف).

نه مېشه نیشانه ی شه شه مه له م فرموده یه دا پیغه مبهري خواږه ﷺ ده فرمویټ ((ثم هدنة تكون بينكم وبين بني الاصف))، واته: پاشان ریککه و تنامه یه ك له نیوان نیوه و رومه كاندا مۆر ده کریټ)) مه بهستی له (بني الاصف): رومه كانه... رومه كانیش به زمانی نه م سرده مه نه هلی نه وروپا و نه مریكا ده گریټه وه...

ده لیت: ((فيغدرون، فيأتونكم تحت ثمانين غاية)) واته: جا نه وان نه و ریککه و تنامه یه ده شکینن، پاشان له ژیر هه شتا ئالادا هیرشتان بۆ ده هیښن)) مه بهستی له (غاية) ئالایه كه بۆ سوپا به رز ده کریټه وه و به ئالا ده لئین مه بهستی (غاية)، چونكه ئالا مه بهستی هه ر له شکریکه و نه گه ر ئالاکه رووخا نه و مه بهستی که یش له گه لیدا ده روخیټ ..

۱- قال القرطبي في (التذكرة) (ص ۶۱۲): ((والذي ينبغي أن يقال به في هذا الباب إن ما أخبر به النبي ﷺ من الفتن والكوائن أن ذلك يكون، و تعيين الزمان في ذلك من سنة كذا يحتاج إلى طريق صحيح يقطع العذر...)).

پروايه تيڪي تريشدا، ڪه له پيشدا باسم ڪرد له (سفن ابي داود و ابن ماجه) و (صحيح ابن حبان) دا هاتوره به سه نه ديڪي (صحيح)^۱ له فهرموده ي ڪابرايه ڪ له هاوه لاني پيغه مبر پتيان ده گوت: (ذو مخمر)، ده لئين (مخير) ڪه وا پيغه مبري خوا فهرموده تي: ((ستصالحون الروم صلحا آمنا، فتغزون انتم وهم عدوا من ورائكم، فتنصرون وتغنمون وتسلمون، ثم ترجعون حتى تنزلوا بمرج ذي تلول - " والمرج: المكان الذي يكثر فيه الماء والخضرة - " فيرفع رجل من أهل النصرانية الصليب، فيقول: غلب الصليب، فيغضب رجل من المسلمين فيدقه، فعند ذلك تغدر الروم وتجمع للمحمة)) واته: ئيوه په يماننامه يه ڪي ناشتي له ګه ل رومدا مؤر ده ګن، جا ئيوه ده جه نګن و له ڪاتي ګدا نه وان دوژمنتان له پاشه وه تان، ئيوه سرده ګون و ده سته و تان ده ست ده ڪه ویت و ځه لکي ده ګه نه موسلمان، پاشان ده ګه پيغه وه تا ګو له جي ګايه ګدا داده به زن ګه پي ده لئين (مرج ذي تلول) ه (ماناي مرج: نه و جي ګايه يه ګه سه وزايي و ناوي زور ليته واته: مي ګرګ) نه مجار ڪابرايه ڪي ګاور ځاچه ڪي به رز ده ڪاته وه و ده لیت: ځاچ سه رګه وت... بويه ڪابرايه ڪ له موسلمانان په ست ده بيت و له ملي ده دا، جا له و ڪاته دا روم ګان غه درتان لي ده ګن و ځويان ناماده ده ګن بؤ داستاني ګ)) له و فهرموده ي ګه ئيستا ئيمه له باسي نه وداين ((فيا تونكم تحت ثمانين غاية تحت كل غاية اثنا عشر ألفا))، واته: پاشان له ژير هه شتا نالادا هيرشتان بؤ ده هينن له ژير هه نالايه ګدا دوازه هه زار جه نګاور هه يه)).

بیر بګه ره وه... نه م فهرموده يه يه ڪي ګه له فهرموده ګاني پيغه مبري خوا ګه تيايدا باسي شهش نيشانه له نيشانه ګان ده ګن ګه له پيش هاتني قيامه ت رووده دن، نا نه وه تا ئيمه باسي نيشانه نيشانه له به شه ګاني داهاتودا ده ګه ين...

۱- أخرجه أبو داود وكتاب الملاحم باب ما يذكر من ملاحم الروم (٤٢٩٢، ٤٢٩٣)، وابن ماجه كتاب الفتن باب الملاحم (٤٠٨٩)، وقال البوصيري: ((إسناده حسن))، وأحمد في ((المسند)) (٩١/٤) و (٣٧١، ٤٠٩)، وابن أبي شيبة (١٩٤٤٩)، وابن حبان في صحيحه (٦٧٠٨، ٦٧٠٩)، والحاكم (٤ / ٤٢١)، وصححه الشيخ الألباني في ((صحيح الجامع)) (٣٦١٢)، و ((المشكاة)) (٥٤٢٨).

د مرکه وتن و بلاو بوونه وهی فیتنه (ظهور الفتن)

وشه ی (الفتن) کوی (فتنه) یه، مه به ست له (فیتنه) تاقیکړنه وه و نه زمون دیت... خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿وَبَلَّوْکُمْ بِالْشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً﴾ الانبیاء: ۳۵، واته: تاقیتان ده کهینه وه به ناخوښی، خوښی، هه ژاری، دهوله مهندي، له ش ساغی و نه خوښی، تا سایر و ناشوکر دهرکه وی و نه یلا خوا بق خوی ده زانی وه به مه ش نیقامه ی حوجه یان له سهر ده کات تا که س بیانوی نه مینی (۳۵).

خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا آمَلْتُمْ وَأَوَّلَدْتُمْ فِتْنَةً﴾ الانفال: ۲۸، واته: بشزانت که بی گومان هه مو مال و سامان و منالتان هو ی تاقیکړنه وه ن بوتان بق نه وه یه دهرکه وی ناخو ټیوه چو ن هه لسوکه وتیان له گه ل نه که ن؟ (۲۸) . مه به ست له فیتنه لیره دا تاقیکړنه وه یه... ده لیتیت: (فتنت الذهب بالنار إذا امتحنته لتظهر جودته من رداءته)،^۱ واته: ثالثونه که ت به ناگر تاقیکړنه وه، نه گهر تاقیتکړنه وه بق نه وه ی چاک و خرابیت بق دهرکه وی)) که واته دهرکه وتنی تاقیکړنه وه و زوریونی له نیشانه کانی قیامه ته، وا ده زانم ئیستا تاقیکړنه وه به چاری خو مان ده بینین - داوا له خوا ده که م نیمه و ټیوه بیاریزی به میهره بانی و ناز و نیعمه ت و چاکه ی خوی هه نه و پشت و په نامانه و به توانایه به سهر هه موو شتی کدا - پیغه مبه ری خوا^۲ نه م تاقیکړنه وه یانه ی به وردی وه صف کردوه، له گه ل مندا بیر بکه ره وه له م وشانه ی پیغه مبه ری نازدار^۳.

له صحیح (مسلم) دا هاتووه له فهرمووده یه کی (أبو هريره) وه که وا پیغه مبه ری خوا^۴ فهرموویه تی: ((يَا دُرُوءُ بِالْأَعْمَالِ فِتْنًا)) واته: به کرده وه ی چاکه پی شبرکی بکه ن پیش نه وه ی تاقیکړنه وه دابه زیته سهر هه یه کیکتاندا))... ((كقطع الليل المظلم، يصبح الرجل مؤمناً ويمسي كافراً أو يمسي مؤمناً ويصبح كافراً)) واته: وه کو پارچه یه که له شه وه زه نگی تاریک، که روژ ده بیتسه وه کابرا نیمانداره و که چی ئیواره ی به سهر دا دیت کافر بووه یان که ئیواره دیت نیمانداره و کاتی روژ

۱ - معجم مقاييس اللغة (٤ / ٤٧٢)، ولسان العرب مادة ((فتن)).

۲ - أخرجه مسلم، كتاب الإيمان، باب المثل على المبادرة بالأعمال قبل تظاهر الفتن (١١٨).

دهيټه وه كافر بووه)) له يهك رږډا كوفر دهكات يان له يهك شه ودا... بډ؟
پيغه مبهري خواږه ده فهرمويت: ((يبيع دينه بعرض من الدنيا)) واته: دينه كه ي
خوي ده فروشيټ به شتيكي بي نرخي دونيا)).

له نويږي به يانيدا له گه ل تډا ده بيت له مالټك له مالټه كاني خوي په روه ردگار
به لام نويږي مه غريب يان له نويږي عيشا به دوايدا ده گه پيټ كه چي نايدوزيته وه
!! رږډي دوهم ديسان نايدوزيته وه و رږډي داهاتو ديسان نيه، ئه ي بډ كوي
رؤيشټ؟ ئه و دينه كه ي خوي فروشتوه، به رانبه ر به شتيكي كه م و هيچ و پوچي
نم دونياپه... رهنكه ئيواره بچيټه ژورتيكه وه له ژوره كاني (الشات) يان له
ژوري (دردشه) (له نته رنيت) يان سايتيكي به رهلبي (اباحي) وه له و ژوره يان
له وسايت ده رناچيټ ئيلا دينه كه ي خوي فروشتوه به رانبه ر به شتيكي كه م
دونيا (لا حول ولا قوة الا بالله) به پله و پايله كي تياچوو... به هوه س
ناره زويي كي قه ده غه كراو... به تام و چيږيكي له ناوچوو... به پله يه كي هيچ و
پوچي بي نرخ... به راستي واقيعيكي ترسناكه و زږبه ي خه لگي تيي كه وتون له
ناستي هه موو مرؤفايه تي... كه سيك ده بيني (كه م ترخه مه) له نويږه كانيدا يان له
بالاپوشي خيڙانه كه ي يان خواردني حرام و سوو يان خواردني ساماني خه لگي به
ناحق له پيناوي شه هوه تيكي بي نرخدا...

ئايا ئيستا ده يهټنيټه پيش چاوي خوت له پاش ئه و ده رپينه پر ره وانبيږييه
پيغه مبهريه تيه ((بادروا بالأعمال فتناً كقطع الليل المظلم)) ئه وه ده رپيني
پيغه مبهريه تي يه له و په پي ره وانبيږيدا يه كه خوي گه وړه (جوامع الكلم) ي پي
به خشيوه... خو شه ويستان ده رباره ي ئه و فيتنه يه به و شيوه يه ده ري بريوه
((كقطع الليل المظلم)).

به ئي... هيچ رزگار بوونيك نيه له و فيتنه زږ تاريك و ره شه ودا... كه هيچ
تروسكايي و روناكي تيا دا نيه... ته نها به كرداري چا كه نه بيت... پيغه مبهري
خو شه ويستان سهرنجان راده كيشي به رووني بډ لاي چاره سهرنك چونكه ئه و
ميهره بانويه كي به ديارى نيردراوه، ئه و خو شه ويسته نه خو شيه كه مان بډ ديارى

دهكات و پاشان ئه م ئوممه ته جي ناهيلى به سهرسامى بمينيته وه به لكو چاره سهره كهى به وردى و دهستپاكي يه وه ديارى و دهست نيشانى دهكات .

له صحيح (مسلم) دا و له فهرموده يه كي (عبدالله ي كورپى عمرو) وه هاتووه : ((نادى منادى رسول الله ﷺ : الصلاة جامعة)) واته : بانگه وازكارىكى پيغه مبهري ﷺ بانگى كرد : الصلاة جامعة)) ئه مه سهرنج راده كيشى و دله كان ده جوليني و مانا كهى ئه وه يه : ئه ي موسلمانان كوينه وه بۆ نويز بۆ ئه وه ي گويبيسى پيغه مبهري خوا ﷺ بن ... روونكرده وه يه كي پيغه مبهري خوا ﷺ هيه و ئيستا به سهر خه لكيدا بلاو دهكريته وه ... يان چا كه يه كه دهبيته فهرمانيك بۆ ئه م ئوممه ته يان خراپه يه ك كه دهبيته قه دهغه كراويك له سهر ئه م ئوممه ته ...

كاتيك پيت ده لئين : خواي گه وره فهرمووى ، پيغه مبهري خوا ﷺ فهرمووى ... ئه وا به جوانى گوي بگره و دلت بكه ره وه كه وا بوو خوشه ويست چى فهرموو ؟؟ فهرمووى : ((انه لم يكن نبي قبلي الا كان حقا عليه ان يدل أمته على خير ما يعلمه لهم وينذرهم شر ما يعلمه لهم)) واته : هيچ پيغه مبهريك له پيش من نه هاتووه ئيلا له سهرى بووه كه رينمايى ئوممه ته كه ي بكا ته وه له ههر چا كه يه ك بۆيان كه بيزانيت و ئاكا داريان بكا ته وه له ههر خراپه يه ك بۆيان كه بيزانيت .

دلتيا به كه هه موو پيغه مبهريان بۆ هه موو خه لكى په حمه تن ، مرقايه تي په رته وازه بوون و بلاو بوونه وه هه ره كو چۆن پانه مه پ په رته وازه ده بن ... ئه مجار خواي گه وره ميهره بانييان به سهردا داده بزيئي به ناردنى پيغه مبهريان ... بۆيه ناييت مرقايه تي و ببينييت (ته نانه ت له سهرده مى قضائيات دا) كه وا گه يشتونه ته پله يه ك چيتر پتويستيان به بهرنامه ي پيغه مبهريان نه ماوه ... ئه وانى كه وا په ره ردگارى جيهان ناردوونى بۆ ئه وه ي ئه و مرقايه تيه په رته وازه ي ونبووى گومرايه رينمووى بكه ن بۆ ريگاي راست و هيدايه ت ... بۆ ريگاي په ره ردگارى جيهان چونكه ئيستا خه لكى وا هه ن ده چيپينه گويى مرقاه كانه وه و ده لئين : شوين كه وتنى پيغه مبهريان دهبيته به ردك له سهره قلى مرقا بۆ تيگه يشتن له وه ي كه

۱- أخرجه مسلم، كتاب الإمارة، باب وجوب الوفاء ببيعة الخلفاء الأول فالأول (۱۸۴۴).

له م سهرده مه دا پي گيشتوون وه نه م هه موو جيهانه ي كردووه ته گونديكي بچوك له ريگاي نه م پيشكه وتنه زانستيه سهرسورپه تنه ره له جيهاني گهيانندن و په يوه ندي و هاتووچو دا... تاكو كوتايي نه م وشه بريقه دارانه... سويند به خوا هيچ شتيك مرؤفايه تي ناگه يه نيته ناستيك كه پيويستيان به پيغه مبه ران نه بيت... له سهروي هه موويانه وه و مه زنترينيان و پيشه و ايان محمد ﷺ نه و كه سي كه نه گهر له هه سهرده ميكد ا بوايه نه و ا پيويست بوو خه لكي برؤن بؤ لاي و شويني بكه ون و باوه پي پي بهينن و پشتيواني بكه ن و كومه كي بكه ن و به ريژداري بزائن - صلى الله وسلم وبارك عليه ..

پيغه مبه ري خو شه ويستان ﷺ ده فهرمويت: ((انه لم يكن نبي قبلي الا كان حقا عليه ان يدل امته على خير ما يعلمه لهم وينذرهم شر ما يعلمه لهم وان امتكم هذه جعل عافيتها في اولها)) واته: هيچ پيغه مبه ريك له پيش من نه هاتووه ئيلا له سهرى بووه كه رينمايي نوممه ته كه ي بكا ته وه له هه ر چا كه يه ك بؤيان كه بيزانيت و ناگاداريان بكا ته وه له هه ر خراپه يه ك بؤيان كه بيزانيت، نه م نوممه ته ي ئيوه خوداوه نند له سهره تا كه يدا خراپه ي لي دور كرده وه))

ته ماشاي يه كه مين سده بكه، سده ي پر خه يرو به ره كه ت هه روه كو پيغه مبه ري خوا ﷺ فهرمويه تي: (له هه ردوو كتيبي (صحيح) دا هاتووه له فهرمووده ي (عبدالله ي كورى مسعود) وه: ((خير الناس قرني، ثم الذين يلونهم، ثم الذين يلونهم)) واته: باشتريني خه لكي نه وانه ي نه م سده يه ن، پاشان نه وانه ي له پاش نه وان دين، پاشان نه وانه ي له پاش نه وان دين)).

كه و ابو پيغه مبه ري خوا ﷺ باسي يه كه مين باشتري سده كان ده كات، باسي سهرده مي هاوه لان و سهرده مي شوينكه وتووان و سهرده مي شوينكه وتوواني شوينكه وتووان ده كات و ده لتي: ((وان امتكم هذه جعل عافيتها في اولها، وسيصيب آخرها بلاء، وامور تنكرونها)) واته: نه م نوممه ته ي ئيوه هيز و رهنك و بؤي له

۱- أخرجه البخاري، كتاب الرقاق، باب ما يحذر من زهرة الدنيا (٦٤٢٩)، ومسلم، كتاب فضائل الصحابة، باب فضل الصحابة (٢٥٣٣ / ٢١٢).

سهره تاكه پدايه و كوټايبه كه ي توشى به لا ده بن و توشى چنده ها كيښه ده بن كه
ټينكاري لى ده كه ن))

فيتنه ي وا ديت واى ده بينى زور سهخته و ده لتي: من به رگه ي نه م به لايه ناگرم،
به رگه ي نه م فيتنه يه ناگرم نه مجار نه و فيتنه يان له سهر لاده چيت، فيتنه يه كي تر
ديت كه فيتنه ي پيشو ناسك ده كاته وه، واته: كاتي ته ماشاي فيتنه ي دووهم
ده كه يت ده بينى كه فيتنه ي يه كه م هيچ نيبه له چاو نه ودا... پيغه مبهري خواص
ده لتي: ((وتجيء فتنة فيرقق بعضها بعضا، وتجيء الفتنة فيقول المؤمن: هذه مهلكتي
ثم تنكشف وتجيء الفتنة فيقول المؤمن: هذه هذه، فمن أحب أن يمحزع عن النار
ويدخل الجنة فلتأته منيته، وهو يؤمن بالله واليوم الآخر، وليأت إلى الناس الذي يحب أن
يؤتى إليه))، واته: فيتنه ي وا ديت كه يه كترى ناسك ده كه نه وه (واته: هر
فيتنه يه ك ديت و نه وه ي پاش نه و له و خراپتر و گه وره تره)، فيتنه ديت و كه سي
ټيماندار ده لتي: به راستي نه م فيتنه يه به ه لاهه تما ده بات، نه مجار نه و فيتنه يه ي
له سهر لاده چيت و فيتنه يه كي تر ديت و ټيماندار ده لتي: نه مه نه مه (واته: نه مه به
راستي به ه لاهه تما ده بات) جا هر كه سي ده يه وي له شاگر پزگاري بيت و بچيته
به ه شته وه با كاتي ده مريت باوه پي به خوا و روژي دواي ه بيت و بهوات بو لاي
نه و كه سانه ي كه پتي خوښه بچيت بو لايان)).

دلنيا به كه پيغه مبهري خواص چاره سهره كه ي دياي كردووه بو هر فيتنه يه ك
له چنه د وشه يه كي كه مدا به لام له و په پي ره وانبيژي و ناشكرادايه... پيويست له سهر
موسلمان نه وه يه له م فيتنه يه دا باوه په كه ي خوي ساغ بكاته وه و به وي بكات،
چونكه ټيمان كوټي نارامي و دلنبايي يه و په يژه ي رزگار بوونه له نيو ده رياي نه م
هه موو فيتنه له سهر يه ك و هه لچوانه دا... ټيمان قه لاي دلنبايي به له نتيوان نه م
گه رده لووله هه لچوووه دا - گه رده لولولى فيتنه - ټيمانيش پيويستي به تازه كردنه وه
هه يه به گوپرايه لي... چونكه (ټيمان) و ته و باوه پ و كرده وه يه... به گوپرايه لي زياد
ده كات و به سهر پيچي كه م ده كات... حالي دلت له كاتيكدا تو گوپيستي: خوي
گه وره فهرمووي... پيغه مبهري خواص فهرمووي... دواوژت ده هيننه ياد و بريار

ده دهيت به دلته که ته و به بکهيت و بګه پټيته وه... زور نه سته مه حالې ثيمان له دلتدا له م کاته دا وه ګو حالې نه و کاته ي دلت بيت کاتي ته ماشاي فليميکي بي نابروو بکهيت يان زنجيره يه که له زنجيره نزمه بي نرځه کان!! خوي ګه وره ده فـرمو يټ: ﴿هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيْمَانِهِمْ﴾ الفتح: ۴، واته: نه و خوي به که تاسووده يي و نارامي روي و مه عنه وي دابه زانده دلي پرواداره کان، له کاتي په يمانه که ي حوده يي يدا بې نه وي پرويان زياد بکات له ګل پرواکه ياندا، تا ته نها پشت به خوا ببه ستن و دليان ته نها يادي نه وي تيا به دي بکري)).

که و ابو ثيمان به ګوپړايه لي زياد ده کات، به يادي خوا زياد ده کات، به ګوپړ و مه جليسي زانست زياد ده کات، به دوور که وتنه وه له خوي ګه وره که م ده کات له سه ر هر زه وي به که بيت يا خود له ژير هر تاسمان ګدا بيت...

ليړه دا ناوردانه وه يه کي زانستی تر ه يه که نه و يش: ګوته ي پټغه مبري خوا (وليات الى الناس الذي يحب أن يؤتى إليه))، واته: پروات بې لاي نه و که سانه ي که پټي خوځه بچيت بې لايان)) که و ابو ليړه دا ماني خودا ه يه و ماني خه لګي ه يه وه ليړه وه پټغه مبري خوا فـرمو يه تي هـروه کو له هـردوو کتيبي (صحيح) دا هاتووه له فـرمووده ي (انس) وه: ((لا يؤمن أحدكم حتى يحب لأخيه ما يحب لنفسه))، واته: هيچ که سيک له نيوه ثيماني کامل نيه تاره کو نه وي بې خوي پټي خوځه بې براکشي پټي خوځ بيت)).

نه ګه ر له م روانګه وه له ګل خه لګيدا هـلسوکه وت بکهيت، نه و هـرګيز نازاري که س نادهيت، بير بکه روه وه و وشه يه ي پيش نه وي له حقه ي که سيکدا بيليت، ناي پټ خوځه نه و که سه به هـمان شيوه قسه له ګل تودا بکات؟ به هـمان زمان و شيوه؟ به هـمان نه و وشانه ي که تو نيسا له ګل نه ودا ده يکه يټ؟ ناي پټ خوځه نه و کرداره ت پي بکريت که تو به براکات ده يکه يټ؟

۱. أخرجه البخاري، كتاب الإيمان، باب من الإيمان أن يحب لأخيه ما يحب لنفسه (۱۳)، ومسلم كتاب الإيمان، باب الدليل على أن من خصال الإيمان: أن يحب لأخيه المسلم ما يحب لنفسه من الخير (۴۵).

براکه‌م... نه‌گەر تق که‌سیکی به توانای شه‌وا بیر بکه‌ره‌وه له توانای خوای گه‌وره به سه‌رته‌وه، نه‌گەر ده‌وله‌مه‌ندیت شه‌وا بیر له هه‌ژاری خۆت بکه‌ره‌وه به‌رانبه‌ر خوای گه‌وره، هه‌ر که‌سیک خودای خۆی ناسی شه‌وا خۆیشی ده‌ناسی، نه‌گەر هه‌ر که‌سیک خودای خۆی به ده‌وله‌مه‌ندیکی ره‌ها ناسی شه‌وا خۆی به هه‌ژاریکی ره‌ها ده‌ناسی... وه هه‌ر که‌سی خواکه‌ی خۆی به عیزه‌تیکی ته‌واوه‌وه ناسی شه‌وا خۆی به زه‌لیلکی ته‌واوه‌وه ده‌ناسی، هه‌ر که‌سی خواکه‌ی خۆی به خاوه‌ن زانستیکی ته‌واوه‌وه ناسی شه‌وا خۆی به نه‌فامیکی ته‌واوه‌وه ده‌ناسی....

براکه‌م... نه‌گەر تق که‌سیکی زانایت شه‌وا کی فی‌ری کردیت؟ وه نه‌گەر تق که‌سیکی ده‌وله‌مه‌ندی شه‌وا کی ده‌وله‌مه‌ندی کردی؟ وه نه‌گەر تق که‌سیکی به هی‌زی شه‌وا کی به هی‌زی کردی؟ له خۆ بایی مه‌به... به‌لکو خواکه‌ی خۆت باش بناسه‌ بۆ شه‌وی توانای خۆت بناسی و بزانی، خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ۝١٥﴾ (١٥) إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٦﴾ وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿١٧﴾ فاطر: ١٧، واته: ئه‌ی خه‌لکینه! ئیوه هه‌ژان و نیازتان به خوا هه‌یه، شه‌و بی نیاز و سوپاسکراوه هه‌رچه‌نده خه‌لکی ململانی بکات. (١٥) نه‌گەر بیه‌وی ئیوه له ناو بیا و خه‌لکی تازە بیتی، واده‌کات. (١٦) شه‌و کاره‌ش بۆ خوا گران نییه (١٧)).

من وا ده‌بینم که نه‌گەر شه‌م ئومه‌ته هه‌چ شتیکی جی به جی نه‌کات ته‌نها شه‌م ئامۆزگارییه نه‌بیته شه‌وا هه‌لسوکه‌وت و مامه‌له‌ی نیوان خه‌لکی ریک و پیک ده‌بووه نه‌گەر گوێراپه‌لی فه‌رمانه‌کانی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌بووین له‌م چه‌ند وشانه‌دا شه‌وا خوای گه‌وره له فیتنه‌ رزگاری ده‌کردین شه‌وانه‌ی که ئاشکران و شه‌وانه‌ی که شاراوه‌ن...

ده‌لیم: ترسناکی فیتنه‌کان زیاتر و زۆرتر ده‌بن کاتی که که‌سانیک پیتی هه‌لسن و ناگه‌ره‌که‌ی زیاتر خۆش بکه‌ن ((أناس من جلدتنا ويتكلمون بالسنتنا ويلبسون ملابسنا))، واته: خه‌لکانیک له‌شه‌وی خۆمان و به‌زمانی خۆمان قسه‌ ده‌که‌ن و جل و به‌رگه‌که‌ی ئیمه‌ له‌به‌ر ده‌که‌ن)) شه‌وا فیتنه‌که به زه‌برتر و توندتر ده‌بیته...

په زای خوا له (حذیفة ی کوپی الیمان) ... ده سټپاک و جپی باوه پی نه ټینییه کانی پیغه مبه ری خوا ﷺ، ده لئی خوی گه وره منتهی کردووه به سهریدا بق گواستنه وهی نه و فرمودانه ی که ده ربارهی (فیتنه کان) هاتوون.

(حذیفة ی کوپی الیمان)^۱ ده لټت: ((کان الناس یسالون رسول الله ﷺ عن الخیر وکنت أسأله عن الشر مخافة أن یدرکنی))، واته: خه لکی پرسیاریان ده کرد له پیغه مبه ری خوا ﷺ ده ربارهی خیر و چاکه، به لام من پرسیاری شه پ و خراپ م لی ده کرد له ترسی نه وهی پټم بگات)).

ته ماشای تم فیکه و ټیگه یشتنه به رزه بکه ... حذیفة ده ستمان ده خاته سر ده رگایه که ترسناکترین ده رگاگان، چونکه چاکه لای هه موو خه لکی ناشکرایه و دیاره، به لام هه ندی فیتنه هه یه که پټویستی به چاوساگی و زانیاری و ټیگه یشتن هه یه و پټویستی به دلسوزی و یارمتهی خوا هه یه . بویه ناگاداری تم گفتوگو نایاب و به نرخه به، حذیفة ده لټت: ((یا رسول الله إنا کنا فی جاهلیة وشر فجاءنا الله بهذا الخیر، فهل بعد هذا الخیر من شر؟؟)) قال ﷺ: ((نعم)) واته: نه ی پیغه مبه ری خوا ﷺ ټیمه له ناو نه فامی و شه پ و خراپ دا بووین - واته: پټش نیسلام - نه نجا خوا تم خیره ی هیئا و ټیمه ش ټییداین و توشی هیئا بومان، نایا له پاش تم خیره شه پ و خراپه هه یه وه که چون له پټشه وهیدا هه بوو؟ پیغه مبه ریش ﷺ فرمووی: به لی)) نه ی خودایه ! بمانپاریزه ... حذیفة فرمووی: ((و هل بعد ذلك الشر من خیر؟)) واته: نایا له پاش نه و شه پ و خراپه یه خیر و چاکه هه یه ؟)) پرسیاریکی سهره ! نه گهر پیی بگوتایه به لی پاش نه وه شه پ هه یه و حذیفة بی ده نگ بوايه و پرسیاری دووه می لی نه کردایه نه و فیتنه که گه وره ده بوو، به لام حذیفة دوودل بوو بویه فرمووی: ((و هل بعد ذلك الشر من خیر؟ فقال ﷺ: ((نعم وفيه دخن))، واته: نایا له پاش نه و شه پ و خراپه یه خیر و چاکه هه یه ؟ پیغه مبه ری خوا ﷺ فرمووی: به لی به لام خه لټیکی (خه وشیک) ټییدایه)) هه مووی خه یرو

۱- أخرجه البخاري كتاب المناقب، باب علامات النبوة في الإسلام (۳۶۰۶)، ومسلم، كتاب الإمامة، باب وجوب

ملازمة جماعة المسلمين (۱۸۴۷).

چاكه ي پالاوټه نيبه به لكو خه يريكه و گومان و ناره زووه كانى تيكله كه واته پيويست به چاروونى دهكات بؤ رويشتن به سهر ريگادا... حذيفة فهرمووى: ((وما دخنه؟ قال: ((قوم يهدون بغير هديي تعرف منهم وتنكر)) قلت: فهل بعد ذلك الخير من شر؟))، واته: ئايا خه وشه كه چييه؟ فهرمووى: خه لكانيك دهبيت له سهر به رنامه و ئاكارى من ناپون، چاكه و خراپه شيان ليده بينيت، گوتم: ئايا له پاش ئه و خير و چاكه به خراپه و شه پر هيه؟)) واته: ئايا له پاش ئه و خه يره ي كه تيكله به خه لته شه پر تر هيه؟ له گه ل مندا ورياي ولامه كه ي داهاتوو به . ((دعاة على أبواب جهنم من أجابهم إليها قذفوه فيها))، واته: بانگه وازكارانيك له سهر دهرگاكانى دوزخ راوه ستاون، هر كه سيك وه لاميان بداته وه ئه و فريى ده دهنه ناو دوزخه وه))

جا حذيفة به رده وام پرسيار دهكات له پيغه مبهري خواص و ده لئيت: ((قلت: يا رسول الله صفهم لنا، قال: هم من جلدتنا ويتكلمون بألسنتنا)) واته: ئه ي پيغه مبهري خواص و ده سفيان بؤمان بكه؟ فهرمووى: ئه وانه له پيستي خوماندان و به زمانى خومان قسه ده كهن (مه به ستي ئه وه يه مرفون)).

جاري يه كه م ده لئيت: ((وما دخنه؟)) ئه ويش ده لئيت: ((قوم يهدون بغير هديي تعرف منهم وتنكر)).

جاري دووه م ده لئيت: ((صفهم لنا يا رسول الله)) ئه ويش ده لئيت: ((هم من جلدتنا ويتكلمون بألسنتنا)) بانگه وازكارانيك له سهر دهرگاكانى دوزخ راوه ستاون خه لكي بانگ ده كهن بؤ ناو دوزخ به وټه و كرده وه كانيان !! يان ئه وان (خه لكي بانگ ده كهن بؤ به هشت به وټه كانيان به لام به كرده وه كانيان بانگيان ده كهن بؤ ئاگر، جا هر كايتيك به قسه كانيان به خه لكي بلين: وهرنه پيشه وه و بين بؤ لامان ... ئه و كرده وه كانيان ده لئيت: گوييان لي مه گرن) هه روه كو (ابن القيم)^۱ گوتويه تي، بؤيه زورجار خه لكي ده بينى زور سه رسام ده بن .

۱- الفوائد (۶۱).

ليړه دا ريوايه ټيكي تر هه په كه چهند وشه يه كي سه يري تيدايه، نه وېش
فه رمايشتي پيغه مبهري خوايه ﷺ كه ده فهرمويت: ((رجال قلوبهم قلوب الشياطين في
جثمان إنس))^۱ مانا كه ي نه وه په: به رواه تدا رواه تي مرقه به لام دل كهانيان دلي
شه ياته - په نا به خوا - ده بيني به زماني عه ربې قسه ده كات و جل و
به رگه كه ي نيمه له بهر ده كات كه چي ده لئيت: ((پينووسيكي سوورم بده نئ با
هه له كاني قورثان تان بؤ راست بكه مه وه))!

گوټي لي ده گريت و له وه وه ده خوښي ته وه كاتيك ده لئيت: ((ته نانه ت
(په كتاپه رستي) ش سته مي له ثافره ت كړدوه، چونكه وشه ي په كتاپه رستي ده لئيت
(لا اله الا هو) ناي بؤ نالين (لا اله الا هي؟)).

گوټي لي ده گريت و له وه وه ده خوښي ته وه كاتيك ده لئيت: ((كومه لگاي هاوه لان
كومه لگايه كي پارچه پارچه و سه رقالي كاره سووك و پيسواكان و ثاره زووه جنسي
په كان بوون، نه م ده ستريزييه جنسيه ته نها هاوه له به ناوبانگه كاني نه گرتبووه وه
و به لكو هاوه له ثافره ته ناسراوه كانيشي گرتبووه وه! چونكه كاتيك نير مي، مي و
نير به په ك ده گن و بوو بووه نه ريتيكي روزه نه كه كومه لگاي (يثرې) له سه ري
راهاتبوون، بزيه (محمد) بؤ نه هيشتنې ته نكي ناچار بوو كه پيگه بداته هاوه لاني
كه وا كيشه نيبه نه گه ر بچه مزگه و ته كانه وه به له شگرانييه وه)).

گوټي لي ده گريت و له وه وه ده خوښي ته وه كاتيك ده لئيت: من خودا هه لئابزيرم و
شه يتانيش هه لئابزيرم چونكه هه ردووكيان ديواريك چاوه كانم ده گرن و
دايده پوښن... ناي ديواريك بگوپمه وه به ديواريكې تر؟)).

نه ي په روه رديگارمان! په ستي و تورپي خوت له سه رمان هه لگره، به پي قسه
و كړده وه ي نه فامه كانمان مامه له مان له گه لدا مه كه هه ر تو پشت و په ناي ت و
توانات به سه ر هه موو شتيكدا هه په.

جاريكي تر ده گه پيښه وه بؤ فهرمووده كه، حذيفة فهرمووي: ((يا رسول الله، فما
تأمرني إن أدركني ذلك؟))، واته: نه ي پيغه مبهري خوايه ﷺ به چي شتيك فهرمانم پي

۱- وهي في ((صحيح مسلم)) برقم (۵۲ / ۱۸۴۷).

دهكەي ئەگەر ئەوسەردەمەم بە سەردا هات ؟))، واتە: لە كاتى فیتنه دا چى بكەم؟ پێغه مبهرى خۆشه ويست ﷺ فەرمووى: ((تلزّم جماعة المسلمين وإمامهم)) واتە: پەيوەست دەبیت بە كۆمەلى مۆسلمانان و پێشەواكەيانەوه))، بە راستى ئەم رێگايە رێگای رزگار بوون و دەرياز بوونە، لە سەردەمى فیتنه دا، ئەو شتەى كە خۆى گەرە لە سەرت فرلوانى كردووه خۆت لە سەر خۆت تەنگى مەكە ! وە مەلى: كۆمەلەكەى من كۆمەلەى فلانە... حزبەكەم حزبى فلانە... مەبە كە سىكى حزبى و... مەبە كە سىكى دەمارگير... واز بهێنە لەم دەمارگيرى سەرسەخت و گەنيوه، تەنها با دەمارگيرى كەت بۆ كۆمەلى حەق بێت لە سەر رووى ئەم زەويى دا كە ئەویش كۆمەلى مۆسلمانانە، هەروەكو خۆى گەرە فەرموويه تى: ﴿هُوَ سَمَنُكُمْ الْمُسْلِمِينَ﴾ (سورة الحج) واتە: لە پێشدا و لەم قورئانە شدا هەر خوا ئێوهى ناواناوه مۆسلمان و خۆ بە دەسەوه دەر)) خۆى بەرز و بەرپۆز خۆى ئەم ناوهى لى ناوين بۆيە تۆيش دەست بگرە بە كۆمەلى مۆسلمانانەوه هەروەكو چۆن پێغه مبهرى خوا ﷺ رێنمويى حذيفەى كردووه و فەرموويه تى: ((تلزّم جماعة المسلمين وإمامهم)) كە چى حذيفە بەردەوامە لە پرسىيارەكانى دەلێت: ((فإن لم يكن لهم جماعة ولا إمام ؟))، واتە: ئەى ئەگەر مۆسلمانان نە كۆمەلەيان هەبوونە پێشەوا)) ئەویش فەرمووى: ((فاعتزل تلك الفرق كلها ولو أن تعض بأصل شجرة حتى يدركك الموت وأنت على ذلك)) واتە: خۆت بە دوور بگرە لە هەموو ئەو فیرقە و تاقمانە، ئەگەر چى بە قەپ گرتنىشت بێت بە پەگى دارێك هەتا مردن پێت دەگات، تۆش هەر بە هەمان شێوه دوور بگرە)).

جا بۆيە فیتنه و تاقىكردنەوه كە زياد دەگات و گەرە دەبێتەوه كاتى كە سانێك ئاگرە كە گر بەدن و بەرێوهى بیهن لە پێستى خۆمان و بە زمانى خۆمان قسە دەكەن هەروەكو چۆن ئەو پاستگۆيە فەرموويه تى كە هەرگیز لە خۆ، قسە ناكات. بەلا كە زياتر و زۆرتر دەبێت كاتى بزانیست كەوا فیتنه كە رووبە رووى دلەكان دەبێتەوه... هەندى كەس هەن وا دەزانن ئەگەر لە جیگای فیتنه كە دوور بكەونەوه لە پاش ئەوهى رووبە رووى بووهوه بە چاوه كانى بينى و بە گۆيە كانى گۆيىبىستى

و شه کانی بوو به لکو رهنګه به نه ندانه کانی به شداری کرد به لکو رهنګه دلّه کای
 په یوه ست بوو پیوه، پاش نه وه وا ده زانی نه گهر نه وه له و جیګه به دور بکه ویته وه
 نه وا هم موو شتیک ته واو ده بیټ... به لام کاتی ده پوات بق سهر جیګه کای بق نه وه ی
 بخه وی نه وا دیمه نی نه و فیتنه ديسان به بهر چا ویدا دین و ده چن و وینه به وینه
 و شه کانی فیتنه ده بیسی و له گویتدا دوو باره ده بیټه وه و شه به و شه... یو؟
 چونکه پیغه مبه ری خوا ﷺ ده فرمویت: (هروکو له (صحيح مسلم)) دا هاتوه
 له فرموده ی (حذیفة ی کوپی الیمان) هوه که ده لیت: ((تعرض الفتن علی القلوب
 کالحصیر عودا عودا))، واته: فیتنه کان روو به روی دلّه کان ده بنه وه وه کو حه سیریک
 دار به دار))، واته: فیتنه به فیتنه ((فأی قلب أشربها نکت فیہ نکتة سوداء))،
 واته: هر دلک خوار دیه وه و وه ریگرت نه وا خالیک ری هشی تیادا به جی ده هیلی))
 نه ی خودایه!! جا هر دلک هندی له و فیتنه یه ی چه شت نه وا شوینه واریکی رهش
 له ناو دلیدا ده هیلیته وه ((وأي قلب أنکرها))، واته: هر دلک نینکاری لی کرد و
 رده ی کرده وه))، به هیچ شیوه یه ک جیګای فیتنه ی تیادا نابیته وه، چونکه به
 فزلی خوا پر به له ثیمان و قورئان نویت و ته سبیحات و ئیستغفار و فرمان کردن به
 چاکه و بانگه واز کردن بق خوا و خوشویستنی هه ژاران و نه داران، جا نه وه دلک
 پر به له چاکه، بویه فیتنه دیت به دوا جیګایه کدا ده گه پیت له و دلّه روناک و
 گوپرایه له دا که چی هیچ جیګایه ک بق خوی نادوزیته وه و نه مجار دهرده چیت!
 به لی... نه و فیتنه یه روو به روو ده بیټه وه به لام له ناو دلّه کیدا جی نابیته وه و
 دلّه کان هیچ لی ناخواته وه چونکه نه و نینکاری لی کردوه .

نه ی من له پیشدا نه مگوت: که وا ده بی چو لکردن و به تالکردن (التخلية) له پیش
 خورازاندنه وه (التحلیة) وه ده بی دلّه کان پاک بکه یته وه له پیشدا بق نه وه ی ماده ی
 ثیمانی تیادا جیگیر بیت بویه له پاش نه وه نه گهر فیتنه ی روو به روو بیته وه نه وا
 رده ی ده کاته وه و وه ری ناگریټ ((وأي قلب أنکرها نکت فیہ نکتة بیضاء حتی
 تصیر علی قلبین، علی أبيض مثل الصفا، فلا تضره فتنة ما دامت السموات

۱- أخرجه مسلم، کتاب الإیمان، باب رفع الأمانة والإیمان من بعض القلوب و عرض الفتن علی القلوب (۱۴۴).

والأرض، وعلى أسود مربادا كالكوز مجخياً لا يعرف معروفا ولا ينكر منكرا إلا ما أشرب
من هواه)) وقلب أبيض لا تضره فتنة ما دامت السماوات والأرض))، واته: هه ر دلتك
ئينكاري له فيتنه كه كرد نهوا خالتيكي سبي تبادا به جي دههيلي، تاكو دهبيته دوو
جوره دل: به كتيكان سبي ههروه كو شتيك روون و پاك و بيگره د بويه چيتر هيچ
زياني پيناگه يهن تاكو زهوي و ناسمانه كان هه ن، نهوي تريان دليكي ره شه وهكو
گزه يه كي لاره وه بوو وايه جا هيچ چاكه يه ك ناناسيت، هيچ خراپه يه ك ئينكار ناكات
ئيللا شتيك كه ناره زووه كه ي پي ناو بدات)) نهوه دليكه پر له هه وهس و
ناره زووه !.

هه وهس و ناره زوو پادشايه كي سته مكاري نه فامي زورداره، گوپه كان كه پر
دهكات بۆ بيستني حق وه چاوه كان كويز دهكات بۆ بينيني به لگه و چاكه كاري،
هه رچه نده نهو به لگه و چاكه يه وهكو پوژي روون و روناك بييت له كاتي
چيشته نكاودا وه وهكو روژ وابي كاتي ك دهره وشيته وه، خاوه ني هه وهس و ناره زوو
هه رگيز قسه يه ك وه رناگريته له خوداوه و يان له پيغه مبهري خوداوه ﷻ، پي
ده لتيته: گوشتي به راز هه رame، كه چي نهو پيته ده لتيته: به لي جارن هه رام بووه
چونكه نه خوش بووه و نه خوشي له گه ل خويدا گواستوه ته وه، به لام ئيستا به راز
له كي لگه ته ندروسته كاندا به خيو ده كريته و له ژير چاوديري پزيشكي پسپوردا ئيتر
بۆ هه رame؟ پي ده لتيته: نالتون هه رame، نهو ده لتيته: بۆ؟ چي شتيك و هو كاريك
هه يه بۆ هه رام كردني نالتون له پياوان؟

پي ده لتيته: مه ي هه رame... نهو ده لتيته: به لي، به لام نه وانه ي نه م سه رده مه
پي نالين مه ي به لام پي ده لتيته (المشروبات الروحية) به ناوي تره وه ناويان لي
ناوه به هوي نه وه ي له گه ل نه م سه رده مه ي تيادا ده ژين بيگونجين...

همزوك همز المتكر المتغال	إن قلت قال الله قال رسوله
تبع لهم في القول والأعمال	أو قلت قال الصحابة و الأولو
وابو حنيفة والإمام الغال	أو قلت قال الشافعي وأحمد
وأخبالوا على حرام الله بالإحلال	صدوا عن وحي الإله ودينه

يا امة لعبت بدين نبيها كتلاعب الصبيان في الأوحال
حاشا رسول الله يحكم بالهوى تلك حكومة الضلال

واته: نه گهر بلتييت خوا و پتغه مبه ره که ی فه رموی، نه وا چاوه قريپيت لي ده که نه وه کو که سيکی بي برپوي له خويایي، يان بلتييت هاوه لان فه رمويان و شويته و توواني نه وان له وته و کرده وه کانياندا، يان بلتييت (الشافعي) و احمد فه رموي ابو حنيفه و پشه وای به نرخ و گرانبه ها (مه به ستي مالکه)، به ره لستي وه حی خوا و دينه که ی ده که نه، فيل ده که نه له وه ی خوا حرامی کردوه و حلالی ده که نه، نه ی نه و نوممه ته ی که به دينی پتغه مبه ره که ی ياريان کردوه وه کو ياريکردنی مندال له نيو قورپاودا، حاشا بيت که پتغه مبه ر حوکم به ه وه س بکات، به راستی نه وه حوکميکی کويرانه یه...

خوای گه وره ده فه رمويته: ﴿يٰۤاٰدٰمُ اِنَّا جَعَلٰنَكَ خَلِيْفَةً فِى الْاَرْضِ فَاٰمُرُكَ بِالنَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوٰى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اِنَّ الَّذِيْنَ يَضِلُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيْدٌ يَّمَّا تَسُوْا يَوْمَ الْحِسَابِ﴾ ص: ۲۶، واته: نه ی داود! به راستی نيتمه تومان کرده جينشين له سهر زه ويده بو به ريوه بردنی کاروياری مه ردم، ده سا تويش به شيويه کی په سهند و به هق و دادگه رانه له نيوان خه لکدا برپار بده و حوکم بکه، و شويته هوا و ناره زوو مه که وه له حوکمکردندا تا به و هويه وه له ريگای خوا گومرات بکات بي گومان نه و که سانه ی که له ري خوا لاده دهن و گومرا نه بن سزا و جه زره به ی توند و سه ختيان بو هيه به هوی نه وه ی که روي حيساب و پاداشت و توله يان له بير کردوه)).

حذيفة ده لتي: ((القلوب أربعة: قلب أجرد فيه سراج يزهر- أي: ينير- وقلب

۱. أخرجه ابن أبي شيبة في ((المصنف)) (۱۱/ ۳۶) عن أبي البخري عن حذيفة، قال أبو نعيم في ((الحلية)) (۴/ ۳۸۵): ((و أرسله) وقد روي مرفوعاً، أخرجه أحمد (۳/ ۱۷)، وأبو نعيم (۴/ ۳۸۵) عن أبي سعيد الخدري مرفوعاً، وفيه علتان: ضعف ليث، والانقطاع بين أبي البخري وأبي سعيد، وضعفه الشيخ شعيب في تحقيق المسند (۲۹/ ۱۱)، وانظر: ((مجمع الزوائد)) (۱/ ۶۳).

أغلف مربوط على غلافه، وقلب منكوس، وقلب مصفح، فأما القلب الأجرد فقلب المؤمن سراجة فيه نوره، وأما القلب الأغلف فقلب الكافر، وأما القلب المنكوس فقلب المنافق عرف ثم أنكر، وأما القلب المصفح فقلب فيه إيمان ونفاق فمثل الإيمان فيه كمثل البقلة يمدّها الماء الطيب، ومثل النفاق فيه كمثل القرحة يمدّها القيح والدم، فأى المادتين غلبت على الأخرى غلبت عليه))، واته: دلّه كان چوار جوړن: دليكي روت و به تال چرايه كي تيديايه و روناكي ده تاته وه، دليكي به رگ گيراو و به به رگه كى به ستر او ته وه (واته: دلکو ټر بووه)، دليكي سهره و خوار، دليكي گوشاد، جا دلّه روت ته كه نه وا دلي ثيمانداره چراكه ي تيډا روناكيه كه يه تي، دلّه به رگ گيراو كه نه وا دلي بياو په، دلّه سهره و خواره كه نه وا دلي دورووه حقه ناسي، به لام پاشان نكولي لي كرد، دلّه گوشاده كه نه وا نه و دلّه يه كه وا ثيمان و دورووي تيديايه جا نمونه ي ثيمانه كه وه كو سه وزى وايه و ناوي پاكي پي ده گات، نمونه ي دوروويي كه ي وه كو برينك وايه و خوین و زوخمى پي ده گات، جا هر ماده يه ك له و دوانه زال بو به سهر نه و ټر دا نه وا زال ده بي به سهر ټيدا)).

به لي نه ي پړداران... هاتني فيتنه نيشانه يه كه له نيشانه كانى قيامت جا نه و فيتنه يه زور بووه ته وه و زيادى كردووه و گړي گرتووه وه كو نه وه ي كه پووش و په لاش ناگرى تي به ر بوويټ...

پيش نه وه ي نه م به شه ته واو بكم ده ليم: فيتنه به گشتي ده بڼه دوو به شه وه و ستيه ميان نيبه نه وانيش:

فيتنه ي هه وه س و ناره زوو (الشهوات)، فيتنه ي گومان و دوو دلي ((الشبهات))

• فيتنه ي هه وه س و ناره زوو (الشهوات)...

نه مېشه جوړه كانى زوره، خواي گوره ده فهرمويت: ﴿رُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ﴾ ۱۴، واته: چه زوو ناره زوو بو ژنان بو كوپاني زور و بو كوكا و كيسه ي زيږ و زيوو، بوړه وه نه سپي نيشاندار و پر خال و

بۆ مەر و بزن و وشتر و گاو مەزرا و کشتوکال رازینراوه تهوه بۆ خهلك و لایان شیرینکراوه ته نانهت گهلی جار زیانی خوشیانی تیدایه و ملی خویانی بۆده شکینن که چی هەر که می ناکه نهوه!!)) نه مه نمونه به که له نمونه کانی فیتنه ی هه وه س و ئاره زوو.

پێغه مبه ری خواﷺ فرموویه تی هه روه کو له هه ردوو کتییی (صحیح) دا هاتروه له فرمووده ی (عمرو ی کوپی عوف الأنصاری) هوه ده لیت: ((والله ما الفقر أخشى عليكم ولكني أخشى أن تبسط عليكم الدنيا كما بسطت على من قبلكم، فتنافسوها كما تنافسوها، وتهلككم كما أهلکتهم))، واته: سویند به خوا هه رگیز له هه ژاری لیتان ناترسم به لام له وه ده ترسم که نیعمه ته کانی دونیاتان به سه ردا بریزری هه روه کو چون به سه ر نه وانه ی پش ئیوه دا رزا و ئیوه ش پیشبرکتی تیادا بکه ن هه روه کو نه وان کردیان و نه مجار به هه لاکه تدا بتانیات هه روه کو چون نه وان به هه لاکه تدا چوون)).

ته ماشای فیتنه ی سامان بکه و ته ماشای فیتنه ی دنیا بکه، جا سامان فیتنه یه کی زۆر سه خته، خوای گه وره ده فرمویت: ﴿إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ﴾ التغابن: ۱۵، واته: به راستی مال و منداله کانتان به لان بۆتان پێیان ناکی ده کرینه وه تا ده رکه وی کامتان گوێرایه لی ده که ن و کامیشتان یاخی ده بن که وابوو بیدار و هوشیار بن پێیان فریو نه خۆن!!))، واته: تاقیکردنه وه، جا منداڵ فیتنه یه، به لی به رپرسیاری ده رباره ی نه وان، نه وان ده بنه جیی تاقیکردنه وه ی تۆ، جاری و هه یه خوای گه وره (خه ی) ده کاته فیتنه هه روه کو چون له (شه ی) دا فیتنه هه یه، خوای گه وره ده فرمویت: ﴿وَبَلَّوْكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً﴾ الأنبياء: ۳۵، واته: تاقیتان ده که ینه وه به ناخۆشی، خۆشی، هه ژاری، ده وله مهندي، له ش ساغی و نه خۆشی، تا سابیر و ناشوکر ده رکه وی وه ئیلا خوا بۆ خۆی ده زانی وه به مه ش

۱- أخرجه البخاري كتاب الرقاق، باب: ما يحذر من زهرة الدنيا و التنافس فيها (٦٤٢٥) و في (٢١٥٨)، ومسلم كتاب الزهد والرقائق باب (٥٣) (٢٩٦١).

نيقامه‌ي حوججه‌يان له سهر ده‌كات تا كه س بيانووي نه‌ميښي)).

نيستاستا (ترمومتريكي زور وړد ده‌خه بهر ده‌ستت بق نه‌وه‌ي نيعمه‌ته‌كاني
به‌رده‌ستت بناسيټه‌وه، ثايا نه‌وه نيعمه‌ته يان توله سندنه‌وه‌يه (نقمه)؟ ته‌ماشاي
نه‌و سامانه‌ي به‌رده‌ستت بكه كه خواي گه‌وره پټي به‌خشيووي ثايا نيعمه‌ته يان
فيتنه‌يه؟ منډاله‌كانت ثايا نيعمه‌تن يان فيتنه‌ن؟ نه‌و كورسييه و پله و پاڼه‌ي كه
توي تباداي، پټيگه كومه‌لايه‌تبييه‌كه‌ت، ثايا نيعمه‌ته يان فيتنه‌يه؟ چوڼ نه‌وه بزانه؟
خيټراكه پټم بلې چوڼ له يه‌ك جودايران بكه‌مه‌وه؟ وه‌لام: (به‌ددانه‌كانت توند بيگره
و بزري مه‌كه، چونكه زور به‌نرخه!!) ده‌لټم: نه‌گر نه‌و سامانه‌ي به‌رده‌ستت له
خواي گه‌وره نزديكت بكاته‌وه نه‌وا نيعمه‌ته، هه‌روه‌ها نه‌گر سه‌روه‌ت و سامانه‌كه‌ت
له رنگاي حاله‌وه كوت كرده‌وه و حقي خواي گه‌وره‌ت لي ده‌ره‌ينا نه‌وا نيعمه‌ته،
نه‌گر سامانت به‌حرام كل كرده‌وه، له‌گه‌ل نه‌وه‌يشدا خواي گه‌وره سامانه‌كه‌ت
زياد ده‌كات نه‌وا دنيا به‌كه فيتنه‌يه و له به‌رگي نيعمه‌ت دايه، كه‌وايو هه‌موو
خه‌پړك كه له بهر ده‌ستت دايه نه‌گر له خوا نزديكت بكاته‌وه نه‌وا نيعمه‌ته و نه‌گر
له خوا دورت بكاته‌وه نه‌وا فيتنه‌يه و له به‌رگي نيعمه‌ت دايه. وه هه‌روه‌ها پله و پاڼه
نه‌گر له خوا نزديك بكاته‌وه نه‌وا من هم كارهم كړدووه له‌م جينگه‌به‌دا بق خواي
گه‌وره و ديني خوا و خزمه‌تي موسلمانان، هم كار و كورسييه يان هم پله و پاڼه‌م
نه‌گرتووه‌ته ده‌ست بق ستم كردن له هه‌څاران و نه‌داران يان به‌ده‌ست هيناني
هه‌وه‌س و ټاره‌زوويه‌كي پيس و بئ نرخ، يان شتيكي كورتي له‌ناوچوو، نه‌گر له‌خوا
نزيكي كرديته‌وه نه‌وا نيعمه‌ته و پټويستي به‌سوپاسگوزاري هه‌يه، نه‌گر له‌خوا
دووري كرديته‌وه نه‌وا دنيا به‌كه فيتنه‌يه هه‌ر چه‌نده له پيش چاوت پوښاكي
نيعمه‌تي له بهر كرد، جا دنيا به‌نه‌و فيتنه‌يه كه راستييه.

باش بير بكه‌ره‌وه له‌گوته‌ي خواي گه‌وره كاتيك ده‌فرمويټ: ﴿فَلَمَّا سُوا مَا
ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً
فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴿٤٤﴾ فَفُطِعَ دَائِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (الانعام: ٤٤-
٤٥، واته: جا كه نه‌و هه‌موو ناموزگاريه‌يان له بيرخو برده‌وه كه له‌سهر زماني
په‌يامبه‌ران كرابوون شينجا نيمه‌يش بق خه‌فلاندنيان و وه‌ك (استدراج) يكيښ،

دروازه‌ی هموو خيرِ کمان بؤ والا کردنه وه و رزق و رزقييه کی فرهمان رشت به سرياندا و نه وانيش خوښی و نه شوه گرتنی هه تا به و مال و مندا له ی پيماندا بوون ده عيه و فيزگرتنی و له ربي راست لاياندا نه وسا نيمه يش کتوپړک رقمان لي گرتن و نه وانيش له و هموو خوښگوزرانييه بي هيو و نا نوميد بوون. (۴۴) نينجا نه وانه ی که نامه قی و سته م پيشه يان بوو، هموو خير و خوښه کيان له کيس چوو و دواپراو بوون سوپاس و ستايشی بي پايانیش بؤ خواي په روه ردگاری جيهانه کان. (۴۵).

جوړه کاني هه وه س و ناره زوو نؤين، به لام ده ليم: جوړی ناره زوه که هه چوړنک بيت نه گه ر به نده که ته و به ی لي کرد و گه رايه وه بؤ لای خوا نه و خوا ته و به که ی لي و درده گريت هه رچه نده نه گه ر توشی زينایش هاتبي، نه گه ر توشی کرداره کاني قهومی (لوط) بوو، نه گه ر مه ی خوارده وه، نه گه ر دزی کرد وه هه رچه نده تاوانه که گه وره بيت، هه رچه نده تاوانه که ترسناک بيت نه گه ر به نده که ته و به ی کرد و له بن دهره پينا و په شيمان بووه وه و کرداری چاکه ی نه نجام دا نه و خواي گه وره ليی خوښ ده بيت، چونکه نه هلی سوننه هيچ که سيک به کافر نازان کاتي تاوانک له تاوانه گه وره کان نه نجام بدات نه مېشه فه زلي خواي گه وره به به سهر به نده کانييه وه.

خواي گه وره ده فه رمويت: ﴿إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ الفرقان: ۷۰، واته: مه گه ر که سيک په شيمان ده بيت ته وه و بپروا بينی و کاری چاک نه نجام بدا نا نه و که سانه خوا گونا و خراپه کانيان بؤ ده گوړيت به چاکه، هه مېشه خوا گونا و پښ و مېهره بانه)).

• به لام فیتنه ی گومان و دوو دلی (الشبهات).

نه مه ترسناک تره، چونکه نه گه ر دل له کان تامی گومانی چه شت نه و ده بيت ته باوه پړک لای خاوه نه که ی و رهنکه له و پیناوه دا بکوړيت يان نه و له و پیناوه دا که سی تر بکوړيت، چونکه نه و ده زانی له سهر بیر و باوه پړی راستی به، نه ویش له و ريگا يه وه دين سهر ده خات، که چی له راستيدا گومان و دوو دلی به !!

(نيمامى احمد) و (ابو داود) و (الحاكم) و (الدارمي) و جگه له وان ريوايه تيان كړدووه به سنده ديكى (صحيح) له فهرمووده ي (معاويه ي كوپى ابو سفیان) هوه كه وا پښه مبهري خواص^۱ فهرموويه تى: ((افترقت اليهود على إحدى وسبعين فرقة فواحدة في الجنة وسبعون في النار، وافترقت النصارى على ثنتين وسبعين فرقة فإحدى وسبعون في النار وواحدة في الجنة والذي نفس محمد بيده لتفترقن أمتي على ثلاث وسبعين فرقة، فواحدة في الجنة وثلثتان وسبعون في النار)) قيل: يا رسول الله! من هم! قال: ((الجماعة)) واته: جوله كه كان له نيو خوياندا بوونه حه فتا و يهك تاقم و فيرقه وه و يهكيكيان له به هشتدايه و حه فتاي له ناگردايه، وه گاوردكه كان له نيو خوياندا بوونه حه فتا و دوو تاقم و فيرقه وه حه فتا و يهك تاقميان له ناگردايه و يهكيكيان له به هشتدايه، سوښد به و خويي كه گياني (محمد) ي به دهسته به دلنيايييه وه نوممه ته كه م ده بيته حه فتا و سى تاقم و فيرقه وه، يهكيكيان له به هشتدايه و حه فتا و دوو له ناگردايه، فهرموويان: ئه ي پښه مبهري خواص^۲ كين ئه و كومه له پزگار بووه؟ فهرمووي: كومه ئي موسلمانانه)).

له ريوايه تيكى تر دا كه (الترمذي)^۳ ريوايه تى كړدووه: ((على ثلاث وسبعين ملة كلها في النار إلا واحدة)) قالوا: من هي يا رسول الله . قال: ((ما أنا عليه و أصحابي))، واته: ده بيته حه فتا و سى تاقم و فيرقه وه، يهكيكيان له به هشتدايه و حه فتا و دوو له ناگردايه، فهرموويان: ئه ي پښه مبهري خواص^۴ كين ئه و كومه له پزگار بووه؟ فهرمووي: ئه و به رنامه يه يه كه ئه مړو من و هاوه لانمى له سهره)).

۱- أخرجه أحمد (١٠٢ / ٤)، وأبو داود، كتاب السنة، باب شرح السنة (٤٥٩٧)، والدارمي (٢٥١٨)، والحاكم (١٢٨ / ١) بسند حسن عن معاوية رضي الله عنه.

قال الحاكم: ((هذه أسانيد تقام بها الحجة في تصحيح هذا الحديث)) ووافقه الذهبي.

وقال شيخ الإسلام في ((الاعتصام)) (١ / ١٢٢): ((هذا حديث محفوظ من حديث معاوية)) وأصل حديث الاقتراق ثابت من طرق أخرى، كما عند أبي داود (٤٥٦٦)، والترمذي (٢٦٤٠)، وابن ماجه (٢٩٩١)، وأحمد (٢ / ٣٣٢)، من حديث أبي هريرة مرفوعاً، وسنده حسن.

۲- أخرجه الترمذي، كتاب الإيمان، باب ما جاء في افتراق هذه الأمة (٢٦٤١) وقال: ((هذا حديث حسن مفسر غريب))، والحاكم في ((المستدرک)) (١ / ١٢٨، ١٢٩) من حديث عبدالله بن عمرو مرفوعاً، وفي سنده الأفرقي و هو ضعيف، لذا ضعفه من هذا الوجه الحاكم، ورمز السيوطي لضعفه في ((الجامع الصغير)) (٧٥٣٢ - فيض). وقال الشاطبي في ((الاعتصام)) (١ / ١٦٥): ((إسناده غريب)).

نهم گومانانەش زور ترسناكن، كه به هويه وه چهنده ها كومه ل جيا بوونه وه،
ههروه كو ابن القيم^۱ دهفه رمویت: هیچ شتیک (القدریه و المرجئه و الخوارج و
المعتزله و الروافض) و هه موو كومه له كانی تری نه هلی بیدعهی به و رنگایه دا
نه بر دوه كه تیی كه وتوون ته نها خراب تیگه یشتن له خوا و پیغه مبركه ی^۲.

نایا ده زانی الخوارج ئیمامی (علی) یان به كافر ده زانی ؟؟ له كاتیكدا شه وچ
كه سینكه !!؟؟ نه و نه و كه سه یه كه له ماله كه ی پیغه مبره ی خوادا^۳ گه وده بووه و
شه ویشه به سه ... به كافریان زانی به هوی گوماننیکه وه ! كه ئیستیا كاتی شه وه
نییه باسی بكه ین وه به دریزی له كتیبی (الفتنه بین الصحابة) دا باسم كردوه بۆ
هه ر كه سی ده یه وی بگه ریته وه بوی، به لام ده مه ویت باسه كه ته واو بكه م به دانانی
چهنده خالینکی كرداری (عملی) وه كو چاره سه ریک بۆ نهم نه خوشیه ترسناكه، له
كاتیکدا كه فیتنه بلاو بووه ته وه، فیتنه ی هه وه س و ئاره زوو وه فیتنه ی گومان و
دوو دلی ... وه من هیچ سه رده میك نازانم (به پیی خویندنه وه كانم) كه به وشیه وه
فیتنه ی تیادا بلاو ببیته وه (له هه ردوو جۆره فیتنه كه) وه كو نهم سه رده م، كه وا بوو
هه نكاوه كرداریه كان (عملی) چین به ره و ریگای رزگار بوون ؟

یه كه م: خالی كرداری سه ر ریگا

پاستكردن و دلسۆزی له كاتی داواكردنی یارمه تی له خوداوه ندی گه وده و بی
هاوتاوه، والله من هیچ رزگار بوونیكم نییه و تۆیش هیچ رزگار بوونیكت نییه ته نها
به پاستكردن له كاتی په نا گرتندا به خوای گه وده، به و زانیارییه ی كه پیته هه رگیز
له خۆ بایی مه به، نه به گوپراه لیکه تیش، نه به په رسته كه تیش ... به لكو په نا به
خوا بگه ره دلیابه، كه هیچ رزگار كه ریک و هیچ په نایه ك نییه ته نها بۆ لای نه و
نه بیت، خوای گه وده ده فه رمویت: ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ
دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾ البقرة: ۱۸۶،
واته: هه ر كاتی به نده كانم له باره ی من پرسیارت لی ده كه ن: نایا من دوورم
لیتانه وه یان نزیک؟ ده بی بزائن، من زور نزیکم لیتانه وه به هاناو پارانه وه ی نزا

۱- ((الروح)) (ص ۶۲ دار الكتب العلمية).

گوځانه وه ديم و وه لاميان نه دمه وه هر که ليم وه پارين دها نه وانش فهران و داخواري من وه لام بده نه وه و فرمانه کانم پشتگوځ نه خن و باوه پي ته و او بته ويان به من هه بي، به شکو ري راست بو خو به دي بکن))

هيچ هيژ و توانايه کمان نييه بو نه جامداني گوځپايه لي يان وازهيټان له سهر سرپيچي يان هه لاتن و دهرياز بوون له فیتنه ته نها به يارمه تي خواي گه وړه نه بيت...

ابن الجوزي^۱ ده ليت: ((شيخك له نه هلي زانست و زانياري له قوتابييه كه ي خوي پرسى كه له مه جليسه كدا لاي بو، فهرمووي: كورم... چي ده كه يت نه گهر به لاي رانه مه پيكتا تيپه پيت و سه گي رانه مه په كه پيت وه پي (حه پي كرد)؟ فهرمووي: مه په كان له خوم دور دمه وه تا له توانامدايه، فهرمووي: نه ي چي ده كه يت نه گهر جاريكي تر پيت وه پي؟ فهرمووي: سه كه كه ده گه پيتمه وه تاكو ده توانم. فهرمووي: نه ي چي ده كه يت نه گهر بو جاري سييم وه پي؟ فهرمووي: وه كو نه وه ي جاري پيشور ده كه م... فهرمووي: كورم... جا نه وه دريژه ده كيشي، به لام نه گهر رزگار بوونت ده وي و ده ته ويټ بپه پيتمه وه په نا بگره به خاوه ني مه په كه نه وا سه گي رانه مه په كه ت له كولا ده كاته وه... نه گهر رزگار بوونت ده وي نه وا په نا به خوا بگره جا فيلي شهيټانت له كولا ده كاته وه)) كه و ابو هيچ ريگا چاره يه ك نييه له فیتنه رزگارت بكات ته نها به راستكردن نه بيت له په نا گرتنت به خواي گه وړه... هه تگاوي دووم: ده ست گرتن به به رده و او ميوونه وه له كاتي ته نگانده دا...

له پاش نه وه ي په نات به خوا گرت و په رسته نه كانت نه جامدا، نوځه كان له كاتي خويده نه جامدا و خويندنه وه ي قورټان و پاريزگاري كردن له ويرده كان و ئيستفغارو زه ليلي نواندن و پارانه وه و ته سبيحات و سوپاس گوزاري خوداوه ند و وتني (لا اله الا الله و الله اكبر).. تاكو كوټايي نه و جوړه كاني تر له جوړه كاني په رستن...

گوځ بگره و بزانه پيغه مبري خوا ﷺ چي ده فهرمويت، فهرمووده كه يش له

۱- لي ((تلبيس إبليس)) (۴۷) بتصرف.

(صحيح مسلم)^۱ دايه له فهرمووده ي (معقل ي كورې يسا) هوه ده لئيت: ((العبادة في الهرج)) واته: پهرستن له (الهرج) دا الهرج چييه؟ مه به ستي فيتنه يه ((العبادة في الهرج كهجرة إلی))، واته: پهرستن له (الهرج) دا وه كو نه وه يه كه سيك كړچ بكات بڼ لا من)) واته هه ركه سي خوي گوره ده پهرست له سهردهم فيتنه و كوشتار دا نه وا پاداشته كې وه كو پاداشتي كه سيكه كه كړچي كرديت بڼ لاي پيغه مبهري خوا (P) له شاري مه ككړه بڼ شاري مه دينه ... كه وا بوو پاريزگاري له پهرستنه كانت بكه له كاتي فيتنه دا... .

هه نكاوي سنيهم: ناماده بوون له مه جليسي زانستدا.

هه رگيز نه و مه جليسه باشانه له ده ستي خوت دهرمه كه بڼ نه وه ي باشتر خوي گوره بناسيت، باشتر پيغه مبهري خوا ﷺ بناسيت و باشتر حال و حرام بناسيت وه باشتر سوننه و بيدعه بناسيت، جا هه ركه سي ريگايه كي گرته بهر به مه به ستي فيزيووني زانباري نه وا خوي گوره ريگاي به هه شتي بڼ سووك و ناسان ده كات ...

هه نكاوي چوارهم: هه رييتي كه ساني باش ..

واز له چا كه كاران مه هينه، چونكه نه وانه، كه خوي گوره ت بهير ده هينه وه و ناگاداري ناگرت ده كه نه وه وه له خراپه و خراپه كاران دوورت ده كه نه وه، به رده وام به له هاوريتي نه و كه سانه.

له فهرمووده يه كدا كه (أبو داود و الترمذي) و جگه له وان ريوايه تيان كړدوه به سانه ديك كه شيخ (الباني) به (حسن) ي زانيوه له فهرمووده ي (أبي سعيد الخدري) كه وا پيغه مبهري خوا ﷺ فهرموويه تي ((لا تصاحب إلا مؤمناً، ولا يأكل طعامك إلا تقي))^۲ واته: هاوريتي هيچ كه سيك مه كه ته نها ثيماندار نه بيت و هيچ كه سيك

۱- أخرجه مسلم، كتاب الفتن وأشراط الساعة، باب فضل العبادة في الهرج (٢٩٤٨).

۲- أخرجه أبو داود، كتاب الأدب، باب في كراهية المرأة (٤٨٣٢)، والترمذي كتاب الزهد، باب ما جاء في صحبة المؤمن (٢٣٩٥)، وابن حبان في (صحيحه) ((٥٥٤، ٥٦٠))، وحسنه الشيخ الألباني في ((صحيح الجامع)) ((٧٣٤١))، و((المشكاة)) ((٥٠١٨)).

چيشته كه ت نه خوات ته نها كه سي له خواترس نه بيت)) وه به م چهند وشه يه كوټايي به به شه كه دينم و چهند كوټاييه كي خوش و گرنگه !! هرگيز بي ناگا مبه له يادي خوا چونكه يادكردنه وه ژيانه وه ي دله كانه هه روه كو خوشه ويستي دله كان محمد ﷺ هه رمويه تي.

له هه ردوو كتيبي (صحيح)^۱ دا هاتوو له هه رموده ي (ابي موسي الاشعري) يه وه كه وا پيغه مبه ري خوا ﷺ هه رمويه تي: ((مثل الذي يذكر ربه، والذي لا يذكر ربه، كمثل الحي والميت)) واته: نمونه ي ئه و كه سي يادي خوا ده كات و ئه وه ي يادي ناكات وه كو زيندوو و مردوو وايه)).

داوا له خوا ده كه م له بهر خاتري ناوه بهرز و مه زنه كه ي خو ي (الاسم الأعظم) نه گه ره كه سي به و ناوه وه داواي لي بكات ئه وا خواي گه وړه پتي ده به خشي وه نه گه ر لي پاريته وه ئه وا وه لامي ده داته وه، كه وا ئيمه و ئيوه له فيتنه پپاري زي ئه وانه ي كه ناشكران و نه وانه ي شاراوه ن و هه ر خو ي پشت و په نامانه و تواناي به سه ر هه موو شتي كدا هه يه ... له نيشانه كان ي قيامه ت ئه وه يه: كه كار ده دري ته ده ستي كه سانيكه وه شايه ني ئه و كار نه بيت و ئه مه به دري زي له به شي داها توودا باسي ده كه ين - انشاء الله - .

۱- أخرجه البخاري، كتاب الدعوات، باب فضل ذكر الله (٦٤٠٧) واللفظ له، ومسلم، كتاب صلاة المسافرين و قصرها، باب استحباب صلاة النافلة في بيته و جوارها في المسجد (٧٧٩).

له نيشانه كاني قيامت: فهوتان و بزركردني سپارده

(ضياع الأمانة).

به پيژان ... به رده و امين له باسكردني نيشانه بچو كه كاني قيامت و له م به شه دا وتاره كه م ته رخاڼ ده كه م به و نيشانه يه وه كه نه گه ر به جواني گوتی لی بگری وا ده زانم كه دل كه ت پر ده بيت له خو شه ويستی خواي په روه ردگار و پيغه مبه ره ده سټپاكه راستگو كی... نه م نيشانه يه له ناستی مؤثا يه تی بلا و بووه ته وه، له هه موو جيهاندا به شيوه يه كي گشتی وه له م نوممه ته دا به شيوه يه كي تايبه تی ولا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم ...

به وردی له گال مندا بيريكه روه وه له و فرموده يه ي پيغه مبه ري خوا... كه له (صحيح البخاري) دا هاتووه له فرموده يه كي (ابو هريره) وه ده ليت: ((بينما النبي ﷺ في مجلس يحدث القوم، جاءه أعرابي، فقال: متى الساعة؟ - واته: له كاتيكدا كه وا پيغه مبه ري خوا... له نيو هاوه لانيدا بوو قسه ي بؤ نه وان ده كرد كابرايه كي ده شته كي هات بؤ لاي و فرمودی: كه ي قيامت ديت ؟)) فمضى رسول الله ﷺ يحدث، فقال بعض القوم: سمع ما قال، فكره ما قال، وقال بعضهم: بل لم يسمع حتى إذا قضى حديثه، قال: ((أين السائل عن الساعة؟)) قال: ها أنا يا رسول الله ﷺ. قال ﷺ: ((فإذا ضيعت الأمانة فانتظر الساعة)). فقال الأعرابي - الفقيه -: كيف إضاعتها يا رسول الله؟ واته: كه چي پيغه مبه ري خوا... له سر باسه كه ي خوي رويشت و ولا می نه دايه وه بؤيه هه ندي له خه لكه كه فرموديان: نه وه ي كابرا فرمودی بيستی و پتي ناخوش بوو، هه نديكيان فرموديان: به لكو نه و قسه كه ي نه بيست، تاكو له قسه كاني بووه وه نه مجار فرمودی: كوا نه و كه سه ي پرسياي قيامت ده كرد؟ فرمودی: نه وه تا ليتره م نه ي پيغه مبه ري خوا... پيغه مبه ري خوا... فرمودی: نه گه ر سپارده فهوتا و بزركردني و چاوه رواني قيامت

بكه... نه مجار ده شته كييه كه فهرمووي: (نهو دانا و تيگه يشتووه): نهی پيغه مبهري خواځه فهورتان و بزر بووني چؤن ده بيت؟)). بؤيه پيغه مبهري خواځه باسي شيوه يه كه له شيوه كانى بزر كردن و فهورتاني سپارده ي كردو فهرمووي: ((اذا وسد الامر الى غير اهلها فانتظر الساعة))، واته: نه گهر كار درا به ده ستي كه سانيكه وه شايسته ي نهو جيگه يه نه بوون نهوا چاوه پرواني قيامت بكه)). له گوته يه كي تردا هاتووه: ((اذا اسند الامر الى غير اهلها)).^۱

نايا من به نيوهم نه گوت كه نهو كه سيكه ههرگيز له خو وه قسه ناكات؟! نهی نيتسا كاروبار نه دراو ته ده ستي جگه له خاوه نه كانيان؟ به لي سوپند به په روه ردگاري كه عبه... له هه موو بواره كانى ژياندا كاره كان دراونه ته پال كه سانيكي ناشايسته به بي نه وه ي هيج بواريكي فهرامؤش كرد بيت... ((ثيللا مه گهر خوا به ره حمى خو ي ره حمى كرد بيت)) من ته نها باسي يه كه شيوه له شيوه كانى سپارده ناكه م كه نه ویش: ويلايهت و ده سه لاته — نه م شيوه يه له پاشاندا باسي ده كه م به لام ده مه ویت ههر له سهره تاوه بزائن كه سپارده چهنده ها شيوه و جوړي هه يه ...

ليړه دا خو شه ويست ځكه كرده وه يه كه بدرېته ده ستي كه سيكه وه جگه له خاوه نه كه ي نهوا كردوويه تيه جوړي كه له جوړه كانى فهورتان و بزر كردنى سپارده ... فهورتاني سپارده كانيش نيشانه يه كه له نيشانه كانى قيامت ووا ده زانم كه نه م نيشانه يه روويداوه و بلاو بووه ته وه وه زؤر به جوانى بؤ هه موو كه سيك روون بووه و ته وه ...

پيغه مبهري خو شه ويستان ځكه له فهرمووده يه كي تردا زؤر به وړدى باسي نه مان و فهورتاني سپارده كانى كردووه .. كه و ابو خيراكه — نهی براى موسلمانم — قيريه و بزانه چؤن سپارده وهرده گيريت؟ نه مجار چؤن به رزده بيته وه؟ وه چؤن بزر ده بيت؟ له پاشان باسي شيوه كانى سپارده به دريژي ده كه ين (انشاء الله)

۱. أخرجه البخاري، كتاب الرقاق، باب رفع الأمانة (٦٤٩٦).

هه روه كو باسماڼ كرد ... پټزداران ... من نامه وي ته نها باسي نيشانه كه بكه م و به سهريدا برېوم ... نه خير ... به لكو له گه ل نيشانه كه دا راده وه ستم بڼو نه وهى نه خو شيبه كه ديارى بكه م ... وه پاشان چاره سهره كه دى ديارى بكه م ... به لكو په روه رڼگارى زه وي و ئاسمانه كان ئيمه و ئيوه رزگار بكات له م جوړه فيتانه ... چ نهينيبه كان و چ ئاشكر اكان هه ر خو پشت و په نامانه و به توانايه به سهره موو شتيكدا ... پيغه مبهري خوا ﷺ باسي نه وه دهكات چوڼ سپارده به رز ده بيتسه وه و ده فوټي ... ده لټ: (فهرموده كه ئيمامى (البخارى و مسلم)^۱ ريوايه تيان كړدوه له فهرموده (حذيفة بن كوفى اليمان) ده ده لټ: ((حدثنا رسول الله ﷺ حديثين رأيت أحدهما وأنا أنتظر الآخر، حدثنا: ((أن الأمانة نزلت في جذر قلوب الرجال، ثم نزل القرآن، ثم علموا من القرآن، ثم علموا من السنة))^۲، واته: پيغه مبهري خوا باسي دوو فهرموده بڼو كړدين و من په كيكيانم بينيوه و چاوه روانى نه وي ترم، باسي بڼو كړدين كه سپارده دابه زيوته ناو ره گى دلى پياوان نه مجار قورئان دابه زيوه و نه مجار له قورئانه وه فير بوون و نه مجار له سونته ته كانه وه فير بوون)).

ته ماشاي شيوه دابه زيني سپارده بكه.

نه مجار حذيفة ده لټ: وحدثنا عن رفعها، قال: ((ينام الرجل النومة، فتقبض الأمانة من قلبه، فيظل أثرها مثل أثر الوكت))^۳ واته: نه مجار باسي به رزيونه وهى سپارده بڼو كړدين و فهرمودى: كابرايه كه ده خوي و سپارده كه له دليدا دهرده هينريټ و شويته واره كه دى له دليدا وهكو خالتيك ده ميټيټه وه)).

صه لات و سه لام له سهر نه و كه سه دى كه خوي گوره پاكترين و به رزترين پله دى ره و انبيزي پي به خشيوه ... كابرايه كه شه وټك له شه وان ده خوي كه سبه يني هه لده ستي كه چى سپارده له دليدا دهره يټنراوه ... بووه ته كه سيكي ناپاك

۱- أخرجه البخاري كتاب الرقاق، باب رفع الأمانة (٦٤٩٧)، ومسلم كتاب الإيمان، باب رفع الأمانة والإيمان من بعض القلوب و عرض الفتن على القلوب (١٤٢).

۲- وأسوق لطيفة سريعة فقط لأحبائنا وإخواننا من طلبة العلم بأن البداية الحقيقية الصحيحة للطلب تكون - بنص هذا الحديث: القرآن ثم السنة !.

۳- قال ابن منظور في ((اللسان)) (مادة وك): ((الوكت: الأثر اليسير في الشيء)).

((فتقبض الأمانة من قلبه، فيظل أثرها مثل أثر الوكت))، واته: جا سپارده له دليدا
 د درده هينريټ، شويته واره كهي دهمينټه وه هه روه كو خالټيك)) ته ماشاي ته و خاله
 ره شه كه مه بكن له و جيگايهي كه سپاردهي لي به رز بووه ته وه، نه مجار فهرمووي:
 ((ثم ينام النومة فتقبض، فيبقى أثرها مثل المجل كجمر دحرجته على رجلك فنفظ،
 فتراه منتبرا، وليس فيه شيء))، واته: نه مجار شه ويكي تر ده خه وي ديسان
 سپارده كه له دليدا درده هينريټ و شويته واره كهي له دليدا وه كو پارچه پيسټيكي
 ناوساو دهمينټه وه به لام به تاله و هيچي تيډا نيهي (له زماني عه ره بيدا ماناي المجل
 واته: شويته واري كار كړدن له ناو ده سټي مروفدا) وه كو پارچه يه ك ناگر به سهر
 پټيه كاتندا بيهيني و نه ویش به رز ده بيته وه و ده ناوسي بويه ده ييني به رز و
 ناوساو بووه كه چي هيچي تيډا نيهي نه گهر فشاري بخي ته سهر نه وا ده گوشري)).
 ((فيصبح الناس يتبايعون، فلا يكاد أحدهم يؤدي الأمانة، فيقال: إن في بني فلان
 رجلا أميناً))، واته: پاشان خه لكی ده كړن و ده فروشن كه چي واي لي ديت هيچ
 كه سيك نادورنه وه كه حقي سپارده بدات، ده لټن: له به ني فلاندا كاپرايه كي
 ده سټپاك هيه)) نه ي خودايه...! كاپرايه ك به په نجهي ده ست نيشاره تي بو
 ده كړيت له (به ني فلان) ((ويقال للرجل ما أعقله؟ وما أظرفه وما أجلده؟))، واته:
 ناكو به پياويك ده لټن: چهند ژيره؟!، چهند رووخوش و قسه خو شه؟!، چهند به
 غيره ته؟!)) له پيش خوي ه ليدنه ين و به ناړه واوه كه سه كه ده پيټون ((وما في قلبه
 مثقال حبة خردل من إيمان)) واته: كه چي له دليدا يه ك گهرديله باوه پي تيډا نيهي))
 حذيفة ده لټيت: ((والقد أتني علي زمان وما أبالي أياكم بايعت)) واته: سه رده ميك
 هاتووه ته سه رمد كه هيچ گويم پټي نه ده دا كه شمه كيك بفروشمه فلان يا له فلاني
 بسينم))، ((لئن كان مسلما رده علي الإسلام)) واته: من له گهل هه موو كه سيكدا
 په فتار ده كه م... نه گهر نه و كه سهي كه من په فتاري له گهلدا ده كه م كه سيكي
 موسلمان بوو نه وا نيسلام بوونه كه ي ريگهي لي ده گريټ كه ناپاكي له گهل مندا
 بكات ((وإن كان نصرانياً رده علي ساعيه)) واته: وه نه گهر نه و كه سهي كه من

رهفتاري له گهل دا ده كم (له سرده مي حذيفدا) كه سيكي جگه له موسلمانان بوو نه واپاكيم له گهلدا ناكات، چونكه فرمانږه واپان كار به دست سزاي ديدات نه گره واپاكي كرد يا خود واپاكيه كه ي لي ده سينتته وه ((فاما اليوم فما كنت ابايع الا فلانا و فلانا))، واته: نه و له سرده مي پيغه مبهري ﷺ و سرده مي الصديق و سرده مي راشيديندا ده ي كړي و ده ي قرشت و له گهل هموو كه سيكي مامه له ي ده كرد جا نه گره له موسلمانان بوايه يان جگه له موسلمانان بوايه به لام نه مړي ((له دوا سرده مه كانى حذيفدا)) ده لئيت: ((فما كنت ابايع الا فلانا و فلانا)) واته: ته نها له گهل فلان و فلاندا مامه له ده كم)) مه به ستي نه و په ته نها نه هلي سپارده كان و به س... تا نه و راده په؟ به لي... نه ي ريژداران...

له شيوه كانى فه وتانى سپارده نه و په كه كار و فرمان بدريته دست كه سانيكي جگه له خاوه نه كانيان (واته شايبته ي نه و جيگه په نين) نوممه تيكي ناپاك نه و كارانه نه نجام ديدات واته: خه لكانيك پيش ده خه ن كه شايبته ي نه و نين پيش بكون... شايبته كان دوا ده خرين كه به كه لكي نه و كات و شوينه بين... نه يني مه زنى پيغه مبهري خوا ﷺ نه و په كه نه و په ك بړ نه م دونيابه ده ربه يني و ناماده ي بكات هر گيز مرؤفايه تي له شيوه ي نه بينيوه چونكه نه و - باوك و دايك و روحم به فيداي بيت - هموو كه سيكي له هاوه لان له جيگه ي خوي داده نا كه به پتي شاره زايي و توانا كه يدا بكونجي...

جا بويه (مصعب ي كوپي عمير) ي نارد بړ مه دينه...

(معاذ ي كوپي جبل) بړ يه مه ن.

(ابو عبیده ی كوپي الجراح) بړ يه مه ن يان نه هلي نه جران.

(خالد ي كوپي الوليد) له هونه و شيوازه كانى جهنگ و كوشتاردا.

(زيد ي كوپي ثابت) له كوكر دنه وه و نوسيني قورثاندا...

هموو كه سيك به پتي پسپور و بواره كه ي خوي، جا نوممه تي ده سټپاك نه و په كه كه سي شايبته پيش ده خه ن و كه سي شياو له جيگه ي شياو و له كاتي شياو داده نا... نه گره نه م نوممه ته كه سانيكي له پله و پايه په ك دانا يان له كورسيه ك

جا نه و پيځه و جيځه هر پله و پايه يه ك بيت (هروه كو چوڼ ئيستا باسي ده كه م
بو شه و هې كه وا هيچ كه سيك وا نه زانيت هم كاره تهنه فرمانپه وای گشتي
ده گريته وه!). كاتيك نوممه تيكي ده ستپاك ده بيني كه فلان شايه ني شه و جيځا يه
نيه شه و پيويسته له سهر شه و كه سه نه گهر له راستگي خويه كلايي كه ره وه كان بوو
شه و بگه پيته وه و خوي دوا بخات، چونكه كيښه كه سپارده يه و دهر باره ي پرسياري
لي ده كړي له بهر ده ستي خوي گه ورده و نه گهر بينيان كه سيكي تره يه
شايسته تره له شه و شه و با پيشي بخن وه هم نوممه ته بهر و پيشه وه ده بي
ره واته ي بكات...

جاريكيان (ابو ذر) ده پروات بو لاي پيغه مبهري خواص (فهرمووده كه له (صحيح
مسلم) دايه ده ليت: گوتم: ((يا رسول الله الا تستعملني؟ - واته: نه ي پيغه مبهري
خواص پله و پايه يه كم پيئاده ي؟ له وه زاروت و نه ماره و ويلايه ت. - قال:
فضرِب بیده علی منكبې، ثم قال: يا أبا ذر إنك ضعيف، وإنها أمانة وإنها يوم القيامة
خزى وندامة إلا من أخذها بحقها وأدى الذي عليه فيها))، واته: فهرمووي: شه و يش به
ده سته كاني داي به سهر شانمدا و نه مجار فهرمووي: نه ي (أبو ذر) تق كابرايه كي
لاوازي، شه و يشه سپارده يه، شه و يشه له پوژي قيامه تدا شه رمه زاري و په شيما
بوونه و هې به دواوه يه تهنه شه و كه سانه نه بيت كه حقه كه ي خوي داوه و شه و هې
له سهر ي بووه جي به جي كردوه)).

به راستي شه و سپارده يه كي گه وره يه، بهر پرسياري به تيه كي مه زنه، له بهر
ده ستي خوي گه ورده پرسيارت لي ده كړي جا شه و بهر پرسياري تي به ي هر چه نده
كه وره يان بچووك بيت و قه باره و پايه كه ي چنه د بيت وه قه باره ي سپارده كه چنه د
بيت كه پيت سپيږدراوه...

له (سنن الترمذي) و (ابو داود) دا هاتووه به سه نه ديكي (صحيح) له
فهرمووده ي (أبي هريره) هوه كه وا پيغه مبهري خواص فهرموويه ني: ((أد الأمانة إلى

۱- أخرجه مسلم، كتاب الإمامة، باب كرامة الإمامة بغير ضرورة (۱۸۲۵).

۲ - أخرجه أبو داود، كتاب الإجارة، باب في الرجل يأخذ حقه من تحت يده (۳۵۳۵)، والترمذي، كتاب البيوع،
باب (۳۸) (۱۳۶۴)، والدارمي (۲۵۹۷)، والحاكم (۲ / ۵۲)، وصححه على شرط مسلم، ووافقه الذهبي، وصححه
الشيخ الألباني في ((الصحيحة)) (۴۲۳).

من انتمك، ولا تخن من خالك)) واته: سپارده بگه پټنه وه بؤ ئه و كه سه ی كه سپارده كه ی پئی سپاردوی و ناپاکی مه كه له وانه ی كه به رانبه رت ناپاکیان كړدوه)) .

ئهمه (ابو عبیده ی كوپي الجراح) ه ده ستپاكي ئهم ئوممه ته یه به شایه تی ئه و راستگویی كه له خو وه قسه ناكات ﷺ (ابو بكر) سه ركردایه تی به ره ی موسلمانانی له ولاتی شامدا خسته ئه ستوی ئه و، له پاشان (ابو بكر) وای به باش زانی كه (خالد ی كوپي الولید) له ئه و شایسته تره له م كات و ساته دا و ئه ویش پیاوی گزړه پان و پیاوی ئه و كاته یه، ئایا یه كه م جنشینی راشیدی پیغه مبه ر ﷺ و گه وره ترین راستگویی ئهم ئوممه ته چی كړد؟ (ابو عبیده) ی له كاره كه ی خوی لادا و (خالد كوپي الولید) ی پیش خست بؤ ئه و جیگه یه !! ئهمه بؤچوونی (ابو بكر) بوو... وای به باش زانی كه پیاوی ئه و كات و ساته (خالد) ه، بویه با (خالد) پیش بكه ویت وه (ابو عبیده) ئه و جیگه یه چۆل بكه بؤ (خالد)... وه ئهم لادانه ی (ابو عبیده) له كاره كه ی هیچ له كه سایه تی ئه و كه م ناكاته وه... وه ریز و گرنگی و بایه خ و پله و پایه ی كه م ناكاته وه، جا بویه (ابو بكر الصدیق) نامه یه کی قه شنگ و جوانی ره وانه ی (ابو عبیده ی كوپي الجراح) ده كات و تیایدا ده لیت: پاش ئه وه ی سوپاسگوزاری خوا بوو وه سه لات و سه لامی نارد بؤ پیغه مبه ری نازدار ﷺ... أما بعد:

له (ابو بكر عبدالله ی كوپي ابی قحافه) وه بؤ (ابو عبیده ی كوپي الجراح)... سلأوی خوات لی بیت... له پاشاندا... ئه و من تۆم له سه ر كاره كه ت لادا و (خالد ی كوپي الولید) م له سه ر سه ركردایه تی به ره ی ولاتی شام دانا، بویه گوی بیستی به و گوپرایه ل به، سویتند به خوا من (خالد ی كوپي الولید) م له و جیگه یه دانه ناوه ئیلا گومانم وایه كه ئه و شاره زاییه کی زۆری له جهنگ هیه كه له تۆدا نییه، تۆ لای من له (خالد) چاكتری، خوای گه وره بؤ نیمه و ئیوه چاكه ی ده ویت والسلام))^۱.

۱- ((مجموعة الوثائق السياسية للمعهد النبوي والخلافة الراشدة)) (۲۹۲، ۲۹۳) لمحمد حميد الله. نقلًا من كتاب د. الصلابي (أبو بكر الصديق) (۲۹۹، ۳۰۰).

صهلات و سهلام له سر نه و كه سى په زړه رده ي كړد و غيړى كړد... نه م دله
پاك و يه كلايى يه چيپه؟ (خالد) پياوې ته و كات و ساته يه، كه و ابو با (خالد) پيش
بكه ویت با (ابو عبیده ی كوپى الجراح) له سر كړدایه تی سوپا و سر كړدایه تی نه و
به ربه يه واز بهیښی!

بق ته وې (ابو عبیده) بیټه سر یازتکی ګوټپرایه ل پاش ته وې دوتنې ی نزيك
سر كړدېه کی ګوټلیراګیرا و بوو! ! ټایا بیړی له وه نه كړد وه كه كوده تايه کی
سر یازی به سر (ابوبكر) دا ته نجام بدات؟ نه خیر... ته ی به سر (خالد) دا؟
نه خیر، چونكه نه وانه تینا كوشن له پیناوی دنیا دا... به هیچ شیوه یك نه وان له
پیناوی پله و پایه و كورسیدا نا جوتینه وه، هر یه كيك له وان نا واته خوازه گیانی
خوی ببه خشیته دینی خوا ... پنگه ی هر چند بیټ له سر ګزپه پانی جهنگ یان
له ناو ګزپه پاندا...

له (صحيح البخاري)^۱ دا هاتووه له فرموده يه کی (أبو هريره) ه وه كه وا
پينغه مېرى خوا ﷺ فرموده يه تی: ((طوبى لعبد أخذ بعنان فرسه في سبيل الله، أشعث
رأسه، مغبرة قدماه، إن كان في الحراسة كان في الحراسة، وإن كان في الساقة كان في
الساقة، إن استأذن لم يؤذن له، وإن شفع لم يشفع))، واته: موژده بق بهنده يه كه
جله وې ته سبه كه ی خوی كرتووه له پیناوی خوا دا، قزی گف و هر دوو پېی تۆزای،
ته گه ر له كاتی پاسه وانیدا بیټ ته وا نه و پاسه وان ده بیټ، ته گه ر پتویست بوو له
پاشه وه بیټ ته وا نه و له پاشه وه يه، ته گه ر داوای مؤله ت بكات ته وا مؤله تی پېی
نادیرت، ته گه ر داوای لی خوش بوون بق كه سیك بكات ته وا لی ی خوش نابین)).

ته و كابرایه كه كه پیا هه لټانی ناویت به ناپه وایی... چونكه نه و ده یه وې هر
شتیكي هیه پيشكه شی بكاته خواي په زړه ردا... چیتر ګرنگ نییه ته گه ر له
پيشه وه له گه ل سر كړد كاندا بیټ یان له پاشه وه له گه ل سر یازه كاندا بیټ...
چونكه نه و دلتیا یه كه له سر ریځایه كه كار بق ره زامه ندی خوا ده كات... لوتكه ی
دلسوزی و خویه كلايى كړد نه وه، ته گه ر حه ز ده كه یت بلی لوتكه ی ده ستپاکی.

۱ - أخرجه البخاري، كتاب الجهاد، باب الحراسة في الفزو في سبيل الله (۲۸۸۷).

پاشان (ابو بكر الصديق) كړچي دوايي دهكات و نه مجار (جياكه ره وهی نوممه ت) كه (عومهری كوپي خه تتاب) ه ده بېته خليفه ی موسلمانان، نا نه وه تا (عمر) بړچوونكي تری هه یه: وای ده بیني كه نابیت هیچ كه سيك بخریته پېش ده ستپاكي نه م نوممه ته (ابو عبیده ی كوپي الجراح) بویه (عومهری كوپي خه تتاب) جاريكي تر (خالد) ی له سره كاره كه ی لانا و (ابو عبیده) ی له جيگای نه وانا... جا نه نجامه كه ی چی بوو؟

(خالد ی كوپي الوليد) وازده هيني له سره كړدايه تی سوپا كه بړ (ابو عبیده ی كوپي الجراح) ده ستپاكي برای.... بړ نه وه ی (خالد ی كوپي الوليد) بېته سه ریازيكي گويایه ل له پاش نه وه ی دويني نزيك سره كړده يكي به سامی فرمانبه ردار بوو...

به راستی نه مه ده ستپاكي يه... نه وه خويه كلايي كړنه وه و دلاكييه... براكه م... من له ناخی خومدا وا ده بینم كه شايه نی نه م جيگايه نیم بویه وان ده هينم... چونكه له سر نه م كورسييه ی كه له سر ی دانېشتووم پرسيارم لی ده كن وه پرسيارم لی ده كړی ده رياره ی نه م سپارده يه ی هلم گرتووه له بهر ده ستی خوی په روه رډگاردا.

كه و ابو سپارده ته نها وشه يه ك نييه - به هيچ شيوه يه ك - وه ته نها بواي فرمانپره وای ناگريته وه له گه ل نه وه يشدا جه خت ده كم له سر نه وه ی كه فرمانپره وایي گه وره ترين سپارده يه، كه كه سيكي ده ستپاك بكریته فرمانپره وای موسلمانان، له سر حوكمی موسلمانان به راستی نه وه سپارده يه كي گه وره يه و بهر پرسياريتييه كي ترسناكه.!

له هره يوو كتيبي (صحيح) ^۱ دا هاتووه له فرموده يه كي (معقل ی كوپي يسار) هوه كه وا پيغه مبهري خوا ^۲ فرموده يه تی: ((ما من عبد يسترعيه الله رعية يموت يوم يموت وهو غاش لرعيته إلا حرم الله عليه الجنة)) واته: هيچ به نده يه ك نييه

۱ - أخرجه البخاري، كتاب الأحكام، باب من استرعى رعية فلم ينصح (٧١٥٠)، ومسلم، كتاب الإيمان، باب استحقاق الوالي الفاش لرعيته النار (١٤٢).

کاتې که خوای گوره پله و پاییه کی ده داتې و ده یکاته برا گه وره ی کومه لیک و ده مریت، له روژیکدا ده مریت که نه و ساخته ی له و کومه له که سه کردوه نیلا خوای گوره به هشتی لی حرام کردوه)).

هروه ها له هردو کتیبی (صحیح) ^۱ دا هاتوه له فرموده یه کی (عبدالله ی کوړی عومر) وه که و پیغه مبهری خوا ﷺ فرموویه تی: ((کلکم راع وکلکم مسؤول عن رعیتة، الإمام راع))، واته: هر ه مووتان شوان و به پرسن و بهر پرسیان له و ژیر ده سته ی که پیتان سپړدراوه و پېشه و شوان و به پرسه ((و اته: حاکم و فرمانپه و، نه مېشه بهر پرسیان یتیه کی گوره یه ((الإمام راع ومسؤول عن رعیتة))، واته: پېشه و شوان و به پرسه و بهر پرسیاره له سر ژیر ده سته کی)) نایا من به نیوهم نه گوت که بهر پرسیان یتی له سر ه مووانه، که و ابو و مه زانه تو بهر پرسیار نیت نه گه ر پله و پایه که ت هرچی بیت و نه نیستا نه و روون ده که مه و انشاء الله ((والرجل راع فی اهله وهو مسؤول عن رعیتة، والمرأة راعیة فی بیت زوجها ومسؤولة عن رعیتها، والخادم راع فی مال سیده ومسؤول عن رعیتة وکلکم راع ومسؤول عن رعیتة)) و پیاو شوان و به پرسه له سر خیزانه کی و هر نه ویش بهر پرسیاره له سر ژیر ده سته کی، نافرته شوان و به پرسه له مالی پیاوه که یدا و هر نه ویش بهر پرسیاره له سر ژیر ده سته کی، خزمه تکار شوان و به پرسه له مالی گوره که یدا و هر نه ویش بهر پرسیاره له سر ژیر ده سته کی، که و اته هر ه مووتان شوان و بهر پرسن و ه مووتان بهر پرسیان له سر ژیر ده سته که تان)) نه و تا پیغه مبهری خوا ﷺ له سره تای فرموده که و له کوټاییه کی دوو پاتی ده کاته وه جاریکی تر ده لیت ((وکلکم راع ومسؤول عن رعیتة)).

که و ابو سپارده مانایه کی گوره ی هیه، که ته نها بواری فرمانپه وایی ناگریته وه، ته نها نه وه ناگریته وه که که سیک شتیک لای کومه له خه لکیک داده نی، هروه ها نه مېشه جوړیکي تره له جوړه کان و شتیه کانی سپارده، هروه کو له

۱- أخرجه البخاری، کتاب الجمعة، باب الجمعة فی القرى و المدن (۸۹۴)، و مسلم کتاب الإمارة، باب فضيلة الإمام العادل (۱۸۲۹).

پيشدا باسماں كړد: ((أد الأمانة إلى من ائتمنك، ولا تخن من خانك)) واته: سپارده بگهړینه وه بؤ نه و كهسه ي كه سپارده كه ي پي سپاردوي و خيانت مه كه له وانه ي خيانتت به رانېر ده كن))، له جوړه كانې سپارده نه وه يه كه كه سيك سپارده يه ك لاي تو دابني شپوه كه ي هره چي بيت، جا نه گه رپاره يه كي لاي تو دانا يان كه س و كار و مندا له كانې به تو سپارد يان نه تيبيبه كي خوي، به لام... نه ه بؤ هر شپوه يه ك له و جوړه سپاردانه شپوه يه كي ناپاكي و خيانت ه يه... ناپاكي بوني دهرچوه و بلاو بوته وه، بوني كه نيوي و بؤگه نې بلاو بوته وه له م سرده مه دا كه رژيمي پوژناوا سر كړدايه تي ده كات... چندان خوږن رزان...! چنده ها جهسته پارچه پارچه بوون!! به ناوي نازادي يوه، به ناوي ديموكراسيه وه... تاكو نه و دواي نه و هم مو دروشمه درو و ناپاك و هالبه ستراوانه... خوږن رزا له سر خاكي عيراق... له سر خاكي فلسطين... له سر خاكي لبنان... نه فغانستان... شيشان، له زور جگاي تر-كه له پاشاندا به دريژي باسي ده كم انشاء الله... كه وايه سپارده باريكي قورس و گوره يه... بيهينه پيش چاوي خوت كه ناسمانه كان و زه وي و چپاكان... نه م دروستكراوه گوره و به ميژه نه يتواني نه م سپارده يه ه لگري... خوي گوره ده فرمويټ: ﴿إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا﴾ الأحزاب: ۷۲، واته: به راستي نيمه سپارده و (ته كاليف) ه كانمان خسته سر ناسمانه كان و زه وي و كيوه كان كه چي هيچيان له خويانرا نه دي و له ه لگرتنيان نكولييان كړد)).

نه ي خودايه!! ه مو نه م دروستكراوه گورانه رازي نه بوون كه نه م باره قورس ه لگريټ...

﴿فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾

الأحزاب: ۷۲، واته: كه چي هيچيان له خويانرا نه دي و له ه لگرتنيان نكولييان كړد نه چونه ژيري و ترسان كه: نه توانن ه لسن به جيبه جيكردني داخوازيه كان كه چي مرقه هاته پيشه وه و چوه ژيرياري و هلي گرت! به راستي ناهقي له خوكرد و

نه يزانى به نه نجام نه گينا هر گيز هـلى نه نه گرت واته: به جى هينانى فـرمانهـكانى
خوا نه ونـده گـرنـگه ناسمان و زهوى و شاخهـكان له گـل نه وهـموو توانايهـدا بـويان
هـلتهـگـيرا!! كه چى نـادهـمـيزاد - به نه زانى خوى - هـلى گرت)).

بـيـپـنـه پـنـش چـاوى خـوت... ناسمانهـكان ترسى لى نـيـشت !! زهوى ترسى لى
نـيـشت ! چـياكان له هـلـگـرتنى نه و سپاردهـيه ترسيان لى نـيـشت ! كه چى مـرؤفى
كهـم تهـمـن، لاوازي گيل، كه حـز و نـارهـزووهـكانى حوكـمى به سـردا دهـكـن، نهـم
مـرؤفه پـنـش دهـكـوت بـق هـلـگـرتنى نهـم سپاردهـيه، جا نهـگـر هـر كهـسى به جـوانى
و به تهـواى به جـيى هـيـنا و به پـيى وـيـستى خـواى گـوره نهـوا كه سـيـكى
دهـسـتـپـاك... وه هـر كهـسى نـاـپـاكى تـيـادا كـرد نهـوا كه سـيـكى سـتـهـمـكار و نهـفـامـه
﴿قَابَلْتُ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقَنْ مِنْهَا وَحَمَلَهَا إِلَّا نَسْنُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾ لـاحـزـاب: ۷۲،
واته: مـرؤفه هـاته پـنـشه وهـو و چـووه ژـيـريـارى و هـلى گرت! به راسـتى نـاهـمـقـى له
خـوـكـرد و نه يزانى به نه نجام نه گينا هر گيز هـلى نه نه گرت)).

• په رسياره كه ليرهـدا نه وهـيه: سپارده چيـه؟

• وه لـامـه كه لهـم مانايانه دايه...

ابن عباس رضي الله عنه دهـلـيت: ((سپارده نهـو فـرـزانـهـيه كه خـواى گـوره لهـسـر
بهـنـدهـكانى فـرـزى كـردـوه))^۱ هـمـان پـنـاسـه له (سـعـيدى كـوپى جـبـير) وه
گـيـرـدراوه تهـوه...

أبو العالية دهـلـيت: ((سپارده نهـوهـيه كه فـرـمـانى پـيـكـراوه و نهـوانـهـى كه نهـهـى
لى كـراوه))^۲.

قتاده دهـلـيت: ((سپارده: نايينه))^۳، جا نايين هـمـوى سپاردهـيه، و سپاردهـيش
نايينه...

كه واته: پـيـزداران... سپارده تهـنـها وشـهـيهـك نـيـه ! بهـلـكو جى بهـجى كـردن و
كـرداره...

۱. أخرجه ابن جرير في ((تفسير)) لسورة الأحزاب (۷۲).

۲. أخرجه ابن أبي حاتم في ((تفسيره)) كما في ((الدر المنثور)) (۶ / ۵۹۱).

۳. أخرجه الطبري في ((تفسيره)) لسورة الأحزاب.

ده ليم: نه وي كه نه مرق ته ماشاي نه م واقعې پكات به دنيايي وه ده زاني كه كه سانيك نيسا جيهان به پړوه ده بن و مرقايه تي به ته واوي له ناو ده بن كه سانيك نه و كار و فرمانه يان دراوه ته پال له كاتيكا نه وان شايسته ي نه و جيگه يه نين!.

ليړه دا له گال فرموده يه كي پيغه مبهري خوادا عليه السلام راده وه ستم، كه نيمامي احمد له (مسند) هكيذا و الحاكم له (مستدرک) هكيذا به سه نه ديكي (صحيح) پيوايه تيان كردوه له فرموده يه كي (ابو هريره) وه كه وا پيغه مبهري خوادا عليه السلام فرموده يه تي: ((سيأتي على الناس سنوات خداعات، يصدق فيها الكاذب، ويكذب فيها الصادق، ويؤمن فيها الخائن، ويخون فيها الأمين، وينطق فيها الرويبضة)). قيل: وما الرويبضة؟ قال: ((الرجل التافه)). وفي لفظ: ((الرجل السفیه يتكلم في أمر العامة))، واته: سالانيكي هه لځه له تينه ر به سر خه لكيدا ديت، باوه ر به كه سي دروزن ده كريت و كه سي راستگر به درو ده خريته وه، كه سي ده ستيپس و ناپاك ده بيته ده ستيپاك و كه سي ده ستيپاكيش ده بيته ده ستيپس و ناپاك، (الرويبضة) ديت قسه كردن و ده بيته دم سپي. فرموديان: نه ي پيغه مبهري خوادا عليه السلام (الرويبضة) كيته؟ فرمودي: كه سانيكي هيچ و پوچ و نه فام له كاروباري گشتيدا قسه ده كه ن)).

به لكو چه نده ها بريار له لايه نه فامانه وه درده چيت كه به هوي وه به شيوه يه كي سه خت و پر له نازار خوین دريژي، له سر رووي زه ويذا، خوین بووه ته هه زانترين شت، خوینی خه لکی حالل كراوه به هوي چه ند بريار كوه كه دل ګان له بن درده هينن و جي به جي ده كرين، به چه ند وشه يه ك ده كوتريت، چه نده ها له شكر و سوپا له وپه پي زه وي وه به ري ده كه ون بو نه وي بيڼ بو ناو چه رګه ي ولاتي موسلمانان! وه سه لات و سه لام له سر راستگوي ده ستيپاك. كه وا بو سپارده نايينه و نايينش هه موي سپارده يه.

تو بهر پرسياريت، منيش بهر پرسيارم، بوچووني داناني پاساوه ينانه وه

۱- أخرجه أحمد (۲ / ۲۹۱، ۳۲۸)، وابن ماجه، كتاب الفتن، باب شدة الزمان (۴۰۳۶)، والحاكم (۴ / ۵۲۱)، وصححه، ووافقه الذهبي، وحسنه الشيخ الألباني في ((الصحيحة)) (۱۸۸۷).

(التبريرية) بۆ هله كان و كه مته رخه مى كه سايه تى و قسه هه لواسين له سهر
 فرمانده و ايان، يان له سهر دوژمنان، يان له سهر زانايان، نه وا بۆ چوونىكى ناپه سهند و
 نه ويستراوه به ده قى ئايه تى قورئانى پيرۆز، نابيت خه لكى تر بكه يته هه لواسيه ك و
 بۆ نه وهى هه له كانى خۆتى پيا هه لواسيت ﴿أَوَلَمَّا أَصَبْتُمْ مَصِيبَةً قَدْ أَصَبْتُمْ
 مِثْلَهَا قُلْتُمْ أَنَّى هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ﴾ آل عمران: ۱۶۵، واته: ئاخۆ كاتى
 زيانتان پى گه يشت له تيكشكانه كهى رۆژى ئوچوددا و سهرتان سورما، ئيوهش له
 (به در) دوو نه وهنده زيانتان به وان گه ياند، گوشتان: هۆى دوچار بوونمان چى بوو؟
 نهى پيغه مبه ر ﷺ پييان بلى: نه وه هه ر له خۆتانه وه بوو تووشتان بوو، هۆى
 سه ره كى له خۆتانه وه بوو چونكه ئيوه فرمانى پيغه مبه رتان ﷺ شكاند).

براكه م ... من گه رديله يه كى زۆر بچوك (كه ته نها به ميكروسكوب ده بينريت)
 له چاوى تۆدا ده بينم به لام چاوپۆشى له پارچه دارىكى گه وره ده كه م له چاوه كانى
 خۆمدا، تۆيش گه رديله يه كى زۆر بچوك له چاوه كانى مندا ده بينى كه چى چاوپۆشى
 له پارچه دارىكى گه وره له چاوه كانى خۆتدا ده كه يت، واى ليه اتوو هه ر يه كى له
 ئيمه براكهى خۆى كردوو ته هه لواسيه ك بۆ نه وهى هه له و كه مته رخه ميه كانى
 خۆى به رانبه ر به خواكهى پيا هه لواسيت، كه مته رخه ميه كان به رانبه ر به
 پيغه مبه ركهى ﷺ، نه مجار به رانبه ر به دينه كهى، نه مجار به رانبه ر به خودى
 خۆى، نه مجار به رانبه ر به كه س و كاره كهى، نه مجار به رانبه ر به كار و پيشه كهى،
 نه مجار به رانبه ر به خه لكه نزيكه كانى خۆى، نه مجار به رانبه ر به خه لكانى تر...!!

براكه م ... ئايين سپارده يه ... په رستن سپارده يه، فه رزه كان سپارده ن... جا
 نويزيش سپارده يه، ئايا نه م سپارده يه به ويستى خواى گه وره جى به جى
 ده كه يت؟ ئايا نويزه كانت له كاتى خۆيدا نه نجام ده ده يت هه روه كو چۆن خوا و
 پيغه مبه ركه ت ﷺ فرمانيان پى كردوو يت؟ هه روه ها رۆژوو سپارده يه، ئايا نه م
 سپارده يه به سپارده نه وه جى به جى ده كه يت؟ يان جله وى چاوه كانى خۆت به ره لا
 ده كه يت بۆ ته ماشا كردنى نه وهى كه خوا حه رامى كردوو له كاتى رۆژوودا؟
 هه روه ها زمانت جله وى بۆ شل ده كه يت بۆ گوتنى نه وهى كه خوا پى رازى نيه له

رؤځاني ره‌مه‌زاند؟ ه‌روه‌ها جل‌و بؤ گوټيه‌كانت شل كړدووه بؤيستنې نه‌وه‌ى كه خوا حرامى كړدووه له‌شewan و رؤځاني مانگى پ‌مه‌زاند؟ ئايا هم سپارده‌يه حقه‌ى خويت دلوه؟

ه‌روه‌ها زه‌كات... ئايا نه‌و سپارده‌يه به جوانى جى به جيت كړدووه؟ ئايا نه‌و سامانه‌ى كه ه‌ته له‌ه‌ل‌ل‌دا كوټ كړدووه‌ته‌وه؟ له‌خودا ترساوى له‌كاتى كؤ كړدنه‌وه‌يدا؟ حقه‌ى ه‌زاران و نه‌دارانت لى دهره‌ي‌ناوه؟

ه‌روه‌ها حج سپارده‌يه... نه‌گر خواى گ‌وره پ‌زقه‌كه‌تى فراوان كړدووه... بؤ حه‌جه‌كه‌ت نه‌نجام ناده‌يت؟

به كابرايه‌كم گوت: (كاتى بينيم خواى گ‌وره رزقى فراون كړدووه): براكم بؤ ناپويت بؤ نه‌نجامداني حه‌جه‌كه‌ت؟ گوتى: نه‌ى شيخ... ده‌ته‌ويت بړوم ش‌ه‌ست ه‌زار خرج بكم بؤ نه‌وه‌ى له‌كه‌عبه به‌رديك ماچ بكم؟! نا به‌م شي‌وه‌يه — په‌نا به‌خوا — جا نه‌مه شي‌وه‌يه كه له‌شي‌وه‌كاني خيانه‌ت، كه‌وابوو فه‌زه‌كان سپارده‌ن وه نه‌ندامه‌كاني لاشه‌ت سپارده‌ن... چاوه‌كانت سپارده‌ن، گوټيه‌كانت سپارده‌ن، زمانت سپارده‌يه، دامينت سپارده‌يه... پټيه‌كانت... ده‌سته‌كانت... ه‌موو نه‌ندامه‌كاني لاشه‌ت سپارده‌ن.

به جوانى له‌گ‌ل مندا بير له‌و ثابته‌ى خواى گ‌وره بكه‌ره‌وه ﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا﴾ الإسراء: ۳۶، واته: به دواى شتيكدا مه‌چؤ و نه‌زاني چييه و چؤنه و زانياريت دهرپاره‌ى نيه، واته: تا به‌ته‌واوى زانينت به‌شتى نه‌بيټ، ه‌نگاوى جيدى بؤ نه‌نييت و قسه‌ى لى نه‌كه‌يت و به‌دوى گومان مه‌كه‌وه، چونكه به‌راستى ه‌موو نه‌مانه: (گوى و چاو و دل) ه‌ريه‌كه‌يان له‌رؤځى قيامه‌تدا به‌رپرسيارن لى).

دلنياه كه دهرپاره‌ى ه‌موو هم نه‌ندامانه پرسيارت لى ده‌كرت، چونكه ه‌موو نه‌وانه سپارده‌ن لاي تؤ، ئايا هم سپاردانه‌ت به‌جوانى و سپاردنه‌وه به‌كار ه‌ي‌ناوه؟ يان توكه‌وتويته ناو خيانه‌ته‌وه؟

خوای‌گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمَنَتَكُمْ﴾ (الأنفال: ۲۷، واته: نه‌ی نه‌وانه‌ی باوه‌پتان مه‌ناوه ! گزی و خيانه‌ت له خوا و له پټغه‌مبه‌ر و له سپارده‌كانتان مه‌كن، واته: نه‌يار و دوزمنی نه‌وان مه‌كنه يار و دوستی خوټان و نه‌پټنييه‌كانيان لا بدرکټين بؤ خوټيشتان چاك نه‌زانن، كه گوناوه و تاواني خه‌يانه‌ت كردن چه‌نده گه‌وره‌يه و ده‌شگه‌ريته‌وه سه‌ر نه‌ستوی نيوه)).

ټايا به‌نده‌يه‌ك ده‌توانيت خيانه‌ت له خوا و پټغه‌مبه‌ر ﷺ بکات؟ به‌لي... چون؟ ابن عباس^۱ ده‌فه‌رمویت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ﴾ به‌وازيه‌پان له فه‌رزه‌کاني ((وَالرَّسُولَ)) به‌فه‌وتاندن و بزرگړنی سوننه‌ته‌کان و نه‌نجامدانی سه‌رپټچييه‌کاني ((وَتَخُونُوا أَمَانَاتَكُمْ)) نه‌و سپاردانه له نيو خوټاندا پوچ مه‌کنه‌وه به‌بزرگړدن و فه‌وتاندنی)).

ټايا نيستا زانيت كه به‌نده چون خيانه‌ت ده‌کات له په‌روه‌دگار ه‌ک‌ي؟ چون خيانه‌ت له پټغه‌مبه‌ره‌ک‌ي ﷺ ده‌کات؟ كه‌وابوو خيراکه -براکم- بؤ نه‌وه‌ی ببيت ه‌ک‌سيکي نه‌ملی سپارده، بيه ه‌ک‌سيکي ده‌ستپاک به‌جي به‌جي کردنی فه‌رمانه‌کان... بيه ه‌ک‌سيکي ده‌ستپاک به‌وازيه‌پان له فه‌ده‌غه‌کراوه‌کان... بيه ه‌ک‌سيکي ده‌ستپاک به‌وه‌ستان له سه‌ر سنووره‌کاني خوای په‌روه‌ردگار... بيه ه‌ک‌سيکي ده‌ستپاک له گه‌ل خوښه‌ويسته هه‌لبزيردراوه‌که‌تدا ﷺ به‌شوين که‌وتنی سوننه‌ته‌ک‌ي... به‌به‌رگري و پاراستنی شه‌ريعه‌ته‌ک‌ي... به‌گه‌يانسدي بانگه‌وازه‌ک‌ي و هه‌ولدان بؤ دینه‌ک‌ي له نيو خه‌لکيدا به‌قسه‌کانت، به‌راستگويه‌ک‌ت، به‌په‌وشتت، به‌ټاکاره‌کانت، به‌کرده‌وه‌کانت...

ليړه‌دا ناوردانه‌وه‌يه‌کي گړنگ هه‌يه پټم خوښه كه ناگادارت بکه‌مه‌وه نه‌ویش: هيچ مانای نيه کاتيک كه فلان خيانه‌ت لي ده‌کات و تویش خيانه‌تي لي

۱- أخرجه ابن جرير الطبري في تفسيره (سورة الأنفال: ۲۷)، ابن أبي حاتم في ((تفسيره))، وانظر: ((الدر المنثور)) (۴ / ۴۵، ۴۶).

دهكهيت!! نهخير... بهلكو نهگه ر جگه له موسلمانان خيانهت بكن نهوا نههلي
 ئيسلام خيانهت ناكهن... نهگه ر جگه له موسلمانان غه در بكن نهوا موسلمانان
 غه در ناكهن... چونكه ئيمه دينكمان هيه قسه كانمان و كرده وه كانمان و
 هسته كانمان و ره وشته كانمان ريك دهخات وه بۆ هيچ كه سيك نيبه كه نهوهي
 بيهوي بيكات و له چي كاتيكا بيكات... نابيت هيچ كه سيك نهوهي نهيهوي بيليت
 له هر كاتيكا خوي بيهوي... نهخير... چونكه تۆ دينكت هيه هه موو
 هه لسوكه وتيكي تۆي ريخستوه ته نانهت خۆشه ويستي... رق لى بوون...
 به خشين... گرته وه... كه وابوو تۆ له سه رته پاريزگاري سپارده بكهيت، له هه موو
 كات و ساتيكا له هاتن و روشتندا له چوونه ژوره وه و ده رچوونندا خوي گه وه
 ده فهرمويت: ﴿وَقُلْ رَبِّ ادْخِلْنِيْ مُدْخَلَ صِدْقٍ﴾ الإسراء: ۸۰، واته: ئه ي
 موحه ممد... بلى: په روه رداري من! له هر جيگايه هم و هر كاريم به
 دهسته وه بى هاوكاري و يارمه تيم بده بۆ نه جامداني چ له دنيا و چ له پاشه رۇژدا
 تا به راست و راستانه بتوانم نه جامي بدهم، واته: با هه ردهم جيگه ي ره زامه ندى
 تۆ بيت، به راست و راستانه و سه رفرزانه ش له جيگايه دا به ريم بكه به كورتى:
 چوونم بۆ هر جيگايه ك هر له به ره زامه ندى و خوشنودى تۆ بيت ده رچوونيشم
 بۆ هر جيگايه ك با به پتي مه يل و خواستى تۆ بى و بتوانم به باشى لتيان بچمه
 ده رى)).

كه وابوو ده بى جيگاي چوونه ژوره وه ت چوونه ژوره وه يه كي راست بيت وه
 جيگاي ده رچوونت ده رچوونيكي راست بيت... با قسه و كرده وه كانت قسه و
 كرداريكي راست بيت...

نه مه ئيماندارى ده ستپاكه جا هه موو ئيمانداران ده ستپاكن، دووره كان
 ناپاك و خانينن - داواي ليبوردين ده كه م كه شيوازي قسه كانم توندين به لام نه وه
 راستيه - چونكه كه سى دوورو ناپاكه (خانينه) وه بۆ خيانه ته كه ي چه ند
 نيشانه يه ك هيه ...

له هه ردوو كټيبي (صحيح البخاري ومسلم)^۱ دا هاتوو له فهرمووده يه كي (ابي هريره) وه كه وا پټغه مبهري خوا^۲ فهرموويه تي: ((آية المنافق)) واته: نيشانه كانى دووړو ((ثلاث: إذا حدث كذب)) واته: سى دانن: نه گهر قسه ي كرد درو ده كات)) خودايه نيغه و نيوه رزگار بكات له درو وه بمانگيړه له راستگوكان ((وإذا وعد أخلف، وإذا أؤتمن خان)) واته: نه گهر به لټيني دا نه وا نايياته سهر و نه گهر سپارده يه كي پى سپيږدرا نه وا خيانه تي لى ده كات)).

به لى خيانه ت ناكاريكه له ناكاره كانى دووړووي.

له هه ردوو كټيبي (صحيح)^۲ دا هاتوو له فهرمووده يه كي (عبدالله ي كوري عمرو) وه كه وا پټغه مبهري خوا^۳ فهرموويه تي: ((أربع من كن فيه كان منافقا خالصا، ومن كانت فيه خصلة منهن كانت فيه خصلة من النفاق حتى يدعها، إذا أؤتمن خان، وإذا حدث كذب وإذا عاهد غدر وإذا خاصم فجر)) واته: چوار ناكار و ره وشت هه ن هه ركه سى تييدا بوو نه وا دووړه ووه يه كي روونه . وه نه گهر هه ركه سيك ناكاريكي تيډا بوو نه وا ناكاريكي له دووړووي تيډايه تاكو وازى لى ده هيني: نه گهر سپارده يه كي پى سپيږدرا نه وا خيانه تي لى ده كات و نه گهر قسه يه كي كرد درو ده كات و نه گهر په يمانتيكي دا نه وا غدر ده كات و نه گهر دوژمنايه تي و نه ياريتي كه سيكي كرد نه وا له راستي لا ده دا))

كه و ابو... نيمانداران ده سستپاكن... دووړووه كان ناپاك و خائين... بويه سپارده كان جى به جى بكه و خوت مه چوپنه به دووړووه كان له هيج ناكاريك له ناكاره كانيان...

هه روه ها بزانه كه ته نها وشه يه ك سپارده يه... ته نها وشه يه ك به كه م مه زانه... هه رچه نده نه وشه يه بينراو بيت يان خوښندراو يان بيستر او يان ويښه كيشر او يان نوسراو... چونكه رهنگه به ته نها وشه يه ك په زامه ندى خوا به ده ست بهيتي، يان به

۱. أخرجه البخاري، كتاب الإيمان، باب علامات المنافق (۳۳)، ومسلم، كتاب الإيمان، بيان خصال الإيمان (۵۹).

۲. أخرجه البخاري، كتاب الإيمان، باب علامات المنافق (۳۴)، ومسلم، كتاب الإيمان، بيان خصال الإيمان (۵۸).

تهنھا وشهيهك توشي په سستی خوا ببي، من يادی خوّم و براكانم له شهلي زانست دهكه مه وه، براكانم له شهلي نه دهب، رۆژنامه وانان و بيرمه ندان و په روه رده كاران و فيركاران... وه به هم مووان ده ليم... تهنھا وشهيهك سپاردهيه...! داوا له خوا دهكه كه من و نتيوه بگيږي له شهلي نه هم جوړه سپاردهيه وه بۆ هم موو شيوهيهك له جوړه كاني سپارده... بۆيه چاوديري خواكه ت بكه -براي موسلمانم- له پيش نه وه تهنھا وشهيهك به زمانندا بيت وه پيش نه وه قسه بكهيت...

له هر دوو كتيبې (صحيح)^۱ دا هاتووه له قه رمووده يه كي (أبوهريره) وه كه وا پيغه مبري خوا عليه السلام قه رموويه تي: ((إن العبد ليتكلم بالكلمة من رضوان الله لا يلقي لها بالا يرفعه الله بها درجات، وإن العبد ليتكلم بالكلمة من سخط الله لا يلقي لها بالا يهوي بها في جهنم))، واته: به ندهي وا ههيه تهنھا وشهيهك له ره زامه ندي خوا دا ده لئيت و گويي پي نادا كه چي خواي گه وړه به هويه وه پلهي به رز ده كاته وه و به ندهيهك تهنھا وشهيهك له په سستی خوا دا ده كات و گويي پي نادا كه چي به هويه وه ده هاويزرته ناو دوزه خه وه)).

له گه ل مندا بير بكه ره وه له و نايه ته ي كه خواي گه وړه ده فهرمويت: ﴿مَا يَلْفُظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾ ق: ۱۸، واته: هر و ته يه كي له دم دهر ده چيت فريشته ي چاوديري ناماده له لايه تي ده ينووسن ناي فريشته كان هم مو قسه يهك ده نووسن؟ يا تهنھا نه و قسه يه ده نووسن كه پاداش و قوله ي ههيه؟ به لي به پيي نه م نايه ته هم مو و ته و قسه يهك نه نووسن)).

هه روه ها نهيني سپاردهيه... نه گه ر هه ر برايهك نهينييه كي خوي لاي تو دركاند نه وه تو ببه كه سي شهلي پاراستني نه و سپاردهيه وه هه رگيز نهيني براكه ت مه دركينه... تويش نه ي خوشكي به پيژم نه گه ر يه كي له ده سته خوشكه كانت نهينييه كي خوي لاي تو دركاندا نه وا ببه كه سي شهلي پاراستني نه و نهينييه وه

۱ - أخرجه البخاري، كتاب الرقاق، باب حفظ اللسان (٦٤٧٧) واللفظ له، و مسلم كتاب الزهد و الرقاق، باب التكلم بالكلمة يهوي بها في النار (٢٩٨٨).

هرگيز سپارده كهي بزمه كه و مه يفه وتينه ... له نابوت ترين جوري خيانه ت نه وديه كه پياويك له گهل خيزانه كيدا و له چيگاندا دوو به دوو بوونه وده دا هم قسه ي خوي لاي نه و باس كرد و نه ویش قسه ي خوي لا هم باس كرد كاتي كه روژ بووه وه داده نيشيت له نيرو هاوه ل و هاوپي و هاوكاره كانيدا له سر كار يان له نوسينگه يان ليژه يان له وي و نهيني ژنه كهي خوي دهر كيني به راستي نه مه خيانه تيكي بوگهن و گه نيوه ...

تكام وايه له گهل مندا بير له م هره شهيه بگه يته وه، له فرموده يه كدا كه نيمامي (مسلم) ريوايه تي كردووه له فرموده ي (ابي سعيد الخدري) وه كه وا پيغه مبهري خوا عليه السلام فرموده تي: ((ان من اشر الناس عند الله منزلة يوم القيامة)) واته: له خراب ترين پايه ي خه لكی له لاي خوا له روژي قيامه تدا))، له ريوايه تيكي تر دا ها تووه: ((ان اعظم الامانة عند الله يوم القيامة: الرجل يفضي إلى امرأته وتفضي إليه، ثم ينشر سرها)) واته: له مه زنترين سپارده لاي خوا له روژي قيامه تدا نه وديه: پياويك نهيني خوي لاي ژنه كهي باس ده كات و ژنه كهي نهيني خوي بو پياوه كهي باس ده كات كه چي پاشان نهينييه كهي بلاو ده كاته وه)) ولا حول ولا قوة الا بالله. نازاره كان زو تره و زياتر ده بيت كاتي ده بيسم يان هندی نامه ده خوئيمه وه له واته ي بوم ده نيرن يان هندی جار پرسيارم لي ده كري له و جوړه وشانه ي كه ده گوتريت به بي هيچ ريكه ريك له هندی له نوسينگه كاني كار كړندا هندی جار خوشكي زيزدارمان داده نيشي و گف و گو ده كات له سر كاره كهي له گهل پياويكدا (به بانگه شه ي براده ري) دهر باره ي نهينييه كاني جيگه ي خه وتن ... يان پياويك له سر كاره كهي داده نيشيت بو براده ريكي باسي نهينييه كاني جيگاي خه وتن ده كات له گهل خيزانه كيدا ... به راستي نه مه خيانه تيكي بوگهن گه نيوه ...

له ناسك ترين باس له م بابه ته دا خوئند بيتمه وه نه وديه، كه وا كابر ايه كي هوشمه ندي چا كه كاري ده ستيك هه بوو ويستي خيزانه كهي خوي ته لاق بدات به هزي جياوازيه كه وه له نيوانياندا رويدا بوو، هندی خه لكی چوون بو لاي و

گوتيان: بۇ دەتەوى خېزانەكەت تەلاق بدەيت؟ چى شتىكى بە دلت نىيە؟ ئەم كابرا دەستپاك و دەمپاكە فەرمووى: كەسى ھۆشمەند نەيىنى خېزانى خۇى ئاشكرا ناكات ..! خواى گەرە قەدەرى وابوو كە خېزانەكەى خۇى تەلاق دا پاشان رۆيشتن بۇ لاي (لە پاش ئەوەى تەلاقى دابوو) گوتيان: تۇ ئىستا تەلاقت داوۋە ئايا بۆچى ئەو ژنەت تەلاق دا؟ ئەم پياوۋە دەستپاكە فەرمووى: چىم دەوى لە ژنى خەلكى؟ ئەمە چۆن سپاردەيەكە؟؟!! بە راستى ئەوانە دەستپاكن...

ھەرۋەھا زانست لاي زانا سپاردەيە، ئەگەر لە خواترسا و ئەوەى لە سەرىتى بە جوانى جى بە جىي كىرد... بە تىگە يىشتنى وردەو... بە تىگە يىشتنىكى قوولەو... بە چەند وشەيەكى پاستەو، ئەم زانستەى ساختە نەكرد و ئەم زانستەى لە پىناوى ئارەزوۋەكانىدا پىشكەش نەكرد يان لە پىناوى دونيادا يان لە پىناوى ساماندا يان لە پىناوى پلە و پايدە... ئەوا كەستىكى دەستپاكە وە ھەركەسى زانستەكەى خۇى شارەوۋە لە كاتىكدا دەزانى ئەوا لە رۆژى قىامەتدا بە لەغاوى ئاگرين لەغاو دەكرىت... چونكە كەستىكى ناپاك و خائىنە و سپاردەكەى فەوتاندوۋە و بىزى كردوۋە... داوا لە خوا دەكەم كە من و ئىوۋە بگىيى لە ئەھلى سپاردە.

ھەرۋەھا قەرز سپاردەيە... پىويستە لە سەرت — بىراى موسلمانم — ئەى ئەو كەسەى كە قەرزت لە براكەت بىردوۋە دەبى دەستپاك بىت وە دەبى خەقەكەى خۇى لە كاتى ديارى كراودا بىيەتەوۋە ئەگەر توانات ھەبو ئەو قەرزە بدەيتەوۋە، كاتى رزقەكەت فراوان بوو ئەوا فېل دەكەيت وەكو فېلى رىوييەكان... ئەمەيشە جۆرىكە لە جۆرەكانى خيانەت كەوابوو قەرز سپاردەيە... پىويستە لە سەرت دەبىت دەستپاك بىت لەم سپاردەيە ..

لە ئاسكەتريىن شت لەم بابەتەدا خويندەبىتمەوۋە ئەوۋەيە كە ئىمامى (البخارى) بە شىۋەى (تعلیق بصيغە الجزم) لە فەرموودەى (ابو ھريرە) ھوۋ رىوايەتى كردوۋە لە پىغەمبەرى خوداۋە ﷺ كە فەرموۋىتەى: ((أنة ذكر رجلا من بني إسرائيل سأل بعض بني إسرائيل أن يسلفه ألف دينار فقال: اتعني بالشهداء أشهدهم فقال كفى بالله

۱ - أخرجه البخاري، كتاب الكفالة، باب الكفالة في القرض و الديون بالأبدان و غيرهما (۲۲۹۱) مطلقاً.

شهیدا قال: ائتنی بالكفیل قال كفى بالله كفيلا قال صدقت فدفعها إليه إلى أجل مسمى فخرج في البحر فقضى حاجته ثم التمس مركبا يركبها يقدم عليه للأجل الذي أجله فلم يجد مركبا فأخذ خشبة فنقرها فأدخل فيها ألف دينار وصحيفة منه إلى صاحبه ثم زجج موضعها ثم أتى بها إلى البحر فقال اللهم إنك تعلم أنني كنت تسلفت فلانا ألف دينار فسألني كفيلا فقلت كفى بالله كفيلا فرضي بك وسألني شهيدا فرضي بك وإنني جهدت أن أجد مركبا أبعث إليه الذي له فلم أقدر، وإنني أستودعكما فرمى بها في البحر حتى ولجت ثم انصرف وهو في ذلك يلتمس مركبا يخرج إلى بلده فخرج الرجل الذي كان أسلفه ينظر لعل مركبا قد جاء بماله فإذا بالخشبة التي فيها المال فأخذها لأهله حطبا فلما نشرها وجد المال والصحيفة ثم قدم الذي كان أسلفه فأتى بالألف دينار فقال: والله ما زلت جاهدا في طلب مركب لأتيك بمالك فما وجدت مركبا قبل الذي أتيت فيه، قال: هل كنت بعثت إلي بشيء؟ قال أخبرك أنني لم أجد مركبا قبل الذي جئت فيه قال: إن الله قد أدى عنك الذي بعثت في الخشبة فانصرف بالألف دينار (راشدا)، واته: باسی کابرایه کی کرد له به نی ئیسرائیل داوای له کابرایه کی تر کرد هر له به نی ئیسرائیل که هزار دیناری به قهرز پی بدات، کابرا فره مووی: چه ند که سیکم بۆ بهینه تا بینه شایهت له نیوانماندا، نه ویش فره مووی: خودا به سه بییته شایه تی نیوانمان، نه ویش فره مووی: که وابوو که فیلیکم بۆ بهینه، نه ویش فره مووی: خودا به سه بییته که فیلم، فره مووی: راست ده که ی نه ویش پاره که ی پیدا بۆ ماوه یه کی دیاری کراو، نه ویش ده رچوو سواری ده ریا بوو وه پیویستییه که ی خوی جی به جی کرد، نه مجار به داوی که شتییه کدا ده که را بۆ نه وه ی سواری بییت وله کاتی دیاری کراودا بگه ریته وه که چی هیچ که شتییه کی نه دوزییه وه، بۆیه پارچه داریکی هیئاو ه لیکولی هزار دیناره که ی تی کرد و نامه یه کی له گه لدا نارد بۆ کابرای هاو پی نه مجار جیگا که ی ریک و پیک کرد پاشان هیئا یه سه روباره که و فره مووی: نه ی په روه ردگاری من! خوت باش ده زانی که وا من له فلان که س هزار دینارم قهرز کردبوو نه ویش داوای که فیلی لی کردم منیش گوتم: خودا به سه بییته که فیلم وه نه ویش به که فاله تی تو رازی بوو، نه مجار داوای شایه تی لی کردم و

منيش گوتم: خودا بهسه بپيټه شايه تي نيوانمان وه ئه ویش به شايه تي تو رازی بوو وه خوټ باش ده زانی کهوا من هه ولټيکی زورم دا بو ئه وهی که شتيه ک بدوژمه وه تا پاره کهی پيدا بنيرمه وه که چی نه متواني بويه من ئه م پاره يه ت پی ده سپيرم، نه مجار فری داوه ناو ده ریا که تاوه کو نو قمی ناوه که بوو، نه مجار که رایه وه، له گه ل نه وه يشدا به دواي که شتيه کدا ده گه را بو ئه وهی بگه پيټه وه ولاته کهی خوئی، جا نه و کابرایه ی که پاره قه رزه کهی دابوويه له مال ده رچوو بو سه ر ده ریا به لکو که شتيه ک بگه پيټه وه و پاره کهی بو هینا بپيټه وه، جا له سه ر ده ریا که پارچه داره که که پاره کهی تیدا بوو بينی، نه ویش هه لگرت و برديه وه بو مال به مه به ستي به کار هینانی بو سوتهمه نی کاتي کردیه وه پاره و نامه کهی تیدا دوژییه وه، پاشان کابرای قه رزار گه رایه وه و هه زار دیناره کهی له گه ل خویدا هینا و فهرمووی: سویند به خوا من به رده وام هه ولم ده دا بو ئه وهی که شتيه ک بدوژمه وه تا له کاتي خویدا پاره که ت بو بگيرمه وه که چی هینج که شتيه کم له پيش ئه م که شتيه نه دوژییه وه، فهرمووی: نایا تو هینج شتيکت بو من ناردوه؟ فهرمووی: من پيټ ده ليم له پيش ئه م که شتيه که پي هاتووم هینج که شتيه کی ترم نه دوژییه وه، فهرمووی: که وابوو بزانه کهوا خوی گه وره نه و پاره ی که به پارچه داره که دا ناردبووت گه يانديه ده ستم، نه ویش گه رایه وه به هه زار دیناره کهی خویه وه).

ته ماشای سپارده ی قه رزدار و قه رزده ر بکه !! ((فمن أخذ أموال الناس يريد أداءها أدى الله عنه ومن أخذ أموال الناس يريد إتلافها أتلفه الله))^۱ هه روه کو راستگو فهرموويه تی ﷺ... واته: هه رکه سی پاره ی له خه لکی به قه رز برد و ده یه وئ بگيرپيټه وه نه و خوی گه وره يارمه تی ده دات بو دانه وئ، هه رکه سی پاره ی له خه لکی برد و ده یه وئ بيفه وتيني نه و خوی گه وره ده یفه وتيني)).

هه روه ها بازرگانی سپارده یه، ئيمامي (البخاری ومسلم)^۲ ريوایه تيان کردوه له

۱- أخرجه البخاري، كتاب الاستقراض و أداء الديون و الحجر و التفليس، باب من أخذ أموال الناس يريد أداءها أو إتلافها (۲۳۸۷) من حديث أبي هريرة رضي الله عنه.

۲- أخرجه البخاري، كتاب البيوع، باب إذا بين البيعان، ولم يكتما، ونصحا (۲۰۷۹)، ومسلم كتاب البيوع، باب الصدق في البيع و البیان (۱۵۲۲).

فهرموده يه كي (حكيم ي كوپي حزام) هوه كه وا پيغه مبهري خوا^۱ فهرموده يه تي: ((البيعان بالخيار ما لم يتفرقا، فإن صدقا و بينا بورك لهما في بيعهما، وإن كتما و كذبا محقت بركة بيعهما))، واته: كپين و فروشتن له نتيوان دوو كه سدا به هلبزاردن ده بيت (واته: نه گهر بيه وي بيكپي يان نا) به مهرجي له يه ك جيانه بنه وه، جا نه گهر راستيان كرد و هه موو شتيكيان روون كرده وه نه واخواي گهره بهر كات ده خاته ناو نه و كپين و فروشتنه وه، به لام نه گهر درويان كرد و له يه كتر شتيان شارده وه نه و بهر كات له و كپين و فروشتنه دا ناميني)).

هه روه ها نه و ژني كه له لاي تويه سپارده يه، دلنياه كه ده رياره ي نه و پرسيارت لي ده كريت له به رده ستي خوادا وه بزانه كه نه يار و نورمنت جگه له خيزانه كه نه گهر ستمي لي بكه يت نه و پيغه مبهري خوا^۲ هه روه كو له (مسند أحمد) و (سنن ابن ماجه) و (مسندك الحاكم) و (صحيح ابن حبان) و جگه له وان^۳ له فهرموده يه كي (ابو هريره) هوه هاتووه كه وا پيغه مبهري خوا^۴ فهرموده يه تي: ((اللهم إني أخرج عليكم حق الضعيفين اليتيم والمرأة))، واته: نه ي خودايه ... من نرخ و بهاي ماني نه و دوو بهنده لاوازه ت لا گران ده كه م: هه تي و نافرته)).

هه روه ها نه و پياوه ي له لاي تويه سپارده يه (نه ي خوشكي به ريزم) دلنياه كه پرسيارت لي ده كريت ده رياره ي، جا نه گهر له ماله وه نه بوو نه و ده ستيك به و سامانه كي بپاريژه، ناموسه كي بپاريژه، شه روه كه كي بپاريژه، نابړكي بپاريژه، پله و پايه كي بپاريژه، منداله كانى بپاريژه، به په روه ده يه كي سه گينه وه په روه ده يان بكه له سهر قورئان و سونه ت، له سهر قسه ي راستي و له سهر كرده وه ي چاك و دلنياه كه وا منداله كانت سپارده ن... له بهر ده ستي خوادا ده رياره ي نه و سپارده يه پرسيارت لي ده كريت، خواي گهره ده فهرمودي ((يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَظُ شِدَادٍ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ)) التحريم: ۶، واته: نه ي نه وانه ي

۱ - أخرجه أحمد (۲ / ۴۳۹)، وابن ماجه، كتاب الأدب، باب حق اليتيم (۳۶۷۸)، والنسائي في ((الكبرى)) (۹۱۴۹)، والحاكم (۱۳۱/۱)، وابن حبان (۵۵۶۵)، وصححه العلامة الألباني في ((الصحيحة)) (۱۰۱۵).

باوه پتان ميناوه! خوتان و ژن و مال و كهس و كاره كه تان بپاريژن له ناگريك سوتمه نيبه كه ي جهسته و لاشه ي مرغي كافر و بېرده، يان نه و بېردانه خه لگي ده بپېرستن، مه به ست نه وه به كه زور بلنسه دار و به گړ و گهرمه، ك ناگري نه م دونيا نيبه كه ته نها به دار و به چيلكه هه لگيرسي به لكو نه و به بېرد زياتر گرده گري و بلنسه نه سينئ! كومه له فريشته يه كي زير و توند و تيژ به سهره وهن هه چنده داواي به زه بيان لي بگري كه لگي نيبه نافه رمانى خوا ناكه ن له هه رشتيك فرمانيان پي بكا وه هه فرمانيكي شيان پي بسپيري به خيري ته نجامي ده ده ن)).

داوا له خوا ده كه م من و ئيوه له خيانه ت پاك بكاته وه...

پيژداران... چهند پتويستيمان به سپارده يه!! به قهستي دريژم به باس و شيوه كاني سپارده دا چونكه ئيمه له وپه پي پتويستي داين بؤ سپارده، هه يه كيك له ئيمه سپارده يه كي پتي سپيژدراوه وه يادي خرم و براكانم و خوشكانم ده خمه وه كه وا بپينه نه هلي نه و سپارده به جا قه باره كه ي چهند بيت... بزانه تو له و پله و پايه ي كه تيايدا ده بيت ده ستيك بيت... هه ر لار و له ويري كه له نه نجامداني كاره كه تدا به وه رگرتني به رتيل يان خواردني ساماني خه لگي به نارپه وايي يان فه وتاني به رژه وه ندييه كاني خه لگي... نه وه شيوه يه كه له شيوه كاني خيانه ت... فه وتاني ساماني گشتي به بانگه شه ي نه وه ي كه ساماني بي سهره رشت (سايب) خاوه ني نيبه و چاو ديږي نيبه وه دلنيا به كه فه وتاندن و خه رج كردن له جيگه يه كي بي سوود دا نه وا ناشيرين ترين شيوه يه له شيوه كاني خيانه ت.

كه واپو با له خوا بترسين و پاراستن و چاو ديږي خوا بكه ين... دلنيا به كه وا خواي گه وره ده بيني و ده بيسي وه فه وتان و بزركردني سپارده روويداوه وه پتغه مبه ري خوا ځاځا كردوويه تيبه نيشانه يه كه له نيشانه كاني قيامه ت، نه وه تا ئيمه به چاوي خومان ده بپينين و هه ستي پي ده كه ين كه وا بلاو بووه ته وه له ناستي مرقايه تي به بي ناكوكي و جياوازي و لا حول ولا قوه الا بالله.

داوا له خوا ده كه م من و ئيوه بگيري له نه هلي سپارده... من و ئيوه له خيانه ت بپاريژي... چاومان گه ش بكاته وه به بينيني سه ركه وتني ئيسلام و عيزه تي موسلمانان، هه ر خوي پشت و په نامانه و به توانايه به سه ره موو شتيكدا.

له نیشانه بچووکهکانی قیامت

زۆربوونی کوشتن و بلاو بوونهوهی داوین پیسی و دزی...

له م به شه دا باسه که مان به پشتیوانی و یارمه تی خوا - دهریاره ی نیشانه یه کی ترسناک، که به شیوه یه کی ترسناک و دیار بلاو بووه ته وه ... هه رکاتی که ده خوینمه وه و نه وه موو دیمه نانه ده بینم نه وه دل کهان له بن دهرده هینن له په خشنامه هه والیه کان و له ریگای که ناله ئاسمانیه کان وه یان له ریگای ئیزگه کان وه یان رۆژنامه و گۆفاره کان وه ... سویند به و خواجه ی که جگه له و هیچ خواجه کی تر نییه خۆشه ویستیم بۆ پیغه مبه ری خوا ع زیاد ده کات، باوه پ و دلنیا بیم زیاد ده کات که وا خۆشه ویسته هه لپژێردراوه که م هیچ شتی که وا روویدا وه یان ئیستا تیا یه دین یان له داها توو دا رووده ات له هه موو بوونه وه ردا و له پیش قیامت ئیلا پیغه مبه ری خوا ع باسی کردوه، نه و که سه ی که هه رگیز له خۆ وه قسه ناکات وه کو خۆی روویدا وه، پیغه مبه ری خوا ع باسی نه و شیوازه کوشتنه نابووته ی کردوه که نه مپۆ ده بیینن له هه ر په خشنامه یه که له په خشنامه هه والیه کان وه په نگه زیاده ره ویم نه کردی کاتی بلیم: هیچ په خشنامه یه کی هه والی یان رۆژنامه یه کی رامیاری نییه باسی نه و جوړه تاوانه خراپانه نه کات... دهریاره ی نه و هه موو خویننه که دهرژیت و ده پوات وه دهریاره ی نه و هه موو جه ستانه که رۆژانه پارچه پارچه ده کری نه سه ر رووی زه ویدا...

له گه ل مندا بیر بکه ره وه و دل و بوون و هۆشت کۆ بکه ره وه، ئیمامی (مسلم) له (صحیح)^۱ هه کیدا ریوایه تی کردوه له فهرمووده یه کی (ابوهریره) وه که وا پیغه مبه ری خوا ع فهرموویه تی: ((لا تقوم الساعة حتی یکثر الهرج)) قالوا: وما الهرج یا رسول الله؟ قال: ((القتل القتل)) واته: قیامت هه لئاسی ت تاوه کو (الهرج) زۆر

۱ - أخرجه مسلم، کتاب الفتن وأشراط الساعة، باب إذا تراجع المسلمان بسيفيهما (۱۸ / ۱۵۷).

نه بېټ... فەرموويان: ئەي پتڤەمبەري خوا(الهرج) چييه؟ فەرمووي: كوشتن
كوشتن)) .

لە پيوايه تيكي تردا كه له (مسلم)^۱ دا هاتوو له فەرمووده يەكەي (ابو
مريره) وه - له گەل مندا بير لەم ريوايەتە بگەرەوه - كه وا پتڤەمبەري خوا ﷺ
فەرموويەتي: ((والذي نفسي بيده))، واتە: سويند بەو كەسەي كه گياني مني به
دەستە ...)) جا ئەو كەسيكي راستگۆيه و هيچ پيويست به سويند ناكات، بەلام
سويند دەخوات! لەسەر چي؟! دەليټ: ((والذي نفسي بيده لا تذهب الدنيا حتى
يأتي على الناس يوم لا يدري القاتل فيم قتل، ولا المقتول فيم قتل))، واتە: سويند
بەو كەسەي كه گياني مني به دەستە ئەم دونيايه به سەر ناچيټ تاكو رۆژيك ديت
به سەر خەلكيدا كه وا بكور نازانيټ بۆ دەكوژيت و كوژاويش نازانيټ بۆ كوژاوه)) .

كاتي من به وردی تەماشای هەندئ لەو گفټ و گۆيانە دەكەم كه له گەل هەندئ
سەربازەكان روويداوه، ئەو سەربازانەي كه لەو پەپي زەوييەوه هاتون، لە
ئەمريكاوه بۆ ناوجەرگەي عيراق يان لە بریتانياوه يان لە ئيتالياوه يان لە
ئوسترالياوه بۆ ناوجەرگەي عيراق، هەندئ لە رۆژنامەكان ئەو گفټ و گۆيانەيان
ئەنجام داوه له گەل هەندئ سەربازدا... بۆچي هاتووي بۆ ئيره؟ نازانيټ... ئەمجار
ئەوهي كه سواري فروكهكەي دەبيټ يان سواري زربيۆشهكەي دەبيټ ئاليم مالتيك
بەلكو شارتيك به تەواوەتي له ناو دەبات، بەلكو ولاتيك به تەواوەتي به چەندەها
تەنيكي ترسناك لەو چەكە كوشندە فری دەداتە خوارەوه... بەلكو ئەو جۆره
چەكانەي كه قەدەغەكراوه و بە تاوان دەژميردریټ له نيو دەولەتاندا (ئەمە له
كاتيكدان ئەگەر ئەوان ريز له ياسا نيو دەولەتييهكان بگرن) به هەزاران تەن لەو
جۆره چەكە قەدەغەكراو و تاوانكارو كوشندانه فری دەدەنە خوارەوه كه هەر له
يەكەم ساتيدا سەدان بەلكو هەزاران له ناو دەبات... كه شار و قوتابخانە و كارگە و
كيكگە له ناو دەبات هەر ئەوهيه، كه جەستەي مرقشەكان دەكاتە لاشەيەكي بۆ

۱- أخرجه مسلم، كتاب الفتن وإشراط الساعة، باب لا تقوم الساعة حتى يمر الرجل بقبر الرجل فيتمني أن
يكون مكان الميت من البلاء (٥٦ / ٢٩٠٨).

گيان و دهيكاته كومه له ته پوله كيهك له گوشتي بچر بچر و دهريايهك له خوین...
 تاكو وای ليها توه ئیستا خوین له گل هه زانتره... كه چي نه و كهسه ی كه نه و
 هه موو باره قورسه ی كه هه زاران كهس له مرقه كان له ناو ده بات نازانیت بۆ
 ده كوژیت؟ نه و هه زاره ناگای له ههچ شتيك نيه... نه و پيره ميړده ی كه لاشه ی
 پارچه پارچه بووه و نه و مندا له شيره خوره ی كه له سه ر خونه شيرينه كانی خوی
 خه وتوه كه چي لاشه ی ده ته قینه وه به هه موو نه و ته نه هاویره رانه و نه و هه موو
 راجيمه و موشهك و فروكه كه هه ر له يه كه م بيستنی نه و دهنگانه ده مړیت پيش
 نه وه ی به راستی بمړیت، له ترساندا ده مړیت له پيش نه وه ی بمړیت وه له پيش
 نه وه ی روحی له جهسته ی جيا بيته وه له كاټيكا نه و مندا ليكي رووخوشه...
 به لكو هيشتا نه و مندا ليكي شيره خوره نااوه ته په پۆ و پاله كيه وه، نه ی ئاخو
 تاوانی چيه؟ بۆ كوژا؟ نازانیت!.

نه و نافره ته به سته زمانه كه ههچ چه كيكي هه لنه گرتوه و له ماله كه ی خويدا و
 له نيو مندا له كانيدا دانيشتوه له ناكاودا ده بينی مندا له كانی پارچه پارچه ده كړین
 له بهر ده ستيدا و له پيش چاوی، رهنگه خویشی لاشه ی پارچه پارچه بیت...
 كه چي نازانیت بۆ مندا له كانی كوژان؟ وه نازنیت بۆ ميړده كه ی كوژا؟ وه نازانیت
 بۆ باوكه كه ی كوژا؟ نازانیت بۆ خوی كوژا؟ ((لا يدري القاتل فيم قتل ولا المقتول
 فيم قتل)).

به راستی تاوانیكي نابووته و دله كان گرې ده دات... هه ر په خشنامه يهك له
 په خشنامه كانی هه وال چاوه كان بيانيبينی ئيللا فرميسكي لی دیته خواره وه و
 ده گری... مرقه ده يانيبينی دلی پارچه پارچه ده بیت و جه رگی ده بړیت له سه ر
 رشتنی نه و خوینه هه زانه... كه رۆژانه ده رژین... به لكو (سویند به
 په روه رډگاری كه عبه) زیاده ره ویم نه كړدوه نه گه ر بلیم له هه موو كاټميړيكا
 خوین ده رژیت له عیراق له م سالانه كه مه ی دواييدا به هه زاران كهس كوژان له
 پياوان و ژنان و مندا لان!! نایا نه و هه موو لاشه يه ی كه وتوه نه ته سه ر نه و ناوانه
 بۆ؟ سه ريان بړيوه و له دارستانه كان و كيگه كاندا فری دراوان وه له سه ر ته نيشتی

ريځاگان؟ بۇ ټو هه‌موو خوښه رزان كه خاكي عيراقى پهنك كړدووه ... له لوبنان و فلسطين و نه‌فغانستان و شيشان و صومال و سودان ... له هه‌موو جياگايه‌ك!! بۇ تا ټو راده و به و شيوه‌يه خوښ هه‌رزان بووه؟ له سه‌رووي هه‌موو ټوانه‌وه كه بووه‌ته هوى ټله‌كان خوښيان لى بټكى و خوښيان لى برزى و جهسته‌كان پارچه بټت به ناوى ديموكراسى و نازاديه‌وه يان به ناوى ټو پروپاگنده و دروشمه درو و هه‌لخه‌ل تاندنه‌وه ... خوښ بووه‌ته هه‌رزان ترن شت له‌م بوونه‌وه ردا، مروفيش بووه‌ته قيژه و نترين شت ولا حول ولا قوة الا بالله.

ټى موسلمانان ... به‌لگو ټى دانىشتوانى هه‌موو جيهان ... خوښ حورمه‌تياكى تاييه‌تى خوى هه‌يه ... ټاوانه‌خواز بووم ټه‌گه‌ر ټه‌م چهنه‌د و شانهم وه‌ريگيردرايه‌ته زمانه‌كان بۇ ټو هوى هه‌موو مرقايه‌تى گوتيبستى بټت - له‌گه‌ل جياوازي بيرو باوهر و زمان و زاراوه‌كان - كه‌وا خوښى هه‌ر مرقايك حورمه‌تى تاييه‌تى خوى هه‌يه، ټو خودايه خوى مرقاي دروستكردووه ريڙى لى گرتووه و فه‌رمانى كرده فريشته‌كان كه سوژده‌ى بۇ بيه‌ن و له‌روحى خوى فووي پيادا كړدووه و له‌پيناويدا چهنده‌ها كتيبى دابه‌زاندووه و له‌پيناويدا چهنده‌ها پيغه‌مبه‌رانى ناردووه و به‌لگو له‌پيناويدا ياسا و ريسايه‌كى بته‌وى داناوه كه خوشگوزرانى دونيا و دوا روژى تيا دايه ... مافه‌كانى خوى تيا دايه، له‌مه‌زترين ټو مافانه مافى ژيانه ... ټو مافه كه هيج كه‌سيك بوى نيبه حورمه‌ته‌كه‌ى ټه‌ك بكات يان سنوره‌كانى بيه‌زينيت و هه‌للى بكات چونكه خواى گه‌وره ته‌نھا خوى ژيانى به‌خه‌لكى به‌خشيوه ... جا بويه بۇ هيج كه‌سيك نيبه له‌دروستكراوه‌كانى ټو ژيانه له‌خه‌لكى ترزه‌وت بكات و لىي بسينى به‌وشيوه قيژه‌ونه هه‌رزانه بى نرخه ...!! ټه‌م مافه ته‌نھا مافى خواى گه‌وره‌يه و له‌سنورى ټو ياسا و ريسايه‌دا كه خوى دايرپژاوه بۇ به‌نده‌كانى ... جا ټو خوى ته‌نھا ده‌زانى كيى دروست كړدووه ... خواى گه‌وره ده‌فه‌رمويت: ﴿أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ الملك: ۱۴، واته: مه‌گه‌ر خوا نازانى كيى دروست كړدووه و چوڼى دروست كړدووه له‌كاتيكدا زؤر وړدبين و به‌ئاگايه‌؟)).

نابيت به هيچ شيويهك ئو ژيانه له هيچ كهسيك زهوت بكرت تهنها له سنوړي شهرعدا نهبيت ... لهسره دهستي فرمانپرواي ولات، نهو كار به شيويهك به جي نههيلراوه هر كهسي بيهوي بكوژيت نهوا بكوژيت و له چي كاتيكدا بيهويت نهوا بيكوژيت ... پاشان به دلنيايي و ناراميهوه بوي درچيت به بانگهشهي نهوهي سنوريك له سنورهكاني خوي به جي كردوه!! نهخير... نهو كار به هېچ كهسيك جي نههيلراوه چونكه خويتهكان حورمهتيان هيه و ژيانيش حورمهتي هيه...

بانوانهي ناگري جهنگيان هلكيرساندو نهوانهي خويني بي تاوانهكانيان رشت و جهستهي منداال و نافرهتانيان پارچه كرد، هرپهشهي پورهردگاري زهوي و ناسمانهكان ببيسن له و ثابتهي كهوا خوي گوره له سورهتي (النساء) دا پاسي كردوه و دهليت: ﴿وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا﴾ النساء: ۹۳، واته: و هر كهسيك به دهستي نهقهست مروفتيكي خاوهن ثيمان بكوژي سزا و تولهي هر دوزه و به هتا هتاييش تييدا نهمينيتهوه غزه و تووپهيي خوا له سهره و نرينيشي لي كردوه و سزايهكي گوره و قورسيشي بى ناماده كردوه).

تاي له هه مو قورتاندا له سهرهتاي سورهتي (الفاتحه) تاكو كوتايي سورهتي (الناس) هرپهشهيكي تر هيه له م هرپهشهي مزنتر بيت؟ نهخير... ناواته خواز بووم كه به بهرترين دهنكم هاوارم بكردايه بوي نهوهي هه مو سهر و سهر كردهكاني جيهان بيانبيستايه... نهوانهي كه ئيستا خوين دريژن به ناوي نازادي و ديموكراسيهوه و له لاي نهوانه خوين بووه ته هرزانترين شت له بوون و بوونه و هردا نه مجار له پاش هه مو نهوانه دينه كه مان تومه تبار دهكرت... ئيسلامه كه مان تومه تبار دهكهن كهوا ديني خوين رشتنه و ديني توندپهويي و توقانده...!! نه مجار پيغه مبهره هلبيردراو و به به زه بيه كه مان ﷺ تومه تبار دهكرت كه نه و نه هاتووه بى مروفايه تي تهنها به توندو تيزي نهبيت... تهنها به توقاندين نهبيت... دينهكي بلاو نه كردوه تهوه تهنها به زه بري شمشير نهبيت!! تا كوتايي نه و هه مو پروپاگنده به تال و ناپه وايه كه تهنها ناپه وايه كه به سه بوي

نارې وایې كړدنې و ته نها فسادكې به سه بؤ فسادكړدنې... وه به لاو موسیبه ت و كار ه ساته كه زیاتر ده بیټ له زاری كایر ایه ك (كه ده بوايه ئه ویش وه كو ئه وانیتړ بېوايه ته كوترېك له كوتره كانی ناشتی هـروه كو ده لېن) كه چی پیغه مېرې ناشتی ﷺ ترمه تبار ده كات كه وا ئه و نه هاتوو بؤ مرقایه تی ته نها به توقانندن و ترساندن نه بیټ... له كاتېكدا ئه و پیغه مېرې مېهره بانیه ﷺ... ئه مه دینه كې (محمد ی كوپې عبدالله) یه كه ئایه ته كې خوی پـروه ردگار مان بؤ ده خوینتیـوه... ﴿وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَعَذِبُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا﴾ النساء: ۹۳، به راستی هـره شه یه كې ترسناكه له كتیبه كې خوی گه ورده دا...

ئـه ی پیغه مېرې مېهره بانې ﷺ چی فـه رموو؟ ئه و كه سـه ی هـات بؤ ئـه وه ی مرقایه تی دنیا بكاته وه و جه خت بكات له سـه ر ئـه م مافه واته ما ی ژیان وه هـات بؤ ئـه وه ی حورمه تی خوین روون بكاته وه، پیغه مېرې خوا ﷺ فـه رموو یه تی (هـروه كو له (صحیح البخاری) دا هـاتوو له فـه رموده یه كې (عبدالله ی كوپې عومـه ر) هـوه: ((لن يزال المؤمن في فسحة من دينه، ما لم يصب دما حراما)) واته: كه سـی ئیماندار به رده وام وا له نئو فراوانی دینه كیدا، تاوه كو خوینتیكې قه ده غه كراو نه پړئی)). جا بؤ یه (عبدالله ی كوپې عومـه ر) ديفه رموو: ((إن من ورطات الأمور، التي لا مخرج لمن أوقع نفسه فيها: سفك الدم الحرام بغير حله))،^۲ واته: له كاره گرفت و كار ه ساته كان ئـه وه یه هـرگیز رزگار یوونی نیه ئـه گـر هـاتوو كه سـیك خوی تیوه گلاند: رشتنی خوینی حـه رامـه به بـی حـه لال كړدنې)).

هـروه ها له فـه رموده یه كې تردا كه (أحمد و النسائي و جگه له وان)^۳ پړوايه تیان

۱- أخرجه البخاري، كتاب الديات، باب قول الله تعالى: ﴿وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِدًا فَجَزَاؤُهُ

جَهَنَّمُ﴾ النساء: ۹۳، (۶۸۶۲).

۲- همان سه رچاوه ی پېشوو (۶۸۶۳).

۳- أخرجه أحمد (۹۹ / ۴)، والنسائي كتاب تحريم الدم (۳۹۸۴)، ولي ((الكبرى)) (۳۴۴۶)، والماكم (۳۹۱/۴) وقال: ((صحیح الإسناد))، ووافقه الذمهي، والطبراني في ((الكبرى)) (۳۶۴ / ۱۹) (۳۶۵) ((والأوسط)) (۲۱۹/۵)، وصححه الشيخ الألباني في ((صحیح الجامع)) (۴۵۲۴) و ((الصحيح)) (۵۱۱).

كردووه له فهرمووده يه كي (معاوية) هوه، هه روه ها (ابوداود) ريوايه تي كردووه له فهرمووده ي (أبي الدرداء) هوه كه وا پيغه مبه ري خوا^۱ فهرموويه تي: ((كل ذنب عسى الله أن يفره، إلا من مات مشركاً، أو مؤمن قتل مؤمناً متعمداً)) واته: هه موو تاوانيك رى تي ده چيټ و رهنكه خوا ليى خوڅ بيټ ته نها كه سيك نه بيټ كه به موشرىكي مردووه يان كه سيكي نيماندار به قه ستي كه سيكي نيماندارى كوشتووه)).

خوای گه وړه ده فهرمويت: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ النساء: ۴۸، واته: بيگومان هه رگيز خوا له دانانى هاويه ش بوى نابووي و له خوار شيركه وه له هه ركونا هيك ده بووي بق هه ركه سيك خوى بيه ويټ)).

خوای گه وړه ده فهرمويت: ﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ﴾ الفرقان: ۶۸، واته: نه وانه ي وپړاي خوا هيچ په رستراويكي تر ناپه رستن، كه سيكيش ناكوژن كه خوا كه شستن ياساغ كردي، مه گه ربه هق و په وا وه كو پاشگه ز بوونه وه له نيسلام، زينا كردن، كوشتنى خه لكى بى تاوان . زينا و داوين پيسيش ناكه ن)).

جا ليړه دا تاوانى گه وړه ي كوشتنى خستووه ته پاش تاوانى گه وړه ي هاوه لدانه وه و نه مجار ده فهرمويت: ﴿وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ۖ يُضَاعَفْ لَهُ ۖ الْكَذَابُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَيُخْلَدَ فِيهِ ۖ مُهَانًا ۖ إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ ۖ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ الفرقان: ۶۸-۷۰، واته: ... هه ركه سى نه و كاروكرده وه ناپه سه ندانه بكات نه وه له دواړوژدا ده گات به سزاي تاوانه كه ي خوى (۶۸) له پوژي قيامه تيشدا دوو به رامبه ر نازار دهرى و به سووكى و زه ليلي و ريسواييه وه به هه تا هه تايي هه ر له ويدا نه مينيتته وه. (۶۹) مه گه ركه سيك په شيمان ده بيتته وه و بپوا بينى و كارى چاك

۱- أخرجه أبو داود، كتاب الفتن والملاحم، باب تعظيم قتل المؤمن (۴۲۷)، وصححه الشيخ الألباني هناك، وهذا لفظه.

نه نجام بدا نا نه و كه سانه خوا گونا و خراپه كانيان بؤ ده گوپيت به چاكه، هه ميشه خوا گونا پؤش و ميه ره بانه (۷۰)).

پيغه مبهري خوا عليه السلام فه رمويه تي هه روه كو له (سنن النسائي) ^۱ دا هاتووه به سه نه ديكي (صحيح) له فه رموده ي (بريده) وه: ((قتل المؤمن أعظم عند الله من زوال الدنيا)) واته: كوشتني ئيمانداريك لاي خوا گه وره تره له رووخان و نه ماني (دنيا)).

ته ماشاي جورمه تي خوين بكه له ديني خوادا و له دينه كه ي (محمدي كوپي عبدالله) دا بؤ هه موو مرؤفيك... پيغه مبهري خوا عليه السلام ته م مافه ي بؤ جگه له موسلمانان له بير نه كردووه نه گه له كاتيكا به رانبه ر به موسلمانان نه جه نكاون يا خود بي باوه پي خوي رانه گه يني و شمشيره كه ي به رزنه كاته وه به سه رياندا.

پيغه مبهري خوا عليه السلام فه رمويه تي هه روه كو ئيمامي (البخاري) ريوايه تي كردووه (التاريخ - تعليقاً) وه (النسائي) له (سنن) ^۲ هكه يدا له فه رموده ي (عمري كوپي الحق الخزاعي) وه: ((من أمن)) واته: هه ركه سي ته مانيدا به كه سيكي تر ((من أمن رجلا على دمه فقتله، فأنا بريء من القاتل وإن كان المقتول كافراً)) واته: هه ركه سي ته ماني دا به كابرايه كه له سه ر خوينه كه ي و ته مجار كوشتي، ته وا من له بكوزه كه به ريم و هه رچهنده نه گه ر كابراي كوژاو كه سيكي بي باوه پي بوو)).

با هه موو دونيا ببيسي... با فاتيكان ببيسي... با ته وروپا ببيسي... با ته مركا ببيسي... با هه موو نه وانه ي كه پيغه مبهري خوا عليه السلام تومه تبار ده كه ن كه وا ته و نه هاتووه بؤ مرؤفايه تي ته نها به توند و تيژي و توقانندن نه بيت، با هه موو دونيا ببيسي كه (محمدي كوپي عبدالله) چي فه رمووه...؟!

۱- أخرجه النسائي، كتاب تحريم الدم، باب تعظيم الدم (۳۹۹۰)، وفي ((الكبرى)) (۲/ ۲۸۵)، وصححه الألباني في ((صحيح الجامع)) (۴۳۶۱).
۲- أخرجه البخاري - معلقاً - في ((التاريخ)) (۳/ ۳۲۲)، والنسائي في ((الكبرى)) - بلفظ قريب - (۵/ ۲۲۵)، وابن حبان (۵۹۸۲)، والطبراني (۱۲۸۵)، وعبد الرزاق في ((مصنفه)) (۹۶۷۹)، والبيهقي في ((الكبرى)) (۹/ ۱۴۲)، والبزار في ((مسنده)) (۶/ ۲۸۵)، وصححه الألباني في ((صحيح الجامع)) (۶۱۰۳) و ((الصحيحه)) (۴۴۱).

سوښند به خوا هم سر زهوييه هيچ كه سيكي نه ناسيوه وهكو پيغه مېري
خواه مېهره بانتر و راستگو تر و به وه فاتر و پاكتو و شريفتر بيت ... نه گره هر
كه سيك به ليني به كه سيك دا به نارامي و هيمني پاشان غه دري لي كړد هوا له
ره وشت و نه خلاقي (محمد) نيه و له ديني خواي بالا ده ست نيه ...

من چند جاريك گوتوومه ... ريزداران ... نه گره جگه له موسلمانان خيانت
بكن هوا موسلمانان خيانت ناكه و نه گره هوا غه در بكن هوا موسلمانان
غه در ناكه، دنيا به كه موسلمانان به وه فا و ده ستپاك و راستگون چونكه هوا
دينكيان هيه هه مو قسه و كردار و هه سته كان و خوشه ويستی و رق لي بوون و
به خشين و گرته وه يان و جولانه وه و وه ستانيان ريك ده خات به فزلي خواي
كه وړه ي بالا ده ست ...

له بهر بواړي بنه مايه كي زانستيبه وه حه ز ده كم باسي بنه مايه ك بكم كه وا
له سهری ريك كه وتووين چونكه من عه قله كان و دله كان ده دوښم ..
ده ليم: جگه له موسلمانان ده بنه چوار به شه وه بؤ شه وي له كاغه زاكاني بهر
ده ستی براكانمان تيكه ل نه بيت ...

۱- بېباوه پيكي جهنگاوه ر (شه پر كه ر) (كافر محارب) : كه ده ست دريژي ده كاته
سر موسلمانان له خاكي خوياندا ... له ولاتي خوياندا كه وابو نه مه ده جهنگي وه
به هه مو ريگايه كه وه به رگري ده كات وه نه مېشه لای زانا يانمان به تيگوشاني
به رگري ده ناسریت (جهاد الدفاع) نه مېشه فره زي عينه (فرض عين) له سر
دانيشتواني نه و جيگه يه ي كه دوژمنيكي بازدهر هاتووه ته سهری و نه مېشه يه ك
دهنگي زاناياني له سهره له كتيبه فيقه يكاندا به فزلي خواي په روه ردگار ...

۲- بېباوه پيكي هاوپه يمان (كافر معاهد) له گه ل موسلماناندا په يمانتيكي مؤر
كردووه بؤيه نابيت به هيچ شپوه يه ك بكوژريت تاوه كو له پاش شه وي كه نه و
په يماننامه يه هه لوه شپته وه ..

۳- بېباوه پيكي ته نمين كراو (كافر مستامن) هه ر كه سيك نارامي و دنيايي بؤ
بېباوه ريك ناشكرا كرد نابيت بكوژريت له پاش شه وه به هؤي بېباوه پيپه وه به لكو

نګر بڼې باوه پټکي جه نګاوهر باوه پي وابوو که موسلمانان قسه يان له ګه لدا کردووه و نارامي و دلنيای يان پيداوه ئهوا ده بټه که سيکي (مستامن)^۱ و کوشتنی حه لال نبييه.

۴- بټباوه پټکي خاوه ن کتبي ناسماني (کافر زمي): به هيچ شيوه يه ک نابيت بکوژيت تا له کاتي به لټنه که يدايه...^۲

برای به ريزم... وهره له ګه ل مندا و تماشای مه زنی نه م دينه بکه ... (لقد ذهبت أم هانئ بنت أبي طالب إلى رسول الله ﷺ عام الفتح فوجدته يغتسل، وفاطمة ابنته تستره قالت: فسلمت عليه، فقال: ((من هذه؟)). فقلت: أنا أم هانئ بنت أبي طالب، فقال: ((مرحباً بأم هانئ)) فلما فرغ من غسله قلت: يا رسول الله، زعم ابن أمي أنه قاتل رجلاً قد أجزته - فلان ابن هبرة، فقال الولي الأمين ﷺ (لأم هانئ: ((قد أجزنا من أجزت يا أم هانئ))^۳ واته: (أم هانئ کچی أبي طالب رؤيشت بڼ لای پټغه مبهري خواﷺ له سالي رزگار کردنی مه که که دا، له و کاته دا پټغه مبهري خواﷺ خړی ده شورډ

فاطمه کچی سوتری بڼ ده کرد، فهرمووی: سلوم لی کرد، نه ویش فهرمووی: نو کټیه؟ گوتم: منم (ام هانئ کچی ابو طالب) نه ویش فهرمووی: سلول له (ام هانئ) کاتي له خوششتنه که ی بووه وه گوتم: نه ی پټغه مبهري خواﷺ کوږه که ی دایکم وا ده بينی - مه به سستی علی برایه تی - که وا نه و ده یه وی کابرایه ک بکوژيت که من په نام داوه - فلانی کوږی هبره - جا علی ده یه وی بیکوژيت چونکه نه و که سيکي بټباوه ږه و نایه وی دان به و په نادانه دا بنيت که (ام هانئ) به و کابرایه ی داوه، جا پټغه مبهري ده سټاک و به وه فاطمه ﷺ به (ام هانئ) فهرموو: نهوا ئيمه په نای نه و که سه مان دا که تو په نایت دابوو)، صلات و سه لام له سه ر نه و که سه ی که هه موو جيهانی فيری تام و چيژی وه فا کرد.

۱- ((الصارم المسلول)) (۱ / ۹۱، ۲۷۳ دار ابن حزم) لشيخ الإسلام.

۲- انظر في هذه الجزئية: الصارم (۱ / ۹۴)، و ((المفني)) لابن قدامة (۱۲ / ۶۵۵ دار الحديث).

۳- أخرجه البخاري، كتاب (الصلاة)، باب (الصلاة في الثوب الواحدة ملتحقاً) (۲۵۷۰)، ومسلم، كتاب (الحیض)،

باب (تستر المغتسل بثوب و نحوه) (۲۳۶).

به لکو له (صحيح مسلم)^۱ دا له فرموده ده ڪي (ابي هريره) هوه هاتووه ڪهوا پيڻه مبهري خواص فرموده تي: ((وَذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ، يَسْعَىٰ بِهَا أَدْنَاهُمْ . فَمَنْ أَخْطَرُ مُسْلِمًا - وَاتَهُ بِإِيمَانِهِ كَيْ هَلَّوْهُ شَيْئًا تَهْوَهُ - فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ، لَا يَقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ)) واته: زمه و په ناي موسلمانان يه ڪيڻه، خوارترين ڪه سيان هه ولي بقو ده دا، جا هر ڪه سى په يمانى موسلمانن ڪه هلو شين ته وه نهوا نه فره تي خودا و فرشته كان و هه موو خه لکي لى بيت وه هيچ فرزيڪ و سونه تيڻي لى وه رنا گيريت)) نه مه قسه ي پيڻه مبهري خواص فرموده، نايا هه موو دونيا ڪه سيڻي تري ناسيوه له و راستگو تر و به وه فاتر بيت؟ نه خير (سوئند به خوا) به لکو پيڻه مبهري خواص ته نانهت خيانه تي نه بووه له سؤماي چاوه ڪانيدا...

هه روه ڪو (ابوداود و النسائي و الحاكم) و جگه له وان ريو ايه تيان ڪردووه به سه نه ديڻي (صحيح)^۲ و به چهند (شواهد) يڪه وه ڪهوا ((عوسمانى ڪوپى عه فغان) له روى رزگار ڪردنى مه ڪه دا (عبدالله ي ڪوپى سعد ي ڪوپى ابي السرح) ي له ڪه ل خويدا هيئا... ڪه چي له پيش نه وه پيڻه مبهري خواص خويني جه لال ڪردبوو... واته: به هاوه لاني فرمودو بوو نه گهر بينيتان خوى هه لو اسيبووه په رده ڪاني ڪه عبه وه نهوا بيڪوژن... من نهو باسه بقو خوت به جي ده ميلم ڪه ناخو نهو ڪه سه چي ڪرد بيت تاوه ڪو پيڻه مبهري خواص خويني جه لال بڪات نه گهر چي خوى هه لو اسيبيته په رده ڪاني ڪه عبه وه !! ڪه چي له ناكاودا پيڻه مبهري خواص (عبدالله ي ڪوپى سعد) له بهر ده ستيدا ده بيني له ڪه ل عوسمانى ڪوپى عه فغاندا نهو ڪه سه به شهرمه يه ڪهوا پيڻه مبهري خواص شهرمى لى ده ڪرد و له هه مان ڪاتدا به پيڻه مبهري خواص فرمودو: نه ي پيڻه مبهري خواص به يعه ي پى بده ! ڪه چي

۱- أخرجه مسلم، كتاب ((الحج))، باب ((فضل المدينة ودعاء النبي ﷺ فيها بالركعة)) ((٤٧٠ / ١٣٧)).

۲- أخرجه ابو داود، كتاب ((الجهاد))، باب ((قتل الأسير ولا يعرض عليه الإسلام)) ((٣٦٨٣))، ((٤٣٥٩)) والنسائي كتاب ((تعريم الدم))، باب ((الحكم في المرتد)) ((٤٠٦٧))، وابن أبي شيبة في ((مصنفه)) ((٣٦٩١٣)) والحاكم في ((المستدرک)) ((٤٥ / ٣))، وقال: ((صحيح على شرط مسلم ولم يخرجاه))، وأبو يعلى ((٧٥٧))، وصححه الشيخ الألباني في ((الصحيحة)) ((١٧٢٣)).

پټغمبهري خواږه ته ماشاي عبدالله ي كوپي سعد كرد و نه مجار روي لى وهرگيږا
ديسان عوسمان فهرمووي: (بو جاري ستيه م) نه ي پټغمبهري خواږه به يعه ي پي
بده ... بويه پټغمبهري خواږه دهستي دريژ كرد و نه ویش به يعه ي پيدا كاتي كه
عبدالله ي كوپي سعد رویش پټغمبهري خواږه به هاوه لاني فهرموو: ((تايي
پياويكي ههستيارتان تيدا نه بوو ههستي - كاتي بيني من له سهره تادا دهستم
دريژ نه كرد بو به يعه - و بيكوژيت ؟)) فهرموويان: نه ي پټغمبهري خواږه ئيمه
چون بزاني ! كه چي شتيك له ناخي تودا هه يه، بريا به چاره كانت ئيشارهتت بو
بكردينايه بو كوشتني ... بويه راستگوي به وه فا فهرمووي: ((هيچ پټغمبهريك بو
نييه كه خيانهت له سوماي چاره كانيدا هه بي)).

به پاستي نه مه حورمهت و پايه ي خوينه لاي پټغمبهري خواږه هه رله و
پيناوه دا بو له روژي عه ره فهدا فهرمووي (له كاتيكا نه و له سهر كيوي عه ره فات)
راوه ستاوه له و روژه به ريژ و مه زن و شكودار و ميهره بانه راده وهستي بو نه وه ي
وتاره پاريزگار هه ي بخوينيته وه، بو نه وه ي بو هاوه لان و هه موو موفايه تي
حورمهت و پله پايه ي خوین روون بكانه وه، ده ليت: هه روه كو (جابر ي كوپي
عبدالله) ريوايه تي كرده وه له (صحيح مسلم) دا: (ان دماءكم و اموالكم حرام عليكم
كحرمة يومكم هذا في شهركم هذا في بلدكم هذا الا كل شيء من امر الجاهلية تحت قدمي
موضوع، و دماء الجاهلية موضوعة، وإن أول دم أضع من دمائنا دم ابن ربيعة بن
الحارث كان مسترضعا في بني سعد فقتلته هذيل وريا الجاهلة موضوع و أول ربا أضع
ربانا ربا عباس بن عبدالمطلب)) واته: بزاني كه وا خوينه كانتان و سامانه كانتان له
سهرتان هه رامه وه كو حورمه تي نه مړو له م مانگه تاندا و له م شاره تاندا، جا هه موو
كاركي سهرده مي نه قامي له ژيړ پيمدا دانراوه، نه و خوينه ي كه له سهرده مي
نه قامي روويداوه نه وا دانراوه و پوچ بووه وه، وه يه كه م خوینيك له خوینی ئيمه
داده نريت و پوچ ده بيتته وه خوینی (ابن ربيعة ي كوپي حارث) ه كه به دواي داياندا
ده گه را له به ني سهد و هوژي هذيل كوشتيان، هه موو سوويكي سهرده مي نه قامي

دانراوه و پووج دهبيتوه وه يه كه م سوويك كه دايدهنين و پووجي ده كه ينه وه سووي عباس ي كوري عبدالمطلب ه)).

له پيوايه تيكي ابن عباس دا كه له (صحيح البخاري)^۱ دا هاتووه و ريوايه تي (ابي بكره) يه كه له هاردو كتيبي (صحيح)^۲ دا هاتووه: ((أن النبي ﷺ خطب الصحابة يوم النحر، فقال: أي يوم هذا؟ قلنا: الله ورسوله أعلم، فسكت حتى ظننا أنه سيسميه بغير اسمه، قال: أليس يوم النحر؟ قلنا: بلى. قال: أي شهر هذا؟ قلنا: الله ورسوله أعلم، فسكت حتى ظننا أنه سيسميه بغير اسمه، قال: أليس بالبلدة الحرام؟ قلنا: بلى. قال: أي بلد هذا؟ قلنا: الله ورسوله أعلم، فسكت حتى ظننا أنه سيسميه بغير اسمه، قال: أليس بالبلدة الحرام؟ قلنا: بلى.))، واته: پيغه مبهري خواﷺ له روژي قوريان دا وتاري بقره هاوه لان ده خوينده وه و فرمووي: نه مرق چي روژي كه؟ گوتمان: خواو پيغه مبهري كه ي ﷺ ده زانن، نه ويش بي دنگ بوو تاكو و امان زاني ناويكي تري لي دهنه جگه له ناوه كه ي خوي، نه مجار فرمووي: تايا نه مرق روژي قوريان نييه؟ گوتمان: به لي، نه مجار فرمووي: نه مانگه چي مانگي كه؟ گوتمان: خواو پيغه مبهري كه ي ﷺ ده زانن، نه ويش بي دنگ بوو تاكو و امان زاني ناويكي تري لي دهنه جگه له ناوه كه ي خوي، نه مجار فرمووي: تايا نه مانگه مانگي (ذي الحجة) نييه؟ گوتمان: به لي، نه مجار فرمووي: نه شاره چي شاري كه؟ گوتمان: خواو پيغه مبهري كه ي ده زانن، نه ويش بي دنگ بوو تاكو و امان زاني كه وا ناويكي تري لي دهنه جگه له ناوه كه ي خوي، نه مجار فرمووي: تايا نه مه (البلد الحرام) نييه؟ گوتمان: به لي)) نه مجار له پاش نه م باس كردنه خوځ و شيرينه و ره و انبيژييه كه م وينه يه فرمووي: ((فإن دماكم وأموالكم عليكم حرام كحرمة يومكم هذا في شهركم هذا في بلدكم هذا))، واته: كه و ابو بزانن خوځنه كاننتان و سامانه كاننتان له سه رتان حه رانه وه كو حورمه تي نه مرق له م مانگه تاندا و له م شاره تاندا)).

۱ - أخرجه البخاري، كتاب الحج، باب الخطبة أيام منى (١٧٣٩) عن ابن عباس.

۲ - أخرجه البخاري، كتاب الحج، باب الخطبة أيام منى (١٧٤١)، ومسلم، كتاب القسامة، باب تغليظ تحريم الدماء والأعراض والأموال (١٦٧٩) عن أبي بكر.

له و پټناوه دا... پټزداران... خوین یه که م شته خوای گه وره فه رمانی له سر ددهات له نټوان دروستکراوه کانیدا له رږزی قیامه تدا... نه مه ناوړدانه وه یه که... به لام چوڼ؟ نټمه زانیمان که یه که م شت بهنده کان له رږزی قیامت دهر باره ی لیپرسینه وه ی له سر دهر کریت نوږه؟ ولامه که نه وه یه که هیچ جیساوای و دژایه تییه که له نټوان نه و دوو فرموده یه دا نییه چونکه راستی له یه که چرا و سرچاوه وه دهر ده چټ... که وایو نه و دوو فرموده یه چوڼ کوډ دهر کریت وه له هردوو تیده گه ی، له نټوان نه و فرموده یه که له هردوو کتیبی (صحیح) دا هاتووه و ده لټیت: ((إن أول شيء يقضي فيه يوم القيامة بين الناس في الدماء)) واته: یه که م شتیک له رږزی قیامه تدا له نټوان خه لکیدا حوکمی له سر بدریت خوږنه)) وه له نټوان نه و فرموده یه که خاوه نی (السنن) ه کان ریوایه تیان کردووه ((إن أول ما يحاسب به العبد يوم القيامة الصلاة))^۱ واته: یه که م شتیک که له رږزی قیامه تدا بهنده کان لیپرسینه وه یان له سر بکریت نوږه)).

ده لټین: نوږه حق و مای خودایه و خوین حق و مای بهنده کانه وه یه که م شت له رږزی قیامه تدا فه رمانی له سر دهر دریت له مای بهنده کان نه و خوږنه... نه ی خودایه !! نه گهر رږز نزیك بووه وه له سر سره ی مرقفه کان، دژزه خیال هیئا که حه فتا هزار جله و (زمام) ی هیه و له گه ل هه ر جله و (زمام) ټکدا حه فتا هزار فریشته هه ن و رایده کیشن و نه ویش هاوار ده کات و دهنه پټنیت و په ست و تووړه بووه که هه رگیز له پټش نه و کاته و په ست نه بووه و له پاش نه وه به م شتوړه ی په ست نابیت... !! له و کات و ساته دا کابرای بکوډ هه موو نه وانه ی که له دنیادا کوشتبوویان ده یان بښی وه رهنگه ژماره یان نه زانیت، هه موویان له و کات و ساته دا

۱- أخرجه البخاري، كتاب الرقاق، باب القصاص يوم القيامة (۶۵۳۳)، ومسلم، كتاب القيامة، باب المجازاة بالدماء في الآخرة (۱۶۷۸) من حديث ابن مسعود رضي الله عنه.

۲- أخرجه الترمذي في أبواب الصلاة، باب ما جاء أن أول ما يحاسب به العبد يوم القيامة الصلاة (۴۱۳)، والنسائي كتاب الصلاة، باب المحاسبة على الصلاة (۱ / ۲۳۲)، وابن ماجه، كتاب إقامة الصلاة، باب أول ما يحاسب به العبد الصلاة (۱۴۲۵)، وأحمد (۲ / ۲۹۰، ۴۲۵)، وصححه الألباني في ((الصحيحة)) (۱۳۵۸) من حديث أبي هريرة رضي الله عنه.

ده بينې له سهر زهوى مه حشر له بهر ده ستي خواى پادشاو بالا ده ستي نه وانيش
 هه موو له ده وري كويونه ته وه و رايد كيشن بڼ نه وهى له بهر ده ستي پادشاى
 پادشاكاندا رايپوه ستي... هه موو كوژاوه كان (ده مه ویت له گال مندا به دلت له و
 ديمه نه دا بڼيت) چه ندى كوشتووه؟ ده كه سى كوشتووه!! هه زارى كوشتووه!!
 نوممه تيكي كوشتووه!! هه موويان دین و هه ريك له كوژاوه كان دین و خويان و
 برينه كه يان كه وا هيشتا خوينيان لى ده تكي... نهى خودايه...!! سهد كه س له
 ده وري نه ون... يان هه زار كه س ده وريان لى گرتووه وه هه مووان توند ده ستيان
 پيوه گرتووه و راپيچي ده كهن و پالي پيوه ده نين بڼ نه وهى له بهر ده ستي
 پادشاى حق و راستيدا رايپوه ستي... هه موو يه كيك له كوژاوه كان به
 په روه دگار كه سى ده لیت: نهى په روه دگارمان... پرسيارى لى بكه بڼ منى
 كوشت؟ نه و نازانيت!! زوريهى نه و بكورانه نازان، زوريهى كوژاوه كان نازان بڼ
 كوژان؟ نه وانه بڼ كوژان؟ نهى نه وانه بڼ خه لتيان كوشت؟ له پيناوى نه وندا
 خه لكي ده كوژيت؟ يان له پيناوى باوه پيكي ده مارگيرى سه رسخت و گه نيو و
 بڼ گه ندا، خوين ده ريژن و لاشه كان پارچه پارچه ده كهن وه چه نده ها شارستانيت
 له ناو ده بن و چه نده ها شار ده روخينن و چه نده ها كارگه ويران ده كهن و
 چه نده ها خانوو چه نده ها كيكله؟ نايا بڼ مړوځ به براى مړوځى نه و كرداره ناشرينه
 ده كات؟ بڼ مړوځ به راستى ناشتى بلاو ناكه نه وه و ده سته بهرى ناكهن!! بڼ
 كه سه ژيره كانى جيهان به راستى ناشتى بلاو ناكه نه وه و ده سته بهرى ناكهن؟ بڼ
 نه وهى مړوځه كان به ناشتى بڼين هه روه كو چمون پيغه مبهرى ناشتى ﷺ
 فهرموويه تى: ((أفشوا السلام وأطعموا الطعام وصلوا والناس نيام، تدخلون الجنة
 بسلام))^۱ واته: ناشتى بلاو بكه نه وه و سه لام له يه كتر بكه ن و نانى خه لكي بده ن و
 له كاتيكا نويز بكه ن خه لكي خه و تبن و نه وا به ناشتى و ناراميه وه ده چنه

۱- أخرجه الترمذي كتاب صفة القيامة باب (٤٧) (٢٤٨٥) وقال: ((حديث صحيح))، وابن ماجه كتاب إقامة الصلاة باب ما جاء في قيام الليل (١٢٣٤)، وفي الأئمة (٣٧٥١)، وأحمد (٤٥١/٥)، والدارمي (١٤٦٠، ٣٦٣٢)، وابن أبي شيبة في ((المصنف)) (٣٥٨٤٧)، وصححه الشيخ الألباني في ((المصححة)) (٥٦٩) من حديث عبدالله بن سلام ﷺ.

به‌هسته‌وه)) به‌لى... هه‌موو دینه‌که‌مان ناشتییه وه سلاوى ئيمانداران ناشتی یه (السلام) له نوێژه‌که‌تدا به ناشتییه وه نه‌بیټ لى نابیته وه (السلام) ناچیت به‌هسته وه ئیلا فریشته‌کانی خوا به ناشتییه وه پیشوازیت لى ده‌که‌ن... خوى گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿يَحْيِيَهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ﴾ الأحزاب: ۴۴، واته: ئه‌و رۆژه‌ش که به دیداری ئه‌و ده‌گه‌ن ریز و ته‌حیه‌یان سه‌لامه به سلاو کردن له لایه‌ن خوى میهره‌بان وه پیشوازییان لى ده‌کریت)).

جا خودایه... په‌روه‌ردگارمان... ناشتی دابه‌زینه سه‌ر هه‌موو زه‌وى... ئه‌مجار له پاش ئه‌وه پیغه‌مبه‌رى رحمت و میهره‌بانى ﷺ که خوى گه‌وره ره‌وانه‌ی کردووه تا ببیته رحمتێک بۆ هه‌موو جیهان تۆمه‌تبار ده‌کریت به تۆقاندن، ئه‌و رحمته بۆ هه‌موو مرقۇفایه‌تى نه‌ك ته‌نها بۆ موسلمانان ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ الأنبياء: ۱۰۷، واته: ئیمه هه‌ر بۆیه تۆمان نارد که رحمت و به‌زه‌ی و میهره‌بانیه‌ك بیت بۆ هه‌موو جیهانیان تاده‌ستی ته‌واوى مه‌ردوم به‌ره‌و هیدایه‌ت و ڕنگه‌ی به‌ختیاری بگرێ)).

که‌وابوو کوشتن تاوانێکه له ناشترین تاوانه‌كان پیغه‌مبه‌رى خوا ﷺ ده‌فه‌رمویت: (هه‌روه‌کو له (سنن النسائي) دا به سه‌نه‌دیکى (حسن)^۱ له فه‌رموده‌ی (ابن عباس) وه ((يجئ المقتول متعلقا بالقاتل و أوداجه تشخب دما، يقول: يا رب، سل هذا فیم قتلني)) واته: له رۆژی قیامه‌تدا که‌سى کوژراو دیت و ده‌ستی گرتووه به بکوژه‌که‌یه‌وه و برینه‌کانی هیشتا خوینیان لى ده‌تکى، ده‌لێت: ئه‌ی په‌روه‌ردگارى من ! په‌رسیار له‌م که‌سه بکه له به‌ر چى منى کوشت؟)).

ئایا ولامه‌که‌ت چى ده‌بیټ ئه‌ی بکوژ؟ وه تۆ ئه‌ی ئه‌و که‌سه‌ی که خوین هه‌رزان ده‌که‌یت و ده‌رده‌چیت بۆ کوشتنى هه‌ر مرقۇفیک بۆ تۆ له سه‌ندنه‌وه‌یه‌کى کوێرانه؟ وریابه که نابوتترین تاوان و شه‌رمه‌زارترین تاوان که له‌سه‌ر رووى زه‌ویدا رووده‌دات

۱- أخرجه النسائي، كتاب ((تحريم الدم))، باب ((تعظيم الدم)) (٢٩٩٩)، ولي ((الكبرى)) (٢٤٦٨)، والترمذي كتاب ((تفسير القرآن))، باب ((ومن سورة النساء)) (٢٠٢٩)، وصححه الشيخ الألباني في ((صحيح سنن الترمذي والنسائي)).

له پاش هاوهل دانان بۆ خواي گهوره كوشتني نه فسيكه كه خواي گوره حرامى كړدوه تهنها به حقه خوى نه بيت... نايا نه و حقه و مافه چييه؟.

له هردو كتيبى (صحيح) دا هاتووه له فهرموده ي (ابن مسعود) هوه كه وا پيغه مبهري خواص^۱ فهرموده ي ته: ((لا يحل دم امرئ مسلم، يشهد أن لا اله الا الله وأني رسول الله، إلا بإحدى ثلاث: النفس بالنفس...))، واته: خويني هره موسلمانك كه شايه تي دابيت هيچ خوايه ك نيبه شايه ني پرستن بيت تهنها (الله) نه بيت و محمد تيردراوى نه وه حال نيبه تهنها به يه كي له م سى شته نه بيت: نه فس به رانبر به نه فس...)) واته: بكور كاتي ده كوريت نه وا فهرمانډه وا و ده سلات بهر پرسياړه نه گينا كومه لگاي موسلمانان ده بووه پاشا گهرداني وه هره كه سى كيى بو يستايه بكورئى وه له هره كاتي كدا بيه وئى نه وا ده يكوشت !! جا خوين حورمه تي تايه تي خوى هه يه هره وه كو چوڼ باسماڼ كړد ﴿النَّفْسُ بِالنَّفْسِ﴾ خواي گهوره ده فهرمودت: ﴿وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَوةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ البقرة: ۱۷۹، واته: ئه ي خاوه ناني قام و ژيري ! له م توله وه رگرتنه وه دا ژياني خوښ و مه زنتان هه يه، واته: ئه م ياسايه ده بيته مايه ي مانه وه ي ژياني مروه و خو دورگرتن له كوشت و كوشتار، چونكه كابر اي بكور بزاني كه سى بكورئى ده كوريتنه وه ئيتر ده س دريژي بۆ سهر گياني ئه م و نه و ناكات، به لكو له بهر نه و ياسايه له سنووره كاني خوا خو بپاريژن ناسووده يي و به ختيازي بۆ ولات و ناوچه كه تان بگه ريتنه وه و خوين ريژي نه كړئ)) .

(... والذيب الزاني ...) پاشان ده گه پيمه وه بۆ لاي مانا كه ي (انشاء الله) له نيشانه يه كي تر له نيشانه كاني قيامت ((... والتارك لدينه المفارق للجماعة)) واته: نه و كه سى واز له دينه كه ي خوى ده هيئت و له كومه لي موسلمانان جيا ده بيتنه وه)).

۱. أخرجه البخاري، كتاب ((الديات))، باب ((قول الله تعالى: ﴿النَّفْسُ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنُ بِالْعَيْنِ﴾ المائدة: ۴۵، (۶۸۷۸)، ومسلم، كتاب ((القصاص))، باب ((ما يباح به دم المسلم)) (۱۶۷۶).

که واپو ئیسلام نۆر له هیچ کهسیك ناکات بۆ هاتنه ناو دینه که وه دهبی ئەمه وه کو بناغهیهك بزانیست، جا ئیمه ئەم دینه دهگهیهنن و بۆ خه لکی روونی ده کهینه وه به راستی و دانایی و میهره بانی و ئەدهب و خۆ به کهم زانینه وه جا هر کهسی له پاش ئەم گه یاندنه وه و پاش ئەم بانگه وازه و پاش ئەم روونکردنه وه یه گوتی: نه خیر نایه مه ناو ئەم دینه وه ئەوا ئەو قسه ی بۆ ده کهین ههروه کو چون خوای گه و ره بۆی کردووه ﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ﴾ البقرة: ۲۵۶، واته: له دینی ئیسلامه دا داسه پاندن و ناچار کردن و زهبر و زهنگ نییه بۆ دینداری و وه رگرتنی ئایینی ئیسلام، چونکه بۆ گومانه که ریگای چاک و راست له ریگای ناراست و کوفر و تووله ریگا کان لیک جیاکراوه ته وه و ئاشکرا و نمایانه جا له بهر ئەوه نایه و ئی نۆر له هیچ کهسیك بکریت بۆ ئیسلام بوون و هه ره که سه ش به مه یلی خۆیه تی). وه ده لێین ههروه کو چون خوای گه و ره ده فەر مویت ﴿وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ﴾ الکهف: ۲۹، واته: پێیان بلی: ئە ی پیغه مبه ر ﷺ هه ق و راستی ته نها هه ره وه یه که له لای پهروه ردگار تانه وه هاتووه بۆتان، که واته دوا ی ئەو بۆ دینه غافلانه مه که ون ئینجا پاش ده رکه وتنی هه ق و راستی هه مووشتان سه ره سه تن کۆ باوه پ دینی و موسلمان ده بی با بهوا بی نی و کیش ده یه و ئی کافر و بۆ بهوا بی ت با هه ره کافر بی ت دیاره ئەمه هه ره شه یه چونکه هه رگیز خوای گه و ره رازی نییه به کوفر و داوا له خه لک ناکات که: بچن ریباری کوفر هه لبرێن له ولای شه وه هه ق و نا هه ق به بوون و نه بوونی سامانی ئەم دونیا نییه هه تا وا بزائن هه موو ده وله مندیک راست و چاک و پاکه، هه موو هه ژاری کش نه گریس و نه گبه ته). خوا گه و ره ده فەر مویت: ﴿لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ﴾ الکافرون: ۶، واته: دین و ئایینی خۆتان بۆ خۆتان و منیش دین و ئایینی خۆم بۆ خۆم)) ئەوه له پاش بانگه واز و روونکردنه وه به لام بیر به که ره وه و تی فکره ... ئە گه به ویستی خۆی هاته ناو دینه که وه وه به هه لبراردنی خۆی و هه زی خۆی ئەوا بۆی نییه چیت له دینه که ی ده رچیت هه رکاتیك بیه و ئی بۆ ئەوه ی بنکه کانی کۆمه لگای

موسلمانان بهيټته له رزه !! نه خيټر... به هيچ شيوډيه ك بوي نبيه، به لام مافي خويه تي له پاش گه ياندني دینه كه بلټت: من ديمه ناو هم دینه وه يان نايه مه نيو هم دینه وه به لام ته گه ر هاته ناو دینه كه وه و هر كاټيك بيه ويټ دهرچيټ نه وا له ديني خوادا نه ويستراوه وه نيوه له سهر رووي زه ويډا ده ستوريكم بو بهينن كه به همه رازي بيټ بو نه ندامه كانی و نه هله كه ي به لكو نه گه ر كه سيك له ده ستوري ده وله تيك له ده وله ته كان دهرچيټ نه وا به خيانه تي مه زن تومه تبار ده كريټ (الخيانه العظمى) وه هم موومان ده زانين سزاي خيانه تي گه وره چييه... نه ويش كوشتنه، نايه گومانن چونه كه سيك خيانه ت له ديني خوا بكات وه خيانه ت له خوا و پيغه مبه ره كه ي ﷺ بكات خوي گه وره ده ف رمويت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَحُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَحُونُوا أَمْنَتَكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ الأنفال: ۲۷، واته: نه ي نه وانه ي باوه رتان هيناوه ! گزي و خيانه ت له خوا وله پيغه مبه ر وله سپارده كاننان مه كن، بو خویشان چاك نه زانن كه گونا ه و تاواني خه يانه ت كردن چنده گه وره يه و ده شگه ريته وه سهر نه ستوي نيوه)).

كه و ابو ريذراران ... كوشتن نابوترين و ناشرين ترين تاوانه له سهر رووي زه ويډا له پاش هاوه لدانان كه نه نجام ده دريت... حه زم ده كرد له باسي هم تاوانه گه وره دا زياتر بېوم كه وا پيغه مبه ري هه لېزېر دراوه ﷺ كردويه تي به نيشانه يه ك له نيشانه كانی قيامت پيغه مبه ري خوا ﷺ ف رموويه تي: (((لا تقوم الساعة حتى يكتر الهرج)) قالوا: وما الهرج يا رسول الله؟ قال: ((القتل القتل)) واته: قيامت هه لئاسيټ تاكو (الهرج) زور نه يټت، ف رمويان: نه ي پيغه مبه ري خوا ﷺ (الهرج) چييه؟ ف رمووي: كوشتنه كوشتن))

له ريوايه تيكي ترډا كه له پيشدا باسما ن كرد ((والذي نفسي بيده لا تذهب الدنيا حتى يأتي على الناس يوم لا يدري القاتل فيم قتل، ولا المقتول فيم قتل)) واته: واته: سويند به و كه سه ي كه گياني مني به ده سته هم دونيايه به سهر ناچيټ تاكو روژيټك ديټ به سهر خه لكيدا كه وا بكوژ نازانيت بو ده كوژيټ و كوژاويش نازانيت بو كوژاوه)).

له نیشانهکانی قیامت

زۆربوونی زینا و داوین پیسی

ئەم نیشانهیه یه کێکه له نیشانه ترسناکهکان که ئاشکرا بووه و بلأو بووتهوه له م سهردهمه دا... به لام ئایا پیغه مبهری خوا ﷺ باسی ئەمە ی کردووه؟ وه باسی ئەو ی کردووه که وا بلأو بوونه وه ی داوین پیسی له نیشانهکانی قیامتە؟ به ئی... ئە ی خودایه... خیزانه کانمان و کچه کانمان داپۆشه و منداله کانمان بپاریزه و لاوه کانمان چاکه کار بکه وه دامینمان بپاریزه ئە ی به بهزه بیترین میهره بانه کان... ئە ی ریزداران... زینا تاوانیکی ترسناکه. یه کێکه له تاوانه گه وره کان که دله کان له بن دهرده هینێ وه ناموس و شه ره ی مرقایه تی که به میرات بۆیان به جی ماوه. جا ئە تکه کردنی ئەم ناموسه کاریکی تۆقینه ره، بۆیه پیغه مبهری خوا ﷺ زینای به نیشانه یه که له نیشانهکانی قیامت ژماردووه.

ئیمامی (البخاری ومسلم)^۱ رپوایه تیان کردووه له فهرموده یه کی (أنس) هوه که وا پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمویه تی: ((إن من أشراط الساعة: أن يرفع العلم، ويثبت الجهل، ويشرب الخمر، ويظهر الزنا))، واته: له نیشانهکانی قیامت: زانست و زانیاری به رز ده بیته وه و نه فامی جیگیر و دامه زرا و ده بیته و مه ی ده خوریته وه و زینا ئاشکرا ده بیته)).

له رپوایه تیکی تردا که (مسلم) رپوایه تی کردووه ((ويفشوا الزنا)) واته: زینا بلأو ده بیته وه)).

له رپوایه تیکی لای (البخاری)^۲: ((ويكثر الزنا)) واته: زینا زۆر ده بیته)).

جا زینا زۆر بووه و بلأو بووته وه وه حه زم ده کرد لی ره دا سه ر ژمیرییه که هه یه

۱- أخرجه البخاري، كتاب العلم، باب رفع العلم وظهور الجهل، (۸۰، ۸۱)، ومسلم كتاب العلم، باب رفع العلم وقبضه (۲۶۷۱، ۲۶۷۲).

۲- عند البخاري، كتاب النكاح، باب يقل الرجال ويكثر النساء (۵۲۳۱).

باسی بکه م که له سه ری راوه ستام و قه باره و گه وره یی تاوانی زینا لام ناشکرا بوو
له سه ر رووی زه ویدا له شه وروپا و نه مریکا و هندی له ولاته ئیسلامیه کان!
سویند به خوا هیچ ریگریک له ریگامدا نه بوو نه و سه رزمیر و لیکولینه وه یه باس
بکه م تنها شه نه بی که ترسام دلّه کانتان به هوی نه م چند کاغه زه بچووکانه وه
رابچه له کینم، گومان ده که م که هندی له و برایانه ی سه ردانی شه و سایتانه ی سه ر
تۆپی نه نته رنیت ده که ن باش ده زانن تا چند قه باره ی شه و سه رزمیرییه به
شیوه یه کی ترسناک زۆر بووه به راستی شه وه کاریکی ترسناک و ناشیرین و
نابووته !!

له م سه رده مه دا فلیمه کانی داوین پیسی وینه گیراوه، وه گواستراوه ته وه بۆ
زۆریه ی مائی موسلمانان وه زۆریک له خه لکی شه وانه ده میننه وه... نه ک بۆ شه وه ی
له گه ل خوادا بن یان له گه ل نوێژدا بن وه نه ک له گه ل سوننه تی پیغه مبه ری
خوادا ﷺ به میننه وه به لکو له گه ل شه و فلیمه داوین پیس و بی نابهره وانه شه وگار
ده میننه وه له گه ل زینادا... هه رگیز قه باره و ژماره ی شه و هه موو په یوه ندییانه م
له بیر ناچیت وه شه و هه موو پرسیاره ترسناکانه دیت بۆ شه وه ی له هه موو
کاترمیریکی پرسیار بکات ده رباره ی شه م نه خوشیه که زۆریه ی ماله کانی ویران
کردوه... جا زۆریه ی پیاوان وازیان له ژنه کانیان هیناوه به هوی شه و فلیم و
گۆفاران وه که وینه ی شه و فلیمه داوین پیسانه ی گرتووه به هه موو
شیوه کانییه وه... و لا حول ولا قوه الا بالله.

جا زینا تاوانیکی ناشیرین و نابووته شه گه ر ژنیك یان کچیک زینا بکات شه و سه ری
باوکی شوپ ده کات و سه ری دایکی و سه ری براکانی و خیزانه که ی ده کاته ناو گه ل و
قوپاودا، شه گه ر کچیک به هوی زیناوه سک پر بوو وه له شه نجامی تاوانه که ی ترسا
شه و ده یکوژیت بۆیه دوو تاوان له تاوانه گه وره و ترسناکه کان شه نجام ده دات که
شه وانیش: تاوانی زینا و تاوانی کوشتنه که هه ردوو له تاوانه گه وره کانن !!

شه گه ر ژنیك شووی کردبوو، که وته ناو تاوانی زیناوه و خوای گه وره تاوانه که ی
داپۆشی و شاریدییه وه شه ویش مندالی زینای هینایه ژووره وه بۆ لای پیاوه که ی و بۆ
لای ماله که ی و، بۆ لای مندال و کهس و کاره که ی شه و که سیکی شه جنه بی

هیناوه ته ژووره وه بۆ لایان، کاتی دور به دور بیته وه که سێکی نهجته بییه له میراته که یاندا ده بات له کاتی کدا هیچ مافیکی نییه، پیاو نه گهر زینای کرد نه و حورمه تی برا و خوشکانی نه تک کردووه... به پاسی تاوانیکی گهره و تاله و ههست به تالی ده که یه کاتی که ته نه باسی ده که یه بۆیه خوی گهره له چهند ئایه تیکی توندا ده فهرمویت: ﴿الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي...﴾ النور: ۲، واته: نه و کوپ و کچهی که تاوانی زینایان نه جامداوه...)) له پیشان به کچه داوین پیسه که (الزانیه) دهستی پی کردووه چونکه نه و ریگا که خوش دهکات، زۆر نهسته مه پیاویک بگاته ئافره تیک و بگاته نه و تاوانه گهره و قیزه وه به بی نه وهی ئافره ته که به ته وای ریگا که ی خوش نه کرد بیت... نهی خوشکی موسلمانم... له خوا بترسه له جل و بهر که تدا... له پۆشاکه که تدا... له وشه کانتدا... له چۆنییه تی ده رچوونت و، ملکه چی قسه کانیا ن مه به ..

نهی خوشکی موسلمانم... وریا به... شه یان ههنگاوانی هیه وه خوی گهره ده فهرمویت ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ البقرة: ۱۶۸، واته: هه رگیز به شوین ههنگاوهکانی شه یانیشدا مه پۆن و په پره وی لی مه که ن)) رهنگه ئافره ت یه که م جار نه که ویت نه و زیناوه رهنگه یه که م جار نه وه له گهره یه به پیاوان نهکات به نه جامدانی زینا... لیته دا چهند ههنگاوێک هیه... نه گهر یه که م ههنگاو ههنگاو بنییت... نه گهر خوا نه تپاریزی - نه و تیده که ویت وه نه گهر یه که م ههنگاو بنییت نه گهر خوا نه تپاریزی نه و ده هاوێژریته خواره وه نهی خودایه به پارێزگاری خۆت بهمانپاریزه یا ارحم الراحمین.

خوی گهره ده فهرمویت ﴿الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةَ جَلْدٍ وَلَا تَأْخُذْكُم بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ﴾ النور: ۲، واته: نه و کچ و کوپه ی زینا و داوین پیسی نه که ن ده بی له هه ریه که یان سه ده جه لده (شه لاق) ی لی بدهن نه مه تۆله ی هه را که سیکه (نیر یان می) پیشت به شیوهی شرعی جووت نه بووی (واته: کچ و کوپ) بن، نابێ به زه یی و نه رم و نیانی و سۆز بشانگری له بهرامبه ره ریه که له و دوانه وه له

راپه پاندنی جوکمی خوادا واته: له کاتی جیبه جی کردنی بریاری خوادا توندو تیژین و به زه بیتان به زیناکه راندا نه به ته وه به وشویه به ژماره ی شه لاقه کان یا به رده بارانه که وه کو خوی جی به جی نه که ن)) . خوی به خشنده و میهره بان و به سۆز و به به زه بی نه و قسه به ی فه رموه ﴿ وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَشَهِدَ عَدَايَهُمَا طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ٢﴾ ﴿ الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ وَحُرِّمَ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴾ النور: ۲-۳، واته: نابی به زه بی و نه رم و نیانی و سۆز بتانگری له به رامبه ره ریه ک له و دوانه وه له راپه پاندنی جوکمی خوادا، نه گهر نیه به باوه پتان به خوا و به روژی دواپی هیه جا بۆ نه وه ی نه و دوانه پتر ئیشیان پی بگات و خه لکیش په ند وه رگرن با کو مه لی له برواداران ئاماده ی سزاکه یان بهن و ببینن (۲) پیای زیناکه ر و داوین پیس هه رده بی ژنی زیناکه ر و داوین پیس وه یان موشریک و بتپه رست ماره بکات بۆ خوی، ژنی زیناکار و داوین ته پش وه پیای زیناکار و موشریکیش هه روا نه بی بیگومانه نه و جوړه شووکرده و (ماره کردنی ژنانی زیناکاران) له سه ر بروادارانی داوین پاک حه رام کراوه، چونکه زیانی گه وړه تیدایه (۳) .

خوی گه وړه ده فه رمویت: ﴿ وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ٦٨﴾ يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهْكًا ٦٩﴾ ﴿ إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا

صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴾ الفرقان: ۶۸-۷۰، واته: نه وانه ی وپرای خوا هیچ په رستراویکی تر ناپه رستن، که سیکیش ناکوژن که خوا که شتنی یاساغ کردی، مه گهر به هق و په وا. زینا و داوین پیسیش ناکه ن وه هه رکه سی نه و کاروکرده وه ناپه سه ندانه بکات نه وه له دواوژدا ده گات به سزای تاوانه که ی خوی. (۶۸) له روژی قیامه تیشدا دوو به رامبه ر ئازار ده دری و به سووکی و زه لیلی و ریسواییه وه به هه تا هه تایی هه ر له ویدا نه مینیتته وه. (۶۹)

مه گەر كه سټك په شيمان ده بټته وه و بېروا بټنې و كارى چاك نه نجام بډا ئا نه و
كه سانه خوا گوناوه و خرابه كانيان بډ ده گورپټ به چاكه، هه ميشه خوا گوناوه پوښ و
ميهره بانه (۷۰)).

يا هاتكا حرم الرجال و تابعا طرق الفساد فانت غير مكرم
من يزني في قوم بألفي درهم في قومه يزن بربع درهم
إن الزنا دين إذا استقرضته كان الوفا من أهل بيتك فأعلم

واته: ئه و كه سه ي كه حورمه تي پياوانت نه تك كړدوو و شويني ريگاي
خرابه كارى كه وتوويت بزانه كه تو كه سيكي بي ريزي، بزانه كه هه ركه سي له گه ل
خه لكيدا زينا بكات به دوو هه زار درهم نه وا له گه ل كه س و كار هه كيدا به چاره كه
دهره ميك زينا ده كړپټ، بزانه كه وا زينا قه رزه، نه گه ر قه رزت كړد، نه وا دانه وه ي
نه و قه رزه له سه ر كه س و كار هه كات ده بټت.

زور كه س هه يه وا ده زاني ده توانيټ نه وه ي بيه وي بيكات... هه رچي ويستي له
سه ري بوو نه وا بيكات... دلنياه له سزا و توله كهي! جا وريابه...

دلنياه كه زينا قه رزه و ده بي بدرپته وه له م دونياه دا و له پيش قيامت وه
ده رباره ي زينا پيغه مبه رمان ﷺ هه رمويه تي: له كاتيكد سزا و توله ي زينا
روونده كاته وه... هه روه كو له هه رموده يه كي (سمره ي كوپي جندب الطويل) هه
هاتووه له (صحيح البخاري) دايه، تيايدا هاتووه كه (جبريل و ميكائيل) هاتوون بډ
لاي پيغه مبه ري خوا ﷺ و به نه ويان هه رمووه: ((انطلق انطلق، قال: فانطلقنا فأتينا
على مثل التنور أعلاه ضيق وأسفله واسع)) واته: به ريكه وه به ريكه وه، ده ليټت:
نيمه يش ده رچووين و كه وتينه ري، جا چووينه جيگايه ك وه كو ته نوور و ابوو
سه ره وه ي فراوانه و خواره وه ي ته نگه)) ئايا له گه ل مندا نه و ديمه نه ده هينيته پيش
چاوي خوت؟ ((قال الصادق:)) فأتينا على مثل التنور فأطلعنا فيه، فإذا فيه رجال

۱- أخرجه البخاري، كتاب الجنائز، باب ما قيل في أولاد المشركين (۱۲۸۶)، وفي كتاب التعبير، باب تعبیر
الرؤيا بعد صلاة الصبح (۷۰۴۷).

ونساء عراة، يتوقد تحته نارا فإذا اقترب ارتفعوا، حتى كاد أن يخرجوا (من التنور)، فإذا خمدت رجعوا فيها (اوتاه: راستگوﷺ) فرموي: ثم مجار چووينه سهر شتيك وهكو ته نوور واپور، نيمه ش ته ماشامان كرد و بينيمان چه ندها پياو و چه ندها ثافره تي به پووتي لتيه له ژيره وهي ناگري تيدا هه لگيرساوه هه ركاتيک لييان نزيك بييته وه نه وان به رز ده بوونه وه تاوه كو خهريك بوو له ته نووره كه دهرده چن، نه گهر ناگره كه كپ بييته وه نه وا ديسان ده گه پښه وه ناوه وه))، واته: بږ قولايي و بني ته نووره كه، فقال النبي ﷺ: من هؤلاء يا جبريل؟ قال: وأما الرجال والنساء العراة الذين في مثل بناء التنور فإنهم الزناة والزواني))، واته: پيغه مبهري خواﷺ فرموي: ئه ي جبريل نه وانه كيڼ؟ فرموي: نه و پياو و ژنانه ي، كه له ناو نه و شيوه ته نووره دا بوون نه وانه پياوان و ژناني داوښن پيس و زيناكارن)).

له هه ردو وكتيبي (الصحيح) دا هاتووه له فرموده ي (عبدالله ي كوري مسعود) وه كه وا پيغه مبهري خواﷺ فرمويه تي: ((لا يحل دم امرئ مسلم يشهد أن لا اله إلا الله وأني رسول الله إلا بإحدى ثلاث: النفس بالنفس والثيب الزاني))، واته: خويني هه ر موسلماننك شايه تي دايت كه هيچ خوايه ك نيه شايه ني په رستن بيت ته نها (الله) نه بيت و محمد نيردراوي نه وه حال نيه ته نها به يه كي له م سږ شته نه بيت: نه فس به رانبه ر به نه فس و كه سيك زينا بكات له كاتيكا خواوه ني ژن بيت...)).

واته هه ركه سږ زيناي كرد و له كاتيكا خواوه ن ژن بوو، خواي گه وره بزقيكي حال لاي پاكي پي به خشيوه به لام نه و وازي له حال هيناوه وه ده پوات بږ لاي حه رام و گه نيو ((والتارك لدينه المفارق للجماعة))، واته: نه وه ي واز له دينه كه ي خوي ده هينيت و له كومه لي موسلمانان جيا ده بيت وه)).

له هه ردو وكتيبي (الصحيح)^۱ دا هاتووه له فرموده ي (أبو هريره) وه كه وا پيغه مبهري خواﷺ فرمويه تي: ((لا يزني الزاني حين يزني وهو مؤمن، ولا يسرق

۱ - أخرجه البخاري، كتاب ((المظالم))، باب ((التهبتي بغير إذن صاحبها))، (۲۴۷۵)، ومسلم كتاب ((الإيمان))، باب ((نقصان الإيمان بالمعاصي)) (۵۷).

السارق حين يسرق وهو مؤمن، ولا يشرب الخمر حين يشربها وهو مؤمن))، واته: كاتى كهسى زيناكار له و كاته دا زينا دهكات نهوا ئيماندار نيه، كاتى كهسى دز له و كاته دا دزى دهكات نهوا ئيماندار نيه وه كاتى كهسى مه يخور له و كاته دا مهى ده خواته وه نهوا ئيماندار نيه)).

له گوته يه كي تردا له (ابن عباس)^۱ وه هاتوره كهوا پيغه مبهوري خوا (p) فەرموويه تي: ((لا يزني العبد حين يزني وهو مؤمن، ولا يسرق حين يسرق وهو مؤمن، ولا يشرب حين يشرب وهو مؤمن، ولا يقتل حين يقتل وهو مؤمن)) قال عكرمة: قلت لأبن عباس: كيف ينزع الإيمان منه؟ قال هكذا: وشبك بين أصابعه، ثم أخرجها، فإن تاب عاد إليه هكذا، وشبك بين أصابعه)) واته: كاتى بهنده يه ك زينا دهكات له و كاته دا زينا دهكات نهوا ئيماندار نيه، كاتى كهسى دزى دهكات له و كاته دا دزى دهكات نهوا ئيماندار نيه وه كاتى كهسى مه يخور له و كاته دا مهى ده خواته وه نهوا ئيماندار نيه، كاتى كهسى بكور كه سيك ده كوژيت له و كاته دا كه ده يكوژيت ئيماندار نيه، عكرمه فەرمووي: به (ابن عباس) م گوت: چۆن ئيماني لى دهره هينريته وه؟ نه ويش فەرمووي: به م شيويه (په نجه كاني كرده نيويه كتردا و نه مجار دهره هينريته) وه نه گهر تهويه كرده نهوا ئيمانه كهى به م شيويه به بق دهره هينريته وه (نه مجار په نجه كاني كرده نيويه كتردا)).

ئيمامي بوخاري ريوايه تي كردوه (تعليقاً بحديث الجزم)^۲ كه فەرموويه تي: ((ينزع منه نور الإيمان في الزنى))، واته: روناكي ئيماني لى دهره هينريته به هوئ زيناوه)).

ئيمامي (الطبري) له (تهذيب الآثار) و ابن عساكر له (التاريخ) دا ريوايه تيان كردوه به سه ته ديكي (منقطع)^۱ له (عبدالله ي كوپي رواحه)، كه فەرموويه تي: ((إن

۱. أخرجه البخاري كتاب ((الحدود)) باب ((إثم الزناة)) (٦٨٠٩).

۲. أخرجه البخاري كتاب ((الحدود)) باب ((الزنى وشرب الخمر))، قبل حديث (٦٧٧٢)، ووصله ابن أبي شيبة في ((كتاب الإيمان)) (٩٤) ولفظه أن ابن عباس قال لعلمانه: ((من أراد منكم الباءة زوجناه، لا يزني منكم زان إلا نزع الله منه نور الإيمان، فإن شاء رده، وإن شاء أن يمتعه منه))، وحسنه الشيخ الألباني هناك.

مثل الإيمان مثل قميصك، بينما أنت وقد نزعته إذ لبسته، وبينما أنت قد لبسته إذ نزعته ((واته: نمونه ی ئیمان وهکو نمونه ی کراسه کهت وایه، له کاتیکدا تۆ دایده که نیت نه گهر له بهرت کردبوو وه له کاتیکدا تۆ له بهری ده کهیت نه گهر داتکه ندبوو)).

پرسیار کړا له (ابو هريره) ده رپاره ی نه و فرموده یه: ((لا یزني الزاني حين یزني وهو مؤمن))، نه و کاته ئیمان که ی له کوښه؟ فرمووی: ((نا به م شیوه یه له سه ری ده بیت) به ده سته کانی ئیشاره تی کرد... نه گهر وازی هیناو ته و به ی کرد نه و ئیمان که ی بۆ ده گه ریته وه)).^۲

نه مه یشه راستکردنه وه ی فرموده یه کی پیغه مبه ری خوايه ﷺ که (ابو داود والحاكم و جگه له وان)^۳ ریوايه تیان کردوه له (ابو هريره) وه که و پیغه مبه ری خوايه ﷺ فرموو یه تی: ((إذا زنى الرجل خرج منه الإيمان كان عليه كالظلة، فإذا انقلع رجع إليه الإيمان))، واته: نه گهر که سیك زینای کرد نه و ئیمان که ی لیس ده رده چیت، له سهر سه ری وهکو سیبه ریک ده مینیتته وه، نه گهر وازی له زینا که ی هینا نه و بۆ ده گه ریته وه)).

له پاشاندا به دریژی و روونی باسی هم مه سه له یه ده که م به پشتیوانی خوا... که نه ویش نه وه یه.

نایا نه و که سه که زینای کرد بۆ هیه ته و به بکات؟ نایا نه و که سه ی که سیکی کوشت بۆ هیه ته و به بکات؟.

ولامی هم پرسپاره له به شی داهاتوودا باس ده که م انشاء الله... داوا له خوا ده که م به (اسم الأعظم) که نه گهر هر که سی به و ناوه وه بانگی بکات نه و بۆ

۱ - أخرجه الطبري في ((تهذيب الآثار)) (٩٦٩) مسند ابن عباس، وابن عساکر في ((تاریخه)) (٢٨ / ١١١)، (١١٢).

۲ - أخرجه المروزي في ((تعظيم قدر الصلاة)) (٥٣٩).

۳ - أخرجه ابن داود، کتاب ((السنة))، باب ((الدلیل علی زیادة الإيمان و نقصانه)) (٤٦٩٠)، والحاكم (٧٢/١)، وابن مندة في الإيمان (٥١٩)، والمروزي في ((تعظيم قدر الصلاة)) (٥٣٦)، والطبري في ((تهذيب الآثار)) (٢ / ١٥٤)، ١٤٠٩، ١٤١٠، وصححه الشيخ الألباني في ((المصححة)) (٥٠٩).

به شي ناكات، نه گهر داوا بکات پيی ده دريت... که خيزانه کانمان و منداله کانمان چاکسان بکات و بمانپاريږي له که ساسی و زه بوونی وه نيمه و نيوه بگيری له وانه ی که نه گهر هر قسه يه ک بييسن نه و شويني چاکه کانی ده که ون، به راستی نه وانه نه و که سانه که خوا ريڼمويی کردوون و نه وانه خاوه ن عه قله کانن.

نایا بکوړ و داوین پيس (زيناکار) بویان هه يه ته و به بکه ن ؟؟

خوشه ويستانم ...

له به شي رابوردوودا و له باسی نيشانه کانی قیامت باسی نه م دوو نيشانه ترسناکه م کرد... که نه و انیش بریتی بوون له زور بوونی کوشتن و بلاو بوونه وه ی زينا ... کوټايی به شه که م به و پرسياړه هیناوه، و ده زانم که زوره خوشه ويستانم له برايانم و خوشکام چاوه پوانی وه لامي نه م پرسياړه گرنگه ن که نه ویش نه وه يه:

نایا بکوړ و زيناکار بویان هه يه ته و به بکه ن؟

ولامه که ی: به لی... به بی باسکردن و هینانه وه ی پیشه کی، خوی گوره فرمویه تی (ناگاداری ره وشت و سیفاتی به نده کانی (الرحمن) به که خاوه نی نه و ره وشته جوانانه ن): ﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ۖ ٦٨ يَضْعَفُ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَيَخْلُدُ فِيهِ مُهْكًا ۖ ٦٩ إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يُدْخِلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۖ ٧٠ وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مَتَابًا﴾ الفرقان: ٦٨-٧١، واته: نه وانه ی وپرای خوا هپچ په رستراویکی تر ناپه رستن، که سیکیش ناکوړن که خوا که شتنی یاساغ کردبی، مه گهر به هق و په و، زينا و داوین پیسیش ناکه ن، هر که سی نه و کاروکرده وه ناپه ساندانه بکات نه وه له دواړوږدا ده گات به سزای تاوانه که ی خوی. (٦٨) له روژی قیامتیشدا دوو به رامبه ر نازار ده دري و به سووکی و زه لیلی و ریسواییه وه به هتا هتایی هر له ویدا نه مینیتته وه. (٦٩) مه گهر که سیک په شیمان ده بیتته وه و بپوا بیني و کاری چاک نه نجام بدا نا نه و که سانه خوا گونا و خرابه کانیان بق

ده كړيټ به چاكه، هه ميشه خوا گوناځه پوښ و مېهره بانه (۷۰) نه وهی له گوناځه كانی ته وېهې كړد و كړده وهی چاكي كړد نه وه به راستي زږد به مه زنی ده گه پټه وه بۆ لای خوا (۷۱).

نای نه وه چی نه زليکه !! نه وه چی پزيکه !!

خوای گه وره ده فـرموئـت: ﴿قُلْ يٰعِبَادِيَ الّٰزِينَ اَسْرِفُوْا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ...﴾ الزمر: ۵۳، واته: نهی موحه مـه د ﷻ له منه وه بلی: نهی به نـده كانی من ! نهی نه وانهی سته م و زیاده رو بیتان له خوتان كړدوه...!!

خوای گه وره باسی نه وانهی كړدوه كه زیاده ره وېیان كړدوه له نه نجامدانی تاواندا و كړدونی به به ندهی خوی نه مجار ده فـرموئـت: ﴿لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَّحْمَةِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ جَمِیْعًا اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ﴾، واته: نیوه له ره حمهت و مېهره بانی خوا بی ئومئـد مه بن . به راستي خوا له هه موو گوناځه خۆش نه بی دیاره نه م بانگه شه به بۆ ته وای تاوانبارانه كه بگه پټه وه بۆ لای خوا، نه گه رچی گوناځه شیان به نه ندازهی كه فی سهر زه ریاكان بی. چونكه نه وه لیـپـوړده و مېهره بان...!!

خوای گه وره ده فـرموئـت ﴿اِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ اَنْ يُشْرَكَ بِهٖ﴾ النساء: ۴۸، واته: بیگومان هه رگیز خوا له دانانی هاوېش بۆی نابووری)) نه مه نه و تاكه تاوانه په كه لی خۆش نابیت كه نه ویش بریتیه له هاوه لدانان ((وَيَغْفِرُ مَا تُؤْنِ ذٰلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ)) واته: له خوار شیركه وه له هه گوناځه ده بووری بۆ هه كه سیک خوی بیه ویت)) ته نانهت (مشرک) یش نه گه ته وېه بکات نه و خوای گه وره لی خۆش ده بیت ... نایا (مشرک) چۆن ته وېه ده کات ؟؟ به دامالین و داکه ندنی پوښاکی هاوه لدانان له بهر ده رگای نیسلام و باوه پ و په کتاپه رستی... وه په شیمان ببیټه وه له وهی كه نه نجامی داوه له هاوه لدانان و سهر پیچی... پاشان نه و کارانه نه نجام بدات كه له خوای به خشنده و مېهره بان نزیکي ده کاته وه... نه و کاته خوای گه وره ته وېه كه ی لی وهرده گریټ... به لكو خوای گه وره خۆش حال ده بیت به گه پانه وه كه ی له کاتیکدا

خوی ده‌وله‌م‌نده و پټووستی به هیچ که سټک نییه له‌م بوونه‌وه‌ردا . خوی گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿يَتَأْتِيَ النَّاسُ أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ۝١٥﴾ (١٥) **إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ۝١٦﴾ وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿** فاطر: ١٥-١٧، واته: ئه‌ی خه‌لکینه! ئیوه مه‌ژان و نیازتان به خوا مه‌یه، ئه‌و بی نیاز و سوپاسکراوه مه‌رچه‌نده خه‌لکی ململانی بکات. (١٥) ئه‌گه‌ر بیه‌وی ئیوه له ناو بیا و خه‌لکی تازه بینیت، واده‌کات. (١٦) ئه‌و کاره‌ش بۆ خوا گران نییه (١٧).

بۆیه روو له خوا بکه و مه‌ترسه — ئه‌ی ئه‌و که سه‌ی که که وتوینه ناو تاوانی زیناره — مه‌روه‌ها روو له خوا بکه ئه‌ی ئه‌و که سه‌ی که وتوینه ناو تاوانی گه‌وره‌ی کوشتنه‌وه — مه‌رگیز مه‌ترسه... سویند به خوا په‌روه‌دگاره‌کات خوشحال ده‌بیټ به ته‌ویه و گه‌پانه‌وه‌کات بۆ لای... مه‌رگیز بی ئومید و بی هیوا مه‌به‌ چونکه تو که سټکی خواکات به تاک و ته‌نها ده‌ناسیت... چونکه تو شوین که وتی پیغه‌مبه‌ری خوشه‌ووستی ﷺ جا ئیمه‌ مرۆفین، فریشته‌ پاکه‌کان نین... مه‌روه‌ها شه‌یتانه سه‌رسه‌خته‌کان نین... به‌لکو ئیمه‌ مرۆفین که له ناخماندا وه‌رگرتن و ره‌تکردنه‌وه مه‌یه (الاقبال والاحجام) وه له ناخماندا چاکه و خراپه مه‌یه... حه‌لال و حه‌رام مه‌یه... گوپراپه‌لی و سه‌رپیچی مه‌یه... خراپه‌کاری و چاکه‌کاری تیا‌دایه... نزیك بوونه‌وه و دوور که‌وتنه‌وه‌ی تیا‌دایه...

خوی گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ۝٧﴾ فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ۝٨﴾ قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا ۝٩﴾ وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا ﴿ الشمس: ٧-١٠، واته: سویند به نه‌فس و ده‌روونی مرۆ و به‌و‌زاته‌ی دروستی کردوه به ریکوپټکی (٧). ئینجا ئیلهامی به‌دکاری و پارێزگاری بۆ کرد، واته: خیر و شه‌پی بۆ روون کرده‌وه، نیشانی دا چی چاکه بیکا و چی خراپه نه‌یکا و خوی لی‌ی پارێزی (٨) سویند به‌وانه مه‌موو بی شک رزگاری بوو ئه‌و که سه‌ی که نه‌فسی خوی له‌هرچی کاری به‌دووه‌سه‌ده پاک و پوخته‌ی کرده‌وه. (٩) و به‌راستی ئه‌و که سه‌ش که نه‌فسی خوی به‌گوناوه و تاوان نالوده کرد نا ئومید و ناموراد بوو (١٠).

هرگيز مه لي... من كه وتومه ته ناو تاوانيكې گوره وه چونكه خواكته زور له وه گوره تر و ريزدارتر و شكومه ندره كه سيك له دهركاكي بدات و نه ویش دهركاكي به رويدا بگريټ...!! بويه رووي لي بکه و هرگيز بي نوميد مه به له ميره باني خوي گوره.

هي برا خوښه ويست و ژيره كم... نه وا تو گوييستي هندیك له نايه ته كاني كتيبه كي خوي په روه رډگار بوويت وه كو به لگي روون و ناشكرا له سر نه وي كه خوا هرگيز دهركاي ته ويه داناخات به رووي هر كه سيكداكه بيه وي بگريټه وه بولي و په شيمان بيټه وه به هر جي نه گيشتبيټه قوناغي غره غره وه هيشتا زور له زور و ناووه دهر نه چوويټ - پشت به خوا له پاشاندا باسي نه و نيشانه يه ده كم -

به لام هرگيز كاري نه مړ مه خره سبه يني چونكه مردن له ناكاو دا ديټ و ده بيټه ميوانت... بويه هر ئيستا پيمان به خواكته بده به گرانه وه و ته ويه... وه دنيا به كه خوي گوره ليټ خوښ ده بيټ... به لكو خوشحال ده بيټ به ته ويه كه و گرانه وه كه ت، له كاتيكا زور ده وله مهنده و پيويسي به هيچ كه سيك نيه له م بوونه و هره دا...

كه و ابو هي نه و كه سي كه له تاوانه كانت په شيمان بوويته ته وه كوا شوينه واري په شيمان بوونه وه كه ت؟ كوا گريانه كه ت له سر پي ه تخليسكانه كه ت؟ بزانه كه گوره ترين پايه له پايه كاني ته ويه په شيمان بوونه وه يه له كرده وه كاني رابوردو... نه و كه هر كاتيكا تاوانه كانت بيټه وه يادت خوشحال بيت، به لكو ده بي ه ست به نازاري بريني دل كه ت بكه يټ... شكانه وه و په شيمانيت له بهر ده ست په روه رډگار كه تدا بنويټي...

نه گه تاوانه كه په يوه ندي به كه سيكه وه هه بوو له براكانت نه وا هه ول بده كه مافه كي خوي بگريټه وه بې خوا وه نه كي... به لام هي چونه نه گه ر كه سيك كه و تېووه ناو تاواني زيناوه و به رانېر به و كه سي كه نه و كاري له گندا كړدوه پي بلټ نه و كار هم كړدوه؟ ناتوانيت... له و كاته دا له سهرې نيه به لكو ته نها له

سهریه تی تهویه و گهړانه وه که ی تازه بکاته وه وه به خوین بگریه له جیې فرمیسک وه کوشش بکات بۆ نه جامدانی کاری چاکه تاکو خواکه ی له خوی رازی دهکات، نه گهر کاره که نه گه یشته فه رمانپه وا و سنووری شه رعیان به سهردا نه سه پاند...

نیستا نه م چند موژده یه ت به دیاری ده ده می له فهرمووده کانی نه و میهره بانه دیاری کراوه و، نه و نیعمه ت به خشر او ه پاکترین سه لات و سه لامی له سهر بیت... به نیسه ت کوشتنه وه: نه و (البخاری و مسلم) ریوایه تیان کردوه له فهرمووده یه کی (ابی سعید الخدری) یه وه که وا پیغه مبه ری خوا رضی الله عنه فهرمووده تی: ((کان فیمن کان قبلکم رجل قتل تسعة وتسعين نفسا فسأل عن أعلم أهل الأرض فدل على راهب، فأثاه، فقال: إنه قتل تسعة وتسعين نفسا، فهل له من توبة؟ فقال: لا! فقتله فکمل به مائة))، واته: له پیش ئیوه کابرایه ک هه بو نه وه ت و نو که سی کوشتبوو، پاشان پرسیاری کرد که زاناترین که سی سهر زه وی کییه؟ نه وانیش خواتاسنیکیان بۆده ست نیشان کرد، نه ویش رویش بۆلای و فهرمووی: که نه وه ت و نو که سی کوشتوووه ئایا بۆی هیه تهویه بکات؟ گوتی: نه خیر... بۆیه نه ویشی کوشت و ژماره که بووه سه دی ته و او)) داوای لیبوردن ده که م بۆ نه وه ی چند وشه یه کی که م بلیم... پاشان ده که پیمه وه سهر فهرمووده که به پشتیوانی خوا...

جاریکیان بابه تی که سیکی ریژدارم خوینده وه که له گوشه یه ک له گوشه کانی روژنامه یه ک نویسیووی کاتیک نه م فهرمووده یه ی له زانایه که وه یان له وتاریژی مزگه وتیکه وه بیستبوو... نه و نوسهره ده لیت: نه م قسه یه زور ترسناکه وه نه م قسه یه به ریلوه !! ئیوه به م شیوه یه ده رگای کوشتن ده که نه وه و پاشان بکوژه که ده لیت: من ده مه ویت تهویه بکه م! من پیی ده لیم: هه رگیز وانیه نه ی ماموستا... نه مه مانا و مه به سه که ناگه یه نیئت... له پیشاندا حورمه تی خوینمان روون کرده وه وه باسی نه وه م کرد که خوای گه وړه له هه موو قورثانی پیروژدا هیچ هه په شه یه کی

۱- أخرجه البخاري، كتاب ((أحاديث الأنبياء)) (٢٤٧٠)، ومسلم، كتاب ((التوبة))، باب ((قبول توبة القاتل و إن كفر قتله)) (٢٧٦٦).

وه كو هره شه ي كوشتن نه داوه هره كو خوي گوره ده فهرمويټ: ﴿وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا﴾ النساء: ۹۳، واته: هر كه سيك به ده ستي نه تفهست مرويكي خاوهن باوهر بكوي سزا و تولي هر دوزه خه و به هتا هه تاييش تييدا نه مينيتوه غه زه ب و تووپه يي خوي له سه ره و نه فرنيشي لي كرووه و سزايه كي گوره و قورسيشي بوټاماده كرووه)) به راستي نه هه ره شه يه كي ترسناكه بو بكوز! !

به لام نه فهرمووده دروسته (صحيح) ه ده رگا ده كاته وه بو نه و جوړه كه سانه كه ده ستيان چووه ته رشتني خويي خه لكي وه ياخود خويټيان رژاندوه به بي هيچ جواميري و مهردايه تي و دينيك... له گال نه و هيشدا پي ده لټين: خيراكه ... ده سته كانت له و خويته پاك بكه هره وه... چونكه ده رگاي ته وبه كراوه ته وه و نابه ستريت تاكو كاتي غه رغه ره كردن يان تاوه كو رول له رولټاواوه ده رده چيټ... ئيسټا نه وه ته له سه ره كه دل كه ت پاك بكه يته وه له م باوه ره خراپه... له ده رگاي ته وبه بده و دلټيا به كه خوي گوره ته وبه كه ت لي و ده رده گريټ... به لام نه و راهبه خوپه رسته كه فه تواي به بكوزه كه دا نه قورټان و نه سوننه تي به سه ردا جي به جي نايټ، به و دوو پيوهره فه تواي نه داوه كه نه و بكوزه بوي نيبه ته وبه بكات... ده رگاي تكا به روويده داخست و له ژيان بي نوميدى كرووه... له كاتيكا نه م كابرايه ده يه وي لاپه ريه كي نوي له ژيانيدا بكاته وه... به هيچ شيوه يه كه فهرمووده كه ده رگا ناكاته وه بو نه وه ي كه سانيك بوټين كه خويي خه لكي برټين... به لكو نه م فهرمووده يه ده رگاي تكا ده كاته وه بو نه و كه سانه ي كه ده سته كانيان به خويي خه لكي سوور كراوه... ده يه وي ته وبه بكات لاي په روه رديگاري زه وي و ناسمانه كان... ده رگا ده كاته وه بو نه و كه سانه ي كه كه وتوونه ته ناو نه م تاوانه كه وره و سامناك و ترسناكه وه... خوي گوره ده رگاي ته وبه و كه پانه وه ده كاته وه... ته وبه كه ي ته واو نيبه نه گهر په شيمان نه بيته وه و له و تاوانه ي كه نه نجامي داوه وه بو يه كجاري وان له و تاوانه گوره به يټي... ده ست بكاته كرووه ي چاكه كه په روه رديگاري زه وي و ناسمانه كان پازي ده كات... نه هه

مه به سستی پیغه مبه رکه مانه ﷺ نهی ماموستای ریژدار...

نه میسه به لگه یه کی تره له وپه پی جوانی و قه شه نگیدایه له فهرموده ی گهره ی هه موو پیاوان (محمدی کوپی عبدالله) ﷺ جاریکی تر ده گه پیموه بۆ یه که م فهرموده ... به لام ده مه ویت به لگه یه ک به پیموه له سهر ئه و بنه مایه ی که ئیستا باسی ده که م چونکه من ده مه ویت دل و عه قل پیکه وه بدویم...

ئیمامی (البخاری و مسلم)^۱ له (ابوهریره) وه ریوایه تیان کردوه که وا پیغه مبه ری خوا ﷺ له پهروه ردگار یه وه ده یگرتیه وه ده فهرمویت: ((أذنب عبد دنیا)) واته: بهنده یه ک تاوانتیک له تاوانه کان نه جامدا)) من و تو ئه و بهنده تاوانباره یین... داوا له خوا ده که م که له هه موومان خوش بیت و بۆ ئه وه ی ئیمه ش بگه ریینه وه بۆ لای خوئی ((فقال: اللهم أغفر لي ذنبي))، واته: جا فهرمووی: نهی خودایه ! له تاوانه که م خوش به)) نه گینا که سیک تاوانباری سووک و ریسوا و لاسار بۆ کوئی بپوات ئیلا بۆ لای خوائ به خشنده و میهره بان نه بیت.

يا رب إن عظمت ذنوبي كثرة فلقد علمت بأن عفوك أعظم
إن كان لا يرجوك إلا محسن فمن ذا الذي يرجوا و يدعو الآثم

واته: پهروه ردگارا... نه گه ر تاوانه کانم زۆر و گهره بوون، نه وا من باش ده زانم که وا لیبوردنی تو گه لیک گهره تره، نه گه ر ته نها چاکه کاران تکتات لی بکه ن و داوات لی بکه ن، نهی که سی تاوانبار و گونا هبار بۆ کوئی بپوات؟
ئایا که سی تاوانبار بۆ کوئی ده پوات جگه بۆ لای خوائ به خشنده و میهره بان نه بیت؟ که سی هه ژار بۆ لای ده وله مه ند نه بی بۆ کوئی بپوات؟ که سی زه لیل بۆ لای خوائ به عیززه ت نه بیت بۆ کوئی بپوات؟ ئایا هه لاتن بۆ کویه؟ بۆ کوئی ده پۆن؟ هیهچ په ناگه یه ک و ریزگار که ریک نییه له خوا ئیلا بۆ لای خوا نه بیت، چونکه هه موو زه وی زه وی ئه وه، هه موو مولکه کان مولکی ئه ون... به رزی و پیروزی هه موو بۆ ئه وه...

۱- أخرجه البخاري، كتاب ((التوحيد)) (٧٥٠٧)، ومسلم، كتاب ((التوبة))، باب ((قبول التوبة من الذنوب و إن تكررت الذنوب و التوبة)) (٢٧٥٨)، واللفظ.

قال: ((أُذنب عبد ذنبا، فقال: اللهم! اغفر لي ذنبي، فقال تبارك وتعالى: أذنب عبي ذنبا، فعلم أن له ربا يغفر الذنب، يأخذ بالذنوب، ثم عاد فأذنب))، واته: بهنده‌یه‌ك تاوانی‌کی له تاوانه‌كان نه‌نجامدا، جا فه‌رمووی: ئه‌ی خودایه‌! له تاوانه‌که‌م خۆش به... خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: بهنده‌که‌م تاوانی‌ك له تاوانه‌کانی نه‌نجامداو پاشان زانی که‌وا خودایه‌کی هه‌یه له تاوانه‌كان خۆش ده‌بی‌ت، به‌هۆی تاوانه‌وه ده‌بات، نه‌مجار گه‌رایه‌وه و ته‌ویه‌ی کرد))، په‌روه‌ردگار هه‌ر په‌روه‌ردگاره و بهنده‌ش هه‌ر بهنده‌یه ((فقال: أي رب! اغفر لي ذنبي)) فه‌رمووی: ئه‌ی خودایه‌! له تاوانه‌که‌م خۆش به)) بۆ جاری دووه‌م؟ به‌ئێ... بۆ جاری دووه‌م و جاری سێیه‌م، تا‌کو به‌ راستییه‌وه بگه‌رێته‌وه بۆ لای خوا، په‌شیمان بووته‌وه، به‌رده‌وام له‌و جینگایه‌دا نامینه‌ته‌وه که تاوانه‌که‌ی نه‌نجام دا، بۆیه لی‌ره‌دا خوای گه‌وره لی‌ وهرده‌گریت ((فقال تبارك وتعالى: عبي ذنبا فعلم أن له ربا يغفر الذنب و يأخذ بالذنوب. ثم عاد فأذنب، فقال: أي رب! اغفر لي ذنبي. فقال تبارك وتعالى: أذنب عبي ذنبا فعلم أن له ربا يغفر الذنب و يأخذ بالذنوب، فقال تبارك وتعالى: اعمل ما شئت فقد غفرت لك))، واته: خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: بهنده‌که‌م تاوانی‌ك له تاوانه‌کانی نه‌نجامدا و پاشان زانی که‌وا خودایه‌کی هه‌یه له تاوانه‌كان خۆش ده‌بی‌ت، به‌هۆی تاوانه‌وه ده‌بات، نه‌مجار گه‌رایه‌وه و ته‌ویه‌ی کرد فه‌رمووی: ئه‌ی خودایه‌! له تاوانه‌که‌م خۆش به، خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: بهنده‌که‌م تاوانی‌ك له تاوانه‌کانی نه‌نجامدا و پاشان زانی که‌وا خودایه‌کی هه‌یه له تاوانه‌كان خۆش ده‌بی‌ت، به‌هۆی تاوانه‌وه ده‌بات، خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: هه‌ر کارێ‌ك ده‌که‌یت بیکه چونکه من له تر خۆش بوومه)) له ریاویه‌تی‌کی تردا: ((غفرت لعبدي فليعمل ما شاء)) واته: من له بهنده‌که‌م خۆش بووم جا هه‌ر کارێ‌ك ده‌کات با بیکات)) .

له فه‌رمووده‌یه‌کدا که له هه‌ردوو کتێبی (صحیح) ^۱ دا هاتوه له فه‌رمووده‌ی (أبو هريره) وه که‌وا پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: ((جعل الله الرحمة مائة جزء

۱- أخرجه البخاري، كتاب ((الأدب))، باب ((رحمة الولد و تقبيل و معانقته)) (٦٠٠٠)، ومسلم، كتاب ((التوبة))، باب ((في سعة رحمة الله)) (٢٧٥٢).

فأمسك عنده تسعة وتسعين جزءاً وأنزل في الأرض جزءاً واحداً، فمن ذلك الجزء تتراحم الخلائق، حتى ترفع الدابة حافرهما عن ولدها خشية أن تصيبه)) واته: خواي گه وره به خشنده يي کردووه ته سهد به شه وه، جا نه وهت ونو به شي لاي خوي هيشتووه ته وه و ته نها يه ك به شي دابه زاندووه ته سهر زه وي، جا ته نها له وه به شه يه هه موو دروستکراوه كان له نيو خوياندا به به زه يين ته نانه ت له ولاخي كه سمى به رز ده کاته وه له ترسي نه وه ي بهر بيچووه که ي نه که ويټ)) .

خواي گه وره ته نها يه ك به ش له وه رحمه ته مه زنه ي داگرتووه سهر زه وي ههر له و ته نها به شه يه، رحمه تي پيغه مبه ري خواي ﷺ، رحمه تي دايك به رانبهر منداله که ي، رحمه تي باوك به رانبهر به منداله که ي، رحمه تي پزيشك به رانبهر نه خوشه که ي، رحمه تي ده وله مه ند به رانبهر به هه ژاران، رحمه تي به هيژ به رانبهر به لاواز و بي هيژ ده كان، هه موو له وشيوه وشيوازي رحمه ته ناسك و جوانه كه له م بوونه وه رده ده بينين نه مه ته نها به شيكه له سهد به ش له رحمه تي خواي به خشنده و ميه ره بان...

سویند به خوا ههر که سي خواي ناسي و رحمه ته که ي ناسي نه وا ههر گيز بي نوميډو بي هيو نابيت... هه رچه نده تاواني گه وره ي نه نجام دابيت... ههر چه نده سه ريچي نه نجام دابيت، به لام براکه م ههر له نيتستاه واز له تاون بهينه... په شيمان ببه ره وه له وه ي که له رابووردووا نه نجامت داوه، په يمان بده خواکه ي خوت به ته وبه و گه پانه وه و کرداري چاکه... سویند به و خوايه ي که هيچ خوايه ك جگه له و نيه نه وا خواي گه وره خوشحال ده بيت به ته وبه که و گه پانه وه که ت له کاتيکدا خوي ده وله مه ند و پتيويستي به هيچ که سيك نيه له جيهاندا.

له هردوو کتبي (صحيح)^۱ دا له هه رموده يه کی (عومري کوي خه تتاب) هوه ريوايه ت کراوه که وا هه رمويه تي: ((قدم على رسول الله بسبي فإذا امرأة من السبي تبغي إذا وجدت صبياً في السبي أخذته فألصقت به بطنها وأرضعته))، واته: هه ندي

۱. أخرجه البخاري، كتاب ((الأدب))، باب ((رحمة الولد و تقبيله)) (٥٩٩)، ومسلم، كتاب ((التوبة))، باب ((لي سعة رحمة الله)) (٢٧٥٤).

دیلیان هیڼا بڼ لای پیغه مبهري خواښه له ناو دیله کاندای نافرته تیک هه بوو هه ولی ددها تاكو مندالیکي له نیو دیله کاندای دوزییه وه توند نوساندی به سنگی خوییه وه و شیري پیډا)) نه گهر مندالیک له دایکه که ی بزر بیت نهوا عه قله که ی له گه ل منداله که دا بزر ده بیت به ته وای، عه قله که ی ون ده بیت و راستی له ده ست ددهات و هه موو شتیکی له ده ست دهرده چیت، رهنکه به په له له مال دهرچیت که چی سه رپوشه که ی به سه ردا نه دلوو یان به ته وای جل و به رکه که ی له به نه کردووه، چونکه عه قله که ی به ته وای فری داوه، عه قلیش جیگای پی سپاردن و سه پاندنه. له گه ل نه وه یشدا پیغه مبهري خواښه نهوا نافرته ده بیڼی وه منداله که ی کردووه ته سه ر سنگی و شیري پی ددهات بویه پرسپار له هاوه لان ده کات و ده لیت: ((أترون هذه المرأة طارحة ولدها في النار؟)) قالوا: لا والله وهي تقدر على أن لا تطرحه، فقال رسول الله ﷺ: ((لله أرحم بعباده من هذه بولدها))، واته: ئایا و ده بیڼن که و نهوا نافرته منداله که ی خوی فری بداته ناو ناگره که وه؟ فه رموویان: نه خیر سویند به خوا له کاتی که دا نه و ده توانی فری نه داته ناو ناگره که وه، جا پیغه مبهري خواښه فه رمووی: باش بزائن که و خوی گه وړه زور به به زه یی تره به رانبه ر به به نده کانی له و نافرته به رانبه ر به منداله که ی)).

یه کی له پیاوچا کان فه رموویه تی: خودایه ... تق باش ده زانیت که دایکم له هه موو خه لکی زیاتر میهره بانتره به رانبه رم، منیش باش ده زانم که تق له دایکم میهره بانتری به رانبه ر به من ... دایکم رازی نابیت به من سزا و له ناو چوونم ئایا تق پی رازی ده بیت له کاتی که دا تق (أرحم الراحمین) ی؟؟

براکه م... به دلنیایی و هیزه وه روو له خوا بکه و مه ترسه هه روه کو چون خوی گه وړه ده فه رموویت: ﴿يَسْخَرُونَ مِنْكَ مَرْيَمُ ۖ وَقَوْلُكَ رَبِّهِمْ أَتَمُورَهُمْ﴾، واته: نه ی یه حیا الله به هه رچی تواناته نه و نامه ی ته وراته بگره و کار و ره فتاری پی بکه)).

هه روه کو چون خوی گه وړه ده فه رموویت: ﴿يَسْخَرُونَ مِنْكَ مَرْيَمُ ۖ وَقَوْلُكَ رَبِّهِمْ أَتَمُورَهُمْ﴾ القصص: ۳۱، واته: نه ی مووسا به ره و رووی من و ره و مه ترسه)).

هه موومان که مه ترخه مین و هه موو مړوئیک هه له ده کات و باشتیرینی هه له کاران ته و به کارانن... ته نانه ت کوشتنیش؟ به لی ...

له گه لا مندا جاريكي تر بگه پيره وه يو فهرموده ي كابر اي بكوڅي نه وهت و نو
 كه س... پيغه مبهري خواښه فهرمووي: ((كان فيمن كان قبلكم رجل قتل تسعة و
 تسعين نفسا فسأل عن أعلم أهل الأرض فدل على راهب، فأثاه، فقال: إنه قتل تسعة
 و تسعين نفسا، فهل له من توبة؟ فقال: لا! فقتله فكمّل به مائة ثم سأل عن أعلم
 أهل الأرض))، واته: له پيش نيوه كابر ايه كه هو نه وهت و نو كه سي كوشتوو،
 پاشان پرسياي كرد كه زاناترين كه سي سهر زهوي كييه؟ نه وانيش خواناسيكيان
 يو دهست نيشان كرد، نه ویش روشت يو لاي و فهرمووي: كه نه وهت و نو كه سي
 كوشتووو نيا يو هيه تهويه بكات؟ گوتي: نه خير... بويه نه ویشي كوشت و
 ژماره كه بووه سهدى ته و او نه مجار پرسياي كرد دهر باره ي زاناترين كه سي سهر
 زهوي)) جاريكي تر؟ به لي... ((فدل عل رجل عالم)) واته: نه وانيش كابر ايه كي
 زانايان يو دهست نيشان كرد)) ليتره دا فزلي زانست و پايه ي زانايانست يو روون
 ده بيته وه ((فقال: إنه قتل مائة نفس فهل له من توبة؟ فقال: نعم)) واته: فهرمووي:
 كه نه و سهد كه سي كوشتوو، نيا نه و يو هيه تهويه بكات؟ فهرمووي: به لي))
 به راستي نه مه روونكي زانسته ((ومن يحول بينه وبين التوبة؟!)) واته: نيا كي
 ده توانيت نيوان نه و تهويه بگريټ؟)) نيا له سهر رووي زهويدا كه سي كه هيه
 بتوانيت دهر گاي تهويه به رووي كه سي كدا دابخات؟ نه خير... به هيچ شيويه كه
 نابيت خو مان هاوتاي خوا بكهينه وه و حوكم به سهر خه لكيدا بدهين به به هشت
 يان دوزه خ... چونكه نه وه ماني هيچ بهنده ي كه نيه به لكو نه وه كاري خوي گه و ره
 ميه ره بانه كه ههر خوي كوټايي و دواساته كاني هه موو مروفنيك دهر زانيت ...

((فدل على رجل عالم، فقال: إنه قتل مائة نفس، فهل له من توبة؟ فقال: نعم،
 ومن يحول بينه وبين التوبة))، واته: نه وانيش كابر ايه كي زانايان يو دهست نيشان
 كرد، جا فهرمووي: كه نه و سهد كه سي كوشتوو، نيا نه و يو هيه تهويه بكات؟
 فهرمووي: به لي، نيا كي ده توانيت نيوان نه و تهويه بگريټ؟)) به لي به لام تهويه
 چهند مه رجيك هيه ... نه و مه رجان چين؟ زاناي چاروون فهرمووي ((انطلق إلى
 أرض كذا وكذا، فإن بها أناسا يعبدون الله فاعبد الله معهم، ولا ترجع إلى أرضك فإنها

أرض سوء)) واته: دهرچوو بۆ زهوی فلان، چونكه لهوئ كسانئك هه ن خودا دهپه رستن و تۆيش له گه ل ئه واندا خودا به رسته، چيتر مه گ پتوه زه وئيه كه ئ خۆت چونكه ئه مه زه وئ خراپه كارييه)) بۆيه ده بئيت ژينگه ئ سه رپيچي بگۆرپيت... ئه و هاوه لانه ئ كه هاني ده داي بۆ ئه نجام داني زينا و كه وئنه ناو تاواني كوشتنه و و خواردنه و هئ مه ئ و عه ره قه وه... ده بئ به هئزه وه و به پياوانه و وره يه كي به رزه وه برپار بدهيت برياريكي به كلالي كه ره وه ئه و هاوه له خراپانه بگوردرپيت.

وعلى قدر أهل العزم تأتي العزائم وتأتي على قدر الكرام المكارم
وتعظم في عين الصغير صغارها وتصغر في عين العظيم العظائم
وإذا كانت النفوس كبارا تعبت في مرادها الأجسام

واته: ئه گه ر نه فس و ده روونه كان گه وده و مه زن بوون ئه و جه سته كان بۆ به دي هئنانى مه به سته كانيان مانه و ده بن.

به ئئ... ده بئ برياريكي پياوانه بدهيت وه ده بئ هاوه له خراپه كانت بگۆرپيت... وه ده بئ فه رمانه كه ئ پئغه مبه رى خواﷺ جي به جي بكه يت كه ده فه رموويت: ((لا تصاحب إلا مؤمنا ولا يأكل طعامك إلا تقي))^۱ واته: هاوپيئتي كه س مه كه ته نها ئيماندار نه بيئت، هئچ كه سيك چيشته كه ت نه خوات ته نها كه سى خوپاريئز و له خواترس نه بيئت)) هه رگيز هاوپيئتي كه س مه كه ته نها كه سى ريئدار و له خواترس و پوخته نه بيئت...

له هه ر دوو كئيبي (صحيح)^۲ دا له فه رمووده يه كي (ابى موسى الاشعري) وه هاتوه كه وا پئغه مبه رى خواﷺ فه رموويه تي: ((مثل الجليس الصالح والجليس السوء كحامل المسك ونافخ الكير فحامل المسك إما أن يحذيك، وإما أن تبتاع منه، وإما

^۱ — أخرجه أبو داود، كتاب ((الأدب))، باب ((من يؤمر أن يجالس)) ((٤٨٣٢))، والترمذي، كتاب ((الزهد))، باب ((ما جاء في صحبة المؤمن)) ((٢٣٩٥)) وقال: ((حديث حسن إنما نعرفه من هذا الوجه))، وابن حبان ((٥٥٤))، وحنبل ((٧٣٤١))، وحسنه الألباني في ((صحيح الجامع)) ((٧٣٤١)).

^۲ — أخرجه البخاري كتاب ((الذبايح والصياد))، باب ((المسك)) ((٥٥٢٤))، ومسلم ((كتاب البر والصلة و...))، باب ((استحباب مجالسة الصالحين ومجانبة قرناء السوء)) ((٢٦٢٨)).

أن تجد منه ريحا طيبة، ونافخ الكير إما أن يصرق ثيابك، وإما أن تجد ريحا خبيثة))
واته: نمونه‌ی هاوده‌می چاک و هاوده‌می خراپ وه‌کو هه‌لگری میسک و ته‌و که‌سه‌یه
فووده‌کاته کووره‌ی ناسنگه‌ردا، جا هه‌لگری میسک یان هه‌ندیکت پی دده‌دا وه یان
هه‌ندیکی لی ده‌کپیت وه بۆنیکی خووشی لیوه ده‌بیسی، به‌لام ته‌و که‌سه‌ی
فووده‌کاته کووره‌دا یان جل و به‌رگه‌کته ده‌سوئینیته وه یان بۆنیکی ناخووشی لی
ده‌بیسی)).

ئهم فەرمووده‌یه نابیتته حه‌رام کردنی کاری ناسنگه‌ری... نه‌خیر به‌هیچ
شیوه‌یه‌ک... به‌لام ته‌مه له یه‌کچوونه بۆ هاوړی چاک و هاوړی خراپ... بۆیه زۆر
وریابه... هیچ که‌سێک مه‌هینه ماله‌کته ته‌نها له خواترسان نه‌بیته... وه خواردن و
خواردنه‌وه‌ی خۆت پێشکه‌ش که‌س مه‌که ته‌نها چاکه‌کاران و چاکسازان نه‌بیته وه
ته‌هلی فه‌زل و خواترسان و دین نه‌بیته... بۆیه ده‌بی ته‌و ژینگه‌یه‌ی خۆت
بگۆریت...

ته‌وه‌تا ئهم زانایه نامۆزگاری ده‌کاته و پیتی ده‌فه‌رمووته: ((انطلق إلى أرض كذا و
كذا، فإن بها أناسا يعبدون الله فاعبد الله معهم، ولا ترجع إلى أرضك فإنها أرض سوء))
جا له مال ده‌رچوو وه نیه‌ت و بپیری یه‌کلایی که‌ره‌وه‌ی دا وه به‌کردار (فعلى)
به‌ره‌و زه‌وی ته‌وبه و خواپه‌رستی که‌وته‌ری... ته‌نها نیه‌تی نه‌هینا و واز له جی به
جی کردن به‌ینی... نه‌خیر... به‌لکو نیه‌تی هینا و که‌وته‌ری، خووشه‌ویسته
هه‌لبێژدراره‌که‌مان ﷻ ده‌لێته: (فانطلق، حتى إذا نصف الطريق))، واته: که‌یشته
ناوه‌پاستی رێگا که‌ له نیوان زه‌وییه‌که‌ی خۆی زه‌وی سه‌رپێچی و خراپه‌کاری و
نیوان زه‌وی گوێپایه‌لی و ته‌وبه و خواپه‌رستی ((فانطلق حتى إذا نصف الطريق أتاه
الموت، فاختصمت فيه ملائكة الرحمة وملائكة العذاب، فقالت ملائكة الرحمة: جاء
تائباً مقبلاً بقلبه إلى الله، وقالت ملائكة العذاب: إنه لم يعمل خيراً قط، فأتاهم ملك في
صورة آدمي فجعلوه بينهم))، واته: ده‌رچوو تاوه‌کو که‌یشته ناوه‌پاستی رێگا که‌، له‌و
کاته‌دا مردن یه‌خه‌ی پی گرت، بۆیه فریشته‌ی ره‌حمه‌ت و فریشته‌ی عه‌زاب بووه
مشت و مریان، فریشته‌ی ره‌حمه‌ت فه‌رمووی: ئهم کابرایه به‌ ته‌وبه‌وه‌و به‌ ده‌له‌وه

بهرو لای خوا هاتوو وه فریشتی عذاب فرمووی: نه م کابرایه هرګیز کرداری چاکه ی نه کردوه، بویه فریشته یه له سر روخساری شاده میزاد هات بق لایان نه وانیش نه ویان کرده داده وری نیوانیان)) واته: کردیانه داده ریک له نیوان خویندا ((فقال: قیسوا ما بین الأرضین)) واته: نیوان زهوی تهویه و زهوی سهرپیچی (بیټون) ((فالی ایتها کان أدنی فهو له)) واته: بق هر کام له و دوو زهویه نزیك بوو نهوا حقی خویه تی))

پیغه مبهری خوا ﷺ ده فرمویت: ((فأوحى الله إلى هذه أن تباعدی، وقال: قیسوا ما بینهما، ففاسوا المسافة، فوجدوا أدنى إلى أرض التوبة بشبر، فقبضته ملائكة الرحمة))، واته: خوی گوره وه حی بق نه میان کرد که نزیك بهر وه و وه حی بق نه ویتر کرد که و دوو بکه و ره وه، و فرمووی: نیوان هر دوو زهویه که بیټون، نه وانیش پیوانیان، بینیان که و له زهوی تهویه کاری وه به بستیک نزیک تره، بویه فریشتی ره حمهت گیانیاں کیشا)) بهر حمهت و بهر هی خوی په روه ردگار لی خؤش بوو وه له ریوایه ټیکی ترده ((فغفر له))، واته: خوی گوره لی خؤش بوو)).

ټایا که سیک تاوانی زینای نه نجامدا و نه مجار گه پایه وه بق لای خوا و تهویه کرد ټایا خوی گوره تهویه که ی ودرده گریټ و، له منډال و کهس و کاره که یدا سزای نادات؟ به لی... تهویه لی ودرده گریټ، چونکه تهویه تاوانه کانی پیش خوی دهر پیته وه... به لام به مرچیک له ګل خوا که ی خویدا پاست بکات و، په نګه که سیک بلیت: من تهویه م کرد، به لام هندی جار لاواز دهیم به رانه به تاوان، پیی ده لیم: جاریک تر تهویه بکه و بکه پیوه و بزانه، که خوی گوره هرګیز بیزار نابیت تاکو مق بیزار نه بیت... بزانه که هیچ شه ویک به سهرماندا تیپه نابیت نیلا خوی گوره داده به زیته ناسمانی دنیا (دابه زینیک که شایسته ی گوره یی و شکومه ندی خوی بیت) بزانه نه وه ی که به هؤش و بیرتدا دیت خوی گوره له وه جیوازه ﴿لَئِنْ كَمْثَلْهُ شَقٌّ ۖ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ الشوری: ۱۱، واته: هیچ شتیک نیبه له وینه ی نهو (خوا) به نه له زاتیا نه له سیفاتیا نه له کرداریا بق خوی

ته نيايه و له هه موو شتيك بى نياز و هه موو شتيكيش نياز مه نده به و، ته ويشه بيسه رى بينا به ناگايه به وتهى به نده كانى بينايه بى كار و كرداريان)).

هيج سيفاتيک له سيفاته كانى خواى گه وړه نينكار مه كه (تعطيل) وه چو نيه تيكي مه چو نيه به هيج شتيك... هيج سيفاتيكي مه چو نيه به سيفاتي هيج دروستكراويك له دروستكراوه كانى، پاكي و بيگه ردى بى خواى گه وړه وه هيج هاوشيو از و هاوچه شن و هاووينه و هاوشان هاوتايه كي نيه خواى گه وړه ده فرمويت: ﴿الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى﴾ طه: ۵، واته: ئه و خوا به خشنده به چوو به سهر عرشى خوى . به لى .. مه به ست به م چوون و سهر كه و تنه به بى سهر عرش، سهر كه و تنيكيه شياوى زاتى بلندي ته و بى و به و شيوه به كه (سه له ف) و پيشينانمان ته فسيريان كردووه و بى هيج شوبه اندن و ليكدانه وه و چوونه ناو قولاييه وه)).

(استوى) به و شيوه به ي كه خوى باسى كردووه، به و شيوه ي كه خوى ويستی له سهر بووه وه ماناكي ته وه به كه فهرموويه تى، (استواء) يك به بى جيگوركي و چوونه ناو دروستكراوه كانه وه، چونكه عرش ته وى هه لته گرتووه، (الكرسی) جى متمانه و په ناى نيه به لكو عرش و هه لكرانى، كورسى و مه زنيى، هه مووى به تواناي خوى هه لگراوه و به مه زنى و تواناي خوى و ملكه چن بى گه وړه بى و ده سه لاتی خوا، بويه واتاي (الاستواء) ديار و ناشكرايه، چو نيه تيه كه ي نه زانراوه، باوه پهنان پى واجبه، پرسيار كردن ده رباره ي بیدعه به ... جا خواى گه وړه داده به زیت... بى ؟

له هه ردوو كتيبي (صحيح)^۱ دا له فهرمووده به كي (ابى هريره) وه هاتووه كه وا پيغه مبه رى خوا ﷺ فهرموويه تى: ((يُنْزِلُ اللَّهُ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا كُلَّ لَيْلَةٍ حِينَ يَمْضِي ثَلَاثُ اللَّيْلِ الْأُولَى، فَيَقُولُ: أَنَا الْمَلِكُ أَنَا الْمَلِكُ، مَنْ ذَا الَّذِي يَدْعُونِي فَأُجِيبُ لَهُ مَنْ ذَا

۱ - أخرجه البخاري، كتاب ((التَّهَجُّد))، باب ((الدُّعَاءُ وَالصَّلَاةُ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ)) (١١٤٥)، ومسلم، كتاب ((صَلَاةُ الْمَسَافِرِينَ وَ قَصْرُهَا))، باب ((الترغيب في الدعاء و الذكر في آخر الليل و الإجابة فيه)) (٧٥٨ / ١٦٩). واللفظ لمسلم.

الذي يسألني فأعطيه، من ذا الذي يستغفري فأغفر له، فلا يزال كذلك حتى يرضى (الفجر)) واته: خواي گه وره هه موو شه ويك داده به زيته ئاسمانى دونيا كاتى كه يه كه م ستيه كى شه و ده پوات، ده لئيت: من پادشام من پادشام، كى هاوارم پى دهكات و بانگم دهكات تاكو ولاى بده مه وه، كى دلوام لى دهكات تاكو پيى بدهم، كى داواي ليخو شبوونم لى دهكات تاكو لى خو ش بى، به رده وام وا ده بيت تاكو گزنگ ده رده چيى).

له (صحيح مسلم)^۱ دا هاتوو له فهرمووده يه كى (ابى موسى الاشعري) وه كه وا پيغه مبهري خوا^۲ فهرموويه تى ((إن الله يبسط يده بالليل ليتوب مسيء النهار ويبسط يده بالنهار ليتوب مسيء الليل حتى تطلع الشمس من مغربها))، واته: خواي گه وره شه وان ده سته كانى فراوان دهكات وه بى شه وه له تاوانكارى رۆز خو ش بيت وه رۆزانه ده سته كانى فراوان دهكات وه بى شه وه له تاوانكارى شه و خو ش بيت تاكو رۆز له رۆز ئاواوه ده رده چيى)) نه ميه شه نيشانه يه كه له نيشانه كان كه له پاشان به دريى باسى ده كه م انشاء الله .

هه روه ها هه ركه سى تاوانى گه وره ي زينا نه نجام بدات... پاشان بيه وي ته وبه بكات و بگه رپته وه بى لاى خوا... په شيمان بووه وه وازى له تاوانه كه ي ميئا و كردارى چا كه ي نه نجام دا شه وا خواي گه وره وه رى ده گريى ... چونكه به لئىنى داوه ... پيغه مبهري كه به لئىنى داوه ... نه كه سه ي كه هه رگيز له خو وه قسه ناكات ...

له گه ل مندا بير بكه روه له م ريوايه ته خو ش و شيرينه ... هه روه كو (نيمامى مسلم)^۲ ريوايه تى كردوو وه ده لئيت: (ماعزى كور مالك) هات بى لاى پيغه مبهري خوا^۳ و فهرمووى: ((يا رسول الله ! طهرني)) واته: نه ي پيغه مبهري خوا^۴ پاكم بكه روه) پيغه مبهري خوا^۵ فهرمووى: ((ويحك ارجع فاستغفر الله، وتب إليه)) واته: ((تيا بچيت... بگه رپوه ... داواي لى خو ش بوون له خوا بكه و ته وبه بكه))

۱- أخرجه مسلم، كتاب ((التوبة))، باب ((قبول التوبة من الذنوب وإن تكررت الذنوب والتوبة)) (٢٧٥٩).

۲- أخرجه مسلم، كتاب ((الحدود))، باب ((من أترف على نفسه بالزنا)) (١٦٩٥).

صلوات و سهلام له سهر ټو پر حمت ته به ديارى نيردراوه ټو نيعمه ته به خشراوه،
 بزانه كه ئيسلام تينووى خوځن رشتن نيه هرهو كو چوځن دوژمنان ټومه تبارى
 دهكڼ، ټه ویش ده پوات به لام زور دور ناکه ویته وه و جارېكى تر دهگه پیته وه و
 ده لیت: ((يا رسول الله طهرني)) بڼ جارى دوهم؟ به لى بڼ جارى دوهم، ټه ی
 پیغه مبهري خوا (P) چي به ټو فرموو؟! فرموو: ((ويحك ارجع فاستغفر الله،
 وتب إليه)) واته: ((تيا بچیت.. بگه پتوه... داواي لى خوش بوون له خوا بکه و
 ته ویه بکه)) ټه ویش ده پوات به لام زور دور ناکه ویته وه و جارېكى تر دهگه پیته وه و
 ده لیت: ((يا رسول الله طهرني)) بڼ پیغه مبهري خوا (P) بڼ جارى سييه م پي
 فرموو: ((ويحك ارجع فاستغفر الله، وتب إليه)) سى جار له سهر يهك، چونكه
 پیغه مبهري هه مووى ميه ره بانييه هه مووى ناسك و نه رمييه، سوز و
 خوشه ويستيه، سویند به خوا ټه گهر (ماعزى كوپى مالك) بگه پايه ته وه و داواي
 ليخوش بوونى له خوا بگردايه و ته ویه بگردايه ټو خوا لى خوش ده بوو،
 ټه و تا خواي گوره له حقي پیغه مبهريه كه يدا (P) ده لیت: ﴿بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ
 رَحِيمٌ﴾ التوبة: ۱۲۸، واته: به رامبهري به بروداران زور دلسوز و به به زه يي و
 دلوفانه)) . من ليره دا جهخت له سهر ټم به شه ده كه م چونكه ټيمه زور جار
 ده بيسين گوايه كه ئيسلام ديني كه هره دم تينووى خوځنه ! نه خير، ټه وه ديني كه
 كه زور ريژ له خوځن ده گريت وه ريژ له ژيان ده گريت - له پيشدا باسي ټه وه به
 دريژي كرد- وه تكام لاي خوا ټه ویه كه له م نوممه ته دا كه سانك هه بن كه وا ټم
 چهند وشه يه م بگورنه زمانه كاني تر چ به نوسراوي يان به بيستراوي بڼ ټه وه ي
 ټه هلي روزه لات و ټه هلي روزناوا بيخويننه وه، داوا له خواي گوره ده كه م كه
 خه لکي رينمووي بکات بڼ، هره خوي پشت و په نامانه و تواناي به سهر هه موو
 شتيكدا هه يه... ټه و تا پیغه مبهري خوا (P) به (ماعزى كوپى مالك) سى جار
 ده فرمويت: ((ويحك ارجع فاستغفر الله، وتب إليه)) ټه ویش زور دور نه كه و ته وه و
 ديسان گه پايه وه - بڼ جارى چواره م - فرموو: ((يا رسول الله طهرني)) ټم
 پياوه دان به تاوانه كاني خویدا ده نيټ - وه دان پيانانيش گه وړه ي به لگه كانه

هه‌روه‌کو ده‌لێن - پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فەرمووی ((م‌م‌ اظهرک؟)) واته: له‌ چ‌ی پاکت بکه‌مه‌وه؟)) فەرمووی: ((من الزنا) واته: له‌ نه‌نجامی زینا کردن)).. پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ لێی پرس‌ی: ((ابه‌ جنون؟)) واته: ئایا ئه‌م کابرایه‌ هیچ شیتیه‌کی تێدایه‌؟)) بۆیه‌ پێیان راگه‌یاند که‌ هیچ شیتیه‌کی تێدا نییه‌ - وتیان: نه‌خێر ئه‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ که‌واته‌ ئه‌م پرس‌یاره‌ به‌سه‌، به‌لام پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ پرس‌یارێکی تری کرد و فەرمووی: ((اشربت خمرًا)) واته: ئایا عاره‌قت (هه‌ی)ت خواردووه‌ته‌وه؟))، سه‌ر خۆشی کردبیت‌ی و نه‌زانی چ‌ی ده‌لێیت؟ بۆیه‌ پیاویک هه‌ستاو بۆنی ده‌می نه‌وی کرد که‌ چ‌ی بۆنی عاره‌قی له‌ ئه‌وه‌وه‌ نه‌بیست فەرمووی: ئه‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ عاره‌قی نه‌خواردووه‌ته‌وه، له‌ پاش هه‌موو نه‌وانه‌ پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فەرمووی: ((أزیت؟))، واته: ئای تق زینات کرد؟)) فەرمووی: به‌ئێ، بۆیه‌ پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فەرمانی کرد و به‌ردباران کرا، خه‌لکه‌که‌ ده‌رباره‌ی ئه‌و بوونه‌ دوو به‌شه‌وه‌ هه‌ندیکیان ده‌یانگوت: ماعز له‌سه‌ر خراپترین کاره‌کانیدا تیاچوو وه‌ تاوانه‌کانی ده‌وره‌یان لێ گرتبوو، هه‌ندیکیان ده‌یانگوت: هیچ ته‌ربه‌یه‌ک له‌ ته‌ربه‌که‌ی ماعز باشت‌ر نه‌بووه‌ که‌ خۆی هات بۆ لای پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ و ده‌ستی خسته‌ نێو ده‌ستی و ته‌مجار وتی: به‌ به‌رد بمکوژن، ده‌لێت: به‌و شیوه‌یه‌ دوو سێ رۆژ مانه‌وه‌، ئه‌مجار پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ هات بۆ لایان، له‌ کاتی‌کدا ئه‌وان دانیشتیبوون، س‌ل‌ل‌وی له‌وان کرد و دانیش‌ت و فەرمووی: ((استغفروا لماعز بن مالک)) واته: داوای لێخۆشبوون بۆ ماعزی کوپی مالک بکه‌ن))..

ئه‌م پیاوه‌ زینای کردووه‌، سنووری شه‌رعی به‌ سه‌ردا جێ به‌ جێ کرا به‌ فەرمانی پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ به‌لام پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ خۆی فەرمان ده‌کاته‌ هاوه‌لانی، که‌ داوای لێخۆشبوونی بۆ بکه‌ن ... به‌ئێ براکه‌م ... من و تق م‌ر‌و‌ق‌ین... بۆیه‌ ته‌ماشای خه‌لکی مه‌که‌ به‌ ته‌ماشای کردنیکی وشک و په‌قه‌وه‌... وا ده‌زانی خۆت هیچ که‌م و کوریه‌کت نییه‌ و له‌ هه‌موو تاوانێک پاک کراویته‌ته‌وه‌، کوتاییت بۆ خۆت ده‌سته‌به‌ر کردووه‌ و به‌ ده‌ست هێناوه‌!! نه‌خێر سوێند به‌ خوا... د‌ل‌ن‌یا به‌ که‌ ماله‌که‌ی من له‌ شووشه‌ دروست کراوه‌ وه‌ ماله‌که‌ی تۆیش له‌ شووشه‌ دروست

کراوه... نه گهر هر که سې ماله که ی له شوو شه دروست کرابو شهوا ناپيت به هيچ شيوه يه ک (نه گهر عاقل بيټ) به رد له خه لکي بگريټ و، نيټه له فريشته نزيک کراوه کان نين... ته نها خوا خوی ده زانيت که کوتايي هر يه کيک له نيټه چؤن ده بيت (داوا له خوا ده که م کوتايي من و ئيوه و همووان به باوه پوه بيت) خاوه ن دلّه گهره کان زؤر به که می جيگای ناحه زی و توند و تيزی و تولّه سه ندنه وه ی تبادا ده بيت وه، چونکه نه وانه له و جؤره دلّه که پېن له ميهره باني و نهرم و نياني و ناسکی، بؤيه ته ماشای خه لکي تر مه که به ته ماشا کردنيکی ناحه زی و توندو تيزيه وه... خوی گهره ده فهرمويت ﴿فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ﴾ فصلت: ۲۴، واته: نه وسا نه بينی نه و که سه ی که له نيوان تو و نه ودا دوژمنايه تيبه، وای لی دی ده لئی دوستيکی نزيک و به سؤزه)).

نه و ته جادو بازه کانی فیرعه ون له و کات و ساته دا ده يانگوت ﴿يَعْرِضُ فِرْعَوْنَ إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ﴾ الشعراء: ۴۴، واته: به يارمه تی و ده سلات و توانای فیرعه ون نيټه به سر موسادا زال نه بين و ده ييه ينه وه)) له يه ک ساتدا، کاتيک دلّه کانين به روناکی يه کتاپه رستی و باوه پ روناک بووه وه و گهرانه وه بؤ لای خودای به خشنده و ميهره بان و سوژده يان بؤ په روه ردگار که ی موسا و هارون برد وه به فیرعه ونيان گوت نه و وشه نه مرو يه کلايی که ره وه ((لا ضير)) واته: چی ده که ی بيکه، له په ند و نمونه ی زاراوه ی خؤمان (مه به سستی ميسرييه) ده لئين: ((أعلى ما في خيلك أركبه)) واته: له ولاخه که ی خؤت به رزتر سواريه)) چونکه دلّه کان تام و چيژ و شيريني باوه پری چه شت... دلنیايی و باوه پريان زياتر و بته وتر بسو به به لئينه که ی خواکه يان... بؤيه چيتر جگه له نه و له که سی تر ناترسن...

نه و ته ليړه دا پتغه مبه ری خوا ﴿وَإِذَا نَادَىٰ رَبُّكَ الْمَلَائِكَةَ﴾ به هاوه له پا که کانی وه کو (أبوبکر و عمرو عوسمان و علی و نه وانيتر)) ده فهرمويت: ((استغفروا لِمَا عَزَبَ عَنْ مَالِك)) نه وانيش فهرمويان: خوا له ماعزی کوپی مالک خوش بيت...)) جا نه وان نه يانگوت: چؤن داوای ليخوشبوونی بؤ بکه ين له کاتيکدا نه و زینای کردوه نه ی پتغه مبه ری خوا ﴿وَإِذَا نَادَىٰ رَبُّكَ الْمَلَائِكَةَ﴾

؟ نه خير وايان نه گوت... چونكه نه وه فه رمانی پټغه مېهرايه ټيبه... نه مجار خوښه ويستمان ﷺ فه رمووی: ((لقد تاب توبة لو قسمت بين أمة لو سعتها))، واته: به راستی نه و تهويه يه کی کړدووه نه گهر دابهش بکرايه ته سر نوممه ټيکدا نه وابهشی هه رمووی ده کړد)).

ده لټت: نه مجار ثاقرتک له (غامد له الازد) واته: غامدی بوو، هات بڼ لای ووتی: نهی پټغه مېهري خوا ﷺ! پاکم بکهره وه. نه ویش فه رمووی: ((ويحك ارجعي فاستغفري الله، وتوبي إليه) واته: تيا بچیت... بگه پټوه و داواي ليخو شېبون له خوا بکه و لای خوا تهويه بکه)) نه ویش فه رمووی: ((لعلك تريد أن تردني كما رددت ماعز بن مالك)) واته: رهنگه بته ویت بمگه پټنیته وه هه روه کو چوڼ ماعزی کوپی مالک ت گه پانده وه)) فه رمووی: ((وما ذاك؟)) واته: نه وه چيیه؟ ((قالت: إنها حبلی من الزنا)) وتی: نه و له نه نجام نه و زینایه نیستا دوو گیانه (سکی پرېه)؟)) نه مجار نه و رحمه ته به دیاری نیردراوه و نیعمه ته به خشراره فه رمووی: ((أرجعي حتی تلدي)) واته: بگه پټوه تاوه کو منداله که ت ده بیټ ((نه ویش گه پایه وه تا کو منداله که ی بوو نه مجار منداله که ی له گهل خویدا له نیو په پووپاله یه کدا هیئا بڼ لای پټغه مېهري خوا ﷺ و فه رمووی: ((ها هو يا رسول الله قد ولدته))، واته: نه وه تا نهی پټغه مېهري خوا ﷺ منداله که م بوو)) نه و ثاقره ته نه چوو پاسه پورتیکی ساخته دروست بکات! هه لته هات بڼ هانده ران! به لکو نه و خو ی به پیی خو ی هات، نایا نه و رحمه ته نیردراوه چی به نه و فه رمو؟ فه رمووی: ((ارجعي فأرضعيه حتی تطفميه))، واته: بگه پټوه وشیری بده یه تا کو له شیر ده بریته وه)) نه و ده بی دوو سال شیر به و منداله بدات! نایا نه مه نه و نیسلامه یه که تینووی خوین پرشته!؟ - نهی بانگه وازکارانی دروست کړدنی گومان و دوو دلای بیخویننه وه - ((فجاءت به وقد قطمته، وفي يده شيء يأكله، فأمر الصبي، فدفع الى رجل من المسلمين وأمر بها فحفر لها وأمر بها فرجمت)) واته: له پاش دوو سال دیسان هیئایه وه، له کاتیکدا له شیر بر اوته وه و شتیکی به دهسته وه یه خه ریکه ده یخوات. نه ویش فه رمانی کړد و منداله که یان دا به ده ست کابرایه که وه له موسلمانان، نه مجار فه رمانی کړد و چالیان

بو کرد و بهرد بارانيان کرد...))

نه و ئافره ته هر نه و ئافره ته يه... له پاش دوو سال هه لئه هات و رابكات، چونكه پينغه مبهري هه لېژير دراوښته نه واني له سهر چاوديري په روهدگاري زه وي و ئاسمانه كان په روهدده كړدووه نه ك له سهر چاوديري ياساي ئيره و نه وي يان له سهر چاوديري خودي خوئ (دايك و باوكم و روحم به فيداي بيت)) هه رگيز... به لكو نه واني فير كړدوون له سهر چاوديري نه و په روهدگاري كه نه مرو زيندووه و هه رگيز نامرئت .

چهند پئويستمان له و جوړه واتانه هه يه !! ده مه وئت له هه موو موسلماننك چاوديري خوا كه ي بكات، نه و خوايه ي كه ده بيني و ده بيسي... دلنياه كه خوا هه موو قسه و هه ناسه كانت ده بيسي هه رچنده به تنها بيت... هه موو كړده وه كانت ده بيني هه رچنده به تنها بيت... بويه چاوديري ياسا مه كه به لكو چاوديري په روهدگاري جيهان بكه .

اذا ما خلوت الدهر يوماً فلا تقل خلوت ولكن قل علي رقيب
ولا تحسبن الله يغفل ساعة ولا أن ما تخفي عليه يغيب

واته: نه گه ر پوژنك له روژان به تنها بوويته وه مه لي، به تنهام به لكو بلي چاوديريك وا به سهرمه وه يه، هه رگيز وا مه زانه خوا تنها ساتنك بي ناگا ده بيت يان شتيكي لي بشاردرئته وه و نه وليي بي خه به ره .

خوای گه وړه ده فهرمويټ: ﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا آدَنَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرُ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا﴾ المجادلة: ۷، واته: ئايا نه ترانيوه كه خوا ده زاني چي له ئاسمانه كان و زه ويدياه؟ هه ر سي كه سينك له گه ل يه كتردا چپه بكن خوا چواره مينيانه، هه ر پينج كه سينك چپه بكن خوا شه شه مينانه وه له و ژمارانه ش كه متر يا زوړتر له هه ر كوئدا بن هه ر خويان له گه له، واته: نه وانه هه ر چهند بين،

هرچي بكن، هرچي بلين، له هر شويټيكدېا بين خوا له گه لپانه و ناگاي له هه موو شتيكپانه)).

جا نه و خوايه له گه لپاندايه له هر كويي كه بن به زانياري و بينين... بويه قه باره و جهسته بڼ خوا دامه نئ (لا تجسم) مه چوپنه به هيچ شتيك (لا تشبه): ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ الشورى: ۱۱، واته: هيچ شتيك نبيه له وينه ي نه و (خوا) يه نه ويشه بيسهري بينا به ناگايه به و ته ي به نده كاني بينايه بڼ كار و كرداريان)).

له پاش دوو سال نه و ثافره ته (غامدي) يه هاته وه، بڼ نه وه ي پيغه مبهري خواص سنووري له سهر جي به جي بكات وه فهرمانی كرد به رد باران بكریت، خالد يه كيك بوو له وانه ي كه به رد بارانی ده كرد، بويه به رديكي ليذا و دلويك له خوټنه كي كه و ته سهر گوناي بويه نه و يش جويټي پيدا، جا پيغه مبهري خواص فهرمووي: ((مهلا يا خالد، فوالذي نفسي بيده لقد تابت توبة لو تابها صاحب مكس لغفر له... ثم أمر بها فصلى عليها ودفنت)) واته: له سهرخوبه نه ي خالد، سويند بي به و كه سه ي گياني مني به دهسته نه و به راستي ته و به يه كي كرد نه گهر خاوه ني (مكس: باج) نه و ته و به ي بكردايه نه و خوا ليكي خوش ده بوو نه مجار فهرمانی كرد نوټزيان له سهر كرد و ناشتيان)) به لي پاشان پيغه مبهري خواص له سهر ي نوټز ده كات وه به لگه يش له سهر نه وه له (صحيح مسلم) دا هاتووه كه عومهر ي كوپي خه تتاب پرسيار ده كات له پيغه مبهري خواص و ده ليت: ((يا رسول الله أتصلي عليها وقد زنت! فقال النبي ﷺ ((لقد تابت توبة لو قسمت بين سبعين من أهل المدينة لوسعتهم، وهل وجدت توبة أفضل من أن جادت بنفسها لله تعالى؟)) واته: نه ي پيغه مبهري خواص نوټزي له سهر ده كه يت له كاتيكد نه و زينا ي كردووه؟! پيغه مبهري خواص فهرمووي: به راستي نه و ته و به يه كي كردووه نه گهر دابه ش بكرايه ته سهر حه فتا كه س له نه هلي مه دينه دا نه و به شي ده كردن، ثايا هيچ

۱- أخرجه مسلم، كتاب ((الحدود))، باب ((من اعترف على نفسه بالزنا)) (۱۶۹۶).

تهوبه يه كي له وه باشتړ ډډزييه ته وه كه به بي پټچ و په نا خوۍ ببه خشيت ته خواي
كه وړه)) .

به لگه له سهر نه م بابه ته روون و ناشكرايه ... هرچنده له ولامي نه م پرسياړه
ترسناكه دا دريژدهم پيدا به لام هوكاره كې نه وه يه كه دهركاي تكا كردن بكه موه بو
تاوانباران و كه مته رخه مان .. (هاوشيوه كاني من) بو نه وه ي روپكه نه خواي
په وړه دگار ... ته نانه ت نه گه ر كه وتونه ته ناو تاواني گه وړه ي كوشتنه وه ،
دهسته كانت له خوښي حرام پاك بكه وړه ... دلته كه ت پاك بكه وړه له و باوړه پړه
پوچ و ناړه وايه ... هر وړه ها تاواني گه وړه ي زينا نه وا نه دمه كانت پاك بكه وړه و
دامينت بپاريزه و نه وه ي كه له سهر ته تهوبه و گه پانه وه و په شيمان بوونه وه يه ...
كه پانه وه بو لاي خواي په وړه دگار ... دلته يابه كه نه گه ر به نده يه ك گه پايه وه بو لاي
خواي گه وړه و تهوبه يه كي راستي كرد نه وا خواي گه وړه تهوبه يه كي لي
وړه دگرځت ...

نه م باسه به ه لويستني كي كاريگه ر كوټايي پي ده هينم .. روژيك له جيگايه كي
گشتيدا بووم كه نجيك رووي لي كردم وه سوښدي بو خواردم به خوا كه نه و مني
خوش ده وي نه مجار ده ستي به گريان كرد ... گوتم: برا خوښه ويسته كه م بو
ده گري؟ فرموي: سوښد به خوا نه ي ماموستا ... خواي گه وړه تقوي كرده هوي
هيدايت دان و تهوبه كردنم، گوتم: سوپاس بو خوا، نه ي خودايه كرده وه كانمان
ته نها له بهر خاتري تو نه نجام بده ين ... كرده وه كانمان لي وهر بگره و له ريا و
دووړووي دوورمان بكه وړه ... راستگوييمان به نسيب بكه ... له كردار و كرده وه و
هه موو حاله تيكد ... خودايه به ش و پشكمان له دينه كه ماندا ته نها قسه كردن نه بيت و
كردار و نيه تمان پاك بكه وړه نه ي په وړه دگاري هه موو جيهان ... نه مجار گوتم:
پيم بلي ... برا خوښه ويسته كه م ... نه مجار نه ویش ده ستي به قسه كردن كرد و
باسي نه وه ي كرد كه هيچ خوانيك نه بووه ثيلا له پيش نه وه ي ناو دابنن عاره قيان
داده نا، نه مجار گوتم: نوسينگه يه كي گه وړه م هه بوو و به شيكي تاييه تي تيا دا بوو
تاييه ت به زينا ... باسي بو كردم كه فرمانب ريكي تاييه تي بو نه و مه به سته
داهه زړاند بوو بو نه وه ي جوانترين كيژله و كچي بو بهينن (خودايه خيزان و كچ و

خوشكه كانمان داپوشه و بيانپاريزه و گنجه كانمان چاكساز بكه و رينمويي
منداله كانمان بكه و دامينمان بپاريزه يا ارحم الراحمين ..) نه مجار پټي گوتم: له
شهوي سټيه مي ره مه زانئك له ره مه زانه كانی پيشوو گوئی له هه ندی خه لگی بوو له
دوره وه نوټی ته راويحيان ده كرد و ده لټت: منيش سهرم باده دا و گالتم بهو
درويشانه ده كرد وه له دلی خومدا ده مگوت: نه وانه چين؟ چيان به سهر هاتووه؟
چی ده كن؟ سوټندی بۆ خواردم به خوا كه له ته مه نيدا ته نها يه ك كرتوشی بۆ خوا
نه بر دووه، من وا هه ستم كرد كه ته مه نی له سی و پټنج سال ټټپه رپوه له كاتيكدا
كه نه و له خيزانئكي ناسراوه و پايله داره ... (داوا له خوا ده كه م كه له دونيا و
قيامة ندا دامن پوشت) پټي گوتم: له م شه وه دا كچيكي جوانكيله يان بۆ ناماده
كردم به لام له پاش نه وه ی زيناى له كه لدا كرد هيچ تام و چيزيكي لى وهر نه گرت ...
بۆيه فهرمانی كرده نه و فهرمانبهره ی كه تايبه ته بۆ نه و مه به سته بجيت بۆ نه وه ی
يه كيكي جوانترى بۆ ناماده بكات ... گوتی: دهرچووه دوره وه ... منيش (ريموت) ی
ته له فزيونه كه م گرته ده سته وه ... به رده وام به دواى كه نالئيكدا ده گه پام ... دهربارى
فليميكي خراب و نابرويهر ... بۆ نه وه ی كاته كه ی خوی له كه لدا به سهر ببات
تاوه كو نه و كچه ی بۆ ناماده ده كن ... ده لټت: سبحان الله ... له كاتيكدا له نيو
كه ناله كاندا ده گه پام ... له ناكاو رووى ترم له سهر شاشه كه بينى ... گوتم: چي
شتي كه نه مه ی به هه له هيتاوه ته ئيره؟ به لام چركه يه ك چاوه پوان بووم ... دوو
چركه ... ده چركه ... له كاتيكدا من ته ماشاى وټنه كه تم ده كرد ... نه و ديمه نه
ده بينم ... ريش و ناموزگارى له سهر شاشه ی ته له فزيونه كه ... له دلی خومدا گوتم:
هيچ سوودی نيه نه مه لټره بټت ... گوتم: چاره كه خوله كيك به سهر مندا تټپه پي
نه مجار نيو خوله ك ... له كاتيكدا (ريموت) هكه به ده ستمه وه يه ... نه مجار هه ستم
كرد كه گوئ ده گرم ... گوتم: نه و خوا ويستويه تی گوئ بگري و هيدايت و چاكه ی
بۆ تو ويستووه ... ده لټت: بۆ ماوه ی يه ك خوله ك گويم ده گرد ... نه مجار سى
خوله ك پاشان (ريموت) هكه م دانا و ده ستم به گريان كرد ... پټي گوتم: وانه كه
(محاضرة) هكه به ناو نيشانی (ترسناكى زينا) بوو ... نه ی خودايه !! ته قدير يكي
په روه دگارى بوو ... كه هيچ كه سيك هه رگيز ناتوانيت ريكي بخت ... وانه كه له
يه كي له ده وله ته كانی كه نداو بوو ... راسته وخو په خش ده كرا ... له كاتيكدا نه و

که ناله‌کاني هم ديو نه و ديو ده‌کرد ... خوي زه‌وي و ناسمانه‌کان ويستی که گويي له‌وانه بيټ له لايه‌ن بنده‌يه‌کي هه‌زاره‌وه بۆ پادشاي به توانا... ده‌لټت: چل خوله‌ک گويم له‌وانه‌يه‌يه بوو... له کاتيکدا خوي يه‌ک کاترمير بوو وه له‌گه‌ل خويدا قسه‌ي ده‌کرد و ده‌لټت: ده‌ستم به گريان کرد و وات ده‌زاني که له‌زيانمدا هه‌رگيز نه‌گريام... وه چووه ژوره‌وه بۆ نوسينگه تايبه‌ته‌کي خوي و خوي ششت و له‌ش گراني له‌سه‌ر خوي لادا له‌ته‌نجامي زيناکه‌يدا... بۆ يه‌که‌م جار... له‌پاش که‌ميک فه‌رمانبه‌ره‌که هاته ژوره‌وه و کچيکي جواني ناماده کردبوو... فه‌رمانبه‌ريکي تري له‌گه‌لدا بوو... ته‌ماشاي نوسينگه‌که‌يان کرد... که‌چي که‌سيان نه‌بيني پاشان ته‌ماشايان کرد کابرايه‌ک له‌سوژده‌دايه له‌به‌ر ده‌ستي خوي به‌رز و بالاده‌ستدا... ده‌گري به‌کول، فرميسک له‌چاره‌کاني ديته خواره‌وه باوه‌وپيان نه‌ده‌کرد... کوا فلان؟ زۆر ته‌سته‌مه‌ هم کابرايه‌که له‌سوژده‌دايه به‌و بيټ!!

ئهي من به‌ئيه‌وه‌م نه‌گوت ﴿فَإِذَا الَّذِي يَتَّبِعُكَ وَيُؤْمِرُكَ أَنْ تُؤْتِيَهُمْ خَصْمٌ﴾ فصلت: ۳۴، واته: ته‌وسا نه‌بيني ته‌و که‌سه‌ي که له‌نيوان تو و نه‌ودا دوژمنايه‌تايه، وای لي دي ده‌لټي دۆستيکي نزیک و به‌سوژه).

براکانم (نيمامي مسلم)^۱ ريوايه‌تي کردووه له (عبد الله ي کوري عمرو ي کوري العاص) ده‌لټت: گويم لي بوو پيغه‌مبه‌ري خوا عليه‌السلام فه‌رموويه‌تي: (إن قلوب بني آدم كلها بين إصبعين من أصابع الرحمن . قلب واحد يصرفه حيث يشاء) واته: دلي مروقه‌کان هه‌مووي له‌نيوان دوو په‌نجه‌يه له‌په‌نجه‌کاني خوي ميه‌ره‌باندا، کو ته‌نها دليکه هه‌رچون بيه‌وي نه‌مديو نه‌وديو (ده‌کات) ته‌مجار پيغه‌مبه‌ري خوا عليه‌السلام فه‌رمووي: ((اللهم مصرف القلوب صرف قلوبنا على طاعتك)) واته: ئهي خودايه! ئهي ته‌و که‌سه‌ي دله‌کان هم ديو نه‌وديو ده‌که‌ي دله‌کانمان له‌سه‌ر گويپايه‌لي خوت دامه‌زراو بکه).

دل و ده‌کو ژوريکي تاريک وايه... که ده‌چيته ژوره‌وه ده‌بيني تاريکيه‌کي سه‌خت و هيچي تياذا نابينيته... هه‌ست به‌ديواره‌کاني ده‌که‌يته... هه‌ر که ده‌سته‌کانت بدات له‌کليلي روناکيه‌که‌ي وه فشاري بخه‌يته سه‌ر و ده‌ستي پيادا

۱. أخرجه مسلم، كتاب القدر، باب تصريف الله تعالى القلوب كيف شاء (۳۶۵۴).

بنيت به ناسكي نه و روناكي نه و گلڼه به مه موو تاريكيه سه خته كه ده كاته
روناكيه كي زور... هه روه ها دله كان ده بېته روناكيه كي زور به فه زلي خواي به رز و
به پړيز... به فه زلي نه و كه سه ي كه دله كان به ده ستي نه وه... كاتي كه چوونه
ژوړه وه بڼ لاي بر اكه مان له كاتيكا نه و له سوژده دايه... گوتيان: نه ي فلان...
مه سه له كه چيه؟ چي رووداوه؟ تو له پيش كه ميك...!! (ده ستي به گريان كرد)
به نه واني گوت: سويند به خوا رووداوه كه به م شيوه به بوو... پرسياريان لي كرد
ده رياره ي نه و كچه جوانه كه ناماده يان كړدوه... كه چي نه و گوتي: نه خير...
مه موو شتيك كوټايي پېهات... نه ي خودايه...!! به راستي دله كه ي تامي شيريني
باره پي چه شت... خوشي نيمان چووه دلييه وه... بويه كچه كه رويشت... چونكه
چتر نه م پيويسي به نه و نه ما... سويندي بڼ خواردم كه نه م رووداوه له ستيه م
شه وي په مه زاندا بوو... له پينجه م روژي ره مه زاندا من و خيزانه كه م رويشتين بڼ
مه ككه به مه به ستي عه مره و ده ليت: له و شه وه وه ده ستم به نويز كړدوه و وازم
لي نه هيناوه به فه زلي خواي به رز و بالاده ست... پاشان موژده يه كي تري پيدام...
موژده يه كي شيرين... گوتي: (له كاتيكا سويندي بڼ ده خواردم به خوا) كه له و
كاته وه نزيكي هيچ نافرته تيك نه كه وتوه به مه به ستي خراپه كاري... به راستي
فه زلي خوايه ده يداته هه ركه سي كه خوي ويستي له سه ر بيت وه خواي گه وړه
خاوه ني فه زلي گه وړه ي مه زنه... بويه براكه م... هه رگيز بي نوميد مه به له
په حمه تي خوا... هه رگيز بي هيو مه به له په حمه تي خوا... هه ر له ئيستاره دلت
به شكاري و زه ليلي يوه فري بده به ده ستي خواي گه وړه... دان بني به مه ژاري
خوت به رانبه ر به نه و... دان بني به لاوازيه كه تدا وه دان بني به كه م توانايي و
كه م ترخه مي و هه له كانددا و بلي...

بک أستجیر ومن یجیر سواک	فأجر ضعیفاً یحتمی بحماک
إني ضعیف أستعین علی قوی	ذنبي و معصيتي ببعض قواک
أذنبت یا ربي و قادتني ذنوب	ما لها من غافر إلاک
دنباي غرتني و عفوک شدني	ما حيلتي فی هذه أو ذاک
لو أن قلبي شک لم یک مؤمناً	بکريم عفوک ما غوی و عصاک

رباه ها أنا ذا خلصت من الهوى واستقبل القلب الخلى هداك
رباه قلب تائب ناجاك أترده وترد صادق توبتي
حاشاك ترفض تائبا حاشاك فليرض عني الناس أو ليسخطوا
أنا لم أعد أسعى لغير رضاك

واته: په نا ده گرم به تو، جگه له تو ڪي په نا ده دات؟ بويه په ناي لاوازيك بده كه
دالدهي داوه ته دالده كهت، من كه سيكي لاوازم و په نا به كه سيكي به هيڙ ده گرم، له
تاوان و سه رپيچيه ڪانم به هه ندي له توانا كهت، من تاوانم نه جامدا نه ي خودايه و
تاوانه ڪانم ريڼو نيم ده ڪن كه هيچ كه سيك نيه لئي خوش بيت جگه له تو نه بيت،
دوني ڪم مه غروي كردم و ليڅو شپووني تو راڼده ڪيشام، هيچ ده سه لاتي مني تيدا
نيه نه له نه مياندا و نه له نه ويتد، نه گهر دلم گومانك بكات نه و ا نيماندار نيه، به
خانه داني ليڅو شپوونه كهت هه رگيز ويل نه ده بوو و سه رپيچي نه ده كرد، په روه ردگار
! نه وه تا من خوم له ناره زوو پاك كرده وه، دلم پيشوازي له هيدا به ته پاكه ڪي تو
ده كات، په روه ردگار! دلي ته وبه ڪاريك هاوارت لي ده كات، ناي تو ده يگير ته وه
ته وبه راسته ڪم ده گه ريڼي ته وه، زور دووره له تو وه كه ته وبه ڪاريك وه رنه گريت زور
دووره ده با خه لڪي ليم رازي بيت يان په ست بن، چيتر من هه ول نادم له جگه
له رازي بووني تو.

خواي گوره ده فرمويٽ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا تُوبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَىٰ
رَبُّكُمْ أَن يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُم جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا
يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا
أَتِمِّمْ لَنَا نُورَنَا وَآغْفِرْ لَنَا إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ التحريم: ۸، واته: نه ي نه وانه ي
باوه پتان هيتاوه! بگه پينه وه بؤ لاي خوا به ته وبه و گه پانه وه ڪي به ڪجاري، واته:
به شيوه يه ڪ، نيتر جاري ڪي تر نه گه پينه وه سه نه و تاوان و گونا هانه، له پيشه و
(عومر) يان پرسى: ته وبه ي (نه سوچ) چيه! فرموي: ته وبه ي (نه سوچ) ته وبه ي
كه نه و ڪه سه تاوان ڪاره له تاوانه ڪاني په شيمان بيت ته وه و جاري ڪي تر نه گه پينه وه

سهریان، چوڼ شیر هر که له گوانی نازدهله که هاته دهر جاريکی تر ناگه پيټه وه بڼو گوانی نازدهله که، دلنيابن — نه گهر ته ويه ی ئاوا بکه ن — په روه ردگار تان له گوناوه کانتان خوښ ده بڼت، ده تانباته ناو چهندين باخی به هه شته وه که له ژير بنکی دار و دره خته کانپانه وه ئاو و رووبار به خوږم ده پوات، له ورژده دا (روژي قيامت) خوا په يامبه ر و نه وانه ی باوه پريان ميټناوه ريسوا و سهر شوپ ناکات له به رده مپانه وه و له لای راستپانه وه به سهر پردی (صراط) دا پيی ده پوڼ و ده لټين: په روه ردگاری نيمه ! نوور و روناکييه که مان بڼو ته راو بکه و به رده وام بڼت و ليتمان خوښ ببه به راستی تو به سهر هه موو شتيکدا به توانايت ((

ريژداران... له نيشانه گانی قيامت... ((أن تلد الأمة ربها)) له گوته يه کی تر دا ((أن تلد الأمة ربها)) نه مه مانای چييه ؟؟ نه مه له به شی داهاتو باسی ده که ين انشاء الله... داوا له خوا ده که م ته ويه مان لی وهر گريټ و نيمه يش ته ويه ی لا بکه ين... له تاوانه کانمان خوښ بڼت و که م و کورييه کانمان داپوښيت... کيشه کانمان له سهر ئاسان بکات... هه ر خوی پشت و په نامانه و به توانايه به سهر هه موو شتيکدا...

له نيشانه كاني قيامه ت

أن تلد الأمة ربتها...

مانای ئەم نیشانە یه چیه؟ مانای ئەوه چیه که ده فەرمویت ((أن تلد الأمة ربتها أو ربها))؟ له گەڵ مندا بیر لەم فەرموودە یه بکەرەوه که بە شیکه له فەرموودە یه کی درێژی جبریل له ((صحیح مسلم))^۱ دا هاتوو وه من باسی فەرموودە که به درێژی ده کهم له بهر شیرینی و شکۆمەندی فەرموودە که وه له بهر په‌ند و نامۆگارییه که ی ... که چەند نۆن !! بۆ نا؟ له کاتیگدا ئەوه فەرموودە ی که سیکه که خوای گەرە ره وانبێژییه کی ته‌واوی پی به‌خشیه ﷺ (قال الإمام مسلم ﴿حدثني أبو خيثمة زهير بن حرب، حدثنا وكيع، عن كهمس، عن عبد الله بن بريدة، عن يحيى بن يعمر، (ح) وحدثنا عبيد الله بن معاذ العنبري - وهذا حديثه - حدثنا أبي، حدثنا كهمس، عن ابن بريدة، عن يحيى بن يعمر، قال: كان أول من قال في القدر - يعني: بنفي القدر - بالبصرة معبد الجهني، فانطلقت أنا وحميد بن عبد الرحمن الحميري حاجين - أو معتمرين - فقلنا: لو لقينا أحدا من أصحاب رسول الله ﷺ، فسألناه عما يقول هؤلاء في القدر، فوفق لنا عبد الله بن عمر بن الخطاب داخلا المسجد، فاكتنفته أنا وصاحبي أحدا عن يمينه، والآخر عن شماله، فظننت أن صاحبي سيكل الكلام إلي - يعني: ستركني أسأل عبد الله بن عمر -، فقلت: أبا عبد الرحمن إنه قد ظهر قبلنا ناس يقرءون القرآن، ويتقفرون العلم، - يعني: يبحثون عن غوامض العلم وخوافيه و دقائق مسائله - وذكر من شأنهم، وأنهم يزعمون أن لا قدر، وأن الأمر أنف، - يعني: لا يعلم الله الأشياء إلا بعد أن تحدث وتقع - قال: " فإذا لقيت أولئك فأخبرهم أني بريء منهم، وأنهم براء مني "، والذي يحلف به عبد

۱- أخرجه مسلم، كتاب ((الإيمان))، باب ((بيان الإيمان والإسلام والإحسان ووجوب الإيمان بإثبات قدر الله سبحانه وتعالى)) (۸).

الله بن عمر " لو أن لأحدهم مثل أحد ذهباً، فأنفقه ما قبل الله منه حتى يؤمن بالقدر " ثم قال: حدثني أبي عمر بن الخطاب قال: بينما نحن عند رسول الله ﷺ ذات يوم، إذ طلع علينا رجل شديد بياض الثياب، شديد سواد الشعر، لا يرى عليه أثر السفر، ولا يعرفه منا أحد، حتى جلس إلى النبي ﷺ، فأسند ركبتيه إلى ركبتيه، ووضع كفيه على فخذيه، وقال: يا محمد أخبرني عن الإسلام، فقال رسول الله ﷺ: " الإسلام أن تشهد أن لا إله إلا الله وأن محمداً رسول الله ﷺ، وتقيم الصلاة، وتؤتي الزكاة، وتصوم رمضان، وتحج البيت إن استطعت إليه سبيلاً "، قال: صدقت، قال: فعجبنا له يسأله، ويصدق، قال: فأخبرني عن الإيمان؟ قال ﷺ: " أن تؤمن بالله، وملائكته، وكتبه، ورسله، واليوم الآخر، وتؤمن بالقدر خيره وشره "، قال: صدقت، قال: فعجبنا له يسأله، ويصدق، قال: فأخبرني عن الإحسان، قال: " أن تعبد الله كأنك تراه، فإن لم تكن تراه فإنه يراك "، قال: فأخبرني عن الساعة، - وهذا هو الشاهد - فقال الصادق ﷺ: " ما المسئول عنها بأعلم من السائل " قال: فأخبرني عن أمارتها - يعني: عن علاماتها وأشراتها - فقال ﷺ: " أن تلد الأمة ربتها " وفي لفظ: ((أن تلد الأمة ربها، وأن ترى الحفاة العراة العالة رعاء الشاء يتطاولون في البنيان "، قال: ثم انطلق، فلبثت ملياً، ثم قال لي ﷺ: " يا عمر أتدري من السائل؟ " قلت: الله ورسوله أعلم، قال: " فإنه جبريل أتاكم يعلمكم دينكم)).

واته: ئيمامي موسليم ريوايه تي كردوه به سه نه ديک له (يحيى ي كوپي معمر) هوه قه رمووي: يه که م که سيک ده رباره ي قه ده ر قسه ي کرد (واته: به نه بووني قه ده ر) له شاري به سرده دا (معبد الجهني) بوو، من و (حميد ي كوپي عبدالرحمن الحميري) ده رچووين به مه به ستي جه جکردن يان بو عه مره، گوتمان: به لکو يه کي له هاوه لاني پيغه مبه رمان بيني ﷺ و پرسياي قسه ي نه وانه مان لي کرد ده رباره ي قه ده ر، ده ليت: (عبدالله ي كوپي عمر ي كوپي خه تناب) مان بو ريک کهوت له کاتيکدا نه و ده چووه ناو مزگه وته وه، من و هاوريکه م هاوشاني نه و بووينه وه، يه کيکمان لاي راستي و نه ويتر لاي چه پي، گومانم وا بوو که هاوريکه م پرسياي ده که بو من به جي ده هيلي و من پرسياي له (عبدالله كوپي عمر) بکه م بويه گوتم: نه ي

(باوكى عبدالرحمن)، لای ئیښه خه لکښك په پيدا بوونه قورئان ده خوینن و به دواى ورده كارى و نادياريه كانى زانستدا ده گه پښ - وه باسى نه وانى كرد - نه وان وا ده بینن كه قه دهر نښه و هه موو كردارښك پښ و هخت نښه (واته: خواى گه وره هېچ شتښك نازانیت ئیلا له پاش نه ودهى روونه دات) عبدالله كوپى عمر فهرمووى: نه گهر گه یشته نه وان و نه وانت بینى نه و پښان بللې كه وا من له وان به ریم و نه وانش له من به ریم وه نه ودهى كه عبدالله ى كوپى عمر سویندى له سهر ده خوات نه ودهیه نه گهر په كښك له وان به قه د چیاى نه حوود ئالتون ببه خشیت نه و خوالیى وهرناگریت تاكو باوه پ به قه دهر نه هینى، نه مجار فهرمووى: باوكم عمرى كوپى خه تتاب بوى گپرامه وه و فهرمووى: له كاتيكدا ئیښه رږښك له خزمه تی پیغه مبهرى خوادا ښوون له پښكدا كابرایه ك هاته ژورده وه، جلوبه رگینكى زور سپى له به ردا بوو وه قږښكى زور ره شى هه بوو، شوپنه وارى سه فهرى پږه دیار نه بوو، هېچ كهس له ئیښه نه وى نه دهناسى تاكو نښك پیغه مبهرى خوادا ښوون دانیشته هه ردوو نه ژنوى توند كرد له هه ردوو نه ژنوى پیغه مبهرى خوادا ښوون ده ستنى خسته سهر هه ردوو رانى و فهرمووى: نهى (محمد) پښ بللې ئیسلام چیه؟ پیغه مبهرى خوادا ښوون فهرمووى: ((ئىسلام نه ودهیه كه شایه تی بدهیت كه وا جگه له (الله) هېچ خوایه كى تر نښه شایه نى په رستن بښت و (محمد) یش نږدراوى خوایه و نوږژه كانت به رښك و پښكى نه نجام بدهیت و زه كاتى ماله كات بدهیت و رږږوى مانگى ره مه زان بگریټ و هه جى مالى خوا بكهیت نه گهر توانات هه بوو)) كابرا فهرمووى: راست ده كهیت . فهرمووى: ئیښه یش سه یرمان پښهات پرسىارى لى ده كات و هه ر خویشى به راستى ده خاته وه، فهرمووى: نهى پښ بللې ئیمان چیه؟ نه ویش فهرمووى: نه ودهیه باوه پى ته و او بهینیت به خواى گه وره و فریشته كانى و كتیبه ئاسمانیه كان و هه موو پیغه مبهران و رږږى دواى و وه باوه پښ به قه زاو قه دهر بهینیت چ چاك بښت یان خراپ: فهرمووى: راست ده كهیت... فهرمووى: ئیښه یش سه یرمان پښهات پرسىارى لى ده كات و هه ر خویشى به راستى ده خاته وه، فهرمووى: نهى پښ بللې چاكه (نحسان) چیه؟ نه ویش فهرمووى: نه ودهیه به شیوهیه ك خودا به رستیت

وهكو نه وهى كه ده ييښى خو نه گهر تو نه و نه يښى نه و باش بزانه نه و تو ده يښى،
 فه رموى: پيم بللى قيامت كهى ديت؟ (مه به ستي هينانه وهى فه رموده كه
 ليره دايه) فه رموى: نه و كه سهى كه پرسىارى لى ده كريت له پرسىار كه زانتر نيه
 . فه رموى: كه وايه نيشانه كانم پى بللى؟ فه رموى: له نيشانه كانى قيامت نه وهيه:
 كه نيزه كه گهره و خواهنى خو ليو له دايك ببيت، خه لكانىكى پى په تى روت و
 هه ژار و شوانى مه پ پيشپر كى بكن له بهرز كړنه وهى كوشك و خانووه كانياندا .
 (عمر) ده لیت: پاش نه وه كابر هه لسا و روشت و منيش ماو هيه ك رامام، نه مجار
 پيغه مبرى خوا ﷺ فه رموى: نهى (عمر) ناي د ه زانى نه و پرسىار كه ره كى بو؟
 گوتم: خوا و پيغه مبره كهى باشت د ه زانن، فه رموى: نه وه (جبريل) بو، هاتبو
 بى نه وهى له دينه كه تان شاره زانان بكات .

مه به ستم له هينانه وهى بى نه م فه رموده جوانه فه رموده كهى پيغه مبرى
 خوايه ﷺ ((أن تلد الأمة ربتها)) له ريوايه تىكى تردا ((ربها)) پرسىار كه ليره دا
 نه وهيه: نه مه مانای چيه؟.

هه ندی له نه هلى زانست و زانيارى فه رمويانه^۱ (يتزوج الرجل السيد الأمة) وه
 مانای (الأمة) شافره تىكى كويله كه نيزه كه ... واته: كابر ايه كى گهره نازاد
 كه نيزه كى له كه نيزه كان ماره ده كات... پاشان كوپىكى لى ده بيت، نه م كوپه كه
 له و كه نيزه كه بووه ده دريته پال نه و پياوه و به ناوى نه وه وه بانگ ده كريت وه به
 نازادى و گهره يى (سيد) گهره ده بيت چونكه كوپى نه و پياوه يه له كاتيكدا كه
 دايكى هيشتا كه نيزه كيكه له كه نيزه كه كان وه نه و فه رموده يه (أن تلد الأمة ربتها)
 واته گهره كهى، يان (أن تلد الأمة ربتها) يان له پياوه كه كچىكى ده بيت و نه و كچه
 ده بيته گهره يى دايكه كه چونكه له پياوه كه يه وه دايكه كه يش به كه نيزه كى
 ده مينيت وه بويه مانای فه رموده كه نه وه ده گه په نيت كه كه نيزه يه كه گهره يى
 خوى ده بيت، نه مه قسه يى هه ندی له نه هلى زانست و زانيارى يه ...

۱. انظر: ((فتح الباري)) (۱/ ۱۵۲)

مه نديكيان ده لټين^۱ ((أَنْ تَلِدَ الْأُمَّةَ رَبَّتَهَا أَوْ رِبَّهَا)) پهنگه كه سيكي نازاد و گه وره كه نيزه يه كي له كه نيزه كان ماره ده كات و پاشان مندالي لي ده بيت و كوپي نه و كه نيزه گه وره ده بيت و پاشان نه و كه نيزه يه له بازاره كاندا ده فروشريت و بو جاريكي تر نه و كه نيزه يه ده گه پټه وه بو لاي كوپه كه ي خوي بو نه وه ي بيتنه بهنده و كه نيزه كي... كه چي له بنه پرتدا دايكي خويته تي... نه مه مانايه كه له ماناكانى ...

باشترين و ريډارترين مانا بو فهرمووده كه ي پټغه مبري خوا^۲ ((أَنْ تَلِدَ الْأُمَّةَ رَبَّتَهَا أَوْ رِبَّهَا)) قسه كه ي (ابن حجب) ه...

((الحافظ ابن حجب)^۲ ده لټيت: ((زږيووني ره نجانندن و سه ريږچي دايك و باوك له لايه منداله كانيان وه، فهرمووي: نه م كاره يشه له پيش هاتني قيامت رووده دات چونكه له پيش هاتني قيامت هه موو كاره كان نالوگړي ده بن... بويه كه سي فيرخواز ده بيتنه په روه رده كار و كه سي بي ريژ به رز ده بيتنه وه، جا مندال ره فتار له گه ل دايكياندا ده كن هه روه كو چون گه وره يه ك له گه ل كه نيزه كهيدا ده يكات... له سووكايه تي پي كردن و ليدان و به كارهيان، بويه ناوړاوه به گه وره كه ي و ليړه دا (مجان) ه، يان مه به ست له (الرب) په روه رده كار به بويه ليړه دا (حقيقه) يه، فهرمووي: نه مه ريډارترين بوچوونه لاي من له بهرگشتاندي)) (تهواو بوو به ده ستكاريپه وه).

ده لټيم: نه مه نزيكترين بوچوونه له سه ر فهرمووده كه ي پټغه مبري خوا^۲، وا ده زانم نه م نيشانه يه به م مانايه زور بووه و بلاو بووه ته وه به شيوه يه ك كه دله كان خويندوي ده كن، ره نجانندن زور بووه بويه كه سي فيرخواز بووه ته په روه رده كار ... واي ليها تووه نه و كوپه ي كه له سه ر ده ستي دايك و باوكي په روه رده بووه ئيستا فرمان ده كاته باوكي... وه فرمان ده كاته نه و دايكه به پريزه كه نه و شايسته ي نه و جيگايه نيه... بويه زږيووني ره نجانندن دايك و باوك يه كنيكه له نيشانه كانى قيامت به

۱. هه مان سه رچاوه ي پيشو.

۲. هه مان سه رچاوه ي پيشو.

ده قى فرموده ی پیغمبري ﷺ: ((أن تلد الأمة ربتها)) هره كو باسما ن كرد
كچان رهفتار له گهل دايكاندا وه كو رهفتاري گهره يهك له گهل كه نيزه كه يدا
دهيكات وه هره ها كوچان رهفتار له گهل دايكاندا وه كو گهره يهك له گهل
كه نيزه كه يدا دهكات، ثم ديمنه زوربووه و بللو بووه ته وه ! ولا حول ولا قوة الا
بالله العلي العظيم، ره نجان دني دايك و باوك به شيويهك بللو بووه ته وه كه دلله كان
خويناوي دهكهن ...

ده ليم: به راستي دايك و باوك نيمه تيكن له به رزترين و گهره ترين نيمه ت،
رهنگه زوربه ي منداله كانمان و براكانمان درك به و نيمه ته نهكهن ئيللا مه گهر له
دهستي بدهن نه و كاته پي دهزانن ... داوا له خوا دهكهم كه به ره كه ت بخانه
ته مه ني دايك و باوكمان وه هره نه و پشت و په نامانه و تواناي به سهر هره مو
شتي كدا هه يه ...

دايك و باوك هره به فيتره ت منداله كانيان خو ش ده و يت و حه زيان له پاريزگاري
و پاراستن و چاكه كردنه له گهل ياندا، به لكو رهنگه دايك و باوك خو يان بكه نه
قورياني منداله كانيان به خو ين و رهگ و ريشه، به هيز و توانا، به حه وان وه و
سره و تن، به خواردن، به خواردنه وه له پيناوي خو شگوزران و به ختيار كردني
منداله كانيان، بويه ده بينين خو شترين كات و سات لاي باوكان نه و ساته يه كه
پارويهك له ده مي خو ي دهرده مي ني و ده ي كاته ده مي منداله كه ي وه، خو شترين
كات و سات لاي دايك نه و كاته يه كه شه وان به ته واوي له پيناوي خه و تني
منداله كه يدا شه و نخووني دهكات، يان له پيناوي حه وان وه ي كوچه كه يدا، يان له
پيناوي دلشاد كردني كچه كه يدا ... به راستي نه وه خو شترين كات و ساته لاي دايك و
باوك، من باش دهزانم كه نه و كه سه ي خوا ي گهره مندالي پي به خشيوه نه و زياتر
ريزي دايك و باوكي دهزاني له پاش نه وه ي بووه كه سيكي به رپرسيار، به
دلنبايي وه دهزاني كه نه و باوكه به ريزه چهند ماندوو بووه له گهل نه و اندا و باش
دهزاني كه نه و دايكه به ريزه چي پيشكه شي نه وان كردوه چونكه نه و ئيستا له
كاتي به خشيندايه، هره كو چن رووه كيك هره مو خواردنيك له توويكه وه ده مرئيت

و پاشان نه و توره ده بېته پارچه يه ك پووش و پېلاش و (با) به ئاره زوى خوى يارى پى ده كات، يان هه روو كو چوځن جووچه له يه ك هه موو خواردنه كى خوى له هيلكه وه ده مرئيت پاشان نه و هيلكه يه ده بېته توپكلىكى به تال به و شيوه يه مندا لان هه موو شيله كان ده مژن، هه موو تېكوشانه كان، هه موو به خشين و تينه كانى دايك و باوك، بويه له نه نجامدا نه وان ده بېنه پيره ميړيكى به سالاچوو له گه ل نه و ياشدا نه وان دلخوش و به ختيارن چونكه به خشنده يي دايك و باوك هه رگيز له بن نايه ت و ته و او نابيت .

به لام مندا لان - ولا حول ولا قوه الا بالله - تياياندا هه يه نه م به خشين و خو شه ويستی و نازه ي له بير ده چيت ! به شيوه ي ئينكارى و درندانه و سه ريچى و ناسوپاسگوزاريه وه و لاميان ده داته وه، به خراب رهفتار كردن له گه ل دايك و باوكدا، به بى به زه يي و ميه ره باني و چاكه كارى ! نه و ره نجانده ره شه ده گه يه ته نه و په پرى، كاتى كه مندا لىك به خرابى رهفتار ده كات له گه ل باوكيدا، يان كاتى كوپك ده دا له دايكى، سويند به خوا رووداوى وا ده خو يتم وه دل كه كان له بن دهرده ميئن وه نه گه ر نه وانه روو بدن نه و به لگه يه بق نزيك بوونه وه ي قيامه ت، كوپك به رانبه ر به باوكى ده ست به رزده كاته وه ! يان كچك به رانبه ر به دايكى ده ست به رزده كاته وه ! به راستى نه وه شيوه يه كى زور ناشيرين و نابووته له شيوه كان ره نجاندى دايك و باوك !

بويه خوى گه وړه فه رمانى كردو وه به چاكه كارى له گه ل دايك و باوكدا له پاش نه وه ي فه رمانى كردو وه به په رستن و يه كتاپه رستى خوى به راسته و خويى، ده مه و يت ئيستاپريزي دايك و باوك و پله ي پا يه ي چاكه كارى له گه ل ياندا به يني نه پيش چاوى خوت ...

له گه ل مندا بير له م نايه ته بكه ره وه: ﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ الإسراء: ۲۳، واته: په روو ردگارت بريارى دا وه و وه سيه تى كرد كه: ده بى هه ر خوى به رستن وه فه رمانى دا كه: ده بى له گه ل دايك و باوكدا چاكه بكن)) به لكو پيغه مبه رى خوا ھاوهدانانى كردو وه ته گه وړه ترين تاوان و نه مجار نه و

تاوانه گه وړه ی له پاش هاوه لدانان دیت (ره نجانندی دایک و باوک) ه، ئەم قسه یه له کوی هینا؟ من زور ده ترسم رینوینیم بکه خوا رینوینیت بکات .
 پیغه مبه ری خوا ﷺ ده فەرمویت هه روه کوله هه ردوو کتیی (صحیح) دا هاتوه له فەرمووده یه کی (أبو بکره) هوه ((أَلَا أُنَبِّئُكُمْ بِأكْبَرِ الْکِبَائِرِ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ)) قال: ((الإِشْرَاکُ بِاللَّهِ وَعَقُوقُ الْوَالِدِینِ))، واته: ئایا پیتان بلیم که وا گه وړه ترینی تاوانه گه وړه کان چیه؟ فەرمویان: به ئی ئەی پیغه مبه ری خوا ﷺ فەرمووی: هاوه لدانان بۆ خودا و ره نجانندی دایک و باوک).

ئاواته خواز بووم که ئەم قسه یه هه موو منداله کانمان گوئیستی بویه ن، هاوه لدانان گه وړه ترین تاوانه، سته مکارترین سته مه، نابوترین و ناشیرینترین تاوانه له سه رووی زه ویدا نه نجام ده دریت، خوی گه وړه ده فەرمویت: ﴿يَبْنِي لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ لقمان: ۱۳، واته: کور به چکوله کهم! هه شتیک یا که شتیک مه که به شه ریک و هاوبه شی خوا به راستی شه ریک و هاوبه شدانان بۆ خوا سته میکی گه وړه یه له هه موو تاوانیک گه وړه تره و هه رگیز بۆ ته و به قاییلی عه فو و لیبوردن نییه).

خوی گه وړه به پیشه وای به کتاپه رستان و پیشه نگی لیکن له ره وان و گه وړه ی پیغه مبه ران ﷺ ده فەرمویت: ﴿وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكَتَ لَيَحْبَطَنَّ...﴾ واته: وهی کراوه بۆ تۆ و بۆ ئەو په یامبه رانه ی بهر له تۆ بوون: که ئەگه رگیمان به هاوبه ش قایل ببیت بۆ خوا، ئەوه بۆ گومان هه موو کرده وه کانت پووچه ل ده بۆ...)) بیر له توندی ئەم هه په شه یه بکه ره وه، خوی گه وړه به پیغه مبه ره که مان ﷺ ده فەرمویت: ﴿...لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ (٦٥) بَلِ اللَّهِ فَاَعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾ الزمر: ۶۵-۶۶، واته: ... ئەوه بۆ گومان هه موو

۱- أخرجه البخاري في كتاب الشهادات، باب ما قيل في شهادة الزور (۲۶۵۴)، ومسلم كتاب الإيمان، باب بيان الكبائر وأكبرها (۷۸).

كرده وهكانت پووجهل دهبي وه له زيانمهندانش دهبيت . (۶۵) نهخير، هرگيز به
گوټيان نهكيت بهلگو تنها هرخوا بهرسته و له شوكرانه بژيران به (۶۶)).
هينده په نجاندي دايك و باوك ترسناكه و راسته وخق له پاش هاوهلدانان ديت؟!
بهلي له پاش هاوهلدانان.

كوپه شيرينه كم ... بېرېكه ره وه ... كچه به نرخ و بهريزه كم ناگادار به ... برا
ريزداره كم توپش، به راستي كاره كه زور سامناك و ترسناكه ...
ابن عباس^۱ دهليټ: ((سي نايه دابه زيون له گهل سي شتي تردا پيكه وه به نندن و
هيچ په كي له وان به بي هاوريكه و هرنه گيريت ...

په كه ميان: نه و نايه ته ي خوا گه وره په كه ده فهرمويت: ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا
الرَّسُولَ﴾ المائدة: ۹۲، واته: دهبي به به رده وام گوټپايه لي خوا بن و به رفهرمانی
په يامېر بن)) جا هر كه سي گوټپايه لي خواي گه وره بوو به لام گوټپايه لي
پيغه مېره كه ي ﷺ نه بوو نه وا لي و هرنه گيريت.

دووه ميان: نه و نايه ته ي خوا گه وره په كه ده فهرمويت: ((وَأَقِمُْوا الصَّلَاةَ وَآتُوا
الزَّكَاةَ﴾ البقرة: ۴۳، واته: فهرمانيان پي بكه با به تيرو ته سهل نوټ نه نجام بدهن و
به شيكي داراييشيان به زهكات بدهن)) جا هر كه سي نوټي كرد و به لام زهكاتي
سهره و ته و سامانه ي دهرنه كرد نه وا لي و هرنه گيريت .

سيه ميان: ﴿أَنْ أَشْكُرَ لِي وَلَوْلَايَكَ﴾ لقمان: ۱۴، واته: كه وايه (ته ي مروءه!)
به رده وام سوپاسي من بكه له سهر نيعمه ته كانم و سوپاسي باوك و دايكيشه بكه
له سهر نه و هموو نه زيهت و نازاره له پيناوي تودا چيشه توويانه)) جا هر كه سي
سوپاسگوزاري خوا بوو به لام سوپاسگوزاري دايك و باوكي نه بوو نه وا لي و
هرنه گيريت.

۱- ذكره ((الذهبي في الكباش)) (۵۴)، والهيتمي في الزواجر (۱۴۷/۲).

ټاڼا ده زانې كه وا ره نجانندنې دايك و باوك هويكه له هوكاره كانې دووركه وتنې وه له په حمتې خوا گه وړه وه بې بش بوون له به هشت؟ هرچه نده چاكه پيشكهش بكهيت نه وا هيچ سوودی نيې، چونكه خواي گه وړه نه فره زه كانت لې ودره گريټ و نه سوننه ته كانيش له رڼي قيامه تدا، به لې... ره نجانندنې دايك و باوك يه كيكه له تاوانه نابوت و ناشرينه گه وړه كان كه ئيستا به شيوه يه كي غه مگين بلاو بووه ته وه .

(أبو عاصم) له كټيبي (السنة) و (الطبراني) له (معجم) هكه يدا و جگه له وان به سته ديكې (حسن)^۱ ريوايه تيان كړدووه له فرموده يه كي (أبو أمامه) هوه كه وا پيغه مبري خوا^۲ فرموده يه تي: ((ثلاثة لا يقبل منهم صرفا ولا عدلا: عاق، ومنان، ومكذب بالقدر)). واته: سي كس هه ن به هيچ شيوه يه ك فره زه كان و سوننه ته كانيان لې ودرنا گريټ، نه و كه سه ي دلي دايك و باوكي دهره نجيني و منه تگرو نه و كه سه ي قه دهر به درو ده خاته وه)).

له فرموده يه كي تر دا كه پيشه وا (النسائي) له (سنن) هكه دا و (أحمد) له (مسند) هكه يدا و الطبراني له (الكبير) دا و البزار له (مسند) هكه يدا و جگه له وان به سته ديكې (حسن)^۲ له فرموده يه كي (عبدالله ي كورې عمر) هوه كه وا پيغه مبري خوا^۳ فرموده يه تي: ((ثلاثة لا ينظر الله إليهم يوم القيامة: العاق لوالديه))!

((والمرأة المترجلة))، واته: نه و ثافره ته ي كه خوي به پياو ده چويني له هه موو شتيكدا، له قسه كړدنيدا و له جل و بهرگيدا، (والديوث)، واته: نه وه ي كه ده زانې خراپه كاري له كه س و كار و خيژانه كه يدا هيه و پي رازييه ولا حول ولا قوه الا بالله...

۱- أخرجه ابن أبي عاصم في ((السنة)) (٢٢٢)، والطبراني في ((الكبير)) (٧٩٥) بسنن حسن المنذري في ((الترغيب)) (٢٢١/٣)، ووافقه الألباني في ((الصحيحة)) (١٧٨٥).
 ۲- أخرجه أحمد (١٣٤/٢)، والنسائي، كتاب الزكاة، باب العنان بما أعطى (٨٠/٥)، وابن خزيمة في التوحيد (٢٣٥)، والطبراني في ((الكبير)) (٨٧٩)، و (١٣٠٠٢)، وابن حبان (٥٦)، والبزار، كما في ((المجمع)) للهيتمي (١٤٧، ١٤٨/٨)، وصححه الشيخ الألباني في ((الصحيحة)) (٦٧٤)، وانظر: ((صحيح الجامع)) (٣٠٧١).

(ماناي فەرمووده كه: سى كه س هەن كه وا خواى گه وړه له و پوژى قيامه تدا ته ماشايان ناكات: نه و كه سەى كه وا دايك و باكى خوى دهره نجينى و نه و ئافره تهى كه خوى به پياو ده چوښنى و گه واد)).

زۆر به باشى بىر بكه ره وه كه وا په نجاندى دايك و باوك هەر ده بى بهر مه مه تاله كەى له م دونيايه دا دروينه بكه يت - ليږه له دونيا - پيش قيامه ت، نه م قسه يه له منوه وه ريگره و خوت به دوايدا بگه پى، ته ماشاي هەر موسلماننك بكه كه له بازرگانيه كيدا سهر كه وتوه، له كار و كه سابه ته كيدا، له پله و پايه كومه لايه تيبه كيدا، بگه پى و بپشكنه له حالى نه و له گەل دايك و باوكيدا... به تايبه تى له گەل دايكيدا ... به دلنيايي وه ده ليم - پر به ده م ده ليم - وه به به ريزترين ده نگم: نه و پياوه سهر فراز و سهر كه وتوه ده بينى له هه موو كه س زياتر له گەل دايك و باوكيدا باشه و به جوانى ره فتاريان له گەلدا ده كات... ته نها نمونه يه كم بۆ بهينه وه كه سينك له گەل دايكيدا باش بووه و چاكەى له گەلدا ده كرد و ريزى لى ده گرت و ريزى له باوكى ده گرت كه چى خواى گه وړه له كاره كيدا سهر كه وتوى نه كړدوه! ... نه مجار ته نها يه ك نمونه م بۆ بهينه ره وه كه سينك باوكى ره نجاندى و دايكى ره نجاندى وه پيم بللى: نه م نمونه يه له دونيادا سهر كه وتوو بووه؟ و له بازرگانيه كيدا قازانجى كړدوه؟! به به ختياى ده ژيت به هه موو مانايه كه وه؟ به لكو له په نجه ره كاني به ختيا رييه وه چووه ته ژووره وه له پيش دهر گاكاني؟! زۆر نه سته مه! سوښد بى به خوا هەر ده بى تام و چيژى ره نجاندى بچيژى له دونيادا له پيش قيامه ت، له لايه ن چ كه سينكه وه؟ له لايه ن كوړ و كچه كه يه وه.

نيمامى (أحمد و أبو داود و الترمذي و ابن ماجه) و جگه له وان ريوايه تيان كړدوه له فەرمووده يه كى (أبى بكره) ه وه ده لیت: پیغه مبه رى خوا عليه السلام فەرموويه تى:

۱. أخرجه أحمد (۳۶ / ۵ - ۳۸)، وأبو داود، كتاب الأدب، باب النهي عن البغي (۴۹۰۲)، والترمذي، كتاب صفة القيامة، باب (۵۷) (۲۵۱۱)، وابن ماجه، كتاب الزهد، باب البغي (۴۲۱۱)، والبخاري في الأدب المفرد (۲۹)، وابن حبان (۲۰۳۹)، والحاكم (۲۵۶/۲) و (۱۶۲/۴، ۱۶۳)، وابن المبارك في الزهد (۷۲۴)، وصححه الألباني في ((المصححة)) (۹۱۸).

((ما من ذنب أجدر أن يعجل الله تعالى لصاحبه العقوبة في الدنيا مع ما يدخر له في الآخرة
مثل البغي وقطيعة الرحم))، واته: هيچ تاوانتيك نيبه شايسته تر بيت كه وا خواي
گوره تولهي له خاوه نه كه ي بسينتيته وه له م دونيايه له گه ل نه وه ي كه بزي
پاشه كه وت كردوه بؤ روي دواي وه كو: سته مكاري و بچراندني په يوه ندي
خزمايه تي)) .

له فهرموده يه كي تر دا كه (البخاري) له (التاريخ) هكيدا و (الطبراني) له
(الكبير) دا به سته ديكي (صحيح)^۱ و چند (شواهد) يكي هه يه له فهرموده يه كي
(أبي بكره) هوه كه وا پيغه مبهري خواجه فهرموده يه تي: ((أثنتان - وه له
ريوايه تيكي تر دا - بابان يعجلهما الله في الدنيا قبل الآخرة: البغي - واته سته م وه له
پاشاندا ده گه پيمه وه بؤ باسي سته م ان شاء الله تعالى وه كو نيشانه يه كي تر - و
عقوق الوالدين)) ماناي فهرموده كه: دوو ټاكار يان دوو ده رگا هه ن كه خواي گوره
په له ي لي ده كات له دونيا دا پيش قيامت نه ويش: سته مكاري و ره نجاندي دايك و
باوكه)) . ټاه ه! هه ر ده بي تامي ره نجاندي بچيږي، و مه زانه له كاتيكا توي
له نيو سامانه كه تدا و له نيو پله و پايه كه تدا و له نيو روه كومه لايه تيبه كه تدا و له
هيږ و توانا كه تدا، كه وا توي له و باوكه بي هيږ و لاواز و به سته زمانه به هيږ تر تيت،
ياخود و مه زانه نه ي خوشكي به ريزم كه وا توي له و دايكه لاواز و به سته زمانه
به هيږ تر تيت كه وا له سكيدا هه لي گردوي، يان له له سكيدا توي هه لگردوه بؤ
ماوه ي نو مانگ، - براكه م - پاشان به خيوي گردوي به لكو نه و خوي لي
نه ده كه وت ټاكو تو نه خه ويت وه خوي برسي ده كرد له پيناوي نه وه ي تو تير بيت
وه خه ميار ده بوو له پيناوي نه وه ي تو دلشاد بيت، تيبيني نه وه بكه كه وا
زوريه مان نيسا نه و كار ه يان له گه لدا ده كه ين به لام خه ز ده كه ين نه وان بمرن -
ټيلا كه سانتيك نه بيت كه خوا خوي ره حمي پي كروون له نه هلي چا كه كاري، خواي

۱- أخرجه البخاري في (تاريخه) (تعليقاً ١/ ١٦٦)، وأحمد (٣٦/ ٥)، والطبراني في ((الكبير))، ومن طريقه أبو
نعيم في ((أخبار أصبهان)) (٩٩/ ٢) عن أبي بكر، وله شاهد عند البخاري في (التاريخ الكبير)) (١٦٦/ ١) (تعليقاً)
والعالم (٤ / ١٧٧) عن أنس. والحديث صحيح بشواهد كما في ((الصحيح)) (١١٢٠)، و ((صحيح الجامع))
(١٣٧).

گوره نيمه و نيوه بگيرئ له چاكه كاران — خوژگه دهخوازيت كهوا دايكي يان باوكي بمرئت، به لام باوكت هه موو نه وانهي بۆ دهكردي و به زياتره وه، نه وهردهم دهپارايه وه و خوي زهليل دهكرده بهر دهستي خوادا بۆ نه وهي تق ته مه ن دريژ بيت و به گوره يي بتيبيئي و ببيت هوي بهختياري نه، ههروهه دايكه كه ههردهم له خوا دهپارايه وه به لكو دهگريا له بهر دهستي خوادا له پيناوي تودا، بۆ نه وهي تق ههردهم له بهختياريه كي بهرده و امدا بيت...

به لام ته ماشاي بهرهمي ره نجاندني دايك و بارك بكه، كاتي باوكه كه له ته مه ندا گوره بوو، پشتي چه مايه وه، ليك به ده ميده هاته خواره وه و هيشتا له گه ل كوپه كه ي خويده له ماله كه دا ده ژي، كاتي كوپه كه كه في ده مي باوكي ده بيئي ديته خواره وه خوي خواردنه كه ي هه لده گرئت و فريي ده داته ژوريكه وه بۆ نه وهي به ته نها له و ژورده دا بژيت و دووري بكاته وه له منداله كاني، به لام منداله بچووكه كاني به باوكيان گوت: بابو، بۆ نه م كاره ده كه ي؟ بۆ باپيره ت به ته نها له ژوريكدا به جي ده هيلئي؟ نه ويش چي گوت؟ گوتي: تاوه كو بيژ نه كه نه وه له ليكه كه ي ده مي له كاتي ناخواردندا! به لام بهر وه ردگار و ويستي وا بوو كه يه كي له منداله كان به ينيته گو و به م كوپه سه رپيچي كره بلئت: بابو... نه گه رتويش له ته مه ندا گوره بوويت نيمه يش به ته نها له و ژورده دا ده ته يلينه وه ههروهه كو تق به باپيره ت كرد، نه ي خودايه! ((بروا آباءكم تبركم أبناؤكم)) واته: له گه ل باوكتاندا به باشي روفتار بكن نه و منداله كانتان به باشي روفتارتان له گه لدا ده كهن)) ليته له م دونيايه، ته ماشا كه براي خو شه ويستم... نه ي نه و كه سه ي له گه ل دايك و باوكيدا به باشي روفتار ده كه يت تق ده بيئي يه كي له منداله كانت كه هيشتا ته مه ني نه گه يشتووه ته دوو سال — بۆ نمونه — هيچ شتيك ناخوات تاوه كو پارويه ك نه كاته ده مه ته وه! منداله كه ت كه هيشتا درك به هيچ شتيك ناكات، هه ست به هه موو شتيك ناكات! نان ده داته تق پيش نه وهي خوي بيخوات، ههروهه كو نه وهي خوي گه وه بهرهمي چاكه كارييه كه ت له گه ل دايك و باوكتدا به ينيته پيش چاوت له پيش روژي

۱- وقد ورد هذا في حديث ضعيف، كما في ((ضعيف الجامع)) (٢٣٢٩)، و((الضعيفة)) (٢٠٣٩، ٢٠٤٣).

دوايي، به لكو له هه موو ته مه ننډا به چاوه كانی خوت ده ييښی، هه ردهم هه ست به سنگ فراوانی ده كه يت، جيگير بوونی كرده وه كانت و هينزی جه ست و دلشادی و دلخوشيت له گه ل خپزانه كه تدا، له گه ل منډاله كانتدا، له گه ل كړيكاړ و فه رمانبه ره كانتدا، دلنياه به به ختياړی ده ژيت به هوی نه و چا كه كارييه وه له م دونياه و له دواړو ژيښدا.

به لام باوكی دووهم: كوپه كه ی به پاكيښان له مال دهری ده كات، باوكه كه پيی ده لیت: به سه، واز بهينه، روله كه م له ته نيشته ده رگا كه به جيم بهيله، نه مجار ده ستی به گريان كړد و به كوپه كه ی خوی كوت: سويند به خوا نه ی كوپي خوم... پيش سی سال زیاتر من باوكی خوم ته نها بۆ لای ده رگا كه پاكيښا !!

من به چاوی خوم بينيم له كوپه پانتيكي گشتيدا خه لكك كۆ بوونه ته وه و غه لبه غه لبيك دروست بووه، له نيوانياندا پيره ميړديك دانيشتووه و ده گری، منيش راوه ستام و پرسيارم كړد: نه مه چييه؟ كوتيان: نه م كوپه - ده ستیان دريژ كړد بۆ كوپك كه دانيشتووه - زله يكي دا له رووی باوكی ! كوتم: په نا به خوا ! نه مجار يه كي به منی كوت: شينخ نه م پياوه دانيشتووه و ده گری، كاتی ويستان له كوپه كه بده ين كوتی: نه خيتر... وازی لی بهينن لی مده ن... كوتمان: بۆ؟ كوتی: نه وه كوپي منه، كوتمان: نه وه كوپيكي سه ريپچی كره و تووی ره نجان دووه و ده بی ته می بكریت، كوتی: نه خيتر، نه مه قه رزيكه و ده بی بيگه پيتمه وه، كوتی: من له رووی باوكی خوم دا ليره له هه مان جيگا !!

سويند به خوا هه ده بی نه م قه رزه بده يته وه - بير بكه ره وه ((اثنان يعجلهما الله في الدنيا قبل الآخرة: البغي و عقوب الوالدين)) سوور به له سه ره وهی - برا كه م - دايكت دوعات بۆ بكات ! واته: نه گه ر تۆ ده سته كانی نه وت ماچ كړد و پاشان رویشتی بۆ سه ر كاره كه ت به و به يانييه و له كاتيكا نه و دوعای بۆ كړدووی، نه و نه مه شتيكي جوانه، به لام نا ه نه گه ر له دايكت جيا بوويته وه و به گريانه وه نه وت به جي هیللا و دوعای له سه رت ده كړد !! هه رگيز مه لی: من كه سيكي له خواترسم و په يوه ستم به دينه كه مه وه، به هه موو دلمه وه پيټ ده ليم: وای لی بكه كه دوعات بۆ

بكات، وای لی بکه هه رده م بلّیت: ئه ی په روه ردگارم، من لیت رازیم ئه ی کوپی شیرینه کهم، ئه وا سویند به خوا له ژيانندا سه رکه وتوو ده بیټ - انشاء الله - .

ئه مه خواپه رستی که له خواپه رسته کانی به نی نیسرائیل - ئه ویش جوړه یج ه - چیرۆکه که ی به ناویانگه هه روه کو له هه ردوو کتیبی (البخاری و مسلم)^۱ دا هاتوو له هه رمووده یه کی (ابو هریره) وه که وا خو شه ویست ﷺ هه رموویه تی: ((لم يتكلم في المهد إلا ثلاثة: عيسى ابن مريم وصاحب جريج، وكان جريج رجلا عبدا)) واته: هه یج که سیک له لانکه که یدا قسه ی نه کردوو ته نها سئ که س نه بیټ: عیسا ی کوپی مه ریه ﷺ او هه وپیکه ی جوړه یج، جوړه یج کابرایه کی خواناس بو)) که سیک خراپه کار نه بوو به لکو که سیک له خواترس و زاهید بو ((فاتخذ صومعة))، واته: جیگایه کی دوور له چاوی خه لکی و خوی یه کلا کردبووه وه بۆ خواپه رستی و گوپرایه لی . ((فکان فیها - واته: له خه لوه تگه که یدا - فأتته أمه وهو یصلي، فقالت: یا جريج، فقال: یا رب أمي وصلاتي)) واته: دایکی هات بۆ لای و له کاتی که دا ئه و نوێژی ده کرد هه رمووی: ئه ی جوړه یج ... ئه ویش هه رمووی: خودایه ئایا له سه ر نوێژه که م به رده وام بم یان وه لای دایکم بده مه وه ؟! ((فأقبل علی صلاته فأنصرف))، واته: جا له سه ر نوێژه که ی به رده وام بو، بۆیه دایکی شی پۆیشته وه)) ئه ویش له سه ر نوێژه که ی به رده وام بو وه لای دایکی نه دایه وه ((فلما کان من الغد أتته وهو یصلي، فقالت: یا جريج، فقال: یا رب أمي وصلاتي فأقبل علی صلاته فأنصرف))، واته: بۆ سبه ی نۆ دایکی هاته وه بۆ لای و له کاتی که دا ئه و نوێژی ده کرد هه رمووی: ئه ی جوړه یج ... ئه ویش هه رمووی: خودایه ئایا له سه ر نوێژه که م به رده وام بم یان وه لای دایکم بده مه وه، جا له سه ر نوێژه که ی به رده وام بو، بۆیه دایکی پۆیشته وه)) ئه و نوێژ ده کات ده توانین بلّین هه موو کاته کانی خه ریکی نوێژه ((فلما کان من الغد أتته وهو یصلي، فقالت: یا جريج، فقال: أي رب أمي وصلاتي فأقبل علی صلاته، فقالت: اللهم لاتمتته حتی ینظر إلی وجوه

۱- أخرجه البخاري، كتاب في المظالم، باب إذا هدم حائطاً فليبن مثله (۲۴۸۲)، ومسلم، كتاب البر والصلة والآداب، باب تقديم بر الوالدین علی التطوع بالصلاة وغيرهما (۷/ ۲۵۵۰، ۸) واللفظ له.

المومسات))، واته: بۆ سبه ينى ديسان دايكى هاته وه بۆ لاي و له كاتيكدا ئه و نويزى ده كرد فهرمووى: ئه ي جوره يچ ... ئه و يش فهرمووى: خودايه ئايا له سه ر نويزه كه م به رده وام بم يان وه لامي دايكم بده مه وه، جا له سه ر نويزه كه ي به رده وام بوو، بۆيه دايكى فهرمووى: خودايه ! ئه م كوڤه ي من مه مريته تاوه كو ته ماشاي روى ئافره ته داوين پيسه كان ده كات)) بۆيه دايكه كه په ست بوو ! بۆ په ست ده بيت له كاتيكدا كوڤه كه ي خه ريكى نويزه ؟ ئايا له شه رعدا هه يه كه مندال به رده وام بيت له سه ر نويزه كه ي و ولامى دايكى نه داته وه ؟

ولامه كه ي ئه وه يه: ئه گه ر له نويزه فره زه كاندا بوو ئه وا ده بيت به رده وام بيت له سه ر نويزه كه ي، به لام ئه گه ر هاتوو له نويزه سوننه ته كاندا بوو وه گوئى لى بوو دايكى بانگى ده كات و ده بينيت دايكى سووره له سه ر بانگ كردنه كه ي و ئه وا با نويزه كه ي بپریت و وه لامي دايكى بداته وه.

خۆشه ويستان... ئه مه پله و پايه و ريژى دايكه له دينى خواى به رز و بالادا و له دينه كه ي (محمدي كوڤى عبدالله) دا، تاكو هيج كه سيك نه لیت: كه وا ئيسلام سته مى له ئافره ت كردوه !! نه خيتر! دلنيا به و بزانه كه وا ئيسلام ريژى له ئافره ت گرتوه كاتيك كه دايكه، ريژى لى گرتوه كاتيك كه كچه و ريژى لى گرتوه كاتيك كه خيژان و خانه واده يه، به شيوه يه ك ريژى ليگرتوه كه وا هيج به رنامه يه ك له سه ر زه ويدا نه له رۆژئاوا و نه له رۆژه لاتدا ئه و ريژه ي ليته گرتوه ...

سبحان الله ! به پاستى (دايكى جريج) به شيوه يه كى زۆر سه ير هه لچوو، بۆيه دوعاى له (جوره يچ) ي خواناس و له خواترسى زاهيمد كرد، وريابه ... ئه و جوئى پى نه دابوو، لى نه دابوو، به قسه ي ناخۆش ولامى نه دابوو وه، چونكه ئه و كا براه له كاتى خواپه رستيدا بوو، له كاتى گوڤرايه ليدا بوو ته نها ئاوانه كه ي ئه وه بوو كه نه يتوانى وه لامي بداته وه، چونكه ئه و له كاتى نويزدا بوو بۆيه دايكى دوعاى لى كردو فهرمووى: ((اللهم لا تمته حتى ينظر الى وجوه المومسات))، واته: خودايه ئه م كوڤه ي من مه مريته تاوه كو ته ماشاي روى ئافره ته داوين پيسه كان ده كات)) داوا

له خوا ده كه م كه ئيمه و نيوه داپوشيت له دنيا و قيامه ندا! وه لامي دواكه ي درايه وه كه له (جوره يچ) ي كړدبوو! به راستي نه وه دوايه كي نامويه به رانبر به و كابر له خواترس و زاهيده كړا، ؟! پينغه مبري خوا الله ده لئيت: ((فتذاكر بنو اسرائيل جريجا وعبادته و كانت امرأة بغى يتمثل بحسنها، فقالت: إن شئتم لأقتننه لكم، فتعرضت له، فلم يلتفت إليها، فأنت راعيا كان يأوي إلى صومعته، فأمكنته من نفسها، فوقع عليها فحملت، فلما ولدت قالت: هو من جريج، فأتوه فاستنزلوه وهدموا صومعته وجعلوا يضربونه فقال: ما شأنكم؟ قالوا: زنيت بهذه البغي، فولدت منك، فقال: أين الصبي؟ فجاءوا به، فقال: دعوني حتى أصلي، فصلى، فلما انصرف أتى الصبي فطعن في بطنه، وقال: يا غلام من أبوك؟ قال: فلان الراعي؟))، واته: به ني ئيسرائيل باسي جوره يچ و پهرستنه كه يان ده كړد، ئافره تيكي داوين پيسي زډر جوان هه بوو، نه و ئافره ته گوتي: نه گهر ده تانه ویت توشي فيتنه ي ده كه م، بويه نه و ئافره ته روښت بڼ لای و خوږي پيشكه شي كړد كه چي نه و ته نانه ت ساوړي لي نه دايه وه پاشان روښت بڼ لای شوانيك كه سهر داني خه لوه تگه كه ي ده كړد، ئافره ته كه تواني نه و شوانه له خسته ببات و توشي تاواني زيناي بكات و به هوږي نه و زينايه وه ئافره ته كه سكپر بوو (حه ملي پهيدا كړد)، كاتي منداله كه له دايك بوو گوتي: نه م منداله له جوره يچه، نه وانيش هاتن بڼ لای جوره يچ و له خه لوه تگه كه ي هينايانه خواره وه و خه لوه تگه كه يان روخاند و ده ستيان به ليداني كړد، نه و يش گوتي: چي بووه ؟ گوتيان: تو داوين پيسيت له گه ل نه م ئافره ته داوين پيسه دا نه دجامد او و ئيسستا مندالي بووه، نه و يش فهرمووي: كوا منداله كه ؟ نه وانيش منداله كه يان بڼ هينا، فهرمووي: ليم گه پښ تاكو نوږ بكم، پاشان جوره يچ نوږي كړد، كه له نوږه كه ي بووه وه چووه بڼ لای منداله كه و له سكي منداله كه ي دا و فهرمووي: نه ي مندال كي باوكي تويه ؟ نه و يش هاته زمان و گوتي: فلان شوان ...)).

نه م منداله له لانكه كه يدايه و تازه له دايك بووه، ناي چون قسه ي له گه لدا كړد؟ ته ماشاي نه و بړوا و دلنيايي به بكه لای نه و كابر ايه گه يشتووه ته چي پله يك ؟ له

هه مان کاتدا دوعای دایکی لی گیرا بوو، نه و مندا له به ویستی خوای گه وړه دهستی به قسه کردن کرد، له کاتیکدا نه و به په پړوپالنه کیه وه پیچراوه ته وه و ده لیت: ((فلان الراعي)) به دوعای دایکی توشی ئیبتلا بوو له هه مان کاتدا خوای گه وړه رزگاری کرد به هوی خواپه رستی و باوه پ و نویژه کانیه وه، له و کاته دا: ((فأقبلوا علی جریح یقبلونه ویتمسحون به، وقالوا: نبني لك صومعتك من ذهب، قال: لا، أعیدوها من طین کما کانت)) واته: پاشان نه و خه لکه روویان له جوړه یج کرد و ماچیان ده کرد و به مه بهستی پیروژراگرتنی دهستیان به جه ستیدا ده هیئا و گوتیان: خه لوه تگه که ت جاریکي تر بق دروست ده که یه وه له ئالتون، فه رمووی: نه خیر هه وړه کو خوی چوڼ له قور دروست کرابوو ئاوايش دروستی بکه نه وه)).

مه بهست له هیئانه وهی ئه م فه رمووده یه : دوعای دایکی (جوړه یج) ه له

کوپه که ی گیرابوو...

ته ماشای ئه م دیمه نه جوان و رونا که ی تر بکه، هه وړه کو له (صحیح مسلم)^۱ دا هاتووه له فه رمووده یه کی (أسیر ی کوپی جابر) ه وه ده لیت: ((کان عمر بن الخطاب إذا أتى علیه أمداد^۲ أهل اليمن، سألهم: أفیکم أویس بن عامر؟ حتی أتى علی أویس)) واته: نه گهر کومهل و خه لکی یه مه ن بهاتبایه بق لای عومهری کوپی خه تناب نه و پرسپاری لی ده کردن: ئایا که سیکتان تیدایه به ناوی اویس ی کوپی عامر؟ تا کو رؤیتک أویس هات بق لای)) - ناگاداری ئه م گفت و گزیه شیرینه که ئیمامی عومهر فه رمووی: ((أنت أویس بن عامر؟ قال: نعم، قال: من مراد ثم من قرن؟ قال: نعم)) فه رمووی: ئایا بق اویس ی کوپی عامری؟ فه رمووی: به لی، فه رمووی: له تیره ی مراد نه مجار له قرن؟ فه رمووی: به لی)) - مورد و قرن دوو هوزن له ولاتی یه مه ن - ((قال: فکان بك برص فبرأت منه إلا موضع درهم؟ قال: نعم))، واته: فه رمووی: له جه ستیدا به له کیک بووه و ئیستا چاک بووه ته وه ته نها جیگای دهره میکی ماوه؟ فه رمووی: به لی)) - ته ماشاکه ئیمامی عومهر ته مه نی

۱ - أخرجه مسلم، کتاب فضائل الصحابة، باب من فضائل أویس القرني (۲۵۴۲).

۲ - الأمداد: هم الأنصار والأعوان.

نه خوښييه كه ديارى دهكا و نه و چاك بووتو وه تهنه جیگای دهرمه میك نه بیټ -
 ((قال: لك والدۀ؟ قال: نعم، قال سمعت رسول الله ﷺ، يقول: " يأتني عليكم أويس
 بن عامر))، واته: دايكت ماوه؟ فهرمووی: به لی، فهرمووی: گویم لی بوو
 پیغه مبهري خواﷺ فهرمووی: اویس ی کوپی عامر دیت بقی لاتان)).

پیغه مبهري خواﷺ (اویس ی کوپی عامر) نه بینيوه تاوه کو به م شپوه ورده
 وه صفی نه و بکات ههروه کو ديارى کردنی جوړی نه خوښييه که ی که به جهسته وه یه
 بووه وه هیشتا شوینه واری نه و نه خوښييه به جهسته یوه ماوه به قهه
 دهرمه میك! ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ۖ عَلَيْهِمْ شَدِيدُ الْفَوْیِ﴾ النجم: ۴- ۵، واته: نه و
 قورنانه ی که نه و دهیلټ، جگه له وه ی که به وه حسی بوی دهنټردریټ هیچی تر
 نییه، واته: نه م قورنانه هه ر له لایه ن خواوه یه (۴) خاوه ن هیژ و به زه بر
 (جو بریل) فریشته یه، قورنانی فیرکردوه، به لی زور به هیژه، دهست پا که، زمان
 پا که،؟! (۵)).

فهرمووی ﷺ: ((یأتني عليكم أويس بن عامر مع أمداد أهل اليمن، من مراد، ثم من
 قرن، كان به برص فبرأ منه إلا موضع درهم، له والدۀ هو بها بر، لو أقسم على الله
 لأبره)) واته: اویس ی کوپی عامر دیت بقی لاتان له که ل کومه ل و خه لکی یه مه ندا له
 هوژی موراد و نه مجار له قهرن وه توشی نه خوښی به له ک بووه و پاشان چاك
 بووه توه تهنه جیگای دهرمه میك نه بیټ دايکی ماوه و له که لیدا زور چا که کاره
 نه گهر سویند بخوات که خوا شتیکی بقی دهکات نه و اخوا ی گهره سوینده که ی بقی
 جی به جی دهکات)) ته ماشای چا که کاری و شوینه واری چا که کاری بکه - ((فإن
 استطعت أن تستغفر لك فافعل)) واته: نه گهر توانیت داوای لی بکه یت که داوای
 لی خوښبوونت بقی بکات نه و ا بیکه)).

سهر له وه دایه عومهر داوای دوعا له یه کی له شوینکه وتوان دهکات (تابعی) وه
 عومهریش کټیه و چی که سیکه؟! نه و نه و ماوه له گهره و به ریزه یه که و ا روژیک
 پیغه مبهري خواﷺ دوعای کرد که نیسلامی پی به عیززه ت ببیته وه و فهرمووی:
 (هروه کو الترمذي ریوايه تی کردوه له فهرمووده یه کی عبدالله ی کوپی عومهر وه)

ده لیت: ((اللهم أعز الإسلام بأحب هذين الرجلين إليك بأبي جهل أو بعمر بن الخطاب))^۱
واته: په روږدگاری من ئیسلام به عزیزهت بکه به خوښه ویستړینی ته و دوو پیاوه
لای تو: به ته بو جهل یان به عومری کوپی خه تباب)) .

که چی نه وه تا لیره دا پیغه مبه ری خوا ﷺ به عومر ده لیت: ((فإن استطعت أن
يستغفر لك فافعل)) واته: ته گهر توانیت داوای لی بکه یت که داوای لی خوشبوونت بۆ
بکات ته و ا بیکه)) ئایا ده توانیت له گه ل ته مانایانه دا برییت ته ی برای به ریزم و
ته ی خوشکی ریژدارم؟!

بویه عومر فهرمووی: ((فاستغفر لي، فاستغفر له)) واته: داوای لی خوشبوونم
بۆ بکه لای خوا، ته ویش داوای لی خوشبوونی بۆ کرد)) به لی... چاکه کاری به تابهت
له گه ل دایکید (اویس) ی که یانده ته م پله و پایه به رز و به نرخه - ئایا ته م پله و
پایه ی اویس به چاکه کاری بووه؟ به لی... به چاکه کاری له گه ل دایکید! . ((فقال
له عمر: أين تريد؟ قال: الكوفة، قال: ألا أكتب لك إلى عاملها؟ قال: أكون في غبراء
الناس أحب إلي)) واته: عومر به وی فهرموو: بۆ کوئی ده ته وی برییت؟ فهرمووی:
بۆ کووفه، فهرمووی: نوسراویکت بۆ بنووسم بۆ کاربه ده سته که ی ته وی؟ فهرمووی:
ته گهر له چیني خواره وه ی خه لکی بم پیم خوشتره)) - ته م پیاوه پیښه نگی و
به ناویانگی و ته و جوړه شتانه ی ناویت به لکو ته نها ره زامه ندی خوی گهره ی
ده ویت و دواوژ بۆ خوی دابین بکات -

((قال: فلما كان من العام المقبل حج رجل من أشرافهم، فوافق عمر، فسأله عن
أويس، قال: تركته رث البيت، قليل المتاع)) واته: بۆ سالی داهاتوو کابرایه ک له
ناودارانیا ن به مه به سستی حه ج هاتبوو، و ریځ که وت که عومر ببینی، ته ویش
پرسیاری اویس ی لی کرد، کابراش له ولامدا فهرمووی: کاتی من به جیم هیشت
خواره نی مالیکي شر و که ل و په لیکي که م بوو)). نیمامی عومر به م کابرایه ی
فهرموو: ((سمعت رسول الله ﷺ، يقول: " يأتي عليكم أويس بن عامر مع أمداد أهل

۱- أخرجه الترمذي كتاب المناقب باب (١٦) (٣٦٨١) وقال: ((حديث حسن صحيح غريب))، وابن حبان (٢١٧٩)، وأحمد في ((فضائل الصحابة)) (٣١٢)، وعبد بن حميد (٧٥٧)، وصححه الشيخ الألباني في ((مصحح سنن الترمذي)).

اليمن من مراد، ثم من قرن، كان به برص فبرأ منه، إلا موضع درهم له والدة هو بها بر، لو أقسم على الله لأبره، فإن استطعت أن يستغفر لك فافعل)) واته: گویم لی بوو که وا پیغمبري خواست فهرمووی: اویس ی کوپی عامر دیت بۆ لاتان له گهل کۆمه ل و خه لکی یه مه ندا له هۆزی مورا و نه مجار له قهرن وه توشی نه خووشی به له ک بووه و پاشان چاک بووه ته وه ته نها جیگای دهرمه میک نه بیته دایکی ماوه و له گهلیدا زۆر چاکه کاره نه گهر سویند بخوات که خوا شتیکی بۆ ده کات نه وا خوای گهره سوینده که ی بۆ جی به جی ده کات، نه گهر توانیت داوای لی بکه یت که داوای لیخوشبوونت بۆ بکات نه وا بیکه)) کابرایش گه پایه وه بۆ یه مه ن و به داوای اویس ی کوپی عامر دا ده گه پا ((فأتی اویسا فقال: استغفر لي، فقال اویس: أنت أحدث عهدا بسفر صالح، فاستغفر لي))، واته: چوو بۆ لای اویس فهرمووی: داوای لیخوشبوونم بۆ بکه، اویس فهرمووی: تۆ تازه له سه فهری خه یر گه پاویته وه وه، تۆ داوای لیخوشبوونم بۆ بکه)) چونکه نه و کابرایه تازه له سه فهری حه ج گه پابووه وه بۆیه کابرا پیی گوت: ((استغفر لي، فقال اویس: لقيت عمر؟ قال: نعم)) واته: داوای لیخوشبوونم بۆ بکه، اویس فهرمووی: ئایا عومهرت بیني؟ فهرمووی: به لی)) واته: نه م قسه و باسه هیچ که سیك نازانیت ته نها عومهر نه بیته، که وابوو ئایا تۆ نه وت بینيوه و باسی بۆ کردووی؟ - ((قال: نعم، استغفر لي، فاستغفر له، ففطن له الناس، فانطلق على وجهه)) واته: فهرمووی: داوای لیخوشبوونم بۆ بکه، نه ویش داوای لیخوشبوونی بۆ کرد، خه لکی لیی تیگه یشتن، نه ویش سه ری دانواند و رویشتن)) ته ماشای فه زلی چاکه کاری بکه - نه ی ریژداران - چه ند جوان و شیرینه !! .

له فهرمووده یه کدا، که (أحمد و النسائي و الحاكم) و جگه له وان به سه نه دیکی (صحيح) رپوایه تیان کردووه له فهرمووده ی دایکی ئیماندارانه وه (عائیشه) که وا پیغمبري خواست فهرموویه تی: ((دخلت الجنة فسمعت فيها قراءة، فقلت: من

۱- أخرجه أحمد (۶/ ۳۶، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۶۶، ۱۶۷)، وفي ((فضائل الصحابة)) (۱۵۰۷)، والنسائي في ((فضائل الصحابة)) (۱۲۹)، وعبدالرزاق في ((مصنفه)) (۱۱/ ۱۳۲)، وأبو يعلى (۷/ ۳۹۹)، والحاكم (۳/ ۲۰۸)، وصححه على شرط الشيخين ووافقه الذهبي وابن حبان (۷۰۱۴، ۷۰۱۵)، وأبو نعيم في ((الطیة)) (۱/ ۳۵۶)، والبيهقي في ((شرح السنة)) (۲۴۱۸)، وصححه الشيخ الألباني في ((صحيح الجامع)) (۳۴۷۱)، و((الصحيحه)) (۹۱۳).

هَذَا؟)) واته: چوومه به هه شته وه گويم له خویندنه وهی قورشان بوو، گوتم: نه مه کييه؟)) واته: نایا نه مه کييه کهوا له به هه شته قورشان ده خوینیت؟ ((قالوا: حارثة بن النعمان، فقال ﷺ: كذاكم البر، كذاكم البر)) واته: فهرموویان: حارثة ی کوپی النعمان ه، خوشه ویست ﷺ فهرمووی: نه وه به هو ی چاکه کارییه وهیه، نه وه به هو ی چاکه کارییه وهیه)) چونکه حارثة له هه موو که سیك زیاتر له گه ل دایکیدا چاک بووه. نه گه ر توانیت پییه کانی باوکت ماچ بکه ی خیراکه ماچی بکه و هه رگیز خاو و ته مه ل مه به وسویند به خوا دایک و باوکت ریگاکه تن به ره و به هه شت، تو نه ی خوشکی به پیزم نه گه ر ده توانیت پییه کانی دایکت ماچ بکه ی نه وا خیراکه ماچی بکه و هه رگیز دوا مه که وه چونکه ریگاکه ته به ره و به هه شت نه گه ر به ده سستی بهیئی، پیغه مبهری خوا ﷺ ده فهرمویت: ((ويحك! الزم رجلها فثم الجنة))،^۱ واته: تیا بچیت! ده ست به پییه کانی دایکته وه بگره نه وا ریگه ی به هه شته)) من باوه پم وایه کهوا هیچ کاریک له وه به باشتر نازانم کاتیک بگه مه خوا له چاکه کردن له گه ل دایکدا نه بیت وه داوا له خوا ده که م که هه موو کار و کرده وه کانمان وه رگریت و دل سو زیمان پی بیه خشیت.

به لام چاکه کردن له گه ل دایکدا کاریکی شاراوهیه ... ده سته کانی ماچ ده که ی ... سه ری ماچ ده که ی ... به سنگی خوته وه ده یگوشیت ... و خواردنی ده ده یی ... پاره ی له سه ر خه رج ده که ی ... پیزی لی ده گریت ... به وته یه کی خوش دلشادی ده که ییت ... به به خشینیک ... هه تا کوتایي نه و کرده وه چاکانه ... هه موو نه واته هیچ که سیك پی نازانیت ته نها خوا نه بیت ...

نه وه یشه بزانه کهوا پیغه مبهری خوا ﷺ چاکه کردن له گه ل دایک و باوکتا پییشی جیهادی خستووه له پیناوی خوادا هه روه کو (البخاری و مسلم) له (صحیح)^۲ هکه یاندا ریوایه تیان کردووه له فهرمووده یه کی (عبدالله ی کوپی مسعود) وه ده دلایت: ((قلت: يا رسول الله ﷺ، أي العمل أحب الى الله؟ قال: " الصلاة على

۱. أخرجه ابن ماجه كتاب الجهاد، باب الرجل يفز وله أبوان (٢٧٨١)، وحسنه الشيخ الألباني في ((صحیح الجامع)) (١٢٤٨)، و((الإرواء)) (٥ / ٢١).

۲. أخرجه البخاري، كتاب مواقيت الصلاة، باب فضل الصلاة لوقتها (٥٢٧)، ومسلم كتاب الإيمان، باب بيان كون الإيمان بالله تعالى أفضل الأعمال (٨٥).

وقتھا، قال: ثم أي؟ قال: "ثم بر الوالدين"، قال: ثم أي؟ قال: "الجهاد في سبيل الله" (۱) واتھ: گوتم: ئەي پيڤه مبهري خواجە خوشه ويسترين كاريك له لاي خوا چييه؟ فەرمووی: نوێژ كردنه له كاتى خۆيدا، گوتم: پاشان چى؟ فەرمووی: چاكه كردنه له گەل دايك و باوكدا، فەرمووی: پاشان چى؟ فەرمووی: تيكۆشانه له پيناوى خوادا)).

كه وابوو چاكه كردن له گەل دايك و باوكدا پيشى جيهاد كه وتوو له پيناوى خوادا، ئەوه راستييه كه و دەبى بيزانين و فيرى بين .

له هەردوو كتيبي (صحيح) دا هاتوو له فەرموودهيه كى (عبدالله كوپى عمرو) وه فەرموويه تى: ((أقبل رجل إلى نبي الله ﷺ فقال: أبايعك على الهجرة والجهاد، أبتغي الأجر من الله، فقال له المصطفى ﷺ: "فهل من والديك أحد حي؟" فقال الرجل: نعم، بل كلاهما، فقال له ﷺ: "فتبتغي الأجر من الله؟" قال: نعم، قال: "فارجع إلى والديك فأحسن صحبتهما" ((، واتھ: كابريه ك هات بق لاي پيڤه مبهري خواجە فەرمووی: به يعهتت پى دە دەم له سەر كۆچ كردن و تيكۆشان له پيناوى خوادا، چاوه پوانى پاداشت له خوا ده كه م، خوشه ويستر ﷺ فەرمووی: ئايا هيج له دايك و باوكت زيندوون؟ فەرمووی: بەلى، بەلكو هەردووكيان ماون، فەرمووی: وه چاوه پوانى پاداشت لاي خوا ده كه م؟ فەرمووی: بەلى، فەرمووی: كه وابوو بگه پيوه و له گه ئياندا به باشى په فتار بكه)).

له گوته يه كى تر دا هاتوو ((أحي والداك؟"، قال: نعم، قل: "ففيهما فجاهد)) واتھ: ئايا دايك و باوكت زيندوون؟ فەرمووی: بەلى، فەرمووی: كه وابوو له گەل ئەواندا تيكۆشه)).

له گوته يه كى تر دا هاتوو: ((قال الرجل: جئت أبايعك على الهجرة، وتركت أبوي بيكيان!، فقال ﷺ: "فأرجع إليهما، وأضحكهما كما أبكيتهما" ((، واتھ: كابرا

۱- أخرجه البخاري، كتاب الجهاد والسير، باب بإذن الأبوين (۲۰۰۴)، ومسلم كتاب البر والصلة والآداب (۲۵۴۹).

۲- أخرجه ابن ماجه، كتاب الجهاد، باب الرجل يغزو وله أبوان (۲۷۸۲)، وصححه الشيخ الألباني في (صحيح ابن ماجه).

فهرمووی: هاتوم به یعتت دده می له سهر کۆچکردن و باوک و دایکم جی هیشت له کاتیکدا نه وان ده گریان، فهرمووی: بگه پتوه بو لایان نه وان پیبه که نینه ههروه کو چون نه وان ده گریان به هوی توه)).

لیره دا قسه یه کی شیرین و خوشی پیغمبه ری خوا^(ع) هه یه روومانی بو لای خوی وهرده گیرینیته وه هه رچه نده زۆریه ی خه لکی تیی که وتون – ئیلا که سیك نه بیت که خوا خوی ره حمی لی کرد بیت – ههروه کو له ههردوو کتییی (صحیح) دا هاتوه له فهرمووده یه کی (عبدالله ی کوپی عمرو) وه که وا پیغمبه ری خوشه ویست^(ع) فهرموویه تی: ((من الكبائر شتم الرجل والديه))، واته: یه کی له تاوانه گه وره کان نه وه یه که سیك جوین به دایک و باوکی خوی بدات)) کاتی هاوه لان نه ویا بیست فهرموویان: ((یا رسول الله، هل یشتم الرجل والديه ؟)) واته: نه ی پیغمبه ری خوا^(ع) ئایا که س هه یه جوین به دایک و باوکی خوی بدات ؟)).

له گوته یه کی تر دا هاتوه: ((أیسب الرجل والديه ؟)) فقال النبي^(ص): " نعم یسب أبا الرجل فیسب أباه، ویسب أمه فیسب أمه))، واته: ئایا که س جوین به دایک و باوکی ده دا؟ پیغمبه ری خوا^(ع) فهرمووی: به لی، جوین به باوکی که سیك ده دات نه ویش جوین به باوکی نه م ده دات و جوین به دایکی که سیك ده دات و نه ویش جوین به دایکی نه م ده دات)).

ئایا بیرت له م قسه یه ی خوشه ویست کرده وه؟ کابرایه ک تۆ جوین به دایکی ده ده میت و نه ویش جوین به دایکت ده دا، بۆیه تۆ که وتیته ناو خراپه کاری و ره نجاندن به رانبه ره به دایکت، تۆ جوین ده ده ی به باوکی کابرایه کی تر و نه ویش جوین به باوکت ده دا بۆیه تۆ خراپه کاری و ره نجانندن به رانبه ره به حه قی باوکت کرد!!

رهنگه هه ندیکمان ئیستا ده ست به گریان بکات و نه م قسانه کاریگه ری له سهر هه بیت و ده لیت: خوا لیت خوش بیت! تۆ برینه کانی ئیمه ت کولانده وه چونکه

۱- أخرجه البخاري، كتاب الأدب باب لا یسب الرجل والديه (۵۹۷۳)، ومسلم كتاب الإيمان باب بیان الكبائر و اکبرها (۹۰).

كه سى و امان تېدايه باوكى مردووه يان دايكى مردووه، ئايا ئيستا چى بكات؟ ئايا
هيچ هليك ماوه شتيك بكم له پيش نهوى بمرم هرچهنده دايك و باوكم كوچى
دوايان كردووه؟!

وه لامى ئەم پرسىاره: به ئى ... ههركيز بى ئوميد مه به وه خواى گه وره
موژدهى خه يرت پى ددها وه بزانه هيو و ئاوات به رانه به خواى گه وره ههركيز له
بن نايهت ... دهركاى تكا داناخرىت ... تهنانهت نهگه ر له ژيانى دايك و باوكدا
سه رپيچى فه رمانه كانىانت كردبوو ئيستا نه وهت له سه ره كه په يمان تازه بكه يته وه
وه نه وه سه رپيچيانه بگوپيت به چاكه كارى ... نهگه ر دايك و باوكت كوچى دوايان
كردووه نه وا ئيستايش دهركاى چاكه كارى به رانه ريان كراوه يه وه ريگاكه له بهر
دهستدايه و فراوانه به لام گرنگ نه وه يه ههنگاو بنيت به په له له سه ر ريگاى
چاكه كارى ... نه وه چۆن ده بىت؟

گوئى له ولامه كه بگره راسته وخۆ له پيغه مبه رى خوداوه ﷺ بۆ ئەم پرسىاره ...
ههروهكو له فه رمووده يه كدا هاتوه كه ئيمامى (أحمد) له (مسند) هكهيدا و أبو
داود له (سنن) هكهيدا و الترمذى و ابن حبان و جكه له وان^۱ ريوايه تيان كردووه (وه
له بهر سپارده يه كى زانستى له سه نه ده كهيدا (على كورى عبید الساعدي) هيه كه
ته نها لای ابن حبان باوه رپيكراره، به لام نه ودواى پياوانى سه نه دى فه رمووده كه له
باوه رپيكراره كانن ... له فه رمووده يه كى (أبي أسيد الساعدي) هوه ده لىت: ((بيننا
نحن عند رسول الله ﷺ: إذ جاء رجل من بني سلمة، فقال: يا رسول الله ﷺ، هل
بقي من بر أبوي شيء أبرهما به بعد موتهما؟ -))، واته: له كاتيكدا ئيمه له
خزمه تى پيغه مبه رى خوادا بووين ﷺ كابرايه كه له هۆزى به نى سه له مه هات بۆ
لاى، فه رمووى: نهى پيغه مبه رى خوا ﷺ ئايا هيچ چاكه يه كه ماوه له گه ل دايك و
باوكمدا له پاش مردنيان نه نجامى بدهم ؟)) به راستى پرسىارىكى راسته وخۆيه و

۱- أخرجه أبو داود، كتاب ((الأدب)) باب ((في بر الوالدين)) (٥١٤٢)، وابن ماجه كتاب ((الأدب)) باب ((صل من كان أبوك يصل)) (٣٦٦٤)، وأحمد (٣/ ٤٩٨)، وابن حبان (٤٦٨)، والحاكم (١٥٤/٤)، وصححه روافقه الذهبي، وضعفه الشيخ الألباني في ((ضعيف أبي داود وابن ماجه)).

بیر له ولامه که ی بکه ره وه ... پیغه مبه ری خوا^۱ به ئه وی فه رموو: ((نعم، الصلاة علیهما، والاستغفار لهما، وإنفاذ عهدهما من بعدهما، وصلة الرحم التي لا توصل إلا بهما، وإكرام صديقهما)) واته: به لئى ئه وانه یش بریتین له: یه که م: ((الصلاة علیهما)) ئه مه مانای جییه؟ مه به سستی له (الصلاة) ئه و نویره نییه که روژانه پینج جار ئه نجامی ده دهین، به لکو مه به سته که ی لیږده دا پارانه وه و دوعایه! رهنگه هندی که س پیچ بلتت ئه م قسه ت له کویره هینا که چی ئه و ده لیت: ((الصلاة علیهما))؟

ده لیم: ئه م مانایه وه کو ئه و نایه ته یه که خوی گه وړه ده فه رمویت: ﴿خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ﴾ التوبة: ۱۰۳، واته: له سامانه که یان زه کات و سه ده قیه وهرگره دل و ده روونیانی پی پاکه وه که مه تا له گونا مه کانیاں پاک بینه وه و چاکه کانیاں فراوان بی و ده شگه نه پله ی هره به رزو دوعای چاکیاں ده ره ق بۆ بکه چونکه دوعا و نژای تو دشارامی و تو قره به خشه بویان)) له پارانه وه ی پیغه مبه ری خوا^۱ هاتوه کات ی یه کی له هاوه لان خهیری ده کرد، جا ئه ویش ده یگوت: ((اللهم صل على آل أبي أوفى))^۱ مانای (الصلاه) لیږده دا مانای پارانه وه یه.

دوه م: ((والاستغفار لهما)) واته: داوای لی خوشبوون بۆ دایک و باوکت بکه هه روه کو چون به مندالی تو یان په روه رده کرد.

سییه م: ((وإنفاذ عهدهما من بعدهما)) واته: جی به جی کردنی ئه و په یمانانه ی دایک و باوکت په یمانیاں دابوو به مه رجی په یمانه که دروست بیت و حرام نه بیت . چواره م: ((وصلة الرحم التي لا توصل إلا بهما، وإكرام صديقهما)) واته: گه یاندنی ئه و په یوه ندییه خزمایه تییه که ته نها له ریگای ئه وانه وه بیت ده گه ن، و ریږ گرتن

۱- أخرجه البخاري، كتاب الزكاة باب صلاة الإمام و دعائه لصاحب الصدقة (۱۴۹۷)، ومسلم كتاب الزكاة باب الدعاء لمن أتى بصدقه (۱۰۷۸).

له هاوریکانیان)) هردهم ابن عمر ده یفه رموو — هر وه کو له (صحیح مسلم)^۱ دا هاتوو که و پیغه مبه ری خوا^۲ فرموویه تی: ((إن أبر البر صلة الولد أهل ود أبيه)) واته: له چاکترین چاکه کاری له گه ل دایک و باوکدا نه وه یه که و مندال په یوه ندی له گه ل خو شه ویستانی دایک و باوکیدا بگه یه نیت)).

نهی ریژداران... ره نجانندی دایک و باوک تاوانیکه له تاوانه گه وره کان و نیشانه یه که له نیشانه کانی قیامت هر وه کو نه و راستگویه فرموویه تی که هر گیز له خو وه قسه ناکات^۳: ((أن تلد الأمة ربتها))، یان ((أن تلد الأمة ربها)) نه ویش نه وه یه که کوپ ره فتار و ه ل سوکه وت له گه ل دایک و باوکیدا ده کات هر وه کو ره فتاری گه وره یه که له گه ل کویله کانی خو ی ده ی کات... هر وه ها کچ ره فتار له گه ل دایکیدا ده کات وه کو ره فتاری کچه خانه دان و گه وره یه که له گه ل که نیزه که یدا. داوا له خوا ده که م بهر که ت بخاته ژبانی دایک و باوکمانه وه، له دنیا و دواړوژدا په حمیان پی بکات... خودایه نه گه ر باوک و دایکی نیمه نیستا له بهر ده سستی تودان نه و ره حمه ت و میهره بانی خو ت برژینه به سهریاندا و نیشته جیی به ه شتی بهرینیان بکه وه هر یه کی له وان نه گه ر زیندوو نه و له سهر گوپرایه لی خو ت بیانژینه وه نیمه و نه وان له سهر سوننه ته که ی پیغه مبه ره که ت^۴ و دینه که ی خو ت بمرینه... یا أرحم الراحمین.

۱- أخرجه مسلم، کتاب البر والصلة والآداب، باب فضل صلة أصدقاء الأب والأم و نحوهما (۲۵۵۲).

د دركه و تنی خراپه كاری و بچړاندنی په یوه نډی خزمایه تی

له م به شه دا باسی نیشانه یه کی تر ده که م که درکه و تووه و بلاو بووه ته وه به شتو ه یه کی وا که سی ئیماندار باوه پری زیاد ده کات به و که سه ی، که هر گیز له خو وه قسه ناکات ﷺ.

له گه ل مندا بیر بکه ره وه له م فرموده یه که وا ئیمامی نه حمده له (مسند) ه که یدا و الحاکم له (مسندک) ه که یدا و جگه له وان^۱ پړیوایه تیان کردو وه له فرموده یه کی (عبدالله ی کورپی عمرو) وه که وا پیغه مبه ری خوا ﷺ فرموویه تی: ((لا تقوم الساعة حتى يظهر الفحش والتفاحش وقطيعة الرحم وسوء المجاورة)) ، واته: قیامت هه لناسیت تا وه کو خراپه کاری و زمانپسی و بچړاندی په یوه نډی خزمایه تی و خراپ مامه له کردن له گه ل هاوسیدا بلاو نه بیته وه)) خیرا که ن با پیکه وه له گه ل یه که م نیشانه دا رابوه ستین، که له م فرموده یه دا هاتو وه، ئه ویش فرموده که ی پیغه مبه ری خوا ﷺ که ده فرمویت: ((حتى يظهر الفحش والتفاحش))...

جا که و ابوو ((الفحش والتفاحش)) چیه؟

ابن منظور و ابن الأثیرو جگه له وان له نه هلی زمانه وانی فرموویاته^۲: ((الفحش و التفاحش بریتییه له هه موو و ته و کرده وه یه کی ناشیرین و ناقولا)) به پاسی و ته و کرده وه ی ناشیرین و ناقولا و ناریک بلاو بووه ته وه به شتو ه یه کی وا که سی ئیماندار باوه په که ی به فرموده کانی پیغه مبه ری خوا ﷺ زیاتر و زوړتر ده بیت که وا ئه و ئه م فرمودانه ی فرمووه، چونکه ئه وانه چهند وشه یه کن له چرای پیغه مبه رایه تییه وه در ده چن.

ئیسنا وشه ی خراپ و ناشیرین و سووک و ریسوا زوړ بووه - که ردنم سازاد بکه ن نه گه ر بلیم: له زوړ مال و له ده زگا کانی راگه یانندن و له فلیمه کان و له زنجیره کاندا و

۱- أخرجه أحمد (۲ / ۱۶۲، ۱۶۳، ۱۹۹)، والحاكم (۱ / ۱۴۷)، وصححه ووافقه الذهبي، وفي (۵۵۸/۴)، والبيهقي (۲۴۳۵)، وعبدالرزاق في ((مصنفه)) (۲۰۸۵۲)، وصححه الشيخ أحمد شاكر والشيخ شعيب.
۲- لسان العرب (۳۲۵/۶) مادة: ((فحش)).

له كه ناله ئاسمانییه كاندا به لكو چهنده ها كه نال به ته وای تاییه ت كراوه بۆ وینه
گرتنی خراپه كاری و داوین پیسی!

ابن الاثیر ده لیت: ((زۆرجار وشه ی (الفاحشة) به مانای زینا دیت ههروه كو
چۆن خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ﴾ النساء: ۱۹، واته:
جا مه گه به ناشكرا داوین ته پری و زینا بکه، یان هه رکاریکی تری نابه جی بکه،
دیاره ئه و کاته ره وایه ناچار بکرین و ته لاق بدرین)).

ده لیم: خراپه كاری و زینا وینه گیراوه و هاتووه ته ناو زۆربه ی مالی موسلمانانه وه
- ولا حول ولا قوة الا بالله - به لكو چهنده ها گوڤار و كه نال تاییه ت كراون بۆ وینه
گرتنی زینا كاری و خراپه كاری - ههروه كو له پیشدا باسم كرد - تو جاری وا هه یه
وشه یه کی زۆر نامۆ له کوپیک له کوپه کانتیه وه ده بیسی و سه رسام ده بیت و
ده لیت: چۆن کوپه کهم ئه م قسه یه ی کرد و به زاریدا هات؟! ئه و کوپه ئه و
وشه یه ی له ماله وه نه بیستوه، که وابوو ئه و وشه یه ی له کوپه هیتا؟ رهنگه له
ده زگا کانی راگه یاندنه وه، یان له سه ر شه قام گوئی لی بووه، یان له قوتا بخانه، یان
له هه ر هۆکاریک له هۆکاره کانی راگه یاندن... هتد، ئیستا زۆر وشه ی خراپ
ده رکه و تووه و چهنده ها وشه ی سووک و ریسوا له زۆربه ی جیگا کان بلأو بووه ته وه و
چهنده ها کردار و کرده وه که ئابوو له که دار ده که ن به لكو جاری وا هه یه دین له
بنه چه وه هه لده کیشی وه دله کان پر له خراپه كاری ده کات و ئه م کرده وه خراپ و
سووکانه ده بنه هۆی ئه وه ی جاری وا هه یه خواناس و زاهیده کان ده گوین به
که سانی خراپه کار و به دکار ئه گه ره حمه تی خوای کارزان بالاده ستیان پی
نه گات... به لی ئیستا وشه و قسه ی خراپ ده رکه و تووه و کرده وه و کرداری خراپ
ده رکه و تووه به شیوه یه کی روون و ئابروویه ر، ئه خلاقیات و ره وشته کان له ریگا
لایان داوه... باوه پم پی بکه ن ئه گه ر بلیم: ئیستا ته نگانه ی ئه م ئوممه ته ته نگانه و
نه بوونی ئه خلاق و په وشته... پهنگه که سیک بلیت: ئیمه سامانمان ده ویت... ئیمه
چه کمان ده ویت... ئیمه ئابووریمان ده ویت... به لی... من نکۆلی لی ناکه م... له

پايه و قه درى نه وانه كه م ناكه مه وه ... به لام من پرسىارت لى ده كه م — برا
خوشه ويسته كه م — ناي نرخی نابووری چیه؟ نرخی زانست و زانیاری چیه؟ نرخی
فلان و فلان چیه؟ ... نه گهر ئاكار و ره وشت نه ما و له ناوچوو؟ سویند به خوا
هموو نه مانه هیچ نرخیان نییه.

إِنَّمَا الْأُمَمُ الْأَخْلَاقُ مَا بَقِيَتْ فَإِنْ هُمَا ذَهَبَتْ أَخْلَاقُهُمْ ذَهَبُوا

واته: مانه وهى هه ر ئوممه تىك په يوه سته به ئاكار و ره وشته وه نه گهر
ئاكاره كانيان رویشته ئه و نه وانیش له ناو ده چن)) ...

زانایه کی بى ره وشت فیتنه یه به سهر ئوممه ته که یه وه .. پزیشکیکی بى ره وشت
فیتنه یه به سهر نه خوشه کانه وه و به سهر ئوممه ته وه ... نه نذازیاریکی بى ره وشت
فیتنه یه به سهر خه لکی و به سهر ئوممه ته وه، من ته نها یه ک نمونه تان بو
ده مینمه وه: وا دابنى نه نذازیاریک — هه رچه نده پله ی گه وړه بیټ — به ده یان
مه لاین دینار و نولاری له بهر ده ستدایه .. داواى لى کړا به چاککردنى کومه لیک له
ریگاگان یان به دروست کردنى کومه له بورجیک به لام تووشى نه خوشى (غه ش) فیل
هاتوو ... هیچ ره وشتى نییه ... په وشتى سپارده ی له ده ستداوه ... نایا
نه نجامه که ی چی ده بیټ؟ ده بیټه هوى رووخانى نه وه موو کوشک و ته لارانه ...
رشتنى خوینى ده یان و سه دان که س ... چه نده ها ریگه چاک ده کریته وه له هه مان
نه و ساله ی که چاک کړاوه ته وه پتویستی به وه یه جاریکى تر چاکى بکه یته وه !

با نه و ه ش بزانیڼ که و نه م جوړه ره وشتانه پتویستی به رینمووی که س نییه ...
نه و که سه که پاشماوه که ی خوى له توتومبيله که یه وه فرى ده داته سهر ریگا
گشتیه کان ... نه و که سه ی که پاشماوه که ی خوى فرى ده دا، له سه یرانگایه کی
جواندا که بو نه و جگه له و ناماده کړاوه ... به شیوه یه ک پاشماوه ی خواردن و
خواردنه وه که ی به جى ده هیلى که نازاره کان زیاتر ده که ن ... نه مه پتویستی به
رینمووی هیچ که س نییه ... نه م کابرایه که راوه ستاوه — دوور له رووی ئیوه — میز
ده کاته ناو رووبارى (نیل) وه یان به خراپه مامه له له گه ل نه و که ناره جوانه ی
(نیل) دا ده کات به هه ر شیوه یه ک له شیوه کانى خراپه کارى ... نه مه خراپه کارییه

له و ته و كرداردا... نه و رهوشته ريسوايه هيچ پټويست ناكات به رينمووي
كه سيك...

چونكه حق وايه نيمه چاوديري خوي به رز و بالادهست بكهين... به لايه كي
گوره تر نه و هيه كه ناوه پوكان بخهينه ناو رووياري (نيل) هوه يان بۆ هر رووياري كي
تر يان بۆ نه و ناوانه ي كه كينلگه كان و باخچه كان و به رهمه كانى پى ناو ددرت...
هموو نه و رهوشته پټويستى به رينمووي كه سيك نيه... چونكه من كه سيكي
موسلمانم پټويستم به وه نيه به رپرسيك يان هر كه سيكي تر يادم بخاته وه... پيم
بليت: نه وه بكه و نه وه مه كه... به لكو دبيت من چاوديري خواكه ي خوم بكه...
له گهل مندا بير بكه ره وه... بۆ نه وه ي بزانيه كه كيشه يانه رهنكه زور كه س له

برا و خوشكانمان به كه مى بزائن رهنكه بيتنه هويه كه له هويه كانى په ستي و
توپه يي خوي گوره له سهر به نده كانى، هر خراپه يه كه له و ته و كرده وه دا رهنكه
بيتنه هوي په ستي خوي گوره ليمان... به لى سويند به خوا... ((لا تقوم الساعة
حتى يظهر الفحش والتفاحش)) واته: و ته و كرده وه ي خراپ، نيسا و ته و كرده وه ي
خراپ بلاويوه ته وه و لا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم...

له فهرمووده يه كي (صحيح) دا كه (أحمد) و (ابن حبان) و جكه له وان ريوايه تيان
كردوه به سهنه ديكي (صحيح)^۱ له فهرمووده ي (اسامه ي كوپي زيد) هوه كه وا
پيغه مبهري خوا عليه السلام فهرموويه تي: ((إن الله يبيغض الفاحش المتفحش)) واته: خوي
گوره رقي له هموو كه سيكي خراپه كار و زمانپيسه)).

هرگيز ته نها وشه يه كه به كه م مه زانه، رهنكه چهنده وشه يه كي ببيسى و دلّه كان
بهيننه له رزه له هوكاريك له هوكاره كانى راگه ياندنه وه و بيتنه هوي له كه دار كردنى
هموو نافرته تيك... هر مرقئيك شهرم دهكات كه خيزانه كه ي يان كچه كه ي له
گه ليدا دانيشتوه ببيسى... رهنكه چهنده وشه يه كي زور سووك و ريسوا له بازاريك
له بازاره كانه وه ببيسى... له هوكاريك له هوكاره كانى راگه ياندن... رهنكه چهنده

۱. أخرجه أحمد (۲۰۲/۵)، وابن حبان (۵۶۹۴)، والطبراني في ((الكبير)) (۱ / ۱۶۵، ۱۶۶)، و((الأوسط))
(۱۰۶/۱)، وصححه الألباني في ((الإرواء)) (۷ / ۲۱۰)، و((الصحيحة)) (۸۷۶).

وشه يهك له گوټاريكه وه ببيسى بيټه هؤى له كه دار كړنى ئاپرو، به لكو رهنگه جارى وا هه بى ته نانه ت له روژنامه يه كى فهرمييه وه دهرده چيټ ! شاه نه گه ر خواى گه وړه له بنده يهك په ست بيټ... ئاى ئه وه چ خه ساره تيكه !! به دبهخت و چاره پشه - سويند به خوا - ئه و كه سه له دونيا و دواړوژدا، كاتيك خواى گه وړه ليى په ست ده بيټ... هه ركه سى خوا خوځى بوټ ئه وا له دونيا و دواړوژدا خوځحال و به ختياړه.

به لكو له فهرمووده يه كدا كه پيشه وا (أبو داود و الترمذي)^۱ و جگه له وان ريوايه تيان كړدوه به سته ديكي (صحيح) له فهرمووده يه كى (أبو درداء) هوه كه وا پيغه مبهري خوا عليه السلام فهرموويه تى: ((ما من شيء أثقل في ميزان المؤمن يوم القيامة من حسن الخلق، وإن الله تعالى ليبغض الفاحش البذيء))، واته: هيچ شتيك نيبه له سر ترانووى ئيماندار قورس بيټ هينده ي ره وشت جوانى، خواى گه وړه رقى له هه موو خراپه كاركي زمانپسه)).

ئو جوړه قسانه به كارمه هينه نه له گه ل خيزانه كه تدا و نه له گه ل منداله كانتدا و نه له گه ل سهرگه وړه و خوار ده سته كانتدا له سر كاره كه ت وه نه له گه ل هيچ برايه كت له موسلمانان يان خوشكيكي موسلمانان له جيگايه كى گشتيدا يان تاييه تى... سويند به خوا ئه و ته نگانه ي كه ئيستا دله كان له بن دهرده هينن، نه مان و ته نگانه ي ته خلاقه... چونكه من - هه روه كو باسم كړد - پيويسم به وه نيبه كه سنيك رينماييم بكات، به لكو له سهرمه كه چاوډيرى خوا بكه م... بو جوين به خيزانه كه م بده م؟ بو جوين به منداله كه م بده م به نابوت ترين وشه و قيزه ون ترين ده سته واژه؟ بو جوين به ولاخى سوار بوونه كه م بده م؟ ته نانه ت له گه ل ولاخه كه تدا به ژيرى و ره وشته وه هه لسوكه وت بكه. ته ماشاى ره وشتى هه لېژيردراو بكه عليه السلام ئه و كه سه ي كه هه موو دونياى فيرى ره وشت و ته خلاق و ئاكارى جوان و ريز كړدوه... به لكو، له گه ل مندا بير له م فهرمووده ناسك و جوانه بكه ره وه... به لام له پيشدا

۱ - أخرجه أبو داود، كتاب الأدب، باب في حسن الخلق (٤٧٩٩)، والترمذي، كتاب البر والصلة، باب ما جاء في حسن الخلق (٢٠٠٢) وقال: ((حديث حسن صحيح))، وأحمد في ((مسنده)) (٦ / ٤٤٢، ٤٤٦، ٤٤٨)، والبخاري في ((الأدب المفرد)) (٤٦٤)، وصححه الشيخ الألباني في ((الصحيحه)) (٨٧٦) و ((صحيح الجامع)) (٥٦٣٢).

پيشه كييه كم بټ هه يه، له پيش نه وه ي نه و چاند وشه پيغه مبرايه تييه ت ناراسته بگم وه پيت ده ليم: نايا پيغه مبري خوات خوش ده ویت ﷺ؟ من ده زانم كه وا تو خوشت ده ویت... به شه و به روژ له خوا ده پاريت وه كه له گهل نه ودا بيت... وه نايا باوه پ ده كه يت كه ده توانيت ببيت كه سيك له گهل خوشه ويستدا ﷺ وه ببيت كه سيك له نزیکترین پایه و مه جلیسی نه و له روژی قیامه تدا؟ به لي، به لام به چي؟ به ره وشت جوانی ده توانی بگه يته نه و پله و پایه يه ...

بیر بگه ره وه كه خوشه ويست كه مان ﷺ چي فهرمو وه... هره كو له فهرمو ده يه كدا كه (ابو داود) و جگه له و ريوايه تيان كړد وه به سه نه ديكي (صحيح) له فهرمو ده ي (عائشه) ي دايكي نيماندارانه وه كه وا پيغه مبري خوا ﷺ فهرمو يه تي: ((إن المؤمن ليدرك بحسن خلقه درجة الصائم القائم)) واته: كه سي نيماندار به ره وشت جوانی ده گاته پله ي روژوانيك به رده وام شه ونويز بكات)).

سویند به خوا نيسلام هه مووی جوانييه... نه ده به... ناسك و نه رمييه وه محمد ﷺ نه و كه سه يه كه هه موو دونيا ي فيري ره وشت و نه دهب كړد وه... نه و تو قاندين و توند په ويی خراپه كاری و ريسوايي نه هيناوه بټ نه م دونيا يه و ته ي خراب و كړداری خراپي نه هيناوه... نه خیر دور له نه و... هه نه فاميك له سه ر رووی زه ويدا له هه ر پله يه كدا بيت و له هه ر پایه يه كدا بيت كه زمان دريژی ده كاته سه ر پيغه مبري خوا ﷺ نه وه كه سيكه هيچ دهر باره ي نه و خوشه ويست نه نازاني و هيچي دهر باره ي ژيانی نه و نه خویند وه ته وه... جاريكي تر ته له فزيونی دانيماركي گه پایه وه بټ نه وه ي نه و وینه سووكانه بلاو بكاته وه كه وا خراپه ده كات به رانبر به پاكي پاك، به رانبر به شه ر ه في شه ر ه ف و كه رامه تي كه رامه ت و وه فاي وه فا و مرواری سه ر تاجي هه موو مروفا يه تي... چونكه نه و نه فامانه هيچ شتيك دهر باره ي پيغه مبري په روه ردگاری زه وي و ناسمانه كان ﷺ نازانن دهر باره ي نه و كه سه كه هه موو دونيا ي فيري نه خلاق و نه دهب و وه فا كړد وه ﷺ... شاه نه گه ر نه وان ژيان نامه يان بخویند بایه ته وه و نه خلاق و به رنامه كه ي نه ويان بزانيبا يه ... له

۱. أخرجه ابو داود، كتاب الأدب باب في حسن الخلق (٤٧٩٨)، وأحمد (٦٤/٦)، ٩٠، ١٣٣، ١٨٧)، والحاكم (٦٠/١)، وابن حبان (١٩٢٧)، وصححه الشيخ الألباني في ((صحيح الجامع)) (١٩٣٢)، و ((الصحيحه)) (٧٩٥).

راستیدا ده لیم: کیشه که کیشی نیمه یه، کیشی نیمه یه، چونکه نیمه تا کو
نیستا شایه تیمان نه داوه به دیداری پیغمبری نازدار ﷺ به شایه تییه کی نه خلای
و شایه تییه کی ره وشتی و شایه تییه کی کرداری، نه گهر که سیك له نه هلی کوفر هات
بو جیگایه کی گشتی له یه کیک له سهیرانگاگانی سهر که ناری جوانی رووباری (نیل)،
نه و (نیل) ه که خوی گهره کردووه یه تییه نایه تیک له نایه تهکانی جوانی و نیعمه تیک
له نیعمه تهکانی خوی به سهیرمانه وه... نه گهر نه و کابرایه هات و له سهر نه و که ناره
ری ده کرد و نه وه ی که نیمه ده بیینین نه ویش بیینی! پیاویکی بیینی له گهل
خیزانه کهیدا و له م جیگا جوانه له گهلاندا به خوشگوزرانییه وه خوارده که یان
خوارد- داوا له خوا ده که م که و نه وه بکاته یارمه تی ده ریکمان بو نه نجامدانی
گوپرایه لی- به لام له پاش خوارده که هه موو پاشماوه که ی له جیگا که ی خوی به
جی هیلا و ده بیته هوی نه وه ی که و هیچ که سیکی تر چیتر ناتوانی له و جیگه یه
دانشیت به هوی کرده وه که یه وه، نه گهر نه م دیمه نه بیینی... زور نه ستمه له
پاش نه وه پیی بلتیت: که و نیسلام هانی داوین بو پاک و خاوینی، هانی داوین بو
جوانکاری نه واه لامت ده داته وه و پیت ده لیت: واز له وه بهینه چونکه نه گهر قسه
له گهل کرده وه دا جوودا بو نه واه به لگه ی بوونی تووی دوو پووییه له دله کانداه.

خوی گهره ده فهرمویت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ۚ﴾
كَبْرًا مَقْنًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿الصف: ۲-۳، واته: نه ی نه وانه ی
باوه پتان هیناوه! بوچی شتی ده لین و رهفتاری پی ناکه ن؟ (۲) خوا له لای سهخته
که شتی بلین و کاری پی نه که ن! ((۳)).

چون داوا له منداله که م بکه م که و ره وشتی جوان و بهرز بگریته بهر له کاتی که دا
خوم ده بیینی که و زوری به ی قسه کانم بریتین له وشه ی سووک و ریسوا و خراپ و به
هیچ شیوه یه که په یوه ندی به ره وشتی جوانه وه نییه و به هیچ شیوه یه که په یوه ندی
به سیفات و ره وشتی که سی ریزداره وه نییه، سووک و ریسوایی له وته و کرده وه دا،
هه موو نه وانه هۆکارن له هۆکارهکانی پهستی خوی گهره به سهر بهنده کانیه وه،
له هه مان کاتدا په وشتی جوان خاوه نه که ی ده گه یه نیتته پله ی که سانیك که به روژ
به روژوو بییت و به شهوان شه و نوپز بکات بو خوی گهره.

ټايا چا كه يه كي تړي ره و شت جوانيت يو باس بكه م؟ ټايا ده ته ویت ببيته كه سيكي نزيكي پيغه مبهري خوايه ﷺ؟ به لي ټوه ټاواتمه ... كه واته له گل مندا بير له و فهرمووده يه بكه ره وه كه وا (الترمذي) و جگه له ټو ريوايه تيان كړدووه به سه نه ديكي (صحيح) له فهرمووده ي (جابر ي كوري عبدالله) وه كه وا پيغه مبهري خوايه ﷺ فهرموويه تي: ((إن من أحبكم إلي...)) واته: خو شه ويسترين كه ستان لاي من...)) ټوه كييه كه ده بيته خو شه ويستي پيغه مبهري ﷺ و كه سيكي نزيكي ټو له روژي قيامه تدا؟ فهرمووي: ((إن من أحبكم إلي وأقربكم مني مجلسا يوم القيامة أحاسنكم أخلاقا)) واته: خو شه ويسترين كه ستان لاي من و نزيكترين كه ستان له منه وه له روژي قيامه تدا ټه واته تانن كه ره و شتي له هه مووان جوانتره)).

كه سيك ده بيني ناتوانيت وشي هيچ پوچ بيت به زاريدا... ټه گر ټو وشه يه ي لي ده رچوو ده بيني شهرم ده كات و له خو ي شهرم ده كات به هوي وتني ټو وشه يه وه به رده وام داوي لي بوردن ده كات وه داوي لي بوردن له خواي گه وړه ده كات چونكه حزن ناكات كه وشي سووك و ريسوا له زاري ده رچيت و پي خو ش نيه كه هيچ وشه يه ك به زاريدا بيت و هه سني كه سيك بريندار بكات... ټم كه سه خو شه ويستي پيغه مبهري خوايه ﷺ و له پيغه مبهريه وه نزيكه و له وانه شه وه نزيكه كه پشتگير و كومه لي ټون...

ټوه (عبدالله ي كوري عمرو ي كوري العاص) ه ره زاي خوا له خو ي و باوكي بيت ... ته ماشا كه چي ده لئيت؟ ده لئيت: (هه ره كو له هه ردو و كتيبي صحيح دا هاتووه) ^۱ ((لم يكن رسول الله ﷺ ، فاحشا، ولا لعانا، ولا سبابا))، واته: پيغه مبهري خوايه ﷺ به هيچ شيوه يه كه سيكي به دگو و نه فره تكه ر و جنيو فروش نه بووه)) . له گوته يه كي تر دا هاتووه: ((لم يكن النبي ﷺ فاحشا ولا متفحشا))، واته: به هيچ شيوه يه كه پيغه مبهري خوايه ﷺ كه سيكي به دگو و زمانپيس نه بووه)) .

۱ - أخرجه الترمذي كتاب البر والصلة، باب ما جاء في معالي الأخلاق (۲۰۱۸) وقال: ((حديث حسن غريب من هذا الوجه))، والخطيب البغدادي في تاريخه (۶۳/۴)، و ((مسائير الأخلاق)) للخرائطي (۵۹، ۵۵۲) و ((مكارم الأخلاق)) للطبراني (۶)، وصححه الشيخ الألباني في ((صحيح الجامع)) (۲۲۰۱) و ((الصحيح)) (۷۹۱).
۲ - أخرجه البخاري، كتاب المناقب، باب صفة النبي ﷺ (۳۵۵۹)، ومسلم كتاب الفضائل باب كثرة حياته (۲۳۲۱).

ټايا نهو پيشهنگ و چاولټكراو نيهه؟

خوای گه وره ده فـه رموټ: ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾
الأحزاب: ۲۱، واته: به راستی په يامبهري خواﷺ چاكترين نمونه ی ريك و پيكي و
سهرمه شقه بوټان)).

جاری واهیه - هندی جار - چنده ها ده زگای راگه يانندن ده بينی له
پيگايه که وه پي نازانيت يان له پيگايه که وه پي ده زانی... که و زور جار لای
زوريه ی پوله کانمان کيشه ی داپران (انقسام) دروست ده که ن، منداله که ی من و
منداله که ی تو داده نیشن بو نه وه ی نه کتريک له نه کتريه کان بينی له فليميک له
فليمه کان چنده ها وشه ی زور نابوت و ناشيرين به زاريدا ديټ... نه مجار له پاش
نه وه نه و نه کتريه ديټ بو نه وه ی رولټيکی تر بينی، پولي که سيکی ديندار له
زنجيره فليميکی نايينيدا ! بويه نه م منداله پرسيار له دايکی يان له باوکی
ده کات... ټايا نه م نه کتريه هه مان نه کتري نيهه که و له فلان فليمدا ده يگوت ټاوا و
ټاوا؟ بويه ليټره دا نه و منداله توشي داپرانیک (انقسام) ده بيټ له که سایه تيبه که يدا،
لای نه و منداله خراپه کاری و چاکه کاری به کسان ده بيټ... ټايا بو نه م کابرايه
جاری پيشوو چنه د وشه يه کی خراپي ده گوت که چی نيستا ټاوا ده ليټ و ټاوا
ده کات...؟!

براکانم ... نه مانه هه مووی شايسته ی تو نين... چونکه پيشهنگی نيټمه
پيغه مبهري خوايه ﷺ که هيج رولټيک به دگړ و زمانپيس نه بووه...
من نيستا له تو م ده ويټ - هه روا به په له - که و چنه د هه لويستنيک بهينيټه پيش
چاوی خوت که پيغه مبهري خواي ﷺ تيايدا توشي ته گانه برويټ... له گه ل
نه وه يشدا هيج کاتيک توشي ره فتاري ناريک و ناشيرين نه هاتووه و ره فتاري خراپي
نه نجام نه داوه و قسه ی ناره وای به زاردا نه هاتووه...

له سهره تاوه با له ماله که يه وه ده ست پي بکه ين... له عايشه وه ريوايه ت
کراوه^۱ و ده ليټ: ((کان رسول الله ﷺ يشرب عسلا عند زينب بنت جحش، ويمکث
عندها، فواطيت أنا وحفصة على: أيتنا دخل عليها فلتقل له: أكلت مغافير، إني أجد

۱- أخرجه البخاري، كتاب التفسير باب سورة التحريم (٤٩١٢) و (٥٢١٦) و (٥٢٦٨)، ومسلم كتاب الطلاق باب وجوب الكفارة على من حرم امرأته ولم ينو الطلاق (١٤٧٤).

منك ريح مغافير، قال: ((لا، ولكني كنت أشرب عسلا عند زينب بنت جحش، فلن أعود له، وقد حلفت، لا تخبري بذلك أحدا)) واته: پیغه مبهري خواص ده چوو بۆ لای زينب ی کچی جحش و له وی ههنگوینی ده خوارد و لای نه و ده مایه وه، جا له گه له حفصه دا ريك كه وتين كه وا نه گهر پیغه مبهري خواص هات بۆ لای ههركامان نه وای پیی بلیت: ئایا (مغافير) ت خواردوو؟ چونكه من بۆنی (مغافير) له تۆوه ده بیسم؟ - مغافير - جۆره رووه کیكه و له زهوی دورگه ی عه ره بی سه وز ده بوو وه بۆنیکی لی دیت كه وا خوش نییه)) فه رموی: نه خیر... به لام لای زينب ی کچی جحش بووم و له وی ههنگوینم خوارد چیر ناگه پیمه وه بۆ نه و خواردنه وه من سویندم خواردوو به لام قسه بۆ كه س مه كه)) غیره ت چوو ده لای عایشه و حفصه وه، بۆیه ريك كه وتن له سه ر پیغه مبهري خواص ... چونكه پیغه مبهري خواص ده چوو ماله كه ی (زينب ی کچی جحش) وه و له وی زۆر ده مایه وه کاتی پیغه مبهري خواص له ماله كه ی زينب هاته ده ره وه چوو ماله كه ی (حفصه) وه كه چی نه و لیی دور كه وته وه! چی بووه؟ حفصه فه رموی: ((إني أجد منك ريح مغافير))، واته: من بۆنیک له تۆوه ده بیسم كه بۆنیکی خوش نییه!!)) ئایا پیغه مبهري خواص وا بووه؟ نه خیر به لكو عاره قه كه ی پیغه مبهري خواص زۆر بۆن خوشتر بووه له گولاو و بۆنی خوش ...

نه گهر به لگه ت ده ویت - برا كه م - نه وای به لگه ی زۆرمان لایه ...

هه ره كو له هه ردوو کتیبی (صحيح) دا هاتوو له (أنس ی کوپی مالك) وه كه وا فه رمویه تی: ((خدمت رسول الله ﷺ عشر سنين، والله ما قال لي: أفأقط ولا قال لي لشي: لم فعلت كذا ولا فعلت كذا؟))، واته: ده سال خزمه تی پیغه مبهري خواص كرد سویند به خوا هه رگیز به منی نه گوت: ئۆف... وه هه رگیز به منی نه گوت به هوی شتیكه وه: بۆ وات كرد و خۆزگه وات بكردايه)). هه ره ها له (أنس) وه ده لییت: ((ما مسست حريرا ولا ديباجا ألين من كف

۱- أخرجه البخاري، كتاب الأدب باب حسن الخلق والسخاء وما يكره من البخل (٦٠٣٨)، ومسلم كتاب

الفضائل باب كان رسول الله ﷺ أحسن الناس خلقاً (٢٣٠٩).

۲- أخرجه البخاري، كتاب المناقب، باب صفة النبي ﷺ (٢٥٦١)، ومسلم كتاب الفضائل باب طيب رائحة

النبي ﷺ ولين مسه والتبرك بمسحه (٢٣٣٠، ٢٣٣١) واللفظ له.

النبي ﷺ وما شممت ريحا قط - مسكا ولا عنبرا - أطيب من ريح رسول الله ﷺ. واته: هه رگيز ده ستم نه داوه له هيچ ئاوريشميك و هيچ په شميك له ده سته كانی پيغه مبهري ﷺ نه رمتر بيت وه هه رگيز بونی هيچ ميسك و عه نه ريكم نه كړدووه له بونی پيغه مبهري ﷺ خوشتر بيت)).

دخل علينا النبي ﷺ فقال - أي: نام وقت القيلولة - عندنا، فغرق، وجاءت أمي بقارورة، فجعلت تسلك العرق فيها، فاستيقظ النبي ﷺ فقال: "يا أم سليم ما هذا الذي تصنعين؟" قالت: هذا عرقك نجعله في طيبنا، وهو من أطيب الطيب))، واته: پيغه مبهري ﷺ هات بۆ لاماڼ لای ئيمه خهوت (له كاتى دهمه و نيوه رډا)، جا ئاره قه ی كړد، بۆيه دايكم شووشه يه كي هينا و وای لی كړد كه ئاره قه بېرته ناو شووشه كه، نه مجار پيغه مبهري ﷺ له خه و هستا و فهرمووی: ئه ی دايكي سليم نه وه خه ريكي چيت؟ فهرمووی: ئه مه ئاره قه كي تۆيه و ئيمه ده يكه نه ناو بۆنه خوشه كانمانه وه و نه ویش له هه موو بۆنه خوشه كان بۆنخوشر)).

كه چي حفصه ديت و دوور ده كه ویتته وه و به پيغه مبهري ﷺ ده لیت: ((إني أجد منك ريح مغافير)) بۆيه ليره دا پيشهنگ و په روه رده كار ده لیت: (دايك و باوكم به فيداي بيت) ((لا، ولكني كنت أشرب عسلا عند زينب بنت جحش))، واته: نه خير... به لام لای زينب ی كچی جحش بووم و له وئ ههنگوينم خوارد)) نه مجار له وئ دهرده چيت و ده چيت ته ژوره وه بۆ لای عائشه نه ویش دوور ده كه ویتته وه و ده لیت: ((إني أجد منك ريح مغافير)) نه ویش ده لیت: ((لا، ولكني كنت أشرب عسلا عند زينب بنت جحش، فلن أعود له)).

برای خوشه ويستم... بيهينه پيش چاوی خوت رۆژيك له رۆژان خيزانه كهت به تۆی گوت: بۆنت خوښ نيبه... رهنګه راستيش بكات چونكه تۆ له سه ركار كه پراوېته ته وه و بۆنه كهت گورپاوه و خيزانه كهت به راشكاوی پيت ده لی... ئايا كاردانه وهت چۆن ده بيت؟ وه ئايا وه لامی تۆ چي ده بيت؟ ده لیم: ته ماشای پيغه مبهري ﷺ بكه كه ده لیت (به بى هيچ هه لچونيك): ((لا، ولكني كنت أشرب عسلا عند زينب بنت جحش، فلن أعود له)).

به پاستي نه‌مه په‌وشت و نه‌خلاقى پيغه‌مبه‌رى هه‌لېژېردراو بووه ﷺ: (((لم يكن فاحشا ولا متفحشا))) وه هه‌ندى جار هه‌لويسى وا هه‌يه ره‌نگه بېيته هوى ته‌نگ‌کردنى پيغه‌مبه‌رى خوا ﷺ له گه‌ل نه‌وېشدا پيغه‌مبه‌رى خوا ﷺ به لوتكه‌ى نه‌ده‌به‌وه و به‌م ره‌وشته جوانه وه‌لامى ده‌داته‌وه... جارېكيان شتيك روويدا له نيوان عايشه و پيغه‌مبه‌رى خوا ﷺ بويه پيغه‌مبه‌رى خوا (ابو بكر)ى بانگ كرد بۆ نه‌وه‌ى بېيته داده‌وه‌ريك له نيوان نه‌و و عايشه‌دا...

عبدالرزاق له (مصنف) هكه‌يدا و ئيمامى ته‌حمه‌د له (فضائل الصحابة) دا و ابن حبان له (صحيح) ^۱ هكه‌يدا به سه‌نه‌ديكى (صحيح) ريوايه‌تيان كردووه و چه‌ند (شواهد) يكي هه‌يه له فه‌رمووده‌يه‌كى عايشه‌وه: ((أن النبي ﷺ استعذر أبا بكر من عائشة ولم يظن النبي ﷺ أن ينال منها بالذي نال منها فرجع أبو بكر يده فلطمها وصك في صدرها فوجد من ذلك النبي ﷺ وقال: "يا أبا بكر ما أنا بمستعذك منها بعد هذا أبدا")) كه‌وا پيغه‌مبه‌رى خوا ﷺ گله‌يي كرد له عايشه لاي ابوبكر، پيغه‌مبه‌رى خوا ﷺ نه‌يده‌زاني كه‌وا عايشه نه‌وه‌ى تووش ده‌بيت كه له لايه‌ن ابو بكره‌وه توشى بوو، و نه‌بو به‌كر ده‌ستى به‌رز كرده‌وه و زله‌يه‌كى دا له عايشه كه‌چى پيغه‌مبه‌رى خوا ﷺ فه‌رمووى: ((نه‌ى نه‌بو به‌كر له‌مړۆ به دواوه چيتر گله‌يي له نه‌و ناكه‌م له لاي تو)).

له ريوايه‌تيكى تر دا لاي (عبدالرزاق) ^۲ به سه‌نه‌ديكى (معضل) به گوته‌يه‌ك: ((أن النبي ﷺ دعا أبا بكر فاستعذره عن عائشة، فبينما هما عنده، قالت: إنك لتقول: إنك لنبي، فقام إليها أبو بكر فضرب خدها، فقال النبي ﷺ: "مه يا أبا بكر، ما لهذا دعوناك"))، واته: پيغه‌مبه‌رى خوا ﷺ بانگى ابوبكرى كرد و گله‌يي له عايشه كرد لاي نه‌و له‌و كاته‌ى هه‌ردوكيان لاي نه‌و بوون عايشه فه‌رمووى: تو ده‌لييت: كه‌وا

۱- أخرجه عبدالرزاق (٢٠٩٢٣)، وأحمد في ((الفضائل)) (١٦٢٩)، وابن حبان (٤١٨٥) عن عائشة، وله شاهد عن النعمان بن بشير عند أحمد في ((المسند)) (٤ / ٢٧٢، ٢٧٦) وأبي داود (٤٩٩٩)، وصححه الألباني في ((الصحيحة)) برقمين: (٢٩٠٠، ٢٩٠١).

۲- في ((مصنفه)) (٢٠٩٢٤).

تو پيغه مبهري ۰۰۰۰ بويه ابوبكر ههستا و زله يه كي له گوناي دا، پيغه مبهري خوا^۱ فهرمووي: له سره خو به نهی ابوبكر ئيمه بۆ نه مه تۆمان بانگ نه كړدوه)). پيغه مبهري خوا^۲ به تنها وشه يه كي خراب ولامی عائيشه ی نه دايه وه، به راستی نه وه هه لېژدراوه، كه هه رگيز كه سيكي به دگړ و زمانپيس نه بووه وه بويه هه رده م نه چنه دوشانه دووباره ده كه مه وه بۆ نه وهی نه م مانايه له دلی برا و خوشكانماندا جيگير بيت و بيتته بنه مايه ك...

له (صحيح مسلم)^۱ دا هاتووه له فهرموده يه كي ابو هريره وه فهرموويه تی: ((قيل: يا رسول الله ادع على المشركين قال: "إني لم أبعث لعانا، وإنما بعثت رحمة"))، واته: فهرمويان: نهی پيغه مبهري خوا^۲ دوعا بكه له سره بيتاوه پان... نه ویش فهرمووي: من وه كو كه سيكي نه فهرتكه روه وانه نه كراوم به لكو وه كو ره حمه تيك روه وانه كراوم)) نا واته خواز بووم نه گهر هه موو مرقايه تی - به هه موو نه وانه ی كه موسلمانيش نين - نه وه موو مانا ناسك و جوانيه له وه كه سه وه كه هه موو دونيای فيري ره وشت جوانی و پيزی به رز كړدوه بزانن و بناسن)).

نه وه تا دايكي ئيمانداران عائيشه^۲ پتي ده لیت: ((يا رسول الله! هل أتى عليك يوم كان أشد من يوم أحد؟ قال: ((لقد لقيت من قومك ما لقيت، وكان أشد ما لقيت منهم يوم العقبة، إذ عرضت نفسي على ابن عبد ياليل بن عبد كلال فلم يجبني إلى ما أردت، فانطلقت وأنا مهموم على وجهي، فلم أستفق إلا وأنا بقرن الثعالب))، واته: نهی پيغه مبهري خوا^۲ نایا روژيك به سه رتدا هاتووه كه له روژي ثوحود سه ختتر بيت؟ فهرمووي: له لايه ن قه ومه كه ته وه توش بووم نه وهی كه توش بووم، سه ختريني نه وانه نه وهی روژي (العقبه) بوو، له كاتيكا خوم په نا دا به (ابن عبد ياليل بن عبد كلال)، كه له ناودار و پياوماقولا تي طائف بوو - كه چي ولامی داواكار ييه كه می نه دايه وه منيش به خه مبارييه وه ده رچووم وه به ناگا نه هاتمه وه ئيلا كاتيكا كه وا له (قرن الثعالب) بووم)) ته ماشا كه ن چي كرا به پيغه مبهري

۱- أخرجه مسلم، كتاب البر والصلة والآداب، باب النهي عن لعن الدواب وغيرها (۲۵۹۹).

۲- أخرجه البخاري، كتاب بدء الخلق، باب إذا قال أحدكم آمين (۲۲۳۱)، ومسلم كتاب الجهاد والسير، باب ما لقي النبي ﷺ من أذى المشركين والمنافقين (۱۷۹۵).

خواجه له طائف: به ردبارانيان كرد، جوينيان پيدا، شار به دهريان كرد و توانجيان تيگرت و تورپهيان كرد، نهو خوينه پاكه له هردوو پييه خويناوييه ماندووه كه يه وه دهريشت، نهو له مهككه وه رويشت بۆ طائف به پي، سويند به خوا هيچ ولاخيكي نه بوو سواري ببيت به لكو نزيكه ي حفتا كيلومه تر به پي ري دهكات، له كاتيكدان نهو بۆ نهو نه چوو دهواي سهروهت و سامانيان لي بكات يان پايه يه يان دنيا يان جيگايه كي به رزي كومه لايه تي به لكو بۆ نهو رويشت له تاريكي شيرك و بته رستي دهريان بكات بۆ روناكي يه كتاپه رستي و باوه رهيټان به خوي هه موو بوونه وهر - جل و علا - كه چي له گه ل نهو ويشدا نهو كارهيان پي كرد كه وا سووكترين شتيك بوو مرقفيك به برا مرقفه كه ي بيكات، پيغه مبهري خواجه خويني لي دهكي، دهليټ: ((فلم أستفق إلا وأنا بقرن الثعالب)) واته: به ئاگا نه هاتمه وه ئيلا كاتيكي كه وا له ((قرن الثعالب) بووم)) جيگايه كه كه له طائف وه نزيكه ي پيټچ كيلومه تر دووره .. پيغه مبهري خواجه به خه ماريه وه ري دهكات، چونكه بانگه واز له مه ترسيديا، شويني خاوه ني بانگه وازه كه كه وتوون و هاوه له كاني له حه به شه شوينيان كه وتوون و له مهككه نازار و نه شكه نجه دهريټ به راستي واقعيكي تال و نازاراوييه له گه ل نهو ويشدا دهليټ - بير بكه ره وه بزانه چي دهليټ - ((فرفعت رأسي، فإذا أنا بسحابة قد أظلمتني، فنظرت فإذا فيها جبريل، فناداني فقال: إن الله قد سمع قول قومك لك، وما ردوا عليك، وقد بعث إليك ملك الجبال لتأمره بما شئت فيهم)) واته: جا كه سه رم به رز كرده وه هه ورېكم بيني سيټبه ري بۆ كر دووم كه ته ماشام كرد جبريل م تيدا بيني، نهو يش بانگي لي كردم و پي گوتم: خوي گه وره گوئيستي قسه ي قه ومه كه ت بوو، گوئيستي ولامه كه يان بوو، جا خوي گه وره فريشته ي چياكاني بۆ نارديو ي بۆ نهو ي چي فه رماني پي بكه يت نهوا بيكه ي)).

ته ماشا كه بزانه فريشته ي چياكان چيت بۆ نمايش دهكات؟ لهو كاته ي كه خوين به جهسته يدا ري دهكات نهو ويشه بزانه كه بينيني خوين خوين هه لده قولينيټ، به لام ته ماشا كه بزانه نهو پيشهنگ و چاوليكراره چي كرد و نمونه ي مرقفي چاك بۆ هه موو جيهان تاكو رزي قيامه ت...

پيغه‌مبهری خواجه ده‌لټ: ((فناداني ملك الجبال فسلم علي، ثم قال: يا محمد، فقال، ذلك فيما شئت، إن شئت أن أطبق عليهم الأخشبين)) واته: فریشته‌ی چیاکان بانگی کرد و سلاوی لیّ کردم نه‌مجار فهرمووی: نه‌ی محمد، نه‌وه ده‌که‌وټته‌ سهر ویستی تو، نه‌گهر ده‌ته‌وټت نه‌وا (الأخشبان) یان له‌سهر یه‌ک جووت ده‌که‌م)) وه الأخشبان: ناوی دور چیا‌ی مه‌زنن . که به یه‌که‌میان ده‌لټن (ابو قبیس) وه به دووهم ده‌لټن (الأحمر) سوټند به‌خوا نه‌گهر پيغه‌مبهری خواجه له‌و که‌سانه بوايه که توله‌ی خوی بسټنی و حه‌قی خوی وه‌رگریته‌وه نه‌وا فهرمانی ده‌کرده فریشته‌ی چیاکان که‌وا نه‌و کاسه سهره یاخییانه و نه‌و که‌له ره‌قانه تیّک و پیّک بشکیټنی وه ده‌ریایه‌ک له خوټن ده‌روټشت: نالټیم بۆ نه‌وه‌ی نه‌هلی طائف بیبینن به‌لکو بۆ نه‌وه‌ی نه‌هلی مه‌که‌که له مه‌که‌که وه بیبینن به‌لام نایا خاوه‌نی ره‌وشتی جوان خچی فهرموو؟ فهرمووی: ((بل أرجو أن يخرج الله من أصلابهم من يعبد الله وحده، لا يشرك به شيئا))، واته: به‌لکو تکام وایه که‌وا خوای گه‌وره له نه‌وه‌ی نه‌وانه که‌سانټیک ده‌رکات خوای گه‌وره به ته‌نها بپه‌رستن و هاوه‌لی بۆ بریار نه‌دن)).

بۆیه ده‌لټیم: بابته‌ی ره‌وشت جوانی پیوټیستی به چه‌نده‌ها وانه‌ی دور و درټژ هه‌یه... چهند پیوټیستمان به ره‌وشت هه‌یه! .. من وا ده‌زانم که‌وا ته‌نگانه‌ی نیستا نه‌بوون و ته‌نگانه‌ی ره‌وشته...

نایا نرخ و به‌های سامان چیه نه‌گهر ره‌وشتی له گه‌لدا نه‌بیټ؟
نایا نرخ و به‌های پله و پایه چیه به بی ره‌وشت؟ نایا نرخ و به‌های پایه‌ی کۆمه‌لایه‌تی و فهرمان‌ره‌وایی چیه به بی ره‌وشت؟ هه‌موو نه‌م شته به‌ها‌دارانه نه‌گهر نه‌خلاق له گه‌لدا نه‌بیټ نه‌وا ده‌بنه کۆسپیّک به سهر مرقّ‌فایه‌تییه‌وه هه‌روه‌کو چۆن نیستا له سایه‌ی نه‌م شارستانییه ماددییه وشکه‌ی رۆژئاوا ده‌بیینن، که به ته‌واوی نه‌خلاقیان له ده‌ست داوه نه‌گینا هه‌ر شارستانییه‌ک له‌سهر زه‌ویدا پیوټیستی به دور بنه‌مای سهره‌کی هه‌یه:

یه‌که‌م: بنه‌مای ماددی: من هه‌رگیز نکۆلی له‌وه ناکه‌م نه‌وه‌ی نیستا شارستانییه‌تی رۆژئاوا پیی گه‌یشته‌وه له‌م بواره ماددییه‌دا... ئیمه سهرمان له چال

نانڀين بڻ ٿو هئ ٿينڪاري له و پيشڪه و تنه مادديهي رڙڻاوا بڪهين... به لام ڪوا
سهره ڪيترين بنهه ما له م شارستانيه دا؟ ڪواني ٿه خلاق له م شارستانيه دا؟ رڙڻهي
ٿه م شارستانيه ته ٿيستا ٿو هئ به مڙوڏ دهڪات ڪوا درنده ڪيوييه ڪان به يه ڪتر
نايڪن له جيهاني دارستاندا ! ڪوا مڙوڏايه تي؟ ڪوا ميههه باني؟ ڪوا رهوشته؟ ڪوا
ٿه دهه ب؟ ڪوا ليٽوردين له ڪاتي دهه سه لاتدا؟

به لام ٿو هئ ٿيستا دهه بيبي ري رهوشته سته مهه، رهوشته دلره قيهه، رهوشته
تڙله سه ندنه وهيه، رهوشته نه هيشتن و ٿيادهيه، رهوشته نه مان و له نابردنه، ! له
بنهه ماي يه ڪه مڊا چاڪترين شته دروست دهڪات ڪوا مڙوڏايه تي ٿيستاي پي
گه يشتووه، بڻ ٿو هئ به ڪاري بهيني بڻ نه هيشتن و له ناوبردني مڙوڏ، ٿيستا
مڙوڏايه تي وهڪو سه رخوش له بهر خويوهه قسه دهڪات و (ورينه دهڪات)، وهڪو
شيته پي دهڪه نيته، پي دهڪات و نالهه ديته به هوي ٿا زاره وهه، رادهڪات وهڪو
ڪه سيڪي هه لاهاتووه، به دواي هه موو شتيڪدا دهگه پيته، ڪه چي له راستيدا هه موو
شتيڪي ههيه، به لام ڪاتي له ريگاڪهي خوا و پيغه مبهري خوا ﷺ لاياندا هه موو
شتيڪيان له دهه ستداو بزيان ڪرد، تهنگانه و نه بوون - ٿيستا - نه بووني ٿه خلاقه.

ٿه مجار پيغه مبهري خوا ﷺ فه رموي: ((وقطية الرحم)) واته: بچراندني
په يوهندي خزميه تي)) واته: له نيشانه ڪاني قيامهت... رهنگه ڪوپيڪ - ٿيستا -
په يوهندي له گهل باوڪيدا بچرينيته، يان له گهل دايڪيدا، يان له گهل پووريدا،
به لڪو رهنگه ٿيستا ڪه سيڪ په يوهندي براهيه تي له گهل براهيدا بچرينيته، ولا حول
ولا قوه الا بالله... به لڪو رهنگه ڪه سيڪ براهيه خوي بڪوڙيته له پيناوي پارهه دا...
به لڙ رهنگه ڪه سيڪ په يوهندي له گهل براهيدا بچرينيته له پيناوي ٿه م
دونيابه دا... وه به پيلاوه ڪاني پي بنيت به سه ٿه م په يوهنديه دا... گرنگ ٿو هئ
پارهه ههيه... باوهه م ههيه باوهه پيڪي بتهو ڪوا له م رڙانه دا بچراندني په يوهندي
خزميه تي زور بووه و بلاو بووه ته وهه، له سهه ردهه مي مادديات و ٿاره زوو و هه وهه سدا
له ٿاستي رڙڻاوا و له ٿاستي نوممهت، له ٿاستي پڙڻاوا، ڪه گوراني به بالاي ٿازادي و
ديموڪراسيدا ده لٽ... گوراني به پله و پايه و ريڙي ٿافره تدا ده لٽ... ٿاڪوٽايي

ئو هه موو درؤ گه ورانه ... په ننگه كوړېك له ته مهنې شازده ساليډا مال له كې خوى به جى بهيلئ ... ره ننگه سهردانى دايك و باوكى نه كات ته نها له سالى جارېكدا نه بيت ... نه وېش له و بونانه ي كه ناويان لى ناوه جه ژنه كانى له دايك بوون .. به لكو ره ننگه هه ندئ جار خوى نه پوات و ته نها به په يوه ندييه كې ته له فونى بېرېته وه له گه ل دايكيدا يان له گه ل باوكيدا ... !! له سهر ناستى نوممه ت بچراندنى په يوه ندى خزمایه تى به شيوه يه كې خه ماوى زور بووه و لا حول ولا قوه الا بالله ..

بېر بگه روه له گه ل مندا بزانه خوشه ويست ﷺ چى ده فهرمويت؟ (نيمامى بوخارى و موسليم) ^۱ پړوايه تيان كړدووه له فهرمووده يه كې (ابو هريره) هوه كه وا پيغه مبه رى خوا ﷺ فهرموويه تى: ((إن الله خلق الخلق، حتى إذا فرغ منهم قامت الرحم، فقالت: هذا مقام العائذ من القطيعة))، واته: خواى گه وره كاتى هه موو دروستكراوه كانى دروستكرد تاكو لى بووه وه، له و كاته دا مېهره بانى و په يوه ندى خزمایه تى هه ستا و فهرمووى: ئه مه جيگا وړيگاي كه سيكه كه په نا ده گريت له بچراندن)) به لئ ... مېهره بانى په نا ده گريت له بچراندن به پادشاي پادشاكان .

ئى په روه ردگارمان چى فهرموو؟ ((قال: نعم أما ترضين أن أصل من وصلك، وأقطع من قطعك؟، قالت: بلى، قال: فذاك لك))، واته: به لئ ... ئايا رازى نابيت كه وا ئه وهى تو بگه يه نيت منيش بيگه يه نم و ئه وهى تو بېچرېنيت ئه وا منيش بېبچرېنم؟ فهرمووى: به لئ، فهرمووى: كه وا بوو ئه و به شه بؤ تو)).

به لام ئه وه چى په يوه ندييه كه كه خواى گه وره خوى ده يگه يه نيت ئه گه ر كه سيك په يوه ندى خزمایه تى گه ياند؟ جوړه ها په يوه ندييه ... وه كو په يوه ندى چا كه كارى، پړزدارى و پزق و پوزى و به خشين و ليبوردن و ليخوش بوون و خه ير به هه موو جوړه كانيه وه ... ئايا حالى تو چوڼ ده بيت ئه گه ر خواى گه وره به ته قواى خوى گه ياندى؟ چوڼه ئه گه ر خواى گه وره به رينمايى خوى گه ياندى؟ چوڼه ئه گه ر خواى گه وره به عيززه ت و دهوله مهندى خوى گه ياندى؟ سويتد به خوا ئه وا ژيانى دونيا و

۱ - أخرجه البخاري كتاب التفسير، باب ﴿وَقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ﴾ محمد: ۲۲، وانظر أطرافه هناك، ومسلم كتاب البر والصلة والآداب، باب صلة الرحم وتحريم قطيعتها (۲۰۰۴).

دواړوژت به ختیار ده بیټ... ښایا چونه نه گهر خوای گه وره به نده که ی خوی بچراند؟ په روه دگارمان... بمانپاریزه بمانپاریزه...!! به لئ... ئه ی نه و که سه ی که په یوه ندیت بچراندوه هیچ به ره که تیک له رزق و سامانه که تدا نابینیته وه. وه هه موو ئه وه ی کړت کردوه ته وه بللو ده بیټه وه... هه موو کاره که ت پارچه ده بیټ... ئه وه چونه؟ ده ته ویت نویژ بکه یت، که چی ده لئیت: کاتم نییه بؤ ئه وه ی نویژه که م بکه م...!! ده ته ویت شه و نویژ بکه یت، ده لئیت: ناتوانم شه و نویژ بکه م!! ده مه ویت برؤم سهردانی دایکم بکه م که چی ناتوانم!! ده مه ویت سهردانی خوشک و برا که م بکه م که چی نازانم! چونکه من په یوه ندی خزمایه تيم بچراندوه... بویه خوای گه وره منی بچراندوه، نه مجار پیغه مبه ری خواﷺ فهرمووی: ((اقرءوا ان شئتم قوله تعالى: واته: نه گهر حه ز ده که ن ئه و ښایه ته ی خوای گه وره بخویننه وه)) ﴿فَهَلْ عَسَيْتُمْ اِنْ تَوَلَّيْتُمْ اَنْ تُفْسِدُوا فِي الْاَرْضِ وَتَقَطَعُوا اَرْحَامَكُمْ﴾ (۲۲) اُولَئِكَ الَّذِي لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ ﴿محمد: ۲۲- ۲۳، واته: بؤ بیستنی حه ق (وَأَعَمَّى أَبْصَارَهُمْ) واته: بؤ بینینی هیدایه ت وه بؤ بینینی به لکه وه بؤ بینینی ریگای به ختیار ی و رزگار بوون له دنیا و دواړوژ...)) (مانای ښایه ته که: جا نه گهر ئیوه له فهرمانی خوا لارییی بکه ن و فساد و گیره شیوینی و خوین رشتن له زه ویدا به رپا بکه ن و هرچی په یوه ندی خزمایه تی هیه بیبرن و به جیی نه هیئن! (۲۲) ښا نه وانه که سانیکن که خوا نفرینی لی کردوون و "له ره حمه تی خوی بی به شی کردوون" ئینجا که پی کردوون و کویریایی هیناوه به سهر چاویاندا (۲۳)).

براکه م... تۆ به دواي فراوان بوونی رزقه که تدا ده گه پیټ، هوکاره که ی له بهر ده سستی خو تدا یه! به دواي به ره که ت له ته مه نه که تدا ده گه پیټ، تۆ ئه وه ت له به رده ستدایه... به لام تۆ جی به جی ناکه یت، که واته، ئیستا تۆ پرسیارم لی ده که یت... چۆن رزقه که م فراوان بکه م؟ چۆن ته مه نم زیاد بکه م؟

ولامه که له فهرمووده یه کی پیغه مبه ری خوادایه ﷺ هه روه کو له هه ردوو کتیبی (صحیح) دا هاتوه له فهرمووده یه کی (أنس) هوه ده لئیت: پیغه مبه ری خواﷺ

۱- أخرجه البخاري، كتاب البيوع باب من أحب البسط في الرزق (۲۰۶۷)، ومسلم كتاب البر والصلة والآداب، باب صلة الرحم وتحرير قطيعتها (۲۵۵۷).

فه‌رموويه‌تي: ((من أحب أن يبسط له في رزقه، وينسأ له في أثره ...)) واته: هه‌ركه‌س ده‌يه‌ويټ رزقه‌كه‌ي فراوان ببيټه‌وه و ته‌مه‌ني دريژ بيټ)) هه‌موومان ده‌مانه‌ويټ كه‌وا رزقه‌كه‌ي فراوان بيټ و ته‌مه‌ني دريژ بيټ، به‌لام چي بكات؟ پيغه‌مبه‌ري خواښه‌لټ: ((فليصل رحمه)) واته: با په‌يوه‌ندي خزمایه‌تي بگه‌يه‌نيټ)) په‌يوه‌ندي له گه‌ل دايكتدا بگه‌يه‌نه، له گه‌ل باوكتدا، له گه‌ل مامه‌كه‌تدا، له گه‌ل خالتدا، له گه‌ل پوورتدا، له گه‌ل براكه‌تدا، له گه‌ل خيزانه‌كه‌تدا به‌چاكه، به وشه‌يه‌كي چاك به مامه‌له‌وره‌فتاري ناسك و نه‌رم و جوان و به نه‌ده‌به‌وه به بيټ به‌دگويي و زمانپيسي ... برا خوښه‌ويسته‌كه‌م په‌يوه‌ندي به خزمایه‌تي به كات بگه‌يه‌نه، تويش نه‌ي خوشكي به پيژم ... نه‌وا خوي گه‌وره رزق و روزيتان فراوان ده‌كات و ته‌مه‌نقان دريژ ده‌كات .

نه‌م موژده‌يه ده‌ده‌مه هه‌موو نه‌هلي ميسر، داوا له خوا ده‌كه‌م به پاراستني خوي بپاريزي و به پيژي خوي پيژداري بكات وه هيدايت و رحمت و به‌ره‌كه‌ت و ته‌قواي خوي برزينيټه سهر هه‌موو ولاتاني موسلمانان هه‌ر خوي پشت و په‌نامانه و تواناي به سهر هه‌موو شتيكدا هه‌يه .

پيغه‌مبه‌ري خواښه‌لټ له فه‌رمووده‌يه كدا كه‌وا نيمامي (مسلم) ريوايه‌تي كړدوه له فه‌رمووده‌ي (ابي ذر) ه‌وه به هاوه‌لاني ده‌فه‌رمويټ: ((إنكم ستفتحون مصر...)) واته: نيوه ولاتي ميسر رزگار ده‌كه‌ن)) پيغه‌مبه‌ري خواښه‌لټ موژده‌ي رزگار كړني ميسري داوه له پيش نه‌وه‌ي رزگار بكرټ ! - ﴿وَمَا يَطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ﴾ النجم: ۳- ((إنكم ستفتحون مصر وهي أرض يسمى فيها القيراط، فإذا فتحتموها فأستوصوا بأهلها خيراً، فإن لهم ذمةً ورحماً)) واته: نيوه ولاتي ميسر رزگار ده‌كه‌ن، نه‌ويش خاكټكه له ناويدا پيټي ده‌لټن (القيراط)، ته‌گه‌ر رزگار تان كړد نه‌وا له گه‌ل خه‌لكه‌كه‌يدا به چاكي و نه‌رميه‌وه ره‌فتار بكه‌ن، چونكه نه‌وان حقي په‌يوه‌ندي خزمایه‌تي بيان هه‌يه)).

خوا پاداشتي پيغه‌مبه‌ري خوښه‌ويست ښه‌لټ بداته‌وه به باشتري پاداشت، ته‌ماشاكه خوي گه‌وره به چي ريزيټك ريزداري كړدوي ! ته‌ماشاكه پيغه‌مبه‌ري

خوایه توی گه یاندووه به چی پایه یه ك!

له ریوایه تیکی تردا هاتووه ((فأحسنوا إلى أهلها فإن لهم ذمة وصهرا)) واته: به چاکی و باشی له گهل خه لکه که یدا هه لسوکه وت بکه ن چونکه نه وان مانی په یوه نندی خزمایه تی و مانی ژن پیدانیان هه یه)) وه مه به سستی له په یوه نندی خزمایه تی چونکه (هاجره ی دایکی ئیسماعیل) ئافرتیکی میسری بووه وه مه به سستی له ژن پیدان (صهر) نه وه یه که ماریه ی دایکی ئیبراهیم له وانه.^۱

که وابوو نه هلی میسر مانی خزمایه تی و مانی ژن پیدانیان هه یه، داوا له خوا ده که م به ره که ت بخاته نه هلی میسر و ئیمه و ئیوه دامه زراو بکات له سهر حه ق و به ره که ت بخاته ناو هه موو نه م ئوممه ته وه و چاوه کانمان گه ش بکاته وه به سهر که وتنی نه م ئیسلامه و به عیززه تی یه کتا په رستان، چاوه کانمان گه ش بکاته وه به نه مانی نه م له مپهر و به ربه ستانه ی ئیوان ولاتانی ئیسلامی .

نه ی موسلمانان: ... دانیابه که هیچ به ربه سستیک نییه، له بنه ره تدا نه م ئوممه ته یه ك ئوممه ته، داوا له خوا ده که م که چاومان به و رژه گه ش بکاته وه هه ر نه و پشت و په نامانه و توانای به سهر هه موو شتیکدا هه یه، له پاشاندا باسی ده که م - انشاء الله - من له ده رگای سیاسه تیکی کورته وه قسه ناکه م وه له ده رگای خه ویکی خو شی نه فامانه وه قسه ناکه م، له ده رگای فشاری نه م واقیعه وه قسه ناکه م که له هه موو لایه که وه خوین ده رژیت و جهسته کان پارچه پارچه ده بن به لکو له روانگه ی قورئان و سوننه ته وه قسه ده که م.

له گهل مندا جاریکی تر بگه ریوه بۆ په یوه نندی خزمایه تی که له هه موو لایه که وه بچپاوه، له گهل مندا بیر له م فه رمووده یه بکه ره وه هه روه کو له (صحیح مسلم)^۲ دا له فه رمووده ی (ابو هریره) وه هاتووه ((أن رجلا قال: يا رسول الله إن لي قرابة أصلهم ويقطعونني، وأحسن إليهم ويسيئون إلي، وأحلم عنهم ويجهلون علي، فقال ﷺ: ((لئن كنت كما قلت، فكأنما تسفهم المل ولا يزال معك من الله ظهير عليهم ما دمت على

۱- ((شرح مسلم)) للنووي (۸/ ۳۴۸) ط الحديث.

۲- أخرجه مسلم، كتاب البر والصلة والآداب، باب صلة الرحم وتحريم قطيعتها (۲۵۵۸).

ذلك)) واته: كابر ايهك فهرمووی: ئه‌ی پښه‌مبه‌ری خواص من چهند خزميكم هه‌یه و په‌یوه‌نديان له‌گه‌لدا ده‌گه‌یه‌نم كه‌چی نه‌وان نه‌و په‌یوه‌نديیه ده‌بچړینن وه من چاكه‌یان له‌گه‌لدا ده‌كه‌م كه‌چی نه‌وان به‌خرابی ره‌فتم له‌گه‌ل ده‌كه‌ن وه من هه‌رده‌م نه‌وانم له‌یاده كه‌چی نه‌وان من له‌بیر ده‌كه‌ن، پښه‌مبه‌ری خوشه‌ويست. فهرمووی: ئه‌گه‌ر نه‌وه‌ی تۆ ده‌یلټیت به‌و شیوه وا بیټ نه‌وا وه‌كو نه‌وه‌یه خوله‌می‌شی گه‌رمیان به‌ده‌رخوارد بده‌ی وه به‌رده‌وام خوی گه‌وره پش‌تگ‌یرت ده‌بیټ تاوه‌كو تۆ له‌سه‌ر نه‌و كاره بیټ)).

براکه‌م... بزانه‌كه‌وا پښه‌مبه‌ری خواص فهرموویه‌تی هه‌روه‌كو له‌(صحيح البخاري) دا هاتووه له‌فهرموده‌ی (عبدالله ی کورې عمرو) هوه: ((ليس الواصل بالمكافئ ولكن الواصل الذي إذا قطعت رحمه وصلها)) كه‌وابوو خټراكه په‌یوه‌ندیت بگه‌یه‌نه له‌گه‌ل نه‌و كه‌سانه‌دا په‌یوه‌نديان بچړاندووه، چونكه تۆ له‌م گه‌یاندنی په‌یوه‌نديیه‌دا رازی بوونی خوات ده‌وی و له‌به‌ر خاتری نه‌و ده‌یگه‌یه‌نیت، من له‌پیشدا باسی نه‌وه‌م كرد، من ته‌نها باسی نیشانه‌كه‌ناكه‌م چونكه ئامانچ ته‌نها لای من باس كردنی نیشانه‌كاني قیامت نییه، به‌لگو ئامانچ و مه‌به‌ست لای من دیاری كردنی نه‌خوشییه‌كه‌یه و دیاری كردنی چاره‌سه‌ره‌كه‌یه‌تی، داوا له‌خوا ده‌كه‌م من و ئیوه بگړی له‌وانه‌ی كه‌چاره‌سه‌ره‌كه‌ی و ده‌ده‌گرن و له‌سه‌ر رڼگا ده‌پوات له‌به‌ر خاتری ره‌زامه‌ندی خوی زه‌وی و ئاسمانه‌كان، هه‌ر خوی پش‌ت و په‌نامانه و توانای به‌سه‌ر هه‌موو شتی‌كدا هه‌یه...

پښه‌مبه‌ری خواص ده‌فهرمویت: ((لا تقوم الساعة حتى يظهر الفحش والتفاحش وقطيعة الرحم وسوء المجاورة))، واته: قیامت هه‌لئاسیت تاوه‌كو به‌دگویی و زمانپیس و بچړاندی په‌یوه‌ندی خزمایه‌تی و خراب مامه‌له‌كردن له‌گه‌ل هاوسیدا بلاو نه‌بیته‌وه)).

((وسوء المجاورة)) به‌پاستی نه‌مه‌یشه ره‌وشتی‌کی خراپه، نه‌مړ وای لی هاتووه كه‌ده‌رهاوسی ده‌رهاوسی‌كه‌ی خوی ناناسیت! به‌لگو به‌هه‌موو شیوه و شیوازیك

ئازاري دهرهاوسيكه ي ديدات، نابيت دهنكي ئاميري تۆماركاره كه (مسجل) هكه بهرز بكه يته وه چونكه ماله دهرهاوسيكه تان پياويكي نه خوشيان ههيه يان ئافره تيكي نه خوش، نابيت خاك وخۆله كهت بهيني و له نزيكي دهرگاي دهرهاوسيكه تان فريي بده ي به لكو نه گهر توانيت خاك وخۆله كه ي پيش مالي هاوسيكه تان كو بكه يته وه نه وا بكه ... نه و كاره بكه له بهر خوشه ويستي پيغه مبهري خوا عليه السلام.

خراب رهفتار كردن له گه ل هاوسيدا رهوشيكي ناشيرينه و له رهوشي ئيسلامدا نيه، له رهوشي نه و كه سه دا نيه كه هه موو دوناي فيري رهوشت كرد عليه السلام نه ي من به تۆم نه گوت: ئاه ه نه گهر بگه ريينه وه بۆ لاي هه لبر ئير دراو عليه السلام بۆ لاي شه رعه كه ي و دينه كه ي و رينمايي يه كانى نه وا هه موو مرؤفايه تي له دونيا و دواروژدا به ختيار ده بوون، سويند به خوا هه موو كي شه كانى سه ر زه وي چاره سه ر ده كرا به لكو ته نها به وه ي بگه ريينه وه بۆ سوننه ت و شه رعه كه ي خوشه ويستي خوا عليه السلام.

پيغه مبهري خوا عليه السلام ده فهرمويت: ((من كان يؤمن بالله واليوم الآخر فلا يؤذ جاره، ومن كان يؤمن بالله واليوم الآخر فليكرم ضيفه، ومن كان يؤمن بالله واليوم الآخر فليقل خيرا أو ليصمت))، واته: هه ركه سي له ئيوه باوه پي به خودا و رۆژي دوايي ههيه نه وا با ئازاري دهرهاوسيكه ي ديدات، هه ركه سي له ئيوه باوه پي به خودا و رۆژي دوايي ههيه نه وا با ريز له ميوانه كه ي بگريت، هه ركه سي له ئيوه باوه پي به خودا و رۆژي دوايي ههيه نه وا با قسه ي خه ير بكات وه يان بي دهنگ بيت)) فه رموده كه له هه ردوو كتيبي (صحيح) ^۱ دا هاتوه له فه رموده ي (ابو هريره) وه.

هه روه ها پيغه مبهري خوا عليه السلام ده لئيت هه روه كو له هه ردوو كتيبي (صحيح) ^(۲) دا هاتوه له فه رموده ي (ابن عمر) وه ((ما زال جبريل يوصيني بالجار، حتى ظننت أنه سيورثه)) واته: به رده وام جبريل ئامۆزگاري ده كردم به دهرهاوسي تا وه كو

۱- البخاري كتاب الأدب باب إكرام الضيف و خدمته إياه بنفسه (٦١٣٦، ٦١٣٨)، ومسلم كتاب الإيمان، باب الحث على إكرام الجار والضيف ولتؤم الصمت إلا عن الخير (٤٧).

(٢) أخرجه البخاري كتاب الأدب باب الوصاة بالجار (٦٠١٥)، ومسلم كتاب البر والصلة والآداب، باب الوصية بالجار والإحسان إليه (٢٦٢٥)، ورواه البخاري (٦٠١٤)، ومسلم (٢٦٢٤) عن عائشة (٢).

باوه پى ته واو ناييت تاوه كو نه وهى بۆ خوى پيى خوشه بۆ دهرهاوسيكه يشى پيى خوش بيت - يان فهرمووى: بۆ براكهى)).

ثيمامى (الترمذى و أحمد و الدارمى)^۱ و جگه له وان ريوايه تيان كردووه له فهرمووده يه كى (عبداللهى كوپى عمرو) هوه وه فهرمووده كه (صحيح) ه كه وا پيغه مبه رى خوا عليه السلام فهرموويه تى: ((خير الأصحاب عند الله خيرهم لصاحبه، وخير الجيران عند الله خيرهم لجاره)) واته: باشترين هاوپرئ و هاوه ل لاي خوا باشترينيانه بۆ هاوپرئكانيان، باشترين دهرهاوسى لاي خوا باشترينيانه بۆ دهرهاوسيكهى)).
داوا له خوا ده كه م كه پمانگيرپته وه سهر دين و راستى به جوانترين گه پانه وه.

۱- أخرجه الترمذى كتاب البر والصلة، باب ما جاء في حق الجار (١٩٤٤) وقال: ((حديث حسن غريب))، وأحمد في ((مسنده)) (٢ / ١٦٨)، والدارمى (٢٤٣٧)، وعبد بن حميد في ((المنتخب)) (٢٤٤)، والبخارى في ((الأدب المفرد)) (١١٥)، وابن خزيمة في ((صحيحه)) (٢٥٢٩)، وابن حبان في ((صحيحه)) (٥١٩)، والحاكم في ((المستدرک)) (٤٤٢ / ١) وصححه على شرط الشيخين ووافقه الذهبي، وصححه الألباني في ((الصحيحه)) (١٠٣).

زۆربوونی درؤ و شایه تی دانی به ناحق و مردنی کت و پرو
دەرکهوتنی نافرەتی پۆشته ی پروت.

له نیشانه کانی قیامەت کهوا ئیستا زۆر بووه و بلأو بووه تهوه:
درؤکردنه...

له فهرموده یه کدا ئیمامی (موسلیم)^۱ رپوایه تی کردووه له فهرموده ی (أبو هريره) هوه کهوا پیغه مبه ری خوا^۲ فهرموویه تی: ((سیکون فی آخر امتی أناس يحدثونکم بما لم تسمعوا أنتم، ولا آباؤکم، فإياکم وإياهم))، واته: له دوا سهرده می ئوممه ته که مدا خه لکانیک په یدا ده بن شتی واتان بۆ ده گێر نه وه که نه خۆتان و نه باوکتان نه تانبیستوه، ئامان نزیکي ئەوان مه بنه وه)).

له رپوایه تیکی تردا که ئیمامی ئەحمەد رپوایه تی کردووه به سه نه دیکی (حسن)^۲ له فهرموده ی (أبو هريره) هوه کهوا پیغه مبه ری خوا^۳ فهرموویه تی: ((لا تقوم الساعة حتى تظهر الفتن، ويكثر الكذب...)) واته: قیامەت هه لئاسیت (روونادات) تاوه کو فیتنه ده رنه که ویت و درؤ زۆر نه بیئت)).

له رپوایه تیکی تردا که له (صحيح مسلم)^۳ دا هاتووه له فهرموده ی (جابر بن كوي سمره) هوه کهوا پیغه مبه ری خوا^۴ فهرموویه تی: ((إن بين يدي الساعة كذابين فاحذروهم)) واته: له بهر دهستی قیامه تدا (له پێش قیامەت) په یدا بوونی چه ندان درۆزنه جا ئاگاداریان بن)).

به راستی درؤ بلأو بووه تهوه و زۆربووه، من هیچ سهرده میك نازانم هه بووییت به م شیوه یه درؤی تیدا بلأو بوویته وه و درۆزان زۆر بوویتن و راستییه کانی تیدا ساخته کرابی و مافه کانی تیدا بزر بووییت و فه وتابییت وه کو ئەم سهرده مه، ئەگەر

۱- أخرجه مسلم في المقدمة، باب النهي عن الرواية عن الضعفاء والأحتياط في تحملها (٦).

۲- أخرجه أحمد (٤٢٢ / ١٦) ط الرسالة، وصححه الشيخ الألباني في ((الصحيحه)) (٢٧٧٢).

۳- أخرجه مسلم، كتاب الإمارة، باب الناس تبع لقريش والخلافة في قريش (١٨٢٢).

بیر بکه‌یت‌وه — برا خۆشه‌ویسته‌که‌م — به پشکینینکی ورده‌وه ته‌ماشایه‌کی ژيانی
 نه‌و خه‌لکه بکه‌یت، نه‌وا ده‌بینی زۆریه‌ی ژيانی خه‌لکی بریتیه له درۆ له ناو درۆدا،
 فه‌رمانه‌وايه‌ک له گه‌ل گه‌له‌که‌ی خۆیدا درۆ ده‌کات! گه‌لێک به درۆ وه‌وا داده‌نین
 که نه‌وان گه‌لی خوای هه‌لبژێردراون وه نه‌وان کوپی خوای به‌رز و بالا ده‌ستن، هه‌ر
 نه‌وان خۆشه‌ویستی نه‌ون، مافیکی میژووییان هه‌یه له (فلسطین)دا ... هه‌روه‌ها
 زانایه‌کی خراب له گه‌ل ئوممه‌ته‌که‌یدا درۆ ده‌کات، بازرگانێک له گه‌ل کپیاره‌کانیدا
 درۆ ده‌کات، باوک له گه‌ل کوپه‌که‌ی خۆیدا درۆ ده‌کات و کوپ له گه‌ل باوکی خۆیدا
 درۆ ده‌کات، ژن له گه‌ل میرده‌که‌ی خۆیدا درۆ ده‌کات وه پیاو له گه‌ل ژنه‌که‌ی
 خۆیدا درۆ ده‌کات! ! ئاوا ته‌ خواز ده‌بووم که ته‌نها جارێک له گه‌ل که‌سی‌که‌دا مامه‌له‌م
 بکردایه له هه‌ر پیشه‌یه‌که‌دا و راستی بکردایه، ئایا بۆ نابیته که‌سی‌کی راستگۆ؟ بۆ
 درۆ ده‌که‌یت؟.

یه‌کی له‌و برایانه ده‌لێت: کابرایه‌کی زه‌رنگه‌ر به نه‌وی گوتوه‌: ((نه‌و که‌سه‌ی
 که نه‌م پێشه‌ی فێرکردم پێی گوتم: له پێناوی نه‌وه‌ی که رزق و رۆزی په‌یدا بکه‌یت
 هه‌ر ده‌بێت درۆ بکه‌یت))! سویند به‌خوا هه‌رگیز سوودمه‌ند نابیت و قازانج
 ناکه‌یت، هه‌رچه‌نده هه‌موو دونیا به ده‌ست به‌ینی نه‌وا دواڕۆژی خۆت ده‌دۆڕینیت .
 بۆ درۆ ده‌که‌ن ئه‌ی موسلمانان... ئه‌ی نه‌وانه‌ی پێشه‌یان زه‌رنگه‌رییه و بازرگانیه و
 نه‌ندازیارییه و پزیشکییه، هه‌تا دواینی نه‌م پێشانه و جگه له‌وانه؟ نه‌گه‌ر به وردی
 به‌روانیه ژيانی خه‌لکی ده‌بینی زۆریه‌ی وته و کرده‌وه و حالێ نه‌وان درۆیه له ناو
 درۆدا، چه‌ندان خۆین رژان به هۆی درۆکردنه‌وه! چه‌نده‌ها ناموس نه‌تک کران به
 هۆی درۆکردنه‌وه! چه‌نده‌ها جینگه‌ی پیرۆز پیس و گلاو بوون به هۆی درۆکردنه‌وه!
 چه‌نده‌ها ولات داگیر کرا به هۆی درۆکردنه‌وه! سویند به‌خوا ولاتی عێراق داگیر
 نه‌کرا ته‌نها له رێگای درۆکردنه‌وه نه‌بیت، فلسطین داگیر نه‌کرا ته‌نها له رێگای
 درۆوه نه‌بیت، شیشان داگیر نه‌کرا ته‌نها له رێگای درۆوه نه‌بیت، نه‌فغانستان داگیر
 نه‌کرا ته‌نها له رێگای درۆوه نه‌بیت، جینگا پیرۆزه‌کان پیس و گلاو نه‌کران ته‌نها له
 رێگای درۆ وه نه‌بیت! ! چه‌نده‌ها خانوو لێزه و له‌وی ده‌روخێنرێن به هۆی هه‌والی
 درۆوه... مرۆڤێک چه‌نده‌ها سال زیندانی ده‌کریت به هۆی چه‌ند وشه‌یه‌ک و

هه‌والتيكي درؤ وه، به‌لام خه‌لكي باوه‌رپيكرديان له ده‌ستداوه له راستيتي ته‌م وشانه و له راستگويي خاوه‌ن ته‌م راپورتانه، به راستي خه‌لكي بيزار بوونه له درؤ، چونكه بژنه گه‌نيوه‌كه‌ي هه‌موو سه‌ر زه‌وي گرتووه‌ته‌وه وه ته‌گه‌ر درؤ بوونيكي هه‌بوايه ته‌وا هيچ كه‌س له سه‌ر رووي زه‌ويدا نه‌يده‌تواني هه‌وايه‌كي پاك هه‌لمزيت، من كه‌سيكي ره‌شبين نيم، به‌لام نه‌خوشييه‌كه‌ت بؤ ده‌ست نيشان ده‌كه‌م تاره‌كو چاره‌سه‌ره‌كه‌ت بؤ ديارى بكه‌م.

ئايا باوه‌ر ده‌كه‌يت كه‌وا خواي په‌روه‌ردگار درؤ‌كردني حه‌رام كردووه و به تاوان ژماردوويه‌تي له زياتر له دووسه‌د و هه‌شتا ئايه‌تي قورتاندا؟ خه‌ريك بوو عه‌قلم له ده‌ست بده‌م كاتي من ته‌ماشاي ته‌وه‌موو ئايه‌تانه‌م ده‌كرد كه خواي گه‌وره درؤي تيدا حه‌رام كردووه، جا ته‌مه ده‌بيته به‌لگه‌يه‌ك له ترسناكي ته‌م ره‌وشته ناشيرين و قيزه‌ونه !! ده‌بي بزانين درؤ سووكي و ريسوايه، من باوه‌رپم وايه كه‌وا ته‌و پياوه‌ي شانازي به پياوه‌تي خويه‌وه ده‌كات و شانازي به پله و بووني خويه‌وه ده‌كات هه‌رگيز درؤ ناكات، جا ئايا گومانته چۆنه به كه‌سيكي ئيمانداري راستگوي كه‌وا چاوديري خواكه‌ي خوي ده‌كات؟ بؤ پياويك له گه‌ل خيزانه‌كه‌ي خويدا درؤ ده‌كات؟ بؤ ئافره‌تيك له گه‌ل ميترده‌كه‌ي خويدا درؤ ده‌كات؟ بؤ بازركانتيك له گه‌ل كپاره‌كانيدا درؤ ده‌كات؟ بؤ كه‌سي ئيماندار له گه‌ل خواكه‌ي خويدا راست ناكات؟ بؤ كه‌سي ئيماندار له گه‌ل خويدا راست ناكات؟ بؤ كه‌سي ئيماندار له گه‌ل خه‌لكيدا راست ناكات له وته و كرده‌وه و هه‌موو حاليكييدا؟ سويند به خوا ته‌مجار سويند به خوا هه‌ركه‌سي بكه‌ويته ناو درؤو به درؤ وه قسه بكات ته‌وا ده‌گورديته كه‌سيكي دووپوو وه له گه‌ل دووپوو‌ه‌كاندا ده‌بيته له كاتيكا خوي به خوي نازانيت! بزانه كه‌وا درؤ ره‌وشييه‌كه له ره‌وشي دووپوو‌ه‌كان، درؤن له دووپوو‌ه‌كانه !

خواي گه‌وره ده‌فه‌رمويته: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِاللّٰهِ وَيَوْمَ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ۝۸ يَخْدِعُونَ اللّٰهَ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ اِلَّا اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ۝۹﴾
 فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللّٰهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌۢ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿البقرة: ۹﴾

۱۰، واته: له و خه لكانه دا كه ساتيك هه ن ده لئښ: باوه پمان به خوا و به روژي دوايي هه يه كه چي درق ده كهن و له راستيدا بپوايان نبيه (۸) نه وانه به نيازي خويان ده يانه وي فيل و ته له كه له گه ل خوا دا و نه و كه سانه دا بكن كه بپوايان هيتاوه به لام له راستيدا ته نها له گه ل خويان فيل و فهره ج نه كهن و زيانه كه شي هه ر بو خويان نه گه رپته وه و ته نها خويان ده خه له تينن له حالتيكا هه ستيش به و راستيه ناكهن! (۹) دليان دهر دو نه خو شي و هه سو دي و گومان و ناپاكي تيا دا به جا خوايش روژ له دواي روژ دهر دو نه خو شيه كاني زياد كردن جگه له وه يش سزايه كي سه خت و ئيش پيگه يه نه ريان بو هه يه له بهر نه وه كه درويان كرد به تاييه ت نه و كاته ي كه ده يانگوت بپوامان به خوا و به روژي دوايي هه يه (۱۰)).

خوای گه وره ده فهرمويت: ﴿قُلْ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ﴾ يونس: ۶۹، واته: بلي: نه و كه سانه ي كه درق بو خوا هه لده به سن هه رگيز رزگار و به ختيا ر نابن)).

جا درق كردن به ناو ديني خوداوه له نابوت ترين جوړه كاني درويه، مرقفيك جوړنه ت ده كات به بي زانباري و به لگه و بورهان فه توا بدات! وه يه كي له وانه ي كه خواي گه وره هه رامی كړدووه له سه ر به نده كاني، نه وه يه كه له كتبه كيدا فهرمويه تي: ﴿وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ الاعراف: ۲۳، واته: له ناخاوتن و قسه كردن ده رياره ي خوا به بي زانين و به بي به لگه درق هه لبه سن)).

جا بويه دين بووه ته يارييه ك به ده ستي زوړبه ي نه و كه سانه وه كه هه قيان داوه ته خويان به فه توا دان، بويه له بهر خو يه وه قسه ده كات و نازانيت چي ده لئيت و وړينه ده كات به شتيك كه وا هيج زانباريه كي ده رياره ي نبيه وه رازي ده بيت به شتيك به پي عه قلي خو ي و نه و يتر رهد ده كاته وه به پي عه قلي خو ي، له كاتيكا ئيمامي عه لي ﷺ ده فهرمويت: ((لو كان الدين بالرأي لكان المسيح على باطن الخف أولى من المسيح على أعلاه))^۱ واته: نه گه ر دين به بوچوون (راي) بوايه نه و سړپني

۱- أخرجه ابو داود، كتاب الطهارة، باب كيف المسح (۱۶۲-۱۶۴)، وصححه الألباني في صحيح سنن أبي داود.

ژیره وهی خوف له پیشتړ و رهواتر بوو له سپړنی سهره وهی)) .
 به راستی کیسه که له ترسناکترین کیسه کانه که وا که سیک عه قلی خوی به کار
 بهیښی بو بهرپه رچ دانه وهی ده قیکی دامه زراوی نه م دینه چونکه له گه
 ناره زووه کانیدا ناگونجیت ! یان مرفیک قسه بکات له کیسه یه کدا و هیچ
 شاره زاییه کی لی نه بیت، له کاتیکدا خوی گوره ده فهرمویت: ﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ
 لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا﴾ الإسراء: ۳۶،
 واته: به دواي شتیکدا مه چو و نه زانی چیه و چونه و زانیاریت دهر باره ی نییه،
 چونکه به راستی هه موو نه مانه: (گوئ و چاو و دل) هه ریه که یان له روژی قیامه تدا
 بهرپرسیارن لیتی)) .

هه روه ها له شیوه نابووته کانی درو: درو کردن به زمانی پیغه مبه ره وه ﷺ ،
 پیغه مبه ری خو شه ویست ﷺ ده فهرمویت: ((إِنْ كَذَبَا عَلِي لَيْسَ كَكُذْبِ عَلِي أَحَدٌ، مَنْ
 كَذَبَ عَلِي مُتَعَمِّدًا، فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ))^۱ واته: درو کردن به زمانی منه وه وه کو
 درو کردن نییه به زمانی که سیک تروه وه، هه که سی به نه نفه ست درو به زمانی
 منه وه بکات نه وا با جیگای خوی له ناگردا خوش کات)) .

بو شتیک ده ده یته پال پیغه مبه ری خوا ﷺ که چی نه وه نه یفه رمووه؟ بو شتیک
 حال ده که یت یان هه رامی ده که یت که چی پیغه مبه رمان ﷺ حال لای نه کردووه یان
 هه رامی نه کردووه؟!؟

* نه مجار درو کردن به زمانی خه لکيه وه:

نیعامی نه حمه د ریوایه تی کردووه له (مسند) هه کیدا و الترمذی له (سنن) هه کیدا
 له فهرمووده ی (الحسن ی کوپی علی) وه که وا پیغه مبه ری خوا ﷺ فهرموویه تی:

۱- أخرجه البخاري كتاب الجنائز باب ما يكره من النياحة على الميت (۱۲۹۱)، ومسلم في المقدمة، باب وجوب الرواية عن الثقات وترك الكذابين، والتحذير من الكذب على رسول الله ﷺ (۴) من حديث المغيرة بن شعبه ﷺ.
 ۲- أخرجه الترمذي كتاب صفة القيامة باب (۶۰) (۲۵۱۸) وقال: ((حديث حسن صحيح))، والنسائي كتاب الأشربة، باب الحث على ترك الشبهات (۵۷۱۱)، وأحمد (۲۰۰ / ۱)، وابن خزيمة (۲۳۴۸)، والحاكم (۱۳ / ۲)، صححه الشيخ الألباني في ((صحيح الجامع)) (۲۳۷۷، ۲۳۷۸)، و((الإرواء)) (۲۰۷۴).

((دع ما يريبك، إلى ما لا يريبك، فإن الصدق طمأنينة، وإن الكذب ريبة)) واته: واز بهينه له وهی که گومانت لیه بق نه وهی که گومانت لی نییه، چونکه راستی دلنارمییه و دروش گومانه)).

له گه ل مندا بیر له م نایه ته ی خوی گه وره بکه ره وه: ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَىٰ إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ الصف: ۷، واته: چ که سیتک هیه له وه سته مکارتر که له سهر خوا درق هه لیه سیت له کاتیکدا بانگ بکریت بق نیسلام بوون و موسلمان بوون؟ خواش رینمایی گه ل و هوزی سته مکار ناکات چونکه شایسته ی هیدایه ت نییه)).

خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ﴾ المنافقون: ۱، واته: کاتی دوو پوهه کان هاتن بق لات نه ی پیغه مبه ره نه لین: شایه تی نه ده ی که به راستی تو په یامبه ری خویت، له حالیکدا خوا خوی نه زانی که تو په یامبه ری نه ویت وه خوا گه راهی نه دات که نه و دوو پوهانه درق ده کهن که نه لین تو په یامبه ری خویت)).

به لی... دوو پوهه که سیتی دروزه، له روژی قیامه تدا نیشانه یه کی تایبه تی خوی هیه له نیو خه لکی مه حشه ردا ناسراوه، نایا به لکه له سهر نه م قسه ترسناکه چییه؟!

خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُمْ مُسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ﴾ الزمر: ۶۰، واته: له پوژی قیامه تیشدا نه و که سانه درویان له سهر خوا هه لیه ستووه، ده بینی روویان ره ش هه لکه پاره نایا بق خه لکانی له خو بایی بور - نه وانه ی ددان به هه قدا نانین - له دوزه خدا نه و و جیگا نییه؟)).

خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفْعَلُ لَهُمْ أَرْبَابُ السَّمَاوَاتِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّىٰ يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ وَكَذَلِكَ نَجْزِي

﴿الْمُجْرِمِينَ﴾ الأعراف: ٤٠، واته: نه و كهسانهش ئايه تهكانى ئيمه يان به درو دانا و باوهريان پى نه كردن و له ناستيان خويان به گه وره گرت، هه رگيز ده روازه كانى ئاسمان بوروحيان و بو كار و كرده وه يان ناكړي ته وه و ناشچنه به هه شته وه، هه تا و شتر نه چى به كوني ده رزى درووماند، واته: خو هه رگيز نه مه ده ست نادات كه واته نه وانيش ده ست نادات بچنه به هه شت)).

هه رگيز دروونى له خو بایی نايته به هه شته وه تاوه كو و شتر له كوني ده رزى به وه نه چي ته ژوره وه! ئيلا مه گه ته وه بكات و بگه پي ته وه بو لاي خواي په روه ردگار، كه وا بوو خيراكه ن نه ي گرووى موسلمانان، با ناخى خو مان پاك بكه ي نه وه له م ئاكاره قيژه ونه و له م ره وشته نابووت و ناشيرينه!

له هه ردوو كتيبي (صحيح)^١ دا له فه رموده يه كى (ابو هريرة) وه هاتوه كه وا پيغه مبهري خوا عليه السلام فه رمويه تى: ((آية المنافق ثلاث: إذا حدث كذب، وإذا وعد أخلف، وإذا أؤتمن خان))، واته: نيشانه كانى دوو روو سى دانه ن: نه گه ر قسه ي كرد درو ده كات، نه گه ر به ئيني دا نه وا ناياته سه ر و نه گه ر سپارده يه كى پى سپي دردا نه وا خيانه تى لى ده كات)).

هه روه ها له هه ردوو كتيبي (صحيح)^٢ دا هاتوه له فه رموده ي (عبدالله بن كبرى عمرو) وه وه: ((أربع من كن فيه كان منافقا خالصا، ومن كانت فيه خصلة منهن كانت فيه خصلة من النفاق حتى يدعها، إذا أؤتمن خان، وإذا حدث كذب، وإذا عاهد غدرو وإذا خاصم فجر)) واته: چوار ئاكار و ره وشته هه ن له هه ركه سيكدا هه بو نه وا دوو روو يه كى روونه . وه نه گه ر هه ركه سيك ئاكار يكي تي دا بوو نه وا ئاكار يكي له دوو روو ي تي دا يه تاوه كو وازى لى ده هي نى: نه گه ر سپارده يه كى پى سپي دردا نه وا خيانه تى لى ده كات و نه گه ر قسه يه كى كرد درو ده كات و نه گه ر په يمان يكي دا نه وا ناپاكي (غه در) ده كات و نه گه ر دوژمنايه تى و نه ياري تى كه سيكي كرد نه وا له پاسى لا ده دا)).

١. أخرجه البخاري كتاب الإيمان، باب علامة المنافق (٣٣) ومسلم كتاب الإيمان، باب بيان خصال المنافق (٥٩).

٢. أخرجه البخاري كتاب الإيمان، باب علامة المنافق (٣٤) ومسلم كتاب الإيمان، باب بيان خصال المنافق (٥٨).

براکانم: سویند به خوا هیچ که سیک له دنیا و قیامتدا رزگاری نابیت ته نها به راستگویی نه بیت .

راستگویی: راستترین ریگایه هر که سی له سر نه و ریگایه نه پوات نه و ده بیت به بی به ش و خه سارعت مهنده کان.

راستگویی: شمشیری حقه له سر زه ویدا، له هیچ شتیک نادریت ئیلا ده بیریت، هر کاتیک ناپه و (باطل) رو به روی بیتته وه نه و شکستی پی ده هیئی و زال ده بیت به سهریدا وه هر که سی په لاماری بدات نه و په لاماردانه که ی رهد ناکریتته وه، هر که سی راستگویی به زاریدا بیت نه و دهنگی به سر نه یارنیدا به رز ده بیتته وه.

نایا نه و سی که سته تان به بیردا دیتته وه که له جهنگی ته بوک دا به جیمان و دوا که وتن؟! نه مه (کعب ی کوپی مالک) وه ده لیت: ((فلما بلغني أنه توجه قافلا، حضرتي همي، وطفقت أذكر الكذب، وأقول: بماذا أخرج من سخطه غدا، واستعنت على ذلك بكل ذي رأي من أهلي))، واته: کاتی پیم گه یشته که و پیغه مبه ری خواص له غه زای ته بوک گه رایه وه بۆ مه دینه... زور خه مبار بووم و ده ستم کرد به بیرکردنه وه ی درۆ، ده مگوت: سبه یئی به چی شتیک له تووره یی نه و ده رچم؟ بویه په نام ده برد بۆ هه موو خاوه ن عه قلک له کهس و کارم بۆ نه وه ی ریگام بۆ دابنن)). نه م پیاوه به رده وام بیري ده کرده وه چۆن له تووره یی پیغه مبه ری خواص ده رچیت؟ نایا چی بلیت به پیغه مبه ری خواص له پاش گه پانه وه ی له جهنگی ته بوک؟؟ ده لیت: ((فلما قيل: إن رسول الله قد أظلم قادمًا زاح عني الباطل، وعرفت أنني لن أخرج منه أبدا بشيء فيه كذب، فأجمعت صدقه، وأصبح رسول الله قادمًا، وكان إذا قدم من سفر بدأ بالمسجد، فركع فيه ركعتين، ثم جلس للناس، فلما فعل ذلك جاءه المخلفون، فطفقوا يعتذرون إليه ويحلفون له، وكانوا بضعة وثمانين رجلا، فقبل منهم رسول الله علانيتهم، وباعهم واستغفر لهم،

۱- أخرجه البخاري، كتاب الوصايا، باب إذا تصدق أو أوقف بعض ماله أو بعض رقيقه أو دوابه فهو جائز (۲۷۵۷)، وانظر أطرافه هناك وراجع (۴۱۸)، ومسلم كتاب التوبة باب حديث توبة كعب بن مالك وصاحبيه (۲۷۶۹).

ووكل سرائرهم إلى الله، فجنته فلما سلمت عليه، تبسم تبسم المغضب، ثم قال: " تعال " فجئت أمشي حتى جلست بين يديه، فقال لي: ((ما خلّفتك، ألم تكن قد ابتعت ظهرك؟)) . فقلت: بلى، إني والله لو جلست عند غيرك من أهل الدنيا، لرأيت أن سأخرج من سخطه بعذر، ولقد أعطيت جدلاً، ولكنني والله، لقد علمت لئن حدثتك اليوم حديث كذب ترضى به عني ليوشكن الله أن يسخطك علي، ولئن حدثتك حديث صدق تجد علي فيه، إني لأرجو فيه عفو الله، لا والله ما كان لي من عذر، والله ما كنت قط أقوى ولا أيسر مني حين تخلفت عنك، فقال النبي ﷺ: " أما هذا فقد صدق، فقم حتى يقضي الله في أمرك)) واته: كاتى گوتيان: كهوا پيغه مبهري خواﷺ به ريوه يه و نزيك بووه ته وه ئهوا هيچ ناره واييه كه له سهرم نه ما وه زانيم من هه رگيز رزگارم ناييت به درو کردن ... بويه بريارم دا له گه ليدا راست بکه م پيغه مبهري خواﷺ هاته ناو مه دينه وه، نه گهر له سه فهرک بگه پرايه ته وه ئهوا ده چووه مزگه وت و دوو ركات نوپژي ده کرد ... نه مجار دانيشت لای خه لکی ... پاشان نه وانه ی که نه رويشتبوون بۆ جهنگ هاتن بۆ لای پيغه مبهري خواﷺ ده ستیان کرد به هينانه وه ی بيانوو و سوينديان بۆ ده خوارد ... که ژماره يان له هه شتا که س زياتر ده بوو ... پيغه مبهري خواﷺ بيانوو که يانی وه رگرت نه وه ی که ناشکرايه و به يعه ی پيدان و داواي ليخوشبوونی له خوا بۆ کردن و نه ينييه کانی گه پانده وه بۆ لای خوا ... نه مجار من هاتم ... کاتى که سالوم لی کرد ... پيغه مبهري خواﷺ ته ماشايه کی کردم و نه مجار بزه يه کی کرد وه کو که سيک په ست بووييت ... نه مجار فهرمووی: وهره ... منيش رويشتم بۆ لای پيغه مبهري خواﷺ تا کو له به رده ستيدا دانيشتم ... خو شه ويست ﷺ فهرمووی: بۆ دوا که وتی؟ ئايا نه و ولاخه ت نه کړيبوو که بۆ نه و جهنگه به کاری ده هيني؟ کعب ی کوپی مالک ده لئيت: گوتم: به لي ... سويند به خوا من نه گهر له به رده ستی جگه له تو دانيشتايم له لای نه وانه ی که نه هلی دونيان ... ده توانم به بيانوويه كه له په ستی نه وان خوّم ده رباز بکه م ... چونکه من توانای گفتم وگوّم هه يه (واته ده توانم له هه موو کيشه و گرفتیک خوّم ده رکه م هه روه کو چۆن تاله موويه كه له نيو هه ویردا ده رده کريت) ... به لام سويند به خوا ... من ده زانم نه گهر نه مپۆ درۆت له گه لدا بکه م و ليم پازی بيت ئهوا زۆری نه ماوه که

خوای گه وړه په ست بکات به سه رمد (واته نه گهر ئیستا دروټ له گه لدا بکه م تو لیم رازی بیت نه وا خوای گه وړه دروکه م ئاشکرا دهکات و چیر هه تاهه تایه تو لیم په ست ده بیت) وه نه گهر قسه یه کی راستت له گه لدا بکه م وه له ی منی تیدا ببینیت نه وا من تکام وایه که خوای گه وړه لیم خوش بیت ... نه خیر سویند به خوا هیچ بیانویه کم نه بوو ... سویند به خوا هیچ کاتیک له و کاته به میتر تر نه بووم و حالم باشتر نه بوو که دواکه وتم له تو ... پیښه وایه رووی له هاوه لانی کرد و گوتی: به لام نه م که سه قسه کانی راست بوو ... هه سته ... تاکو خوای گه وړه حوکمت به سه ردا ده دا)).

ته ماشای به ره می راستی بکه، راستگویی هو ی رزگار یوونه له دنیا و قیامت، هه ول بده نه زمونی راستگویی له گه ل هه مرؤفیکدا تاقیبکه ینه وه، له گه ل هه که سیکدا، له هه ر لایه نیکه وه ببیت، پیښه مبه رمان ﷺ فیری راستگویی مان دهکات له هه موو شتیکدا، راستگویی له نیگادا، له وشه یه کدا، له مه به ست و نیه تدا، له هه موو کرداریکدا و له هه موو حاله تیکدا ...

پاشان ده گه پښینه وه بولای (کعب ی کور ی مالک) به لام له پیښدا گو ی له م فهرمووده شیرینه بگره تاکو بزانیته که وا راستگویی رزگار یوونه له هه موو ته نگانه و هه لو یستیکدا.

له (مسند) ی ئیمامی نه حمده دا و له (سنن) ی (ابو داود) دا به سه نه دیکي (حسن) ریوایته کراوه له (عبد الله کور ی عامر) هه ده لیت: ((أتانا رسول الله ﷺ في بيتنا وأنا صبي، فذهبت أخرج لألعب، فقالت أمي: يا عبد الله تعال أعطك، فقال رسول الله ﷺ : ((وما أردت أن تعطيه؟)) قالت: أعطيه تمرًا، قال: فقال رسول الله ﷺ : ((أما إنك لو لم تفعلي كتبت عليك كذبة))، واته: پیښه مبه ری خوا ﷺ هات بول مالمان له کاتیکدا من مندا ل بووم، منیش ده رچوومه ده ره وه بول هه ی یاری بکه م، دایکم گوتی: نه ی عبدالله وهره شتیکت ده ده می، پیښه مبه ری خوا ﷺ گوتی: نایا

۱- أخرجه أبو داود، كتاب الأدب في التشديد في الكذب (٤٩٩١)، وأحمد (٤٤٧/٣) وحسنه الشيخ الألباني في (صحيح سنن أبي داود)).

ده ته ویت چی بده بیت؟ گوتی: دمه وئ خورمایه کی بده می، ده لیت: پیغه مبه ری خوا^۱ گوتی: جا نه گهر تو نه و کاره نه که ی نه و درو یه کت بو ده ژمیردریت)).

ده بیینی دایکک له گه ل منداله کهیدا درو ده کات بو نه وه ی واز له گریان بهیټی، باوکک له گه ل منداله کهیدا درو ده کات له پیټاوی نه وه ی رازی بکات! ئایا له پاش نه وه چوټ ده ته ویت منداله که ت فیری راستی بکه یټ؟! ئایا چوټ له پاش نه وه ده ته ویت کچه که ت فیری راستگویی بکه یټ نه ی خوشکی به ریزم؟! کچه که ت ده بیټی تو له گه ل باوکیدا درو ده که یټ! نه مه زور نه سته مه ... باوککه که به کوپه بچوکه که ی ده لیت: (کاتی که سیټک له ده رگا ده دات): برې پټی بلې باوکم له مال نییه ... جا نه و منداله به سته زمانه ده پروات و له سهر دلپاکی خوئی و ده رگا که ده کاته وه و ده لیت: باوکم پټ ده لیت: که و نه و له مال نییه !! چونکه مندال لاپه ره یه کی سپی و جوانه، پیغه مبه ری نه کرهم ﷺ ده لیت: ((کل مولود یولد علی الفطرة، فأبواه یهودانه، أو ینصرانه، أو یمجسانه ...))^۱ واته: هه موو مندالک له سهر فیتره تی پاکی نیسلام له دایک ده بیت، جا دایک و باوکی ده یکه نه جوله که یان ده یکه نه گاور یان ده یکه نه مه جوسی (ناگریه رست)).

جا هه موو دایک و باوکک منداله که ی خوټیان په روه رده ده که ن له سهر راستی یان له سهر درو، له سهر پیاوهر تی و چاکی وه یان له سهر ناپیاوی، له سهر ره وشت جوانی وه یاخود له سهر به دره وشتی. جا بویه په روه رده کردنی مندال نه رکیککی زور گه ورده و مه زنه، خوی گه ورده ده فهرمویت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ﴾ التحريم: ۶، واته: نه ی نه وانه ی باوه رتان هیټاوه! خوټان و زن و مال و کهس و کاره که تان بپاریزن له ناگریک سووته مه نییه که ی جهسته و لاشه ی مروی کافر و به رده، یان نه و به رده ن خه لکی ده پیپرستن، مه به ست نه وه یه که زور بلټسه دار و به گر و گهرمه، وه ک ناگری نه م دنیا نییه که ته نها به دار و به چیلکه هه لگیرسی به لکو نه و به به رد زیاتر گر ده گری و بلټسه نه سیټی!!)).

۱- أخرجه البخاري كتاب الجنائز باب إذا أسلم الصبي فمات هل يصلی عليه (۱۳۵۸)، وانظر (۱۳۸۵)، ومسلم كتاب القدر، باب معنى كل مولود یولد علی الفطرة وحکم موت أطفال الکفار و أطفال المسلمین (۲۶۵۸)

من بين من تخلف عنه، فاجتنبنا الناس، وتغيروا لنا حتى تنكرت في نفسي الأرض فما هي التي أعرف، فلبثنا على ذلك خمسين ليلة - هه موو كوومه لگه ی ئیسلامی بو ماوه ی په نجا روژ وازیان له وان هینا و قسه یان له گه لیاندا نه ده کرد - ! ﴿حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ﴾ التوبة: ۱۱۸، واته: تا له خه فه تدا وای لیها ت نه م زه ویه فراوانه یان لا ته نگ بوو، له خه م و خه فه تدا له گیانی خو یان بیزار بوون،))، فأما صاحباي فاستكانا وقعدا في بيوتهما يبكيان، وأما أنا، فكنت أشب القوم وأجلدهم فكنت أخرج فأشهد الصلاة مع المسلمين، وأطوف في الأسواق ولا يكلمني أحد، وأتي رسول الله ﷺ فأسلم عليه وهو في مجلسه بعد الصلاة، فأقول في نفسي: هل حرك شفتيه برد السلام علي أم لا؟ ثم أصلي قريبا منه، فأسارقه النظر، فإذا أقبلت على صلاتي أقبل إلي، وإذا التفت نحوه أعرض عني، حتى إذا طال علي ذلك من جفوة الناس مشيت حتى تسورت جدار حائط أبي قتادة، وهو ابن عمي وأحب الناس إلي، فسلمت عليه، فوالله ما رد علي السلام، فقلت: يا أبا قتادة، أنشدك بالله هل تعلمني أحب الله ورسوله؟ فسكت، فعدت له فنشدته فسكت، فعدت له فنشدته، فقال: الله ورسوله أعلم، ففاضت عينا ي، وتوليت حتى تسورت الجدار، قال: فبينما أنا أمشي بسوق المدينة، إذا نبطي من أنباط أهل الشام، ممن قدم بالطعام يبيعه بالمدينة، يقول: من يدل على كعب بن مالك، قال: فطلق الناس يشيرون له، حتى إذا جاءني دفع إلي كتابا من ملك غسان، فإذا فيه: أما بعد، فإنه قد بلغني أن صاحبك قد جفاك ولم يجعلك الله بدار هوان، ولا مضیعة، فالحق بنا نواسك، فقلت لما قرأتها: وهذا أيضا من البلاء، فتيمنت بها التنور فسجرت به، حتى إذا مضت أربعون ليلة من الخمسين، إذا رسول رسول الله ﷺ يأتيني، فقال: إن رسول الله ﷺ يأمرک أن تعتزل امرأتک، فقلت: أطلقها؟ أم ماذا أفعل؟ قال: لا، بل اعتزلها ولا تقربها، وأرسل إلي صاحبي مثل ذلك، فقلت لامرأتي: الحقي بأهلك، فتكوني عندهم، حتى يقضي الله في هذا الأمر، قال كعب: فجاءت امرأة هلال بن أمية رسول الله ﷺ، فقالت: يا رسول الله ! إن هلال بن أمية شيخ ضائع، ليس له خادم، فهل تكره أن أخدمه؟ قال: ((لا، ولكن لا يقربك)) . قالت: إنه والله ما به حركة إلى

شيء، والله ما زال يبكي منذ كان من أمره ما كان إلى يومه هذا، فقال لي بعض أهلي: لو استأذنت رسول الله ﷺ في امرأتك كما أذن لامرأة هلال بن أمية أن تخدمه؟ فقلت: والله لا أستأذن فيها رسول الله ﷺ، وما يدريني ما يقول رسول الله ﷺ. إذا استأذنته فيها وأنا رجل شاب، فلبثت بعد ذلك عشر ليال، حتى كملت لنا خمسون ليلة من حين نهى رسول الله ﷺ عن كلامنا، فلما صليت صلاة الفجر صبح خمسين ليلة، وأنا على ظهر بيت من بيوتنا، فبينما أنا جالس على الحال التي ذكر الله، قد ضاقت علي نفسي، وضاقت علي الأرض بما رحبت، سمعت صوت صارخ، أوفى على جبل سلع بأعلى صوته: يا كعب بن مالك أبشر، قال: فخررت ساجدا، وعرفت أن قد جاء فرج، وأذن رسول الله ﷺ بتوبة الله علينا حين صلى صلاة الفجر، فذهب الناس يبشروننا، وذهب قبل صاحبي مبشرون، وركض إلي رجل فرسا، وسعى ساع من أسلم فأوفى على الجبل، وكان الصوت أسرع من الفرس، فلما جاءني الذي سمعت صوته يبشرني، نزعته له ثوبي، فكسوته إياهما، ببشراه والله ما أملك غيرهما يومئذ، واستعرت ثوبين فلبستهما، وانطلقت إلى رسول الله ﷺ، فيتلقاني الناس فوجا فوجا يهنوني بالتوبة، يقولون: لتهنك توبة الله عليك، قال كعب: حتى دخلت المسجد، فإذا رسول الله ﷺ جالس حوله الناس، فقام إلي طلحة بن عبيد الله يهرول حتى صافحني وهناني، والله ما قام إلي رجل من المهاجرين غيره، ولا أنساها لطلحة، قال كعب: فلما سلمت على رسول الله ﷺ، قال: رسول الله ﷺ، وهو يبرق وجهه من السرور: ((أبشر بخير يوم مر عليك منذ ولدتك أمك)) فقال كعب: أمن عندك يا رسول الله أم من عند الله؟ قال: ((لا، بل من عند الله)). يقول كعب: وكان رسول الله ﷺ إذا سر استنار وجهه، حتى كأنه قطعة قمر، وكنا نعرف ذلك منه، وقرأ عليه براءته التي أنزلها الله من فوق سبع سماوات: ﴿وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَن لَّا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ١١٨﴾ يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿التوبة: ١١٩﴾.

ماناي فەرمووده كه به دريژي: واته: ((پيغه مبهري خواﷺ فەرمووي: به لام ئەم كه سه قسه كاني راست بوو، ههسته، تاكو خواي گه وره حوكم به سه رکيشه كه تدا ده دا)) بويه منيش ههستام و گه پامه وه و كه س و كار ه كه م له به ني سه لمه مه لچوون، چەند پياويك شوينم كه وتن ... پتيان گوتم: سويند به خوا... نازانين هيج تاوانيكت ئە نجام داييت له پيش ئە مه ... ئايا نه تتواني داواي ليتيوردن بكه يت هه روه كو چۆن نه واني تر داوايان كرد ... جا ليتخوشبووني پيغه مبهري خواﷺ به س بوو بۆ تاوانه كه ت، (كعب) ده ليت: سويند به خوا هينده هانيان دام تاكو ويستم بگه ريمه وه لاي پيغه مبهري خواﷺ و خۆم به درۆ بخرمه وه ... ئە مجار گوتم: ئايا به هيج كه سيكي تر نه وه ي گوت كه به مني گوت؟ گوتيان: به لي ... دوو كه سي تر وه كو قسه كاني تويان گوت ... به نه وانيش هه ر نه وه گوترا كه به تو گوترا ... گوتم: ئە و دوو كه سه كي؟ گوتيان: (مرارة ي كوپي الربيع العمري) و (هلال ي كوپي أمية ي الواقفي) به ... باسي دوو كه سي چاكيان بۆ كردم كه ئاماده ي جهنگي به در بوو بوون و نه وانيش بۆ من پيشهنگن ... منيش به ربي خۆمدا رويشتم كاتي باسي ئە و دوو كه سه يان بۆ كردم، پيغه مبهري خواﷺ قه ده غه ي كرد كه موسلمانان له گه ل كعب و دوو هاوه له كهيدا قسه بكه ن ... جا خه لكي ليتمان دوور كه و تنه وه ... به رانبه رمان گوران ... ته نانه ت وا هه ستم ده كرد زه ويش رووي ليتمان هه لگي راهه، وات ده زاني ئە و زه وييه نيه كه ئيمه له گه لي دا ئاشنا بوو بووين، به و شيوه يه په نجا شه و ماينه وه ... دوو هاوه له كه م كه ساس و ملكه چ بوون و له مالدان دانيشتن و ده گريان ... به لام من له وان گه نجت و به ميژ تر بووم ... له مال ده رده چووم ... له گه ل موسلماناندا نويزي جه ماعه تم ده كرد ... به بازاره كاندا ده سووپامه وه ... به لام كه س قسه ي له گه لدا نه ده كردم ... ده هاتم بۆ مزگه وت و ده رويشتم بۆ لاي پيغه مبهري خواﷺ و سلاوم لي ده كرد له مه جليسه كه ي خويدا و له پاش نويز و له دلي خۆمدا ده مگوت: ئايا ليتوي جولانده وه بۆ وه لامدانه وه ي سلاوه كه م يان نا؟ ئە مجار له نزكي ئە و نويزم ده كرد ... به سۆماي چاوه كانم ته ماشاي ئە وم ده كرد ... نه گه ر نويزه كه م ده ست پي بكر دايه ئە وا رووي لي ده كردم ... ئە گه ر رووم لي

بكردياې نهوا پشتي ليم دهكرد، تاكو نهو وشكي يه ي خهلكي به رانبرم زيادي كرد،
رؤيستم تاكو له ديواړي باخچه يه كي (أبو قتاده) وه چوومه نهو ديوه كه ناموزامه و
خوشتريڼ كهسه له دلمدا، چوومه ژووره وه و سلاوم لي كرد ... سويند به خوا
وه لامي سلاوه كه ي نه دايه وه ... گوتم: له بهر خاتري خوا نه ي (أبو قتاده) نايي
دهزاني كه من خوا و پيغه مبره كه يم ﷺ خوښ دهوي؟ كه چي نهو بيدهنگ بوو ...
گوتم: له بهر خاتري خوا نايي دهزاني كه من خوا و پيغه مبره كه يم ﷺ خوښ دهوي؟
كه چي نهو بيدهنگ بوو ... گوتم: له بهر خاتري خوا نه ي (أبو قتاده) نايي دهزاني
كه من خوا و پيغه مبره كه يم ﷺ خوښ دهوي؟ گوتم: خوا و پيغه مبره كه ي ﷺ
دهزانن ... بويه خوم پي نه گيرا له بهر وه لاهه كه ي چاوه كانم پر بوون له فرميسك و
گه رانه وه ... ديسان له ديواره كه چوومه نهو ديوه . ده لیت: رۆژنيك له بازاره كاني
مه دينه دا ريم دهكرد ... كابرايه كي گاور له شامه وه هاتبوو بؤ فروشتني خواردن له
شاري مه دينه ... ده لیت: كي (كعب ي كوپي مالك) م پي نيشان دها؟ خهلكي
دهستيان بؤ (كعب) دريژ كرد نهو ویش هات بؤ لام و نامه يه كي دا به ده ستمه وه كه له
لايه ن پادشا (غسان) وه نه درابوو تييدا هاتبوو ...

أما بعد: نه ي (كعب ي كوپي مالك) پيم گه يشتووه كه هاوپنيكه ت پشتي ليت
كردووه و پراويزي كردووي ... له لاي منيش جيگه ي كه س ون نابيت و كه سيش
سوك نابيت ... په يوه نديمان پيوه بكه تاكو دلت بدهينه وه ...

كاتي له خویندنه وه ي نامه كه بوومه وه ... گوتم: به راستي نه مېشه جوړيكه له
جوړه كاني به لا و خراپه كاري ... نه مجار به رهو ته نووره كه رؤيستم و نامه كه م خسته
ناو ته نووره كه وه ... پاشان ته نووره كه م گرډا و نامه كه م سووتاند ... تاكو چل شهو
له و په نجا شهو ته پي پي ... نه دراوړيكه له لايه ن پيغه مبري خواوه ﷺ هات بؤ لام
فهرمووي: پيغه مبري خواوه ﷺ فهرماني پيت كردووه له خيزانه كه ت جيا ببيتو وه ...
گوتم: ته لاقې بدهم؟ يان چي بكه م؟ گوتم: نه خير به لكو ليتي دور بكه وه ره وه و
نزيكي مې به ره وه ... بؤ دوو هاوپنيكه م هه مان فهرماني كردبوو، به خيزانه كه م گوت:
پروره وه بؤ مال كه س و كارت ... له وي بمينه وه تاكو خواي گه وړه حوكميك دها

به سهر نه م كيشه يه دا... كعب ده لټت: خيزانه كه ي (هيلال ي كوپي اميه) هات بؤ لاي پيغه مبهري خواښ و گوتي: نه ي پيغه مبهري خواښ هيلال ي كوپي اميه كابرايه كي به ته مهن و گه وره و لاوازه و خزمه تكاري نيبه... تايا رازي ده بي خزمه تي بكه م؟ گوتي: به لټي به لام به مهرجي نزيكت نه بيته وه... خيزانه كه ي هيلال گوتي: نه ي پيغه مبهري خواښ سويند به خوا هيچ جوله يه كي تيدا نه ماوه بؤ هيچ شتيك والله نه و برده وام ده گري له و كاته وه نه و كاره روويداوه تاوه كو نه مړو... هندی له كه س و كاره كه م گوتيان: بریا مؤله تي له پيغه مبهري خواښ وهرگر تبايه بؤ خيزانه كه ت هه روه كو چوون مؤله تي به خيزانه كه ي (هيلال ي كوپي اميه) دا بؤ خزمه تكړني... گوتم: سويند به خوا... مؤله تي بؤ وهرناگرم له پيغه مبهري خواښ، جا چوزانم كه پيغه مبهري خواښ چي ده لټت نه گهر مؤله تي بؤ وهرگرم له كاتيكا من كه سيكي گه نجم... له پاش نه وه ده شو مامه وه تاكو په نجا شه وه كه ته واو بوو له و كاته وه كه پيغه مبهري خواښ فهرمانی كړد بوو كه س له گه لماندا قسه نه كات... كاتي كه نويزي به ياني روژي په نجا يه م كړد من له سهر يه كي له سهر ياني خانووه كه مانم... له و كاته ي كه من دانيشتبووم به و شيوه يه ي كه خوي گه وره باسي ده كات... دلم تنگ بوو بوو... هه موو سهر زه ويم لا تنگ بوو بوو... گويم له دهنگي بانگه وازكاري بوو.... له سهر چياكه وه به دهنگي به رز هاواري كړد گوتي: نه ي (كعب ي كوپي مالك) موژده م بده يه... (له م كاته دا موژده دهر دټت، ليخوشبوونه كه ي له ناسمانه وه له لايهن پادشاي به رز و بالاده سته وه داده بزيټت، ته ماشاي خوشه ويستي و براي ته ي بكه، وه كو نه وه ي نه مړو نيبه، براي كه حه ز ده كات براكه ي تي بكه وټت و شكست بهيټي هه ركه هاوه له كه گوڼي له موژده و ليخوشبوونه كه بوو دهرده چټت بؤ لاي براكاني بؤ نه وه ي موژده يان پي بدات و بليټت)): نه ي (كعب ي كوپي مالك) موژده م بده يه... يه كسهر منيش چوومه سوژده وه زانيم دهرگام لي كرايه وه وه پيغه مبهري خواښ ليخوشبوونه كه ي نيمه ي ناشكرا كړد كاتي كه نويزي به ياني كړد، خه لكيش هاتن به مه به ستي موژده پيدانمان وه موژده دهرانيش روښت بؤ لاي دوو هاوپړيكه م، كابرايه كه به سواري

ئەسپەرە بەرەو لام هات و یه کیک به سەر چیاکه وه بانگی کرد، جا دهنگه که له
 ئەسپه که به په له تر بوو کاتی ئه وهی که گویم له دهنگی بوو موزدهی پیدام هات بۆ
 لام ... نهو دوو کراسه ی له بهرم دابوو به هۆی موزده که یه وه به دیاری پیدما ...
 سویند به خوا لهو دوو کراسه زیاترم نه بوو لهو رۆژه دا ... دوو کراسم قهرز کرد و
 له بهرم کرد ... ئەمجار رویشتم بۆ لای پیغه مبهری خوا ﷺ ... خه لکی کۆمه ل کۆمه ل
 پیشوازیان لی ده کردم ... پیروژ باییم لی ده که ن به هۆی وه رگرتنی
 ته و به که مه وه ... ده یانگوت: پیروژیایی ته و به که ت لی ده که یه ن ... کعب ده لیت: تاکو
 چوومه ژووره وه بۆ ناو مزگه وت، بینیم پیغه مبهری خوا ﷺ دانیشتوو و خه لکی له
 ده وری کۆ بوونه ته وه، له و کاته دا (طلحه ی کوپی عبیدالله) به په له هات بۆ لام،
 تاکو ته وه ی له گه لدا کردم و پیروژیایی لی کردم سویند به خوا جگه له ته و به ک
 که سیك له کۆچه ران (المهاجرین) هه لئه ستان، هه رگیز نه وه لۆیسته م له (طلحه) وه
 له بیر ناچیه ته وه، کعب ده لیت: کاتی سلوم له پیغه مبهری خوا ﷺ کرد ...
 پیغه مبهری خوا ﷺ رووی ده گه شایه وه له خوشیدا و پیتی گوتم: موزده بۆ تۆ به
 چاکترین رۆژ به سهرتدا تیپه ریوه لهو رۆژه وه له دایک بووی ... گوتم: ئه ی پیغه مبهری
 خوا ﷺ له لایه ن تۆوه یان له لایه ن خوای گه وره وه؟ گوتی: نه خیر به لکو له لایه ن
 خوای گه وره وه)) کعب ده لیت: پیغه مبهری خوا ﷺ نه گه ر شتیك رووی بدایه و پیتی
 خوش بوایه نه و رووی ده گه شایه وه ... تاکو وات ده زانی رووی پارچه یه که له
 مانگه که، جا ئیمه یش نه وه مان ده زانی ... ئەمجار ئایه ته کانی خوینده وه که
 لیخوشبوونی ئه وانی تیدایه و خوای گه وره له سه رووی هه وت ئاسمانه وه
 دایه زاندوو:

خوای گه وره ده فهرموی: ﴿وَعَلَى الْفَلْسَةِ الَّذِي خَلَفُوا حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ
 الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَنْ لَا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ
 تَابَ عَلَيْهِمْ لِسُتُوبِهِمْ إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۝١١٨﴾ بِأَيِّهَا الَّذِي ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ
 وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿التوبة: ١١٩﴾، واته: خوا ته و به ی لهو سی که سه ش

وهرگرت كه خوځيان له غهزاكه گرته دواوه، واته: له مەدينه مانهوه و نهچوونه
جهنگي ته بيوك تا له خهفتهدا وای لېهات نهم زهويه فراوانهيان لا تنگ بوو، له
خهم و خهفتهدا له گياني خوځيان بېزار بوون!! نيت زانيان كه هيچ پهنايهكيان
نه ماوه، مهگه هر پهنا به خوا بهرن، له پاشان خوا رېنمايي تهوبه ي كردن، بق
نوه تهوبه بكن، نيت نه وانيش تهوبه يان كرد و خوا به خشيني به راستي تهنها نوه
خوايه قهبوولكاري تهوبه و ليېووردهو زوړيش دلوقان و ميهره بانه. (۱۱۸) نهي
نهوانه ي باوه پتان هېناوه! له نافهرمانی خوا پاريز بكن و هميشه له گل
دهسته ي راستگويان بن(۱۱۹).

خودايه! راستگوييمان به قسمت بكه له وته و كردهوه و هموو حالتيكماندا.
جا راستگويي له وته و كردهوه و هموو حالتيكدا جواني و مەزني
دهبه خشيت... به لام درو كردن به راستي ناكاريكي شووم و زيان و خرابي به كي
هيه به سهر خاوه نه كيهوه وه من باوه پم وايه باوه پيكي بتهو كهوا درو له م
سهرده مه دا به شيوه يه كي غه مگين بلاو بووه تهوه، باوه پم پي بكه نه گه ر بلېم:
تهنگانه ي نهم جيهانه نهمو تهنگانه و نه بووني راستگوييه، دهتوانين بلېين روژانه
درو له ليډوانه كانهوه دهرده چيت يان له هه واله كانهوه، كار و نمونه ي نهم ليډوانانه
وهكو نمونه ي (مه لاي مه شهوور) وايه كه له سهر روباريك جوگه يه كي دروست كرد
بوو، ناوي له روباره كهوه دهرده هيتا و هه مان ناوي ده گتپايه وه ناو هه مان روبار!
خه لكي گوتيان: سهيره بؤ كاره كهت نه ي (مه لاي مه شهوور)! چي ده كه يت؟
جوگه يه كهت له سهر روباره كه دروست كردهوه و ناوه كه له هه مان روباره وه
دهكوازيتوه هه مان روبار؟ مه لاي مه شهوور گوتي: تهنها دهنگه دهنگه كه ي
به سمه!!

هه روه ها نيسا و له م سهرده مه دا هاوار و دروشم و سوتاني نالا و سوتاني
ناميره كان و شكاندني ئوتومبيل و پوخاندني كارگه و خانوو و شتومهك و
كه رسته و دهربريني چندان دروشمي گهرم و گوپ به كه روويه كي گهرمه وه!!

من هه رده م ده لېم: هه لچوونه كانمان به داخه وه هه مووي هه لچوون و
گهرمبوونيكي كاتيه، نه مېشه كاريكه دلەكان خويناوي ده كه ن بويه دوژمنانمان

له‌م روانگه‌وه مامه‌له‌مان له‌گه‌لدا ده‌كهن، لټيان گه‌ړېن با‌هاوار بكه‌ن ئيمه
 هه‌موومان هاور ده‌كه‌ين، به‌لام شايه‌تيداننكي كرداري نابيني بڼو
 پيغه‌مبه‌ره‌كه‌مان ﷺ به‌جيبه‌جي‌ كردنې فه‌رمانه‌كاني و دووركه‌وتنه‌وه له
 قه‌ده‌غه‌كراوه‌كاني و راوه‌ستان له‌سهر سنووره‌كاني و سه‌رخستني دين و بانگه‌واز و
 شه‌ريعه‌ته‌كه‌ي و په‌روه‌رده‌كردنې (نه‌وه‌يه‌كي قورئاني) نمونه‌يي له‌سهر ئه‌م قورئانه
 و سوننه‌ته‌كه‌ي پيغه‌مبه‌ري خوا ﷺ داهيتان له‌لايه‌ن ئه‌م ئوممه‌ته‌وه، با‌هه‌موو
 جيهان شايه‌تي بده‌ن و بزائن كه‌وا (محمد) نه‌مردووه و كچي به‌جي نه‌هيشتووه
 به‌لكو چه‌ندان كه‌سي پاك و خاويني به‌جي‌هيشتووه كه‌وا له‌هه‌موو بواره‌كاني ژياندا
 داهيتان ئه‌نجام ده‌ده‌ن به‌وته‌و كرده‌وه و به‌ره‌وشت و ناكاري جواوه‌وه به‌راستي
 ئه‌مه‌ شايه‌تي دانه به‌حه‌قي پيغه‌مبه‌ري نازدار ﷺ، به‌لام كه‌بووه هاور و دروشمي
 گه‌ړم و گوړي و خوږيشانداني زرينگه‌دار و به‌س، ئه‌مجار كاره‌كه‌ده‌بيته‌كاريكي
 ناسايي به‌لكو ره‌نگه‌بانگ بدرېت بڼو نوټز كه‌چي خه‌لكي خه‌ريكي خوږيشاندانه،
 بويه‌ده‌بيني كه‌ساننك له‌نيو ئه‌م خوږيشاندانه‌رانه‌دا نوټزي نيوه‌ړو ناكات! ره‌نگه‌له
 نيو كچاندا كه‌نالايان به‌رزكردووه‌ته‌وه كه‌چي دزايه‌تي خوا و پيغه‌مبه‌ره‌كه‌ي ﷺ
 ده‌كات به‌جله‌رووت و خو‌ده‌رخستن و سفوري په‌كه‌يه‌وه، ئه‌م كه‌سه‌چون
 پيغه‌مبه‌ره‌كه‌ي ﷺ سهر ده‌خات؟!

سوټند به‌خوا به‌خوشه‌ويستيه‌وه قسه‌ت له‌گه‌لدا ده‌كه‌م، چونكه‌تو‌براي
 مني، به‌هه‌موو ريژه‌وه قسه‌ت له‌گه‌لدا ده‌كه‌م ئه‌ي خوشكه‌به‌ريژه‌كه‌م چونكه‌تو
 خوشكي مني و كچي مني، ناكري‌ت به‌م شي‌وه‌يه‌ پيغه‌مبه‌ره‌كه‌مان ﷺ سه‌ربخه‌ين،
 من ده‌بينم ئه‌مه شي‌وه‌يه‌كه‌له شي‌وه‌كاني درو - گه‌ردنم نازاد بكه‌ن - بويه‌ده‌بي
 به‌راستيه‌وه شايه‌تي به‌دياري پيغه‌مبه‌ري نازدار بده‌ين ﷺ، به‌شوټنكه‌وتني، به
 جي‌به‌جيكردنې فه‌رمانه‌كاني، به‌وه‌ي كه‌ماله‌كانمان بگوړينه‌مالنك له‌سهر
 به‌رنامه‌كه‌ي پيغه‌مبه‌ري خوا ﷺ و هاوه‌له‌پاك و پوخته‌كاني.

برا خوشه‌ويسته‌كه‌م: په‌نگه‌له‌كاتزمير سي‌ي شه‌ودا خي‌زانه‌كه‌ت بانگت لي
 بكات... هه‌سته! چونكه‌مناله‌كه‌مان تاكه‌ي به‌رز بووه‌ته‌وه بڼو ئه‌وه‌ي بي‌به‌ي بڼو

لاى پزىشك، رهنگه به جلو به رگى خهوتنه وه له مال دهرچيت و منداله كهت له باوش بگريت - خوا پاداشتى خيتر بداته وه بۆ ئه م سوزه ناسك و نه رمه - به لام من پيٽ ده ليم: ته ماشاي ئه م ولامدانه وه به بكه به هوى داواى دايكه كه و گريانى منداله كه وه، ولامدانه وه به كى به په له و به راستگويه به لام نه گهر گه پايته وه پاش نه وهى منداله كهت هينايه وه له لايه ن پزىشكه وه و سهرت له سهر سهرين نا بۆ نه وهى بنوى له پاش كاترميڤك يان دوو كاترميڤر، نه مجار گويبيستى وشه ي (حي على الصلاة، حي على الفلاح، الصلاة خير من النوم) بووى، ئايا حالى تو چۆن ده بيت؟! رهنگه شتيك به خيته سهر گوييه كانت بۆ نه وهى نه و بانگه نه بيسي! جا من پرسيارت لى ده كه م: ئايا ولامدانه وهت بۆ بانگى خواكهت وه كو ولامدانه وهت بوو بۆ بانگى كوپه كهت؟ ئايا نه وه درۆ نيينه؟ ئايا راستگويى له گه ل خوا و پيغه مبه ره كه تدا (ﷺ) له كوييه؟ من نامه ویت له سهر ئه م نيشانه به له وه زياتر برۆم، چونكه ئه م بابه ته هوى په ژاره و خهفته، داوا له خوا ده كه م كه كۆتايى من و ئيوه كۆتاييه كى ئيمانى بيت، به لام ده مه وي جهخت بكه م و بلیم: ته نگانه ي ئه م جيهانه ته نگانه و نه بوونى راستييه، خوین دهریژری به هوى درۆ وه! به ناوى ئازاديينه وه، به ناوى ديموكراسييه وه!!

به لام - سويند به په روه ردگارى كه عبه - كيشه كانى هه موو سهر زه وي چاره سهر ناكړيٽ ته نها به راستى نه بيت، ده بى فه رمانه واکان راست بكه ن و زانايان راست بكه ن، و پياو راست بكات و ئافرهت راست بكات و لاوان راست بكه ن و مندالان راست بكه ن و ده بى خو مان و كچانمان له سهر ره وشتى راستى په روه رده بكه ين .

هه روه ها له نيشانه كانى قيامهت: زۆريوونى شايه تى دانى درۆ و شارده نه وهى (شايه تى حه ق)ه:

له فه رموده به كدا كه ئيمامى ئه حمه د ريوايه تى كردوه له (مسند)^۱ هكه يدا به

۱. أخرجه أحمد (٤٠٧/١)، والحاكم (١١٠/٤) وقال: ((صحيح الإسناد ولم يخرجاه)) ووافقه الذهبي، والبخاري في ((الأدب المفرد)) (١٠٤٩)، وصححه الشيخ الألباني في ((الصحيحه)) (٦٤٧)

سه نه ديكي (صحيح) له فرموده ی (عبدالله ی كوپى مسعود) هوه كهوا پيغه مبهري خواﷺ فرمويه تی: ((إن بين يدي الساعة ... شهادة الزور، وكتمان شهادة الحق)) واته: له بهر دهستی قیامه تدا (له پيش قیامه ت) ... شایه تیدانی درۆ و شاردنه وهی شایه تی حق هه یه)).

به دلنیا ییه وه شایه تی دانی درۆ زۆر بووه، ئیستا به داخه وه هه ریه کێك ده توانیت به سه ده جونه یه یان هه زار یان ده هه زار – ئه گه ر کیشه که گه وره بیئت – کابرایه ک بهینیت بۆ نه وهی دینه که ی بفروشتیت، ده پروات و له بهر دهستی قازیدا راده وه ستیت له دادگا بۆ نه وهی شایه تی درۆ بدات! چۆن دینه که ت به هه زار جونه یه ده فروشتیت؟! ئه م سته ملیکراوه به ند ده کریت و ته مه نی خۆی له به ندینخانه دا به سه ر ده بات به هۆی ئه و شایه تی دانه نارپه وایه وه! چۆن ئه و شایه تیدانه ترسناکه – برای موسلمان – به که م ده زانیت! به لێ... شایه تیدانیکی ترسناک. کاره ساتیکی گه وره یه و له تاوانه گه وره کانه. ئایا به لگه چیه له سه ر ئه وه؟

بیر له و فرموده یه ی پيغه مبهري خواﷺ بکه ره وه که هه رگیز له خۆ وه قسه ناکات هه روه کو له هه ردوو کتیی (صحيح) دا هاتوه له فرموده ی (أبي بكرة) هوه كهوا پيغه مبهري خواﷺ فرمويه تی: ((ألا أنبئکم بأکبر الکبائر؟)) واته: ئایا ئاگادارتان بکه مه وه له گه وره ترینی تاوانه گه وره کان)) تاوانیکی گه وره ی ئاسایی نییه به لکو له گه وره ترینی تاوانه گه وره کانه – ((قالوا: بلی یا رسول الله ﷺ! قال: ((الإشراك بالله و عقوق الوالدين))، واته: گوتیان: به لێ ئه ی پيغه مبهري خواړگوتی: هاوه لدانان بۆ خودا و ره تجانندی دلی دایک و باوک)) – و جلس وکان متکنا – واته له سه ر لا بوو ئه مجار پاست بووه وه و دانیش ت – فقال: ((ألا وقول الزور)) فما زال یکررها حتی قلنا: لیته سکت))، واته: گوتی: شایه تیدانی درۆیش، ده لێ: به رده وام دووباره ی ده کرده وه تا کو گوتمان: بریا بێ ده نگ بوايه)).

١. أخرجه البخاري، كتاب الشهادات، باب ما قيل في شهادة الزور (٢٦٥٤)، ومسلم كتاب الإيمان، باب بيان الكبائر وأكبرها (٨٧).

برايه‌كي خوشه‌ويستمان، كه له دادگا كاري ده‌كرد پټم گوت: ناموترين كيښه به ر چارت كه وتوه چي بووه؟!

گوتی: كابرايه‌ك به شايه‌تي ناحق به‌ند كرابوو به تۆمه‌تي كوشتن و له به‌نديخانه‌دا مايه‌وه، تۆمه‌تبار كراوه به كوشتن، كه سته‌م و دوژمنايه‌تي له گه‌لدا كرابوو! گوتی: تاوه‌كو به هۆي ئەم كيښه‌يه‌وه حوكمي له سیداره‌دانی به سهردا درا، هه‌موو كاغه‌زه‌كاني له لايه‌ن (مفتي) هوه ئيمزا كرا... واته كيښه‌كه ته‌واو بوو، ده‌لټ: له و دانېشتنه‌دا كه سه‌رۆكي دادگا حوكمه‌كه‌ي به سهردا ده‌دا، ده‌لټ: دانېشتم... هۆله‌كه پره له خه‌لكي و ديمه‌نيكي ترسناكه، ده‌لټ: پيشه‌كويه‌كه‌يم خوينده‌وه و له كوټايي خويندنه‌كه‌دا گوتم: ئەوا دادگا به پټي ئەو به‌لگانه‌ي سهره‌وه برپاري دا له‌سه‌ر ئەوه‌ي .. - لټره‌دا ده‌بوايه بيگوتايه: به له سیداره‌دانی تاوانبار - به‌لام گوتی: بينيم به بټي ئەوه‌ي ئاگام له خۆم بټت گوتم: به پټي ئەوانه‌ي سهره‌وه ئەوا دادگا برپاري دا كه تۆمه‌تبار بټي تاوانه... سبحان الله!! خه‌لكي وا بوو له و دانېشتنه‌دا هاواري ده‌كرد، تټياندا هه‌بوو ده‌گريا، گوتم: نابټ!! خۆم پټي پانه‌گيرا بۆيه ته‌خته‌كه‌م به جټي هټشت و گه‌پامه‌وه بۆ نوسينگه‌كه‌م، سهرم خسته نيوان هه‌ردوو ده‌ستم و ده‌ستم به گريان كرد، هاوه‌لانی به ئەويان گوت: ئەي فلان... گوټي پټي مه‌ده ده‌مانه‌ويټ جاريكي تر به كيښه‌دا بجينه‌وه و ديسان ليكۆلینه‌وه‌ي تټدا ده‌كه‌ين، سوټندي بۆ خواردم به خوا و گوتی: پيش مانگي‌ك به فه‌زلي خواي گه‌وره ئەمجار به فه‌زلي پياواني ئاسايش گه‌يشتینه بكوژه راسته‌قينه‌كه و ئەويش به دوور و دريژي باسي تاوانه‌كه‌ي بۆ كردين و چۆنييه‌تي نه‌جامدانی ئەم تاوانه گه‌وره و نابوته، ده‌لټي خواي گه‌وره خۆي ويستی لي بوو كه‌وا خۆي ئەم كابرايه به بټي تاوان ده‌ركات پيش ئەوه‌ي دادگا به بټي تاوان ده‌ري كات!

ئەوه‌ي كه ده‌مه‌ويټ لټره‌دا بلټم: ئەم پياوه به راستي حوكمي له سیداره‌دانی به سهردا درابوو به هۆي شايه‌تيدانگي ناره‌واوه ئەگه‌ر خواي گه‌وره ده‌ريازي نه‌كردبايه، كه‌وابوو شايه‌تيدانی ناره‌وا پهنگه ببټته هۆي له سیداره‌دانی كه‌سيك

كه چي تر ټاگات ليږي نبي، ياخود رهنګه بېټه هوي ته وه ي كه سيك هه موو ته مه ني
خوي له به نديخانه دا ته واو بكات كه چي تر ټاگات ليږي نبي!

پيغه مبري خواﷺ ده فهرمويت: ((ان بين يدي الساعة شهادة الزور، و كتمان
شهادة الحق)) واته: له بهر ده ستي قيامه تدا (له پيش قيامه ت) ... شا به تيداني درو و
شاردنه وه ي شا به تي حه ق هه يه)).

جا هه ركه سي شا به تي حه ق بشاريته وه نه وا تاوانبار هه روه كو خوي گه وره
ده فهرمويت: ((وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ إِثْمٌ قَلْبُهُ)) البقرة: ۲۸۲، واته: هه ركه سيك
كيتمان ي شا به تي بكا و بشاريته وه، به راستي دلي خوي ژه نګاوي و تاوانبار
ده كا)).

جا نه گه ر داوايان لي كړي كه وا شا به تي بده يت نه وا شا به تي حه ق بده، ټاګاډار
به سویتد به درو نه خوي و له كاتيكا خوت باش ده زانيت كه وا له راستګويان نيت
چونكه نه مه پي ده ليتن سویتدی درو (يمين الغموس) خاوه نه كه ي نقومي ټاګري
دوزه ده كات.

له نيشانه كاني قيامه ت: زوريك له خه لكی ټاواته خوازي مردن ده بن له بهر
توندي نه وه موو تاقيكردنه وانه ي توشيان ده بيت له دنيا يا له دينه كه ياندا.
له هه ردو و كتيبي (صحيح) دا هاتووه له فهرمووده ي (أبو هريره) وه كه وا
پيغه مبري خواﷺ فهرموويه تي ((لا تقوم الساعة حتى يمر الرجل بقبر الرجل فيقول:
يا ليتني مكانه)) واته: قيامه ت پرونادات تاوه كو پياويك به ته نيشتي گوري
كا براه كدا تينه په پيت و بليت: خوزګه من له جيږي نه و بوايه م)).

له ((معجم الطبراني الأوسط و الصغير)) و الضياء المقدسي له ((المختارة)) دا به
سه نه ديكي (حسن)^۱ هاتووه له فهرمووده ي (أنس) وه كه وا پيغه مبري خواﷺ

۱- أخرجه البخاري كتاب الفتن، باب لا تقوم الساعة حتي يُقبض أهل القبور (۷۱۱۵)، و مسلم كتاب الفتن،
باب لا تقوم الساعة حتي يمر الرجل بقبر الرجل فيتمنى أن يكون مكان الميت من اليلاء (۵۳ / ۱۵۷).

۲- أخرجه الطبراني في ((الأوسط)) (۹۳۷۶)، و ((الصغير)) (۱۲۹/۲)، و عبدالرزاق في ((مصنفه)) (۶۷۸۰)،
والعقيلي في ((الضعفاء)) (۴ / ۱۹۵)، وابن عدي في ((الكامل)) (۲ / ۷۰۵)، وابن الجوزي في ((الواحيات)) (۱۴۹۱)،

فهرموويه تي: ((بين يدي الساعة أو من أمارات الساعة أن يظهر موت الفجأة)) واته: له بهر دهستي قيامه تدا يان له نيشانه كانی قيامه ت نهويه كهوا مردنی كت و پې پهيدا ده بیټ)) جا مردنی له ناکاویان مردنی كت و پې نیشانه یه كه له نیشانه كانی قيامه ته، واده زانم كهوا مردنی كت و پې نۆر بووه، له ناکاودا پیټ ده لټن: نهو كهسه ی كهوا پیټش كه میك له كه لیدا بوویت مرد! تو سه رسام ده بیټ و ده لټیت: دوینی له نوسینگه كه پټكه وه بووین! یان له سه ركاره كه! كه چی نه م به یانییه مردوه! نه وه چۆن بوو؟ خو نهو له پیټشان هیچ نه خوشییه کی نه بوو... نهو به نه خوشی دل و ده ستان (سکته القلبیه) مردوه یان توشی جه لده بووه. نه م جوړه نه خوشیانه ی كه ئیستا ده یانیسین له پیټشان هیچمان ده رباره یان نه بیستوه، به لټی... ئیمه ئیستا له سه رده میكدا ده ژین نه خوشی نه وتوی تیدا پهيدا بووه به هیچ شیوه یه كه پیټشیا نمان نه یانیستوه وه نه گهر پرسیا ری هۆکاره كانم لی بکه ی! نهوا زوره، له فهرمووده یه كدا كه (ابن ماجه و الحاکم) به سه نه دیکي (صحیح) ریوایه تیان کردوه له فهرمووده ی (عبدالله ی کوپی عمر) وه كهوا پیغه مبه ری خوا لله فهرموويه تی: ((یا معشر المهاجرین، خمس إن ابتلیتم بهن و أعوذ بالله أن تدرکوهن: لم تظهر الفاحشة في قوم قط حتى يعلنوا بها إلا فشا فيهم الطاعون والأوجاع التي لم تكن مضت في أسلافهم)) واته: نه ی گرووی كۆچه ران... پیټنج شت هه یه نه گهر توشی بېن، په نا به خوا ده گرم كه ئیوه پیی بگه ن: له هه ر میلله تیکدا خراپه کاری (زینا) ناشکرا بیټ و تاكو بانگه وازی بۆ بکه ن ئیللا تاعون و نه خوشی وایان تیدا بلاو ده بیټه وه كه له پیټشینه کانیاندا نه بووه)).

نه ی خودایه...!! ئیمه له پیټشدا ده رباره ی (الأزمة القلبیه) هیچمان نه بیستبوو... هه روه ها ده رباره ی جه لده ی میټشك و شیرپه نجه ی خوین و نه خوشی

ورواه أبو عمرو الداني في ((الفتن)) (٣٩٥، ٣٩٩) وابن أبي شيبة في ((المصنف)) (٤٨/٣) عن الشعبي مرسلاً، وصححه الشيخ الألباني بشواهد في ((الصحيح)) (٢٢٩٢)، وعزاه للضياء (ق ١٦١ / ٢).
١- أخرجه ابن ماجه، كتاب الفتن، باب العقوبات (٤٠١٩)، والحاكم (٥٤٠/٤)، وأبو نعيم في ((الحلية)) (٣/ ٢٢٠) و (٢٣٢/٨، ٢٣٤)، والطبراني في ((الأوسط)) (٢٨٧/١)، وصححه لشواهد الشيخ الألباني في ((الصحيح)) (١٠٦).

كه مېوونه ي به رگري (نايدن) و (الزهمير) ... هتد، هيچمان نه بېستېوو ... جوړه ها نه خوځي، داوا له خوا ده كه م كه نه خوځي موسلمانان چاره سر بكات .

پيغه مېري خوا ﷺ ده فرموي: ((لم تظهر الفاحشة في قوم قط حتى يعلنوا بها إلا فشا فيهم الطاعون والأوجاع التي لم تكن مضت في أسلافهم الذين مضوا، ولم ينقصوا المكيال والميزان إلا أخذوا بالسنين وشدة المؤنة وجور السلطان عليهم، ولم يمنعوا زكاة أموالهم إلا منعوا القطر من السماء، ولولا البهائم لم يمطروا، ولم ينقضوا عهد الله ورسوله إلا سلب الله عليهم عدوا من غيرهم فأخذوا بعض ما في أيديهم، وما لم تحكم أئمتهم بكتاب الله ويتخيروا مما أنزل الله إلا جعل الله بأسهم بينهم)) واته: له هر ميله تيكد خراپه كاري (زينا) ناشكرا بيت و تاكو بانگه وازي يو بكن ئيلا تاعون و نه خوځي و ايان تيدا بلاو ده بيتوه كه له پيشينه كانياندا نه بووه، ساخته له كيش و ته رازوودا بكن ئيلا توشى قات و قري و سه ختى بزيوى و سته مى كاربه دهستان له سهريان ده بن، هر كاتيك ده ست بگرته وه له دانى زه كاتى ماله كانيان ئيلا خواي گه وړه بارانيان لى ده گريته وه، كه گه ر گيانله به ران نه بوايه نه وا بارانيان يو نه ده بارى، هر كاتيك په يمانى خوا و پيغه مېري ﷺ بشكيتن ئيلا خواي گه وړه دوژمنيك جگه له خويان زال ده كات به سه رياندا، هه ندى له وهى كه له بهر ده ستياندايه ده ييات، هر كاتيك پيشه واو كاربه ده ستانيان حوكم به قورئان نه كهن و به ثاره زوى خويان لى هه لبرزين ئيلا خواي گه وړه ناكوكى ده خاته نيوانيان)).

ئايا هيچ شتيك ماوه پيغه مېري خوا ﷺ نه يگوتبيت؟ ايا نه مه نه و واقيعه تالهى ئيمه نيه !؟ ايا نه م نوممه ته ئيسنا به و شيوه يه ناژيت؟ ئيلا مه گه ر كه سانتيك نه بيت خواي گه وړه خوى ره حمى پتيان كرديت ...

خواي گه وړه ده فرموي: ((إلا الذين آمنوا وعملوا الصالحات وقليل ما هم)) (سورة ص) واته: نه وانه نه بيت كه باوه ريان هيناوه و كرده وه چا كه كانيان كرده وه، دياره نه وانه يش زور كه من)).

خواي گه وړه ده فرموي: ﴿وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ﴾ سبا: ۱۳، واته: به لام له به نده كانم كسه ميكيان سوپاسگوزارن)).

خوای گه وره ده فەرمویت: ﴿وَإِنْ تُطْعَ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ (الأنعام: ۱۱۶)، واتە: ئەگەر لە ژۆریی خەلکانی ئەم سەر زەوییه، کە بێ باوەڕن پەڕەوی بکەیت لە ڕێگەی خوات ئەدەن و چەواشە و سەر لێشیاوت ئەکەن.))

جا پێغه مبه‌ری خوا ﷺ باسی ئەم واقعیەمان بۆ دەکات بەم دیمەنە پێغه مبه‌رایه‌تییه روون و ئاشکرا و راستییە دەرپارەیی مردنی کت و پڕ، ئەم جوړە مردنەش بە شیوەیه‌کی ئاشکرا دەرکەوتوو و نمونەی ژۆرمان لە باره‌یه‌وه هه‌یه و ژۆریه‌مان ده‌یزانین، جا هەر کاتی‌ک لە جیگایه‌کدا جه‌نگ روو بدات و فیتنه‌ و مه‌ینه‌تی تیدا بلۆ ببیته‌وه ده‌بیینی ژۆریی خەلکی له‌ هه‌موو کاتژمێرێکدا خۆزگه‌ به‌ مردن ده‌خوازێت — داوا له‌ خوا ده‌کەم ئاسایشی ئێمه‌ و ئێوه‌ بپارێزێ و هه‌روه‌ها نیعمه‌ت و خۆشگوزرانی و جیگیربوونمان لێ تێک نه‌دات و خه‌می خه‌مباران نه‌هێلێت و کێشه‌ی کێشه‌داران نه‌هێلێ و په‌ژاره‌ی هه‌موو موسلمانان بنه‌ڕ بکات و هه‌ر خۆی پشت و په‌نامانه‌ و توانای به‌ سەر هه‌موو شتێکدا هه‌یه‌.

چه‌نده‌ها خەلکی هه‌ن هه‌ج شه‌ویک به‌ سه‌ریاندا تێپه‌ر ناییت ئیلا له‌ خوا ده‌پارێنه‌وه و داوای مردنی لێ ده‌کەن که‌سیک ده‌بیینی خه‌یزان و کووله‌یک منداڵی هه‌یه و هه‌موو رۆژێک داوای خه‌رجی لێ ده‌کەن و خواردنی رۆژانه‌یان نییه‌، بێر له‌وه ده‌کاته‌وه ئاخۆ بۆ رۆژی جه‌ژن منداڵه‌کانی چی له‌ به‌ر بکەن! که‌چی له‌ولاشه‌وه که‌سانێک هه‌ن له‌و په‌ڕی خۆشگوزرانی‌دا ده‌ژین و ئاگایان له‌ حاڵی بێ نه‌وایان نییه‌. چه‌نده‌ها خەلکی هه‌ن ئیستا له‌ عێراق و فلسطین و سودان و صومال و ئه‌فغانستان و شیشان و ژۆریی سەر ئەم زه‌وییه‌ خۆزگه‌ به‌ مردن ده‌خوازن له‌ هه‌موو ساتێکدا به‌ بێ هه‌ج زیاده‌ره‌وییه‌ک.

هه‌موو ئەوانه‌ روویداوه‌ به‌و شیوه‌یه‌ی که‌وا خۆشه‌ویست باسی کردووه‌ ﷺ — دایک و باوک و روحم به‌ فیدای بیت — بۆیه‌ ده‌بیینی که‌سیک به‌ ته‌نیشت گوپی که‌سیکی تره‌وه‌ ده‌پوات ده‌لێت: خۆزگه‌ من له‌ جێی خاوه‌نی ئەم گۆپه‌ بوایه‌م... بۆ؟ چونکه‌ فیتنه‌کان ژۆربوونه‌، ئه‌ویش ده‌یه‌وێت دینه‌که‌ی خۆی بپارێزێت و له‌

ده سټي نه دات تاوه كو به گوټرايه لاييه وه بگاته خواكه ي خوي.
هه ندي له نه هلي زانست و زانياري ده لټين: خوژگه به مردن ده خوازيت له بهر
توندي به لا له كارو باري دونيادا، كابرايه كه ته نها پارويي كه خواردن شك نابات و
دهر خواردي منداله كاني بدات، بوي رهنگه جاري وا هه بيت خوي ببينيته وه ناچار
بيت به كه وټنه ناو حه رame وه جا له خوا ده پارټته وه كه گياني بكيشي له پيش
نه وه ي ده سټي بو حه رام دريژ بكات .

به لام پيغه مبهري خواص^۱ ده فهرميټ هه روه كو له هه ردوو كتيبي (صحيح) دا
هاتووه له فهرمووده يه كي (انس) هوه: ((لا يتمنين أحدكم الموت من ضر أصابه، فإن
كان لا بد فاعلا، فليقل: اللهم أحيني ما كانت الحياة خيرا لي، وتوفني إذا كانت الوفاة
خيرا لي)) واته: با هيچ كهس له نيوه خوژگه به مردن نه خوازيت له بهر زيان و
زه رهيټ كه پي ده گات، نه گهر هه ناچار بوو بيلټ نه وا با بلټ: خودايه بمزټنه
نه گهر زيان بو من باشتره، و بممريته نه گهر مردن بو من باشتره)).
براهم... به وردى سهرنجي نه و پارانه وه يانه ي پيغه مبهري^۲ بده كه تو نټستا
دهيخوينته وه و به وردى بيرى لي بكه روه .

(سهل ي كوي عبدالله التستري) ده لټيت: ((هيچ كه سيټ خوژگه به مردن
ناخوازيت ته نها سي كهس نه بيت: كابرايه كي بي ناگايه له وه ي كه له پاش مردن
چي هه يه، كابرايه كه ده يه ويټ له قه دهري خوا هه لټيت و كابرايه كي تامه زروي
گه يشته به ديدنه خوي پهره ردگار)).

جا نه وه كه سه ي كه بي ناگايه له وه ي كه له پاش مردن چي هه يه له وه موو
كاره ساته ده يه ويټ له دونيا هه لټيت كه چي نازانيت چي له پيشي هه يه، يان چي
توش ده بيت و چي ده بيني، كابرايه كه ده يه ويټ بمريټ له ترسي توش بووني فيتنه
وه له ترسي نه وه ي كه خوي گهره ته قديري كردووه و كابرايه كي خو شه ويست و
تامه زروي بينين و ديدنه خوي گهره ده كات .

۱- أخرجه البخاري كتاب المرضي، باب نه ي تمني المريض الموت (٥٦٧١)، ومسلم كتاب الذكر والدعاء، باب
كراهة تمني الموت لضر نزل به (٢٦٨٠).

جا ليټره دا پيغه مبهري نه كره م ﷺ ده فهرمويت: هره كو له هره دوو كتيبي (صحيح) دا هاتوو له فهرمووده يه كي دايكه (عائيشه) وه: ((من أحب لقاء الله أحب الله لقاءه، ومن كره لقاء الله كره الله لقاءه)) قالت عائشة: فقلت: يا نبي الله أكرهية الموت؟ فكلنا نكره الموت، قال ﷺ: " ليس كذلك، ولكن المؤمن إذا بشر برحمة الله ورضوانه وجنته، أحب لقاء الله، فأحب الله لقاءه، وإن الكافر إذا بشر بعذاب الله وسخطه كره لقاء الله وكره الله لقاءه)) واته: هره كسي حزن له ديدهني خوي گوره بكات نهوا خوي گورهش حزن به ديدهني نهو دهكات، هره كسي حزن به ديدهني خوي گوره نه كرد نهوا خوي گورهش حزن به ديدهني نهو ناكات، عائشه ده ليت: نه ي پيغه مبهري خوا ﷺ ثايا مه به ست رق بوونه له مردن، ثيمه هه موومان رقصان له مردنه؟ پيغه مبهري خوا ﷺ فهرمووي: مه به ستم نهو نه نيه، به لكو كه سي ثيماندار نه گهر موژده ي رحمت و ره زامه ندي و به هه شتي خوي پيډرا نهوا حزن به ديدهني خوا دهكات، كه سي بي باوه نه گهر موژده ي سزا و تووړه يي خوي پيډرا نهوا حزن به ديدهني خوا ناكات و خوايش حزي له ديدهني نهو نيه)).

له ((موطأ الإمام مالك))^۱ و جگه له و به سه نه ديكي (صحيح) هاتوو كه وا كاتي عومري كوپي خه تتاب ته مهني گوره بوو گوتي: ((اللهم كبرت سني، وضعفت قوتي، وانتشرت رعييتي، فاقبضني إليك غير مضيع ولا مفرط)) واته: نه ي خودايه ! ته مه نم گوره بووه، و هيژم نه ماوه و ره عيه ته كه م (ژيړده سته كه م) به ريلاو بووه جا گيانم بكيشه يو لاي خوټ به بي تياچوون و به بي زياده پوهي)).

چه ند پارانه وه يه كي جوانه له نه ميري ثيماندارانه وه عومري كوپي خه تتاب (ره زاي خوي لي بيت)!!

نه م به شه به نيشانه يه كي تر كوټايي پي ده هيتم كه بلار بووه ته وه و زور بووه له م سرده مه دا، راستگو ي باوه رپي كراو باسي كردووه، نهو كه سه ي هه رگيز له

۱ - أخرجه البخاري كتاب الرقاق، باب من أحب لقاء الله أحب الله لقاءه (٦٥٠٧)، ومسلم كتاب الذكر والدعاء، باب من أحب لقاء الله أحب الله لقاءه، ومن كره لقاء الله كره الله لقاءه (٢٦٨٤، ٢٦٨٥).

۲ - أخرجه مالك في (الموطأ) (١٥٠٦)، وأبو نعيم في (الحلية) (٥٤/١)، وابن أبي عاصم في (الأحاديث والمثنوي) (١٠٧/١).

خوږه قسه ناكات ﷺ هه رووه كو ئيمامي نه حمه د له (مسند) هكهيدا و الحاكم له (مستدرک) هكهيدا به سه نه ديكي (صحيح) ۱ ريوايه تيان كردووه له فهرموده يه كي (عبدالله ي كورپي عمرو) هوه ده لئيت: پيغه مبهري خوافه رموويه تي ﷺ: ((سيكون في آخر أمتي رجال يركبون على السروج كأشباه الرجال، ينزلون على أبواب المساجد، نسأؤهم كاسيات عاريات، على رؤوسهم كأسنمة البخت العجاف)) واته: له كوټايي نوممه ته كه مدا پياوانيك دين سواي ته خت ده بن وه كو جلي سه ر و شتر وايه له ده رگاي مزگه و ته كان داده به زن، ژنه كانيشيان پوشتي رووتن، سهريان وه كو بانپشتي و شتر وايه)) .

السروج له زمانه وانيدا: كوي (سرج) ه ئه ويش نه و يه كه له سه ر پشتي و شتر داده نريت وه كو كوپانه و كه ژاوه، هه رووه ها مه به ست له (الرجال): ئه و كه ژاوه يه يه كه ئافره ت سواي ده بيت، به مالي هه ر پياويك ده لئين: رحل.

جا ئيوه ئيستا ده بينن ئوتومبيل هه رووه كو مالي ليها توه، ۲ هه موو تاي به ته ندييه كي تي دا ئاماده يه به ته واوي، به لكو - دوور له رووتان - ئوتومبيلي وا هه يه ئاوده ستى تي دايه، رهنگه هه ر مرؤفك له سه ر كورسيه كه ي داده نيشيت و رهنگه بخه ويت، ئيوه ش ده زانن نه و ئوتومبيلانه ي كه له كه ره فانه ده چيت ... هتد ئه و فهرموده ي پيغه مبهري ﷺ كه ده فهرمويت: ((نسأؤهم كاسيات عاريات على رؤوسهم كأسنمة البخت العجاف)) البخت: جوړي كه له و جوړه و شتره (خوراساني) يانه يه كه له راده به ده ر مليون دريژه، والسنام: ئه و به شه به رزه ي سه ر پشتي و شتره .

جا پيغه مبهري خوا ﷺ وه سفي نه و ئافره ته داپو شراوه رووتنه ي كردووه و شيوه يدا هيتانه به رزه كه ي پرچي كه پي دي ده لئين: (بريني شين) وه كو نه و كو پارهي سه ر پشتي و شتر.

۱- أخرجه أحمد (۲۲۳/۲)، وابن حبان في ((صحيحه)) (۵۷۵۲)، والحاكم (۴۳۶/۴)، وصححه الشيخ الألباني في ((الصحيحه)) (۲۶۸۲).

۲- ونحن لا نجزم بأن هذا هو مراد النبي ﷺ! لا، فالجزم بذلك ضرب من التخمين والظن الذي لا ينبغي ولا يجوز بحال

له پړوايه ټيكي تردا كه له (صحيح مسلم)^۱ دا هاتووه له فهرمووده ي (أبو هريره) پيغه مبهري خواځه فهرموويه تي: ((صنفان من أهل النار لم أرهما...)) واته: دوو كومه ل دين له نه هلي ناگړن و من نه وانم نه بينيوه))

نه ي په روه ردگارمان بمانپاريزه ! ! نه مه فهرمووده ي نه و پيغه مبهريه مېهره بان و بهدياري نيردراويه ﷺ: ((قوم معهم سياط كأذناب البقر))، واته: دهسته يه ك قامچيان پييه هره كو كلكي مانگا وايه)) براكه م ... ناگاداري ستم به، به ناحق هره گيز نازاري هيچ موستلماننك مه ده...

لا تظلمن إذا ما كنت مقتدرًا فالظلم ترجع عقباه الى الندم
تنام عيناك والمظلوم منتبه" يدعوا عليك و عين الله لم تنم

واته: هره گيز ستم مه كه نه گره بوويته كه سيكي به توانا و دهسه لاتدار، چونكه هره دم ستم په شيمان بوونه وه ي به دواويه، تو ده خوي و چاوه كانت له يه ك ده نيست و سته مليكراوېش به ناگايه، دوعات لي ده كات و چاوه كاني خوايش نه خه وتووه.

جا نه و كه سه ي كه نه و قامچييه ي پييه و له خه لكي ده دات به ناحق و نارې وا نه وه له نه هلي ناگړه به شايه تي پيغه مبهري ه لېږدراو ﷺ نه گره ته وېه نه كات و نه گره پيته وه يو لاي خوي به خشنده و ليږدده ((ونساء كاسيات عاريات، مميلات مائلات، رؤوسهن كأسنمة البخت المائلة، لا يدخلن الجنة، ولا يجدن ريحها، وإن ريحها ليوجد من مسيرة كذا وكذا)) واته... نافره تانيكي پوشته ي روت خويان يو پياوان لار ده كه نه و له نجه ولار ده كه نه له ريكردندا سهريان وهك بانپېشتي و شتر وايه، نه وانه ناچنه به هه شته وه و بو نيشي ناكه نه گره چي بو نيشي نه وه نده و نه وه نده روژه ري ده پوات)).

۱- أخرجه مسلم، كتاب اللباس والزينة، باب النساء الكاسيات العاريات المائلات المميلات (۲۱۲۸).

۲ - جمع ذنب، وهو عقب كل شيء، والمراد به هنا: الذيل.

ثيمامى النووى ده فەرمووت: ((ئەم فەرموودەيە يەككە لە موعجيزەكانى پيغەمبەرايەتى، ئەوەى ئەو باسى كردووە لەم دوايانەدا روويداوە جا مەبەست لە خواوەنى السياط ئەو كاربەدەستانەن كە قامچى ستم لە خەلكى دەكەن .

بەلام مەبەستى لە ((كاسيات عاريات)) پۆشتەى رووت، ئەوا چەند بۆچوونىك هەيە:

* يەكەم: پۆشتەن لە نيعمەتەكانى خواى گەورە، بەلام رووتن لە سوپاسگوزارى ئەو.

* دووهم: پۆشتەن لە جل و بەرگدا بەلام رووتن لە ئەنجامدانى چاكەكارى و بايەخ بە دواوژى خۆيان و گرنگيدان بە گوپرايەلى.

* سێيەم: هەندىك لە جەستەى خۆى دەرەخات لە بەر جوانى جا ئەوانە پۆشتەى رووتن.

* چوارەم: جلو بەرگى تەك لە بەر دەكەن كە ئەوەى لە ژێرەوہيەتى وەسف دەكات جا ئەوانە رووتن بەلام پۆشتەن بە مانا.

مەبەست لە (مائلات و مميلات) دەلێن: لە گوپرايەلى خواى گەورە لايانداوە لە پاراستنى دامىنى خۆيان و جگە لەوانە، (و مميلات): جگە لە خۆيان كردەوہەكانى خۆيان فير دەكەن.

دەلێن: مائلات: واتە بە فيزەوہ رى دەكەن وە مميلات: شانەكانيان لار دەكەنەوہ.

دەلێن: مائلات: واتە پرچەكانيان بە لارەوہ دادەهيئن كە ئەويش شيۆەى ئافرەتە داوین پيسەكانى پى دەناسریت، مميلات: بەو شيۆە داھيئانە پرچى ئافرەتانى تر دادەهيئن.

دەلێن: مائلات: لارەبنەوہ و بەرە و لای پياوان مميلات: جوانيەكەى خۆيان بۆ پياوان دەرەخەن.

((رؤسهن كأسنمة البخت)) واتە: سەر و پرچى خۆيان گەورە دەكەنەوہ بەو

قوماش و كلاوانه ي كه دهيدنه سهرى خوياندا تاوه كو وه كو كۆپاره ي وشترى لى
ديت (ئمه به ناوبانگترين مانايه له رافه كردنى فرموده كه).

(المازى) دهليت: رهنكه مهبست له ماناكه ي ئوه بيت: تهماحى پياوان
دهكهن و چاويان داناپوشن به رانبهريان و سهرىان داناخن.

به لام (القاضى) رايه كى ترى هه لى زاردوه كه وا المائلات به شيوه يه كى لاره وه
پرچه كانيان داده هينن، دهليت: مهبستى په لك و هوون و پرچ و توند به ستنه وه ي
بۆ سهره وه و كۆ كردنه وه ي له ناوراستى سهرىان بۆيه به شيوه ي كۆپاره ي وشترى
لى ديت.

دهليت: ئمه به لگه يه له سهر ئوه ي كه وا مهبست له ليچوونى به كۆپاره ي
وشر بهرز بوونه وه ي په لكه كانيان له سهر سهرىان و كۆ كردنه وه ي پرچه كانيان
له وى، زۆر ده بيته وه تاو كو به لايه كى سهريدا مهبست له لان دهكات ههروه كو چۆن
كۆپاره مهبست له لان دهكات.

ابن دريد دهليت: دهلين (ناقة ميلام) ئه گه رها توو كۆپاره كه ي به لايه كدا مهبست له لان
بكات . خوايش له هه مووان زاناره.

فرموده كه ي پيغه مبه ر ﷺ: ((لا يدخل الجنة)) ههروه كو ئه وانه ي پيشوو دوو
بۆچوونى له سهره:

يه كه ميان: مهبستى ئوه يه ئه و كه سه شتى حه رامى حه لال كردوه هه رچه نده
ده زانيت ئوه شتىكى حه رامه بۆيه پيى كافر ده بيت و به هه تا هه تايى له ئاگر دا
ده ميئنه وه و هه رگيز ناچيته به هه شته وه .

دوه ميان: مهبستى ئوه يه كه له گه ل سهر كه وتوه كاندا يه كه م جار ناچيته
به هه شته وه، خوايش باشر ده زانيت)) ته واو بوو.

خۆشكى به ريزم... بۆ خۆ ده رده خه يت و خۆ ده رازينيه وه؟ چۆن به و جل و
به رگه ئابره به ره وه ده رده چيته ده ره وه؟

زۆر به جوانى بير له وه سفه جوانه ي پيغه مبه ر ﷺ بكه ره وه كه وا له سهر ده مه ي
ئهو دا نه بووه... ئافره تيك پۆشاكى له به ردايه به لام رووته !! چۆن؟ چونكه

پوښاکي زور تهنگه جواني جهسته دهرده خات، يان زور تهنگ و سووکه يان له
چهنډ لايه که وه کراوه ته وه ((کاسيات عاريات مميلات مانلات)) له ريکړدنيدا
لاروله نجه دهکات، بويه دلي پياواني بولار ده بيته وه ! يو ئه ي خوښکي به ريژم ؟
سويند به خوا... خواي گه وهر حياجاي له سهرت فهرز نه کردوه و دوو به
دووبوونه وه له گهل پياوي نه جنه بيدا حرام نه کردوه ئيلا له بهر نه وه ي تو
مرواربييه کي پاريزراوي و گه وه ريکي پوښراوي، جا تو دايکي، تو خيزان و
خانه واده ي، تو کچي و تو پوريت، نه گهر تو نيوه ي کومه لگا بيه خشيت و خوتيش
نيوه ي کومه لگه ي که واته تو هه موو کومه لگه ي.

يا درة حفظت بالأمس غالية	واليوم يبغونها للهو واللعب
يا حرة قد أرادوا جعلها أمة	غريبة العقل غريبة النسب
هل يستوي من رسول الله قائده دوماً	و آخر هاديه أبو لهب
وأين من كانت الزهراء أسوتها	من من تقفت خطا حمالة الحطب
فلا تبال بما يلقيسون من شبه	وعندك الشرع إن تدعيه يستجب؟
سليه من أنا؟ لمن أهلي؟ لمن نسبي؟	للغرب أم أنا للإسلام والعرب؟
لمن ولائي؟ لمن حبي؟ لمن عملي؟	لله أم لدعاة الإثم والكذب؟
هما سبيلان يا أختاه ما لهما من ثالث	فاكسبي خيرا أو اكتسبي
سبيل ربك والقرآن منهجه	نور من الله لم يجب ولم يغب

واته: ئه ي نه و مرواربييه ي تا دويني به نرخه وه پاريزراويو، به لام نه مړو
ده يانه ویت بيکه نه جيگه ي گه مه و ياري، ئه ي نه و نازاده ي ده يانه ویت بيته کړيله
به عه قل و به ره چه له ک نامويه، نايه که سيک پيغه مبهري خواسه رکړده ي بيت
هه رده م يه کسانه له گهل که سيکدا پيشره وه که ي نه بو له هه ب بيت؟، چون يه کسانه
که سيک پيشهنگي (زهرا) بيت، له گهل که سيکدا شوين پي (حمالة الحطب) ي
هه لکړدي، هه رگيز گوئي پي مه ده که گومان ده که نه دلته وه، له کاتيکدا تو
شه رعيتک هه يه گهر بانگي بکي ولايت ده داته وه، ليتي بپرسه من کيم؟ نه هل و

ره چه له كم بۇ كړى ده گه پټه وه؟، بۇ رۇځاوا يان بۇ ئىسلام و عه رب ؟، دلسؤزيم بۇ كييه؟ خوښه ويستيم بۇ كييه؟ كاره كم بۇ كييه؟، بۇ خوايه يان بۇ بانگه وازكارانى خراپه كارى و درؤيه ؟، نه وه دوو ريگايه - خوشكه كم - سټيه ميان نييه، بؤيه چاكه به ده ست بهينه يان داواى بكه، ريگاي په روه ردگارت و قورئان په يره وى نه وه، روناكى له خوداوه دانا پوشرىت و بزر نابيت.

خيټراكه خوشكى به ريزم - هر ئيستا - ... نهى گه وه ره به نرخه كه ... نهى مرواريه پوشراره كه ... نهى ياقوته پاريزاره كه ... خيټراكه نهى كچى يه كتاپه رست نهى كچى ئىسلام ... خيټراكه حجابه كه ت داپوشه ... به ره و ره وشت به رزى، به ره و داوين پاكي ...

خواى گه وړه ده فهرمويت: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلِيبِهِنَّ﴾ الأحزاب: ۵۹، واته: نهى په يامبه ركه به ژنه كانه بلئ، به كچه كانه و ژنانى پروادار بلئ: بالا پوښ و عابا كانيان بپيچن به خويانا به شپوه يه كه كه ته واوى سهر و مل و جهسته يان داپوشى)).

كه و ابو خيټراكه نهى خوشكى رۇځواوم .. نهى خوشكى نويزهرم .. خيټراكه نهى خوشكى بالا پوښم ... خيټراكه هر ئيستا بريارى گوپرايه لئ خوا و پيغه مبه ره كه ت بده ... به خوښه ويستى خوا، به خوښه ويستى پيغه مبه ره كهى ... نه ويش به وه ده بئ هر له ئيستا به دوواوه چيتر له مال دهرنه چيت ئيللا به پوښاكيكى شه رعييه وه نه بيت، نابيت - خوشكى به ريزم - هر گيز نه و فهرمووده يه ي پيغه مبه رى خوا ... له بير بكه ي كه ده فهرمويت: ((صَنَفَانِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ لَمْ أَرَهُمَا، قَوْمٌ مَعَهُمْ سِيَاطٌ كَأَذْنَابِ الْبَقَرِ يَضْرِبُونَ بِهَا النَّاسَ، وَنِسَاءٌ كَاسِيَاتٌ عَارِيَاتٌ)) داوا له خوا ده كم هر گيز نه بيته نه و جوړه، هر خوى پشت و په نامانه و تواناي به سهر هه موو شتيكدا هه يه وه داوا له خوا ده كم له دنيا و قيامه تدا دامانپو شيت ...

نزيكبوونه وهی رۆژگار و كه مېوونه وهی كار و زۆرېوونی چروكي و رهزيلي

له نيشانه كانی قيامت: نزيك بوونه وهی رۆژگار...

نيمامی (البخاری) له (صحيح) ^۱ هكهيدا ريوايه تی كړدوه له فهرموده ی (أبو هريره) وه كهوا پيغه مېرې خوا عليه السلام فهرموده تی: ((لا تقوم الساعة حتى يقبض العلم وتكثر الزلازل ويتقارب الزمان ...)) واته: قيامت هه لناسيت تاوه كو زانياری هه لنه گيريت و بومه له رزه ژور نه بيت و رۆژگار نزيك نه بيت وه ((...)) له ريوايه تيكي تر دا هاتوه ((يتقارب الزمان، وينقص العمل، ويلقى الشح)) واته: رۆژگار نزيك ده بيت وه و كار كړدن كه م ده بيت وه و چرووكی ژور ده بيت)).

نيشانه ی يه كه م: له م فهرموده يه دا ((تقارب الزمان))... ئايا مانای نه و فهرموده يه چييه ((حتى يتقارب الزمان))؟ من مانای نه م فهرموده يه به فهرموده يه كي تری پيغه مېرې خوا عليه السلام روون ده كه مه وه، چهنه د جوان و قه شهنگه كهوا هه موو قسه كانمان قسه ی پيغه مېرې خوا بن عليه السلام؟!؟

له (مسند) ی نيمامی نه حمده و (صحيح) ی ابن حبان و جگه له وان به سه نه ديكي (صحيح) ^۲ هاتوه له فهرموده يه كي (أبو هريره) وه كهوا پيغه مېرې خوا عليه السلام فهرموده تی: ((لا تقوم الساعة حتى يتقارب الزمان، فتكون السنة كالشهر، ويكون الشهر كالجمعة، وتكون الجمعة كالיום، ويكون اليوم كالساعة، وتكون الساعة

۱- أخرجه البخاري كتاب الاستسقاء باب ما قيل في الزلازل والآيات (١٠٣٦)، وكتاب الأدب، باب حسن الخلق والسقاء وما يكره من البخل (٦٠٣٧).

۲- أخرجه أحمد (٥٣٧/٢، ٥٣٨)، وابن حبان في ((صحيحه)) (٦٨٤٢)، وأبو يعلى في ((مسنده)) (٦٦٨٠) من حديث أبي هريرة رضي الله عنه.
وله شاهد عن أنس رضي الله عنه أخرجه الترمذي، كتاب الزهد، باب ما جاء في تقارب الزمان (٢٢٣٢)، ووضحه العلامة الألباني في ((صحيح الجامع)) (٧٤٢٢).

كا حترق السعفة الخوصة)) واته: قيامت روونادات تاوهكو رۆژگار نزيك نه بيته وه، جا ساليك وهكو مانگيک ده بيټ و مانگيک وهكو ههفته يهك ده بيټ و ههفته يهك وهكو رۆژيک ده بيټ و رۆژيک وهكو کاتژميړيک ده بيټ وه کاتژميړيکيش وهكو سوتاندي سه عافي داره خورمايهك ده بيټ)) سه لات و سه لام له سه ر نه و كه سه ي كه هه رگيز له خو وه قسه ناکات، جا ئه م نيشانه يه رووي داوه ئيمه پيش چهند رۆژيکي كه م رۆژووي مانگي ره مه زانمان ده گرت ئا ئه وه تا ئيستا چاره پوانی ره مه زانيکي تر ده که ين، هه روه ها ساليک وهكو مانگيکي لي ديټ ! خاوه ن کاريک يان خاوه ن پيشه يهك يان خاوه ن نوسينگه يهك ده رده چيټ، هه ركه ده رده چيټ و ده چيټه سه ر کاره که ي گويي له بانگي نيوه رۆ ده بيټ، هه ركه کاغه زه کان نه مديو نه وديو ده کات و ده ست به هه ر کاريک ده کات ده بيټي کاته که وا ته واو بووه و کاتژميړه که ش رويشت و رۆژه که يش به دوايدا ته واو بوو ... الله اکبر.

ههفته وهكو رۆژ وايه، رۆژيش وهكو کاتژميړه، کاتژميړيش هيچ نيبه وهكو نه و په گه لای داره خورمايهك كه وته خواره وه و سووتا.

ئه م نزيك بوونه وه سه يره بۆ واي ليها توه؟

زاناکان له م بابه ته دا چهند رايه کيان هه يه: گرنگترين را له و را يانه دا که وا دلم پي نارا م بيټ و نه قسم پي رازي بيټ: نه ماني به ره که ته له کاته کاند، واته: به ره که ت له کاته کاند که م بووه ته وه، وه له کاره کاند ! ئايا تاواني ئيمه له وه دا چييه؟ وا مه لي... ئيمه هوکارين، چۆن؟ ! به تاوان و سه ريچييه کانمان، ئايا چاره سه ر چييه و کار چييه؟ به دوو شت: نه وانيش ئيمان و ته قوايه .

خوای گه وړه ده فهرمويت ﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ ءَامَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ الأعراف: ۹۶، واته: نه گه ر خه لکي نه و گوند و شارانه بپوايان هيتابا و له خوا ترسيان بووبا و کاريان به به رنامه ي نه و کردبا ئيمه ش ده رگاي گشت خير و پيټيکي ئاسمان و زه وييمان به رووياندا والا ده کرد)).

جا سه ر زه وي هه مو پړه له خه ير و به ره که ت و نيعمه ت، ئالتوني تيډايه، فوسفات و منجنيز و نه وتي تيډايه و هه روه ها به ره که ت له ناسمانه وه

داده به زیت له پره حمهت و باران و خهیرات، به لّام به ره که تی تیدا نه ماوه و هه لگیراوه و لاواز بووه و کهم بووه ته وه... ده ته ویت شه و ههستی بۆ شه و نویت که چی به ره که ت له کاته که دا نابینیته وه، ده ته ویت په یوه ندی خزمایه تی بگه یه نیت که چی به ره که ت له کاته که دا نه ماوه، ده ته ویت کاریک نه نجام بدهیت که چی کات نییه، جا به شیوه یه کی دیار و ئاشکرا به ره که ت نه ماوه! پیغه مبه ری خواﷺ راستی فهرمووه کاتیک ده فهرمویت: ((لا تقوم الساعة حتى يتقارب الزمان)).

به لّام چۆن جاریکی تر به ره که ت ده گه پیته وه بۆ کار و ته مه ن و وشه و حال و مال و ته ندروستیمان؟ ولّامه که ی هه ر نه وه یه که باسم کرد به ئیمان و ته قوا . به لّام ئیمان ته نها وشه یه ک نییه — داوا له خوا ده که م ئیمان به قسمه تی ئیمه و ئیوه بکات — جا ئیمان بریتییه له: وتن به زمان و باوه پهیئان به دل و کارکردن به نه ندام و په له کان . وه ته قواش بریتییه له: دین و پروگرام و بهرنامه، چونکه تۆ رۆژوو ناگریت ته نها له بهر ته قوا نه بیّت و حج نا که یه ت ته نها له پیناوی ته قوا دا نه بیّت و سه ده قه به هه ژاران ناده یه ت ته نها له پیناوی ته قوا دا نه بیّت هه موو په رسته نه کان له پیناوی ته قوا نه نجام ده دریت چونکه مه به ست له دروست کردنی هه موو دروستکراوه کان ته نها په رسته نه هه روه کو خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ الذاریات: ۵۶، واته: من هه ربویه جنوکه و ناده میزادم دروست کردوه بم په رستن و بمناسن)).

به لّام ئایا ده زانی مه به ست له په رستن ته قوا یه؟ به ئی... خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ البقرة: ۲۱، واته: ئهی خه لکینه! ته نها په روه ردگاری خوتان به رستن که ئیوه و پیشووه کانی ئیوه ی له نه بوون دروستکردوه چونکه ئاوا په رستنیك هیزی پاریزگاری دروست ده کا و به لکو ئیوه ش خۆ بیارینن)).

که وابوو به ته قوا و ئیمان به ره که ت داده بزیته سه ر ته مه ن و سامان و خواردنه کانمان، جا هوی نه مانی ئه م هه موو به ره که تانه ته نها تاوان و سه ریچی

خوځمانه، نه گهر گه پايښه وه و له لای په روږدگارمان ته وېه مان کرد نهوا بهر هکته له ژير پيمان وه هه لده قوليت و له ناسمانه وه بهر هکته مان بق داده به زيت...

له سهرده ميک له سهرده مه کاند دهنکه گه نميکيان له ناو سنوقيکي شوو شه دا ده زيوته وه به قه د ناوکه خورمايه ک بووه و له ژيري نوسراوه: نه م گه نمه له سهرده مي بهر هکته دا له زه وييه وه سوز بووه، جار يکي تر بهر هکته داده به زيته وه (انشاء الله) جا بويه بي هيوا و بي ثوميد مه به...

به لام نه م بهر هکته له سهرده مي پيغه مبهري خوا عيسا دا ده بيت (علي نبينا وعليه افضل الصلاة والسلام)، من باسي نه م بابه ته ده که م به دريژي - انشاء الله - له کاتي باسکردني دابه زيني عيسا ي کورې مه ريه مدا عليه السلام چونکه پيغه مبهري خوا عليه السلام ته نانه ت باسي نه و جلوه رگه ي عيسا ي کردووه کاتي له ناسمانه وه پيوه ي داده به زيت، - انشاء الله - باسي نه وه به دريژي ده که م له جيگه ي خويدا.

جا ليړه وه ده ليتين: نه و نيشانه يه رويداوه به شيوه يه که وا دله که ت پر ده کات به خوځه ويستی و باوه پر به پيغه مبهري خوځه ويستی عليه السلام.

پيغه مبهري خوا عليه السلام ده فهرمويت: ((لا تقوم الساعة حتى يتقارب الزمان، وينقص العمل))، واته: قيامت هه لناسيت تاوه کو روژگار نزيك ده بيتته وه و کار کردن که م ده بيتته وه)) نه ه... به راستي نه مه کيشه که يه... ده بيني ره في کتيبخانه که مان پر ده که ين له چه ندان بهرگي کتيب (مجلدات)، کتيبي نه و تومان هه يه که پيشينه کانمان نه يان بووه به لام کيشه که کيشه ي تيور نييه! که و ابو کو کار کردن؟! کار کردن که م بووه ته وه، نه و يشه نيشانه يه که له نيشانه کاني قيامت، دلنيا به که وا پيغه مبهري خوا عليه السلام راستي فهرمووه ده رباره ي هه رشتيک له خوداي گه وره وه که ده رباره ي نه م دینه هاتبيت ﴿وَمَا يَطْلُقُ عَنِ الْهَوَىٰ﴾ النجم: ۳، واته: قسه و گرفتاري (پيغه مبهري) له رووي هه واوه وه سه وه نييه))، بويه کاتيک به راوردنيک ده که يت له نيوان کار و کرده وه کاني نيمه و کار و کرده وه کاني پيشينه کانمان نه واکه ليتيکي گه وره و جياوازيه يکي زور ده بيني به قه د نيوان زهوي و ناسمانه کان، ده بيني نه وان قسه کانين که م بووه، به لام کرده وه کانين زور بوو وه

ئيمه قسه كانمان زور زورن كه چي كرده وه كانمان كه من .

خوای گه وړه ده فەر مویت: ﴿وَمَا أُبْرِئُ نَفْسِي﴾ إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ ﴿يوسف: ۵۳، واته: خو هه رگیزیش پاكانه بۆ خوځم ناکه م، چونکه نه فس و ده وړون هه میسه فەرمان به خراپه ده دا)). داوا له خوا ده که م راستی و راستگویی بخاته سه زمان و کار و کرده وه مان له هه موو کات و ساتیکدا، به راستی کاتی من خوځم به راورد ده که م له گه ل پېشیننه چاکه کانماندا هه ست به سووکی و گومپاییه کی سهخت ده که م! به راستی کار کردن به شیوه یه کی غه مگین و شه رمه زاری که م بووه ته وه! به راستی ئه م داپرانه بېخیره له نیتوان وته و کرده وه کاندا هوکاریکی زور ترسناکه له هوکاره کانی دواکه وتن و ریسوایی و زه لیلی و لاوازی ئه م ئوممه ته، چونکه به راستی - هه ر وه کو باسم کرد- جيهان ناتوانیت فەرمانپه وایی ئيمه بکات ئیلا له پښگای کردار و داهینان و ره وشت و به رمه م و به خشینه که ی نه بیت، به لی... زور ئه ستمه که زانایه ک حوکم به سه رماندا بکات له رښگای وانه یه کی چاکه وه یان وتاریکی زینگه دار یان ته نانه ت له رښگای ده یان به رگی کتیبه وه که چاپ ده کریت، به لکو ده مانه ویت ئيمه به کردار شایه تی بۆ ئه م دینه بده یان، چونکه ئیمان به بی کردار هیچ بایه خیکی نییه که و ابو کردار به شیکه له ئیمان، پېشینانمان ﷺ هه رگیز کرداریان له ئیمان ده رنه ده کرد، جا ئیمان وته یه به زمان و باوه پھیتانه به دل و کرداره به نه ندانم و په له کان، بۆیه ده بیت ئيمه ئه م قسه یه و ئه م باوه په بگورینه کرده وه یه کی واقعی له سه ر زه وی .

پنځه مبه ری خوا ﷺ فەر موو یه تی هه ر وه کو له (صحیح مسلم)^۱ دا هاتوه له فەر مووده یه کی (أبو هريره) هوه: ((إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى صَوْرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ، وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ)) واته: خوای گه وړه ته ماشای دیمه ن و سامانه کانتان ناکات به لکو ته ماشای دل و کرده وه کانتان ده کات)).

له گه ل مندا بیر له م ئایه ته پیروژانه بکه ره وه، هه ر ده م ئایه ته پیروژه کان دیت و

۱. أخرجه مسلم، کتاب البر والصلة و الآداب، باب تحریم ظلم المسلم و خذله و احتقاره و دمه و عرضه و ماله (۲۵۶۴).

ثيمان و كردار دهكانه هاورپي يهك.

خوای گه وره ده فهرمويت: ﴿وَبَشِّرِ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ﴾ البقرة: ۲۵، واته: ئه ي پيغه مبهري ﷻ مژده بده به وانه ي كه بپويان به خوا و په يامبهري و به پوژي دوايي هه يه و ئاكاره چاك و په سه نده كان ئه نجام ددهن كه بي گومان به هه شت گه ليكيان يو هه يه)).

خوای گه وره ده فهرمويت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا﴾ الكهف: ۱۰۷، واته: بي گومان ئه وانه ي ثيمان و باوه پيان هيتاو كرده وه ي چاكيان ئه نجام دا هه ر له زووه وه باخه كاني فيرده وسمان كردوته جيي (په زييرايبان)).

به لكو خوای گه وره له ئايه تيكي پيروژدا كرداري پيش ثيمان خستووه يو ئه وه ي سه رنجمان يو گرنگي كردار رابكيشي و ده ليت: ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أَنَّىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ النحل: ۹۷، واته: هه ر كه سيك - له نيريان له مي - هه ر كاريكي چاك ئه نجام بداو به ثيمان و باوه پداريش بيت به لين بيت بيژنين به ژيانكي پاك، واته: به ژيانكي به قه ناعه ت و به سه عاده ت، به چاكتريش له وه ي كردويانه پاداشتيان بدهينه وه)) بويه ده بي كردار هه بيت، به لكو له ئايه تيكي پيروژي تر دا له سوره تي (الأعراف) خوای گه وره ده فهرمويت له كوتايي ئايه ته كه دا: ﴿وَنُودُوا أَن تِلْكَمُ الْبَغَّةُ أَوْ رِثْمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ الأعراف: ۴۳، واته: (جا كه به هه شت ده بينن له لايه ن فريشته كانه وه) بانگ ده كرين و پتيان ده گوته ئه م به هه شته ئه و به هه شته بوو به ليتتان پي درابوو ئه مپو به هو ي (ئه و كار و كرده وه چاكانه وه له دونيادا ئه نجامتان دان پيتاندرابوونه خاوه ني، واته: به هو ي ماندوو بووني خوټانه وه بو)).

نه وهك له بهر نه وهی تیروانینتان ده‌كرد یان خۆتان ده‌رده‌خست یان قسه‌تان ده‌كرد! هه‌رگیز وانیه! تیروانین چه‌نده ئاسانه! قسه‌كردن چه‌ند ئاسانه! به‌لام كیشه‌كه نه‌وه‌یه كه‌وا نه‌و قسه‌یه بگۆرپه‌ كرده‌وه، نه‌مه كیشه‌كه‌یه ... هه‌رگیز نه‌م ئوممه‌ته به‌ختیار نابیت له دنیا و قیامه‌تا تاكو نه‌م تیۆره نیمانییه و نه‌م باوه‌په‌ی ناو ده‌كان نه‌گۆرپه‌ واقیعیکی كرداری و به‌رنامه‌ی ژبان، هه‌موو له جیگه‌ی خۆیدا و له‌ بواری خۆیدا.

ئیمه نامانه‌ویت هه‌موو نه‌م ئوممه‌ته ببه‌ بانگه‌وازكار له‌سه‌ر مینه‌ره‌كان، یان وانه‌بیژ له‌ كه‌ناله ئاسمانیه‌كان، نه‌خیر هه‌رگیز... به‌لكو ده‌مانه‌ویت هه‌موو نه‌م ئوممه‌ته ببیته بانگه‌وازكار بۆ دینی خوا به‌ وته و باوه‌په‌یتان و كرده‌وه له‌سه‌ر مینه‌ری نه‌م نیسلامه‌ گه‌وره و بلند، هه‌ریه‌كه‌و له‌ پیگه‌كه‌ی خۆی، هه‌ركه‌سی له‌ جیگه‌ی به‌خششه‌كه‌ی خۆی، تۆ كه‌سیکی پزیشکی نه‌وا له‌ بواره‌كه‌ی خۆتا داهینان دابه‌ینه، تۆ كه‌سیکی نه‌ندازیاری له‌ كارگه‌كه‌ی خۆتا داهینان دابه‌ینه، تۆ كه‌سیکی بازرگانی بازرگانییه‌كه‌ت پێشبخه، هه‌روه‌ها نه‌و دوا‌ی پیشه‌كان به‌ گوێره‌ی نه‌وه‌ی كه‌ خوا‌ی گه‌وه‌ر منه‌تی كردووه به‌ سه‌رتدا له‌ توانا و وزه و شاره‌زاییه‌كه‌ت، به‌ راستی نه‌وه شایه‌تییه‌كه‌ هه‌ركه‌سی بشاریته‌وه سویند به‌ په‌روه‌ردگاری كه‌عه‌ نه‌وا تاوانبار، ده‌بی ئیستا هه‌موو موسلمانێك شایه‌تی بدات له‌ پیناوی نیسلام و دینه‌كه‌یدا، ئیستا ده‌بیت هه‌موو خوشکیکی موسلمان نه‌و شایه‌تییه‌ بدات له‌ پیناوی نیسلام و دینه‌كه‌یدا به‌ وته و باوه‌پ و كردار... خوا‌ی گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿وَنُودُوا أَنْ تِلْكُمْ الْجَنَّةُ أُورِشْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ (الأعراف: ۴۲،) (له‌ پێشدا رافه‌ كرا) .

من پرسیارێك ده‌كه‌م... ئایا ئیوه بیلال ده‌ناسن؟ نه‌و بیلاله‌ی كه‌ بانگ وێژی پیغه‌مبه‌ری خواﷺ بوو... نه‌و كۆیله‌ حه‌به‌شییه‌ كه‌ دینی نیسلام بۆ نه‌وپله‌ و پایه‌ بلند هه‌رزی كرده‌وه ... بۆ نه‌و جیگه‌ به‌رزه ... با ره‌دی نه‌وانه‌ بده‌ینه‌وه كه‌وا گۆرانی به‌ بالای ئازادی و دیموكراسیه‌وه ده‌لێن و پێیان بلێن: به‌ راستی نیسلام نه‌و دینه‌یه‌ كه‌وا به‌كسانی له‌ نیۆ خه‌لكیدا سه‌پاندووه، له‌ نیوان كۆیله‌ و

گه وړه كه پيدا جياوازي نه كړدووه، رښو كه راسه تي به خشيوه ته خوا ترسان، خواي گه وړه ده فهرمويت: ﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَنُكُمْ﴾ الحجات: ۱۳، واته: بئ گومان به پښتريستان لای خوا، نه و نه تانه كه به ته قوا تر و خو پار پښتري بيت، له سنو وړه كانی خوا نه ترازيت)).

ته ماشای بیلال بکه... ثایا پیغه مبهري خواﷺ چي به نه و ده فهرمويت؟ هره وړه كو له (صحيح البخاري و مسلم) دا هاتووه له فهرمووده ی (أبو هريره) دوه كه وا پیغه مبهري خواﷺ فهرموويه تي: ((يا بلال حدثني بأرجى عمل عملته في الإسلام، فإني سمعت دف نعليك بين يدي في الجنة)) واته: نه ی بیلال باسی چا كترین كاريك كه له ئيسلامدا كړد بيتت بؤ بکه، چونكه من گويم له دهنكي پيلاوه كانت بوو له بهر ده ستمدا له ناو به هشتدا)).

بیلالی كورې ره باح؟ به لي... نه و كه سه ی كه له سه ره تاي بانگه وازدا سازار و نه شكه نجه ده درا له سه ر نه و لمه گهر مه ی مه ككه و به ردی گه وړه يان له سه ر سنجی داده نا و نه ویش نه و سر ووده شیرین و خوشه ی ده گوت كه گوئی رڼوگاری پر كړدووه: ((أحد أحد)) پیغه مبهري خواﷺ گوئی له دهنكي پيلاوه كانی بوو له به هشتدا، به لام به چي شتيك گه يشتووه ته نه و پله یه؟ به كړدووه... جا ثایا نه و كړداره چي به كه وا بیلال نه نجامی ده دات؟ تاوه كو له ريگه ی نه ووه گه يشتبيته نه و پایه یه... وه گه يشته نه و پله یه... تا راده یك كه وا پیغه مبهري خواﷺ گوئی له دهنكي پيلاوه كانی بيت له به هشتدا؟ نه مه بابه تيكه سویند به خوا نه گهر بیری لي بکه يته وه نه و عه قلت له ده ست ده ديت، ته ماشاكه و بزانه كه بیلال چي ده ليت... كړداريكه رهنكه به بیری رڼويه ی برا و خوشكاشاندا نه يه ت، بریا له م كار ه تي بگه يشتايه ن و پاشان هي ممه تيك بکه ين بؤ جيبه جي كړدنی، چونكه نه م بابته بابه تيكي تيوري نيه و به س، بابته تيكي قسه و باس نيه هره وړه كو باس م كړد... داوا له خوا ده كه م كه ئي خلاص و وه رگرتنی كړداره كانمان به نسيب بكات...

۱- أخرجه البخاري، أبواب التهجد ((باب فضل الطهور بالليل والنهار)) (۱۱۴۹)، ومسلم كتاب فضائل الصحابة ((باب من فضائل بلال)) (۲۴۵۸).

بيلال گوتی: ((يا رسول الله ﷺ ما عملت عملا أرجى عندي: أني لم أتطهر طهورا في ساعة ليل أو نهار إلا صليت بذلك الطهور ما كتب لي أن أصلي))، واته: ئه ی پیغه مبه ری خواﷺ هیچ کرداریک نییه لای من چاکتر بیت له وه ی که هر کاتیک دهستنویژ بشۆرم له هر ساتیکی شه و یان روژدا ئه واهو بهو دهستنویژه چه ند رکاتیک نویژ ده که م))، (مه به سستی نویژی ده ست نویژه).

ته نها! هر که دهستنویژیک بگریت به پیی ئه وه ی خوا ویستی لی بیت نویژ ده کات، ئه مه ئه و کرداره بوو که گه یاندیه ئه و پله و پایه یه؟؟

به لی... له (صحیح مسلم)^۱ دا هاتوو له قه رموده یه کی (أبي ذر) وه که و پیغه مبه ری خواﷺ قه رمویه تی: ((لا تحقرن من المعروف شيئا، ولو أن تلقى أخاك بوجه طلق)) واته: هر گیز چاکه به که م مه زانن، هر چه نده ئه گه ر به بزه یه که وه بگه یته برایه کی خۆت)). رهنگه کرداریک لای خه لکی گه وره بیت که چی لای خودا وه ند زۆر سووکه و هیچ کیشیک و به هایه کی نییه، چونکه خاوه نه که ی له پیناوی خوادا نه یکردوو، یا خود رهنگه کرداریک لای خه لکی سووک و بی نرخ بیت به لام لای خودا وه ند زۆر گه وره و مه زنه... چونکه خاوه نه که ی ته نها له پیناوی خوادا ئه نجامی داوه ((إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَّا نَوَى))^۲، واته: کرده وه و په رسته شه کان ته نها به نیه ته وه ده بن وه هه موو که سیکیش ته نها ئه وه ی بۆ هه یه که نیه تی لی هیناوه)).

کیشه که کیشه ی راستی له مه به ست و نیه تدایه... رهنگه تۆ ته نها جونه یه ی به سه ده قه بده یت و پییش هه زار جونه یه بکه ویت، به لکو پییش یه ک ملیۆن جونه یه بکه ویت، چونکه خوی گه وره هیچ کرده وه یه ک وه رناگریت ته نها ئه وانه نه بیت که ته نها له پیناوی خۆیدا بووه و راست و ریک و پیک بووه واته: به گویره ی رینمایی پیغه مبه ری خواﷺ بووه.

۱- أخرجه مسلم، كتاب البر والصلة والآداب، باب استحباب طلاقه الوجه عند اللقاء)) (۲۶۲۶).

۲- أخرجه البخاري كتاب بدء الوحي، باب كيف كان بدء الوحي على رسول الله ﷺ (۱) ومسلم كتاب الإمارة باب قوله ﷺ: ((إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ)) (۱۹۰۷).

تو باش ده زانیت که و ئافره تیک چوره دۆزه خه وه به هۆی پشیله یه که وه به ندی کردبوو ئه و نه خواردنی ده دایه و نه ئازادی کردبوو بۆ ئه وهی خۆی شتیک پهیدا بکات، که چی ئافرتیکی داوین پیس له داوین پیسه کانی به نی ئیسرائیل چوره ته به هه شته وه به هۆی سه گیکه وه که پیلاره که ی ده رکردبوو و پری له ئاو کرد و ئاری پیدایه و ئه ویش خواردییه وه خوای گهور سوپاسگوزاری بوو وه له تاوانه کانی خوش بوو.^۲

چهند مانایه کی جوان و ریک و پیکن ئه گهر مرؤفایه تی لئی تی بگهن ئه و ملکه چی فرمانه کانی خوای گه و ره ده بوون، به خۆشه ویستییه وه به ره و لای پیغه مبه ری خوا^۳ ده هاتن، ئافره تیک ده چیته دۆزه خه وه به هۆی پشیله یه که وه و داوین پیسیک ده چیته به هه شته وه به هۆی سه گیکه وه ! الله اکبر ! ! ئه مه یانی چی؟ به راستی دینه که مان دینیکی نایاب و بێ وینه یه .

ته ماشای (ربیعە ی کوری کعب الاسلمی) بکه ... فه رموده که له (صحیح مسلم)^۴ دا هاتوه ده لیت: ((کنت أبيت مع رسول الله ﷺ ...)) واته: هه ندی شه و لای پیغه مبه ری خوا^۳ ده مامه وه ((قال: فأتيت به بوضوءه وحاجته)) واته: ئاوی ده ستوئیز و پتوویستییه که یم بۆ هیئا)) باش به یه نه پش چاوی خۆت، پیغه مبه ری خوا^۳ له خه وه ستا، بینی (ربیعە) هه موو پیدایه ویستییه کی بۆ ئاماده کردوه بۆیه پیغه مبه ری خوا^۳ ره نگه ویستییتی پاداشتی (ربیعە) بداته وه له بهر زرنگ و زیتی و تیگه یشتنه که ی، بۆیه پیغه مبه ری خوا^۳ به ربیعە ده لیت: ((سل يا ربیعة " فقلت: أسألك مرافقتك في الجنة . فقال النبي ﷺ: أو غير ذلك؟)) واته: داوا بکه ئه ی (ربیعە) ... گوتم: داوات لی ده که م بیمه هاوړیت له به هه شتدا، پیغه مبه ری خوا^۳

۱. أخرجه البخاري كتاب بدء الخلق، باب خمس من الدواب فواسق، يقتلن في الحرم (۲۳۱۸) وكتاب المساقاة ((باب فضل سقي الماء)) (۲۳۶۵)، ومسلم كتاب البر والصلة والآداب ((باب تحريم تعذيب الهرة ونحوها من الحيوان الذي لا يؤذي)) (۲۲۴۲) وكتاب السلام ((باب تحريم قتل الهرة)) (۲۲۴۲/۱۳۳) من حديث ابن عمر رضي الله عنهما، ورواه مسلم من حديث أبي هريرة رضي الله عنه (۲۶۱۹).

۲. أخرجه البخاري كتاب بدء الخلق، باب إذا وقع الذباب في شراب أحدكم فليغمسه (۲۳۲۱) و(۲۴۶۷)، ومسلم كتاب السلام ((باب فضل سقيا البهائم المحترمة وإطعامها)) (۲۲۴۵) من حديث أبي هريرة رضي الله عنه.

۳. أخرجه مسلم، كتاب الصلاة ((باب فضل السجود والحث عليه)) (۴۸۹).

گوتی: جگه له و داوايه ؟)) مهبه سستی نه وه په هېچ ناواتيكي تړت نيبه ؟ ((قلت: هو ذاك)) واته: گوتم: نه خيږ ته نها نه وه داواكه مه)) هېچ هيو و ناواتيكي ترم نيبه جگه له وه، نايا پيغه مبهري خواخه وازی لي هينا؟ هه رگيز نه خيږ .. به لكو پيغه مبهري خواخه فهرمووی: ((فأعني على نفسك بكثرة السجود)) واته: تيبكوشه به سوژده زور بردن)) كار بكه و تيبكوشه ... ده بي سوژده كانت زور بكه يته وه، ده بي ملكه چ برونه زياتر بكه يته وه ... ده بي شه و نويزه كانت زورتر بكه يته وه، ده بي كار بكه يت و نه و قسانه ي ده يكه يت بگوړپته كردار ..

نهمه (أبو بكر الصديق) ؓ، يه كه م پياوه له م نوممه ته دا له پاش پيغه مبهري خوار له (صحيح مسلم) دا هاتوه له فهرموده ي (أبو هريره) وه كه وا پيغه مبهري خواخه پرسياړ له هاوه لاني ده كات له پاش نويزي به ياني و ده فهرمويت: ((من أصبح منكم اليوم صائماً ؟)) قال أبو بكر ؓ: أنا، قال: ((فمن تبع منكم اليوم جنازة ؟)) قال أبو بكر ؓ: أنا، قال: ((فمن أطلع منكم اليوم مسكيناً ؟)) قال أبو بكر ؓ: أنا، قال: ((فمن عاد منكم اليوم مريضاً ؟)) قال أبو بكر ؓ: أنا، فقال رسول الله ﷺ: ((ما اجتمعن في امرئ، إلا دخل الجنة))، واته: كي له نيوه نه مړو به رږډوه؟ نه بو به كر فهرمووی: من، پيغه مبهري خواخه فهرمووی: كي له نيوه نه مړو شويني جه نازه كه وتوه؟ نه بو به كر فهرمووی: من، پيغه مبهري خواخه فهرمووی: كي له نيوه نه مړو ناني هه ژاريكي داوه؟ نه بو به كر فهرمووی: من، پيغه مبهري خواخه فهرمووی: كي له نيوه نه مړو سهرداني نه خوشي كړدوه؟ نه بو به كر فهرمووی: من، پيغه مبهري خواخه فهرمووی: نه و ئاكارانه له هېچ كه سيكدا كو نابيته وه نيللا ده چيته به هه شته وه)) .

ته ماشاي نه و هه موو كاره بكه له يه ك رږډا! نه وه (أبو بكر الصديق) ه كه چي هه رگيز نه يده گوت: من پياوي يه كه مم له م نوممه ته دا ومن موژده ي به هه شتم پي دراوه و چيتر دانيشيت و پشوو بدات! نه خيږ .. چونكه نه و نه گه يشتوه ته نه و

۱- أخرجه مسلم، كتاب الزكاة، ((باب من جمع الصدقة و أعمال البر)) (۱۰۲۸)، وهو في كتاب فضائل الصحابة باب فضائل أبي بكر ؓ.

پايه ته نه په ريځاي كرده وه نه بيت و له گه ل نه و باوه په ي كه به به توي له دلدا جيگير بوو وه هيچ كه س نه گه يشتووه ته نه و لوتكه يه ته نه نه و نه بيت .

پيغه مبهري خوا عليه السلام ده فهرمويت: هره كو له هردو كتيبى (صحيح) ^۱ دا هاتوو له فهرموده ي (أبو هريره) وه: ((من أنفق زوجين في سبيل الله، نودي من أبواب الجنة: يا عبد الله هذا خير، فمن كان من أهل الصلاة دعي من باب الصلاة، ومن كان من أهل الجهاد دعي من باب الجهاد، ومن كان من أهل الصيام دعي من باب الريان، ومن كان من أهل الصدقة دعي من باب الصدقة))، فقال أبو بكر رضي الله عنه: بأبي أنت وأمي يا رسول الله ما على من دعي من تلك الأبواب من ضرورة، فهل يدعى أحد من تلك الأبواب كلها، قال: " نعم وأرجو أن تكون منهم))

له ريوايه تيكي ترده كه (ابن حبان) ريوايه تي كرده وه به سه نه ديكي (صحيح) ^۲ له فهرموده ي (ابن عباس) وه كهوا پيغه مبهري خوا عليه السلام پي فهرموه: ((نعم وأنت هو يا أبو بكر)) واته: به لي، تو نه و كه سه ي نه ي نه بو به كر).

بزانه كهوا نه م كيښه يه ته نه كيښه ي هيو و ثاوات نيه ... خوي گوره ده فهرمويت: ﴿لَيْسَ بِأَمَانِيَكُمْ وَلَا أَمَانِي أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ﴾ النساء: ۱۲۳، واته: پاداش و به رزونمكردن و به لینه كاني خوا نه به ثاوات و ناره زوي نيويه نه ي موسلمانان! نه به ثاوات و ناره زوي خاوه ننامه كانيښه به لكو به هول و تيكوښان و گوپرايه لي كردني خوايه).

نه وه تا پيغه مبهري خوا عليه السلام به (فاطمة الزهراء) و بيلبله ي چاوه كاني و جگه ر گوزه و خوزه ويستی دله كه ي و خوزه ويستی نيمه ي موسلمانان ده فهرمويت: ((يا فاطمة بنت محمد، سليني ما شئت لا أغني عنك من الله شيئاً)) واته: نه ي فاطمة ي كچي محمد، هر شتيك ويستت له سهره داوام لي بكه دلنيابه كه هيچ قازانجيكت

۱- أخرجه البخاري كتاب الصوم ((باب الريان للصائمين)) (۱۸۹۷)، ومسلم كتاب الزكاة ((باب من جمع الصدقة وأعمال البر)) (۱۰۲۷).

۲- أخرجه ابن حبان في (صحيحه) (۶۸۶۷) ولم يظه: أنه عليه السلام قال: ((يدخل الجنة رجل فلا يبقى أهل دار ولا أهل غرفة إلا قالوا: مرحباً مرحباً إلينا إلينا))، فقال: أبو بكر: يا رسول الله، ما ترى على هذا الرجل من ذلك اليوم؟ قال: ((أجل وأنت هو يا أبا بكر)).

پي ناگه يه‌نم له لاي خواي پهره‌ردگان) وه فهرمووده كه له ههر دوو كتيبي (صحيح)^۱ دا هاتووه له فهرمووده‌ي (أبو هريره) وه.

له (صحيح مسلم)^۲ دا هاتووه له فهرمووده‌ي (أبو هريره) وه كه وا پيغه مبهري خوا^۳ فهرموويه‌تي: ((... ومن أبطأ به عمله لم يسرع به نسبه))، واته ... ههركه سيك كرده وه كانی دواي بخه‌ن نه‌وا په‌چه‌له كه كه‌ي پيشی ناخات).

من لیتره‌دا جه‌خت له‌سه‌ر بابته‌تي كار كردن ده‌كه‌م - داوا له خوا ده‌كه‌م راستگویی به نسیبی ئیمه و ئیوه بکات - چونكه ئه‌م ئوممه‌ته هه‌رگیز رزگاری ناییت و له دونیادا له نئو ئوممه‌ته‌كاني سه‌ر زه‌ویدا و له دوا رۆژدا له به‌ر ده‌ستی خواي گه‌وره‌دا ئیلا به كرده‌وه‌ي چاك نه‌بیټ . . . ته‌نها به‌وه نه‌بیټ ئه‌و زانیارییه‌ي كه گوییستی بوویت و فیری بوویت بیگۆرپته واقعیکی کرداری و به‌رنامه‌ي ژيان .

قسه‌كردن ده‌ریاره‌ي كار و كرده‌وه باسیکی دوور و درێژه وه ئیمه‌یش له‌وپه‌ری پئویستیداین بۆ ئه‌و كار... چونكه به راستی كیشه‌كه له‌وه‌دایه كه‌وا ئیمه دابراڤنێکی زۆر ترسناك ده‌بینین له نئوان وته و كرده‌وه‌دا، ره‌نگه ته‌ماشای مرقفینك بكه‌یت و سه‌رسام بیت به قسه‌كاني و له گه‌ل قسه‌ خۆشه‌كانیدا تیکه‌ل بیت به‌لام له په‌كه‌م گۆرپه‌پانی كاردا خاوه‌نی ئه‌و هه‌موو قسه‌ خۆشانه تیبكه‌ویت، ئه‌گه‌ر كاتی به ده‌ره‌م و دینار مامه‌له‌ت له گه‌لدا بکات سه‌رسام ده‌بیت و ده‌لئیت: کوا هه‌موو ئه‌و قسانه‌ي كه دوویاره‌ي ده‌كرده‌وه؟! دابراڤ له نئوان وته و كاردا! ئه‌مه‌یشه دله‌كان پر ده‌كات له دوووی! !

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٢﴾ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾ الصّف: ۲-۳، واته: ئه‌ي نه‌وانه‌ي باوه‌پتان هیناوه! بۆچی شتی ده‌لئین و ره‌فتاری پي ناكه‌ن؟ (۲) خوا له لاي سه‌خته كه شتی بلئین و کاری پي نه‌كه‌ن! (۳)).

۱- أخرجه البخاري كتاب الوصايا ((باب هل يدخل النساء والولد في الأقارب)) (۲۷۵۲)، ومسلم كتاب الإيمان باب في قوله تعالى ((وَأَنْذَرُ عَشِيرَتِكَ الْأَقْرَبِينَ)) (۲۱۴) سورة الشعراء)) (۲۰۴)
۲- أخرجه مسلم، كتاب الذكر والدعاء ((باب فضل الاجتماع على تلاوة القرآن وعلى الذكر)) (۲۶۹۹).

خوای گه وره ده فەرمویت ﴿اتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ نَتْلُونَ
الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ البقرة: ۴۴، واته: ناخو کهي راسته ټيوه فەرمانی چاکه به
خه لکی بدهن که چي وا خوټان له بیرده کهن و گوئی نادهن؟ و له کاتيکدا يو
خوشتان کتیبی ته ورات ده خویننه وه و به رده وام ده وری ده که نه وه و
خویننده وارن؟! داخو بیریکي ورد و تیژ به کار ناهینن و ژیرنابن و له و کاره
ناپه سه ندانه ناگه پښه وه؟)).

کوا راستی له و ته کاند؟ کوا راستی له کاره کاند؟ کوانی وه فا و په یمان پاریزی؟
کوا سپارده؟ کوا پیاوړه تی؟ کوا خانه دانی؟ کوا جوامیری؟ کوا کردار؟ کوا ره و شتی
پیغه مبهري ﷺ له ناو نه م نوممه ته دا؟ به لئ... ده بیت و ته و کرده وه یه بگرن و جووت
بن.

ټیمامی (البخاری و مسلم) ^۱ ریوايه تیان کردووه له فەرمووده ی (أسامه ی کوی
زید) وه که وا پیغه مبهري ﷺ فەرموویه تی: ((یؤتی بالرجل يوم القيامة، فيلقى
في النار، فتندلق أقتاب بطنه، فيدور بها كما يدور الحمار بالرحى، فيجتمع إليه أهل
النار، فيقولون: يا فلان ما لك؟ ألم تكن تأمر بالمعروف، وتنهي عن المنكر؟ فيقول:
بلى، قد كنت أمر بالمعروف ولا آتیه، وأنهى عن المنكر وآتیه)) واته: که سیک ده هیئن
له روژی قیامه تدا و فری ده دریته ناو ناگره وه، هه موو ریخو له کانی ناو سکی له
جیکه ی خو ی درده چن، جا پیوه ی ده سوپیته وه هه روه کو گویدریژ به ده ستاردا
بسورپیته وه، جا نه هلی دوزه خی له سهر کو ده بیته وه و ده لئین: ئه ی فلان نه وه
چیته؟ ئایا تو نه بووی فەرمانت پی ده کردین به چاکه و نه هیت ده کردین له خراپه؟
نه ویش ده لئیت: به لئ، من فەرمانم به ټيوه ده کرد و خو م نه نجام نه ده دا و نه هیم
ده کرد له خراپه و که چي خو م نه نجام ده دا)).

له نه سهر دا هاتووه له ټیمامی (علی) وه — هه رچه نده له بهر سپارده ی

۱ - أخرجه البخاري كتاب بدء الوحي ((باب صفة النار و أنها مخلوقة)) (۳۲۶۷)، وكتاب الفتن ((باب الفتنة
التي تخرج كموج البحر)) (۷۰۹۸)، و مسلم كتاب الزهد والرقائق ((باب عقوبة من يأمر بالمعروف ولا يفعله، ونهي
عن المنكر و يفعله)) (۲۹۸۹)

زانستی (الأمانة العلمية) له سه نه ده که دا (ضعف)^۱ هه یه — ده لیت: ((یا حملة العلم، اعملوا به، فإنما العالم من عمل بما علم، ووافق علمه عمله، وسيكون أقوام يحملون العلم لا يجاوز تراقيهم، يخالف عملهم علمهم و تخالف سريرتهم علانيتهم،، يجلسون حلقات، فيباهي بعضهم بعضا، حتى إن الرجل ليغضب على جليسه أن يجلس إلى غيره ويدعه، أولئك لا تصعد أعمالهم في مجالسهم تلك إلى الله)) واته: نهی نه وانهی که زانست و زانیاریان هه لگرتووه، به و زانسته کار بکه، چونکه زانا نه و که سه یه که کار به زانسته کهی ده کات، زانست و کرده وه کهی وه کو یه ک بوون، چه ند کو مه لیک پهیدا ده بن که زانسته که یان ناگاته ده فهی شانیان، کاره که یان له که ل کرده وه کانیا ندا جیاوازه، نهینیه کانیا له که ل ناشکراکانیا ندا جیاوازه، به شیوهی بازنه داده نیشن، خویان به سه ر یه کتردا درده خه، تا کو وای لی دیت که سیکیان په ست ده بیت له وهی له که لیدا دانیش تووه به هو ی نه وهی که له که ل که سیکی تردا داده نیشیت یان وازی له م هیناوه، جا نه وانه کرده وه کانیا له مه جلیسه کانیا نه وه بق لای خوا به رز نابیته وه)).

له که ل مندا جاریکی تر بکه پیوه بق لای فه رموده که: ((لا تقوم الساعة حتى يتقارب الزمان، وينقص العمل))، واته: قیامه ت هه لئاسیت تا وه کو رۆژگار نزیک ده بیته وه و کارکردن که م ده بیته وه)) باسی کارکردن باسیکی دوور و دریژه، به لام من نامه وی باسه که دریژ بکه مه وه، چونکه نیشانه کان زۆن، داوا له خوا ده که م که راستگزییمان به نسیب بکات له وته و کردار و هه موو حاله تیکدا هه ر نه و پشت و په نامانه و توانای به سه ر هه موو شتیکدا هه یه.

نیشانهی سییه م له فه رموده که دا نه وه یه: ده فه رمویت ﷺ: ((ويلقى الشح)) نایا مانای (الشح) چییه؟ (الشح) مانای چرووکی و پیسکه یی یه و زۆر له ره زیلی توندتره و له و زیاتر ری له خاوه نه کهی ده گریت بق به خشین^۲ ... خوټانیش ده زانن:

۱- أخرجه الخطيب في ((الجامع لأخلاق الراوي وآداب السامع)) (٣٢)، وفي الاقتضاء (٩)، والدارمي (١٠٩/١)، وابن عبد البر في ((جامع بيان العلم وفضله)) (١٢٣٧).

۲- راجع ((اللسان)) لابن منظور (٤٢/٧ مادة شح) و ((القاموس المحيط)) (٢٨٩) للفهرست آبادي.

ره‌زيلي (البخل) نه‌و نه‌خوشييه پيس و نابوت و ريسوايه‌يه، جا چرووكي (الشح) له‌و پيستر و ترسناكتره ! به‌لئ... جياوازيان چييه ؟ كه‌سي ره‌زيل (بخيل) نه‌و كه‌سه‌يه كه: ره‌زيلي ده‌كات له‌خه‌رج‌كردني نه‌و فهرزه‌ي كه‌ خواي گه‌وره له‌سهری فهرز كړدووه له‌زه‌كات و سه‌ده‌قه، كا براه‌ك په‌زيله حه‌قه‌كه‌ي خواي گه‌وره له‌ سامانه‌كه‌ي ده‌رناكات، ده‌سته‌كاني خوي توند گرتووه پاره بو خويشي خه‌رج ناكات و بو خيزان و منداله‌كانيشي... كه‌چي خه‌يريكي زوري پييه، خواي گه‌وره رزقه‌كه‌ي فراوان كړدووه به‌لام منداله‌كاني له‌ ته‌نگانه و هه‌ژاريدا ده‌ژين نه‌مه ماناي ره‌زيلييه (بخل)ه، ده‌لئيت: من له‌وه ده‌ترسم نه‌گه‌ر زه‌كات له‌ سه‌روهت و سامانه‌كه‌م ده‌ركه‌م نه‌وا كه‌م ده‌بيته‌وه، سويند به‌ خوا چنده‌ها جار پرسيارم لي ده‌كرئيت: ناي پټويسته له‌ سهرم هه‌موو ساليك زه‌كاتي سامانه‌كه‌م ده‌ركه‌م! ؟ ناي له‌ هه‌موو هه‌زار جونه‌يه بيست و پينچ جونه‌يه ده‌ركه‌م؟! به‌لئ، براكه‌م، كييه نه‌و كه‌سه‌ي كه‌ ريزي لي گرتووي و نيعمه‌تي رژاندووه به‌ سه‌رتدا و فه‌زلي خوي پيټ داوه‌؟.

خواي گه‌وره به‌م سامانه رزقي توي داوه و ده‌يه‌وي خوي پي پاك بكه‌يته‌وه و بو نه‌وه‌ي نه‌م سامانه گه‌شه‌ي پي بده‌ي و پهره بسيني، خواي گه‌وره ده‌فه‌رموئيت: ﴿خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا﴾ التوبة: ۱۰۳، واته: له‌ سامانه‌كه‌يان زه‌كات و سه‌ده‌قه‌يه و ده‌رگره دل و ده‌روونياني پي پاكه‌وه‌كه‌ هه‌تا له‌ گوناوه‌كانيان پاك ببڼه‌وه و چاكه‌كانيان فراوان ببئ و ده‌شگه‌نه پله‌ي هه‌ره به‌رن).

خواي گه‌وره هيچ پټويستي به‌و پاره‌يه نيه كه‌ خوي پي به‌خشيوين، به‌لكو له‌ فه‌رمووده‌يه‌كدا هاتووه كه‌ ثيمامي (البخاري و مسلم) ^۱ ريوايه‌تيان كړدووه له‌ فه‌رمووده‌يه‌كي (أبو هريره) وه كه‌وا پيغه‌مبه‌ري خوا ^ﷺ فه‌رموويه‌تي: ((قال الله تبارك وتعالى: يا ابن آدم أنفق أنفق عليك)) واته: خواي گه‌وره فه‌رموويه‌تي: نه‌ي به‌ني ئاده‌م خه‌رج بكه‌و ببه‌خشه نه‌وا منيش پيټ ده‌به‌خشم).

۱- أخرجه البخاري في كتاب التفسير، باب قوله ﴿وَصَكَاتَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ﴾ هود: ۷، (۴۶۸۴)، ومسلم كتاب الزكاة ((باب الحث على النفقة و تبشير المنفق بالخلف)) (۹۹۳)

له هـردو كټيبي (صحيح)^۱ دا هاتووه له (ابو هريره) وه كهوا پيغه مبهري خواږه فـهـرمـويـهـتـي: ((ما من يوم يصبح العباد فيه، إلا ملكان ينزلان، فيقول أحدهما: اللهم أعط منفقا خلفا، ويقول الآخر: اللهم أعط ممسكا تلفا))، واته: هيچ روژنيك به سـهـر بهـنده كاندا تيپه پ ناييت ټيلا دوو فريشته داده به زن و يه كيكيان ده لئيت: خودايه نه وهی كه ده به خشيت جيگهي بو پريكه ره وه، نه ويتر ده لئيت: خودايه نه وهی كه ده ستي خوي گرتووه سامانه كه ي بغه وتينه)).

كه و ابو كه سي پره زيل (بخيل) نه وه يه كه ره زيلي دهكات له وهی له بهر ده ستيديا له و پيويستيهی كه له سه رييه تی يان له وزه كاتهی كه له سه ري فـهـر ز كراوه له سامانه كه يدا وه يان به خه رجكردنی نه و پاره پيويسته له سه ر خيزان و منداله كاني، به لام كه سي چرووك و پيسكه (الشحيح) له و پيستره ! بو؟ چونكه كه سي چرووك (شحيح) ره زيلي دهكات له وهی خوي وه ته ماحي ساماني خه لكی تريش دهكات، جا نه و ره زيل و چرووكه له هـهـمان كاتدا، نه و ته نها به وه وه ناوه ستييت كه نايه وييت بيه خشيت، به لكو ده يه وي نه وهی له ده ستي خه لكی تر دايه بو نه وييت، ته ماشاكه، خوي گه وړه چي ده فـهـرمـويـت؟. خوي گه وړه ده فـهـرمـويـت: ﴿وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ الحشر: ۹، واته: هـهـر كه سي له سيفه تی رږدي ده روونی خوي بپاريږي، واته: هـهـر كه سي خوي بپاريږي له چرووكي ده روونی جا نه وانه بره وه كان)) واته: نه و كه سي كه خوي گه وړه له چرووكي نه فسي خوي بپاريږي نه و نه و كه سيه كه له دونيا و دوا روژدا سه رفه راز و سه ركه وتوو بووه بويه هـهـر گيز باوه و ره زيلي له دلي هيچ بهنده يه كدا كو نايته وه، هـهـر وه كو (النسائي) له (سنن) هـكـه يداو (نه حمه د) له (مسند)^۲ هـكـه يدا ريوايه تيان كردووه له

۱. أخرجه البخاري كتاب الزكاة، باب قوله تعالى ﴿فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى﴾ الليل: ۵، (۱۴۴۲)، و مسلم، كتاب الزكاة، باب في المنفق والممسك (۱۰۱۰).

۲. أخرجه أحمد (۲/ ۲۵۶، ۴۴۱، ۴۴۹)، والبخاري في ((الأدب المفرد)) (۲۸۱) والنسائي، كتاب الجهاد، باب فضل من عمل في سبيل الله على قدميه (۶ / ۱۲-۱۴) وحسنه العلامة الألباني في ((صحيح النسائي))، وصححه في ((الأدب المفرد)).

فهرموده ی (أبو هريره) کهوا پیغه مبهري خواص^۱ فهرموده تی: ((... ولا يجتمعان في قلب عبد: الايمان والشح)) واته: ... له دلی هیچ بهنده یه کدا باوه پ و چرووکی کو نابیتته وه)) وه له ریوایه تیکی تاردا هاتووه: ((لا يجتمع شح وايمان في قلب رجل مسلم)) واته: چرووکی و باوه پ له دلی کهسی موسلماندا کو نابیتته وه) .

جا رزگار بوون و دهر بازبوون له وه دایه کهوا کهسیک خوای گه وره له چرووکی (شح) بیپاریزی، له و ئاکاره پیس و نابووت و قیزه ونه !!

له هردوو کتیبی (صحیح)^۱ دا هاتووه له فهرموده یه کی (ابن عمر) وه کهوا پیغه مبهري خواص^۲ فهرموده تی: ((لا حسد إلا في اثنتين)) واته: ئیره یی دروست نییه ته نها له دوو شتدا نه بیت)) وه مه بهست له ئیره یی (الحسد) لیره دا (الغبطة)^۲ یه وه مانای ئه وه نییه کهوا کهسیک ئاواته خواز بیت سامانی خه لکی تر نه مینی، به لکو (الغبطة) ئه وه یه کهوا ئاواته خواز بیت خوای گه وره ئه و دوو شته ت پی به خشیت کهوا به خاوه نی ئه و دوو نیعمه ته ی به خشیوه، ئایا ئه و دوو شته چین؟

پیغه مبهري نه کره م^۳ ده فهرمودت: ((لا حسد إلا في اثنتين: رجل آتاه الله القرآن فهو يتلوه آناء الليل وآناء النهار، ورجل آتاه الله مالا فهو ينفقه آناء الليل وآناء النهار)) واته: ئیره یی دروست نییه ته نها له دوو شتدا نه بیت، کابرایه ک خوای گه وره فیری قورئانی کردووه و ئه ویش به شه و رۆژ ده یخوینیتته وه، کابرایه ک خوای گه وره سامانیکی پی به خشیوه و ئه ویش به شه و به رۆژ لئی ده به خشیت)).

ئهی به روه ردگارمان ئیمه ییش بگیره له و دوو کومه له ... ئه مه ئه و کهسه یه که خۆزگه به خه لکی تر ده خوازیت، کهسیک کهوا خوای گه وره نیعمه ته کانی خوای رزاندووه به سه ریدا و رزق و رۆزی فراوان کردووه و ئه ویش به شه و به رۆژ لئی

۱- أخرجه البخاري، كتاب التوحيد، ((باب قول النبي ﷺ رجل آتاه الله القرآن)) (٧٥٢٩)، ومسلم كتاب صلاة المسافرين وقصرها، ((باب فضل من يقوم بالقرآن)) (٨١٥).

۲- قال النووي في ((شرح مسلم)) (٣ / ٣٥٩): ((قال العلماء: الحسد قسمان: حقيقي، ومجازي، فالحقيقي: تعني زوال النعمة عن صاحبها، وهذا حرام بإجماع الأمة مع النصوص الصحيحة. وأما المجازي: فهو الغبطة، وهو أن يتمنى مثل النعمة التي على غيره من غير زوالها عن صاحبها، فإن كانت من أمور الدنيا كانت مباحة، وإن كانت طاعة فهي مستحبة، والمراد بالحديث: لا غبطة محبوبة إلا في هاتين الخصلتين وما في معناهما)).

ده به خشيت . بويه خوي گوره ده فهرمويت: ﴿فَأَمَّا مَنْ أُعْطِيَ وَاتَّقَى﴾ ٥ ﴿وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى﴾
 ٦ ﴿فَسَيَرْزُقُهُ الْبُسْرَى﴾ الليل ٥ - ٧. (ابن كثير) ده فهرمويت: ١: ﴿فَأَمَّا مَنْ أُعْطِيَ وَاتَّقَى﴾
 واته: نه وهى فهرمانى پى كراوه لى ده به خشيت و له خوا ده ترسيت له كارو
 باره كهيدا ((وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى)) واته: باوه پى هيه به پاداشت له سر نه وانه،
 ده لىن: به (لا اله الا الله)، ده لىن: به و نيعمه تهى كه خوي گوره به سهريدا
 رزاندويه تى ((فَسَيَرْزُقُهُ الْبُسْرَى))، واته: بؤ خه يرو ده لىن: بؤ به هشت وه هندی
 له زانايانى پيشين فهرموياته: ((له پاداشتي چا كه نه وه به كهوا چا كه يه كي تری به
 دواوه به وه له سزای تاوان نه وه به كهوا تاوانى كي تری به دواوه به)) ١ . ه

زانايای پایه دار (السعدی) ٢ ده فهرمويت: ((فَسَيَرْزُقُهُ الْبُسْرَى)) واته: كاره كهى
 له سر سووك و ناسان ده كهين، هه موو كاريكى چا كهى لا ناسان ده كهين وه واز
 هينانى هه موو خراپه يه كي لا ناسان ده كهين، چونكه نه و هوكاره كانى ناسانكارى
 گرتووه ته بهر بويه خوي گورش نه وانه ي له سر ناسان ده كات)) ١ . ه
 خوا گوره هه موو شتيكى له سر نه م كابرايه ناسان كردووه به هوى به خشين و
 خه رج كردن و له خواترسينه وه هه روه كو خوي گوره ده فهرمويت: ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ﴾
 يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا﴾ الطلاق: ٤، واته: هه ر كه سيك خو پياريزى له بى فهرمانى
 خوا، نه ویش كاروبارى بؤ ناسان نه كات))، خوي گوره هه موو كاره كانى بؤ ناسان
 ده كاته وه و هه موو كاره جياواز و دره كانى بؤ يه ك ده خاته وه .

هه روه كو له ((سنن ابن ماجه)) به سه نه ديكي (صحيح) ٣ هاتووه له فهرمووده ي
 (زيدى كوپى ثابت) هوه لای (الترمذي) له فهرمووده ي (أنس) هوه كهوا پيغه مبهري

١- ((التفسير)) (سورة الليل: ٥ - ٧) بتصرف يسير.

٢- ((تيسير الكريم الرحمن)) (الليل: ٥ - ٧).

٣- أخرجه أحمد (١٨٣/٥)، وابن ماجه (٤١٠٥)، كتاب الزهد ((باب الهم بالدنيا))، والبيهقي في ((السنن))
 (٢٨٨/٧) من حديث زيد بن ثابت، وصححه الشيخ الألباني في ((الصحيح)) برقم (٩٥٠). وأخرجه الترمذي
 كتاب صفة الجنة (٢٤٦٥) من حديث أنس بن مالك، وصححه الشيخ الألباني في ((الصحيح)) برقم (٩٤٩)

خوای (فهرموويه تی: ((من كانت الآخرة همه جعل الله غناه في قلبه وجمع له شمله، وأنته الدنيا وهي راغمة، ومن كانت الدنيا همه جعل الله فقره بين عينيه، وفرق عليه شمله، ولم يأت من الدنيا إلا ما قدر له)) هرکه سی دواړوژ مه به سستی بیت ته وا خوای گه وړه دهوله مهندي دهخاته دلییه وه و هه موو شته دژه کانی بو کو دهکاته وه و دهکات به ملکه چیه وه پيشوازی لی دهکات، هرکه سی نه گره مه به سستی دنیا بیت ته وا خوای گه وړه دهزاری دهاته نیو چاوی و هه موو شته دژه کانی بو جیواوژتر دهکات و له دنیا دا هیچی دهست ناکه ویت نیلا نه وهی که خوای گه وړه بوی دیاری کردوه)).

نه مجار وریابه - برای خوشه ویستم - بو نایه تی دووهم: ﴿وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى﴾ (اللیل: ۸، واته: نه وهش چرووکی کرد و خوی بی نیاز گرت)). ره زلی دهکات له وهی که وا فرمانی پی کراوه و وازی له خه رجکردنی فره ز و سوننه ته کان هیناوه وه نه فسی ریگای پی نادات بو جی به جی کردنی نه وهی که خوا له سهری پیویستی کردوه^۱ ﴿وَاسْتَغْنَى﴾ خوی بی نیاز ده گرت له خوا، له فه زلی خوا، له وهی که خوای گه وړه ناماده ی کردو بو گوپرایه لان! به راستی نه مه خه سارهت مهندي دنیا و دواړوژه . ﴿وَكَذَّبَ بِالْحَسَنَى﴾ (۹)، واته: و پړواشی به پاداشی چاکتر نه کرد له لای خوا .)) به سزا له روژی دوایدا و باوه پی به به هشت نه کرد و به وهی که خوای گه وړه له سهر بهنده کانی فره زی کردوه له به راستزانین و باوه پی هینانی، نایا نه مه که سه له ژیانیدا سهرکه وتوو ده بیت؟ نه خیر، به لکو خوای گه وړه ده فره مویت: ﴿فَسَيَسْأَلُهُ الْمُسَرَّى﴾ (۱۰) واته: نه وا نیمهش کار ناسانی بو ده که بین بو دژوارترین ریگه)) ده بیني هه موو کاره کانی لا گرانه، هه ردهم دلی ته نگه، هه ردهم سنگی ته نگه، له روی جیگا و ریگاوه ده بیني هه ردهم له ناخوشیدا ده ژیت هه رچه نده له جوانترین و فراوانترین کوشک و ته لاردا بیت، هه ست دهکات وا خه ریکه ده خنکیت هه رچه نده له نیو باخچه یه کی جوانکیله دا بیت! به لی ... چونکه

۱- ((تیسیر الکریم الرحمن)) (اللیل: ۸).

كيشه‌ي ته‌نگي و فراواني په‌يوه‌ندي به‌فراواني جيگاره‌ نيبه، به‌لكو له
سنگه‌كاندايه، بويه‌ خوي گه‌وره‌ منه‌ت ده‌كاته‌ سهر پيغه‌مبه‌رمان ﷺ به‌و نيعمه‌ته‌و
ده‌لټ: ﴿أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ﴾ الشرح: ۱، واته: ئه‌ي پيغه‌مبه‌ر ﷺ ئايا سينگمان بوټ
گوشاد نه‌كرديت به‌هيدايه‌تكردنت بو ئيسلام ؟)). جا له‌ پيرؤزترين نيعمه‌ته‌كاني
خوي گه‌وره‌ به‌ سهر به‌نده‌كانيه‌وه‌ ئه‌ويه‌ هه‌ست به‌ دل فراواني و سنگ فراواني
بكات، هه‌ست به‌ جيگر بووني ويژدان و هيمني بكات، هه‌ست به‌ رازي بوون و
قه‌ناعه‌ت بكات، بويه‌ خوي گه‌وره‌ ده‌رباره‌ي ئه‌هلي به‌هه‌شت ده‌فهرمويت:
﴿سَيُجَنَّبُهُمْ وَيُصَلِّحُ بِأَلَمِّ﴾ محمد: ۵، واته: له‌دونياشدا رينمايان نه‌كات بو كاري چاك و
هوكاره‌كاني بردنه‌ به‌هه‌شت، كاروباريان بو ئاسان ده‌كا و حاليشيان چاك نه‌كات)).
جا دل فراواني و سنگ فراواني يه‌كيكه‌ له‌ نيعمه‌ته‌كاني به‌هه‌شت، هيج دلته‌نگيه‌ك
وه هيج تالي و گرژييه‌كي تيدا نيبه^۱. جا فراواني له‌ سنگدايه‌ نه‌ك له‌ جيگاوپيگادا.
په‌نگه‌ مرقفټك هه‌بيټ له‌يه‌ك ژوردا يان له‌ خانويه‌كي ئاساييدا پټك هاتووه‌ له
دوو ژور و خوي منداله‌كاني تيدا ده‌ژين له‌و په‌ري رازي بوون و نيعمه‌ت، كه‌سيكي
تر هه‌بيټ له‌ نيو كوشك و ته‌لاردا ده‌ژيت به‌لام هه‌ست به‌ دلته‌نگي و به‌دبه‌ختي و
خنكان و خه‌فه‌ت بكات هه‌رگيز هه‌ست به‌ نارامي و خوשי و به‌ختياري نه‌كات.
داوا له‌ خوا ده‌كه‌م سنگمان فراوان بكات و دل‌كانمان پر بكات له‌ قه‌ناعه‌ت و
رازي بوون، هه‌ر خوي پشت و په‌نامانه‌ و تواناي به‌ سهر هه‌موو شتيكدا هه‌يه.
جا (البخل و الشح) چرووكي و ره‌زيلي دوو هوي سهره‌كي دلته‌نگي و نه‌گيه‌تين،
بويه‌ پيغه‌مبه‌ري ئازيزمان ﷺ ده‌فهرمويت هه‌روه‌كو له‌ (صحيح مسلم)^۲ دا هاتووه‌ له
فه‌رموده‌ي (جابر ي كوري عبدالله) وه: ((اتقوا الظلم، فإن الظلم ظلمات يوم القيامة،
واتقوا الشح، فإن الشح أهلك من كان قبلكم، حملهم على أن سفكوا دماءهم واستحلوا
محارمهم)) واته: خوټان له‌ سته‌مكردن بپاريژن، چونكه‌ سته‌م له‌ روژي قيامه‌تدا
تاريكييه‌، خوټان له‌ چرووكي بپاريژن، چونكه‌ چرووكي ئه‌وانه‌ي پيش ئيوه‌ي به‌

۱- ((تيسير الكريم الرحمن)) (محمد: ۵).

۲- أخرجه مسلم، كتاب البر والصلة والآداب، باب تحريم الظلم (۲۵۷۸).

هه لاکه تدا برد، وای لی کردن که خوینی یه کتر بریژن و قه دهغه کراوه کانیاں حه لال بکن)) .

بۆیه ئاگاداری سته م به و خۆت له هۆکاره کانی بپاریزه ... بزانه که وای پیغه مبه ری خوا^۱ فه رموویه تی: ((لتؤدن الحقوق إلى أهلها يوم القيامة، حتى يقاد للشاة الجلحاء، من الشاة القرناء))^۱ واته: ده بیته هه موو مافه کان بگێر نه وه بۆ خاوه نه کانیاں له رۆژی قیامه تدا ته نانه ت مه پری بی شاخ مافی خۆی له مه پری شاخدار ده سینیتته وه)) .

پاوه ستانی کمان ده بیته - انشاء الله - کاتی باسی قوناغه کانی قیامه ت ده که یین ده رباره ی (القصاص) له سه ر زه وی مه حشه ر .

پیغه مبه ری خوا^۲ فه رموویه تی: هه ره کو له (صحيح البخاري)^۲ دا هاتوه له فه رمووده ی (ابو سعيد الخدري) ده وه: ((إذا خلص المؤمنون من النار حبسوا بقنطرة بين الجنة والنار، فيتقاصون مظالم كانت بينهم في الدنيا حتى إذا نقوا وهذبوا، أذن لهم بدخول الجنة، فوالذي نفس محمد بيده، لأحدهم بمسكنه في الجنة أدل بمنزله كان في الدنيا)) واته: نه که ر ئیمانداران له ئاگر رزگاریان ببیته له پردیکدا راده گیرین له نیوان به هه شت و دۆزه خدا، له ویدا تۆله ی سته مه کان له یه که ده سیننه وه تاکو پاک ده بنه وه و پوخته ده بن، نه مجار ریگه یان پی ده دریت بچنه به هه شته وه، سویند به و که سه ی که گیانی محمد ی به ده سته هه ری که کیکیان (واته: ئیماندارن) بۆ ماله که ی خۆی شاره زاتره له ریگای ماله که ی دونیای)) .

له پاش نه وه ی پیغه مبه ری خوا^۳ ئاگاداری کردینه وه له سته م پاشان ئاگادارمان ده کاته وه له چرووکی و ده فه رمویت: ((واتقوا الشح، فإن الشح أهلك من كان قبلكم، حملهم على أن سفكوا دماءهم واستحلوا محارمهم))، واته: خۆتان له چرووکی بپاریزن، چونکه چرووکی نه وانه ی پیش ئیوه ی به هه لاکه تدا بردو فه وتاندنی، نه وانی وای لی کرد، که خوینی یه کتر بریژن و قه دهغه کراوه کانیاں حه لال بکات).

۱- أخرجه مسلم، كتاب البر والصلة والآداب، باب تحريم الظلم (٢٥٨٢) من حديث أبي هريرة رضي الله عنه.

۲- أخرجه البخاري كتاب المظالم ((باب قصاص المظالم)) (٢٤٤٠).

كه سى (الشحيح) چرووك هه رده م داواى زياتر ده كات وه به وهى كه هه يه تى
قه ناعه ت ناكات به لكو هه رده م ته ماح و هه لپه ي هه يه وه نه مه يشه به ره و كه وتنه ناو
حه رامه وه ده ييات وه هه روه ها به ره و كوشتن ده ييات، جا چرووكى هه يه كه له
هوكاره كانى فه وتان و نه مان.

براكه م

دع الحرض على الدنيا وفى العيش فلا تطمع
ولا تجمع من الحرام فلا تدري لمن تجمع
فإن الرزق مقسوم وسوء الظن لا ينفع
فقير كل من يطمع غنى كل من يقنع

واته: واز بهينه له سووربونت له سه ر دونيا، ته ماحت با نه بيټ بۆ ژيان، هه رده م
حه رام كومه كه ره وه، چونكه نازانيت بۆ كيى كو ده كه يته وه، دلنيا به كه رزق دابه ش
كراوه، گومانى خراپ هيچ سوودى نيه، هه ژاره هه ر كه سى چاوچنوڤ و چلئس
بيټ، ده وله مه نده هه ر كه سى پازى بيټ.

له نه مريكا بووم به سه ردانيك چوو بووم بۆ لاي نه و برايانه ... نه و برايانه پتيان
گوتم: له نزيكمان كا براهه كه هه يه كه خواى گه وره رزق و رۆزى فراوان كرښوه، له
نزيك مه لبه نديكى ئيسلامى له شارى (بروكلن) له ويلايه تى (نيويورك) ... كه چى ئه م
پياوه هه رگيز نويز ناكات و هيچ يارمه تيمان نادات بۆ نه نجامدانى پرۆژه
خه يرييه كانى ئه م مه لبه نده ته نانه ت به دۆلاريكيش، پرسيارم كرد نه وهى كه له سه ر
منه چيه ؟ گوتمان: له گه ل ئيمه دا وه ره و خواى بهينه ره وه ياد... به لكو به هوى
قسه كانته وه دلى نه رم بيټ... منيش رويشتم بۆ لاي له گه ل چه ند براهه كدا ... گوتم:
السلام عليكم نهى فلان... گوتم: عليكم السلام ... نه مجار دانيشتين، ياديم
خسته وه به يادى خواى گه وره، به رده وام به نه وم ده گوت: خواى گه وره
فه رمووى... پيغه مبه رى خوارفه رمووى... كه چى نه و به منى گوت: نهى مامۆستا،
گوتم: به لى، گوتم: خۆت هيچ ماندوو مه كه !! ... گوتم: خوا پاداشتى چاكه ت
بداته وه دلنليات كردم... نه مجار پيى گوتم: به لئيت پي ده دهم نه گه ر گه پامه وه بۆ

شار و ولاته كەي خۆم ئەوا مزگەوتىك بۆ خوا دروست دەكەم ... خۆم يەكلایى دەكەمەو بە خواپەرستى و نويز و گوپراپەلى ... گوتم: زۆر باشە ... بەلام پېنوسىك و پەپەيەكى كاغەزم بە پەلە بدەرى ... گوتم: گوتم: بۆ؟ گوتم: مەترسە، ئەويش ھىناي، مەيش گوتم: بنووسە، گوتم: چى بنووسم؟ گوتم: دەمەويت بەلېننامەيەك بنوسىن و فرېشتەى مردن (ملك الموت) لە سەرى ئىمزا بكات بۆ ئەو ھى نزيكت نەيىتەو بە ھېچ شىو ھەك تاكو دەگەپىتەو بە بۆ ولاته كەت و مزگەوتىك دروست دەكەيت و دەگەپىتەو بە بۆ لاى خوا و خۆت يەكلا دەكەيتەو بە بۆ گوپراپەلى و خوا پەرستى ... كابر پىكەنى و لە مەبەستەكەم تىگەيشت ... تەماشايەكى كردم و گوتم: باوەر دەكەيت من ھەر كاتىك توشى سەر ئىشەيەك بېم ئەوا لە گىرفانم كاغەزىكى سەد دۆلارى دەر دەھىنم و دەيخەم سەر سەرم و بە بى دواكەوتن سەر ئىشەكەم نامىنى ...؟ گوتم: كەوابوو تۆ كۆيلەى دۆلارى ... (عبد اللولار).

ھەرەكو پىغەمبەرى ھەلبۇزىردا و ﷺ فەرمويەتى: ((تعس عبدالدينار، تعس عبد الدرهم، تعس وانتكس، وإذا شيك فلا انتقش))،^۱ واتە: كەساس و چارەرەش بوو كۆيلەى دينار و كۆيلەى دەرھەم، كەساس و سەرەوزىر بوو ئەگەر دېكىك بە لەشىدا بچىت ئەوا كەس نىيە بۆى دەرېھىنى)) .

ئەم كابرپە دۆلارى كردووەتە كەعبە و قىبلەى خۆى، ئەوتەنھا لە پىناوى دۆلاردا دەژىت، لە پىناوى كۆكردنەو ھى پارەدا دەگوزەرىت.

برا خۆشەويستەكەم ھەرچەندە دەتەويت پارە كۆيكەرەو، بەلام بە دوو مەرج: ئەويش ئەو ھەكە لە رىگاي ھەلەلەو كۆى بكەيتەو ھەقى خواى پەرەردگارى لى بدەى، من نالېم: واز لە كار كردن بھىنە، نەخىر بەلكو دەلېم: پىويستە لە سەرمان كار بكەين و داھىتان بكەين و بەرھەم بھىنين بەلام لە رىگاي ھەلەلەو چوئە ئىمە دىنىكمان ھەيە ھەموو ھەست و كار و سامانمان رىك دەخات، ھەموو سەرەوتن و قسە و كردەو ھەكەمان و بەلكو لە ھەست و سۆزماندا ھوكم دەكات، دىنەكەمان ھوكمى ھەموو شتىك دەكات لە جەستە و ناخماندا .

(- أخرجه البخاري، كتاب الجهاد والسير، باب الحراسة في الغزو في سبيل الله (٢٨٨٦، ٢٨٨٧).

خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَىٰ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُّبِينًا﴾ الأحزاب: ۳۶، واته: بۆ هیچ پیاو و ژنیکی برودار نییه کاتی خوا و په یامبه ره که ی بریاری کاریکیان دا سه رپشک کردنیان بۆ هه بی له کاره که یاندا، هه رکه سیک سه رپیچی پکات له فهرمانی خوا و په یامبه ره که ی به و شیوه یه که جگه له بریاره کانی نه وان کاریکی دی هه لبرتری بۆ خوی نه وه بی گومان گومرا بووه به گومرا بوونیکی ناشکرا)).

براکه م ... که وایه چرووکی له هه مان کاتدا ره زیلییه وه ته ماحی سامانی خه لکی تری تیدایه .

لیره دا فهرمووده یه کی زور ناسکت بۆ باس ده که م که نیمامی نه حمه د له (مسند) هکه یدا و (الترمذي) له (سنن) هکه یدا و جگه له وان به سه نه دیکي (صحیح) ریوایه تیان کردووه له فهرمووده ی (أبي كبشة الأنماري) هوه که و پتفه مبه ری خوا (فهرموویه تی: ((ثلاث أقسم عليهن))، واته: سی شت هه یه سویندی له سه ر ده خوم)) نه و راستگویه که هه رگیز پتویست به سویند ناکات له قسه کانیدا)) ((وأحدثكم حديثا فاحفظوه))، قال: ((فأما الثلاث الذي أقسم عليهن: فإنه ما نقص مال عبد صدقة، ولا ظلم عبد بمظلمة فيصبر عليها إلا زاده الله عز وجل بها عزا، ولا يفتح عبد باب مسألة إلا فتح الله له باب فقر، وأما الذي أحدثكم حديثا فاحفظوه))، فإنه قال: ((إنما الدنيا لأربعة نفر: عبد رزقه الله مالا وعلما، فهو يتقي فيه ربه، ويصل فيه رحمه، ويعلم الله فيه حقه)) (واتة: له سامان و زانیا رکه تدا))، فهذا بأفضل المنازل) واته: لای خوداوقند)) ((قال: ((وعبد رزقه الله علما ولم يرزقه مالا)) قال: ((فهو يقول: لو كان لي مال عملت بعمل فلان)) ((قال: ((فهو بنيته فأجرهما سواء)) قال: ((وعبد رزقه الله مالا ولم يرزقه علما، فهو يخبط في ماله بغير علم، لا يتقي فيه ربه، ولا يصل فيه رحمه، ولا يعلم الله فيه حقه، فهذا بأخبث المنازل)) قال:

الأخرجه الترمذي كتاب الزهد ((باب ما جاء مثل الدنيا مثل أربعة نفر)) (۲۲۲۵)، وقال: ((حديث حسن صحيح))، وابن ماجه كتاب الزهد ((باب النية)) (۴۲۲۸)، وأحمد (۴/ ۲۳۱)، والبخاري في ((شرح السنة)) (۴۰۹۷)، والطبراني في ((الكبير)) (۲۲/ ۲۶۷)، والطحاوي في ((شرح مشكل الآثار)) (۲۶۳) وصححه الشيخ الألباني في ((صحيح سنن الترمذي وابن ماجه)) و ((صحيح الترغيب والترهيب)) (۱۴).

((وعبد لم يرزقه الله مالا، ولا علما فهو يقول: لو كان لي مال لعملت بعمل فلان، قال: هي نيته، فوزرهما فيه سواء))، واته: قسه يهكتان بۆ دهكهم و باش پوهانسی بکهن و له بیرى مهکهن، نهجا فهموی: جا نهو سی شتهى که سویندی لهسهر دهخوم: هرگیز صدهقه سامانی بهندهکان کهم ناکاتهوه، هر کاتیک بهندهیهک ستهمیکی لی بکریت و نارامی لهسهر بگریت نیلا خوائ گهوره به هویهوه سهریهزى پی دهبهخشى، هر کاتیک بهندهیهک دهراى مهسهلهیهک بکاتهوه نیلا خوائ گهوره دهراى هزاری لی دهکاتهوه، نهو قسهی که بۆتان دهلیم و به باشی رهوانی بکهن، نهویه که نهو فهمویته: ((دونیا تهنها بۆ چوار کهسه: کهسیک خوائ گهوره سامان و زانیاری پی بهخشیوه، جا به هویهوه تهقوائ خوا دهکات و پهپوهندی خزمایهتی دهگهیهنیت و دهزانی لهو سامان و زانیارییهدا حقهی خوائ تیدایه، جا نهمه خاوهنی باشتین پایه لای خوا، فهموی: وه کهسیک خوائ گهوره زانیاری پی بهخشیوه بهلام سامانی پی نهداوه، جا نهو دهلیت: نهگهر پارهم ههپوایه نهوا وهکو فلان کهس کارم دهکرد له کردهوهی چاکه و خهیر، خوشهویست دهفهرمویت: جا نهو کهسه خوی و مهبهستهکهی وه پاداشتیان وهکویهکه (به راستی نهمه موژدهیهکه لهو کهسهوه که هرگیز له خق وه قسه ناکات) وه کهسیک خوائ گهوره سامانی پی بهخشیوه بهلام زانیاری پی نهداوه، جا نهو کهسه سامانهکهی خوی تیکه له دهکات به بی زانیاری و به هویهوه تهقوائ خوا ناکات و پهپوهندی خزمایهتی ناگهیهنیت و نازانیت که حقهی خوائ تیدایه، جا نهمه خراپترین پایهی هیه، گوتی: وه کهسیک خوائ گهوره نه سامان و نه زانیاری پی نهبهخشیوه (وه نهویش مهبهستی خراپهیه... خوايه بمانپاریزه) نهو دهلیت: نهگهر سامانم ههپوایه نهوا وهکو کار و کردهوهی فلان کهسم دهکرد (واته له کاری خراپهکاری و سهپیچی و گالتجاری) گوتی: جا نهو خوی مهبهستهکهی و تاوانهکهیان وهکویهکه).

هرگیز چرووکی مهکه، سویند به خوا سهروهت و سامان وهکو سیبهریکهو نامینی و قهرزیکه و دهبی بگریتهوه، جا پیغه مبهری خوا له خهیر کردندا له پایهکی رهوانه کراو به گوپتر بوو .

لټړه دا قسه‌كانم به قسه‌ی زانای پایه‌دار (ابن القيم) ته‌واو ده‌كه‌م كه له كټيټه به
نرخه‌كه‌يدا (زاد الميعاد) هاتووه، جا نه‌و ده‌فه‌رموټ^۱:

له هوكاره‌كانی سنگ فراوان بوون

له پيش هه‌موو نه‌و هوكارانه‌وه يه‌كتاپه‌رستی باس كړدووه و پاشان چه‌ند
هوكاريكي تری هیناوه له‌وانه:

چا‌كه‌كاری له‌ گه‌ل‌ خه‌لكيداو، سوود به‌خشین پټیان به‌ سامان و رووی
كړمه‌لايه‌تی تا له‌ توانايدايه وه سوود به‌خشین به‌ خه‌لكی به‌ جه‌سته و جوړه‌كانی
چا‌كه‌كاری چونكه كه‌سی چا‌كه‌كاری به‌پړزی سه‌خی له‌ هه‌موو كه‌سیك سنگ
فراوانتره و له‌ هه‌مووان ناخی پاكتره، له‌ هه‌موو كه‌سیك زیاتر دلخوشره، به‌لام
كه‌سی ره‌زیل كه‌ چا‌كه‌كاری تیدا نییه له‌ هه‌موو كه‌سیك زیاتر سنگی ته‌نگتره و
ژیانی ناخوشر و خه‌م و په‌ژاره‌ی له‌ هه‌مووان گه‌وره‌تره، پیغه‌مبه‌ری خوا^۲ له
(صحيح البخاری)^۲ دا نمونه‌یه‌کی هیناوه‌ته‌وه و ده‌فه‌رموټ: ((مثلاً للبخیل
والمصدق، كمثل رجلین علیهما جبّتان من حديد، كلما هم المتصدق بصدقة اتسعت
عليه و أنبسطت، حتی یجر ثیابه و یعفی أثره، و كلما هم البخیل بالصدقة لزمت کل
حلقة مكانها ولم تتسع علیه)) واته: نمونه‌ی كه‌سی ره‌زیل و كه‌سی به‌خشنده وه‌كو
دوو كه‌س وان كه‌ دوو جبه‌ی ناسنینیان له‌ به‌ردا بیټ، جا هه‌ر كاتيك كابرای
به‌خشنده بیه‌وی به‌خشیټ نه‌وا جبه‌كه‌ی فراوان ده‌بیټه‌وه و گه‌وره ده‌بیټه‌وه تاكو
وای لی دیت كه‌ جله‌كه‌ی به‌ زه‌ویدا راده‌کیشی و شوینه‌واری دهرده‌كه‌وټ، هه‌ر
كاتيك كه‌سی ره‌زیل بیه‌وی به‌خشی نه‌وا هه‌موو نه‌لقه‌كان جیگه‌كه‌ی خو‌یان توند
ده‌گرن و فراوان نابیته‌وه)).

۱- (۲/ ۲۲، ۲۵ ط ابن رجب).

۲- أخرجه البخاري كتاب اللباس، باب جيب القميص من عند الصدر وغيره (۵۷۹۷)، ومسلم، كتاب الزكاة،
باب مثل المنفق والبخیل (۱۰۲۱).

جا نه مه نمونه ي سنگ فراواني نيمانداری به خشينه ر و دلگه وره ييه تي و نمونه ي
سنگ تهنگي كه سي ره زيل و دل تهنگيه تي)) (مه به سته كه ته واو بوو).
داوا له خوا ده كه م سنگمان فراوان بكات و له چرووكي و ره زيلي و كار ه
خراپه كانمان بمانپاري زي، هر خوي به توانايه و ده سه لاتي به سه ر ه موو شتيگدا
هه يه .

سه لام كردن ته كه سي ناسياو به تهنه و بلاو بوونه ودهي بازرگاني

ثيمامي نه حمده له (مسند) هكيدا و الحاكم له (مستدرک) هكيدا به سهنه ديكي (صحيح) ريوايه تيان كړدوه له فهرمووده ي (عبدالله ي كوري مسعود) هوه كه و پيغه مبهري خواصه فهرموويه تي: ((ان بين يدي الساعة تسليم الخاصة وفشو التجارة حتى تعين المرأة زوجها على التجارة)) واته: له بهر دهستي قيامه تدا (له پيش قيامه ت) سه لام كردن تهنه له كه سي ناسياو ده بيت و بازرگاني بلاو ده بيت هوه تاوه كو ثافره تيش يارمه تي ميترده كه ي دده له بازرگاني كړدندا)).

له ريوايه تيكي ترده هاتوه: ((ان من اشراط الساعة أن يسلم الرجل على الرجل لا يسلم عليه إلا للمعرفة)) واته: له نيشانه كاني قيامه ت هوه يه كه و پياويك سه لام ده كات له پياويكي تر تهنه له بهر ناسياوي سه لام ي لي ده كات)).

به راستي نه م حاله ته به شي هويه كي ريوون و ناشكرا بلاو بووه ته وه، كه سي موسلمان ده بيني له گه ل برا موسلمان هكيدا له مائيك له ماله كاني خوي گوره ... به لكو به تنيشتي هوه و له پشت يه ك ثيمام و بهر هويه ك قبيله و له گه ليده نويز ده كات بو يه ك په روه دگار كه چي سلوا ناكات تهنه له وانه ي كه ده يناسيت !! نه م هيشه جياوازه له سوننه تي پيغه مبهري خواصه كه و فهرماني پي كړدووين سه لام بكه ين له وانه ي كه ده يانناسين و له وانه ي كه نايانناسين، به لكو پيغه مبهري خوشه ويست فهرموويه تي هه روه كو له له (صحيح مسلم) دا هاتوه له فهرمووده ي (أبو هريرة) هوه: ((لا تدخلون الجنة حتى تؤمنوا، ولا تؤمنوا حتى تحابوا، أولا أدلكم على شيء إذا فعلتموه تحاببتم؟ أفشوا السلام بينكم))، واته: هه رگيز ناچنه به هه شته وه تاوه كو باوه نه هينن، باوه پ ناهينن تاوه كو يه كترتان خوش

۱- أخرجه أحمد في مسنده (١ / ٤٠٧، ٤٠٨، ٤١٩)، والحاكم (٤ / ٤٤٥، ٤٤٦)، وصححه ووافقه الذهبي والبخاري في ((الأدب المفرد)) (١٠٤٩)، وقال الهيثمي في ((المجمع)) (٧ / ٣٢٩): ((رواه أحمد والبزار ورجال أحمد والبزار رجال الصحيح))، وصححه الشيخ الألباني في ((الصحيحة)) (٦٤٧).
 ۲- أخرجه مسلم، كتاب الإيمان، باب بيان أنه لا يدخل الجنة إلا المؤمنون وأن محبة المؤمنين من الإيمان وأن إفشاء السلام سبب لحصولها (٥٤).

نه ویت، ثایا ریگایه کتان پی بلیم نه گهر جی به جی بکه نه وایه کترتان خوش بویت؟ سه لام کردن له نیوانتانا بلاو بکه نه وه)).

جا پیغه مبه رمان ﷺ پیغه مبه ری سه لام و ناشتییه، ده با هه موو نه م دنیا یه بیسن، به لکو په روه ردگارمان خوی (السلام) ه، به هشتیش مالی سه لام و ناشتییه، سلای موسلمانان کاتی ده چنه به هشته وه سه لامه، خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿يَحْيِيهِمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا﴾ الأحزاب: ۴۴، واته: نه و پږزه ش که به دیداری نه و ده گن ریز و ته حیه یان سه لامه به سلو کردن له لایه ن خوی میهره بانه وه پیشوازیان لی ده کریت)) سلای فریشته کان له به هشتدا بو نه هلی باوه پ سه لامه، خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طَبَسْرًا فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ﴾ الزمر: ۷۳، واته: سلو و دروودتان له سهر بی، به خیر هاتن خوتان پاک راگرت له دنیا دا هه ول و تیکوشان و پاداشتیشتان لیره دا پاک و خاوینه یاخوا نوشتان بیت، ده بچنه ناو به هشت به هتا هتایی له ویدا بن))

جا دنیایان که وای دینه که مان دینی ناشتی و سه لامه.

براکه م... سلو بکه له برا موسلمانان کانت، له وهی که ده یناسیت و له وانه ش که نایانناسیت هه روه کو چو پیغه مبه ره که مان ﷺ فهرمانی پی کردوین، نه مه مه به سته که یه له (تسلیم الخاصة)، به راستی نیستا برایه تی نیمانی زور که م بوو ته وه، نه و برایه تییه له دله کاندای که م بوو ته وه، خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ الحجرات: ۱۰، واته: به راستی هه ر بروداران برای یه کن ((.

جا له هه ر جیگایه کدا نیمانیکت بینی به بی برایه تی نه وایه بزانه نه و نیمانه که م و کوپی تیدایه، نه گهر برایه تییه کت بینی به بی نیمان نه وایه بزانه نه و برایه تییه برایه تی دینی نییه، برایه تی نیمان نییه، به لکو نه وه به یه که گیشتنی به رزه وه ندییه کانه، گورینه وهی سوو ده کانه، نه گهر نه و به رزه وه ندییه کوتایی پی بیت و نه و سوو ده نه ما نه وایه په یوه ندییه که م ده بیته وه، به لکو ره نگه نه م په یوه ندییه بچریت، بویه ده لیم: په یوه ندی نیمانی پاکترین و بیگه ردرترین

په يوه ندييه و مه زنترين په يوه ندييه، به نرخترين په يوه ندييه، چونکه ثيمانداران هموويان وه ګو په ګيان وان، به لام له ناو چهند جهسته په ګي جياوازا جيګر بوونه، وه ګه ګاني دارنک وان و له په ګه ګاري ګه وړه وه سرچاوه ده ګرن، بويه په وړه رد ګارمان ده فهرمويت: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ الحجرات: ۱۰.

جا له نيشانه ګاني قيامت هه وړه ګو پيغه مبه رمان ﷺ فهرمويه تي: سللو ګردن ته نها له ګه سي ناسياو ده بيت (تسليم الخاصة) وه ګاره ساته ګه مه زنتر ده بيت ګاتي به نه نقه ست سللو له برا ګاني نه ګات، چونکه هم موسلمانان سر به به رنامه په ګه له وي تر جياوازه وه په يوه ندي به و ګومه له وه نيه ګه هم په يوه ندي پتويه، تا ګوتايي هم بوچوونه خيزبييه ته سکه ګه هه رده م داوا له خوا ده ګه م ګه دل و ده ورون و بير و هوشماني لي پاك بکاته وه.

تيا هم په يوه ندييه چهند به ريزه و هم ګومه له چهند مه زنه و چهند ګه وړه و ريزداره!، هم ګومه له ګه وا پتويسته له سر هه موو موسلماننک ګه شانازي پتوه بکات ګه هم ویش ګومه لي موسلمانان، هم ګر پرسياي شپخه ګه تيان ګرد هم و بللي: شپخي من پيغه مبه ري خوايه ﷺ، واز بهينه له و حزبايه تيبه و ده مار ګيرييه ګه وا هم نوممه ته ي پارچه پارچه ګردووه و ريزه ګاني تيك داوه و بچراندوويه تي، له ګاتنکدا هه موو نوممه ته ګان ګو بوونه ته وه له دژي نوممه تي نيسلام و په ګتاپه رستي و ثيمان ګه چي نيمه به رده وام په رته وازه و جياوازين، خواي ګه وړه ده فهرمويت: ﴿وَلَا تَنَزَعُوا فَنَفْسُ لَوْ أَتَدَّهَبَ رَحْمَتُ﴾ الأنفال: ۴۶، واته: ګره ګر و ګيشه ش له ګه ن په ګتردا مه ګه ن، هه تا هيز و تواناتان بچي و هم و ساش ګز و لاواز و سست بين)) وه هم ګر پرسياريان لي ګردی ده رباره ي ګومه له ګه ت هم و بللي: ﴿هُوَ سَمَنَّاكُمْ الْمُسْلِمِينَ﴾ الحج: ۷۸، واته: له پيشدا و له م قورنانه شدا هه ر خوا نيوه ي ناوناوه موسلمان و حق به ده سه وه ده ر)).

من به برايان و خوشه ويستانم ده ليم: واز له و ده مار ګيرييه به ينن چونکه هم وه ګه نيوه، بګه پينه وه بز ګتبه ګه ي خوا و سوننه تي پيغه مبه ر ګه ي ﷺ و بز ګومه لي دا ګه ګه پتويسته هه موو موسلماننک شانازي بکات به په يوه ندي به و ګومه له وه، ګه

ئەویش كۆمەلى موسلمانانە، داوا لە خوا دەكەم دلەكانمان پیکەوه گریدا و ریزەكانمان یەك بخات و لەسەر قورئان و سوننەت كۆمان بكاتەوه بە تیگەیشتنی هاوێلان، هەر ئەو پشست و پەنامانە و توانای بە سەر هەموو شتیكدە هەیه.

براكەم ... سلاو بكە لە هەموو براهیكی موسلمان، تۆیش خوشکی بەرێزم... سلاو بكە لە هەموو خوشکیكی موسلمانان، دەلێت: ئەم خوشكە بەردەوامە لەسەر سەرپێچی، پێت دەلێم: خوای گەورە یاد بەینەرەوه، دەلێت: ئەو دێتە ناو مزگەوتەوه بە جل و بەرگیكی ناریكەوه، پێت دەلێم: خوای گەورە یاد بەینەرەوه بە وشەیهكی جوانی ناسك، تۆیش برای بەرێزم هەرگیز مەلی: ئەم پیاوێ بیدەچییه یان كەمتەرخەمه وه خۆتیش دەستەوسان دەوستیت، نەخێر بەلكو خوای گەورە یاد بەینەرەوه، بە شیوازیكی ناسك و جوان ئەگینا سوێند بە خوا ئێمه بە سەر دلەكاندا زال نین تاوێكو لە بیدەوه بیگۆرینه سوننە، لە خرابەكارییهوه بۆ چاكەكاری، لە ناره‌واوه بۆ حەق و راستی، لە گومارپاییهوه بۆ رێنمووی ئیلا بە پێی بەرنامەی خاوەنی سوننەت نەبێت... خاوەنی رێنمایی، خاوەنی ره‌وشتی بەرز عليه السلام ئەو كەسە ی كە خواكە ی پێی فەرموو: ﴿فِيمَا رَحِمَهُ مِنَ اللَّهِ لَئِنْ لَمْ يَأْمُرْ بِهِمْ لَوْ كُنْتَ قَطًّا عَلِيْظَ الْقَلْبِ لَأَنْفَضُوا مِنْ حَوْلِكَ فَأَعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ﴾ آل عمران: ۱۵۹، واتە: بە هۆی پەحمەت و بەزەیی و میهرەبانی خواوێه، تۆ ئەو پێغەمبەر عليه السلام ئەوەندە نەرم و نیا و بوی لە گەلیان، خۆ ئەگەر كەسیكی تووێه و قسەرەق و دل پەق بای دەوێووبەریان چۆل دەكردی و لێت دوور دەكەوتنەوه، دەسا تۆ ئازار و هەلەكانیان ببەخشە و لە خوایش داوای لێخۆشبوونیان بۆ بكە، تا لە هەلە و تاوانەكانیان ببورێ، لە تەواوی كارە ستراتێژییهكانیشدا پرس و راو مشۆرەت و راوێژیان پێ بكە. ئینجا دوا ی پرس و را و مشۆرەت وەختی لێ بپرایت بۆ ئەنجامدانی كارەكەت پشست بە خوا ببەستە و بچۆ كارەكەت پیاده بكە، بە راستی خوا ئەو كەسانە ی خۆش ئەوێ پشست هەر بەو دەبەستن). .

پاشان پيغه مبهري نه كړه م ﷺ رووني كړده وه كه وا له نيشانه كاني قيامت: ((و فشو التجارة)) واته: بلاو بوونه وه ي بازرگاني)) ثابا بازرگاني حرامه؟ نه خير... كه و ابو بؤ پيغه مبهري خوا ﷺ له نيشانه كاني قيامت باسي كړدوه؟؟ و ربابه... نه م بڼه مايه زؤر گرنگه... مه رج نيبه هر نيشانه يه كه له نيشانه كاني قيامت باس كرابيټ نه وا نه و نيشانه يه حرام بيټ... جا بلاو بوونه وه ي بازرگاني نيشانه يه كه له نيشانه بچو كه كاني قيامت، به لام بازرگاني حرام نيبه، ثيللا مه گړ نه و بازرگاني به خؤي بؤ خؤي له بڼه رڼدا حرام بيټ - هه روه كو ئيستا رووني ده كه مه وه - هه روه ها به رز كړدنه وه ي كؤشك و خانوو نيشانه يه كه له نيشانه كاني قيامت كه چي حرام نيبه، ده ركه و تني (مه هدي) نيشانه يه كه كه چي حرام نيبه... هتد، بؤيه مه رج نيبه هر نيشانه يه كه له نيشانه كاني قيامت پيغه مبهري خوا ﷺ باسي كړد بيټ نه وا نه و نيشانه يه حرام بيټ... جا له و نيشانانه هه يه حرامه هه روه كو باس مان كړد وه هه نديكيان پيغه مبهري خوا حرام ي نه كړدوه ﷺ وه بلاو بوونه وه ي بازرگاني به شيوه يه كي ديار بلاو بووه ته وه رهنكه ئيستا - به بي زياده روه ي - له ناو يه كه شه قامدا ري بكي له نيوان دوكانيك و دوكانيك تردا دوكانيك بازرگاني تر بيبني به شيوه يه كي روون و ئاشكرا دوكانه كان زؤر بوونه، بير له و نيشاره ته پيغه مبهريه يه بكه كه ده فهرمويت: ((حتى تعين المرأة زوجها على التجارة)) واته: تاوه كو ئا فره تيش يارمه تي ميړده كه ي دده له بازرگاني كړدندا)) .

صه لات و سه لام له سر نه و كه سه ي كه هه رگيز له خؤ وه قسه ناكات . هه ز ده كه م ليړه دا مه رج كه كاني بازرگاني روون بكه مه وه... ده ليم: دونيا كي لگي دواړوڅه، هيچ كه م و كووري نيبه كه بازرگاني تيډا بكه ين .

نه ي بازرگاني خو شه ويست بزانه كه وا پاكترين و شه ريفترين كه س بازرگاني كړدوه پيغه مبهري خوايه ﷺ! هه روه كو ده زانن نه و بازرگاني به سه روه ت و ساماني خه ديجه وه ده كړد بؤيه بازرگاني به يه پيغه مبهري ﷺ ريژيكه بؤ هه موو

بازرگانه كانی سەر زهوی بۆیه هیچ کێشه یه ك نیه كه بازرگانی بکهین به لام به دوو
مهرج:

* یه كه م: بازرگانی به شتی حه لاله وه بکهیت، به پتی مهرجه شرعیه کان .

* دووهم: حه قی خوی گه وری لی دهریکه یت .

جا کێشه كه ئه وه نییه ئیمه ئه م دونیا یه بۆ جگه له موسلمانان جی بهیڵین . کێ
ده لی: هه رکه سی بۆ دوارۆژ بژیت ئه و دونیا جی ده هیلی...؟! کێ ئه مه ی
گوتوو؟ کێ ده لی که و پێغه مبه ری خواﷺ که پاکترین و ریزدارترین و مه زنتین
که س بوو که بۆ دوارۆژ کاری ده کرد وازی له دنیا هیناوه ؟؟! هه ندی که س
ده لێن: ئه وه ی له سەر ئیمه پتویسته ده بی زوهد بکهین له م دنیا دا، ئه مه مانای
چییه؟ مانای ئه وه یه که ده بیّت به نده که جل و به رگه که ی پاک نه بیّت وه بۆنکی
پیس ی هه بیّت، دیمه نکی ناشیرینی هه بیّت، به بانگه شه ی ئه وه ی له دنیا دا زوهد
ده کات! به راستی ئه مه هه له یه... زاهیدترین که س له م دونیا یه پێغه مبه ری
خوابووﷺ دلنیا به که و ئه م دونیا یه هیچ که سیکی به خۆ وه نه بینیه له
پێغه مبه ری خواﷺ زاهید تر بیّت... له گه ل ئه وه یشدا داواکاریک دیت و داوی لی
ده کات... بهیینه پیش چاوی خۆت پێغه مبه ری خواﷺ چی ده داتی؟ پێغه مبه ری
خواﷺ کۆمه له مه پکی پێدا^١! که چی کاتی وای به سه ردا رویشتوو که به ردی
به ستوو ته سه ر سکی خۆی له برسانا^٢! به لی... بۆ ئه وه ی حا لی ئه م دونیا یه مان
بۆ روون بکاته وه...

له هاوه لانی پێغه مبه ری خواﷺ هه بوو که میراته که ی له ئالتون بووه و دابه ش
کراوه وه کو (عبدالرحمن ی کوپی عوف) و (ابو بکر الصديق) و (ابي طلحة
الأنصاري)، ئیمه ده مانه ویت کێشه که به وردی تی بگهین.

١ - أخرجه مسلم، كتاب الفضائل، باب ما سئل رسول الله ﷺ شيئا قط فقال: ((لا)) وكثرة عطائه (٢٣١٢).

٢ - أخرجه البخاري كتاب المغازي ((باب غزوة الخندق وهي الأحزاب)) (٤١٠١).

بۆيه ئىمامى على ﷺ ده فەرمويت^۱: ((الدنيا دار صدق لمن صدقها، ودار غنى لمن تزود منها، ودار نجا لمن فهم عنها، فهي مهبط وحى الله، ومصلى أنبياء الله، ومتجر أولياء الله، ربوا فيها الرحمة، واكتسبوا فيها الجنة))، واته: دونيا مالى راستگويى به بۆ هر كه سى راستى له گه لدا بكات، مالى دهوله مه ندييه بۆ هر كه سى تيشووى تيدا كۆبكاته وه، مالى رزگار بوونه بۆ هر كه سى لى تىگه يشت، چونكه نه م دونيايه شوينى دابه زينى سروشى خوايه، جى نويزگه ي پيغه مبه رانى خوايه، شوين بازرگاني پياو چاكان و خوشه ويستاني خوايه، سۆز و ميه ره بانيان تيدا برده وه وه به هشتيان تيدا قازانچ كرد)) .

ليرده ا نه وه تيده گه ين كه مه به ست له زوهد نه وه يه واز له حه رام به ينى و واز له وه به ينى كه خوا پى رازى نيه وه زوهد نه وه يه كه هه مو شتىك له بهر ده ستندا هه بيت و ده توانى هه مو شتىك بكه يت، كه چى هيج شتىك ناكه يت ته نها نه وه نه بيت كه خوا حه لالى كردوه، جا تو واز له حه رام ده ينى له بهر گوپرايه لى خوا و ته قواى خوا و دوپات كردنه وه ي خوشه ويستى پيغه مبه رى خوا ﷺ به راستى نه مه به رزترين لوتكه ي زوهد .

كه وا بوو هيج كيشه نيه - براه خوشه ويستم - له بازرگانيدا كار بكه يت، به لام به ريز و شه ره فه وه بازرگاني بكه، به سپارده و مه رجه كانه وه، گرنگترين نه م مه رجان نه وه يه كه ته قواى خوات هه بيت و بازرگانيه كه ت حه لال بيت، خواى گه وده ده فەرمويت: ﴿وَيَلِّ لِلْمُطَفِّفِينَ ۝۱﴾ الَّذِينَ إِذَا أَكَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ۝۲ وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ۝۳ أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ۝۴ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ۝۵ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝﴾ المطففين: ۱- ۶، واته: تياچوون بۆ ياريكه ران به پيوانه و ته رازوو(۱) نه وانه ي كاتى پيوانه بۆ خويان بكن و شت له خه لكى بكن، به ريك و پيكي نه نجامى ده دن و به ته واوى وه رى نه گرن (۲) كاتى پيوانه، يا كيشانه بۆ

۱ آخرجه ابن أبي الدنيا في ((إصلاح المال)) (۱۰۵)، وابن عساکر في ((تاريخ)) (۴۲ / ۴۹۸) و (۵۸ / ۷۹)، وفي إسناده نظر، كما قال ابن رجب، وقد تقدم معنا

خه لك بكن و شتيان پي بفروشن به ناته واوي بويان نه نجام نه دن. (۳) نايان نه وانه نازان و پرويان نيه كه به راستي زيندو نه كړينه وه ب و رگرتني ټوله فيل و خيانه تيان. (۴) ب و رڅيكي زور به سام و گوره!! (۵) نه و رڅه ي هه موو خه لكی به پتوه ده وه ستن ب و حوكم و فهرمانی خواوه ندی جيهانه كان (۶)).

نه گره له خه لكاني تر بکړن نه و هه موو مافه كانی خويانيان به ته واوه تی ده ویت به لام نه گره شتيك به خه لكی تر بفروشن نه و جوره ها فروفیل به كار ده هيتي له كيش و ترازوودا، ولا حول ولا قوه الا بالله، نه مېشه ساخته و غه شه له بازرگانيدا!!

براکم... چاوديري خواکات بکه... نه و خوايه ي كه هه موو نه يني و ناشكر اكانت ده زاني... به لام نه وه ي كه نيستا دله كان ده بچرپينيټ بازرگانيك ده توانيت زور به ناساني له ترازووه كيدا دزي بكات، كه چي نه و به سته زمانه ي له بهر ده ستيدا راوه ستاوه ناگای له هيچ نيه! جا من به و بازرگانه ده ليم: كي ده خه له تيني؟ نه گره نه و كه سه ي كه شت لي ده كړيت ټو نابيني، نايان له بيرت چوو كه خوي گوره ده بيسي و ده بيني!؟

ټو... براي خوشه ويستم... به دلتيابي يوه خه لال و حرام ده ناسيت، سپارده و ساخته ده ناسي، بويه فيل له هيچ كه سيك مه كه ته نانه ت نه گره ټو ټومبيله تاييه تيه كه ي خوت فروشت، جا ټو له م سات و كاته دا ده بيه بازرگان، بويه هه موو شتيك روون بکه ره وه و راست بکه .

پيغه مبهري خواﷺ ده فهرمويت هره كو له هره دوو كتيبي (صحيح) دا هاتوه له فهرمووده ي (حكيم ي كوپي حزام) هوه: ((البيعان بالخيار ما لم يتفرقا، - فان صدقا و بينا بورك لهما في بيعهما، وان كتما وكذبا محقت بركة بيعهما)) واته: كرين و فروشتن له نيوان دوو كه سدا به هه لېزاردن ده بيت (واته: نه گره بيه وي بيكړي يان نا) به مارجي له يه ك جيهانه بڼه وه، جا نه گره راستيان كرد و هه موو شتيكيان روون

۱ آخرجه البخاري كتاب البيوع ((باب إذا بين البيعان ولم يكتما ونصحا)) (۲۰۷۹)، ومسلم كتاب البيوع ((باب الصدق في البيع والبيان)) (۱۵۴۲).

کرده وه نهوا خواي گه وره به ره کهت ده خاته ناو نهو ڪرپن و فروشتنه وه، به لام نه گهر درويان کرد و له به کتر شتيان شارد وه نهوا به ره کهت لهو ڪرپن و فروشتنه دا ناميني)).

جا نه گهر راست بکي - نه ي براي بازگان - نهوا به ره کهت ده رژيته سهر تو و ڪرپاردا، که واته بو بازگاني به ره کهتي تيڊا نه ماوه؟ به ره کهت نه ماوه به هوي ساخته و غهش و درو و خيانه ته وه!! ناييت به هيچ شيوه يه ڪ بلّيت: من ده مه ويٽ که سابهت بکي نيت به هر شيوه يه ڪ بيت ڪيشه نيبه، هرچه نده به دلنبايه وه بزانم کهوا که رهسته کهم کهم و ڪوريبه ڪي ترسناکي تيڊايه که من بانگه شه ي بو ده کهم به لام به همو شيوه يه ڪ ده مه ويٽ نه م کهم و ڪوريبه له ڪرپاره که بشارمه وه ته نها بو نه وه ي که رهسته که بيات و بپوات!! نه ي له پاش نه وه چي براکه م؟ سويند به خوا هر گيز نه و پاره يه هيچ سوويکي لي نابيني که له ريگاي غهش و ساخته وه پديدات کرد وه، هرچه نده له ميشکي خوٽتدا وا دابنييت کهوا له دونيادا سووي لي ده بيني نهوا باش بزانم کهوا پرسيارت لي ده ڪريت ده براره ي له به ده ستي خوادا له روژي دواييدا، همو نهو سه روهت و سامانه بو وره سه کانت به جيبي ده هيلي - هر وه کو چون نيستا رووني ده که مه وه به پشتيواني خوا له کاتي باس کردني نيشانه يه ڪي تري ترسناکدا له نيشانه کاني قيامت کهوا به شيوه يه ڪي غه مگين بلاوه ي کرد وه و لا حول ولا قوه الا بالله...

له (صحيح مسلم)^۱ دا هاتوه له فهرمووده ي (ابو هريره) ده وه:

((أن رسول الله ﷺ مر على صبرة طعام فأدخل يده فيها، فنالت أصابعه بللاً...))
واته: پيغه مبري خوا ﷺ به ته نيشت ده فريکي خوارنددا تيپهري ده ستي خسته ناوييه وه بويه په نجه کاني ته ر بوو...)) وه نه مه پي ده لّين (توشيش الأقفاص)
ده بيني سه ره وه ي سنوقه که که نمايش ڪراوه و له تو وه دياره شتي باش و چاکه به لام نه گهر ته ماشاي خواره وه ي بکي نهوا... إنا لله و إنا إليه راجعون...!! بو نه م جوړه ساخته و غه شه ده کهن نه ي بازگانان؟ نيتمه ده مانه ويٽ نه م ڪاروان و

۱- أخرجه مسلم، كتاب الإيمان، باب قول النبي ﷺ: ((من غشنا فليس منا)) (۱۰۲).

په وشت و ئاكارانه مان راست بکینهوه به کتیبه کي خوا و سوننه تي پیغه مبهري کي ﷺ، بۆ ئه وهی دنیا مان خوش بیټ، بیینه ئه وانهی که له دنیا و دوا روژدا به ختیارن... داوا له خوا ده که م که بیینه ئه هلی خوشگوزرانی دنیا و دواروژد...

جا کاتی پیغه مبهري نه که م ﷺ ئه و خواردنه ی بینی له رواله تدا باش و جوانه و دهستی دريژ کرد بۆ خواره وهی بینی په نجه کانی ته پ بوو.. ((فقال: " ما هذا يا صاحب الطعام؟" قال أصابته السماء يا رسول الله ﷺ، قال: " أفلا جعلته فوق الطعام كي يراه الناس، من غش فليس مني))، واته: فه رموى: ئه مه چیه ئه ی خاوه نی ئه م خواردنه؟ گوته: ئه وه بارانی به سهردا باریوه ئه ی پیغه مبهري خوا ﷺ... فه رموى: ئه ی بۆ له سهر وهی خواردنه که دات نه نا بۆ ئه وهی خه لکی بیبینی! باش بزانه که وا هه رکه سی ساخته و غه ش بکات ئه وا له ئیمه نییه)).

هه موو په وانیژانی سهر زه وی ناتوانن- ته گه ر کۆ بیینه وه - به و مانا گه وه ره یه و ئه و چهند وشه که مه و به و شیوه جوان ده ربیڤن - سه لات و سه لام له سهر ئه و که سه ی که خوی گه وره ئه و په پی ره وانیژنی پی به خشیوه - ئه مه به رنامه ی پیغه مبه رايه تییه که هه موو سهر زه وی شاد ده کات له دنیا و دواروژدا.

جا ئه ی برای بازرگان ... راست بکه و هه موو که م و کوورییه کانی که ره سه ته و بازرگانییه که ت روون بکه ره وه، بۆ ئه وه ی خه لکی بیبینن، جا کپیار ده توانیت نرخی ئه و که ره سه ته یه به پی ئه و که م و کوورییه دیاری بکات، به لکو تو روونی بکه ره وه بۆی و خراپه کان ده ربه ئنه، له گه ل خوی خۆتدا راست بکه بۆ ئه وه ی خوی گه وره به ره که ت بخاته ناو بازرگانییه که ته وه، له به ر ئه وه هه یچ سه رسام مه به که وا بازرگانی راستگو له گه ل پیغه مبه ري خوا ﷺ ده بیټ له به هه شتدا، هه ره کو له (سنن ابن ماجه)^۱ و جگه له و هاتوه له فه رموده ی (ابن عمر) وه ده لیټ:

۱ - أخرجه عبد بن حميد (٩٦٦)، والدارمي (٢٥٣٩)، والترمذي كتاب البيوع ((باب ما جاء في التجار وتسمية النبي ﷺ إياهم (١٢٠٩) من حديث أبي سعيد الخدري، وفي سنده انقطاع، ولكن يقويه حديث ابن عمر الذي رواه ابن ماجه، كتاب التجارات ((باب الحث على المكاسب)) (٢١٣٩)، والطبراني في ((الکبیر)) (٥٧٧) و ((الأوسط)) (٧٦٠٧)، والحاكم (٥ / ٢٤٣) والدارقطني (٢٨٤٩)، والبيهقي (٥ / ٢٦٦)، وصححه لغيره العلامة الألباني في ((الصحيحة)) (٣٤٥٣) و ((صحيح الترغيب)) (١٧٨٢، ١٧٨٣).

پيغه مبهري خواجۀ فہرموي: ((التاجر الأمين الصدوق المسلم مع الشهداء يوم القيامة))، واته: بازرگاني دهست پاكي راستگوئي موسلمان له روژي قيامه تدا له گه ل شهيداندا دهبيت).

له پيوایه تيكي تر دا كه (الترمذي) ريوایه تي كړدوه له فہرموده ي (أبي سعيد الخدري) هوه: ((مع النبيين والصديقين والشهداء))، واته: له گه ل پيغه مبهران و راستگويان و شهيداندا دهبيت).

به پاستي پيگه و جيگه يه كه هرگيز وهسف ناكريټ، رهنګه جاري واهبيت بازرگانك ببيني له خوا ناترسيت و ساخته له گه ل خه لكيدا دهكات، بويه دهبيني كه رسته يه كه ده فروشيټ له سهری نوسيوه: (له يابان دروست كراوه) كه چي خویشي به دنيايي وه ده زانيت له يابان دروست نه كراوه، ئه م كه رسته يه نرخه كي سد جونه يه چونكه كه رسته يه كي ئه صلييه، له راستيدا كه رسته يه كي ساخته يه و كه تهنه ده جونه يه ناهيتيت و ئه و به سد جونه يه ده فروشيټ !!! سويند به خوا ئه و سامانه هرگيز سوودي لي نابيني له دنيا و دواړوژيشدا.

ئهي بازرگانان ... تق بؤ كي كار ده كه ي؟ ئهي كوټاييه كه چييه؟ دنيا به كه ده مريت! منيش ده مرم! ئه و سه روه و سامانه بؤ و هره سه به جي ده هيلين، ئه وان به به بختياريه وه پيوه ي ده ژين، توي به سته زمان كه شه و روژ نه ده خه وتي ده رياره ي ئه و سامانه پرسيارت لي ده كريت، له كوي هينات و له كوي خه رجيت كړد؟ هه روه كو خو شه ويستمان ﷺ ده فہرمويټ: ((لا تزول قدما عبد حتى يسأل عن عمره فيما أفناه، وعن علمه فيم فعل، وعن ماله من أين اكتسبه وفيما أنفقه، وعن جسمه فيما أبلاه))^١، واته: هه ردو پي به نده له قيامه تدا ناجوليتته وه و هه نګاويك نانيت تاكو ده رياره ي چوار شت پرسيارت لي نه كريت، ته مه نه كي چون به سهری

١- أخرجه الترمذي، كتاب صفة القيامة عن رسول الله ((باب في القيامة)) (٢٤١٧)، والدارمي (٥٤٣)، وأبو يعلى في ((مسنده)) (٣٤٣٤)، وابن أبي الدنيا في ((إصلاح المال)) (٣٠)، وأبو نعيم في ((الحلية)) (١٠ / ٢٣٢) من حديث أبي برزة الأسلمي ؓ، وصححه لشواهد الشيخ الألباني في ((الصحيحة)) (٢ / ٦٢٩).

برد، زانسته که ی چي کاریکي پيی کرد، سامانه که ی چوڼ په یدای کرد و چوڼ خه رجی کرد، جهسته که ی چوڼ دایهیناو و رزاندی (واته: به کاری هیئا).
هیچ کیشنه نییه له ئیسلامدا قازانجیک دیاری بکهیت، له م قازانجه ته قوا و به زه بییت به خه لکانی تردا و راده ی رازی بوونت دیاری دهکات. داوا له خوا ده که م که رزق و رۆزی ئیمه و ئیوه فراوان بکات، رازی بوون به قسمه تی ئیمه و ئیوه بکات، جا رازی بوون چند جوانه و قه ناعت چند مه زنه !!

النَّفْسُ تَجَزَعُ أَنْ تَكُونَ فَقِيرَةً وَالْفَقْرُ خَيْرٌ مِنْ غِنَى يُطْفِئَهَا
وَعَنَى النَّفُوسِ هُوَ الْكَفَافُ فَإِنْ أَبَتْ فَجَمِيعُ مَا فِي الْأَرْضِ لَا يَكْفِيهَا
هِيَ الْقَنَاعَةُ فَالزَّمَمَهَا تَكُنْ مَلِكًا لَوْ لَمْ تَكُنْ لَكَ إِلَّا رَاحَةُ الْبَدَنِ
وَأَنْظُرْ لِمَنِ مَلَكَ الدُّنْيَا بِأَجْمَعِهَا هَلْ رَاحَ مِنْهَا بِغَيْرِ الطَّيِّبِ وَالْكَفْرِ

واته: نه فس شپرز ده بییت کاتی هه ژار ده بییت، هه ژاری چاکتره له دهوله مه ندیه ک زال بییت به سه ریډا، دهوله مه ندی نه فسه کان نه وه یه بزئیوی رۆژانه ت هه بی، نه گهر رازی نه بوو نه وا هه موو سهر زه وی به شی ناکات، نه وه رازی بوونه و دهستی پیوه بگری ده بیته پادشا، نه گهر هیچ شتیکت نه بییت ته نها نارامی جهسته ت، ته ماشای نه وانه بکه که بوونه خاوه نی هه موو دنیا، ئایا جگه له بۆن و کفن هیچی تریان له گه ل خویندا برد؟.

نه وه (هارون الرشید) ه، نه و سه رکرده یه کی دادپه روه ر بوو سالتیک غه زای ده کرد له پیناوی خوادا و سالتیک هه جی ده رکرد... که به هه وره که ی ده گوت کاتی له چه قی ئاسماندا بوایه پیی ده گوت: نه ی هه وره که.. له هه ر کوپیه ک ده باری به ئاره زووی خۆت بباره، دلنیا به که داهاته که ت هه ر ده گه پیتته وه بۆ لای خۆم انشاء الله ..) مه بهستی فراوانی مولک و دهوله ته که یه تی له سه رده می خۆیدا — ره حمه تی خوای لی بییت — له گه ل نه وه یشدا کاتی له سه ر جیگه ی مردن که وت دهستی به گریان کرد و فه رمووی: ﴿مَا أَغْنَىٰ عَنِّي مَالِي﴾ (٢٨) هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيَّةٌ ﴿الْحَاقَّةُ ٢٨-٢٩، واته: دارایی و ماله که م هیچ که لکیکی پی نه گه یاندم بۆ نه م رۆژه م. (٢٨) نه و مولک و

دهسه لاتهي بووم له دهس چوو نه رشته م نه پايه وپله م، هيچيان نه يان تواني توژقاله يه ك ئارامم بكه نه وه (٢٩)). كوا سه روهت و سامان؟ كوا دهسه لات و سولتان؟ كوا مولكه كان؟ نه مجار گوتي: دهمه ویت ئه و گوڤه ببيئم كه له ناويدا ده نيزيم، نه وانيش هه ليان گرت بۆ لای گوڤه كه ی و نه ویش ته ماشای كرد و دهستی به گريان كرد و فه رمووی: ((نه ی نه و كه سه ی كه هه رگيز مولكه كه ی له ناو ناچیت رهحم بكه له و كه سه ی كه مولكه كه ی له ناوچوو ...)).^١

به راستی (هارون الرشید) له كۆشك و ته لاره كانه وه گوڤزايه وه بۆ گوڤه كان، له جینگه ی خوڤی خه و تنه وه بۆ گلکۆكان وه له یاری كردن له گه ل كه نيزهك و مندالی جواندا بۆ ده رهاوسیتی كرم و مار، سویند به خوا نه گه ر به جوانی بیر له م قسه یه بكه یته وه نه و پێڤه وت ده گوڤدریت، چونكه دونیا هه رچه نده درێژه بکیشی نه و هه ر كورته، هه رچه نده خو ی به مه زن بزانیته نه و سووك و ريسوايه، چونكه شه وگار هه رچه نده درێژه بکیشیت نه و هه ر ده بی شه به ق ده ركه ویت، نه گه ر ته مه ن هه رچه نده درێژه بکیشی نه و هه ر ده بی بچیته ناو گوڤه وه، دلنیا به كه به نه مری له دونیادا نامینیته وه، نه گه ر ته نها كه سیك به نه مری تیدا بمایه ته وه نه و خۆشه و یست هه لبرێدر او ده بوو.

خوای گه و ره ده فه رمویت: ﴿وَمَا جَعَلْنَا لِشَرٍّ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنْ مِتَّ فَهُمْ الْخَالِدُونَ﴾ (الأنبياء: ٢٤، واته: ئیمه پيش له تو وامان نه كرد مرۆیهك نه مری ئایا نه گه ر تو بمری، نه وانه ژيانى هه تا هه تاييان ده بی؟! نه، هه رگيز شتی وا نییه).

خوای گه و ره ده فه رمویت: ﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ﴾، واته: هه موو كه سیك بی جیاوازی تامی مردن ده چیرێ).

١- انظر: ((إحياء علوم الدين)) (٤/ ٤٨١)، و ((تاريخ الخلفاء)) للسيوطي (٢٦٨)، و ((تاريخ بغداد)) (١٤/ ١٩) للخطيب، و ((تاريخ الإسلام)) للذهبي (١٦٣٢، ١٨٣٧، ١٨٣٨)، و ((البدایة والنهایة)) (١٠/ ٣١٠).
* وروی ابن أبي الدنيا في ((المحتضرين)) (١١٧) عن عبدالله بن بسطام قال: ((احتضر بعض الملوك فجعل يقول: يا من لا يزول ملكه أرحم من قد زال ملكه)).

نه‌گه‌ر ئه‌و كورسييه بۆ خه‌لكي تر به‌رده‌وام بوايه ئه‌وا دلنځايه به تۆ نه‌ده‌گه‌يشت، سوښند به خوا هيچ كه‌سيك به نه‌مرى تيدا نامښته‌وه.

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ۝ وَيَبْقَىٰ وَجْهٌ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ﴾ الرحمن: ۲۷، واته: هرچي به سهر پشتي زه‌وييه‌وه به سهر هه‌موو له نيو ده‌چي. (۲۶) ته‌نها رووي په‌روه‌ردگاري خاوه‌ن شكۆ و كه‌ره‌مكه‌رت ده‌مښته‌وه (۲۷). بۆيه له‌م دونيايه بۆ خوت دار بوښنه بۆ نه‌وه‌ي له‌وي به به‌ختياري و عيززه‌ت و كه‌رامه‌ته‌وه دروينه‌ي بكه‌يت، داوا له خوا ده‌كه‌م كه من و ئيوه بگيږي له نه‌هلي خوښحالي له‌دونياو قيامه‌تدا.

براکه‌م: بازرگاني به سپارده‌و شه‌ره‌فه‌وه نه‌نجام بده، جا ئه‌و بازرگانييه هه‌ر بازرگانييه‌ك بيت، هه‌موو حه‌قيكي خوای تيدا بده و هه‌رگيز ره‌زيلي مه‌كه و نه‌وه‌شت له بير نه‌چيت كه‌وا ئه‌و رزق و رۆزييه‌ي تۆ له فه‌زل و چاكه‌ي خوايه به سه‌رته‌وه، چونكه تۆ كه‌سيكي هه‌زار بوويت و خوای گه‌وره ده‌وله‌مهندي كردي، خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ فاطر: ۱۵، واته: نه‌ي خه‌لكينه ! ئيوه هه‌زارن و نيازتان به خوا هه‌يه، نه‌و بي‌نياز و سوپاسكراوه هه‌رچه‌نده خه‌لكي ململاني بکات (۱۵).

تاكو دويني تۆ كه‌سيكي هه‌زار بوويت و نښتا خوای گه‌وره به فه‌زلي خوای نه‌و نيعمه‌ته‌ي به سه‌رتدا رڙاندووه و رزق و رۆزي له سه‌رت فراوان كړدووه، بۆيه حه‌قي خوای بالا ده‌ست بده و هه‌رگيز هه‌زاران و نه‌دارانت له بير نه‌چيت، داوا له خوا ده‌كه‌م كه فه‌زلي خوای زياتر به سه‌رتدا بريږي.

به جواني بير له‌م فه‌رمووده مه‌زنه بكه‌ره‌وه، كه پتويسته هه‌رده‌م دوو باره‌ي بكه‌ينه‌وه و هه‌رگيز له دووباره كړدنه‌وه‌ي بي‌زار نه‌بين و فه‌رمووده‌كه له هه‌ردوو كتيبي (صحيح) دا هاتووه له فه‌رمووده‌ي (أبو هريره) وه كه‌وا پيغه‌مبه‌ري

۱- أخرجه البخاري، كتاب أحاديث الأنبياء، باب حديث أبرص و أعمى و أقرع في بني إسرائيل (۳۴۶۴)، ومسلم، كتاب ((الزهد والرقائق)) (۲۹۶۴).

ئەكرهه ﷺ ښه رموويه تى: ((إن ثلاثة في بني إسرائيل: أبرص وأقرع وأعمى، فأراد الله عز وجل أن يبتليهم، فبعث إليهم ملكا، فأتى الأبرص، فقال له: أي شيء أحب إليك؟ قال: لون حسن، وجلد حسن، ويذهب عني الذي قد قذرنى الناس))، واته: سى كهس هه بوون له بهنى ئيسرائيلدا، كه پىك و كه چه لىك و نابينا يهك، خواى كه وره ويستى تاقيان بكاته وه، بويه فريشته يه كى بۆ ره وانه كردن و ئه ويش هات بۆ لاي كابراى كه پ و پىي گوت: چى شتىك لاي تو له هه موو شتىك خو شه ويستره ؟ (واته: ئاوات بخوازه) گوتى: رهنگىكى جوان و پىستىكى جوان و ئه وهى كه به هويه وه خه لكى بيزم لى ده كه نه وه له سه رم نه مئىنى و چاك بيمه وه)) ئه مه ئاواتىكه و له جىي خويدايه چونكه ئه و توشى نه خو شى كه پى بووه، بويه داواى له خوا كرد كه شيفاي بدات و پىستىكى جوانى پى بيه خشى، ئه م به لايه ي كه به هويه وه خه لكى لىي دور كه وتوونه ته وه له سه رى نه مئىنى . ((قال: فمسحه فذهب عنه قذره، وأعطى لونا حسنا، وجلدا حسنا))، واته: گوتى: به دهسته كانى سپى و ئه ويش چاك بووه وه و بيزىكه ي نه ما و رهنگىكى جوان و پىستىكى جوانى پى به خشر)) خواى كه وره چاره سه رى كرد و چاك بووه وه .

له گه ل مندا بير له م ښه رمووده يه بكه ره وه كه (أحمد و أبو داود) رىوايه تيان كړدووه له ښه رمووده ي (أبي رمثة) وه كه وا پيغه مبه رى خوا ﷺ ښه رموويه تى: ((الله الطيب)) واته: خوا پزىشكه)، خواى كه وره ده ښه رمويت: ﴿وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ﴾ الشعراء: ٨٠، واته: كاتى نه خو ش كه وتم، ئه و شيفام نه دا و هينزى شيفا هه ر نه و دروستى نه كات)).

تو ده چيت بۆ لاي پزىشكىك له پزىشكه كان بۆ ئه وهى هو كاره كان بگريته ده ست نه گينا چاره سه ر به ده ستى خواى بالا دهسته، ئه وه يشه بزانه كه وا خواى كه وره هيچ نه خو شيه كى دانه ناوه ئيلا چاره سه ركه ي بۆ داناوه بويه چاره سه ر بگرته

١ - أخرجه أحمد (٢ / ٢٢٦، ٢٢٧) (٤/١٦٣)، وأبو داود كتاب الترجيل باب في ((الخصاب)) (٧/٤٢٠)، والحميدي (٢/٣٨٢)، والطبراني في الكبير (٢٢/٢٧٩)، وصححه الشيخ الألباني على شرط مسلم في ((الصحيحه)) (١٥٣٧).

به، به لام دلت په يوه ست مه كه به هوكاره كه وه، باش بزانه كه وا هوكاره كان به
ته نها نه زيانيان هه يه و نه قازانچ، رزقش نادهن و رزقش ناگرنه وه ئيلا به ده ستي
خوای بالا ده ست نه بيت، خودايه ... داوات لي ده كه م له م كات و ساته پيروزه دا كه
به چاره سهره كه ي خوت چاره سهر دابه زينه سهر نه خوشي موسلمانان و رحمت و
به ره كه تي خوت بكه يته هوي نه ماني هه موو نازار و ناخوشييه كانيان ... يا ارحم
الراحمين.

((ثم قال الملك للأبرص: فأبي المال أحب إليك؟))، واته: نه مجار فريشته كه به
كابراي گه پي گوت: حه ز له چي جوړه سامانيك ده كه يته؟))، ((قال: الإبل)) واته:
حوشتر))، خو شه ويستان ﷺ ده فهرمويت: ((فأعطي ناقه عشاء)) ثم قال الملك:
((بارك الله لك فيها)) واته: حوشتر يكي ئاوسي پي درا (عشاء: نه ووشترانه يه كه ده
مانگ يان هه شت مانگ به سهر ئاوس بوونياندا تيپه پيوه) نه مجار فريشته كه گوتي:
خوای گه وړه به ره كه ت بخاته سامانه كه ته وه)) بويه به ره كه ت رڅا به سهريدا وه
نه گهر ده ته وي بلي: به ره كه ت به ره كه تي كرد، نه مجار فريشته كه چوو بو لاي
كابراي دووهم - ((فأتى الأقرع، فقال: أي شيء أحب إليك؟ قال: شعر حسن،
ويذهب عني هذا الذي قد قذرني الناس، قال: فمسحه فذهب عنه وأعطي شعرا حسنا،
قال: فأبي المال أحب إليك؟ قال: البقر، قال: فأعطي بقرة حاملا، فقال: بارك الله لك
فيها))، واته: نه مجار چوو بو لاي كابراي كه چهل و گوتي: چي شتيك لاي تو له
هه موو شتيك خو شه ويستره؟ گوتي: قرزيكي جوان و نه وه ي كه به هوي وه خه لكي
بيزم لي ده كه نه وه نه ميني، نه ويش به ده سته كانى سري و نه ويش چاك بووه وه و
قرزيكي جواني پي به خشرا، گوتي: حه ز له چي جوړه سامانيك ده كه يته؟ گوتي:
مانگا (چيل)، گوتي: نه ويش مانگايه كي ئاوسي پي درا و گوتي: خوای گه وړه
به ره كه ت بخاته ناو سامانه كه ته وه)) وازي لي هينا و به جي هيشته، نه مجار
فريشته كه چوو بو لاي كابراي سييه م - ((فأتى الأعمى، فقال: أي شيء أحب إليك؟
قال: أن يرد الله إلي بصري فأبصر به الناس، قال: فمسحه فرد الله إليه بصره)) واته:
نه مجار چوو بو لاي كابراي نابينا و گوتي: چي شتيك لاي تو له هه موو شتيك

خوښه ويستره؟ گوتی: خوی گه وره چاوه كانم بو بگيرپته وه و خه لکی پی ببینم، گوتی: نه ویش سړی و خوی گه وره چاوه كانی بو گه پانده وه)) به لی هه موو کاره كان له سهره تا و كوټايدا هی خوی به دهستی خوی .

خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ (الأنعام: ١٧)، واته: نه و خوی به دهسه لاتداريکی وه هایه نه گهر تووشی هه ر جوړه به لاو زیانیکت بکات به غهیره خوی هیچ که سی ناتوانی لای ببا، خو نه گهر خیر و چاکه به کیشیت پی بگه به نیت دياره هه ر خوی به سهر هه موو شتيکا دهسه لاتداره و حز له هه رچی بکا ده توانی نه نجامی بدا)).

يا صاحب الهم إن الهم منفرج أبشر بخير فإن الفارج الله
وإذا بليت فثق بالله وارض به إن الذي يكشف البلوى هو الله
الله يحدث بعد العسر يسرة لا تجزعن فإن الخالق الله
والله ما لك غير الله من أحد فحسبك الله في كل لك الله

واته: نهی خاوه ن خه م و په ژاره بزانه که خه م نامیني و ده پروات، موژده بی لیت به خه ریک چونکه نه وهی کیشه كان ناهیلې ته نها خودایه، نه گهر تووشی به لایه ک بویت نه و باوه رت به خوا هه بییت و به قه ده ری نه و رازی به، چونکه نه وهی به لاكان لاده دات ته نها خودایه، خوی گه وره له پاش هه موو ته نگانه یه ک خووشی ده هیني، هیچ بیزار مه به چونکه دروستکه رمان ته نها خودایه، سویتد به خوا جگه له خوا هیچ که ست نییه، بویه خودات به سه له هه موو شتيکا تو خودات هه یه، داوا له خوا ده که م دلی نیمه و نیوه پر بکات له ته قوا و رازی بوون وه بمانگه به نیت هه دایه ت و ریتمووی خوی و هه ر خوی پشت و په ناماته .

((ثم قال الملك للأعمى: فأی المال أحب إليك؟ قال الغنم: فأعطي شاة والدا))، واته: نه مجار فريشته که به کابرای نابینای گوت: حز له چی جوړه سامانیک ده که یت؟ گوتی: مه، گوتی: نه ویش مه ریکي ناوسی پيدا)) نه مجار وازی لی هیناو به جی هیشت ((فأنتج هذان ولد هذا))، واته: نه و دووانه ی پیشوو به ره مییان

زيادى كرد و نه ويتر بېچووى زورى بوو))، ((فكان لهذا واد من الإبل، ولهذا واد من البقر، ولهذا واد من الغنم)) واته: پاشان نه ميان پر دۆلتيك حوشترى بوو وه نه ميش پر دۆلتيك مانگاي بوو نه ويش پر دۆلتيك له مه پ، به لام ناگاداري تافيكردنه وه كان به، خوايه گيان بمانپاريژه و رزگارمان بكه... ((ثم إنه أتى الأبرص في صورته وهيئته، فقال: رجل مسكين قد انقطعت بي الحبال في سفري، فلا بلاغ لي اليوم إلا بالله ثم بك، أسألك بالذي أعطاك اللون الحسن، والجلد الحسن، والمال، بعيرا أتبلغ عليه في سفري، فقال: الحقوق كثيرة))، واته: پاشان هات بو لاي كابراني گه پر له شيوه و وينه ي خوي، گوتي: كابرانيه كي هه ژارم و هه موو ريگاكان له سه فهره كه مدا لي بپاوه و هيچ دالده يه كم نبيه ته نها لاي خوا و نه مجار لاي تو نه بيت بويه داوات لي ده كه م له بهر خاتري نه و كه سه ي نه و رهنكه جوانه و نه و پيسته جوانه و نه و سامانه ي پيداوي كه و شتر يكم پي بده بو نه وه ي له سه فهره كه مدا به كاري بيهيتم، نه ويش گوتي: خه لكى ره و اتر زرين)).

تا به م شيوه يه مرقه كان بڼه پرته ي خويان له بير ده چيت! هه ژاري و لاوازي و بي ده سه لاتي خوي له بير ده چيت! جا نه م يشه به راستي كار ه ساته. خوي گه وړه ده فهرموي: ﴿يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ﴾ الإنفطار: ۶، واته: نه ي ئاده ميزاد...! چي توي ته فره و فريوداو به رامبه ر به په روه ردگاري به خشنده ت كافر بوويت له گه ل نه و هه موو نيعمه ت و به خشنده دا؟)) ناي هه ژاري خوت له بير چوو؟ ناي نه صل و بڼه پرته ي خوت له بير چوو؟ ناي نه قامي خوت له بير چوو؟

خوي گه وړه ده فهرموي: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ فاطر: ۱۵، واته: نه ي خه لكينه! ئيوه هه ژارين و نيازتان به خوا هه يه، نه و بي نياز و سوپاسكراوه هه رچه نده خه لكى ململاني بكات)).

هر كه سيك خوداي خوي ناسي نه و خويشي ده ناسي، نه گه ر هه ر كه سيك خوداي خوي به ده وله مه نديكي ره ها ناسي نه و خوي به هه ژاريكي ره ها ده ناسي... هه ر كه سي خواكه ي خوي به عيززه تيكي ته واوه وه ناسي نه و خوي به

زه ليلټكى ته واوه وه دهناسى، هر كه سى خواكه ي خوى به خاوه ن هيتكى ته واوه وه ناسى نه وا خوى به لاوازيكى ته واوه وه دهناسى. سوپند به خوا هيچ دروستكراوتك له سهر روى زهويدا خاوه نى هيچ شتټك نيه، نه وه ي كه خوى گه وړه پټى به خشيوى له وه مو ناز و نيعمه ت و بازگاننپه و نه وه مو رزق و روزنپه له فزل و چاكه و منه تى خوايه به سهرته وه وه مو نه وانه پټويسټيان به سوپاسگوزاريپه، سوپاسگوزارپش ته نها وشه يه ك نپه و ته نها ماچيكي ده سته كان نپه ! نه خير هرگيز وا نپه. خوى گه وړه ده فهرمويت: ﴿اعْمَلُواْ اَلْاَلْ دَاوُدَ شُكْرًا﴾ سبا: ١٣، واته: وتمان: نه ي بڼه ماله ي داوود عليه السلام! سوپاسگوزارى بكه ن له به رامبه ر نه وه مو به هرانه دا رشتوومه به سهرتاند)) بويه نامان هرگيز هه ژارى خوت و فزلى خوات به سهره وه له بير نه چټت، كاتى كابر ا گوتى: خه لكى ره و اتر زدن، فريشته كه پټى گوت: ((كأني أعرفك، ألم تكن أبرص يقذك الناس، فقيرا فأعطاك الله؟ فقال: إنما ورثت هذا المال كابرا عن كابر))، فقال: إن كنت كاذبا فصيرك الله إلى ما كنت))، واته: ده لټنى من تو دهناسم؟ نايا تو كه سيكي گه ر نه بوويت و خه لكى بيزى لټت ده كرده وه، هه ژار بوويت و خوا پټى به خشى؟ گوتى: به لكو من نه م سامانه م له باوبا پيره گه وړه به ريزه كانه وه و نه و انپش له گه وړه به ريزه كان بوم به جى ماوه)) (ته مشاي نه م نكوټيپه بكه) گوتى: نه گه ر درق ده كه يت نه وا خوى گه وړه بتگيرپته وه سهر حالى جاران)) جا وه كو پيشووى لى هاته وه ولا حول ولا قوة الا بالله. هه ووه كو چن خوى گه وړه له جارى په كه مدا ولا مى دوعاى فريشته كه ي دايه وه نه وا له جارى دووه ميشدا ولا مى دوعاكه ي دايه وه، بويه وه كو جاراني لى هاته وه وه مو شتټكى له ده ست دا: پټستى جوان، ديمه نى جوان جارټكى تر توشى نه خو شى گه رى بووه وه وه هه مو حوشتره كانى له ده ستدا!! بويه ناگادارت ده كه مه وه له سامانى هه رام، چونكه سهره وت و سامان وه كو سټبه رټك وايه و ناميتى، وه كو قهرزيكه و ده بى بگيرد رټته وه، ناگادارى خواردنى سامانى هه تيوان به، ناگادارى نه وه به هه رگيز سامانى خه لكى به ساخته و ناپه وا مه خو، هه رگيز قورخى بازار مه كه، بونه وه ي زال بيت به سهر نرخی بازاردا و

خوښي هه ژاران و نه داران بمړيت! ئيستا له ناو خه لگيدا كه سي وا هه يه نه گهر تاكو ماوه له ژياندا پاره ي (بنكنوت) بخوات نه وا نهو سامانه ته واو نابيت! ولا حول ولا قوة الا بالله، سويند به خوا هه رگيز نهو سامانه سوودي لي نابينيت و هه مووي بو و هره سه كه ت به جي ده هيلي، ليړه دا هه ندي كه س هه ن قسه ي ترسناك ده كه ن و ده لئ: نه گهر خوا له فلان كه س رازي نه بوايه نهو رزقي فراوان نه ده كرده وه! به لگه ي رازي بووني خوا له سهر فلان نه و هيه كه به و هه موو سامانه پيزداری كړدوه!! جا من ده لئيم: نه خيړ... براكه م... نه مه به لگه نيه، ئايا تو (قارون) ت له بير چوو؟ نه و ه ي كه خواي گه وړه به شيو هيه كي وا سهر و ه ت و ساماني پيدا بوو كه هه رگيز هيچ عه قليك باوه ر ناكات. بيهينه پيش چاوي خوت كومه ليك گه نجی به هيز ناتوانن كليلى گه نجينه كانى قارون هه لگرن!! ليړه دا قارون قسه كه ي كابرې گه پي گوت به لام به ده سته واژه يه كي قارون بيا نه كات ي يادى خرايه وه به و فه زلې خواي گه وړه به سهر بيه وه و به و هه موو نيغه تانه، نهو قسه يه كي زور پيسي گوت كه له سهر زمانى زوره ي خه لكى دووباره ده كړي ته وه: ﴿إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي﴾ القصص: ٧٨، واته: قارون گوتى: نهو مال و سامانه كه من هه مه، هه مووي به هو ي زانباري و زانستى خومه وه پيم دراوه، واته هه ر خوم شايسته ي نه و هم).

نه وه هه مان نهو قسه يه يه كه ئيستا و له م سهر دمه دا دووباره ده كړي ته وه (فن الادارة) واته: هونه ري كارگيري يان هونه ري به ريوه بردن!) من ده لئيم: زور جوانه نه گهر تو هونه ري كارگيريت هه بيت، به لام هه رگيز نهو كار هه گيړه وه بو عه قلى خوت و فه زلې خوت، سويند به خوا تو لارازيت، هه موومان هه ژارين، خاوه نى هيچ شتيك نين، چونكه نه و ه ي پيت دراوه هه مووي له فه زلې خواي گه وړه يه، بويه هه رگيز مه لي: ﴿إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي﴾ هه رگيز مه لي: نه مه هونه ري كارگيري به! مه لي: كارگيري به يه كلايى كه ره و هيه،! به لي... نه و ه ي كه له سهر تويه بيه ته كه سيكي موسلمانى به هيزى داهينه ري به ره مه پينه ري چاك له هه موو بواره كانى ژيان، له هه موو جينگايه كدا له زور سي به ري نهو ئاسمانه دا، له سهر هه ر

پارچه يه کی نه م زه وييه، به لام هرگيز فزلي خوات له بير نه چيت به سهرته وه بزانه نه وهی که تو نيتستا تيدای له و ناز و نيعمه ته هه موو ته نها فزلي خواي به رز و بالاده سته نه و که سهی که هه رده م پاره له ريگای حه رامه وه کو ده کاته وه و ده بينی سامانه کهی زياد ده کات نه و نزيک کرده وه يه (استدراج) له لايه ن خواي که ورده وه.

هه روه کو له (مسند)^١ هه کهی ئيمامی نه حمه د و جگه له و هاتوره له فه رموده ی (عقبه ی کوپی عامر) وه که و پيغه مبه ري خوا^٢ فه رمويه تی: ((إِذَا رَأَيْتَ اللَّهَ يُعْطِي الْعَبْدَ مِنَ الدُّنْيَا عَلَى مَعْصِيَةٍ مَا يَحِبُّ، فَإِنَّمَا هُوَ اسْتِدْرَاجٌ ثُمَّ تَلَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ﴾ الأنعام: ٤٤، واته: نه گه ر بينيت خواي که وره نيعمه ته کانی خوی ده داته به نده يه کی له دونيادا له سهر سه ريچيه کانی که خوی پي خوشه بزانه که و نه وه نزيک کرده وه يه (استدراج) نه مجار پيغه مبه ري خوا^٣ نه و نايه ته ی خوينده وه که ده فه رمويت: ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ﴾ الأنعام: ٤٤، واته: جا که نه و هه موو ناموزگار يه يان له بيرخو برده وه که له سهر زماني په يامبه ران کرابوون ئينجا ئيمه يش بو خه فلاندونيان و وه ک (استدراج) يکيش، ده روازه ی هه موو خير يکمان بو والا کرده وه و رنق و روييه کی فره مان رشت به سه رياندا و نه وانيش خوشی و نيشوه گرتنی هه تا به و مال و منداله ی پيماندا بوون ده عيه و فيزگرتنی و له ريتی راست لاياندا نه وسا ئيمه يش کتوپريک قارمان لي گرتن و نه وانيش له و هه موو خوشگوزرانيه بي هيوا و ناتوميد بوون)).

ليړه دا خواي که وره نه يفه رموو: توله مان لييان سه نده وه، نافه رمويت: کرده مانه ناخي زه ويذا، نافه رمويت: هه موو سامانه که م لييان سه نده وه، به لکو ده فه رمويت:

١ آخرجه أحمد (١٤٥/٤)، والطبراني في ((الأوسط)) (٩٢٧٢)، والبيهقي في ((الشعب)) (٤٥٤٠)، وصححه الشيخ الألباني في ((الصحيحة)) (٤١٣) و ((صحيح الجامع)) (٥٦١).

((فتحنا عليهم أبواب كل شيء)).

به لّام... چنده ها كه س هه ن ئیستا له ئیستدراجان له نئو نیعمه ته كانی خوای گه وهردا و كه چى خویشی لئی بى ئاگایه و نازانیت، چنده ها كه س توشی تاقیکردنه وه هاتوون به مه دح کردنی خه لکی و خویشی لئی بى ئاگایه !!

پرسیاره گرنه كه لیڤه دا ئه وه یه: چۆن بزانه ئه و سامانه ی ئیستا هه مه ئایا له نیعمه ته كانی خواجه یان له تۆله سه ندنه وه كانیه تی؟ ترمومتریکی جوان و ورد و بچوك ده توانیت له گه ل خۆتدا و له گیرفانتدا هه لگريت، ده توانیت له هه موو ساتیکدا هه ر نیعمه تیکى پى بپۆی، خیراكه برا خۆشه و یسته كه م ئه و نیعمه ته ی كه ئیستا له بهر ده ستدایه به یته، سه روه ت و سامان، خیزان، مندال، پله و پایه، كورسی، رووی كۆمه لایه تی، له شساغی، جوانی، ده توانیت بزانیست ئایا ئه وانه نیعمه تن یان تاقیکردنه وه ن، به سووك و ئاسانی، ده لیم: ئه گه ر ئه و نیعمه ته له خوا نزیکى کردیته وه ئه و سوژده بۆ خوا به ره و سوپاسگوزاری به و بزانه ئه وه نیعمه ته، بزانه ئه وه له قه زلی خواجه، ئه گه ر ئه و نیعمه ته له خواردنی حه لال و له خوای گه وهره دووری کردیته وه ئه و باش بزانه كه تاقیکردنه وه یه به لّام له پۆشاکى نیعمه تتدایه وه بزانه ئه وه فیتنه یه! له پۆشاکى به خشیندایه، ئایا ئه م پله و پایه له خوا نزیکى کردمه وه یان دووری کردمه وه؟ بووه هۆی ئه وه ی من و نوێژ له یه ك جی بکاته وه و بووه هۆی ئه وه ی من و خه لکی له یه ك بکات، ئایا من ئه م كورسییه م به کار هیناوه بۆ نه هیشتنی کیشه له سه ر کیشه داران؟ ئایا ئه م پله و پایه م به کار هیناوه بۆ نه هیشتنی خه م له سه ر خه مباران؟ ئایا جیگا و رووه كۆمه لایه تییه كه م به کار هیناوه له جی خۆیدا؟

تۆ ئه ی خوشکی به ریزم ئایا پله و پایه ی پیاوه كه ت به کار هیناوه؟ ئایا رووه كۆمه لایه تی پیاوه كه ت به کار هیناوه بۆ ئه نجامدانی چاكه؟ ئایا هانی ده ده ی بۆ ئه نجامدانی کاری چاكه؟

براکه م... هه موو وزه و توانا كه ت به کار به یته، هه موو سه روه ت و سامانه كه ت، خیزان و كچ و كۆپه كانته، هه موو ئه وه ی كه هه ته به کاری به یته له پیناوی دینی خوای بالاده ستدا، به راستی قازانجی راسته قینه له وێه وه به راستی ئه وه كیلگه ی

راستيه، ئه‌مه ناشتن و رواندنې راسته‌قينه‌يه، ئه‌مه چهند قسه و گوته‌يه كه ليږه‌دا
هيښامه‌وه داوا له خوا ده‌كه‌م كه سوودی بڼ ئيمه و ئيوه هه‌بيټ.

له‌ گه‌ل مندا جاريكې تر بگه‌ړيوه بڼ فهرموده‌كه‌ي پيغه‌مبه‌ري خواښه

ده‌فهرمويت:

((واتى الأقرع في صورته، فقال له مثل ما قال لهذا، ورد عليه مثل ما رد على
هذا، فقال: إن كنت كاذبا فصيرك الله إلى ما كنت، قال: وأتى الأعمى في صورته
وهيئته، فقال: رجل مسكين وابن سبيل انقطعت بي الحبال في سفري، فلا بلاغ لي
اليوم إلا بالله، ثم بك، أسألك بالذي رد عليك بصرك شاة أتبلغ بها في سفري، فقال:
قد كنت أعمى فرد الله إلي بصري، فخذ ما شئت، ودع ما شئت، فوالله لا أجهدك
اليوم شيئا أخذته الله))، واته: ئه‌مجار هات بڼ لای کابرای که‌چه‌ل له‌سه‌ر شي‌وه‌ي
خوی، ئه‌وه‌ي که به کابرای پيشوو گوت به ئه‌ميشی گوت، ئه‌ویش وه‌کو کابرای
پيشوو وه‌لامی دايه‌وه، ئه‌ویش گوتی: ئه‌گه‌ر درؤ ده‌كه‌يت ئه‌وا خواي گه‌وره
بتگيږيته‌وه سه‌ر حالي جارن، گوتی: ئه‌مجار هات بڼ لای کابرای نابينا له‌سه‌ر
شي‌وه‌و ديمه‌نی خوی گوتی: کابرايه‌کی هه‌ژارو ري‌وارم و هه‌موو ري‌گاکانم لی برپاوه
له‌ سه‌فه‌رکه‌مدا و هيچ دالده‌يه‌کم نيه‌ ته‌نها لای خوا و ئه‌مجار لای تو نه‌بيټ بويه
داوات لی ده‌كه‌م له به‌ر خاتري ئه‌و که‌سه‌ي که چاوه‌کانی بڼ گيږايه‌وه مه‌ړيکم پی
بده بڼ ئه‌وه‌ي له سه‌فه‌رکه‌مدا به کاری به‌يتم، ئه‌ویش گوتی: من که‌سيکی نابينا
بووم و خواي گه‌وره چاوه‌کانی بڼ گه‌ړانده‌وه بويه هه‌رچی ده‌به‌ي بيه‌ و هه‌رچی
به جی ده‌هيلى ئه‌وا به جی به‌يلى سویند به خوا هه‌رگيز ريگات لی ناگرم له به‌ر
خوا هه‌رچی ببه‌ي))، ئه‌م کابرايه‌ گه‌ړايه‌وه بڼ په‌سه‌ن و نه‌ژادی خوی، فه‌زلی خواي
له به‌ر نه‌چوو بويه له دونيا و دواړؤدا سه‌رکه‌وتوو و به‌ختیار بوو، گوتی: ((ودع ما
شئت، فوالله لا أجهدك اليوم شيئا أخذته الله))، واته: هه‌رچی به جی ده‌هيلى ئه‌وا به
جی به‌يلى سویند به خوا هه‌رگيز ريگات لی ناگرم له به‌ر خوا هه‌رچی ببه‌ي))، بويه
فريشته‌که گوتی: ((أمسك مالك، فإنما ابتليتم، فقد رضي عنك، وسخط على
صاحبك)) واته: ده‌ست به سامانی خوټه‌وه بگه‌ر، بزانه که ئيوه تاقی کرانه‌وه،
جا خواي گه‌وره له تو رازی بوو وه له ديو هاره‌له‌که‌ت په‌ست بوو)).

جا سه روه ت و سامان سينه ريکه و ناميني، بويه کار بکه و قازانچ بکه به لام به شهره ف و سپارده و راستگويي به وه، له بازرگانينه که تدا همو شتيک روون بکه روه و ساخته مه که، من کابرايه کم پهنگه له م بازرگانينه تينه گم بويه براکه م تو راستم له گه لدا بکه... راستيمان ده ویت له ژياندا، به راستی له م سرده مه دا مامه له کردن پر بووه له تالی و نازار، زوريه ی نه م ريژدارانه ده يانه ویت مامه له له گه ل نه هلی سپارده دا بکه ن، له گه ل نه هلی راستگوييدا له همو بواره کانی ژياندا، به لام کاره که ت نه ها نه و نه ده ی ده ویت که ويژدانمان له و خوه مه لسينين.

پيغه مبهري خوا^۱ پرسيار له هاوه لانی ده کات - هره و کو له (صحيح البخاري)^۱ دا هاتووه له فره مووده ی (عبدالله ی کوپی مسعود) هوه - پييان ده فره رمويت: ((ايکم مال وارثه أحب إليه من ماله؟ قالوا: يا رسول الله، ما منا أحد إلا ماله أحب إليه. قال ﷺ: ((فإن ماله ما قدم، ومال وارثه ما أخر))، واته: کام له نيوه سامانی ميرانگره که ی له سامانه که ی خوی خوشتر ده ویت؟ فره موويان: نه ی پيغه مبهري خوا^۲ هيچ که سينک له نيمه نيه وه همو مومان سامانی خومان لا خوشه ويستره، فره مووی: که واته سامانه که ی خوی نه و به که پيشی خوی ده خات و سامانی ميرانگره که ی نه و به به جني ده هيلی)).

جا بزانه زوريه ی نه و سامانانه ی که له ريگای حه رامه وه کو ده کرينه وه بو وهره سه به جی ده هيلری، بنده که له به ر ده ستی خوی گه وهر دا پرسياری لی ده کريت.

له (صحيح مسلم)^۲ دا هاتووه له فره مووده ی (عبدالله ی کوپی الشخير) هوه ده لیت: پيغه مبهري خوا^۲ فره مووی: ((يقول ابن آدم: مالي مالي، قال: وهل لك، يا ابن آدم من مالك إلا ما أكلت فأفنت، أو لبست فأبليت، أو تصدقت فأمضيت؟)).

به راستی نه وه سامانی راسته قينه به که له ريگای حه لاله وه کورت کردووه ته وه... به ناره قه و کوشش و يارمه تی خوی گه وره وه حه قی خوی گه وره تی

۱ - أخرجه البخاري كتاب الرقاق ((باب ما قدم من ماله فهو له)) (٦٤٤٢).

۲ - أخرجه مسلم، كتاب ((الزهد والرقائق)) (٢٩٥٨).

دهرهيناره نه مه نهو سامانه يه كه به هويه وه له دوتيا و دواړژدا به ختیار ده بيت.

براکانم: هه ز ده كه م نه م به شه به هه لويستكي جوان كوتايي پي بهيتم رهنگه له پيشان باسم كړد بيت به لام نابيته كيشه نه گه ر جاريكي تر دووباره ي بگه مه وه، داوا له خوا ده كه م من و ئيوه له سهر گوپرايه لي و پازي بووني خوي بهي لي.

كابرايه ك له شاري (المنصوره) دلي توشي نه خوشي هاتبوو (خودايه چاره سهر ي نه خوشي موسلمانان بكه) رويشت بؤ (لندن) به مه به ستي پشكنين و چاره سهر كړدن، پاش تپروانييني نه شيعه و پشكنينه كان پتيان گوت: تو پيويستت به نه نجامداني نه شته رگه ريبه كي به په له هه يه به مه به ستي فراوان كړدن خويندېه ريكي كه پي ده لئ: دله خويندېه ر (الشريان التاجي)، گوتي: هه رگيز نارازي نيم، نه مجار داواي يارمه تي كړد له پزيشك و سهر په رشتيارياني چاره سهره كه ي كه پيگه ي بده ن بگه پيته وه بؤ ميسر، پي گوتي: بيرم كړده وه بگه پيتمه وه بؤ ميسر بؤ نه وه ي وه سيټ بگه م و كار ه كانم ريكي بخم و له دلي خومدا گوت: هيچ كه سيك زامن مردن و ژيان ناكات، جا منيش گه پامه وه بؤ ميسر و هه موو كار ه كانم ريكي خست و هه موو وه زع و حالي خوم ريكي خست، پيش نه وه ي سهر به بگه م به چنډ رويكي كه م، له كاتيكدان من له گه لي يه كي له هاره لاندان دانيشتووم، ته ماشاي روي پيشه وه م ده كړد، قه سابيكم بيني، پيره ژنيك سهرنجي راكيشام، هه ر كاتيكي پارچه ئيسكيك له ده ستي قه سابه كه به ريبته وه سهر زه وي، يان پارچه به زيكي نه و نه و ئافره ته هه ليد ه گريټ و له كيسه يه كي ده نا، جار به جار ته ماشام ده كړد بينم كار ه كه ي دووباره ده بيت ه وه، منيش ده رچووم، گوت: وهره دايه گيان لي ره چي ده كه يت؟ ئافره ته كه گوتي: سويند به خوا كوپي شيرينم من خاوه ني شش كچم بؤ ماوه ي هه شت مانگه ده بيت گؤشتيان نه خواردوه، جا منيش ئيستا نه م پارچه ئيسك و به زه يان بؤ كو ده كه مه وه !! كابرا ده لي: به راستي قسه كانى ژور كاريگه ريان له سهرم بوو، چونكه نيمه هه موو رويكي گؤشت فرى ده ده ين، به ئافره ته كه م گوت: چنډ كيلو گؤشت پيوسته؟ گوتي: نيو كيلو كوپي شيرينم.... كابرا ده ليت: به قه سابه كه م گوت: دوو كيلو گؤشتي بؤ بېره، نه ويش دوو كيلو گؤشتي بؤ بېري، ده ليت: سبحان الله...! له و كاته دا كه له بهر ده ستي قه سابه كه دا پاره ستابوو

خوای گه وره نایه دلّم و به قه سابه که م گوت: ئەم ئافره ته به پیزه هه موو هه فته یه ک دیت بۆ لات تۆیش دوو کیلۆ گوشتی بده یه، منیش پاره ی یه ک سال پيشه کیم پيدا، ده لیت: سویند به خوا ئه ی ماموستا ئافره ته که هه ردوو ئه ژتوی خسته سه ر زه وی و سه ری بۆ ئاسمان به رز کرده وه له خوای گه وره پاراپه وه به چەند وشه یه ک، ده لیت: به راستی به چەند وشه یه ک دوعای بۆ کردم که دلّمی له بن ده ره یئا، خۆم پی رانه گیرا و ده ستم به گریان کرد، تۆیش باش ده زانی که دوعای دایکه به ریزه کان چۆنه، خاوه نی ئه و فیره ته پاک و بی گهردانه، پارانه وه یه ک دلّه که کان ده رده هیئی، سبحان الله! به گریان وه گه پامه وه بۆ لای هاوړیکه م، له کاتیکدا ئه و دیمه نه زۆر کاریگه ری له سه رم هه بوو، به لام له ناخدا هه ستم به سنگ فراوانی و خوشییه کی زۆر کرد.

گه پامه وه بۆ مال له کاتیکدا من که سیکی دل نه خو شم، گه پامه وه من زۆر چست و چالاکم، سویندی بۆ خواردم و گوتی: سویند به خوا ئه گه ر به منیان بگوتایه دیواریک بروخینه ئه و ده مپوخاند، ده لیت: کاتیک چوومه ژوره وه بۆ مالی خۆم که که م ده رگای بۆ کردم وه کاتیک ته ماشای کرد گوتی: ما شاء الله... روت به که سیکی دل نه خو ش ناکات!! ده لیت: منیش به ئه وم گوت (له کاتیکدا من ده گریام): سویند به خوا کچی خۆم کاریکي ئاوا رویدا، هه موو باسه که م له گه ل پیره ژنه که دا بۆ گپراپه وه، ده لیت: که که شم ده سستی به گریان کرد و سه ری بۆ ئاسمان به رز کرده وه و گوتی: خودایه...! په روه ردگاری نیمه...! به چاکبوونه وه ی باوکم دلخو شمان یکه هه روه کو چۆن باوکم دلّی ئه و پیره ژنه و که کهانی خو ش کرد، خوای گه وره ولامی دوعاکانی دایه وه، ده لیت: سویند به خوا رۆژی یه که م و دووهم و سییه م تیپه پی هه ست به هیچ نازاریک ناکه م، هه ست به هیچ دابه زینیک ناکه م!! به لام خیزانه که م سوور بوون له سه ر نه وه ی سه فه ر بکه م بۆ لندن بۆ ئه نجامدانی نه شته رگه ربیه که، ده لیت: منیش له و کاته دا ده ستم به گریان کرد، ده لیتی له پيش ئه وه هه رگیز نه گریاوم، ئه و پزیشکه ی که سه ره رشتی نه شته رگه ربیه که ی ده کرد به په له پشکنینه کانی بۆ دووباره ده کردم وه، که پشکنینه که ی دووباره ی

كرده وه، ته ماشاي كردم و گوتی: چی روويداوه؟ زو سه رسام بوو و گوتی: هه موو
 نه شيعه كانم بو ئاماده بكن، نه م كاپرايه له فلان جيگه ی دلیدا تهنگيهك هه يه له
 خوښه بهر كانيدا، تكايه نه شيعه كه ی بو دوپاره بكه نه وه نه وانيش دوپاره يان
 كرده وه بينيان نه و جيگه يه ی كه تهنگه و پيويسي به نه شته رگه ری هه يه ئيستا به
 هيج شيوه يه ك پيويسي پي نيه !! بويه پزيشكه كه هاواری كرد و گوتی: چيت
 كرده وه؟ گوتی: منيش دهستم به گريان كرد و گوتم: بازرگانيم له گه ل خواي
 بالاده ستدا كرد و نه ویش چاره سه ری كردم و شيفای دام.

جا نه گه ر بازرگانيه كه له گه ل خوادا بوو نه وه بازرگانيه كي به سوود و
 قازانجه، بويه خيراكه له گه ل خوادا بازرگاني بكه به يارمه تي هه ژاران و نه داران و
 هه تيوان و بيوه ژنان و قوتابييه هه ژاره كاني زانست و زانياری و نه و كه سانه ی كه
 ته نها پاروويه كي خواردن شك نابهن له فلسطين و عيراق و صومال و نه فغانستان و
 سودان و هه موو جيگايه كي، به لكو له گونده كه ی خوټدا و شار و جيگه كه ت، بويه
 خيراكه و پاره ببه خشه و له گه ل خوادا بازرگاني بكه.

داوا له خوا ده كه م هه موو كرده وه چا كه كاني ئيمه و ئيوه وه رگريت و له
 تاوانه كاني من و ئيوه خوښ بيت وه زيانمان به ئيمان وه كوټايي پي بهيتی.

نزیک بوونه وهی بازاره کان و بلاو بوونه وهی سوو خواردن و خورادنه وهی مهی

له نیشانه کانی قیامت ((نزیک بوونه وهی بازاره کان))ه، جا پیغه مبه ری خوا^١ باسی کردوه له فهرمووده یه کدا که ئیمامی ئه حمه د ریوایه تی کردوه له (مسند)ه کهیدا و جگه له و به سه نه دیکی (صحیح)^١ له فهرمووده ی (أبو هريره) وه که وا خوشه ویست^٢ فهرموویه تی: ((لا تقوم الساعة حتی تتقارب الأسواق)) واته: قیامت روونادات تاوه کو بازاره کان له یه ک نزیک نه بنه وه)).

ئایا مانای نزیک بوونه وه چییه؟ نزیک بوونه وه دوو مانای ههیه:

مانای یه کهم: به راستی بازاره کان له یه ک نزیک بوونه ته وه به هوی زۆر بوون و خیرایی هوییه کانی گواستنه وه ته تو ئیستا ده توانیت به فه زلی خوا سواری ئوتۆمبیله کهت ببی و برۆیت بۆ هه ر بازاریک له گونده کهت یان له شاره کهت یان ناوه نده کهت یان له ولاته کهتدا و له هه مان رۆژدا بگه پێتته وه هه رچه نده سه فه رکردن له پێشان مرۆف ئه ورێگایه ی به چه ند مانگیکی دوور و درێژ ده بپی به لکو ئیستا ده توانیت سه فه ر بکه یت بۆ نمونه له ولاتی میسره وه بۆ سعودیه یان بۆ دویه ی بۆ ئه نجامدانی هه ر کاریک و له هه مان رۆژدا بگه پێتته وه —ئه گه ر به ته ویت— یاخود بۆ رۆژی دواتر، به لکو ده توانیت سه فه ر بکه یت بۆ هه ر ولاتیکی جیهان وه له چه ند رۆژیکی که مدا بگه پێتته وه که چی له پێشان ئه ورێگایانه به چه ند مانگیک ده برا به لکو به چه ند سالتیک به لام ئیستا و له م سه رده مه دا بازاره کان به م شیوه یه له یه ک نزیک بونه ته وه.

ئه مه یشه بورصه ی جیهانییه، ئیستا ده توانیت نرخ ی هه ر شمه کیك بزانی ت یان نرخ ی هه ر دراویك له هه موو کاتژمێرێکدا یان که متر له کاتژمێرێک، ته ماشای ئه م

١- أخرجه أحمد (٥١٩/٢)، وابن حبان في ((مصححه)) (٦٧١٨)، وصححه الشيخ الألباني في ((الصحيحه)) (٢٧٧٢)

نزیک بوونه وه بکه ... نزیک بوونه وه له بازاره کاند ... نزیک بوونه وهی زانیی
نرخه کان، نزیک بوونه وهیه کی راسته قینهی هستکراو، نه مهیشه نیشانهیه که و
پتغه مبهری خو شه ویست ﷺ باسی بۆ کردوین وه له پتشد باسی نه وه م کرد که و
مه رج نییه مه ر نیشانهیه که له نیشانه کانی قیامت حه رام بیت، جا مه بهست له
باسکردنی مه ر نیشانهیه که به لگهی حه رام بوونی نه و نیشانهیه نییه له دینی خوی
گه ورده دا .

مانای دووه م: له مانا کانی نزیک بوونه وه: سستی بازرگانی و بی بازارى (کساد
التجارة)^۱

له گه ل مندا بیر له م نیشانه ترسناکه بکه ره وه که و نه ویش: بلآو بوونه وهی سوو
خواردنه، داوا له خوا ده که م ئیمه و ئیوه له زۆر و که می سوو خواردن پاک
بکاته وه .

پتغه مبهری خوا ﷺ ده فه رمویت - هه ره کو له فه رمووده یه کدا هاتوو که
(الطبرانی) و جگه له و ریوایه تیان کردوو به سه نه دیکى (صحیح)^۲ له فه رمووده ی
(عبدالله ی کورى مسعود) وه -: ((بین یدی الساعة یظهر الیاء)) واته: له بهر
دهستی قیامتدا زۆر بوون و بلآو بوونه وهی سوو خواردنه))، مانای (الظهور) لی ره دا
زۆر بوون و بلآو بوونه وهیه، و لا حول ولا قوه الا بالله.

له ریوایه تیکى تر دا که زۆر ترسناکه و له (صحیح البخاری)^۳ دا هاتوو له
فه رمووده ی (ابو هریره) وه که و پتغه مبهری خوا ﷺ فه رموویه تی: ((لیأتین علی
الناس زمان لا یبالی المرء بما أخذ المال أمن حلال أم من حرام)) واته: رۆژگارێک به
سه ر خه لکیدا دیت خه لکی بایه خ به وه ناده ن که سامانه که یان له ریگای حه لاله وه
یان له ریگای حه رامه وه کۆ کرد بیتته وه)).

۱- انظر: ((الدر المنثور)) للسيوطي (تفسير سورة محمد: ۱۸).

۲- أخرجه الطبراني في ((الأوسط)) (٧٦٩٥، ٨١٥٨)، وقال الهيثمي في ((المجمع)) (١١٨/٤): ((رواه الطبراني في الأوسط و رجاله رجال الصحيح))، وصححه الشيخ الألباني في ((الصحيحة)) (٢٤١٥/٢).

۳- أخرجه البخاري كتاب البيوع باب قول الله تعالى: ﴿ يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَ الَّذِينَ ءَصْحَفَا مُمْسِكَةً ﴾ آل عمران: ١٢٠، (٢٠٨٢).

خوشه ويستانم... به راستي نه مه واقيعيكي زور ترسناكه، زوريه ي خه لگي تيدا ده ژين له سهر ناستي مرقايه تي به گشتي و له سهر ناستي نه م نوممه ته به تاييه تي. باسي كيشه ي سوو خواردن ده كه ين و، پاشان ده گه پرينه وه سهر باسي نه م فهرموده يه، چونكه نه مه شيوه يه كه له شيوه كانی خواردنی سامان له ريگای حه رامه وه، گرنگ نه وه يه پاره كوكاته وه هه رچه نده نه و ريگايه حه رام بيت!!

پيغه مبهري خوا عليه السلام ده فهرمويت: ((فوالله ما الفقر أخشى عليكم ولكني أخشى أن تبسط عليكم الدنيا كما بسطت على من قبلكم، فتنافسوها كما تنافسوها، وتهلككم كما أهلكتهم)) واته: سويند به خوا هه رگيز له هه ژاري بووتان ناترسم به لام له وه ده ترسم نيعمه ته كانی دونياتان به سهر دا بريژي هه روه كو چون به سهر نه وانه ي پش ئيوه دا رځا و ئيوه ش پيشبركي تي تيدا بكن هه روه كو نه وان كرديان و نه مجار به هه لاهه تدا بتانات هه روه كو چون نه وان به هه لاهه تدا چوون)).

فهرموده كه له هه ردوو كتيبي (صحيح) دا هاتوو له فهرموده ي (عمروى كوبرى عوف الأنصاري) يه وه.

خوشه ويستان... به راستي سوو خواردن ديمه نيكي زور ترسناكه، نزمترين و ريسواترين شيوه يه له شيوه يه كانی وه به رهينانی سهرمايه، نه و شيوه نابووته كه به هيچ شيوه يه ك گرنگي و بايه خ به هيچ شهره ف و ديني ك نادات. گرنگ نه وه يه پاره كوكاته وه و قازانچ بكات، هه رچه نده له ريگای خوین مژيني خه لگانی هه ژار و نه دارانه وه بيت! جا سيسته مي ئيسلامي و سيسته مي سوو خواردن به هيچ شيوه يه ك له بوچووندا ريك ناكه ون و له نه نجاميشدا به يه كه وه ريك ناكه ون، بويه له قورناني پيروزدا هه رپه شه يه كي سه ختي كردوو له سوو و سوو خوران، من ده ليم:

يه كه م: نه و سووه چييه خواي گه وره له قورنندا حه رامی كردوو و جوړه كانی چين؟

۱- أخرجه البخاري، كتاب الجزية والموادعة ((باب الجزية والموادعة مع أهل الذمة والصرب)) (٢١٥٨) و (٤٠١٥)، ومسلم كتاب ((الزهد والرقائق)) (٢٩٦١).

سوو دوو جوړ: (ربا النسيئة) و (ربا الفضل) نه وانه مانايان چييه؟

(ربا النسيئة): شيوه كه ي نه و هيه كه وا - بؤ نمونه - كابرايه ك د پروات بؤ لاي كابرايه كي تر، پيى ده لئيت: هزار دينارم پيى بده نه و يش بؤ ماو هيه كي ديارى كراو پيى ددها، داواى لى ده كات له كاتى ديارى كراودا هزار دينار هيه كي بؤ بگيرپيته وه، له سر نه و مرجانه ريك ده كه ون، پاشان كبرا له كاتى ديارى كراودا ديت نه و يش پيى ده لئيت: ناتوانم پاره كه ت بؤ بگيرمه وه بويه په له م لى مه كه و ماو هيه كم بده ري، نه و يش ده لئيت: مؤلته ت ددهم، به لام به زياده وه له جيى نه و هه زاره هزار و دوو سهد يان هزار و پينج سهدم پيى بده !! نه م شيويه پيى ده لئين (ربا النسيئة) وه نه مه يه كه م جوړه كه خواى گوره له قورئاندا حرامى كړدوه.

به لام (ربا الفضل): ماناي نه و هيه كه وا كه سيك كه ره سته يه ك وه كو ئالتون بفروشيته كه سيكي تر به هه مان كه ره سته له گه ل وه رگرتنى زياده وه، يان مروفيك خورمايه كي باش بفروشيته به خورمايه كي خراپ له گه ل وه رگرتنى زياده وه يا به پيچه وانه وه نه مه پيى ده لئين: ((ربا الفضل)).

ثيمامى (البخارى و مسلم)^۱ ريوايه تيان كړدوه له فه رموده ي (ابو سعيدى الخدرى) يه وه كه وا پيغه مبه ري نه كرم ﷺ ده فه رمويته: ((الذهب بالذهب، والفضة بالفضة، والبر بالبر، والشعير بالشعير، والتمر بالتمر، والملح بالملح، مثلاً بمثل، يدا بيد، فمن زاد أو استزاد فقد أربى، الأخذ والمعطي فيه سواء)).

له ريوايه تيكي تر دا هاتوه كه پيغه مبه ري خوا ﷺ فه رمويه تي^۲: ((فإنما اختلفت هذه الأصناف فبيعوا كيف شئتم))، واته: جا نه گه ر كه ره سته كان له يه كتر جياواز بوون نه و به ويستى خوټان بفروشن) بؤ نمونه: من تؤتمبيلكم هيه وه تو دوو تؤتمبيلت هيه، پاشان من و تو هه ستاين به گورپنه وه ي تؤتمبيله كانمان و

۱ - أخرجه البخاري، كتاب ((البيع))، باب ((بيع الفضة بالفضة)) (٢١٧٦، ٢١٧٧)، ومسلم كتاب المساقاة، باب ((الصرف وبيع الذهب بالورق نقداً)) (٨٢ / ١٥٨٤) واللفظ له
 ۲ - أخرجه مسلم، كتاب المساقاة، باب ((الصرف وبيع الذهب بالورق نقداً)) (١٥٨٧) من حديث عباد بن الصامت رضي الله عنه

جياوازييه كه م پيټ دا... ئه وه زور ناساييه، به لام له وشه ش جوړه ي كه وا پټغه مبهري خواښ باسي كړدووه ئه وا نه و نالوگورپه مه كه؟! چونكه نه وه جوړي كه له جوړه كاني سوو و پټي ده لټن (ربا الفضل).

كه وايه (ربا النسيئة و ربا الفضل) هه ردوو قورټان حه رامي كړدوون، خواي كه وړه ده فـرموئيت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ مَصْرَفًا﴾ آل عمران: ۱۳۰، واته: ئه ي ئه وانه ي باوه پټان هټناوه! سوو چين له سهر چين مه خوڼ و وهر ي مه گړن وهك سهرده مي نه فامي ده چوون بڼ نموونه: (۱۰۰) ديناريان نه دا به (۳۰۰) دينار، چونكه له بڼه پټه تدا سوو به هه موو جوړي شتيكي حه رامكراوه ((.

به راستي ئيست سوو خواردن بلاو بووه ته وه به شيوه يه كي نابووت، له گه ل مندا بير له و فهرمووده يه ي پټغه مبهري خواښ بكه ره وه كه ده فهرموئيت: ((بين يدي الساعة يظهر الربا)) واته: له بهر ده ستي قيا مه تدا ده ركه وټني سوو خواردنه هه يه)) رهنگه هه ندي كه س بپرسن و بلټن: ئايا له سهرده مي كوندا سوو خواردن هه بووه تاكو قورټان حه رامي بكات؟ ولا مه كه: به ئي... سوو خواردن هه بووه و پاشان قورټان حه رامي كړدووه، به لام مه به ست له ده ركه وټن كه له فهرمووده كه دا هاتووه زوربوون و بلاو بوونه وه يه تي وه دلټياين كه به ركه ك له سهر زه وي و له نټوان مروټيا تيدا بڼه بڼ نه كراوه ته نها به هوي سوو خواردنه وه نه بيټ!!

په روه ردگارمان چي فهرمووه؟ په روه ردگارمان فهرموويه تي: ﴿يَمَحُقُ اللَّهُ الرِّبَا﴾ البقرة: ۲۷۶، واته: خوا فهرمو پيټي سوو خوړي ناهي لي، واته: هه ر داراييهك ريباي تيدا بيټ ده ره نجام هه ر تيا ده چيټ ((.

براكه م... ده مه ويټ تو له نټو هه موو فهره نكه كاني زمانه وانيدا بگه پيټ – له سهر زه وي دا – بڼ ئه وه ي وشه يهك بدو زيته وه هاوشيوه و مرادني (يمحق) بيټ، دلټيا به كه هه رگيز هيچ وشه يهك نادو زيته وه كه هه مان مانا ببه خشيت! ئه مجار تو هه ست به نه و بيژه يه ده كه يټ وه كو ئه وه ي له پيش چاوت بيټ، له بهر ده ست بيټ، ئايا ئيست روه وانبيزي رازاوه ي قورټانت بيني كه له پيش چاوت خو ي

ده‌پازننیتته‌وه؟ بۆیه ناگاداری سوو‌خواردن به، چونکه ئه‌وه به‌دب‌ختی و نه‌گبه‌تییه، دلته‌نگی و به‌لایه.

له‌فه‌رمووده‌یه‌کدا هاتوو که ئیمامی ئه‌حمده له (مسند) ه‌که‌یدا و ابن‌ماجه و الحاکم و جگه له‌وان به‌سه‌نه‌دیکی (صحیح) ۱ پ‌ی‌وايه‌تیان کردوو له‌فه‌رمووده‌ی (عبدالله‌ی ک‌ر‌پ‌ی مسعود) ه‌وه که‌وا پ‌ی‌غه‌مبه‌ری خوا^ع فه‌رموویه‌تی: ((ما أحد أكثر من الربا، إلا كانت عاقبة أمره إلى قلة))، واته: هیچ که‌سیک سامان کۆ ناکاته‌وه و زۆری ناکاته‌وه له‌ریگای سوو‌خواردنه‌وه ئیلا کۆتایی کاره‌که‌ی به‌ره‌وه‌که‌می ده‌پوات).

ئایا مه‌ترسی سوو‌خواردنت بینی؟! جا من له‌تۆم ده‌وێت ته‌نها نمونه‌یه‌کم بۆ به‌ی‌نیتته‌وه که‌وا که‌سیک له‌سه‌ر کاری سوو‌خواردن به‌رده‌وام بوویت و ه‌ نانی له‌سه‌ر سوو‌خواردن بیت و پاره‌ی خۆی له‌ریگای سوو‌خواردنه‌وه ده‌رکات ته‌حه‌دا ده‌که‌م ئه‌گه‌ر له‌سه‌ر ئه‌وه به‌رده‌وام بوو ئه‌وه به‌ره‌که‌تی لێ نه‌ب‌ر ده‌بیت!

په‌نگه سامانه‌که‌ی زیاد بکات، به‌لام هه‌روه‌کو گوتم: ئه‌وه به‌لگه نییه له‌سه‌ر رازی بوونی خ‌وای گه‌وره له‌به‌نده‌که‌ی وه نمونه‌ی قارونم ه‌ینایه‌وه، له‌پ‌یشدا باسی ئه‌و فه‌رمووده‌یه‌ی خۆشه‌ویستمان کرد^ع که ده‌فه‌رمویت: ((إذا رأيت الله يعطي العبد من الدنيا على معاصيه، فإنما هو استدراج)) واته: ئه‌گه‌ر بینیت خ‌وای گه‌وره نیعمه‌ت و فه‌زل و پۆشینی تاوان و مۆله‌ت دان ده‌به‌خشیت به‌نده‌یه‌کی له‌دوینادا وه به‌نده‌که‌ش به‌رده‌وامه له‌سه‌ر سه‌رپ‌یچی و به‌بی ته‌ویه جا بزانه ئه‌وه نزیک کردنه‌وه‌یه (استدراج‌ه).

جا خ‌وای گه‌وره مۆله‌ت و ماوه ده‌دات به‌لام هه‌رگیز فه‌رامۆش ناکات، ئه‌مجار پ‌ی‌غه‌مبه‌ری خۆشه‌ویست^ع ئه‌و ئایه‌ته‌ی خوێنده‌وه: ﴿فَلَمَّا سَوَوْا مَا دُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ

۱- أخرجه أحمد (۱ / ۳۹۵، ۴۲۴)، وابن‌ماجه كتاب ((التجارات))، باب ((التغليظ في الربا)) (۲۲۷۹)، والحاکم في ((المستدرک)) (۸۰۰۶)، وصححه و أقره الذهبي، وحسن سند ابن‌ماجه المناوي في ((فيض‌القدیر)) (۵/ ۵۲۵)، وقال البوصيري في ((النوائد)): ((إسناده صحيح و رجاله موثقون))، وصححه الشيخ الألباني في ((صحيح‌الجامع)) (۵۵۱۸)، وفي ((الترغيب)) (۳ / ۵۲).

﴿۴۴﴾ فَقُطِعَ دَائِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿۴۵﴾ الأنعام: ۴۴- ۴۵، واته: چا که نه و هه موو ئاموژگاريه يان له بيرخو برده وه که له سهر زمانى په يامبه ران کرابوون ئينجا ئيمه يش بؤ خه فلانديان دهر وازه ي هه موو خير يکمان بؤ والا کردنه وه و رزق و روزيه کي فرهمان رشت به سهر ياندا و نه و انيش خوښي و نه شوه گرتنى هه تا به و مال و منداله ي پيماندا بوون ده عيه و فيزگرتنى و له ربي راست لاياندا نه وسا ئيمه يش کتوپړيک رقمان لي گرتن و نه و انيش له و هه موو خوشگوزرانيه بي هيو و ناو مېد بوون. (۴۴) ئينجا نه وانه ي که ناهه قى و سته م پيشه يان بوو، هه موو خير و خوشيه کيان له کيس چوو و دوا بړاو بوون سو پاس و ستايشي بي پايانيش بؤ خواى په روه دگاري جيهانه کان (۴۵)).

له گه ل مندا نايه ته کاني سوو خواردن بخوښه روه له کوتايي سوره تي (البقره) ﴿الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا﴾، واته: نه و که سانه ي سوو نه خون)) ناي ا حوکميان جيبه و شپوه يان چونه و سزايان جيبه ؟ بير له و نايه ته بکه روه: ﴿لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَخْبِطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ﴾، واته: که له گوړ دهرين پاشان زيندوو نه کړينه وه و راست دهنه وه، و راست دهنه وه هه ر ده لتي شهي تانه کان ده ستي لي و ه شان دوون. به کورتي: پياوي سوو خوړ له روځي قيامه تدا وه کو مروځي په تهر ي و شيتي ليدى)).

نه ي په روه دگارمان بمانپاريزه !! ناي ا نه م ديمه نه ت بيني ؟؟ ناي ا به جواني بيرت لي کردوه ته وه ؟ ناي ا به جواني ليتي تيگه يشتوي ؟ ده مه ویت له گه ل مندا له و ديمه نانه دا بژيت کاتي خه لکي له گوړه کانيان دهر ده چن و خواى په روه دگار فهرمان کردوه ته (ئيسرافيل) به فووکردن به بووقدا که نه و يش فووکردنى زيندوو بوونه وه يه .

هه مووان له گوړه کانيان دهر ده چن، خواى گه وره ده فهرمويت: ﴿وَأَسْمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمَنَادُ مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿۴۱﴾ يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ﴾ ق: ۴۱- ۴۲، واته: گوي راگره نه ي پيغه مبه ر...! بؤ نه و هه واله ي پيت ده ده ين له نه حوالى

قيامهت، رُؤْيِك (نيسرافيل) بانگ دهكا له شوپنيكي نزيك به خه لك هه مووتان
 دهرچن له گورپه كاننان بؤ حه شر (۴۱) نه و روزه كه هه موونه و (صيهه) و
 هاواره يان به هق گوي لي ده بي، نا نه و روزه روي له گورپه دهرچونه بؤ حه شر و
 پاداش و توله (۴۲) .

خوای گه وره ده فهرمويت: ﴿إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ۖ وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ
 أَثْقَالَهَا ۖ وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا﴾ الزلزلة: ۱- ۲، واته: كاتي كه زهوي به توندي
 ته كاني داو كه و ته له رزه له رز و جووله جوول به هه رهويه كه وه بيت، (نين
 عه بباس) نه لي: نه وه له (نه فحه) ي به كه مدايه به جوړه له رزه يه كي وا كه
 شايسته ي نه و بيت جا نه بي نه و حاله ته چ رووداويكي گه وره بيت. (۱) زهوي
 هه رچي باري گران و قوورسي هه بوو فري دايه دهره وه! (۲) . نه و كاته
 ناده ميزادي كافر به سهر سوپمانيكه وه ده لي: زهوي چيه تي بؤ وا ده كات ..؟
 (۳) . چي روويداوه !!؟ پيش كه ميك نارام و بيده نگ بوو! پش كه ميك دامه زراو و
 دنيا بوو! ﴿يَوْمَ يُخَذَّلُ الْأَخْبَارُ﴾ بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا﴾ الزلزلة: ۴- ۵، واته:
 له و روزه دا زهوي هه واله كاني خوي چاك و خراب راده گه يه نيت و مهر دوم تي نه گات
 كه نه و زه مين له رزه يه سهره تاي رويكي سهخت و ويران بووني دونيايه (۴) نه و يش
 به هوي نه وه وه كه په روه ردگارت وهحي و فهرماني پي كردوه به و زه لزه له يه: له
 خويه وه ناتواني هيچ بكات و هه ردهم له زير دهسته لاتي خوادايه. (۵)

خوای گه وره ده فهرمويت: ﴿إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ﴾ الإنشقاق: ۱، واته: كاتي ك ناسمان
 له ت و پت بوو و نه م ده ستوور و سيسته مه نه ما و هه لوه شايه وه .
 بير بكه ره وه، له ت و پت بووني ناسمه نه كان، له ت و پت بردنيك له زهويدا؟
 بؤ؟ به مه به ستي ليپرسينه وه. ده مه ويت له گه ل مندا له و ديمه نه دا بريت، كاتي
 خه لكي له گورپه كانيان دهرده چن.

كومه ليكيان كاتي له گورپه كانيان دهرده چن راسته وخو به سهر رووياندا ري
 ده كه ن! خوای گه وره ده فهرمويت: ﴿وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ عُمِيَٰ وَبُكَمَا

وَصُمًّا مَّا وَلَّهُمْ جَهَنَّمَ كَلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا ﴿الاسراء: ۹۷﴾، واته: له روژي قيامه تيشدا به دمه و رووي و كوټي و لالي و كه پي هه موو كو ده كه ينه وه و هه شريان ده كه ين چوون له دونيادا هه قيان نه بيستوهه، هه قيان نه ديتوهه له وئيش هه نابينا و كه پ و لال ده بن . هه ر جاريكيش بليسه ي ناگره كه كه م و كز بوو دووباره نيلى ده ده ين و هه لي ده گيرسيښنه وه و زياتري ده كه ين بويان)) .

كومه ليك له گوړه كانيان ده رده چن ده دانه وئ رابوه ستن به لام ناتوانن، به زه ويدا ده كه ون، ناتوانن دابنيشن، به لاي راست و چه پي خوياندا ده سورپټته وه، هه ر وه كو كه سيكي په ركه ماوي و فيدار و شيت، ده لتي شه يتان به لاي راست و چه پدا ده يانه يښت و ده يانبات، بو پيشه وه و بو پاشه وه، به راستي ديمه نيكي ترسناكه، نه وانه كيڼ؟ نه وانه سوو خوړه كانن؟ نه مه يشه نيشانه كه يانه كاتي له گوړه كانيان ده رده چن له روژي زيندوو بوونه وه و هه ستانه وه.

﴿الذير﴾ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يُؤْمُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ ﴿البقرة: ۲۷۵﴾، واته: نه و كه سانه ي سوو نه خون، كه له گوړه دهنرين پاشان زيندوو نه كرينه وه و راست ده بنه وه، وا راست ده بنه وه هه ر ده لتي شه يتانه كان ده ستي لي وه شانددوون، چونكه له دونيادا ده يانگوت: مامه له و كرين و فروشتنيش هه ر وه كو مامه له كردن به سوو وايه ((واته هه ردوكيان به لاي نه وانه وه يه كسانن)) چونكه نه وان باوه پيان به هه رام و هه لال نه بوو . خو خواش كرين و فروشتني ريډاوه و سوو خواردنيشي هه رام و ياساغكردوهه. نينجا هه ر كه سيك ناموژگاري په روه ردگاري بو هات و جي به جتي كرد و وزي له سوو خواردن هينا نيتر نيسنا له سووه ي كه له پيشتر خواردوويه تي چاوپوشي نه كړي چونكه نه وه پيش ياساغبووني ريبا بووه)).

براکه م... نا نه وه تا تو به نايه تي خوي گه وره يادخرايته وه بويه هه ر له نيستاوه په يمان به خواكه ت بده و سه روه ت و سامانه كه ت پاك بکه ره وه، ماله كه ت

پاك بكه ره وه، مندا له كانت پاك بكه ره وه، ناخ و دل و دهر وونت له و نه خوښييه
كوشنده يه پاك بكه ره وه كه بهر كهت له رزقه كه تدا بنه بر دهكات . وه بلي:
خودايه...! له نه مړو په يمانت پي ددهم له و نه خوښييه كوشنده يه خوږم پاك
بكه مه وه و سامانه كم له سوو پاك بكه مه وه، جا هر كه سي وزي هينا نه وا هيچي
له سر نيه و هيچ تاوانبار نابيت و كاره كه ي دهگه پيته وه بڼ لاي خوا، به لام نه گهر
هر كه سي بڼ جاري دوه م گه پايه وه نه وا خوي گوره دهغه رموييت: ﴿وَمَنْ عَادَ
فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ البقرة: ۲۷۵، واته: هر كه سيش - پاش
نه م برياره - گه پايه وه بڼ سوو خواردن، دهنه يار و هاورپي ناگر به هتا هتايش
تييدا نه ميننه وه چونكه ريبيان به حلال زانيوه و به وهش كافر بوون).

كه وايو سوو خواردن بهر كهت بنه بر دهكات به لام صه دهقه و خه ير خوي
گوره په رهي پي ددهات و بڼ خاوه نه كه ي زيادي دهكات.

له هردوو كتيبي (صحيح)^۱ دا هاتوه له فهرموده ي (أبو هريره) هوه ده ليت:
پيغه مبري خواجه فهرموده ي: ((ما تصدق أحد بصدقة من طيب، ولا يقبل الله إلا
الطيب، إلا أخذها الرحمن بيمينه، وإن كانت تمرّة، فتربو في كف الرحمن حتى تكون
أعظم من الجبل، كما يربي أحدكم فلوه أو فصيله) وفي رواية: ((أو قلوصة)). واته:
هر كاتيك كه سيك له نيوه صه دهقه يه له سامانه پاكه كه ي بكات - وه خوي
گوره ش ته نها پاك ودرده گريت - نيللا خوي گوره نه و صه دهقه يه به راستي
خوي ودرده گريت، هر چه نده دهنكه خورمايه ك بيت، نه مجار له دهستي خوي
ميهره بان گه شه دهكات و زياد دهكات تاوه كو له چ يايه ك مه زنتر ده بيت هره كو
چون يه كيك له نيوه بيچوه مابينه كه ي په روه رده دهكات)) له ريوايه تيكي تردا
هاتوه: ((وه كو بيچوه و شتره كه ي)).

بيينه پيش چوي خوت - نه ي براي به خشينه ر - له روژي قيامه تدا ديت و بيت
ده لين: كتيبه كهت بخوينه ره وه، جا له لاپه رهي چا كه كانتدا ده بيني كه تو

۱- أخرجه البخاري كتاب الزكاة، باب ((الصدقة من كسب طيب)) (١٤١٠)، ومسلم، كتاب ((الزكاة))، باب
((قبول الصدقة من الكسب الطيب و تربيتها)) (١٠١٤).

چيايه‌كي خورمات به‌خشيوه، چۆن ئه‌وه روويداوه؟ ره‌نگه تق بلييت: من كه‌سيكي هه‌زار و نه‌دار بووم و نه‌متواني ته‌نانهت يه‌ك كيلو خورما ببه‌خشم كه‌چي ئيستا له‌ لاپه‌ره‌ي چاكه‌كاندا هاتووه كه‌وا من له‌ فلان روژدا به‌ قه‌د چيايه‌ك خورمام به‌خشيوه! به‌لام خو ئه‌مه‌ كتّيبه‌كه‌ي تو‌يه، كه‌واته ئه‌وه چۆن روويداوه؟ تق به‌ كرده‌وه به‌ قه‌د چيايه‌ك خورمات نه‌به‌خشيوه به‌لكو ئه‌وه ته‌نها خورمايه‌ك بوو ته‌نها له‌ به‌ر خاتري خوا به‌خشيوته و ئه‌مجار خواي گه‌وره لّيي وه‌رگرتويت و پاشان په‌ره‌ي پيداوه تاوه‌كو به‌ قه‌د چيايه‌كي لّي هاتووه، جا خواي گه‌وره ده‌رباره‌ي خو‌ي ده‌فهرمويت: ﴿وَيُرِي الصَّدَقَتِ﴾ البقرة: ٢٧٦، واته: خير و خيراتي مال و ساماني سه‌ده‌قه، خوا به‌ فه‌زلي خو‌ي زيادي ئه‌كات و پيتي تّيده‌خات بو خواوه‌نه‌كه‌ي)).

جا ئاگاداري ئه‌م ئايه‌ته به: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا...﴾، واته: ئه‌ي ئه‌و كه‌سانه‌ي باره‌پتان هتياوه...)) دلت بكه‌ره‌وه، به‌ باشي گوي بگره، چونكه ئه‌و شته‌ي كه‌ خواي گه‌وره به‌ هّويه‌وه بانگت ده‌كات ئه‌وا به‌ دلنبايي يه‌وه خه‌يرو چاكه‌يه و فەرمانت پّي ده‌كات، يان خراپه‌يه‌كه و لّيي ئاگادارت ده‌كاتوه، خواي گه‌وره چي فه‌رمووه؟ فه‌رمويه‌تي: ﴿اتَّقُوا اللَّهَ﴾.

ئايا ماناي ﴿اتَّقُوا اللَّهَ﴾ چيه؟ ئه‌و وشه‌يه‌ي كه زۆر جار ده‌ييبسين؟ واته: له‌ نيوان خو‌تان و په‌ستي و توپه‌يي و سزاي خواي گه‌وره‌دا پاراستنّيك دانه‌ن)).

وشه‌ي (التقوى) له‌ بنه‌په‌تدا له (اتقى)وه هاتووه، واته: خو‌ي پاراست، چاووگه‌كه‌ي (الإتقاء) ه واته: حق پاراستن، هه‌ردوو‌كيان له وشه‌ي (وقى) وه وه‌رگيراون، (الوقاية) واته: پاراستني شتّيك له‌وه‌ي كه ئازاري ده‌دا و زيانى پّي ده‌به‌خشي) وه ئه‌صلي وشه‌ي (التقوى) ئه‌وه‌يه كه به‌نده‌كان له نيوان خو‌يان و په‌ستي و توپه‌ي و سزاي خوا‌دا پاراستنّيك دابنه‌ن، ئه‌م پاراستنه‌ش برتييه له نه‌جامداني گوي‌رايه‌لّيه‌كان و دوور كه‌وتنه‌وه له سه‌رپّيجيه‌كان، خواي گه‌وره ده‌فهرمويت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن

كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿البقرة: ۲۷۸﴾، واته: ئه‌ی ئه‌و كه سانه‌ی باوه پټان هېناوه ! ده‌بى به ته واوى ملكه چى فه‌رمان و قه‌ده‌غه‌كراوه‌كانى خوا بن، و له‌ گشت سنووره‌كانى پاريز بكن و له‌ پاشماوه‌ى سووه‌كه‌شتان - كه به لاي ئه‌م و ئه‌وه‌ويه واز بيئن و داواى مه‌كن ئه‌گه‌ر باوه‌پدارى راسته‌قينه‌ن، ده‌بى گويپرايه‌لى ته‌واوى فه‌رموده‌كانى خوا بن و له‌و سووه‌ش بيده‌نگ بن)) ئه‌ى باشه چى رووده‌دا ئه‌گه‌ر ئه‌و كاره‌مان نه‌كرد؟ ﴿فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ ﴿البقرة: ۲۷۹﴾، واته: حق ئه‌گه‌ر واتان نه‌كرد و ده‌ستتان له‌ سوو خورى هه‌لنه‌گرت ئه‌وسا جه‌نگيكي گه‌وره رابگه‌يه‌نن له‌ گه‌ل خوا و په‌يامبه‌ره‌كه‌يدا ﴿﴾ چونكه سوو خورى دژايه‌تى كردنى فه‌رمانه‌كانى خوا و پيغه‌مبه‌رى خوايه ﴿﴾، واته: سوو خواردن ئيعلانى جه‌نگه له‌ گه‌ل خوا و پيغه‌مبه‌ر ﴿﴾.

ئه‌ى په‌روه‌دگارمان بمانپاريژه !! كى ده‌توانيت له‌ گه‌ل خوا و پيغه‌مبه‌ره‌كه‌يدا ﴿﴾ بجه‌نگيت ؟؟ سوپند به‌ خوا به‌ راستى ئه‌وه جه‌نگه، جه‌نگ له‌سهر ده‌روونه‌كان، جه‌نگه له‌سهر ناخ و ويژدانه‌كان، ليژه‌دا خنكان و دلپاوكى و تيكچوون و په‌شوكانى نه‌فس هه‌يه، ليژه‌دا دلته‌نگى و خه‌م و په‌ژاره و نازار هه‌يه، به‌لى... سامانه‌كه‌ى زور زوره كه‌چى هېچ به‌ختيارى و ئاسووده‌يى و رازى بوون و دلفراوانى و هيمنى و جيگير بوونى ناخه‌كان و دلشارامى نابيى!! به‌لكو ليژه‌دا بڼه‌پرکردن و نه‌مانى به‌ره‌كه‌ت ده‌بيى، بۆ؟ خواى گه‌وره ده‌فه‌رمويت: ﴿فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ زُؤُسٌ أَمْوَالُكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ﴾ ﴿۲۷۹﴾ وَإِنْ كَانَتْ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ... ﴿البقرة: ۲۷۹-۲۸۰﴾، واته: ئه‌وسا جه‌نگيكي گه‌وره رابگه‌يه‌نن له‌ گه‌ل خوا و په‌يامبه‌ره‌كه‌يدا ﴿﴾، چونكه سوو خورى دژايه‌تى كردنى فه‌رمانه‌كانى خوا و پيغه‌مبه‌رى خوايه ﴿﴾، ئه‌گه‌ر ده‌ست له‌ سوو خورى هه‌لگرن و لتي په‌شيمان بيڼه‌وه سه‌رمايه‌كانى مالى خوتان ته‌نھا و (بى سوو) بسپننه‌وه له‌ قه‌رزاره‌كان ئيتر نه‌ ئيوه له‌ قه‌رزاره‌كان سته‌م كهن و واته: ((زياد له‌ ماله‌كه‌ى خوتان وهرمه‌گرته‌وه)) وه نه له‌ لايه‌ن ئه‌وانيشه‌وه سته‌متان لى

كړئ، ((هر بهر جوړه كه كه متر له سهرمايه كه تان بدرېته وه. (۲۷۹) نه گهر
قه رزاره كه ش ده ست تهنگ و نه دار بو)) ده بې تا ده سلات په يدانه كا بو
بزار دنه وهى قه رزه كه ماوهى بدهن...).

نه مجار خوى بالا ده ست نه و نايه تانه به چنه نايه تيكي تر ته واو ده كات و
ده فـه رمويـت: ﴿وَأَتَقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ
وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ البقرة: ۲۸۱، واته: خه لكينه! له سزاي روزيك بترسن كه هه مووتان
تييدا نه هينرينه وه بو لاي خوا له پاشان هه موو كه سيك پاداشي كار و كرده وهى
خوى به ته واوى ديتـه وه ربي سته ميشيان لى ناكړئ ((كهـم و كورتي له
چا كه كانياندا ناكړئ، زياديش له گونا هه كانياندا)) نادرى به كولياندا)).

يا نفسُ أرف الرحيل وأظلك الخطب الجليلُ
فتأهبى يا نفس لا يلعب بك الأمل الطويلُ
فلتَنزِلَنَّ بمنزِلِ ينسى الخليل به الخليلُ
وليركنن عليك فيه من الثرى ثقل ثقیلُ
قُرن الفناء بنا جميعاً فما يبقى العزيز ولا الذليلُ

واته: نهى نه فسه كه م كاتى كوچكردن نزيك بووه ته وه، كاره كاني خوداي
شكومه ند سيپه رى بو كردووى، بويه نهى نه فسه كه م خوت ناماده بكه
هه رگيز هيو دريژى ياريت پى نه كات، روزيك ديت كه ده چيته جيگايه ك
هاورئ هاورئ خوى له بير ده چيته وه، خاكي زور قورس
له سر شانـت كو ده بيتـه وه، فه وتان هاودمه له گهـل هه مووماندا
بويه هيچ كه س نامينيت نه به ريژ و نه زه ليل.

أيا عبد كم يراك الله عاصيا حريصا على الدنيا وللموت ناسيا
أنسيت لقاء الله واللحد والثرى ويوما عبوساً تشيبُ فيه النواصيا
لو أن المرء لم يلبس ثيابا من التقى تجرد عريانا ولو كان كاسيا

ولو أن الدنيا تدوم لأهلها لكان رسول الله حياً وباقياً
ولكنها تفنى ويفنى نعيمها وتبقى الذنوب والمعاصي كما هي

واته: نهی به نده که تا که ی خدا له سه ریچیدا ده تبینی، سووری له سر دنیا و مردنت له بیر کردوه، ثایا دیدنه ی خوا و گور و خاکت له بیر چوه، رژیکی گرز و مون که په رچم و ناوچاوه کانی تیدا بیر ده بیټ، نه گهر که سیک پوښاکی ته قوا نه پوښیت، نه وا که سیک روته هه رچنده جل و بهرگی له بهر دا بیټ، نه گهر دنیا بڼ دانیشنه که ی بهر ده وام بویه، نه وا پیغه مبهری خوا^(۱) زیندو ده بوو و ده مایه وه، به لام له ناو ده چیت و خوشگوزانه که شی له ناو ده چیت، که چی تاوان و سه ریچییه کان هه ره کو خوی ده میننه وه.

نه ی گرووی موسلمانان.. ناگاداری سوو خواردن بن، ناخ و سامانتان پاک بکه نه وه بڼ نه وه ی میهره بانی و بهر که ت دابه زیت، کاره که پیویستی به رینمایی هیچ که سیک نییه، تق خوت و دلت... تق (ترمو متریکی) زور وردت پییه ده توانیت له ریگایه وه ژیا نیت ریک بخی.

پیغه مبهری خوا^(۱) ده فهرمویت: هه ره کو له (صحیح مسلم) هاتوه له فهرمووده ی (النواس ی کوپی سمعان) وه: ((البر حسن الخلق، والإثم ما حاك في صدرک) واته: چاکه (البر) بریتییه له ره وشتی جوان و تاوان (الإثم) نه وه یه که له سنگدا ده جولیتته وه و نازارت ده دا...))، واته: له ناخدا ناموزگار یکی جوان هیه و یادی خوات ده مینیتته وه، ناموزگار یکی خوایی یه له دلی هه موو موسلمانیتکا — ((والإثم ما حاك في صدرک وكرهت أن يطلع عليه الناس)) واته: تاوان (الإثم) نه وه یه که له سنگدا ده جولیتته وه و نازارت ده دا و جهز نا که یت خه لکی پیی بزانت)).

هه رگیز مه لی: فلان که س به و شته فه توای بڼ دام !! نه خیر برای به پرتیم ! فه تواکه ی من بده به قه د دیواره کاند ا نه گهر هاتوو فه تواکه م له گه ل قسه ی خوا و پیغه مبه ره که تدا^(۱) جیاواز بوو، جا نه و فه توایه هیچ نرخیکی نییه نه گهر هاتوو له گه ل شه رعدا جیاواز بوو وه ته ماشای دله که ت بکه چیت پیی ده لیت ؟

۱- أخرجه مسلم، کتاب ((البر والصلة والآداب))، باب ((تفسير البر والإثم)) (٢٥٥٣).

كه واپوو خيراكه و ماله كهت پاك بكه ره وه، سویند به خوا ئه وا به ره كهت داده بزیت و خوای گه وړه به ره كهت ده خاته خیزان و منداله كانت و كاره كهت و ته ندروستیت و له شسافیت وه هر چی شتیک له بهر ده ستدایه وه ناگاداری خواردنی حرام به، چه نده ها جار ده لئین: په روه ردگارا ... په روه ردگارا كه چی هیچ سوودی نییه ! بؤ؟ به هوی خواردنی حرام و خواردنی سوو و خواردنی سه روهت و سامانی هه تیوانه وه.

خوای گه وړه فهرمویه تی: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ آلِهَتِهِمْ ظُلْمًا إِنَّهُمْ يَكُونُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا﴾ النساء: ۱۰، واته: ئه و كه سانه ی كه به سته م و ناهه ق مال و سامانی مندالی هه تیوو بی باب ده خون بی سو ته نها ناگر ده كه نه سك و ورگیانه وه و به زووییش ده خرینه ناو ناگریکی زور گهرم و به گری دوزه خه وه).

نیمه هه رده م له مزگه وته كاندا هاوار ده كهینه خوای گه وړه و لیتی ده پارینه وه و له بهر ده ستیدا ده گرین.... نایا له نیتو ئه و هه موو خه لكه دا كابرایه کی له خوا ترس نییه تاوه كو خوای گه وړه دوعا كه ی لی وهرگریټ ؟؟ به لی... پیاوچاكان له م نوممه ته دا هه ن، به لام پیاوچاكان له گه ل خراپه كاراندا سواری به كه كه شتی بوون، نه گه ر ئه و كه شتیبه رزگاری ببیت ئه و ا چاكه كاران و خراپه كاران رزگاریان ده بیت، به لام نه گه ر كه شتیبه كه نوقمی ژیر ناو بوو ئه و ا چاكه كاران و خراپه كاران ده خنكین.

خوای به رز و بی هاوتا ده فهرمویت: ﴿وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً﴾ الأنفال: ۲۵، واته: له و قیتنه و به لایه ش خو پارینن و بترسن، كه كاتی دیت، ته نها دووچاری نه وانه تان نابیت ناهه قیان كردووه و ده ستیان تیی دایه، به لكو په خه ی هه موان — گونا هبار و بی گونا ه، چاك و خراپ — ده گریته وه یان وهك ده لئین (تهر و وشك) پیکه وه ده سووتی)) پاشان هه ریه كه و به پیی نیهت و مه به سته كه ی خوی زیندوو ده گریته وه، جا خوای گه وړه سزای خراپه كاران ده دات و

پاداشتي چا كه كاران دده داته وه . هه روه كو پيغه مبهري راستگو ﷺ فهرموويه تي له فهرمووده يه كدا كه له (صحيح البخاري و مسلم) ^۱ دا هاتووه له فهرمووده ي دايكه (عائشه) وه ده لئيت: ((ثم يبعثون على نياتهم)) واته: پاشان هه مويان به پي نيهت و مه به ستيان زيندو ده كړينه وه)) كه له پاشاندا به دريژي باسي ده كه ين انشاء الله .

ټيمه هه ر هه مومنان سواي يه ك كه شتي بووين، جا نه گه ر پيتم بلئيت: نه ي دهر ياره ي دوعاكان چي؟ نه وا ده لئيم: نه وه كيښه ي خواردني هه رامه !! هه روه كو له و فهرمووده يه دا هاتووه كه له پيشدا باسم كرد: ((ليأتين على الناس زمان لا يبالي المرء بما أخذ المال أمن حلال أم من حرام))، واته: روژگار يك به سه ر خه لكيدا ديت خه لكى بابه خ به وه نادهن كه سامانه كه يان له ريگاي حه لاله وه يان له ريگاي هه رامه وه كو كړد بيته وه)).

براكانم ... به راستي سوو خورادن تاوان يكي نابوت و قيژه ونه و نه وه ي سوو ده خوات له سه ر زاري پيغه مبهري خوداوه ﷺ نه فره تي لي كراوه، له (صحيح مسلم) ^۲ دا هاتووه له فهرمووده ي (جابر ي كوپي عبدالله) وه ده لئيت: (لعن رسول الله ﷺ أكل الربا وموكله وكاتبه وشاهديه وقال: هم سواء)) واته: پيغه مبهري خوا ﷺ له عنه تي كړدووه له و كه سه ي سوو ده خوات و نه وه ي ده بيته وه كيلى ونوسه ركه و هه ردو شايه ته كه و نه مجار فهرموي: هه مويان وه كو يه كن)).

له (مسند أحمد) و (معجم الطبراني) دا به سه نه ديكي (صحيح) ^۳ هاتووه له فهرمووده ي (عبدالله ي كوپي حنظلة) هه كه وه پيغه مبهري خوا ﷺ فهرموويه تي: ((درهم ربا يأكله الرجل وهو يعلم أشد من ستة وثلاثين زنية))، واته: دهره ميك له

۱- أخرجه البخاري كتاب ((البيع))، باب ((ما ذكر في الأسواق)) (٢١١٨)، ومسلم كتاب ((الفتن وأشراف الساعة))، باب ((الخشف بالجيش الذي يؤم البيت)) (٢٨٨٤)

۲- أخرجه مسلم، كتاب ((المساقاة))، باب ((لعن أكل الربا وموكله)) (١٥٩٨).

۳- أخرجه أحمد (٢٠٩٥١) ط الرسالة، وابن أبي عاصم في ((الأصايد والمثاني)) (٢٤٣٣)، والدارقطني في ((سننه)) (٢٩٥، ٢٩٦)، والطبراني في ((الأوسط)) (٢٧٨٥)، وصححه الشيخ الألباني في ((الصحيحة)) (١٠٣٣)، و((المشكاة)) (٢٨٢٥)، و((صحيح الترغيب)) (١٨٥٥)، و((صحيح الجامع)) (٣٣٧٥).

ريگای سووه وه كه سيك بيخوات له كاتيكا ده زانيت ته وه سووه نه وا تاوانه كي له سي و شهش زينا گه وره تره)).

به راستي ته وه قسه يه كي زور ترسناكه، نايابو ته م هه پشه تونده هاتووه؟
نايابو هوي نه گبه تي و به دبه ختي خه لگي چييه كه نيستا زوريه ي خه لگي تييدا ده ژيت؟

له (صحيح مسلم)^١ دا هاتووه له فهرموده يه كي (أبو هريره) ه وه كه وا پيغه مبري خوا^{عليه السلام} فهرموده تي: ((أيتها الناس! إن الله طيب لا يقبل إلا طيباً، وإن الله أمر المؤمنين بما أمر به المرسلين)) واته: ته ي خه لكينه خوي گه وره چاك و باشه بويه ته وه ي چاك و باش نه بيت و هري ناگريت وه خوي گه وره فهرماني كردوه ته نيمنانداران به وه ي فهرماني كردوه ته پيغه مبران)) خوي گه وره فهرموده تي: ﴿يَتَأْتِيهَا الرُّمْلُ كُلُّهُ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ المؤمنون: ٥١، واته: وتمان: ته ي په يامبران! هه ر له خوراكي پاك و هه لال بخون و به رده وام كاري چاك ته نجام بدهن)) خوي گه وره فهرموده تي: ﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُلُّهُ مِنَ الطَّيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ البقرة: ١٧٢، واته: ته ي گه لي خاوه ن باوه پان! له و نيغمه ته پيمنانداران و كردمانه روزيتان كام ي پاكه ته وه بخون)) ثم ذكر^{عليه السلام} الرجل يطيل السفر، أشعث أغبر، يمد يديه إلى السماء: يا رب يا رب! ومطعمه حرام ومشربه حرام، وملبسه حرام، وغذي بالحرام فأنى يستجاب لذلك؟)) ته مجار باسي كابريه كي كرد كه سه فهره كه ي دريژ ده كاته وه و قزگف و توژاوي يه، ده ستي به رز ده كاته وه بو ناسمان په وه ردگار... په وه ردگار... له كاتيكا خوارده كه ي هرامه و خوارده وه كه يشي هرامه و پوشاكه كه ي هرامه و هرام ي ده رخواورد دراوه نيتر چون وه لام بدريته وه؟)).

نايا نيستا زانيتان نه نينييه كه له كويدان؟ به راستي رزگار بوون و سه لامه تي له خواردي هه لال و دووركه وتنه وه له خواردي هرام دايه، خودايه...!! هه لالمان به

١- أخرجه مسلم كتاب الزكاة باب قبول الصدقة من الكسب الطيب و تربيتها (١٠١٥).

قسمه‌ت بکه و به‌ره‌که‌تداری بکه و له حه‌رام به‌مانپاریزه و دوورمان بکه‌ره‌وه له نیوان نیټمه و نه‌و دوور بخه‌ره‌وه هه‌روه‌کو چوڼ نیوان رۆژناوا و رۆژه‌لاتت دوور خستۆته‌وه.

هه‌رچه‌نده زۆر که‌س هه‌یه بایه‌خ به‌وه نادات، گرنگ نه‌وه‌یه نه‌و سامانی ده‌ستکه‌وێت له ریگای به‌رتیله‌وه، به‌هه‌ڵاگرده‌نی سامانی خه‌لکی و خواردنی سامانی نه‌وان له ریگای ناپه‌واوه و به‌ریگه‌ی سوو هه‌وه، ره‌نگه‌یه‌کیکیان گالته به‌تۆ بکات و بلیت: نیټمه له سه‌رده‌می هاوه‌لاتدا نین؟ هه‌موو نه‌وانه‌ی ده‌وره و به‌رمان رازین به‌وه! به‌و شیوه‌یه خه‌لکی گوێ به‌هه‌ڵال و حه‌رام ناده‌ن، ولا حول ولا قوه الا بالله، نه‌مه نیشانه‌یه‌کی ترسناکه له نیشانه‌کانی قیامه‌ت، جا کیشه‌ی پارانه‌وه پتووستی به‌وه هه‌یه که خواردن و خواردنه‌وه‌مان پاک بکه‌ینه‌وه هه‌روه‌کو له فه‌رمووده‌یه‌کدا هاتوه و له سه‌نه‌ده‌که‌یدا (ضعف) هه‌یه: ((يا سعد أطلب مطعمك تكن مستجاب الدعوة))، واته: نه‌ی سعد خواردنه‌که‌ت پاک بکه‌ره‌وه نه‌وا دوعا‌کانت ولام ده‌دریته‌وه)).

له‌گه‌ل مندا بیر له و ئایه‌تانه‌ی کوتایی سوره‌تی (آل عمران) بکه‌ره‌وه که خوای که‌وره ده‌فه‌رمووت: ﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ۝١١٠ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَٰذَا بَطِلًا سُبْحَنَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۝١١١ رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن أَنصَارٍ ۝١١٢ رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَنِ أَنْ ءَامِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ۝١١٣ رَبَّنَا وَءَايَاتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ ۝١١٤﴾ فاستجاب لهم ربهم أني لا أضيع عمل عمل منكم... ﴿آل

١- أخرجه الطبراني في ((الأوسط)) (٦٦٨٣)، وضعفه الشيخ الألباني في ((الضعيفة)) (١٨١٢)، وقال ((ضعيف جداً)).

عمران: ۱۹۵، واته: به پاستي له و شيوه دروستكړنه سهرسوپهينه ره ي ناسمانه كان و زهوي و نالوگوپي شه و روژ چندين به لگه و نيشانه ي پته و هه يه له سهر بووني خوا و تاك و تهنيايي بو كه ساني خاوه ن ژيري و هوشمندن (۱۹۰) نو كه سانه ي كه به پتوه و به دانستن و له سهر تهنشت و راکشان يادي خوا ده كن له دروستكړني ناسمانه كان و زهوي راده مينن و بير نه كه نه وه، نه لين: نه ي پروهردگاري نيمه! هرگيز تو نه دروستكراوه پر له ورده كارييهت بيهوده و بي نامنج دروست نه كړدوه، تو له هه موو ناته واوييهك پاك رانه گرین، دسا توپش له سزاي ناگر بمانپاريزه (۱۹۱) پروهردگارا! بي گومان هر كه سي تو بيخه يته ناو ناگره وه ريسوات كړدوه و لاي گشت مردم نابووي چووه و بو خه لگاني سته مكار و بي باوهر هيچ پشتيوانيك نيه (۱۹۲) پروهردگاري نيمه! گويمان له جارچييهك بوو بانگي ده كړد، واته: په يامبه ر (ﷺ) يان قورئان، هر چنده (نبي كه سير) ده ليت: ((نهو بانگ رايه له پيغمبره ﷺ)) بانگي ده كړد بو باوهر پهيان و ده يگوت: به پروهردگارتان باوهر بينن، نه وسا نيمه يش وه لاممان دايه وه و برومان هيناو شويي كه وتين، نه ي پروهردگاري نيمه! دسا گوناوه كانمان بپوشه و به ميه ره باني خوت له تاوانه ورده كانمان بپوره، بيان سپره وه و له گه ل چاكان بمانمړينه (۱۹۳) پروهردگاري نيمه! نه وه مان پي ببه خشه له سهر زماني په يامبه رانته وه به ليت پيدا بووین شهرمه زار و رو زه ردي روژي قيامه تمان مه كه به راستي تو له په يماندا لاريت نيه و ده بيه يته سهر (۱۹۴) ئينجا پروهردگاريان وه لامي دانه وه كه: به راستي من كار و كرده ي هر كام له ئيوه — نير و ميتان — زايه و بي پاداش ناكه م... (۱۹۵).

نایا به جوانی بیرت له و نایه ته جوان و نه خشینه كړدوه ته وه؟ ﴿فَأَسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَمَلٍ مِّنْكُمْ﴾، جا خوای گه وره لیره دا نه یفه رموو: بانگی بانگه وازكاريك، چونكه پارانوه خو ی له خویدا كرده .

نایا كه سی سووخور بوی هه یه ته ویه بكات؟ به ئی... بوی هه یه ته ویه و گه رانه وه له گه ل خواكه ی خویدا تازه بكاته وه، خوای گه وره ته ویه كه ی لی

وهرده گريټ و له تاوانه كانی خوڅ ده بیټ، له سهر رووی زه ویدا هیچ بوونه وهریك نییه بتوانیټ دهرگای تهویه بگریټ به رووی كه سیكدا، خوای گه وړه ده فهرمویت (له كاتیكدا نه وه روون ده كاته وه كه وا كه سی سوو خور نه گهر ویستی تهویه بكات نه وا ده توانیټ ته نها سهرمایه كه ی خو ی ببات و له و دوا ی پاره كه تهویه بكات) خوای گه وړه ده فهرمویت: ((﴿فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ﴾ البقرة: ۲۷۹، واته: خو نه گهر واتان نه كرد و ده ستان له سوو خوری هه لته گرت نه وسا جه نگیكي گه وړه رابگه یه نن له گه ل خوا و په یامبه ره كه ید ﷺ نه گهر ده ست له سوو خوری هه لگرن ولی ی په شیمان بینه وه سهرمایه كانی مائی خو تان ته نها و (بی سوو) بسیننه وه له قهرزاره كان ئیتر نه ئیوه له قهرزاره كان سته م بكن وه نه له لایه نه وانیشه وه سته متان لی بگری)) .

بویه بگه ریوه بۆ لای خوا و دوا ی لیخو شېوونی لی بكه و كاری چاكه بكه و بیه خشه و سامانه كه ت پاك بكه ره وه و دلنیا به كه خوای گه وړه به تهویه و گه پانه وه كه ت خو شحال ده بیټ، خوای گه وړه ده فهرمویت: ﴿وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ﴾ الشوری: ۲۵، واته: هر نه ویشه كه په شیمانی له بنده كانی خو ی وهر نه گری له تاوان و گونا هانیان - بچووك و گه وړه - بۆ هر كه سیك خو ی بیه وی ده بووری و ده شزانی چی ده كه نه))، خوای گه وړه ده فهرمویت: ﴿الَّذِينَ يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَالَّذِي هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ التوبة: ۱۰۴، واته: ناخو نه یانزانیبی كه بی گومان خوا تهویه و په شیمانی له گشت بنده كانی خو ی قه بوول ده كا وه سه ده قه ش له هه موو بپواداران و دلسوزان وهرده گری بی گومان هر خوا یه قبوولكاری تهویه و میهره بان و دلوقانه)) .

دوا له خوا ده كه ین كه لیمان خوڅ بیټ و رزقی حه لآلمان به نسیب بكات و هر خو ی پشت و په نامه و توانای به سهر هه موو شتیكدا هیه .

له نيشانه ترسناکه كان: زوربوونی خواردنه وهی مهی و ناوانی مهی به ناوی تره وه:

جا مهی له پيش ئيسلام هه بووه، موسلمانان له سه رده می پيغه مبهري خوادا ﷺ خواردوويانه ته وه له پيش نه وهی حه رام بکريت، له و کاته دا له دانيشتنه کانداهه روه کو ئاو پيشکesh ده کرا، نه مجار ئيسلام حه رامی کرد و قورئان حه رامی کرد، هه روه کو له هه ر دوو کتیبی (صحيح) ^١ دا هاتووه له فه رموودهی (أنس) وه که وا پيغه مبهري خوادا ﷺ فه رموويه تی: ((إن من أشراط الساعة أن يرفع العلم، ويظهر الجهل ويشرب الخمر)) واته: له نيشانه کانی قيامت نه وهیه که زانست هه لده گيری و نه قامی ده رده که ویت و مهی ده خوریته وه)).

ئيمامی ئه حمده له (مسند) هکه یدا و ابن ابی شيبه له (مصنف) هکه یدا و ئيمامی بوخاری له (التاريخ) هکه ی دا به سه نه ديکی (صحيح) ^٢ هاتووه له فه رموودهی (ابی مالک الاشعري) وه که وا خو شه ويست ﷺ فه رموويه تی: ((ليشربن ناس من أمتي الخمر يسمونها بغير اسمها)) واته: له ئوممه ته که مدا که سائیک په یدا ده بن که مهی ده خو نه وه و به ناوی تره وه ناوی لی ده نین)).

به راستی ئه مه چه ند وشه یه که له پيغه مبهري خوادا ﷺ که دلّه کان پر ده که ن له دلنیا یی و باوه پ به و راستگویی که هه رگیز له خو وه قسه ناکات . سه رسام ده بیت کاتی بزانيت که وا مهی ته نها له م سه رده مه دا به ناوی تره وه ناو نراوه !! جا مهی ئیستا پیی ده لّین (المشروبات الروحیة) ! به مه به سستی خه له تاندن و گومرا کردن و تیکه ل کردنی شته کان !

إن قلت قال الله قال رسوله همزوك همز المنكر المتغالي
أو قلت: قال الصحابة و الأولي تبعوهم في القول والأعمال

١- أخرجه البخاري كتاب ((العلم))، باب ((رفع العلم، وظهور الجهل)) (٨٠)، و مسلم كتاب ((العلم))، باب ((رفع العلم وقبضه وظهور الجهل والفتن في آخر الزمان)) (٢٦٧١).

٢- أخرجه أحمد (٥ / ٢٤٢) (٢١٨٢٧)، وابن أبي شيبه (٧ / ٤٦٥)، والبخاري في ((التاريخ)) (٣٠٥ / ١ / ١ / ٤)، وأبو داود، كتاب ((الأشربة))، باب في ((الدائي)) (٣٦٨٨)، وابن ماجه كتاب الفتن، باب ((العقوبات)) (٤٠٢٠) و صححه الشيخ الألباني في الصحيحة (٩٠).

أو قلت: قال الشافعي وأحمد وابو حنيفة والإمام الغالي
صدوا عن وحي الإله ودينه وأحتالوا على حرام الله بالإحلال
يا أمة لعبت بدين نبينا كتلاعب الصبيان في الأحوال
حاشا رسول الله يحكم بالهوى والجهل تلك حكومة الضلال^١

واته: نه گهر بلټيت خوا و پټغه مبه ره که ی فهرمووی، نهوا چاوه قریټ لی ده که ن وه کو که سیکی بی بروای له خو بایی، یان بلټیت هاوه لان فهرموویان و شوټنکه وتووانی نه وان له وته و کرده وه کانیاندا، یان بلټیت (الشافعی) و (أحمد) فهرمووی، (ابو حنيفة) و پشه وای به نرخ و گران به ها (مه به سستی مالک ه)، به ره له سستی وه حی خوا و دینه که ی ده که ن، فیل ده که ن له وه ی خوا حه رامی کردوه و حه لالی ده که ن، نه ی نه و نوممه ته ی که به دینی پټغه مبه ره که ی یاریان کردوه، وه کو یاری کردنی مندا ل له نیو قوراودا، حاشا بیټ که پټغه مبه ره ﷺ حوکم به هوه س و نه قامی بکات، به راستی نه وه حوکمیکی کویرانه یه.

نه گهر بلټیت: نه مه (مه ی) ه... نهوا ده بیسی که سانیك ولاست ده ده نه وه و ده لټین: نه خیر نه مه (مشرویات الروحیة) نیتر بو حه رامی ده که ی؟ نه گهر نه لټیت: نه مه به رازه! نه وه یه کیکی تر ده لټیت: من له گه ل تودا جیاواز نیم، به لام نه و به رازه ی جاران حه رام کرابوو به رازیکی نه خوشی ده ده دار بووه و جوړه ها نه خوشی پټوه بووه، به لام به رازه کانی نه مړ له ژیر چاود پری پزیشکدا په روه رده ده کریڼ، نیتر چی هو یه که هیه بو حه رام کردنی!؟ ولا حول ولا قوة إلا بالله العلي العظيم.

به لی... فیل ده که ن له سر قه ده غه کراوه کانی خوا ی که وره و ده یانه وی حه لالی بکه ن، نیلا مه گهر که سانیك نه بیټ خوا ی که وره ره حمی پی کرد بیټن، جا ته ماشای نه م چه ند وشه پټغه مبه رایه تیبه بکه که یه کیکه له موعجزاتی پټغه مبه ری خوا ﷺ: ((لشیرین ناس من أمتي الخمر یسمونها بغير اسمها))، واته: که سانیك له نوممه ته که م مه ی ده خونه وه و به ناوی تره وه ناوی لی ده نټین)).

١. ((غائة اللفان)) (٢٣٢/١) ط المعرفة.

براکاتم ... به راستی مهی دهرديکي کوشنده و مهزنه و دايکي هه موو نه خوښييه پيسه کانه.

ثيمامي (النسائي) به سه نه ديکي (صحيح)^۱ له گوفتاري عوسمانه وه ريوايه تی کردووه که وا ده لیت: ((اجتنبوا الخمر فإنها أم الخبائث، إنه کان رجل ممن خلا قبلکم تعبد فعلقته امرأة غوية، فأرسلت إليه جاريتها فقالت له: إنا ندعوك للشهادة فانطلق مع جاريتها، فطفقت كلما دخل بابا أغلقته دونه حتى أفضى إلى امرأة وضیئة عندها غلام وباطية خمر، فقالت: إني والله ما دعوتك للشهادة، ولكن دعوتك لتقع علي أو تشرب من هذه الخمرة كأسا أو تقتل هذا الغلام، قال: فاسقيني من هذا الخمر كأسا، فسقته كأسا، فقال: زيدوني فلم يرم حتى وقع عليها وقتل النفس، فاجتنبوا الخمر، فإنها والله لا يجتمع الإيمان وإدمان الخمر إلا ليوشك أن يخرج أحدهما صاحبه))، واته: خوتان بپاريژن له مهی، چونکه نه وه دايکي هه موو پيسه کانه، جا کابرايه کی خواپه رست له پيش نيوه هه بوو نافرته تيکي داوین پيس دلی په يوه ست بوو پيوه، بويه که نيزه که که ی خوی نارد و پي گوت: نيمه بانگت ده که ين بؤ گه واهييه ک(شايه تيبه ک) نه ویش له گه ل که نيزه که که دا رويشت، جا زه فهری پي برد، له هه ر ده رگايه که وه ده چوونه ژووره وه نه وا له پاشی نه و ده يگرت، تا کو گه يشتنه لای نافرته تيکي زور جوان که مندالیک و ده فريکي مهی له نزيک بوو، نافرته ته که گوتی: سویند به خوا من توم بؤ گه واهي بانگ نه کردووه، به لکو بؤ نه وه توم بانگ کردووه که داوین پيسيم له گه لدا نه نجام بدهيت يان له و(مهی) ه بخويته وه وه ياخود نه منداله بکوژيت، (کابرايش بينی که ناچاره بويه به بؤ چوونی خوی سووکتري تاواني له و سى تاوانه هه لبرارد) گوتی: په رداخيک له و(مهی) هم بده ري، نه ویش په رداخيکي پيدا، گوتی: زياترم پي بدهن، جا وازی لی نه هينا تاوه کو له گه ل نافرته ته که دا داوین پيسی نه نجام دا و منداله که يشی کوشت، بويه دوور بکه ونه وه له مهی، چونکه سویند به خوا— هه ر که باوه و به رده وام بوون له سر مهی له يه ک دلدا بيانه وي کؤ بينه وه نه وا يه کيکيان نه ویتر دهر ده کات)).

۱- أخرجه النسائي كتاب ((الأشربة))، باب ((ذكر الأثام المتولدة عن شرب الخمر)) (۲۱۵/۸)، و ((الكبرى)) (۵۱۷۷)، وابن أبي شيبة في ((مصنفه)) (۵/۵۰۹)، وعبد الرزاق في ((مصنفه)) (۲۳۶/۹)، وانظر: ((الصحيحه)) (۲۷۹۸) وصححه الألباني في ((صحيح سنن النسائي)).

جا زور نه‌سته مه باوه‌ړ و خوشويستنی مهی له يه ك دلدا كو بېنه‌وه .
پيغه‌مبه‌ري خواﷺ فرموويه‌تی: (ه‌روه‌كو له ه‌ردو كټيبي (صحيح)^١ دا
هاتووه له فرموده‌ی (أبو هريره) وه: ((لا يزني الزاني حين يزني وهو مؤمن، ولا
يسرق السارق حين يسرق وهو مؤمن، ولا يشرب الخمر حين يشربها وهو مؤمن))، واته:
كاتي كه‌سي زيناكار له و كاته‌دا زينا ده‌كات نه‌وا ئيماندار نييه، كاتي كه‌سي دز له و
كاته‌دا دزي ده‌كات نه‌وا ئيماندار نييه وه كاتي كه‌سي مه‌يخور له و كاته‌دا مه‌ی
ده‌خواته‌وه نه‌وا ئيماندار نييه)).

ابن عباس^٢ و جگه له و ده‌فرمون: نه‌گه‌ر كه‌سي ئيماندار مه‌ی خواره‌وه نه‌وا
به‌م شيوه ئيماني لي ده‌سينريته‌وه، نه‌مجار ابن عباس په‌نجه‌كاني كرده نيو
يه‌كترا و پاشان ده‌ريه‌نا، نه‌گه‌ر ته‌وبه‌ی كرد نه‌وا ئيمان‌كه‌ی به‌م شيوه‌يه بو
ده‌گريته‌وه (نه‌مجار په‌نجه‌كاني كرده‌وه نيو يه‌كترا)، جاريكيان (أبو هريره)
ده‌سته‌كاني به‌رز كرده‌وه بو سه‌ر سه‌ري و گوتي: ئا به‌م شيوه‌يه ئيماني لي
ده‌سينريته‌وه و وه‌كو ه‌وريك له‌سه‌ر سه‌ري راده‌وستي نه‌گه‌ر ته‌وبه‌ی كرد و
گه‌رايه‌وه نه‌وا ئيمان‌كه‌ی بو ده‌گريته‌وه به‌م شيوه‌يه^٣.

مه‌لي: من مه‌ی ناخومه‌وه به‌لكو ته‌نها ده‌يكړم و ده‌رخواړدي كه‌سانكي جگه له
موسلمانانې ده‌دم! جا من ده‌ليم: تو خوټ ده‌خه‌له‌تيني، ئايا گويټ له و
فرموده‌يه‌ی پيغه‌مبه‌ركه‌ت نه‌بووه ﷺ؟!

ئيمامي نه‌حمه‌د له (مسند) ه‌كه‌يدا و الترمذي و أبو داود و ابن ماجه له
(سنن) ه‌كانياندا به‌سه‌نه‌ديكي (صحيح)^٤ له‌به‌ر چ‌ه‌ند (شواهد) يك له فرموده‌ی

١- أخرجه البخاري كتاب ((الحدود))، باب ((الزنا و شرب الخمر)) (٦٧٧٢) و (٥٥٧٨)، و مسلم كتاب
((الإيمان))، باب ((بيان نقصان الإيمان بالمعاصي)) (٥٧).

٢- أخرجه البخاري كتاب ((الحدود))، باب ((إثم الزناة)) (٦٨٠٩)، من حديث ابن عباس رضي الله عنه و قد سبق.

٣- أخرجه المروزي في ((تعظيم قدر الصلاة)) (٤٧٢) و قد سبق.

٤- أخرجه الترمذي، كتاب البيوع، باب ((النهى أن يتخذ الخمر خلا)) (١٢٩٥)، و قال: ((هذا حديث غريب من
حديث أنس))، و ابن ماجه، كتاب الأشربة، باب ((لعنت الخمر على عشرة أوجه)) (٣٢٨١)، و له شاهد من حديث
ابن عباس أخرجه أحمد (٣١٦/١)، و شاهد آخر عن ابن عمر عند أحمد (٢٥/٢)، و أبي داود (٣٦٧٤)، و ابن ماجه
(٣٢٨٠)، و صححه العلامة الألباني في ((الصحيحة)) (٨٣٩)، و ((الإرواء)) (١٥٢٩) و ((غاية المرام)) (٦٠)،
(صحيح الترمذي)).

(أنس و ابن عباس و ابن عمر) هوه — گوته که هی ابن عمره — که وا پیغه مبهری خواښه ده فرموت: ((لعن الله الخمر، و شاربها، و ساقیها، و بائعها، و مبتاعها، و عاصرها، و معتصرها، و حاملها، و المحمولة إلیه)) واته: خوای گه وره نه فره تی کردووه له مهی و له ودهش که ده یخواته وه و له ودهش پیشکه شی خه لکی ده کات و له ودهش ده یفروشی و له ودهش ده یکرپی و له ودهش ده یگوشی و له ودهش باری ده کات و هه لیده گری و له ودهش بوی هه لیده گری و بار ده کریت)).

نایا هیچ که سیکی تر ماوه که پیغه مبهری خواښه باسی نه کرد بیت؟ به راستی پیغه مبهری خواښه هیچ که سیکی به جی نه هیشتووه، بویه وریابه هه رگیز نه لئی: من نایخو مه وه به لکو ته نها پیشکه شی جگه له موسلمانانی ده که م، وریابه به و قسانه هه لمه خه له تی نه گینا تو — سویند به خوا — نه فره تی لی کراوه له لایهن خوداوه و له سهر زاری پیغه مبهری خوداوه نه گهر نه و کاره بکه یت له پاش نه وهی فیتر بوویت و زانیت.

وریابه هه رگیز مهی پیشکه شی هیچ مرقی که مه که له سهر زه ویدا هه رچه نده نه و که سه بیتاوه پترین که س بیت له سهر زه ویدا، خوت مه خه ره بهر نه فره تی خوا، نه ودهش بزانه که نه فره تی خوا مانای دور که وینه وهیه له ره حمه تی خوا، نه و ره حمه ته ی که هه موو شتیکی گرتووه ته وه، به راستی نیتمه له وپه پی پیو یستیداین بۆ ره حمه تی خوداوه ندی گه وره و بالا ده ست، وریابه هه رگیز مهی هه لمه گره، هه رگیز پیشکه شی که سی مه که، هه رگیز مه یفروشه، هیچ که سی که بوی نییه بلایت: نه مه به رزه وه ندی تیدایه !! نه خیر...

بزانه که به رزه وه ندییه کان (المصالح) دهبه سی به شه وه^١:

١. به رزه وه ندی شه ری (مصلحة شرعية).

٢. به رزه وه ندییه کی به فیروچووی قه دهغه کراوی هه لوه شاو (مصلحة مهدرة ملغاة محرمة).

٣. به رزه وه ندییه کی تر که پیی ده لئین ((مصلحة مرسله)).

١. انظر: ((معالم أصول الفقه عند أهل السنة)) (٢٥٢ — ٢٤٣ ط دار ابن الجوزي) للجيزاني.

جا به‌رژه‌وه‌ندی شهرعی (المصلحة الشرعية): بریتیه له‌و به‌رژه‌وه‌ندیانه‌ی که جووتن له‌گه‌ل به‌لگه‌ی قورئانی پیروژیان سوننه‌تی پیغه‌مبه‌ری نازدار ﷺ، واته: هرکه ئیسلام هه‌یه واته به‌رژه‌وه‌ندی هه‌یه، هیچ کټشه نییه نه‌گه‌ر بلټیت: هرکه به‌رژه‌وه‌ندی هه‌یه واته ئیسلام هه‌یه - به‌و مهرجه‌ی که باس کرا - چونکه هرگیز ئیسلام نه‌هاتوو ته‌نها له‌ به‌ر به‌رژه‌وه‌ندی به‌نده‌کان و خو‌شگوزرانی ئه‌وان له‌ دنیا و دواړوژدا نه‌بیټ، به‌لام نه‌صل وایه که بلټین: هرکه ئیسلام هه‌بیټ واته به‌رژه‌وه‌ندی هه‌یه، به‌لام هه‌ندی کهس هه‌ن - بۆ نمونه - تری ده‌که نه‌م‌ی له‌ به‌ر زیان‌کردنی سه‌رمایه و ده‌لټیت: نه‌مه به‌رژه‌وه‌ندییه به‌ نیسبه‌ت منه‌وه!! له‌و کاته‌دا پی‌ی ده‌لټین: نه‌خیر، نه‌و به‌رژه‌وه‌ندییه پی‌ی ده‌لټین: به‌رژه‌وه‌ندییه‌کی به‌فیرۆچوو قه‌ده‌غه‌کراو و هه‌لو‌ه‌شاو (مصلحة مهدرة و محرمة و ملغاة) چونکه راسته‌وخو ده‌دا له‌ به‌رژه‌وه‌ندی شهرعی که جیاوازه له‌ گه‌ل قورئانی پیروژ و سوننه‌تی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ، جا به‌رژه‌وه‌ندی به‌فیرۆچوو (المصلحة المهدرة) به‌رژه‌وه‌ندییه‌که له‌ گه‌ل به‌رژه‌وه‌ندی شهرعی دا جیاوازه و ناگونجټ، واته: له‌ گه‌ل قورئان و سوننه‌ت دا جیاواز و ناکوکه.

به‌لام (المصلحة المرسله): بریتیه له‌و به‌رژه‌وه‌ندییه‌ی که له‌ گه‌ل بنه‌ماکانی نه‌م دینه‌دا جووته، له‌ گه‌ل بنه‌ما گشتیه‌ی شهرعیه‌کاندا جیاواز نییه، بۆ نمونه: قایم کردن و مه‌حکم کردن گریبه‌ستی هاوسه‌رگرتن، جا نه‌م بابه‌ته هیچ به‌لگه‌یه‌ک نییه له‌ سه‌ری له‌ قورئان و سوننه‌تدا، به‌لکو نه‌وه پی‌ی ده‌لټین (المصلحة المرسله) بۆ دلتیاکردن و زامن کردنی مافه‌کانی ئافره‌ت له‌ سه‌رده‌می‌کدا هه‌موو په‌یمان و به‌لټنه‌کان تی‌کچوونه، به‌و شیوه‌یه ئه‌ودوای نمونه‌کانی بزانه.

که‌واته مه‌ی دایکی هه‌موو شته پیسه‌کانه، خوی گه‌وره له‌ یه‌که‌م ئایه‌ته‌کاندا که ده‌رباره‌ی حه‌رام کردنی مه‌ی هاتوو هه‌رموویه‌تی: ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا﴾ البقرة: ۲۱۹، واته: له‌ بابه‌ت باده و شه‌راب و قوماره‌وه لټیت نه‌پرسن: خو نه‌وانه حه‌لال و ره‌وان یان حه‌رام و نا‌په‌وان؟ پټیان بلټی: تاوان و گونا‌هیان گه‌وره‌یه، بۆ خه‌لکیش

بږي قازانچ و كه لکيان بږ هه يه، به لام تاوان و زيانه کانيان له سوود و بهر هره کيان
 تږتره)) جا هم نايه ته يه که م نايه ت بوو، پاشان نه و نايه ته دابه زى که
 ده فېرمويي: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَىٰ حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا
 تَقُولُونَ﴾ النساء: ۴۳، واته: نهى نه و که سانهى باوه پتان هيناوه ! له کاتيکدا
 سه رخوشن، نزيکى نويز مه که ونه وه، هه تا ده زانن چى ده لئين !)) چونکه مهى
 عه قلله کان داده پوښيت و داگيرى ده کات وه عه قلش هو و جيگه ي پي سپارده
 (مناط التکليف)، کاتيک هم نايه ته دابه زى (عومهرى کوپى خه تتاب) بانگ کړا و به
 سه ريډا خويناړيه وه، نه وپش فېرموي: ((خودايه ده رياره ي مهى
 روونکرده وه يه کى يه کلایى کار و دل ساريژکه رمان بږ روون بکه ره وه)) جا له پاش
 نه وه هم نايه ته دابه زى: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَمُ رِجْسٌ
 مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٩٠﴾ إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقَعَ بَيْنَكُمْ
 الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْهَوُونَ﴾
 المائدة: ۹۰-۹۱، واته: نهى گلى خاوهن باوهړ! بږ گومان بن که مهى خورى و
 قومار بازي و کاغه زى (يانصيب) و نه و بهرده ي حه يوانى بته کاني له سر سر
 ده بږي بږ بته کان و فالگرته وه بږ ده رکه وتنى باريکى چاک يان خراب يان بږ
 تاقيکرده وه ي بهخت وه عاده ت و باو بوو نه مانه گشت پيسن و له کارى شه يتانن
 ده سا نيوه خوتانى له دور بگرن تا به لکو له دونياو قيامه تدا رزگار و
 به خته وه رين (۹۰) شه يتان هر نه يه وي به شه راب خواردن و قومارکردن دوزمنايه تى و
 قين بخاته ناوتان و له يادى خوا و له نويزکردن ريتان لى بگري و وه رتانگيږي ناخو
 ئيتر نيوه له و کارانه ده سبه ردار ده بن؟ واته: ده بږي له و شتانه ده ست هه لېگرن که:
 خوا حه رامى کردون (۹۱) .

۱ - أخرجه أحمد (۵۳/۱)، وأبو داود كتاب ((الأشربة))، باب ((تحريم الخمر)) (۳۶۷۰)، والترمذي، كتاب
 تفسير القرآن باب ومن سورة المائدة (۳۰۴۹)، وقال: ((حديث حسن صحيح))، والنسائي كتاب ((الأشربة))، باب
 ((تحريم الخمر)) (۲۸۶/۸)، وصححه علي ابن المديني. كما في ((الفتح)) (۱۲۹/۸)، والحاكم (۱۴۲/۴) ووافقه
 الذهبي، وصححه الشيخ الألباني في (صحيح الترمذي).

له و كاته دا (عمر) بانگ كړا و به سهريدا خويټرايه وه نه ویش فهرمووی:
دهستبه رداری بووین، دهستبه رداری بووین)).

نایا نیمه ده‌لټین: پ‌روه‌ردگارمان دهستبه‌ردار بووین؟ یان چی ده‌لټین؟ نایا
مه‌یخوړه‌كان واز ده‌هینن و دهستبه‌رداری ده‌بن؟ جا هر که سی لای خوی گه‌وره
ته‌وبه بکات نه‌وا ته‌وبه‌که‌ی لی وهرده‌گری.

به‌لی... خیرا‌که‌ن برا‌کام، داوا له خوا ده‌که‌م نیمه و نیوه بپاریزی، من تا‌کو
نیستایش نه‌وان به‌برای خوم ده‌زانم چونکه من باش ده‌زانم که به‌نده هر به‌نده‌یه و
پ‌روه‌ردگاریش هر پ‌روه‌ردگاره... ره‌نگه هندی جار به‌نده‌كان لاواز بن به‌لام له
همان کاتدا خه‌ریان تیدایه، برا‌که‌م بویه من بانگی تو ده‌که‌م، نه‌ی نه‌و که‌سه‌ی
توشی نه‌و به‌لایه هاتووی و که‌وتوویته ناو نه‌و زه‌لکاوه‌وه وه نه‌و تاوانه گه‌وره‌یه ت
نه‌نجام داوه، یان ته‌نانه‌ت (مه‌ی) ت پیش ناو خست‌یت له‌سهر خوانی خواردنه‌که‌ت،
خیرا‌که هر نیستا: داوات لی ده‌که‌م له به‌ر خاتری خوا هر نیستا بگه‌پتوه بو لای
خوی پ‌روه‌ردگار، هر نیستا له‌سهر خوانی نان خواردنه‌که‌ت دوری بکه‌ره‌وه، له
یه‌خچال(ثلاجه) تاییه‌تیه‌که‌ت له‌نوسینگه‌که‌ت یان له مال‌ه‌که‌ت، هر نیستا له‌و
به‌لایه و له‌ونه‌خوشیه‌ خوت رزگار بکه و روو له پ‌روه‌ردگاری زه‌وی و ناسمانه‌كان
بکه، دل‌نیا به‌ خوی گه‌وره شاد ده‌بیت به ته‌وبه و گه‌پانه‌وه‌که‌ت، بو نه‌وه‌ی تویش
— انشاء الله — له به‌هسته‌که‌یدا شادمان بیت به خواردنه‌وه‌ی نه‌و مه‌یه‌ی که بو
نه‌وانه‌ی نه‌یخونه‌وه زور خوش و به مه‌زه‌یه، ه‌روه‌کو خوی گه‌وره ده‌فه‌رمو‌یت:

﴿مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَّاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرَ طَعْمُهُ

وَأَنْهَارٌ مِنْ حَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ﴾ محمد: ۱۵، واته: نمونه و سیفه‌تی نه‌و به‌هسته‌ی به
خوپاریزان به‌لټین دراوه له پاشه‌روژدا پټیا بدریت نه‌م شیوه‌یه: رووباری زوری له
ناوی خاوین و نه‌گوپاو و بی بونی تیدایه، زور رووباری تیدایه، له شیري سپی و
جوان که به هوی مانه‌وه — وه‌ك شیري دنیا — تامی نه‌گوپاوه و چه‌تدین چه‌م و
رووباری تیدایه له شهراب و مه‌یك — که بو نه‌وانی نه‌یخونه‌وه — زور خوش و به
مه‌زه‌یه، واته: دورره له هر وه‌سفیکی مه‌ی دنیا دا.)) مه‌ی له به‌هشتدا؟

به لى... به لام نهو جوړه يان هه رگيز توشى سه رټيشه ت ناكات و به هويه وه عه قلت له دهس نادهديت.

خيراکه هه ر ټيستا براى خوځه ويستم هه رگيز بى هيوا و بى ټوميد مه به، ټيما مى (البخارى) له (صحيح) هكهيدا ريوايه تى كړدوه له فهرموده ي (عمرى كورى خه تباب) هوه ده لټيت: ((أن رجلا على عهد النبي ﷺ كان اسمه عبد الله، وكان يلقب حمرا، وكان يضحك رسول الله ﷺ، وكان النبي ﷺ قد جلدته في الشراب، فأتي به يوما فأمر به فجلد، فقال رجل من القوم: اللهم العنه، ما أكثر ما يؤتى به؟ فقال النبي ﷺ: " لا تلعنوه، فوالله ما علمت إنه يحب الله ورسوله))،^۱ واته: كابرايه كه هوبو له سهرده مى پيغه مبه رى خوادا ﷺ ناوى عبدالله بوو وه به (حمرا) ناسراو بوو (واته: گويدريژ) وه ههرده م پيغه مبه رى خوا ﷺ به هوى نه وه وه پيدكه نى، پيغه مبه رى خوا ﷺ به هوى خواردنه وه ي (مهي) هوه به قامچى لى دابوو، روتيك نه ويان هينا و نه ويش فهرمانى كرد و قامچيان ليدا، كابرايه كه له خه لكه كه گوتى: خودايه نه فره تى لى بكه، هينانى بى ټيره چهنده زوره!!؟ كاتى پيغه مبه رى خوا ﷺ نهو دهسته واژه ي بيست چى فهرموو؟

فهرمووى: نه فره تى لى مه كه ن، سويند به خوا، نه وه ي كه من ده زانم نهو كابرايه خوا و پيغه مبه ركه ي ﷺ خوش ده وټت).

نه م پياوه ي كه دارى هدى به سهردا جى به جى ده كريت پيغه مبه رى خوا ﷺ دهر باره ي ده فره مويت: ((نهو خوا و پيغه مبه ركه ي ﷺ خوش ده وټت)) به لى... چونكه نهو به نده يه كى لاوازه، له هه ر ساتيكدا بيت تيده كه وي و هه له ده كات، به لام دهرگا ههرده م والا يه، ټوميد و هيوا له رحمه تى خواى به توانا و به ده سه لات زور و گهره يه.

له رپواتيكي تردا كه له (صحيح البخارى) دا هاتووه له فهرموده ي (أبو هريره) هوه ده لټيت: ((أتى النبي ﷺ بسكران، فأمر بضربه . فمنا من يضربه بيده

۱ - أخرجه البخاري كتاب ((الحدود))، باب ((ما يكره من لعن شارب الخمر وإنه ليس بخارج من العلة))

ومنا من يضربه بنعله ومنا من يضربه بثوبه، فلما انصرف قال رجل: ما له أخزاه الله، فقال رسول الله ﷺ: "لا تكونوا عون الشيطان على أخيكم" ^١ واته: كابرايه كي سه رخوشيان هينا بۆ لای پیغه مبهري خواج ﷺ شه ویش فه رمانی لیډانی دا، جا تیاماندا هه بوو به دهسته کانی لیی دهدا، هه بوو به پیلاوه کانی، هه بوو به جل و بهرگه کي، کاتی رژیشت کابرايه ك گوتی: به راستی خوا شه رمه زاری کرد، پیغه مبهري خواج ﷺ فه رمووی: مه بنه هاوکاری شهیتان بۆ سه ر براكه تان)) .

له ریوايه تیکی تردا (أبو هريره) ده فه رمویت ^٢: ((فقلنا له: ما اتقيت الله، ما خشيت الله، وما استحييت من رسول الله ﷺ، ثم أرسلوه، فقال ﷺ ((لا تقولوا هكذا، لا تعينوا عليه الشيطان، ولكن قولوا: اللهم اغفر له، اللهم ارحمه، اللهم تب عليه)) . واته: ئیمه به شه ومان گوت: ئایا بۆ خۆت له خوا نه پاراست، ئایا بۆ له خوا نه ترسای، ئایا بۆ شه رمت له پیغه مبهري خواج ﷺ نه کرد، نه مجار لیی گه ران و وازیان لی هینا، پاشان پیغه مبهري خواج ﷺ فه رمووی: ((وا مه لیّن، هاوکاری شهیتان مه کن له سه ر شه، به لكو بلّین: خودایه لیی خۆش به، خودایه ره حمی پی بکه، خودایه ته و به ی لی وهرگه)).

من لیږه وه وهكو شوینكه وتنی خۆشه وسته كه م ﷺ دوعا بۆ هه موو شه و كه سانه ده كه م كه توشی مه یخواردن هاتوون و ده ئیم: خودایه ره حمیان پی بكه یت، خودایه لییان خۆش به .

خیراكه - برا خۆشه وسته كه م - بلّی، (هه ره كه هاوه لان گوتیان): په ره ردگارمان شه ده سته رداري مه ی بووین.

له هه ردوو كتیبی (صحیح) ^٣ دا هاتوه كه وا (أنس ی كوی مالک) ده فه رمویت: ((كنت ساقی القوم فی منزل أبي طلحة، وكان خمرهم يومئذ الفضيخ، فأمر رسول

١ - أخرجه البخاري كتاب ((الحدود))، باب ((ما يكره من لعن شارب الخمر)) (٦٧٨١).

٢ - أخرجه أحمد (٢٩٩/٣)، و أبوداود كتاب ((الحدود))، باب ((الحد في الخمر)) (٤٤٧٧، ٤٤٧٨)، وصححه الألباني في ((المشكاة)) (٣٦٢١)، ((وصحيح أبي داود)).

٣ - أخرجه البخاري كتاب ((المظالم))، باب ((صب الخمر في الطريق)) (٢٤٦٤)، وانظر أطرافه هناك، ومسلم كتاب ((الأشربة))، باب ((تحريم الخمر)) (١٩٨٠).

الله ﷻ مناديا ينادي: "ألا إن الخمر قد حرمت" قال: فقال لي أبو طلحة: اخرج، فأهرقها، فخرجت فهرقتها، فجرت في سكك المدينة)) واته: من مه يگير بووم له مالى (أبو طلحة) وه نه ورژه مه يه كه يان (فضيخ) بوو (واته: ئاره قى خورما)، له و كاته دا پيغه مبهري خواﷻ فه رماني كرده بانگه وازكاريك كه بانگ بكات: نه وا له نه مړو به دواوه مهى حرام و قه دهغه كرا . ده لئيت: (أبو طلحة) به منى گوت: ده رچوو، هه مووى برژه . جا منيش ده رچووم و هه موويم رژاند، بويه به شه قامه كاني مه دينه دا كه و ته رى)).

ته ماشاكه براكه م وه لامدانه وهى هه موو هاوه لان بۆ فه رمانه كان چۆن بوو! خيراكه - براى موسلمان - په له كه به گه رانه وه و ولامدانه وه .
 نه م باسه به چيرؤكيكى زؤر جوان ته واو ده كه م، كه نه ويش چيرؤكى (أبو محجن الثقفي)^١ ه، (أبو محجن الثقفي) كابرايه كى سوارچاكي پالنه وان بوو، له گه ل نه وه يشدا توشى به لايه ك هاتبوو نه ويش خواردنه وهى مهى بوو، نه م كابرايه زؤر لاواز بوو به رانه به مهى، له گه ل نه وه يشدا ده رچوو بۆ جهنگى (القادسيه) به مه به ستي تيكوشان له پيتاوى خوادا له گه ل (سعدى كوپى أبى وقاص) دا، له وئ له گورپه پانى جهنگه كه جاريكى تر لاواز بوو وه مهى خوارده وه، بويه نه ويان هينا بۆ لاي (سعدى كوپى أبى وقاص)، (سعد) يش به ندى كرد، حوكمى دا به سه ردا به وهى كه نابيت له وه جهنگه به شدارى بكات - چونكه سنوره كان (الحدود) له گورپه پانى جهنگدا جى به جى ناكريت - نه مجار جهنگ ده ستي پى كردو أبو محجن گوټيبيستي حيله ي نه سپه كان و دهنگى شمشيرو رمه كان بوو ده ستي به گريان كرد و ويستي به شدارى بكات و ويستي هه ستي به لام به كوټ و زنجير ده ست و پيى به ستراوه ته وه .

١- قال ابن حجر: في ((الإصابة)) (٢٢٢/٧): أبو محجن الثقفي الشاعر المشهور، مختلف في اسمه، فقيل: هو عمرو بن حبيب بن عمرو بن عمير بن عوف... وقيل: اسمه كنيتة، وكنيته أبو عبيد وقيل: اسمه مالك، وقيل: عبدالله... قال أبو أحمد الصاكم: ((له صفة ويخيل إلي أنه صاحب سعد بن أبي وقاص...)). وانظر: ((الاستيعاب)) لابن عبد البر ترجمة أبي محجن.

جا فەرموو ئەمە باسەكەيه به ته‌واړي:

له (مصنف عبد الرزاق)^١ دا به سه‌نه‌ديك له (ابن سيرين) ه‌وه هاتووه: أبو محجن ه‌يشتا به‌رده‌وام جه‌لده‌ي لي ده‌درا به ه‌وي مه‌يه‌وه، كاتي نه‌و كاره زور بووه‌وه بويه به‌نديان كرد و به كوټ و زنجير به‌ستيانه‌وه، كاتي رۆژي (القادسيه) هات نه‌واني ده‌بيئي ده‌جه‌نگن، وا هاته پيش چاوي كه بي باوه‌پان له جه‌نگه‌كه‌دا پيش كه‌وتبتي، بويه كه‌سيكي نارد بو لاي دايكي كوپه‌كاني سعد – يا بو لاي خيزانه‌كه‌ي – و پتي ده‌لتي: كه أبو محجن پيت ده‌لتي: نه‌گەر نه‌و نازاد بكات و نه‌م نه‌سپه‌ي پي بده‌ي و چه‌كيكي پي بده‌ي، نه‌وا له پاش جه‌نگه‌كه‌يه كه‌م كه‌س ده‌بيت بگه‌ريته‌وه نه‌گەر نه‌كوژي، جا له‌و كاته‌دا أبو محجن ده‌يگوت:

كفى حزناً أن تلتقي الخيل بالقنسا واترك مشدوداً على وثاقيما
إذا شئت عناني الحديد وغلقت مصاريع من دوني تصم المناديا

نه‌مجار نه‌ويش رويشت و به خيزانه‌كه‌ي (سعد) ي گوت، نه‌ويش هه‌موو كوټ و زنجيره‌كه‌ي كرده‌وه و سواري نه‌سيكي كرد كه له مالدو بوو وه چه‌كي هه‌لگرت و نه‌مجار به‌په‌له‌ خوي گه‌يانده‌ موسلمانان، جا كه ده‌گه‌يشته‌ هه‌ر كه‌سيك ده‌يكوشت و پشتي ده‌شكاند، له‌و كاته‌دا (سعد) ته‌ماشاي كرد و سه‌رسام بوو، گوتي: نه‌م سوواره‌ كييه؟ ده‌لتي: پاش ماوه‌يه‌ك خوي گه‌وره سه‌ركه‌وتني به‌خشيه موسلمانان، جا أبو محجن گه‌رايه‌وه و چه‌كه‌كه‌ي گه‌پانده‌وه جيگه‌ي خوي و كوټ و زنجيره‌كه‌ي له پتي خوي كرد هه‌روه‌كو جاري پيشوو، پاشان سعد هات، خيزانه‌كه‌ي گوتي: كوشتاره‌كه‌تان چۆن بوو؟ نه‌مجار نه‌ويش بوي باس كرد و گوتي: توش بووين و توش بووين ... تاكو خوي گه‌وره كايرايه‌كي نارد له‌سه‌ر نه‌سيكي به‌له‌ك (دووپه‌نگ) بوو، جا نه‌گەر من (أبو محجن) م له كوټه‌كه‌ي به‌جي نه‌هيشبايه نه‌وا گومانم ده‌كرد نه‌و بيت چونكه زور له‌و ده‌چوو، نه‌ويش گوتي:

١ - أخرجه عبد الرزاق في ((مصنفه)) (٢٤٣، ٢٤٤/٩)، وصححه سنداه الحافظ في ((الإصابة)) (٢٢٤/٧)، ورواه ابن أبي شيبة في ((المصنف)) (١٠/٨، ١١) من وجوه آخر من طريق: إبراهيم بن محمد بن سعد عن أبيه قال: ((أنتي سعد بأبي محجن يوم القادسية)).

سویند به خوا ئه وه أبو محجن بوو، کاره کیش به و شپوه بوو ئه مجار هه موو
چیرۆکه که ی بۆ باس کرد، ئه ویش ناردی به شوینیدا و کوټه که ی لی کرده وه و
گوتی: ده بی هه رگیز به هوی مه ی وه جه لده ت لی نه دهین، أبو محجن گوتی: سویند
به خوا ده بی منیش هه رگیز نه یخومه وه، چونکه من پیم ناخوش بوو له ترسی
جه لده دا وازی لی بهیتم، جا له پاش ئه وه چیر نهیده خوارده وه.

برای خو شه ویستم... هه رگیز بی هیوا مه به، هه رگیز بی ئومید مه به خوشکی
به پیزم... ده با هه موو بگه پینه وه بۆ لای خوای بالا ده ست و میهره بان، هه روه ها
ئاگادارتان ده که مه وه له ماده ده بی هۆشکه ره کان... گه نجه کانمان ئاگادار
ده که مه وه... کچه کانمان ئاگادار ده که مه وه... با ئه وه باش بزانی که وا هه مووان
به پررسین و هه موو خیزانی که به پررسه، هه موو ده زگایه کی ئاینی و راگه یاندن و
په پره و و به رنامه ی فیروبوون (المنهاج التعليمیه) و یانه یه کی وه رزشی به پررسه،
چونکه لاوانمان جگه رگوشه و سومای چاوی ئیمه ن.

مؤامرة تدور على الشباب	لتجعله ركاما من الشراب
مؤامرة تقول لهم: تعالوا	إلى الشهوات في ظل الشراب
مؤامرة يحبك خيوطها	أعداء سوء في لؤم الذئاب
تفرق شملهم إلا علينا	فصرنا كالفريسة للكلاب

واته: پلانی که بۆ لاوان ده گێردریت، بۆ ئه وه ی بیکاته ته پۆلکه یه که له خۆل،
پلانی که پێیان ده لیت: وه رن، بۆ هه وه سبازی له ژیر سیبه ری شه رابدا، پلانی که
ده زووه که ی ده چێندریت له لایه ن، دوژمنانی خراپه وه له ریسوایی گورگدا، راو
بۆ چوونیان له یه که جیاوازه ته نها له سه ر ئیمه نه بیت، بۆیه بووینه به نیچیرێک له
به ر ده ستی سه گدا.

ئه ی برای خو شه ویستم... بگه پیره بۆ لای خوا، پارێزگاری له نوێژی جه ماعه ت
بکه، واز له هاوه لی خراپ بهینه و، هاو پیتی پاک و پوخته کان بکه، په نا بگه به
خوای گه وره و بالا ده ست، باش بزانه که خودا وه ندی گه وره هه رگیز په شیمانت

ناکاته‌وه، چونکه نه‌وه‌ی په‌نا به نه‌و بگریټ و پشت به نه‌و ببه‌ستی و هه‌موو کاره‌که‌ی بۆ نه‌و بگریټه‌وه نه‌وا دلنیا به که هه‌رگیز په‌شیمان نابیته‌وه.

داوا له خوا ده‌که‌م هه‌موو برا و خوشك و لاوه‌كانمان بپاریزی و رینمایی مندا له‌كانمان بکات ﴿رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا ذُرِّيَّتًا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْ لَنَا لِلْمُسْلِمِينَ إِمَامًا﴾ الفرقان: ٧٤، واته: نه‌ی په‌روه‌ردگارمان ! له هه‌وسه‌رانمان و نه‌وه‌كانماندا مایه‌ی رووناکی دیده و خوشیمان پێ ببه‌خشه تا هه‌وکاریمان بکه‌ن له خوا په‌رستیدا و گه‌ل و کومه‌لێکی و امان ببی که خه‌واناس بیت وه خۆشیمان بگریه به پێشه‌نگ بۆ له خواترسان)).

به رزبوونه وه و نه مانی زانست و زانیاری و بلاو بوونه وهی نه فامی

له نیشانه بچوکه کانی قیامت: نه وه یه که نیمامی (البخاری و مسلم)^١ ریوایه تیان کردوه له فهرمووده ی (أنس) وه که وا پیغه مبهری خوا^٢ فهرموویه تی: ((إن من أشراط الساعة أن يرفع العلم، ويظهر الجهل)) واته: له نیشانه کانی قیامت نه وه یه که زانست به رزده بیته وه (هله ده گیزیتته وه) و نه فامی ده رده که ویت).

له ریوایه تی نیمامی (البخاری)^٢ دا هاتوه: ((أن يقل العلم ويظهر الجهل)) واته: زانیاری که م ده بیته و نه فامی ده رده که ویت).

له ریوایه تیکی تر دا که له هه ردوو کتیبی (صحيح)^٣ دا هاتوه له فهرمووده ی (ابن مسعود و ابی موسی) وه که وا پیغه مبهری خوا^٢ فهرموویه تی: ((إن بين يدي الساعة لأياما، ينزل فيها الجهل، ويرفع فيها العلم، ويكثر فيها الهرج "والهرج: القتل") واته: له بهر دهستی قیامه تدا (له پیش قیامت) چهند روژگارێک هه یه نه فامی تیدا دابه زیت و زانیاری به رز (هله ده گیزیتته وه) ده بیته وه و (الهرج) زور ده بیته، مانای (الهرج): کوشتنه)).

پهنگه که سیک بلیت: چۆن ده لیت: نه فامی بلاو ده بیته وه و زانیاری نامینی و به رز ده بیته وه، له کاتیکدا ئیمه نه وه موو پیشکه وتنه زانستیه ده بینین؟ ولامی نه و پرسیاره نه وه یه که مه به ست له فهرمووده که ی پیغه مبهری خوا^٢ زانیاری دونیا نییه به لکو زانیاری ده رباره ی دواوژده و زانیاری ده رباره ی قورئان و سوننه ته، به لام زانیاری ده رباره ی نه م دونیا یه نه و له زیاد بووندایه هه روه کو ئیستا ده بینین.

١- أخرجه البخاري كتاب ((العلم))، باب ((رفع العلم، وظهور الجهل)) (٨٠)، و مسلم كتاب ((العلم))، باب ((رفع العلم وقبضه وظهور الجهل والفتن في آخر الزمان)) (٢٦٧١).

٢- أخرجه البخاري كتاب ((العلم))، باب ((رفع العلم، وظهور الجهل)) (٨١).

٣- أخرجه البخاري كتاب ((الفتن))، باب ((ظهور الفتن)) (٧٠٦٢، ٧٠٦٣)، و مسلم كتاب ((العلم))، باب ((رفع العلم وقبضه وظهور الجهل والفتن في آخر الزمان)) (٢٦٧٢).

خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿بَلْ أَدْرَاكَ عِلْمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْهَا بَلْ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ﴾ النمل: ٦٦، واته: نا، به لكو زانياري و زانستيان سه بارهت به هاتني رڅډي دوايي كوټا و كورته و نايجاتي تا نه وان بېرسن كه ي ديت؟ به لكو نه وان هه ر له گومانندان لي، بېروايان پيئي نيبه بويه ململاني نه كهن، به لكو له ناستي نابيناو كوټرن بويه وا نكولي و ئينكاري نه كهن !! .

خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَفْلُونَ﴾ الروم: ٧، واته: رووكه شيك له ژياني نه م دونيا نه زانن، كه چي له ناخبرهت بي ناگا و غافلن !! .

ټايا پيغه مبهري خوښه ويست ﷺ چي فهرمووه؟

ټيمامي نه حمده له (مسند) هكه يدا و ټيمامي بوخاري له (الادب المفرد) دا به سه نه ديكي (صحيح) له (عبدالله ي كورې مسعود) هوه ريوايه تيان كردووه كه وا پيغه مبهري خوا ﷺ فهرموويه تي: ((ان بين يدي الساعة ... وظهور القلم)) واته: له بهر دهستي قيامهت دا (له پيش قيامهت) ... دهركه وتني پيټنوسه كانه)) به راستي له م سرده مه دا پيټنوس دهركه وتووه، نوسين و رڅڼامه گهري بلاو بووه ته وه، هه روه ها رڅڼامه و گوټار به شيوه يه كي به رچاو بلاو بووه ته وه، به تاييه تي له پاش نه وه ي ټاميږي چاپي نوټي په يدا بووه و كه له تنها يه ك خوله كدا هه زاران به لكو مه لايين وشه چاپ دهكات، جا زانياري دهرياره ي نه م دونيايه به رده وام له زياد بووندايه هه روه كو پيغه مبهري راستگو ﷺ فهرموويه تي له كاتيكا كه زانياري دهرياره ي قورټان و سوننهت كه م بووه ته وه، به لكو به راستي نه فامي دهرياره ي قورټان و سوننهت دهركه وتووه .

به لام ... پريزداران دلتياتان دهكه مه وه — به لام گه ردنم نازاد بكن له بهر توندي وشه كانم: زږيه ي نه هلي سه رزه وي بيټاگاو نه فامن دهرياره ي په روه ردگاري زه وي و

١ - أخرجه أحمد (٤١٩/١، ٤٠٧)، والبخاري في ((الادب المفرد)) (١٠٤٩)، وله شاهد أخرجه أحمد (٦٩/٥) مختصراً، والنسائي (٢٤٤/٧ مختصراً) وفي ((الكبرى)) (بطوله ٦٠٤٨) والطائسي (١١٧١)، وصححه الشيخ الألباني في ((الصحيحة)) (٦٤٧)، (٢٤٦٧).

ناسمانه كان و به پيشه وای پيغه مبه ران و گه وره ی پوخته كان ﷺ ! به لى نه وه
راستيه كه و ده بى ناشكرا بكریت، زوربه ی خه لكی بیتاگان له م دینه مه زنه.

بیر له م نایه ته پیروزه ی خوای گه وره بکه ره وه: ﴿وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا
وَهُمْ مُشْرِكُونَ﴾ یوسف: ۱۰۶، واته: خو به شی زوری نه و خه لكه ش كه باوه پ دینیت
هر موشريك و بته رستن! چاك ده زانن كه خوا دروستكهری بوونه وهره، كه چی له
كه ل نه وه شدا بته كانیش ده په رستن!)).

خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿وَأَنْ تَطْعَ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ﴾ الأنعام: ۱۱۶، واته: نه گه ر له زوربه ی خه لكانی نه م سهر زه ویه كه بى
باوه پن په پره وى بكه یت له ریگه ی خوات نه دن و چه واشه و سهر لیشتیاوت
نه كه ن!)).

خوای گه وره ده فه رمویت: ((وَمَا أَمْنٌ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ هود: ۴۰ واته: خو
ژماره یه کی كه میش نه بیت له گه لیا برپایان نه هیئا)).

خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ﴾ ص:
۲۴، واته: نه وانه نه بیت كه باوه پریان هیئاوه و كرده وه چاكه كانیان كرده وه، دیاره
نه وانه یش زور كه من!)).

خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّاكِرُ﴾ سبأ: ۱۳، واته: به لام له
به نده كانم كه میکیان سوپاسگوزارن!)).

راستیه کی نه گوره و به پنی شهرع و قه ده ری خوا، زوربه ی خه لكی سهر زه وى
بیتاگان له و دینه ی كه خوای گه وره خو ی رازی بووه بیتته دینی نه هلی زه وى و
نه هلی ناسمان، خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾ آل
عمران: ۱۹، واته: بیتگومان ته نها نه م دینی ئیسلامیه په سه ند و قبوله لای خوا
چونكه پالاوته و پوخته ی ته وای نایینه ناسمانیه كانی تره!)).

جا زوربه ی خه لكی په كتاپه رستی خویان جى به جى نه كړدوه، باوه پ به
پيغه مبه ری خویان ﷺ جى به جى نه كړدوه ﷺ، به لكو له م دینه پیروز و به

ره حمهت نيردراوه دا كه سانيك هـن هيشـتا پاـيه كـاني دينـه كـيان نـازانـن به زانياريه كي راستي و دروسته وه و به پيـي ويـستي خـواي گـوره ويـستي پيـغه مـبه ري خوـشه ويـست ﷺ.

جا ئه ي به نده ي خوا ! پاـيه كـاني دينـه كـهت فيـربه، چـونكه زانياري دهر باره ي نه و پاـيانـه فـه رـزي عـه ينـن و پـيـويـسته هـه موـو موـسلـمانـيـكي پـياو و تـا فـرهت بـزانـن)).

جا پاـيه ي يـه كـه م له م ئيـسـلامـه يـه كـتـاپـه رـسـتـيـيه، ئاـيا مـانـاي (لا اله الا الله) چـيـيه؟ ئاـيا پـيـويـسـتـيـه كـاني چـيـن؟ ئاـيا هـلـوه شـيـنه رـه وه كـاني يـه كـتـاپـه رـسـتـي چـيـن؟ ئاـيا مـه رـجـه كـاني و شـه ي (لا اله الا الله) چـيـيه؟ جا ئه مـانـه چـه نـد پـر سـيـاريـكي زور گـرنگـن، ئاخـو ئيـمه تا چـه نـد شـاره زايـيـمان له ولامـه كـاني هـه يه !

هـه رـوه ها نوـيـژ: ئاـيا پاـيه كـاني چـيـيه؟ پـيـويـسـتـيـه كـاني چـيـن؟ وه سـونـنه تـه كـاني چـيـن؟ ئاـيا چـي شـتـيـك پـو چـه لي ده كـاتـه وه؟ ئاـيا جـيا وـزي چـيـيه له نـيـوان پاـيه و پـيـويـست و سـونـنه ت (الركن والواجب و السنة)؟

هـه رـوه ها به نـيـسـبـه ت خـوشـكه به رـيـزه كـانـمانـه وه: ئاـيا جـيا وـزي چـيـيه له نـيـوانـي خـويـني بـيـنـويـژي (حيض) و خـويـني زه يـسـانـي (النفاس) و خـويـني (استحاضه)؟ وه حـوكـمي هـه رـيـه كـه له و خـويـنـانـه چـيـيه؟

چـه نـد پـر سـيـاريـكه له و پـه ري باـيـه خ و گـرنگـيـدان! پـيـويـسته له سـه ر هـه موـو كه سـيـك شـاره زايـي لي هـه بـيـت، ئاگـاداري پاـيه كـاني دينـه كـي بـيـت، مـن نه و قـسـه يـه نـا كـه م تـه نـها له به ر نه وه ي رووني بـكه مـه وه كه به راستي نه فـامـيـيه كي ئاشـكـرا بلاـو بوـوه تـه وه، له نـيـو زورـيـه ي خـه لـكي سـه ر زه ويدا به شـيـوه يـه كي گـشـتي و له نـيـو زورـيـه ي موـسلـمانـانـدا به شـيـوه يـه كي تـايـبـه تي له شـتـيـكـدا كه وا پـيـويـسته هـه ر هـه موـو كه سـيـك بـزانـيـت، هـوي نه و كـيـشه يـه نه وه يـه: كه به راستي زانياري به رز بووه تـه وه — مـه به سـتم زانياري دهر باره ي قورئان و سوننه ت — وه نه فـامـي به شـيـوه يـه كي به رچـاو دهر كه و تـو وه، چـونكه زورـيـه ي خـه لـكي له دواروژي خـويـان بيـ ئاگان و خـه ريـكي دونيـان، ولا حـول ولا قـوه الا بالله .

پـر سـيـاره كه لـيـره دا نه وه يـه: ئاـيا زانياري چـون به رز ده بـيـته وه؟ نه م باـبه تـه له و پـه ري تر سـنا كـيدا يـه، جا نه وه تا پـيـغه مـبه رـه كه مـان ﷺ بـۆ مـان روون ده كـاتـه وه كه

به رز بوونه وهی زانیاری مانای نه وه نییه: که واکا بریه ک شه و ده خه ویت و بؤ سبه یئی هه لده ستی ده بیئی هیچ زانیارییه ک له سنگیدا نه ماوه !! نه خیر، نه وه مه به سته که نییه له به رز بوونه وهی زانیاری، که واته مه به ستی چیه؟

بیر له و فهرموده یه پیغه مبه ری خواص بکهر وه، له هه ردوو کتیبی (صحیح) دا هاتوو له فهرموده ی (عبدالله ی کوری عمرو) وه ده لیت: گویم لی بو پیغه مبه ری خواص فهرمووی: ((إن الله لا يقبض العلم انتزاعا ينتزعه من الناس، ولكن يقبض العلم بقبض العلماء)) واته: خوی گه وره کاتیک زانیاری هه لده گریت و ده بیات وه به شیوه ی هه لکیشان له خه لکیه وه هه لناکیشیت، به لکو نه زانیارییه هه لده گریت و به رزی ده کاته وه به مردنی زانیان)).

جا کاره ساته که له ویدایه، گه وره ترین کاره سات له م نوممه ته دا روو بدات مردنی زانیاه که، نه و شته ی که دله کان خویناوی ده کات نه وه یه که واکا ره نگه زانیاه که له گه وره زانیان کچی دوا یی بکات لیره یان له وی که چی نه م نوممه ته ناگایان له مردنی نییه، چونکه زوری که ناله ناسمانییه کان یان زوری ده زگاکانی راگه یانندن وازیان له و به ریز و پاک و پوختانه هیناوه و خویان خه ریک کردوو به خه لکانی تره وه که واکا ده بوايه نه و زانیانه پیش هه موو یه کیک له وان بکه و تايه، ده بییت نه هلی زانیاری و ریز پیش بخرین، له و که ساته ی که ده لین: خوی گه وره فهرمووی... پیغه مبه ری خواص فهرمووی... به زانست و تیگه یشتن و به لگه و بوره انه وه... جا مردنی زانیان گه وره ترین کۆسپ و کاره ساته له م نوممه ته دا روو ده دات.

پیغه مبه ری خواص ده فهرمویت: ((حتى إذا لم يترك عالما، اتخذ الناس رموسا جهالا، فسئلوا فأفتوا بغير علم، فضلوا وأضلوا)) واته: تا وه کو هیچ زانیاه که نامینی، خه لکی چه ند که سیکی نه فام ده که نه پیشه وای خویان و پرسیاریان لی ده که ن و نه وانیش فه توا ده دن به بی زانیاری، جا خویان گومرا ده بن و خه لکیش گومرا ده که ن)) چه ند نه فامیکن، له گه ل نه وه یشتا ده ویرن فه توا بده ن! به راستی واقعیکی به سؤیه !.

١. أخرجه البخاري كتاب ((العلم))، باب ((كيف يقبض العلم)) (١٠٠)، و مسلم كتاب ((العلم))، باب ((رفع العلم و قبضه و ظهور الجهل و الفتن في آخر الزمان)) (٢٦٧٢).

نهم فهرمووده‌يه به‌لگه‌يه له‌سه‌ر نه‌وه‌ي مه‌به‌ست له‌و (علم)ه‌ي كه پيغه‌مبه‌ري خواصه باسي كړدووه له‌و فهرمووده‌يه‌ي پيشوودا زانياريه دهرباره‌ي قورئان و سوننه‌ت، جا پيغه‌مبه‌ري خواصه ليرهدا فهرموويه‌تي: ((فستلوا فافتوا بغير علم، فضلوا واضلوا)) ناشكرايه كه گومرپايي روو له‌م نوممه‌ته ناكات ئيلا به نه‌مان و به‌رز بوونه‌وه‌ي زانست نه‌بيټ و به مردني زانايان نه‌بيټ.

جا كاره‌ساته گوره‌كه نه‌وه‌يه كه ئيستا نهم نوممه‌ته‌ي پيدا تيده‌په‌رېت چهند كه‌سيكي نه‌فام ده‌ويړن فه‌توا بدن و بووړن به‌رانبه‌ر به زانست، من پر به دم ده‌لټم: به راستي پاشاگه‌رداني و بې ياسايي يه‌ك له فه‌تواكان ده‌بينين كه له ريگاي كه‌ناله ناسمانيه‌كانه‌وه بالاو ده‌كرېته‌وه، تا راده‌يه‌ك خه‌لكي توشي فيتنه‌يه‌كي راسته‌قينه هاتوون و ده‌لټن: به كي باوه‌ر بكه‌ين؟ به‌لكو كه‌ناله ناسمانيه‌كان ئيستا نه‌و شيخ و نه‌هلي زانستانه كه له ريگاي شاشه‌كانيانه‌وه دهرده‌كون ده‌لټي شه‌ره كه‌له‌باب ده‌كن و به گزيه‌كتردا ده‌چن، هه‌ريه‌كه‌و بو خوي قسه‌ي خوي هه‌يه!!

ده‌لټم: قسه‌كردن دهرباره‌ي ديني خوا نه‌من و نه‌تو و نه‌هيچ كه‌سيك له‌سه‌ر رووي زه‌ويدا بوي نيبه قسه‌ي تيدا بكات، نه‌گه‌ر تو به‌لگه‌يه‌كت هه‌يه له قورئاني پېرؤز و له سوننه‌تي پيغه‌مبه‌ري خواصه، به تيگه‌يشتنې پيشيناني نهم نوممه‌ته (سه‌له‌ف) له هاوه‌له پاك و پوخته‌كان و شوينكه‌وتووان و شوينكه‌وتوواني نه‌وان نه‌وا قسه بكه، كه‌چي كاك فلان يان خوشكه فلان دهرده‌كون بو نه‌وه‌ي له ديني خوادا قسه بكه‌ن به‌و شيوه سهر و بووړانه و به بې به‌لگه و زانيار، ره‌نگه جاري وا هه‌بيټ كه عه‌قلي خوي پيش نايه‌ته‌كاني قورئان بكات يان فهرمووده‌كاني پيغه‌مبه‌ري خواصه به بانگه‌شه‌ي نه‌وه‌ي كه نه‌و زانيار پييه!

به‌لټي... زانيار به‌رز بووه‌ته‌وه، كه سانيكي نه‌فام له قورئان و سوننه‌ته‌كه‌ي پيغه‌مبه‌ري خواصه پيشخراون بو نه‌وه‌ي بنوسيت و قسه بكات و ريڼمايي بكات به بې ويستي خوا و پيغه‌مبه‌ره‌كه‌ي! فيتنه گوره‌كه له‌ويديايه كه نه‌و كه‌سانه‌ي قسه ده‌كن نه‌وانه كه سانيكن به زماني ئيمه‌وه قسه ده‌كن و له جل و به‌رگي ئيمه

ده پوښن، يوځي ((حذيفة بن اليمان)) ده فهرمويت: (هه روه كو له هه ردوو كتيبي (صحيح) دا هاتووه): ((كان الناس يسألون رسول الله ﷺ عن الخير وكنت أسأله عن الشر مخافة أن يدركني، فقلت: يا رسول الله! إنا كنا في جاهلية وشر، فجاءنا الله بهذا الخير، فهل بعد هذا الخير من شر؟)) فقال النبي ﷺ: ((نعم))! قال حذيفة: و هل بعد ذلك الشر من خير؟ قال ﷺ: ((نعم وفيه دخن)) قلت: وما دخنه؟ قال: ((قوم يهدون بغير هدي تعرف منهم وتنكر))؟ واته: خه لکي پرسياريان ده کرد له پیغه مبهري خوا ﷺ ده رباره ی خه یر و چاکه، به لام من پرسياری شه پ و خراپه م لی ده کرد له ترسی نه وهی پیم بگات، گوتم: نه ی پیغه مبهري خوا ﷺ ئیمه له ناو نه قامی و شه پ و خراپه دا بووین نه نجا خوی گه وره نه م خه یره ی بو هیئانین، ئایا له پاش نه م خه یره شه پ و خراپه هه یه وهك چوئن له پیشه وهیدا هه بوو؟ پیغه مبهريش ﷺ فهرمووی: به لی، حذيفة گوئی: ئایا له پاش نه و شه پ و خراپه یه خیر و چاکه هه یه؟ پیغه مبهري خوا ﷺ فهرمووی: به لی به لام خه لتیکی تیدایه، گوتم: ئایا خه لته که ی چیه؟ فهرمووی: خه لکانیک پهیدا ده بن له سهر به رنامه و ناکاری من ناروئن، چاکه و خراپه شیان لیده بینیت)).

واته: چهند قسه یه کی نامق ده رباره ی دینی خوا ده بیسی، زور به دووری ده زانی که نه وه قسه ی خوی گه وره و پیغه مبه رمان بیت ﷺ، یان له دینی ئیسلامدا هه بیت ((قلت: فهل بعد ذلك الخير من شر؟ قال: ((نعم دعاة على أبواب جهنم من أجابهم إليها قذفوه فيها، قلت: يا رسول الله، صفهم لنا، فقال: هم من جلدتنا ويتكلمون بألسنتنا))، گوتم: ئایا له پاش نه و خیر و چاکه یه خراپه و شه پ هه یه؟ گوئی: به لی... بانگه وازکارانیک له سهر ده رگا کانی دوزخ راوه ستاون، هه رکه سیک وه لامیان بداته وه نه وا فری ده دهنه ناو دوزخه وه، گوتم: نه ی پیغه مبهري خوا ﷺ وه سفیان بومان بکه؟ فهرمووی: نه وانه له پیستی خو ماندان و به زمانی خو مان قسه ده کن (مه به سستی نه وه یه مروئن)).

١ - أخرجه البخاري كتاب ((الفتن))، باب ((كيف الأمر إذا لم تكن جماعة)) (٧٠٨٤)، ومسلم كتاب ((الإمارة))، باب ((وجوب ملازمة جماعة المسلمين عند ظهور الفتن)) (١٨٤٧).

له ريوايه ټيکي ترډا که نيمامي (مسلم)^۱ ريوايه ټي کردووه پيغه مبهري خواصه ده فهرمويت: ((رجال قلوبهم قلوب الشياطين في جثمان إنس)) قلت: فما تأمري إن أدركني ذلك؟ قال: تلزم جماعة المسلمين وإمامهم، قلت: فإن لم يكن لهم جماعة ولا إمام؟ قال: فاعتزل تلك الفرق كلها ولو أن تعض بأصل شجرة حتى يدركك الموت وأنت على ذلك)) واته: به رواله ټدا رواله ټي مرقفه به لام دلّه کانيان دلي شهيتانه، ګوتم: نهی پيغه مبهري خواصه به چي شتيک فهرمانم پي ده که ی نه ګر نه و سهرده مه م به سهردا هات؟ ګوتم: په يوه ست ده بيت به کومه لي موسلمانان و پيشه واکه يانه وه، ګوتم: نهی نه ګر موسلمانان نه کومه ليان هه بو نه پيشه واکه ګوتم: ((خوت به دوور بګره له هه موو نه و فیرقه و تاقمانه، نه ګر چي به قه پ ګر تنيشت بيت به ره ګي دارنک هه تا مردن پيت ده ګات، توش هه به هه مان شميوه دوور بګره)).

بزانه که به رزيوونه وهی زانياري نه وه ناګه يه نيټ که زه وی چول ده بيت له که سانيک بانګه واز بګر بډ ديني خوا، نه وه مه به سته که نيه، به لکو نه فامي به شيوه يه کی زور بلاو ده بيت وه، نه و زانايانه ی که ته نها له بهر خوا کار ده که ن که م ده بڼه وه، به لام ده بيت سهر زه وی که سانيکي ټيدا بمينيته وه بډ بانګه واز کردني خه لکي بډ ديني خوا تا کو خواي ګه وره خوی ويستی له سهر بيت، بزانه که واکه کومه لي رزګار بوو له هه موو کات و شويټيکدا هه ن، حه ز ده که م به جواني له مه سه له که تي بګه ين با و نه زانين جياوازي هه يه له نيوان سوننه ته کاني پيغه مبهري خواصه ده.

له هه ردوو کتيبي (صحيح)^۲ هاتووه له فهرمووده ی (معاويه) وه ده ليت: ګوتم لي بوو پيغه مبهري خواصه فهرموويه ټي: ((لا تزال طائفة من أمتي قائمة بأمر الله، لا يضرهم من خذلهم أو خالفهم، حتى يأتي أمر الله وهم على ذلك))، له ريوايه ته که ی نيمامي (مسلم) دا هاتووه: ((وهم ظاهرون على الناس)).

۱- (۵۲ / ۱۸۴۷).

۲- أخرجه البخاري كتاب ((المناقب))، باب (۲۸)، حديث (۳۶۴۱)، ومسلم كتاب ((الإمارة))، باب ((قوله ﷺ: ((لا تزال طائفة من أمتي ظاهرين على الحق لا يضرهم من خالفهم)) (۱۰۳۷/۱۷۵)).

ده بې كومه لي رزگار بوو يمېنن و بهرده وام رېنموي خه لکي بکه ن، بو ټه وهی راستی روونه وه بکه نه وه به به لگه ی قورئان و فهرمووده کانی پیغه مبه ری خواص، به لام نه فامی به شیوه یه کی گشتی زور ده بیت، له و پیناوه دا پیغه مبه ری خواص هینده ریزي له زانست ناوه و وه سفی زانایان ده کات، به لکو خوی گه وره له قورئانه که یدا فه زلی زانستی باس کردووه و پله و پایه و ریزي زانایانی له زور ټایه دا باس کردووه .

له گه ل مندا بیر له م ټایه ته ی خوی گه وره بکه ره وه: ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ الزمر: ٩، واته: بلې: ټایا ټه و که سانه ی که زانان و شاره زان له گه ل ټه و که سانه دا که نه زان و نه شاره زان یه کسان؟! " دیاره هر گیز یه کسان نین جا هر به و جوړه یش مړوځی چاک و خراب بړودار و بی بړوا" .

خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ﴾ فاطر: ٢٨، واته: به راستی له به نده کانی خوادا هر زاناکانن له خوا ټه ترسن و سه ری نه وازشی بو دانه نوینن چونکه هر ټه وان ده زانن ټه و زاته ی چ خاوه ن ده سه لاتی که

خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ﴾ المجادلة: ١١، واته: خوا ټه و که سانه تان باوه پریان هیناوه به رز ده کاته وه و ټه وانه ش زانستیان پی دراوه پله گه لی به سه ر باوه پداره کاند ا به رز ده کاته وه، چونکه ریزي و شه ره فمه ندی لای خوا ته نها به باوه پ و زانسته وه یه

به لکو خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ﴾ آل عمران: ١٨، واته: خوا له ریگه ی دروستکراوه کانییه وه شایه تی ده دا - خو هر خوی به سه بو شایه تی - پاشان فریشته و زاناکانیش شایه تی ده دن که: جگه له خوی هیچ په رستراویکی شیاوی راسته قینه نییه .

جا یه که م که سیک گه واهی به ته نهایی خوی گه وره داوه خوی گه وره خویه تی، ټه مجار فریشته کان، ټه مجار له پله ی سییه مدا ټه هلی زانست و زانیاری باس کردووه .

ابن القيم ده لټيت: ((به راستي ته م دادپه روه ريښه له و په پي پله ي به زريدياڼه،
چونكه خواي گه وره كه سي له كه داركراو ناكاته شايعه تي خوي))^١
بويه پيغه مبهري خواښه بابه خيكي زوري به زانست و قوتا بياني زانياري و
زانايان داوه... بابه خيكي زور، له جيگايه كدا به (علي) ده فهرمويت: ((لأن يهدي
الله بك رجلا واحدا خير لك من حمر النعم)) واته: ته گه به هوي توه خواي گه وره
هيديا تي كه سيك بدات نه و زور باشتره يو تو له مه پ و مالا تيكي زور).
له پيوايه تيكي تر دا ده فهرمويت: ((من أن يكون لك حمر النعم)) واته: له وه ي كه
مه پ و مالا تيكي زورت هه بيت)) جا به وردى و جواني بير له و ريژ و پايه يه بكه روه.
له فهرمووده يه كي تر دا كه ئيمامى (الترمذي) و أبو داود و ابن ماجه و جگه له وان
به سه نه ديكي (حسن) و به بووني چه ند(شواهد) يك ريوايه تيان كردوه له
فهرمووده ي (أبي الدرداء) هوه ده لټيت: پيغه مبهري خواښه فهرموويه تي: ((من سلك
طريقا يلتمس فيه علما سهل الله له طريقا الى الجنة، وإن الملائكة لتضع أجنحتها رضا
لطالب العلم، وإن العالم ليستغفر له من في السماوات ومن في الأرض، والحيتان في جوف
الماء، وإن فضل العالم على العابد كفضل القمر ليلة البدر على سائر الكواكب، وإن
العلماء ورثة الأنبياء وإن الأنبياء صلوات الله عليهم لم يورثوا دينارا ولا درهما، إنما
ورثوا العلم فمن أخذه أخذ بحظ وافر))^٢ واته: هه ركه سيك ريگايه ك بگريته به ر به
دواي زانستدا بگه ريت، نه و خواي گه وره ريگاي به هه شستي يو سووك وئاسان
دهكات، فريشته كان باله كانى خويان راده خه ن له پيناوي رازي بووني قوتا بي
زانستدا، نه وه ي له زهوي و ئاسمانه كاندايه يو كه سي زانا داواي لى خوښ بوون
دهكهن، ته نانه ت نه هه نكه كان له قولايي ده ريا كاندا، فه زلي كه سي زانا له سه ر
كه سي خواپه رست وه كو فه زلي مانگي چوارده يه به سه ر هه موو ته ستيره كاندا،

١ - ((مدارج السالكين)) (٤٣٩/٢) و (٤١٢/٢) بتصرف.

٢ - أخرجه البخاري كتاب ((الجهاد والسير))، باب ((دعاء النبي ﷺ الناس الى الإسلام)) (٢٩٤٢)، ومسلم كتاب ((فضائل الصحابة))، باب ((من فضائل علي بن أبي طالب (ع))) (٢٤٠٦).

٣ - أخرجه أحمد (١٩٦/٥)، وأبو داود كتاب ((العلم))، باب ((الحث على طلب العلم)) (٣٦٤١)، والترمذي كتاب ((العلم))، باب ((ما جاء في فضل الفقه على العبادة)) (٢٦٨٢)، وابن ماجه في ((المقدمة)) (٢٢٢)، وحسنه لغيره الألباني في ((صحيح الترغيب)) (٧٠) و ((المشكاة)) (٢١٢)، و((صحيح الجامع)) (٦٢٩٧).

زانايان ميراتگري پيغه مبه رانن، پيغه مبه ران دينار و دهره ميان به جي نه هيشتووه به لكو زانستيان به جي هيشتووه، جا هه ركه سي له و زانسته ي برد نه و به ناوچاوانكي چا كه وه بر دوييه تي)).

خوای گه وره ئيمه و ئيوه له نه هلي زانست و زانباري و خواپه رسته راستگزان بزميريت .

له فه رمووده يه كي تر دا ئيمامي (الترمذي)^۱ ريوايه تي كردووه به سه نه ديكي (حسن) له فه رمووده ي (أبي أمارة الباهلي) يه وه: ((ذكر لرسول الله ﷺ رجلان أحدهما عابد والآخر عالم)) - واته: باسي دوو كه سيان بو پيغه مبه ري خوا كرد ﷺ يه كيكيان له خواترس و خواپه رست بووه و نه ويتر زانا بووه - ((، فقال رسول الله ﷺ: " فضل العالم على العابد كفضلي على أدناكم " ثم قال رسول الله ﷺ: " إن الله وملائكته وأهل السموات والأرضين حتى النملة في جحرها وحتى الحوت ليصلون على معلم الناس الخير)) واته: پيغه مبه ري خوا ﷺ فه رموي: فه زلي زانا به سه ر خواپه رسته وه وه كو فه زلي منه به سه ر بچو كه كه تانه وه، نه مجار پيغه مبه ري خوا ﷺ فه رموي: خوای گه وره و فريشته كان و نه هلي ناسمانه كان و نه هلي زه وي و ته نانه ت ميرووله يه ك له كوونه كه ي خويدا سه لاوات ده نيرن بو ماموستاي خه يري خه لكي)).

ثايا نه مه چون فه زل و ريژي كه ؟؟؟!

له (صحيح مسلم)^۲ دا هاتووه له فه رمووده ي (أبو هريره) وه كه وا پيغه مبه ري خوا ﷺ فه رموييه تي: ((من سلك طريقا يلتمس فيه علما سهل الله له طريقا الى الجنة وما أجمع قوم في بيت من بيوت الله يتلون كتاب الله ويتدارسونه بينهم إلا نزلت عليهم السكينة وغشيتهم الرحمة وحفتهم الملائكة، وذكرهم الله فيمن عنده ومن بظاً به عمله

۱- أخرجه الترمذي كتاب ((العلم))، باب ((ما جاء في فضل الفقه على العبادة)) (٢٦٨٥) وقال: ((حديث حسن غريب صحيح))، والطبراني في ((الكبير)) (٧٩١٢)، وصححه الألباني في ((صحيح الجامع)) (١٨٣٨)، وحسنه في ((المشكاة)) (٢١٤).

۲- أخرجه مسلم كتاب ((الذكر والدعاء والتوبة والاستغفار))، باب ((فضل الاجتماع على تلاوة القرآن وعلى الذكر)) (٢٦٩٩).

لم يسرع به نسبه))، واته: ههركه سيك ريگايهك بگريته بهر به دواي زانستدا بگه پيټ،
 نهوا خواي گه وړه ريگاي به هه شتي بۆ سووك وئاسان دهكات، ههركاتي كومه ليك
 له ماتي ك له ماله كانى خوادا كوښنه وه و كتي به كهى خوا بخويننه وه و رافهى بكن
 ئيلا نارامى و دئيايان به سهردا داده به زيت و به رحمة تى خوا داده پوشرين و
 فريشته كان به ده وړه و به رياندا داده به زن و خواي گه وړه لاي فريشته كانى لاي
 خوي باسى نهوان دهكات، ههركه سى كرداره كهى له سهرخو و هيواشى بكاته وه
 نهوا په چله كه كهى په لهى پيټاكات)).

به لكو له (مسند أحمد) و (معجم الطبراني) دا به سه نه ديكي (حسن) هاتووه له
 فه رمودهى (صفوانى كوپى عسال المرادى) وه ده لئيت: ((أتيت النبي ﷺ، وهو
 متكئ في المسجد على برد له أحمر، فقلت له: يا رسول الله ﷺ، إني جئت أطلب
 العلم، فقال النبي ﷺ: " مرحبا بطالب العلم، إن طالب العلم تحفه الملائكة وتظله
 بأجنحتها، ثم يركب بعضهم بعضا حتى يبلغوا السماء الدنيا من حبهم لما يطلب)):
 رويشتم بۆ لاي پيغه مبهري خوا ﷺ له كاتي كدا نهوا له مزگهوت بوو، له سهر
 كراسه كهى خوي پال كهوتبوو، گوتم: نهى پيغه مبهري خوا ﷺ من هاتووم به دواي
 فيربوون و داواكر دنى زانستدا، پيغه مبهري خوا ﷺ فه رموي: سلوا له قوتابى و
 داواكارى زانست، دئيا به كهوا داواكارى زانست فريشته كان هه ردهم ده وريان
 گرتووه و به باله كانيان سي به ري بۆ ده كهن، نه مجار هه نديكيان سوارى نهوانى تر
 ده بن تاكو ده گه نه ناسمانى دونيا له بهر خوشه ويستى نه وهى كه نهوا دواي
 دهكات)).

به پاستى نه مه پيژيكي زور بهرز و پيژزه، جا سلوت لى بيت نهى براى
 به پيژم... نهى نهو كه سهى كه سوورى له سهر ناماده بوون له كوږى زانستدا، سلوا
 له تويش بيت نهى خوشكى به پيژم... نهى داواكار و قوتابى زانست و پاستى.

١- أخرجه أحمد (٢٣٩ / ٤)، والطبراني في ((الكبير)) (٥٤ / ٨) (٧٣٤٧)، والماقم (١ / ١٠٠، ١٠١) و
 صححه ووافقه الذهبي، وابن عدي في ((الكامل)) (٣٣١ / ٦)، وابن عبد البر في جامع بيان العلم وفضله (١ / ٣٢)،
 وحسنه الشيخ الألباني في ((المصححة)) (٣٣٩٧)

به لګو له سهيرترين فهرمووده له م بابه ته دا هاتېت نه وده په ګه نيمامي (البخاري و مسلم)^١ رېوايه تيان کړدووه له فهرمووده ي (أبي واقد الليثي) يه وه ((أن رسول الله ﷺ بينما هو جالس في المسجد والناس معه، إذ أقبل ثلاثة نفر، فأقبل اثنان إلى رسول الله ﷺ وذهب واحد، قال: فوقفا على رسول الله ﷺ، فأما أحدهما: فرأى فرجة في الحلقة فجلس فيها، وأما الآخر: فجلس خلفهم، وأما الثالث: فأدبر ذاهبا، فلما فرغ رسول الله ﷺ قال: " ألا أخبركم عن النفر الثلاثة؟ أما أحدهم فأوى إلى الله فأواه الله، وأما الآخر فاستحيا فاستحيا الله منه، وأما الآخر فأعرض فأعرض الله عنه))، واته: جاريګيان پيغه مبهري خواﷺ له مزګه وت دانيشتبوو وه خه لګي له ګه ليدا بوون، سي ګه س بهر و لای نه مان هاتن، دوو ګه سيان روويان له پيغه مبهري خواﷺ کړد و نه ويتر روښت، ګوتي: وه له سهر مه جليسه ګه ي پيغه مبهري خواﷺ راوه ستان، يه ګيګيان ګه لايي يه ګي له مه جليسه ګه دا بيني و دانيشت، نه ويتر له پشتي نه وانه وه دانيشت، ګه سي سييهم پشتي له وان کړد و روښت، کاتي پيغه مبهري خواﷺ له قسه ګاني بووه وه فهرمووي: ثابا ياسي نه و سي ګه سته تان بو بګه م؟ يه ګيګيان په ناي برد بو لای خوا، خواش په ناي نه وي دا، نه وي تريان شه رمي کړد بو په خواش شه رمي له نه و کړد، نه وي تريان مه جليسه ګه ي فهرمووش کړد خواش نه وي فهرمووش کړد)).

بو په هه رګيز پشست له قورئان و فهرمووده مه ګه ... نه ي براي شيرينم ... سويند به خوا نه م نوممه ته سووک و ريسوا نه بوو ئيلا له پاش نه وه ي له قورئانه ګه و فهرمووده ګه ي پيغه مبهري خواﷺ دوور ګه وتنه وه ... ئيلا له پاش نه وه ي زانا له خواتر سه ګان ګزچي دواييان کړد و ګه لله بووش و نه قام و به تاله ګان پيش ګه وتن بو نه وه ي له ديني خوادا به بي زانياري قسه بګه ن ! !

جا باس و کيشه ي زانست و زانياري باسيګي زور ګه ورده ي، له بهر نه وه نيسستا من ليړه دا نامارڅه بو زوري فه توا ده ګه م ... به تايبه تي له سهر توپري نه نته رنيت و

١- أخرجه البخاري كتاب ((العلم))، باب ((من قعد حيث ينتهي به المجلس)) (٦٦)، ومسلم كتاب ((السلام))، باب ((من أتى مجلسا فوجد فرجة فجلس فيها وإلا وراهم)) (٢١٧٦).

زۆربه ي سايته كان، زۆربه ي رۆله و گهجه كانمان داواي فتهوا له و سايتانه دهكهن له چهنده ها كيشه ي زور ترسناك و گه وړه، نه گهر پرسيار له (عومهر ي كوپي خه تتاب) بكرايه نهوا هه موو هاوه لاني نه هلي به دري بو كۆ ده كړنه وه، جا نه وه بابه تيكه له وپه پي ترسناكيدايه، له و پيناوه دا من ده ليم: كيشه و باسي زانست و زانباري له ترسناك ترين كيشه كانه، به لكو له ترسناك ترين كيشه يه كه نيوان لاواني نه م نوممه ته و زانا راسته قينه كان بگرن و نه هيلن گوټيان لي بگرن، نه و زانايانه ي كه ده لين: خواي گه وړه فهرمووي ... پيغه مبهري خواښه فهرمووي ... به تيگه يشتنيكي ورده وه، تيگه يشتنيكي قووله وه له قورئان و فهرمووده و نه و واقيعه ي كه نه م نوممه ته ي تيدا ده زين.

ابن القيم ده ليت^١: ((نابيت هيچ زانايه ك يان هيچ مفتي يه ك يان هيچ دادوه ريك له ههر بابه تيكد ا فتهوا بدات تاكو نه و دوو زانسته ي نه بيت:

يه كه ميان: تيگه يشتن له واقع.

زانستی دووهم: تيگه يشتني پتويستی له واقيعدا، واته: تيگه يشتن له به لگه شه رييه كان كه له سهر نه و واقيعه جي به جي ده بيت كه وا ئيمه ده يخوينين و ليي ده كولينه وه . واته: پيش نه وه ي بلیم: خواي گه وړه فهرمووي و پيغه مبهري خواښه فهرمووي ئايا من له واقيعي نه و خه لگه شاره زام و چا وروون يان نا؟ ئايا من شاره زاي واقيعي نه م نوممه ته م و شاره زاي قه باره ي نه و پلانه م كه ليي ده كريت يان نا؟

زور سووك و ئاسانه بينه هوي هه لچووني گهجه كانمان، يان سوزيان بچوليني نه وه، به لام خيانه ته به رانبر به خوا و پيغه مبهري كه ي (P) و ئيمانداران، زانايه ك يان بانگه وازكار يك يان پيشه نكي لاوان بي ئاگا بيت له واقيعي نه م نوممه ته، بي ئاگا و چاو روون نه بيت له واقيعي جيهان، چهنده ها به لگه بو لاوان و خو شه ويستانمان له رۆله و كوپه كانمان بهينين به بي ليكولينه وه ي هو كاره كاني

١- ((إعلام الموقعين)) (١ / ٨٧ ط الجيل - بتصرف).

حوكمي نهو به لگه يانه، به بى به ستنه وهى نهو به لگانه له قورئان و سوننه ته كاني پيغه مبهري خواږه له لايه ك و نهو واقيعه ي كه نه م نوممه ته ي تيدا ده ژيت به تاييه تي و مرقايه تي به گشتي له لايه كي تره وه.!!

جا نه م كيشه و باسه له وپه پري تر سنا كيدايه !! بويه ده لئين: ده بيت له به لگه كان تي بگهين، ده بى له به لگه ي قورئاني پيروز و سوننه ته كه ي پيغه مبهري تي بگهين .

براي خوښه ويستم ... نه گهر هاتو به لگه كه راست و دروست بوو نهو ده بى ته ماشاي تي بگه يشتني به لگه كه بگهين، ده بى پله و پايه كاني به لگه كان بزاني، هوى حوكمي به لگه كان و پوخته كان و ناشكرا و حوكمه گشتي و تاييه تيه كان و به لگه هه لوه شينه ره وه كان و هه لوه شينراوه كان (الناسخ و المنسوخ) بزاني، جا به لگه به ته نها نهو وپه پري زانست نيه، به لكو ده بيت به ستنه وه يه كي راست و دروست هه بيت له نيوان به لگه كان و گورانكاري و شته نوويه كاني نه م واقيعه، پاشان گه پانه وه بو لاي زانا له خواتر سه كان، نه م نوممه ته به فه زلي خوا هه رگيز چول تاييت له رول كاني كومه لاي رزگار بوو (الطائفة المنصورة) بو نه وه ي له مه به ستي خوا و مه به ستي پيغه مه ره كه ي تي بگهين، بويه ئيمامي (البخاري) له (صحيح) هيدا ده رگايه كي كردو وه ته وه به ناوي (كتاب العلم) ده رگايه كه له وپه پري تي بگه يشتن و فيقه دايه .

ده لئيت: ((باب العلم قبل القول والعمل)) واته: ده رگاي زانست له پيش و ته و كرده وه)) ده رگايه كي فيقيهي و لتي تي بگه يشتو وه، واته: پيش نه وه ي قسه بكه م و كار بكه م ده بى فيريم و بزاني، له سه ره تاي ده رگا كه دا نهو نايه ته ي خوي گه وه ره م هينا وه ته وه كه به پيغه مبه ره كه ي ده فهرمويت: ﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ﴾ محمد: ۱۹، واته: جا نه ي موحه ممه ده ده !! نه ي ئينسان ! بزانه كه بى گومان جگه له (الله) هيچ په رستراويكي هه ق نيه ماف په رستني ببى، ده سا توش له سه ره نهو بير و باوره جي گير به و هه رگيز نه گورپيت، بو خوت و ئيمانداران له پياوان و ژنان داواي لي بوور دني گوناها ن بكه، خوا خوي چاك ده زانيت ئيوه چون هه لده سوورين و چون

ئيسراحت ئه كهن وه به رۆژوو به شه و چي ئه كهن، واته: هه موو ئه حوالتان ئه زاني و هيچي لي شاراوه نيه)).

ليزهدا خوي گه وره فه رمان ده كاته پيغه مبه ره كه ي (ع) به دوو شت:

• به زانست و زانياري له و ئايه ته ي كه ده فه رمويټ: ﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾.

• به كار كردن له و ئايه ته ي كه ده فه رمويټ: ((وَأَسْتَغْفِرُ لَذُنُوبِكَ)) ابن المنير ده لټټ: (له ابن حجر هوه ده يگيرټ ته وه): ((خوي گه وره زانستي پيش كار و كردار خستوو، چونكه زانست و زانياري راستكه ره وه ي نيته و مه به سته كه له ريگه يه وه هه موو ته و كرده وه يه ك راست ده كرټ ته وه)).

براكم ... وريابه هه رگيز هيچ هه نگاوټك مه ني به بي زانياري، هه لچوون و توندي يه كه ت ريزي خوي هه يه به لام به ته نها به س نيه، دلسوزيت بو ئه م دينه ريزي تايبه تي خوي هه يه به لام هه لچوون و دلسوزيت به س نين، كه واته چيتر هه يه ؟ ده بي هه لچوون و دلسوزيت پابه ندي مه رجه كاني شهرع بن، به لي دواي زه ره رمه ند ده بين له كاتيكداه مانه وي سوود بگه يه نين وه كاره كه خراپ ده كه ين له كاتيكداه چاكسازيمان ده ويټ، ده بينه هوي خوټن رشتني خه لك ي به ناوي تيگوشان له پيناوي خوادا و به ناوي غيره تمان بو دينه كه، دبينه هوي پهيدا كردني بيدعه به ناوي فه رمان كردن به چاكه وه نه هي كردن له خراپه !! كه چي كاره كه به هيچ شيوه يه ك وا نيه.

ئايا ده زاني خه واريچ - سه گه كاني ئه هلي دۆزه خ - ئيمامي (عه لي) يان به كافر زاني؟ به چه ند به لگه يه كه وه له قورئانه وه، به لام به تيگه يشتني خويان، ابن عه باس رويشت بو لايان بو ئه وه ي پرسياريان لي بكات كه ئايا بو ئيمامي (عه لي) به كافر ده زانن؟ له پيشدا له ناو له شكري ئيمام (عه لي) دا بوون به لام له له شكره كه

دهرچون له پاش كيشه ي (التحكيم) له نيوان خو ي و معاويه، كاتى كه (ترجمان القرآن) و زانا و داناي هم نوممه ته رويشت بو لايان، بو شهوي گفټ و گويان له گه لدا بكات دهرپاره ي هو گومرايه ي بوي چوونه، نايابه لگه و بورهاني نهوان چي بوو ؟!

گوټيان:

يه كه م : نيمامي عه لي چهنډ پياوټكي به كار هيناره بو حوكم دانان له ديني خوادا، كه چي خوي گوره ده فهرمويت: ﴿إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ﴾ (٥٧) سورة الأنعام واته: چونكه هه موو حوكم و برپاريك هه رهي خوايه، هه موو شتي هه ربه ده ستي نه وه)) كه وايه نيمام عه لي كوفري كړدوه ! جا به به لگه ي هم نايه ته نهويان به كافر زاني... ! جا هيچ كه سيك نكولي له وه ناكات كه هم نايه تيكي قورئانه به لام نهوان خراپ لي تيگه يشتبوون .

دووه م : نيمام عه لي له گه ل كومه ليكدا كوشتاري كړدوه كه چي ژنه كانايي به جاريه و كه نيزه كه نه هيناره (مه به ستي عائيشه و طلحة و الزبير و معاوية بوو) - ره زاي خوا له هه موو هاوه لاني پيغه مبه ر... - وه مال و سامانيان به غنيمه ت و ده سته وت نه هيناره، جا نه گه ر نهوان موسلمانن نهوا كوشتاريان هه رانه، نه گه ر نهوان كافر و بي باوه پڼ نهوا ژن و سامانيان هه لاله ! به راستي هم گومان و كار ه ساته، جا نه گه ر كه سيك له م دينه تينه گه يشتبوت و زانست و زانياري نه بيت نهوا ده ليت: هم قسه يه ته واره ! چونكه نيمامي عه لي واي كړدوه !! سويند به خوا به راستي هم گومانه ترسناكه نهواني به ره و نهوا كار ه ساته به سويه برد !

سيه م: نهو ده ستي له كار كيشايه وه وه كو (أمير المؤمنين) يك له كيشه ي (التحكيم) دا، جا نه گه ر نهو نه ميري نيمانداران نه بيت نهوا نه ميري بي باوه پانه ! نا به م شيويه نهوه به لگه كانيان بوو...

رهد دانه وي نهو سي گومانه:

نهويه كه ابن عباس فهرموي... فهرموي: نايابه لگه ر نهو كيشه يه به نايه تي

قورئان و فهرموده ی پیغه مېر ښه روون بکه مه وه ئایا ده گه پټنه وه؟ گوتیان: به لئ... کوا ابن عه باس به لگه کانت به پټنه... جا ته ماشای روناکی زانیاری بکه چوڼ تاریکی نه قامی تیک و پیک ده دات .

الجهل قبل الموت موت لأهلـه و أجسامهم قبل القبور قبور
وأرواحهم فى وحشة من جسمهم وليس لهم قبل النشور نشور

واته: نه قامی مردنه بۆ خاوه نه که ی له پټش نه وه ی بمړیت وه جهسته یان گۆږه له پټش نه وه ی بېرین بۆ گۆږستان، روحه کانیان له دلته نگی و سامنا کیدایه به رانېر به جهسته یان، له پټش روژى زیندووبونه وه زیندووبونه وه یان نییه . جا له گه ل مندا بیر له و گفتو گویه شیرینه بکه ره وه که له نټوان ابن عه باس و سه رکړده ی خه واریجه کاند ا روویدا له ریگای هم دوو ریوایه ته وه:

یه که م: له (عبیدالله ی کوږی عیاض ی کوږی عمرو القاری) یه وه ریوایه ت کراوه و ده فهرموت: (عبدالله ی کوږی شداد) هات و چووه ژوړه وه بۆ لای عایشه ښه ، له کاتیکدا نیمه ش لای نه و دانیشتبووین، عبدالله له عیراقه وه گه پابووه وه، له پاش چهند شه ویک له کوژرانی ه لى ښه ، دایکه عایشه ښه پټی فهرموو: نه ی (عبدالله ی کوږی شه دداد)، ئایا تۆ له گه ل مندا راست ده که یت نه گهر هر پرسیاړیکت لى بکه م؟ ده رباره ی نه و کومه له بوم بدوی که و ا ه لى ښه له گه له یاندا ده جهنگا، گوتی: ئایا چى شتیک وام لى ده کات که راستت له گه لدا نه که م؟

نه ویش فهرموو: فهرموو باسی چیرۆکه که ی نه وانم بۆ بکه . گوتی: کاتیک که و ا ه لى ښه بۆ معاویه ښه نوسراوړیکى نوسی و دوو که سى به دادوهر دانا، هه شت هه زار قورئان خوین له نټو خه لکویه وه ده رچوون، بویه له جیگایه ک جیگیر بوون که پټی ده لټن (حروراء) له نزيك شارى کوفه یه، نه وانیش گله یی و گازنده یان لى کرد و گوتیان: کراسیک خواى گه وړه له بهر ی کړدبوو ی خوټ به ده سستی خوټ له بهر خوټت داکه ند، ناوړیک که و ا خواى گه وړه ناوړی لى نابوو ی خوټ سرپټه وه، نه مجار چوویت که سانیکت کړده دادوهر له دینی خوادا، نیمه ش ده زانین که هیچ حوکمیک

جگه له حوكمي خوا نيه . كاتيك ئو هه وال و گله ي و گازندانه گه يشته عه لي ﷺ كه له و پيناوه دا ليى جيا بوونه ته وه ، فه رماني كرده بانگده ريك ئو و يش بانگي دا: كه وا نابيت هيچ كه سيك بجيت ته ژووره وه بۆ لاي (ئهميري ئيمانداران) ئيلا هه لگرانى قورئان نه بريت . كاتيك ماله كه پر بوو له قورئان خوئنان، ئه مجار داواي قورئاني كردو له بهر ده ستي خويدا داينا، پاشان به ده سته كانى دهيدا له قورئانه كه و ده يفه رموو: ئه ي قورئانه كه، بۆ خه لكه كه قسه بكه . بۆيه خه لكى بانگيان لى كرد و گوتيان: ئه ي ئهميري بزواداران، پرسىيار چى لى ده كه يت له كاتيكدا ئه و ته نها مه ره كه به له سه ر كاغه ز، ئيمه ش ئه وه ده لئين كه له ئه وه وه ريوپه تمان كردووه ، چيت ده وى؟ گوتى: هاوه لانتان، ئه وان ه ي كه ده رچوونه له نيوان من و ئه واندا قورئان حوكم بكات.

خوای گه وره له كتيبه كهيدا ده رباره ي پياو و ژنيك ده فه رمويت: ((وان خفتم شقاق بينهما فابعثوا حكما من أهله وحكما من أهلها إن يريدا إصلاحا يوفق الله بينهما))^١ جا بزائن كه وا حورمه تي خوئينى ئوممه تي (محمد) مه زنتر و گه وره تره له پياو و ژنيك، ئه وان خشم و قينيان لى هه لگرتم چونكه من نوسراويكم بۆ معاويه ﷺ نوسى: ئه وه يش نوسى (على كوپى ئه بو تاليب) (واته: نه نوسى ئه ميري ئيمانداران)، بزائن كاتيك (سهيل ي كوپى عمرو) له رۆژى (الحديبيه) هات و ئيمه ش له گه ل پيغه مبه رى خوا ﷺ بووين بۆ ئه وه ي له گه ل قوره يشدا ريك بكه ون، جا پيغه مبه رى خوا ﷺ نوسى: ((بسم الله الرحمن الرحيم)) كه چى سهيل گوتى: مه نوسن: (بسم الله الرحمن الرحيم) . ئه ويش فه رمووى: ئه ي چى بنوسين؟ گوتى: بنوسن: (باسمك اللهم)، پيغه مبه رى خوا ﷺ فه رمووى: ئه مجار بنوسه: (محمد رسول الله). سهيل گوتى: ئه گه ر به پيغه مبه رت بزائى سه رپيچيم نه ده كردى و له گه ل تۆدا

١- واته: خۆ ئه گه ر ترستان له بشيوى و ناكۆكى ئن و ميّرد هه بوو، ده تانزانى پيكه وه هه لئاكه ن جا كه سيكي دادوهر له خزم و بنه ماله ي ميّرده كه و دادوهر ريكيش له خزم و كه س و كارى ژنه كه بنئين بۆ دۆزينه وه ي هه له كانيان و ئه وسه دانانى چاره سه ريك به مه ر جۆريك كه ئه وان به چاكيان ده زانى ئه گه ر هه ر دوو رازى بوون پيك بيته وه و نيه تيان پاك بوو ئه وا خواش يه كيان ئه خات و پيكيان ديئيته وه و پيروزي ئه خانه كاره كانيانه وه .))

جياواڼ نه ده بوم، نه ویش نوسی: نه مه نه وړيکه و تننامه يه که (محمدی کوپي عبدالله) و قوره‌یش له سهری ريککه و تن، خوی گوره له قورئانه که يدا ده فهرمويت: ((لقد كان لكم في رسول الله أسوة حسنة لمن كان يرجو الله واليوم الآخر))^١.

بويه (علي کوپي نه بو تاليب) عليه السلام عبدالله ی کوپي عه باس ی ﷺ بق ره وانه کردن و منیش له گه ليدا چووم، تا کو گه يشتينه ناوه راستی سهر بازگه که يان، (ابن الکواء) هستاو ده سستی به و تار خویندنه وه کرد و بق خه لکه که دوا و گوتی: نه ی هه لگرانی قورئان، نه مه (عبدالله ی کوپي عه باس) ه جا هه رکه سی ناینا سیټ نه واه من له ريگای قورئانه وه ده يناسم، نه مه نه و که سیه که خوی گوره له حقی نه و قه و مه که يدا فهرمويه تی: ﴿قَوْمٌ خَصِمُونَ﴾^٢ الزخرف: ٥٨، بويه بيگه پښنه وه بق لای هاوریکه ی و مه يکه نه ته رازو به سهر کتیبی خوداوه، بويه چه ند و تار خوینیکي تر هستان و گوتیان: سویند به خوا ده بی بيگه ينه ته رازو يه ک به سهر کتیبه که ی خوداوه، جا نه گهر حقی پی بو نه واه ده يناسينه وه و شوینی ده که وين و نه گهر ناحق و نا په وای پی بو نه واه به نا په وایيه که ی خوی ره دی ده که ينه وه، نه مجار سی رږډ به پی کتیبه که ی خوا له گه لیا ند دوا، بويه چوار هه زار که سیان لی گه رایه وه و ته و به يان کرد، که (ابن الکواء) يان تیا دا بو تا کو رږيشتنه خزمه تی عه لی ﷺ، نه مجار عه لی ﷺ هه والی بق نه وانی تر نارد و گوتی: کار و مه سه له که ی نیمه و خه لکی گه يشته نه وه ی که ده يبين، بويه چیرت بوه ستن تا وه کو نوممه تی (محمد) يه که ده گرن نه و به لیتنه ی له نیوان نیمه و نیوه دا نه وه بیت که خوین نه ريژن و ريگه نه بړن و ستم له نه هلی (ذمه) نه که ن، جا نه گهر واتان کرد نه واه له گه لئاندا ناچه نگین، خوداش ناپاکانی خوش ناویت.

عائیشه عليها السلام پیی گوت: نه ی کوپي شه دداد، جا عه لی ﷺ نه وانی کوشت ! گوتی: سویند به خوا نه چووه سهر يان تا کو نه واه خوینيان رشت و ريگه يان بړی

١- واته: به راستی په يامبه ری خوا ﷺ چا کترین نمونه ی رڼک و پښکی و سهرمه شقه بډتان به نايبه تی بق نه و که سه، که به ته مای خوا و رږډی دوا ييه)).

٢- واته: هوزيکن هه ده مبارزی ده که ن.

(واټه: ريگريان كرد) وه (نه‌هلی زيمه)يان به حلال زانی . عائيشه گوتی: بلای سویند به خوا . گوتی: سویند به‌و خواجه‌ی که جگه له و هیچ خواجه‌کی تر نییه به‌و شیوه‌یه بوو، عائيشه رضی الله عنها گوتی: نه‌ی نه‌وه چیه که له (نه‌هلی زيمه)وه پیم گه‌یشته‌وه و ده‌لین (ذو الندی)، (ذو الندی)؟ گوتی: من بینیم و له ناو کوژراوه‌کاندا بوو، له گه‌ل‌ه‌لی عليه السلام دا چووینه سهری، نه‌ویش بانگی خه‌لکی کرد، نایا نه‌مه ده‌ناسن؟ خه‌لکی زور هاتن و ده‌یانگوت: له مزگه‌وتی (به‌نی فلان) ده‌مبینی نویژی ده‌کرد، له مزگه‌وتی (به‌نی فلان) ده‌مبینی نویژی ده‌کرد، هیچ که‌س جگه له‌و قسانه زیاتری نه‌ده‌گوت، عائيشه رضی الله عنها گوتی: نایا گوفتاری عه‌لی عليه السلام چی بوو کاتی له سهری راوه‌ستا هه‌روه‌کو نه‌هلی عیراق ده‌یلین، گوتی: گویم لی بوو ده‌یگوت: خوا و پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی عليه السلام راستیان فهرموو، عائيشه فهرموو: نایا جگه له‌وه هیچ شتیکی توت له نه‌وه‌وه بیست؟ گوتی: نه‌خیر... خوا ناگاداره، عائيشه فهرموو: به‌لی خوا و پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی عليه السلام راستیان فهرموو، په‌حمه‌تی خوا له عه‌لی عليه السلام، له قسه‌کانی نه‌وه‌وه بوو که هه‌ر کاتیک شتیکی بیبنايه و پیی سه‌یر بوايه نه‌وا ده‌یغه‌رموو خوا و پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی عليه السلام راستیان فهرموو، نه‌مجار نه‌هلی عیراق به‌ ده‌م (عه‌لی)یه‌وه دروین کرد و شتی زیاده‌یان بۆ هه‌لبه‌ست).^۱

پیاوایه‌تی دووه‌م:

تیمامی النسائی له کتیبی (الخصائص)^۲ دا ریوايه‌تی کردووه له (عبدالله ی کوپی عباس) هوه ده‌لینت:

((کاتیک گرووی (الحرورية) ده‌رکه‌وتن خوین گۆشه‌گیرکرد و له ماله‌کانیاندا دانیشتن، ژماره‌یان شه‌ش هه‌زار که‌س ده‌بوو، به‌ پێشه‌وا (علی کوپی نه‌بو تالیب) م گوت: نه‌ی نه‌میری بپواداران ... که‌میڤ نویژه‌که دوا بخه، به‌لکو له گه‌ل نه‌وه گرووه‌دا قسه‌ بکه‌م، گوتی: من له ژیاوت ده‌ترسم، گوتم: نه‌خیر، ده‌لینت: نه‌مجار

۱- أخرجه أحمد (۱ / ۸۶، ۸۷)، وأبو يعلى (۴۷۴)، وابن عساكر (۲۷ / ۱۰۴)، (۲۹ / ۱۴۳)، وقال الهيثمي في ((المجمع)) (۳۵۳ / ۶): ((رواه يعلى و رجاله ثقات))، وإسناده حسن، كما قال الشيخ شعيب في ((المسند)).
۲- أخرجه النسائي في ((الخصائص)) (۱۸۵)، وهو في ((السنن الكبرى)) (۱۶۵/۵، ۱۶۶) وسنده حسن.

خۆم له بهر کرد و به پي رويشتم بۆ لايان له کاتي (قيلوله) دا بوو ئهوان پشوويان دهدا و منيش سلاوم لهوان کرد.

ئهوانيش گوتيان: سلاوت لي بيت ئه ي ابن عباس، چي شتيك توي هيناوه بۆ ئيره؟ منيش به ئهوانم گوت: من له لايه هاهه لاني پيغه مبهري خوداوه ﷺ هاتووم له پشتيوانان و کۆچه ران و کوپي مام و زاواي پيغه مبهري خوداوه ﷺ، که قورئان به سهر ئهواندا دابهزي و ئهوانيش له ئيوه شاره زاترين به سروش، من هاتووم تا قسه ي ئهوانتان پي رابگه يه نم، که ئهوان هه وال پي دراو له و شتانه ي که ده يلين، کۆمه ليکيان به ره و لاي من جيا بوونه وه، گوتم: پيم بلين چي شتيك وای ليکردن به و شيوه يه خشم و قين له هاهه لاني پيغه مبهري خوا ﷺ و کوپي مامي بگرن؟! گوتيان: له بهر سي شت.

گوتم: ئه و سي شته چين؟

گوتيان: يه کيکيان ئه وه يه، ئه و (واته: علي) له فهرمانی خوادا حوکمی دا به دهست پياوانه وه که چي خواي گه وره ده فهرمويت: ((إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ))^۱ ئيتر پياوان چيان داوه له حوکم؟ گوتم: ئه مه يه.

گوتيان: دووه ميان ئه وه يه، ئه و (واته: علي) کوشتاري کرد که چي له وانی به ديال نه برد و ئافره تي نه کرده جاريه و سامانه که يانی به غه نيمه و ده سته که وت نه برد، جا ئه گه ر ئهوان بيباوه رين ئه و به جاريه کردنی ئافره ته کانيان دروسته و ئه گه ر ئهوان باوه ردارن ئه و به جاريه کردن و کوشتاريان دروست نيه. گوتم: ئه مه دوو، ئايا سييه ميان چيه؟

گوتيان: ئه و ناوي خوي له (ئه ميري باوه رداران) سرييه وه که وابوو ئه و (ئه ميري بيباوه پانه).

گوتم: ئايا جگه له مانه هيچي تر تان پييه؟ گوتيان: نه خير... ئه مانه مان به سه. گوتم: ئايا ئه گه ر چه ند ئايه تيکي قورئان و چه ند فهرمووده يه کي پيغه مبهري خوا ﷺ به سه رتاند خوينده وه که ولامي قسه کانتان بيت ئايا رازي ده بن - ده گه ريئه وه -؟

۱- واته: گشت حوکم و بپيارتيک ته نها و ته نها مي خوايه، ده بي ته نها ئه و حاکم و بپيار به ده ست بيت >>>.

گوټيان: به‌لې، گوتم: نه و قسه يه تان که باسی حوکمی پياوانه له فرمانه کانی
خوادا، نه و من له قورنانه وه نايه تيکتان بؤ ده خوینمه وه که و خوی گه وره حوکمی
دا به ده ست پياوانه وه له نرخی چاره که دهره میګدا، جا خوی گه وره فرمانی
کردوه که پياوان حوکمی تیدا بده، خوی گه وره ده فرمانی: ((يا ايها الذين
امنوا لا تقتلوا الصيد، وانتم حرم، ومن قتله منكم متعمدا فجزاء مثل ما قتل من النعم
يحكم به ذوا عدل منكم))^١ جا من سویندتان ددهم به خوی گه وره نایا حوکم
کردنی پياوان له سهر که رویشکيک یان هر شتیکی تر له راو باشته یان حوکم
کردنیان له خوینی نیوان موسلمانان و ناشتی نیوانیان، خوټانیش باش دهرانن
نه گهر خوی گه وره ویستی لی بوايه نه و حوکمی دده و چیر کاره که ی نه دده دایه
دهستی پياوان؟

گوټيان: بی گومان نه مه چاکتره.

هر وه ها دهر باره ی نافره ت و میرده که ی، خوی گه وره ده فرمانی: ﴿وَإِنْ
خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَأَبْعَثُوا حَكَمًا مِّنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا
يُوفِّقَ اللَّهُ بَيْنَهُمَا﴾ النساء: ٣٥، جا سویندتان ددهم به خوا نایا حوکمی پياوان له
ناشتبوونه وه ی نیوانیان و پاراستنی خوین رشتن چاکتره یان حوکم له سهر کیشی
نافره تیک؟

نایا وه لامي نه و پرسپاره م دایه وه و نیوه ش رازی بوون؟ گوټيان: به‌لې.

١- واته: نه ی نه و که سانه ی باوه رتان میناوه ! هه تا له نحران دان هیچ جوړه نیچیریکی وشکانی مه کوژن،
گوشتی بخوری یا نه خوری هر که سپکتان به ده ست نه نقه ست کوشتی و له نیحرامیشدا بوو، له توله ی نه وده دا
ده بی وینه ی نیچیره کوژاوه که له مه پ و بز و و شتر و گا که فاره ت بدات، دوو که سی دادگر ی زانا شتان
برپاری له سهر بده و بلین: نه مه بق بارته قا و که فاره تی نیچیره کوژاوه که ده شی. ((

٢- واته: خو نه گهر ترستان له بشیوی و ناکوکی ژن و میرد مه بوو، ده تانزانی پتیکه وه هه لئاکه ن جا
که سیکی دادور له خزم و بنه ماله ی میرده که و دادور یکیش له خزم و که س و کاری ژنه که بنیرن بق
دوژینه وه ی هه لئکانیان و نه و سا دانانی چاره سهریک به هر جوړیک که نه وان به چاکیان دهرانی نه گهر هر دوو
رازی بوون پتیک بینه وه و نیبه تیان پاک بوو نه و خواش یه کیان نه خات و پتیکیان دینیتته وه و پیروزی نه خاته
کاره کانیا نه وه. ((

گوتم: سه‌باره‌ت به قسه‌ی دووهمتان که ده‌لین: کوشتاری کرد و که‌چی نافرہ‌تیانی به جاریه نه‌برد و غه‌نیمه و ده‌سکه‌وتی نه‌برد، من لیتان ده‌پرسم: ئایا ده‌تانه‌وی عائیشه‌ی دایکتان بکه‌ن به جاریه و نه‌وه‌ی که بۆ نافرہ‌تانی تر‌حه‌لآلی ده‌که‌ن بۆ ئه‌ویش‌حه‌لآلی بکه‌ن؟ له کاتیکدا ئه‌و دایکتانه !؟ جا نه‌گهر بلین نه‌وه‌ی که بۆ جگه له‌و‌حه‌لآلی ده‌که‌ین بۆ ئه‌ویش‌حه‌لآلی ده‌که‌ین نه‌وا به دلنیا‌یی یه‌وه کافر ده‌بن، نه‌گهر بلین: ئه‌و دایکی ئیمه نییه نه‌وا دیسان کافر ده‌بن، چونکه‌ خ‌وای گه‌وره ده‌فرمویت: ((النبي أولی بالمؤمنین من أنفسهم وأزواجه أمهاتهم))^١ جا ئیوه له نیوان دوو گومراییدا ده‌سووپنه‌وه، بۆیه خۆتان ده‌رکه‌ن له‌و نیوانه؟ گوتم: ئایا وه‌لامی نه‌و پرسیاره‌م دایه‌وه و نیوه‌ش رازی بوون؟ گوټیان: به‌لێ .

گوتم: سه‌باره‌ت به قسه‌ی سییه‌مه‌تان که ده‌لین: ناوی خ‌وای له ئه‌میری باوه‌پداران س‌پییه‌وه نه‌وا من به‌لگه‌یه‌کتان بۆ ده‌هینمه‌وه که‌وا رازیتان بکات، وا ده‌زانم هه‌مووتان نه‌وه‌تان بیستوه کاتی پیغه‌مبه‌ری خواﷺ له گه‌ل بیباوه‌راند له ریککه‌وتنامه‌ی (الحدییه) ناشتبوویه‌وه به (علی) فرموو: بنووسه ئه‌مه نه‌و ریککه‌وتنه‌یه که‌وا پیغه‌مبه‌ری خواﷺ (محمد رسول الله) له سه‌ری ریک که‌وتوه، بیباوه‌ران گوټیان: نه‌خیر سویند به‌ خوا ئیمه تو به پیغه‌مبه‌ر نازانین وه نه‌گهر به پیغه‌مبه‌رت بزنانین نه‌وا هه‌رگیز کوشتارمان له گه‌ل نه‌ده‌کردی و گوټرایه‌لت ده‌بووین، بنووسه (محمد ی کوری عبدالله) . پیغه‌مبه‌ری خواﷺ فرموی: ئه‌ی علی بیس‌ره‌وه و بنووسه ئه‌مه نه‌و په‌یمانه‌یه که محمد ی کوری عبدالله له سه‌ری ریک که‌وتوه .

سویند به‌ خوا پیغه‌مبه‌ری خواﷺ له (علی) چاکتره، له کاتیکدا نه‌و ناوی خ‌وای س‌پییه‌وه، نه‌و س‌پینه‌وه له پیغه‌مبه‌رایه‌تی نه‌یس‌پییه‌وه، ئایا ولامی پرسیاره‌که‌تان درایه‌وه و نیوه‌ش رازی بوون؟ گوټیان: به‌لێ.

١- واته: په‌یامبه‌ر ﷺ به‌ ب‌پ‌ر‌ا‌د‌ا‌ر‌ا‌ن له‌ خ‌و‌د‌ی خ‌و‌یا‌ن‌یش له‌ پ‌ی‌ش‌ت‌ر‌ه له‌ هه‌موو کار و بارێکی دین و د‌و‌ن‌یا‌دا، وه ژنه‌کانیشی دایکیان پ‌ی‌و‌ی‌سته وه‌ک دایکی خ‌و‌یا‌ن ریز و ح‌و‌رمه‌ت‌یا‌ن لێ بنین واته: له ریز‌گ‌رت‌ن و حه‌رامی ماره‌کردن‌دا وه‌ک دایکیان به‌لام له ته‌ماش‌ا‌ ک‌ر‌د‌ن و خه‌لو‌ه‌ت و.. هتد وه‌ک ژنانی تر مامه‌له‌یا‌ن له گه‌ل بک‌ر‌یت)).

بۆيه دوو هه زار كه سيان لى گه پايه وه، شه مجار هه موويان ده رچوون و له سهه
گومرايى خويان كوژران، بۆيه كوچه ران و پشتيوانيان كوشتاريان له گه لدا كرد)).
به پاستى شه زانست و زانياريه ... شه تىگه يشتنه ... بۆيه ئيمامى بوخارى
له (صحيح) هكهيدا ده رگايه كى كردووه ته وه و ناوى ناوه (باب الفهم فى العلم) واته:
(ده رگاي تىگه يشتن له زانستدا)) جا تىگه يشتن فه زلىكه و خوائ گه وره
ده بيه خشيته شه كه سانهى خوى بيه وي، خوائ گه وره ش خاوه نى فه زل و چاكه ي
مه زنه.

شه وه تا (أبو بكر الصديق) كاتيك پيغه مبه رى خوا عليه السلام له سهه مينبه ر راوه ستا و
فه رموى: ((إن عبدا خيره الله بين أن يؤتية من زهرة الدنيا ما شاء، وبين ما عنده،
فاختار ما عنده " فبكى أبو بكر وقال: فدينك بأبائنا وأمهاتنا)) خه لكى ده ستيان به
قسه و هه را كرد له سهه الصديق، ئايا ابو بكر بو وا ده لئيت؟ أبو سعيد الخدرى
ده لئيت: (شه وهى كه فه رموده كه ده گيرتته وه): ((فكان رسول الله هو المخبر، وكان
أبو بكر هو أعلمنا به)) وه شه فه رموده به له هه ردو و كتىبى (صحيح)^۱ دا هاتووه
له (أبو سعيد) وه.

شه وه تا عوسمانى كوپی عه فغان^۲ ئافره تىكيان بو هينا له پاش شه ش مانگ شوو
كردن مندالى بووه، بۆيه تۆمه تباريان كرد به زينا و ويستى دارى هه ددى به سه ردا
جى به جى بكات، ابن عباس گوتى: له سهه خو به شهى شه ميرى ئيماندارن، له
ريواتيكى تر دا عه لى وتى: له سهه خو به شهى شه ميرى ئيمانداران، جارى وا ده بئيت
ئافره ت به شه ش مانگ مندالى ببئيت !! ئايا شه قسه يه چييه ؟؟ ئايا شه قسه ت
له كوى هيناوه شهى عه لى؟ وه يان شهى ابن عباس؟ گوتى: له قورئانه وه، ئافره ت
ده بئيت له پاش شه ش مانگ مندالى ببئيت هه روه كو له قورئاندا هاتووه؟ به لام من

۱- أخرجه البخاري كتاب ((مناقب الأنصار))، باب ((هجرة النبي ﷺ و أصحابه إلى المدينة)) ((٣٩٠٤))،
ومسلم كتاب ((فضائل الصحابة))، باب ((من فضائل أبي بكر الصديق ﷺ)) ((٢٣٨٢)).

۲- أخرجه الطبري في ((التفسير)) سورة البقرة آية (٢٣٣)، وابن أبي حاتم في ((تفسيره)) لسورة البقرة (آية
٢٣٣)، وعبد الرزاق في ((مصنفه)) ((٣٥١/٧)).

ورواية علي عند ابن أبي حاتم في ((التفسير)) (سورة الأحقاف: ١٥)، ومالك في ((الموطأ)) (في الحدود، باب ما
جاء في الرجم باب ١ رقم ١١)، وانظر: ((الدر المنثور)) (تفسير البقرة و الأحقاف).

ليړه‌دا ده‌لټم نه‌وه نيعمه‌تى تيگه‌يشتنه، بير له‌و نايه‌ته‌ى خواى گه‌وره بکه‌ره‌وه
﴿وَحَمْلُهُ، وَفَصْلُهُ، ثَلَاثُونَ شَهْرًا﴾ الاحقاف: ١٥، واته: ماوه‌ى دووگيانى و له شير
برينه‌وه‌ى (٣٠) مانگى خاياند، واته: به هم‌مووى دوو سال و نيوى خاياندا...)).

واته: ماوه‌ى دوو گيانى و له شير برينه‌وه سى مانگه، شير برينه‌وه بيست و
چوار مانگه هم‌روه‌كو خواى گه‌وره ده‌فه‌رمويټ: ﴿وَالْوَلَدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ
كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنَمِّى الرِّضَاعَةَ﴾ البقرة: ٢٣٣، واته: دايگان تا دوو سالى ته‌واو
ده‌توانن شير به مناله‌كانيان بده‌ن، نه‌و دوو ساله‌يش بؤ كه‌سيكه كه بيه‌وى
ده‌وراني شيرپيدان ته‌واو بکات)).

جا نه‌گه‌ر بيست و چوار له سى ده‌رکين نه‌وا شه‌ش ى ده‌ميټى، جا ده‌بيټ و
ناساييه كه نافرته به شه‌ش مانگ مندالى بيټ، به‌م شيوه‌يه خواى گه‌وره نه‌و
نافره‌ته‌ى به تيگه‌يشتنى عه‌لى يان ابن عه‌باس رزگار كرد، به راستى نه‌وه
تيگه‌يشتىكى نمونه‌يى و به‌رزه .

هم‌روه‌ها عومه‌رى كوپى خه‌تتاب كاتيک پرسيار له هاوه‌لان ده‌کات: چى ده‌لټن
ده‌رياره‌ى: ﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ۖ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي
دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ۖ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا﴾ النصر: ١-
٣، هم‌نديكيان گوتيان: فه‌رمانمان پيكره‌وه سوپاسگوزارى خوا بين و داواى
ليخوشبوونى لى بکه‌ين نه‌گه‌ر سه‌رکه‌وتين و رزگارمان كرد، هم‌نديكيان گوتيان:
نازانين يان هم‌نديكيان هيچيان نه‌گوت، ابن عباس له و کاته‌دا گه‌نجيکى بچووک بوو
له مه‌جليسه‌که‌دا دانيشتبوو نه‌و مه‌جليسه‌ى كه عومه‌ر هه‌لييزاردبوون، گوتى: نه‌ى
ابن عباس، نايا تو‌يش وا ده‌لټيت؟ گوتى: نه‌خير، گوتى: نه‌ى چى ده‌لټيت؟ گوتى:
نه‌وه نه‌جه‌لى پيغه‌مبه‌رى خوايه ﷺ خواى گه‌وره خو‌ى ناگادارى کردوه‌ته‌وه ((اذا
جاء نصر الله والفتح)) مه‌به‌ستى رزگار کردنى مه‌ککيه جا نه‌وه نيشانه‌ى نه‌جه‌لى
تويه ((فسبح بحمد ربك واستغفره إنه كان توابا)) نيمامى عومه‌ر گوتى: هيچى لى
نازانم ته‌نها نه‌وه نه‌بيټ كه تو ده‌يزانى)).^١

١ - أخرجه البخاري، كتاب ((المغازي)) باب (٥١) (٤٣٩٤).

به راستی نه‌وه نيعمه‌تی تيگه‌يشتنه بۆيه خواي گه‌وره ده‌فه‌رموئيت: ﴿فَفَهَّمْنَهَا
 سُلَيْمٰنُ﴾ ﴿الأنبياء: ٧٩﴾ داود و سليمان هه‌ردوو پيغه‌مبهری خوان و ريژدارن، به‌لام
 داود له كيښه‌يه‌كدا حوكمی دا و سليمان ی كوپي له گه‌ليدا جياواز بوو، جا خواي
 گه‌وره ستايشی تيگه‌يشتنی سليمان ده‌كات بۆ كيښه‌كه و ده‌فه‌رموئيت: ﴿فَفَهَّمْنَهَا
 سُلَيْمٰنُ وَكُلًّا ءَاٰنَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا﴾، واته: چاره‌سه‌ری كيښه‌كه‌مان في‌ری
 سوله‌يمان كرد و تيمان گه‌ياند كه چۆن بپريار بدا، به هه‌ردووڪ — داوود و سوله‌يمان
 — داوهری زانياريمان پي به‌خشين)).

جا لي‌ره‌دا تيگه‌يشتن له ريگه‌ی هه‌ول‌دانه‌وه دي‌ت، نه‌ويش به ئاماده بوون و
 دانيشتن له كۆر و مه‌جليسی زانا له خواترس و به‌پيژه‌كان، به خوئنده‌وه‌ی كتيبي
 نوسه‌ران له نه‌هلی زانست و زانيارى، له گه‌ل نه‌ويش هه‌رگيز په‌له نه‌كرئت له
 فه‌تواداندا و به‌رانبه‌ر به‌خوا بو‌يرانه مامه‌له نه‌كات، يان قسه‌ كردن ده‌رباره‌ی دينی
 خوا بي زانست و زانيارى.

به راستی نه‌مه نيعمه‌تيكي مه‌زن و گه‌وره‌يه (نيعمه‌تی تيگه‌يشتن) وه نه‌ميشه
 له پاش زه‌ليلی و خو به كه‌م زانين به‌رانبه‌ر به خواي گه‌وره‌ی بالا ده‌ست ده‌ست
 ده‌كه‌وي‌ت، داوا له خوا ده‌كه‌م هه‌موومان تيگه‌يه‌ئي‌ت و في‌رمان بكات.

بويه ئاگاداری خۆم و ئيوه ده‌كه‌مه‌وه كه هه‌رگيز بو‌ير نه‌بين له كاتی فه‌توادان،
 جا له ترسناك‌ترین شي‌وه‌ی نه‌فامی: خو به زانا زان، واته كه سيك خۆی به زانا
 ده‌زانى كه‌چى وايش نيه، بۆيه زانايه‌ك ده‌بينى كه هيچ به‌لگه‌يه‌كى پي نيه له گه‌ل
 نه‌وه‌يشدا خۆی به زانا ده‌زانيت، بۆ نمونه له كه‌ناليكي ئاسمانيه‌وه پرسيارىكي لى
 ده‌كرئت كه‌چى شه‌رم ده‌كات وه‌لام نه‌داته‌وه به تايبه‌تی ده‌زانى كه خه‌لكى
 ته‌ماشای ده‌كن بۆيه خۆی به زانيار ده‌زانيت بۆيه به بي زانيارى قسه‌ ده‌كات، جا
 به راستی نه‌مه لوتكه‌ی نه‌فاميه، جا خراپ‌ترین شي‌وه له شي‌وه‌كانی نه‌فامی له
 پاش نه‌ناسيني خوا و پيغه‌مبهری خوا ﷺ نه‌وه‌يه كه خۆی به زانيار بزاني‌ت به‌رانبه‌ر
 به خه‌لكى، جا نه‌گه‌ر من به‌لگه‌م پي نه‌بي‌ت له‌م مه‌سه‌له‌يه‌دا چى ريگه‌م لى ده‌گرئت

نه‌گەر بلّيم: وه‌لامی پرسیاره‌که‌ت له‌ نه‌لقه‌ی داهاتوودا ده‌دریته‌وه‌ انشاء الله؟ چی شتیک ریگه‌م لیّ ده‌گریّت نه‌گەر نه‌م مه‌سه‌له‌یه‌ بگه‌پنمه‌وه‌ بۆ لای زانایان، نه‌وانه‌ی که‌ هیچ شتیکیان چیّ نه‌هیشتووه‌ ئیلا باسیان کردووه‌؟ نه‌وه‌ی که‌ له‌سه‌ر منه‌ نه‌وه‌یه‌ که‌ خۆم یه‌کلا بکه‌مه‌وه‌ بۆ خوای گه‌وره‌، کاتیکی دیاری کراو بۆ خۆم دیاری بکه‌م بۆ دووباره‌ کردنه‌وه‌ و خویندنه‌وه‌ وه‌ به‌ راستگویی و پارانه‌وه‌ داوا له‌ خوا بکه‌م که‌ فی‌رم بکات و تیگه‌یشتووم بکات، خودایه‌ دل‌سۆزی و تیگه‌یشتن و زانیاری به‌ نسیبی هه‌موومان بکه‌.

که‌واته‌: خۆ به‌ زانا زان: نه‌وه‌یه‌ که‌ خۆی به‌ زانیار بزانیّت و که‌چی زانا نییه‌، یان له‌وه‌مه‌سه‌له‌یه‌دا به‌لگه‌ی پیّ نییه‌، ره‌نگه‌ نه‌وه‌که‌سیکی زانا بیّت بو له‌ مه‌سه‌له‌یه‌کدا خۆی به‌ زانیار بزانیّت که‌چی به‌لگه‌ی پیّ نه‌بیّت، نه‌مه‌ شیویه‌که‌ له‌ شیوه‌کانی خۆ به‌ زانا زان، نه‌م شیوه‌ش ده‌رگایه‌ک له‌ ده‌رگاکانی ستم و نا‌په‌وایی ده‌کاته‌وه‌ که‌ نه‌ویش ده‌رگای قسه‌ کردنه‌ به‌ ده‌م دینی خوداوه‌ به‌ بیّ زانست و زانیاری جا که‌سی خۆبه‌ زانا زان خۆی به‌ بلیمه‌ت ده‌زانیّت که‌چی هیشتا قوتابییه‌، خۆی به‌ پیگه‌یشتوو له‌ قه‌له‌م ده‌دا له‌ پیش نه‌وه‌ی پیّ بگات، خۆی به‌ زانا ده‌زانیّت پیش نه‌وه‌ی فی‌رم بی‌یّت!!

باسی کابرایه‌ک ده‌که‌ن له‌وه‌جۆره‌ که‌ هه‌رگیز خۆی نه‌ده‌پاراست له‌ قسه‌ کردن له‌ دینی خوادا ته‌نانه‌ت له‌ هه‌ر باب‌ه‌تی‌کدا پرسیاریان لیّ بکردایه‌ نه‌گەر له‌ پزیشکی و نه‌ندازیاریشدا بوايه‌ نه‌وا وه‌لامی هه‌موویانی ده‌دایه‌وه‌ ! ما شاء الله لا قوة الا بالله سبحان الفتح العليم، جا هه‌ندیّ له‌ قوتابیانی زانست و زانیاری هاتن و گوټیان: به‌ پاستی نه‌م کابرایه‌ زۆر ترسناکه‌ له‌سه‌ر خه‌لکی وه‌ ده‌مانه‌ویّت ترسناکی نه‌وه‌ کابرایه‌ بۆ خه‌لکی روون بکه‌ینه‌وه‌ ... به‌لام چۆن؟ گوټیان: وشه‌یه‌ک دروست ده‌که‌ین که‌ بنچینه‌ی نه‌بیّت نه‌ له‌ زماندا و نه‌ له‌ دنیا‌دا، نه‌مجار دین له‌ مه‌جلیسه‌که‌ی خۆیدا پرسیا‌ری لیّ ده‌که‌ین، جا به‌وه‌شیویه‌ بۆ خه‌لکی دووپاتی ده‌که‌ینه‌وه‌ که‌ نه‌وه‌ کابرایه‌ به‌ بیّ زانیاری قسه‌ ده‌کات، بۆ خه‌لکی روونی ده‌که‌ینه‌وه‌ که‌ نه‌وه‌ کابرایه‌ چه‌ند بویره‌ به‌رانبه‌ر به‌ دینی خوا، نه‌مجار رویشتن و وشه‌یه‌کیان دروست کرد و

ناويان لي نا (الخنفسار) و روښتن بۆ لاي كابرا و پرسياريان لي كرد و گوتيان: هه ز دهكهن له ريگاي بهريزاننه وه بزاني ماناي وشه ي (الخنفسار) چيه؟
ئويش گوتي: (الخنفسار) رووهكيكه بۆنيكي خوشي هه يه له دهروبهري يه من دهردهچيت (بۆ ئه وه ي فهواكه ي به بي دهنگيه وه لي وه رگرن، خو ههچ كه سيك ناپوات بۆ دهروبهري يه من بۆ گه پان به دواي نه و رووهكه دا) رووهكيكه بۆنيكي خوشي هه يه له دهروبهري يه من دهردهچيت ئه گه ر و شتر بيخوات ئه و شيره كه ي دهگيري، هه رووهكو شاعيري يه من دهفهرمويت:

نقد عقدت محبتكم فؤادي كما عقد الحليب الخنفسار

واته: خوشه ويستي ئيوه دلي مني بهستوه... هه رووهكو چۆن الخنفسار شيري بهستوه.

أبو داود دهليت: ماناي الخنفسار بهم شيوه و بهم شيوه يه القرطبي دهليت: بهم شيوه و بهم شيوه پيغه مبهري خواص لله فهرمويه تي: !!!... هه موويان هاواريان كردو گوتيان: بي دهنگ به ئه ي درۆني قيلبان، به ناوي هه موو ئه وانه وه درۆت كرد، به زماني پيغه مبهري خوداوه لله درۆ مه كه چونكه نه و دهفهرمويت:

((ومن كذب علي متعمدا فليتبوأ مقعده من النار))، واته: هه ركه سيك به زماني منه وه درۆ بكات ئه و با جيگه ي خوي له ئاگر دا خوش بكات)).

جا نه م ئوممه ته بهرده وام توشي نه م جوړه به لايانه دهبيت له و خنفساري يانه ي كه خويان به زانا دهزانن، ئه وانه ي كه به بي زانياري قسه دهكهن له ديني خاوا به بي زانياري و به بي به لگه و به بي تيگه يشتني ورد و قووله وه له مه بهستي خوا و پيغه مبهري لله...!

من ليره دا ئاماژه به و پاشا گهردانييه زۆره دهكه م له و هه موو فهتوايه ي كه له سه ر شاشه ي كه ناله ئاسمانييه كان دهردهچيت، داوا له خوا دهكه م من و هه موو

١ - أخرجه البخاري، كتاب ((العلم)) باب ((إثم من كذب على النبي ﷺ)) (١١٠)، ومسلم في مقدمة صحيحه، باب ((تفليظ الكذب على رسول ﷺ)) (٣) من حديث أبي هريرة رضي الله عنه.

برايانم چاوروون بکات به بينينی راستی و زانست و زانياری هر خوی پشت و په نامانه و توانای به سره موو شتيکدا هه يه .

ټايا هيج كه سيك هه يه له پيغه مبهري خوا ﷺ زانتر بيت؟ نه خير... هيج كه سيك له و زانتر نييه، كه چي سه رزه نشتي لي گيرا كاتيک گوتي: سبه يني ولا متان دده موه،^١ كاره كه ي په يوه ست نه كرد به ويستی خوداوه، بويه له و پيتاوه دا خوي گه وړه قورثاني دابه زاند: ﴿وَلَا تَقُولَنَّ لِّشَايْءٍ اِنِّي فَاعِلٌ ذٰلِكَ عَدَا (٢٣) اِلَّا اَنْ يَشَاءَ اللّٰهُ وَاذْكُرْ رَبَّكَ اِذَا نَسِيتَ﴾ الكهف: ٢٤، واته: هه رگيز له باره ي هيج شتيكه وه به دنيايييه وه مه لي: من به ياني نه و كاره ده كه م به وشه ي (انشاء الله) وه نه بيت، واته: كاتي نه ته وي هر شتيك بكه يت هر ده بي بلتي: انشاء الله. (٢٣) وه هر كه له بيرت چور (انشاء الله) بكه يت و نه و جا وه بيرت هاته وه هر ده بي (انشاء الله) بكه يت وه هه ميشه ش يادي په روه ردگار ت فه راموش نه كه يت (٢٤)).

ټا نه وه تا (عبد الله ي كوپي عمر)... زاناي زوه و قورثان و سوننه ت... الزهري^٢ له (خالد ي كوپي اسلم) هوه ده يگيرتته وه و ده ليت: ((خرجنا مع عبد الله بن عمر نمشي فلحقنا اعرابي فقال: انت عبد الله بن عمر؟ قال: نعم. قال: قال سألت عنك فدللت عليك فأخبرني أترث العمة؟ فقال ابن عمر: لا أدري. فقال: أنت ابن عمر ولا تدري؟ وقال مرة أخرى: أنت لا تدري ولا ندري؟ قال: نعم اذهب إلى العلماء بالمدينة فسلهم... فلما أدبر قبل ابن عمر يديه، فقال: نعم ما قال أبو عبد الرحمن، يسأل عما لا يدري، فقال: لا أدري)) واته: له گهل (عبد الله ي كوپي عمر) دا ده رچووين، كابرايه كي ده شته كي شوينمان كه وت له كاتيكا نيمه ريمان ده كرد و گوتي: تو (عبد الله ي كوپي عمر) ي؟ گوتي: به لي... گوتي: پرسياي قوم كرد و تو يان نيشان دام، ټايا له ميراثدا پور هيج پشكيكي هه يه؟ ابن عمر گوتي: نازانم... كابرا: گوتي: تو (ابن عمر) يت و نازانيت؟ جاركي تر گوتي: تو نازانيت و نيمه يش نازانين؟ گوتي:

١- أخرجه ابن إسحاق، كما في ((تفسير ابن كثير))، و((الدر المنثور)) والطبري في ((تفسيره)) (٢٢٦٥٧)، عن ابن عباس و سنده ضعيف.

٢- أخرجه الدارمي في ((سننه)) (١٧٩، ١٨١)، والحاكم (٦٤٤٦)، والبيهقي في ((الكبرى)) (٨٢/٤).

به‌لئ... بړو بۆ لای زانایانی شاری مه‌دینه و پرسیار له‌وان بکه... کاتئ کابرا پشستی هه‌لکرد و رویشت (ابن عمر) ده‌سته‌کانی خوئی ماچ کرد و گوتی: باشترین شت ئه‌وه بوو که (ابو عبدالرحمن) گوتی، پرسیارى لئ کرا ده‌رباره‌ی شتیک که نازانیت گوتی: نازانم)).

به‌لئ... ابن عمر ده‌لئیت: نازانم... سویند به‌خوا به‌راستی جوانترین و خوشترین و رازاوه‌ترین وشه‌یه.

ئه‌گه‌ر باسی زانایان بکړیت... ئه‌وا (مالک ی کوپى انس) ئه‌ستیره‌یه که له ئاسمانی زانست و زانایاندا ده‌دره‌وشیتته‌وه، که به (امام دار الهجره) ناسراوه، قوتابییه ژیره‌که‌ی که (الشافعی) یه ده‌لئیت: (ئه‌و (شافعی) ه‌ی که یه‌کیکه له پیتشه‌وايان، قوتابی (مالک) بووه به‌تو شه‌و کتیبی (موطأ) ی ئیمامی (مالک) ی له به‌ر کرد (کاتیک رویشت بۆ لای (مالک) بۆ ئه‌وه‌ی له به‌ر ده‌ستیدا فیری زانست بپیت، ئیمامی (مالک) گوتی: (کاتیک که (شافعی) به‌له‌به‌ر کردنه‌وه کتیبی (موطأ) ی بۆ خوینده‌وه و له هیچ وشه‌یه‌کدا نه‌وه‌ستا و کیشه‌ی نه‌بوو: ئه‌ی (شافعی) ... من وا ده‌بینم که خوای گه‌وره‌ روناکییه‌کی خستوه‌ته دلت‌ه‌وه، تویش به‌تاریکی سه‌رپیچی مه‌یکورژینه‌وه)^١

(شافعی) ده‌لئیت: هاوړپیتی (مالک) م کرد، جاریکیان پرسیارى لیکرا ده‌رباره‌ی چل و هه‌شت مه‌سه‌له که چی ئیمامی (مالک) به‌سی و دوو دانه‌ی گوتی: نازانم.^٢

ئیمامی (شافعی) ماموستای (ئه‌حمده‌ی کوپى حه‌نبه‌ل) ه، (ئیسحاق ی کوپى راهه‌وه‌ی) ده‌لئیت: (ئه‌حمده) به‌منی گوت: ئه‌ی (ئیسحاق) وه‌ره با که‌سیکت پی نشان بده‌م له مه‌ککه که هه‌رگیز چاوه‌کانت که‌سی وایان نه‌بینیوه،! (ئیسحاق) گوتی: جا (الشافعی) پی نیشان دام! منیش تپروانینم له گه‌لدا کرد ده‌رباره‌ی فیه که چی هیچ که‌سیکم وه‌ک ئه‌و نه‌بینیوه، ده‌رباره‌ی قورئان تپروانینم له گه‌لدا

١- ((الداء والدواء)) (١٠٤) و ((إعلام الموقعين)) (٢٥٨/٤).

٢- ((تفسير القرطبي)) سورة البقرة آية (٢٢)، و ((التمهيد)) لابن عبد البر (٧٣/١)، ((و آداب الفتوى)) للنووي (١٦) ط الفكر

کرد که چی هیچ که سیکم نه بینووه له و زانتر بیت، دهرباره ی فرموده تیروانینم له گه لدا کرد که چی هیچ که سیکم نه بینووه له و زانتر بیت، له گه ل (شافعی) دا دهرباره ی زمان تیروانینمان کرد بینیم نه و مالی زمانه، سویند به خوا چاوه کانم که سی نه بینووه وهك (الشافعی).^۱

پوژیک ئیمامی (الشافعی) له مه جلیسه پر له زانسته که یدا داده نیشیت که سیك دیت و له مه سه له یه کدا پرسیاریکی لی دهکات، نه ویش بی دهنگ ده بیت، کابرا ده لیت: ئایا وه لام ناده یته وه؟ که چی نه و بی دهنگه، کابرا ده لیت: ئایا وه لام ناده یته وه...؟ خوا رحمت لی بکات... (شافعی) گوئی: چاوه پی ده کم تاوه کو بزائم ئایا فه زل و چاکه له بی دهنگیمدایه یان له قسه کردنمدا؟^۲ نه ی خودایه...! به پاسی ئیمه له وپه پی بویریداین... ئیستا وته ی نه و شاعیره دیته گویمدا که ده لیت:

و غیر تقی یا امر الناس بالتقی طیب یدای الناس والطیب علیل
واته: نه وانه ی که له خواترس نین فرمان ده که نه خه لکی به له خوا ترسان،
پزیشکیک چاره سهری خه لکی دهکات و که چی پزیشکه که خوی نه خوشه.

إلهي لا تعذبني فإني مقبر بالذي قد كان مني
فكم من ذلة لي في البرايا وأنت علي ذو فضل ومن
يظن الناس بي خيرا وإني لشر الناس إن لم تعف عني

واته: نه ی خودایه سزام مه ده چونکه من، دان به هه له کانی خومدا ده نیم،
چه نده ها جار هه له م ده کرد و تیده که وتم، تو خاوه ن فه زل و منه تی به سهرمه وه،
خه لکی گومانی باش به من ده بن، به لام من خراپترین که سم نه گه ر تو لییم خوش
نه بیت.

۱. أخرجه ابن عساكر في ((تاريخه)) (٥١ / ٣٢٨ - ٣٣٠).

۲. انظر: ((إعلام الموقعين)) (٤/ ٢١٨)، و ((بدائع الفوائد)) (٣/ ٧٧٣)، و ((إحياء علوم الدين)) (١/ ٢٥)، و ((أدب المفتي والمستفتي)) لابن الصلاح (١/ ١٢).

سوښند به خوا من باسي ئه م بابه ته م نه كرد بۆ ئه وهى وا ههست بكه م خۆم كه سښكى شايسته م، به لكو له ده رگاي ههست كردن به بهرپرسياريه تى، جا ئه مه يشه بنه مايه كى اصولى دووپاتى ده كاته وه، ((نه گه ر ناو نه بوو ئه وا ته يه موم به خۆل بكه)) به لى... ئيمه له وپه پى پښويستيدايين بۆ فڙبوون له كتيبه كى خوادا و فهرموده كى پڙغه مبه ر ﷺ ئه ويش به راستگويى و دلسۆزى و پارانه وه و زه ليلى نواندن و دانيشتن له بهر ده ستى زانا له خواتر سه كان، هه ر يه كي ك له ئيمه كاتي ك بۆ خۆى دانيت بۆ فڙبوون، نه گه ر كار و كه سابه ته كى هه رچى بيت، پله و پايه كى هه رچى بيت، رووه كو مه لايه تيه كى هه رچى بيت، ده بيت كاتي ك بۆ خۆت ده ست نيشان بكه يت بۆ فڙبوون ده رباره ي خوا كه ت، ده رباره ي پڙغه مبه ر كه ت ﷺ، چونكه خواى گه وره فهرمانى نه كرد ووه ته پڙغه مبه ر كه ي ﷺ به داوا كردنى زياتر ته نها له زانستدا نه بيت، جا خواى گه وره ده فهرمويت: ﴿وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا﴾ طه: ١١٤، واته: بلى: ئه ي په روهر دگه ر! زانست و زانياريم زياد بكه)).

پڙداران... نامه ویت چیت له مه زياتر له سه ر نيشانه بچووكه كانى قيامه ت برۆم به لام هه ندی نيشانه هه ن جووتن له گه ل نيشانه گه وره كاندا وه كو ده ركه وتنى المهدي - هه رووه كو له پاشاندا باسي ده كه م انشاء الله - هه رووه ها روخاندنى كه عبه هه رووه كو باسي ده كه عين و روونى ده كه ينه وه، داوا له خوا ده كه م كه كاره چا كه كانمان لى وركريت

نیشانه گه وره کانی قیامت

دهرکه و تن و دهرچوونی مه سیحی ده ججال

(خروج المسیح الدجال)

بپروام وایه زوړبه یی نه و نیشانه بچووکانه یی پیغه مبهری خواص^۱ باسی کردوون روویان داوه، جگه له چند نیشانه یه کی کهم، له واته بق نمونه: نه و نیشانه یه ی که نیمامی (مسلم)^۱ ریوایه تی کردوه له فهرموده ی (أبو هريره) وه که و پیغه مبهری خواص^۲ فهرموده تی: ((لا تقوم الساعة حتى يحسر الفرات عن جبل من ذهب يقتل الناس عليه، فيقتل من كل مائة تسعة وتسعون، ويقول كل رجل منهم: لعلی أكون أنا الذي أنجو)) واته: قیامت هه لئاسیت تاكو رووباری فورات چیا یه کی ئالتون ئاشکرا ده کات، له پیناویدا خه لکی ده جه ننگن و له هه رسد که س نه وهت و نو که سی ده کوژریت، هه که سی که له واته ده لیت: به لکو من نه و که سه یه بم که رزگارم ده بیت)).

له ریوایه تی کی تر دا که له (صحیح مسلم)^۳ دا هاتووه پیغه مبهری خواص^۴ ده فهرمودیت: ((فمن حضره فلا يأخذ منه شيئاً)) واته: هه که سی که نه گه ر ئاماده ی بوو نه و با هیچی لی نه بات)).

جا گومان له وه دا نییه مه به ست له م چیا یه چیا یه کی ئالتونی راسته قینه یه، نه وه ی که هه ندی له نه هلی زانست و زانیاری باسیان کردوه و ده لین: گوا یه مه به ست له و ئالتونه ئالتونی ره شه (واته: نه وت) نه و به و شیوه یه نییه !! من خو م خویندومه ته وه له هه ندی له هه و الله کانه وه دوپاتی ده که نه وه که و مانگه

۱- أخرجه مسلم كتاب ((الفتن و أشراط الساعة)) ، باب ((لا تقوم الساعة حتى يحسر الفرات عن جبل من ذهب)) (۲۸۹۴).

۲- أخرجه مسلم (۳۰/ ۸۹۹۴).

ده‌ستكرده‌كان وینه‌ی چیايه‌کی ئالتونيان گرتوه له رووباري فورات كه ده‌كه‌وێته ولايتی عێراق، به‌لام ناتوانم ئه‌وه بسه‌لمێنم تاكو ئه‌و باسه‌ روون نه‌بیته‌وه، ئێمه ئیستا له سه‌رده‌می په‌یوه‌ندی و گه‌ياندندا ده‌ژین، هه‌موو شتێك له کاتی خۆیدا ده‌رده‌كه‌وێت، به‌لام هه‌ندی نیشانه ده‌میننه‌وه كه‌وا هاوجووت و هاوكاتن له گه‌ل نیشانه گه‌وره‌كاندا هه‌روه‌كو باسم كرد، له کاتی خۆیدا — إنشاء الله — له گه‌ل نیشانه‌کانی تر دا باسی ده‌که‌م.

جا بفره‌رموون — براكانم — بۆ ئه‌وه‌ی نیشانه گه‌وره‌كان بناسین كه پێغه‌مبه‌ری راستگۆ ﷺ باسی كردوون، ئه‌و كه‌سه‌ی كه هه‌رگیز له خۆوه قسه ناكات، له فرموده‌یه‌کی (صحیح) دا هاتوه كه ئیمامی (مسلم) ^(١) ریایه‌تی كردوه له فرموده‌ی (حذیفة ی كوی أسید الغفاری) یه‌وه.. حذیفة ده‌لێت: ((أطلع النبي ﷺ علينا ونحن نتذاكر، فقال ﷺ: " ما تذاكرون؟" قالوا: نذكر الساعة، قال ﷺ: " إنها لن تقوم حتى ترون قبلها عشر آيات)) فذكر: الدخان، والدجال، والدابة، وطلوع الشمس من مغربها، ونزول عيسى ابن مريم ﷺ، ويأجوج ومأجوج، وثلاثة خسوف: خسف بالمشرق، وخسف بالمغرب، وخسف بجزيرة العرب، وآخر ذلك نار تخرج من اليمن، تطرد الناس إلى محشرهم)) واته: پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ به سه‌ری كردينه‌وه له كاتی‌كدا ئێمه زیكرو یادمان ده‌كرد، فرمووی: — ئه‌وه باسی چی ده‌که‌ن؟ فرموویان: باسی قیامه‌ت ده‌که‌ین، فرمووی ﷺ: قیامه‌ت هه‌لناسیت تا له پێشیدا (ده) نیشانه نه‌بینن ئه‌مجار باسی كرد و فرمووی: (دوکه‌له‌که) و (ده‌ججال) و (زینده‌وه‌ریکی سه‌یر (دابة)) و (هه‌لاتنی رۆژ له رۆژئاواوه) و (داب‌ه‌زینی عیسا ی کوی مه‌ریه‌م ﷺ)) و (یه‌نجوج و مه‌ئجوج) و سی رۆچوون روو ده‌دات: (رۆچوونیک له رۆژه‌لات) و (رۆچوونیک له رۆژئاواوه) و (رۆچوونیک له دورگی عه‌ره‌به‌وه) و له کۆتایی ئه‌وانه ئاگرێك له یه‌مه‌نه‌وه ده‌رده‌چیت خه‌لکی راده‌مالیت به‌ره‌و مه‌حشر)).

١ - أخرجه مسلم كتاب ((الفتن و أشراط الساعة)) ، باب ((في الآيات التي تكون قبل الساعة)) (٢٩٠١) .

ئەم نيشانه گه وړانه له جيگاي ترډا به ريزبه ندييه كي جياواز باسكراوه، ئەو ريزبه ندييه ي باس كراوه له فەرمووده كە ي پيغه مبهري خوادا ﷺ مه به ست ئەوه نيبه كه وا ئەو نيشانانه به و شيوه يه له دواي يه ك روو ده دهن، چونكه چەند فەرمووده يه كي (صحيح) ي تر هاتوون له و ريزبه ندييه ي فەرمووده كە ي (حذيفة ي كوربي أسيد الغفاري) جياوازه كه له (صحيح مسلم) ريوايه ت كراون.

جا له پاش كۆ كړدنه وه له نيوان هه موو ريوايه ته كان و په سه نذكر دنيان بۆمان روون ده بښته وه — هه روه كو الحافظ ابن حجر^(١) — ره حمه تي خواي لي بيت — و جگه له و له هه لي زانست و زانياري باسيان كړدوه... كه ده رچووني ده ججال يه كه م نيشانه يه له نيشانه كان و يه كه م نايه تي گه وړه يه كه بانگه شه ده كات به گۆپيني هه موو حال و وه زعي جيهان له سه ر رووي زه ويډا و ئەم گۆپانكار ييه ي باروډوخي زه وي كوتايي به دابه زيني عيساي كوربي مه ريه م ديت (عليه وعلی نبينا افضل الصلاة والسلام) به مه به ستي كوشتني ده ججال و دوعا كړدن له (يه نجوج و مه نجوج)، هه روه كو له پاشاندا باسي ده كه م — إنشاء الله — .

ده رچووني پۆډ له رۆژئاواوه يه كه م نيشانه ي گه وړه يه كه بانگه شه ده كات بۆ گۆپيني گه ردوون و جيهاني سه ره وه، (العالم العلوي)، نه وه ش به ده ركه وتني زينده وهره سه يره كه (الدابه) كوتايي پي ديت و بۆچووني په سه نذكر او نه وه يه كه نه و زينده وهره له هه مان رۆژدا ده رده چي ت كه رۆژ له رۆژئاواوه ده رده چي ت، چونكه نه گه ر رۆژ له رۆژئاواوه ده رچوو — هه روه كو له پاشاندا باسي ده كه م إنشاء الله — چي تر ته و به ي ته و به كاران وه رنا گيريت، پاشان نه و زينده وهره له هه مان رۆژدا ده رده چي ت بۆ نه وه ي نيمانداران به سيفه تي ئيمان وه نيشان بكات و بي باوه پان به سيفه تي بيتاوه رپيه وه نيشان بكات به مه به ستي ته واو بوون و يه كلايي كړدنه وه و جيا كړدنه وه له نيوان بپواداران و بي باوه پان، و لا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم.

١ (فتح الباري) (٣٥٣/١١) بتصرف ط المعرفة .

ده‌چوونی ده‌جبال: یه‌که‌م نیشانه‌یه و یه‌که‌م نایه‌ته له نایه‌ته گه‌وره‌كان که بانگه‌ش‌ه‌ی گوزانی بارودوخی جیهان ده‌کات له سهر رووی زه‌ویدا، بویه من به‌و که‌سانه ده‌لیم که نکۆلی له‌و فه‌رموودانه ده‌که‌ن و نه‌وانه‌ی نکۆلی باس و بوونی ده‌جبال ده‌که‌ن و نه‌وانه‌ی که ده‌لین: ده‌جبال ته‌ن‌ها هی‌مای خراپه‌کارییه و که‌سایه‌تییه‌کی راسته‌قینه نییه! ده‌لیم: به راستی نه‌مه پیروژ راگرتن و پیش خستنی عه‌قله به سهر ده‌قه راست و دروسته‌کاندا.. نابیت ئیمه عه‌قل بکه‌ینه خودایه‌ک و بی‌په‌رستین جگه له خوا، لیره‌دا حه‌ز ده‌که‌م بلیم: ئیمه له قدر و نرخ و پایه‌ی عه‌قل که‌م ناکه‌ینه‌وه به‌لکو روناکی وه‌خی خوداوه‌ند(سروش) هه‌رگیز روناکی عه‌قل ناکوژینیه‌وه، به‌لکو پر به‌ره‌که‌تی ده‌کات و پاکی ده‌کاته‌وه و به هیزی ده‌کات، به مه‌رجیک عه‌قل و هه‌موو بوونه‌وه‌ر کپتۆش بیه‌ن بۆ خوای گه‌وره و میهره‌بان، ده‌بی عه‌قل داهیتان له‌و بواره‌دا نه‌حاجم بدات که‌وا له توانایدا هه‌یه و خۆی پیی خۆشه، به‌لام نه‌گه‌ر هاتوو عه‌قلی خۆی کرده خودایه‌ک یان تاغوتیک بۆ نه‌وه‌ی حوکم بدات به سهر ده‌قه راست و دروسته‌کاندا و نه‌وه‌ی که عه‌قل پیی رازی بیت پیی رازییه و نه‌وه‌ی پیی رازی نه‌بیت ره‌دی بکاته‌وه نه‌وا دینی خوا ده‌بیته یارییه‌ک به ده‌ستی عه‌قلی مرقفه‌کانه‌وه، نه‌گینا توخوا پیم بلیم.. نایه نه‌و دینه که وه‌ری ده‌گرین کام دینه؟ نه‌و دینه‌یه که عه‌قلی من پیی رازییه یان نه‌و دینه‌ی که عه‌قلی تو پیی رازییه؟! نا به‌م شیوه‌یه دین ده‌بیته شتیک به ویستی خۆمان وه‌ریگرین یان ره‌دی بکه‌ینه‌وه! بویه به هیچ شیوه‌یه‌ک نابیت عه‌قل بکه‌ینه داوه‌ریک له به‌ر ده‌ستی ده‌قه روون و دروسته‌کاندا.

علم‌العلیم وعقل‌العقل اختلفا من ذا الذي فيهما قد أحرز الشرفا
 العلم قال: أنا أحرزت غايته والعقل قال: أنا الرحمن بي عرفا
 فأفصح العلم إفصاحا وقال له بأينا الله في قرآنه اتصفا
 فأيقن العقل أن العلم سيُده فقبل العقل رأس العلم و انصرفا

واته: زانستی زانیاریک و عه‌قلی هۆشمه‌ندیک بوه جیاوازییان کام له‌وان پله و پایه و شکۆمه‌ندیان به ده‌ست هی‌ناوه، زانسته‌که گوټی: من نه‌و مه‌به‌سته‌یه‌م به

دهست هيناوه، عه قل گوتي: له ريگاي منه وه خه لکي خودايان ناسيوه

بويه زانسته که به دهريزينک دهريپري و گوتي: به کام له نيمه خوي گه وره له
قورئاندا وه صفی خوي کردوه، بويه عه قل زاني که وا زانست گه وره ی نه وه، پاشان
عه قل سهري زانستی ماچ کرد و بلاوه يان لي کرد.

په حمه تي خوا له (ابن القيم)^(١) کاتيک ده فهرمويت:

لا يستقل العقل دون هداية	بالوحي تأصيلا ولا تفصيلا
كالطرف دون النور ليس بمدرک	حتى يراه بكرة و أصيلا
نور النبوة مثل نور الشمس	للعين البصيرة فاتخذة دليلا
فإذا النبوة لم ينلک ضياؤها	فالعقل لا يهدیک قط سبيلا
طرق الهدى محدودة إلا على	من أم هذا الوحي والتنزيلا
فإذا عدلت عن الطريق تعمدا	فأعلم بأنک ما أردت وصولا
يا طالبا درک الهدى بالعقل	دون النقل لن تلقى لذاک دليلا

واته: هه رگيز عه قل سهريه خو نابيت به بي هيدايت به وهی له بناغه وه و به
دور و دريژي، وه کو چاويک به بي روناکی نابيني تا کو به يانيان و ئيواران ته ماشا
بکات، روناکی پيغه مبه رايتي وه ک روناکی روزه بو نه وه ی چاوه کان بيینن بويه
بيکه رابه ريک، نه گه ر پيغه مبه رايتي روناکی خوي پيت نه به خشي نه وا عه قل به
ته نها هه رگيز بو ريگا رينموييت ناکات، ريگا کاني هيدايت دياريکراون ته نها نه و
که سه نه بيت که پيشه وای نه م سرووش و قورئانه يه، نه گه ر به قه ستي له ريگا
لابدهيت نه وا بزانه که خوت نه تويستوه بگه يته جي، نه ی داواکاري هيدايت له
ريگاي عه قله وه به بي قورئان و فهرمووده بزانه که نه وه هه رگيز نابيته رابه رت.))

خوي گه وره ده فهرمويت: ﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا

وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ (الحشر: ٧) واته: هه رچی په يامبه ر ﷺ پتي دان

١ ((الصواعق المرسلة)) (٩٧٩/٣) ط العاصمة .

وهري بگرن، واته: - به چي فه رمانی پی کردن له هه رشتیکدا شه و جیبه جی بی بکن. ریشی له هه رشتی لی گرتن، ئیوهش دهستی لی هه لگرن و خوتان له خه شم و غه زه بی خوا بیاریزن به جیبه جیکردنی فه رمانه کانی و وازهینان له قه دهغه کراوه کانی به راستی خوا سهخت تۆله یه رقی له هه رکه سیك گرت رزگاری نابی)).

جا سوننه تی پیغه مبه ر ﷺ خوی له خۆیدا وه حی خودایه و پیغه مبه ری خۆشه ویست ﷺ باسی شه وه ی بو کردوین.

هه روه کو (أحمد) و (أبو داود) ریوایه تیان کردوه به سه نه دیکی (صحیح)^(۱) له فه رموده یه کی (المقدم ی کوری معد ی کرب) هوه که و پیغه مبه ری خوا ﷺ فه رمویه تی: ((ألا إني أوتيت الكتاب ومثله معه ، ألا يوشك رجل شبعان على أريكته يقول: عليكم بهذا القرآن فما وجدتم فيه من حلال فأحلوه، وما وجدتم فيه من حرام فحرموه، ألا لا يحل لكم لحم الحمار الأهلي، ولا كل ذي ناب من السبع ولا لقطة معاهد)) واته: خوی گه وره قورئانی پی به خشیوم و هاوشیوه که ی له گه لدايه (واته: سوننه ت) خه ریکه وای لی دیت که سیکی تیر له سه ر قه نه فه که ی دانیشته و ده لیت: ده ست بگرن به م قورئانه وه (واته: ته نها شه م قورئانه مان به سه) شه وه ی حه لال بوو تیایدا به حه لالی بزائن و شه وه ی حه رام بوو تیایدا به حه رامی بزائن، بزائن که و گوشتی گویدریزی مالی حه لال نییه بۆتان، له گه ل هه موو دپنده یه کی که لپه دار و دۆزراوه ی په یمان پندراوه کان)).

له ریوایه تیکی تردا که (الترمذی) و (ابن ماجه)^(۲) ریوایه تیان کردوه که و خۆشه ویست ﷺ فه رمویه تی: ((و إنما حرم رسول الله ﷺ كما حرم الله)) واته: دلنیا بن شه وه ی که پیغه مبه ری خوا ﷺ حه رامی کردوه هه روه کو شه وه یه چۆن خوی

۱ أخرجه أحمد (۱۳۰/۴) ، وأبو داود كتاب ((السنة)) ، باب ((في لزوم السنة)) (۴۶۰/۴) ، و صححه الشيخ الألباني في ((الصحيحة)) (۲۸۷۰) ، و ((صحيح الجامع)) (۲۶۴۳) .

۲ أخرجه الترمذی كتاب ((العلم)) ، باب ((ما نهى عنه أن يقال عند حديث رسول الله ﷺ)) (۲۶۶۴) وقال : ((حديث حسن غريب من هذا الوجه)) ، وابن ماجه في المقدمة (۱۲) ، وأحمد (۱۳۲/۴) ، و صححه الشيخ الألباني في ((صحيح سنن الترمذی ، وابن ماجه)) .

گه وره حه رامي كرديت)) .

له شيرينترين و رازاوه ترين قسه كانی ئيمامي (الشوكانی) نهويه كه ده لیت^(۱) :
 ((جيگير بوونی به به لگه دانانی سوننه و سه ربه خو بوونی له دانانی حوكمه
 شه رعيه كاندا به كيكه له پيوستيه دينيه كان و هيچ كه سيك له وهدا جياواز نييه
 ئيلا كه سيك نه بي كه له ئيسلامدا هيچ پشكيكي نه بيت)) .
 بويه هيچ كه سيك ناتوانيت له قورئان تيگات به بي سوننه، ئيلا ده بي
 بگريينه وه بو نه و كه سه ي كه قورئانی به سه ردا دابه زيوه كه ئه ويش پيغه مبهري
 نه كرمه .

بويه ده ليم: نه م قوناغه - له نيشانه كانی قيامهت - ناكريت و نابيت هيچ
 ياسايهك له و ياسايانه ي كه ئيستا حوكممان ده كه ن حوكمی تيدا بكات، چونكه
 كاره كه جياواز ده بيت، هه روه ها خو مان به و ريزه ندييه وه خهريك ناكهين، چونكه
 نه گه ر نيشانه يهك له نيشانه گه روه كان ده ركه ویت ئه و نه و دواي نيشانه كان به
 دوايدا دين و ده رده كه ون هه روه كو خوشه ويست . باسی كرډوه .

ئيمامي نه حمده له (مسند) هكهيدا و الحاكم له (مستدرک) هكهيدا و جگه له وان^(۲)
 ريوايه تيان كرډوه له فهرمووده ي (عبدالله ي كوپي عمرو) كه وا پيغه مبهري خوا^(۳)
 فهرموويه تي: ((الآيات خَرَزَات منظومات في سلك، فَإِنْ يُقَطَّع السِّلْكُ يَتَّبِعْ بَعْضُهَا
 بَعْضًا)) واته: نيشانه كان وهك ده نكه كانن له ده زويه كدا هونراونه ته وه، نه گه ر
 ده زوه كه بچرا نه و شويني به كتر ده كه ون)) .

جا به كه م نيشانه يهك بانگه شه ي گوپيني حالئ سه ر زه وي ده كات: ده رچوونی
 ده ججاله .

ئايه ده ججال كتيه ؟

حه ز ده كه م لي ره دا بلیم: زۆربه ي موسلمانان هيچ شتيك ده رياره ي ده ججال

۱ - (إرشاد الفحول) (۵۳۰) .

۲ - أخرجه أحمد (۲ / ۲۱۹) ، والحاكم (۴ / ۵۲۰) عن عبدالله بن عمرو، وله شاهدٌ عن أبي هريرة ، أخرجه ابن
 حبان (۶۸۳۳) ، والطبراني في ((الأوسط)) (۴۲۷۱) وله شواهد أخرى، صححه بها الألباني في ((الصحيحه))
 (۱۷۶۲ ، ۲۲۱۰) و ((صحيح الجامع)) (۲۷۵۵) .

نازان، به لگو هه نديكيان ده لئين: نه مانه هه موو نه فسانه ن! ئيمه وا له سه رده مي نه نته رنيت و ئوتومدين، براي به ريزم... نه وهش بزانه كه له نيشانه كانى ده ركه و تنى ده ججال نه وهيه خه لكى واز له باسكردنى نه و بهيئن، هه روه ها زانايان و بانگه وازكاران له سه ر مينبه ره كان باسى ناكه ن^(۱)، به راستى ئهم ئوممه ته ده ججاليان له ياد كړوه ئيللا مه گه ر كه سانيك نه بيت خوا ره حمى پي كړد بيتن. ليره دا پرسىاريك ده كريت: ئايه ده ججال مروغه يا خود جنوكه يه؟ ئايه نه و مروغيكه له نه وه كانى ئاده م؟ به لئ: نه و مروغه و ئاده ميزاده!

ئايه بؤ ناو نراوه به (المسيح الدجال)؟

وه لاهمه كه نه وهيه كه پيغه مبه ري خوا عليه السلام باسى كړوه ((الدجال ممسوح العين)) واته: ده ججال چاوى سراوه ته وه و رهش بوه ته وه))، ((الدجال): له داپوشين و گومپا كړدن و دروكړنه وه هاتوه، چونكه نه و حق و ناحق تيكه ل ده كات، ناو نراوه (المسيح) نه ك (المسيح) چونكه نه و گومپا كهر و دروژن و خه له تينه ري خه لكيه ئيللا كه سانيك نه بيت كه خوا ره حمى پي كړد بيتن. له سه ر رووى زه ويدا هيچ فيتنه يه ك نيه له و روژه وه كه خواى گه وړه ئاده مي دروستكړدوه تاكو روژى قيامت ترسناكتر بيت له فيتنه ي ده ججال!!

هه روه كو له (صحيح البخارى)^(۲) دا هاتوه له فه رموده ي (أم سلمه) ي خي زانئ پيغه مبه ري خوا عليه السلام ده فه رمويت: ((استيقظ النبي صلى الله عليه وسلم ذات ليلة فقال: ((سبحان الله، ماذا أنزل الليلة من الفتن، وماذا فتح من الخزائن، أيقظوا صواحب الحجر — يريد به أزواجه — حتى يصلين، فرب كاسية في الدنيا عارية في الآخرة)) واته: شه ويكيان پيغه مبه ري خوا عليه السلام له خه وهستا و فه رمووى: پاكي و بيگه ردى بؤ خوا، نه مشه و

۱ - كما في حديث الصعب بن جثامة أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لا يخرج الدجال حتى يذهل الناس عن ذكره، وحتى تترك الأئمة ذكره على المنابر)) أخرجه عبدالله بن أحمد في ((نوائد المسند)) (٧١/٤) والطبراني في ((مسند الشاميين)) (٩٩٢) وقال الهيثمي في ((المجمع)) (٢٣٥ / ٧) : رواه عبدالله بن أحمد من رواية بقية عن صفوان بن عمرو، وهي صحيحة، كما قال ابن معين، وبقيّة رجاله ثقات))، ذكره الشيخ الألباني في ((قصة المسيح الدجال)) (٣٠) .

۲ - أخرجه البخاري كتاب ((العلم))، باب (العلم والعظة بالليل) (١١٥) و (٦٢١٨) .

چي شتيك له فيتنهكان دابه زيوه، ثايه چي شتيك له گه نجينهكان كراونه ته وه، خيزانه كانم هه لسينن بؤ ته وه ي نويز بكن، رهنكه كه سيكي داپوشراو له دونيادا ريووت بيت له دواروژدا)).

مه به ست و به لگه له فهرمووده كه دا ته وه يه: كه ده فهرمويت: ((ماذا أنزل الليلة من الفتن، وماذا فتح من الخزان؟)).

به لكو له (صحيح مسلم)^۱ دا هاتوه له فهرمووده ي (ابو هريره) وه كه وا پيغه مبهري خوا^۲ فهرموويه تي: ((بَادِرُوا بِالْأَعْمَالِ فِتْنًا كَقَطْعِ اللَّيْلِ الْمَظْلَمِ، يَصْبِحُ الرَّجُلُ مُؤْمِنًا وَيَمْسِي كَافِرًا، أَوْ يَمْسِي مُؤْمِنًا، وَيَصْبِحُ كَافِرًا، يَبِيعُ دِينَهُ بَعَرَضٍ مِنَ الدُّنْيَا)) واته: به كرده وه ي چا كه پيشبركي بكن پيش ته وه ي تاقيركنه وه دابه زيته سهر هره يه كيكتاندا وه كو پارچه يه ك له شه وه زهنگي تاريك، كه روژ ده بيتته وه كابر ئيمانداره و كه چي ئيواره ي به سهر دا ديت كافر بوه يان كه ئيواره ديت ئيمانداره و كاتي روژ ده بيتته وه كافر بوه دينه كه ي خوي ده فروشيت به شتيكي بي نرخی دنيا)) ته ي په روه ردگارمان بمانپاريته .. بمانپاريته ... !!

له (صحيح مسلم)^۲ دا هاتوه له فهرمووده ي (عبدالله ي كوري عمرو) وه كه ده فهرمويت: ((كنا مع رسول الله ﷺ في سفر فنزلنا منزلاً، فمنا من يصلح خباءه، ومنا من ينتضل، ومنا من هو في جشره، إذ نادى منادى رسول الله ﷺ: الصلاة جامعة، فاجتمعنا إلى رسول الله ﷺ، فقال: ((إنه لم يكن نبي قبلي إلا كان حقاً عليه أن يدل أمته على خير ما يعلمه لهم، وينذرهم شر ما يعلمه لهم، وإن أمتكم هذه جعل عافيتها في أولها، وسيصيب آخرها بلاء وأمر تنكرونها، وتجيء فتنة فيرفق بعضها بعضاً، وتجيء الفتنة، فيقول المؤمن: هذه مهلكتي، ثم تنكشف، وتجيء الفتنة فيقول المؤمن: هذه هذه، فمن أحب أن يرحل عن النار ويدخل الجنة، فلتأته منيته وهو يؤمن بالله واليوم الآخر، وليأت إلى الناس الذي يحب أن يؤتى إليه)) واته: له سه فهرميكدا له كه ل پيغه مبهري خوا^۳ دابووين ﷺ له جيگايه كدا دابه زين و لاماندا،

۱- أخرجه مسلم كتاب ((الإيمان)) باب (الحث على المبادرة بالأعمال قبل تظاهر الفتن)) (۱۱۸).

۲- أخرجه مسلم كتاب ((الإمارة)) باب (وجوب الرقاء ببيعة الخلفاء الأول فالأول)) (۱۸۴۴).

تياماندا هه‌بوو چادر و خټو ته‌كه‌ى چاك ده‌كرد و تياماندا هه‌بوو تير و رمه‌كه‌ى چاك ده‌كرد و تيژى ده‌كرد و تياماندا هه‌بوو ولاخه‌كه‌ى ده‌له‌وه‌راند، بانگكاريك له لايه‌ن پټغه‌مبه‌رى خوداوه عليه‌السلام بانگى كرد و فه‌رمووى: ((الصلاة جامعة)) بۆيه ئيمه‌ش له ده‌ور و به‌رى پټغه‌مبه‌رى خوا عليه‌السلام كو بووينه‌وه، پټغه‌مبه‌رى خو شه‌ويستمان عليه‌السلام فه‌رمووى: هيچ پټغه‌مبه‌ريك له پيش من نه‌هاتوه ئيللا له سه‌رى بوه كه رينمايى ئوممه‌ته‌كه‌ى بكاته‌وه بۆ هه‌ر چاكه‌يه‌ك بۆيان كه بيزانئيت و ئاگاداريان بكاته‌وه له هه‌ر خراپه‌يه‌ك بۆيان، كه بيزانئيت و ئه‌م ئوممه‌ته‌هه‌ر وه‌نگ و بۆى له سه‌ره‌تاكه‌يدايه و كوټايبه‌كه‌ى توشى به‌لا ده‌بن و توشى چه‌نده‌ها كيشه ده‌بن كه ئينكارى لى ده‌كه‌ن، فيتنه‌ى وا ديت يه‌كترى ناسك ده‌كه‌نه‌وه (واته: هه‌ر فيتنه‌يه‌ك ديت و ئه‌وه‌ى پاش ئه‌و له‌و خراپتر و گه‌وره‌تره)، فيتنه‌ ديت و كه‌سى نيماندار ده‌لئيت: به راستى ئه‌م فيتنه‌يه به هه‌لاكه‌تما ده‌بات و له ناوم ده‌بات، ئه‌مجار ئه‌و فيتنه‌يه‌ى له سه‌ر لاده‌چيت و فيتنه‌يه‌كى تر ديت و نيماندار ده‌لئيت: ئه‌مه ئه‌مه (واته: ئه‌مه به راستى به هه‌لاكه‌تما ده‌بات) هه‌ر كه‌سى ده‌يه‌وى له ئاگر رزگارى بيت و بچيت به هه‌شته‌وه با كاتى ده‌مرئيت باوه‌رى به خوا و رۆژى دوايى هه‌بيت و بروات بۆ لاي ئه‌و كه‌سانه‌ى كه پينى خو شه‌ بچيت بۆ لايان))

له‌گه‌لا ئه‌وه‌شدا ده‌لئين: هيچ فيتنه‌يه‌ك نيه له فيتنه‌ى ده‌ججال تر سناكتر بيت، هه‌روه‌كو پټغه‌مبه‌رمان عليه‌السلام ده‌فه‌رموئيت كه له ((صحيح مسلم))^۱ دا هاتوه له فه‌رمووده‌ى (عمران ي كورپى حصين) هه‌وه:

((ما بين خلق آدم إلى قيام الساعة أمر أكبر من الدجال)) واته: هيچ كاريك له نتيوان دروستكردنى ئاده‌مه‌وه، تاوه‌كو هه‌ستانى قيامه‌ت له ده‌ججال گه‌وره‌تر نيه)).

هه‌روه‌ها ابن ماجه له (سنن) هه‌كه‌يدا و الحاكم له (مستدرک) هه‌كه‌يدا و الطبراني له (الكبير) دا و جگه له وان^۲ له فه‌رمووده‌ى (أبى أمامه الباهلي) يه‌وه ريوايه‌تيان كردوه

۱ - أخرجه مسلم (۲۹۴۶) .

۲ - أخرجه ابن ماجه (۴۰۷۷) والحاكم (۸۶۲۰) والطبراني في (الكبير) (۱۴۶/۸) وابن أبي عاصم في (الأحاديث والمثنوي) وسنده ضعيف، وله شواهد صححه بها الشيخ الألباني في ((قصة المسيح الدجال)) و ((صحيح الجامع)) (۷۸۷۵) .

که‌وا پيغه‌مبه‌ري خواجۀ فەرموويي تي: ((إِنَّهٗ لَمْ تَكُنْ فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ مِنْذُ ذَرَأَ اللَّهِ ذَرِيَّةَ آدَمَ أَعْظَمَ مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَالِ، وَإِنْ اللَّهُ لَمْ يَبْعَثْ نَبِيًّا إِلَّا حَذَرَ أُمَّتِهِ الدَّجَالَ، وَأَنَا آخِرُ الْأَنْبِيَاءِ وَأَنْتُمْ آخِرُ الْأُمَمِ، وَهُوَ خَارِجٌ فِيكُمْ لَا مُحَالَةَ وَإِنْ يَخْرُجُ وَأَنَا بَيْنَ ظَهْرَانِكُمْ فَأَنَا حَجِيجٌ لِكُلِّ مُسْلِمٍ، وَإِنْ يَخْرُجُ مِنْ بَعْدِي فَكُلُّ امْرِئٍ حَجِيجٌ نَفْسِهِ، وَاللَّهُ خَلِيفَتِي عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ)) واته: به‌راستی هەر له‌و کاته‌وه خوای گه‌وره وه‌چي ئاده‌می دروست کردوه، له‌سه‌ر پووی زه‌ویدا هیچ فیتنه‌و تاقیکردنه‌وه یه‌کی گه‌وره‌ترو سه‌خت تر له‌ فیتنه‌ی ده‌ججال نه‌بوه، خوای گه‌وره هیچ پيغه‌مبه‌ريکی نه‌ناردوه ئیلا ئوممه‌ته‌که‌ی وریا کردۆته‌وه له‌ مه‌ترسی ده‌ججال، من كوټايي پيغه‌مبه‌رانم و ئیوه‌ش كوټايي ئوممه‌تانن. که‌واته گومانی تیدا نییه که ده‌ججال له‌ ناو ئیوه‌دا و له‌ سه‌رده‌می ئیوه‌دا ده‌رده‌که‌وێت. نه‌گه‌ر له‌ کاتی‌کدا ده‌رکه‌وێت من له‌ ناوتاندايم، ئه‌وه من له‌ پری هه‌موو موسوڵمانان به‌ره‌نگاری ده‌بمه‌وه و به‌لگه‌و نیشانه‌ پوچه‌له‌ کانی هه‌لده‌وه‌شیتمه‌وه، به‌لام ئه‌گه‌ر له‌ دواي من ده‌رکه‌وت ئه‌وه هه‌ر موسوڵمانه و پارێزگاری له‌ خوێ ده‌کات، به‌ئه‌ندازه‌ی عیلم و یه‌قینی به‌ خوا په‌یامه‌که‌ی له‌ به‌رامبه‌ری ده‌وه‌ستیت، به‌لام دواي منیش په‌روه‌ردگار پارێزه‌رتان ده‌بیئت)).

به‌ راستی فەرمووده‌یه‌کی زۆر ناسک و نایابه هه‌رچه‌نده باسی چه‌ند فیتنه‌یه‌کی ترسناکی تیدایه به‌لام لایه‌نیکی زۆر به‌بایه‌خمان بۆ ده‌رده‌خات له‌ لایه‌نه‌کانی سۆز و میهره‌بانی پيغه‌مبه‌ری ئه‌کرم ﷺ، به‌رانبه‌ر به‌ ئه‌م ئوممه‌ته‌ پیرۆزه... ئوممه‌تی یه‌کتا په‌رسی... ئوممه‌تی (محمدی کوپی عبدالله) ﷺ به‌ راستی مه‌زنترین و پاکترین و ریزدارترین ئوممه‌ته... دنیابن هه‌روه‌ها به‌ پیرۆزترین و باشترین ئوممه‌ت ده‌می‌نیت‌وه تاكو رۆژی دواي هه‌رچه‌نده ئیستا و له‌م کاته‌دا به‌ قوناغی لاوازی و بیهێزیدا تیده‌په‌ریت... داوا له‌ خوا ده‌که‌م به‌ جوانترین شیوه بیگی‌ریت‌وه سه‌ر راستی و عیززه‌ت... هه‌رخۆی پشت و په‌نامانه و توانای به‌ سه‌ر هه‌موو شتی‌کدا هه‌یه...

ده‌ئیم: له‌ به‌ر ترسناکی و سامناکی ئه‌م فیتنه‌یه پيغه‌مبه‌ری ئه‌کرم ﷺ به‌و په‌ری وردی و روونییه‌وه بۆی باس کردوین، چونکه فیتنه‌که له‌وپه‌ری ترسناکی و

سامنا كيدايه، تاكو واي ليها توه و ده توانين هه ر به بينيني ده ججال به بي دواكه وتن بيناسينه وه، نه مه شه كار و نه ركي زانايانه بو گواستنه وه ي نه و زانيارiane، پيويسته له سهريان نه و راستيiane له پيغه مبهري نه كره مه وه ﷺ بو نه م نوممه ته ي باس بكن له باسكردني وه سفي ده ججال، ثايه خو شه ويست ﷺ چي فه رموه ؟

نيمامي (بوخاري و موسليم) ريوايه تيان كردوه له فه رموده ي (عبدالله ي كوري عمر) هه وه ده لئيت: ((قام رسول الله في الناس فأثنى على الله بما هو أهله، ثم ذكر الدجال، فقال: ((إني لأُنذركموه، وما من نبي إلا وقد أُنذره قومه، لقد أُنذره نوح قومه، ولكن أقول لكم فيه قولاً لم يقله نبي لقومه: تعلموا أنه أعور، وأن الله تبارك و تعالی ليس بأعور)). واته: پيغه مبهري خوا ﷺ هه ستا و وتاري له ناو خه لكيدا خو ينده وه، سه ره تا سوپاس و ستايشي خوي په روه دگاري كرد به وه ي كه خوي شايبسته ي نه و وه سف و سه نايه يه، نه مجار باسي ده ججالي كرد و فه رموي: ((من ناگادارتان ده كه مه وه له ده ججال، هيچ پيغه مبهري نه هاتوه ئيلا نوممه ته كه ي خوي لي ناگادار كردوه ته وه، نوح پيغه مبهري ﷺ ناگاداري نوممه ته كه ي كردوه وه، به لام من شتيك ده رباره ي نه و به ئيوه ده لئيم كه هيچ پيغه مبهري به نوممه ته كه ي نه گوتوه، بزنان و ناگادارين كه ده ججال چاويكي كويته، خوي په روه دگار به هيچ شيوه يه ك كويتر نيبه)).

به رزي و به پزي بو خوي په روه دگار، پاكي و بيگه ردي بو نه وه له هه موو له يه كچوونيك و له يه كچواندنك و له هه ر كه م و كووپيه ك، ده ججال چاويكي كويته و سپاوه ته وه و رهش كراوه ته وه، (عين طافئة) واته: روناكي تيدا نه ماوه، يان (عين طافية) واته: عه يبداره، هه ردو له و وشانه ته واوون.

خوي گه وره ده فه رموي: ﷻ اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورٍ كَمِشْكُورٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيُّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبْرَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ

مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَلَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣٥﴾ (النور: ۳۵) واته: هر خواجه نوور و رووناکی ناسمانه کان و زهوی، نمونه ی نوور و رووناکی نه و خواجه وهك تاقیكه كه چرایه کی گه وره ی پرشنگذاری پر نووری تیدا هه لکراییت، چراکه ش له ناو چوار چپوهیه کی پاکی دره وشاوه ی شووشه یه کدا بیت، شووشه که ش وهك نه ستیره یه کی پرشنگذار و گه ش بیت، چراکه له دار (زهیتون) یکی به فه پو به بهرکه وت روژ و سوتهمه نییه که ی وه ریگری، داره که شی نه هه میشه له بهر خورگه یه تا به دریژی روژ خور لیی بدا نه هه میشه ش له نساو و سیبه ردایه تا هه رگیز خور لیی نه دات به لکو له شوینی کدا روابیت خورانگه ز نه بی و به هه میشه ش سهوز و جوان بیت، روژنه که شی نه وهنده پاک و پاکژ بیت نزیک بیت هه ر له خویه وه گر بگری، به بی نه وه ناگریشی بهرکه وی چونکه زهیتی ره سەن نه وهنده جوانه کاتی سهیری نه که ی ده لیت بی نه وه ناگری تخون که وی خوی داگریسی کاتی ناگریشی نه گاتی شوله وروناکیه که ی زیاتر نه بیت دلی باورپه درانیش ناوایه به نوور و رووناکی خوا دانه گیری پش نه وه ریوینی و شاره زا بگری هه ر کاتیکیش باسی نیسلامی بو کرا و ریما بو نه واه به زوویی به ره و ریگه ی راست نه پواو هیدایه ت نه بی، رووناکی له سه رووناکی، تاقه که، چراکه، شووشه که، زهیته پاکه که، نه مانه هه ر هه مووی نه بنه هوی زیده رووناکی و بریقه ی چراکه، بی گومان خوا ویستی له هه ر که سیک بی نه واه ریتموونی نه کات بو نوور و رووناکی خوی، خوا هه میشه بو خه لکی نمونه دینیتته وه بو نه وه ی باشت و چاکتر تی بگن، هه روه ها خوا به هه موو شتیک زانا و ناگاداره نه زانی کی شایسته ی هیدایه ته)).

هه روه ها پیغمبری خوا ﷺ ده فهرمویت هه روه کو له ((صحيح مسلم)) هاتوه له فهرموده ی (أبو موسى الأشعري)) یه وه: ((إن الله ﷻ لا ينام، ولا ينبغي له أن ينام، يخفض القسط ويرفعه، يرفع إليه عمل الليل قبل عمل النهار، وعمل النهار قبل عمل الليل، حجاب النور، لو كشفه لأحرقت سبحات وجهه ما انتهى إليه بصره من خلقه)) واته: خوی گه وره هه رگیز ناخه ویت، شیاو و گونجاو نییه نه و بخه ویت،

^۱ - أخرجه مسلم (۱۷۹)

ته رازووي كرده وه كانی مړوځ به رز ده كاته وه و نزمی ده كاته وه، كرداری شه وانه ی پیش كرداری روځی بڼ به رز ده بیته وه و كرداری روځانه ی پیش شه و بڼ به رز ده بیته وه، په رده كه ی زاتی خوا روناكییه، نه گه ر نه و په رده لابیات نووری رووخساری هه موو دروستكراوانه ده سوتینیت كه بینایی پیی ده گات (واته: هه موو بوونه وهر)) .

له جوانترین و ناسكترین شت له م بابه ته دا خویندییتمه وه نه وه یه كه نیمامی (بوخاری و موسلم) ^۱ له فهرموده ی (ابن مسعود) وه ریوایه تیان كړدوه ده لیت: ((جاء خبر من الأخبار إلى رسول الله ﷺ فقال: يا محمد، إنا نجد: أن الله يجعل السموات على إصبع، والأرضين على إصبع، والشجر على إصبع، والماء والثرى على إصبع، وسائر الخلاق على إصبع، فيقول: أنا الملك، فضحك النبي حتى بدت نواجذه، تصديقا لقول الخبر، ثم قرأ رسول الله ﷺ: ﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَنَهُ وَعَنَّا عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ (الزمر: ۶۷) واته: زانایه ك له زاناكانی جووله كه هات بڼ لای پیغه مبهری خواﷺ گوټی: نه ی محمد... نیمه له كتیبه كانی خوماندا بینومانه كه: خوی گه وره هه موو ئاسمانه كان له سهر په نجهیه كی داده نا و زهوی له سهر په نجهیه ك و دار و درهخت له سهر په نجهیه ك و ئاو و خاك له سهر په نجهیه ك و هه موو دروستكراوه كانی تر له سهر په نجهیه ك، ده لیت: من پادشام... بویه پیغه مبهری خواﷺ پیکه نی ناوه كو ددانه كانی دهر كه وت وه كو پشتگیری كردن و راستكرنه وه ی قسه ی نه و زانایه، پاشان پیغه مبهری خواﷺ نه و ئایه ته ی خوینده وه كه ده فهرمویت: ﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَنَهُ وَعَنَّا عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ واته: نه وانه وه كو پیویست خویان نه ناسی و ریزيان لی نه گرت، نه گینا چوڼ هاوه لیان بڼ داده نا؟ له روځی قیامه تدا زهوی هه موو له ناوده سستی نه و دایه و ئاسمانه كانیش پیچراونه ته وه و به ده سستی راستیه وهن، خوا پاك و بلند هه و شتانه نه وان نه یكه نه هاوبه شی)).

۱- أخرجه البخاري (۴۸۱۱) ومسلم (۲۷۸۶) .

ته ماشاكن چؤن پيغه مبهري خواص^۱ ته م سله يه به جواني روون ده كاته وه .
 ئيمامي (بوخاري و موسليم)^۲ له فهرموده ي (انس ي كور ي مالك) ه وه
 ريوايه تيان كردوه كه وا پيغه مبهري خواص^۳ ده فهرمويت: ((الذجال ممسوح العين
 مكتوب بين عينيه كافر)) واته: ده جبال چاوي سراوه ته وه و ره شپوه ته وه و له نيو
 دوو چاوه كانيدا نوسراوه كافر)).

له ريوايه تيكي تر دا كه له (صحيح مسلم)^۴ دا هاتوه كه وا فهرمويه تي: ((كفر -
 پيغه مبهري خواص^۵ پيت به پيت خوئيند يه وه و فهرموي: - ك ف ر))
 له ((صحيح مسلم))^۶ دا هاتوه له فهرموده ي (حذيفة ي كور ي اليمان) ه وه
 كه وا پيغه مبهري خواص^۷ فهرمويه تي: ((مكتوب بين عينيه كافر، يقرؤه كل مؤمن
 كاتب و غير كاتب)).

مه به ستي نه وه به كه نه وشه يه له نيوان هردوو چاويديا ده خوئينتته وه نه
 كه سه خوئينده وار بيت يا نه خوئينده وار، چونكه خواي په روه رديگار يارمه تي ده دات
 به هوي باوه په كه يه وه به خوا و پيغه مبهري كه ي خواص^۸ به خوئيندنه وه ي نه وشه يه كه
 له نيو چاوي ده جبال دا نوسراوه .

نه ي خودايه .. دله كانمان پر بكه له باوه و باوه پارمان بكه، نيمه و نيوه له
 هه موو فيتنه يه ك بپاريزيت چ فيتنه كه ناشكرا بيت يان شاروه .

له ريوايه تيكي تر دا كه له ((صحيح مسلم))^۹ دا هاتوه: ((مكتوب بين عينيه كافر
 يقرؤه كل مسلم)) واته: له نيوان هردوو چاويديا نوسراوه كافر و هه موو موسلماننيك
 ده يخوئينتته وه)).

براكانم.... رهنكه مرقفيك بتوانيت هه موو دونيا پر بكات له قسه و هاوار و
 نوسين، هه موو دونيا پر بكات له زانست و زانباري به لام له سه ره مه رگدا ناتوانيت
 وشه ي يه كتاپه رستي بلت: لا اله الا الله .. كه چي له ولاشه وه پياويكي نه خوئينده وار

۱ - أخرجه البخاري (۷۱۳۱) و (۷۴۰۸) ومسلم (۱۰۳/۲۹۳۳) .

۲ - أخرجه مسلم (۲۹۳۳/۱۰۲) .

۳ - أخرجه مسلم (۲۹۳۴/۱۰۵) .

۴ - أخرجه مسلم (۲۹۳۳/۱۰۳) .

له باوكه باش و چاكه كانمان، دايكتك له دايكه پاكه كانمان خاوه نى فيتره ټيكي پاك
له سهره مهرگدا ده لټت: لا اله الا الله، محمد رسول الله.

پزيشكتك له پزيشكه برينسازه خوښه ويسته كانمان سويندى بڼ خواردم و گوتى:
كابرايهك له نه هلى قورئانيان بڼ هيټام به مه به سستى نه شته رگه رى كردنى، ته مهنى له
حه فتا سال ټټپه پيښوو، رووى وهكو مانگى چوارده دهره وشايه وه، هه موو ريشى
سپى و جوان بو، ده لټت: بېنيم كابرا ده سستى به گريان كرد، پټم گوت: باوكى
به پټم... بڼ ده گرى له كاتيكدا تو نه هلى قورئان و كه سيكي ديندارى؟ نه وېش پټى
گوت: كورپى شيرينم... من له مردن ناترسم، به لام من له بټه و شكه ر (بهنج) ده ترسم!
نه وېش گوتى: نايه بڼ له (بهنج) ده ترسيت؟ گوتى: له وه ده ترسم له و كاته دا عه قلم
له ده ست بدهم و چيتر نه توانم ويردى قورئانى روژانه ى خوڼم بخوټم! پټم گوت:
روژانه چنه ده خوټنټ؟ گوتى: هه موو پوژيكت پټنج جوزئى قورئان ده خوټنمه وه —
هه موو هه فته يهك جارټك قورئان خه تم ده كات — پاكي و بى گهردى بڼ خوا!!
پزيشكه كه پټى گوتم:

خوزگه م ده خواست له و كاته دا زه وى شه قى بېردايه و منى نوقم بگردايه،
كابرايهك ته مهنى له هه فتا سال زياتره و ده گرى، چونكه له وه ده ترسيت ويردى
روژانه ى قورئانى له ده ست دهر بچيټ، له كاتيكدا نه و خه ريكي نه شته رگه ريبه!
پزيشكه كه گوتى: ده ستم كرد به قسه كردن و پټم گوت: انشاء الله — خواى گه وره
پايه دارت ده كات، به رده وام دلنيام ده كرده وه به قسه و گوفتارى شيرين، نه مجار
سوټندى بڼ خواردم و گوتى: سوټند به خوا... كوټه لټك پزيشكم هيټاو هه موويانم
له سهر نه ورووداوه كرده شايه ت، چونكه من هه رگيز باوه پم نه ده كرد له م
سهرده مه دا و له نيو خه لكيدا شتى وا روو بدات، پټم گوت: چى روويدا؟ پټى گوتم:

كابرا به وانى گوت: (بهنج) م پټى مه دن تاكو ده ست به خوټندنه وه ى ويردى
قورئانى روژانه كه م ده كه م، كاتى نه م كابرايه ده سستى به خوټندنه وه كه ى كرد،
پزيشكى تايبه ت به (بهنج) هاته رووړه وه و بهنجه كه ى ليټدا، سوټندى بڼ خواردم به
خوا نه م كابرايه له خوټندنه وه ى قورئان نه بووه له كاتى نه نجامدانى

نه شته رگه ريبه كه دا و تاكو ته واو بوونی نه شته رگه ريبه كه و به ناگا هاته وه كه چي
 نه و به رده وام قورئانی ده خوینده وه !! نايه تاكو ئیستا و له م سهرده مه دا شتی وات
 بینیه له ناو خه لکیدا روو بدات؟! به راستی نه وه فیتره تی پاک و بیگه رده، نه و
 دلّه روناک یه كه به روناکی قورئان روناك بوه ته وه.

داوا له خوا ده كه م دامه زراومان بكا و ریگای راستیمان نیشان بدات و یارمه تیمان
 بدات و دلسۆزیمان پی ببه خشیئت.

جا كیشه كه له ویدا جیاوازه، نه و باوه پداره ی كه خوینده واری نییه نه وا خوا ی
 گه وه یارمه تی ده دات بۆ خویندنه وه ی نه و وشه یه ی نیو چاوانی ده ججال كه
 نوسراوه: كافر...

برا ریژداره كانم.... به راستی نه و فیتنه یه فیتنه یه کی سه خته ... هه روه كو چۆن
 پیغه مبه ری خواﷺ و هسفی بۆ كردووین له فهرمووده یه کی دوور و درێژدا، له
 فهرمووده ی (النواس ی كوپى سمعان) هوه و له (صحیح مسلم)^۱ دا هاته: كاتى كه
 هاوه لان پرسیار له خۆشه ویستی خوا ده كه نﷺ ده باره ی نه و ماوه یه ی كه
 ده ججال له سهر زه ویدا ده مینیتنه وه، پیغه مبه ری خواﷺ فهرمووی: ((أربعون
 يوماً)) واته: چل پۆژ... واته: ده ججال له ماوه ی نه و چل رۆژه دا هه موو سهر زه و
 ده گه پیت ته نها هه ردوو شارى مه ككه و مه دینه نه بیئت، ده لیئت: ((يوم كسنة)) و یوم
 كشه ر، و یوم كجمعة، و سائر أيامه كایامكم)) واته: پۆژیکیان وه كو سالیك وایه و
 پۆژیکیشیان وه كو مانگیكه و پۆژیکی تریشی وه كو هه فته یه كه، نه و پۆژه كانی
 تریش وه ك پۆژه كانی ترتانه)).

به لام هاوه لان سه رقالي شتیکی ترن نه ویش نه وه یه ... ((قالوا: يا رسول الله،
 فذلك اليوم الذي كسنة أتكفينا فيه صلاة يوم؟)) واته: فهرموویان: نه ی پیغه مبه ری
 خواﷺ نه و پۆژه ی وه كو سالیك وایه، ئایا نوپۆژی ته نها یه ك پۆژی تیادا به سه ؟)).
 ته ماشاكه كیشه و خه می نه وان له و رۆژه دا چیه ؟ نوپۆژه... ((قال: لا، اقدروا له
 قدره)) واته: فهرمووی: نه خیر، به لكو نه دازه ی بۆ دیاری بکه ن)). واته: چۆن له

هر بيست و چوار سه‌عاتي‌كدا پينج نويژ ده‌كريټ به‌هه‌مان شيوه‌ش له هه‌موو بيست و چوار سه‌عاتي‌كي ئه‌و روزه‌دا پينج نويژ بكن.

((القاضي عياض)^۱ ليره‌دا تيبينييه‌كي هه‌يه و ده‌ليټ: ((ئهم حوكمه تايبه‌ته به ئهم روزه‌وه كه له لايه‌ن خاوه‌ني شه‌ريعه‌ته‌وه هاتوه (ﷺ)).

پاشان هاوه‌لان پرسياركي تري لي ده‌كهن... ((قلنا: يا رسول الله، وما إسراعه في الأرض؟ قال: ((كالغيث استدبرته الريح فيأتي على القوم، فيدعوهم فيؤمنون به، ويستجيبيون له، فيأمر السماء فتمطر، والأرض فتنبث)) واته: فهرمويان: خيراييه‌كه‌ي له زه‌ويدا چونه؟. (ئيوه‌ش ته‌ماشاي ئه‌و ره‌وانبيرييه‌ي پيغه‌مبه‌ركهن (ﷺ) فه‌رموي: وه‌كو بارانيكه كه بايه‌كي له پشته‌وه بيت و پالي پيوه بنى نه‌ويش ديټ به لاي خه‌لكانيك و بانگيان ده‌كات و نه‌وانيش باوه‌ري پي ده‌هين، پاشان فه‌رمان ده‌كات ه ناسمان باران ببارينيټ ؛ بويه يه‌كسه‌ر ده‌باريت، فه‌رمان به زه‌وي ده‌كات پوه‌ك بپوينيټ، يه‌كسه‌ر ده‌پويټ)).

به‌لام كه‌سي باوه‌ردار هه‌موو نه‌وانه هيچ له باوه‌ره‌كه‌ي كه‌ل ناكات، كاريگه‌ري له سه‌ر نابيت، چونكه نه‌خشه و پلانيكي هه‌يه كه پيغه‌مبه‌ره دلسوزه‌كه‌ي (ﷺ) بوي دارپزاوه و هه‌موو بابته‌كاني بۆ باس كردوه، هيچ گومان و دوو دلي و سه‌رليشيوانيكي نيه، هه‌موو زانياريه‌كي هه‌يه ده‌رياره‌ي هه‌موو رووداوه‌كان كه رووده‌دن تاكو رۆژي دوايي چونكه ئه‌و باوه‌ري به خوا و پيغه‌مبه‌ره‌كه‌ي هيتاوه (ﷺ) و سوننه‌تي خويندوه‌ته‌وه و شاره‌زاي بوه، ده‌زانيت خاوه‌ني سوننه‌ت چي فه‌رموه.. ئه‌و كه‌سه‌ي كه هه‌رگيز له خووه قسه ناكات - دايك و باوك و روح فيداى بيت (ﷺ) .

((فيأتي على القوم، فيدعوهم فيؤمنون به، ويستجيبيون له، فيأمر السماء فتمطر، والأرض فتنبث، فتروح عليهم سارحتهم أطول ما كانت ذري، وأسبغه ضرعاً، وأمدّه خواصر، ثم يأتي القوم، فيدعوهم فيردون عليه قوله)) واته: به‌لاي ناوه‌داننييه‌كدا ده‌روات و بانگيان ده‌كات نه‌وانيش ئيماني پي ده‌هين و وه‌لامي

دهدنهوه، ئه ویش فرمان دهکات به ئاسمان باران ببارینیت ؟ یه کسه رده باریت، فرمان به زهوی دهکات پوهك بپوینیت، یه کسه رده پوینت، تاوه کو ئاژه له کانیان نه و پوژه له له وه پگا ده گهرینه وه به تیرترین و قه له وترین شیوه، که که له کانیان تیک شکاون و گوانیان پپوون له شیر له هه موو پوژیک زیاتر، پاشان به لای که مه لیکي تردا ده پوات و بانگیان دهکات و ئه وانیش قسه کانی رهد ده که نه وه و به دروی دادنه نین)).

به راستی نه و کومه له کومه لی یه کتاپه رست و باوه په، نه و بانگه شه ناره وا و سته مکار و بیباوه پیه رهد ده که نه وه ((فینصرف عنهم، فیصبحون محملین، لیس بأیدیهم شی من أموالهم)) واته: که به جیان ده هیلتیت، هیچ مه پو مالات و ئاژه لیان نامینیت و هه مووی ده مریت و هیچ سه روهت و سامانیک به ده ستیانه وه نامینیت)) به راستی فیتنه یه کی ترسناک و سامناکه ! به لام نه وه ژور دووره و ژور دووره له نه هلی یه کتاپه رستی و باوه په وه چونکه نه وان هه موو نه و روداوانه به باشی ده زانن ((و یمر بالخریه، فیقول لها: أخرجی کنوزک، فتتبعه کنوزها، کيعاسیب النحل، ثم یدعو رجلاً ممثلاً شاباباً، فیضربه بالسيف، فیقطعه جزلتین رمیه الغرض، ثم یدعوه، فیقبل ویتهلل وجهه، یضحک)) واته: به لای شوینیکي ویرانی کاول بوودا ده پوات و پتی ده لیت: که نوز ژپو زیوو ماده به ها کانی ناوه وهت فریده دهره وه، زه ویش که نزه که ی ده خاته دهره وه و ده که ونه شوین ده ججال، وه کو کومه له هه نگ تۆپه ل و یه که له دوا ی یه که شوین شا که یان ده که ون پاشان بانگی پیاویکی که نچ دهکات و یه که شمشیری لیده دات و ده یکاته دوو له ته وه، پاشان بانگی دهکات، ئه ویش چاک ده بیته وه و به دهم پیکه نینه وه دیت بۆ لای)).

له ریوایه تیکي تردا که له هه ردوو کتیبی (صحیح) دا هاتوه له فهرموده ی (أبی سعید الخدری) یه وه ده لیت: ((فیخرج إلیه یومئذ رجلٌ هو خیر الناس، أو من خیر الناس)) واته: له و رۆژه دا کابرایه کی بۆ دهرده چیت که باشتیرینی خه لکیه یان له باشتیرین که سه)).

((يخرج الدجال، فيتوجه قبله رجل من المؤمنين، فتلقاه المسالحي، مسالحي الدجال)) واته: ده ججال دهرده چيټ، پياويكي گه نج له بروداران دهروات بهر وه ده ججال و پاسه واته چه كداره كاني ده ججال بهر وه پووي دهنه وه)).

واته: به چه كه وه، شويټكه وتواني ده ججال هفتا هزار كه سه له جووله كه كاني نه صبه هان، هره كه له ((صحيح مسلم))^۱ دا هاتوه. ((فيقولون له: أين تعمد؟ فيقول هذا الرجل المؤمن: أعمد إلى هذا الذي خرج، فيقولون له: أو ما تؤمن برينا؟ - يعنون الدجال - فيقول: ما برينا خفاء، فيقولون: اقتلوه، فيقول بعضهم لبعض: أليس قد نهاكم ربكم - يعني: الدجال - أن تقتلوا أحداً دونه، فينطلقون به إلى الدجال، فإذا رآه المؤمن قال: يا أيها الناس، هذا الدجال الذي ذكر رسول الله ﷺ -)) واته: پي دهلين: بهر وه كوټ مهبسته؟. كابر اي ئيماندار دهلين: بهر وه نه وهي كه دهر كه وتوه (واته بهر وه ده ججال). پي دهلين: نه وه تو ئيمان ناهيني به پهروه دگار مان؟. دهلين: پهروه دگاري ئيمه ونو ناديارو نه ناسراو نيه (ما برينا خفاء). دهلين: بيكوژن. نه و جار هه نديكيان به هه نديكيان دهلين: نه پهروه دگارتان قه ده غه نه كرد ليتان كه كهس بكوژن بي نه وه؟. واته پيش ناگاداري نه وه؟. نه و كاته ده بيهن بو لاي ده ججال، كه ده ججالي بيني دهلين: نه خه لكينه، شايه تي ده دم كه نه مه يه نه و ده ججالي پيغه مبهري ﷺ بوي باس كرووين)) چونكه نه وه له نيوان هه ردو چاويديا خويندييه وه و نيشانه و ده صفه كه ي پيغه مبهري ﷺ ناسييه وه.

((قال: فيأمر الدجال به، فيشبح، فيقول: خذوه و شجوه، فيوسع ظهره ويطنه ضرباً، قال: فيقول: أو ما تؤمن بي؟ قال: فيقول: أنت المسيح الكذاب، قال: فيؤمر به، فيؤثر بالمشار من مفرقه حتى يفرق بين رجليه - قال - ثم يمشي الدجال بين القطعتين، ثم يقول له: قم، فيستوي قائماً - قال - ثم يقول له: أتؤمن بي؟ فيقول: ما ازددت فيك إلا بصيرة، قال: ثم يقول: يا أيها الناس إنه لا يفعل بعدي بأحد من الناس، قال: فيأخذه الدجال ليذبحه، فيجعل ما بين رقبته إلى ترقوته نحاساً، فلا

يستطيع إليه سبيلاً، قال: فيأخذ بيديه ورجليه، فيقذف به، فيحسب الناس أنما قذفه إلى النار، وإنما ألقى في الجنة)) واته: ئه و كاته دهججال فه‌رمان ده‌كات دريژي بكه‌ن بۆ لي‌دان، پشت و سكي لي‌ك ده‌كي‌شته‌وه به لي‌دان (واته زوري لى ده‌دهن تا پشتي نه‌رم ده‌بي‌ت وه‌ك پي‌سته‌يه‌ك به لي‌دان لي‌ك ده‌كشي‌ت و ته‌خت ده‌بي‌ت له‌گه‌ل زه‌ويدا). ئه و كاته پي‌ي ده‌لي‌ت: ئي‌ستا ئيمانم پي‌ي ناهي‌ني‌ت؟.. ده‌لي‌ت: تو مه‌سيحي دروژني‌ت. ئه و جار فه‌رمان ده‌كات و به‌ مشار له‌ ناوه‌پاستي سه‌ريه‌وه تا دوو لاقه‌كاني لي‌ك جيا ده‌كري‌ته‌وه و ده‌يكاته دوو پارچه‌وه و لي‌كيان دوو ده‌خاته‌وه، خوي به‌ نيوان هه‌ردوو پارچه‌كه‌دا ده‌روات، له‌ دوايشدا به‌ دوو به‌شه‌كه ده‌لي‌ت: هه‌سته‌وه. ئه‌ويش دي‌ته‌وه يه‌ك و دروست ده‌بي‌ته‌وه و راست ده‌بي‌ته‌وه وه‌كو جاران. له‌ پاشان بانگي ده‌كات، ئه‌ويش بۆ لاي دي‌ت به‌ پوويه‌كي گه‌شاوه‌و دره‌وشاوه‌ پي‌ده‌كه‌نن، ئه‌و جار پي‌ي ده‌لي‌ت: ئي‌ستا ئيمانم پي‌ي ده‌هي‌ني‌ت؟.. ئه‌ويش ده‌لي‌ت: سويند به‌خوا زياتر دانياسيم بۆ زياد بوو له‌ سه‌ر بېروباوه‌پي پي‌شوم سه‌بارت به‌ تو، ئه‌و جار گه‌نجه‌كه‌ ده‌لي‌ت: ئه‌ي خه‌لكينه له‌ دواي من ده‌ججال ناتواني وا له‌ كه‌س بكات. ده‌ججاليش ده‌يگري‌ت بۆ ئه‌وه‌ي سه‌ري بېري‌ت، به‌لام به‌ مس له‌ گه‌ردني تا ئي‌سقاني چۆله‌مه‌ي سيني‌گي ده‌به‌ستري‌ت، له‌به‌ر ئه‌وه‌ تواناي سه‌ربريني نابي‌ت، دوو ده‌ست و دوو قاچه‌كاني ده‌گري‌ت و فري‌تي ده‌دات، خه‌لكي وا حيساب ده‌كه‌ن كه‌ فري‌ي داوه‌ته‌ ناو ئاگره‌وه، به‌لام له‌ پاستي دا فري‌ي دراوه‌ته‌ ناو به‌هه‌شته‌وه)).

((قال ﷺ: ((هذا أعظم الناس شهادة عند رب العالمين)) واته: ئه‌وه شه‌هيدييه‌كه‌ي له‌ هه‌موو خه‌لكي گه‌وره‌ تره‌ لاي په‌روه‌ردگار)).

له‌ سه‌يرترين فه‌رمووده‌ له‌ سه‌ر ده‌ججال ئه‌وه‌يه‌ كه‌ له‌ (صحيح مسلم) دا هاتوه له‌ فه‌رمووده‌ي (فاطمة ي كچي قيس) ه‌وه، ده‌لي‌ت: (((((سمعت نداء المنادي — منادي رسول الله — ينادي: الصلاة جامعة، فخرجت الى المسجد، فصليت مع رسول الله ﷺ فكننت في صف النساء التي تلي ظهور القوم — أي صفوف الرجال — فلما

قضى رسول الله ﷺ صلاته، جلس على المنبر وهو يضحك، ثم قال: ((ليلزم كل إنسان مصلاه)) ثم قال: ((أتدرون لم جمعتكم؟)) قالوا: الله ورسوله أعلم، قال: ((إني والله! ما جمعتكم لرغبة ولا لرهبة، ولكن جمعتكم لأن تميماً الداري)) ((كان رجلاً نصرانياً، فجاء فبايع وأسلم)) واته: گویم له بانگه وازکار یکی پیغه مبهری خواﷺ بوو بانگی ده کرد: (الصلاة جامعة)، بویه منیش دهرچووم بو مزگهوت، له گه ل پیغه مبهری خواﷺ نوښم کرد و منیش له ریزی نافرده تان دانیشتبووم که ده که و ته پشته وهی ریزی پیاوانه وه، کاتی پیغه مبهری خواﷺ له نوښه که ی بوه وه، له سه ر مینه ره که دانیشته له کاتی که دا نه و پیده که نی، نه مجار فه رموی: با هه ر که سیک له جی نوښه که ی خوی دانیشیت، نه مجار فه رموی: نایه ده زانن بو ئیوه م کز کرده وه؟ گوټیان: خوا و پیغه مبهری که ی خواﷺ ده زانن. فه رموی: سویند به خوا من له بهر هیچ هاندانیک و هیچ ترساندنیک ئیوه م کز نه کردوه ته وه، به لام له بهر نه وهی ئیوه م کز کرده وه چونکه (تمیم الداری)... (کابرایه کی گاور بوو پاشان به یعی به پیغه مبهری خواﷺ دلو موسلمان بوو).

به راستی نه وه جی شانازییه کی زور به رزه بو (تمیم) که پیغه مبهری خواﷺ له نه وه وه فه رموده بگپړته وه، نه مه شه ده بیته به لگه یه که ده کری و ده بیته که سیکی باشر له که سی باشه وه شت بگپړته وه.. لیره دا (تمیم الداری) هه والیک پیی، نایه نه وه واله چییه؟ پیغه مبهری خو شه ویست خواﷺ ده فه رمویت: -

((وحدثني حديثاً وافق الذي كنت أحدثكم عن مسيح الدجال حدثني، أنه ركب في سفينة بحرية، مع ثلاثين رجلاً من لحم وجذام، فلعب بهم الموج شهراً في البحر، ثم أرفؤوا - أي: ألجأهم - إلى جزيرة في البحر حتى مغرب الشمس، فجلسوا في أقرب السفينة، فدخلوا الجزيرة، فلقيتهم دابة أهلك كثير الشعر، لا يدرون ما قبله من دبره، من كثرة الشعر، فقالوا: ويلك! ما أنت؟ فقالت: أنا الجساسة، قالوا: وما الجساسة؟ قالت: أيها القوم، أنطلقوا إلى هذا الرجل في الدير، فإنه إلى خبركم بالأشواق، قال: لما سمعت لنا رجلاً فرقنا منها أن تكون شيطانة، فانطلقنا سراعاً حتى دخلنا الدير، فإذا فيه أعظم إنسان رأيناه قط خلقاً، وأشدّه وثاقاً، مجموعة يده إلى عنقه، ما بين

ركبتيه إلى كعبيه، بالحديد، قلنا: ويلك! ما أنت؟ قال: قد قدرتم على خبري، فأخبروني ما أنتم؟ قالوا: نحن أناس من العرب، ركبنا في سفينة بحرية، فصادفنا البحر حين اغتلم، فلعب بنا الموج شهراً، ثم أرقأنا إلى جزيرتك هذه، فجلسنا في أقربها، فدخلنا الجزيرة، فلقيتنا دابة أملب كثير الشعر، لا يدرى ما قبله من دبره من كثرة الشعر، فقلنا: ويلك! ما أنت؟ فقالت: أنا الجساسة. قلنا: وما الجساسة؟ قالت: أعمدوا إلى هذا الرجل في الدير، فإنه إلى خبركم بالأشواق، فأقبلنا إليك سراعاً وفزعنا منها، ولم نأمن أن تكون شيطانة، فقال: أخبروني عن تخذ بيسان؟ قلنا: عن أي شيء تستخبر؟ قال: أسألكم عن نخلها، هل يثمر؟ قلنا له: نعم، قال: أما إنه يوشك أن لا تثمر، قال: أخبروني عن بحيرة الطبرية؟ قلنا: عن أي شيء تستخبر؟ قال: هل فيها ماء؟ قالوا: هي كثير الماء. قال: أما إن ماءها يوشك أن يذهب، قال: أخبروني عن عين زغر؟ قالوا: عن أي شيء تستخبر؟ قال: هل في العين ماء؟ وهل يزرع أهلها بماء العين؟ قلنا له: نعم هي كثيرة الماء، وأهلها يزرعون من مائها، قال: أخبروني عن نبي الأميين ما فعل؟ قالوا: قد خرج من مكة ونزل يثرب، قال: أقاتله العرب؟ قلنا: نعم، قال: كيف صنع بهم؟ فأخبرناه أنه قد ظهر على من يليه من العرب و أطاعوه، قال لهم: قد كان ذلك؟ قلنا: نعم، قال، أما إن ذاك خير لهم أن يطيعوه، وإني مخبركم عني: إني أنا المسيح وإني أوشك أن يؤذن لي في الخروج، فأخرج فأسير في الأرض، فلا أدع قرية إلا هبطتها في أربعين ليلة، غير مكة وطيبة فهما محرمتان علي كلاتهما، كلما أردت أن أدخل واحدة أو واحداً منهما، استقبلني ملك بيده السيف صلتاً يصدني عنها، وإن على كل نقب منها ملائكة يحرسونها)) تقول فاطمة بنت قيس: قال رسول الله ﷺ وطعن بمخصرته في المنبر: ((هذه طيبة، هذه طيبة، هذه طيبة — يعني المدينة — ألا هل كنت حدثتكم ذلك؟)) فقال الناس: نعم، قال: ((فإنه أعجبني حديث تميم أنه وافق الذي كنت أحدثكم عنه...)) تا كوتايي نهو ريوايه ته.

واته: قسه يه كي بؤ كردووم كه هاوشيوه ي نهويه كه من بؤم باس كردوون سه بارهت به ده جالي يه كچاو، باسي بؤ كردم كه سوارى كه شتبييه كي ده ريايى بوه له گه ل سى پياو له هؤزى (لخم) و (جدام) ماوه ي مانگيك شه پؤلى ده رياكه گيژى

داون و یاری پیکردون، تاوه کوو سه ره نجام په نایان بردۆته بهر دوورگه یه که له ده ریا که دا تا رۆژئاوا بوون، له نزیک که شتییه که دانیشتن و پاشان رۆیشتنه ناو دوورگه که وه، ده عبا یه کی تووکنی تیسکنیان پیگه یشت، به هۆی زۆری تووک و مووی ده عبا که وه پش و پاشیان له یه که جیا نه ده کرده وه، ئه وانش ده لێن: تیا بچیت! ! تو کیت؟ ده لیت: من (الجساسة) م، ده لیت: (الجساسة) چیه؟ ده لی: ئه ی خه لکینه .. بۆن بۆ لای ئه و پیا وه ی له کۆشکه که دایه (که نیسه که)، چونکه ئه و زۆر تامه زۆری هه والی ئیوه یه، ده لی: کاتی ناوی پیاوی هینا ترساین لێی جۆره شه ی تانیک بیت، ئیمه ش به په له رۆیشتن تا کو چووینه کۆشکه که وه (که نیسه که وه) که ته ماشامان کرد بینیمان زه لامیکی تیدا یه که هه رگیز زه لامی ئاوامان نه دیبوو، له هه موو که سیک زلتر و که ته تر بوو، له هه موو که س زیاتر کۆت و به ند و شه ته که درابوو، هه ردوو ده سستی تا گه ردنی، نیوان هه ردوو ئه ژنۆی تا قووله پیتی به ئاسن، وتمان: تیا بچیت! تو کیت؟ وتی: ئیوه توانیتان به سه ر ده نگ و باسی من ئاشنا ببن، پیم بلین ئیوه کین؟ وتیان: ئیمه خه لکانیکین له عه ره ب، سواری که شتییه کی ده ریایی بووین، گه رۆده ی داوی ده ریا بووین له کاتی هه لچوونیدا، ما وه ی مانگیک شه پۆلی ده ریا گه یژای داین، پاشان په نامان هینا به ره و لای ئه م دوورگه یه ی تو، له نزیکه وه دانیشتن تا چووینه دوورگه که وه، گیانله به ریکی تیسکنی تووکنمان پیگه یشت، له بهر موو پش و پاشیمان بۆ له یه که جیا نه ده کرایه وه وتمان: تیا بچیت! تو کیت؟ ئه ویش وتی: من (الجساسة). وتمان: (الجساسة) چیه؟ وتی: بۆن بۆ لای ئه و پیا وه ی له کۆشکه که دایه ئه و تامه زۆری ده نگ و باسی ئیوه یه، ئیمه ش به په له هاتین بۆ لای تو و زۆر لێی ترساین، له وه ترساین جۆره شه ی تانیک بیت، ئه ویش وتی: خه بهرم بده نی سه بارت به داره خورماکانی (بیسان) — ناوی جیگایه که خه لکی شام ده یناسنه وه —، وتمان: له باره ی چی شتی که وه په رسیار ده که یه ت؟ وتی: په رسیارتان ده رباره ی داره خورماکانی لی ده که م داخۆ بهر ده گریت؟ وتمان: به لی، وتی: به لام نزیکه چیت بهر نه گریت، وتی: خه بهرم بده نی ده رباره ی ده ریاچه ی (الطبرية) وتمان: له باره ی چی شتی که وه په رسیار ده که یه ت؟

وتی: ئایا ئاوی تیا دایه؟ وتیان: ئاوی زوری لییه، وتی: به لام ئاوه که نزیکه نه مینیت، وتی: خه به رم بدهنی دهر باره ی کانیاوی (زغره)، وتیان: له باره ی چی شتی که وه پرسیار ده که یت؟ وتی: ئایا له و کانیاوه دا ئاوه هیه؟ ئایا خه لکه که ی به ئاوی کانیاوه که کشتوکال ده که ن؟ وتیمان: به لئی ئاوی زوره، خه لکه که شی کشتوکالی پی ده که ن، وتی: خه به رم بدهنی دهر باره ی پیغه مبه ری نه خوینده واره کان چی کرد؟ وتیان: له مه که دهر چوه و له (یثرب) نیشته جی بوه، وتی: ئایا عه ره ب شهریان له گه ل کرد، وتیمان: به لئی، وتی: چونی پیکردن؟ خه به رمان پیدا که سه رکه وتوه به سه ر ئه وانه ی لیوه ی نزیکن له عه ره ب و ئه وانش گویرایه لی بوون، پی وتین: ئه وه بوه؟ وتیمان: به لئی، وتی: بزائن چاکتروایه بویان گویرایه لی بین - واته: ئه و کابرایه که به کۆت زنجیر به ستراوه ته وه وتی: چاکتر وایه بۆ عه ره ب گویرایه لی بین - منیش خه به رتان پیده دهم من کیم: من ده ججالم، نزیکه مؤله تی دهر چوونم پی بدریت و دهر چم و به زه ویدا برۆم هیچ دیهاتیک نه هیلمه وه که دانه به زم بۆی له ماوه ی چل شه ودا، جگه له مه که و (طیبه) نه بیت، چونکه ئه و دوو شاره هه ردوکیان له من قه دهغه کراون، هه ر کاتیک به وه ی برۆمه یه کتیکان فریشته یه ک شمشیریکی رووتی به دهسته وه یه رووم تیده کات و به ره لستیم لیده کات، له سه ر هه ر ریگه وبانیک فریشته وه ستاون و پاسه وانی ده که ن)) فاطمه ی کچی قه یس فه رمووی: پیغه مبه ری خوا لله فه رمووی - له کاتیکدا به داردهسته که ی دهستی دهیدا له دوانگه که - : ئه مه (طیبه) یه، ئه مه (طیبه) یه، ئه مه (طیبه) یه - مه به سستی شاری مه دینه یه - ئایا من له و باره وه قسه م بۆ کردوون؟ خه لکه که ش وتیان: به لئی، فه رمووی: من قسه که ی (ته میم) م پیخۆش بوو چونکه هاوشیوه ی ئه وه بوو که من قسه م بۆ کردن...) تا کۆتایی فه رموده که .

۱ - مه ندی له پۆژنامه فه رمبیه کان بلایان کردوه ته وه، له لاپه ره ی یه که میدا بلایان کردوه ته وه که وا به

شیره یه کی زۆر سه یر ئاوی گه ریه که می کردوه .

به پړزان.... ليږه دا پرسياړيكي گرنګ و ترسناك هه يه: ده جبال كه ي ده فوټي و له ناو ده چيټ؟ كه ي خوي گه وړه فيتنه كه ي له سر زه ويدا كوټايي پي دينيټ؟ كي ده يكوژيټ؟ له كوي ده كوژيټ؟

له پيش نه وه ي وه لامي نه و پرسياړانه بدهينه وه، چنډ خاليكي گرنګ پيشكهش ده كه م كه هوكاري رزگار بوون له ده جبال و له و فيتنه يه؟ نه و شتانه ي كه له فيتنه ي ده جبال رزگارمان ده كن:

بو پزگار بوون له و فيتنه يه چنډ ريگا و هه نكاويك هه يه ده بي بيكه ينه پيشه نكي خو مان:

ريگا و هه نكاوي يه كه م: چه سپانډني باوه پ و بته و كړني، ناي من به ئيوه م نه گوت كه پيغه مبه ري نه كره م ﷺ فهرموويه تي: ((يقرؤه كل مؤمن كاتب وغير كاتب)) واته: هه موو ئيمانداريك ده يخوټينيټه وه خوټنده وار بيت يان نه خوټنده وار)) بويه باوه په كه ت بته و دامه زراو بكه، نه وه شه بزانه باوه پ ته نها وشه يه ك نيه! به لكو ئيمان بريتيه له: گوتن به زمان و باوه په نمان به دل و كار كردن به نه ندام و په له كاني له ش، تام و چيژيكي تايبه تي خوي هه يه، روناكيه كي ناشكراي هه يه، باوه پ قه لايه كي قايمي تويه و له دنيادا ده تپاريټ، هه روه ها له فيتنه كاني دنيادا كه رووده دن و له فيتنه ي ده جبال و به لكو له سزاي ناو گوپ و له دوا روژيشدا ده تپاريټ، ناي خودايه.. ئيمان چنډ به تام و چيژه!! نه وه ش بزانه كه وا ئيمان زياد ده كات به گوپرايه لي و كه م ده كات به سه ريپجي، بويه براي خو شه ويستم دلټ به گوپرايه لي و ئيمانه وه گوش بكه و له ژينگه ي ئيمانه وه خوټ نزيك بكه ره وه بو نه وه ي ئيمان له دل كه تدا زياد بكات، له ژينگه ي سه ريپجي خوټ به دوور بگره، چونكه ئيمان له دل كه اندا به هوي سه ريپجي كړنه وه كه م ده كن، نه وه ش باش بزنان يه كيكيان ده بي نه ويتر ده ركاته دهره وه له دل كه اندا، ولا حول ولا قوة الا بالله.

ريگاي دووه م: سه قامگير بوون و دامه زارو بوون له سر ديني خوا و باوه پ خوي گه وړه ده فهرمويت: **﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا تَتَرَّلَ عَلَيْهِمُ**

اَلْمَلٰٓئِكَةُ اَلَّا تَخَافُوْا وَلَا تَحْزَنُوْا وَاَبْشِرُوْا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُوْنَ ﴿۳۰﴾
 نَحْنُ اَوْلٰٓٓيَاكُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِي الْاٰخِرَةِ وَلَكُمْ فِيْهَا مَا تَشْتَهِيْ اَنْفُسُكُمْ
 وَلَكُمْ فِيْهَا مَا تَدْعُوْنَ ﴿۳۱﴾ تَزُلّٰٓ مِنْ عَفْوَرٍ رَّحِيْمٍ ﴿۳۲﴾ (فصلت) واته: بئى گومان
 نه و كه سانه ش فهرموويان: په روه ردگارمان خوايه پاشان خوځيان راست كړدېوويه وه،
 واته: زوږ به مه حكه مى له سهر يه كټاپه رستى وهستان و به هيچ لايه كدا لايان نه دا،
 كاتى مردن، له گوردا له كاتى زيندوويوونه وه دا فريشته كان دانه به زنه لايان و پټيان
 ده لټين: له پاشه روژتان مه ترسن و بؤ مال و منداليشتان - پاش خوټان - دل
 زوير مه بن نيمه چاوديريان ده بين موژده تان لى بيت به و به هه شته ي به لټنتان پي
 ده درا له دونيادا، مزگيټى بيت نه مړو نه كه ونه خوځى و شادييه وه (۳۰) نيمه له
 ژيانى دونيادا دؤستان بووين، له پاشه روژيشتا دؤستان ده بين و له وي نه فستان چ
 بخوازي ناماده يه بوټان و هرچيش بخوازي له به هه شتدا بوټان هه يه (۳۱) نه م
 ميوانداريه ش، ميواندارى و په زيرايبه كه له لايه ن په روه ردگار يكي گونا هپوځى
 به به زه ييه وه (۳۲) ((

له (صحيح مسلم)^۱ دا هاتوه له فهرمووده ي (النواس ي كوپى سمعان) هوه كه وا
 پيغه مبهري خوا ﷺ فهرموويه تى: ((من ادركه منكم فليقرأ عليه فواتح سورة
 الكهف)) واته: هر كه سيك له ئيوه تووشى بوو، نه وه با ئايه ته كاني سهره تاي
 سوره تى (الكهف) ي به سهردا بخوينته وه ((.

هه روه ها له (صحيح مسلم)^۲ دا هاتوه له فهرمووده ي (أبي الدرداء) هوه كه وا
 پيغه مبهري خوا ﷺ فهرموويه تى: ((من حفظ عشر آيات من أول سورة الكهف، عصم
 من الدجال)) واته: هر كه سيك ده ئايه تى سهره تاي سوره تى (الكهف) له بهر يكات
 نه وا له فيتنه ي ده جال پاريزراو ده بيت ((.

نه وه ش بزانه كه وا ريوايه تى روون و ئاشكرا هه ن ده لټيت: ده ئايه تى كوټايي
 سوره تى (الكهف) ه، به لام من ده لټيم: چى زيان يكي هه يه نه گه رتو هه موو

۱ - أخرجه مسلم (۲۹۳۷) .

۲ - أخرجه مسلم (۸۰۹) .

سوره ته كه له بهر بگهیت؟ نه وه فیتنه یه كه و پټو یستی به خوپاراستن هیه، بویه هر ئیستا دانیشه دهست به له بهر كړدنې نه و سوره ته بگه، نای چهند سوره ټیكي جوان و مانادار و ناسكه!! سوره تی (الكهف) له بهر بگه تاكو خوی گه وړه له فیتنه ی ده جبال بټپاریزیت، موژده بویه كه سیه كه نیشته جیی شاری مه ككه یه و موژده بویه كه سیه نیشته جیی شاری مه دینه یه، چونكه ده جبال به فزلی خوا ناتوانیت بچیتنه ناو نه و دوو شاره وه، هره وه كو پیغه مبهری نه كرم ﷺ فهرموویه تی.

پیزداران... كي ده جبال ده كوژیت و له كوی ده كوژیت؟

نه م باسه و چهند باسیكي تر له بهشی داهاتوودا باس ده كین — انشاء الله — ، هرگیز نه وه تان له بیر نه چیت له هه موو نوژیكدا و به دلیكي پاكه وه په نا بگرن به خوا له فیتنه ی ده جبال، پیغه مبهری خوا ﷺ هاوه لانی فیری نه و دوعایه ده كړد هره وه كو چوڼ فیری سوره ته كانی قورنانی ده كړدن.

له (صحيح مسلم)^۱ دا هاتوه له فهرمووده ی (ابن عباس) ه وه ده لیت: پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: ((اللهم إنا نعوذ بك من عذاب جهنم، وأعوذ بك من عذاب القبر، وأعوذ بك من فتنة المسيح الدجال، وأعوذ بك من فتنة المحيا والممات)) واته: خودایه په نات پی ده گرم له سزای دوزخ و په نات پی ده گرم له سزای گور و په نات پی ده گرم له فیتنه ی مه سیحی ده جبال و په نات پی ده گرم له ناشوبه ی ژیان و مردن).

۱ — أخرجه مسلم (۵۹۰) وانظر صحيح البخاري (۸۳۲) ومسلم (۵۸۹).

دابه زینى پیغه مبه رعیسی ﷺ و کوشتنى ده ججال

(نزول عیسی ومقتل الدجال)

ده ججال له ماوه ی چل شه ودا هه موو سهر زهوی ده گه پیت و ته نها خه لکی نه قام تووشی فیتنه که ی دهب، خوی په روه درگار هیچ که سیک له و فیتنه یه ده رباز ناکات ته نها خاوه ن باوه پ و یه کتاپه رستان نه بیت، نه و که سانه ی که باوه پی ته واویان هیناوه به پیغه مبه ری نه کره م ﷺ، به باشی له قورئان و سوننه ت و فیهی نه م قوناغه تیگه یشتون، دور له و تیورانه ی که نه له قورئان و نه له سوننه ته وه هیچ به لگه یه کیان نییه، ترسناکترین فیتنه که مرفایه تی و سهر زهوی ناسیویانه له ناده مه وه تا کو رژی دوا یی فیتنه ی ده ججاله، له م فیتنه سه خته دا خوی په روه دگار به رحم و سۆزی خوی نه هلی باوه پ له سهر زه ویدا ده پاریزیت، خوی گه وره یه کتاپه رسته راستگوزکان ده پاریزیت، نه وانه ی که شوینکه وته ی پیغه مبه ری خوان ﷺ، خوی گه وره نه و نیمانداره پاكانه ده پاریزیت و رزگاریان ده کات به دابه زینى عیسای کوپی مریه م (على نبينا وعليه افضل الصلاة والسلام).

بیر بکه ره وه له و فهرمووده یه ی پیغه مبه ری خوا ﷺ که (النواس ی کوپی سمعان) ریوايه تی کردوه و له به شی رابوردودا به دریژی باسم کرد، جاریکی تر ده گه پیمه وه بق باسی نه و فهرمووده یه له باسی (یه جوج و مه جوج) دا (إنشاء الله)، پیغه مبه ری خوا ﷺ ده فهرمویت: ((فبینما هو كذلك إذ بعث الله المسيح ابن مريم ﷺ)) واته: له کاتیکیدا ده ججال به و شیوه یه له و کاته دا خوی گه وره (عیسی) ی کوپی مریه م ﷺ ره وانه ده کات)).

له کوپوه داده به زیت؟ له ناسمانه وه، دابه زینى عیسا ﷺ یه کیکه له نیشانه گه وره کانی قیامت، خوی گه وره ده فهرمویت - له کاتیکیدا وه لامی جوله که کان ده داته وه، نه وانه ی بانگه شه ی نه ویه یان ده کرد گرایه (عیسای کوپی مریه م) (۷)

يان كوشتوه :-

﴿وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا﴾ (١٥٧) بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا (١٥٨) وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ ﴿النساء﴾ واته: نهو بوختانه گه وره يه ی بۆ خاتوو (مهریه م) کردیان، گویا زینای کردییت! (١٥٦) له بهر نه وهش که ده یانگوت: نیمه عیسی کورپی مهریه ممان ﷺ کوشت - که پیغه مبهری خوايه، خوی گه وره به دروین ده خاته وه و ده فهرمووی: که چی نه توانییان بیکوژن و نه توانیشیان له سیداره ی بدهن وه کو خویان کردیانه هه را، به لکو سهریان لی تیکچوو بوو، پیاویکیان دیت له شیوه و روخساردا وایان زانی (عیسا) یه و له سیداره یان دا، نه وانه ی دهرباره ی نهو کیشه یانه له دوو دلی دان، هیچ زانستییه کیان به وه نییه، جگه له شوینکه وتی گومان نه بی، بویه ده فهرمووی: به یه قین و بی گومان نه یانکوشتوه. (١٥٧) به لکو خوی گه وره به ره و خوی به رزی کرده وه، خواش هه میشه و به رده وام به ده سه لالت و کارزانه، خوی ده زانی چی ده کات، هه رکه سیک په نای پی برد، ده بیاریزی و سهری ده خات. (١٥٨) کاتی عیسا له ئاسمان دیته خواری گشت خاوهن کتیه کان بهر له مهرگی عیسا ﷺ بروای پی دینن.... (١٥٩))

ابن عباس^۱ ده فهرمویت: ((واته: له پیش مردنی عیسا) (علی نبینا وعلیه افضل الصلاة والسلام)

که واته نایا چی ده لیتیت دهرباره ی نهو قسه یه ی خوی گه وره که دهرباره ی عیسا ﷺ فهرموویه تی: ﴿إِذْ قَالَ اللَّهُ يَعْيسَى ابْنِي مُتَوِّفِكَ وَرَافِعَكَ إِلَيَّ وَمُطَهِّرَكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلَ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ (آل عمران: ٥٥) واته:

۱ - أخرجه ابن جرير الطبري في التفسير (١٠٧٩٤) و (١٠٨٠٧) ، وابن أبي حاتم (٦٢٥٤)

ئەو بوو خوای گەرە فەرمووی: ئەی عیسا ﷺ! بە راستی من دەتەمەوێ بەو بۆ لای خۆم و هەتا رۆژی ئەتگەیه‌نمە کاتی دیارییکراوی ئاسایی بۆ ژيانت دەمینی و ئەوسا ئەتمینم، واتە: ئیستا بەر لە هاتنی کۆتایی ژيانت ناهیلیم ئەوانە بتکوژن و بمیریت وە لە لای خۆیشم جێی بەرزت دەبێ و سەرت دەخەم بۆ ئاسمان بۆ لای خۆم، لە بەدکاری ئەوانە کە باوەریان نەهێناوێ پاك‌ت دەکەمەوێ واتە: رزگارت دەبێ و ناهیلیم ژيانت پێی بگەیه‌نن وە ئەوانەش وا شوێنکەوتە ی تۆ بوون و خواوەنی باوەر بوون، تا رۆژی قیامەت ئەگەر بە راستی لێی بنه‌ون زالیان ئەکەم بە سەر بێ باوەرپان و دوژمنانیاندا لە پاشان هەمووتان هەر بۆ لای خۆم دێنەوێ، ئینجا منیش بەراست و دروست گیرێ و کێشە ی نێوانتان سەبارەت بە کاروباری عیسا ﷺ بە دادپەرورەنە دەبڕمەوێ.

جا لە ئایەتە کەدا خوای پەرورەدگار دەفەرمویت: ﴿إِذْ قَالَ اللَّهُ يٰعِيسَىٰ إِنِّي

مُتَوَفِّيكَ﴾ ئەو مانای چیه؟

بزانە کە مانای (الوفاة) تەنها مردن ناگەیه‌نیت لە گەڵ بەلگەیه‌کی پێکەوێ بەندی سەر بەخۆ و جیاوازا نەبیت، هەر وەکو چۆن هەموو نوسەرانی تەفسیر فەرموویانە: رەنگە جاری وا هەبیت باسی (الوفاة) بکړیت و مەبەستی مردن نەبیت، بەلکو مەبەستی مردنی بچووک بێت – واتە خەوتن – بە باشی بیر لەو ئایەتە ی خوای گەرە بکەرەوێ کە دەفەرمویت: ﴿وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُم بِالنَّهَارِ﴾ (الأنعام: ۶۰) واتە: هەر ئەو خوایە کە بە شەودا دەتەخەوێنێ و هەستان لێ دەسێنێ و بە رۆژیشدا هەر تاوانی بکەن پێی دەزانێ.....)) مەبەست لە (الوفاة) لەو ئایەتە پەرۆزەدا: خەوتن.

پێغه‌مبەری خوا ﷺ هەر کاتی لە خەو هەڵدەستا دەیفەرموو: ((الحمد لله الذي أحيانا بعد ما أماتنا وإليه النشور))^۱ واتە: سوپاس بۆ ئەو خوایە کە ژيان‌دینییەوێ پاش ئەوێ مران‌دینی، زیندوو بوونەوێش هەر بۆ لای ئەوێ)) کەواتە خەوتن خۆی لە

خویدا مردنیکي بچووک.

جا خوی گوره خه وټنیکي دا به سر پیغه مبه ره که ی خویدا عیسا ﷺ، پاشان بۆ لای خوی به رزی کرده وه بۆ نه وه ی رزگاری بکات له پلانی نه وانه ی ویستیان بیکوژن، نه و کابرایه ی که جیگه که ی عیسای به جوله که کان نیشان دا خوی گوره هیڼایه سر شپوه ی عیسا ﷺ و به نه وی شوبه اند و نه وانش نه ویان کوشت، پاشان خوی گوره عیسای ﷺ به رز کرده وه، بۆ نه وه ی خوی په روه ردگار له دواړو دا دایبه زینیت و بیکاته نیشانه یه که له نیشانه گوره کانی قیامت، که پیغه مبه ری خوا ﷺ باسی کرده، نه و که سه ی که هرگیز له خړوه قسه ناکات.

جا پیغه مبه ری خوا ﷺ ته نانه ت باس و وه سفی نه و جل و بهرگی کرده که عیسا پیوه ی داده به زیت، هه روه ها باسی نه و جیگه یه ی کرده که تییدا داده به زیت، سویند به خوا نه و جیگه یه به و شپوه یه نه ناسراوه له و کاته ی که نه و تییدا باسی کرده!

چی ده لیت!

پیت ده لیم: نه و جیگه یه ی که پیغه مبه ری خوا ﷺ باسی کرده و دیاری کرده بۆ دابه زینی عیسا ﷺ له سر رده می خویدا ﷺ به و ناوه وه نه ناسراوه!!

که واته، پیغه مبه ری خوا ﷺ چی فهرموه؟

نیمامی (مسلم)^۱ ریوایه تی کرده له فهرموده ی (النواس ی کوپی سمعان) هوه له فهرموده یه کی درېژدا و تییدا هاتوه: ((فینزل عند المنارة البيضاء شرقي دمشق بين مهرودتين)) واته: له و کاته دا (عیسی) ی کوپی مه ریه م ﷺ له ئاسمانه وه داده به زیت بۆ لای مناره سپیبه که ی روزه لاتی (دیمه شق) له دوو پوښاکی په نگ کراودا به وهرسی زه عفهران))، له ریوایه تیکی تر دا هاتوه^۲: ((بين ثوبين مصرين)) واته: دوو پوښاک رهنگه که ی به ره و رهنگی زهر د ده پوانی که نیمه پیی ده لیتین: (بیجی)، نه مه وه سفی نه و پوښاکه یه که عیسای ﷺ پیوه داده به زیت، نه و

۱ - أخرجه مسلم (۲۹۳۷).

۲ - (صحيح ابن حبان) (۶۸۳۱) وصححه الشيخ شعيب على شرط مسلم.

فهرمووده يه ي پيغه مبهري خوا عليه السلام كه ده فهرمويت: ((فينزل عند المنارة البيضاء شرقي دمشق)) له سهرده مي پيغه مبهري خوادا عليه السلام و له و جيگه يه مه نارهي سپي نه بوه، به لام ئيستا هه يه له مزگه وتي (الدمشقي) يه له سوريا، له سالي (۷۴۱) ي كوچي^۱ به به ردي سپي نوژهن كرايه وه، له پاش تيپر بووني چهنده سده يه كي دوور و دريژ له فهرمووده كه ي پيغه مبهري عليه السلام.

﴿وَمَا يَنطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۖ (۲) إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾ (النجم)

((واضعافكه يه على أجنحة ملكين إذا طأطأ رأسه قطر وإذا رفعه تحدر منه جمان كاللؤلؤ)) واته: دوو له يه دهسته كانى له سهر بالي دوو مه لائيكه داناوه كه سهر به رز كاته وه و نه وي بكات، دلويه ناوي سافي له شيوه ي ده نكه زيوي شيوه مرواري لي ده تكييت)).

له گهل مندا بير له وه فهرمووده يه بكه ره وه چونكه تو قسه يه كي زور ترسناك ده خوئينيه وه، ئيمامي (بوخاري و موسليم)^۲ ريوايه تيان كرده له فهرمووده ي (أبو هريره) وه كه وا پيغه مبهري نه كرده عليه السلام فهرموويه تي: ((كيف أنتم إذا نزل ابن مريم عليه السلام فيكم وإمامكم منكم؟)) واته: ناخو ده بيت حالتان چون بيت كاتي ك كه عيساي كورپي مه ريه م عليه السلام داده به زينه وه ناوتان له كاتي كدا پيشه واكه تان له خوتانه؟!)).

براكتم.. وهرن پيكه وه هه نديك له گهل نه م پيشه وايه دا بوه ستين بو نه وه ي بيناسين و پاشان ده گه ريينه وه بو لاي عيساي كورپي مه ريه م عليه السلام؟

گوتمان: ده ججال له سهر زه وي دا بووني هه يه و مه وجوده، فيتنه كه ش رووي دا وه، خواي گه وره عيساي عليه السلام ره وانه كرده و زانيمان چي له بهر كرده و له كوي داده به زيت، پاشان عيسا عليه السلام به ره و (بيت المقدس) ده پوات، چونكه زوريه ي داستانه كان له و جيگه يه رووده دن له ناوه راستي ولاتي شام، عيساي كورپي

۱ - في عهد الحافظ ابن كثير ، كما قال - رحمه الله تعالى - وغيره من المؤرخين ومن المحققين من علماء الاسلام والمسلمين .

۲ - أخرجه البخاري (۳۴۴۹) ومسلم (۱۵۵/۲۴۴) .

مهریه‌م عليه السلام به‌ره و لای ده‌ججال ده‌پوات که له (بیت المقدس) به مه‌به‌ستی کوشتنی شه، به‌لام له پیش شه‌وهی بگاته شه‌وهی چهند رووداوکی ترسناک رووداوه: شه‌وه‌رووداوانه چین؟

له (صحیح مسلم)^۱ دا هاتوه له فهرمووده‌ی (جابر ی کوپی عبدالله) وه ده‌لئیت: پیغه‌مبه‌ری خوا (p) فهرموویه‌تی: ((لا تزال طائفة من أمتي يقاتلون على الحق ظاهرين إلى يوم القيامة، فينزل عيسى ابن مريم، فيقول أميرهم)) واته: به‌رده‌وام کومه‌لئیک له ئوممه‌ته‌که‌م له سه‌ر حه‌ق سه‌رکه‌وتوانه ده‌جه‌نگن تا رۆژی قیامه‌ت، عیسا ی کوپی مهریه‌م عليه السلام داده‌به‌زیت و فهرمان‌په‌واکه‌یان پیی ده‌لئیت: ((واته: فهرمان‌په‌وای شه‌وه‌کومه‌له‌ دیاره که له سه‌ر حه‌ق و راستین تا قیامه‌ت، کاتیک شه‌وه‌فهرمان‌په‌وا نیمانداره عیسا عليه السلام ده‌بینیت به‌کسه‌ر ده‌یناسیت‌وه ((فيقول أميرهم، تعال صل لنا)) فيقول عيسى عليه السلام: ((إن بعضكم أمراء بعض تكرمه الله لهذه الأمة)) واته: فهرمان‌په‌واکه‌یان پیی ده‌لئیت: وه‌ره پیش نویژیمان بۆ بکه، عیسا عليه السلام یش ده‌لئیت: نا، به راستی ئیوه هه‌ندیکتان فهرمان‌په‌وان به‌سه‌ر هه‌ندیکی ترانه‌وه شه‌وه‌ریژیکه‌ی خوا بییه له‌م ئوممه‌ته ناویتی)).

واته: که‌رامه‌ت و ریژیکه له‌ خوا ی په‌روه‌ردگاره‌وه بۆ ئوممه‌تی محمد صلى الله عليه وسلم.

ئایه شه‌وه‌پیشه‌وا و شه‌وه‌میره‌ کئییه؟

براکانم... سوننه‌ت هه‌رگیز دژی یه‌کتر نین، چونکه حه‌ق و راستی له یه‌ک جیگه‌وه سه‌رچاوه ده‌گرن، (الحارث ی کوپی أبی أسامه) له (مسند)^۲ هه‌که‌یدا به سه‌نه‌دیکی (صحیح) ریوایه‌تی کردوه له فهرمووده‌ی (جابر ی کوپی عبدالله) وه که‌وا پیغه‌مبه‌ری خوا عليه السلام فهرموویه‌تی: ((فيقول أميرهم المهدي: تعال صل لنا)) فيقول عيسى: ((لا، إن بعضكم أمير بعض تكرمه الله لهذه الأمة)) واته: فهرمان‌په‌واکه‌یان که (المهدي) یه پیی ده‌لئیت: وه‌ره پیش نویژیمان بۆ بکه، پیغه‌مبه‌ر عیسا عليه السلام ده‌فهرمویت: نا، به راستی ئیوه هه‌ندیکتان فهرمان‌په‌وان به سه‌ر هه‌ندیکی

۱ - أخرجه مسلم (۱۵۶) .

۲ - أخرجه الحارث كما في (المنار المنيف) لابن القيم (۹۶) وقال : وهذا إسناد جيد .

ترتانه وه، نه مه ريزيكي خوايييه له م نوممه ته ناويټي))

جا نه م (المهدي) يه كيټيه و چيرؤك و باسه كه ي چييه؟

پيش نه وه ي باسي نه و پياوه بكم ده لټيم: هندی كه س شويټي بؤچوونه كاني
(ابن خلدون) كه وتوون كه ده لټيت: ((له و فرمودانه ي كه ده رياره ي (المهدي)
هاتوون كه ميكي به ته وای گه يشتووه پيمان، به لكو زور كه م)) به م شيوه يه ابن
خلدون باسي كړدوه.

منيش ده لټيم: ته نانه ته گهر قسه و بؤچوونه كاني (ابن خلدون) وه رگړين و هيچ
فرموده يه كي (صحيح) مان پي نه گه يشتبټ ته نها يه ك فرموده نه بيت نه و
پټويست ده بوو له سه رمان شويټي بكم وين و وه ريبگړين، نه گينا نه و ده بووينه نه و
كه سانه ي فرمانه كاني خوايان رهد كړدوه ته وه. هروه كو خواي گه وړه
ده فرمويت: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ (الحشر: ۷) واته:
هرچي په يامبه ر پټي دان وهري بگړين، واته: — به چي فرماني پي كړدن
بيكن، ريټيشي له هر شتي لي گرتن ئيوه ش ده ستي لي ه لگړين.

پيشه وای نه هلي سوننه و جه ماعه ئيمامي نه حمه دي كوپي حنبل ده فرمويت:
((نه گهر فرموده يه كي دروستي پټغه مبرمان رهد كړدوه نه و نه و فرمانه ي
خودامان رهد كړدوه ته وه كه ده فرمويت: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾

له و بؤچوونه ي (ابن خلدون) دا چهند كه سيكي تر شويټي كه وتوون له وانه (شه يځ
محمد عبده) و (شه يځ محمد رشيد رضا) ره حمه تي خوايان لي بيت.

ده لټين: نه و فرمودانه ي كه ده رياره ي (المهدي) هاتوون هه مووي فرموده ي
(ناحاد) ن نه مه خوي له خويدا بابه تيكه، هروه ها ده لټين: نه و فرمودانه ي كه
ده رياره ي (المهدي) هاتوون له هه ردوو كتيبي (صحيح) دا نه هاتوون (اته: بوخاري و
مسلم)! به راستي نه وه دوو گومانه له لايه ن هندی كه س دروستبوه، بؤ وه لام
دانه وه ي هريه ك له و دوو گومانه ده لټين:

بؤ وه لام دانه وه ي گوماني يه كه م: نه وان ده لټين: نه و فرمودانه ي كه ده رياره ي

(المهدي) هاتون همووی فرموده ی (ناحاد) ن و فرموده ی (ناحاد) له بابته ی بیروباوهردا وهرناگیریت!! به راستی ئەمه قسه یه کی زور ترسناکه که پیشینه چاکه کانمان نه یانزانیه - رهزا و رحمته ی خویان لیبیت - ، به هیچ شیوه یه که سیك له وان نه و قسه ی نه گووتوه، ئەم قسه و باسه له زانا پاشینه کانه وه سه ری مه لداوه، به هیچ شیوه یه که له هاوه لانه وه جیگیر نه بوه - په زای خوا له هموویان - ، ئەگه ر یه کیک له وان به یه که بگه یشتایه و فرموده یه کی بۆ بگه ی پرایه ته وه نه و نه یده گوت: نه خیر، من نه وه وال و قسه ی تۆ وهرناگرم چونکه قسه کانی تۆ قسه ی (ناحاد)ن، بۆ کۆمه لیک له هاوه لان به یینه بۆ نه وه ی هموویان شایه تیت بۆ بده ن که وا پیغه مبه ری خواﷺ نه و قسه یه ی فرموه!! نه خیر نه و رووداوه هه رگیز رووی نه داوه.

به راستی رووکردن له قیبله به ته نها مه والی که سیك گۆردرا، فرموده که له (صحيح البخاری و مسلم)^۱ دا هاتوه له فرموده ی (عبدالله ی کوپی عمر) وه ده لیت: ((بينما الناس يصلون في مسجد قباء الغداة إذ جاء رجل، فقال: إن رسول الله قد أنزل عليه الليلة قرآن، وأمر أن تستقبل الكعبة، فاستقبلوها، واستداروا، فتوجهوا نحو الكعبة)) واته: له کاتی که خه لکی نوژی نیوه روویان ده کرد له مزگه وتی (قبا) کابرایه که هات و فرمووی: پیغه مبه ری خوارنه مشه و قورثانی بۆ دابه زیوه و فرمانی پیکراوه چیر له نوژه کاندرا روو له قیبله بکریت. بۆیه خه لکه که هه موو روویان له که عبه کرد و وه رچه رخان)) هه رگیز نه یانگوت: ئیمه دلتیا نین له وه والیه ی تۆ، چونکه هه واله که ی تۆ (ناحاد)ه!!

برا خۆشه ویسته که م... ئایا نازانیت پیغه مبه ری خواﷺ چه ندان په یامبه ر و بانگه وازکاری ده نارد بۆ ولاتان و ده سه لاتداران و پادشایان و هه رگیز نه مانیه ستوه یه کیک له وان نه و بانگه وازکاره یان نه و نیردراوه ی که له لایه ن پیغه مبه ری خوداوه ﷺ هاتوه گه ی پرایته وه به بانگه شه ی نه وه ی که وا هه واله که ی نه وه والی نأاحاده، نه خیر به لکو هه موو شتیکیان له م په یامبه ره وه وه رگرتوه که له لایه ن

۱ - أخرجه البخاري (٤٠٣) ومسلم (٥٢٦).

پيغه مېرې خواوه ﷺ نيردراوه چ ټو بابته ي که له پيناويدا نيردراييت بابته تيکي کرداري بووييت يان بابته تيکي بيروباوه، پيغه مېرې خواوه ﷺ هاوه لاني دهنارد بؤ شار و ولاته کان، ټو وټا (أبو عبیده ی کوپی الجراح) ی ره وانه کرد بؤ لای ټه هلي نه جران و (معاذ ی کوپی جبل) ی نارد بؤ لای ټه هلي يه من و (مصعب ی کوپی عمير) ی ره وانه کرد بؤ لای ټه هلي مه دينه و (دحيه الكلبي) نارد بؤ لای فهرانپه واکه ی بصری... هتد. له هيچ جيگايه کدا نه هاتوه و باس نه کراوه که ټه وانه هه والي ټو تاکانه يان رهد کردبيته وه و وهر يان نه گردبيت، بؤيه ټم بابته پيويست ناکات زؤر له سهری راوه ستين و باسی ليوه بکين ټه گهر هاتو هه واله که راست و دروست بوو.

چون ده زانين هه واله که راست و دروسته؟ بؤ ټو مه به سته بگه رپوه بؤ ټو بنه مايانه ي که زانايان دياريان کردوه و دايان ناوه ټو زانا بليمهت و ناودارانه له فهرانموده ناسان، به عه قلې خوت حوکم به سهر راست و دروستي فهرانموده کانداه مه ده ټه گينا هه روه کو باس مان کرد ټو دينه که مان له ده ست ده دين، ټايه له و کاته دا چي دينک وهر ده گرين؟ ټو دينه ي که عه قلې تو پي رازييه؟ يان ټو دينه ي که عه قلې من پي رازييه؟!

په زا و په حمه تي خوا له (نيمامي عه لي) کاتيک ده فهرانمويت: ((لو کان الدين بالرأي لکان أسفل الخف أولى بالمسح من أعلاه))^۱ واته: ټه گهر دين به بؤ چوون (رأي) بوايه ټو سپړني ژيره وه ي خوف له پيشتر و ره و اتر بوو له سپړني سهره وه)).

به لام ليره دا چنه دان بنه ما هن که زانايان فهرانموده ناس دايان ريژاوه، بؤيه بگه رپوه بؤ لای ټو بنه مايانه بؤ ټه وه ي راست و دروستي فهرانموده که ت بؤ روون و ناشکرا ببيته وه، له گهل مندا ټو ټايه ته ي خوي گه وره بخوينه ره وه که ده فهرانمويت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا﴾ (الحجرات) واته: ټه ي ټه وانه ي باوه رتان هيناوه! ټه گهر که سيکي متمانه پي نه کراو و (فاسق) هه واليکي

بو هينان خيرا برواي پي مه كهن به لكو ليكي بكوټنه وه.)) ليره دا خواي گه وړه
 فرماني پي نه كړدين به ليكوټينه وه له هه والي ثيمانداريكي باوه پيكر او، به لكو
 فرماني پي كړدين به ليكوټينه وه ته نها له هه والي كه سيكي خراپه كار (فاسق)،
 نه گره هه والي كه سيكي ثيمانداري باوه پيكر او پيويست به روونكړنه وه و جيگير
 بوون بوايه نه وا خواي گه وړه ديارى نه ده كړد و نه يده گوت (كه سي خراپه كار
 (فاسق)) و فرماني پي كړدين به ليكوټينه وه له هه والي كه ي، روون كړنه وه كه ي
 رها ده كړد و بو نه وه ي هه موو كه سيك بگريته وه، ده يگوت: ((يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن
 جَاءَكُمُ خَبْرٌ فَتَبَيَّنُوا)) به لكو كاتي خواي گه وړه فرمانويه تي: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن
 جَاءَكُمُ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا﴾ نه وا ده بيتنه به لگه كه هه والي كه سيكي باوه پيكر او
 پيويستي به روون كړنه وه و ليكوټينه وه نيه، يا رده ي بكه ينه وه، به بانگه شه ي
 نه وه ي گوايه هه والي كه (ناحاد) ه يان له ته نها كه سيكه وه ريوايه ت كراوه، نه مه
 باسي نه و مه سه له يه بوو به كورتي بو نه وه ي نه و گومان و دوو دلييه لاجيت و
 نه ميني به فزلي خواي په روه ردگار.

• گوماني دووهم: ده لين: نه و فرمانوودانه ي كه ده ربارده ي (المهدي) هاتوون له
 هه ردوو صحيحي (البخاري و مسلم) دا نه هاتوه و جيگير نه بوه له و دوو كتيبته دا!!
 به راستي نه م گومانه ده بوايه نه گوترايه، چونكه پيش كه ميك من دوو
 فرمانووده م گيپرايه وه:

- يه كه ميان: له (صحيح البخاري) هاتوه و له فرمانووده ي (ابو هريره) ده وه.
 - دووهم ميان: له (صحيح مسلم) دا له فرمانووده ي (جابر ي كوفي عبدالله) وه.
- به لام فرمانووده كان به رووني ناوي نه وي نه هيناوه، نه وه بزانه كه سونته
 ته واو كه ري يه كترن، هه روه كو ناشكرايه كه (ثيمامي بخاري) ده ربارده ي كتيبته كه ي
 خوي (الصحيح)^۱ فرمانويه تي: ((له م كتيبته دا ته نها فرمانووده ي راست و دروستم

هيناه وه فهرموده ي راست و دروستي زورترم لايه).

له رپوايه ټيكي تر دا هاتووه كه له (نيمامي بوخاري) يوه رپوايهت كراوه ده لئيت: ((هيچ فهرموده يه كم له كتيب ه كه مدا دانه ناوه ته نها راست و دروسته كان نه بيت، چندان فهرموده ي راست و دروستم جيتيشتوه باسم نه كړدوه له ترسي نه وه ي كتيب ه كه زورتر و دريژتر نه بيت)).

(الاسماعيلي) ده لئيت: نه گهر ه موو فهرموده يه كي (صحيح) ي رپوايهت بگردايه نه وا له يه ك باب ه تد ا فهرموده ي كومه لئكي له هاوه لان كړده كړده وه، باسي ريگاي رپوايه تي هريه كه له واني ده كړد نه گهر فهرموده كه راست و دروست بوايه نه وه كتيب يكي زورگوره ده بوو)).

ليزه دا بومان دهرده كه وئيت كه ه موو فهرموده يه كي راست و دروست له هردوو كتيب ي (صحيح مسلم و صحيح البخاري) دا كړ نه كراوه ته وه به لكو ده يان كتيب ي تر ه ن وه كو (مسند الإمام أحمد) و (سنن الترمذي) و (سنن ابن ماجه) و (سنن أبي داود) و (سنن النسائي) و (الدارمي) و (سنن البيهقي) و (مسند البزار) و... كتيب ه كان ي كړ كړدنه وه ي سوننه ت زورن و ه موو پړن له ه زاران به لكو ده يان ه زار فهرموده ي راست و دروست، كه واته ماناي نه وه نيه نه گهر هاتو فهرموده يه ك له هردوو كتيب ي (صحيح) دا يان له يه كيكياندا نه بوو نه وا فهرموده يه كي (صحيح) نيه، به لكو ده بيت وردينه وه و بگريښ به شوين راست و دروستي فهرموده كه دا له لايه ن سنده و ده قه وه (متن)، نه گهر فهرموده كه ته واو بوو له سنده و له ده قدا نه وا پټويسته نه و فهرموده يه وه رگرين، هرچه نده نه و فهرموده يه له هردوو كتيب ي (صحيح) دا يان له يه كيكياندا نه بوو، چونكه ه موو سوننه ت هروه كو باسما ن كړد لاي (نيمامي بوخاري و موسليم) كړ نه كراونه ته وه.

داوا له خوا ي په روه رديگار ده كه م كه توانيبيتم و يارمه تي دايتم بؤ روون كړدنه وه ي نه و باب ه ته، تاكو كاره كه له سر برا و خوشكاشمان ټيكل نه بيت، داوا له خوا ده كه م كه خوي فيرمان بكات و ټيگه يشتوومان بكات.

له گه ل مندا بگريښه بؤ لاي نه و نه مير ه ياخود بؤ لاي پيشه وا (مهدي) ...

(الحارث ی کورپی أبو أسامة) له (مسند) هکیدا ریوايه تی کردوه به سنده دیکي (صحيح) له (جابر ی کورپی عبدالله) وه کهوا پیغه مبهري خوا^۱ فهرموويه تی: ((ينزل عيسى ابن مريم، فيقول أميرهم المهدي: تعال صل بنا)) فيقول عيسى: ((لا، إن بعضهم أمير بعض تكرمه الله لهذه الأمة)) واته: عيسای کورپی مهريهم ^{عليه السلام} داده به زيت فهرمانره واکه يان پيی ده لیت: وهره پيش نويزيمان بو بکه، پیغه مبهريسا ^{عليه السلام} ده فهرمويت: نا، به راستی ئیوه هندیکتان فهرمانره وان به سهر هندیکی تر تانه وه نه مه ريزيکی خوايييه له م نوممه ته ناويي)).

له ریوايه تيکی تر دا که (أبو داود) ریوايه تی کردوه به سنده دیکي (صحيح) ^۲ له فهرمووده ی (عبدالله ی کورپی مسعود) وه کهوا پیغه مبهري خوا^۳ فهرموويه تی: ((لا تقوم الساعة...)) واته: قيامت هه لئاسيت...)) وه له ریوايه تيکی تر دا: ((لا تنقضي الدنيا حتى يملك العرب رجل من أهل بيتي يواطئ اسمه اسمي، واسم أبيه اسم أبي)) واته: نه م دونيايه دوايي نايت تاوه کو کابرايه ک حوکمی عهره ب نه کات له نه هلی به يت و بنه ماله ی منه و ناوی خو ی وه کو ناوی منه و ناوی باوکی وه کو ناوی باوکی منه) واته: ناوی (محمد ی کورپی عبدالله) يه.

له ریوايه تيکی تر دا هاتوه که (أبو داود) به سنده دیکي (صحيح) ^۴ له فهرمووده ی (أم سلمه) وه ریوايه تی کردوه کهوا پیغه مبهري خوا^۵ فهرموويه تی: ((المهدي من عترتي من ولد فاطمة)) واته: مه هدی له ره چه و نه وه ی منه له نه وه ی کورپه کانی (فاطمه) يه)).

به لکو له فهرمووده يه کی تر دا که ئيمامي نه حمده له (مسند) هکیدا و ابن ماجه له (سنن) هکیدا به سنده دیکي (صحيح) ^۶ ریوايه تيان کردوه له فهرمووده ی (علی) يه وه کهوا پیغه مبهري نه کرهم ^{عليه السلام} فهرموويه تی: ((المهدي منا أهل البيت

۱ - أخرجه الحارث بن أبي أسامة في (مسنده) كما في (المنار المنيف) (ص ۹۴ ط العاصمة) وقال ابن القيم: (وهذا اسناد جيد).

۲ - أخرجه أبو داود (۴۲۸۲) والترمذي (۲۲۳۰ ، ۲۲۳۱) وقال (حسن صحيح) وصححه الألباني في (صحيح الجامع) (۷۲۷۵).

۳ - أخرجه أبو داود (۴۲۸۴) وابن ماجه (۴۰۸۶) والحاكم (۵۵۷/۴) وقال الشيخ الألباني: ((وهذا سند جيد رجاله كلهم ثقات وله شواهد كثيرة) الضعيفة (۸۰) وصححه في (صحيح الجامع) (۶۷۲۴).

۴ - أخرجه أحمد (۸۴/۱) وابن ماجه (۴۰۸۵) وصححه الشيخ الألباني في (الصحيحه) (۲۳۷۱) و (صحيح الجامع) (۶۷۲۵).

يصلحه الله في ليلة)) واته: مه هدى له ئيمه يه و له ئه هلى به يته، خواى په روه ردگار له تنها شه ويكدا ئاماده و چاكسازى دهكات)) خواى گه وره خوى ئاماده ي دهكات بؤ نه وه ي سهر كردايه تى هه موو نه م ئوممه ته بكات له وشه وه زهنگه تاريخه دا، چونكه خيلافه تى راشيدى له سهر به رنامه ي پيغه مبه رايه تى ده بيت بگه ريته وه بؤ سهر زهوى له سهر به ليني نه و كه سه ي كه هه رگيز له خووه قسه ناكات، نه ي من به تو م نه گوت: هه رگيز بى ئوميد و بى هيوا مبه، نه وه ش تنها هيوا و ئاره زوو و خه ونه خو شه كان نيبه، به لكو به به لگه ي قورئان و فهرمووده يه.

بیر بکه ره وه و بزانه كه گه وره ي مرؤفايه تى ﷺ چى فهرموه ! له فهرمووده يه كدا كه ئيمامى نه حمده له (مسند) هكه يدا ريوايه تى كرده و جگه له و به سه نه ديكي (صحيح) له فهرمووده ي (حذيفة ي كوپى اليمان) كه وا پيغه مبه رى نه كره م ﷺ فهرموويه تى: ((تكون النبوة فيكم ما شاء الله أن تكون، ثم يرفعها إذا شاء أن يرفعها))

به رنامه ي پيغه مبه رايه تى به رز بوه وه، ئايه ماوه ي حوكمرانى له پاش پيغه مبه رايه تى چه نده و شيوه كه ي چونه؟ باسى قوناغى حوكمه كان چونه؟ پيغه مبه رى خواﷺ فهرموويه تى: ((تكون النبوة فيكم ما شاء الله أن تكون، ثم يرفعها إذا شاء أن يرفعها، ثم تكون خلافة على منهاج النبوة، فتكون ما شاء الله أن تكون، ثم يرفعها إذا شاء أن يرفعها، ثم تكون ملكا عاضا، فيكون ما شاء الله أن يكون، ثم يرفعها إذا شاء أن يرفعها، ثم تكون ملكا جبرية، فتكون ما شاء الله أن تكون، ثم يرفعها إذا شاء أن يرفعها، ثم تكون خلافة على منهاج النبوة)) واته: پيغه مبه رايه تى له ناوتاندا ده مي نيته وه تاكو خواى گه وره ويستى له سهر بيت بمينيته وه، پاشان خواى گه وره به رزى ده كاته وه نه گه ر ويستى لى بيت به رزى بكاته وه، نه مجار خيلافه ت له سهر به رنامه ي پيغه مبه رايه تى ده بيت، تاكو خواى گه وره ويستى له سهر بيت ده مي نيته وه، پاشان خواى گه وره به رزى ده كاته وه نه گه ر ويستى لى بيت به رزى بكاته وه، پاشان پادشايه تيبه ك ده بيت كه توند گاز له

۱ - أخرجه أحمد (۲۷۲/۴) والطيالسي في مسنده (۴۲۸) والبخاري (۱۵۸۸) والبيهقي في الدلائل (۴۹۱/۶) وصححه الشيخ الألباني في (الصحيحة) (۵).

مولکه که ی ده گریټ، تا کو خوای گه وره ویستی له سهر بیټ ده میټنه وه، پاشان خوای گه وره به رزی ده کاته وه نه گه ویستی لیټ بیټ به رزی بکاته وه، پاشان پادشایه تییه کی زورداری ده بیټ، تا کو خوای گه وره ویستی له سهر بیټ ده میټنه وه، پاشان خوای گه وره به رزی ده کاته وه نه گه ویستی لیټ بیټ به رزی بکاته وه، پاشان خیلافهٔ له سهر به نامه ی پیغه مبه رایه تی ده بیټ)).

نهم باسه باسیکه به پاستی دله کان پر ده کات له نارامی و دلنایای و پازیبوون و سه کینهٔ، به لام به پشت به ستن به خوای گه وره نه ک به ته مبه لی و ته وه زه لی، نه و که سه ی که نهم موژده یه ی پیداین پیغه مبه ری راستگویه ﴿هه مووکات و گیان و خوینی خوی ته رخان کردبوو بز سه رخستنی نهم دینه، بویه وریابه فه رموده کان وه کو مبه سه که ی پیغه مبه ری خوا﴾ تیټیگه نه ک به پیچه وانه وه، نه مجار واز بهینی له کارکردن و بلټیت: چیر کار ناکه ین هه ول ناده ین و واز له هه ول و تیټکوشان دټین!! نه خیر... به راستی نهم ته تیگه یشتنیکی هه له و پیچه وانه یه، نه گینا نه و که سه ی که نهم موژده یه ی پیداین خوای گه وره پیی فه رموه: ﴿فَرَأَنذِرُ﴾ (المدثر) واته: هه سه، له ناو نویچنه که ت خه لکی بیټ باوه پر بیدار بکه ره وه و بترسینه له سزای خوا)).

نه ویش هه سستا و چیر تامی پشوو ی نه چه شت تا وه کو گه یه شته لای په روه ردگاری خوی، بویه ده بیټ زور به وردی و قوول وه له مبه سستی خوا و پیغه مبه ره که ی بگه ین ﴿﴾.

به وردی بیر له وه فه رموده یه بکه ره وه که (الحاکم) له (مستدرک) هه کیدا پړوایه تی کرده و به (صحیح) ی زانیوه و ئیمامی (الذهبی) یش له گه لیدا هاوده نگه له فه رموده ی (أبی سعید الخدری) که وا پیغه مبه ری خوا ﴿﴾ فه رمویه تی: ((يُخْرِجُ فِي آخِرِ أَمْتِي الْمَهْدِيَّ يَسْقِيهِ اللَّهُ الْغَيْثَ، وَتُخْرِجُ الْأَرْضُ نَبَاتَهَا، وَيُعْطِي الْمَالَ صَحاحاً، وَتُكْثَرُ الْمَاشِيَةُ، وَتُعْظَمُ الْأُمَّةُ، يَعِيشُ سَبْعاً أَوْ ثَمَانِيًا - يَعْنِي:

۱ - أخرجه الحاكم (٥٥٧/٤، ٥٥٨) وصححه ووافقه الذهبي، وصححه الشيخ الألباني في (المصححة) (٧١١).

حَجَّجًا)) واته: له كوتايي نوممه ته كه مدا مهدي دهرده چيټ خوي په روه ردگار باراني بؤ ده باريټيټ، زهوي رووه كي خوي سهوز دهكات، پاره به يه كساني ده به خشيت، مهړ و مالات زور ده بيت، نه م نوممه ته مهن و گوره ده بيت، بؤ ماوهي حوت يان هشت سال ده ژيټ).

برا پيژداره كانم.... ناوي ته واوي ئيمامي (المهدي): محمدي كورپي عبدالله يه و له نه وي (الحسن) ي كورپي (علي) يه و له (فاطمة) ي كچي پيغه مبه ره ﷺ، كه واته نه و (عه له وييه كي حه سني فاطمي) يه، خوي گوره له ته نها شه ويكدا ئاماده ي دهكات ﴿إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾ (يس: ۸۲) واته: به پاستي هركاتي ويستي شتي به دي بهيني هر نه ويه كه پي بيغه رمي بيه! نه ويش ده ست به جي ده بيت)).

الحافظ ابن كثير ده فهرمويت^۱: ((له سهرده مي نه ودا كشتوكال زور ده بيت، به رويوم زور ده بيت، دين حوكم دهكات، سولتان زاله به سهر خه لكيدا، دوژمن ملكه چه، خه يو و چاكه له سهرده ميده به رده واه، له شاري مهككه دهرده كه ويټ، له ته نيشته كه عبه به يعه ي پي ده ديټ له كاتيكد خوي رازي نيه و پي ناخوشه)).

خه لكيني زور دهركه وتوون و بانگه شه ي (المهدي) يان كرده!! له و پيناوه دا پيغه مبه ري خوشه ويستمان ﷺ به نيشانه يه كي پيغه مبه رانه ي روون و ئاشكرا ئاگاداري كردينه وه نه گهر نه و نيشانه يه دهركه وت نه واه موو ئيمانداراني سهر زهوي ده زانن كه نه وي دهركه وتوه له مهككه ي پيروز ئيمامي مهدي يه.

ئيمامي (البخاري و مسلم)^۲ ريوايه تيان كرده له فهرمووده يه كي داكي ئيماندارانه وه (عائيشه) هوه، ده فهرمويت: ((عبث رسول الله ﷺ في منامه)) واته: شه ويك له شه وان پيغه مبه ري خوا ﷺ لاي عائيشه نووستبوو، هه نديك جوولايه وه و په شوكا و شپرزبوو پاشان هه ستا... ((فقالت: يا رسول الله! صنعت شيئاً في منامك

۱ - النهاية في الفتن والملاحم (۳۱/۱)

۲ - أخرجه البخاري (۲۱۱۸) ومسلم (۲۸۸۴).

لم تكن تفعله)) واته: عائشه فهرمووی: ئه ی پیغه مبهری خوا^ﷺ، له کاتی نووستنه که تدا شتیکت کرد له پیشدا نه تکرده)) پیغه مبهری خوا^ﷺ نووستوه و شتیکی بینوه، که ئیستا بۆمان ده گێریتته وه، ئایا ئه و شته چیه؟ فهرمووی: ((العجب! إن ناساً من أمتي يؤمنون - أي: يتجهون ويقصدون - بالبيت برجل من قریش قد لجأ بالبيت - أي: لجأ إلى بيت الله الحرام - حتى إذا كانوا بالبيداء خُسِفَ بهم)) هذه هي العلامة: ((قالت عائشة: يا رسول الله! إن الطريق قد يجمع الناس، قال: ((نعم، فيهم المستبصر، والمجبور، وابن السبيل، يهلكون مهلكاً واحداً، ويصدرون مصادر شتى، يبعثهم الله على نياتهم)) واته: به راستی سهیره! خه لکانیک له ئوممه ته که م به ره و که عبه دین بۆ کوشتنی پیاویکی قوره پیشی په نایداوه ته که عبه تا ده گه نه بیابان زهویه که رۆده چیت و نوقم ده بن - ئه مه نیشانه که به - عائشه فهرمووی: ئه ی پیغه مبهری خوا^ﷺ! ریکا هه موو خه لکی کۆ ده کاته وه، ئه ویش فهرمووی: راسته، هه ندیکي به نیاز و مه به سته وه و هه ندیکي زۆر لیکراوه و ناچاره و هه ندیکي ریبوارن هه مویان به یه ک جار ده مرن و خوای گوره هه ر یه که و به پئی نییه تی خۆی زیندووی ده کاته وه)).

هه ر یه که و به پئی نییه تی خۆی زیندو ده کریتته وه، هه ندیکیان له گه ل ئه و له شکرده دا ده رچوو بوون بۆ کوشتنی ئیمامی مه هدی، هه ندیکیان له بهر به رژه وه ندی ده رچوه، هه ندیکي ملکه چ و گوپرایه له.

له پیاویه تی کدا که له (صحیح مسلم)^۱ دا هاتوه له فهرمووده ی دایکی ئیماندارانه وه (حفصه) ده لیت: پیغه مبهری خوا^ﷺ فهرموویه تی: ((لیؤمن هذا البيت جيش يغزونه، حتى إذا كانوا ببیداء من الأرض، یخسف بأوسطهم، وینادی أولهم آخرهم، ثم یخسف بهم، فلا یبقى إلا الشریذ الذي یخبر عنهم)) واته: سوپایه ک روو ده کاته که عبه بۆ داگیر کردنی تا کو ئه و کاته له بیابانیک ده بن ناوه راستیان توشی رۆچونیک ده بن به شیوه یه ک سه ره تاکه یان بانگی کۆتاییه که یان ده کات پاشان

ئوانيش توشى ئو پوچوونه دهبن، هيچ كه سيكيان ناميني ته نها يه ك كه س نه بيت
كه هه واله كه يان ده بات)

جا ليړه دا پيغه مبهري خوشه ويست ﷺ له وپه پي وردى و روونيدا باسى
مه سه له كان ده كات.

پرسپاره كه ليړه دا نه وه يه: چو بزانين نه وه ي كه دره چوه و بانگه شه ي مه هدى
ده كات ئيمامى مه هدى يه؟ كاتى كه ئيمامى مه هدى دره كه ويټ نه وا له شكرى كي
بو دره ده چيټ... بو؟ به مه به ستي كوشتن و له ناوېردنى.. له و كاته دا خواى گه وړه
ئيمامى مه هدى سهرده خات به شيوه يه كي قه درى كه به هيچ شيوه يه ك شوين
ده ست و هه ول و تيگوشاني هيچ مرؤفكي پيوه ديار نييه، نه و له شكره توشى
رووچوون دهبن و ده چنه ژير زه ويدا، له و رووچوونه دا هيچ كه سيك نامينيټ ته نها
كومه له كه سيكي كه م نه بيت، به و شيوه يه هه موو نه هلى سهر زه وي ده زانن نه وه ي
كه دره چوه ئيمامى مه هدى يه.

جا له و كاته دا خواى گه وړه ئيمامى مه هدى و يه كتاپه رستان نه وانه ي له گه ليدان
سهر يان ده خات نه وانه ي كه له هه موو سهر زه وييه وه بو لاي نه و ده پوځ و به يعه ي
پي ده دن و پاشان خواى گه وړه به فه زلى خو ي و به جوانترين شيوه سهر يان
ده خات.

ئيمامى (مسلم)^۱ ريوايه تي كرده له فهرمووده يه كي (نافع ي كوري عتبه) وه
كه وا پيغه مبهري خوا ﷺ فهرموويه تي: ((تغزون جزيرة العرب، فيفتحها الله، ثم
فارس، فيفتحها الله، ثم تغزون الروم، فيفتحها الله، ثم تغزون الدجال، فيفتحها الله))
واته: هيرش ده به نه سهر دورگه ي عه رب و خوايش سهرتان ده خات، پاشان هيرش
ده به نه سهر فارس خوايش سهرتان ده خات، پاشان هيرش ده به نه سهر روم و
خوايش سهرتان ده خات، پاشان هيرش ده به نه سهر ده ججال و خوايش سهرتان
ده خات))

جا ئه م فه رموده يه ئه وه روون ده كاته وه ئه و داستان و جه نګانه له پيش
 ده رچوونى ده ججال پوو ده ده ن ((ثم تغزون الروم، فيفتحها الله)) پاشان دوا به
 دواى ئه وه يه كسر ده ججال ديت، چونكه ئه ګر هر كاتيك ده ججال پوونى هه بوو
 ئه و پيغه مبه ر عيسا يش عليه السلام بوون و وجودى هه يه، نيشانه كاني قيامت هه روه كو
 باسما ن كرد: ((خرزات منظومات في سلك فان يقطع السلك يتبع بعضها بعضا)) واته:
 نيشانه كان وهك ده نكه كانن له ده زويه كدا هو نراونه ته وه ئه ګر ده زووه كه بړا ئه و
 شويني يه كتر ده كن)).

ټايه ئه و باس و كيښه يه چييه كه ده فه رمويت: ((ثم تغزون الروم))؟ له پيشه كي
 كتيبه كه دا به دور و دريژى باس م كرد، له و فه رموده يه ي كه ئيمامى (مسلم)^۱
 ريوايه تى كرده له فه رموده ي (أبو هريره) وه كه و پيغه مبه رى خوا عليه السلام
 فه رمويه تى: ((لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَنْزِلَ الرُّومُ بِالْأَعْمَاقِ أَوْ بَدَاقٍ فَيَخْرُجُ إِلَيْهِمْ
 جَيْشٌ مِنَ الْمَدِينَةِ مِنْ خِيَارِ أَهْلِ الْأَرْضِ يَوْمَئِذٍ فَإِذَا تَصَافَوْا قَالَتِ الرُّومُ: خَلُّوا بَيْنَنَا
 وَبَيْنَ الَّذِينَ سَبَّوْا مِنَّا نُقَاتِلُهُمْ، فَيَقُولُ الْمُسْلِمُونَ: لَا وَاللَّهِ! لَا نُخْلِي بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ
 إِخْوَانِنَا فَيَقَاتِلُونَهُمْ فَيَنْهَزُهُمُ ثُلُثٌ لَا يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ أَبَدًا وَيَقْتُلُ ثُلُثَهُمْ، أَفْضَلُ الشُّهَدَاءِ
 عِنْدَ اللَّهِ وَيَقْتَتِحُ الثُّلُثُ لَا يُفْتَنُونَ أَبَدًا))، واته: قيامت هه لئاسيت تاكو رومه كان كو
 نه بڼه وه دژى موسلمان له (أعماق)^۲ يان له (دابق)، سوپايه ك له مه دينه وه ده رده چي
 بو سهر رومه كان كه ئه و سوپايه له باشترين و ه ليريدراوتريني ئه هلى سهر زه وى
 يه له و كاته دا، كه به رامبه ر رومه كان وه ستان به مه به ستي كوشتار رومه كان ده لئين:
 ئه ي سوپا ئيوه ريگامان بو چول بكن و وازمان لى به يئن تا بجينه سهر ئه و
 موسلمانانه ي كه له ئيمه يان به ديل ګرتوه (سبوا منا) بو ئه وه ي بجه نګين دريان
 موسلمانانه كانيش ده لئين: نه خير سويند به خوا ريگاتان بو چول ناكه ين بو سهر برا
 موسلمانانه كانمان، نه مجار جه نګ ده ست پي ده كات سييه كي سوپاي موسلمانان

۱ - أخرجه مسلم (۲۸۹۷).

۲ - أعماق له ناوچه رګه ي ولاتي شامه، والروم: بریتین له نه وروپي و نه مریکيه كان، نه وان له نه وه ي
 (عيسى كوپي اسحاق ي كوپي ابراهيم)

پاشه كشه دهكات و را دهكات كه هرگيز خواي گوره له وان ته وبه وهرناگريټ و سيټيه كيان ده كوژرين كه باشريڼ شه هيدن له لاي خوا، ټه و سيټيه كه كه ي تر سهرده كه ون و رزگار ده كه ن هرگيز توشي فيتنه نابن)).

جا ټه وانه ټه و كه سانه ن كه رزگار كردني (قسطنطينية) له سهر دهستي ټه وان ده بيت به پشتيواني خواي په روه ردار ه روه كو له فهرمووده په كدا كه له (صحيح مسلم) ۱ دا هاتوه، له فهرمووده ي (أبو هريره) وه كه وا پيغه مبهري خوا (ع) فهرموويه تي ((سمعتم بمدينة جانب منها في البر وجانب منها في البحر؟.. قالوا: نعم يا رسول الله قال: لا تقوم الساعة حتى يغزوها سبعون ألفاً من بني إسحاق.. فإذا جاؤوها نزلوا، فلم يقاتلوا بسلاح ولم يرموا بسهم، قالوا: لا إله إلا الله والله أكبر فيسقط أحد جانبها الذي في البحر ثم يقولوا الثانية: لا إله إلا الله والله أكبر فيسقط جانبها الآخر ثم يقولوا الثالثة: لا إله إلا الله والله أكبر فيفرج لهم فيدخلوها فيغنموا، فبينما هم يقتسمون المغنم، إذ جاءهم الصريخ فقال: إن الدجال قد خرج، فيتركون كل شيء، ويرجعون)) واته: ټايه شاريكتان بيستوه لايه كي له وشكانيدايه و لايه كه ي تري له ناو دهريادا؟ گوتيان: به ټي ټه ي پيغه مبهري خوا ﷺ، خوشه ويستي خوا ﷺ فهرمووي: قيامت هه ټناسيت تاوه كو جه فتا هه زار رومي (له نه وه ي ټيسحاق) ټه و شاره داگيري نه كه ن (واته: شاري (قسطنطينية) (استنبول) به لام كاتيك موسلمان ه سهر كه وتوه كان دينه سهر شاره كه ناجه نكن دريان به چك و هيچ تيريكي شيان بو ناهاويژن، به ټكو ته نها ده ټين: لا إله إلا الله، والله أكبر، ټه و كاته يه كسهر يه كيټ له لايه كاني ټه و شاره كه له ناو دهريادايه ده كه ويته ژير ده سه لاتي موسلمان ه كان، له پاشان جاريكي تر ده ټينه وه: لا إله إلا الله والله أكبر، ټه و كات لاهي تريشي ژير باري موسلمانان ده بيت. بو جاري سيټيه م ده ټين: لا إله إلا الله والله أكبر ټه و كاته ريگاو ده رگايان بو ده كريتته وه، ده چنه ناو شاره وه و سهرده كه ون و غنيمه تيان ده ست ده كه ويټ، له كاتيكدا كه ټه وان غنيمه ت دابه ش ده كه ن له ناو خوياندا، شه يتان هاوار دهكات و ده ټيت: مه سيحي ده ججال له دواوه چوه ته سهر كه س و

كارو ته هله كانتان! ته وانيش هه موو شتيك جي دههيلن و دهه گه پينه وه).

ته و موسلمانانه دهه گه پينه وه يو ته وه ي بزائن دهه باره ي دهه جبال جي شتيك

روويداوه !!

ليزه دا پيغه مبهري خواص دهه رموي: ((فَيَنْهَزُمُ ثُلُثٌ لَا يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ أَبَدًا وَيُقْتَلُ ثُلُثُهُمْ، أَفْضَلُ الشُّهَدَاءِ عِنْدَ اللَّهِ وَيَفْتَحُ الثُّلُثُ لَا يُفْتَنُونَ أَبَدًا)) واته: —
سييه كي سوپاي موسلمانان پاشه كشه دهكات و را دهكات كه هه رگيز خوي گه وره
له وان ته وبه وه رناگريت وه سييه كيان دهه كوژرين كه باشترين شههيدن له لاي خوا
ته و سييه كه كه ي تر سه رده كه ون و رزگار دهكه ن هه رگيز توشي فيتنه نابن)).

له (صحيح مسلم) دا هاتوه له فه رموده يه كي (يسيري كوري جابر) وه
دهليت: ((هَاجَتْ رِيحُ حَمْرَاءَ بِالْكُوفَةِ، فَجَاءَ رَجُلٌ لَيْسَ لَهُ هِجْرِي، يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ
مَسْعُودٍ! جَاءَتِ السَّاعَةُ، قَالَ: فَقَعْدَ، وَكَانَ مُتَكِنًا فَقَالَ: إِنَّ السَّاعَةَ لَا تَقُومُ حَتَّى لَا
يُقَسَمَ مِيرَاثٌ، وَلَا يُفْرَحَ بِغَنِيمَةٍ، ثُمَّ قَالَ بِيَدِهِ هَكَذَا _ وَنَحَاها نَحْوَ الشَّامِ _ فَقَالَ: عَدُوٌّ
يَجْمَعُونَ لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ، وَيَجْمَعُ لَهُمْ أَهْلُ الْإِسْلَامِ، قُلْتُ: — الرُّومُ تَعْنِي؟ قَالَ: نَعَمْ،
وَتَكُونُ عِنْدَ ذَاكُمْ الْقِتَالِ رَدَّةً شَدِيدَةً، فَيَشْتَرِطُ الْمُسْلِمُونَ شُرْطَةَ الْمَوْتِ لَا تَرْجِعُ إِلَّا
غَالِبَةً، فَيَقْتُلُونَ حَتَّى يَحْجَرَ بَيْنَهُمُ اللَّيْلُ، فَيَفِيءُ هَؤُلَاءُ وَهَؤُلَاءُ كُلُّ غَيْرٍ غَالِبٍ وَتَفْنَى
الشُّرْطَةُ، ثُمَّ يَشْتَرِطُ الْمُسْلِمُونَ شُرْطَةَ الْمَوْتِ لَا تَرْجِعُ إِلَّا غَالِبَةً فَيَقْتُلُونَ، حَتَّى يَحْجَرَ
بَيْنَهُمُ اللَّيْلُ، فَيَفِيءُ هَؤُلَاءُ وَهَؤُلَاءُ، كُلُّ غَيْرٍ غَالِبٍ، وَتَفْنَى الشُّرْطَةُ، ثُمَّ يَشْتَرِطُ
الْمُسْلِمُونَ شُرْطَةَ الْمَوْتِ، لَا تَرْجِعُ إِلَّا غَالِبَةً، فَيَقْتُلُونَ حَتَّى يَمْسُوا، فَيَفِيءُ هَؤُلَاءُ وَ
هَؤُلَاءُ كُلُّ غَيْرٍ غَالِبٍ وَتَفْنَى الشُّرْطَةُ، فَإِذَا كَانَ الْيَوْمُ الرَّابِعُ: نَهَدَ إِلَيْهِمْ بَقِيَّةُ أَهْلِ الْإِسْلَامِ
فَيَجْعَلُ اللَّهُ الدَّبْرَةَ عَلَيْهِمْ فَيَقْتُلُونَ مَقْتَلَةً لَمْ يَرِ مِثْلُهَا، حَتَّى إِنَّ الطَّائِرَ لَيَمُرُّ بِجَنَابَتِهِمْ ،
فَمَا يُخْلِفُهُمْ حَتَّى يَخْرُ مَيْتًا، فَيَتَعَادُ بَنُو الْأَبِ كَانُوا مَائَةً، فَلَا يَجِدُونَهُ بَقِيَ مِنْهُمْ إِلَّا
الرَّجُلُ الْوَاحِدُ، فَبَأَيِّ غَنِيمَةٍ يُفْرَحُ؟ أَوْ أَيْ مِيرَاثٍ يُقَاسَمُ؟ فَبَيْنَمَا هُمْ كَذَلِكَ إِذْ سَمِعُوا
بِبَاسٍ، هُوَ أَكْبَرُ مِنْ ذَلِكَ فَجَاءَهُمُ الصَّرِيحُ: إِنَّ الدَّجَالَ قَدْ خَلَفَهُمْ فِي دَرَارِيِّهِمْ،
فَيَرْفُضُونَ مَا فِي أَيْدِيهِمْ وَيُقْبِلُونَ، فَيَبْعَثُونَ عَشْرَةَ فَوَارِسَ طَلِيعَةٍ، إِنِّي لَأَعْرِفُ

أسماءهم وأسماء آبائهم وألوان خيولهم هم خير فوارس على ظهر الأرض يومئذ أو من
خير فوارس على ظهر الأرض يومئذ)).

واته: بايه كي سوور له كوفه وه هه لچوو (هه ليكرد)، كابرايه ك هات به هاوار و
دهنگي به رزه وه (واته: به دهنگي به رزه وه خهريكه له بهر به رزي دهنگه كه ي له هيچ
وشه يه كي تيڼه گه ي): ئه ي (عبدالله ي كورپي مه سعود) قيامه ت هه ستا، فه رمووي:
بويه (عبدالله) پاست بوه وه و دانيشه ت له كاتيكا راکشاپوو، گوتي: — قيامه ت روو
نادات تاكو ئه و كات و سه رده مه ي ميراتي تيا دا دابه ش ناكريت و به ده سته كوت
(غه نيمه) دلخوش نابن ئه مجار به ده سته كانن ئيشاره تي بۆ شام كرده فه رمووي:
— دوژمنيك كوډه بڼه وه له درزي ئه هلي ئيسلام و ئه هلي ئيسلامي ش كوډه بڼه وه
بويان)) گوتم: مه به ستت روډه كانه؟ فه رمووي: به لي، له و جهنگه دا
هه لگه پانه وه يه كي توند روو ده دات، (ئه مه يه كه م سيڼه كه كه پيش كه ميك له
ريوايه ته كه ي — صحيح مسلم — دا باسما ن كرد)، موسلمانان كوډه ليك پاله واني
راستگوي دلسوز پيش ده خه ن بۆ ئه وه ي بڼه پيشه نغيان له م جهنگه دا، ئه وانش
مه رج له سه ر خويان داده نين و په يمان به خواي خويان ده دهن كه نابيت
بگه رپڼه وه ناو ريزي له شكري موسلمانان تاوه كو يه كيك له و دوو ئامانجه ده سته بهر
نه كه ن: يان سه ركه وتن، يان شه هيد بوون، ئه مجار كوشتار ده ست پي ده كات،
تاوه كو تاريكايي شه و ليكيان جيا ده كاته وه، موسلمانان و جگه له موسلمانان
ده گه رپڼه وه، له م روژه دا سه ركه وتن نه بۆ موسلمانان و نه بۆ دوژمناني موسلمانان
ده سته بهر نابيت، ئه وانه ي كه په يمانيان به په روه ردگاري خويان دابوو له سه ر
سه ركه وتن يان شه هيد بوون هه موو له ناو ده چن، ئه گه ر روژي دووه م هات:
موسلمانان كوډه ليكي تر پاله واني راستگوي دلسوز پيش ده خه ن، ئه وانش مه رج
له سه ر خويان داده نين و په يمان به خواي خويان ده دهن كه نابيت بگه رپڼه وه ناو
ريزي له شكري موسلمانان تاوه كو يه كيك له و دوو ئامانجه ده سته بهر نه كه ن: يان
سه ركه وتن، يان شه هيد بوون ديسان جهنگيكي سه خت رووده دات تاوه كو تاريكايي
شه و ليكيان جيا ده كاته وه و شه ر ده وه ستي به بي سه ركه وتني هيچ لايه ك و ئه و

كومله فيداكارانه همويان له ناو دهچن، نهگه رږځي سييهم هات كومله فيداكارځكي تره لده پږين كه تا مردن نهگه پږينه وه به سرکه وتووي نه بيت نه وانش دهچنگن تاوه كو ديسان شه و كوټايي به جهنگ ده هينيت و هردولا دهگه پږينه وه بنكه كانيان به بي سرکه وتن بږ هيچ لايه ك و دواي جهنگانيكي تر نه كومله فيداكارهش له ناو دهچن، نهگه رږځي چواره مي جهنگ هات باقي موسلمانان بږ رومه كان راست ده بنه وه و به گزياندا دهچنه وه و به ربه ره كانيان دهكهن، خوي گه وره مردن و بنه پر كردن له سر رومه كان داده نيت كوشتاريكي وياي لي دهكري كه وينه نه بينراوه، يان نابينريت به شيوه يه كي وا كه بالنده به سر لاشه كانياندا پروات ناتوانيت ليسان تيپه ركات و دهريت، نه و كاته نه وه ي باوكيك كه كاتي خوي سه د كه س بوون ئيستا سر زميري خويان دهكهن وه سهر دهكهن ته نها يه ك پياويان ماوه! له بهر نه وه به چ دهستكه وتيك (غهنيمه تيك) دلخوش ده بيت؟ چ ميراتيك دابهش بكرت؟ له كاتيكا كه نه وان دهستكه وت (غهنيمه ت) دابهش دهكهن له ناو خوياندا كيښه يكي تر ده بيسن كه نه وه له وي تر گه وره تره، بانگه وازكاريك ديت و بانگ دهكات و ده لئيت: مه سيحي ده ججال له دواوه چوه ته سر كه س و كار و نه له كانتان نه وانش نه و دهستكه وته ي (غهنيمه ته ي) له دهستياندا بوو فرتي ده دن و دهره چن، موسلمانان له پيش خويانه وه (ده) سوار ده نيرن (بږ نه وه ي بزائن كه نايه راسته ده ججال دهرچوه يان نا).

به جواني بير بكه ره وه بزانه پيغه مبهري خواص (دايك و باوك و گيانم به فيدا ي بيت) چي ده لئيت! خوشه ويستي خواص ده فهرمويت: من ده زانم ناوي خوشيان و باوكه كانيشيان چيه و رهنگي وولاخه كانيشيان ده زانم، نه و ده سواره باشترين و چاكترين سواي سر زه وين له و كاته دا).

له گه ل مندا جاريكي تر بگه پږوه بږ لاي عيسا ي كوپي مريهم عليه السلام تكام وايه كه له مه سه له كه باش تيگه يشتبيني بږ نه وه ي همويي پيكه وه گري بده ي.

پاشان ده‌پوڼ بۆ كوشتار له گه‌ل ده‌ججالدا، هه‌روه‌كو له ريوايه‌ته‌كه‌ى (صحيح مسلم) دا هاتوه له فهرمووده‌يه‌كه‌ى (أبو هريره) هوه ده‌لټت: پټغه‌مبه‌رى خواﷺ فهرموويه‌تى: ((فبينما هم يصفون الصفوف، إذ أقيمت الصلاة فنزل عيسى ابن مريم)) واته: له كاټيكا ئه‌وان رټزيان يه‌ك خستوه (به مه‌به‌ستى كوشتنى ده‌ججال) پټشه‌واى موسلمانان له پټشيانه‌وه پټش نوټزيان بۆ ده‌كات (هه‌ندىك ريوايه‌ت به‌ روونى باسى كردوه كه نوټزى به‌يانىيە^١) له‌و كاټه‌دا (عيسى) ى كوڤى مه‌ريه‌م^{عليه‌السلام} له ئاسمانه‌وه داده‌به‌زټت)) لای مه‌ناره سپييه‌كه‌ى رۆژه‌لاټى (ديمه‌شق) و به‌ره‌و (بيت المقدس) ده‌پوات، ئه‌وانه‌ى كه له گه‌ل‌يدان كۆمه‌له‌ رزگار بوه‌كه‌يه ريزه‌كانى خويان رټك خستوه بۆ كوشتنى ده‌ججال پټغه‌مبه‌رى خوشه‌ويست^{عليه‌السلام} ده‌فهرمويت: ((ثم تغزون الدجال فيفتحه الله)) واته: پاشان هټرش ده‌به‌نه سه‌ر ده‌ججال و خوايش سه‌رتان ده‌خات)).

به‌لام خواى گه‌وره ويستى وا ده‌بټت كه نه‌مان و كوشتنى ده‌ججال له سه‌ر ده‌ستى پټغه‌مبه‌ر عيسا^{عليه‌السلام} بټټ.

له گه‌ل مندا جاريكى تر بگه‌رټوه بۆ لای ريوايه‌ته‌كه‌ى (النواس ى كوڤى سمعان) كه پټغه‌مبه‌رى خواﷺ ده‌فهرمويت: ((إذ بعث الله المسيح ابن مريم، فينزل عند المنارة البيضاء شرقي دمشق بين مهرودتين واضعا كفيه على أجنحة ملكين، إذا طأطأ رأسه قطر، وإذا رفعه تحدر منه جمان كاللؤلؤ)) واته: له‌و كاټه‌دا (عيسى) ى كوڤى مه‌ريه‌م^{عليه‌السلام} له ئاسمانه‌وه داده‌به‌زټت بۆ لای مه‌ناره سپييه‌كه‌ى رۆژه‌لاټى (ديمه‌شق) له دوو پۆشاكى په‌نگ كراودا به وه‌رسى زه‌عفهران دوو له‌په ده‌سته‌كانى له‌سه‌ر بالى دوو فريشته داناوه كه سه‌ر به‌رزكات و نه‌وى بكات، دلۆپه ئاوى سافى له شټوه‌ى ده‌نكه زيوى شټوه مروارى لى ده‌تكټت)).

پاشان به‌ره‌و (بيت المقدس) ده‌پوات، له‌وى ده‌بټنى موسلمانان خويان ئاماده كردوه بۆ نوټزى به‌يانى - هه‌روه‌كو له سه‌رتاى به‌شه‌كه‌دا ئاماژه‌م پى كرد -

له و کاته دا پيشه وای ئيمانداران يان مه هدی ههروه کو ريوایه ته کان به روونی باسیان کردوه دهیه وی پيشی بخات، بویه عیسا ی کوپی مه ریه م ﷺ رازی نابیت که پیش بکه ویت، له ريوایه تیکی تر دا که له (صحیح مسلم) ^۱ دا هاتوه: ((فیومهم عیسی)) واته: عیسا ﷺ پیش نوژیان بۆ ده کات)) بویه هندی که نه هلی زانست و زانیاری ده لاین: ((فأَمُّكُمْ مِنْكُمْ)) واته: به وهی که پیتانه له قورئان و سوننه تی پیغه مبه ر ﷺ پیش نوژیان بۆ ده کات، چونکه عیسا ﷺ به بهرنامه و شهرعیکی تازه وه دانابه زیت، به لکو به شهرعی پیغه مبه ری خوا ﷺ و ئیسلام وه داده به زیت، ههروه کو ناشکرایه ئیسلام دینی عیسا و محم دو هه موو پیغه مبه رانه (سه لات و سه لامی خویان له سه ر بیت)، خوی گه وه ره هیچ پیغه مبه ریکی نه نار دوه ئیلا دینه که ی ئیسلام بوه، له سه ر تاکه یانه وه که (نوح) ه ﷺ تا کو کوټاییه که یان که (محمد) ه ﷺ.

خوی گه وه ره ده فه رمویت: ﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾ (آل عمرا: ۱۹) واته: بیگومان ته نها ئه م دینی ئیسلامیه په سه ند و قبو له لای خوا))، ههروه ها خوی گه وه ره ده فه رمویت: ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ (المائدة: ۳) واته: و له ئه مپووه بهرنامه و ئایینه که تانم به پایان گه یاند، واته: له باره ی عقیده و جیهاده وه، له باره ی حه لال و حه رامه وه هه موو شتیکم بۆ ته واو کردن، نیعمه ت و به خششی خۆم بۆ ته واو کردن سه رم خستن به سه ر دوژمنانتان و رینماییم کردن بۆ ریگه ی راست، ئیسلامیشم به بهرنامه و ئایین بۆ هه لباردن و نابی هیچ کاتی که لای لایه دن)).

له (صحیح مسلم) ^۲ دا هاتوه له فه رمووده ی (أبو هريره) وه که وا پیغه مبه ری خوا ﷺ فه رموویه تی: ((.. فینزل عیسی ابن مریم فأمهم، فإذا رآه عدو الله، ذاب كما يذوب الملح في الماء، فلو تركه لانداب حتى يهلك، ولكن يقتله الله بيده، فيريهم دمه في حربته)) واته: عیسا ی کوپی مه ریه م ﷺ داده به زیت و ده بیته پيشه وایان کاتی که

۱ - انظر صحيح مسلم (۲۸۹۷).

۲ - أخرجه مسلم (۲۸۹۷).

دوژمنی خوا ده بیښتیت ده تویتته وه هه روه کو چوڼ خوئ ده تویتته وه له ئاودا، نه گهر عیسا عليه السلام وازی لی بهیتایه نهوا تا کو مردن ده توایه وه، به لام خوای گه وره ویستی وایه کوشتنی به دهستی عیسا عليه السلام بیت نه ویش خوینی ده جالیان پیشان دهدات که له سه رمه که ی)) .

له ریوایه ته که ی (النواس) دا که له (صحيح مسلم) دا هاتوه پیغه مبهری خوا عليه السلام نه و شوینه دیاری ده کات که پیغه مبهری عیسا عليه السلام ده جالی تیدا ده کوژیت، نه و ته ده لیت: ((فیطلبه حتی یدرکه بباب لد)) واته: به دوایدا ده پروات تا کو له ده رگای (لد) پتی ده گات...))

(لد) گونديکه له ولاتی فلسطین له شاری (تل أبيب) وه نزیکه، داوا له خوا ده که م کیشه ی براکانمان له فلسطین چاره بکات و له و ته نگانه ی که تیايدان ده ربازيان بکات. نا نه و ته پیغه مبهری خوا عليه السلام جیگاگان به ناوی خوایانه وه باس ده کات که له و کات و سه رده مه دا نه بوونه بۆ نه وه ی دلنیا بین که نه و خوښه ویسته هه رگیز له خوږه قسه ناکات، ده فهرمویت: ((فیدرکه عند باب لد فیقتله)) واته: له ده رگای (لد) پتی ده گات و ده یکوژیت

پیغه مبهری خوا عليه السلام ده فهرمویت: ((ثم يأتي عيسى ابن مريم عليه السلام قوم قد عصمهم الله منه - أي: من الدجال - فيمسح عن وجوههم ويحدثهم بدرجاتهم في الجنة، فبينما هو كذلك إذ أوحى الله الى عيسى: إني قد أخرجت عبداً لي لا يدان لأحد بقتالهم، فحرز عبادي الى الطور)) واته: پاشان عیسا عليه السلام دیت بۆ لای کومه له موسلمانیک که خوای په روه ردگار له فیتنه ی ده جال پارسوونی، ده ست ده هیئت به دم و چاویاندا و پله و ده ره جه ی خوایان بۆ باس ده کات که له به هه شتدا ده ستیان ده که ویت، له و کاته دا خوای گه وره وه حی ده نیړی بۆ عیسا عليه السلام پی ی ده فهرمویت: من به نده گه لیکی خۆم - که (یه نجوج ومه نجوج) ه - ده رخستون، که که س توانای جه نگ کردنی نییه به رامبه رنه وان، له به رنه وه به نده موسلمانانم بده پال کتوی (طور) و له وی بیان شاره وه و په نایان بده)).

نهم به شه به و فهرمووده يه ته واو ده كه م كه ئيمامي (بوخاري و موسليم)^١
ريوايه تيان كرده له فهرمووده يه كي (ابو هريره) هوه ده لئيت: پيغه مبهري خوا^{عليه السلام}
ده فهرمويت: ((والذي نفسي بيده، ليوشكن أن ينزل فيكم عيسى بن مريم حكماً
مقسطاً، فيكسر الصليب، ويقتل الخنزير، ويضع الجزية، ويفيض المال حتى لا
يقبله أحد)) واته: سويند به و كه سه ي نه فسي مني به ده سته، وا خه ريكه عيساي
كورى مريم^{عليها السلام} داده به زيت و ده بيت به فهرانره واييه كي دادپه روه، خاچ
ده شكيني و به راز ده كوژيت و سهرانه هه لده گريت سهرهوت و سامان زور ده بيت و
خه لكي بو بانگ ده كات كه چي كه س وهري ناگريت))

پيژداران... ده بي زور بايه خ به زانست و كار كردن بدهين، هه رگيز نابيت ته مبه ل و
ته وه زهل بين، به لكو ده بيت كار بكهين، پياوه تي له وه دايه له كاتيكا ده گه يته
خواكه ي خوت ده ست به دينه كه ته وه گرت بيت، هه رگيز پشت به كه سي تر
مه به سته، نابيت فهرمووده كانى پيغه مبهري^{عليه السلام} به شيوه كي تر له مه به ستي خوي
تيبگهين، ده بيت بايه خ به زانست و كار كردن بدهين، هه رده م ته وبه نوي بكهينه وه
له گه ل خواي خوماندا و باوه ره كه مان نوي بكهينه وه و نه فامي بنه بر بكهين چونكه
ئه وانه ي تووشى فيتته ي ده ججال ده بن ته نها نه فامانن، هه رگيز هيچ كه سي له
فيتته ي ده ججال و به لكو له هه ر فيتته يه كي تر رزگاري نابيت ته نها ئه هلى باوه ر و
يه كتاپه رستان نه بيت، خواي گه و ره ده فهرمويت: ﴿يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا
بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ

اللَّهُ مَا يَشَاءُ﴾ (ابراهيم: ٢٧) واته: ئه وانه كه باوه رپيان به خوا و به گشت
برپاره كانى خوا هيناوه، به هوى نهم وشه جيگر و نه گوپاوه ي (لا اله الا الله) وه خوا
پيگه يان قايم و جيگر نه كا له زيانى نهم دونيا و له زيانى ئه و دونيا و سته مكارانيش
گومرا و سهر ليشيو او ده كات خوا بيه وي هه ر شتى بكات زور به ئاسانى ده يكات
حه ز بكا كي رينموويى بكا و كتيش گومرا و سهر ليشيو او بكا ئه مانه هه موو له

دهسه لاتی نه ودان)) .

ناخو ټه وانه‌ی که له پاش مردن و فهوتانی ده جبال دهرده چن کین؟ که ده بڼه
فیتنه یه کی تر و خوی گوره ټه هلی باوه‌ر له فیتنه یان ده پاریزی به فه زلی خوی و
نینجا به فه زلی دوعای عیسا عليه السلام ؟ ټه مه و چهند باسیکی تر له به شی داهاتوودا
باس ده که یڼ – إنشاء الله – .

داوا له خوا ده که م له بهر خاتری ناوه گوره که ی خوی (اسم الأعظم) که ټه گهر
بهو ناوه وه داوای لی بکړیت ټه وا وه لām ده داته وه و ټه گهر هاواری پی بکړیت ټه وا
دینه فریامانه وه، داوای لی ده که م من و ټیوه له هه موو فیتنه یه ک بپاریزیت ټه وانه ی
که ناشکران و ټه وانه ی شاراوه ن و من و ټیوه ټاخر خهیر بکات و به باوه‌ر و
یه کتاپه رستی یه وه کوټایی به ژيانمان به یینی و چاومان به سرکه وتنی ئیسلام و
ټه هلی ئیسلام گه ش و روون بکاته وه هه ر خوی پشت و په نامانه و توانای به سر
هه موو شتیکدا هه یه .

دهرچوون و دهركه وټنى يه نجوج و مه نجوج

(خروج يا جوج و ما جوج)

له به شى رابووردوودا له باسى ئه رووداوه ترسناكه دا راوه ستاين، له گه ل عيسا پيغه مبه ردالله له كاتيكا ئه ده ججال ده كوژيت، بؤ ئه وهى سهر زهوى له ترسناكترين و توندترين فيتنه كه سهر زهوى ناسيوپه تى رزگار بكات له ئاده مه وه تاكو رۆژى قيامت ئه ویش فيتنه ي مه سىحى ده ججاله، خواى گهره به فه زلى خوى ئيمانداران رزگار ده كات، نه مجار به فه زلى پيغه مبه ر عيسا الله كه مه سىحى ده ججال ده كوژيت، هه روه كو باسما ن كرد پيغه مبه رى خوا الله باسى چو نيه تى دابه زىنى عيسا الله كرده و جيگاي دابه زينه كه ي بؤ ده ستنيشان كرده وىن به لكو ئه و جل و به رگه ي كه پيروه ي داده به زيت پيغه مبه رى خوشه ويست الله باسى كرده، ليړه دا جاريكى تر به په له ئه و ريوايه ته دووباره ده كه ينه وه پاشان ده چينه سهر باسى رووداوه كانى تر.

له فهرموده يه كدا كه نيمامى (مسلم)^۱ ريوايه تى كرده له فهرموده ي (النواس ي كوپى سمعان) هوه تييدا هاتوه پيغه مبه رى خوا الله فهرموده تى: ((ينزل عيسى ابن مريم عند المنارة البيضاء شرقي دمشق، بين مهرودتين، واضعا كفيه على أجنحة ملكين، إذا طأ رأسه قطر، وإذا رفع رأسه تحدر منه جمان كاللؤلؤ، فلا يحل لكافر يجد ريح نفسه إلا مات، ونفسه ينتهي حيث ينتهي طرفه، فيطلبه حتى يدركه بباب لد فيقتله، ثم يأتي عيسى ابن مريم قوم قد عصمهم الله منه)) واته: (عيسى) ي كوپى مه ريه م الله له ئاسما ن داده به زيت بؤ لاي مناره سپيه كه ي رۆژه لاتى (ديمه شق) له دوو پۆشاكي په نگ كراودا به وهرسى زه غه ران، دوو له په ده سته كانى له سهر بالى دوو فريشته داناوه كه سهر به رزكات و نه وى بكات، دلۆپه

ناوې سافې له شپوهې دهنكه زيوې شپوه مروارې لې دهنكېت، هر بېياوهړېك بوني ههناسهكهې بكات يهكسهر دهرېت، بوني ههناسهكشي ئهوهندهې چاوي بر دهنكات دهروات، شويني دهججال دهنكهوېت و تا له (باب لد) پيې دهنكات و دهنكوژيېت، پاشان عيساي كورې مهرېم ﷺ دپته لاي كومه له خه لكتك كه خواي گهره له فپتنهې دهججال پاراستبونې)).

واته: له فپتنهې مهرېمې دهججال، الله اكبر! ! كومه له خه لكتك خواي گهره له فپتنهې مهرېمې دهججال رزگاري كردون، توشې فپتنهكهې ئهونه بونه، پيشوازي له عيسا پيغه مبر ﷺ دهنكه نويش به دهنسته كاني روومه تيان دهرسپي و باسې پله وپايهې خوواني بو دهنكات له بهه شتدا، نايه له گهل مندا به جواني ئه ديمه نه ت دپته پيش چاو؟ چهند فهرموده يه كي ناسك و جوانه؟! ((فيمسح عن وجوههم ويحدثهم بدرجاتهم في الجنة، فبينما هو كذلك إذ أوحى الله الى عيسى: إني قد أخرجت عباداً لي لا يدان لأحد بقتالهم، فحرز عبادي الى الطور)) واته: عيسا ﷺ دهنست دهنپنيېت به دهم و چاوياندا و پله و دهره جهې خويان پي دهنپنيېت كه له بهه شتدا دهنستيان دهنكهوېت، له و كاته دا خواي گهره وهرې دهنپري بو عيسا ﷺ پي دهره رمويت: من بهنده گه ليكي خوم (كه يه نجوج و مه نجوج) دهرخستون، كه كهس تواناي جهنگ كردني نييه بهرامبر ئهوان، له بهر ئهوه بهنده موسلماننه كانم بده پال كتيوي (طور) و له وي بيان شاره وه و پهنايان بده)).

واته: له گهل نيمانداره يه كتاپه رسته كاندا بهره و كتيوي (الطور) برپون، بو سهر ئه و جيگه پيروز و به پيزه، هره و كو ئاشكرايه كه چياي (الطور) له (سيناء) ه، داوا له خوا دهنكه م ولا تي موسلمانان بپاريزي له هه موو خراپه يه ك، خواي گهره هه والي پي دهنكات كه كومه له بهنده يه كي خوي دهركه و تون و هيچ كه سيك له سهر زه ويدا ناتوانيت له گه لپاندا بجه نكيېت، بويه خواي گهره فهران دهنكات عيسا ﷺ بهنده نيماندار و يه كتاپه رسته كان بهره و كتيوي (الطور) ببات، واته سهر زه وي چول بكن بو ئه و له شكره به هيزه و زوره كه دهركه و تون.

ئهوانه كي؟ ئهوانه (يه نجوج و مه نجوج) ن.

ټايا (يه‌نجوج و مه‌نجوج) كيڼ؟ نه‌مه‌شه نيشانه‌يه‌كي تره له نيشانه‌گه‌وره‌كاني قيامت، هه‌روه‌كو له (صحيح مسلم)^۱ دا هاتوه له فه‌رمووده‌ي (حذيفه‌ي كوپي اسيد) هوه كه‌وا پيغه‌مبه‌ري خواﷺ به هاره‌لان فه‌رموو: ((إنها لن تقوم حتى ترون قبلها عشر آيات)) فذكر ((الدخان، والدجال، والدابة، وطلوع الشمس من مغربها، ونزول عيسى ابن مريم (U) ويأجوج ومأجوج.....)) واته: قيامت هه‌لناسيت تا له پيشدا ده نيشانه نه‌بينن نه‌مجار باسي كرد و فه‌رمووي: (دوكه‌له‌كه) و (ده‌ججال) و (زينده‌وه‌ريكي سه‌ير (دابه)) و (هه‌لهاتني روژ له روژئاواوه) و (دابه‌زيني عيساي كوپي ماريه‌م (U)) و (يه‌نجوج و مه‌نجوج).....).

توربه‌ي خه‌لكي ده‌رباره‌ي يه‌نجوج و مه‌نجوج هيچ نازانن، له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا خواي گه‌وره باسي نه‌واني له قورئاني پيروژدا كړدوه، خواي گه‌وره ده‌فه‌رمويت: ﴿حَتَّىٰ إِذَا فُجِّحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِّنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ﴾ (الأنبياء: ۹۶) واته: دونياش به‌رده‌وام ده‌بيت تا نه‌وكاته‌ي ده‌رگا له تيره‌ي (يه‌نجوج و مه‌نجوج) نه‌كړيټه‌وه و بلاو نه‌بنه‌وه، كه نه‌وه‌ش نيشانه‌ي نزيكبوونه‌وه‌ي كوټاي دونيايه، نه‌وانيش له هه‌موو به‌رزايي و كون و كه‌لينيټكه‌وه به پرتاو داده‌په‌ن و ده‌رده‌چن، واته: يه‌نجوج و مه‌نجوج له هه‌موو ده‌رگا و ريگايه‌كه‌وه دينه ده‌ره‌وه بق فساد و گيره شوييني).

جا باسي نه‌وانه (واته: يه‌نجوج و مه‌نجوج) له قورئاني پيروژدا به رووني هاتوه به‌لام نه‌م نوممه‌ته سه‌رقالي شتي ترن و وازيان له زانياري ده‌رباره‌ي دينه‌كه‌يان هيتاوه ئيلا كه‌سانيك نه‌بيت خوا ره‌حمي پي كړدوون، داوا له خوا ده‌كه‌م به گوي‌رايه‌لي خو‌يه‌وه سه‌رقالمان بكات هه‌ر خوي پشت و په‌نامانه و تواناي به سه‌ر هه‌موو شتيكدا هه‌يه.

خواي گه‌وره ده‌فه‌رمويت: ﴿وَهُمْ مِّنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ﴾ واته: له هه‌موو جيگايه‌كه‌وه داده‌به‌زن و له سه‌ر زه‌ويدا بلاو ده‌بنه‌وه، خواي گه‌وره له پاش نه‌وه

دهلئت: ﴿وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ﴾ باش بير له م تتيه لگيشه ي ثايه ته كان بکه ره وه،
 ده رچوون و ده رکه وتني په نجوج و مه نجوج هارپي و هاوه له له گهل نزیک بوونه وه ي
 به لئنه راست و دروسته که واته: مه ستاني قيامت. ﴿وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ فَإِذَا هِيَ
 شَخْصَةٌ أَبْصَرُ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْوِلُنَا قَدْ كُنَّا فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَذَا بَلْ كُنَّا
 ظَالِمِينَ﴾ (الانبیاء: ۹۷) واته: نه وسا ئيتر به لئنه راست و دروسته که ش " بق
 هاتني قيامت " نزیک ده بيته وه، واته: هر په نجوج و مه نجوج له و جيگای خوځيانه
 هاتنه ده ري، نه وه ئيتر قيامه تيش نزیکه، نه وسا ئيتر چاوي نه و که سانه ي
 خوانه ناس و بي پروان نه بلق نه بي و له جيي خوي ناجوولي، واته: له بهر
 ناره حه تي نه و روژه چاويان بو ناتروكي، هاواريان لي بهر نه بيته وه و نه لئني: نه ي
 تياچو خو مان! به راستي ئيمه له غه فله ت و بي ئاگاييدا بووين له م روژه نه ک هر
 غافل بووين، به لکو سته مکاريش بووين له خو مان)).

به لي... چونکه نه وانه به رنگاري حق بوونه وه و به رنگاري قسه ي پيغه مبهري
 راستگو. بوونه وه هه روه کو خوي گه وره ده فهرمويت: ﴿اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ
 وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ﴾ (۱) مَا يَأْتِيهِمْ مِّنْ ذِكْرٍ مِّن رَّبِّهِمْ يُحَدِّثُ إِلَّا أَسْمَعُوهُ وَهُمْ
 يَلْعَبُونَ (۲) لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ﴾ (الانبیاء) واته: کاتي حيساب و ليپرسينه وه ي
 خه لکي له کار و کرده وديان نزیک بوته وه و نه وانيش له غه فله تان له و روژه، رو
 ده سوورپنين و گوځيان لي نيبه و له وه داناچله کين که خوا پتيان نه کات! (۱) هر
 به ش و په نديکي تازه ي قورنانيان له لايه ن په روه ردگاريانه وه بو بيت، گوځي بو
 رانه گرن، هه تا بزائن چيبه؟ که چي له گهل نه وه شدا گورج ده که ونه گالته و گه پ
 پي. (۲) دليان غافل و بي ئاگايه، تا بير يکي لي بکه نه وه و به خوځاندا بچنه وه،
 به لي دل مردووه کان له کاتي پيويستدا ئاگايان له خو نيبه و هه ر سه رگه رمن به
 گالته و گه مه وه... ((۳)).

به راستي زوږبه ي خه لکي پشتيان کرده له باس و زانياري ده رباره ي نه و
 شتانه ي که دين، زوږبه ي خه لکي له م نوممه ته دا هيچ شتيک ده رباره ي په نجوج و

مهئجوج و ده ججال و زينده و هره سهيره كه (الدابة) و دو كه له كه و دهركه و تني رۆڅ له رۆڅناو له نازانن، چونكه ئيمه زۆر دور كه وتوينه ته وه له بهرنامه كهي خوي پهره ردگار و سوننه تي پيغه مبه ره خوشه ويسته كهي ﷺ ته نانه ت هندی له برا و خوشكانم بۆم ده گيرنه وه و ده لئين نه مه يه كه م جاره شتي وا ببيسين، ولا حول ولا قوة الا بالله.

يهئجوج و مهئجوج كيڼ؟ ناي هه وال و چيروكي نه وان چييه؟ وريابه و دلته بده قسه كانم چونكه نه م بابه ته له وپه پي ترسناكيديه !!

يهئجوج و مهئجوج دوو ئوممه تن له ئوممه ته كانی سهر زه وي، نه وانيش مړوځن، نه و دوو ناوه نه عجه مين، هه روه كو چۆن ليكۆله ره وان له نه هلي زمان و زمانه وانی ده لئين^۱. له وشه ي (أجيج النار) هه هاتوه واته: بليسه ي ئاگر، يان له وشه ي (الماء الأجاج) هه هاتوه واته: ئاويكي زۆر سویر و زۆر گهرم بيت، كه واته نه و وشه يه له بليسه ي ئاگر و گهرمی و سویری يه وه هاتوه له بهر نه وه ي نه و دوو ئوممه ته زۆر پيس و چه په لڼ و چه زيان له تيكدان و خراپه كاری و سوتاندن و ويران كردنی سهر رووی زه وييه، نه گهر بگه رپيته وه بۆ كتيبه كانی ته فسیر و ميژوو نه و ريوایاتی زۆر سهر و هه والی نامۆ ده خوینته وه، چه نده ها ريوایه تی ئيسرائیلی ده بيسي كه كتيبه كانی پر كردوه ده رباره ي هه والی يهئجوج و مهئجوج، من لي ره دا ده ليم: نه و كه سه ي كه ريژ له عقل و زانياريه كهي خوي بگريت و ريژ له ليكۆلینه وه و به لگه كان بگريت، نه و نابيت هه رگيز خوي به نه و قسه هيچ و پوچ و چيروكه نه فساناوييانه وه خهريك بكات، به لكو پيويسته له سهرمان له كاتی باسی نه و باسه غهيب و ناديارانه دا ته نها يه ك وشه ش قسه نه كه ين ئيلا به به لگه ي كتيبه كهي خوي پهره ردگار يان به به لگه يه كي راست و دروستي پيغه مبه ري نه كهرم ﷺ، چونكه تۆ باسی بابه ته غهيب و نادياره كان ده كه يت كه هيچ جيگای عقلی تيدا نابيته وه، هيچ جيگای خيال و نه فسانه ي تيدا نابيته وه، چونكه من هه ر كاتي ك هه ندی له و كتيبه ته فسیر و ميژووانه ده خوینمه وه به راستي هه والی وای

۱ - انظر : (النهاية) لابن الأثير (۲۵/۱) مادة : أجج ، ط التوعية ، ولسان العرب (۳۰/۱) أجج .

تيډا ده‌بينم كه له بهر شه‌رمه‌زاري ئاره‌قه به ناوچاوان ده‌كات، بۆيه به هيج شيوه‌يه ك نابيت كه سيكي زانا ريز له به‌لگه‌كان ده‌گرښت شويني نه و نه‌فسانانه بكه‌ويت، بۆيه پيوسته له سه‌رمان له كاتي قسه‌كردنماندا به‌لگه‌ي قورئان و سوننه‌ت به‌يښنه‌وه .

بۆيه ئيمه له م باسه‌دا ته‌نها باسي نه‌و به‌لگانه ده‌كه‌ين كه له قورئاني پيرؤز و فهرمووده دروسته‌كاني پيغه‌مبهي نه‌كړه‌م ﷺ هاتون، ده‌ليم:

يه‌نجوج و مه‌نجوج نيردراو و نه‌هلي ناگرن، هه‌روه‌كو له هه‌ردوو كتيبي (صحيح) هاتوه له فهرمووده‌ي (أبو سعيد الخدري) كه‌وا پيغه‌مبهي خواﷺ فهرموويه‌تي: ((يقول الله تعالى: يا آدم، فيقول: لبيك وسعديك والخير في يدك، فيقول: أخرج بعث النار، فيقول آدم (عليه السلام): وما بعث النار؟ قال: من كل ألف تسعمائة وتسعة وتسعين، قال النبي: فذاك يشيب الصغير ﴿وَوَرَى النَّاسَ سُكَرَىٰ وَمَا هُمْ بِسُكَرَىٰ وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ﴾ (الحج: ٢) قال فأشدت عليهم، قالوا: يا رسول الله! أينما ذلك الرجل؟ قال: أبشروا! فإن من يأجوج ومأجوج ألفاً ومنكم رجل))

واته: خواي گه‌وره ده‌فه‌رمويت: نه‌ي ئاده‌م، ده‌ليت: گوپرايه‌لم و له خزمه‌تتام چاكه‌يش له ده‌ستي تودايه، ده‌فه‌رمويت: وه‌فدي ئاگر بنيره، وتي: وه‌فدي ئاگر چه‌نده؟ فهرمووي: له هه‌موو هه‌زاريك تو سه‌د ونه‌وه‌ت و نو، پيغه‌مبهي خواﷺ فهرمووي: نه‌وه‌ش له كاتي‌كدا منداڵ سه‌ر سپي ده‌بيت، ﴿وَوَرَى النَّاسَ سُكَرَىٰ وَمَا هُمْ بِسُكَرَىٰ وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ﴾ (الحج: ٢) واته: هه‌رچي ميښه‌ي دوو گيان و سكه‌ريشه له ترس و له هه‌يبه‌تا سكه‌كه‌ي داده‌ني و له باري ده‌چيت و هه‌موو خه‌لكيش وه‌ك مه‌ست و سه‌رخوش ده‌بيني، خو له راستيدا مه‌ست و سه‌رخوش نين، به‌لكو سزاي خوا زور توند و سه‌خته بۆيه ئاوا بير و هوښيان نه‌ماوه‌و وه‌ك سه‌رخوښيان لي هاتوه)) ده‌ليت: نه‌وه زور ناره‌حتي كردن، ئينجا

فهرموويان: ئه ي پيغه مبهري خوا ﷺ ئه و پياوه كاممانه؟ پيغه مبهري خوا ﷺ
 فهرمووي: مژده تان ليتيت، له يه نجوج و مه نجوج هه زاريك و له ئيوه پياويك))
 ئه ي خودايه سوپاس و ستايش بو تو كه سهر به رزت كردووين به يه كتاپه رستي و
 نيمه ت كردوه ته شوينكه و ته ي رزگار كاري كويله و به نده كان ﷺ، نيمه ت كردوه ته
 باشترين كۆمه ل كه خه لكي پيئي ناشنای بوون، چه ند جوانه ريژ و كه رامه تي
 يه كتاپه رستي! چه ند جوانه فه زل و كه و ره يي يه كتاپه رستي!! به لكو كه رامه ت و
 پله و ريژي ئوممه ته كه ي (محمد المصطفى) ﷺ! به راستي ئه مانه گوفتاريكن ده بيت
 ئه و په يي بايه خي پي بدرت، بويه هه ر ئيستا سهرت بو بلندترين جينگه به رزه وه
 بكه ره وه له سهر ده ميكدآ كه ژۆربه ي موسلمانان شكستيان هيناوه، شكستيكي
 ده رووني نه ويستراو، له كات و ساتيكدآ هه موو ئوممه ته كاني سهر زه وي شانازي
 ده كه ن به ميژوو و پاله وانيتي و پياوي ناودار و چالاكيه كاني خو يانه وه.
 من ده ليم: ره واترين ئوممه ت له ئوممه ته كاني سهر رووي زه وي كه مافي خو ي
 بيت شانازي به خو يه وه بكات و له پيشه وه ي ئوممه ته كاني تره وه بن نه وا
 شوينكه وتوان و ئوممه تي خو شه ويستي هه ليرژدراوه ﷺ، ئه و ئوممه ته ي كه خوي
 په روه رديگار خو ي شايه تي بو داوه و فهرموويه تي: ﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ
 لِلنَّاسِ﴾ (آل عمران: ۱۱۰) واته: ئيوه چاكترين ئوممه ت و كۆمه لن، هينراونه ته ئه م
 سهر زه ويه بو كه لك گهياننن به مه ردم و رينمايي كردنيان....))
 دلنياين و باوه يي بته وتان هه بيت ئه م ئوممه ته به باشترين و چاكترين ئوممه ت
 ده مي نيته وه تاكو روژي دوايي.

له گه ل مندا بگه پيوه بو لاي فهرمووده كه، پيغه مبهري خوا ﷺ فهرمووي:
 ((أبشروا! فإن من يأجوج ومأجوج ألفاً ومنكم رجل)) واته: موژده بو ئيوه! نو
 سه دو نه وه ت و تو له يه نجوج و مه نجوج بو دۆزه خ — خوا په نامان بدات — و
 ته نها كه سيك له ئيوه)) ئه مجار خو شه ويست ﷺ فهرمووي: ((والذي نفسي بيده إني
 لأطمع أن تكونوا ربع أهل الجنة)) واته: سويند به ئه و كه سه ي گياني من به ده سته
 ئوميد هه وارم ئيوه چواريه كي ئه هلي به هه شت بن)) ليره دا پيوسته كه ميك راوه ستين

چونكه شه‌ست و نو نومه‌ت پيش نومه‌تى موحه‌مه‌د ﷺ كه وتوون، چاك‌ترين و باشترينيان نومه‌تى موحه‌مه‌ده ﷺ.

نيمامى نه‌حمده له (مسند) ه‌كه‌يدا و (الترمذي) و (ابن ماجه) له (سنن) ه‌كه‌ياندا و (عبد بن حميد) له (المنتخب) دا به سه‌نه‌ديكى (حسن)^۱ ريوايه‌تيان كرده له فهرمووده‌ى (بهزى كورې حكيم) ه‌وه له باوكييه‌وه نه‌ويش له باپيرييه‌وه كه‌وا پيغه‌مبهرى نه‌كره‌م ﷺ فهرموويه‌تى: ((أنتم توفون سبعين أمة أنتم خيرها وأكرمها على الله تبارك وتعالى)) واته: ئيوه ته‌واوى حه‌فتا نومه‌تن كه له هه‌مويان باشترو به‌ريزترن له لاي خواى گه‌وره

خودايه ... زور سوپاسى نيعمه‌ته‌كانى تو ده‌كه‌ين..

ومما زادني فخراً وتيباً وكدت بأخضري أطأ الثريا
دخولي تحت قولك يا عبادي ن صيرت أحمد لي نيباً

خواى گه‌وره ده‌فهرمويت: ﴿يَمُنُونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَا تَمُنُوا عَلَيَّ إِسْلَمَكُمْ بَلِ اللَّهُ يَمُنُ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَيْكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ (الحجرات: ۱۷) واته: نه‌وانه به ئيسلام بوونيان منه‌ت ده‌كه‌ن به سه‌ر تو‌دا، تو‌ش پتيان بلى: منه‌ت مه‌كه‌ن به سه‌رمدا له سه‌ر موسلمان بوونتان، به‌لكو خوا منه‌ت ده‌كات به سه‌رتاندا كه ئيوه‌ى ريئيمايى كرده بو نيمان و بپوا نه‌گه‌ر ئيوه له داواى بپوا هيئاندا راستگو بن..

نه‌ى براى يه‌كتابه‌رست... نه‌ى نه‌و كه‌سه‌ى شوينكه‌وته‌ى پيغه‌مبهرى خوايت ﷺ.. سه‌رت به‌رز بكه‌ره‌وه و زياتر بلندي بكه‌ره‌وه بو نه‌وه‌ى له گه‌ل نه‌ستيره‌ى جه‌زادا ململانى بكه‌يت.. هه‌سته هه‌موو سه‌ر رووى زه‌وى بهينه‌ ژير عابا پيروزه‌كه‌ى خو‌شه‌ويستى خوايت ﷺ، با هه‌موو جيهان گوټيبه‌ستى ليدانى دلت بيت كاتيك به يادى خواوه لى دده‌ا و نه‌و دله‌ى كه ته‌نها خواى گه‌وره‌ى ناسيوه، نه‌وه

۱ - أخرجه أحمد (٤٤٧/٤) (٣/٥) وعبد بن حميد (٤٠٩، ٤١١) والترمذي (٣٠٠١) وقال (حديث حسن) وابن ماجه (٤٢٨٧) (٤٢٨٨) والدارمي (٢٧٦٠) وحسنه الشيخ الألباني في (صحيح سنن الترمذي وابن ماجه).

چاك بزانه كه تۇ پيرؤزترين مرقى له سر رووى زه ويدا به هوى
 به كتابه رستيبه كه ته وه بؤ خوى زهوى و ناسمانه كان، به هوى باوه پهيئانت به
 باشتري مرقى سر زهوى كه نه ويش (محمدي كورپى عبدالله) به ... ناي نه وه
 چ ريزيكه ! ناي نه وه چ شه رهيكه ! داوا له خوا ده كه م نيمه و نيوه بگه يه نيته نه و
 پله و پايه يه كه فه خر و شانازى به خؤدانه پال (محمدي كورپى عبدالله) وه
 ده كات.

پيغه مبهري خوا (ده فهرمويت: ((واني لأطمع أن تكونوا ربع أهل الجنة))
 فحمدنا الله وكبرنا، فقال: ((والذي نفسي بيده إني لأطمع أن تكونوا ثلث أهل الجنة))
 فحمدنا الله وكبرنا. فقال المصطفى في الثالثة: ((والذي نفسي بيده إني لأطمع أن
 تكونوا شطر أهل الجنة، إن مثلكم في الأمم كمثل الشعرة البيضاء في جلد الثور
 الأسود أو كالرقمة في ذراع الحمار)). واته: من خوازيارم نيوه چواريه كي خه لكى
 به هشت بن، نيمه ش سوپاس گوزارى خوا بووين و (الله أكبر) مان كرد، پيغه مبهري
 خوا (ده فهرموي: سويند به و كه سهى گيانى منى به دهسته من خوازيارم سييه كي
 نه هلى به هشت بن، نيمه ش سوپاس گوزارى خوا بووين و (الله أكبر) مان كرد،
 پيغه مبهري خوا (له جارى سييه مدا فهرموي: سويند به و كه سهى گيانى منى به
 دهسته من خوازيارم نيوه نه هلى به هشت بن، نمونه نيوه له ناو خه لكيدا وه كو
 موويه كي سپى وان له پيستي گايه كي رهشدا يان وه كو هيليكى سپى له دهستي
 گويدريژا)).

ده ليم: پيغه مبهري خو شه ويست (نه وهى روون كرده وه كه وا نوممه ته كهى
 نيوه نه هلى به هشت بن، له كاتيكا نه م نوممه ته خه فتاه مين نوممه ته، بؤ نه وهى
 پله و پايه ي نوممه ته كهى موحه ممدت (بؤ ده ركه ويټ كه چهند به رز و به ريزه !
 له (صحيح مسلم) دا هاتوه له فهرمووده ي (عبدالله ي كورپى عمرو) وه كه وا
 پيغه مبهري خوا (روزيك نه و نايه ته ي خوى گه وره ي خوينده وه له سر زارى
 نيبراهيم (رَبِّ اِنَّهُمْ اَضَلَّلْنَ كَثِيْرًا مِّنَ النَّاسِ فَمَنْ يَّعْنِيْ فَاِنَّهُ مِنِّيْ وَمَنْ عَصَانِيْ

فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٦﴾ (إبراهيم: ۳۶) واته: ئه‌ی په‌روه‌ردگارم! به راستی ته و بتانه خه‌لکيکی زوریان سه‌رلیشیواو و گومړا کردوه، هه‌رکه‌سیک په‌یره‌وی له من کرد و شوینی نایینه‌که‌ی من که‌وت، بئ گومان نه‌وه له شوینکه‌وتوانی منه، هه‌ر که‌سیکیش سه‌ره‌پچی و ناه‌رمانی کرد، دیاره‌ تو بۆ خوټ چاک ده‌زانی چی نه‌که‌یت، چونکه به راستی تو زور لی‌بوورده‌یت، زوری‌ش می‌ه‌ره‌بانی به‌رامبه‌ر به به‌نده‌کانت.))

هه‌روه‌ها ته و نایه‌ته‌ی خوینده‌وه که له‌سه‌ر زاری عیسا عليه السلام هاتوه: ﴿إِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ (المائدة: ۱۱۸) واته: خودایه! نه‌گه‌ر تو سزایان بده‌یت بئ گومانه که به‌نده‌ی خوټن و که‌سیش بۆی نییه هیچ بل‌یت، نه‌گه‌ر لی‌شیان ببووریت، نه‌وه خوټ چاک ده‌زانی و بۆ خوشت ده‌سه‌لاتدار و کارجوانی.)) فرغ ی‌دیه، وقال:

((اللهم أمتي أمتي)) ویکي، فقال الله - عز وجل - : يا جبريل، اذهب إلى محمد، وربك أعلم، فسله ما يبكيك؟ فأتاه جبريل - عليه الصلاة والسلام - فسأله؟ فأخبره رسول الله صلى الله عليه وسلم بما قال، وهو أعلم، فقال الله: يا جبريل، اذهب إلى محمد فقل: إنا سنرضيك في أمتك ولا نسوءك.))

واته: بۆیه پیغه‌مبه‌ری خوا صلى الله عليه وسلم هه‌ردوو ده‌ستی به‌رز کردوه و فه‌رمووی: ((په‌روه‌ردگارا.. نوممه‌ته‌که‌م نوممه‌ته‌که‌م)) نه‌مجار ده‌ستی به‌گریان کرد، خوا‌ی گه‌وره فه‌رمووی: ئه‌ی جبریل عليه السلام بپو بۆ لای موحه‌مه‌د صلى الله عليه وسلم - له کاتی‌کدا خوا خوی باشت ده‌زانیت - پرسیا‌ری لی بکه‌ بزانه بۆ ده‌گری؟ جبریل عليه السلام هات بۆ لای پیغه‌مبه‌ری خوا صلى الله عليه وسلم و پرسیا‌ری لی کرد؟ پیغه‌مبه‌ری خوا صلى الله عليه وسلم ه‌زی گریان‌ه‌که‌ی پی راگه‌یان‌د، له کاتی‌کدا خوا‌ی گه‌وره خوی باشت ده‌زانیت، خوا‌ی گه‌وره فه‌رمووی: ئه‌ی جبریل بپو بۆ لای موحه‌مه‌د و بلی: ئیمه به‌رامبه‌ر نه‌مه‌ته‌که‌ت رازیت ده‌که‌ین و دل‌ت ناشکین.))

به راستی ته‌م نوممه‌ته به‌ری‌زترین نوممه‌ته و باشت‌ترین نوممه‌ته و پی‌و‌زترین نوممه‌ته، ره‌نگه ئیستا که‌سیک پرسیا‌ر بکات و بل‌یت:

ټايه تا ئيستا به و پيړوزي و باشييه ماو ته وه؟ به لي..

ته نانه ته له م قوناغه بيهزييه ي كه ئيستا ته م نوممه ته ي پيدا تيده په پيټ؟
به لي..

من له وپه پي به ټاگابووندام و باش له واقعي ئيستا ده زانم به فه زلي خوا،
ته گه ر ده ته ويټ به جواني ريژ و پيړوزي ته م نوممه ته ببينيت ته وا ته ماشاي هم موو
نوممه ته كاني سهر رووي زه وي بكه بؤ ته وه ي به دلنياييه وه بزانيت كه وا هيچ
نوممه تيك نيبه له سهر رووي زه وي دا خواي په روه ردگار به ټاك و ته نهايي بناسن و
بيپه رستن ته نها نوممه تي پيغه مبهري نازدار ﷺ نه بيت.

خواي په روه ردگار ده فه رمويټ: ﴿أَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا لَا يَسْتَوُونَ﴾ (السجدة: ۱۸) واته: ټايا نه و كه سه ي بپواي هيناوه وه كه نه و كه سه وايه كه
له ئيمان ده رچوه! بي گومان هه رگيز نه و دوانه چوون يه ك نين))

خواي گه وره ده فه رمويټ: ﴿أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ﴾ (ص: ۲۸) واته: ټايا ده كرټ ته وانه ي كه
باوه پيان هيناوه و كاره چا كه كانيان كړدوه، وه كو به دكاران و ټاژاوه گيړان له
زه وي دا دابنيين و وه كه يه ك حسيبيان بؤ بكه ين؟ يا خود ده بي خه لكاني پاريزكار له
گوناه و تاوان وه كو خه لكاني خراپكار دابنيين؟))

با پيكه وه بگه رپينه وه بؤ سهره تاي باسه كه: ده ليم: بؤ ته وه ي به جواني
سروشتي خراپه كاري نه و دوو نوممه ته بناسيت واته (يه نجوج و مه نجوج)، تكام وايه
له گه ل مندا به په له نه و گفټوگؤ قورنانييه جاريكي تر بهيئنيته وه يادي خوت له
نيوان نه و پادشا دادپه روه و باوه ردار و يه كټا په رسته دا كه (زولقهرنه ين) ه و نه و
نوممه ته بيهيز و لاوازه ي كه به ده ستي (يه نجوج و مه نجوج) ده ده ياننا لاند، به
باشي بير له و ټايه ته ي خواي په روه ردگار بگه ره وه كه ده فه رمويټ: ﴿وَسْأَلُونَكَ عَنِ
ذِي الْقُرْسِيِّ قُلْ سَأَلْتُوْا عَلَیْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٨٢﴾ إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَءَاتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ
شَيْءٍ سَبَبًا ﴿٨٤﴾ فَأَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٨٥﴾﴾ (الكهف)) واته: له باره ي (زولقهرنه ين) يشه وه

پرسيارت لي دهكهن، پټيان بلې: نهى موحه ممد ﷺ وا هندی له به سر هاتي
 نهويشتان بؤ باس نهكه م. (۸۳) به راستي نيمه هيژو دهسه لانتان له زهويدا پيدا،
 له هه موو شتيك كه پټويست بوو هوکار و نامرازه كهيمان بؤ ره خساند. (۸۴) نهوسا
 نهويش هوپه كاني به كار هيتاو به دواي مه به ستيدا چوو تا گه يشته مه به سستی خوځي
 .(((۸۵)))

هيچ پټويستمان به وه نپيه بكه وينه دواي نهو خه يالات و نيسرائيليانه ي
 دهر باره ي (زولقهر نهين) باس كراون له هندی له كتيبه كاني ته فسير و ميژوودا،
 نهوه ي كه قورئان باسي كړدوه پر پټستي خوځيه تي و پټويستمان به شتي تر نپيه،
 دلنبا به نه گهر خوي گوره بيزانيبا به هر شتيكي زياتر له وه ي كه له قورئاندا هه يه
 سوودي بؤ ئيمانداران ده بيت نهوا باسي ده كړد، بويه نيمه ش ته نها باسي نهوه
 دهكه ين له قورئاندا هاتوه و نهوه ي له فهرمووده دروسته كاني پيغه مبهري
 نازدار ﷺ دا هاتوه، نه مه ش جتي متمانه ي دل كا نه و پټويستپيه كاني ليكولپه وهن
 له هه مان كاتدا.

ټايه (زولقهر نهين) كيپه ؟

نهو كاپرايه كي پادشاي دادپه روه ر بوه، (زولقهر نهين) نهو كه سه نپيه هندی له
 ته فسيړه كان باسيان كړدوه گوايه نه سكه ندهري مه قدونپيه، هه رچه نده به
 نه سكه ندهري مه قدوني ده گوترا (زولقهر نهين)، به لام له گه ل نهو (زولقهر نهين) هدا
 جياوازه باسي له قورئاني پيرژدا هاتوه، چونكه نه سكه ندهري مه قدوني كاپرايه كي
 ميسري بيپاوه ر بوه، به لام نهو (زولقهر نهين) ه ي چيروكه كه ي له قورئاندا هاتوه
 پادشايه كي باوه پداري يه كتاپه رستي دادپه روه ر بوه.

الحافظ ابن كثير ده فهرمويت^۱: ((نهو (زولقهر نهين) ه ي به نه سكه ندهري مه قدوني
 ميسري ناسراوه له پاش نهو (زولقهر نهين) ه بوه كه ناوي له قورئاندا هاتوه به
 ماوه يه كي زور، نهو له پيش مه سيع بوه به نزيكه ي سي سه د سال)).

۱ - البداية والنهاية (۹۷/۲) و التفسير - الكهف آية (۸۳) .

بڼه ته نه باسي نو ده ګين که له قورټان و فەرموده دا هاتوه، خوي ګوره
 ده فەرمويت: ((وَيَسْأَلُونَكَ)) واته: بڼاوه ران پرسياړ له پيغه مېرمن عليه السلام ده ګين ((عَنْ
 ذِي الْقَرْنَيْنِ قُلْ...)) نو وشي (قل) هي که هاتوه پي ده لښ (التلقينية) واته
 که سينک باسي شتيک بڼ که سيکي تربکات نه وش نه وه دوو پات ده کاته وه نو
 چيرک له لايه پيغه مېرمنه عليه السلام نيه به لکو نو وه وحيه و له لايه خداه وندي
 ګوره وه هاتوه، پيغه مېرمن عليه السلام ته نه وه و سروشي ګواستوه ته وه بڼ
 نوممه ته ګي، به لکو بڼ ه موو مرؤفايه تي له لايه خوي ګوره وه، خوي ګوره
 ده فەرمويت: ﴿قُلْ سَأَتْلُوا عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا﴾ وشي (مِنْ) ليره دا هاتوه پي
 ده لښ (التبعيضية) واته: پيغه مېرمن خوا عليه السلام ه موو باس ورده کاريه ګاني
 ده ربارهي (زولقهرنه ين) باس نه کرده، مه به سته که له وه دا نيه که وا ئيمه ناو و
 شيوه ي بزاني، نه مه به هيچ شيوه يه مه به ستي قورټان نيه به لکو مه به ست
 نه وه يه ئيمه درس و عيبرت و ناموزګاري لي وەرګرين، له و ګفتو ګو ناسکه دا و
 له و چيرک پاسته قينانه دا، خوي ګوره ده فەرمويت: ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ ذِي الْقَرْنَيْنِ
 قُلْ سَأَتْلُوا عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا﴾ (۸۲) اَنَا مَكْنَا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَءَاثِنَهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَّأ (۸۱)
 فَأَتْبَعَ سَبَّأ (۸۵) (الكهف).

ليره دا له ګل نه و و ته يه ي خوي ګوره دا راده و ستي: ((إِنَّا مَكْنَا لَهُ فِي
 الْأَرْضِ)) ګوماني تيدا نيه که هيز و ده سلات و فەرمانره وايي ته نه به ده ستي
 خوي ګوره يه، هيچ فەرمانره وايه دانانريت و هيچ فەرمانره وايه لانانريت و هيچ
 ولاتيک به ده سلات نابيت و هيچ ولاتيک له ناو ناچيت ئيلا به فەرمانی خوي
 ګوره و پادشای پادشاکان نه بيت و به ده ستي دادوهر ترين داده وهران نه بيت، و
 مه زانه کاتيک فەرمانره وايه که له سرده ميکدا درده که ویت دور له قه دهري خوي
 ګوره په يدا بوه، رهنګه فەرمانره وايه که ده سلات بگريته ده ست نه که له بهر خودي
 خوي يان توانای خوي به لکو له بهر قه دهريک خوي ګوره خوي ده يه ویت.

به جواني ته ماشای نه و بڼه مايه بکه که ده بيته بڼه ماي ئيمان و ده بيت له
 دله ګاندا بچه سپن، خوي ګوره ده فەرمويت: ﴿قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ الْمَلِكِ تُؤْتِي

الْمُلْكُ مَنْ شَاءَ وَتَنْزِعُ الْمُلْكُ مِمَّنْ شَاءَ وَتُعِزُّ مَنْ شَاءَ وَتُذِلُّ مَنْ شَاءَ يَبْدُكُ الْخَيْرُ
 إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٦﴾ (آل عمران: ۲۶) ((واته: بلی: خوايه! نهی خواهن هیژ و
 دهسه لات! هرکه سیك خوت بتهوی دهسه لات و مولکی پی نه دهی، هرکه سیش
 خوت بتهوی دهسه لات و حکومه تی له دهستی نی "دهسه لاتداری بی سنوور و بی
 مهودا هر نه توی "هرکه سیش خوت بتهوی بالادهست و ریژداری نه کهی و هر
 که سیش خوت بتهوی زه لیل و سووکی نه کهی، گشت خیر و چاکه به ک هر به
 دهستی خوته به راستی تو به سهره موو شتی کدا به توانا و دهسه لاتداری.))
 ده بیت هم بیروباوهره له دلّه کانماندا بچه سپیت، هیچ شتی که له م گهردونه دا روو
 نادات نیللا به تهقدیر و حکمه تی خوی گهره نه بیت، نه گهر نیمه نه و
 حکمه تانه مان له دهست دهرچوو و درکمان پیان نه کرد نه و له دادوهرترینی
 داوهران بزر نابیت، خوی گهره دهفه رمویت: — ﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ
 ﴿۹۱﴾ سورة القمر واته: به راستی نیمه هم موو شتی کمان به نه اندازه کی دیاریکراو
 دروست کردوه.)

خوی گهره هیژ و دهسه لات ده به خشیته (زولقهر نهین): ﴿إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ
 وَءَاتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا﴾ (الكهف: ۸۴) خوی گهره هم موو هؤکاره کانی سهرکه وتن و
 هیژ و رزگارکردن و دهسه لاتی دابوویه: ﴿فَأَنْبَغُ سَبَبًا﴾ واته: نه م پادشا دادپهروه و
 به کتابه رسته هؤکاره کانی هیژ و دهسه لات و سهرکه وتن به کار هیئا، هرگیز
 که مته رخمی له هؤکاره کان نه کرد و فهراموشی نه کردن، خوی گهره هؤکاره کانی
 پیبه خشیبوو نه ویش پاراستنی و ریژی لیگرتن و به کاری هیئا، له دنیا دا و له
 واقعی کار و کرده وه کاندای جی به جیی کرد، کردبوویه به رنامه ی زیان، بویه به
 دهست گرتنی به هؤکاره کانه وه بوونه هوی سهرکه وتن و دهسه لاتی له سهرزه ویدا.
 من لیړه دا ناتوانم له گه ل هه موو وشه یه کی چیرۆکه که دا رابوهرستم، چونکه نه وه
 کاتیکی نوری دهویت، به لام نه و چیرۆکه کورت ده که مه وه و ده لیم: قورئانی پیروژ

گه شتی یه که م: به ره و روزتاوا رویشته، ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا قُلْنَا يٰذَا الْقَرْنَيْنِ اِمَّا اَنْ نُّعَذِّبَ وَاِمَّا اَنْ نَّخَذَ فِيْهِمْ حُسْنًا﴾ (الكهف: ۸۶) واته: خووی و له شکره که ی که و تنه ری تا گه یشتنه ناوچه کانی خوړ تاوا، واهاته بهرچاوی خوړ له گزم و کانیواوکی رهش و لیندا تاوا نه بیته هر له وییشدا گه لیکی دلره ق و بته پرست و خوانه ناسی دی، وتمان: نه ی زولقه رنه یین! ده توانی سزایان بده ی، نه گهر بهرده وام بن له سهر کوفری خو یان دهشتوانی پښگایه کی چاکیان بو ه لېژیریت بانگیان که یت بو لای ئایینی خوا و چا که یان له گه ل بکه یت.))

گه شتی دووهم: به ره و روزه لات رویشته، تا کو گه یشته روزه لات. ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ لَّمْ يَجْعَلْ لَهُم مِّنْ دُونِهَا سِتْرًا﴾ (الكهف: ۹۰) واته: تا گه یشته ناوچه کانی خورده لات، دیتی خور له پیش چاویدا به سر هوزیکدا هلدیت که هیچ په ناگا و داپوشه ریکمان له و نه داونه تی، واته: هیچ جل و بهرگ و فهرش و رایه ختیکیان نه بوو، له دهشتیکی کاکي به کاکیدا ده ژیان و نه دار و نه درهخت و نه شاخ و کتبی تیدا نه بوو، ته نانهت به که لکی بینا و باله خانه نه دههات)).

گه شتی سییہم: ئو گه شتیه که په یوه نندی به باسکه مانه وه هه یه ئه ویش باسی (یه ئجوج و مه ئجوج) ه که ئه ویش له باکوور بو، خوای گه وره ده فیه رموئیت: ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ﴾ (الكهف: ۹۳) واته: له نیوان دور چپای گه وره و مه زندا.

لیڙه دا ده لایم: هیچ که سیك ناتوانیت به ته واوی جیگای نه و دوو چپایه دیاری
بکــــــــــــات ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْمًا لَا يَكَادُونَ يَقْضَوْنَ
قَوْلًا﴾ (الكهف: ۹۳) واته: تا گه یشته نیوان دوو کیوی گه ورده، له خوارووی دوو
کتبه که دا خه لکانیکی دیت بیجگه له دوو دهسته که ی تر له وانه بوو له هیچ قسه یه ک

تيڼه گن، واته: خه لکيکي زمانه زان و که وده ن و دور له شارستانیته بوون، چونکه له ناوچه يه کی شاخوی و دور له تاوه دانيدا بوون، نه و خه لکه به ده ست دورمنيکی سرسخت به ناوی (یه نجوج و مه نجوج) هوه گیروده بېوون، یو یه کاتي ده سه لاته که ی زولقهرنه ين يان ديت، خيرا په نايان بؤ برد.))

له نيوان نه و دوو چيايه دا کومه له خه لکيکي بيڼی له زمانه که ی زولقهرنه ين و هاوه لانی تيڼه ده گيشتن، نه يانده توانی خويان له فیتنه و زیانی یه نجوج و مه نجوج بپارېزن. بؤ؟ به جوانی بیر له قسه کانينان بکه روه که به زولقهرنه ين يان گوت، به و پادشا دادپه روه و فرياد رسه، خوی گه وره ده فهرمويت: ﴿قَالُوا يٰذَا الْقَرْنَيْنِ اِنْ يٰاجُوجُ وَمَاجُوجُ مُفْسِدُوْنَ فِي الْاَرْضِ فَهَلْ جَعَلْ لَكَ خَرَجًا عَلٰى اَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا﴾ (الكهف: ۹۴) واته: وتيان: نه ی زولقهرنه ين! به راستی یه نجوج و مه نجوج له م ولاته دا به دغه روو خراپه کارن، به لی.. نه مانه له نه ژاددا هر ئاده ميزادن به لام سيمايان تيکو و ليکه يه، هی وایان هه يه کورته بالايه، هه يانه بالابه رزه گه ليکی تالانکه رو دز و پياو کوژن، هه رچييان به ر په لکه وی نه یخون. ناخو نه گونجی نيمه باج و خه رجي و ديار ييه کت بؤ کو بکه ينه وه، که له نيوان نيمه و نه واند ا به ربه ستيک دروست بکه يت، تا نه وان نه توانن شالو مان بؤ بيڼن.)) واته: پاره يه کت بؤ ديار ی ده که ين به نه ندازه ی نه وه ی خوت ده ته ویت، چه نديک خوت ويست له سر بيت ﴿عَلٰى اَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا﴾ تاوه کو نه و کومه له خراپه کار سته ممان لی نه که ن، کاتي نه و کومه له بيده سته لات و بيهيژه پيشنياري پاره يان بؤ زولقهرنه ين کرد بؤ نه وه ی له نيوان نه وان و یه نجوج و مه نجوج ی خراپه کاردا به ربه ستيک دروست بکات، زولقهرنه يڼی پادشای دادپه روه و ه لامی نه وانی دايه وه و فهرمووی: ﴿قَالَ مَا مَكْنٰى فِيْهِ رَیِّ خَيْرٌ﴾ (الكهف: ۹۵) واته: نه وه ی که خوی گه وره پی به خشيوم له هوکاره کانی هيژ و ده سه لات له وه ی نيوه چاکتره، هه روه ها له و پيشنياره ی نيوه باشته له سه روه ت و سامان، به لام زولقهرنه ين کابرايه کی بليمه ت و پيشه وايه کی دانا بوو، ويستی کار يک بؤ نه وانه بدوزيته وه و بيانکاته هيژيکی خاوه ن وزه و

به رهم بويه زولقهرنه ين به واني گوت: ﴿فَاعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَلْجَلَّ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا﴾ (الكهف: ۹۵) واته: به لكو ئيوه به هيڙي بازووي خوتان يارمه تيم بدهن، نه وسا له نيوان ئيوه و يه نجوج و مه نجوج دا به ربه ستيكي نه ستوور دروست ده كه م.)) به زماني سهردهم به نه واني گوت: پلاني نه نندازياري، نه نندازياري بيناسازي و دروستكردن، نه م پرژه گه وړه و مه زنه من ته واري ده كه م، من ئهركي نه و كار ده گرمه نه ستوي خوم، به لام هيڙ و بازووي ئيوه ده وي ﴿فَاعِينُونِي بِقُوَّةٍ﴾ واته: به هيڙ و بازووي خوتان و دهستي كار يارمه تيم بدهن ﴿أَلْجَلَّ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا﴾ قوناغي يه كه م له و پرژه مه زن و گه وړه يه دهستي پي كړد، چي فهرموو؟ فهرمووي: ﴿أَتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ﴾ واته: پارچه و ورده ي ئاسن، داواي كرد له و كوټه له خه لكه كه پارچه ئاسني زوري بو ناماده بكن، نه وانيش كوټه له ئاسنيكي زوريان بو ناماده كړد، پاشان فهرماني پي كړدن نه و پارچه ئاسنانه بخه نه نيوان نه و دوو به ربه سته وه، نيوان نه و دوو چيا مه زنه وه ﴿حَقَّ إِذَا سَأَوْنِي بَيْنَ الصَّدِيقَيْنِ قَالَ أَنْفُخُوا﴾ واته: ئاسنه كان له گه ل لوتكي دوو چيا كه دا يه كسان بوون، يان له گه ل لوتكي نه و دوو به ربه سته، نه مه قوناغي يه كه م بو.

قوناغي دووهم: فهرماني پي كړدن له ژير نه و ئاسنه دا ناگره لكان، به جواني بيهينه بيري خوت و به رچاوي خوت قه باره ي نه و ناگره گه وړه يه له ژير نه و هه موو ته نه ئاسنه تاكو له نيوان نه و دوو چيا يه دا بتويته وه، ئاسنه كه توايه وه !!

نه مجار قوناغي سييهم دهستي پي كړد: له قوناغه كانې نه و پرژه مه زنه، فهرماني پي كړدن مسي تواوه ي بو بهيښ، پاشان فهرماني كړدن مسه تواوه كه بكنه سهر ئاسنه كه دا، نه و مسه له گه ل ئاسنه كه دا تيكل بوو، بوه به ربه ستيكي توندي نه ستوور، نه مه به لگه يه كه وا زولقهرنه ين پيش نه نندازياري سهردهم كه وتوه، پيش زاناياني و نه نندازياري نه م سهردهم كه وتوه له به كارهيڼاني ئاسن له گه ل مسدا به مه بهستي زيادبووني هيڙ و توندي و قايمي، نه و به ربه سته ي له نيو نه و

خه لکه لاوازه و په نجوج و مه نجوجی خراپه کاردا دروست کرد ﴿اَتُوْنِ زُبْرَ الْحَدِيْدِ حَتّٰی
اِذَا سَاوٰی بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ اَنْفُخُوْا حَتّٰی اِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ اَتُوْنِ اَفْرِغْ عَلَیْهِ قِطْرًا﴾
(الکھف: ۹۶) واته: مسی تواوه، بیر بکه ره وه پاش نه وه چی رووده دات؟ جارنکی
تر په نجوج و مه نجوج دهرکه وتن و ویستیان دیسان وه کو جارانی پیشوو دهرچن بو
نه وهی هیرش بهرنه سهر نه و میلله تانه دا، بویه نه و بهر به سته یان هاته پیش که
بوته هوی نه وهی نه گه نه نامانج و مه بهستیان!! بیر له و نایه ته بکه ره وه: ﴿فَمَا
اَسْطَعُوْا اَنْ يَّظْهَرُوْهُ وَمَا اَسْطَعُوْا لَهُ نَقْبًا﴾ (الکھف: ۹۷) واته: ئیتر گیره شتوینه
(مفسد) هکان نه یانتوانی سهرکه ونه سهری له بهر نه ستوری و بهرنی،
نه شیاننتوانی له خواره وه کونی کهن له بهر قایمی و مه حکه می.))

نه و نایه ته که ده فهرمویت: ﴿فَمَا اَسْطَعُوْا﴾ پییتی (تاء) هکه ی هه لگیراوه و
نه ماوه، پاشان نه و پییتی (تاء) ه له وشه ی دووه مدا به دیار که وتووه که نه ویش:
﴿فَمَا اَسْطَعُوْا﴾ ته ماشای خوښی و جوانی و ره وانبیژی قورئان بکه، ته ماشای
نه و دلخوښه بکه کاتی که سیک به دیقه ت و سه ليقه وه قورئان ده خوینیته وه، نه و
پییتی (تاء) ه له وشه ی یه که مدا بو هه لگیراوه و نه ماوه؟ زانایانی زمانه وانی ده لئین:
نه و (تاء) ه (تائی سووک) ی پی ده لئین (تاء الخفة)، نه و (تاء) ه هه لگیراوه له بهر
(التخفيف) واته سووکی سهر زمان، له بهر نه وه له گه ل نه و گفتوگو قورئانییه دا
رئیک بکه ویت، چونکه سهرکه وتن به سهر نه و بهر به سته دا پیویستی به سووکی
هه یه، تو وا هه ست ده که ی کاتی نه و وشه یه ده خوینیته وه، چاوه کانت په نجوج و
مه نجوج ده بینن و نه وان خه ریکن و ده یانه ویت له بهر به سته که بپه پنه وه و بچنه نه و
دیوه به لام هه موو جارئیک شکست ده هیښن، ﴿فَمَا اَسْطَعُوْا اَنْ يَّظْهَرُوْهُ وَمَا اَسْطَعُوْا
لَهُ نَقْبًا﴾ (الکھف: ۹۷) به لام له وشه ی دووه مدا پییتی (تاء) هکه دهرکه وتوه و پیی
ده لئین: (تاء الثقل) واته تائی قورس یان (تاء التشديد)، چونکه کون کردن و
شکاندن بهر به سته که پیویستی به نامیر و پیویستی به پیاو و تیکوښان و کات و

نارامگرتن و ماندوو بوونه، له وشه‌ی دووه‌مدا پیتی (تاء) هکه هاتوه و به دیار که‌وتوه، چونکه ده‌گونجیت له گه‌ل نه و کونکردنه‌ی که پیویستی به تیځوشان و کاته، له وشه‌ی یه‌که‌مدا پیتی (تاء) هکه نه‌ماوه و هه‌لگیراوه چونکه چوونه سهر به‌ربه‌سته‌که و بازدان به سهریدا پیویستی به سووکی هه‌یه، به‌لام له گه‌ل نه‌وه‌شدا له ه‌ردوو کاته‌که‌دا شکستیان ده‌هینا، تا‌کو خوی گ‌وره خوی ئیزنیان پی‌ ده‌دا و ده‌رده‌چن.

کاتی زولقه‌رنه‌ین نه‌و به‌ربه‌سته به‌هیزه‌ی بینی که یه‌ئجوج و مه‌ئجوج نه‌یانتوانی لی‌ی به‌رنه‌وه و نه‌شیانتوانی کونی بکه‌ن راستیتی نه‌و باوه‌ره به‌رنه‌ی سه‌لماند ﴿قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِّن رَّبِّي﴾، واته: زولقه‌رنه‌ین وتی: ئه‌م ده‌سه‌لات و به‌ر به‌سته په‌حمه‌ت و میهره‌بانییه‌ک بوو له لایه‌ن په‌روه‌ردگارمه‌وه پی‌ی به‌خشیوم، نه‌گینا نه‌و کاره له توانای مندا نییه‌)).

ته‌ماشای سهرکرده‌ی به‌هیز و به‌توانا بکه که هه‌موو وزه‌کانی به‌ شیوه‌یه‌کی جوان به‌کاری هیناوه، ته‌مه‌ش ره‌وشت و نا‌کاری سهرکرده‌ی سهرکه‌وتوه، هه‌موو وزه‌کانی له شوینی خویدا ته‌رخان کردوه، ئای... ئه‌م ئومه‌ته ئیستا چه‌ند پیویستی به‌و جوړه تیگه‌یشتنه‌یه!! له هه‌ر که‌سیکدا مه‌بیټ سهرکرده‌یه‌تی ده‌کات و له هه‌ر جیگایه‌کدا بیټ، له هه‌ر به‌رپرسیارییه‌تیک بیټ، وزه‌کان له‌م ئومه‌ته‌دا چه‌نده زوین! نه‌و لاو و گه‌نجاننه چه‌ند مه‌زنن که ده‌یان‌ه‌ویټ تیځکوشن به‌هه‌موو توانایانه‌وه، به‌لام پرسیار ده‌کات: چو‌ن نه‌و خزمه‌ته بکه‌م؟ ریگا‌که له کوپیه؟ له‌م کاته‌دا ئه‌م ئومه‌ته چه‌ند پیویستی به‌و ره‌وشت و نا‌کاره‌ی سهرکرده‌ی سهرکه‌وتوه هه‌یه! له هه‌موو بواریک له بواره‌کانی زیان! له هه‌موو جیگایه‌ک له جیگا‌کانی به‌رپرسیارییه‌تی، نه‌و سهرکرده‌ی سهرکه‌وتوه هه‌رگیز مه‌غرور و له‌خوبایی نه‌بوو، سهرکه‌وتن و ده‌سه‌لاته‌که‌ی له خشته‌ی نه‌برد به‌لکو گوتی: ﴿قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِّن رَّبِّي﴾ به‌پیچه‌وانه‌ی نه‌وه‌وه نه‌گه‌ر به‌بیرتدا دیت که قارون چی گوت؟ گوتی: ﴿إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي﴾ (القصص: ۷۸) واته: قارون گوتی: نه‌و مال و

سامانه كه من هه‌مه، هه‌مووی به هۆی زانیاری و زانستی خۆمه‌وه پێم دراوه، واته هه‌ر خۆم شایسته‌ی نه‌وه‌م)) به‌لام ئه‌م پیاوه بیروباوه‌ری یه‌كتاپه‌رستی ئاشكرا ده‌كات له هه‌زاران ساله‌وه كه‌وا ئه‌و به‌ربه‌سته ته‌نها به‌فرمانی خوا دروست كراوه، دلنیاين كه‌وا زه‌وی ده‌يكوتی به‌سه‌ربه‌كدا بۆ نه‌وه‌ی یه‌ئجوج و مه‌ئجوج ده‌رچن له كاتیكا كه‌ خوای گه‌وره‌ ویستی له‌ سه‌ر بیٔ.

زولقه‌رنه‌ین گوتی: ﴿إِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ دَكَّاءَ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا﴾ (الكهف: ۹۸) واته: ئینجا هه‌ركاتی به‌لێنی به‌ره‌للابوونیان له‌ لایه‌ن په‌روه‌ردگارمه‌وه به‌ جی گه‌یشت كه‌ كاتی نزیک بوونه‌وه‌ی رۆژی قیامه‌ته‌ ئه‌و به‌ربه‌سته وێران ئه‌كات و نه‌يكوتی به‌ سه‌ربه‌كاو وردوخاشی ده‌كا، خۆ بۆ گومانیشه به‌لێنی په‌روه‌ردگاری من راست و دروسته‌ و هه‌ر وه‌دی دی)) ئه‌مه‌شه‌ هێزی باوه‌پێ ئه‌و كابرایه‌ نیشان ده‌دات، به‌ ده‌رچوونی یه‌ئجوج و مه‌ئجوج وه‌كو نیشانه‌یه‌ك له‌ نیشانه‌كانی رۆژی قیامه‌ت، هه‌روه‌ها وه‌كو روڤاوێك له‌ روڤاوه‌كانی قیامه‌ت.

خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رمووت: ﴿حَقَّ إِذَا فَتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِّنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ﴾ (الأنبياء: ۹۶) واته: دنیاش به‌رده‌وام ده‌بیٔ تا ئه‌و كاته‌ی ده‌رگا — به‌ربه‌سته‌كه‌ی (زولقه‌رنه‌ین) — له‌ تیره‌ی (یه‌ئجوج و مه‌ئجوج) ئه‌كریته‌وه‌ و بلاو ئه‌بنه‌وه‌، كه‌ ئه‌وه‌ش نیشانه‌ی نزیکبوونه‌وه‌ی كۆتای دنیایه‌، ئه‌وانیش له‌ هه‌موو به‌رزایی و كۆن و كه‌لێنێكه‌وه‌ به‌ پرتاو داده‌په‌پن و ده‌رده‌چن، واته: یه‌ئجوج و مه‌ئجوج له‌ هه‌موو ده‌رگا و رێگایه‌كه‌وه‌ دینه‌ ده‌ره‌وه‌ بۆ فساد و گێره‌ شیوینی)).

چۆن ده‌رده‌چن؟ پێغه‌مبه‌ری نه‌كره‌م ﷺ وه‌سفی ده‌رچونی ئه‌و میله‌ته‌ به‌ شیوه‌یه‌كی ورد و جوانه‌وه‌ باس ده‌كات، به‌ربه‌سته‌كه‌ هه‌یه‌ و مه‌وجوده‌، یه‌كه‌م كه‌لێنێك له‌و به‌ربه‌سته‌ كرایه‌وه‌ له‌ سه‌رده‌می پێغه‌مبه‌ری خواڤا ﷺ بوو، ئایا چی به‌لگه‌یه‌ك له‌ سه‌ر ئه‌وه‌ هه‌یه‌؟

به‌لگه‌ له‌ سه‌ر ئه‌و قسه‌یه‌ ئه‌و فه‌رمووده‌یه‌یه‌ كه‌ ئیمامی (بوخاری و موسلیم)^۱

۱ - أخرجه البخاري (۳۳۴۶) و مسلم (۲۸۸۰).

ريوايه تيان كړدو له فهرمووده ي دايكي نيماند اراته وه (زه ينه ب ي كچي جه حش) ده فهرمويت: ((دخل عليها النبي ﷺ فرعاً — وفي رواية: أستيقيظ النبي من النوم محمراً وجهه يقول: ((لا اله الا الله، ويل للعرب من شر قد أقترب، فتح اليوم من ردم يأجوج ومأجوج مثل هذه)) وخلق بأصبعه الإبهام والتي تليها، قالت زينب: يا رسول الله ﷺ، أهلك وفيينا الصالحون؟ قال: نعم إذا كثر الخبث)) . واته: پيغه مبهري خواﷺ هاته ژورده وه وه كو كه سيكي راجله كاو و ابو — له ريوايه تيكي تر دا هاته: پيغه مبهري خواﷺ له خه وه ستا و رووخساري سور بپوه وه و ده يغه رموو: ((لا اله الا الله، تياچون و فو تان بقره رب له خراپه ي روتيك كه نزيك بوه ته وه لتيان، نه مړو له به ربه سته كه ي به نجوج و مه نجوج به نه ندازه ي نه مه كرايه وه)) پيغه مبهري خواﷺ به هه ردو په نجه ي شايه تمان و نه ويتر نه لقيه كي دروست كړد — جوان بير بكه ره وه نه و باز نه يه يان نه و نه لقيه، نه وه نه ندازه ي نه و كونه يه كه يه نجوج و مه نجوج له به ربه سته كه كړدو يانه ته وه له سهرده مي پيغه مبهري خواﷺ — زه ينه ب فهرمووي: نه ي پيغه مبهري خواﷺ، ثايا به هه لاهه كيدا ده چين له كاتي كدا پياوچا كانمان تيدياه؟ فهرمووي: به لي، نه گهر خراپه زور بوون)).

من ليره دا ده ليم: به راستي خراپه و خراپه كاران زور بوونه !!
نيمامي نه حمده له (مسند) هكهيدا و الترمذي و ابن ماجه له (سنن) هكه ياندا و ابن حبان له (صحيح) هكهيدا و جگه له وان^۱ ريوايه تيان كړدو له فهرمووده ي (ابو هريره) وه كه وا پيغه مبهري خواﷺ فهرموويه تي: ((إن يأجوج ومأجوج ليحفرون السد كل يوم، حتى إذا كادوا يرون شعاع الشمس، قال الذي عليهم: ارجعوا فستحفرونه غداً، فيعودون إليه كأشد ما كان، حتى إذا بلغت مدتهم، وأراد الله — عز وجل — أن يبعثهم إلى الناس حفروا حتى إذا كادوا يرون شعاع الشمس قال الذي عليهم: ارجعوا، فستحفرونه غداً إن شاء الله، و يستثنني، فيعودون إليه وهو كهينته حين تركوه)) واته: هه موو روتيك يه نجوج و مه نجوج له به ربه سته كه چال ده كه ن،

۱ — أخرجه أحمد (۵۱۰/۲ — ۵۱۱) والترمذي (۲۱۵۳) وقال: (حسن غريب) وابن ماجه (۴۰۸۰) والحاكم (۴۸۸/۴) وصححه ووافقه الذهبي وابن حبان (۶۸۲۹) وصححه الشيخ الألباني في (الصحيحه) (۱۷۲۵) .

ټاكو خهريكه تيشكي رږډ بيينن، له و كاته دا ئه و كه سهي كه به سهرپانه وه په ده لټ: بگه پټنه وه سبه يني چاله كه ته واو ده كهن، كه سبه يني ده گه پټنه وه ده بيينن له جاران سه ختره، تا ئه و رږډه ي كه واده ي دهرچوونيان دټ و خواي گه وړه ده په وټ ره وانه يان بكات بو خه لگي چال ده كهن تا خهريكه تيشكي رږډ بيينن ئه و كه سهي كه به سهرپانه وه په ده لټ: بگه پټنه وه، بو سبه يني چاله كه ته واو ده كهن انشاء الله، لټره دا انشاء الله ده لټ، بو سبه يني كه ده گه پټنه وه ده بيينن وه كو ئه و كاته به كه جټيان هټشتبوو)).

واته: خواي گه وړه ئه و جگه په چاليان كړدبوو ناگيرپټه وه وه كو جاري پيشوو، به لكو ده بيينن هه روه كو ئه و كاته به كه جټيان هټشتبوو، ده ست ده كهن به چال كړدني و نه مجار دهرده چن و له هه موو كون و كه لټنيكه وه به پرتاو داده پهن.

له رپوايه ته كه ي (النواس ي كوپي سمعان) كه له (صحيح مسلم) دا هاتره: ((وَيَبْعَثُ اللَّهُ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ، فَيَمُرُّ أَوَانُهُمْ عَلَى بَحِيرَةٍ طَبْرِيَّةٍ، فَيَشْرَبُونَ مَا فِيهَا، وَيَمُرُّ آخِرُهُمْ، فَيَقُولُونَ: لَقَدْ كَانَ بِهَذِهِ مَرَّةً مَاءٌ)) واته: خواي گه وړه به ئجوج و مه ئجوج ره وانه ده كات له هه موو كه لټنيكه وه به پرتاو دهرده چن، سه ره تاكه يان به سه ر دهرپاچه ي (الطبرية) دا تټده په پټ، ئه وه ي تټيدايه ده يخونه وه، كاتي كه كوټاييه كه يان تټده په رټ ده لټن: جاران لټره دا ناو هه بوه))

له گه ل مندا جاريكي تر بگه پټوه بو رپوايه ته كه ي (أحمد و الترمذي) كه له پيشدا باسما ن كړد، پټغه مبهري خوا الله ده فهرمويت: ((وَيَخْرُجُونَ عَلَى النَّاسِ، فَيَنْشَفُونَ الْمِيَاهَ، وَيَتَحَصَّنَ النَّاسُ مِنْهُمْ فِي حُصُونِهِمْ، فَيَرْمُونَ بِسِهَامِهِمْ إِلَى السَّمَاءِ، فَتَرْجِعُ وَعَلَيْهَا كَهَيْئَةِ الدَّمِّ، فَيَقُولُونَ: قَهْرْنَا أَهْلَ الْأَرْضِ وَعَلَوْنَا أَهْلَ السَّمَاءِ)) !! واته: به ئجوج و مه ئجوج به سه ر خه لكدا دهرده چن ناوه كان وشك ده كهن و خه لكيش له ناو قه لاكانيان خويان ده شارنه وه لټيان، ئه وانيش تيره كانيان به ره و ناسما ن ده هاويژن تيره كانيان به سووري ده گه پټنه وه بو يان وه كو خوي ناوي بو وي،

نه‌وانيش ده‌لټن: زال بووين به سهر ئه‌هلي زه‌ويدا و سهرکه‌وتين به سهر ئه‌هلي ناسمانيشدا)).

له پيوايه‌تيكي تردا كه (أحمد) و خاوه‌ني (سنن) ه‌كان باسيان كردوه: ((ويغفر الناس منهم)) واته: خه‌لكي له ده‌ستيان هه‌لدين)) له ريوايه‌تيكي تردا ((وَيَتَحَصَّنَ النَّاسُ مِنْهُمْ فِي حُصُونِهِمْ)) واته: خه‌لكي له قه‌لاكانياندا خويان ده‌شارنه‌وه و خويان قايم ده‌كه‌ن)) هيج كه‌سيك ناتوانييت به‌رنگاريان بييته‌وه و له گه‌لټاندا بجه‌نگيت، ته‌ناته‌ت پيغه‌مبه‌ر عيسا عليه‌السلام، خواي گه‌وره به پيغه‌مبه‌ره‌كه‌ي (عيسا) عليه‌السلام ده‌فه‌رموييت: ((إِنِّي قَدْ أَخْرَجْتُ عِبَادًا لِي لَا يَدَانِ لِأَحَدٍ يَقْتَالُهُمْ فَحَرِّزْ عِبَادِي إِلَى الطُّورِ)) بويه پيغه‌مبه‌ر عيسا عليه‌السلام نه‌وانه‌ي كه له گه‌لټدان له يه‌كتابه‌رستان و خواپه‌رستان په‌نا ده‌به‌نه به‌ر كيوي (طور)، خه‌لكي ريگاو بانه‌كان بو يه‌نجوج و مه‌نجوج به جي ده‌هيلن: ﴿حَقَّ إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ﴾ (الأنبياء: ٩٦) واته: له زه‌ويدا بلاو ده‌بنه‌وه.

بیر بکه‌ره‌وه چييان گوت؟ ته‌ماشاي خراپه‌کاري و کوفري نه‌وان بکه، ده‌لټن: هه‌روه‌کو له ريوايه‌ته‌كه‌ي (مسلم) دا هاتوه: ((لَقَدْ قَتَلْنَا مَنْ فِي الْأَرْضِ هَلُمَّ فَلْنَقْتُلْ مَنْ فِي السَّمَاءِ)) واته: نه‌وانه‌ي له سهر زه‌ويدان کوشتمان هه‌ستن با بچين نه‌وانه‌ي نه‌هلي ناسمان (بکوزين)) پيغه‌مبه‌ري نه‌کره‌م ﷺ ده‌فه‌رموييت: ((فَيَرْمُونَ بُنْشَاءَهُمْ)) واته: تير و رمه‌کانيان به‌ره‌و ناسمان ده‌هاويژن، هه‌ر وه‌کو نه‌وه‌ي له گه‌ل نه‌هلي ناسماندا بجه‌نگن، ((فَيَرُدُّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ نُشَابَهُمْ مَخْضُوبَةً دَمًا))^٢ بو نه‌وه‌ي فيتنه و تافیکردنه‌وه‌كه‌يان زياتر و زوترر بيت، واته: تيري خويئاوييان بو داده‌به‌زيته‌وه، بويه نه‌وانيش وا ده‌زانن و واي بو ده‌چن كه نه‌هلي ناسمانيان کوشتوه، هه‌روه‌کو چون نه‌هلي زه‌وييان کوشت، بويه له‌و کاته‌دا نه‌و قسه‌ پيس و خراپ و چه‌په‌له ده‌لټن: ((قَهَرْنَا مَنْ فِي الْأَرْضِ وَعَلَوْنَا مَنْ فِي السَّمَاءِ)) واته: سهرکه‌وتين به سهر

١ - هذا لفظ (مسلم).

٢ - أخرجه مسلم (٢٩٣٧/١١١)

ټه هلى زه ويدا و زال بوين به سر ټه هلى ټاسماندا)) ولا حول ولا قوة الا بالله.

به راستى فيتنه يه.. به لام ټايا چاره سر چييه؟ چ كارىك ده بى بكرىټ؟ ((فَيَرْغَبُ نَبِيُّ اللَّهِ عِيسَى وَأَصْحَابُهُ)) واته: له يه كتابه رستان له رۆلهى كومه لى رزگار بوو له نوممه تى گه وړه ي گشت پيغه مبه ران، بويه عيسا عليه السلام و يه كتابه رستانى نوممه تى محمد صلى الله عليه وسلم پيكه وه له خوى بالا ده ست ده پارينه وه، بو ټه وهى خوى گه وړه زه وى له خراپه ي يه نجوج و مه نجوج پاك بكاته وه، له و فيتنه تاريك و شه وه زه نكه، له و كاته دا خوى په روه دگار ولا مى داواكه ي عيسا عليه السلام و يه كتابه رستان ده داته وه ((فَيُرْسِلُ اللَّهُ عَلَيْهِمُ النَّفْثَ فِي رِقَابِهِمْ)) واته: خوى گه وړه (النفث) بو يه نجوج و مه نجوج ده نيټىټ، ماناى (النفث) چييه؟ كرميكي بچووكه له لووتى حوشتره وه ده رده چيټ، ټه ي خودايه..! ټايا ټه وان نه يانگوت: ټه هلى زه ويمان به زاند و زال بووين به سر ټه هلى ټاسماندا، به لام ته ماشاكه خوى گه وړه به چى شتيك به هلاكه تياندا ده بات: ((فَيُصْبِحُونَ قَرَسَى)) واته: هه موويان ده كوژدين و ده فو وتيټ))، ((كَمَوْتَ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ)) واته: هه روه كو مردنى ته نها نه فسيك)) پاكي و بيگه ردى بو پادشاي پادشاكان: ﴿إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ، كُنْ فَيَكُونُ﴾ (يس: ۸۲) واته: به راستى هه ركاتى ويستى شتى به دى به ينى هه ټه وه يه كه پيى بفرمى ببه، ټه ويش ده ست به جى ده يټ)).

((ثُمَّ يَهْبِطُ نَبِيُّ اللَّهِ عِيسَى وَأَصْحَابُهُ إِلَى الْأَرْضِ، فَلَا يَجِدُونَ فِي الْأَرْضِ مَوْضِعَ شِبْرٍ إِلَّا مَلَأَهُ زَهْمُهُمْ وَتَنَتُّهُمْ)) واته: ټه مجار عيسا عليه السلام و هاوه لاني داده به زنه سر زه وى، له به ر بوني دين و گه نيوى ټه وان جيگاي ته نها بستيك نادوزنه وه له سر زه ويدا هه مووى پرېوه له و بونه گه نيوه)) گوشتى گه وړه و زور مه زن، جه سته ي مه زن و گه وړه، هيچ كه سيك ناتوانيت بوني ټه و بونه گه نيوه بكات كه سر زه وى پر كرده ((فَيَرْغَبُ نَبِيُّ اللَّهِ عِيسَى وَأَصْحَابُهُ إِلَى اللَّهِ)) واته: له يه كتابه رستانى نوممه تى موحه ممه د صلى الله عليه وسلم، له خوى په روه دگار ده پارينه وه و تكاى لى ده كهن كه وا

سهر زهوى له يوډرن و يوگهنى نهوان پاك بكاتهوه)) ((فَيُرْسِلُ اللَّهُ طَيْرًا كَأَعْنَاقِ
الْبُخْتِ)) خواى گه وره بالنده رهوانه دهكات كه وهكو مى وشترى (البخت) وايه))
نهوئش جوړيكه له وشترى خوراسانى، كه به ملدريژى به ناو بانگن، دهليټ:
((فَتَحْمِلُهُمْ فَتَطْرَحُهُمْ حَيْثُ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ يُرْسِلُ اللَّهُ مَطَرًا لَا يَكُنْ مِنْهُ بَيْتٌ مَدْرٍ وَلَا
وَبْرٍ)) واته: نهو بالنده هه موو نهو جه ستانه هه لده گرن و ده يانبه ن و له جيگايه ك
فريى دده ن كه خوا خوى ويستى له سهر بيت پاشان خواى گه وره بارانيكى
خوپه م يو سهر زهوى ده بارينيټ هه موو گوند و شار و چادر نشينيټ ده گريټه وه))
((فَيَفْسِلُ الْأَرْضَ حَتَّى يَتْرُكَهَا كَالزَّلْفَةِ)) واته: زهوى ده شوريتته وه تاكو وهكو
ناوينه يه كى زور سپى و روونى لى ديت، له ريوايه تيكي تر دا كه (أحمد و الترمذي و
الحاكم) ريوايه تيان كردوه: ((وَالَّذِي نَفْسِي مُحَمَّدٍ بِهِ إِنَّ دَوَابَّ الْأَرْضِ لَتَسْمَنُ وَتَشْكُرُ
شُكْرًا مِنْ لُحُومِهِمْ وَدِمَائِهِمْ)) واته: سويند به زاتى نهو كه سهى گيانى موحه ممه دى
به ده سته عليه السلام، گيانداره كانى زهوى به گوشت و خوئينى نهوان زور قه لهو ده بن))

بگه پيوه يو لاي ريوايه ته كه ي (مسلم): ((ثُمَّ يُقَالُ لِلْأَرْضِ: أَنْبِئِي ثَمَرَكَ، وَرَدِّي
بَرَكَتَكَ)) واته: نهو مجار به زهوى ده گوتريټ: به رويومه كه ت بهينه به رهه م و
به ره كه ت بگه پينه وه)) به راستى نهوه ئاسووده ترين ماويه كه به سهر زهويدا
تيد په پيټ له و روژه وه خواى گه وره دروستى كردوه تاكو روژى قيامه ت.

له فهرمووده يه كى تر دا كه (الديلمي و الضياء المقدسي) به سه نه ديكي (صحيح)
ريوايه تيان كردوه له فهرمووده ي (ابو هريره) وه كه وا پيغه مبه رى خوا عليه السلام
فهرموويه تى: ((طوبى لعيش بعد المسيح، طوبى لعيش بعد المسيح، يؤذن للسماء في
القطر، ويؤذن للأرض في النبات، حتى لو بذرت حبك على الصفا لنبت))، واته: شادى و
به ختياى به ژيان له پاش مه سيع عليه السلام، شادى و به ختياى به ژيان له پاش مه سيع
عليه السلام، مؤله ت به ئاسمان ده دريټ ده باريت و به زهوى سهوز ده بيت، ته نانه ت نه گهر

۱ - أخرجه الديلمي (١٦١/٢) والضياء في (المنتقى) (١٢٧/ ١ - ٢) وأبو بكر الأنباري في حديثه (ج ١ ورقة
١٦٠ - ٢) كما في (الصحيح) (١٩٢٦) وصححه الألباني هناك ورواه الحافظ أبو سعيد النقاش الحنبلي في (فوائد
العراقيين) (٢٨).

تَوَيِّكَ لَه سَهَر به ردیكى لووس بپوینیت ئه وَا سَهَر ز ده بیټ)) به راستی ئه وه سهردهمی بهرکته و سهردهمی میهره بانییه .

ئه مجار فهرمووی: ((ولا تشاح ولا تحاسد ولا تباغض)) . واته: به هیچ شیوه یه ک ره زیلی و چروکی و رق و کینه نامینیت))

له پیاویه تیکی تر دا که نیمامی ئه حمده له (مسند) هکهیدا و (ابن حبان و الطیالسی)^۱ و جگه له وان ریوایه تیان کردوه، ههروه را شهیخ (الالبانی) به (صحیح) ی زانیوه له فهرمووده ی (ابوهریره) وه که وَا پیغه مبهری خوا^۲ فهرموویه تی: ((فَيُهْلِكُ اللَّهُ فِي زَمَانِهِ الْمَلَائِكَةَ كُلَّهَا إِلَّا الْإِسْلَامَ، وَيُهْلِكُ اللَّهُ فِي زَمَانِهِ الْمَسِيحَ الدَّجَالَ وَتَقَعُ الْأَمَّةُ عَلَى الْأَرْضِ، حَتَّى تَرْتَعَ الْأَسُودُ مَعَ الْإِبِلِ، وَالنَّمَارُ مَعَ الْبَقَرِ، وَالذَّنَابُ مَعَ الْقَنْمِ، وَيَلْعَبُ الصَّبِيَانُ بِالْحَيَاتِ لَا تَضُرُّهُمْ، فَيَمُوتُ أَرْبَعِينَ سَنَةً، ثُمَّ يُتَوَفَّى، وَيُصَلَّى عَلَيْهِ الْمُسْلِمُونَ)). واته: خوای گه وره هه موو ئوممه ته کان له ناو ده بات ته نها ئوممه تی ئیسلام نه بی، له سهردهمی ئه ودا خوای گه وره مه سیحی ده ججال دهغه وتین و ئه من و ئاسایش له سهر رووی زه ویدا بلاو ده بیته وه، تا وای لی دیت و شتر له گه ل شێردا پیکه وه ده له وه پین، پلنگ له گه ل مانگادا، گورگ له گه ل مه ردا، مندالان یاری به مار ده که ن و هیچ زیانیان پی ناگیه نیت، بۆ ماوه ی چل سال ده مینیتته وه، ئه مجار کوچی دواپی ده کات و موسلمانان نویتژی له سهر ده که ن)).

بۆیه پیغه مبهری خوا^۳ خۆزگه ی به ژیان ده خواست له سهردهمی عیسا دا^۴، له (مسند أحمد)^۵ به سه نه دیکی (صحیح) هاتوه له فهرمووده ی (ابوهریره) وه که وَا پیغه مبهری ئه کره م^۶ فهرموویه تی: ((إِنِّي لَأَرْجُو أَنْ طَالَ بِي عُمْرُ أَنْ أَلْقَى عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِنْ عَجَلَ بِي الْمَوْتُ، فَمَنْ لَقِيَهُ مِنْكُمْ فَلْيُقْرِئْهُ مِنِّي السَّلَامَ)). واته: تکام وایه ئه گه ر ته مه ن ریم بدات عیسا ی کوپی مه ریه م^۷ ببینم، ئه گه ر مر دم و

۱ - أخرجه أحمد (۴۰۶/۲، ۴۳۷) وأبو داود (۴۳۲۴) وابن حبان (۶۸۱۴، ۶۸۲۱) والطیالسی في (مسنده) (۲۵۷۵) وابن أبي شيبة في (مصنفه) (۲۷۵۲۶) وصححه الشيخ الألباني في (الصحیحة) (۲۱۸۲) .
۲ - أخرجه أحمد (۲۹۸/۲) وهو حديث صحيح وصححه الشيخ الأرنؤوط على شرط الشيخين .

نهمبيني، هر كه سى له نيوه نوى بينى با سلاوى منى پى بگه يه نيت)).
 به م شيوه يه ريژداران... خوى گوره يه كتاپه رستان له سهر زهويدا له فيتنه ي
 مه سىحى ده ججال و فيتنه ي يه نجوج و مه نجوج رزگار ده كات.
 له و كاته دا نه هلى زهوى له و په پى خوشيدا ده زين، له حال كيدا ده زين كه سهر
 زهوى له ميژودا نه شيوه زيانه ي نه بينيوه، خوى گوره له ناسمانه وه بهر كه ك
 داده به زينته سهر زهوى، له زهوييه وه بهر كه ك دهر ده چيت، هه موو دله كان له رق
 و كينه و هه سودى پاك ده بيتته وه، به فه زلى خوى گوره نه من و ناسايش له
 زهويدا به رقرار ده بيت، ((فَبَيْنَمَا هُمْ كَذَلِكَ إِذْ يَعَثُ اللَّهُ رِيحًا طَيِّبَةً فَتَأْخُذُهُمْ تَحْتَ
 أَبْطَانِهِمْ، فَتَقْبِضُ رُوحَ كُلِّ مُؤْمِنٍ وَكُلِّ مُسْلِمٍ وَيَبْقَى شِرَارُ النَّاسِ يَتَهَارَجُونَ فِيهَا تَهَارُجَ
 الْحُمْرِ، فَعَلَيْهِمْ تَقُومُ السَّاعَةُ))^۱ واته: خه لكه كه به و شيويه يه ده ميننه وه تا نه و
 كاته ي خوى گوره بايه كى خوش ده نيژيت و ده دات به ژير بالياندا و گيانى هه موو
 موسلمان و نيمانداريك ده كيشت، ته نها خراپه كاران ده ميننه وه به بى شهرم پياوان
 له گه ل نافرده تاندا جووت ده بن له پيش چاوى خه لكى وه كو گويدريژ، قيامت به
 سهر نه و جوړه خه لكه هه لده ستيت)) خوى گوره بايه كى سارد ده نيژيت، به فه زل
 و ويستی خوى روحى هه موو نيمانداران له سهر زهويدا ده كيشت، له سهر زهويدا
 جگه له خراپه كاران هيج كه سيكي تر نامينيت، قيامت به سهر نه واندا
 هه لده ستيت، نه و روچوونه ي كه له پاشدا به دريژى باسى ده كه م - إنشاء الله -
 نه وان ده بينن.

ريژداران.. نه م به شه به م فه رموده جوان و ناسكه ته واو ده كه م، بو نه وه ي
 موژده تان پى بده م - نه ي گرووى يه كتاپه رستان له پاشين و پيشينه كان له
 هاوه لانى پيغه مبه رى نه كرم ﷺ - هه روه كو له (صحيح مسلم)^۲ دا هاتروه له
 فه رموده ي (ابو هريره) هوه كه وا پيغه مبه رى خوا ﷺ رويشت بو كورستانيك و
 فه رموى: ((السلام عليكم دار قوم مؤمنين، وإنا إن شاء الله بكم لاحقون، وددت أنا

۱ - أخرجه مسلم .

۲ - أخرجه مسلم (۲۴۹) .

قَدْ رَأَيْنَا إِخْوَانَنَا)) قَالُوا: أَوْلَسْنَا إِخْوَانَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: أَنْتُمْ أَصْحَابِي، وَإِخْوَانُنَا الَّذِينَ لَمْ يَأْتُوا بَعْدُ)) فَقَالُوا: كَيْفَ نَعْرِفُ مَنْ لَمْ يَأْتِ بَعْدُ مِنْ أُمَّتِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ: ((أَرَأَيْتَ لَوْ أَنَّ رَجُلًا لَهُ خَيْلٌ غُرٌّ مُحَجَّلَةٌ بَيْنَ ظَهْرِي خَيْلٍ دُهُمٌ بِهِمْ، أَلَا يَعْرِفُ خَيْلَهُ؟)) قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: ((فَإِنَّهُمْ يَأْتُونَ غُرًّا مُحَجَّلِينَ مِنَ الْوُضُوءِ، وَأَنَا فَرَطُهُمْ عَلَى الْحَوْضِ)) واته: سلاوتان لى بيت ئهى خاوهنى خانه كان له ئيمانداران، ئيمهيش به ويستى خوى گوره پيتان دهگهين، پيم خوش بوو براكانمان بيينايه، فهرموويان: ئايا ئيمه براى تو نين ئهى پيغمبهري خواﷺ؟ فهرمووى: ئيوه هاوهلى منن، به لام براكانم نه وانهن كه هيشتا نه هاتوون، فهرموويان: ئايا نه وانهى كه پاشان دين له نوممه ته كه ت چون ده يانناسيت؟ فهرمووى: ئايا نه گهر كا برايه ك چهند ولاخيكي ناوچاوان و پي سبي هه بوو له نيو كومه له ولاخيكي ره شى زوردا بوو ئايا ولاخه كانى خوى ناناسيته وه؟ فهرموويان: به لى ئهى پيغمبهري خواﷺ، فهرمووى: ئه وانيش له روژى قيامه تدا دين ناوچاوان و پيتان سبييه به هوى دهستنويزه كانيانه وه من پيشى ئه وان كه وتوم و چاوه روانيانم له سهر سه وزي كه وسه)).

ئهى خودايه پاداشتي پيغمبهري خواﷺ بده ره وه به جوانترين و چاكترين پاداشت، ئيمه و ئه و خوشه ويسته له فيرده وسدا كۆ بكه ره وه، هه رتو پشت و په نايه و تواناته به سهر هه موو شتيكدا هه يه.

هه لاتنی رۆژ له رۆژئاواوه و گیانداره سهیره که و رۆچوون

((طلوع الشمس من المغرب، والدابة، والخسوف))

له پاش ئه و قوناغه بێ وینه دا له میژوی مرقایه تی که سه ر زهوی پییدا
تیده په پێ، خه لکی له خوشحالی و ئاسوده پیدا ده ژین که هه رگیز شتی وایان
نه بینیه، له شه ویک له شه وانی ئه و رۆژگار و سه رده مه پیروژ و پر به ره که ته دا
خوای گه وره خۆی ویستی له سه ری ده بیته و هه موو خه لکی ده خه ون، له کاتی
نوژی به یانیدا ده چن بۆ مزگه وته کان، پاشان له مزگه وت ده رده چن به لام هیشتا
تاریکه شه وه، چونکه خه لکی واهاتوون که له مزگه وت ده رچن ئه و گزنگ
ده رکه ویت و ئاسمان روناک ببیته وه و پاشان رۆژ ده بیته وه و هه موو سه ر زهوی
روناک ده کاته وه، به لام ئه مپۆ ئه و کاتی نوژی نیوه رۆیه و که چی هیشتا هه ر
تاریکه شه وه، شه وه زهنگی تاریکه ... ئه ی په روه ر دگارمان بمانپاریزه !! ئه مجار
کاتی نوژی عه سه ر هات، که چی هیشتا هه ر تاریکه شه وه و شه وه زهنگه، له و کاته دا
هه موو خه لکی سه ر زهوی ئایه تیکی سه یر ده بین له نیشانه گه وره کانی قیامهت،
ئو نیشانه یه که ده بیته هۆی گۆرانی جیهانی سه ره وه (العالم العلوی) ئه ویش:
هه لاتنی رۆژه له رۆژئاواوه ..

خه لکی سه ر زهوی ده بین و رۆژ له رۆژئاواوه ده رده چیت! به راستی ئه وه
نیشانه یه کی سه یره ... !! له گه ل مندا به هه موو دل و عه قل و بوونت بیر بکه ره وه و
بیهینه پیش چاوی خۆت که و رۆژ له و کاته وه خوای گه وره دروستی کردوه تا کو
ئهمپۆ له رۆژه لاتره هه لدی و له رۆژئاواوه ئاوا ده بیته ته نانه ت بۆ چرکه یه کیش
دوا نه که وتوه، به لکو به ئه ندازه و حیسابیکی ورده وه دیت و ده چیت: خوای گه وره
ده فه رمویت: ﴿ وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ٣٨
وَالْقَمَرَ قَدَرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ ٣٩ لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ

الْقَمَرِ وَلَا أَيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤٠﴾ (يس) واته: به لگه يه كي تر بويان خوره كه به رده وام ديت و ده چي تا كاتي دياريكراوي خوي بو راوهستان و له كاركه وتن چي ده بيني به ره و بنه و خولگه ي خوي هر له گه پدايه تا نه و كاته بوي ديارى كراوه، نه و هاتوچو و گه رانه به و شيوه ورده، خه ملاندني خوي به ده سلائي زانايه (۲۸) هه روه ها گه پاني مانگيشمان خه ملاند - كه نه ميش به لگه يه كه بو ده سلائي و توانايي خو مان - به بيست وه شت مه نزل و ناسو، تا هه موو شه ويك دابه زيته جيگايه كيانه وه پاشان دوو شه و يان شه ويك په نا نه گري تا وهك په لي كوني باريكي وشكي زهره بوي كه وانه يي داري خورماي لي ديت (۲۹) نه بو خور ده كري بگاته مانگ، تا هه ردو پي كه وه كو بنه وه و نوور و رووناكي مانگ هه لگري و تا قيامت هه ر روژ بيت نه شه ويش پيشي روژ ده كه وي كه نيتر تا كاتي كوتايي دونيا، هه ر شه و و تاريك بيت، نه خير شتي و ناشي و نابي به لكو خوا هه ردووكياني به جوړي دروست كرد، كه كاري به كتر تيك نه دن، هيجيشيان ناچنه خولگه ي نه ويتريان به لكو هه ريه كه يان له خولگه ي خويا ده سوورپته وه وهك مه له وان دين و ده پون. (۴۰).

هه روه كو ده زانن روژ (خور) نايه تيكي سه يره هه موو فيتره تيكي پاك و هه موو عه قلتيكي په سهند و هه موو دلتيكي له خواترس ده هينيتته گو، بو نه وه ي شايه تي يه كتاپه رستي خوي كارزان و كاريه جي بدن، به لام مرقفه كان له گه ل نايه ته كاني خوادا له گه ردووندا راهاتوون چيتر بير له و نايه تانه ناكه نه وه و دلي پي نادهن، روژ له روژه لاتوه هه لدي و له روژاواوه ناوا ده بيت، تاكو واي ليها توه لاي زوريه ي مرقفه كان بوه ته شتيكي ناسايي، به لام نه گه ر بير بكه يته وه و تيفكريت نه و دروستكاري زهوي و ناسمانه كان به ته نها ده ناسيت و هه رگيز هاوه لي بو بريار نادهيت، هه روه ها په روه رردگاري خور به مه زن ده ناسيت، هه رگيز روژ له جي خولگه ي خوي دواناكه ويته به لكو زاناياني پسپور له نه كاديمي زانياري له نيويورك له نه مريكا گوتويانه: له پاش ژماردن و حيسا بيكي ورد و زانستي بومان دهركه وتووه كه وا سيسته مي روژ و مانگ (هه يف) به نه ندازه و حيسا بيكي ورده وه دانراوه، ده لين: نه گه ر هاتو روژ كه ميك خولگه كه ي خوي جي به يلي به ره و

سهره وه ئه‌وا هه‌موو زينده‌وه‌راني سهر زه‌وي ده‌يانبه‌ست و ده‌مردن، هه‌روه‌ها نه‌گه‌ر هاتوو پوژ كه مي‌ك خولگه‌كه‌ي خوي به جی بهيلی به‌ره‌و خواره‌وه دابه‌زي به نه‌ندازه‌ي يه‌ك سانتيمة‌تر يان دوو سانتيمة‌تر يان سي سانتيمة‌تر ئه‌وا هه‌موو زينده‌وه‌راني سهر زه‌وي ده‌سووتان و له‌ ناوده‌چوون.

خوای گه‌وره ده‌فهرمويت: ﴿الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ﴾ (الرحمن: ۵) واته: خور و مانگ به‌ حيسابيكی ورد دي‌ن و ده‌جن).

ئايا جی رووده‌دات له‌ کاتي ديارى کراو و ئه‌و ئاکامه‌ي كه‌ دروستکهرى خور ديارى کردوه؟ له‌ ناکاودا هه‌موو خه‌لكی ده‌بينن و روژ له‌ روژئاواوه هه‌لدی و سيسته‌می جوله‌ي گه‌ردوون تیکده‌چیت به‌ شیوه‌يه‌کى گشتی و گۆپانيکی ديار له‌ جيهانی سهره‌وه‌دا ده‌بينريت، به‌لکو جيهانی سهر زه‌ویش نه‌و گۆپانه‌ بنه‌چه‌يه‌ ده‌بينی.

بیر له‌ وه‌رمووده‌يه‌ي پيغه‌مبه‌رى ئه‌كره‌م ﷺ بکه‌ره‌وه‌ كه‌ له‌ هه‌ردوو كتيبي (صحيح) دا هاتوه — له‌ ريوايه‌تى (مسلم) و له‌ فه‌رمووده‌ي (ابو ذر) هوه — كه‌وا خوشه‌ويست ﷺ فه‌رمويه‌تى: ((أَتَدْرُونَ أَيْنَ تَذْهَبُ هَذِهِ الشَّمْسُ؟)) قَالُوا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: إِنَّ هَذِهِ تَجْرِي حَتَّى تَنْتَهِيَ إِلَى مُسْتَقَرِّهَا تَحْتَ الْعَرْشِ فَتَخِرُ سَاجِدَةً)) واته: ئايا ده‌زانن ئه‌و خوره‌ بۆ كوی ده‌پوات؟ فه‌رمويان: خوا و پيغه‌مبه‌ره‌كه‌ي ﷺ باشتر ده‌زانن، فه‌رموی: ئه‌م خوره‌ ده‌پوات تاكو ده‌گاته جیگای راوه‌ستانی له‌ ژي‌رعه‌رشدا، له‌وی كرتوش ده‌بات)) چه‌ند وشه‌ وگوفتاريكه‌ دل‌ه‌كان پیر ده‌كه‌ن له‌ مه‌زنی و شكۆمه‌ندی، له‌ گه‌ل ئه‌وه‌شدا دلی گوماندار و دوودله‌كان پیر ده‌كات له‌ گومان و دوودلی، دلی بی باوه‌ر و به‌دگومانه‌كان پیر ده‌كات له‌ بیباوه‌ری!!

پیت ده‌لیم: برای موسلمانم قورئان بخوینه‌وه، کيشه‌ي ئيمه‌ نه‌وه‌يه‌ نۆر دور كه‌وتوينه‌ته‌وه‌ له‌ قورئان، خوای په‌روه‌ردگار و به‌ ده‌سه‌لات له‌ قورئانه‌كه‌يدا باسی کردوه كه‌وا روژ كرتوش ده‌بات و ده‌چيته‌ سوژده، ئايا خوای گه‌وره جی فه‌رموه‌؟

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿۷﴾ اَلَمْ تَرَ اَنْ اَللهُ يَسْجُدُ لَهُ، مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ ﴿الحج: ۱۸﴾ واته: ناخو نه‌ترانیوه که هرچی له ناسمانه‌کان و زه‌ویدایه سه‌رجه‌م هه‌موو بو خوا سوژده ده‌به‌ن؟)) له گه‌ل مندا بژمیته، خوای گه‌وره به دریژی باس ده‌کات له پاش نه‌وه‌ی به پوخته‌یی باسی کرد، خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿۸﴾ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالْجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالْاَنْبَابُ وَكَثِيرٌ مِّنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُنِ اَللهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُّكْرِمٍ اِنَّ اَللهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿الحج: ۱۸﴾ واته: خوړ و هه‌یف و نه‌ستیره و کیوه‌کان و دره‌خت و جفوک و خژکیش و زۆرکیش له مه‌ردوم! به ئاره‌زوی خو‌ی و به پیخو‌شبوونی خو‌ی سوژده هه‌ر بو خوا ده‌با، زۆرکیشیان لاپی ده‌گرن و سزای خویان له سه‌ر شایسته و پیویست بوه خوا هه‌ر که‌سیک بی ریز و سووکی بکات (به هوی لاساری خو‌یه‌وه) واته: هه‌ر له نه‌زه‌لدا لای خوا بی بپوا و شه‌قی بی‌ت ئیتر هیچ که‌سیک ناتوانی ریزی لی بنیت و به‌ره‌و به‌ختیاری بیهی‌نیت‌وه، به راستی خوا هه‌ر شتیکی ویستی بی نه‌یکات، سزای کی بدات و میهره‌بانی له گه‌ل کی بکات .

هه‌روه‌ها خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿۹﴾ وَلِلّٰهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَظِلًّا لَهُمُ بِالْغُدُوِّ وَالْاَصَالِ ﴿الرعد: ۱۵﴾ واته: هه‌موو نه‌وانه‌ی که له ناسمانه‌کان و زه‌ویدان ته‌نانه‌تی سیبه‌ره‌کانیشیان، بیان‌ه‌وی و نه‌یان‌ه‌وی به به‌یانیان و ئیواران، سه‌رجه‌م نه‌مانه گشتیان سوژده بو خوا ده‌به‌ن، واته: خوای گه‌وره رژی‌م و یاسایه‌کی بو داناون، هه‌رگیز ناتوانن لیتی لا بده‌ن و لاساری بکه‌ن.

سیبه‌ری که‌سی نیماندار به ویستی خو‌ی بو خوا بالاده‌ست سوژده ده‌بات و سیبه‌ری که‌سی بی‌باوه‌پ به ناچاری و بی ویستی خو‌ی سوژده ده‌بات، هیچ شتیکی له سه‌ر زه‌ویدا نییه ئیلا بو خوا گه‌وره سوژده ده‌به‌ن ته‌نها نه‌وانه نه‌بی‌ت که کوفریان به خوای گه‌وره کردوه له جنۆکه و مروفه‌کان، ولا حول ولا قوه الا بالله.

خوای کارزان ده‌فه‌رمویت: ﴿۱۰﴾ تَسْبِيْحُ لَهُ السَّمٰوٰتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيْهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلٰكِنْ لَا تَفْقَهُوْنَ تَسْبِيْحَهُمْ اِنَّهُمْ كَانْ حٰلِمًا غَفُوْرًا ﴿الاسراء: ۴۴﴾ واته:

هر حوت ناسمانهكان و زهوى و هموو نهوانهش كه تييانندان هموو گه وره يى و بى خهوشى نهو(خوا) يه ده لئين گه واهى بو يه كتايى نهو ددهن، هموو شتيك هر هاوارى تاك و ته نيابى نهو نه كهن، پارانه وه و ته سبيحاتى و حه مدى نهو ده لئين واته: هموو نياز مهندي نهون نهو بى نياز له هموو به لام ئيوه له پاكانه و ته سبيحاتيان تى ناگهن چونكه عه قل و ژيريتان ناخه نه كار بو تيگه يشتن، به راستى نهو (خوا) يه هميشه له سهر خويه بويه له گه ل نهو هموو گوناھ و تاوانه دا مؤله تى ئيوه ددها و ناتانگرى، زوريش لي بوورده يه، بويه هر كه سيك داواى لي بوورنى لى بكات لى ده بوورى)).

ده مه وىت له گه ل مندا به جوانى له و نايه ته ي خواى گه وره تيگه يت كه ده فهرمويت: ﴿وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ﴾ واته: به لام ئيوه له پاكانه و ته سبيحاتيان تى ناگهن چونكه عه قل و ژيريتان ناخه نه كار بو تيگه يشتن))
نايا ده زانى نهو جلو بهرگ و پوښاكه ي تو له بهرى ده كه يت ته سبيحاتى خوا ده كهن؟ ههروه ها نهو بهرد و داره ته سبيحاتى نهو ده كهن؟ دانيا به كه هموو شتيك له گه ردووندا و له ده ور و بهرى تو ته سبيحاتى خوا ده كهن ﴿وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ﴾ (الإسراء: ۴۴).

ورياه: له ميانه ي قسه كردنه كه دا ده بوايه نايه ته كه كوټايى به (سميعا بصيرا) بهاتبايه، چونكه نهوانه ي ته سبيحاتى نهو ده كهن ده يان بينى و ده يان بيسى كه چى نايه ته كه به ((إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا)) كوټايى پيها، بو؟ چونكه خواى گه وره له گه ل به نده كانيدا هيمن و هيدييه كاتى ته سبيحاتى هموو گه ردوون و بونه وهرى لى شاردينه ته وه، ميه ره بانبيه كه له لايه ن خواى پهروه ردگار وه، نه گينا — سويند به پهروه ردگارى كه عبه — نه گه ر خواى گه وره ته سبيحاتى نهو دروستكراو و زينده وه رانه ي ده ور و بهرمانى بو ئيمه ناشكرا بكردبايه نهو به راستى هموو عه قلمان له ده ست ددها، بيهينه پيش چاو و خه يالى خوت كه وا خواى گه وره دهنگى ته سبيحاتى گه ردوونى بو ئيمه ي ناشكرا بكردبايه ! ته سبيحاتى پوښاكه كه ت

ده بيسی! خوار دنه كهت! دار و دره خته كان! به راستی ئه و كاته عه قله كانمان به رگه ی نه ده گرت، ئه وه مه به سستی ئه و ئايه ته يه كه ده فره مویت: ((إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا))، به لام ئه و ئايه ته ي كه ده فره مویت: ((غَفُورًا)) واته: له بهر بیتاگابوون و غه فله تی ئیوه له ته سبیحاتی ئه و، له گه ل ئه وه شدا ریژداری کردوون و کردوونی به خاوه ن فەزل و چاکه به سه ره موو شتی کدا له بونه وهردا، له گه ل ئه وه شدا هه موو گه ردوون ته سبیحاتی ئه و ده کهن له کاتیکدا زۆربه ی خه لکی له بیتاگابوانی مروّ و جنۆکه و نه وانه ی که کوفریان کردوه له مروّ و جنۆکه.

جا دلنیا به که روژ (خۆر) کرنۆش ده بات به لام شیوه و شیوازی ئه و کرنۆشه چۆنه؟ ولامه که ئه وه یه: ئیمه له چۆنییه تی کرنۆش بردنی روژ تیناگه یین، واز به یینه له کرنۆش بردنی جه سته و لاشه، گرنگ ئه وه یه دلّه کان کرنۆش به رن، ئه ی دلّ چۆن کرنۆش ده بات؟ تو ده لئیت: (سِرْتُ وَالْقَمَرِ)، له گه ل ئه وه شدا مانگ له خولگه که ی خویه تی و له ئاسماندا یه و جیگه که ی خۆی جی نه هیشتوه، له گه ل ئه وه شدا له ریگا که دا هه نگاو به هه نگاو له گه ل تو دا بوه، ئه مه نمونه یه که، بۆیه هه رگیز نابیت ته نها یه ک ئایه ت یا خود ته نها یه ک فره مووده ی (صحیح) ی پیغه مبه ری ئازیز ﷺ ره د بکه یته وه به بانگه شه ی ئه وه ی که عه قلی تو ئه و ئایه ته یان ئه و فره مووده یه وهرناگریت یان لیتی تیناگات.

جا خوای گه وره بۆ خۆر و مانگ و هه موو زینده وهرانی ده ور و به رمان هه سستیکی دروست کردوه هیچ که سیک چۆنیته یه که ی نازانیت ته نها ئه و نه بیت، ئه و هه موو زینده وهرانه هه ستیان کردوه که وا سپارده یه کیان پی سپێردراوه: ﴿إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾ (الأحزاب: ۷۲) واته: به راستی ئیمه سپارده و (ته کالیف) ده کانمان خسته سه ر ئاسمانه کان و زه وی و کێوه کان که چی هیچیان له خویانرا نه دی و له هه لگرتنیان نکوولییان کرد و نه چوونه ژیری و ترسان که: نه توانن هه لسن به جیبه جیکردنی داخوازییه کان که چی مروّ هاته پی شه وه و چوه ژیریاری و هه لی گرت! به راستی ناهه قی له خۆکرد و نه یزانی به نه نجام ئه گینا

هرگيز هه لى نه نه گرت واته: به جى هينانى فه رمانه كانى خوا نه وهنده گرنه
ناسمان و زهوى و شاخه كان له گه ل نه وه موو توانايه دا بويان هه لته گيرا!! كه چى
ئاده ميزاد - به نه زانى خوئى - هه لى گرت)).

له گه ل مندا جار يكي تر بگه پيوه بۆ لاي فه رموده كه ي پيغه مبه رى نازيز ﷺ له
كاتيكا ئه و پرسيار له هاوه لان ده كات و به وان ده لئيت: ((اَتَدْرُونَ اَيْنَ تَذْهَبُ هَذِهِ
الشَّمْسُ؟)) قَالُوا: اللّٰهُ وَرَسُولُهُ اَعْلَمُ، قَالَ: اِنَّ هَذِهِ تَجْرِي حَتَّى تَنْتَهِيَ اِلَى مُسْتَقَرِّهَا
تَحْتَ الْعَرْشِ فَتَخْرُجُ سَاجِدَةً)) واته: ئايا ده زانن نه و خوړه بۆ كوئى ده پوات؟
فه رمويان: خوا و پيغه مبه ره كه ي ﷺ باشت ده زانن، فه رموئى: نه م خوړه ده پوات
تاكو ده گاته جيگاي راوه ستانى له ژير عه رشا، له وئى كرنوش ده بات)).

جا رۆژ كرنوش ده بات بۆ په روه ريگارى زهوى و ناسمانه كان به شيوه و
شيوازنيك كه وا هيچ كه سيك چو نيتييه كه ي نازانيت ته نها نه واته پيروزه نه بيت،
هرگيز نابيت و روه ا نيبه نيمه به و ياسا و ريسا مادييه ي مروفه كان بپيار به سه ر
بابه تيكي غه ببيدا بده ين، ئايا نه گه ر به تۆم بگوتبايه: له پيش بيست سال يان
په نجا سالي رابوردو كه وا ئاميريكي ده ستي هه يه له گه ل خه لكيدا قسه ي پئ
ده كه يت له نه مريكا، نه وا به منت ده گوت: تو شيتيت!! به لام نه مپو به
ده سته كانى خوت ئاميرى (موبایل) به ده سته وه ده گريت و له گه ل رۆژئاوا و
رۆژه لاتى زه ويدا قسه ده كه يت كه چى تو له جيگه كه ي خوت راوه ستاويت، نه گه ر
پيش سه د سال به تۆم بگوتبايه: كه وا موسلمانيك له نه مريكا يان له روسيا يان له
بريتانيا يان له سه ر هه ر پارچه يه كي سه ر روئى زهوى ده توانيت من ببيني نه وا به
منت ده گوت: كه ميك عاقل به! به لام نه مپو له سه رده مى (فضا ئيات) و له
سه رده مى (نه نته رنيت) و سه رده مى موبایل دا به چاوى خومان شتى سه يرو
سه مه ره ده بينين، نه وه بۆ كه سيك نه گه ر به لگه ي عه قلى بويت، چه ند زون نه و
به لگه عه قلىانه!! ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرٍ لِّمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ
شَهِيدٌ﴾ (ق: ۲۷) واته: بئى گومان له و سه ر گوزه شتى پيشينانه دا ئاموزگارى
هه يه بۆ نه وئى دل و ژيرى هه يه، يان به باشى كويپاگرئ و ئاماده ش بيت دل و

گوځي بداتي))

پيغه‌مبېري خواځه ده‌فهرمويت: ((إِنَّ هَذِهِ تَجْرِي حَتَّى تَنْتَهِيَ إِلَى مُسْتَقَرِّهَا تَحْتَ الْعَرْشِ، فَتَخْرُ سَاجِدَةً فَلَا تَزَالُ كَذَلِكَ، حَتَّى يُقَالَ لَهَا: ارْتَفِعِي، ارْجِعِي مِنْ حَيْثُ جِئْتِ، فَتَرْجِعِ، فَتُصْبِحُ طَالِعَةً مِنْ مَطْلِعِهَا، ثُمَّ تَجْرِي حَتَّى تَنْتَهِيَ إِلَى مُسْتَقَرِّهَا تَحْتَ الْعَرْشِ فَتَخْرُ سَاجِدَةً وَلَا تَزَالُ كَذَلِكَ، حَتَّى يُقَالَ لَهَا: ارْتَفِعِي، ارْجِعِي مِنْ حَيْثُ جِئْتِ، فَتَرْجِعِ فَتُصْبِحُ طَالِعَةً مِنْ مَطْلِعِهَا)). واته: ئه‌م خوږه ده‌پوات تاكو ده‌گاته جيگاي راوه‌ستاني له ژيړ عه‌رشدا، له‌وي كرښ دهبات له‌وي به‌رده‌وام وا ده‌ميښته‌وه تاوه‌كو پي ده‌گوتريت به‌رزه‌وه به، بگه‌ريوه بو‌ئو جيگه‌ي كه لي‌وه‌ي هاتووي، ئه‌ويش ده‌گه‌ريته‌وه، له روژه‌لاته‌وه ده‌رده‌چيت، ديسان ده‌پوات تا ده‌گاته جيگاي راوه‌ستاني له ژيړ عه‌رشدا و له‌وي كرښ دهبات، له‌وي به‌رده‌وام وا ده‌ميښته‌وه تاوه‌كو پي ده‌گوتريت: به‌رزه‌وه به، بگه‌ريوه بو‌ئو جيگه‌ي كه لي‌وه‌ي هاتووي، ئه‌ويش ده‌گه‌ريته‌وه، له روژه‌لاته‌وه ده‌رده‌چيت))

واته: بېوه‌ته كاريكي ئاسايي كه‌وا ه‌موو روژيك له روژه‌لاته‌وه هه‌لبيت و له روژئاواوه ناوا بېت.

ئهمجار فهرمووي: ((ثُمَّ تَجْرِي لَا يَسْتَنْكِرُ النَّاسُ مِنْهَا شَيْئًا، حَتَّى تَنْتَهِيَ إِلَى مُسْتَقَرِّهَا ذَاكَ تَحْتَ الْعَرْشِ، فَيُقَالَ لَهَا: ارْتَفِعِي، أَصْبِحِي طَالِعَةً مِنْ مَغْرِبِكَ، فَتُصْبِحُ طَالِعَةً مِنْ مَغْرِبِهَا)) واته: پاشان ده‌پوات كه خه‌لكي هيچ گومان و جياوازييه‌كي لي نابيت تاكو ده‌گاته جيگاي راوه‌ستاني خو‌ي كه ئه‌ويش له ژيړ عه‌رشي خوادايه، پي ده‌گوتريت: به‌رزه‌وه، له روژئاواوه هه‌لبې، ئه‌ويش له روژئاواوه هه‌لدي)).

كاره‌كه به ته‌واوي گورپاوه، دلنبايه ئه‌و روژه ديت كه‌وا پادشا و خاوه‌ن و دروستكه‌ري روژ فهرمان به روژ بكات له روژئاواوه هه‌لبې.

پيغه‌مبېري خواځه ده‌فهرمويت: ((أَتَدْرُونَ مَتَى ذَاكُم؟ ذَاكَ حِينَ)). ﴿لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ ءَامِنًا مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا﴾ (الأنعام: ۱۵۸) واته: نايه ده‌زانن ئه‌وه كه‌ي روو ده‌دات؟ ئه‌وه ئه‌و كاته‌يه كه ده‌لېت: ((.. ئيتر هه‌ر كه‌سيك

پيش نه‌وه باوه‌پي نه‌هينايي و نه‌و روژه باوه‌پ بهيني، هيچ قازانچيكي لي ناكات يان بيه‌وي له‌و ماوه‌يه‌دا چاكه‌يه‌ك به‌ ده‌ست بهيني نه‌وا بي سوود ده‌بيت كه‌وابوو پيش نه‌و روژه باوه‌پ بهين و كاركي باشيش وه‌ ده‌ست بخه‌ن بو خوتان...))

هه‌موو كاره‌كه‌ ته‌واو بوو، انا لله وانا اليه راجعون، ده‌رگاي ته‌ويه‌ داخرا، وريابه‌ براي خو‌شه‌ويستم! كاتيک روژ له‌ روژئاواوه‌ هه‌لات چيتر خوي گه‌وره‌ ته‌ويه‌ بي‌باوه‌پ وه‌رناگريت، يان ته‌ويه‌ي موسلمانتيكي سه‌رپيچي كار، بو؟ كاتي هه‌موو دروستكراوه‌كاني سه‌ر زه‌وي روژ ببين له‌ روژئاواوه‌ ده‌رچيت نه‌وا هه‌موو بوونه‌وه‌ر نيمان و باوه‌پي خويان ناشكرا ده‌كه‌ن، به‌ راستي دووره‌ و نه‌و كاره‌ زور دووره‌ چيتر نيمان هيناني هيچ كه‌سيك سوودي بو خاوه‌نه‌كه‌ي نيه‌!!

نيمامي (بوخاري و موسليم)^۱ ريوايه‌تيان كړدوه‌ له‌ فه‌رموده‌ي (ابو هريره) وه‌ كه‌وا خو‌شه‌ويست ﷺ فه‌رمويه‌تي: ((لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا، فَإِذَا طَلَعَتْ مِنْ مَغْرِبِهَا أَمِنَ النَّاسُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ، فَيَوْمَئِذٍ : ﴿لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ ءَامَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا﴾ (الأنعام: ۱۵۸) واته: قيامه‌ت هه‌لناسيت تاوه‌كو روژ له‌ روژئاواوه‌ هه‌لديت، نه‌گه‌ر له‌ روژئاواوه‌ هه‌لات نه‌وا هه‌موو خه‌لكي باوه‌پ ده‌هين به‌لام نه‌و كاته.... ((باوه‌پهينان بو هيچ كه‌سيك سوودي نيه‌، نه‌گه‌ر پيشتر باوه‌پي نه‌هيناييت يان به‌ باوه‌ره‌كه‌ي خوي چاكه‌ي نه‌كردبيت)).

له‌ ريوايه‌تيكي تردا كه‌ له‌ (صحيح مسلم)^۲ دا هاتوه‌ له‌ فه‌رموده‌ي (ابو هريره) وه‌ پيغه‌مبه‌ري نازير ﷺ فه‌رمويه‌تي: ((ثَلَاثٌ إِذَا خَرَجْتَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ ءَامَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا: طُلُوعُ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا، وَالدَّجَالُ، وَدَابَّةُ الْأَرْضِ)) واته: سي شت هه‌ن نه‌گه‌ر ده‌رکه‌وتن نه‌وا چيتر باوه‌پهينان سوودي نيه‌ بو كه‌سيك پيشتر باوه‌پي نه‌هيناييت يان به‌ باوه‌ره‌كه‌ي خوي چاكه‌ي

۱ - أخرجه البخاري (٤٦٣٥ ، ٤٦٣٦) و مسلم (١٥٧) .

۲ - أخرجه مسلم (١٥٨) .

نه‌کرديټ: هه‌لاتنې رۆژ له رۆژناواوه و ده‌ججال و زينده‌وه‌ره سه‌يره‌که‌ی زه‌وی)).
جانه‌گه‌ر هاتوو هر نيشانه‌یه‌ك له‌و سې نيشانه‌یه‌ ده‌ركه‌وت نه‌وا چيتر ته‌وبه‌ی
بيباوه‌ر و موسلمانې ياخيپوو وه‌رناگيرټ.

جا خيراكه‌ براكه‌م.. روو له‌ خوا بکه‌ و بگه‌پتوه‌ بۆ لای نه‌و، چونكه‌ هيشتا رۆژ
له‌ رۆژناواوه‌ ده‌ر نه‌چوه‌ و هيشتا روچه‌كان نه‌گه‌يشتوه‌ ته‌ گه‌روو!!

له‌ (مسند أحمد)^۱ دا به‌ سه‌نه‌ديكي (صحيح) هاتوه‌ له‌ فه‌رمووده‌ی (عبدالله‌ ی
كوري عمر) هوه‌ ريوايه‌ت كراوه‌ كه‌وا پيغه‌مبه‌ری خواﷺ ده‌فه‌رمويټ: ((إِنَّ اللَّهَ يَقْبَلُ
تَوْبَةَ الْعَبْدِ مَا لَمْ يُغْرَغْ)) واته: خواي گه‌وره‌ ته‌وبه‌ی به‌نده‌كاني وه‌رده‌گريټ ته‌گه‌ر
روحه‌كه‌ نه‌گاته‌ گه‌روو)) نه‌مه‌شه‌ له‌ گه‌ل قورئاندا هه‌رگيز جياراز نيه‌، چونكه‌ تو
نازانيت نه‌و ساته‌ كه‌يه‌ له‌ سه‌ر جيگه‌ی مردن ده‌نوټ و روچه‌كه‌ت ده‌گاته‌ گه‌روو.

له‌ (صحيح مسلم)^۲ دا هاتوه‌ له‌ فه‌رمووده‌ی (ابو موسى الاشعري) يه‌وه‌ كه‌وا
خوشه‌ريست ﷺ فه‌رمويه‌تي: ((إِنَّ اللَّهَ - عَزَّ وَجَلَّ - يَبْسُطُ يَدَهُ بِاللَّيْلِ لِيَتُوبَ
مُسِيءُ النَّهَارِ، وَيَبْسُطُ يَدَهُ بِالنَّهَارِ لِيَتُوبَ مُسِيءُ اللَّيْلِ، حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ
مَغْرِبِهَا)). واته: خواي بالاده‌ست به‌شه‌و ده‌ستي پاده‌خات بۆ نه‌وه‌ی گوناهبارانې پۆژ
ته‌وبه‌ بکه‌ن، به‌پۆژيش ده‌ستي پاده‌خات بۆ نه‌وه‌ی گوناهبارانې شه‌و ته‌وبه‌ بکه‌ن،
مه‌تا خۆر له‌ خۆر ناواوه‌ هه‌لدټ)).

هيشتا ده‌رگا كراوه‌يه‌ بۆ تاوانباران و سه‌رپيچيكاران - نمونه‌ی من - كه‌وابوو
خيراكه‌.. په‌له‌بكه‌.. چاوه‌رئي چي ده‌كه‌يت؟ خوشكه‌ به‌پيژه‌كه‌م چاوه‌رواني چيت؟
هيشتا كات به‌ ده‌سته‌وه‌ ماوه‌.

دع عتك ما قد فات في زمن الصبا واذكر ذنوبك وابكها يا مذنّب

لم ينسها الملكان حين نسيته بل أثبتاه وأنت لاه تلعب

والروح منك ودعيعة أودعتها ستردها بالرغم منك وتسلب

۱ - أخرجه أحمد (۱۳۲/۲) والترمذي (۲۵۳۷) وقال : هذا حديث حسن غريب ، وابن ماجه (۴۲۵۳) وحسنه
الألباني في (صحيح الجامع) (۱۹۰۳) .

۲ - أخرجه مسلم (۲۷۵۹) .

وغرور دنیاك التي تسعى لها دار حقيقتها متاع يذهب
الليل فاعلم و النهار كلاهما أنفاسنا فيهما تعد وتحسب

واته: واز بهینه له‌وهی که رویشته له ته‌م‌نی لاویتی‌دا و یادی تاوه‌نه‌کانت
بکه‌ره‌وه و بگری نهی تاوانبار، دوو فریشته‌که له بیریان نه‌کرد کاتی تۆ له بیرت
کرد به‌لکو نه‌وان تۆماریان کرد و که‌چی تۆ راده‌بویری و یاریت ده‌کرد، روحیش لای
تۆ به بارمته دائراوه، هرکاتیک بیت ده‌یگه‌پینه‌وه و ده‌یبه‌نه‌وه به‌ویت یان نا،
مه‌غرور بونت به‌و دنیا‌یه که مه‌ولی بۆ ده‌دهی، نه‌وه مالیکه و راستیه‌که‌ی
شمه‌کیکه و ده‌پوات، شه‌وگار و رۆژگار شه‌ردوو بزانه
مه‌ناسه‌کانمان تیایاندا ده‌ژمی‌ردریت و حیساب ده‌کړیت)).

هیشتا ته‌م‌ن ماوییه‌تی ده‌ست و برد بکه، سویند به‌ خوا! هیچ که‌سیک د‌ل‌نیا
نییه له خوئی که‌ی ده‌مریت، یان که‌ی کوچ ده‌کات و سه‌فه‌ر ده‌کات، نه‌مړ و سبه‌ی
مه‌که، کاره‌که دوا مه‌خه، هرگیز مه‌لی: ماوه‌یه‌کی تر ته‌ویه ده‌که‌م! نه‌خیر. هر
نیستا هه‌سته و ته‌ویه و گه‌پانه‌وه‌که‌ت نوئی بکه‌ره‌وه، په‌یمان به‌ خواکه‌ت بده‌ چیر
واز له سه‌رپیچی به‌ینی، ده‌ست به‌ گوپراه‌لییه‌وه بگره، واز له سوو خواردن به‌ینه،
له گه‌ل دایک و باوکتدا مامه‌له‌ی باش بکه.

تۆش — خوشکی به‌پژم — په‌یمان بده‌ خواکه‌ت که‌وا پۆشاک‌ی شه‌رعی
بپوشیت و (حیجاب) له به‌ر بکه‌یت، پاریزگاری له نوپزه‌کانت بکه‌یت له کات و
ساتی خویدا، له گه‌ل ده‌رهاوسیکانتدا باش بیت، کاره‌کانت به‌ ریک و پیکي نه‌نجام
بده‌یت، شایه‌تی بده‌یت بۆ نه‌م دینه به‌ گوفتار و دل و ره‌وشت.

په‌یمان به‌ خواکه‌ت بده — نه‌ی یه‌کته‌په‌رستی سه‌ربه‌رز — که‌وا فه‌رمانه‌کانی
خوا و خو‌شه‌وینسته‌که‌ت ﷺ جی به‌جی بکه‌یت، واز له قه‌ده‌غه‌کراوه‌کانیان به‌ینی،
له سه‌ر سنوره‌کان رابوه‌ستی، چیر له هر کاتیکدا مردن بوو به‌ میوانت نه‌وا به
خو‌شی و ناسووده‌ییه‌وه پیشوازی لی ده‌که‌یت و له دنیا و دواړژدا به‌ختیار
ده‌بیت.

أيا عبد كم يراك الله عاصيا حريصا على الدنيا ولموت ناسيا

أُنْسِيتَ لِقَاءَ اللَّهِ وَاللَّحْدِ وَالْثَرَى وَيَوْمَا عَبُّوساً تَشِيبُ فِيهِ النَّوَصِيَا
لَوْ أَنَّ الْمَرْءَ لَمْ يَلْبَسْ ثِيَابًا مِنَ التَّقَى تَجَرَّدَ عَرِيَانًا وَلَوْ كَانَ كَاسِيَا
وَلَوْ أَنَّ الدُّنْيَا تَدُومُ لِأَهْلِهَا لَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ حَيًّا وَبَاقِيَا
وَلَكِنْ هَسَا تَفْنَى وَيَفْنَى نَعِيمُهَا وَتَبْقَى الذُّنُوبُ وَالْمَعَاصِي كَمَا هِيَ

واته: ئه‌ی به‌نده‌که تا که‌ی خودا له سه‌رپیچیدا ده‌تیبینی سووری له سه‌ر دونیا و مردنت له بیر کردوه، ئایا دیدنه‌ی خوا و ګۆږ و خاکت له بیر چوه و ږښکی ګرځ و مۆن که په‌رچم و ناوچاوه‌ګان تیايدا سپی ده‌بیټ، نه‌ګر که‌سیک پۆشاکي ته‌قوا نه‌پۆشیت ئه‌وا که‌سیکی رووته هه‌رچنده‌ جل و به‌رگی له به‌ردا بیټ، نه‌ګر دونیا بۆ دانیش‌توانه‌که‌ی به‌رده‌وام بوايه ئه‌وا پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ زیندوو ده‌بوو و ده‌مایه‌وه، به‌لام له ناو ده‌چیت و خۆش‌ګوزرانه‌که‌یشی له ناو ده‌چیت که‌چی تاوان سه‌رپیچیه‌ګان هه‌ر وه‌کو خوی ده‌میتنه‌وه)).

پرسپاره‌که لیږده‌ا ئه‌ویه: ئایا بۆ خوی ګه‌وره ته‌وبه‌ی هیچ که‌سیک وه‌رنا‌ګریت نه‌ګر ئه‌و نیشانه‌ ده‌رکه‌وت؟ وه‌لامه‌که‌ی ئه‌ویه: چونکه خه‌لکی نیشانه‌ګان به‌ ناشکرا ده‌بینن، ئه‌و نیشانه‌ ده‌بنه‌ هوی ملک‌چ بوونی ګه‌ردنه‌ګان بۆ ئه‌وه‌ی باوه‌ر به‌یټن به‌ خوی ګه‌وره، له ګه‌ل نه‌وه‌شدا زۆربه‌ی خه‌لکی وه‌لامی ئه‌و بانگه‌وازه‌ی خوا ناده‌نه‌وه، وه‌لامی ئه‌و نامۆز‌ګاری و نیشانه‌ګانی خوا ناده‌نه‌وه، به‌لکو خه‌لکی وا هه‌بوون کاتی باسی قورئانت بۆ بکړدبايه ګالته‌ی پی ده‌کردی، ګالته‌ی به‌ سوننه‌ت ده‌کرد، فهرمووده‌ګانی پیغه‌مبه‌ری نازیزی ﷺ به‌ درق ده‌خسته‌وه، کاتی مردن په‌خه‌ی پی ګرتن، له سه‌ر جیگه‌ مردن راکشا، هه‌موو یاده‌وه‌رییه‌ګانی دیته‌وه یاد، به‌لام چیت هیچ شتیک سوودی نییه، چونکه ئه‌وه‌تا روحه‌که له ګه‌رووی ده‌رچوو. چنه‌د به‌سته‌زمانه‌!! ئیمامی ئه‌حمده‌ له (مسند) ه‌که‌یدا و ابن‌ماجه له (سنن) ه‌که‌یدا به‌ سه‌نه‌دیکي (صحیح) ریوايه‌تیاڼ کړدوه له فهرمووده‌ی (بسری کورپی جحاش) ه‌وه: ((أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ بَصُقَ يَوْمًا فِي كَفِّهِ، فَوَضَعَ عَلَيْهَا أُصْبُعَهُ، ثُمَّ

۱ - أخرجه أحمد (۲۱۰/۴) وابن ماجه (۲۷۰۷) وقال في (الزوائد) : إسناده صحيح رجاله ثقات (ووافقه العلامة الألباني في (الصحيحة) (۱۱۴۳) .

قَالَ: ((قَالَ اللَّهُ: ابْنِ آدَمَ أَنِّي تُعْجِزُنِي وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ مِثْلِ هَذِهِ؟ حَتَّى إِذَا سَوَّيْتُكَ وَعَدَلْتُكَ، مَشَيْتَ بَيْنَ بُرْدَتَيْنِ وَلِلْأَرْضِ مِنْكَ وَتَيْدٌ، فَجَمَعْتَ وَمَنَعْتَ، حَتَّى إِذَا بَلَغْتَ التَّرَاقِي، قُلْتَ: أَتَصَدَّقُ، وَأَنْتَى أَوَانُ الصَّدَقَةِ؟)) واته: رۆژتک پيغه مبهري خواږه تفي كرده ناو له پي خوي و په نجهي خسته سهری و گوتی: خواي گه وره ده فهرموي: نهی نه وهی ئاده م چوڼ له ده سه لاتم دهرده چی كه چی من له شتي وا توم دروست كړيوه؟ تاكو نه ندامه كانی به جوانی ريك خستوي، له نيوان دوو كراس و جلوبه رگدا ري ده كه يت و قورسی و گرانييت به سهر زه وييه وهيه، سهر ووت و سامانت كو ده كرده وه و له خه لكيت ده گرتو وه، تاكو روحت گه يشته گه رووت، گوتت: ئيستا سامان ده به خشم، نه و كاته كاتي به خشين كه ي ماوه؟!))

له م كاته دا قوناغي دلنبايي ديټ، به چاوه كانی خوت روداوه كان ده بينی، وه كو دهرچوونی مه سيحي ده جبال و يه نجوج و مه نجوج و عيساي كوپي مه ريه م و هه لاتنی رۆژ له رۆژئاواوه، نه م هه موو روداوانه توي گواسته وه بق قوناغي دلنبايي و به راورد كړدنی راستييه كان، نه مجار له و رۆژهی كه رۆژ له رۆژئاواوه دهرده چيټ هه ر هه مان رۆژ گيانداره سه يره كه دهرده چيټ!!

ثانياً نه و گيانداره سه يره (الدابه) چيه؟ خواي گه وره ده فهرمويټ: ﴿وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ﴾ (النمل: ٨٢) واته: كاتي كه فهرمانی سزای نه وانه دراو بپياريش درا كه قيامه ت بيټ، نه و له سكي زه ويذا (دابه الأرض) يان بق دهرده هيټين قسه يان له گه ل ده كا و ده لي: به راستي زوريه ي نه م خه لكه باوه پريان به ثايه ته كانی ئيمه نه هيټاوه يه قينيان پتيان نه بوو.))

هه رگيز نكولي مه كه!! تو بو گوڼي خوت ته له فون ده بيسي قسه ده كات و به چاوه كانت ته له فزيون ده بينی قسه ده كات، چيتر هه رگيز نه و شتانه له گه ل عه قلی خوتدا به راورد مه كه، بويه هيچ كه سيكي ژير بوي نيه دهرباره ي نه و نيشانه و روداوانه بدوي ته نها به به لگه ي قورشان و فهرمووده كانی پيغه مبهري ئازيز نه بيټ.

فهرموده ی ابو هريره وه كهوا پيغه مبهري خوا^۱ فهرمويه تي: ((تَخْرُجُ الدَّابَّةُ مَعَهَا عَصَا مُوسَى، وَخَاتَمُ سُلَيْمَانَ، فَتَجْلُو وَجْهَ الْمُؤْمِنِ بِالْعَصَا، وَتَخْتُمُ أَنْفَ الْكَافِرِ بِالْخَاتَمِ، حَتَّى إِنَّ أَهْلَ الْخِوَانِ لَيَجْتَمِعُونَ، فَيَقُولُ هَذَا: يَا مُؤْمِنُ، وَيَقُولُ هَذَا: يَا كَافِرُ))
واته: زينده وهره كه دهرده چيټ و داره كه ي (موسا) و نهنگوستيله كه ي (سليمان) ي پييه به داره كه رووي ئيمانداران پاك ده كاته وه و به نهنگوستيله كه لووتى بى باوه پ ديارى ده كات، تاكو خه لكانيك له سهر يه ك سفره داده نيشن، يه كيكيان به شه و پتر ده ليټ: نه ي ئيماندار، شه و يش ده ليټ: نه ي بيباوه پ))

جا شه زينده وهره له زه وييه وه دهرده چيټ، له كاتيكا خواي گهره ويستي له سهر بيټ، له و روزه ي كه روزه له روزه اووه دهرده چيټ شه زينده وهره سهره دهرده چيټ، بۆ شه وه ي له گهل خه لكيدا قسه بكات، بۆ شه وه ي هه واليان پى بگه يه نيټ كهوا خه لكى به نايه ته كانى خواي گهره باوه ريان نه هيناوه، هه رچه نده له پاش شه هه ركه سى باوه پ به ينى شه و باوه په كه ي هيچ سوود و بايه خيكي نيه، چونكه هه روه كو باسم كرد: شه گهر زينده وهره سهره كه دهرچوو و روزه له روزه اووه دهرچوو و شه دوكه له دهركه وت كه سهر زه وي پى ده كات، شه گهر شه دوكه له توشى موسلمان بيټ هه روه كو شه وه يه كه سيك توشى هه لامه ت بيټ كه ئيستا روزه ده يبينين، به لام كه سى بيباوه پ شه دوكه له ده چيټه زووره وه ي و ده بيټه هوى په له ماندى له هه موو لايه كه وه ليټى دهرده چيټ، شه مه شه نيشانه يه كه له نيشانه گهره كانى قيامه ت.

پاش شه وه خواي گهره بايه كي خوش و هيمن ره وانه ده كات، بۆ شه وه ي گيانى ئيمانداره يه كتاپه رسته كان بكيشى له سهر زه ويدا، هيچ كه سيك ناهيلى له سهر زه ويدا به شه ندازه ي ده نكه گهرديله يه ك ئيمان له دليدا بيټ ئيلا گيانى ده كيشت و دهرميټ، هه روه كو چۆن له (صحيح مسلم)^۱ دا هاتوه له فهرموده ي (عبدالله ي كورى عمرو) وه كهوا خوشه ويست^۲ فهرمويه تي: ((يُرْسِلُ اللَّهُ رِيحًا بَارِدَةً مِنْ قَبْلِ الشَّامِ فَلَا يَبْقَى عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ أَحَدٌ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ خَيْرٍ أَوْ إِيمَانٍ إِلَّا

قَبَضَتْهُ، حَتَّى لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ دَخَلَ فِي كَبَدٍ جَبَلٍ لَدَخَلَتْهُ عَلَيْهِ)) واته: خوای گه‌وره بایه‌کی سارد له رووی شامه‌وه ره‌وانه ده‌کات، هیچ که‌سیک له سه‌ر رووی زه‌ویدا نامیښته‌وه به نه‌ندازه‌ی گه‌ردیله‌یه‌ک ئیمان یان خه‌یر له دلیدا بیټ نیلا ده‌یکشیت، ته‌نانه‌ت نه‌گه‌ر که‌سیکتان بچیته ناو جه‌رگه‌ی چیا‌کانه‌وه ئه‌وا شوینی ده‌که‌ویت و پیی ده‌گات)).

عبدالله ی کوپی عمرو ده‌فه‌رمویت: ((ثم یبقی شرار الناس علیهم تقوم الساعة))^۱ واته: نه‌مجار خراپه‌کاران ده‌میښته‌وه و قیامت به سه‌ر ئه‌واندا هه‌لده‌ستیت)).

له ریوایه‌تیکی تردا که له (صحیح مسلم)^۲ دا هاتوه له فه‌رمووده‌ی (أنس) هوه که‌وا خۆشه‌ویست ﷺ فه‌رموویه‌تی: ((لا تقوم الساعة حتی لا یقال فی الأرض الله الله)) واته: قیامت هه‌لناسیت تا‌کو له سه‌ر زه‌ویدا که‌س نامیښت بلیت: الله الله)).

هه‌روه‌ها له (صحیح مسلم)^۳ هاتوه له فه‌رمووده‌ی (ابوهریره) هوه که‌وا خۆشه‌ویست ﷺ فه‌رموویه‌تی: ((إِنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ رِيحًا مِنَ الْيَمَنِ أَلْيَنَ مِنَ الْحَرِيرِ، فَلَا تَدْرُعُ أَحَدًا فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ - وفي رواية - مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ إِيْمَانٍ إِلَّا قَبَضَتْهُ)) واته: خوای گه‌وره شنه‌بایه‌ک له یه‌مه‌نه‌وه هه‌لده‌کات نه‌رم و ناسک‌تره له ئاوریشم، هه‌ر که‌سیک به نه‌ندازه‌ی دانه‌ویله‌یه‌ک ئیمان - له ریوایوتیکی تردا - به نه‌ندازه‌ی گه‌ردیله‌یه‌ک ئیمان له دلیدا بیټ گیانی ده‌یکشیت)).

جا نه‌و بایه ره‌نگه بایه‌کی (یه‌مانی) بیټ واته له رووی یه‌مه‌نه‌وه هه‌لده‌کات، له پاش کۆ‌کردنه‌وه‌ی هه‌موو ده‌قه‌کان، یان ره‌نگه هه‌لچوونی نه‌و بایه له یه‌کی له و دوو هه‌ریمه‌وه بیټ و پاشان بگاته نه‌ویتر.^۴

داوا له خوای بالاده‌ست ده‌که‌م یارمه‌تی داپیتم بۆ ئه‌وه‌ی رووداوه‌کان پیکه‌وه بیه‌ستم، هه‌روه‌ها نیشانه‌کان پیکه‌وه گرێ بده‌م، بۆ ئه‌وه‌ی به باشی له ماناکه‌ی

۱ - أخرجه مسلم (۱۹۲۴).

۲ - أخرجه مسلم (۱۴۸) عن أنس .

۳ - أخرجه مسلم (۱۱۷) .

۴ - شرح مسلم (۲۳۱/۱) .

تېبگهيت، بؤ ئه وهى به دل و عقل له يه ك كاتدا بږيټ.

ده لټم: پوختهى قسه كان ئه وهيه، دوكه لټك دهرده چټ و پاشان بايه كي سارد هه لده كات و گيانى ئيمانداران ده كيشى، ده بټته هوى ئه وهى كه تهنه يه ك ئيماندار له سهر رووى زه ويډا نه ميټيټ، پاش ئه وه چهند نيشانه يه كي گه وړه هه ن، وه كو سى روجوونه كه و ئه و ناگره ي له روزه لاتوه دهرده چټ يان له يه مه نه وه خه لكى راده ماليت به ره و روزه او.^۱

له سوز و مېهره باني خوا ئه وه يه كه نوممه تى (محمد) ﷺ ئه و نيشانه سامناك و ترسناكه نابېنن، چونكه ئه و نيشانه يه له نمونه و نايه تى سزاي خواى گه وړه ن، بؤيه تهنه بټياوه پان ئه و نيشانه يه ده بېنن.

جا ئيمانداران هه موو مردوون و كوچى دوايان كړدوه، بؤيه لټره دا هېچ سهر نه بټت لاي تو ئه گه ر بلټم: له م قوناغه دا كه عبه ي پيرو زه روخيټريټ! به لى، چونكه له و كاته دا تهنه ئيمانداري كيش نه ماوه بؤ ئه وهى حه جى مالى خوا بكات چونكه قيامه ت راسته وخو له پاش ئه و روداوانه هه لده ستيت، به لام به كات و پټوهرى ئيمه نيه، به لكو ئه وه له زانست و زانيارى خواى گه وړه يه - پاكي و بى گهردى بؤ ئه و زاته پيرو زه - هه موو ئيمانداران دهرمن و چيتر هېچ كه سيك حه ج ناكات.

له (مستدرک الحاكم) و (مسند أبى يعلى)^۲ دا هاتوه له فهرمووده ي (ابو سعيد الخدرى) يه وه كه وا خو شه ويست ﷺ فهرموويه تى: ((لا تقوم الساعة حتى لا يُحجَّ البيت)). واته: قيامه ت هه لئاسيټ تاوه كو حه جى مالى خوا ناكريټ)).

هه روه ها له (صحيح البخارى و مسلم)^۳ دا له فهرمووده ي (ابو هريره) وه هاتوه كه وا پټغه مبهرى نازيز ﷺ فهرموويه تى: ((يخرب الكعبة ذو السويقتين من الحبشة)) واته: خاوه نى دوو لاقى باريك له حه به شه كه عبه دهروخيتيټ)) ئا به و شيويه پټغه مبهرى نازيز ﷺ وه سفى ئه و كه سه مان بؤ ده كات كه كه عبه ي پيرو زه

۱ - أخرجه مسلم (۲۹۰۱) عن حذيفة بن أسيد .

۲ - أخرجه الحاكم (۴۵۳/۴) وصححه على شرط الشيخين ، و أبو يعلى (۹۵۶) وابن حبان (۱۸۸۴) وعلقه البخاري في (صحيحه) (۱۵۹۳) وصححه الألباني في (الصحيحه) (۲۴۳۰) .

۳ - أخرجه البخاري (۱۵۹۶) و مسلم (۲۹۰۹)

دروختينيت، و هسفي رهنكي دهكات، و هسفي شيوهي دهكات، و هسفي لاقهكاني دهكات و دهليت: ((يخرب الكعبة ذو السويقتين)).

الحافظ له (الفتح)^۱ دا دهفهرمويت: ((هينانهوهي (سويقة)ي به شيوهي (مثنى) كه نهویش بچووككراوهي وشه ي (ساق)ه واته: خاوهني دوو لاقى باريكه)).

له (صحيح البخاري)^۲ دا هاتوه له ريوايهتي (ابن عباس)هوه پيغهمبهري خواص^۳ فهرمويهتي: ((كأني به)) واته: هر دهليي دهبيبنم و له پيش چاومه، ((أسود أفحج، يقلعها حبرا حبرا))، پاكي و بي گهردي بؤ خوا، نهو هسفه چهند به وردى باس كراوه؟! نهوا زانيمان كابرايهكي رهش پيسته، نه ي واتاي: ((الافحج)) چييه؟ أفحج: واته: نيوان ههردوو لاقى له يهكهوه دووره، ((يقلعها حبرا حبرا)) واته: بهرد بهرد كهعبه له بن دهردههيني.

له (مسند أحمد)^۴ دا هاتوه به سهنهديك كه (الحافظ ابن كثير) به (جيد) ي زانيوه له فهرموده ي (عبدالله ي كوري عمرو) دهليت: گويم ليبيو پيغهمبهري خواص^۵ فهرمويهتي: ((يُخَرَّبُ الْكَعْبَةُ ذُو السُّوَيْقَتَيْنِ مِنَ الْحَبَشَةِ، وَيَسْلُبُهَا حَلِيَّتَهَا وَيُجَرِّدُهَا مِنْ كِسْوَتِهَا، وَلَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ أَصِيلِعُ أَفِيدِعُ يَضْرِبُ عَلَيْهَا بِمَسْحَاتِهِ وَمِعَاوِلِهِ)) واته: كابرايهكي خاوهن دوولاقى باريك كهعبه دروختينيت، ههموو خشلهكاني دهبات و بهرگهكشي لي دهكاتوه، هر دهليي له پيش چاومه و دهبيبنم كابرايهكي سهر روتي گوجه، به خاكه ناز و قولنگهكي لي دهدا)).

واتاي أصلع: نهو كهسي كه له پيشهوه سهرى رووتاوهتهوه.

له فهرمودهيهكي (صحيح)دا له (مسند أحمد)^۶ هاتوه له فهرموده ي (ابو هريره)وه كهوا خوشهويست^۷ فهرمويهتي: ((وَلَنْ يَسْتَحِلَّ الْبَيْتَ إِلَّا أَهْلُهُ فَإِذَا

۱ - الفتح (۵۳۹/۳) .

۲ - أخرجه البخاري (۱۵۹۵)

۳ - أخرجه أحمد (۲۲۰/۲) وقال الحافظ ابن كثير في (النهاية في الفتن) (۷۰) وهذا إسناد جيد قوي (ومصححه العلامة الألباني بشواهده في (الصحيحة) (۵۵۵/۱/۶) .

۴ - أخرجه أحمد (۲۹۱/۲ ، ۳۱۲) وابن أبي شيبة في (المصنف) (۵۲/۱۵ - ۵۳) والحاكم (۴۵۲/۴ - ۴۵۳) ومصححه الألباني في (الصحيحة) (۲۷۴۳) .

اسْتَحْلَوْهُ، فَلَا يُسْأَلُ عَنْ هَلَكَةِ الْعَرَبِ، ثُمَّ تَأْتِي الْحَبْشَةُ فَيُخْرِبُونَهُ خَرَابًا لَا يَعْمُرُ بَعْدَهُ أَبَدًا)). واته: كهس كه عبه به حه لال نازانیت جگه له شهله كهی، كه به حه لالیان زانی كهس پرسپاری فه وتانی عه ره ب ناكات پاشان حه به شیهه كان دین و كه عبه ویران ده كن به شیوه یه ك چیتر هه رگیز نۆژهن ناكړیته وه)).

كه واپوو ئه ی موسلمانان په له بكن له سهردان و زیاره تی ئه و ماله پیرۆزه، ئه ی خودایه .. بئ به شمان مه كه له سهردانی ئه و ماله پیرۆزه و هه چ و عه مره مان به نسیب بكه و چاومان بگه شیته وه به بینینی ئه و جیگه به نرخ و به به هایه هه ر تو پشت و په نامانی و توانات به سهر هه موو شتیكدا هه یه.

براکانم... له سهر رووی زه ویدا هیچ كه سیك نامینیت ته نها خراپه کاران نه بیت، قیامه تیش ته نها به سهر ئه واندا هه لده ستیت، هه ر ئه وان دواين نیشانه كانی قیامه ت ده بینن كه بریتیه له و سئ رۆچوونه: رۆچوونیک له رۆژه لات و رۆچوونیک له رۆژئاواوه و رۆچوونیک له نیمچه دورگه ی عه ره به وه، مانای رۆچوونیش ئاشکرایه، وانا له ناوچون له خواره وه: له فهرهنگی (لسان العرب)^۱ دا هاتوه: ((الخشف: رۆچوونی زهوی و ئه وه ی به سهریه وه یه به ناخی زه ویدا، (خشف الله به الأرض خسفا) خوی گه وړه کردی به ناخی زه ویدا، ئه و ئایه ته پیرۆزه هه ر به و مانایه هاتوه كه ده فهرمویت: ﴿فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ﴾ (القصص: ۸۱) واته: سهره نجام خوی و خانوه كه یمان برد به ناخی زه ویدا به سامان و گه نجینه كه شیه وه)).

خوی گه وړه ئه هلی رۆژه لات و رۆژئاوا و ناوجه رگه ی دورگه ی عه ره ب ده کاته ژیر زه ویدا.....

هه روه كو باسم کرد له م قوناغه دا ته نها یه ك كه سی ئیماندار ی یه كتاپه رست له سهر رووی زه ویدا نه ماوه، له سهر زه ویدا هیچ كه سیك نه ماوه بلیت: الله الله، خراپه کارانی سهر زهوی هه ر ئه وانن كه ئه و سئ رۆچوونه و ناگره كه ده بینن. پیغه مبه ری نازیز ﷺ ده فهرمویت، هه روه كو له فهموده ی (حذیفة) وه هاتوه و له پیشدا باسم کرد: ((خشف بالشرق، و خسف بالمغرب، و خسف بجزيرة العرب،

۱ - لسان العرب (مادة خسف ۶۷/۹) .

وآخر ذلك نار)) واته: سى رۆچوون روو ده دات: (رۆچوونىك له رۆژه لات) و (رۆچوونىك له رۆژئاواوه) و (رۆچوونىك له دورگه ي عره به وه) وه له كوتايي نه وانه (ئاگرىك دهرده چيٽ).

ئايا نه وئاگره چيه؟ خو شه ويست ﷺ ده فهرمويت: ((وآخر ذلك نار تخرج من اليمن)) واته: له كوتايي نه وانه ئاگرىك له يه مهنه وه دهرده چيٽ. سه ره تاي دهرچوونى ئاگره كه له يه مهنه وه يه ((من قعر عدن)) واته: له قولايي شارى عه ده نه وه، هه ر وه كو ده زانن عه ده ن شارىكى به ناوبانگ و ناسراوه و ولاتى يه مهنيش ئاشكرا و ناسراوه، ((تطرد الناس إلى محشرهم)) واته: خه لكى راده مالىت به ره و مه حشه ر)) واته: زه وى مه حشه ر.

ژيانى دونيا كوتايي پيها، نيشانه گه وره كانى قيامه ت كوتايي پيها. له پاش نه وه قوناغيكى تر ده ست پى ده كات كه به ته واوى جياوازه له و قوناغه كانى تر، به فووكردى كه په نادا ده ست پى ده كات و هه موو زه مين دينيتنه له رزه، هه موو په يوه ندييه كانى گه ر دوون و سه ر زه وى تىك و پىك ده شكيتيت، كاتىك كه خوى په روه دگار فه رمان ده كاته ئيسرافيل به فووكردن به كه په نادا، ئايا نه م كه په نايه چيه؟

ئيمامى (أحمد و أبو داود و الترمذي) به سه نه ديكى (صحيح) ريوايه تيان كردوه له فه رمووده ي (عبدالله ي كوپى عمرو) وه ده فهرمويت: ((جاء أعرابي إلى النبي ﷺ فقال: ما الصور؟ قال: ((قرن ينفخ فيه)) واتا: كابرايه كى ده شته كى هات بۆ لاي پيغه مبه رى خوا ﷺ و فه رمووى: ئايا (الصور) چيه؟ نه ويش فه رمووى: كه په نايه كه فووى پيدا ده كريت))، (القرن) وه كو كه په نايه (بووق).

ئايا كى فووى پيدا ده كات؟ نه وه (ئيسرافيل) ه.

ئايا (ئيسرافيل) كيه؟ فريشته يه كه له فريشته كانى پادشاي پادشاكان، فووكردى كه په ناي پيسپيردراوه، نه وه كار و پيشه ي نه وه و له و پيناوه دا دروست

۱ - أخرجه أحمد (۱۶۲/۲، ۱۹۲) وأبو داود (۴۷۴۲) والترمذي (۲۴۳۰) والنسائي في (الكبرى) (۱۱۲۵۰) والحاكم (۴۳۶/۲) وابن حبان (۲۵۷۰) وقال الترمذي: هذا حديث حسن، وصححه العلامة الألباني في (الصحيحة) (۱۰۸۰).

كراوه، هه‌روه‌كو ئاشكرايه فریشته‌كان هه‌ر یه‌كه و كاریکی پی سپێردراوه، جبریل وه‌حی پی سپێردراوه، میکائیل باران و رزق و رۆزی پی سپێردراوه، (ملك الموت) گیان کیشانی پی سپێردراوه، فریشته‌ی تره‌ن له‌ كرتۆشدان و هه‌رگیز سه‌ریان به‌رز ناکه‌نه‌وه، فریشته‌یه‌ك سه‌ری نه‌وی كرده‌وه له‌ به‌رده‌ستی خوادا و به‌رزی ناکاته‌وه، فریشته‌یه‌ك راوه‌ستاوه و ئه‌وه كاره‌كه‌یه‌تی، فریشته‌یه‌ك ته‌سبیحات ده‌كات، فریشته‌یه‌ك داواي لیخۆشبوون و ئیستغفار ده‌كات، فریشته‌یه‌ك به‌ ده‌وری (بيت المعمور) دا له‌ ئاسمانی هه‌وتم ده‌سوڕپه‌ته‌وه، هه‌ر فریشته‌یه‌ك كاریکی هه‌یه‌و له‌ و پێناوه‌دا دروست كراوه، هه‌رگیز له‌ زیكری خوا و ته‌سبیحات راناوه‌ستن و ده‌ست هه‌لناگرن، خواي گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾ (التحریم: ٦) واته‌: نافه‌رمانی خوا ناکه‌ن له‌ هه‌رشتێك فه‌رمانیان پی بكا و هه‌ر فه‌رمانیكیشیان پی بسپێرێ به‌ خیرایی ئه‌نجامی ده‌ده‌ن))، هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمویت: ﴿يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ﴾ (الانبیاء: ٢٠) واته‌: به‌رده‌وام به‌ شه‌و و به‌ رۆژ هه‌ر ته‌سبیحات و پاكانه‌ ته‌كه‌ن و هه‌یج كات ده‌ست هه‌لناگرن و به‌لكو هه‌رده‌م ته‌سبیحی ده‌كه‌ن)). به‌لام كار و پیشه‌ی ئیسرافیل ته‌نها ئه‌وه‌یه‌ كه فوو بكات به‌ كه‌په‌نادا، ئایا ژماره‌ی فووكرده‌كان چه‌ندن؟ ئه‌هلی زانست و زانیاری له‌و بابه‌ته‌دا یه‌كده‌نگ نین، هه‌ندیکیان ده‌لێن: ژماره‌ی فووكرده‌كان دوو دانه‌ن، به‌لام رای په‌سه‌ند ئه‌وه‌یه‌ — والله أعلم — كه سی فووكرده‌ن: فووكرده‌نیکی ترس و داچله‌كینه (نفخة الفزع)، فووكرده‌نیکی بیهۆشكردن و بورانه‌وه‌یه (نفخة الصعق)، فووكرده‌نیکی زیندوووبونه‌وه‌یه (نفخة البعث).

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَفَزِعَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكُلُّ أَتَوَّهٍ دَاخِرِينَ﴾ (النمل: ٨٧) واته‌: نه‌و رۆژه وه‌بیربیتنه ئه‌ی موچه‌مه‌د ﷺ كه فووته‌گرێ به‌ كه‌په‌نادا بۆ مراندنی هه‌مووان، هه‌ر كه‌س له‌ ئاسمانه‌كان و له‌زه‌ويدا هه‌یه‌ ترس و بیمیکی زۆر دایده‌گرێ و هه‌موو ئه‌مرن جگه‌

١ - انظر: (التذكرة) للقرطبي (ص ٢٠٩ ط الكتب العلمية) فقد رجح أنها ثنتان، وكذا الحافظ ابن حجر في (الفتح) (٣٧٧/١١). أما ابن تيمية وابن كثير وابن العربي فقالوا: هي ثلاث نفخات، ولكل فريق من هؤلاء دليله. راجع (مجموع الفتاوى) (٣٤٦/١) و (٣٩٤/٣) والبدایة والنهاية (٤٧/١) والنهاية في الفتن (٩١، ٩٥).

له وانه كه ويستی خوا وایه نه ترسن و بمینن ټیتر دواي زیندوو کردنه وه هه موو به ملکه چی و به زه لیلی دینه لای نه و)).
خوای گه وره ده فهرمویت: ((إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ)) ټایا نه و که سه کییه توشی نه و ترسه ناییت؟

هه ندی له زانایان فهرموویانه: نه وانه شه هیدان و پیغه مبه رانن (عليهم الصلاه والسلام)، هه نديك ده لټن: فریشته كانن، به لام من ده لټم: هيچ شتيك له و باره وه نه پیغه مبه ری ښه خواوه نه سه لمیتر اووه، بویه له ټایه تی ((إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ)) راوه سستین هه روه كو چوڼ خوای گه وره باسی كړدوه، چیتړ پیو یستیمان به زیاتر نییه، دلټیا به نه گه ر له وه زیاتر سوودی بوايه بق ټوممه تی (موحه ممد) ښه و خوای گه وره باسی ده كړد، بویه ته نها باسی نه وه ده كه ين كه له قورټان و سوننه ت دا هاتوه، داوا له خوا ده كه م هه موومان بگيړی له دلخوشان و به ختیارانی دونیا و دواړوژ، هه ر خوای پشت و په نامانه و توانای به سر هه موو شتيكدا هه یه.

جا نه هلی ته قوا و خو پارټیزان هه رگیز ناترسن، نه له دونیادا و نه له دواړوژدا، نه له کاتی سه ره مه رگدا و نه له کاتی زیندوو یونه وه دا، خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا بِالْقَوْلِ الَّذِيْ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِى الْاٰخِرَةِ﴾ (ابراهیم: ۲۷) واته: نه وانه كه باوه ریان به خوا و به گشت بریاره كانی خوا هیناوه، به هوی نه م وشه جیگر و نه گور اووه ی (لا اله الا الله) وه خوا پیگه یان قایم و سابت نه كا له ژیا نی نه م دونیا و له ژیا نی نه و دونیا))

خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿اِنَّ الَّذِيْنَ قَالُوْا رَبُّنَاَ اللّٰهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوْا تَتَنَزَّلُ عَلَیْهِمُ الْمَلٰٓئِكَةُ اِلَّا يَخَافُوْا وَلَا يَحْزَنُوْا وَاَبْشُرُوْا بِالْجَنَّةِ الَّتِيْ كُنتُمْ تُوعَدُوْنَ﴾ (فصلت: ۳۰) واته: بی گومان نه و که سانه ش فهرموویان: په روه ردگارمان خوايه پاشان خوایان راست كړدوویوه وه، واته: زور به مه حكه می له سر په كتاپه رستی وه ستان و به هيچ لایه كدا لایان نه دا، کاتی مردن، له گوردا، له

كاتى زيندووبوونه‌وه‌دا فريشته دائه‌به‌زنه لايان و پييان ده‌لن: له پاشه‌روژتان مه‌ترسن و بۆ مال و منداليستان - پاش خۆتان - دل زوير مه‌بن ئيمه چاوديريان ده‌بين موزده‌تان لى بيت به‌و به‌هه‌شته‌ي به‌لنتان پى ده‌درا له دونيادا، مزگيڤنى بيت ته‌مىق ته‌كه‌ونه خۆشى و شادييه‌وه. (٣٠)

ته‌ي خودايه .. ئيمان و يه‌كتابه‌رستى و به‌رده‌وام بوون و دامه‌زراو بوونمان به‌ نسيب بكه، من و ئيوه بگيڤى له ئيمانداره له خواترس و راستگۆكان، هه‌ر خۆي پشت و په‌نامانه و تواناي به‌ سه‌ره‌موو شتيكدا هه‌يه.

ئيسرافيل فووده‌كات به‌ كه‌په‌نادا ته‌ويش فووكردى ترسه و ته‌وه يه‌كه‌م فووكرده، هه‌روه‌كو له فه‌رمووده‌يه‌كدا هاتوه كه (أحمد و أبو داود و الترمذي) به‌ سه‌نه‌ديكى (صحيح) ريوايه‌تيان كردوه - له به‌ر بووني چه‌ند (شواهد) يك - له فه‌رمووده‌ي (أبو سعيد الخدري) يه‌وه، خۆشه‌ويست ﷺ ده‌فه‌رمووت: ((كَيْفَ أَنْعَمُ وَصَاحِبُ الْقُرْنِ قَدْ التَّقَمَ الْقُرْنُ وَاسْتَمَعَ الْإِذْنَ مَتَى يُؤْمَرُ بِالنَّفْخِ)) واته: چۆن پشوو بده‌م و دلخۆش بم له كاتيكا ئيسرافيل كه‌په‌ناكه‌ي به‌ ده‌مگرتوه (قوتداوه) و گوڤى شلكرده چاوه‌روانى ته‌وه‌يه كه‌ي فه‌رمانى پى ده‌كرى؟)). له ريوايه‌تيكى تردا هاتوه: ((وَحَتَّى جَبْهَتُهُ يَسْمَعُ مَتَى يُؤْمَرُ فَيَنْفُخُ)) واته: سه‌رى دانواندوه و گوڤى ده‌گرى و چاوه‌روانى ته‌وه‌يه كه‌ي فه‌رمانى پى ده‌كرى؟)). له ريوايه‌تيكى تردا هاتوه: ((وَأَصْفَى السَّمْعَ مَتَى يُؤْمَرُ)) واته: گوڤى شلكرده چاوه‌روانى ته‌وه‌يه كه‌ي فه‌رمانى پى ده‌كرى و ته‌ويش فوو به‌ كه‌په‌نادا بكات)).

ئايا به‌ باشى و به‌ جوانى له‌و چه‌ند وشه‌يه تيگه‌يشتى؟ ئيسرافيل كه‌په‌ناكه‌ي به‌ ده‌سته‌وه‌يه، به‌ نه‌سپايى گوڤى گرتوه، چاوه‌كاني تيڤريوه و نايه‌تروكيڤنى، چاوه‌روانى فه‌رمانى خواي گه‌وره ده‌كات له هه‌ر كات و ساتيكا، فووى پيدا بكه،

١ - أخرجه أحمد (٣/٧، ٧٣، ٣٧٤) والترمذي (٢٤٣١) وقال: هذا حديث حسن وابن ماجه (٤٢٧٢) بلفظ مقارب وعبد بن حميد في المنتخب (٨٨٦) والحميدي في (مسنده) (٧٥٤) عن أبي سعيد، قال الألباني: حسن لغيره وذلك لأن عطية العوفي ضعيف (١٠هـ)، لكنه توبع (الصحيحه) (١٠٧٩) وللحديث شواهد أوردها الشيخ - رحمه الله تعالى - .

٢ - عند أحمد (٣٦٤/١) عن ابن عباس .

٣ - عند أحمد كذلك (٣٧٤/٤) عن زيد بن أرقم .

ټه ویش قووی پيدا دهکات، فووکردنی ترس که به هویه وه هه موو گه رډوون و زهوی دینیتته له رزه - له به شی داهاتودا به دريژی باسی ټه وه دهکام - انشاء الله - پیغه مبهري نازين ﷺ ده فهرمویت: ((کیف أنعم)) واته: چوون تام و چيژ له ژيان وه رگرم و دلنیا بم له کاتیکدا ئیسرافیل چاوه پروانه، له هر ساتیک فوو به که په نادا دهکات!! ټه و قسه یه له سهر هاوه لان گران بوو بویه فهرموویان: ((فما نقول یا رسول الله ﷺ؟ قال: ((قولوا: حسبنا الله ونعم الوکیل، علی الله توکلنا)) واته: ټه ی پیغه مبهري خوا ﷺ نیمه چی بلین؟ ټه ویش فهرمووی: بلین: حسبنا الله ونعم الوکیل، علی الله توکلنا)) چونکه هه رکه سی ټه وه بلیت ټه وا به ئیزنی خوی گه وره ده که ویتته نیر ټه من و ئاسایش و دلنیا یی و ئارامییه وه.

خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةِ مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَّمْ يَمَسَّ لَهُمْ سُوءٌ وَأَتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ﴾ (آل عمران: ۱۷۴) واته: ئینجا له ټاکامی ټه و پشت به ستنه یان به خوا وه به به خشش و نیعمه تیکی فراوانی خوا و تووشی هیچ ناخوشی و نارححه تییه کیش نه بوون له وه په شانه ده یانکرد هه له ره زامه ندیی و خوشنوودی خوا ده گه پان، خواش خاوه نی به خشش و به هره یه کی ژور گه وره یه.))

ټایا پیغه مبهري نازين ﷺ به و شیوه ده ترسیت؟ به لی، به ټه ندازه ی خوشه ویستیت بو خوی بالاده ست لی ده ترسیت و به مه زنی ده زانیت، تا چهند خوشه ویستییه که ت زیاتر بیت ټه وا زیاتر دل که ت پر ده بیت له ترسی ټه و، دلنیا شبه که وا سهر زهوی هیچ که سیکی نه ناسیوه له (محمدی کوپي عبدالله) ﷺ زیاتر له خواکه ی بترسیت.

له گه ل مندا بیر له وه فهرمووده یی پیغه مبهري خوا ﷺ بکه ره وه: ((لن يدخل أحداً منكم عمله الجنة)) قالوا: ولا أنت يا رسول الله ﷺ؟ قال: ((ولا أنا إلا أن يتغمدني الله منه بفضلٍ ورحمة))^۱ واته: هیچ که سیکی کرده وه کانی خوی نایاته به هه شت))

وتيان: ته نانه تويش ئه پيغه مبهري خواﷺ؟ فهرمووي: ته نانه منيش، مه گهر خوا به ميه ره باني و فزلي خوي بمپوشيٽ).

جا به ئەندازەي ناسينت بۆ خواي گه وره ليي دهرسيٽ، هه روه ها به ئەندازەي خوښه ويستيت بۆ ئه و زانياريت دهر باره ي سۆز و ميه ره باني و گه وره يي ئه و، پيغه مبهري خوښه ويست ﷺ ده فهرمويت: ((فوالله لانا أعلمهم بالله، وأشهدهم له خشية)) واته: سويند به خوا من له هه موو كه سيك زياتر خوا ده ناسم و له هه موو كه سيك زياتر ليي دهرسم).

له و پيئاوه دا پيغه مبهري ئازيز ﷺ ده فهرمويت: ((كيف أنعم وقد ألتقم صاحب القرن القرن، وحنى جبهته، وأصغى سمعه ينتظر متى يؤمر)) واته: چۆن پشوو بدهم و دلخۆش بم له كاتيكا ئيسرافيل كه په ناكه ي گرتوه ته دهم و سه ري دانواندوه و گوئ ده گري و چاوه رواني ئه وه يه كه ي فهرمان ي پي ده كريت).

براکانم... له گه ل ئيوه دا زياتر له باسي ئيسرافيلدا ده بين له پيش ئه وه ي فووي ترس لي بدات، بۆ ئه وه ي له به شي داهاتوردا له گه ل ئه و ديمه نه مه ترسيدارانه دا به شيوه يه كي فراوانتر بژين، داوا له خوا ده كه م له دونيا و دواروژدا بمانپاريزي و ئه من و ئاسايشمان له دونيا و دواروژدا پي بسپيري هه ر خوي پشت و په نامانه و تواناي به سه ر هه موو شتيكا هه يه.

فووکردنی زیندووو بونه وه

(نفخة البعث)

خوای گه وره فه رمان ده کاته (ئیسرافیل) فوو به که په نادا بکات، نه و فوهی که هه موو بوونه وهر دینیتته له رزه، خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿وَيَوْمَ يُفْعُ فِي الصُّورِ فَفَزِعَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكُلُّ أَتَوْهُ دَخِرِينَ﴾ (النمل: ٨٧) واته: نه و روزه وه بیرینه نهی موحه ممه د ﷺ که فوو نه کری به که په نادا بق مراندنی هه مووان، هه رکهس له ناسمانه کان و له زه ویدا هه یه ترس و بیمیکی زور دایده گری و هه موو نه مرن جگه له وانه که ویستی خوا وایه نه ترسن و بمینن، ئیتر دواي زیندوو کردنه وه هه موو به ملکه چی و به زه لیلی دینه لای نه و.))

نه و فوهی که شیواز و رواله تی هه موو جیهان ده گوریت به بی نه و هی هیچ شتی که به جی بهیلت، نه وه فووی ترساندنه.. فووی توقاندنه.. حه ز ده که م نه و دیمه نه ترسناکه بهینیتته پیش چاوی خوت که توشی خراپه کاران ده بیت، نه وانه ی قیامه تیان به سه ردا هه لده ستیت، هه روه کو نه و راستگویی که هه رگیز له خووه قسه ناکات ﷺ بوی باس کردووین، بهیننه پیش چاوی خوت زه وی ده ست به له رزین ده کات، دهیشه کینیتته وه هه روه کو با به چرای هه لواسراوی ده کات، زه وی ده له ریته وه ده له رزی هه روه کو خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿يَتَأْتِيهَا النَّاسُ آتِقُوا رَبَّكُمْ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ۝ (١) يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمَلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَرَىٰ وَمَا هُمْ بِسُكَرَىٰ وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ۝ (٢)﴾ (الحج)

به راستی نه و زه مین له رزه یه شتیکی مه زنه، واته: کاریکی گه وره یه و به لایه کی سه خته و کوته ریکی ترسناکه و رووداویکی سامناکه و کاره ساتیکی سه یره.

د مه وېټ بيهيښته پيش چاوي خوټ، دايكيك كورپه كهي له بېر ده چيټ!!
به لكو فريي د ه داته سر زه وي له ترسي نه وه ي كه ده يبيسي، له ترسي نه وه ي به
چاوه كاني ده يبيني، بوي له و ترس و بيمه دا خو شه ويست ترين كه سي خوي فه راموش
ده كات، له كاتيكا نه وه به به زه يي ترين كه سه بوي، سر سام ده يټ له كاتي شېر
پيدانيدا ﴿وَنَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمَلٍ حَمْلَهَا﴾ واته: نافره تي دوو گيان و سكر له
به ر نه وه ي ترسه كه ي زال بوه به سه ريدا و بوه ته هوي توقان دني بوي سه كه كه ي
داده ني و له باري ده چيټ.))

جا ماناي زه مين له رزه يان بومه له رزه نه وه يه كه ناخ و د ه روونه كان توشي نه و
ترس و بيمه ده بن، زه وي ديته له رزه و ته كان د ه دات، ناسمان له ت و پت ده يټ و
شه ق ده بات، نه ستيره كان تاريك ده بن و روناكيان ناميټ، هه روه ها خو ريش
تاريك ده يټ و روناكي ناميټ و له ده ستي د ه دات، نه و درندانه ي كه له پيش
نه وه خه لكيان د ه ترسان و ده يانننوقاند ئيستا خويان د ه ترسن و توقيون، له كاتيكا
به روه مه حشر ده پون، نه و و شتر و ولاخانه كه به نرخ ترين شت بوون خه لكي —
به تاييه تي عه ربه كان — شانازي به خاوه ندارييه تيه وه بكن، ئيستا هيچ كه سيك
به ر ناكات به لايانه وه و فه راموش كراون، روياره كان.. د ه ريان كان.. زه ريان كان.. تاويان
سه ندوه و گهرم بوونه و بوونه ته پارچه يه ك ئاگر، نه و ئاگره به كول و گرگرتوه
فري د ه داته د ه روه كه هيچ كه سيك چونييه تيه كه ي نازانيټ ته نها خوي گه وره
نه يټ، نه و چيايانه كه له به ر زوري زه ويان پر كروه ته وه، د ه روخيټ به سر
زه ويدا به لكو له بن هه لده كنريټ و خاپوور ده بن، ده يانبيني هه روه كو خورييه كي
پارچه پارچه به ناسمانه كاندا بال ده گرته وه.

تكام وايه له گه ل مندا به دلت له گه ل نه و روداوانه دا بژيت، له پاش فووكردني
ترساندن، بړ نه وه ي به ته واوه تي له چهند و چوني نه و ترس و سامه تيبيگه ي كاتيكا
توشي نه م گه روونه ده يټ له پاش نه و فووكردنه، نه گه ر ده ته ويټ به جواني
تيبيگه يټ نه و ته نها له سه رته برويت نه و چهند نايه ته بخوينيته وه له

سوره تي (التكوير و الانفطار و الانشقاق).

ثيمامي نه حمه د له (مسند) هكيدا و (الترمذي) له (سنن) هكيدا به سه نه ديكي (صحيح)^١ ريوايه تيان كردوه له فه رموده ي (ابن عمر) هوه كه وا خو شه ويست ﴿وَإِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ﴾ و ﴿وَإِذَا السَّمَاءُ انفطرت﴾ و ﴿وَإِذَا النُّجُومُ انكدرت﴾ واته: هه ركه سيك پي خو شه ته ماشاي روژي قيامه ت بكات هه روه كو نه وه ي به چاوه كاني ده ييني با سوره تي (التكوير و الانفطار و الانشقاق) بخوينيته وه).

له گه ل مندا بير له و نايه ته بكه روه وه و باش تيفكره: ﴿وَإِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ﴾ واته: روناكي روژ روشت و روشنايي نه ما ﴿وَإِذَا النُّجُومُ انكدرت﴾ واته: نه ستيره كان پهرش و بلاو بوونه وه و تاريك بوون، روشنايي و روناكي نه وان نه ما، هه مووي كه وتنه ناو ده رياكانه وه، نه وانش هه موو ده بنه ئاگرو و بليسه. ﴿وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ﴾ واته: چياكان ده روخين به سه ر زه ويذا و تيك و پيك ده شكين و وه كو خورييه كي شيكراوي لي ديت، ده بيته لميكي شل، هه ر وه كو خوري ليديت، ده بيته توژ و خو ليكي پهرش و بلاو، ده بيته تراويلكه. ﴿وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ﴾ وشتهر ئاوسه كان فه راموش ده كرين و هيچ كه س به لا ياندا ناچيت و به ره لا كران ﴿وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ﴾ گيانله به ران هه موو كو ده كرينه وه له كاتيكدان نه وان ترساون و توقيون ﴿وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ﴾ واته: ده رياكان هه موو گپردران و هه لگيرسان، هه روه ما ده لين: ناوي ده رياكان چوه ناخي زه ويذا و تقوم بوو. ﴿وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ﴾ هه موو روحه كان چوونه وه جهسته ي خو يانه وه و يه كيان گرتنه وه، يان ثيماندار و خيزانه كانيان له (حور العين) پيكه وه به يه كه وه به سترانه وه يان

١ - أخرجه أحمد (٢٧/٢ ، ٣٦) ، والترمذي (٣٢٣٣) وقال : هذا حديث حسن غريب ، والحاكم (٥٧٦/٤) وصححه الألباني في (الصحيحه) (١٠٨١) .

بينواوه ران له گهل شهيتانه كاندا، ﴿وَإِذَا الْمَوْءِدَةُ سُئِلَتْ ﴿٨﴾ بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ﴿٩﴾﴾ نهو كچه بهسته زمانه كه زينده به چال كرا به هوى چي تاوانيكه وه كوژرا؟.

له گهل مندا نهو چهند نايه تهى سوره تى (الأنفطار) بخوينه وه: ﴿إِذَا السَّمَاءُ أَنْفَطَرَتْ ﴿١﴾ وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انشََّتْ ﴿٢﴾ وَإِذَا الْبُحَارُ فُجِرَتْ ﴿٣﴾ وَإِذَا الْقُبُورُ بُعِثَتْ ﴿٤﴾ عَلِمْتَ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ ﴿٥﴾﴾ (الأنفطار) واته: كاتى ناسمان (به فه رمانى خوا) له ت له ت نه بى و هيزى كيشندهى ده بچيى. (١) نه ستيره كان به ربوونه وه ر پهرش و بلاو بوون و رزانه خوار و له جيگاي خوياندا ترازان (٢) ساتيكيش ده رياكان ته قيترانه وه و به درانه ناو يه كتر و بوونه يه كپارچه به هوى جموجولي زه وييه وه و شيرين و سويريان تيكهل بوون (٣) كاتيكيش گوره كان هه لكيردرانه وه و مردوه كان دهره نران لتيان و هه رچي له ناوسكى زهويدا بوو فريى دايه ده ري (٤) كه نه وانه رووياندا.. نه وسا هه موو كه سيك نه زاني چي پيش خوي خستوه له چاك و خراب ده شزاني چيشى دواي خوي خستوه. (٥.))

له گهل مندا نهو چهند نايه تهى سوره تى (الأنشقاق) بخوينه وه: ﴿إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ﴿١﴾ وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٢﴾﴾ واته: نيزن به ناسمان در له ت و په ت ببيت چونكه خواي گوره فه رمانى پيداوه كه له ت و په ت ببيت (١) شياويشه و هه قى خويه تى ملكه چي برپاره كاني نهو بيت و هه موو كاره كان بگيرپته وه بو لاي خواي كارزان (٢) ﴿وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ﴿٣﴾ وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ﴿٤﴾﴾ واته: كاتيكيش زهوى پان و فراوان كرا و كيوه كان به رز و نزميان تيا نه ما و بوونه ده شتيكي كاكي به كاكي (٣) وه چي تيا بوو فريدا و خالي بووه و ليى (٤.))

هه موو باره قورسه كه ي له كول خوي كرده وه، ليروه له ويى زهوى ده ستي به له رزين كرد. ﴿إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ﴿١﴾ وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ﴿٢﴾﴾ واته: كاتى كه زهوى به توندى ته كاني داو كه و ته له رزه له رز و جووله جوول به هه هه ويه كه وه بيت. (١) زهوى هه رچي باري گران و قورسى هه بوو فريى دايه دهره وه:

(مردوان، نهوت و ناو و خه زنه و هه زاران هه زار شتی تر) (٢) نه و کاته ئاده میزادی کافر به سهر سوپرمانیکه وه دهلی: زهوی چیه تی؟ بۆ وا دهکات...؟ ((٣)).

چی رویداوه؟ چی شتی ئارامیه که ی گۆپا، چی شتی هیمنی و ئاسایشی زهوی گۆپا بۆ نه ترس و بیمه؟ ﴿يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا﴾ (٤) بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ﴿٥﴾ يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَلُهُمْ ﴿٦﴾ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿٧﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٨﴾ (الزلزله). واته: له و رۆژده دا زهوی هه واله کانی خوی چاک و خراب راده که یه نیئت و مهردوم تی نه گات که نه و زه مین له رزه یه سهره تایی رۆژیکی سهخت و ویران بوونی دونه یه (٤) نه ویش به هوی نه وه وه که په روه ردگارت وه چی و فه رمانی پی کردووه به و زه مین له رزه یه: له خوی وه ناتوانی هیچ بکات و هه رده م له ژیر دهسته لاتی خوادایه. (٥) له و رۆژده دا خه لکی به په رش و بلاوی له گۆره کانیان دهرده چن بۆ شوینی حیساب بۆ نه وه ی پاداش و تۆله ی کار و کرده وه کانیان نیشان بدریت. (٦) ئینجا هه ر که سیک کیشی وردیله یه ک چاکه ی نه نجام دابیت، پاداشه که ی ده بینیته وه. (٧) که سیکیش کیشی وردیله یه ک شهر و خراپه ی کردبیت، تۆله که ی ده بینیته وه. مه گه ر خوا قه له می عه فوو بیتی به سهریا. (٨).

به راستی حاله تیکی پر له ترس و سامه! هیچ وشه و وته یه ک ناتوانم بدۆزمه وه له و ئایه ته ی خوی گه وره ره وانبیرتر و نایابتر و په سه ندرت بیت که ده فه رمویت: ﴿يَأْتِيهَا النَّاسُ آتِفًا رَبُّكُمْ﴾ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ﴿١﴾ يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَرَىٰ وَمَا هُمْ بِسُكَرَىٰ وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ﴿٢﴾ (الحج)

شاعیر ده لیت:

مثل لنفسك أيها المغرور يوم القيامة والسماء تمور
إذا كورت شمس النهار وأدْنَيْتِ حتى على رأس العباد تسير

وإذا النجوم تساقطت وتناثرت وتبدلت بعد الضياء كدور
 وإذا البحار تفجرت من خوفها و رأيتها مثل الجحيم تفور
 وإذا العشار تعطلت وتخربت خلت الديار فما بها معمور
 وإذا الجبال تقلعت بأصولها فرأيتها مثل السحاب تسير
 وإذا الوحوش لدى القيامة أحشرت وتقول للأفلاك أين نسير؟
 وإذا الصحائف نشرت وتطايرت وتهتك للعالمين ستور
 وإذا الجحيم تسعرت نيرانها ولها على أهل الذنوب زفير
 وإذا الجليل طوى السماء بيمينه طوى السجل كتابه المنشور
 وإذا الجنان تزخرفت وتطيببت لفتى على طول البلاء صبور
 وإذا الجنين بأمه متعلق يخشى القصاص وقلبه مذعور
 هذا بلا ذنب يخاف جناية كيف المصير على الذنوب دهور

خواى گه وره ده فهرمویت: ﴿وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَفَزِعَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي
 الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكُلُّ أَتَوْهُ دَاخِرِينَ﴾ (النمل: ٨٧) واته: ئه و رۆژه وه بیریتنه
 ئه ی موحه ممه ﷺ که قووته کری به که ره نادا بق مراندنی هه مووان، هه رکهس له
 ئاسمانه کان و له زه ویدا هه یه ترس و بیمیکی رۆر دایده گری و هه موو ئه مرن جگه
 له وانه که ویستی خوا وایه نه ترسن و بمیئن، ئیتر دواى زیندرو کردنه وه هه موو به
 ملکه چی و به زه لیلی دینه لای ئه و)).

له پاش چل....

چل رۆژ؟ خوا باشت ده یزانی، چل مانگ؟ خوا باشت ده یزانی، چل سال؟ خوا
 باشت ده یزانی.

له هه ردوو کتییی (صحیح) دا هاتوه له فهرمووده ی (ابوهریره) وه که وا
 خوشه ویست ﷺ فهرموویه تی: ((ما بین النفختین أربعون)) قالوا: یا أبا هريرة،

أربعون يوماً؟ قال: أبيت، قالوا: أربعون شهراً؟ قال: أبيت، قالوا: أربعون سنة؟ قال: أبيت^١) واته: له نيوان هه ردوو فوو كرده كه دا چل هه يه... فه رمويان ئه ي (أبو هريره) چل روزه؟ فه رموي: نه مويست پرسيار بكم. فه رمويان: چل مانگه؟ فه رموي: نه مويست پرسيار بكم. فه رمويان: چل سالة؟ فه رموي: نه مويست پرسيار له پيغه مبهري خواست^٢ بكم ده باره ي ئه وه)).

ثيمامي (النووي)^١ ده فه رموي: واته: نه مويست بي پر مه وه و يه كلای بكم مه وه كه مه به سته كه ي چل روزه يان چل سالة يان چل مانگه، به لكو ئه وه ي كه داني پيدا بنيم به كورتي ئه و ما وه يه چله، له جيگاي تر دا هاتره به رووني له جگه ريوايه تي (مسلم) كه وا مه به ستي چل سالة)).

الحافظ له (الفتح)^٢ دا ده لئيت: ((مه به ستي له (أبيت) ئه وه يه: كه شتيك بلّيم و نه مبيست بيت، به لام (أبيت) واته: نه مويست ئه و شته بزائم، چونكه ئه وه شتيكي ناديار و غه ييه)).

ثيمامي (البيهقي) له (إثبات عذاب القبر)^٣ ده لئيت: ((ده لئتي (أبو هريره) له مه به ستي پيغه مبه ره وه^٤ ده باره ئه و (چل) ه له به ري نه كرده، به لام ئه هلي ته فسير ده لئتن: مه به ستي چل سالة)).

ثيمامي (القرطبي) له (التذكرة)^٤ ده فه رموي: ((ئه و قسه ي أبو هريره كه ده لئيت (أبيت) دوو ليكدانه وه ي هه يه:

يه كه م: أبيت، واته: نه مويست باسي بكم و رووني بكم مه وه، به م پئيه مانا كه ي ده زاني، واته: له پيغه مبهري^٥ بيستبوو.

دووه م: أبيت، واته: نه مويست پرسيار له پيغه مبهري ئه كره م^٦ بكم، به م پئيه هيج زانياري ده باره ي نه بوو. مه به ستي يه كه م ناشكراتره، كه ئه و رووني نه كرده وه چونكه هيج پئويست ييه كي نه بيني بو ئه و روون كرده وه يه)).

١ - شرح مسلم للنووي (٢٤٣/٩).

٢ - الفتح (٥٥٨/٨).

٣ - ٢٢٢.

٤ - التذكرة (١٨٨).

دهلټيم: له پاش چل - كه هېچ كه سيك چوټيه تيه كه ي نازانيت ته نها خواي بهرزو
بالاده ست نه بيت - خواي گه وره فرمان به ئيسرافيل دهكات كه فوو بكات به
كه په نادا نه ویش فووكردنې بټه وشكردن و مراندنه، هندی له زانايان هېچ جياوازي
نابین له نيوان فووكردنې ترساندن و فووكردنې بټه وشكردن و مراندندا، نه و دوو
فووكردنه به يه ك دانه ده ژمي ترن، دهلټين: كاتې كه ئيسرافيل فووي ترساندن به
كه په نادا بكات نه و هه موو نه وانه ي له سر زه ويدان ده بورينه وه و ده مرن له ترسي
نه و فووكردنه دا ئيلا نه وانه نه بيت خوا خوي ويستی له سر بيت له بهر ترسي نه و
فووكردنه، به لام رای په سهند لای ليكوله ره وان نه و ده يه: ئيسرافيل فووي ترساندن
دهكات به كه په نادا و نه مجار له پاش چل - كه ته نها خوا خوي چوټيه تيه كه ي
ده زانيت - ديسان خواي گه وره فرمان دهكات به ئيسرافيل جاريكي تر فوو به
كه په نادا بكات كه نه ویش فووكردنې مردنه.

له گهل مندا نه و چهند نايه ته بخوينه وه: ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي
السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ﴾ واته: ههركه له لايه ن ئيسرافيله وه فوو
به شه پووردا (كه په نادا) كرا، نيت نه و كاته هه موو نه وانه ي كه له ئاسمانه كان و
زه ويدان مه گه ر كه سيك خوا خوي بيه وي نه مريت)) نه مه ش سييهم فووكردنه له و
نايه ته دا كه دهلټيت: ﴿ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ﴾ (الزمر: ٦٨) واته:
له پاشان بو جاريكي تر كه فووي پياكرا نه و جا له ناكاو ته واوي دروستكراوه كان له
گورپه كانياندا هله سنده وه و چاوه روان چيان پي بكري)).

با هه نديك له گهل فووكردنې مردندا رابووه ستين: ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ﴾
واته: مرد ﴿مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ﴾ نايه نه وه كييه كه له و
برياره به دهره؟ نايه نه وه كييه كه خواي گه وره برياري مردنې به سر دا نادا و
له و برياره جياوازه؟ له كاتي كدا خواي گه وره ده فهرمويت: ﴿كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ﴾

((الرحمن: ۲۶) واته: هرچی به سهر پشستی زه وییه و دیه هر هه موو له نیو ده چی.))
جا مه به ست له (عليها) له و ئایه ته پیروزه دا: واته: سهر رووی زه وی، پاشان
گوفتاری خوی په روه ردگار دیت، زور به روونی و ئاشکرایي و ده فه رمویت: ﴿كُلُّ
شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ (القصص: ۸۸) واته: هه موو شتیک تیا ده چیت جگه له
رووخساری پیروزی نه و نه بی.))

به رزی و مه زنی بونه و زاته ی که هر خوی هه لسو پینه ری زه وی و ئاسمانه کانه و
زیندووی بی سهره تا و بی کوټایي و نه زه له، هر گیز خه وی لی ناکه ویت و هه رگیز
نامریت.

ده لیم: زانایان له باره ی نه و که سه وه که له و برپاره به دهره ((مه به ستم: إِنْ مِّنْ
شَاءَ اللَّهُ)) جیاوانن: ئایه نه و که سه کئی؟ له پیښدا به کورتی باس کرا:
هه ندی له نه هلی زانست و زانیاری ده لیم: فریشته کائن.

هه ندیکیان ده لیم: به لکو مه به سستی ته نها، جبریل و ئیسرافیل و میکائیل و (ملك
الموت) و هه لگرانی عه رشه.

هه ندیکیان ده لیم: به لکو نه وانه (حور العين) ن.
هه ندیکیان ده لیم: به لکو نه وانه شه هیدانن، چونکه شه هیدان زیندوون لای
خوداوه ندی خویان بژیوی و هه رده گرن و راده بوین.
هه ندیکیان ده لیم: به لکو نه وانه پیغه مبه رانن.
هه ندیکیان ده لیم: به لکو نه و هه پیغه مبه ر(موسا) به (على نبينا و عليه أفضل
الصلاة والسلام).

جا نه وانه ی نه و قسه یه ده که ن نه و فه رمووده یان کردو ته به لکه که له (صحيح
البخاري) دا هاتو له فه رمووده ی (ابو هریزه) وه که وا نازیزه که مان ﷺ
ده فه رمویت: (إني أول من يرفع رأسه بعد النفخة الآخرة، فإذا أنا بموسى متعلق

۱ - انظر: (التذكرة) للقرطبي (۱۸۹ - ۱۹۳) وقال: قال شيخنا أبو العباس: والصحيح أنه لم يرد في

تعيينهم خبر صحيح والكل محتمل.

۲ - أخرجه البخاري (۴۸۱۲).

بالعرش، فلا أدري أذلك كان، أم بعد النفخة)) واته: من يه كه م كه س ده بم له پاش دواين فوو كردن سهر بهرز ده كه مه وه، كه سهر بهرز ده كه مه وه ده بينم موسا پيغه مبه رخوي به عرشدا هه لواسيوه، نازانم هه روا بووه يان له پاش فوو كردنه كه خوي هه لواسيوه)).

وه له ريوايه ټيكي تر دا كه له هه ردوو كټيبي (صحيح) دا هاتوه: ((لا تخبروني على موسى، فإن الناس يصعقون فأكون أول من يفيق، فإذا موسى باطش بجانب العرش فلا أدري أكان فيمن صعق فأفاق قبلي أو كان ممن أستننى الله)) واته: له موسا به زياترم مه زانن چونكه كه هه موو خه لگي ده مرن من يه كه م كه س ده بم به ناگا ديتمه وه، كه چي ده بينم موسا له تهنيشتي عرشه وه ئيتر نازانم له نيو نه وانه دا بوو كه مردن و پيش من به ناگا هاته وه يان له و كه سانه يه كه خوي گه وړه له و برياره به ده ري خستون)).

جا من ليړه دا ده ليم: نه گه ر پيغه مبه ري هه لبريژدراو ﷺ نه توانيت يه كلای بکاته وه نايه موسا پيغه مبه ريپيش نه و مردوه و نه مجار به ناگا هاتوه ته وه يان له و كه سانه يه كه خوي گه وړه له و برياره به ده ري كړدوه؟ چيتر هيچ كه سيك بوي نيبه قسه يه كي يه كلاكه ره وه بدات ده رياري نه و بابه ته.

جا بومان ده ركوت و روونبووه وه كه وا پيغه مبه ري نازين ﷺ يه كلای نه كړدوه ته وه كه وا موسا پيغه مبه ريپيش نه و مردوه و نه مجار به ناگا هاتوه ته وه يان له و كه سانه يه كه خوي گه وړه له و برياره به ده ري كړدوون؟ هه روه كو له هه ردوو كټيبي (صحيح) دا هاتوه.

ده ليم: له هه رمووده يه كي دريژدا ده رياري كه په نا هاتوه، هه روه كو (ابو يعلى الموصلي) له (الكبير) دا و ئيمامي (البهقي) له (البعث) دا و (الطبري) له ته تفسيره كهيدا و (الطبراني) له (الطوالات) دا و جگه له وان ريوايه تيان كړدوه، هه موويان له ريگاي (اسماعيل ي كوري رافع) وه كه كه سيكي (ضعيف)^١، تيايدا

١ - أخرجه البخاري (٣٤٠٨) ومسلم (١٦٠/٢٣٧٣).

٢ - أخرجه الطبري في تفسيره (٤٩٣٩)، وابن أبي حاتم في تفسيره (١٥٥٤٩) والبيهقي في (البعث) (٥٩٣) وابو الشيخ في (العظمة) (٣٧٩) وابو يعلى في (الكبير) والطيبراني في (الطوالات) كما في الفتح (٣٧٦/١١).

هاتوه پټغه مبهري خوا ﷺ فهرموويه تي: ((فاذا مات كل من في السماوات وكل من في الأرض إلا من شاء الله جاء ملك الموت الى الملك، فقال مَلِكُ الْمَوْتِ: يَا رَبُّ، مَاتَ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شِئْتَ، فَيَقُولُ اللهُ - جَلَّ وَعَلَا - : مَنْ بَقِيَ؟ وَهُوَ أَعْلَمُ سُبْحَانَهُ - فَيَقُولُ مَلِكُ الْمَوْتِ: جِبْرِيلُ وَإِسْرَافِيلُ وَمِيكَائِيلُ وَحَمَلَةُ الْعَرْشِ وَبَقِيَتْ أَنَا - يعني: ملك الموت - فَيَقُولُ مَلِكُ الْمَلُوكِ - جَلَّ جَلَالُهُ - : لِمَتِ جِبْرِيلُ، فَيَمُوتُ جِبْرِيلُ، لِمَتِ مِيكَائِيلُ، فَيَمُوتُ مِيكَائِيلُ، لِمَتِ إِسْرَافِيلُ، فَيَمُوتُ إِسْرَافِيلُ، لِمَتِ حَمَلَةُ الْعَرْشِ)) واته: كاتيک هه موو ئه وانه ي له ئاسمانه كان و زهويدا هه ن ده مرن ئيللا ئه وانه نه بيټ خوا خوي ويستي له سه ربيټ، فريشته ي مردن ديت بو لاي پادشاي پادشاکان، فريشته ي مردن ده ليټ: ئه ي په روه ردگار... هه موو ئه وانه ي له ئاسمانه كان و زهويدان مردن نه نها ئه وانه نه بيټ خوت ويست له سه ري بوه نه مرن، خوي گه وره ده فهرمويت: كي ماوه؟ - له كاتيکدا خوي باشر ده زانيټ - فريشته ي مردن ده ليټ: جبريل و ئيسرافيل و ميکائيل و هه لگراني عرش و من - واته: فريشته ي مردن - پادشاي پادشاکان ده فهرمويت: با جبريل بمرټ، بويه ده ست به جي جبريل ده مرټ، با ميکائي بمرټ، ده ست به جي ميکائيل ده مرټ، با ئيسرافيل بمرټ، ده ست به جي ئيسرافيل ده مرټ، با هه لگراني عرش بمرن...)).

جا نه گه ر هه لگراني عرش (حملة العرش) بمرن كي عرشي خوا هه لده گري؟
خوي گه وره ده فهرمويت: ﴿الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى﴾ (طه: ۵).

(استوي) به و شيوه يه ي که خوي باسي کردوه، به و شيوه ي که خوي ويستي له سه ر بوه، ماناکه ي نه ويه که فهرموويه تي، (استواء) يک به بي جيگورکي و چوونه ناو دروستکراوه کانه وه، چونکه عرش ئه وي هه لئه گرتوه و (الكرسى) جي متمانه و په ناي نيه به لکو عرش و هه لگراني، کورسي و مه زنيټي، هه مووي به تواناي خوي هه لگيراوه و به مه زني و تواناي خوي و ملکه چن بو گه وره يي و ده سه لاتي خوا.

بويه واتاي (الاستواء) ديار و ناشکرايه، وه چو نيه تيه که ي نادياره، باوه په ينان پي پويست و واجبه، پرسيار کردن دهر ياره ي بيدع يه.

دهلټ: ((ليمت حمله العرش، فيموت حمله العرش، ويبقى ملك الموت مع ملك الملوك، فيقول ملك الملوك لملك الموت: يا ملك الموت، وأنت خلق من خلقي، وخلقت لما ترى، فمت يا ملك الموت، فيموت ملك الموت ويبقى ملك الملوك)) واته: با هه لكراني عرش بمرن، دهست به جي هه لكراني عرش دهمرن، تهنا فريشتهي مردن و پادشاي پادشاکان دهميننه وه، بويه پادشاي پادشاکان به فريشتهي مردن دهلټ: نهی فريشتهي مردن تويش دروستکراويکي له دروستکراوه کانم، بو نه وهی که بينيت دروستکراوی، بويه نهی فريشتهي مردن تويش بمره، دهست به جي فريشتهي مردن دهمريت، تهنا پادشاي پادشاکان دهمينته وه)).

تهنا پادشاي پادشاکان (شاي شاهان) دهميني، نهو دواين کهسه ههروه کو چون يه کهم کهس بوو، نهو ديار و ناشکرايه ههروه کو چون په نهان و شاراويه، هيچ شتيک له سهره وهی نهو نيه، نهو يه که مينه و پيش نهو هيچ شتيک نه بوو و دوايه مين کهسه هيچ شتيک پاش نهو نيه، نهو ديار و ناشکرايه و هيچ شتيک له سهره وهی نيه و نهو په نهان و شاراويه و هيچ شتيک له خواره وهی نيه.

﴿هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ (الحديد: ۳) واته: نهو يشه يه کهم که هيچ شتيک له پيشيه وه نيه، دوايه مينيش هه نهو کهسه له دوايه وه نيه و بووني ناشکرا به به لگه کاني هه نهو، واته: له ژور نه وه وه ناشکراتر نيه، په نهان و ههقيقهت و کونهي له دروستکراوه کاني نهو که لهو په نهاتره نيه، هه نهو ویش زانايه به هه موو شتيک له گه رديله يه که وه تا وردتر ناگاداريه تي)).

له ناوه راستي نهو بيدهنگيه سهره دا دهنگی پادشاي شکومه ند بهرز دهبيته وه، خاوه ني نهو دهنگه پرسيار دهکات و هه ر خوی ولام دداته وه، چونکه لهو روزه دا هيچ کهسيک نيه پرسيار بکات و هيچ کهسيش نيه ولام بداته وه تهنا نهو نه بيت، نههلی زهوی و ناسمانه کان هه موو مردن، لهو کاته دا دهنگی خوی بالا دهست بهرز دهبيته وه و دهفه رمويت: ﴿لَمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ﴾ واته: نهو موک و دسه لات هي کتيه؟ هيچ کهسيک وه لامي خوی تاک تهنا ناداته وه، بويه خوی تاک

تهنها خوځي ولاړم ده داته وه و دهغه رمويټ: ﴿لَمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ (غافر: ١٦) واته: مولك و دهسه لات نه مړو هه ربو خواي تاك و تهنه و به دهسه لاتو)).

له ريوايه ټيكا كه له هه ردوو كتيبي (صحيح) دا هاتوه: ((يَقْبِضُ اللَّهُ الْأَرْضَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَيَطْوِي السَّمَاءَ بِيَمِينِهِ، ثُمَّ يَقُولُ: أَنَا الْمَلِكُ، أَيُّنَ مُلُوكِ الْأَرْضِ؟)) واته: خواي گه وړه له روژي قيامه تدا زه وي ده گريټ و ناسمانه كان به ده سټي راستي ده پيچيټه وه و نه مجار دهغه رمويټ: منم پادشا، كوان پادشاكاني سه زه وي؟)).
له ريوايه ته كه ي (مسلم) دا هاتوه: ((أَيُّنَ الْجَبَّارُونَ؟ أَيُّنَ الْمُتَكَبِّرُونَ؟)) واته: دهسه لاتداره به زه بره كان له كوټي؟ خو به زلزانه كان له كوټي؟)).

ده لټم: له پاش چل - كه تهنه خواي گه وړه خوځي ده زانسي مه به ست له و چله چييه - خواي گه وړه له ناسمانه وه ناوليك ده نيټيټ به شيوه ي نمه بارانيك، هه روه كو له (صحيح مسلم) دا هاتوه: ((ثُمَّ يُرْسِلُ اللَّهُ - أَوْ قَالَ: يُنْزِلُ اللَّهُ - مَطَرًا كَأَنَّهُ الطَّلُّ، أَوْ الظَّلُّ، فَتَنْبُتُ مِنْهُ أَجْسَادُ النَّاسِ)) واته: نينجا خواي گه وړه نمه بارانيك ده باريټيټ كه له مهني پياوان ده چيټ جه سټي خه لكى به هويه وه شين ده بيټه وه)) له ريوايه ټيكي تردا: ((ثُمَّ يُنْزِلُ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً، فَيَنْبُتُونَ كَمَا يَنْبُتُ الْبَقْلُ)) واته: نينجا خواي گه وړه له ناسمانه وه بارانيك ده باريټيټ، شين ده بنه وه هه روه كو چوټ روځ شين ده بيټه وه)).

جا نه و ناوه داده به زينه سه ر نه و جه سټه و لاشانه دا، پاشان جه سټه كان له زير زه وييه وه يان له گوره كانيانه وه سه وز ده بيټه وه (شين ده بيټه وه) له پاش مردنيان، نه گه ر خواي گه وړه ويسټي دروستكراوه كاني زيندوو بكاته وه، نه وا (نيسرافيل) زيندوو ده كاته وه و ديسان فه رمانى پي ده كات كه كه په ناكه به

١ - أخرجه البخاري (٦٥١٩) ومسلم (٢٧٨٧)

٢ - كتاب (صفة القيامة) (٢٧٨٨) .

٣ - أخرجه مسلم (٢٩٤٠) .

٤ - قال النووي في (شرح مسلم) (٣٣٩/٩) : قال العلماء : الأصح الظل بالمهملة ، وهو الموافق للحديث الآخر (أنه كمنى الرجال) .

دهسته وه بگريټ و فووي سييه مي پيدا بکات، که نه ویش فووي زيندوو کرښه وه يه،
 بؤ نه وهی خه لکی له گزړه کانيانه وه و له ژير زه وييه وه هه ستنه وه، روحی
 نيمانداران ده هينن روناکی لي ده دره وشيټه وه، به لام روحی بيا وه پان به تاريکی
 رووره شييه وه، نينجا روحه کان ده گيردريټه وه جه سته کانيان، بؤ نه وهی هه موو
 مړوځه کان – خواي گه وره دروستی کردوون هه ر له ناده مه وه تاكو دواين که س –
 ده رچنه ده ره وه، جه سته کان سه وز ده بڼه وه له نيسکيکی زور ورده وه، نه و نيسکه
 پتي ده لټن: (عَجَبُ الذَّنْب).

بیر له فهرمووده که ی پيغه مبه ری خواښه بکه ره وه چی فهرموه ؟ نه و نيسکه
 له م سالانه ی دواييدا زانايان دوزيانه ته وه، بؤ نه وهی هه موو موسلمانې دنيا بيت
 که وا خوشه ويسته که ی هه رگيز له خووه قسه ی نه کردوه، له و فهرمووده ی که له
 پيشدا باس کړا، ((ليس من الإنسان شيء إلا يبلئ إلا عظماً واحداً، وهو عجب
 الذنب، ومنه يركب الخلق يوم القيامة)) واته: هيچ شتيک له لاشه ی مړوځدا
 ناميټنه وه ته نها يه ک نيسک نه بيت که نه ویش (عجب الذنب) ه، له و نيسکه وه
 ديسان مړوځه کان له روژي قيامه تدا به ديد هينرينه وه)) چونکه نه وه يه که م شت
 بوه دروستکراوه له جه سته ی مړوځدا، هه ر نه وه يه که ده ميټنه وه بؤ نه وهی
 ديسان له وپوه دروست بکريټه وه ٢.

نيمامي (النوي) ٣ ده فهرمويت: واتاي (عَجَبُ الذَّنْب) بريتيه له و نيسکه نه رم و
 ناسکه ی که وټه ته خواره وهی برپرې پشت، سه ری نه و نيسکه بچوکه يه که
 ده که وټه کوتايي برپرې پشته وه و پتي ده لټن (عصص)، هه روه ها هه ندی که س
 پتي ده لټن: (عجم) نه ویش يه که مين شته که له ناده ميزاددا دروست ده بيت)).

جا قه باره ی (عجب الذنب) له ده نکه نيسکيک تيپه پ نابيت، ده که وټه خواره وهی
 زنجيره ی برپرې پشته ی هه موو مړوځيک خواي گه وره له سه ر زه وييدا دروستی

١ – عند الشيخين ، الذي إوله : (ما بين النفختين) .

٢ – شرح النسائي (٣٠٨/٣) وتنوير الحوالك (٢٤٧) للسيوطي ، وانظر : ((فيض القدير)) (١٢/٥) للمناوي .

٣ – شرح مسلم (٢٤٣/٩) .

كردوه، خواي گه وره ئه و ئيسكه دههينيت، خوئي زور به باشي ئيسكي هه موو مروفيك ده ناسيته وه هه ر له ئاده مه وه تاكو قيامهت، دههينيت و جهسته و لاشه ي مروفه كه به ده وریدا كو ده كاته وه، هه موو ئه و به شانهي كه بوته خاك و خول و بلاو بوونه ته وه كوي ده كاته وه، ته نانهت ته وه ي كه وتوه ته ناو ده ریاو سكي ماسي و درنده كانه وه، جهسته و لاشه كان له ژير زه ویدا هه موو ته واو ده بن به بي كم و كووي، نه مجار خواي گه وره فه رمان ده كاته ئيسرافيل فوو به كه په نادا بكات، هه موو روچه كان ده گه پيته وه جهسته كانيان، خواي گه وره پاش فووي ستيه م (واته: فووي زيندو و بوونه وه) فه رمان ده كاته زه وي و ئه ویش ديتته له رزه و سه ر زه وي له ت و پهت ده بيت، بو ئه وه ي له و باره قورسه خوئي رزگار بكات و چي له سكي زه ویدا يه فريي بداته ده ره وه.

خواي گه وره ده فه رمويت: ﴿زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ۖ وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ۖ وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا ۚ﴾ (١) يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا (٢) بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا (٣) يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ (٤) فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ (٥) وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ (٦) ﴿(الزلزلة) واته: كاتي كه زه وي به توندي ته كاني داو كه وته له رزه له رز و جووله جوول به هه هو يه كه وه بيت. (١) وه زه وي هه رچي باري گران و قوورسي هه بوو فريي دا يه ده ره وه (٢) نه و كاته مروفي كافر به سه ر سوپرمانتيكه وه ده لي: زه وي چييه تي وا ده كات...؟ (٣) له و روژه دا زه وي هه واله كاني خوئي چاك و خراب راده گه يه نيت و خه لكي تي نه گات كه نه و زه مين له رزه يه سه ره تاي روژيكي سه خت و ويران بووني دونيا يه (٤) نه ویش به هو ي نه وه وه كه په روه رديگارت وه ي و فرماني پي كردوه به و زه لزه له يه: له خو يه وه ناتواني هيچ بكات و هه رده م له ژير دهسته لاتي خوادايه. (٥) له و روژه دا خه لكي به په رش و بلاوي له گوپه كانيان ده رده چن بو شويني حيساب بو نه وه ي پاداش و تو له ي كار و كرده وه كانيان نيشان بدريت. (٦) ئينجا هه ر كه سيك كي شي و رديله يه ك چا كه ي نه نجام داييت، پاداشه كه ي ده بينيته وه. (٧) كه سيكيش كي شي

ورديله يهك شهر و خراپه ي كردبیت، توله كه ي ده بينينه وه. مه گه ر خوا قه له مي
عه فوو بهيتي به سه ريا. (۸).

خوای گه وره ده فهرمويت: ﴿وَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا ﴿۱۰۵﴾
فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ﴿۱۰۶﴾ لَا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ﴿۱۰۷﴾ يَوْمَ يَذِرُ الْيَتَامَىٰ
لَا عِوَجَ لَهُمْ وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ﴿۱۰۸﴾﴾ (طه) واته: له باره ي
كيوه كانه وه ليت ده پرسن: ناخو له روژي قيامه تدا چبيان لي ديت؟ له وه لامدا بلي:
په روه ردگارم له جيگه ي خوياندا هه ليان نه كه ني، به لام چون هه لكه نديك!
وردوخاشاكيان نه كا و به بايان ده كا (۱۰۵) شوينه كه شيان ده كاته ده شتيكي ساف
و پان و كاكي به كاكي، وهك هه ر هيچي تيا نه بووي (۱۰۶) هيچ خواري و نارپكي و
به رزي و نزمي تيا نابيني، هه مووي يهك پارچه نه بيته وه (۱۰۷) له و روژه دا هه موو
خه لكی دواي دهنگي جارچي (بانگه وازكاريك) نه كه ون، كه هيچ وه رچه رخان و
لادانيك نيهه ليتي.... (۱۰۸)

تيا نه و بانگه وازكاره كييه؟ فريشته يه كه له فريشته كاني خوای گه وره بانگي
نه و هه موو دروستكراوانه ده كات بو نه وه ي له بهر ده ستي خوای گه وره دا
رابووه ستن به مه به ستي حه شر كردنيان ﴿وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا
هَمْسًا﴾ (طه: ۱۰۸) واته: هه موو خه لكی له بهر خوای به خشنده ده نكيان نه وي
ده بي، دهنگي ژيرليو و چه چه و نه سپايي نه بي هيچ شتي تر نابيسي).

له گه ل مندا نه و نايه ته ي خوای گه وره بخوينه وه: ﴿وَأَسْمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادُ مِنْ
مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿۴۱﴾ يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ ﴿۴۲﴾﴾ (ق) واته: گوي
راگره نه ي پيغه مبه ر! بو نه و هه والي بيت ده دهين له نه حوالی قيامه ت،
روژيك (ئيسرافيل) بانگ ده كا له شوينيكي نزيك به خه لك هه مووتان ده رچن له
گوپه كانتان بو حه شر (۴۱) نه و روژه كه هه موو نه و (صيحه) و هاواريان به هه ق
گوي لي ده بي، نانه و روژه روژي له گوپه ده رچونه بو حه شرو پاداش و توله ((۴۲)).

هه روه ما نه و نايه ته پيرۆزه بخوښه وه که دهغه رمويست: ﴿وَأَنذَرَهُمْ يَوْمَ الْأَرْفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كَظِيمٍ مَّا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ﴾ (١٨) ﴿يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ﴾ (١٩) ﴿(غافر) واته: نه وانه له رۆزه نزیکه که ی قیامت بترسینه (آزفة) یه کیکه له ناوه کانی رۆزی قیامت، بویه دهوتری (آزفة) چونکه نزیکه بیت، کاتی له ترس و هه بیه تا گیان و دلّه کان دهگه نه گهروو و راده وهستن به پیشخواردویی دلّه کانیان پږن له خهم و خفهت، نه و کات ستمکاران هیچ پشتیوان و دوستیکیان نییه، بتوانی که لکیان پی بگه یه نی و هیچ تکاکاریکیشیان نییه، تکای وهریگری درئ، هه موو په یوه نندییه که دهچرئ (١٨) نه و خوايه هه میسه به چاوه خیانه تکاره کان — به رامبه ربه نافه رمانی خوا — ده زانیست و به وهش سینه کان هه شاری دهدهن (١٩).

به جوانی بیر له نايه ته کان بکه ره وه، به عقل و دل و هه موو بوونت له گه ل نه و چند ساته دا بژی که دلّه کان له بن درده هینن به لکو سویند به خوا له جهسته کان دینه دره وه، له بهر ترسناکی و سامناکی نه و رۆزه دلّه کان دهگه نه قورگ و گه روو، چند ترسناکییه کی سهخته! دروستکراوه کان له گوږه کانیان دینه دره وه — له ژیر زه وییه وه — پیلگوویان له پندا نییه و پتیاان په تییه، هه موو رووتن و هیچ جل و بهرگیکیان له بهر دا نییه، به خهته نه نه کراوی، ((غزلا): به مندالیک ده گوتريست هینستا خهته نه نه کراییت)، خواي گه وره دهغه رمويست: ﴿يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعَدَّا عَلَيْنا إِنَّا كُنَّا فَعَلِينَ﴾ (الأنبياء: ١٠٤) واته: باسی نه و رۆزه بکه ناسمان وه کو هه لپېچانی تو ماری قاقه ز بق نووسین هه لده پېچین، چۆن نوسه ر نه و په رهی به رده سستی لوول ده کاو نه پېچیته وه هه ر وه چۆن له سه ره تاوه دروستمان کرد، دیسان هه ر ناوایش وه که خوی لی نه که یه وه به لیتنیکه نه جامدانی له سه ر نیمه یه و بی گومانیش نیمه هه ر نه جامی نه دهین))

له گه ل مندا ته ماشای نه و دیمه نانه بکه که دلّه کان داده ته کینن و له بن دره ی ده هینن، نه وهش بزانه که حال و وه زعی خه لکی جیاوازه، خه لکی وا هه ن له

گورپه‌كه يان دهرده‌چن رووى وه‌كو مانگ دهرده‌وشيت‌وه و روناك ده‌بيت‌وه و له بهر ده‌ستيدا و له لاي راستيه‌وه روناكى و روشنايه، خودايه .. ئيمه‌ش له ئه‌هلى روناكى بگيريه.

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُم بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَانُكُمُ الْيَوْمَ جَنَّتُ بَحْرِي مِّنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ (الحديد: ١٢) واته: روژى قيامه‌ت پياوان و ژنانى به‌وادار ده‌بينى روناكيه‌كه يان له به‌رده‌م و له لاي راستiane‌وه دهرده‌وشيت‌وه فريشته پييان ده‌لئت: ده‌سا ئه‌مرو موژده بى ليتان به باخانيك جوگه و رووبار به ژير دار و درمخت و كوشكه‌كانيدا ده‌پوات، به هه‌تا هه‌تايش ئيدا ئه‌مينه‌وه، ئا ئه‌وه‌يه سه‌ركه‌وتن و سه‌رفرازى گه‌وره.))

موژده بۆ ئيوه ئه‌ى ئيمانداران....

موژده بۆ ئيوه ئه‌ى يه‌كتابه‌رستان....

موژده بۆ ئيوه ئه‌ى شويئكه‌وتوانى (محمدى كوپى (عبدالله) ﷺ.

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُم جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتَيْمُ لَنَا نُورَنَا وَاعْفُرْ لَنَا إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ (التحریم: ٨) واته: ئه‌ى ئه‌وانه‌ى باوه‌رتان هيناهه! بگه‌پينه‌وه بۆ لاي خوا به ته‌ويه و گه‌پانه‌وه‌يه‌كى ئيجگارى، واته: به شي‌وه‌يه‌ك، ئيتر جارئكى نه‌گه‌پينه‌وه سه‌ر نه‌وتاوان و گوناها‌نه، دلنباين — نه‌گه‌ر ته‌ويه‌ى ئاوا بكه‌ن — په‌روه‌ردگارتان له گوناها‌نه‌كانتان خوش ده‌بيت، ده‌تانباته ناو چه‌ندين باخى به‌هه‌شته‌وه كه له ژير بنكى دار و دره‌خته‌كانiane‌وه ئاو و رووبار به خوڤم ده‌پوات، له و روژده‌دا (روژى قيامه‌ت) خوا په‌يامبه‌ر و ئه‌وانه‌ى باوه‌ريان هيناهه ريسوا و سه‌ر شوپ ناكات، نوور و روناكى له به‌رده‌ميانه‌وه و له لاي راستiane‌وه به سه‌ر پردى (صراط) دا پتي ده‌پوون و ده‌لئين: په‌روه‌ردگارى ئيمه!

نوور و روناكويه كه مان بۆ ته و او بكه و به رده و ام بئت و ليمان خوش ببه به راستي
تۆ به سر هه موو شتيگدا به توانايت))

عبدالله ى كوپى مه سعود ده ده رموييت: - هه روه كو (الطبري و ابن ابى حاتم) به
سه نه ديكي (صحيح)^١ ريوايه تيان كردوه - ده لئيت: ((خه لكى ده هيترين روناكيان
به نه نازه ى كردوه و كانيانه، تياياندا هه يه روناكويه كه ى به قه د داره خورمايه كه،
تياياندا هه يه روناكويه كه ى به قه د كه سيكي راوه ستاو وايه، كه مترینيان كه سيكه
سر په نجه يه كى ده گرپت و ده كوژيته وه)) خه لكى وا هه يه له هه موو لايه كه وه
تاريك ده وري لى گرتوه، ﴿يَوْمَ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنْفِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انْظُرُونَا نَقَسِ
مِنْ ثَوْرِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضَرَبَ بِهِمُ السُّورَ لَمَّا بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ

مِنْ قَبْلِ الْعَذَابِ﴾ (الحديد: ١٢) واته: له و رۆژدها پياوانى دوو پوو و ژنانى دوو پوو
به وانه ى باوه ريان هيناوه ده لئین: چاوه رونايمان بكه ن با له روناكويه كه تان
وه رگرين، به گالته وه پيان ده و ترييت: بگه پينه وه بۆ دواوه وه تان - بۆ دونيا -
له وى روناكويه كه بخوازن، ده سته جي شورده يه كه ده خريته نيوان نيمانداره كان و
دوو پوووه كان ده رگايه كى تيايه ديوى ناوه وه ى رحمه تى تيدايه، واته: نه وه ى له
نيمانداره كانه وه دياره، له ديوى ده ره وه شى سزايه، واته: نه وه ى له
دوو پوووه كانه وه دياره.))

نه هلى تاريكى بانگ ده كه ن له نه هلى روناكى، نه هلى دوو پوو ى بانگى
به كتاپه رستان و نيمانداران ده كه ن، ئايا ئيمه له دونيادا له گه ل ئيوه دا نه بووين؟
ئايا نويزى جه ماعه تمان له گه ل ئيوه دا نه ده كرد؟ ئايا له گه ل ئيوه دا رۆژوى مانگى
ره مه زانمان نه ده گرت؟ ﴿يُنَادُوهُمْ أَلَمْ تَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلَى وَلَكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ
وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبَسْتُمْ﴾ واته: به هه شتايه كان ده چنه جي خويان و دوو پوووه كانيش
بانگيان لى نه كه ن و ده لئین: باشه ئيمه له گه ل ئيوه نه بووين؟ موسلمانان كان

١ - أخرجه الطبري في (تفسيره) لسورة الحديد : ١٢ ، وابن ابى حاتم كما في ابن كثير (البقرة : ٢٠) و
(الحديد : ١٢) .

دهلټن: بهلټي.. به رواټ له گهلمان بوون، به لام نيوه خوټانتان تووشی دوروویي کرد چاره پوانيتان ده کرد تووشی به لا بين و هه ميشه له دوودلټی و گوماندا ده ژيان به رامبه ر به ثاينه که ی خوا)).

گومانستان له و ثايت و فهرموودانه ده کرد که به سهرتاند ده خوټنرايه وه ﴿وَعَزَّزْتُكُمْ بِالْأَمْثَالِ حَتَّى جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَعَزَّزْتُكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورِ﴾ (الحديد: ١٤) واته: هيو و ثاره زوی نه شياو فريويدان تا فرمانی خوا هات به مردن، شهيتانی خراپه کاريش سه بارهت به برپاره کانی خوا فريوی دان))

((ومنهم من يبعث، ينبعث منه دم، اللّون لَوْنُ الدِّمِّ وَالرَّيْحُ رِيحُ الْمِسْكِ)) واته: خه لکی وا هه يه کاتی زيندووه کريته وه، خوټن له جهسته ی ده تکيټ، رهنگه که ی رهنگی خوټنه و بوټن و بهرامی بوټنی ميسکه))

نه وانه کيټن؟ نه وانه نه و شهيدانه که له پيټناوی خوادا شهيد بوون، پيټغه مبهري تازين ﴿وَعَزَّزْتُكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورِ﴾ ده فهرمويت: هه روه کو له هه ردو و کتيټي (صحيح) دا هاتوه له فهرمووده ی (ابوهريره) وه :- ((وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يُكَلِّمُ أَحَدًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ - وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَنْ يُكَلِّمُ فِي سَبِيلِهِ - إِلَّا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَاللّون لَوْنُ الدِّمِّ، وَالرَّيْحُ رِيحُ الْمِسْكِ)) واته: سويټد به زاتی نه و که سه گيانی منی به دهسته هيج که سيټ که له پيټناوی خوادا برينيټ که جهسته ی نابيټ - خوا بوټ خوټی باش ده زانی کيټ له پيټناوی نه ودا بريندار بوه - ثيللا له روژی قيامه تدا ديټ رهنگه که ی رهنگی خوټنه و بوټن و بهرامه که ی بوټنی ميسکه)).

نه مه نه و که سه يه که له پيټناوی خوادا خوټنی رڼاوه، له پيټناوی دونيادا نه بوه، له پيټناوی سه رکړدايه تيدا نه بوه، له پيټناوی جواميټی و که له ميټريدا نه بوه، له پيټناوی نيشتماندا نه بوه، يان له بهر زيړه کی نه بوه، به لکو ته نها له پيټناوی خوادا، کاتيټک ديټ خوټنی لی ده تکيټ، رهنگه که ی رهنگی خوټنه، به لام بوټن و بهرامه که ی بوټنی ميسکه.

خه لکی وا هه يه که زيندووه ده کريته وه، هه ر که له گوږه که ی دهرده چيټ ده لټيټ: ((لبيك اللهم لبيك، لبيك لا شريك لك لبيك، إن الحمد والنعمة لك والملك لا شريك لك))

نوه كټيه؟ نوه كه سيكه له كاتيكدادرده خريكي هج كردن يان عومره بوه، به پوښاكي ئيحرآم‌وه مردوه.

له (صحيح مسلم)^١ دا هاتوه له فهرموده‌ي (جابر ي كوپي عبدالله) وه كه وا پيغه‌مبهري نازيز ﷺ فهرموويه‌تي: ((بيعت كل عبد على ما مات عليه)) واته: هه‌موو كه سيك له سهر نهو حاله‌ته زيندوو ده‌كرټه‌وه كه له سهر ي مردوه)) هه‌ر كه سي له سهر گوټرايه‌لي خواي گه‌وره بمرټ نهوا له سهر نهو گوټرايه‌لييه زيندوو ده‌كرټه‌وه، هه‌ر كه سش له سهر سه‌رپيچي بمرټ نهوا له سهر هه‌مان سه‌رپيچي زيندوو ده‌كرټه‌وه نه‌گه‌ر ته‌وبه‌ي نه‌كردبيټ.

خه‌لكي وا هه‌ن كاتي زيندوو ده‌كرټه‌وه سكي ئاوساوه، نه‌گه‌ر بيه‌وي ري بكات يان له سهر پي بوه‌ستي نهوا ناتوانيټ، به‌لكو به سهر زه‌ويدا ده‌كه‌ويټ، نه‌گه‌ر له سهر زه‌وي دانيشټ نهوا به لاي راست و چه‌پيدا ده‌پلكتي‌وه، ناتوانن ري بكه‌ن، نه‌وانه كټن؟ نه‌وانه سوو خورانن ﴿الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ﴾ واته: له گوربه‌كانيان راست نابنه‌وه ﴿إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَخْبِطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا﴾ (البقرة: ٢٧٥) واته: نه‌و كه‌سانه‌ي سوو نه‌خون، كه له گور ده‌نرين پاشان زيندوو نه‌كرټه‌وه و راست ده‌بنه‌وه، وا راست ده‌بنه‌وه هه‌ر ده‌ليي شه‌يتانه‌كان ده‌ستي لي وه‌شاندوون. چونكه له دونيادا ده‌يانگوت: مامه‌له‌و كرين و قرؤشتنيش هه‌ر وه‌كو مامه‌له‌و كردن به سوو وايه " واته هه‌ر دوكيان به لاي نه‌وانه‌وه يه‌كسانن ").

خه‌لكي وا هه‌ن كه زيندوو ده‌كرټه‌وه مندالي بچووك به ده‌ور و پشتيدا رايدة‌كيشن و پالي پيوه ده‌نين! بو كوي ده‌بن؟ بو نه‌وه‌ي له به‌ر ده‌ستي خواي په‌روه‌دگاردا رايبوه‌ستين!! نه‌وانه كټن؟ نه‌وانه هه‌تيوانن، نه‌و كا‌برايش نه‌و كه‌سه‌يه كه به سته‌مه‌وه سه‌روه‌ت و ساماني هه‌تيواني خواردوه، خواي گه‌وره ده‌فهرمويت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ آلِهَتِكُمْ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا

وَسَيَصْلَوْنَكَ سَعِيرًا ﴿١٠﴾ (النساء: ١٠) واته: نهو كه سانهى كه به ستم و ناهق مال و سامانى مندالى هه تيوو ده خوڼ بى شك ته نها ټاگر ده كه نه سك و ورگيانه وه و به زوويش ده خرينه ناو ټاگرىكى زور گرم و به گپى دوزخه وه.

خه لكى وا هه ن كه زيندور ده كړيټه وه نه وهى كه دزيويه تى به شان هه ليگرتوه.

خوای گه وړه ده فهرمويت: ﴿وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ﴾ (آل عمران: ١٦١) واته: هه ركه سى گزى و نادادى بكات، نهوا له روژى قيامه تدا نهو گزى و ته شقه له يه به كوټيه وه يه - بؤ نه وه ټا برووى بچيت - ده بيندرى.

نهى خودايه بمانپاريزه و دامانپوشه و شهرمه زارمان مه كه.

به راستى چهند ديمه نيكن له وپه پرى مه ترسيدان و دله كان له بن دهرده هينن.

له فهرمووده يه كدا كه (بوخارى و موسليم) ريوايه تيان كړدوه له فهرمووده ي دايكى ئيماندارانه وه (عائيشه) ده فهرمويت: پيغه مبه رى خوا رضي الله عنه فهرموويه تى: ((يَحْشُرُ النَّاسَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حُفَاةً عُرَاءَ غُرُلًا)) فَقَالَتْ عَائِشَةُ لِلنَّبِيِّ ﷺ: يَا رَسُولَ اللَّهِ النِّسَاءُ وَالرِّجَالُ جَمِيعًا يَنْظُرُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ؟ قَالَ ﷺ: يَا عَائِشَةُ، الْأَمْرُ أَشَدُّ مِنْ أَنْ يَنْظُرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ)) واته: خه لكى له روژى قيامه تدا ده درين له بهر و كو ده كړيټه وه به رووتى و پى په تيټى و خه ته نه نه كراوى، عائيشه به پيغه مبه رى خواى رضي الله عنه فهرموو: نهى پيغه مبه رى خوا رضي الله عنه ټافره تان و پياوان هه مووان ته ماشاى يه كتر ده كه ن؟ نه ويش فهرمووى: نهى عائيشه، كاره كه زور له وه توندتر و سه ختتره كه ته ماشاى يه كتر بكن).

له ريوايه ته كه ي بوخاريدا هاتوه: ((الْأَمْرُ أَشَدُّ مِنْ أَنْ يُهْمَّهُمْ ذَاكَ)) واته: كاره كه زور له وه سه ختتره نه وه بيټه خه ميان).

سويند به خوا نه گه ر به وردى بير له م فهرمووده يه بكه يته وه نهوا قه باره و نه ندازه ي نهو ترس و بيمه ت ده هاته پيش چاو.

خوای گه وړه ده فهرمويت: ((فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاخَّةُ))، واته: نهو روژه ي كه گوټيه كان له بهر دهنگه دهنگى بهرز و هاوار و ترس كه پ ده بن: ((يَوْمَ يَقْرَأُ الْمَرْءُ مِنَ

أَخِيهِ (٢٤) وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ (٣٥) وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ ((واته: له و روزه دا برا له برای خوی راده کا (٢٤) له دايک و باوکيشی (٣٥) وه له خيزانی و کوپه کانی)) نايه بۆ خه لکی له منداڵ و خيزان و باوک و دايک و برای خوی را ده کات و هه لدی؟ خوای گه وره ده فهرمويت: ((لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ)) واته: چونکه هه ر که سيک لييان سرگرمی کاروکيشه ی خويه تی و نايپه رژيته سر نه وی تر)).

خه لکی هه موو سه رقالي کيشه و گرفتني خويه تی و هيچ که سيک روو له که سيکی تر ناکات، به لکو دايک روو له مندا له کوپه که ی خوی ناکات، نه و دايکه ی وه کو نمونه ی سوژ و ميهره بانی باس ده کرا، کوپه شيره خوړه که ی فری ده داته سر زه وی، به لکو سکه که ی له بار ده چیت، له ترسی نه وی که ده ييبينی!!

به لام به داخوه هه ندی که س باوه پ به زيندوو بوونه وه ناکات و وا ده زانی ژيان به مردن کوټايي پی دیت!! وا ده زان خه لکی له بهر ده سستی خوا دا راناوه ستن و نمايش ناکرین و خه لکی ليپرسينه وه يان له گه لدا ناکریت!!

سویند به و خوايه ی که هيچ خوايه کی تر جگه له و نيه هه مووان له پاش مردن زيندوو ده کرينه وه، به لکو خوای په روهر دگار فهران ده کاته پیغه مبه ره که ی ﷺ که بۆ نه و مه به سته سویند بخوات: ﴿زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُغَوِّقَ لَبِيَّ وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّيَنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ (التغابن: ٧) واته: نه وانه ی کافر و بی بپوا بوون گوتيان: هه رگيز پاش مردن زيندوو ناکرینه وه، پتيان بلی نه ی پیغه مبه ره ﷺ: به لی سویند به په روهر دگارم بی گومان له کوپه کانتاندا ده رنه ميترين و زيندوو نه کرينه وه پاشان له هه ر کارو کرده وه يه ک نه نجامتان داوه ناگادار ده کرين له گه وره و له بچوک و هه ر به و هه ش پاداشت ده درينه وه نه و هيش بۆ خوا کار يکی ناسانه چونکه ئيه وه خوټان ده زانن که له سه ره تاوه شتيک نه بوون و وجودتان نه بوو پاشان دروستی کردن و بوون باشه ئيتر چون ناتواني زيندووتان بکاته وه؟!))

نه ی موحه ممه د ﷺ بلی: ﴿لَبِيَّ وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ﴾ چونکه بيپاوه پان واپيشان ده دهن که زيندوو ناکرینه وه، ﴿وَقَالُوا إِن هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ﴾ (الأنعام:

(٢٩) واته: ههتا له دونياشدابوون دهياتگوت: بيجگه له م ژيانهي دونيايه مان هيچ ژيانى تر نيبه و هه رگيز زيندوو ناکړيښه وه، واته: نه ژيانى تر هيه و نه زيندوو بوونه وه ش))

﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُم بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾ (الجاثية: ٢٤) واته: هاويه شدان هره كان وتيان: جگه له م ژيانى دونيايه مان شتيكى تر له گوردا نيبه، يو خومان نه ژين و نه مړين، واته: دهسته يه ك نه ژى و دهسته يه ك نه مړى ئيتر دواى نه وه نه زيندوو بوونه وه هيه، نه ليپرسينه وه!! هه ر سروشت و زه مانه و روژگار ه دهمان مړينى و له ناومان دهبات، نه وانه ش نه و قسه نه كهن، هيچ جوړه زانستكيان له و باره وه نيبه، هه ر له خويانه وه نه و قسه ده كهن، واته: نه وهى ده يلين له رتي زانسته وه نيبه، به لكو ته نها گومان نه بهن، گومان به و لاوه هيچ دلنيايه كيان نيبه))

نه وه راستييه كه و ده بيت هه موو خه لكى بزائن كه له پاش مردن زيندوو بوونه وه هيه، خواى گه وړه چهنه نمونه يه كى له قورئاندا هيناوه ته وه له سه ر باسى زيندوو بوونه وه له پاش مردن، يو نه وهى خه لكى و نه زانن كه ژيان به مردن كوتايي پي ديت و لاپه ره كانى ژيانى تا نه و كات و ساته ته واو ده بيت و داده خريت!! نه خير..

له كړندا به كى له سه ر پيچي كاران هات يو لاي خو شه ويستى خوا ﷺ! نه و يش (العاص ي كورى وائل) بوو ئيسكيكى رزيوى هينا و به دهسته كانى وردى ده كرد، هه روه كو له (المستدرک) و (تفسير ابن ابي حاتم) و جگه له وان به سه نه ديكي (صحيح) هاتوه له (ابن عباس) وه ده فهرمويت: ((جَاءَ الْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ السَّهْمِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِعَظْمٍ حَاتِلٍ، فَقَفَّهَ بِيَدِهِ، فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، أَيْبَعَثَ اللَّهُ هَذَا بَعْدَ مَا

١ - أخرجه ابن ابي حاتم في (تفسيره) كما في ابن كثير (تفسير سورة يس : ٧٨) والحاكم في (المستدرک) (٣٥٦٥) وقال : (هذا حديث صحيح على شرط الشيخين ولم يخرجاه) والبيهقي في البعث ، والاسماعيلي في (معجمه) والضياء في (المختارة) كما في (الدر المنثور) وأخرجه الطبري في تفسيره وأورده الشيخ مقبل في الصحيح المسند من أسباب النزول (١٩٧) .

أرم؟ قَالَ: "نَعَمْ، يَبْعَثُ اللَّهُ هَذَا، ثُمَّ يُمِيتُكَ، ثُمَّ يُحْيِيكَ، ثُمَّ يُدْخِلُكَ نَارَ جَهَنَّمَ" (واته: (العاصي كوپي وائل السهمي) هات بۆ لای پیغه‌مبه‌ری خواﷻ و ئیسکه رزیوئیکی هینا و به ده‌سته‌کانی وردو خاشاکی کرد و رویی له پیغه‌مبه‌ری خواﷻ کرد و گوټی: نه‌ی موحه‌مه‌د: تو پیت وایه خوا نه‌مه زیندوو ده‌کاته‌وه له کاتی‌کدا ورد و خاش بوه؟! نه‌ویش فهرمووی: به‌لای.. خوی گه‌وره نه‌مه زیندوو ده‌کاته‌وه و نه‌مجار تو نه‌مرینئ، له پاشان زیندووت نه‌کاته‌وه نه‌مجار ده‌تخاته ناو ناگری دۆزه‌خه‌وه)) له پاش نه‌وه نه‌و ټایه‌تانه‌ی سوره‌تی (یاسین) دابه‌زی که ده‌فهرمویت: ﴿أَوَلَمْ يَرِ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْتَهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ ۝۷۷﴾ وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ، قَالَ مَنْ يُعْجِ الْعَظَمُ وَهِيَ رَمِيمٌ ۝۷۸﴾ قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ۝۷۹﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنتُم مِّنْهُ تُوقَدُونَ ۝۸۰﴾ أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَدِيرٍ عَلَىٰ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ۝۸۱﴾ إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَن يَقُولَ لَهُ: كُنْ فَيَكُونُ ۝۸۲﴾ فَسُبْحَنَ الَّذِي يَبْدِئُ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝۸۳﴾ (یس) واته: ټایا نه‌و مرویه که ئینکاری توانا و ده‌سه‌لاتی خوا ده‌کا له‌سه‌ر زیندوو‌بوونه‌وه نه‌یزانیوه که ئیمه نه‌ومان له تنوکه ناوئیکی قیزه‌ون دروست کردوه؟ که‌چی وائیستا - له‌باتی سوپاس‌گوزاری - دوزمنئیکی ناشکرایه و نکولی زیندوو‌بوونه‌وه نه‌کات!! (۷۷) مه‌سه‌ل و نمونه‌یه‌کی بۆ هیناينه‌وه و ئینکاری ده‌سه‌لاتی ئیمه‌ی کرد بۆ زیندوو‌کردنه‌وه‌ی ئاده‌میزاد و جنوکه و دروستبوونی خوئی له‌بیر کرد! وتی: کی نه‌توانئ نه‌و ئیسک و پروسکه رزیوانه زیندوو‌بکاته‌وه؟! (۷۸) تو بلی نه‌ی موحه‌مه‌د ﷻ: هر نه‌و که‌سه که یه‌که‌مجار دروستی کردوون زیندوشتان ده‌کاته‌وه، چونکه نه‌و خوی به‌هه‌موو دروستکراویک زاناو به‌ناگایه، نه‌زانی چۆنی دروستکردون و چۆنیش زیندوو‌یان بکاته‌وه (۷۹) هر نه‌و زاته ده‌سه‌لاتداریه ئیوه زیندوو ده‌کاته‌وه که له داری سه‌وز و شین و ته‌پ ناگری بۆ دروستکردوون، ئینجا ئیوه‌ش ناگری لی نه‌که‌نه‌وه (۸۰) ناخو نه‌و خویه توانیبیتئ نه‌م ناسمانان و

زه‌وييه به‌دې بهيڼې تواناشې نيهه بۇ جاريكي تر ويڼه‌يان دروست بكاته‌وه؟ به‌لې نه‌توانې و هر نه‌ويشه دروستكار و زانيار (٨١) به‌پاستې هركاتې ويستي شتې به‌دې بهيڼې هر نه‌ويه كه پيې بفهرمې ببه!، نه‌ويش ده‌ست به جې ده‌بيټ (٨٢) پاكي و بې غه‌يبي هريږ نه‌و خوايه ده‌سه‌لاتي هه‌موو شتيكي به ده‌سته‌ويه، هر بۇ لاي نه‌ويش ده‌گه‌پيښنه‌وه بۇ ليكليڼه‌وه و پاداش و ټوله (٨٢).

خوای گه‌وره له فەرمووده‌یه‌کی قودسیدا ده‌فهرمویت: — هه‌روه‌کو نیمامی بوخاری^١ رپوايه‌تی کردوه له فەرمووده‌ی (ابو هريره) وه نه‌ويش له پيغه‌مبه‌ری خواوه ﷺ: ((قَالَ اللَّهُ: كَذَّبَنِي ابْنُ آدَمَ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ ذَلِكَ، وَشَتَمَنِي وَلَمْ يَكُنْ لَهُ ذَلِكَ)) واتا: خوای گه‌وره ده‌فهرمویت: به‌نی ئاده‌م به درؤی خسته‌وه له کاتيکدا بؤی نه‌بوو نه‌وه بکات و جويني پيډام له کاتيکدا بؤی نه‌بوو نه‌وه بکات)) خواکته به درؤ خسته‌وه نه‌ی به‌نی ئاده‌م؟! جوينت به خواکته دا نه‌ی به‌نی ئاده‌م؟!

((قَامًا تَكْذِيبُهُ إِيَّايَ فَقَوْلُهُ: لَنْ يُعْبِدَنِي كَمَا بَدَأَنِي، وَلَيْسَ أَوَّلُ الْخَلْقِ بِأَهْوَنَ عَلَيَّ مِنْ إِعَادَتِهِ)) واته: به درؤ‌خسته‌وه‌كه‌ی نه‌ويه كه ده‌ليټ: خوای گه‌وره جاريكي تر نامگيږيته‌وه و زيندوم ناكاته‌وه هه‌روه‌كو چؤن له سه‌ره‌تادا مني به دې هينا، باش بزانن كه سه‌ره‌تاي دروستكردن سووكت و ئاسانتر نيهه به لاي منه‌وه له گه‌رانه‌وه‌ی)).

نه‌و خوايه‌ی كه له نه‌بوونه‌وه دروستكراوه‌كاني دروست كردوه به توانايه به‌ديبه‌يښتيته‌وه، به‌لكو به توانايه له نه‌بوونه‌وه به‌ديبه‌يښتيته‌وه و له نه‌بوونه‌وه دروست بكاته‌وه، پاكي و بيگه‌ردی بۇ نه‌و، تواناي به سه‌ر هه‌موو شتيكدا هه‌يه، خوای گه‌وره له فەرمووده قودسييه‌كه‌دا نه‌مجار ده‌فهرمویت: ((وَأَمَّا شَتْمُهُ إِيَّايَ فَقَوْلُهُ: اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا! وَأَنَا الْأَحَدُ الصَّمَدُ لَمْ أَلِدْ وَلَمْ أُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لِي كُفُوًا أَحَدٌ)) واتا: به‌لام جوين پيډانه‌كه‌ی به‌رانبه‌ر به من نه‌ويه كه ده‌ليټ: خوای گه‌وره كوپي هه‌يه، له کاتيکدا من ته‌نهاو بې نياز و نه‌مندالم بوه و نه‌له كه‌سيش بوومه و

١ - أخرجه البخاري (٤٩٧٤)، (٤٩٧٥).

خوای گه ورده ده فەرمویت: ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ (۱) اللَّهُ الصَّمَدُ ۝ (۲) لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ۝ (۴)﴾ (الإخلاص) و اتا: نهی موحه ممه دﷺ بلی: نه و په روه ردگارهی که من ده پیه رستم تاك و ته نیایه و هاوه ل و هاوبه شی نییه (۱) نه و خوایه — که ناوی الله یه — جیگای هیوا و نومیده و بی نیازیسه هیچ که سیکیش — جگه له و — شایانی نه وه نییه گیر و گرفته کان بپرینه لای بو چاره سهر، هر نه وزاته گه ورده یسه که ده بی هر بو لای نه و بگه پښینه وه (۲) که سی لی نه بوه و هیچ رۆله یه کی نییه — وهك جوله که و گاوپ و بته رسته کان ده لښ — چونکه خوا نور بلند و پاک و بیخه وش و دووره له و جوړه بیر و بوچوونانه و له که سیش نه بوه و بی دایک و بابیه، چونکه هه موو شتیکی له دایک بوو تازه و نوښیه و خوا نییه و سهره تایه کی هیه، به لام خوا بی سهره تا و (نه زهل) ییه (۳) هه رگیز هیچ که سیک هاوشیوه و هاوتای نییه و که سی ناتوانی به ره لستی بکات (۴).

﴿الَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ
الَّذِي يُعْجِبُ وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أُحْيِي وَأُمِيتُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالسَّمَسِ مِنَ
الْمَشْرِقِ فَأْتَتْ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِينَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٨﴾ أَوْ
كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّى يُحْيِي هَذِهِ اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا فَأَمَاتَهُ
اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ
مِائَةَ عَامٍ فَانْظُرْ إِلَى طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ وَانْظُرْ إِلَى جِمَازِكَ
وَنَجْعَلَكَ آيَةً لِلنَّاسِ وَانْظُرْ إِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ نُنشِزُهَا ثُمَّ

نَكْسُوها لَحْمًا فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿البقرة
واتا: ئايا تو ديمه‌نى ئه‌و كه‌سه‌ت نه‌دييوو كه‌ چۆن له‌ گه‌ل ئيبراهيم‌(عليه‌السلام) –
سه‌باره‌ت به‌ په‌روه‌ردگارى – ده‌مه‌قالى و مله‌لانئى ده‌كرد و وايدە‌زانى هه‌ر خۆى
خوايه‌؟! له‌ به‌ر ئه‌وه‌ خوا پاشايه‌تى و ده‌سه‌لاتى پيدا‌بوو ئه‌وى كه‌ خۆى به‌ خوا
زانى به‌ عينا‌دبىيه‌وه‌ لئى پرسى و گوتى: تو په‌روه‌ردگار كىيە‌؟ ئيبراهيم‌(عليه‌السلام) له‌
وه‌لامدا گوتى: په‌روه‌ردگارى من هه‌ر ئه‌و زاته‌يه‌ كه‌ ژيان ده‌به‌خشيت و ده‌شمريئى،
واته‌: ژيان و مردن هه‌ر به‌ ده‌ستى ئه‌وه‌، كه‌چى ئه‌ويش وتى: خۆ منيش كه‌سانى
ده‌ژينم و كه‌سانى‌كىش ده‌مريئم ئاره‌زووم له‌ هه‌ر كه‌سك بوو ئه‌وا ئه‌يكوژم و
ده‌يمريئم، وه‌يان چاوپۆشى لى ئه‌كه‌م و ده‌يژينم، دياره‌ ئه‌م وه‌لامه‌ هه‌ر له‌ رووى
عينا‌دبىيه‌وه‌ بوو ئه‌گينا ئه‌وه‌ وه‌لام نه‌بوو، كه‌ ئيبراهيم‌(عليه‌السلام) زانى وه‌لامه‌كه‌ى
ناپاسته‌، به‌لگه‌يه‌كى ترى هينايه‌وه‌ بۆ چه‌سپاندنى ده‌سه‌لاتى خوا و ده‌مكوت
كردنى ئه‌و بۆيه‌ ده‌فه‌رموى: ده‌ى باشه‌ خوا له‌ خۆره‌ه‌لاته‌وه‌ خۆى دينى، ده‌سا
تۆيش كه‌ داواى خوايه‌تى ئه‌كه‌يت له‌ خۆر ئاواوه‌ بيه‌ينه‌، واته‌: ياساى بوونه‌وه‌ر
بگۆره‌ ئه‌گه‌ر تۆيش خوايت ئه‌وسا ئيتر ئه‌و ستمكار و بى‌ باوه‌ره‌ چه‌په‌سا و نه‌قى
ليبرا و وه‌لامى نه‌ما و بوو به‌ قسه‌ى خۆيه‌وه‌ و په‌كى كه‌وت، بيگومان خوا هۆز و
گه‌لى ستمكاران ريئمايى ناكات، واته‌: به‌لگه‌ و نيشانه‌كانى خويانيانى فير ناكات
هه‌تا بتوانن سه‌ر له‌ هه‌قه‌وه‌ ده‌ركه‌ن (٢٥٨) يان ده‌نگوباسى ئه‌و كه‌سه‌ت بيه‌ستوه‌
كه‌ به‌ قه‌راخ گونديكى ويراندا رابردو ديتى دارويه‌ردى هه‌موو به‌ سه‌ريه‌كا كه‌وتوه‌ و
چۆل و ويرانه‌يه‌ و ديواره‌كانيشى به‌ ميچكه‌يه‌وه‌ ته‌پيوه‌؟ ئه‌وسا به‌ سه‌ر
سوپمانيكه‌وه‌ – له‌به‌رخۆيه‌وه‌ – وتى: ئاخۆ خوا دواى ويرانبوونى ئه‌م گونده‌ و
مردنى خه‌لكه‌كه‌ى چۆن ده‌توانى ئه‌مه‌ زيندو ئاوه‌دان بكاته‌وه‌؟ ئينجا خوا بۆ
ماوه‌ى سه‌د سال مراندى و بى‌ گيان كه‌وت، پاشان زيندوى كرده‌وه‌ تا به‌ چاو
ده‌سه‌لاتى ئه‌و خوايه‌ بيه‌ينى، خوا له‌ سه‌ر زارى قريشته‌ لئى پرسى و فه‌رموى: تو
چه‌نده‌ت پى چوه‌ به‌ مردوى؟ له‌ وه‌لامدا وتى: وا ئه‌زانم روژيك يا كه‌متريش له‌
روژيك ماومه‌ته‌وه‌، زاناكان ده‌لّين: ئه‌و روژه‌ كه‌ مرد و بى‌ گيان كه‌وت كاتى

چېشته نځاو بوو کاتیکیش زیندووی کرده وه و هه لیساند کاتی خورئاوا بوو بویه
 ئه ویش ئه وه لاهه ی دایه وه، خوا فهرمووی: نه خیر به لکو سه د سالت پی چوه،
 نه و سالا له گه ل نه وه یشتا ته ماشایه کی خوارده مه نی و خوارده نه کشت بکه، ده بیینی
 تا نیستاش تام و رهنگیان نه گورپاوه و فاسید نه بوون، بشنواپه بۆ گویدریژه که ت
 چۆن ئیسک و پروسکی رزیوه و چۆنیش هه ر ئیستا له پیش چاوخته وه زیندووی
 ده که ینه وه؟ بۆ ئه وه ئه م مه سه له ی به سه رهات و زیندووی بونه وه یه ت بکه یه نه
 موعجیزه و په ندیک بۆ خه لک، هه تا دنیابین له مه سه له ی زیندووی بونه وه سه رنجی
 ئه م ئیسقانه ش بده و بزانه چۆن ئه یانبزینین و پیکیان ده لکینینه وه، دوا ی ئه
 ماوه زۆره یه له پاشان به گوشت دایان ده پۆشین هه روه که یه که مجاری لی ئه که ینه وه
 ئینجا کاتی ئه وه ده سه لاتیه ی بۆ ده رکه وت و بۆی پوون بوویه وه، وتی: وا ئیستا چاک
 نه زانم و به چاویش دیتم که به راستی خوا به سه ره موو شتی کدا ده سه لاتیه هیه و
 ده توانی هه موو کاری بکا. (٢٥٩))

جا ئه مه کابرایه کی به نی ئیسرا ئیلیه ^١، خوا ی گه وره وه کو نمونه هیناویه تی بۆ
 بابیه تی زیندووی بونه وه له پاش مردن، سواری گویدریژه که ی ده بیست، پاشان خوا ی
 گه وره بۆ ماوه ی سه د سال ده یمرینیت، ئه مجار زیندووی ده کاته وه، خوا ی گه وره
 له رینگای فریشته یه که وه پرسیا ری لی کرد: ماوه ی چهند مایته وه؟ که ته ماشای کرد
 بیینی رۆژ له ئاوابووندا یه، بویه ئه ویش وایزانی هه مان ئه و رۆزه یه که تیا یادا
 نوسته وه، فهرمووی: ((قَالَ لَبِئْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَلْ لَبِئْتَ مِائَةً عَامًا)) به لام
 چۆن بزانه؟ لیږده دا پیویستی به دوو به لگه هه یه یه کیکیان به راورد کردنیکی نه گور و
 ئه ویترا گورپاوه.

جا به راورد کردنه نه گورپه که بریتی بوو له: خواردن و خواردنه وه، بویه فهرمووی:
 ((فَانْظُرْ إِلَى طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ))، واته: نه بۆنه که ی گورپاوه و نه تامه که ی و
 نه رهنگه که ی.

١ - اختلف أهل العلم في هذا المار، من هو؟ والمشهور أنه عزيز، كما قال ابن كثير في (التفسير) (٢/٤٥٣ ط
 أولاد الشيخ).

له توم د هوي که پيشکه وتوو ترين (ديب فريزر) به فرکه له سهر زه ويدا بهيښي و
بڼ ماوهي سهد سال خواردن و خواردنه وه بپاريښي هره د هبي رهنګ و بڼ و
تامه که ي بگوږږږي!! ! پاکي و بي گهردي بڼ نه و که سهي که تواناي به سهر هه موو
شتيګدا هه يه، نه مه به راورده نه ګورېه که يه.

به راورده ګورېه که، ګويډريږه که، بوه ته ئيسکي رزيو، خوي ګوره فرمان
دهکات به زيندوو بونه وه ي ګويډريږه که، بويه ئيسکه کان ليره و له وي هه موو
کوبوه وه، ئيسکي پييه کان له ګه ل ئيسکي پييه کاند، دهسته کان له ګه ل
دهسته کاند، ئيسکي پشت و بربره له ګه ل ئيسکي پشت و بربره کاند، پاشان نه و
ئيسکانه به ګوشت داپوشران، نه مجار روي پيدا کړا، بويه يه کسهر ګويډريږه که
دهستي به زه پين کړد، به ئيزني خوي بالا دهست زيندوو بونه وه به بهرچاو و له
به دهستي عوزه يردا، بويه يه کسهر فهرمووي: ((أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ)).

له پاش نه وه خوي ګوره ده فهرمويت: ((وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُخَيِّ
الْمَوْتَى قَالَ أَوَْلَمْ تُؤْمِنُ قَالَ بَلَى وَلَكِنْ لِيَطْمَئِنَّ)) واته: وه بيربينه و باسي نه مه بکه،
ئيبراهيم عليه السلام به په روه ردگاري فهرموو: ئه ي په روه ردگاري من! نيشانم بده — به
چاوي سهر بيبيتم — که تو چوڼ مردووان زيندوو نه که يته وه؟ خوا فهرمووي:
مه ګر تو هيشتا بروت به زيندوو بونه وه نيه؟ ئيبراهيم عليه السلام وتي: به لي چاک
باوه پم هه يه، که تو ده تواني مردووان زيندوو بکه يته وه به لام حه ز نه که م به چاو
بيبيتم تا به ته ووي دنيايم)).

دنياه به ئيبراهيم عليه السلام هيچ ګومان و دوډلييه کي نه بوو.

وه کو نه وه تو به من بلليت: کورېه که ته مسال ريږه ي ١٠٠٪ هينا له
تايکړنه وه کاني ناماده ي ګوتايي سالدا و نه مه ش پروانه که يه تي، منيش ده ليم:
ما شاء الله، چوڼ نه م نه نجامه ته به دهست هيناوه؟ که چي من ګومانم نيه له و
نه نجامه ي به دهستي هيناوه، ئيبراهيم عليه السلام فهرمووي: ((رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُخَيِّ الْمَوْتَى
قَالَ أَوَْلَمْ تُؤْمِنُ قَالَ بَلَى وَلَكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قُلُوبِي قَالَ فَخُذْ أَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ))

واته: نهی په روه ردگاری من! نیشانم بده - به چاوی سهر بیبینم - که تۆ چۆن مردووان زیندوو نه که یتوه؟ خوا فهرمووی: مه گهر تۆ هیشتا بپوات به زیندوو بوونه وه نییه؟ ئیبراهیم عليه السلام وتی: به لای چاک باوه ږم ههیه، که تۆ ده توانی مردووان زیندوو بکه یتوه به لام حه ز نه که م به چاو بیبینم تا به ته واوی دلنیايم، خوا فهرمووی: دسا چوار په له وهر بگره و جوان سهرنجیان بده)).

بیانېږه، هه موو بالنده یه ک بناسه و به جوانی بتوانی بیانناسیته وه، ((ثُمَّ اجْعَلْ عَلَى كُلِّ جَبَلٍ مِنْهُمْ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْتِيَنَّكَ سَعْيًا)) واته: ئه وسه ههر چواریش سهر ږږه، ئینجا په ل په لیان که و خوینگو شته که یان تیکه ل بکه و بیانکه چوار کوت پاشان ههر کوتیکیان له سهر لوتکه ی کتویک دانئ نه و جا بانگیان بکه و به فهرمانی خوا به په له ((زیندوو نه بڼه وه و دینه لات و ههر پارچه ی له گه ل پارچه که ی خویدا یه ک نه گریته وه)).

نه یفه رموو: به فرین دین بۆ لات، به لکو (یأتینک سعیا) بۆ ئه وه ی ئیبراهیم عليه السلام ههر بالنده یه ک به ته نها له سهر راستیتي خوی بیبینئ.

به لکو (ابن کثیر) و جگه له و باسیان کړده: ئیبراهیم عليه السلام به ده سته کانی خوی سهری بالنده کانی هینا، کاتی جه سته که ی له سهر کوکراوه، ئه مجار گوشت ئیسکه کانی داپوشی، پاشان به په ر داپوشرا، نه گهر ئیبراهیم عليه السلام ههر سهری بالنده یه کی جگه له سهری خوی پیوه ی بنابا ئه وه یه کتری نه ده گرت و نه گهر سهری بالنده که خوی بوايه نه و یه کتری ده گرت وه، ئه مجار ئه و بالنده هاتن بۆ لای ئیبراهیم عليه السلام (سعیا) له پیش چاوی و له بهر ده ستیدا، ((ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْتِيَنَّكَ سَعْيًا وَاعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ)) واته: ئه و جا بانگیان بکه و به فهرمانی خوا به په له ((زیندوو نه بڼه وه و دینه لات و ههر پارچه ی له گه ل پارچه که ی خویدا یه ک نه گریته وه بزانه و بی گومانبه که خوا چهنده ده سته لاتداره، کار دروسته ((بیوه ی ههر کاریک بکات نه یکات و پریشه له حکمه ت)).

ټايا چيرؤكي ياراني نه شكه وټټان به بير دي؟ خواي بهرز و بالا ده فـرمويټ:
﴿وَلِئْشُوا فِي كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ وَازْدَادُوا تَسْعًا﴾ (الكهف — ٢٥) واته:
لاوه كانيش له نه شكه وټه كه ياندا سي سـهـد سالي هـه تاوي به خه وټووي مانـوه و ټو
ساليشيان بو زياد كـرد.) الله اكبر... (٣٠٩) سال له نه شكه وټيكد!

﴿ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْحَرِيِّينَ أَحَصَى لِمَا لَبِئُوا أَمَدًا﴾ (الكهف: ١٢) واته: پاشان
دواي ماوه يه كي دوور و دريژ هـه لمان ساندن و خه به رمان كـردنه وه، تا بزاني و
دهر كه وي كام يه ك له و دوو دهـسته و گروپـه يان — كه قسه يان جياوازه له باره ي
دياري كـردني ماوه ي مانـوه يان — هـه ر به هـه ژمار سـاله كـاني مانـوه يان له بير ماوه،
كام له دوولا ده زانن كه چـهـند سـاله خـويان لي كه وټوه، به لام ده مانـوه ي زانايي و
توانايي خوـمانيان نـيشان بـدهـين تا زياتر سووربن له سـهـر باوه پـه كـيان.)
خواي گه وړه زيندووي كـردنه وه له پاش مردنيان به چـهـنده ها سال.

ټهم به شه به فـهـرمووده يه كي ناسك و جوان ته واو ده كه م، كه پيغه مبهري
ټازيز ﷺ باسي زيندوويونه وه مان بو روون ده كاته وه، هـه روه كو له هـه ردوړ كـتـيبي
(صحيح) دا هـاتـوه له فـهـرمووده ي (ابو هريره) وه كه خو شه ويست ﷺ
ده فـهـرمويټ: ((قَالَ رَجُلٌ لَّمْ يَعْمَلْ خَيْرًا قَطُّ: فَإِذَا مَاتَ فَحَرَّقُوهُ وَادْرُؤْا نَصْفَهُ فِي الْبَرِّ
وَنَصْفَهُ فِي الْبَحْرِ، فَوَاللَّهِ لَنَنْقُذَ اللَّهُ عَلَيْهِ لِيُعَذِّبَنَّهُ عَذَابًا لَا يُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ.
فَأَمَرَ اللَّهُ الْبَحْرَ فَجَمَعَ مَا فِيهِ، وَأَمَرَ الْبَرَّ فَجَمَعَ مَا فِيهِ، ثُمَّ قَالَ: لِمَ فَعَلْتَ؟ قَالَ: مِنْ
خَشْيَتِكَ وَأَنْتَ أَعْلَمُ، فَغَفَرَ لَهُ)) واته: پياويك كه هـه رگيز چا كه ي ليته وه شاوـهـته وه —
به خيزان و كه سوكاره كه ي وټ — : نه گهر مردم بمسوتينن پاشان خو له ميشه كه م
پرش و بلاوبكه نه وه، نيوه ي به وشكانيدا و نيوه كه ي تريش به ناو ده ريادا، سويند
به خوا نه گهر خوا ته قـدـيري كـردـيټ له سـهـري ټه وا سزايه كي ټه وټوي ده دات كه هـيچ
كه س له خه لكـي جـيـهـانيانـي ټاوا سـزا نه دايټ، — كاتيك پياوه كه مرد ټه وه ي
فهـرمانـي پـيـكـردـبوون بـويان كـرد — خوا فهـرمانـي كـرد به وشكاني چي تياوو — له

نهدامانی نه و - كوی كرده‌وه و فهرمانی كرد به ده‌ریا چی تیاوو نه‌ویش كوی كرده‌وه، پاشان فهرمووی: ((بو نه‌وه‌ت كرد؟ وتی: له ترسی تو نه‌ی په‌روه‌ردگار، خویشت زاناتری. خوایش لی خۆش بو))

به‌لی.. ترسان له خوی گه‌وره ده‌بیته هوی سپینه‌وه‌ی تاوانه‌كان و لی‌بورډنی خوی گه‌وره، ته‌ماشای نه‌و ترسه بکه، ته‌ماشای فه‌زلی ترس بکه.

نیمامی نه‌حمه‌د له (مسند)ه‌که‌یدا و (ابن ماجه) له (سنن)ه‌که‌یدا به سه‌نه‌دیکي (حسن) ۱ ریوایه‌تیاو كرده‌وه له (بسی كوری جحاش ی القرشی) که‌وا پیغه‌مبه‌ری خوا ۲ فهرموویه‌تی: ((أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ بَنَى يَوْمًا فِي كَفِّهِ فَوَضَعَ عَلَيْهِ أُصْبُعَهُ ثُمَّ قَالَ: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: ابْنُ آدَمَ! أَنِّي تُعْجِزُنِي وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ مِثْلِ هَذِهِ؟ حَتَّى إِذَا سَوَيْتَ وَعَدَلْتَكَ مَشِيْتَ بَيْنَ بَرْدَيْنِ وَلِلْأَرْضِ مِنْكَ وَتَيْدٌ، فَجَمَعْتَ، وَمَنْعْتَ، حَتَّى بَلَغْتَ التَّرَاقِي قُلْتَ: أَتَصَدَّقُ وَأَنَّى أَوَّانُ الصَّدَقَةَ))

واته: روژنیک پیغه‌مبه‌ری خوا ۳ تفی كرده ناو له‌پی خوی و په‌نجه‌ی خسته سه‌ری و گوتی: خوی گه‌وره ده‌فهرمووی: نه‌ی نه‌وه‌ی ئاده‌م چوون له ده‌سه‌لایم ده‌رده‌چی که‌چی من له شتی وا تو‌م دروست كرده‌وه؟ تاكو نه‌ندامه‌كاني به جوانی ريك خستووی، له نتيوان دوو كراس و جلو به‌رگدا ری ده‌كه‌يت و قورسی و گرانييت به سه‌ر زه‌وييه‌وه‌يه، سه‌روه‌ت و سامانت كو ده‌كرده‌وه و له خه‌لكيت ده‌گرته‌وه، تاكو روحت كه‌يشته گه‌رووت، گوتت: ئیستا سامان ده‌به‌خشم، نه‌و كاته كاتی به‌خشين كه‌ی ماوه‌؟!))

خوی گه‌وره ده‌فهرمویت: ﴿يَتَأْتِيَ الْإِنْسَانُ مَا عَرَّفَكَ رَبِّكَ الْكَرِيمَ ۝٦ الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّنَكَ فَعَدَلَكَ ۝٧ فِي أَيِّ صُورَةٍ مَا شَاءَ رَكَّبَكَ ۝٨ كَلَّا ۝٩ بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالَّذِينَ ۝١٠ وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ۝١١ كِرَامًا كُنِينٍ ۝١٢ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ ۝١٣ إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۝١٤ وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ۝١٥ يَصَلُّونَهَا يَوْمَ الَّذِينَ ۝١٦ وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ۝١٧ وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الَّذِينَ

١ - أخرجه أحمد (٢١٠/٤) وابن ماجه (٢٧٠٧) والحاكم (٢٨١٤ ، ٨٠٣١) وقال البوصيري : استاده صحيح ، وصححه العلامة الألباني في (الصحيحة) (١٠٩٩) .

﴿١٧﴾ ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿١٨﴾ يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ ﴿١٩﴾ (الأنفطار). واته: نهى مرؤف...! چى توى ته فره و فريوداو به رامبه ر به په روه ردگارى به خشنده ت كافر بوويت له گهل نه و هموو نيعمه ت و به خشنده دا؟ (٦) نه وهى دروستى كرديت له نه بوون، ئينجا به شيوه يه كى زور جوان نه ندامه كانى ريك خستيت قه د و به زن وبالا و نه ندامى شياو و گونجاوى پي به خشيت ريك و پيكي كرديت واته: قه د و قامه ت و بالا له جوانترين شيوه ي پي به خشيت (٧) له هر شيوه و ديمه نيكا خوى ويستى يه كى خستيت (٨) نه خير، ئيوه ته فره مه خون به و ريژ و حورمه تهى من به رامبه رتان و لاپي مه بن، جاده بوو سوپاسگوزار بن، كه چى هيشنا بپواشتان به روژى پاداشت و توله نيبه و ئينكارى ده كهن (٩) له كاتيكدا - كه ئيوه نه وه ندهش لاسار و ياخين - ده سته يه ك له فريشته ي چاودير و پاريزه رتان له سهر دانراوه، هر چى بكن نه ينووسى (١٠) ريژدارانيكى نووسه رن (١١) نه زانن چى ده كهن، واته: به هموو كارو كرده وه يه كتان به ناگان (١٢) به راستى چاكان له ناو خوشى به ههشت دان (١٣) و بي گومان تاوانباران و به دكارانيش له ناگرى دوزه خ دان (١٤) له روژى پاداشدا ده چنه ناوى و گهرماى نه چيژن و ده سوتين (١٥) قه تيس ده مينن و هرگيز لي نابرين و دور نابن به لكو به هه تا هه تايبى له وين (١٦) تو چى نه زانيت (نهى ئينسان!) روژى پاداشت چيبه و چونه؟ نه وه نده گران و سه خته، مه گهر خوا خوى وينه يت بو باس بكات (١٧) ديسان - بو جاريكى تر - تو چورزانيت روژى قيامه ت و پاداشت و توله چيبه و چونه؟ (١٨) روژيكي سه ختى وه هايه كه هيچ كه سيك بو كه سيكي تر هيچى به ده ست نيبه و نه و روژه هموو كار و فرمانيك هر بو خوايه. هيچ كه سيش ناتوانى ململانى له گهل خوا بكا (١٩) (((

خواى گهره ده فره رمويت: ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ فِيَامٌ يُنْظَرُونَ﴾ ﴿١٨﴾ وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجِئَءَ بِالْبَنِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَهُمْ

لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٦﴾ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٦٧﴾ ﴿الزمر﴾. واته: ههركه له لايه نيسرافيله وه فوو به شه پيووردا (كه پهنادا) كرا، نيتر نه و كاته هه موو نه وانه ي كه له ناسمانه كان و زه ويدان مه گهر كه سيك خوا خوي بيه وي نه مريت، له پاشان بو جاريكي تر كه فووي پياكرا نه و جا له ناكاو ته واوي دروستكراوه كان له گورپه كانياندا هه لئه سنه وه و چاوه روانن چيان پي بكري (٦٨) زه و يش له و روزه دا به نووري په روه ردگاري خوي روونك ده بيه وه و هه موو خه لكی كو نه كريت وه و نامه ي كرداريان له به رده ميان داده نريت و په يامبه ران و شايه دان له فريشته كان نه هينرينه روو و ناماده نه بن بو نه وه ي چي راست و دروسته بيلين و به راست و عدل له نيوانياندا داوه ري ده كري و سته ميشيان لي ناكري (٦٩) ههركه س هه رچي كرده به ته واوي و بي كه م و كوري پاداشي نه دريته وه، نه و خوي له هه موو كه س زانتره نه گهر چي پيويست به هيچ نامه و شايه تيك نيه به لام له گه ل نه وه يشدا نامه و شايه ت هه رده هينري ((٧٠)).

نايا له پاش زيندوو بونه وه چي هه يه؟ له پاش نه وه ي له گورپه كان ده رچين چي ده بينين؟ نا نه وه تا خوي گه وره بانگه وازكاريكي له فريشته كان ره وانه ي كرده ... بو چي مه به ستيك؟ بو نه وه ي هه موو مرقايه تي به ره و زه وي مه حشره راپيچ بكات!! خوي گه وره ده فهرمويت: ﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتُ وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ (ابراهيم: ٤٨) واته: له روژي قيامه تدا كه نه م زه ويه ي نيستايه نه گوردي به زه ويه كي تر، ناسمانه كانيش هه روا! نه و جا هه موان له گورپه كانيان ده هينرينه ده رو، ده برين بو به رده م خوي تاك و ته نيای ده سه لاتدان)).

به جواني بير له و نايه ته ي خوي بالاده ست بكه ره وه كه ده فهرمويت: ﴿يَوْمَ يُنْفَخُ الْأَعْرَاقُ لَا عِوَجَ لَهُ، وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا سَمْعَ إِلَّا هَمْسًا﴾ (طه: ١٠٨) واته: له و روزه دا هه موو خه لكی دواي ده نكي جاپچي (بانگه وازكاريك) نه كه ون، كه هيچ وه رچه رخان و لادانيك نيه لي، هه موو خه لكی له به ر خوي به خشنده

دهنگيان نهوئ دهبي، دهنگي ژيرليو و چپه چپ و نه سپاي نهبي هيچ شتي تر
نابيسي))

ريژداران.. نايه حه شر چيه؟ نايه نهو زه وييه چيه كه له خه لگي له سه ر
حه شر ده كريت؟ نايه سيفه ته كاني چونه؟ نايه گروپ و حال و كرمه لاني خه لك چونه
كاتي له بهر ده ستي خوي گه وره دا حه شر ده كرين؟ نايه مه ترسي نهو كات و ساته
چونه له وقوناغهي قيامهت؟ نه مه و چهند باسيكي تر له بهشي داهاتوودا باس
ده كه ين انشاء الله.

رؤږي مه حشر و ترس و سامناكي قيامه ت

خوای بالا ده ست فەرمانی کرده (ئیسرافیل) بۆ نه وهی بۆ جاری سییه م فووبه کپه نادا بکات، ئه ویش: فووی زیندوونه وه یه، هه روه کو خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ﴾ (الزمر: ٦٨). واته: پاشان بۆ جاریکی تر که فووی پیاکرا ئه و جا له ناکاو ته وای دروستکراوه کان له گۆپه کانیا ندا هه لئه سنه وه و چاوه روانن چیا ن پى بکری).

کاتیک خوای گه وره هه موو دروستکراوه کان زیندوو ده کاته وه، ئه وایه که مین که سیک زیندوو ده کریته وه خو شه ویستی په روه ردگاره ﴿هه روه کو له (صحيح مسلم)﴾ دا هاتوه له فهرمووده ی (أبو هريره) وه که وای پینغه مبه ری ئه که رم ﴿فهرموویه تی: ((أنا سيد ولد آدم يوم القيامة، وأول من ينشق عنه القبر، وأول شافع، و أول مشفع)) واته: من گه وره ی نه وه ی ئاده م له رؤږي قیامه تدا و یه که م که سیک ده ب که گۆپم له سه ر ده کریته وه وه یه که م شه فاعه تکارم و یه که م شه فاعه ت وه رگیراوم)) دایک و باوک و روحم فیدات بیت ئه ی خو شه ویسته که م.

پێژداران... ئه وای خوای گه وره هه موو دروستکراوه کانی زیندوو کرده وه هه ر له ئاده مه وه تا وه کو دوا یین که سیک که قیامه تی به سه ردا هاتوه بۆ نه وه ی هه مووان له به ر ده سستی خوای گه وره دا رابووه ستن ﴿إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتَى الرَّحْمَنِ عَبْدًا﴾ (٩٣) ﴿لَقَدْ أَحْصَيْنَاهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا﴾ (٩٤) ﴿وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَرْدًا﴾ (٩٥) (مریم) واته: به راستی هه رچی له ناو ئاسمانه کان و زه ویدایه سه رجه م هه موو به به ندیتی و خو لاهه تی دینه لای په روه ردگاری به خشر و ملکه چی ده بن (٩٣) به راستی زۆر به وردی سه ر حیسابی هه موویانه و هه ر به هه ژمار سه ر ژمیتری

کردوون و هه رچيشيان کردوه چاك نه يزانئ (٩٤) هه ر هه موو يشيان روژي قيامه ت به تاك و ته نيائي و دوور له هه موو ده سه لاتيك ((دينه لاي خوا)) (٩٥) هه موو مروفايه تي كو بوونه ته وه، پادشاي پادشاكان فريشته يه كه له فريشته كان ده نيترين بؤ نه وه ي هه موو خه لك ي به ره و زه وي مه حشر ببات، به ره و زه وييه كي نوئ.

خوای گه وه ر ده فه رمويټ: ﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتُ وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ (ابراهيم: ٤٨) واته: له روژي قيامه تدا كه نه م زه وييه ي ئيستايه نه گوږدري به زه وييه كي تر، ئاسمانه كانيش هه روا!، نه و جا هه موان له گوږه كانيان ده هينرينه ده رو، ده برين بؤ به رده ستي خوای تاك و ته نيائي ده سه لاتدان))
پيغه مبهري ئازين ﷺ به ورد ي باسي نه و زه وييه ي بؤ کردووين - دايك و باوك و روحم به فيدای بيت - ده فه رمويټ هه روه كو له هه ردو وكتيبي (صحيح) دا هاتوه له فه رمووده ي (سهل ي كور ي سعد الساعدي) ده ليټ: پيغه مبهري خوا ﷺ فه رموويه تي: ((يحشر الناس يوم القيامة على أرض بيضاء عفراء كقرصة النقي)) واته: خه لك ي له روژي قيامه تدا له سه ر زه وييه كي سپي خاكي پاك كوڊه كرينه وه (زيندووده كرينه وه)، وه كو كوليره يه كي دروستكراو له ئاردتيكي بيٽراو وايه)).

زه وييه كي نوئ به هيچ شيوه يه كه خويني له سه ر نه ريٽراوه و هيچ ئاوانتيكي له سه ر نه نجام نه دراوه، زه وييه كي سپي، پاك و بي گهر د زور سپييه، ((كقرصة النقي)) واته: وه كو كوليره يه كي دروستكراو له ئاردتيكي بيٽراو وايه)) به هيچ شيوه يه كه غه ش و گهردي تيا دا نيه، به ورد ي بير له وه سفه ي پيغه مبهري ﷺ بكه ره وه، سهل يان جگه له وه ده فه رمويټ: ((ليس فيها معلم لأحد)) واته: هيچ نيشانه يه كي تيا دا نابينيت له و نيشانانه ي كه له دونيا دا ريگا و بانه كانمان ده ناسييه وه له دونيا دا، له وي هيچ خانويه كه نيه، هيچ دار و دره خت و روباريك نيه، نه وه زه وييه كي تره كه به ته واوي جياوازه له و زه وييه ي كه هه زاران هه زار

سال مړوشي له سهر ژياوه. خواي گه‌وره ده‌فه‌رمويټ: ﴿وَيَوْمَ نُسِرُّ الْجِبَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً وَحَشَرْنَاهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا﴾ (الكهف: ٤٧) واته: و ټاگاري خه‌لك بكه‌وه به پوژي كه كي‌وه‌كان (به‌ر له‌هاتني قيامت) ده‌خه‌ينه گه‌ر وه‌كو‌ه‌ور به‌ه‌وادا ده‌پوځ و زه‌ويش به پووتل ده‌بيني كه: هيچ شتيكي به‌سهر‌وه نه‌ماوه، نه‌كيو، نه‌دار، نه‌دره‌خت، هه‌مووي ته‌خت بوه، نه‌و خه‌لكه‌يش هه‌موو (چاك و خراپيان) كو ده‌كه‌ينه‌وه بو پرسيار و وه‌لام و ليپرسينه‌وه له‌كارو كرده‌وه‌كاني دونييان و هيچ كه‌سيكيان ناهي‌لينه‌وه بي ليپرسينه‌وه)).

هيچ كه‌سيك له‌و جتيگه‌يه دواناكه‌ويټ.

نه‌مجار خه‌لكي به شي‌وه‌يه‌كي سهر پوليڼ ده‌كرين، كو‌مه‌ليك له سهر هه‌ردو پټيه‌كاني حه‌شر ده‌كرين، له‌وكات و ساته ترسناكه‌دا و له‌و كي‌شه و گرافته ناهه‌مواره‌دا كو‌مه‌ليك هه‌ر له گوره‌كه‌ي زيندو ده‌كرينه‌وه ده‌بينين فريشته‌كاني خواي په‌روه‌ردگار له چاره‌رواني و پيشوازي نه‌ودان له كه‌ره‌سته‌كاني قيامت‌ي بو ناماده‌كراوه مه‌گه‌ر ته‌نھا نه‌و كه‌سه جوانيه‌كه‌ي بزانيټ كه خوي ناماده‌ي كرده، نه‌وانه كيڼ؟ نه‌وانه به‌خته‌وه‌رانن، خواي گه‌وره ده‌فه‌رمويټ: ﴿يَوْمَ نُحْشَرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفْدًا﴾ (مريم: ٨٥) واته: نه‌ي پيغه‌مبه‌ر ﷺ باسي نه‌و روژه بكه كه ني‌مه ده‌سته ده‌سته خو‌پاري‌زه‌كان به‌ريز و حورمه‌ته‌وه ده‌به‌ينه ديداري خواي به‌خشنده بو پاداش به‌ريز و به سوازي هه‌روه‌كو چوڼ پيشوازي له وفدي ده‌كريټ.

واته: به سوازي، كه‌سي خواناس و له خواترس كاتي له گوره‌كه‌ي زيندو ده‌كرينه‌وه رهنه‌ له دونيادا هه‌زار بوويټ، به‌لام له داروژدا ته‌نھا هه‌نگاو‌يك به پي ناپوات، به‌لكو جوړه‌ها سوازي نه‌وتوي بو ناماده كراوه وه‌فريشته‌كان له چاره‌رواني و پيشوازي نه‌ودان بو نه‌وي پي بلين: سوازيه، وه نه‌و موژده‌يه‌ي پي ده‌دن كه ده‌لـين: ﴿أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ﴾ (فصلت: ٣٠) واته: له پاشه‌روژتان مه‌ترسن و بو مال و منداليشتان

– پاش خوتان – دل زویر مه بن ئیمه چاودیریان ده‌بین موژده‌تان لی بیت به و به‌هسته‌ی به‌لینتان پی ددرا له دنیادا، مزگیننی بیت نه‌مړو نه‌که‌ونه خوشی و شادییه‌وه.))

ته‌ماشای نه‌و ریزه پیروزه بکه به‌رانبه‌ر نه‌و کومه‌له ریزداره له لایه‌ن فریشته‌کانه‌وه!!

نه‌و کومه‌له موژده‌ی به‌هشتیان پی ددریت هر که له گوره‌که‌یان هاتنه دهره‌وه، له خواترسان پرسپاریان لی ده‌که‌ن و ده‌لین: ئیوه کین خوا موژده‌ی به خه‌یرتان بداتی؟ نه‌وانیش به زمانیکی شیرین وه‌لامیان ده‌دنه‌وه و ده‌لین: ﴿نَحْنُ أَوْلَیَاؤُكُمْ فِی الْحَیْوَۃِ الدُّنْیَا وَفِی الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِیْهَا مَا نَشْتَهَیْ اَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِیْهَا مَا تَدْعُوْنَ﴾ (فصلت: ۳۱) واته: ئیمه له زیانی دنیادا دوستان بووین و له پاشه‌روژتیدا دوستان ده‌بین و له‌وی نه‌فستان چ بخوازی ناماده‌یه بوټان و هرچپش بخوان له به‌هسته‌دا بوټان هه‌یه.))

خودایه .. من و ئیوه له و خوشبه‌ختانه بگیت.

نه‌گه‌ر هاتوو خه‌لکی له و روژه‌دا هه‌ستیان به ترس کرد نه‌وا له خواترسان له نارامی و دلنیایی و ناسووده‌ییدا ده‌بن خوا‌ی گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿اِنَّ الْمُتَّقِیْنَ فِی مَقَامٍ اَمِیْنٍ﴾ (السدخان: ۵۱) واته: گومان پاریزکاران له جی‌گایه‌کی هیمن و ناسایشدان.))

هه‌رگیز ناترسن کاتی خه‌لکی ده‌ترسن! هه‌رگیز غه‌مبار و دلته‌نگ نابن کاتی خه‌لکی دلته‌نگ و غه‌مبار ده‌بن!

گرووی سییه‌م: هه‌ر که له گوره‌کانیان زیندو ده‌کرینه‌وه نه‌وا به روویاندا ری ده‌که‌ن!! نایه نه‌و دیمه‌نه به جوانی دینیتشه پیش چاوی خوت؟ سویند به خوا نه‌وه دیمه‌نیکه و دل‌ه‌کان له بن دهرده‌هینن، بیهینه پیش چاوی خوت کاتی تو ریده‌که‌یت یان به سواری له روژی مه‌حشرده‌دا که‌چی له پیشه‌وه یان له پاشه‌وه،

لای پاسته وه یان لای چه پته وه خه لکی به سهر روویاندا ری ده‌که‌ن!! ده‌بینی پییه‌کانی له سهره‌وه‌یه و رووی له سهره‌وه‌یه!! به راستی دیمه‌نیکی سهر و ترسناکه! خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویتی: ﴿وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ عُمًىٰ وَبُكْمًا وَصُمًّا مَّا وَلَتْهُمْ جَهَنَّمُ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا﴾ (الإسراء: ٩٧) واته: له روژی قیامه‌تیشدا به ده‌مه‌و رووی و کویری و لالی و که‌پی هه‌موو کو ده‌که‌ینه‌وه و هه‌شریان ده‌که‌ین چوون له دونیادا هه‌قیان نه‌بیستوه، هه‌قیان نه‌دیتوه له‌ویش هه‌ نابینا و که‌ر و لال ده‌بن، جی و پیان دۆزه‌خه هه‌رجاریکیش بلیسه‌ی ئاگره‌که که‌م و کز بوو دووباره نیلی ده‌ده‌ین و هه‌لی ده‌گیرسینینه‌وه و زیاتری ده‌که‌ین بۆیان))

نیمامی (الترمذی) له (سنن) ده‌که‌یدا ریوایه‌تی کردوه له فه‌رمووده‌ی (ابوهریره) وه که‌وا پیغه‌مبه‌ری خواﷺ فه‌رموویه‌تی: ((يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَلَاثَةً أَصْنَافٍ: صِنْفًا مَشَاةً، وَصِنْفًا رُكْبَانًا، وَصِنْفًا عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ)) فقالوا: يا رسول الله! وكيف يمشون على وجوههم؟! قال ﷺ: — إن الذي أمشاهم على أرجلهم قادر على أن يمشيهم على وجوههم، أما إنهم يتقون بوجوههم كل حذب وشوك)) واته: خه‌لکی له روژی قیامه‌تدا به سی شیوه و گروو هه‌شر ده‌کرین، گروویه‌ک به پی (پیاده)، گروویه‌کی به سواری، گروویه‌کیان له‌سهر روویان)) فه‌رموویان: ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خواﷺ چۆن به سهر روویاندا ری ده‌که‌ن؟ پیغه‌مبه‌ری خواﷺ فه‌رمووی: — ئه‌و که‌سه‌ی که له دونیادا له‌سهر دوو پی ری پیان ده‌کرد ده‌توانیت له قیامه‌تدا له‌سهر روو رییان پی بکات، ئه‌وان به روویان خویان له هه‌موو جیگایه‌کی به‌رز و درک و دال ده‌پاریزن)).

له ریوایه‌تیکی تردا که (بوخاری و موسلیم)^١ ریوایه‌تیان کردوه له فه‌رمووده‌ی (أنس) هوه: ((أن رجلاً قال: يا رسول الله، كيف يحشر الكافر على وجهه يوم القيامة؟ قال ﷺ: ((أليس الذي أمشاه على رجله في الدنيا قادراً على أن يمشيه

١ - أخرجه الترمذي (٣١٤٣) وقال: هذا حديث حسن، وإحمد (٣٥٤/٢، ٣٦٢) وضعف سنده الألباني في (ضعيف الجامع) (٦٤١٧) وضعيف الترمذي، لكن يشهد لبعض ألفاظه الرواية التي تأتي عند البخاري.

٢ - أخرجه البخاري (٤٧٦٠) ومسلم (٢٨٠٦).

على وجهه يوم القيامة؟)). قال قتادة: بلى وعزة ربنا)) واته: كابر ايهك گوتى: نهى پيغه مبهري خواجه، چون بياوهر به سهر روويدا حشر ده كريت؟ پيغه مبهري خواجه فهرمووى: ثايا نه و كه سهى ربي پي ده كرد له سهر دوو پي له دونيادا به توانا نيه له سهر روى ربي پييكات؟)) قه تاده فهرمووى: به لي سويند به عيزه تى په روه ردگارمان)).

نيمه ش هه موومان ده ليتين: — به لي سويند به عيزه تى په روه ردگارمان نه و ده تواني...

به پاستى نه وه ديمه نيكي ترسناك و به سامه، كومه ليك به سوار و به پريزه وه ده يان بيني، نه وانه نه هلى باوه پ نه هلى ته قوان، نه هلى سه قامگيري و به رده و امبونن، نه هلى يه كتاپه رستين، نه هلى شوينكه و تنن، كومه ليك به پي ريده كهن، كومه ليك به سهر رووياندا ري ده كهن، ههر كه نه و هه موو خه لكويه گه يشتنه زهوى مه حشر... دمه ويت به دل و گوي و عه قل و هه موو هه ستت له گه ل مندا بير بكه يته وه له كاتيكدا هه موو مرقايه تى ده بيني ههر له ناده موه تاكو دواين كه س قيامه تى به سهر دا هه ستاوه، له سهر يهك زهوى و له يهك جيگادا له سهر زهوى مه حشر، پاشان روژ (خور) له خه لكى نزيك ده بيته وه، هيچ كه سيك راستيني و چونييه تى نه و روژه نازانيت ته نها خوا نه بيت، خواي گه وره ده فهرمويت: ﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتُ وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ (ابراهيم: ٤٨). واته: له روژي قيامه تدا كه نه م زه وييه ي نيتستايه نه گزردري به زه وييه كي تر، ناسمانه كانيش هه روا! نه و جا هه موان له گوړه كانيان ده هينرينه دهر، دهرين بؤ به رده م خواي تاك و ته نيای دسه لاتدار))

پيغه مبهري خو شه ويست ﷺ ده فهرمويت — هه روه كو له (صحيح مسلم) دا هاتوه له فهرمووده ي (المقدادى كورې الاسود) هوه — : ((تُدْنَى الشَّمْسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْخَلْقِ حَتَّى تَكُونَ مِنْهُمْ كَمِقْدَارِ مِيلٍ)) قَالَ سُلَيْمُ بْنُ عَامِرٍ: قَوْلَ اللَّهِ مَا أُدْرِي

مَا يَعْنِي بِالْمِيلِ أَمْسَافَةُ الْأَرْضِ أَمْ الْمِيلُ الَّذِي تُكْتَحَلُ بِهِ الْعَيْنُ قَالَ: ((فَيَكُونُ النَّاسُ عَلَى قَدَرِ أَعْمَالِهِمْ فِي الْعَرْقِ فَمِنْهُمْ مَنْ يَكُونُ إِلَى كَعْبِيهِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَكُونُ إِلَى رُكْبَتَيْهِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَكُونُ إِلَى حَقْوَيْهِ وَمِنْهُمْ مَنْ يُلْجِمُهُ الْعَرْقُ الْجَامَا)) قَالَ: وَأَشَارَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِيَدِهِ إِلَى فِيهِ...)) واته: له رۆژى قيامه تدا رۆژ له خه لكيبه وه نزيك ده كړيته وه، تا به نه ندازه ي (ميل) يَك لَييانه وه دوور ده بيت)). (سليم ي كورې عامر) ده لیت: سویند به خوا نازانم مه به ستی به (ميل) چييه؟ ئايا پتوانه به كي زه وييه يان نه و ميله به كه چاوى پى ده پيژن)) پتغه مبه رى خوشه ويست ﷺ فهرموى: خه لكى هر يه كه وه به نه ندازه ي كرده وه كانى له ناو ئاره قه دا ده بيت، هه نديكيان تا وه كو گويزنگه كانيان، هه نديكيان تا وه كو نه ژنويان، هه نديكيان تا ناوكيان، هه نديكشيان ئاره قه به ته واوى له غاوى كړدوون، ده لیت: پتغه مبه رى خوا ﷺ ليړه دا به ده سته كانى ئاماژه ي بۆ ده مى كړد)).

پاشان خهم و په ژاره زياد ده كات!! ئايا هيچ كيښه و په ژاره يه كه هيه له وه توندتر و سه ختر بيت؟ به لى... ئايا نه و كوښپ و خهم و خه فه تانه چييه؟ ((يُؤْتَى بِجَهَنَّمَ)) نه ي په روه ردگارمان بمانپاريزه... ﴿وَجَاءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَلْدَكُرُ الْأَنْسُنُ وَأَنَّى لَهُ الذِّكْرَى﴾ (٢٣) يَقُولُ يَلَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَاكِي ﴿٢٤﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابُهُ أَحَدٌ ﴿٢٥﴾ وَلَا يُؤْتَى وَثَاقُهُ أَحَدٌ ﴿٢٦﴾ (الفجر) واته: وه له و رۆژه دا دۆزه خ ده هينريته پوو بۆ گومرايان، له و رۆژه قورسه دا ئاده مى هرچى كړد بيت بيرى نه كه ويته وه و په شيمان ده بى له سهر خراپه كانى و په ند ده گري وه له كوى په ند و ئاموژگارى كه لكى ده بى بوى؟ له و رۆژه دا... (٢٣) به نيش و خه فه تيكه وه ده لیت: خوژكه من بۆ نه م ژيانى پاشه رۆژه م شتيكم پيش خستبا له دونيادا... (٢٤) ئينجا له و رۆژه دا سزايه كه ده دات، هيچ كه سيك ناتوانى سزاي وابدات! (٢٥) و هيچ كه سيك ناتوانى پتوه ند بكات وه كه پتوه ندى خوا... (٢٦).

پتغه مبه رى پاستگو ﷺ وه سفى كار ه ساتى نه و رۆژه مان به شيوه يه كي نذر ورد و جوان بۆ ده كات، هه روه كو نه وه ي له پيش چاومان بيت و ببينين (دايك و باوك و

روح فیدای بیت) ههروه کو له (صحيح مسلم)^١ دا هاتوه ((يُؤْتَى بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ زِمَامٍ، مَعَ كُلِّ زِمَامٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ يُجْرُونَهَا)) واته: دۆزه خ دههينرييت حهفتا ههزار جلهوى ههيه، له گهل هه ر جله ويكدا حهفتا ههزار فريشته هه ن رايده كيشن)).

ئهى پهروه ردگارمان بمانپاريژه !!

كاتى دۆزه خ خه لكى دههينى به گهرمى هه ناسه هه لده كيشى و هاوار دهكات و دهنه پيئييت و دهنالينييت! زۆر پهست و تووپه دهبيت له بهر پهستى و تووپه يى خواى پهروه ردگار! چونكه خواى پهروه ردگار له م رۆژه دا به شيويهك تووپه بوه ههركيز پيش نهوه بهو شيويه تووپه نه بوه و له وه و پاشيش بهو شيويه تووپه ناييت، ههروه كو پيغه مبهري خو شه ويست ﷺ دههه رموييت له فهرمووده ي شه فاعه تى به ناويانگدا كه له پاشاندا به دريژى باسى دهكه م (انشاء الله).

رۆژ له سهه سهه رى دروستكراوه كانه، خه لكى له نيو ئاره قهى خوياندا نو قم بوون، له ولاشه وه دۆزه خ هاوار دهكات و دهنالينييت و دهنه پيئييت و پهست و تووپه بوه له بهرتووپه بوونى خواى پهروه ردگار و خه لكيش له نيو ترس و باك و سامدان، ليژه دا ههركيز ناتوانم به جوانى روونى بكه مه وه كه وا نه و ترس و سامه چهنده كه تووشى هه موو مرقايه تى دهبيت به بى جياوازي ته نانه ت پيغه مبه رانيش، ههروه كو له هه ردو و كتييى (صحيح)^٢ دا هاتوه له فهرمووده ي (ابو هريره) وه دهلييت: پيغه مبه رى نازين ﷺ دههه رموييت: ((يَجْمَعُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فِي صَعِيرٍ وَاحِدٍ، فَيُسْمِعُهُمُ الدَّاعِيَ وَيَنْفُذُهُمُ الْبَصَرَ، وَتَدْنُو الشَّمْسُ، فَيَبْلُغُ النَّاسُ مِنَ الْغَمِّ وَالْكَرْبِ مَا لَا يُطِيقُونَ وَمَا لَا يَحْتَمِلُونَ، فَيَقُولُ بَعْضُ النَّاسِ لِبَعْضٍ: أَلَا تَرَوْنَ مَا أَنْتُمْ فِيهِ؟ أَلَا تَرَوْنَ مَا قَدْ بَلَغَكُمْ؟ أَلَا تَنْظُرُونَ مَنْ يَشْفَعُ لَكُمْ إِلَى رَبِّكُمْ؟ فَيَقُولُ بَعْضُ النَّاسِ لِبَعْضٍ: أَنْتُمْ أَدَمٌ، فَيَأْتُونَ أَدَمَ، فَيَقُولُونَ: يَا أَدَمُ، أَنْتَ أَبُو الْبَشَرِ، خَلَقَكَ اللَّهُ

١ - أخرجه مسلم (٢٨٤٢) وانظر (التتبع) للدار قطني (ص ٢٢٦ ، ٢٢٧) وكذا (علله الكبير) (٧٣٢) فقد

قال: (والموقوف أصح عندي) ١. هـ قله حكم الرقع .

٢ - أخرجه البخاري (٣٢٤٠) ومسلم (١٩٤) .

بِيَدِهِ، وَتَفَخَّ فِيكَ مِنْ رُوحِهِ، وَأَمَرَ الْمَلَائِكَةَ فَسَجَدُوا لَكَ، اشفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ، أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ؟ أَلَا تَرَى إِلَى مَا قَدْ بَلَّغْنَا؟ فَيَقُولُ آدَمُ: إِنَّ رَبِّي غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ، وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ، وَإِنَّهُ نَهَانِي عَنِ الشَّجَرَةِ فَعَصَيْتُهُ، نَفْسِي، اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي، اذْهَبُوا إِلَى نُوحٍ، فَيَأْتُونَ نُوحًا فَيَقُولُونَ: يَا نُوحُ، أَنْتَ أَوَّلُ الرُّسُلِ إِلَى الْأَرْضِ، وَسَمَّاكَ اللَّهُ: عَبْدًا شَكُورًا، اشفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ، أَلَا تَرَى مَا نَحْنُ فِيهِ؟ أَلَا تَرَى مَا قَدْ بَلَّغْنَا؟ فَيَقُولُ لَهُمْ: إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ، وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ، وَإِنَّهُ قَدْ كَانَتْ لِي دَعْوَةٌ دَعَوْتُ بِهَا عَلَى قَوْمِي، نَفْسِي، اذْهَبُوا إِلَى إِبْرَاهِيمَ (عليه السلام)، فَيَأْتُونَ إِبْرَاهِيمَ، فَيَقُولُونَ: أَنْتَ نَبِيُّ اللَّهِ وَخَلِيلُهُ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ، اشفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ، أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ؟ أَلَا تَرَى إِلَى مَا قَدْ بَلَّغْنَا؟ فَيَقُولُ لَهُمْ إِبْرَاهِيمُ: إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ، وَلَا يَغْضَبُ بَعْدَهُ مِثْلَهُ، وَذَكَرَ كَذَبَاتِهِ، نَفْسِي، اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي، اذْهَبُوا إِلَى مُوسَى، فَيَأْتُونَ مُوسَى (عليه السلام)، فَيَقُولُونَ: يَا مُوسَى، أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ، فَضَلَّكَ اللَّهُ بِرِسَالَاتِهِ وَبِتَكْلِيمِهِ عَلَى النَّاسِ، اشفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ، أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ؟ أَلَا تَرَى مَا قَدْ بَلَّغْنَا؟ فَيَقُولُ لَهُمْ مُوسَى (عليه السلام): إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ، وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ، وَإِنِّي قَتَلْتُ نَفْسًا لَمْ أَوْمَرْ بِقَتْلِهَا، نَفْسِي، اذْهَبُوا إِلَى عِيسَى (عليه السلام)، فَيَأْتُونَ عِيسَى، فَيَقُولُونَ: يَا عِيسَى، أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ، وَكَلَّمْتَ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ، وَكَلَّمَهُ مِنْهُ الْقَاهَا إِلَى مَرْتَمٍ، وَرُوحٌ مِنْهُ، فَاشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ، أَلَا تَرَى مَا نَحْنُ فِيهِ؟ أَلَا تَرَى مَا قَدْ بَلَّغْنَا؟ فَيَقُولُ لَهُمْ عِيسَى (عليه السلام): إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ، وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ - وَلَمْ يَذْكُرْ لَهُ ذَنْبًا - نَفْسِي، اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي، اذْهَبُوا إِلَى مُحَمَّدٍ (عليه السلام)، فَيَأْتُونَ مُحَمَّدًا، فَيَقُولُونَ: يَا مُحَمَّدُ، أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ، وَخَاتَمُ الْأَنْبِيَاءِ، وَغَفَرَ اللَّهُ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ، اشفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ، أَلَا تَرَى مَا نَحْنُ فِيهِ؟ أَلَا تَرَى مَا قَدْ بَلَّغْنَا؟ (فَأَقُولُ: أُنَا لَهَا)، قَالَ: فَأَتُطَلِّقُ فَآتَيْتُ تَحْتَ الْعَرْشِ، فَأَقْعُ سَاجِدًا لِرَبِّي، ثُمَّ يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَيَّ، وَيُلْهَمُنِي مِنْ مَحَامِدِهِ، وَحُسْنِ الثَّنَاءِ عَلَيْهِ شَيْئًا لَمْ يَفْتَحْهُ لِأَحَدٍ قَبْلِي، ثُمَّ يُقَالُ: يَا مُحَمَّدُ، أَرْفَعْ رَأْسَكَ، سَلْ تُعْطَهُ، اشفَعْ تُشَفِّعُ)). واته: خوائ گه ورده له پوژي قيامه تدا خه لکی پيشينان و پاشينان هه موو

له يهك شوټندا كۆده كاته وه، بانگخواز دهنگي ده يانگاتي چاو ده يانبينيت، خوريش نزيك ده بيتته وه، خه لگي تووشي غه م و په ژاره يهك ده بن بهرگه ي ناگرن و له تواناياندا نيه، هه نديكيان به هه نديكي تريان ده لټين: ئايا نابيين ئيوه له چ حالتيكدان؟ ئايا نابيين چي يه خه ي پي گرتوون؟ ئايا ناگه رين به دواي كه سينكدا له لاي خوا شه فاعه تتان بۆ بكات؟ هه نديكيان به هه نديكي تريان ده لټين: بچن بۆ لاي ئاده م ﷺ ده چن بۆ لاي ئاده م ﷺ و پتي ده لټين: ئه ي ئاده م ﷺ، تو باوكي هه موو مروفيت، خوا به ده ستي خوي تو ي دروستكرده، له روي خوي گياني به به رد اكردوي، فه رمانى كرد به فريشته كان كرتوشيان بۆ بردى، كه واته لاي په روه ردگارت تكامان بۆ بكه، ئايا نابييني ئيمه له چي حالتيكدان؟ ئايا نابيين چي يه خه ي گرتووين؟ ئاده ميش ﷺ ده لټين: ئه مړو په روه ردگارم تووپه بوونيك تووپه بوه كه له مه و پيش ئاوا تووپه نه بوو، له مه ولاش ئاوا تووپه نابيت، ئه و دره خته كه ي له من قه ده غه كرد و منيش سه رپيچيم كرد، ئيستا هه ر خه مي خومه، خه مي خومه، بچن بۆ لاي يه كيكيتر، بچن بۆ لاي نوح ﷺ ده چن بۆ لاي نوح ﷺ و ده لټين: ئه ي نوح ﷺ، تو يه كه م ره وانه كراوى بۆ سه ر زه وي، خواي گه وره ناوي: به نده ي سوپاسگوزار، كه واته لاي په روه ردگارت تكامان بۆ بكه، ئايا نابييني ئيمه له چي حالتيكدان؟ ئايا نابيين چي يه خه ي پي گرتووين؟ ئه ويش پييان ده لټين: ئه مړو په روه ردگارم تووپه بوونيك تووپه بوه كه له مه و پيش ئاوا تووپه نه بوو، له مه ولاش ئاوا تووپه نابيت، له راستيدا من يهك دوعام هه بوو ئه ويش له گه له كه م كرد، ئيستا هه ر غه مي خومه غه مي خومه، بچن بۆ لاي ئيبراهيم ﷺ، ئه وانيش ده چن بۆ لاي ئيبراهيم ﷺ و پتي ده لټين: تو پيغه مبه ري خوايت و خوشه ويستي ئه وي له سه ر زه ويدا، په روه ردگارت تكامان بۆ بكه، ئايا نابييني ئيمه له چي حالتيكدان؟ ئايا نابيين چي يه خه ي پي گرتووين؟ ئيبراهيم ﷺ پييان ده لټين: ئه مړو په روه ردگارم تووپه بوونيك تووپه بوه كه له مه و پيش ئاوا تووپه نه بوو، له مه ولاش ئاوا تووپه نابيت، ئيجا باسي دروكانى كرد، ئيستا هه ر غه مي خومه غه مي خومه، بچن بۆ لاي كه سينكي تر، بچن بۆ لاي موسا ﷺ، ئه وانيش ده چن بۆ لاي موسا ﷺ و پتي ده لټين: ئه ي موسا ﷺ، تو پيغه مبه ري خوايت، خواي

گه وره ريڙي زياتري داوه به تو به په يامه كاني و به قسه كردن له گهل ټودا، كه واته لاي په روه ردگارت تكامان بو بكه، نايان نابيني نيمه له چي حال كيداين؟ نايان نابيني چي په خه ي پي گرتووين؟ موسا ﷺ پييان ده لئيت: نه مړو په روه ردگارم تووړه بوونيك تووړه بوه كه له مه و پيش ناوا تووړه نه بوه، له مه ولاش ناوا تووړه نابيت، من كه سيكم كوشتوه فهرانم پينه كرابو بيو كورم، نئستا هر غه مي خومه غه مي خومه، بچن بو لاي عيسا ﷺ نه وانيش ده چن بو لاي عيسا ﷺ و پي ده لئيت: نه ي عيسا ﷺ تو پيغه مبه ري خوي، له بيشكه دا (لانكه) قسه ت له گهل خه لكيدا كرده، روي خوا و وشه يه كي پيروزي نه ويت كه هلي داوه بو مريم و به خشراوي به مريم كه واته لاي په روه ردگارت تكامان بو بكه، نايان نابيني نيمه له چي حال كيداين؟ نايان نابيني چي په خه ي گرتووين؟ عيساش ﷺ پييان ده لئيت: نه مړو په روه ردگارم تووړه بوونيك تووړه بوه كه له مه و پيش ناوا تووړه نه بوه، له مه ولاش ناوا تووړه نابيت، نئستا هر غه مي خومه غه مي خومه، بچن بو لاي كه سيكيتر بچن بو لاي موحه ممد ﷺ نه وانيش دين بو لام، ده لئيت: نه ي موحه ممد ﷺ تو پيغه مبه ري خويت، دواين پيغه مبه ري، خوي گه وره له گوناوه پيشووه كانيش خوس بوه، تكامان بو بكه لاي په روه ردگارت نايان نابيني نيمه له چ حال كيداين؟ نايان نابيني چي په خه ي گرتووين؟ (منيش ده لئيم: من بو نه و كاره) ده لئيت: منيش راده پرم و ديمه ژير عرش، ده كوم به سوجه دا بو په روه ردگار، نينجا خوا دلم ده كاته وه چنه د سوپاسگوزاريه ك و ستايشيكي پيروزي ده خاته دلمه وه كه له وه و پيش نه يداوه به كه س، نينجا ده فهرمويت: نه ي موحه ممد ﷺ سهرت به رز بكه ره وه، داوا بكه ده تدريتي، كا بكه لئيت وهرده گيريت)).

جا نه مه نه و ريڙه يه كه پي ده لئيت (المقام المحمود) كه هه موو پيغه مبه ران خوږگه ي پي ده بن، خوي گه وره ده فهرمويت: ﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَجَدَ بِهٖ نَافِلَةً لَّكَ عَسَىٰ أَن يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا﴾ (الإسراء: ٧٩) واته: له به شيكي شه ويشدا خوت ماندرو بكه به شه ونويژه وه و قورئاني زوري تيا بخوينه، نه مه ش به هرده يه كي تاييه ته و، دراوه به تو و زياده له فرهزه كانيشه، به نوميد به په روه ردگارت بتنيريته

شوین و جیگایه کی په سهند و بهرینه وه (مقام المحمود) پیشینان و پاشینانیش سوپاست بکن)).

دهلیم: سویند به خوا هیچ که سیک ریژ و پایه ی پیغه مبهری خوا ﷺ نازانیت وه کو خوی په روه ردگار، خوښه ویستمان ﷺ له م کات و ساته ترسناک و به سامه دا پله و پایه و ریژی دهرده که ویت، له کاتیکدا ابراهیم ﷺ ده فهرمویت: هر غمی خوښه، موسا ﷺ ده فهرمویت: هر غمی خوښه، عیسا ﷺ ده فهرمویت: هر غمی خوښه، نوح ﷺ ده فهرمویت: هر غمی خوښه، هره ها باوکی هه موو مرقایه تی که ئاده مه ﷺ ده فهرمویت: هر غمی خوښه، به لام خوښه ویست ﷺ ده فهرمویت: نه و کاره بؤ من به جیبیلن.

خوښه ویستان... نه مه ریژ و پله و پایه ی پیغه مبهری نازداره ﷺ لای خوی په روه ردگار: ((يَا مُحَمَّدُ ارْفَعْ رَأْسَكَ، سَلْ تُعْطَى، اَشْفَعْ تُشْفَعُ ، فَأَرْفَعْ رَأْسِي، فَأَقُولُ: يَا رَبِّ، أُمِّي أُمِّي)) واته: نه ی موحه ممه د ﷺ.. سهرت بهر ز بکه روه دلوا بکه ده دریټی، تکا بکه لیټ وهرده گیریت، منیش سهرم بهر زده که مه وه دهلیم: نه ی په روه ردگارم ئوممه ته که م ئوممه ته که م))

له و کاته دا خوښه ویستمان ﷺ ئوممه ته که ی پیش هه موو ئوممه ته که کان ده خات، نه و ئوممه ته ی که به جوانی قه دری پیغه مبهره که ی ﷺ نازانیت — ئیلا که سانیک نه بیت خوی که وره ره حمی پی کرد بیت — سویند به خوا نه گهر نه م ئوممه ته قه دری پیغه مبهره که ی ﷺ بزانیایه نه و به م شیوه یه نه ده بوو، ئاه ه نه گهر نه م ئوممه ته قه دری بزائن و بکه ریته وه بؤ سهر ریگا و بهرنامه که ی نه و، فرمانه کانی نه ویان جیبه جی بگردبایه و وازیان له قه ده غه کراوه کانی بهینابا و سنوره کان نه ویان نه ده به زاند و ده ستیان به شریعت و بهرنامه که ی نه وه و بگردبایه و بانگه وازه که یان بلاوده کرده وه، سویند به خوا نه گهر واکه ن نه و هه رگیز نه و قه زمه بی نرخ و سووکانه لیږه و له وی نه ده چوونه سهر نه و لوتکه بهر زانه، زمانیان دریژ نه ده کرده سهر مرواری تاجی سهر هه موو مرقایه تی ﷺ، دلنیا بې نه و کورته بالا بېنرخانه هه رگیز ده ست دریژی و ده مدریژیان نه کرده ته سهر پیغه مبهری

خواجه ښللا به هوی که مته‌رخه می نیمه‌وه نه‌بیټ! ته‌ن‌ها به هوی تاوانه‌كانمانه‌وه نه‌بیټ! ته‌ن‌ها به هوی دوور که وتنه‌وه‌مان له ریگا و به‌رنامه‌که‌ی خو‌شه‌ویست و بیل‌بیل‌ه‌ی چاوه‌كانمان ښللا!

له فەر‌مووده‌یه‌کی دوور و دریژدا که له به‌شی پې‌شوودا با‌سم کرد، نه‌و فەر‌مووده‌یه که (ابو یعلی الموصلی) له (الکبیر) دا و نیمامی (البیهقی) له (البعث) دا و (الطبري) له ته‌فسیره‌که‌یدا و (الطبراني) له (الطولات) دا و جگه له‌وان ریوايه‌تیا‌ن کردوه (که له سه‌نه‌ده‌که‌یدا (ضعف) ه‌یه)، ه‌ه‌موویان له ریگای (اسماعیل ی کوپری رافع) ه‌وه که که‌سیکی (ضعیف) ه، ه‌روه‌ها (محمدي کوپری زیاد) له سه‌نه‌ده‌که‌یدا ه‌یه که که‌سیکی نه‌ناسراوه (مجهول) ه، له‌و فەر‌مووده‌یه‌دا ه‌اتوه که خ‌وای گه‌وره به خو‌شه‌ویسته‌که‌ی ښللا ده‌فه‌رمو‌یت: ((يَا مُحَمَّدُ، ارْفَعْ رَأْسَكَ، سَلْ تُعْطَى، اَشْفَعْ تُشَفَّعْ)) واته: نه‌ی مو‌حه‌مه‌د... سه‌رت به‌رز بکه‌ره‌وه داوا‌بکه ده‌تدری‌تی، ت‌کا بکه لی‌ت وه‌رده‌گیر‌یت)) خو‌شه‌ویست ده‌فه‌رمو‌یت: ((يا رب وعدتني الشفاعة فشفعني في خلقك)) واته: نه‌ی په‌روه‌ردگار! به‌لینت پیدام به شه‌فاعه‌ت، که‌واته شه‌فاعه‌تم وه‌رگه به‌رانبه‌ر به دروست‌کراوه‌كانت)).

الله أكبر! ((فأقضي بينهم)) واته: داوهری نیوانیان ده‌که‌م)) نه‌م شه‌فاعه‌ته پې‌ی ده‌لین (الشفاعة العامة) واته: شه‌فاعه‌تی گشتی، چونکه شه‌فاعه‌تیکی تر ه‌یه ته‌ن‌ها بۆ نوممه‌ته‌که‌ی (مو‌حه‌مه‌د) ه ښللا، به‌لام شه‌فاعه‌تی گشتی بۆ ه‌ه‌موو خه‌لکیه، پیغه‌مبه‌ری خو‌شه‌ویست ښللا شه‌فاعه‌ت ده‌کات بۆ ه‌ه‌موو م‌رؤ‌فایه‌تی بۆ نه‌وه‌ی خ‌وای په‌روه‌ردگار له نیوان خه‌لکی حوکمی خ‌وی بکات، بۆ نه‌وه‌ی خه‌لکی له‌و چیگه ترسناک و به‌سامه‌دا رانه‌وه‌ستن له مه‌ح‌شه‌ردا، خ‌وای گه‌وره ده‌فه‌رمو‌یت: ((قد شفعتك، أنا أتیکم لأقضي بینکم)) قال ښللا ((فأرجع فأقف بین یدی الناس)) واته: نه‌وا شه‌فاعه‌ته‌که‌ی تۆم وه‌رگرت، نیستا دیم بۆ نه‌وه‌ی له نیوانتاندا داوهری بکه‌م)) پیغه‌مبه‌ری خ‌واجه ښللا فەر‌مو‌ی: منیش ده‌گه‌ریمه‌وه و له

نيوان خه لكيدا پاده وه ستم))

ټه مجار فريشته كان ده ست به دابه زين ده كهن و يو ټه وه ي له ده وري خه لكى
 بووه ستن پل پل له هه موو لايه كه وه، پاشان ټه و فريشته نه دانه به زن كه
 هه لگرتنى عرشيان پي سپار دراوه به (حملة العرش) ناسراون و ټه و انيش ده لئين:
 ((سبحان ذي الملك والملوك، سبحان ذي العزة والجبروت، سبحان من كتب الموت
 على الخلائق، وهو الحي الذي لا يموت، سبحان قدوس قدوس قدوس، رب الملائكة
 والروح)) فيقول أهل الأرض للملائكة: ((أفيكم ربنا؟ فيقولون: لا هو آت)) واته:
 پاكي و بيگه ردى بى خاوهن مولك و شك و ده سلات، پاكي و بيگه ردى بى خاوهن
 عيززه و هيژ و توانا، پاكي و بيگه ردى بى ټه و كه سى مردنى له سهر هه موو
 دروستكراوه كان نوسيوه، هه ټه و يش زيندوه و هه رگيز نامرئيت، پاكي و بيگه ردى
 بى كه سى پيروژ و موبارهك و خاوين، خوى فريشته كان و جبرائيل)) خه لكى سهر
 زه وى به فريشته كان ده لئين: ئايا په روه ردگارمان له گه ل ټيوه دايه؟ ټه و انيش
 ده لئين: نه خير ټه و ئيستا ديت))

خوى گه وړه ديت، هاتنك شايسته ي گه وړه يى و مه زنى ټه و بيت.

خوى گه وړه ده فهرمويت: ﴿هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلَلٍ مِّنَ الْغَمَامِ
 وَالْمَلَائِكَةُ وَفُضِيَ الْأَمْرُ إِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ (البقرة: ٢١٠) واته: ئاخو
 په يره وانى شهيان بيله مه له روژي قيامه تدا خوى گه وړه له په له هه وريكي سپيدا
 بيته لايان و داوه ريبان بكا، فريشته كانيش به ريز ناماده بين بى تيپه رانى برياره كانى
 خوا، دادگاشيان بپريته وه و بنيردرين بى دوزه خ، ده بى به ده رله مه چاوه پوانى چى
 بن؟ ټه و ساش ټه و نجامى هه موو كارى بپنريته وه لاي خوى گه وړه و به دادگه رانه
 داوه ريبان بكات)).

هه روه ها خوى گه وړه ده فهرمويت: ﴿وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا﴾ (الفجر: ٢٢)
 براكه م وه سفى هاتنى خوى گه وړه دامه پنه و مه يچوينه و مه يشوبهينه و لاشى
 بى دامه نى، بزانه هه ر خه يالاتيك به ميشكتدا ديت، ټه و خوى گه وړه له وه جياوازه،

خوای گه وړه داده به زیت به شیوه یه ک شایسته ی گه وړه ی و مه زنی خوای بیت
﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ الشوری: ۱۱، واته: هیچ شتیکی نییه
له وینه ی نه و (خوا) به نه له زاتیا نه له سیفاتیا نه له کرداریا بۆ خوای ته نیایه و له
همو شتیکی بی نیازه و همو شتیکی نیازه منده به و، نه ویشه بیسه ری بینا به
ناگایه به و ته ی به منده کانی بینایه بۆ کار و کرداریان)).

پاکي و بیگه ردی بۆ نه و که سه ی به هیچ شتیکی ناشوبه ینریت و وینه و شیوه و
هاوتا و هاوچه شنی نییه، نه کوپی هه یه نه باوک: ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ (۱) اللَّهُ
الصَّمَدُ ۝ (۲) لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝ (۳) وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ ۝ (۴)﴾ (الإخلاص) واته: نه ی موحه ممه د ﷻ بلی: نه و په وړه ردگاره ی که من
ده بیهرستم تاک و ته نیایه و هاو دل و هاو به شی نییه (۱) نه و خوا یه - که ناوی الله
یه - جیگای هیوا و نومیده و بی نیازیسه هیچ که سیکیش - جگه له و -
شایانی نه وه نییه گیروگرفته کان بیرینه بۆ چاره سه ر، هر نه وزاته گه وړه یسه که
ده بی هر بۆ لای نه و بگه ریینه وه (۲) که سی لی نه بو و هیچ رۆله یه کی نییه -
وه ک جوله که و گاوپ و بته پرسته کان ده لئین - چونکه خوا زور بلند و پاک و
بیخه وش و دووره له و جوره بیر و بۆچوونانه و له که سیش نه بو و بی دایک و باب،
چونکه همو شتیکی له دایک بو تازه و نوییه و خوا نییه و سه ره تیه کی هه یه،
به لام خوا بی سه ره تا و (نه زه ل) ییه (۳) هه رگیز هیچ که سیک هاوشیوه و هاوتای
نییه و که سی ناتوانی به ره له سستی بکات (۴).

خوای گه وړه داده به زیت و عه رش و کورسی داده نریت به شیوه یه ک خوای گه وړه
خوای ویستی لی بیت و شایسته ی مه زنی خوای بیت نه مجار بانگ ده کات و ده لئیت:
(أَيُّهَا النَّاسُ، لَقَدْ أَنْصَتَ إِلَيْكُمْ كَثِيرًا مِنْذَ خَلَقْتُمْ إِلَى يَوْمِكُمْ هَذَا، أَسْمِعْ صَوْتَكُمْ،
وَأَرَى أَعْمَالَكُمْ، فَأَنْصَتُوا الْيَوْمَ إِلَيَّ فَإِنَّمَا هِيَ أَعْمَالُكُمْ وَصَحْفُكُمْ تَقْرَأُ عَلَيْكُمْ، فَمَنْ
وَجَدَ خَيْرًا فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ، وَمَنْ وَجَدَ غَيْرَ ذَلِكَ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ)). واته: نه ی
خه لکینه! له وکاته وه نیوه م دروست کردوه تا کو نه مړ زور له نیوه م بیست و

کرده وه کانتان ده بینم، نه مرۆ گوئ له من بگرن، ته نها کرده وه کان و نامه ی کاره کانتانه به سه رتاند ده خوینریتته وه، هه رکه سی چاکه ی بی نی شهوا با سو پاسی خوا بکات و هه رکه سی جگه له وه ی بی نی شهوا به ته نها لۆمه ی خو ی بکات)).

خوای گه وره ده فه رمو یت: ﴿الَّذِي أَعْتَدَ إِلَيْكُمْ يَبْنَىءَ آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمُ عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾ (٦٠) وَأَنْ أَعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾ وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ﴿٦٢﴾ هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٦٣﴾ أَصَلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٦٤﴾ الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيَهُمْ وَنَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٦٥﴾ (یس). واته: نه ی نه وه کانی ئاده م! ئاخه من پێشتر وه سه به تم بو نه کردن که شه یتان نه په رستن چونکه نه و بو ئیوه دوزمنیکی ئاشکرایه؟ (٦٠) نه ی فه رمانم پی نه کردن که ته نها من په رستن و په یره یی له من بکه ن، ئا نه مه یه (واته: په رستم به ته نیا) ری راسته که. (٦١) بی گومان شه یتان خه لکیکی زۆری گومرا کرد لیتان ده ئایا تیناگه ن و ژیرنابن؟ (٦٢) ئا نه مه هه ر نه و دۆزه خه یه که له دونیادا به لیتان پی درابوو، برواتان نه کرد. (٦٣) ده فه رموو ن به هو ی بی باوه پیتانه وه نه مرۆ بچه ناوی. (٦٤) نه مرۆ (روژی قیامه ت) مۆر ده ده ی ن به سه رده میاندا و ناتوان به زمان هیچ قسه یه ک بکه ن ده سه ته کانیشیان قسه مان له گه ل نه که ن پێیه کانیشیان شایه تی ده ده ن به وه ی کردو یانه. (٦٥).

تذكر وقوفك يوم العرض عرياناً مستوحشاً قلق الأحشاء حيراناً
والنار تلهب من غيظ ومن حق على العصاة.. ورب العرش غضباناً
اقرأ كتابك يا عبدُ على مهل فهل ترى فيه حرفاً غير ما كانا؟
فلما قرأت ولم تنكر قراءته وأقررت إقرار من عرف الأشياء عرفانا
نادى الجليل.. خذوه يا ملائكتي وأمضوا بعبد عصي للنار عطشاناً
المشركون غداً في النار يلهبوا والموحدون بدار الخلد سكاناً

خوای گه وره من و ئیوه له شه هلی ئیمان و یه کتا په رستی بگێریت، خودایه به

په جمه تى خوت دامانيوشه .

خوای گه وره ده فهرمويت: ﴿٢١﴾ وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ﴿٢٢﴾ وَجِئْتَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ وَأَنَّى لَهُ الذِّكْرَى ﴿٢٣﴾ يَقُولُ يَلَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي ﴿٢٤﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابُهُ أَحَدٌ ﴿٢٥﴾ وَلَا يُؤْتِي وَثَاقَهُ أَحَدٌ ﴿٢٦﴾ يَأْتِيهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ﴿٢٧﴾ أَرْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ﴿٢٨﴾ فَأَدْخِلِي فِي عِبْدِي ﴿٢٩﴾ وَأَدْخِلِي جَنَّتِي ﴿٣٠﴾ (الفجر) واته: له و پوژدها په روهردگارت هات به هاتنيك شياوى خوى بيت و فريشته كانيش له گه لى ريز ريز (٢٢) وه له و روژه دا روژه ده هيتريته پوو بؤ گومپايان، له و پوژه قورسه دا نادمى هه رچى كردبيت بيرى نه كه ويته وه و په شيمان دهبى له سره خراپه كانى و په ند ده گرى وه له كوى په ند و ناموژگارى كه لكى دهبى بوى؟ له و پوژدها (٢٣) به نيش و خه فته تيكه وه ده لئيت: خوژگه من بؤ هم ژيانى پاشه روژه م شتيك پيش خستبا له دونيادا (٢٤) ئينجا له و روژه دا سزايه ك دهادت، هيچ كه سيك ناتوانى سزاي و ابادت! (٢٥) و هيچ كه سيك ناتوانى پيوهند بكات وهك پيوهندي خوا (٢٦) وه له سره مهرگدا به نه فسى ئيماندار ده وترئيت: ئه ي گيان و روحي! نارامبه به ياد و زيكرى خوا.. (٢٧) بگه پيوه بولاي په روهردگارت، ناوا كه رازى كردبوويت به پاداشتى خوى و لئيت پازى بوه به هوى ئه وهى پيشى خوتت خستوه له كرده وهى چاك (٢٨) ده بچوپه ناو گيانى به نده سالحه كانمه وه (٢٩) وه بچوپه به هه شته رازاوه كه مه وه كه ناماده م كرده بؤت (٣٠).

به پيزان.. ثايا ده زانن به كه م كه س كيته خوای گه وره له و روژه سامناك و ترسناكه دا بانگ ده كات؟ نه و كه سه نادمه .!

له هه رپوو كتيبى (صحيح) دا هاتوه له فهرموده ي (ابوسعبيد الخدرى) يه وه كه وا خوښه ويست ﷺ فهرموويه تى: ((يقول الله تعالى: يا آدم، فيقول: لبيك وسعديك، والخير في يديك، فيقول: أخرج بعث النار، قال: وما بعث النار؟ قال: من كل ألف

تسعمائة وتسعة وتسعين، فعنده يشيب الصغير، وتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمَلٍ حَمْلَهَا، وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ بِسُكَارَى وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ)) قالوا: يا رسول الله، وأينا ذلك الواحد؟ قال: ((أبشروا، فإن منكم رجلاً، ومن يأجوج ومأجوج ألقاً)) ثم قال: ((والذي نفسي بيده إني أرجو أن تكونوا ربع أهل الجنة)) فكبرنا، فقال: ((أرجو أن تكونوا ثلث أهل الجنة)) فكبرنا. فقال: ((أرجو أن تكونوا نصف أهل الجنة)) فكبرنا، فقال: ((ما أنتم في الناس إلا كالشعرة السوداء في جلد ثور أبيض أو كشعرة بيضاء في جلد ثور أسود))، واته: خواي گه وره ده فهرمويت: ئه ی نادهم، ده لیت: گوټپراه لم و له خزمه تمام چاکه یش له ده سستی تودایه، ده فهرمويت: وه فدی ناگر بنیره، نه ویش ده لیت: وه فدی ناگر چه نده؟ فهرمووی: له هه موو هه زاریک نو سهد ونه وهت و نو، پیغه مبهری خواﷺ فهرمووی: له و کاته دا مندا ل سهری سپی ده بیت، ﴿وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمَلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ بِسُكَارَى وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ﴾ (الحج: ۲) واته: هه رچی مینه ی دوو گیان و سکپریشه له ترس و له هه بیته تا سکه که ی داده نی و له باری ده چیت و هه موو خه لکیش وهک مهست و سه رخوش ده بینی، خو له راستیدا مهست و سه رخوش نین به لگو سزای خوا زور توند و سه خته بویه ناوا بیر و هوشیان نه ماوه و وهک سه رخوشیان لی هاتوه)) فهرموویان: ئه ی پیغه مبهری خواﷺ نه و پیاره کاممانه؟ پیغه مبهری خواﷺ فهرمووی: مزده تان لیبت، له یه جوج و مه جوج هه زاریک و له ئیوه پیانویک)) نه مجار پیغه مبهری خواﷺ فهرمووی: سویند به نه و که سه ی گیانی من به دهسته نومیده وارم ئیوه چواریه کی نه هلی به ههشت بن))،

نیمه ش سوپاس گوزاری خوا بووین و وتمان (الله اکبر)، پیغه مبهری خواﷺ فهرمووی: من خوازیارم سییه کی نه هلی به ههشت بن)) نیمه ش سوپاس گوزاری خوا بووین و وتمان (الله اکبر)، پیغه مبهری خواﷺ له جاری سییه مدا فهرمووی: من خوازیارم نیوه ی نه هلی به ههشت بن، نمونه ی ئیوه له ناو خه لکیدا وهکو موویه کی په ش وان له پیستی گایه کی سپیدا یان وهکو موویه کی سپی له پیستی گایه کی په شدا))،

پاشان بانگي (نوح) ده كړيت، هه روه كو له (صحيح البخاري)^۱ دا هاتوه له
 هه رموده ي (ابي سعيد الخدري) يه وه كه وا خوشه ويستمان ﷺ هه رمويه تي:
 (((يدعي نوح ﷺ يوم القيامة، فيقول: لبيك وسعديك يا رب، فيقول: هل بلغت؟
 فيقول: نعم. فيقال لأمته: هل بلغتكم؟ فيقولون: ما أتانا من نذير، فيقول: من يشهد
 لك؟ فيقول: محمد وأمته، فتشهدون له أنه قد بلغ ((وَيَكُونُ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا)).
 واته: له روژي قيامه تدا بانگي نوح ﷺ ده كړيت، نه ويش ده لټت: گوټرايه لم و له
 خزمه تتام نه ي په روه ردگار... خواي گه وره ده هه رمويت: ثايا بانگه وازي دینه که ي
 خوات گه ياند؟ نه ويش ده لټت: به لي، نه مجار به ئوممه ته که ي ده لټن: ثايا نوح ﷺ
 ناگادارتاني كرده وه؟ نه وانش ده لټن: هه رگيز هيچ تر سينه ريکمان بو نه هاتوه،
 نه ويش به نوح ﷺ ده لټت: كي شايه تيت بو ديدات؟ نه ويش ده لټت:
 (موحه ممد) ﷺ و ئوممه ته که ي، ئيوه ش شايه تي بو دده ن که بانگه وازه که ي
 گه ياندوه و نه واني ناگادار كړدوه ته وه ((وَيَكُونُ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا)). واته:
 په يامبه ريش به سر گشتانه وه چاودير و شايه ت بيت ناخو كي دواي كه وتوه و
 كييش سه رپيچي لي كړد)).

به راستي قه ومه که ي نوح سه رين!! نو سه د و په نجا سال بانگي نه واني كړد
 بو سر ريگاي راستي كه چي ده لټن: هه رگيز نه ويان نه بينيوه!! خواي گه وره
 ده هه رمويت: ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا
 فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ﴾ (العنكبوت: ۱۴) واته: به راستي ئيمه (نوح) مان
 نارده لاي هوزو گه له که ي خوي بو نه وه ي يه کتاناسينيان پي رابگه يه نيت، نه ويش
 نه وه بوو بي وچان قولي لي هه لمالي، هه زار سال — په نجا که م — له ناوياندا
 مايه وه وژيا به شه و به روژ، به ناشکراو به نه يني، تيده کوشا و بانگي نه كړدن بو
 لاي خوا كه چي نه وان روژ له دواي روژ بو په رستني بته كانيان سوورتر ده بوون
 دهره نجام توفان و سيلاو هه موياني گرت، چوون نه وان سته مكار بوون)).

له گال نه وه شدا ده لّين: هيچ كه سيكمان بو نه هاتوه و هيچ ترسي نه ريكمان بو نه هاتوه!! به لام نوممه ته كه ي (موحه ممه د) ﷺ شايه تي بو (نوح) دده دن كه وا نه و بانگه وازه كه ي گه ياندوه نه مجار گوتي: نه وه مه به ستي نه و ثايه ته يه كه ده لّيت: ﴿وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا﴾ (البقرة ۱۴۳) واته: هه رچوني بو ثاييني پيروزي نيسلام ريتمايمان كردن، هه ر تاواش له ته وايي ئيش و كاردا كردومانن به نوممه ت و كه ليكي ميانه په و واته: ئيوه نه ي موسلمانان! نه وه كو گاواره كان (نصاري) زيده ره ون و نه وه كو جووله كه ش كه مته رخه من، كه و ابو ئيوه نوممه تيكي خيرخواز و هه لبري دراون، تا له سه ر نه و خه لكه بينه شايه ت كه: به لي. په يامبه ر ﷺ په يامه كه ي خوي گه وري به راست و ره وان گه ياند، و په يامبه ريش ﷺ به سه ر گشته نه وه چاودير و شايه ت بيت ناخو كي دواي كه وتووه و كييش سه ريچي لي كرد، له روژي قيامه تيشدا له ولاشه وه هم پيغه مبه ر ﷺ و هم نوممه ته كه ي بينه شايه ت بو پيغه مبه ران كه به رنامه كه ي خويان گه ياند به نوممه ته كه يان)).

ماناي (الوسط: دادپه روه ريبه)

له پيوايه تيكي تر دا كه (ابن ماجه) به سه ته ديكي (صحيح) له (ابو سعيد الخدري) به وه ريوايه تي كرده ده لّيت: خو شه ويست ﷺ فه رموويه تي: ((فتدعي أمة محمد، فيقال: هل بلغ هذا؟ فيقولون: نعم، فيقول: وما علمكم بذلك؟)) واته: نه مجار بانگي نوممه تي موحه ممه د ﷺ ده كريت، پييان ده لّين: ئايا نه م پيغه مبه ره په يامه كه ي گه ياند؟ نه و انيش ده لّين: به لي، پييان ده كوتريت: ئيوه چون ده زانن؟))

ئيمه پيغه مبه ر (نوح) مان نه بينيوه چون شايه تي بانگه وازه كه ي دده دين؟ نه م نوممه ته پيروزه له وه لامدا ده لّين: ((أخبرنا نبينا ﷺ بذلك أن الرسل قد بلغوا

فصدقناه)) واته: پټغه مېره که مان ﷺ ته وهی پي راگه ياندين که نه و پټغه مېره نه
 هه موو په يامه که ی خويان گه ياندوه و نيمه ش باوه پمان پي کرد))
 هه موو نه و باس و هه والانه ی که له (موحه ممد) ﷺ هه هاتوه نيمه باوه رمان
 پي هيناوه.

پاشان بانگي پټغه مېره (عيسا) ده کړيت: ﴿وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يٰعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ءَأَنْتَ
 قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُخَيَّ إِلَهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَنَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا
 لَيْسَ لِي بِحَقٍّ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعَلَّمَ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ
 أَنْتَ عَلَّمَ الْقُرْآنَ ﴿١١٦﴾ مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ أَعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ وَكُنْتُ
 عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مِمَّا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتُ أَنْتَ الْقَرِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
 شَهِيدٌ ﴿١١٧﴾ إِنْ تَعَذَّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١١٨﴾ قَالَ اللَّهُ
 هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّالِحِينَ صِدْقُهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ
 عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١٩﴾﴾ (المائدة) واته: نه و کاته ش وه بير بينه که
 خوی کارزان له روځي قيامه تدا به عيسای کوپی مېرېم نه لی: نړی تو به و
 خه لکه ت گوت که له جياتی خوی تاک و ته نیا خوت و دايکت بکه نه دوو خوا؟
 عيسای ده لی: خوايه! من هه ميشه تو به پاک و خاوين رانه گرم و هه رگيزيش بؤ
 من ناشی شتيکی ناراست و ناشياوی و بهرامېر به تو بلنم نه گهر نه و قسه يه م
 کړې بې، بې شک تو خوت ده زانی، هه رچی له ناخی مندايه تو نه يزانيت به لام من
 ده ربارهي ته وهی له نه فس و زاتی تودايه شتيکی نه و تو نازانم به راستي ته نها هه
 خوتی به هه موو نادياره کان زانایت. (١١٦) چيت فەرمان پي کړدوم منيش هه
 نه و هم پي گوتوون، پيم وتوون: به ته نها هه (الله) بپه رستن که په روه ردگاری من و
 نيويه هه تا له ناویشياندا بووم ناگاداريان بووم که مرديشم به فەرمانی خوت نيتر
 بؤ خوت چاودتير و ناگاداريان بوويت دياريشه که تو بؤ خوت به سه ر هه موو شتيکا
 به ناگای. (١١٧) ئيستايش نه گهر تو سزايان بدهيت بې گومانه که بهنده ی خوتن و

كه سيش بؤي نيه هيج بليت، نه گهر ليټيان ببوريت، نه وه خوت چاك ده زاني و بؤ خؤشت ده سه لاتدار و كار جواني. (١١٨) خوي به هق پاش نه و هه موو ناموزگار ييه كردني، فه رموي: نيت نه مپو راستگويان، راستگويان كه لكان پي ده گه يه نيت، واته: ته نيا يه ك خواپه رستان قازانجiane، بؤ خواپه رستاني راستگو له به هه شندا چهند باخاتيك هيه و به به رياندا چهندين روبر به خوپ ده چيت به هه تا هه تايش تيياندا نه ميننه وه، خوي ميهره بان ليټيان رازييه، واته: كرده وه كاني وه رگرتوون و نه وانيش له خوا رازين هه نه وه يش سه ركه وتن و سه رفرازي گه وره يه. (١١٩).

پاشان له و روزه دا خوي گه وره بانگي هه موو پيغه مبه ران ده كات و ده فه رمويت: ﴿يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَا أُجِبْتُمْ قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّمُ الْغُيُوبِ﴾ (المائدة: ١٠٩) واته: له و روزه بترسن كه خوا گشت په يامبه ره كاني خوي كوده كاته وه نه و جار ليټيان نه پرسى و نه فه رموي: نه ري چؤن وه لاميكتان درايه وه له لايه نه و گه لانه وه نيردران بؤ لايان، كاتي بانگتان ده كردن بؤ ري راست؟ له به ر شهرم و نه ده بي خويان و سه ختي روزه كه نه لئين: خوايه! نيمه هيج زانبار ييه كمان له و باره يه وه نيه چونكه بي گه مان ته نها هه نه تزي كه به ته واوي له حالي گشت نادياره كان به ناگاي).

(الحسن) و (مجاهد) و جگه له وان^١ ده لئين: به هوي ترس و سام و بي مي نه و روزه به و شيوه يه وه لاميان دايه وه) خوي گه وره ده فه رمويت: ﴿فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ﴾ (الأعراف: ٦) واته: دلنيابن له و كه سانه په يامبه رانيان بؤ هاتوه ده پرسينه وه و ده لئين: ناخو كاتي به رنامه ي خواتان پي راگه يه نرا له لايه پيغه مبه رانه وه وه لامتان چي بوو بويان؟ وه له پيغه مبه ره كانيش ده پرسين: نه ري به رنامه كه ي خواتان گه ياند؟

ته نانه ت پيغه مبه رانيش پرسياريان لي ده كريت ده رباره ي گه ياندني په يامه كه ي خوا، هه مووان پرسياريان لي ده كريت!! به راستي نه وه ديمه نيكي زور گران و

١ - تفسير ابن كثير لسورة المائدة : ١٠٩ (٤١٠/٥ ط اولاد الشيخ) .

قورسه! رۆژ نزيك بوه ته وه و له سهر سهرى خهلكى راوه ستاوه، له ولاشه وه دۆزه خ ده ته پيښت و ده نالينيت و هاوار ده كات، پاشان شاي شاهان بانگى ئادهم ده كات و ده فهرمويت: ((أخرج بعث النار)) ههروهكو له پيشدا باسمان كرد، به جوانى پير له و وشانه بكه ره وه، سويند به خوا هيچ كه سيك ناتوانيت هه چهنده خواى گه وه نه و په پى رهوانبيژى و زمانپاراوى و پى به خشيبيت، كه به جوانى نه و مانا و واتانه وه كو خوى شى بكاته وه!!

ده ليم: له وكات و ساته ترسه دا و له وكات و ساته سامناكه دا... كه هيچ ده رايه كه نيه، هيچ روياريك نيه، هيچ دار و درهخت و خانويه كه نيه، ته نها زه وييه كى سپيه وه كو ئارديكى پاكي سپيه، هيچ تاوانيكي له سهر نه نجام نه دراوه، هيچ خوينيكي له سهر نه ريژراوه^١، هه موو خهلكى له نيو ئاره قهى خوياندا خنكاون!!

له وكات و ساته به سامه دا كۆمه ليك بانگ ده كرين بۆ ئه وهى خواى گه وه له ژيړ سيبه رى عهرشى خويدا بيانهيلىته وه، له رۆژيكد هيج سيبه ريك نيه ته نها سيبه رى خوا نه بيت! ئه وانه كيڻ؟

ئيمامى (بوخارى و موسليم)^٢ ريوايه تيان كردوه له فهرموده (ابو هريره) وه كه وا خو شه ويستى خوا ﷺ فهرمويه تى: ((سبعة يظلهم الله في ظله يوم لا ظل إلا ظله، إمام عادل...)) واته: ههوت جوړ كهس هه ن كه خوا ده يانخاته ژيړ سايه و سيبه رى خويه وه له و رۆژه دا كه هيچ سايه و سيبه ريك نيه جگه له سايه و سيبه رى نه و زاته: پيشه وايه كى دادپه روه...))

ته ماشاي پله و پايه ي فرمانره واي دادپه روه بكه، نه و فرمانره وايه كى كه ژيړ دهسته كهى خوى به ختیار ده كات و ژيړ دهسته كهى به هوى ئه وه وه ئاسوده و به ختیارن نه و نه و فرمانره وایانه له ژيړ سيبه رى عهرشى خوا دا ده بن.

١ - أخرجه الطبري في تفسيره لسورة ابراهيم : ٤٨، عن ابن مسعود أنه تلا هذا الآية (يوم تبدل الأرض غير الأرض والسموات ويرزوا لله الواحد القهار) قال: ((يجاء بأرض بيضاء كأنها سبيكة فضة، لم يسفك فيها دم، ولم يعمل عليها خطيئة)) والأثر صحيح.

٢ - أخرجه البخاري (٦٦٠) و مسلم (١٠٣١).

((وشاب نشأ فى عبادة ربه))، واته: لايكه كه له سهر خواپه رستى گه وړه بوييت...)) موژده بۆ تۆ كورپه شپرينه كه م... كچه به پريزه كه م... ئه ي نه و كه سه ي زال بويته به سهر نار ه زوه كانندا و به توندى ده ستت به دينه كه ي خۆته وه گرتوه هه روه كو نه وه ي بلّيت ناسكلت به دهسته وه گرتييت له نيو نه و فيتنه يانه دا، نه وا موژده بۆ تۆ نه گه ر به رده وام بيت له سهر نه و ره وشته جوانه تاكو ده گه يته خواكه ي خۆت.

((ورجل قلبه معلق بالمساجد)) واته: كه سيكه كه دلى په يوه ستي مزگه وت بييت...)).

له مزگه وت دهرده چييت له كاتيكا نه و تامه زړويه بگه پريته وه بۆ مزگه وته كه بۆ نه وه ي نويزه فره كه ي تر له مزگه وت بكات، ده يبييني دلى وه كو چرايه ك به بنمچى (سقف) ي مزگه وته كانه وه هه لواسراوه، هه ر به ته واو بوونى نويزه فره كه كان حه ز ده كات جاريكى تر بگه پريته وه بۆ مزگه وته كه.

((ورجلان تحابا فى الله اجتماعا عليه وتفرقا عليه)) واته: دوو كه س كه له بهر خوا يه كتريان خۆش بوييت و له سهر نه و بنچينه يه به يه ك گه يشتن، دواى دوور كه وتنه وه و جيا بونه وه شيان له يه كتر خۆشه ويستيان به رده وام بييت)) داوا له خوا ده كه م من و ئيوه له و كۆمه له بگي پريت، براى خۆشه ويستم... تۆ منت خۆش نه ويستوه ته نها له بهر خوا نه بييت و منيش — والله — ته نها له بهر خوا تۆم خۆشده وييت، له كاتيكا م من به هيچ شيوه يه ك ناتناسم به لام م من هه موو يه كتاپه رستيكم له سهر زه وييدا خۆش ده وييت له بهر خوا.

((ورجل طلبته امرأة ذات منصب وجمال فقال: إني أخاف الله ورجل تصدق...)) له ريوايه تيكي تر دا كه (مسلم) پيوايه تي كردوه: ((بصدقة فأخفاها — أخفى، حتى لا تعلم شماله ماتنفق يمينه))، واته: كه سيكه كه ئافره تيكي جوان و ناودار بانگى بكات، نه ويش بلّيت: به راستى م من له خوا ده ترسم، كه سيكه كه خه ير ده كات و ده يشاريته وه هه تا ده ستي راستى نازانييت ده ستي چه پى چى به خشيوه))

كابرايه كي دلسۆزه له كار ه كانيدا هيچ مه به ستيكى نيه ته نها ره زامه ندى خواى په روه ر دگار نه بييت، نه وه ش بزانه كه هيچ كي شه نيه نه گه ر به ئاشكرا چاكه و

صدقه بدهيت بۆ نه وهی خه لکی تر له پياوچاكان چاوت لی بکه ن، به لام ئه م کابرايه به شيوه يه کی صدقه ی داوه و شارديوه تيبه وه ته نانه ت کاتيک به دهستی راستی به خشيوه تی هه ولی داوه دهستی چه پی نه زانی ت.

((رجل ذكر الله خالياً ففاضت عيناه)) واته: كه سيكه به ته نهايی يادی خوا بکات و چاوه کانی ئه سرينيان لی بباريت)) گه وره یی و مه زنی خوات هيئا يه يادی خۆت، به ته نهايی و نه مجار چاوه کانت پر فرميسک بوو پاشان له ترسی خوادا دهستت به گريان کرد، پتغه مبه ری ئازيز ﷺ ده فره مويت: ((لا يلج النار رجل بكي من خشية الله حتى يعود اللبن في الضرع)) واته: هه رگيز كه سيك ناچي ته ناو ئاگره وه له ترسی خوادا گريا بيت، تاوه كو بۆ جاريکی تر شیر نه گه پتته وه گوانی ئازره له وه)) خودايه ئيمه و ئيوه بگيريت له و كه سانه ی كه له ترسی نه ودا ده گرین و له بهر مه زنی و گه وره یی نه و ده گرین، هه ر خۆی پشت و په نامانه و توانای به سه ر هه موو شتيكدا هه يه.

پرسیارتك ليره دا هه يه، ئايا جگه له وانه خه لکی تر له سيته ری عه رشی خوادا ده ميته وه؟ وه لامه كه: به لی..

پتغه مبه ری خوا ﷺ ده فره مويت هه ره كو له (صحيح مسلم)^٢ دا هاتوه له فره مووده ی (ابوهريره) وه: ((إن الله يقول يوم القيامة: أين المتحابون بجلالي؟ اليوم أظلم في ظلي يوم لا ظل إلا ظلي)) واته: به راستی خواي بالادهست له رۆژی قيامه تدا ده فره مويت: کوان نه وانه ی كه يه کتريان له بهر خاتری من خۆش ده ويست؟ نه مړو من ده يانخه مه ژير سيته ری خۆمه وه له رۆژيکدا كه هيچ سيته ريك نيه جگه له سيته ری من))..

به راستی نه و خۆشه ويستيه ته نها له پيناوی خوادايه .
ئا به و شيوه يه بانگ له خۆشه ويستان ده کات نه وانه ی ته نها له بهر خوا يه کيان خۆشويستوه و به و موژده گه وره يه موژده يان پی ده دات.

١ - أخرجه أحمد (٥٠٥/٢) ، والترمذي (٢٣١١) وقال : ((هذا حديث حسن صحيح) ، والنسائي (١٢/٦) وصححه الألباني في (صحيح الجامع) (٧٧٧٨) من حديث أبي هريرة .
٢ - أخرجه مسلم (٢٥٦٦) .

ههروهه كه سيك خه لكی تر له تهنگانه دا دهرباز بكات، ههروهه كو له (صحيح مسلم)^١ دا هاتوه له فهرموودهيه كي دوور و دريژ كه (ابو اليسر) ريوايه تي كرده كه وا خوشه ويست ﷺ فهرمويه تي: ((من أنظر معسراً، أو وضع عنه، أظله الله في ظله)). واته: ههركه سيك ماوهي به قهرزاريك دا، يان دهستبه رداري (قهرزه كه ي) بوو، نه وا خواي گه وره ده يخاته سايه و سيپه ري خوځيه وه)).

كابرايه كه هه ندي پاره ي پي ده دهيت و نه ويش ناتوانيټ بيگيرپټه وه، نه وا موټه تي بدهيه به بي سوو و زياته و پټي بلټي: براكه م گوځي مه دهيه، به پشتيواني خوا هه ركاتي بوټ كرا و له سهرت سووك و ناسان بوو نه وا پاره كه م بو بگيرپه وه، به شيوه يه كي جوان، به نه رم و نياني و رازيبوون، به بي منه ت و گرځي و هه ست بريندار كردن و نازاره وه، نه گه ر ده ته ويټ له وه زياتر و مه زنتر و گه وره تر بزانيټ نه وا به و كابرايه ي كه ناتوانيټ قهرزه كه ت بداته وه بلټي: برو گهر دنت نازاد بيت ته نها له بهر خوا...

دلنيا به نه وا ريژ و حورمه ت به شيوه يه كه ده بيت كه وا خواي گه وره له سيپه ري عهرشه كه ي خوځيدا بته يټلټه وه له روژيكا جگه له سيپه ري نه و هيچ سيپه ريكي تر نيه .. نه ي نه و كه سه ي يارمه تي خه لكی ليقه و ماوانت داوه و گهر دني نه و انت نازاد كرده ...

به لي.. ديمه نيكه دل كا ن نارام و هتورده كاته وه له ناوه راستي نه و كارده سات و ترس و سامناكييه دا...

نه مجار حيساب و لپرسينه وه ده ست پي ده كات، نه وه ش باش بزانه كه وا ديمه ن و كاتي حيساب و لپرسينه وه گرانترين و دروارترين ديمه نه كاني قيامه ته، نه مجار نمايش ده ست پي ده كات له بهر ده ستي خوا دا و پاشان نامه ي كرده وه كان دابه ش ده كريت.

ئيمامي (بوخاري و موسليم)^١ ريوايه تيان كړدوه له فهرمووده دايكي نيماندارانه وه (عائيشه) كهوا پيغه مبهري خوا^٢ فهرموويه تي: ((من حوسب يوم القيامة عذب)) فقلت: أليس قد قال الله: ((فأما من أوتي كتابه بيمينه (٧) فسوف يحاسب حساباً يسيراً (٨))) فقال: ((ليس ذاك الحساب، إنما ذاك العرض، من نوقش الحساب يوم القيامة عذب)) واته: ههركه سيك له روژي قيامه تدا لپرسينه وه داي له گه ل كرا نهوا سزا ده دريت، عائيشه فهرمووي: ئايا خواي گوره نه يفه رمووه: ((فسوف يحاسب حساباً يسيراً)) واته: ئيتي پرسينه وه يه كي سووك و ئاساني له گه لدا ده كريت، پاشان پاداش وهر نه گري و خرابه كانيشي نه بووردي)) پيغه مبهري خوا^٣ فهرمووي: نه وه لپرسينه وه نيبه به لكو نه وه ته نها پيشانداني نامه ي كرده وه كانه، به لام ههركه سي موناقه شه ي لپرسينه وه داي له گه لدا بكريت له روژي قيامه تدا نهوا سزا ده دريت)).

ههروه ها ئيمامي (بوخاري و موسليم)^٢ ريوايه تيان كړدوه له فهرمووده داي (عدي كوري حاتم) هوه كهوا خوښه ويست ^٤ فهرموويه تي: ((ما منكم أحد إلا سيكلمه ربه ليس بينه وبينه ترجمان، فينظر أيمن منه فلا يرى إلا ما قدم، وينظر أشأم منه فلا يرى إلا ما قدم، وينظر بين يديه فلا يرى إلا النار تلقاء وجهه، فاتقوا النار ولو بشق تمرة)) واته: هيچ كه سيك له نيوه نيبه ئيلا خواي په روه ردگار قسه ي له گه لدا ده كات كه به هيچ شيوه يه ك وهر گيپر (ترجمان) له نيوانياندا نيبه، كاتي ته ماشاي لاي راستي خوي ده كات هيچ نابيني ته نها كرده وه كاني خوي نه بيت، ته ماشاي لاي چه پي خوي ده كات هيچ نابيني ته نها كرده وه كاني خوي نه بيت، ته ماشاي به رده ست و به رده مي خوي ده كات ته نها ئاگر ده بيني، بويه خوتان له ئاگر بپاريژن نه گره به له ته خورمايه كيش بيت)).

پيش نه وه داي لپرسينه وه (حيساب) ده ست پي بكات كومه ليك له ئومه ته كه ي (محمد المصطفى) ^٥ بانگ ده كرين بؤ نه وه داي به بي لپرسينه وه (حيساب) و نازار و

١ - أخرجه البخاري (٦٥٣٦) و مسلم (٢٨٧٦) .

٢ - أخرجه البخاري (٦٥٣٩) و مسلم (٦٧/١٠١٦) .

سزا بږونه به هه شته وه، كۆمه لئيك هه ن له م ئوممه ته نمايش ناكړين و ليپرسينه وديان
له گه لدا ناكړيت له بهر ده ستي په روه ردگاردا؟ هه ر له زه وي مه حشه روه بهر و
به هه شت به بئ ليپرسينه وه و به بئ سزا ده پون؟ ئه وانه كيڼ؟ له به شي داهاتوو
ئه وانه دهناسين انشاء الله.

ديمهن و باسي ليپرسينه وه و حيساب

له به شي رابوردودا له و كات و ساته ترسناكه دا راوه ستاين كاتيک هه موو
مروفايه تي كرده كړيته وه، به لكو هه موو دروستكراوه كان له جنوكه و مروفا و بالنده و
درنده كان و هه موو دروستكراوه كان، هه روه كو خوي گه وره ده فهرمويت: ﴿وَإِذَا
الْوُحُوشُ حُشِرَتْ﴾ التكوير: ٥، واته: كاتي گيانله به راني كيوي كوكراوه وه، پاش نه وه
كه له ترسي يه كتر نه يان نه ويرا به يه كه وه بژين چونكه نه و روژه نه وه نده سه خته
نه وانيش خويان له بير نه چيته وه و دوژمنايه تيان ناميتي)).

هه موو دروستكراوه كان زيندووكراوه وه و كوكراوه وه.. هه موو خه لكي
زيندووكراوه و كوكراوه وه.. له گوپه پاني مه حشه ردا راوه ستان و روژه له سهر
سهر يان نزيك كراوه ته وه به نه نده زي يه ك ميل. پيغه مبه وري خوا ﷺ فهرموويه تي
هه روه كو نيمامي (مسلم) ريوايه تي كرده: ((يؤتى بجهنم يومئذ لها سبعون ألف
زمام، مع كل زمام سبعون ألف ملك يجرونها)) واته: له و روژه دا دوزه خ ده هيتريت
حه فتا هه زار جله وي هه يه، له گهل هه ر جله ويكدا هه فتا هه زار فريشته هه ن
رايده كيشن)).

ئاگريش له بهر په ستي و تووپه يي خوي په روه رديگار هاوار ده كات و ده ناليتيت،
هه موو پيغه مبه ران - له پاش شه فاعه تي پيغه مبه ري نه كره م ﷺ يو نه وه ي خوي
گه وره داوه ري خو ي به سهر خه لكيدا بدات - ده لئين: ((اللهم سلم سلم)) واته:
خودايه... بمانپاريژه بمانپاريژه)) به لكو هه موان به نه نده زي تاوان و
كرده وه كانيان نوقمي ثاره قه ي خويان بوونه، له وكات و ساته ترسناكه دا، له وكات و
ساته توقينه رده دا كاتيک خوي گه وره ديت، هاتنيك شايسته ي گه وره يي و مه زني
نه و بيت.

خوای گه وړه ده فهرمویت: ﴿وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا﴾ (الفجر: ٢٢) واته: له و پوژدها په وړه دگارت هات به هاتنیک شیاوی خوای بیت و فریشته کانیش له گالی ریز ریز...)).

خوای گه وړه ده فهرمویت: ﴿هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلَلٍ مِنَ الْغَمَامِ وَالْمَلَائِكَةُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ (البقرة: ٢١٠) واته: ناخو په پړه وانی شه یان جگه له مه له روژی قیامه تدا خوای گه وړه له په له ه وړیکی سپیدا بیت لایان و داوهریایان بکا، فریشته کانیش به ریز ناماده بین بو تیپه رانی برپاره کانی خوا، دانگایشیان بپرته وړه و بنیردرین بو دوزخ، ده بی به ده رله مه چاوه پوانی چی بن؟ نه وساش نه نجامی ه موو کاری بپنرته وړه لای خوای گه وړه و به دانگه رانه داوهریایان بکات...))

خوای گه وړه دیت به شیوه یه ک شایسته ی گه وړه یی و مه زنی خوای بیت، نه وده ش بزانه ه موو نه وده ی که به می شک و بیر و خه یالتدا دیت نه و خوای گه وړه جیا وازه له وده، له و کات و ساته پر ترس و سامه دا خوای په وړه دگار بانگ ده کات و مؤله ت ده داته کومه له که سیکی ریزدار له نوممه تی پیغه مبه ری خوشه ویست ﷺ راسته وخو و به بی لیپرسینه وده پړونه به ه شته وده به بی هیچ جوره سزایه ک!

جا پیش نه وده ی باسی نه و دیمه نه ترسناکه بکه ین له دیمه نه کانی روژی قیامت، ده لیم: له سایه ی نه و ترسه دا و له سایه ی نه و ه موو سام و بیمه دا، کومه لیک له نوممه ته که ی خوشه ویستی خوا ﷺ راسته وخو ده پړونه به ه شته وده به بی لیپرسینه وده نه و کومه له له و شوین و جیگا ترسناکه دا راناو هستن بو نه وده ی له بهر دهستی خوای گه وړه دا لیپرسینه وده یان له گه لدا بکریت به لکو نه له و کاته دا و نه له ناگردا سزا نادرین و توشی هیچ نارمه حه تییه ک نابن به لکو راسته وخو به وده به ه شت ده پړن به بی لیپرسینه وده و به بی هیچ سزایه کی پیشین!! نایا نه و کومه له به خته وده کین؟

وه لامي نه و پرسیاره لای خوشه ویستی خواجه ﷺ، له فهرمووده یه کدا هاتوه که نیمامی (بوخاری و موسلیم)^١ ریوایه تیان کردوه له فهرمووده ی (ابن عباس) ه وده

ده لئيت: خوښه ويست ﷺ فەر موو يه تي: ((عرضت عليّ الأمم)) واته: نوممه ته كان خړانه به رچاوم)) نه م نمايشه كه ي رووي داوه؟

ثيمامي (الترمذي)^١ ريوايه تي كړوه - جگه له هه ردوو كتيبي (صحيح) نه هاتوه - كه وا نه م نمايشه شه وي (نيسرا و ميعراج) بوه.. ((عرضت عليّ الأمم، فرأيت النبي ومعه الرهيط، والنبي ومعه الرجل والرجلان، والنبي ليس معه أحد)) واته: نوممه ته كان خړانه به رچاوم، ده بينم پيغه مبه ر هه يه كومه له كه سيكي كه مي له كه لدايه، پيغه مبه ر هه يه ته نها پياويك يان دوو پياوي له كه لدايه، پيغه مبه ر هه يه كه سي له كه لدا نيه)).

واته: پيغه مبه ري خوا ﷺ هه موو نوممه ته كاني بيني له كاتي كدا به ره و به هه شت ده روشت، بهينه پيش چاوي خوت نوممه تيك له نوممه ته كان خواي به به زه يي پيغه مبه ريكي له پيغه مبه ره به ريژه كاني بو ره وانه كړوون، كه چي له و نوممه ته زور و گوره يه ته نها چنډ كه سيكي كه م ثيمان يان به و پيغه مبه ره به ريژه هيناوه كه خواي گوره ره وانه ي كړوه و ژماره يان نه گه يشتو ته ده كه س، چونكه وشه ي (الرهط) له زماني عه ره بيدا به كومه له كه سيك ده گوتريت ژماره يان نه گاته ده كه س، نه و نوممه ته هه مووي ده چي ته دوزه خوه، له ولاشه وه نه و پيغه مبه ره و نه و چنډ هاوه له كه مي له كه ليدان به ره و به هه شت ده روون، نه وانه ي كه باوه پريان به خوا و پيغه مبه ره كه ي هيناوه.

نه مجار خوښه ويسته كه م ﷺ ده لئيت: ((إذ رفع سواد عظيم، فظننت أنهم أمّتي)) واته: ثينجا خه لككي زورم پيشان درا، گومانم كړد كه نوممه ته كه ي من بن)).

پيغه مبه ري خوا ﷺ كومه له كه سيكي زور و ده سته يه كي مه زن ده بيني به ره و به هه شت ده روون خوښه ويستي خوا ﷺ واي زاني نه وه نوممه ته كه ي نه وه، ده فهرمويت: ((ف قيل لي: هذا موسى وقومه)) واته: پيم وترا: نه مه موسا و قه ومه كه يه تي)) له وانه ي كه باوه پريان به خوا و پيغه مبه ر موسا هيناوه، نه مه ش

١ - الترمذي باب (١٦) (٢٤٤٦) وقال: حديث حسن صحيح، وصححه الشيخ الألباني هناك.

ريزيكي گوره و جبي شانازيه بو پيغه مبر موسا — على نبينا وعليه افضل الصلاة والسلام — كه واته نوممه ته كي (موحه ممد عليه السلام) له كوين؟ كوان نوممه ته پيروزه كي (موحه ممد عليه السلام) به ريز و خوشه ويست عليه السلام؟ پيغه مبري خوا عليه السلام ده فهرمويت: ((ولكن انظر الى الأفق، فنظرت، فإذا سواد عظيم، فقيل لي: انظر الى الأفق الآخر، فإذا سواد عظيم، فقيل لي: هذه أمتك، ومعهم سبعون ألفاً يدخلون الجنة بغير حساب ولا عذاب)) واته: به لام ته ماشاي ناسو بكه، منيش ته ماشام كرد، بينيم كومه ليكي مزن و ده سته يه كي زورتر به ره و به هشت ده پون، ديسان فهرمويان: ته ماشاي ناسويه كي تر بكه، منيش كومه ليكي گوره تر و ده سته يه كي فراوانترم بيني، فهرمويان: نه وه نوممه ته كه ته، حه فتا هه زار كه سيان له گه لدايه به بي ليپرسينه وه و به بي سزا ده چنه به هشته وه)).

حه ز ده كه م ليړه دا له گه ل نه و كومه له كه سدا راوه ستين و پاشان ده گه پيښه وه بو ته واو كردني فهرمووده كه، چونكه به راستي نه مه فهرمووده يه كي جوان و به ريزه. كه و ابو نه وانه كين؟ خوشه ويست عليه السلام ده فهرمويت: ((هذه أمتك، ومعهم سبعون ألفاً يدخلون الجنة بغير حساب ولا عذاب))

له پيوايه تيكي تر دا كه له هه ردو كتيبي (صحيح) دا هاتوه، له فهرمووده ي (ابو هريره) وه كه وا خوشه ويست عليه السلام فهرموويه تي: ((يدخل الجنة من أمتي زمرة هم سبعون ألفاً، تضئ وجوههم إضاءة القمر ليلة البدر)) واته: كومه ليك له نوممه ته كه م ده چنه به هشته وه كه ژماره يان حه فتا هه زار كه سه، روخسار و دهمو چاويان وه كو مانگي چواره ده دره وشيته وه)).

نه ي خورايه نيته و هه موو موسلمانان بگيړه له وانه به فزل و به زه ي و ميه ره باني خوت.... نه ي ميه ره بانترين كه سي ميه ره بانه كان.

له پيوايه تيكي تر دا كه له (مسند أحمد) دا هاتوه به سته ديكي (صحيح) به

١ - أخرجه البخاري (٥٨١١) و (٦٥٤٢) و مسلم (٢١٦، ٢١٧).

٢ - أخرجه أحمد (٣٥٩/٢) و جود إسناده الحافظ في (الفتح) (٤١٨/١١) و صححه الشيخ الألباني في (الصحيحة) (١٤٨٤).

هوې چهند (شواهد) يکه وه له فهرمووده ي (أبو هريره) وه که وا پيغه مبهري خواص
 فهرموويه تي: ((سألت ربي عز وجل، فوعدني أن يدخل الجنة من أمتي سبعون ألفاً
 على صورة القمر ليلة البدر، فاستزدت فزادني مع كل ألف سبعين ألفاً)) واته: داوام
 کرد له خواي بالاده ست و کارزان ئه ویش به ليني پيدام که حه فتا هه زار که س له
 نوممه ته که م بخانه به هه شته وه له سهر شينو ه مانگي چوارده، داوام کرد خواي
 که وره زياترم پي ببه خشيت ئه ویش ئه و ژماره يه ي زياد کرد و له گه ل هه ر
 هه زار يکدا حه فتا هه زار که س)).

من واه زاتم ئه گه ر ئه و حه فتا هه زاره ليکداني له گه ل هه ر هه زار يکدا بکه ين ئه و
 ژماره که که م ده بيت له چاو نوممه ته که ي (موحه ممد) دا به لام پيغه مبهري
 خواص به وه وه نه وه ستا و به لکو داواي زياتر و زور تری کرد ته ماشاي ئه و موژده يه
 بکه که خو شه ويست موژده ي پي داوين، بو ئه وه ي شانازی به و خو شه ويسته وه
 بکه يت و سهرت بلند بکه يته وه، تا له گه ل ئه ستيره ي جه وزادا ململاني بکات،
 چونکه تو يه کيکي له يه کتاپه رستان.. تو که سيکي له شويکته وتواني پيغه مبهري
 خواص، ئه وه ش بزانه که خو دانه پال ئه م دينه و هه لگرتني ئه م دينه چهند
 پيويستي و داواکاريه ي خوي هه يه، چونکه چوونه سهر ئه م دينه ته نها به وشه
 نابيت، هه رگيز شتي و نابيت، به لکو به و ته و باوه ره ينان و کرده وه ده بيت،
 تاوه کو ئه و پله و پايه و ريژه به ده ست به يني، هه رگيز سست مبه و واز له
 کرده وه به يني و ته نها به و خو دانه پال ئيسلام و به و ريژ و پايه يه دلخوش بيت،
 چونکه به راستي ئه وه به هه له تيگه يشتنه له و موژدانه که پيغه مبهري خواص
 موژده ي پي داوين ئه و که سه ي که هه رگيز له خو وه قسه ناکات، که سي ريژدار
 چهند ريژي ليکريت ئه و خو شه ويستي و ريژي زياتر بو تو ده بيت، به لام که سي بي
 ريژ ئه گه ر ريژي لي بگريت ئه و له خوي دهرده چيت و فيز په يدا ده کات، ولا حول
 ولا قوه الا بالله.

هه روه کو شاعير فهرموويه تي:

إذا أنتم أكرمت الكريم ملكته وإذا أنت أكرمت اللئيم تمردا

نوممه ته كه ي پيغه مبهري نازدار ﷺ ته وړيز و پله و پايه ي به ده ست نه هيتاوه
ته نها له رنگاي يه كتاپه رستي و شوينكه وتني ريبازه كه ي خوښه ويستي
پاستگوره ﷺ نه بيت، نه وه ته نها هيو و ناوات نيه، چونكه شوينكه وتني دين به
هيو و ناوات و خورازاندنه وه نيه به لكو به وه ي كه له دله كاندا جيگر بوه و ته و
كرده وه كان ته و راستيانه ده سه لمين، هر كه سي و ته ي چاكي گوت و كرده وه ي
چاكي ته نجام دا ته وا لتي ودرده گيرت، هر كه سي و ته ي چاكي گوت و كرده وه ي
خراپي ته نجام دا ته وا لتي ودرنا گيرت.

به جواني بير له و ته شيرينه ي پيغه مبهري نازيز ﷺ بكه ره وه، هر وه كو له
(مسند أحمد) و (سنن الترمذي) و (سنن ابن ماجه) دا هاتوه له فهرمووده ي (أبو
أمامه) وه كه وا خوښه ويست ﷺ فهرموويه تي: ((وعدني ربي أن يدخل الجنة من
أمتي سبعين ألفاً لا حساب عليهم ولا عذاب مع كل ألف سبعون ألفاً، وثلاث حثيات
من حثيات ربي)) واته: خواي گه وره به ليني پيدام كه حه فتا هزار كه س له
نوممه ته كه م بخاته به هه شته وه به بي ليرسي نه وه و سزا له گه ل هر هزار كدا
حه فتا هزار كه س، له گه ل سي چنگ (مشت) له مشتي په روه دگارم))^١.

له پيوايه تيكي تر دا كه (ابن حبان و الطبراني)^٢ ريوايه تيان كړدوه له فهرمووده ي
(عنه ي كوري عبد السلمي) كه وا پيغه مبهري نازيز ﷺ فهرموويه تي: ((ثم يتبع كل
ألف بسبعين ألفاً، ثم يحثي بكفه ثلاث حثيات)) واته: ته مجار هر هزارك حه فتا
هزار كه س شوينيان ده كه ون، پاشان خواي گه وره به ده ستي خوي سي مشت
ده كاته به هه شته وه)) له و كاته دا عومره ي كوري خه تتاب پر به دهم فهرمووي: الله
أكبر... چونكه نه به ته واوي له ماناي فهرمووده كه گه يشتبوو، مانا كه ي چييه؟

١ - أخرجه أحمد (٢٥٠/٥ ، ٢٦٨) والترمذي باب (١٢) (٢٤٣٧) وقال : حديث حسن غريب ، وابن ماجه (٤٢٨٦) وابن حبان (٧٢٤٦) وابن أبي شيبة في (مصنفه) (٢١٧١٤) والطبراني في (الكبير) (١١٠/٨) ، وصححه الشيخ الألباني في (الصحيحة) (٢١٧٩) (٢١٢/٥) و (صحيح الجامع) (٧١١١) و (المشكاة) (٥٥٥٦) .

٢ - زهركه شي پيوايه له گه ل هر حه فتا هزار كه س سي مشتي په روه دگار شه فاعه ت ده يانگريته وه -
وه رگير.

٣ - أخرجه ابن حبان (٧٢٤٧) والطبراني في (الكبير) (١٢٦/١٧) (٢١٢) و (الأوسط) (١٢٦/١) (٤٠٢) و
(مسند الشاميين) (١٠٤/٤) (٢٨٦٠) وقال الشيخ شعيب في تحقيق ابن حبان (صحيح لغيره) .

ناتوانم به ته واوي ماناي فەرمووده که روون بکه مه وه ته نها به فەرمووده يه کی پیغه مبهري نازيز ﷺ نه بیټ، هه روه کو له فەرمووده يه کی دريژي (ابو سعيد الخدري) يه وه هاتوه - له پاشاندا باسي ده که م انشاء الله کاتيک باسي سيرات (صراط) ده که م - پیغه مبهري نازيز ﷺ پرسياي سيرات (الصراط) ي لي ده که ن، ده فەرمويت: ((دحض مزلة، فيه خطا طيف و کلا لیب و حسک)) واته: پرديکی لوسه و جی پیخليسکاني و تياچوونه و قولاپ و شتي له ناکاو فراندني به سهره وه يه)) جیگایه که که پی له سهر ده سوړيت و خوی پی ناگيريت ته نها ئه و که سانه نه بیټ که خوی گهره پی دامه زراو ده کات، نه ی خودايه پیمان له سهر سيرات (الصراط) دامه زراو بکه .

پیغه مبهري نازيز ﷺ ده فەرمويت: ((فيمر المؤمنون، كطرف العين، وكالبرق، وكالريح، وكالطير، وكأجاويد الخيل والركاب، فجاج مُسَلَّمٌ، ومخدوش مرسل، ومكدوس في نار جهنم)) واته: ئيمانداران تیده په پڼ وه کو چاوتروکان و وه کو بروسکه (تريشقه) و وه کو با و وه کو بالنده و وه کو چاکترین ته سپ و وه کو و شتر، که سي وا هه يه به سه لامه تي رزگاري ده بیټ و که سي واش هه يه به زه حمه ت و زامداري رزگاري ده بیټ و که سي واش هه يه فری ده دريټه ناو دوزه خه وه)).

پاشان پیغه مبهري نازيز ﷺ باسي شه فاعه تي ئيمانداراني کرد، نه وانه ی که خوی په روه ردگار رزگاري کردون بۆ براکانيان، نه وانه ی که له سهر پردی سيرات (الصراط) که وتنه خواره وه، ده لټن: ((ربنا! كانوا يصومون معنا ويصلون ويحجون. فيقال لهم: أخرجوا من عرفتم. فتحرم صورهم على النار. فيخرجون خلقا كثيرا قد أخذت النار إلى نصف ساقيه وإلى ركبتيه. ثم يقولون: ربنا! ما بقي فيها أحد ممن أمرتنا به. فيقول: ارجعوا. فمن وجدتم في قلبه مثقال دينار من خير فأخرجوه. فيخرجون خلقا كثيرا. ثم يقولون: ربنا! لم نذر فيها أحدا ممن أمرتنا. ثم يقول: ارجعوا. فمن وجدتم في قلبه مثقال نصف دينار من خير فأخرجوه. فيخرجون خلقا كثيرا. ثم يقولون: ربنا! لم نذر فيها ممن أمرتنا أحدا. ثم يقول: ارجعوا. فمن وجدتم

في قلبه مثقال ذرة من خير فأخرجوه. فيخرجون خلقا كثيرا، ثم يقولون: ربنا! لم نذر فيها خيرا". فيقول الله عز وجل: شفعت الملائكة وشفع النبيون وشفع المؤمنون. ولم يبق إلا أرحم الراحمين. فيقبض قبضة من النار، (ثم يحشي ربي بكفه ثلاث حثيات) فيخرج منها قوما لم يعملوا خيرا قط. قد عادوا حمما. فيلقيهم في نهر في أفواه الجنة، يقال له نهر الحياة. فيخرجون كما تخرج الحبة في حميل السيل. ألا ترونها تكون إلى الحجر أو إلى الشجر. ما يكون إلى الشمس أصيفر وأخضر. وما يكون منها إلى الظل يكون أبيض؟" فقالوا: يا رسول الله! كأنك كنت ترعى بالبادية. قال "فيخرجون كاللؤلؤ في رقابهم الخواتم...)) الحديث. واته: ده لئين: په روه ردگار! ته وانه له گه ل ټيمه دا روژوويان ده گرت و نوژيان ده كرد و حه جيان ده كرد، پټيان ده گورتيت: ته وانه ى كه ټيوه ده يانناسن ده ريانبهينن، بويه روخسار و ديمه نيان له ټاگر حه رام ده بيت، خه لكىكى زور ده رده كه ن كه ټاگر تاكو هه رډو پټى يان تا نه ژتوى سوتاندوون، ته مجار ده لئين: په روه ردگارمان! هېچ كه سيكى له وانه ى كه فهرمانت پى كردووين تيدا نه ما، ته وېش ده لئت: بگه پښه وه ته وه ى به ته ندازه ى مسقاله ديناريك چا كه ى له دلدايه ده ريانبهينن، بويه خه لكىكى زور ده رده هينن، ته مجار ده لئين: په روه ردگارمان! هېچ كه سيكمان به جى نه هيت ته وانه ى فهرمانت پى كردين، ته مجار ده لئت: بگه پښه وه ته وه ى به ته ندازه ى نيو مسقاله دينار چا كه ى له دلدايه ده ريانبهينن، بويه خه لكىكى زور ده رده هينن، ته مجار ده لئين: په روه ردگارمان! هېچ كه سيكمان به جى نه هيت ته وانه ى فهرمانت پى كردين، ته مجار ده لئت: بگه پښه وه ته وه ى به ته ندازه ى مسقاله زه پرده يه ك چا كه ى له دلدايه ده ريانبهينن، بويه خه لكىكى زور ده رده هينن، ته مجار ده لئين: په روه ردگارمان! هېچ چا كه يه كمان تيدا به جى نه هيت ته وانه ى خواى گه وړه ده لئت: فريشته كان شه فاعه تيان كرد و پيغه مبيه ران شه فاعه تيان كرد و ټيمانداران شه فاعه تيان كرد هېچ كه سيك نه ماوه ته نها ميه ربه بانترين كه سى ميه ربه بانه كان نه بيت، خواى گه وړه به مشتي خوى مشتيك ددات له ټاگر، (ته مه ش مه به ستى فهرمووده كه يه كه باسمان كرد (ثم يحشي ربي بكفه ثلاث حثيات)) خواى گه وړه به مشتي خوى

مشتيک ددهات له ټاگر خه لکيک له ټاگر دهرده ميټي که هرگيز چا که يان نه کرده و سوتاوڼ، ده يانها ويزيټه ناو روباړيک له بهردهم به هه شتدا پيټي ده گوتريټ: روباړي ژيان نه وانيش سهوز دهنه وه هه روه کو توويک له ليتي لافاودا سهوز ده بيت، ټايا ناييښن له سهر بهر د يان له سهر دار، نه وه ي له بهر خوړه زهرده يان سهوزه، نه وه شي له بهر سينبه ردا بيت سپييه؟ وتيان: نه ي پيغه مبهري خواښه ده ليټي تو له وده شته دا شوانيت کرده؟ پيغه مبهري خواښه فهرمووي: نه وانيش دهرده چن له سهر شيوه ي مرواري...) تاکوټايي فهرمووده که.

له گه ل مندا جاريکي تر بگه پيوه بو فهرمووده که: ((ثم يحثي ربي بكفه ثلاث حثيات)) به هيچ شتيک نايچوټين و نايشوبهټين و په کيناخه ين، دلنبايه نه وه ي که به بير و هوشي تو دا هاتوه خواي گه وره له وه جياوازه، من سويند ده خوم به خواي گه وره که هيچ که سيک نه ندازه ي مشتي ده ستي خواي ميه ربه يان نازانيت ته نها خوي نه بيت. ((ثم يحثي ربي بكفه ثلاث حثيات)) عومري کورپي خه تتاب فهرمووي: الله اکبر، پيغه مبهري خواښه فهرمووي: ((وإن السبعين ألفاً الأول يشفعهم الله في آبائهم، و أمهاتهم، وعشائرهم، وإني لأرجو أن تكون أمتي أدنى الحثوات الأواخر)) واته: يه که مين حه فتا هه زار شه فاعه ت بو باوک و دايک و عه شيره ته که يان ده که ن، من تکام وايه که نوممه ته که م دواين مشت بيانگريټه وه))

براکانم... نه و موژده يانه هرگيز دله کانمان پر له زاتکردن و نه ترسان به رانبر به خواي گه وره ناکات، به لکو دله کانمان پر له تکاکردن و پارانه وه ده کات به رانبر به خواي گه وره، من و ده زانم هر به ريزيک نه و موژدانه ببيسيټ نه و خوشه ويستي خوا و پيغه مبهري که ي ښه له دلدا بته وټر و زياتر ده بيت، له هه مان کاتدا ترس و بيمي زياتر ده بيت، نه مه که سي به ريزه هه ست به نرخ و به هاي نه و خوډانه پاله ده کات، هه ندي که س واده زانن نه م فهرموودانه دهرگاي به هه شت ده که نه وه هه رکي بو خوي!! نا به و شيوه و به هه مان گوفتار! پاکی و بيگهردي بو خواي گه وره... کي نه و فزل و پايه يه به ده ست ده ميټي؟ نه وه نوممه تي نه و پيغه مبهريه ښه که خوايان به ته نها زاني و شايه تيان دا که هيچ خوايه ک نبييه ته نها (الله) نه بيت و (موحه ممد) نيردراو و پيغه مبهري نه وه ښه، به لکو نه وانه نويزيان ده کرد به

به لگه ی فرموده که ی (ابو سعید الخدری) که ده فرمویت: ((کانوا یصومون معنا ویصلون ویحجون)) به لام مرؤفایه تی بیتهزی و لاواز بوونی تیدایه، سهیر له وه دایه هندی له نوسه رانمان ده لئین: ئه فرمودانه ده رگاکانی به ههشت ده که نه وه و دلی خه لکی پر له سستی و ته وه زه لی ده کات!! به لام من ده لئیم: به لکو دلی خه لکی پر له تکاردن و باوه پر ده کات ئه وه ش بزانه هه رچه نده بکه ویته ناو تاوانه وه و توشی ئه وه له بییت، هه رچه نده درکی سه ریچی کراسه که ی تو ی ده گرت و رایده کیشا ئه وه هه رگیز بی هیوا و بی ئومید مه به، ته نها ئه وه ت له سه ره که واز له و تاوانه به یئیت و پیته کانت له سه ره ئه و درک و داله به رز بکه یته وه، ته نها ئه وه ت له سه ره به فرمیسکی ته و به و گه پانه وه و په شیمانی جل و به رگه که ت بشو یته وه، بکه پیته وه بو لای خوا و کاری چاکه بکه ییت، دیسان په شیمانی نو ی بکه ره وه له تاوان و سه ریچییه کان، له به ر ده سستی خوی گه ورده دا، له کاتی کدا دلنیا بییت و باوه پی به وت هه بییت که وا خوی گه وره خو ش حال ده بییت به گه پانه وه و ته و به که ت له کاتی کدا ئه و زور ده و له مه نده و پیویستی به هیه که سی ک نییه، ئه وه مانای ته وای فرموده که یه، به لام ته نها پشت به سستین به رحمه تی خوا و به هیه شیوه یه ک کار نه که یین و ته وه زه ل بین ئه وه پیی ده لئین (التواکل) ئه و نا بییت، به لام کار ده که ییت و پشت به رحمه تی خوی خو مان ده به سستین و باوه پی به ومان پیی هه بییت، له هه ردوو کتیبی (الصحيح) دا هاتوه له فرموده ی (ابوهریره) وه که وا خو شه ویست ﷺ فرموویه تی: ((لن يدخل أحداً منكم عمله الجنة)) قالوا: ولا أنت يا رسول الله؟ قال: ((ولا أنا، إلا أن يتغمدني الله بفضل ورحمة)) واته: هیه که سی ک کرده وه کانی خو ی نایب اته به ههشت، وتیان: ته نانه ت تویش ئه ی پیغه مبه ری خوا ﷺ؟ فرمووی: ته نانه ت منیش، مه گه ر خوا به میهره بانی و فه زلی خو ی بمپوشیت)).

جا ئیمه کار ده که یین، فرمانه کانی خوی خو مان جی به جی ده که یین، واز له قه ده غه کراوه کانی ده هینین، له سه ر سنوره کانی راده وه سستین و نایبه زینین، شوینی خو شه ویستی خوا ده که وین ﷺ، خو شه ویستی راستی ئه وه یه که شوینی

خوښه ويسته كه ت بكه ويت، خواي گه وره ده فهرمويت: ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ (آل عمران: ٣١) واته: نه ي پيغه مبهري ﷺ پييان بلي: نه گهر نيوه خواتان خوښ نه وي و نه تانه وي لي ي نزيك بېنه وه، ده بي په پره وي له شريعت و بهرنامه كهي من بكه ن نه وسا خوايش نيوه ي خوښ ده وي و له هله و گوناوه كانيشتان خوښ نه بيت، چونكه نه و خوايه زور چارپوښيكار و زورديش دلوفان و ميه ره بانه))

پاستي فهرمووه شاعير كه ده ليت:

من يدعي حب النبي ولم يفد من هديه فسفاهة وهراء
فالحب أول شرطه وفروضه إن كان صدقاً: طاعة و وفاء

له (صحيح البخاري و مسلم)^١ دا هاتوه له فهرمووده ي (سهل ي كوري سعد) و (أبو سعيد الخدري) يه وه - ريژ و حورمه ت و قه دري پيغه مبهري نه كره مت ﷺ بؤ ده رده كه ویت له و كات و ساته ترسناك و پر سامه دا - پيغه مبهري خوا ﷺ ده فهرمويت: ((أنا فرطكم على الحوض)) واته: من پيشتان ده كه وم و ناوگي رتان ده بم له سره وزي كه وسهر ((من مرّ عليّ شرب، ومن شرب لم يظمأ أبداً)) واته: ههركه سي به لامدا تيپه ريت نه و لي دي خواته وه و ههركه سي لي ي بخواته وه نه و ههركيژ تينووي نابيت))

نه ي خودايه ... له حه وزي خوښه ويسته كه مان ﷺ خواردنه وه ي نه و ناوهمان به نسيب بكه و خواردنه وه يه كي به تام و چيژ و خوښ ههركيژ له پاش نه وه تينومان نه بيت ... نه ي په روه ردگاري هه موو جيهانيان.

پيغه مبهري خوا ﷺ ده فهرمويت: ((ليردن علي اقوام أعرفهم و يعرفوني، ثم يحال بيني و بينهم)) واته: خه لكيك دي ن بؤ سره حه وزه كه م ده ياننا سمه وه و نه وانيش ده مناسنه وه نه مجار ده كه و نه نيوان من و نه وان))

١ - أخرجه البخاري (٦٥٨٢، ٦٥٨٤) و مسلم (٢٢٩٠، ٢٢٩١).

له پړوايه ټيكي تردا ده فهرمويت: ((انهم مني، فيقال: إنك لا تدري ما أحدثوا بعدك، فأقول سحقاً سحقاً لمن غير بعدي)) واته: نه وانه له منن! پيم ده گوتريت: تو نازانيت له پاش تو چي شتيكي تازه يان داهينا، منيش ده ليم: دووريكه ونه وه دوور... نه وه ي كه له پاش من ديني گورپاوه)).

به لى... نه و كه سه ي نه و ريز و پله و پايه ي ده سته و ټيټ يه كتاپه رستاني شوينككه و ته ي پيغه مبهري خوښه ويستن ﷺ.

له (صحيح البخاري)^١ دا هاتوه، أبو هريره ده فهرمويت: ((قلت: يا رسول الله، من أسعد الناس بشفاعتك يوم القيامة؟ قال رسول الله: (لقد ظننت، يا أبا هريرة، أن لا يسألني عن هذا الحديث أحد أول منك، لما رأيت من حرصك على الحديث، أسعد الناس بشفاعتي يوم القيامة من قال: لا إله إلا الله، خالصاً من قلبه أو من نفسه)). واته: نه ي پيغه مبهري خوا ﷺ كي به ختيا رترين و كامه رانترين كه سه به شه فاعه ت له روژي قيامه تدا؟ پيغه مبهري خوا ﷺ فهرموي: گوماني نه وه م ده برد كه هيچ كه سيك پيش تو نه و پرسپاره نه كات نه ي نه بو هورده يره، چونكه ده بينم تو روژ سووريت له سه ر وه رگرتن و فيربووني فهرمووده، به خته وه رترين كه س له روژ قيامه تدا به شه فاعه تم نه و كه سه يه و تبيني: لا اله الا الله... به موخليصي و دلسوزيه وه له دليه وه يان له ناخي خوښه وه))

به راستي نه وه مه رجي دلسوزي و نيخلاصه.

له هه ردو وكتيبي (صحيح)^٢ دا هاتوه له فهرمووده ي (أبو هريره) وه — گوته كه ي هي (مسلم) ه — كه وا خوښه ويست ﷺ فهرموويه تي: ((لكل نبي دعوة مستجابة، فتعجل كل نبي دعوته، وإني اختبأت دعوتي شفاعة لأمتي يوم القيامة فهي نائلة — إن شاء الله — من مات من أمتي لا يشرك بالله شيئاً)) واته: هه ر پيغه مبهريك نزايه كي تايبه تي گيراي هه يه، هه موو پيغه مبهريك په له ي كردوه له

١ — أخرجه البخاري (٩٩، ٦٥٧٠).

٢ — أخرجه البخاري (٦٣٠٤، ٧٤٧٤) و مسلم (١٩٨، ١٩٩).

نزاكه يدا به لام من نزاكه م شاردوټه وه بۆ ئوممه ته كه م بۆ روژى قيامهت - انشاء الله - گيرايه بۆ ههركهس له ئوممه ته م كه مرديى و هاوه لى بۆ خوا برپيار نه دابى.))
 ئايا به باشى له و مه رجانە تيگه يشتى؟ چەند مه رجىكى گرانه، ئەو فەرموودانە مه رجه كان داده نيت، بۆيه ده بيت به باشى له و مه رجانە تيگه يت، به و تيگه يشتنه گشتييه تيگه يت.

جاريكى تر له گه ل مندا بگه پيوه، ئەو كه سه پاك و بيگه ردانه كي ن كه ده چنه به هه شته وه به بى ليپرسينه وه و سزا، روومه تيان وه كو مانگى چوارده ده دره وشي ته وه؟

وه لامى ئەم پرسياره چييه؟

كاتى هاوه لان ئەو قسانه يان بيست هه ريه كه وه به شي وه يه كه له يه كى ده دايه وه و لى تيگه يشتن فەرموويان: ((فَلْعَلَهُم الَّذِينَ صَحَبُوا رَسُولَ اللَّهِ)) واته: رهنكه ئەوانه بن كه هاوپي تي پيغه مبه رى خويان كردوه.)) ئەوه ش بزانه كه هاوه لان پله و پايه يه كى به رزيان هه يه.

پينا سه ي هاوه لى بون ئەوه يه هه ره كه وه (الحافظ ابن حجر) فەرموويه تى: ((هاوه ل ئەو كه سه يه كه پيغه مبه رى خوى بينيوه.)) له زيانى خويدا به موسلمانى و له سه ر ئيسلام كوچى دوايى كردوه.

جا پي ز و پله و پايه ي هاوه لى بون ته نها خوى گه وه خوى ده زانى چهنده، خوى گه وه ده فەرمويت: ﴿وَالسَّيْفُورُ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَنِ رِضَى اللَّهِ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ (التوبة: ١٠٠) واته: له ده سته يه كه مى پيشه نكي كوچه ران و پشتيوانان و چاك په يره وانى ئەوانيش خوا رازى بوو لىيان و ئەوانيش له خوا رازى بوون، به دره له وه ش چهن دان باخ و بيستانى بۆ سازداون كه به بهر دره خت و كو شكه كانيدا رووبار گه لى ده چي ت، به هه تا هه تاييش تييدا ئەمينه وه، هه ر ئەوه شه ده سكه وت و سه رفرازي گه وه و به نرخ))

هه‌روه‌ها خواى گه‌وره ده‌فه‌رموټ: ﴿لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ﴾ (٨) وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾ (الحشر) واته: نه (فه‌ي) و ده‌سكه‌وته‌يه بو‌نه وه‌ژار و دووره ولاټ و كوچكردوانه‌يه له خانو و سامانى خوځيان دووركړان، له لايه‌ن مه‌ككه‌ييه‌كانه‌وه، تا به‌لكو ورده ورده ژيانيان راست بكريته‌وه و بگاته‌وه ئاستى ئاسايى خوځى، پاش نه‌وه‌ي، كه بټپه‌رسته‌كانى مه‌ككه هه‌ليان فپانندن و ناچارپان كړدن به هيجرته، داواى چاكه و ره‌زامه‌ندى له خوا ده‌كهن بو‌يه نه‌ياننواى له مه‌ككه‌دا بژين نه‌گينا له گه‌لياندا خوځيان نه‌سازاند و يارمه‌تى خوا و په‌يامبه‌ره‌كه‌ي ښودنه ده‌دېن بو‌يه كوچيان كړد، تا نه‌وانه‌ن راستگوكان له باوه‌ر و جيهادپاندا (٨) نه‌و كه‌سانه‌ي نيشته‌جيى (دار الهجره) و (دار الايمان) بوون واته: كوچه‌ريه‌كانيان خوځ ده‌ويڼ و به‌شيك له دارايى خوځيانيان نه‌ده‌نى و دلخوښيان ده‌كهن و هيچ شتيكيان له دلدا نيه‌يه سه‌بارته به‌وه‌ي به‌كوچه‌ريه‌كان درا له فه‌يى (بنى نظير)، چونكه په‌يامبه‌رى خوا ښودنه له وه‌موو ده‌ستكه‌وته ته‌نبا به‌شى سى كه‌سيانيدا له گه‌ل نه‌وه‌يشدا كه‌سيك نه‌بوو پټى ناخوځ بټت، ئيسارى كوچه‌ريه‌كان ده‌كهن به‌سهر خوځياندا له سه‌روه‌ت و ساماندا، نه‌گه‌رچى خوځيشيان نيازپان پټى هه‌بى و هه‌ژارپن، واته: به‌خشينه‌كه‌يان له‌به‌ر ده‌وله‌مه‌نديان نيه‌يه به‌لكو سروشتى ئيمان و باوه‌رپان به‌رزه و هه‌ر كه‌سى له سيفه‌تى رژدى ده‌روونى بپاريځى، واته: هه‌ركه‌سى خوا بپاريځى له چرووكى ده‌روونى نه‌وانه‌ن بره‌وه‌كان. (٩).

چه‌نده‌ها ثابته‌ت له‌و باره‌يه‌وه هاتوه.

له هه‌ردوو كټيپى (صحيح) دا هاتوه له فه‌رمووده‌ي (ابن مسعود) و (عمران ي كوپى حصين) هوه كه‌وا خوځه‌ويستى خوا ښودنه فه‌رموويه‌تى: ((خير الناس قرنى، ثم

الذين يلونهم، ثم الذين يلونهم)) واته: باشتريني خه لکي ته وانه ي ته م سده ي منن، دواي ته وانه ي به دواياندا دين، دواي ته وانه ي به دواياندا دين))

هه روه ها له هه ردوو کتيبي (الصحيح) دا هاتوه له هه رموده ي (ابو سعيد الخدري) يه وه ((لا تسبوا اصحابي، فلو ان احدكم انفق مثل احد ذهباً، ما بلغ مدُّ احدهم ولا نصيفه)) واته: جنيو به ياراني من مه دن، ته گه ريه کي له نيوه به ته ندازه ي کيوي ثوحدو نالتون بکات به خير، ته وانا گاته مشتي يه کي له وان و به نيوه ي مشتي کيش))

جا پله و پايه ي ته وانه زډر به رزه، رهزا و ره حمه تي خوا له هه موويان بيت، له و به ريژه پاک و بيگه ردانه، هه ندي له هاوه لان هه رمويان: ته وانه ي که ده چنه به هه شته وه به بي ليپرسينه وه و به بي سزا ته وانه: هاوه لان.

هه نديکي تر هه رمويان: ((رهنگه ته وانه ته وکسانه بن که به موسلمان ي له دايک بوونه و هاوه ليان بو خوا دانه ناوه)) ته وانه ته وکسانه ن که له يه که م هه ناسه و چاو تروکاندا يه کتاپه رست بوونه، له باخچه ي يه کتاپه رستي په روه رده بوونه، هه رگيز توشي هاو لدانان بو خواي گه وره نه هاتوون، ته وانه ن که به موسلمان ي له دايک بوونه و هه رگيز هاوه ليان بو خوا دانه ناوه، يه کتاپه رستي چنه د مه زن و بلنده !! يه کتاپه رستي چنه د به ريژ و پايه به رزه !! هاوه لدانان بو خواي گه وره چنه د ترسناک و سامناکه !! خواي گه وره ده هه رمويي: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ (النساء: ٤٨) واته: بيگومان هه رگيز خوا له داناني هاوبه ش بوي نابووري و له خوار شيرکه وه له هه ر گونا هتيک ده بووري بو هه ر که سيک خوي بيه ويي))

به لکو خواي په روه دگاري به پيشه وای يه کتاپه رستان و پيشه نگی خواپه رستان و گه وره ي هه موو پيغه مبه ران ﷺ ده هه رمويي: ﴿وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكَتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ (٦٥) بلي الله فاعبد وكن من

الشَّكْرِينَ ﴿٦٦﴾ (الزمر) واتە: سوپىند ئه خۆم كه بى گومان وهى كراوه بۆ تۆ و بۆ ئه و په يامبه رانهى بهر له تۆ بوون: كه ئه گهر گريمان به هاويهش قايل ببيت بۆ خوا، ئه وه بى گومان هه موو كرده وه كانست پووچهل ده بى وه له زيانمه ندانيش ده بيت. (٦٥) نه خير، هه رگيز به گوڤيان نه كه يت به لكو ته نها هه ر خوا به رسته و له شوكرانه بژيران به. (٦٦).

هه رخۆى فه رموويه تى - دايك و باوك و گيانم به فيداي بيت - هه روه كو له (صحيح مسلم) دا هاتوه له فه رموودهى (جابرى كورپى عبدالله) وه كه وا خو شه ويست ﷺ فه رموويه تى: ((من مات لا يشرك بالله شيئاً دخل الجنة، ومن مات يشرك بالله شيئاً دخل النار)) واتە: هه ركه سى مرد و هاوه لى بۆ خوا بپيار نه دابوو ئه وا ده چي ته به هه شته وه و هه ركه سى مرد هاوه لى بۆ خوا بپيار دابوو ئه وا ده چي ته ناگره وه)).

هه روه ها (الترمذى)^١ ريوايه تى كرده وه له فه رموودهى (أنس) وه كه وا خواى كه و ره له فه رموودهيه كى قودسيدا فه رموويه تى: ((يا ابن آدم، إنك ما دعوتني ورجوتني غفرت لك على ما كان فيك ولا أبالي. يا ابن آدم، لو بلغت ذنوبك عنان السماء ثم استغفرتني غفرت لك ولا أبالي. يا ابن آدم، إنك لو أتيتني بقراب الأرض خطايا ثم لقيتني لا تشرك بي شيئاً لأتيتك بقرابها مغفرة)) واتە: ئه ي نه وهى ئاده م! تۆ هه ر كاتى كه هاوارم پى بكه يت و داوام لى بكه يت و تكام لى بكه يت ئه وا ليت خو ش ده بم هه رچى شتي كت كرد بى هيچ باكم نيه. ئه ي نه وهى ئاده م! ئه گهر تاوانه كانست گه يشتنه ئاسمانه كان ئه مجار داواى لي خو شبوونت لى كردم ئه وا ليت خو ش ده بم و هيچ باكم نيه، ئه ي نه وهى ئاده م! ئه گهر به نه ندازه ي هه موو زه وى به تاوانه وه پىم بگه ي و به من گه يشتى هاوه لت بۆ من بپيار نه دابوو ئه وا به نه ندازه ي هه موو زه وى به لى خو ش بوونه وه وه پيت ده گه م)).

١ - أخرجه مسلم (٩٢) ومثله في البخاري (١٢٣٨) ومسلم (٩٢) من حديث ابن مسعود .

٢ - أخرجه الترمذى (٣٥٤٠) وقال : (حديث حسن غريب) وصححه الشيخ الألباني في (صحيح سنن الترمذى)

له (صحيح مسلم)^١ دا هاتره له فەرمووده‌ی (أبو ذر) هوه ده‌لێت: خۆشه‌ويستی خوا ﷺ فەرموویه‌تی: ((... ومن لقيني بقرب الأَرْضِ خطيئة لا يشارك بي شيئاً لقيته بمثلها مغفرة)) واته: ئەگەر به ئەندازه‌ی هه‌موو زه‌وی به تاوانه‌وه پێم بگات و به من گه‌یشت هاوه‌لی بۆ من بپیار نه‌دابوو ئەوا به ئەندازه‌ی هه‌موو زه‌وی به لێ خۆش بوونه‌وه وه پێت ده‌گه‌م))

جا ته‌ماشای یه‌کتا په‌رستی بکه چه‌ند مه‌زنه!! چه‌ند به‌ریزه!! چه‌ند پله‌و پایه به‌رزه!! چه‌ند شیرینه!! ((ره‌نگه ئەوانه ئەو که‌سانه بن که له موسڵمانی له دایک بوونه و هاوه‌لیان بۆ خوا دانه‌ناوه)) تاکو ئیستا نازانین ئەو که‌سانه کێن که ده‌چنه به‌هه‌شته‌وه به بێ لێپرسینه‌وه و سزا....

له و کاته‌دا پێغه‌مبه‌ری نازدار ﷺ هات بۆ لای هاوه‌لان، گوێبیستی ئەوان بوو کاتێک ئەوان گفتوگۆ و ده‌مه‌قاله‌یان بوو، فەرمووی: ((ما الذي تخوضون فيه؟)) قالوا في أولئك... واته: ئەوه باسی چی ده‌که‌ن؟ فەرموویان ده‌رباره‌ی ئەوانه... واته ئەوانه‌ی که جه‌نايت باست کرد و فەرمووت: ده‌پۆنه به‌هه‌شته‌وه به بێ لێپرسینه‌وه و سزا. له و کاته‌دا خۆشه‌ويست ﷺ فەرمووی: ((هم الذين لا يرقون، ولا يسترقون ولا يتطيرون وعلى ربهم يتوكلون)) واته: ئەو که‌سانه‌ن که نوشته‌ناکه‌ن و داوای نوشته‌کردن ناکه‌ن و ره‌شبینی ناکه‌ن و پشت به په‌روه‌ردگاریان ده‌به‌ستن)) ئە‌ی خودایه ئێمه له و به‌ندانه بگێره که ته‌نها پشت به زاتی تۆ ده‌به‌ستن.

خۆشه‌ويستان: پشت به‌ستن به خوای گه‌وره هه‌موو پایه‌كان ده‌گرێته‌وه، یه‌که‌م هه‌فتا هه‌زار که ده‌پۆنه به‌هه‌شته‌وه به بێ لێپرسینه‌وه و بێ سزادان ئەوانه‌ن که خۆیان سپاردووه ته‌ خوای گه‌وره‌ی بالا ده‌ست، ئەوانه هه‌رگیز داوای نوشته‌یان (روقیه) له هیچ که‌سێک نه‌ده‌کرد، چونکه ئەوان له و پرده په‌رینه‌ته‌وه، ئەوانه هه‌رده‌م هه‌موو داواکارییه‌کانیان له خوای بالا ده‌ست بوو، ته‌نها دلیان به خوا خۆش بوو، له هیچ که‌سێک نه‌ده‌ترسان ته‌نها له خوا نه‌بیست و هیچ داواکارییه‌کیان له که‌س نه‌بوو ته‌نها له خوا نه‌بیست، چونکه ئەو که‌سه‌ی که نوشته (روقیه) ده‌کات

چاكه‌كاره و نه‌وه‌شي داواي نوشته (روقيه) ده‌كات داواكارى چاكه و به‌خششه، به‌لام نه‌وانه داوا ناكه‌ن ته‌نھا له په‌روه‌دگارى زه‌وى و ئاسمانه‌كان نه‌بيټ، هيچ كيښه نيهه نه‌گه‌ر كه‌سيك نوشته‌يان بۆ بكات چونكه نه‌وان رهدى ناكه‌نه‌وه به‌لام خويان هه‌رگيز داواناكه‌ن، هيوادارم شيوه‌كه به‌جواني له پيش چارت بيټ، چونكه نه‌و دوو ديمه‌نه جيازيان نۆره.

هه‌روه‌ها داواي داخكردن (الكى) له كه‌س ناكه‌ن، هه‌رگيز ره‌شبين نين، به‌لكو نه‌وان به‌باوه‌پيكي بته‌وه‌وه پشتيان به‌خوای په‌روه‌دگار به‌ستوه، چونكه باش ده‌زانن كه پشت به‌ستن به‌خوا نه‌وپه‌پي هينانه دى يه‌كتابه‌رستيه، نه‌ويش بريتيه له پشت به‌ستن به‌خوای بالاده‌ستى ده‌وله‌مەند، له‌گه‌ل گرتنه‌به‌رى هۆكاره‌كان، په‌كخستنى هۆكاره‌كان په‌كخستنى پشت به‌ستن به‌خوا، بۆيه پيويسته له سه‌رمان بۆ جيبه‌جيكردنى پشت به‌ستن به‌خوای گه‌وره هۆكاره‌كان بگريه به‌ر، هۆكاره‌كاني داهيتان، هۆكاره‌كاني پيشكه‌وتن له هه‌موو بواره‌كاني ژياندا، دلّمان هه‌ميشه په‌يوه‌ست نه‌بيټ به‌هۆكاره‌كانه‌وه، به‌لكو به‌په‌روه‌دگارى گه‌وره و دلّقانه‌وه، چونكه كه‌سى ئيماندار باوه‌پي بته‌وى هه‌يه كه هۆكاره‌كان به‌ته‌نھا نه‌زيان ده‌گه‌يه‌تن و نه‌سووديان هه‌يه، نه‌رۆزى كه‌سيك ده‌دن و نه‌ريگرن له روياندا، ته‌نھا به‌فه‌رمانى پادشاي پادشاکان نه‌بيټ.

پرسيار كرا له (حاتم الأصم): چۆن پشت به‌ستنت به‌خوای گه‌وره جى به‌جى كرد؟ فه‌رمووى: به‌چوارشت: زانيم كه رزق و رۆزيه‌كه‌م هيچ كه‌سيكى تر نايبات بۆيه دلّنيا بووم...

زانيم كاره‌كه‌م هيچ كه‌سيكى تر جيبه‌جيتى ناكات بۆيه خۆم سه‌رقالّ كردوه پيوه...

زانيم كه خوای گه‌وره ئاگاي له هه‌موو كار و كرده‌وه‌كانمه بۆيه شه‌رمم كرد له سه‌ره‌پيچى فه‌رمانه‌كانيدا بمبيني...

زانيم كه مردن چاوه‌پوانى منه بۆيه تويشووم ئاماده كرد بۆ ديدنه‌ى خوای گه‌وره...))

هه روه ها (سهل ی کورپی عبدالله التستری)^١ ده فەرمویت: ((هه رکه سی نکۆلی له هۆکاره کان بکات ئەوا نکۆلی له سوننه کردوه، هه رکه سی نکۆلی له پشت به ستن به خوا بکات ئەوا نکۆلی له ئیمان کردوه)).

جا گرتنه بهری هۆکاره کان سوننه تی پیغه مبه ره ﷺ و پشت به ستن به خوای گه وره کار و کرداری پیغه مبه ری نه کره مه ﷺ، هه رکه سی ده یه وی وه کو کارو کردوه ی پیغه مبه ری خوا ﷺ بکات ئەوا ده بیئت واز له سوننه ته که ی نه هیئ، چونکه خاوه نی سوننه ت هیچ هۆکاریکی جینه هیشتوو نه ئیلا ئە نجامی داوه، ئیوه ش باش ده زانن له رۆژی کۆچکردندا بۆ شاری مه دینه چۆن هۆکاره کانێ گرتنه بهر، به لکو له کاتی جهنگدا دوو قه لغانی ده پۆشا، به لکو رزق و رۆزی سالیکی ته واری بۆ خیزانه که ی هه لده گرت، نه گه ر بیویستایه سه فەرێک بکات ئەوا خواردن و تویشووی له گه ل خۆیدا ده برد، له کاتیکیدا ئەو گه وره ی هه موو ئەوانه یه که پشت به خوای په روه ردگار ده به ستن، ئەمه راستی پشت به ستنه، هه رکه سی ده یه ویئت به ته واری پشت به ستن جینه جی بکات هه روه کو چۆن پیغه مبه ری نه کره م ﷺ جینه جی ده کرد ئەوا با هۆکاره کان بگریته بهر هه روه کو چۆن ئەو هه موو هۆکاره کانێ ده گرتنه بهر، پشت به ستن به خوای گه وره کۆی هه موو ئیماننه، هه روه کو چۆن (سعید ی کورپی جییر) فەرموویه تی^٢.

هه روه ها ئەو په سی جیبه جیکردنی یه کتاپه رستییه و راستییتی باوه پ و پشت به ستنی دله کانه به خوای گه وره له گه ل گرتنه بهری هۆکاره کان، ئەوانه ئەو به خته وه رانه ن که راسته وخۆ به ره و به هه شت ده پۆن به بی لێپرسینه وه و هیچ سزایه ک.

ئای... ئەم ئوممه ته چه ند پیویستی به هیئانه دی پشت به ستنه به خوای گه وره له م کات و ساته دا، هه روه ها باوه پوون به خوا که ی خۆی نوێبکاته وه، نه ک پشت

١ - انظر : (الحلیه) لأبي نعيم (١٩٥/١٠).

٢ - مدارج السالکین (١٢١/١) بتصرف.

٣ - أخرجه أحمد في (الزهد) (١٠٣) ومناد في (الزهد) (٥٣٤).

به ستن به دهوله تيك له دهوله تكان، يان هيژنيك له هيژه كان، يان نوممه تيك له نوممه تكان، به لكو تهنه به خواي بالاده ست و شكومه ند، چونكه نه و كه سى هموو نه وانه به ريوه ده بات تهنه خودايه، نه وهى هموو گهر دوون حوكم ده كات تهنه خوايه، نيمه ش تهنه نه وه له سه زمانه هوكاره كان بگريشه بهر به نه ندازهى تواناو ده سلا تى خومان و دلله كانمان به توندى په يوه ست بكه ينه خواي خومان وه، نه مه خالى جياوازييه له نيوان نه وانهى به كتاپه رستى ئيماندارى له خواترس و كه سى به دبه ختى بياوه پ به خواي زهوى و ئاسمانه كان .

خوشه ويستان... چ كه سيك پششى به خوا به ستوه و نه ويش په شيمانى كرده توه؟ چ كه سيك پششى به خوا به ستوه و نه ويش بزرى كرده؟ به لكو دلنيا به هر كه سى پششى پى بيه ستى نه وه نه وهى به سه، هر كه سى په ناي پى بگريت رزگارى ده كات، هر كه سى كار و فهرمانى خوى دايه ده ستى په روه ردگارى خوى نه وانه و هيدايت و رينو ينى ده كات.

به بيرى خوتى بهينه روه جارنيك له جاره كان به ته واي پششى به خوا به ستبى و نه ويش توى په شيمان كرديته وه و شه رمه زارى كرديتې، نه خير زور نه ستمه سويند به په روه ردگارى كه عبه، تو تهنه راست بكه و هوكاره كان بگره بهر و بلې؛ خودايه هيچ هوكارنيك نه ماوه ئيللا من گرتومه ته بهر وه هيچ ده رگايه ك نه ماوه و همووى له رووم داخراوه تهنه ده رگاي تى نه بيت. نه مجار پششى پى بيه ست به راستى و له بهر ده ستيدا خوت به و په رى زه ليل نيشان بده و نه مجار پششبه ستنى ته و او بهينه دى، هوكاره كان بگره بهر نه وهى كه له توانا تدا هيه — هه روه كو وتمان — نه مجار دلته په يوه ست بكه به خواوه، سويند به خواي تاك و تهنه! نه وانه ده رووى خه يرت لى ده كريتته وه له پاش تهنه گانه و مهنه تى، ده وله مهندي ده بينى له پاش هه زارى، عيززه ت و سهر به رزى ده بينى له پاش زه ليلى و سهر شوپى، نه من و ئاسايش ده بينى له پاش ترس و بيم، حه وانه وهى فيكر و ده روون و جيگر بوونى ويزدان ده بينى له پاش په شوكان و تيكچوون و شپى رزى.

خوای گه وره ده فـرمویت: ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ﴾ (الطلاق: ٣، واته: هر که سیك پشت به خوا بهـستی دواي به کارهینانی هوکاره کان، نه وه تهـنـا خوای بهـسه و کاروباری بو ناسان ده کات)).

هـروهـا خوای گه وره ده فـرمویت: ﴿الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ (الزمر: ٣٦) واته: نهی پیغه مبهـر! هر خوا بهـس نییه بو بهـندهی خوای (موحه ممهـد) له کاتی هـموو خویشی و ناخویشیه کدا؟)).

له خویندنه وه یه کی تر دا هاتوه (قراءة): ((الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ))

له م کاته دا تهـنـا هـلویتـه کی دایکی (موسا) پیغه مبهـرت به بیر ده هینمه وه نه گینا هـلویت زوره، خوای گه وره ده فـرمویت: ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ فَإِذَا خِفَتْ عَلَيْهِ فَكَلَّمْنَاهُ فِي الْإِيمِ﴾ واته: نیمه خستمانه دلی دایکی موسا وه که شیري بدا، که له موسا ترست بوو بیخه ناو سندوقیکه وه و بیهاویره ناو ده ریای (نیل وه) بیهاویره ناو ده ریاکه وه! زور نهـسته مه به دایکـنـک له کورپه کی بترسی بلتیت: بیهاویره ناو ده ریاکه وه! نه مجار خوای گه وره ده فـرمویت: ﴿الْإِيمِ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكِ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ (القصص: ٧، واته: وه نه بترسه و، نه غه میشت بوئی ببی چونکه به پاستی نیمه نه یگیرینه وه لات و هر خوت نه بیته دایه نی له نایینده شدا ده یکه یـن به یه کی له پیغه مبهـران نه یـنـیرین بو لای نه و سهـرکه شه.. به لی نه ویش سندوقیکي هینا و موسای خسته نیو لانکیکی بچوکه وه، به موسا وه هـلـیدایه ناو ده ریاکه وه!)).

تهـنـا بو ت ناگتیرینه وه به لکو ﴿وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ نه گه ر دیارییه ک له پادشاه بیت (جل جلاله) ده بیت پر بیت له بوئی عهـتر و گولاو.

به پشت به ستنیکي زور به رزه وه و به باوه پړکی بته و دلیایی یه کی ره هاوه دایکی موسا کورپه بچوکه پیروزه کی ده خاته نیو سندوقیکه وه پاشان فری ده داته

ناو دهریاوه، دهیاویریتته ناو دهریاوه، نه مجار ناوه که نهو سنوقه دهبات، له پیش کوشکی فیرعونی سته مکاردا راده وهستی، الله اکبر! ! نه مه نهو که سیه که فیرعون به دوايدا ده گهریت، خوی گهره کاریکی وای کرد که فیرعون نهو به ختو بکات و په روه ردهی بکات! ! کاتیک که خیزانی فیرعون نهو کورپه یه ده بینئ ده لیت: ﴿قَرْتُ عَيْنِي﴾ (القصص: ٩) واته: نه م کورپه مایه ی رووناکی چاوی من و تویه چاو روونیه که بق هه ردو کمان))

خوی گهره موسا دهر باز ده کات به و په پی داپوشین و ستری ناسک و سوزوه، که به می شک و دلی هیچ که سیکدا نه هاتوه، که نه ویش داپوشینی خوشه ویستی، هه رکه خیزانی فیرعون نهو کورپه یه ده بینئ به بی دواکه وتن خوشه ویستی نهو منداله ده چیتته دلپیه وه، ده لیت: ﴿وَلَكَّ لَا تَقْتُلُوهُ﴾ واته: نه م کورپه مایه ی رووناکی چاوی من و تویه چاو روونیه که بق هه ردو کمان مه یکوژن))

نه ی خودایه ..!! موسا! پیغه مبه ری خوا! وا له کوشکی فیرعون دایه، چه ند دایه نیکي بق ده هینن، دایه ن له دوی دایه ن، که چی به هیچ دایه نیک رازی نابیت، چونکه خوی گهره به لینی داوه ده بیت دایکی به ختوی بکات و شیر ی پی بدات، نه مجار دایکی ده هینن، نیستا دایکی موسا له کوشکی فیرعوندا دانیشته وه موسای له نامیز گرتوه، به جوانی بیهینه پیش چاری خوت، فیرعونش فهرمانی پی ده کات: شیر ی پی بده، ریزی لی بگره تی ری بکه.

تا دویننی نیک له فیرعون و داروده سته که ی ده ترسا نه وه ک نازاری موسا بدن، که چی نیستا شیر به موسا ده دات له کوشکی فیرعوندا و به فهرمانی فیرعون!! ته ماشای تام و چیرزی پشت به ستن به خوی گهره بکه چه ند شیرینه!! دلنیا به – برا شیرینه که م – هه رکه سی به ته وای پشت به ستنی به خوی گهره به دیهینا نهوا له دنیا و قیامه تدا به خته وه ده بیت.

جا نه وانه به خته وه رانن.

پیغه مبه ری خوا ﷺ ده فهرمویت: ((هم الذين لا يسترقون، ولا يطمرون، وعلى ربهم يتوكلون)).

فقام عكاشة بن محصن فقال: أدع الله أن يجعلني منهم.

قال: أنت منهم.

ثم قام رجل آخر فقال: أدع الله أن يجعلني منهم.

فقال: ((سبقك بها عكاشة)) واته: نه وه نه و كه سانهن كه نوشته ناكهن و دواوي نوشته كردن ناكهن و ره شيبيني ناكهن و پشت به پهروه ردگاريان ده به ستن)) عكاشه ي كورې محصن هه ستا و وتي: داوا له خوا بكه من له و كه سانه بگيږي، نه و يش فه رموي: تو له واني، پاشان كا براهي كي تر هه ستا و وتي: داوا له خوا بكه من له و كه سانه بگيږي، نه و يش فه رموي: عكاشه پيشته كه وت)) ته ماشاي نه و فزل و ريژه بكه، به لكو ته ماشاي مه زني و گه وړه يي ره وشت و دلته رمي پيغه مبهري بكه.

جاريكي تر له گه ل مندا بگه پيوه بو گوره پاني مه حشر، نه م كومه له به ريژه روپشتن به ره و به هه شت به بي ليپرسينه وه و سزادان. نه مجار ليپرسينه وه و حيساب ده ست پي ده كات و خه لكي له بهر ده ستي خوي پهروه ردگاردا نمايش ده كرين. نه مجار نامه ي كرده وه كان به سهر خه لكيدا بلاو ده كريته وه.

ههروه كو له هه ردوړ كتيبي (صحيح) دا هاتوه له فه رموده ي (عائيشه) وه كه وا خوشه ويستي خوا ﷺ ده فه رموي: ((من حوسب يوم القيامة عذب)) قالت عائشة: أليس قد قال الله عز وجل: ((فسوف يحاسب حساباً يسيراً)) الانشقاق: ٨)) فقال: ((ليس ذاك الحساب إنما ذاك العرض، من نوقش الحساب يوم القيامة عذب)) واته: ههركه سيك له روژي قيامه تدا ليپرسينه وه ي له گه ل كرا نه وا سزا ده دريت، عائيشه فه رموي: نايا خوي گه وړه نه يفه رموو: ((فسوف يحاسب حساباً يسيراً)) واته: نيت پرسي نه وه يه كي سووك و ئاساني له گه لدا ده كريت، پاشان پاداش وه رنه گري و خراپه كانيشي نه بووردي)) پيغه مبهري خوا ﷺ فه رموي: نه وه ليپرسينه وه نيه به لكو نه وه ته نها پيشانداني نامه ي كرده وه كانه، به لام ههركه سي مونا قه شه ي ليپرسينه وه ي له گه لدا بكرت له روژي قيامه تدا نه وا سزا ده دريت))

به مه به ستي نزيك كردنه وهی بابه ته كه له بير و هوشه وه، ده ليم: نايه تاكو ئيستا روژيك له روژان ناماده بوويته له هوليكي دادگادا كاتيک دادگايي كه سيك ده كريت؟ تكات لي ده كه م له فيكر و خيالته له هولي دادگايي كردنه ناماده بيت، بيهينه پيش چاوي خوت رووي نه و خه لکه چونه كاتيک نه و كارمه نده ديتي ژووره وه كه له بهر ده ستي ده ستي دادگادا كار ده كات (الحاجب)، به توندي هاوار ده كات و ده ليمت: محكمه !

هه موو هولي كه له بهر ده نگی نه و ده نگی ده داته وه، هه مووان بي ده نگی ده بن، ده سته و دايه ره ی دادگا دینه ژووره وه، سه روکی دادگا له ناو راستی ده سته كه دا راوه ستاوه، له پاش چهند دانيشتنيكي دور دريژ، چهند گفتوگو و باس كرديك، له پاش چهند سرووتيكي دياريكراو بۆ راست كردنه وه و خستنه رووي چهند راستيهك، سه روکی دادگا ديه وي حوكمي خوي بدات، وا خه ريكه برياره كه ده دات... له و كاته دا رووي نه و خه لکه بهينه پيش چاوي خوت! ته ماشا كه: ده بيني فرميسك له هه ندي رووه به خوږ ديتي خواره وه، هه نديكي تر ترس و دوو دلي و بيم به روويانه وه ده بيني، ده بيني سنگي هه نديكي تر به رز ده بيتي وه و داده به زيت، نه وانه ی له هولي كه دان هه مووان چاويان بريوه ته سه روکی دادگا ته نانه ت كه گر بويان بكریت نايتروكينن، هه مووان به جواني گويان شل كردوه، بۆ نه وه ی حوكمه كه ببيسن!! هه موو نه مانه له هولي دادگا له دادگا كاني نه م دونيايه !!!

برا نازيزه كه م: نايه به جواني نه و چهند ساته ت هينايه پيش چاوت؟؟ له كاتيكا تو له بهر ده ستي خوي زه وي و ئاسمانه كاندا راوه ستاويت؟ له پيش چاوي هه موو خه لکی، له پيش چاوي هه موو بوونه وه، له كاتيكا تو به رووت و قوتي راوه ستاويت هه روه كو نه و كاته ی كه له دايك بوويته: ((يحشر الناس يوم القيامة حفاة عراة غرلاً))^١ واته: خه لکی له روژي قيامه تدا ده درين له بهر و كو ده كرينه وه به رووتی و پي په تي تي و خه ته نه نه كراوي)) پيشكه وه بۆ نه وه ی له بهر ده ستي خوادا راوه ستيت، فريشته كان پالت پيوه ده نين و پيشته ده خه ن، خوي گه وره ده ليمت:

١ - جزء من حديث أخرجه البخاري (٦٥٢٧) و مسلم (٢٨٥٩) .

﴿وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ﴾ ق: ٢١، واته: نهو رۆژه ههر كه سيك بو مه حشر ديت، دوو فريشته ي له گه لدايه، به كيكيان پيش خوي داوه و ده يگه يه نيته مه حشر، نهوي ديكه شيان شايه تي ده دا له سه ري به كرده وه كانى)).

تويش له گورده پاني مه حشر دا به ناوي خوټه وه بانگ ده كرئيت!! كوا فلانى كورپى فلان؟؟ تويش ده لئيت: نهوه ناوي منه...!! نه ي فريشته كانى خوا چيتان ده وئيت؟ بيت ده لئين: پيشكه وه... بپو بو بهر ده ستي خوي گه وده... خوي گه وده ده فرموئيت: ﴿يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُمْ وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا سَمْعَ إِلَّا هَمْسًا﴾ (١٠٨) يَوْمَئِذٍ لَا تَنفَعُ الشَّفَعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا ﴿١٠٨﴾ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ﴾ عِلْمًا ﴿١٠٩﴾ وَعَنْتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ﴿١١٠﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا﴾ (طه) واته: لهو رۆژه دا هه موو خه لكى دواي دهنگى جاپچى (بانگه وازكار) نه كه ون، كه هيچ وه رچه رخان و لادانيك نبيه لتي، هه موو خه لكى له بهر خوي به خشنده دهنگيان نهوي ده بى، دهنگى ژيرليو و چپه چپ و نه سپاي نه بى هيچ شتى تر نابيسى (١٠٨) لهو رۆژه دا تكا و لا لانه وه لاي خوا هيچ سوود نابه خشى، مه گه ر له كه سيك خوي به خشنده خوي مو له تي پيدايى شه فاعه ت بكا، وتار و قسه كه شى په سهند بكا (١٠٩) خوا به هه موو نهو شتانه ده زانئيت كه نه وان پيشيان خستوه و كرديوانه له دونيادا، هه روه ها بهو شتانه ش چاك ده زانئيت كه له رۆژى دواييدا چاوه رپيانه، واته: ناگاي له هه موو شتيكيانه، نه وان به زانين و عيلم ناتوانن ده وده بدن به به ريوه بردن و حيكمه تي خوا (١١٠) هه موو ده موچاو و روخساره كان لهو رۆژه دا له ئاستى نهو خوايه ي، كه هه ميشه زيندوه و هه رگيز نامري و راگيركه ري هه موو بوونه وه ره لاره مل و سه رنه وي و ملكه چن و بى گومان كئ سته مى كرد و هه لى گرت زيانمهندو ناھومئده (١١١) ههر كه سيش ناكار و كرده وه ي چاك نه نجام بدا له هه مان كاتيشدا برواداريش بيت، نه له وه ده ترسيئت، گوناھه كانى له سه ر زياد بكرين و نه له وه چاكه كانى كه م بكرينه وه (١١٢).

بانگت لی ده کریت! بهو بانگ کردنه دلت داده خورپیت و راده چه له کی، هه موو گیانت دیته له رزه، هه موو نه دنامه کانی لاشه تیک ده چن و ده چن به یه کدا، نه مجار پالت پیوه دهنین بۆ نه وهی له بهر دهستی خوای گه وره دا رابوه سستی، بۆ نه وهی پادشای پادشاکان له گه ل تودا قسه بکات.

هه روه کو له هه ردوو کتیبی (صحیح)^١ دا هاتوه له فه رمووده ی (عدی کوپی حاتم) هوه که وا خو شه ویستی خوا عنه فه رموویه تی: ((ما منکم من أحد إلا سیکلمه ربه. لیس بینہ و بینہ ترجمان. فینظر أمامہ فتستقبلہ النار. وینظر عن أیمن منه فلا یری إلا شیئا قدمه. وینظر عن أشأم منه فلا یری إلا شیئا قدمه. فمن استطاع منکم أن یتقی النار ولو بشق تمره، فلیفعل)) واته: هیچ که سیک له ئیوه نییه ئیللا خوای په روه ردگار قسه ی له گه لدا ده کات که به هیچ شتیوه یه ک وهر گیت (ترجمان) له نیوانیاندا نییه، ته ماشای به رده ست و به رده می خوی ده کات ته نها ئاگر ده بیئی، کاتی ته ماشای لای راستی خوی ده کات هیچ نابینی ته نها کرده وه کانی خوی نه بیټ، ته ماشای لای چه پی خوی ده کات هیچ نابینی ته نها کرده وه کانی خوی نه بیټ، هه رکه سیک له ئیوه توانی خوی له ئاگر بیاریزیت ته نانه ت نه گه ر به له ته خورمایه کیش بوه نه وا با بیکات و خوی بیاریزیت)).

نه مجار نامه ی کرده وه کان بلاو ده بیته وه، نه گه ر له به خته وه ران بویټ نه وا ده بیئی نامه ی کرده وه کانت ده دریته دهستی راسته وه و کتیبه که ت ده خوینیته وه، نه مجار خوای په روه ردگار قسه ت له گه لدا ده کات و له خوی نزیکت ده کاته وه، داوا له خوا ده که م من و هه موو برابه کی به ریز و هه موو خوشکیکی به ریز له و به خته وه رانه بگیت.

هه روه کو له هه ردوو کتیبی (صحیح)^٢ دا هاتوه له فه رمووده ی (ابن عمر) هوه که وا خو شه ویست عنه ده فه رمویت: ((إن الله یدني المؤمن، فیضع علیه کنفه ویستره، فیقول: أتعرف ذنب کذا؟ أتعرف ذنب کذا؟ فیقول: نعم أي رب، حتی إذا

١ - أخرجه البخاري (٧٥١٢) واللفظ له وانظر (١٤١٣) و مسلم (٦٧/١٠١٦) .

٢ - أخرجه البخاري (٢٤٤١ ، ٤٦٨٥ ، ٦٠٧٠ ، ٧٥١٤) و مسلم (٢٧٦٨) .

قرره بدنويه، ورأى في نفسه أنه هلك، قال: سترتها عليك في الدنيا، وأنا أغفرها لك اليوم، وأما الكافر والمنافق، فيقول الأشهداء: ((هؤلاء الذين كذبوا على ربهم ألا لعنة الله على الظالمين))، واته: خواي گه وره به ندهي ئيماندار له خوى نزك ده كاته وه تا به داپوشين وليبوردي خوى دايد پوشتيت، پيى ده گوتريت: ئه و تاوانانه دهناسيته وه؟ ئه و تاوانانه دهناسيته وه؟ ئه و يش ده ليت: به لي ئه ي پهره ردگار.. تاكو دان به هه موو تاوانه كانى خويدا ده نيت، خوى وا ده بينيته وه كه وا به هه لاهه تدا چوه، خواي گه وره ده فهرمويت: ئه وه من له دونيادا بؤم داپوشيت و ئه مروش ليت خوش دهم، به لام كه سى بيتاوه و دوو پوو، ئه وا له پيش چاوى هه موو خه لكى پتيان ده گوتريت: ﴿هَؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى رَبِّهِمْ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ (هود: ١٨). واته: ئه مانه بوون — له دونيادا — له سه ر پهره ردگاريان درويان كرد و هاوپي و هاوه ليان بو دانا ده با نه حله ت و نه فريني خوا له خه لكانى ناهه قكار و سته مكار بيت).

نايه ئه و نايه ته ت خويندووه ته وه كه ده فهرمويت: ﴿وَكُلَّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِفَةً فِي عُرْفِهِ وَنُخْرِجْ لَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنْشُورًا﴾ (١٣) ﴿أَقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا﴾ (١٤) مَن أَهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِ لِنَفْسِهِ وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَلَا نُزِرْ وَأَزْرَ وَزَرَ آخَرُ وَمَا كُنَّا مُعْذِرِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا﴾ (الإسراء) واته: ئيتير هه موو مروفتي كه كرده وه كه يمان — خير و شه پ كه له شه و روژدا كردنى — ئاويزانى ملي كرد واته: له قيامه تدا نامه ي هه موو كارو كرده وه ي مروفت و هك (ته وق) و ملوانكه ده كريتته ملي و هه ر به پيى ئه وه ش له قيامه تدا پاداش و توله وهرده گريتته وه، له روژى قيامه تدا نامه يه كى — كه كرده وه كانى تيا نوسراوه — بو دهردينين و ئه و يش به كراوه يى ده كا به و نامه يه و ليى تى ده گات. (١٣) پيى ده گوتريت: ده سا بو خوت نامه ي كرده وه كانت بخوينته وه، ئه مرو ئيتير هه ر تو خوت حيساب له گه ل خوت بكيشه و پيوست به كه سى تر ناكاه، ئه و جا ئه و يش خوينده وار بيت، يا نه، بو خوى كارنامه كه ي ده خوينته وه و باش له ئه نجام و جى و شويني خوى تيده گات

(١٤) نه وهى ريگاي هق و راستى بگرى، نه وه بو خوى شاره زا بوه، واته: قازانچ و پاداشه كهى هر بؤ خوى ده بى و له و روزه يشدا سهر فراز ده بى، هر كه سيكيش ريگه گوم بكا و لا پى بى، نه وه ش ته نها سهر له خوى ده كه وي و زيان و توله كهى له سهر خويه تى و هر خوى گيروده ده بى (١٥)

نه و كتيبه هيچ كه تنيكي له بير نه كرده نه نجامت داييت، يان هر سهر پيچيهك شارد بىته وه، هه موو شتيك باسكراوه و نوسراوه ته وه و تو ماركراوه، خواى گه و ره ده فهرمويت: ﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ﴾ (٧) وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٨﴾ (الزلزلة) واته: نينجا هر كه سيك كيشى ورديله كه چا كهى نه نجام داييت، پاداشه كهى ده بينيته وه. (٧) وه كه سيكيش كيشى ورديله كه شهر و خراپه ي كرد بى، توله كهى ده بينيته وه. مه گهر خوا قه له مى عه فوو بىنى به سهر يا، كه وابوو با هه موومان هوشيار و زيرهك و وريابىن، بزاني روزه نه چى نه كه ين و له خوا بترسين. (٨)

سوئند به خوا! خواى گه و ره و به توانا له دونيادا هه رگيز تاوانه كانى توى دانه پووشيوه بؤ نه وهى له قيامه تدا نابروت ببات، به لكو نه و خوى فهرموويه تى - هه روه كو له پيشدا نامازهم پى كرد - ((سترته اليك في الدنيا، وأنا أغفرها لك اليوم)) نه مجار كه سى نيماندار له گوپه پانى مه حشه ردا بوى دهرده چيت له كاتيكا كتيبه كهى گرتوه ته ده سى راستيه وه، به دواى كه س و كار و خوشه ويستان و هاوه لانى خويدا ده گه ريت، هر كاتيكا كه سيك ببينى له وانه ي كه ده يناسيت، پى ده ليت: ((هَآؤُمُ اقْرَءُوا كِتَابِيَهْ)) نا نه وه تا كتيبه كه م به ده سى راست وه رگرتوه، له گه ل مندا كتيبه كه م بخويننه وه، نه مه يه كتاپه رستي كه م، نه مه نويزه كه م، نه مه زه كاته كه م، نه مه روزه وه كه م، نه مه حه جه كه م، نه مه ... نه مه ﴿هَآؤُمُ اقْرَءُوا كِتَابِيَهْ﴾ (١٩) اِنِّى ظَنَنْتُ اَنْى مُلْكِى حَسَابِيَهْ ﴿٢٠﴾ فَهَرِّى عِشَّةٍ رَاضِيَهْ ﴿٢١﴾ فِى جَنَّةٍ عَالِيَهْ ﴿٢٢﴾ قُطُوفُهَا دَانِيَهْ ﴿٢٣﴾ كُؤُوا وَاشْرَبُوا هَنِيْئًا بِمَا اَسْلَفْتُمْ فِى الْاَيَّامِ الْخَالِيَةِ ﴿٢٤﴾ (الحاقه) واته: ها نه وه ته نامه كه م بگرن و بيخويننه وه (چونكه كاتى كه نامه كهى درايه ده سى

راستی ئیتر هر به وه زانی به اختیاره، بویه به سر به رزییه که وه خوی ده نوینی (١٩) چونکه به راستی من له دنیا دا نه مزانی و یه قینم یوو که ده گم به حیسابی خوم!! وا نه موش خوی میهره بان پاداشتی به چاکه دامه وه. (٢٠) نه وه له گوزه رانیکی خوش و په سه ندکرا وایه (٢١) له به هه شتیکی به رزدا (٢٢) میوه جاتی دره خته کانی نزیکه لییه وه. واته: دهس رهسه، به راوه ستانه وه، به دانیشتنه وه، دهستی نه گاتی، ته نانهت ده میشی نه گاتی، خوی کارزان به هیچ شیوه یه ک نایه لی به هه شتی نه زیهت بکیشی، پاش نازار و نه زیه ته که ی دنیا ی. (٢٣) پییان نه وتری: بخون و بخونه وه به خوشی به هو ی نه و کاره جوان و چاکانه وه له رۆژگار ه کانی رابوردودا نه نجامتان ده دا به کورتی: مروفی به هشتی له و په پی خوشیدا ده بی (٢٤) به لام که سی بیباوه پ، نه وا کتیبه که ی ده دریته دهستی چه پییه وه، خوی گه وه ده فهرمویت: ﴿وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ يَلَيِّنِي لَرَأُوتَ كِتَابِيَّةَ ۖ وَلَرَأُورَ مَا حِسَابِي ۖ يَلَيِّنَهَا كَأَنَّ الْقَاضِيَةَ ۖ﴾ (٢٥) ﴿مَا أَغْنَىٰ عَنْكَ مَالُكَ ۖ هَلْكَ عَنِّي سُلْطَانِيَّةَ﴾ (٢٦) ﴿الْحَاقَّةُ ۖ وَاتَّهَ ۖ بِهَ لَامَ نَهَ ۖ وَكَه سَهَ ۖ كَارْنَامَهَ ۖ كَه ی نَه دريته دهستی چه پی - که نه وه ش نیشانه ی به دبختیه - ده لی: خوزگایه .. نامه که مم پی نه درابا (٢٥) نه مزانیبا سه رنه نجامی حیساب و لیپرسینه وه م چیه؟ (٢٦) خوزگایه نه م مردنه م برابایه وه به یه کجاری و زیندووش نه کرامایه ته وه (٢٧) دارایی و مال که م هیچ که لکیکی پی نه گه یاندم بۆ نه م رۆژم (٢٨) نه و مولک و ده سه لاته ی بووم له دهس چو نه رسته م نه پایه وپله م، هیچیان نه یان توانی تۆزقاله یه ک نارامم بکه نه وه (٢٩).

کوا سه روهت و سامان؟ کوا که سایه تییه که م؟ کوا کورسی؟ کوا پله و پایه؟ ﴿مَا أَغْنَىٰ عَنْكَ مَالُكَ ۖ هَلْكَ عَنِّي سُلْطَانِيَّةَ ۖ﴾ (٢٨) ﴿خَذُوهُ فَعُولُهُ ۖ﴾ (٢٩) ﴿ثُمَّ لَنَجْجِمْ صَلْوُهُ ۖ﴾ (٣٠) ﴿ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ۖ﴾ (٣١) ﴿إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ۖ﴾ (٣٢) ﴿وَلَا يَحْضُرُ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ ۖ﴾ (٣٣) ﴿فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هُنَا حَمِيمٌ ۖ﴾ (٣٤) ﴿وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِن غِسْلِينٍ ۖ﴾ (٣٥) ﴿لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ ۖ﴾ (٣٦) (الْحَاقَّةُ) واته: دارایی و مال که م هیچ که لکیکی پی نه گه یاندم بۆ نه م

رۆژه م. (٢٨) ئه و مولك و دهسه لاتهي بووم له دهس چوو نه رشته م نه پايه وپله م، هيجيان نه يان تواني تۆزقاله يه ك ئارامم بكه نه وه (٢٩) بيگرن، كه له پچه ي بكن، واته: كۆت و زنجير له دهس و قاچ و ملي بئالئين (٣٠) پاشان بيخه نه ناو ئاگرى دۆزه خ. (٣١) ئينجا بيخه نه ناو زنجيريكي هه فتا گه زيه وه و توندى بكن، بۆ ئه وه ي پتر ريسوا بىت، ئه گينه خو ته نها ئاگره كه ي به سه، ئاي ئه و رۆژه چهنده رۆژيكي گران و نا په حه ته! وه ره له ناو ئاگرى شدا هيشتا به و شيوه يه زنجير بكرييت!! (٣٢) چونكه - له دونيادا - بپرواي به خوا نه بوو كه ئه مه ش گوره ترين سته مه، بۆيه هه ر ده بى ئاوا سه ر شۆپو ريسوا بكري (٣٣) هاني خه لكى نه ده دا له سه ر خواردن دان به هه ژار، چهنه ئاينىكي به رز و پيروژه...! سه ره راي ئه وه ي ده بى له مال و منالى خويان بگرنه وه به ر بۆ هه ژاران، ده بى مه ردوميش هان بده ن بۆ بووژانده وه يان (٣٤) ئه مرؤش لي ره - واته: رۆژى قيامه ت - هيج دۆستىكي بۆ نيه تا تكيه كي بۆ بكا و تۆزى ئه و باره يه ي لى سووك بكات (٣٥) خواردن و خواردنه وه شى هه ر كيم و زوخاوى داچۆراوى لاشه ي دۆزه خيه كانه (٣٦) گونا هباران نه بى كه سى ديكه لى ناخوات، واته: هه ر ئه وانه ده يخۆن كه باوه ريان به خوا نه بوو (٣٧).

شاعير پاستى فهرمووه كاتيك ده لىت:

تذكر وقوفك يوم العرض عريانا مستوحشاً قلق الأحشاء حيراناً
والنار تلهب من غيظ ومن حنق على العصاة.. ورب العرش غضباناً
اقرأ كتابك يا عبدُ علي مهل قبل ترى فيه حرفاً غير ما كانا؟
فلما قرأت ولم تنكر قراءته وأقررت إقرار من عرف الأشياء عرفاناً
نادى الجليل.. خذوه يا ملائكتي وأمضوا بعبد عصي للنار عطشاناً

ئەي خودايە.. من و ئێوە لە یەکتایەستان بگێڕی!!

خێراکه برا خۆشه ويستە که م... خوشکه به حیشمه ته که م... لێ پرسینه وه له گه ل
خۆتدا بکه پێش ئه وه ی له به ر دهستی خوادا لێ پرسینه وه ت له گه لدا بکه ن، خوا ی
گه و ره ده فه رمویت: ﴿وَنَضْعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَمَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ

كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَلْتَنَّا بِهَا وَكُفِّي بِنَا حَسِيْنٌ ﴿ (الأنبياء: ٤٧) واته: بى گومان روژى قيامت نيمه ترانووى دادپه روهرى دانه نين و كرده وه كانيانى پى نه كيشين نه وسا هيچ كه سيك كه مترين سته مى لى ناكري چ له چاك كاران و چ له خراپه كاران، ته نانهت نه گهر كرده وه كانيانى به نه دازهى سهنگى دهنگه گهر ديله يه كيش بيت كه له بچووكيدا كراوه به نمونه، نيمه نه يهتين و نامادهى نه كهين وه نه وه نده به سه بى نيمه كه به وردى ژميريارى كرده وه كانيان بين)).

جا خواى گهره پادشاي حق و دادپه روهره، له گهل نه وه شدا له و روژدها به دادپه روهرييه كى ره هاوه ليپرسينه وه له گهل به نده كانى خويدا ناكات، به لكو به فه زلى خوئى له پاش دادپه روهرى، چونكه نه گهر به دادپه روهرى خوئى ليپرسينه وه و مامه له مان له گهلدا بكات نه وا هه مووان به هه لاکه تدا ده چين! له گهل مندا بير له و نايه ته پيروژه بكه ره وه: ﴿وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ (فصلت: ٤٦) واته: په روهردگار پشت هه رگيز غه درباز و سته مكار نيبه له به نده كانى و بى كه م و كورت پاداشتيان نه داته وه)).

هه روه ها ده فه رمويټ: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ﴾ (النساء: ٤٠) واته: بى گومان خوا به سهنگى بچووكترين گهر ديله (زه پرده) سته م له هيچ كه س ناكاه)). به راستى نه وپه پى دادپه روهرييه !!

خواى گهره و كارزان ده فه رمويټ: ﴿أَمْ لَمْ يُنَبِّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَىٰ ﴿٣٦﴾ وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّىٰ ﴿٣٧﴾ أَلَّا نَزَرُ وَأَنْزَرُ وَزُرْ أَخْرَىٰ ﴿٣٨﴾﴾ (النجم) واته: نايه هه والى پينه دراوه به وهى له (سفر) هه كانى موسا (٣٦) وه سحوفى (نبيراهيم)ى وه فاداردا هاتوه (٣٧) كه هيچ كه سيك گونا هى يه كيكي تر هه لئاگريټ (٣٨).

جا هيچ مرؤفيك تاوانى مرؤفيكيتر هه لئاگريټ، به لكو له ناسكترين و رهواترين دادپه روهرى خواى گهره، هينانه وهى بيانوه بى به نده كانى خوئى، بويه كار و كرده وه كانيان به نوسراوى و تومار كراوى پيشكه شى خاوه نه كانيان ده كات، خواى گهره ده فه رمويټ: ﴿يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ

سَوِّ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا وَيَحْذَرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ، وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٣٠﴾
 (آل عمران: ۳۰) واته: بترسن له و روژه ی که هه موو که سیك هه ر چا که یه کی
 کردییت! دوسیو په روه نده ی بۆ کراوه و ده ییینی و پیی دلخوش نه بیټ، هه ر
 کاریکی خراپیشی کردییت (دیسان ده ییینی و ناوات خوازه که له نیوان خوی و
 کاره خراپه کانیدا مه وداو ماوه یه کی زور دوور ببوايه و هه ر چاوی پی نه که وتبا، هه ر
 له سزای زاتی خوی گه وړه ده بیټ خوتان بپارژن و ناگادار بن به ریکو پیکی
 گوټرایه لی بکه ن و خوا هه میسه به رامبه ر به بنده کانی خوی میهره بان و دلوفانه.))
 چیر نه من و نه تو هیچ بیانویه ک یان به لگه یه کمان نییه، چونکه کتیبه که
 ناماده یه و مه وجوده، تویش هه موو نه وانه ی که له سهرت نوسراوه ده یخوټنیته وه،
 چنده ها به لا و تاوان هه بوو نیمه له په نهانیدا نه نجامان دابوو نیستا خوی گه وړه
 هه مووی دهرده خات، په شیمان بوونه وه بۆ خومان.. له م کات و ساته دا که چهند
 بی بایه خ بووین بۆ جیبه جی کردنی فرمانه کانی خوی گه وړه، له گه ل نه وه شدا
 چهند شایه تیکش هه ن!! گه واهی له سهر بنده که دده ن؟ نه و شایه تانه کیڼ؟
 گه وړه ترین شایه ت خوی گه وړه خوټه تی، هه روه کو خوی گه وړه خوی
 ده فهرمویت: ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا﴾ (النساء: ۳۳) به راستی
 خوا به سهر هه موو شتیکا هه میسه شایه ت و ناگاداره، هه ر به پیی نه ویش که نه و
 خه لکه کردویانه تو له و پاداش نه داته وه.))

خوی گه وړه ده فهرمویت: ﴿يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا أَحْصَاهُ
 اللَّهُ وَسُوهُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ (المجادلة: ۶) واته: روژیک خوا پیشینان و
 پاشینان، هه موو زیندوو ده کاته وه ټینجا به هه موو نه و کاروکرده وانه کردویانن
 ناگاداریان ده کات، خوا ناماری کردوه و نووسیویه تی له سهریان، نه وان له بیریان
 چوته وه وه خوا شایه ته له سهر هه موو شتیك، واته: هیچ شتیکی لی بزرنابی.))

هه موو پیغه مبه ریک له پیغه مبه ران شایه تن به سهر نوممه ته که یانه وه، هه روه ها
 نوممه ته که ی خو شه ویستی خوا ﷻ شایه تن به سهر هه موو نوممه ته که یانه وه،

ههروه ها پيغه مبهري نازدار ﷺ شايه ته به سه ره هوو ئوممه ته كانه وه، خواي گه وره ده فهرمويت: ﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا﴾ (النساء: ۴۱) واته: ئه بي جالي بيباوه پان ئه وروژه چوڻ بي كه ئيمه له هه ركه ليك شايه تيك دئين شايه تيبان له سه ر بدات، توش ده كه يه شايه ت نه ي پيغه مبهري ﷺ له سه ره هوو ئه وانه)).

ههروه ها فريشته كان شايه تي ده دن، ههروه كو خواي گه وره ده فهرمويت: ﴿وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ﴾ (ق: ۲۱)، واته: ئه وروژه هه ركه سيك بو مه حشه ر ديت، دوو فريشته ي له گه لدايه، يه كيكيان پيش خوي داوه و ده يگه يه نيته مه حشه ر، نه وي ديكه شيان شايه تي ده دا له سه ري به كرده وه كاني)).

خواي گه وره ده فهرمويت: ((وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ۝ كِرَامًا كُنِينًا ۝ يَكُمُونَ مَا تَعْمَلُونَ﴾ الإنفطار: ۱۰-۱۲، واته: له كاتيكا - كه ئيوه ئه وه ندهش لاسار و ياخين - ده سته يه ك له فريشته ي چاودير و پاريزه رتان له سه ر دانراوه، هه رچي بكه ن ئه ينووسي (۱۰) ريزدارانيكي نووسه رن (۱۱) ئه زانن چي ده كهن، واته: به هه هوو كارو كرده وه يه كتان به ناگان (۱۲).

له رپوايه تيكا كه له (سنن الترمذي) و جگه له وه اتوه - به سه نه ديكي كه (ضعف) ي تيدايه، له بهر پاراستني سپارده ي زانستي (الأمانة العلمية) له فهرمووده ي (أبوهريره) وه ده باره ي ئه و ئايه ته، كه ده فهرمويت: ﴿يَوْمَئِذٍ تُخَدِّثُ أَخْبَارَهَا﴾ الزلزلة: ۴.

قال الرسول: ((أتدرون ما أخبارها؟

قالوا: الله ورسوله أعلم.

۱ - أخرجه أحمد في (المسند) (۳۷۴/۲) والترمذي باب (۷) (۲۴۲۹) وقال: حديث حسن غريب صحيح، وفي كتاب (تفسير القرآن) (۳۳۵۳) وقال: حسن صحيح غريب، والنسائي في (الكبرى) (۱۱۶۹۳) وقال الشيخ الألباني: (ضعيف الإسناد) كما في (ضعيف سنن الترمذي).

قال: ((فان أخبارها أن تشهد على كل عابر أو أمة بما عمل على ظهرها، أن تقول: عمل كذا وكذا يوم كذا وكذا، قال: فهذه أخبارها)) واته: پیغه‌مبه‌ری خواجه علیه السلام ده‌فهرمویت: ئایا ده‌زانن هه‌واله‌که‌ی چییه؟ فهرموویان: خوا و پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی علیه السلام باشتر ده‌زانن، ئه‌ویش فهرمووی: هه‌واله‌که‌ی ئه‌وه‌یه که شایه‌تی ده‌دا به سهر هه‌موو به‌نده‌یه‌که‌وه به ههر کاریک له سهر پشستی ئه‌تجامی دابیت، ده‌لئیت: له فلانه روژ ئه‌و کاره و ئه‌و کاره‌ی ئه‌نجام داوه، فهرمووی: ئه‌وه هه‌واله‌که‌یه‌تی.))
ئهمجار ته‌ماشای جورئته و بویری به‌نده بکه له و کات و ساته‌دا و له بهر ده‌ستی خوای بالاده‌ستدا!

له (صحیح مسلم)^۱ دا هاتوه له فهرمووده‌ی (أنس) هوه ده‌لئیت: ((کنا عند رسول الله فضحك، فقال: ((هل تدرون مم أضحك؟)) قال: قلنا: الله ورسوله أعلم.

قال: ((من مخاطبة العبد ربه، يقول: يا رب، ألم تجرني من الظلم؟ قال: يقول: بلى، قال: فيقول: فاني لا أجزى على نفسي الا شاهداً مني، قال فيقول: كفى بنفسك اليوم عليك شهيداً، وبالكرام الكاتبين شهوداً، قال: فيختم على فيه)) واته: لای پیغه‌مبه‌ری خواجه علیه السلام دانیشتبووین، پیغه‌مبه‌ری خواجه علیه السلام پیکه‌نی و ئهمجار فهرمووی: ئایا ده‌زانن من بۆچی پنده‌که‌نم؟ وتیان: خوا و پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی علیه السلام باشتر ده‌زانن، فهرمووی: له گفتوگو کردنی به‌نده له گه‌ل پهره‌ردگاریدا له روژی قیامه‌ت، ده‌لئیت: ئه‌ی پهره‌ردگار ئایا تو پهنات نه‌دام له سته‌م لیکردن؟ خوای گه‌وره‌ش ده‌فهرمویت: به‌لئى ئه‌ویش ده‌لئى: که‌وابوو من رازی نابم که‌س شایه‌تیم له سهر بدات ئیللا له خۆم نه‌بیت، خوای گه‌وره‌ش ده‌فهرمویت: تو ئه‌مرو به‌سته که‌وا ته‌نها خۆت شایه‌ت بیت به سهر خۆته‌وه و فریشته‌کان که‌نوسه‌ری کرده‌وه‌کانتن شایه‌ت بن له سهرت، ده‌لئیت: مۆر ده‌دریته سهر ده‌میدا...))

ئهمجار خوای گه‌وره‌ مۆله‌ت ده‌داته هه‌موو په‌له‌کانی و دینه‌ گوفتار، ده‌سته‌کان دینه‌ گوفتار و قسه‌ ده‌که‌ن، هه‌روه‌ها دامین، سک، پییه‌کان، هه‌موو ئه‌ندامه‌کان شایه‌تی ده‌ده‌ن.

خوای په روه ردگار ده فسر مویت: ﴿الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ (یس: ۶۵) واته: نه مړو (روزي قیامت) مورو دده پښ به سهرده میاندا و ناتوانن به زمان هیچ قسه یه ک بکهن ده سته کانیشیان قسه مان له ګه له نه کهن پییه کانیشیان شایه تی دده دن به ووی کردوویانه))

هه روه ها ده فسر مویت: ﴿وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾ (۱۹) حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَرُهُمْ وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿۲۰﴾ وَقَالُوا لِمَ لُجُودِهِمْ لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلَئِيهِ تَرْجِعُونَ ﴿۲۱﴾ (فصلت)، واته: نهی موحه ممه د ﷻ باسی نهو روزه بکه بو ګه له کت که نه یار و دوژمنانی خوا به ره و ناګری دوزه خ کو نه کرینه وه، به ریز رانه گیردرین و ده سته ده سته به ری ده کرین بو ناګر، واته: هه موو پیکه وه ریز ده کرین و نه یانبه ن بو مه حشر (۱۹) هه تا کاتی ده ګه نه لای ناګره که، ګوی و چاو و پیستیان ګه واهییان له دژ نه دن له هه ر کاری کردوویانه (۲۰) به ګله ییه وه به پیستیان نه لین: بوچی به زیانی نیمه ګه واهییتان دا؟ خو نیمه له نیوه به رګری نه که ین! نه لین: نهو خوایه ی که هه موو شتیکی هیناوه ته قسه وګو، نیمه یشی به قسه هینا، واته: به ناره زوی خو مان نه بوو، نیتر بوچی ګله ییمان لی نه که ن؟ هه ر نه ویشه بو یه که مجار له نه بوونه وه نیوه ی به دی هینا و هه ر بو لای نه ویش ده گیردرینه وه (۲۱).

ده لیت: ((فیختم علی فیہ، فیقال لأركانہ: أنطقي، قال: فتتلق بأعماله، قال: ثم یخلى بینہ و بین الکلام، قال: فیقول: بعداً لکن وسحقاً، فعنکن کنت أناضل)) واته: مورو ددریته سهر ده میدا و به نه ندامه کانی ده وتریت: بینہ قسه کردن، ده لیت: هه موو کرده وه کانی باس ده کات، پاشان بواری پی ده دریت قسه ی له ګه لدا بکات، نه ویش ده لیت: دووری و تیاچوون بو نیوه، نهی خو من له پیناوی نیوه دا هه ولم ده دا)).

له پاش نه م هموو بنه ما دادپه روه ريانه نه مجار فه زلي خوي گه وړه پيشكه ش به يه كتاپه رست و ثيمانداران ده گوتيت، خوي گه وړه هموو تاوانه كانيان ده گوتيت به چاكه، خوي گه وړه ده فهرمويت:

﴿إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ (الفرقان: ۷۰) واته: مه گه كه سيك په شيمان ده بېته وه و بړوا بېني و كاري چاك نه نجام بدا نا نه و كه سانه خوا گونا و خراپه كانيان بړ ده گوتيت به چاكه، وه هميشه خوا گونا پوښ و مېهره بانه))
له فهرمووده يه كي زور جوان و ناسكدا هاتوه له (صحيح مسلم)^۱ ريوايه كراوه له فهرمووده ي (ابو ذر) وه له باسي دوايين كه سيك كه ده چيټه به هه شته وه، دوايين كه سيك له دوزه خ دهرده چيټ، له فهرمووده يه دا هاتوه كه وا خوښه ويست ﷺ ده فهرموي: ((رجل يؤتى به يوم القيامة. فيقال: اعرضوا عليه صغار ذنوبه وارفعوا عنه كبارها. فتعرض عليه صغار ذنوبه. فيقال: عملت يوم كذا وكذا، كذا وكذا. وعملت يوم كذا وكذا، كذا وكذا. فيقول: نعم. لا يستطيع أن ينكر. وهو مشفق من كبار ذنوبه أن تعرض عليه.)) واته: له روژي قيامه تدا كابرياه ك ده هينن و پيي ده گوتريت: تاوانه بچووكه كاني پيشان بدهن و گه وړه كاني له سر هه لگرن، نه مجار هموو تاوانه بچووكه كاني پيشان ده دريت و پيي ده گوتريت: فلانه روژ نه و كاره و نه و كاره نه نجام داوه و فلانه روژ نه و كاره و كاره نه نجام داوه، نه وېش ده لئيت: به لي.. ناتواني نكولي لي بكات، له كاتيكدا نه و له تاوانه گه وړه كاني خوي ده ترسيټ و پيشاني بدريت))

ته نها نه و تاوانه بچووكانه ي كه به نده كه هه نديكي له بېر كړدوه و هه نديكي له بېر ماوه نيسيستا هه مووي نوسراوه و مه وجوده، نه و له وه ده ترسيټ تاوانه گه وړه كاني نمايش بكريت و بخريته روو، له و كاته ي نه و له و حاله ترس و بيمه دايه ((فيقال له: فان لك مكان كل سيئة حسنة))، واته: پيي ده گوتريت: نه و له جيي

هر خرابه يه ك خواي گه وړه چا كه يه كي بډواناي)) ته مجار به نده كه ليرۀ دا ده ويريټ و جورئۀ ده كات ((فيقول: رب قد عملت أشياء لا أراها ها هنا)) واتۀ: ده لئيت: په وړه ردگار... من چۀ نده ها كارم ته نجام داوه كه چي ليرۀ دا هيچ له وانه نابينم)) ده يه ويئ ټو تاوانانۀ ش بگورديټ به چا كه، جاريكي تر يه كتاپه رستان فه زليان به رز ده بيتۀ وه و چا كه كانيان چۀ ند جاران ده بيتۀ وه.

خواي گه وړه ده فهرمويت: ﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ (الأنعام: ١٦٠) واتۀ: هر كه سيك له م دونيا يه دا چا كه يه ك بكا، له پوڅي قيامۀ ندا ده به رامبه ر چا كه ي له گۀ ده كړيټۀ وه، هر كه سيك يش خرابه بكا تۀ نها به تۀ ندازۀ ي ټو خرابه يه ټو له و جه زړه به تۀ دري، واتۀ: زياد له تاوانۀ كۀ ي خوي ټو له نادرئ به سهر يا وه كو ده فهرموي: به هيچ شيو ده يه كيش ستم له هيچ كه سيكيان ناكړيټ)).

خواي گه وړه ده فهرمويت: ﴿مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ مِائَةُ حَبَّةٍ وَاللَّهُ يُضَعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ (البقرة ٢٦١)، واتۀ: نموونه ي ټو كه سانۀ ي كه دارايي خويان له ريگۀ ي خوا دا تۀ به خشن، هر وه كو دانۀ تو ميك كه حوت گولۀ در ده كا و هر گولۀ ي سه د دانۀ ي تيډا بي كه و ابو تۀ نها دانۀ تو ميك (٧٠٠) ده نكي پيوه ده بي، واتۀ: پاداشتي گشت خير و چا كه يه ك به لاي خوا وه يه ك به ده، تا حوت سه ده و هيشتا بؤ هر كه سيش خوا خوي بيه وي چۀ ند به رامبه ر پاداش ده دا چونكه خوا به خششي يه كجار فراوانۀ، زؤر به ناگا و زانايۀ (تۀ زاني چۀ نده هۀ تۀ گري)).

له (مسند أحمد) دا به سه نه ديكي (حسن)^١ هاتوه له فهرمووده ي (ابو ذر) ه وه كه وا خو شه ويست ﷺ فهرموويه تي: ((قال الله تعالى: الحسنه بعشر أمثالها أو أزيد، والسيئة بواحدة أو أغفر، ولو لقيتني بقراب الأرض خطايا ما لم تشرك بي، لقيتك بقرابها مغفرة)) واتۀ: خواي گه وړه ده فهرمويت: چا كه و حه سنه به ده تۀ وه نده يا

١ - أخرجه أحمد في (المسند) (١٤٨/٥) والطيالسي في (مسنده) (٤٦٤) وحسن إسناده الشيخ شعيب لأجل عاصم وهو صحيح لشواهده .

زياتر ده‌ينوسم و خراپه (سيئه) به تهنه يه‌كيك ده‌ينوسم و يان لئي خوش ده‌يم،
نه‌گه‌ر به نه‌ندازه‌ي هموو زه‌وي به تاوانه‌وه پيم بگه‌ي و به من گه‌يشتي هاوه‌لت بق
من بريار نه‌دابوو نه‌وا به نه‌ندازه‌ي هموو زه‌وي به لي خوش بوونه‌وه‌وه پيټ
ده‌گه‌م)).

له (صحيح البخاري و مسلم)^۱ دا هاتوه له فهرمووده‌ي (ابن عباس) وه كه‌وا
پيغه‌مبه‌ري خواص^{عليه‌السلام} فهرموويه‌تي: خواي گه‌وره ده‌فهرمويت: ((فمن هم بحسنة فلم
يعملها كتبها الله عنده حسنة كاملة، وان هم بها فعلها كتبها الله عنده عشر حسنات
الى سبع مائة ضعف الى اضعاف كثيرة، وان هم بسينة فلم يعملها كتبها الله عنده
حسنة كاملة، وان هم بها فعلها كتبها الله سينة واحدة)) واته: هه‌ركه‌سيك ويستي
چاكه‌يه‌ك نه‌نجام بدات و نه‌نجامي نه‌دا نه‌وا خواي گه‌وره به چاكه‌يه‌كي بي كه‌م و
كوپي ده‌ينوسي و هه‌ركه‌سيك ويستي كاريت نه‌نجام بدات و نه‌نجامي دا نه‌وا خواي
گه‌وره ده‌نه‌نده‌ي بق ده‌نوسي تا حوت سه‌د نه‌وه‌نده تا چه‌نده‌ها جاري زور،
هه‌ركه‌سيك ويستي خراپه‌يه‌ك نه‌نجام بدات و نه‌نجامي نه‌دا نه‌وا خواي گه‌وره به
چاكه‌يه‌كي بي كه‌م و كوپي ده‌ينوسي و هه‌ركه‌سيك ويستي خراپه‌يه‌ك نه‌نجام بدا و
نه‌نجاميدا نه‌وا خواي گه‌وره تهنه يه‌ك خراپه‌ي بق ده‌نوسي)).

ته‌ماشي فه‌زل و چاكه‌ي خواي گه‌وره بكه به سه‌ر به‌نده‌كانيه‌وه، نه‌مه بنه‌ما
گشتيه‌كاني لئيرسينه‌وه بوو، ناخو يه‌كه‌م كومه‌لئيك كه لئيرسينه‌وه‌يان له گه‌لدا
ده‌كرئت له به‌ر ده‌ستي خوادا كين؟ يه‌كه‌م كومه‌ل و گروويه‌ك كه حوكميان به
سه‌ردا ده‌درئت له‌م ئوممه‌ته كين؟ ئايه يه‌كه‌م شتتئيك به‌نده‌كان لئيرسينه‌وه‌يان له
سه‌ر بكرئت له به‌ر ده‌ستي خوادا چيه‌ي؟ يه‌كه‌م شتتئيك خواي گه‌وره حوكمي له سه‌ر
بدات له نيوان به‌نده‌كاندا چيه‌ي؟ وه‌لامي هه‌موو نه‌و پرسيارانه له به‌شي داهاتوودا
ده‌زاتين انشاء الله.

داوا له خوا ده‌كه‌م ئيمه و ئيوه داپوشيت له دونيا و قيامه‌تدا، هه‌موو كار و
كرده‌وه چاكه‌كانمان لي وه‌رگريت، هه‌ر خوئ پشت و په‌نامانه و تواناي به سه‌ر
هه‌موو شتتئيكدا هه‌يه.

۱ - أخرجه البخاري (٦٤٩١) و مسلم (١٢١).

یه که م کومه لیک داوهریيان له نیواندا دهکړیت

أول من يقضى بينهم يوم القيامة

له به شی رابوردوودا بڼه ماکانی دادپه روهری و فزلی خوی گه وره مان زانی، نه و بڼه مایانه ی که خوی گه وره به نده کان لپرسینه وه یان له سهر دهکړیت له روژی قیامت، له کولایی به شی رابوردوودا پرسیاریکم کرد نه ویش بریتی بوو له: نایه یه که م کومه ل و گرویه ک کین که بانگیان لی دهکړیت به مه بهستی لپرسینه وه، بو نه وه ی ترس و بیمی نه و بارودوخه یان له سهر سووک بکړیت؟

بو ولای نه و پرسیاره دهلین: نه وه نوممه تی پیغه مبهری نازداره ﷺ، به لی.. گه وره یی و رهحه تی خوی گه وره له و کاته دا بو نه نوممه ته دهرده که ویت کاتی نه م نوممه ته پیش دهکړیت به مه بهستی لپرسینه وه، هلویت و بارودوخی نوممه تان له گوړه پانی مه حشرده و له روژی مه حشرده به راستی بارودوخیکی نور سهخت و دژواره، روژ نژیککراوه ته وه بو سهر سهری به نده کان، خه لکی به نه ندازه ی کرده وه کانیان نوقمی ناره قه بوون، له ولاشه وه دژده خ هاوار دهکات و ده نالینیت و تووړه بوه له بهر تووړه بوون و پهستی خوی گه وره، هه موو پیغه مبهران دهلین: ((نفسی نفسی)) به راستی بارودوخه که دژوار و ناهه مواره، هیچ که سیک ناتوانیت.. هه رچه نده خوی گه وره نه وپه پری زمان پاراوی پی به خشیبیت، نه وپه پری شیوازی رهوانیژی جوانی پی به خشیبیت، نه وپه پری شیرینی گوشتار و وشه سازی پی به خشیبیت، ناتوانیت به جوانی ترس و بیمی نه و کات و ساته ی بهر دهستی خوی گه وره به رجهسته بکات، به لی.. له سایه ی نه و کات و ساته دا بانگ له نوممه تی (محمد المصطفی) ﷺ دهکړیت - دایک و باوک و گیانم به فیدای بیت - . له هه ردوو کتیبی (صحیح)^۱ دا هاتوه، له هه رمووده ی (أبو هريره) وه

۱ - أخرجه البخاري (۸۷۶) وانظر (۲۳۸) مسلم (۸۵۵) .

ده فهرمويت، پيغه مبري خوا^۱ فهرموويه تي: ((نحن الآخرون السابقون يوم القيامة)) واته: ئيمه دواين ئوممه تين (له دونيادا) له قيامه تيشدا يه كه مين)).
 نه مه چ ريژ و شه ره فيكه؟ دواين ئوممه تيك ئوممه تي پيغه مبري نازداره^۲،
 له هه مان كاتدا يه كه م ئوممه تيكه پيش ده خريت بو ليپرسينه وه، به لكو يه كه م
 ئوممه تيكه ده چيته به هه شته وه به فهرمانى پادشاي بالاده ست و دلوفان.
 له ريوايه ته كه ي (صحيح مسلم) دا هاتوه: ((نحن الآخرون الأولون يوم القيامة))
 واته: ئيمه دواين ئوممه تين (له دونيادا) له قيامه تيشدا يه كه مين)).
 له ريوايه تيكي (ابن ماجه) دا به سه نه ديكي (صحيح) هاتوه له فهرمووده ي (ابن
 عباس) دوه كه وا خو شه ويستى خوا^۳ فهرموويه تي: ((نحن آخر الأمم، وأول من
 يحاسب، يقال: أين الأمة الأمية ونبيها؟ فنحن الآخرون الأولون)) واته: ئيمه دواين
 ئوممه تين (لو دونيادا) و يه كه م ئوممه تين ليپرسينه وه يان له گه لدا ده كريت،
 ده گوتريت: له كوئن ئوممه ته نه خو ينده واره كه و پيغه مبركه يان؟ ئيمه دواين
 ئوممه تين له دونيادا و يه كه مين ئوممه تين له قيامه تدا)).

هه روه ها له ريوايه تيكي تردا له (ابن عباس) ه وه ده لئيت: پيغه مبري خوا^۴
 فهرموويه تي: ((فَتَفَرَّجْ لَنَا الْأَمَّ عَنْ طَرِيقِنَا، فَنَمْضِي غَرًّا مُحْجَلِينَ مِنْ آثَارِ الطُّهُورِ،
 فَتَقُولُ الْأَمُّ: كَادَتْ هَذِهِ الْأُمَّةُ أَنْ تَكُونَ أَنْبِيَاءَ كُلِّهَا)) واته: هه موو ئوممه ته كان
 ريگامان بو والا ده كه ن و ئيمه ش ده پوين له كاتيكا هه موان نيو چاوان و هه ردو
 پيمان سبييه له بهر شوينه واري ده ستونيژ، ئوممه تان ده لئين: ده لئي نه م ئوممه ته
 هه موان پيغه مبرن!!))

نه مه نه و ئوممه ته يه كه په روه ردگاري زه وي و ناسمانه كانى به ته نها ناسيوه.
 جا ئوممه تي (موحه ممه د) ي خو شه ويست^۵، ريژدار ترين ئوممه ت بو و
 ئيستاش وا به ريژه و هه رواش به ريژدارى ده مينئيه وه، هه روه ها پايه دار ترين

۱ - صحيح مسلم (۸۵۵/۲۰).

۲ - أخرجه ابن ماجه (۴۲۹۰) وقال البوصيري: (هذا إسناد صحيح، رجاله ثقات) وكذا قال الشيخ الألباني في (الصحيحه) (۲۳۷۴).

۳ - أخرجه أحمد في (مسنده) (۲۸۱/۱، ۲۹۵) وأبو يعلى في (مسنده) (۲۱۳/۴) (۲۳۲۸) وحسنه لغيره الشيخ شعيب في (تحقيق المسند).

نوممه ته له دنيا و قيامتدا، له گڼ شو هه مو لاوازي و سستيهي له م قوناغه دا پييدا تيده په ريت!! رورگار ده ستا ودهسته، خوي گوره ده فهرموي: ﴿وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نَدَاؤُهَا بَيْنَ النَّاسِ﴾ آل عمران: ۱۶۰، واته: نيمه شو ورورگاردي سرکه وتن و تيکشكانه، له نيو مەردمدا ده ستاو ده ستي پي ده كهين پورتي بۆ نيوهيه و رورتيكيش بۆ نه وان)).

جا نه گهر نه نوممه ته نيسا به قوناغيكي لاوازيدا تيده په ريت، نه وا چه نده ها سرده م بوه نه نوممه ته خاوهن هيز و ده سلات بوه و به قوناغي پي سره وريدا تيپه ريوه .

۱ - من به هه مو باوه پيکه وه ده ليم: که وا قوناغي داهاتو بۆ نوممه تي موحه مده ﴿لَئِنْ شِئْتُمْ بِشَاءٍ﴾ نه وهش باش بزان که تاريخ ترين کاتي شو نه و کاتيه که روناكي گزنگي به دواوهيه دنيا به که گزنگ و سپيده دي ديني خوا به ريوهيه به پشتيواني خوي گوره و به به ليني خوي، هه ووه ها به به ليني پيغه مبري راستگور ﴿لَئِنْ شِئْتُمْ بِشَاءٍ﴾ که هه رگيز له خووه قسه ناکات، نوممه تي موحه مده ﴿لَئِنْ شِئْتُمْ بِشَاءٍ﴾ و به ريز ترين نوممه ته ، هه مو نوممه تيک له سر رووي زه ويدا شانازي به خوي و ميژويوه ده کات به لکو گزاني به بالاي ناوداره کانيانه وه ده ليم، به لکو گزاني به ميژويي خويانه وه ده ليم، رهنه ميژويوه کشي رور رهش و پي شهمه زاري بيت، بويه شايسته ترين نوممه تي سر رووي زه وي که شاياني پيشهنگي و شانازي و فخر بيت نه وه نوممه تي پيغه مبري نازداره ﴿لَئِنْ شِئْتُمْ بِشَاءٍ﴾ شايه تي خوي په روه رگار، خوي گوره ده فهرموي: ﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ آل عمران: ۱۱۰، نه گهر ده تويت برا شيرينه کم ريز و پلو پاي نه نوممه ته بزانيت نه وا ته ماشايه كي هه مو نوممه ته کاني سر زه وي بکه به بي جياوازي له روزه لات يان له رورثاوا يان له هه پارچه يه كي سر رووي زه وي ، سويند به خوا هيچ نوممه تيک نادريته وه که نه وه به سته به نينه دي که خوي گوره زه وي و ناسمانه کاني له و پيناوده دروستکردوه، به مەشت و دوزمخي دروستکردوه، له پيناويدا کتيبي دابه زانده و پيغه مبراني ره وانه کردوه، هيچ نوممه تيک نادريته وه که په کتابه رستي خوا چيپه جي بکه نه ته نها نوممه تي پيغه مبري خوا ﴿لَئِنْ شِئْتُمْ بِشَاءٍ﴾ خوي گوره ده فهرموي: ((أَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا لَا يَسْتَوُونَ)) هه ندي خه لکي هه نه ده ليم: واز له و قسه بي ترخانه به نينه. بويه باش بزان که هه شارستانيه تيکي ماددي به بي دين و رهوش و زانست و پيشکوتن هيچ بايه خيکي نيه .

ده ليم: من هه رگيز له نرخ و به هاي زانست که م ناکه موه، چونکه من ده رويش نيم له خووه قسه بکه م و نه زانم چي ده ليم ، نه خير، چونکه نوممه ته كي نيمه نوممه تي زانسته و په کم نايه تيک بۆ سر دلي پيغه مبري خوا ﴿لَئِنْ شِئْتُمْ بِشَاءٍ﴾ دابه زي بانگه وازي بۆ زانست ده کرد ((اقرأ)).

ده ليم: شارستانيه تيک دوو کوله که ي هه يه : کوله که يه كي ماددي و کوله که يه كي نيماني و رهوش ، هه شارستانيه تيک به بي نه و کوله که يه هيچ نرخ و به ها و ريزيکي نيه ، نايان نرخي نه وه مو چه که چيپه که نيسا مرقايه تي له ناو ده بات؟ نايان نه و پيشکوتنه چي بايه خيکي هه يه که له نيوان شو و رورتيکدا مرقايه تي له ناو ده بات؟ نايان نرخ و به هاي شارستانيه تي چيپه به بي روق، به بي ويزدان به بي نيمان، به بي په کتابه رستي، به بي رهوش، به بي ناسيني پيغه مبري نه کره م ﴿لَئِنْ شِئْتُمْ بِشَاءٍ﴾ و هه مو براکاني له پيغه مبران ؟ نايان

جاريكي تر له گه‌ل مندا بگه‌رێوه بۆ لای ئه‌و ئوممه‌ته پیرۆزه كه پله‌و پایه‌ی ئه‌و كاته ده‌رده‌كه‌وێت كاتێك بانگی لێ ده‌كرێت بۆ ئه‌وه‌ی شایه‌تی به‌ سه‌ره‌موو ئوممه‌تانه‌وه بدات، له‌ گه‌ل ئه‌وه‌شدا ئێمه‌ ته‌نها به‌ك ئوممه‌ت له‌و ئوممه‌تانه‌مان نه‌دیوه و پێیان نه‌گه‌یشته‌وین، به‌لام ((ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ)) (الجمعة: ٤)) واته‌: ئه‌وه شه‌ره‌ف و فه‌زڵ و به‌هره‌ی خوايه‌، و یستی له‌ هه‌ر كه‌سیك بێی، پێی ده‌به‌خشیت)).

پرسیاره‌كه‌ لی‌رده‌دا ئه‌وه‌یه‌: ئایه‌ چۆن شایه‌تی ده‌ده‌ین به‌ سه‌ره‌ ئوممه‌تاندا و له‌ كاتێكدا ئێمه‌ به‌وان نه‌گه‌یشته‌وین و ئه‌وانمان نه‌بینیوه‌؟

بۆ وه‌لامی ئه‌م پرسیاره‌ ده‌لێین: به‌سه‌ بۆ تۆ كه‌ باوه‌ری به‌توت هێناوه‌ به‌وه‌ی كه‌ پێغه‌مبه‌ری خۆشه‌ویست ﷺ باسی كردوه‌، ئه‌و كه‌سه‌ی كه‌ هه‌رگیز له‌ خۆوه‌ قسه‌ ناكات، چونكه‌ كه‌سی ئیماندار باوه‌ری ته‌واوی هه‌یه‌ به‌ هه‌موو وشه‌ پیرۆزه‌كانی پێغه‌مبه‌ر ﷺ له‌وه‌ی زیاتر كه‌ به‌ چاوه‌كانی خۆی ده‌یبینی و به‌ گوێه‌كانی ده‌یبیسی، به‌ راستی ئه‌وه‌ ئیماندارێ ته‌واوه‌ به‌ خوا و پێغه‌مبه‌ره‌كه‌ی ﷺ.

نرخ و به‌های ئه‌و شارستانییه‌ته‌ چیه‌؟ شارستانییه‌تی راسته‌قیته‌ شارستانییه‌ته‌ له‌ ره‌وشتدا، له‌ دانپێنان به‌ په‌روه‌ردگاره‌كه‌ی، له‌ باوه‌ره‌پێنان به‌ په‌روه‌ردگاره‌كه‌ی، له‌ دانپێنان به‌ هه‌موو پێغه‌مبه‌رانی، ئه‌وانه‌ی كه‌ ئاشتی و سه‌لامه‌تیان پێشكه‌شی مۆقایه‌تی كردوه‌، ئه‌مان و ئاسایش، ره‌وشت و به‌های جوان، نه‌ك خوێن‌رشتن و پارچه‌ پارچه‌ كردنی لاشه‌كان و بوخانی خانوو و نه‌هێشتنی كێلگه‌ و كارگه‌ و قوتابخانه‌، ئوممه‌تی موحه‌ممده‌ ﷺ رێژدارترین ئوممه‌ته‌ و هه‌روا به‌ به‌ریزی ده‌مێنێته‌وه‌ تا قیامه‌ت، بۆیه‌ سه‌رت به‌رز بکه‌ره‌وه‌ بۆ ئه‌وه‌ی مله‌لانی له‌ گه‌ل ئه‌ستێره‌ی جه‌وزادا بکات، هه‌سته‌ به‌ هه‌موو باوه‌ر و قه‌ناعه‌تێکه‌وه‌، هه‌موو جیهان به‌ینه‌ جۆش و خروش و با لێدانی دلت بییسن كه‌ بریاری یه‌كته‌په‌رستی خۆی داوه‌، هه‌سته‌ هه‌موو جیهان به‌ینه‌ ژێر عابا بۆن خۆشه‌كه‌ی پێغه‌مبه‌ره‌وه‌ ﷺ.

وما زادني فخراً وتبها
وكدت بأخمي أطأ الثريا
دخولي تحت قولك يا عبادي
وأن صيرت أحمد لي نبيا

كێ وه‌ك تۆیه‌ ئه‌ی برای یه‌كته‌په‌رست؟ سه‌رت به‌رز بکه‌وه‌ و شانازی به‌ ئیمانكه‌ته‌وه‌ بکه‌ به‌ یه‌كته‌په‌رستییه‌كه‌ته‌وه‌، به‌ دینه‌كه‌ته‌وه‌، به‌ شوێنكه‌وتنی پێغه‌مبه‌ره‌كه‌ته‌وه‌ ﷺ، ئه‌مجار ئه‌وه‌ خه‌و و شانازییه‌ له‌ گۆره‌پانی کارکردندا جێ به‌جێ بکه‌ دوور له‌ تیسور و قسه‌ی زل، به‌ ره‌وشتت شایه‌تی به‌و شوێنكه‌وتن و خۆدانه‌پال ئه‌م دینه‌ بده‌، به‌ داهێنانت، به‌ به‌خشینت، به‌ به‌ره‌مت، به‌ کارکردنت له‌ هه‌موو بواره‌كانی زبانه‌وه‌. ئه‌ی خودایه‌! ئه‌م ئوممه‌ته‌ له‌ هه‌موو به‌لا و خراپه‌یه‌ك بپاریزه‌، خودایه‌! ره‌حم به‌ ئوممه‌تی موحه‌ممده‌ ﷺ بکه‌ و هه‌موو خه‌فه‌ت و کێشه‌ و ناره‌حه‌تی و ناخۆشییه‌کی له‌ سه‌ر لابه‌ ئه‌ی خۆی گه‌وره‌ و میهره‌بان.

له (صحيح البخاري)^۱ دا هاتوه له فهرموده (أبو سعيد الخدري) يه وه كهوا خوښه ويست ﷺ فهرموده تي: ((يدعي نوح يوم القيامة فيقول: لبيك وسعديك يا رب، فيقول: هل بلغت؟ - وهو أعلم جل جلاله - فيقول: نعم، فيقال لأمته: هل بلغكم؟ فيقولون: ما أأتانا من نذير، فيقول: من يشهد لك؟ فيقول: محمد وأمتي، فتشهدون أنه قد بلغ)) واته: له روځي قيامه تدا بانگ له (نوح) ده گوت، ته ویش ده لیت: گوږپاڼه لم و له خزمه تمام نه ی پهره ردگار... ته ویش ده لیت: نایا دینه که ت گه یاند؟ - له کاتیکدا خوی گه وره خوی باستر ده زانیت - ته ویش ده لیت: به لئ، ته مجار به نوممه ته که ی ده لیت: نایا دینه که ی پی گه یاندن؟ ته وانش ده لیت: هیچ ترسینه ریکان پی نه گه یشتوه ((سویند به خوا هه رگیز نه مانبینوه و نه مانناسیوه ته مجار خوی گه وره به نوح ده لیت)): کی شایه تیت بؤ ده دا؟ ته ویش ده لیت: موجه مه د و ﷺ نوممه ته که ی، نیوه ش شایه تی بؤ ده دن كهوا دینه که ی گه یاندوه)).

له پړوايه تیکي تر دا که له (سنن ابن ماجه) دا هاتوه به سه نه دیکي (صحيح)^۲ له (أبو سعيد) هوه ده فهرمودت: پیغه مبه ری خوا ﷺ فهرموده تی: ((يجيء النبي ومعه الرجل، ويجيء النبي ومعه الرجلان، ويجيء النبي ومعه الثلاثة، وأكثر من ذلك، وأقل، فيقال له: هل بلغت قومك، فيقول: نعم، فيدعى قومه، فيقال: هل بلغكم، فيقولون: لا، فيقال: من يشهد لك، فيقول: محمد وأمتي، فتدعى أمة محمد، فيقال: هل بلغ هذا؟ فيقولون: نعم. فيقول: وما علمكم بذلك فيقولون: أخبرنا نبينا بذلك، أن الرسل قد بلغوا فصدقناه. قال: فذلكم قوله تعالى: ﴿وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا﴾ (البقرة: ۱۴۳) واته: له روځي قيامه تدا پیغه مبه ر ده هینن ته نها یه ک پیاو ی له گه لدا یه، پیغه مبه ر هه یه دوو پیاو ی له گه لدا یه، پیغه مبه ر ده هینن سی که سی له گه لدا یه، له وه زیاتر و له وه که متر، پیی ده گوتريت: نایا بانگه وازه که ت گه یانده قه ومه که ت؟ ته ویش ده لئ: به لئ،

۱ - أخرجه البخاري (۴۴۸۷) و (۳۲۲۹).

۲ - أخرجه ابن ماجه (۴۲۸۴) وصححه الشيخ الألباني في (صحيح سنن ابن ماجه).

نه مجار بانگي قه ومه که ی ده که ن و پټيان ده گوتريت: نایا بانگه وازه که ی پی گه یاندن؟ نه وانیش ده لټن: نه خیر، نه مجار به پیغه مبه ره که ده گوتريت: کی شایه تی تویه که دینه که ت گه یاندوه؟ نه ویش ده لټن: موحه ممد و ئومه ته که ی، نه مجار بانگي ئومه تی موحه ممد ده کريت و پټيان ده گوتريت: نایا نه م پیغه مبه ره دینه که ی خوی گه یاند؟ نه وانیش ده لټن: به لی، ده لټن: ئیوه چوډ ده زانن؟ نه وانیش ده لټن: پیغه مبه ره که مان ﷺ باسی بو کردوین و پټی راگه یاندوین، که واه موو پیغه مبه ران دینه که ی خویان گه یاند و ئیمه ش باوه رمان پی کرد، نه مجار فهرمووی: نه وه مانای نه و نایه ته یه که ده فهرمویت: ﴿وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِّنُكَلِّمُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا﴾ البقرة (۱۴۳) واته: هر چونی بو ئایینی پیروزی نیسلام رینماییمان کردن، هر ناواش له ته وای ئیش و کاردا کردومانن به ئومه ت و گه لیکی میانه په واته: ئیوه نه ی موسلمانان! نه وه کو گاوه رکان (نصاری) زیده په ون و نه وه کو جووله که ش که مته رخنه من، که واپوو ئیوه ئومه تیکی خیرخواز و هلبزیردراون، تا له سهر نه و خه لکه بینه شایه ت که: به لی.. په یامبه ر ﷺ په یامه که ی خوی گه وره ی به راست و ره وان گه یاند و په یامبه ریش ﷺ به سهر گشتانه وه چاودیر و شایه ت بیت ناخو کی دوی که و توه و کیش سه ربچی لی کرد، له رژی قیامه تیشدا له ولاشه وه هم پیغه مبه ر و هم ئومه ته که ی بینه شایه ت بو پیغه مبه ران که به رنامه که ی خویان گه یاند به ئومه ته که یان)).

هه روه ها خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا﴾ (النساء: ۴۱) واته: نه بی حالی بیباوه ران نه و رژه چوډ بی که ئیمه له هه ر گه لیک شایه تی که دینن شایه تییان له سهر بدات، توش ده که ی نه شایه ت نه ی پیغه مبه ر ﷺ له سهر هه موو نه وانه)).

برای به پټیم.. بو نه وه ی ریز و پله و پایه ی خوت و ئومه ته پیروزه که ت بزانی. نیمامی (موسلم) له (صحیح) ده که یدا ریوایه تی کرده له فهرمووده ی (أبو

هريره) هوه كه وا خوښه ويست ﷺ هاته سهر ګورستان - واته: چو بڼ لای به قيع - فهرمووی: ((السلام عليكم دار قوم مؤمنين. وانا، ان شاء الله بكم لاحقون. وددت انا قد رأينا إخواننا" قال الصحابة: أولسنا إخوانك يا رسول الله؟ قال "أنتم أصحابي. وإخواننا الذين لم يأتوا بعد". فقالوا: كيف تعرف من لم يأت بعد من أمتك يا رسول الله؟ فقال "أرأيت لو أن رجلا له خيل غر محجلة. بين ظهري خيل دهم بهم. ألا يعرف خيله؟" قالوا: بلى. يا رسول الله! قال "فإنهم يأتون غرا محجلين من الوضوء)).

واته: سلوټان لی بیت نهی مالی قهومی ثیمانداران، نیمهش نه ګر خوا بیهویت شوینتان ده که وین پیتان ده ګهین، حهزم ده کرد براکانم بدیبایه)) وتیان: نهی پیغه مبهری خوا ﷺ نهی نیمه برای تو نین؟ فهرمووی: به لکو نیوه هاوه لی منن، براکانم نه وانه ن که هیشتا نه هاتون)) وتیان: نهی پیغه مبهری خوا ﷺ چو ن که سانیك ده ناسیته وه له نوممه تت که هیشتا نه هاتون)) فهرمووی: نه ګر پیاویك نه سپیكي کویتی (ناو چاو و ده ست و پی سپی) هه بیت له ناو کومه لیک نه سپی ره شی تو خدا بیت، ثایا نه سپه که ی خوی نانا سیته وه؟ وتیان: به لی نهی پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی: ده نه وانیش روژی قیامت به ناو چاوی جوان و ده ست و پی سپیه وه، به هوی ده ست نویزه وه دین))

ثای نه وه چ شهره فیکه!! نه وه چ ریژ و پله و پایه که!!

مانای (الغره): نه و تووک و پوپه سپیه جوانیه که ده که وینه ناوچه وانی نه سپه وه، هه روه ها مانای (التحجیل) نه و تووک سپیه جوانیه که ده که ویت سهر پی نه سپه وه له خواره وه، پیغه مبهری خوا ﷺ ده فهرمویت: ((أرأيت لو أن رجلا له خيل غر محجلة. بين ظهري خيل دهم بهم. ألا يعرف خيله؟

قالوا: بلى. يا رسول الله! قال "فإنهم يأتون غرا محجلين من الوضوء)).

واته: به هوی شوینه واری ده ست نویزه وه! بویه پاریزګاری له ده ست نویزه بکه، هه ردهم با ده ست به ده ست نویزه بیت، هه ر کاتیک له مال ده رچویت با ده ست نویزه هه بیت، له (مسند أحمد) و (سنن ابن ماجه و الدارمی) و (مستدرک الحاکم) و جګه

له وان^۱ هاتوه له (ثوبان) هوه كه وا خوشه ويست ﷺ فرموويه تي: ((... ولا يحافظ على الموضوع الا مؤمن))، واته: ... وه هيچ كه سيك پاريزگاري له دهستنويزه كه ي ناكات ئيلا كه سي ئيماندار نه بيت))

هر كه دهستنويزه كه ت له دهستدا نه واپه له بكه — به پي توانا — نوپي بكه روه هه ردهم با دهست به دهستنويز بيت، كاتي ده پويت بو سر كاره كه ت، له ناو ئوتومبيلداي، له ماليت، له هه ر كوټيه كه ه ي.

جا دهستنويز روناكييه كي تايبه تي خوي ه يه، به لگه ي ئيمان و باوه پي به نده كانه، ئيستا و له م سه ردهم دا چهند ليكولينه وه يه كي زانستي تازه بوي دهركه وتوه كه نه و كه سه ي دهستنويزي ه يه خه رمانه يه كه له روناكييه كي هه ست پيكرابي راستي دهوري داوه، جا دهستنويز روناكييه كي له ناو چه واند ه يه، هه روه ها له هه موو نه ندامه كاندا، نه مه ش ريز و پله پايه يه كه له م ئوممه ته گيراوه، نه م ئوممه ته يه كه م ئوممه ته بانگي لي دهكريت به مه به ستي ليپرسينه وه و حيساب.

پرسياركي تر ليږده دا ه يه نه ويش نه وه يه: نايه يه كه م كۆمه ل و گروو كيڼ كه داوه ري ده كريڼ له م ئوممه ته دا؟ نه م پرسياره ش زور تر سناكه، هه موو نه م ئوممه ته پيشكه وتوون بو بهر ده ستي پادشاي پادشاكان و ده سه لاتداري زهوي و ئاسمانه كان، له بهر چاري هه موو ئوممه ته كانى تر، ئاخو كي يه كه م كه س بانگي ليده كريت له م ئوممه ته دا بو ليپرسينه وه؟

نه وانه نه و كه سانه ن نين كه تاوانه گه وه ركانيان نه نجام داوه! هه روه ها نه وانه ش نين كه تاوانه بچو كه كانيان نه نجام داوه! پهنگه باوه پي نه كه يت نه گه ر بلّيم: نه وانه شه هيدان و زانايان و قورئان خوښان و چا كه كاران و به خشنده كانن. به لگه ش له سه ر نه م قسانه نه و فرمووده يه كه ئيمامي (مسلم)^۲ ريوايه تي

۱ — أخرجه ابن ماجه (۲۷۷) وأحمد (۲۷۶/۵، ۲۸۲) والدارمي (۶۵۵) والحاكم (۴۴۷، ۴۴۸، ۴۴۹) والطيالسي (۹۹۶) والبيهقي في (السنن الكبرى) (۸۲/۱، ۴۵۷) و (الشعب) ۲۷۱۳، ۲۸۰۲، وصححه الألباني في (الإرواء) (۴۱۲) و (مصحح الجامع) (۹۵۲).

۲ — أخرجه مسلم (۱۹۰۵).

كردوه له فەرمووده ی (أبو هريره) وه كه وا خوښه ويستی خواﷺ فەرموويه تی: ((إن أول الناس يقضى يوم القيامة عليه رجل استشهد فأتى به فعرفه نعمه فعرفها، قال: فما عملت فيها؟ قال: قاتلت فيك حتى استشهدت، قال: كذبت ولكنك قاتلت لأن يقال: جريء، فقد قيل ثم أمر به فسحب على وجهه حتى ألقي في النار))

به لئ.. شهيد!! له گوره پانی جهنگدا پیکراوه و کوژراوه!! ده خريته ناگره وه!! بۆ؟؟ خوی گه وړه پتی ده لیت: دروت کرد... دروت کرد... تو هه رگیز له پیناوی خوادا نه جهنگاوی، خوینی خوت پیشکشی خوی گه وړه نه کردوه، نه خیر... به لکو له پیناوی سه رکړدایه تی و رابه ری و سالاری و پیشه وایه تی و پیشه نگی و نه ته وایه تی و ده مارگیری گه نیو، شهیدبوونی تو بۆ خوا نه بوه، نه وه ش برانن نه گه ر هه ریه کیک له نیمه بتوانیت هه موو خه لکی بخه له تینیت نه و ناتوانیت خوی خه لکی بخه له تینیت، خوی گه وړه ده فەرمویت: ﴿يُخَذِّعُونَ اللَّهَ وَلَئِنَّ ءَامِنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ البقرة: ۹، واته: نه وانه به نیازی خویان ده یانه وی فیل و ته له که له گه ل خوادا و نه و که سانه دا بکه ن که برویان هیناوه به لام له راستیدا ته نها له گه ل خویان فیل و فه ره ج نه که ن و زیانه که شی هه ر بۆ خویان نه گه ریته وه و ته نها خویان ده خه له تینن له حالیکدا هه ستیش به و راستیه ناکه ن!!)).

خوی به رز و به ده سه لات ده فەرمویت: دروت کرد، به لکو خوت به کوشتدا بۆ نه وه ی بلین: که سیک زیرک بوو، تو نه وه ت ده ویست و نه وه شت به ده ستهینا، ئیتو بۆ داوای پاداشت ده که یت؟

به لام که سی دووه م:

((ورجل تعلم العلم وعلمه وقرأ القرآن فأتى به فعرفه نعمه فعرفها قال: فما عملت فيها؟ قال: تعلمت العلم وعلمته، وقرأت فيك القرآن، قال: كذبت، ولكنك تعلمت العلم ليقال: عالم وقرأت القرآن ليقال: هو قارئ فقد قيل ثم أمر به فسحب على وجهه حتى ألقي في النار)).

زانايهك به روويدا به ناو ئاگردا رادهكيشرت؟ بهلئى.. زانايهك هه موو جيهانى پري
كردوه له قسه و زانيارى و هاوار و ژاوه ژاو! بهلام له پيناوى خوادا نه بوو! ئه
خودايه.. بهش و پشيمان له دينه كه ماندا ته نها قسه و گوشتار نه بيت، هه روه ها
نيهت و كردوه وهكانمان پاك بكه ره وه.

به راستى فیتنه يه كى زور تر سناكه، زانايهك به روويدا به ناو ئاگردا رابكيشرت
چونكه ئه و ئيخلاصى نه بوه بۆ خواى به به زه يى و ميه ره بان، هه زى له ناوبانگ
ده كرد! ئه و ده ويوست ته نها پيى بلين، زانا، پيى بلين: به راستى كابرايه كى
قسه زانه!

به لام كه سى سنيه م:

((ورجل وسع الله عليه وأعطاه من أصناف المال كله فأتى به فعرفه نعمه
فعرّفها، قال: فما عملت فيها؟ قال: ما تركت من سبيل تحب أن ينفق فيها إلا أنفقت
فيها لك، قال: كذبت ولكن فعلت ليقال: إنه جواد فقد قيل ثم أمر به فسحب على
وجهه فألقي في النار)).

ئه وانه رياكاران، يه كه م كه سيك ده بن خواى كه و ره حوكمى خوى به سه رياندا
ده دات له رۆژى قيامه تدا له ئوممه تى پيغه مبه رى خوشه ويست ﷺ، ئه وانه له كار و
كرده وهكانياندا رازى بوونى خه لكيان ويستوه، ناوبانگيان ويستوه، ويستوو يانه
خه لكى سوپاسيان بكات و پله و پايه يان پيى بدرت، ئه وانه رازى بوونى خويان
نه ويستوه.

جا(ريا): هه روه كو زمانناسان وه كو (فيروز آبادي) و (ابن منظور) له (لسان
العرب)^۱ دا و جگه له وان ده لئى: (الرياء) له وشه ي (الرؤيا) وه وه رگيراوه (راءى مراءاة
ورياءاً وراءاً) واته: به شتوه يه كى جياواز له ناخ و ده روونى خوى بۆ خه لكى
ده رده برت، خوى به كه سيكى دلنه رم ده رده خات كه چى ئه و په پي دلره قه،
خوى به راستگۆ ده رده خات كه چى كه و ره ترين درۆزنه.. خوى به له خواترس

۱ - انظر: لسان العرب (۸۸/۵) مادة رأي، و (المصباح المنير) (۲۴۷/۱) و (تاج العروس) (۸۳۹۴) و
(القاموس المحيط) (۱۶۵۸).

دهرده خات که چی زور بویره به رانبر به سنوره کانی خوی گوره !! نه گهر نه و ریایه له بنه ماکانی دیندا بوو، واته: خوی به موسلمان دهریخات و که چی له ناخه وه کوفر بشاریته وه نهوا پیی دهلین (النفاق الاکبر) واته: دوروویی گوره، نه وهش دوروویی له بیروباوه پدایه، خاوه نه که شی له نیسلام دهرده چیت به کوپای زانایان.

خوی گوره دهفه رمویت: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ اللَّهُ عَلَى مَا فِي قَلْبِهِ أَنَّكَ الْخِصَامُ ۖ وَإِذَا تَوَلَّى سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفَاسَادَ ۖ وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ وَلَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ البقرة: ۲۰۶، واته: مروفی واهیه سه بارهت به ژیا نی نه دنیایه به قسه و گوفتاری سه رسامت دهکا و دهرباره ی نه وهش که له دلیایه خوا دهگری به شایهت که هرچی دهلی راسته که چی له دژیایه تی کردندا زور بی ویزدان و سه رسهخته (۲۰۴) هرکه پشتی لی هه لکردی و دورکه وته وه دهست دهکات به کاری به ده فپی له م سه رزه و بییه دا بو نه وهی خراپه ی تیدا بکا و مه زار و کشت و کیلکه و توره مه له ناو ببا، هرگیز خوا له به ده فپی خوشی نایه (۲۰۵) هر که پیی بگوئی: ده بی له خوا ترست هه بی، نه وسا ده مارزلی، زیاتر به ره و تاوان و گونا هه بیات، جه هه نمی بو به س ده بیته دیاره نه و جیه کی زور خراپه! (۲۰۶)

خوی گوره دهرباره ی نهوان دهفه رمویت: ﴿إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ يَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا﴾ (النساء: ۱۴۵) واته: دیاره که دوپوه کان له چینی هه ره خواری ناگری دوزه خدان).

هه روه ها خوی گوره دهرباره ی نهوان دهفه رمویت: ﴿إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ﴾ المنافقون: ۱، واته: کاتی دوپوه کان هاتن بو لات نه ی پیغه مبه ر ﷺ نه لین: شایه تی نه دهین که به راستی تو په یامبه ری خوات، له حالیکدا خوا خوی نه زانی

كه ټو په يامبهري ته ویت وه خوا گه واهی ته دات كه نه و دوو پووانه درو ده كهن كه نه لئن ټو په يامبهري خوايت)).

به لام دووړو له كرده وه كاندا، پينچ بنه ماي هيه به كزي هه ردوړو ريوايه ته كه ي (أبو هريره) و (عبدالله ي كوري عمرو)، هه ردوړو قه رمووده كه له (صحيح البخاري و مسلم) دا ريوايه كراوه:

فه رمووده ي په كه م له هه ردوړو كتيبي (الصحيح)^۱ دا هاتوه له فه رمووده ي (أبو هريره) وه ده لئت: پيغه مبهري خوا ﷺ فه رموويه تي: ((آية المنافق ثلاث: اذا حدث كذب، واذا وعد أخلف، واذا أوتمن خان)) واته: نيشانه كانی دووړو سي دانه ن: نه گهر قسه ي كرد درو ده كات و نه گهر به ليني دا نه و نايي اته سه و نه گهر سپارده ي كي پي سپيږدرا نه و خيانه تي لي ده كات)).

جا نه م كابر اي دووړو وه كه وتووه ته ناو دووړو كرده وه وه.

ريوايه تي دووړو م له فه رمووده ي (عبدالله ي كوري عمرو) وه كه له هه ردوړو كتيبي (الصحيح)^۲ دا هاتوه كه وا خو شه ويستي خوا ﷺ فه رموويه تي: ((أربع من كن فيه كان منافقا خالصا، ومن كانت فيه خصلة منهن كانت فيه خصلة من النفاق حتى يدعها، إذا أوتمن خان، وإذا حدث كذب، وإذا عاهد غدر، وإذا خاصم فجر)) واته: چوار ټاكار و ره وشت هه ن هه ركه سي تييدا بوو نه و دووړو يه كي روونه. وه نه گهر هه ركه سيك ټاكاري كي تييدا بوو نه و ټاكاري كي له دووړو ي تيديا ته ټاكو وزي لي ده هيڼي: نه گهر سپارده يه كي پي سپيږدرا نه و خيانه تي لي ده كات و نه گهر قسه يه كي كرد درو ده كات و نه گهر په يمانني كي دا نه و غه در ده كات و نه گهر دوژمنايه تي و نه ياري تي كه سيكي كرد نه و له راستي لا ده دا))

نه مه كه سي دووړو وه، نه گهر نه و ره وشته ي تيادا كويي ته وه نه و دووړو يه كي ته واه، نه گهر يه ك ټاكار له و ټاكارانه ي تييدا بوو نه و يه ك له ټاكاره كانی دووړو ي تيديا ته.

۱ - أخرجه البخاري (۲۳) و مسلم (۵۹) .

۲ - أخرجه البخاري (۳۴) و مسلم (۵۸) .

جا ریا - خوا من و ئیوهی لی پاریزی - کرده و ده کان پووجهل ده کاته و ده،
 نه و ده ش پیی ده لئین (الشرك الخفی) واته شیرکی شاروه، خوی گه وره ش هیچ
 کرداریک و ده ناگریت ته نها نه وانه نه بیت که ته نها له پیناوی رازی بوونی نه و ده
 نه نجام دراوه و له گه ل سوننه ته کانی پیغه مبه ری نازیردا ﷺ بگونجی، رهنگه تو
 که سیك بیت شوینکه و ته ی خوشه ویست بیت ﷺ و کرده و ده کانت به پیی
 سوننه ته کانی پیغه مبه ری بیت ﷺ به لام له به ر رازی بوونی خوا نه نجامت نه داوه بویه
 نه و کرده و ده نه ویستراوه و ده ناگریت، له لایه کی تره و ده رهنگه کرده و ده کانت
 ته نها له به ر رازی بوونی خوا بیت به لام به پیی سوننه ته کانی پیغه مبه ری ﷺ نه بیت
 نه م کرداره ش و ده ناگریت و نه ویستراوه، بویه ده بیت هه موو کرداریک دوو مه رجی
 تیدا بیت که نه وانیش بریتین له (الاخلاص و الاتباع) واته: دل سوزی و شوینکه و تن،
 خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ
 رَبِّهِ أَحَدًا﴾ (الكهف: ۱۱۰) واته: ئینجا هه ر که سیك له ئیوه ئومیدی به گه یشتنی
 دیداری په روه ردگاری خوی هه بی له دواړوژدا با کاری چاک و کرده و ده ی دروست
 نه نجام بدات و له په رستنی په روه ردگاری خویدا هیچ که سیك نه کاته هاوتا و
 هاوبه شی و ریایی نه کات چونکه خوا ته نها دل سوزی و ئیخلاص و ده نه گری نه ریا و
 روپایی و شیرک و هاوبه شدانان)).

جا کرده و ده ی باش نه و کرده و ده، که ته نها له پیناوی خوادایه و له سه ر رینموی
 پیغه مبه ری خوابه ﷺ.

خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ
 وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ﴾ البينة: ۵، واته: له هه مان کاتا له
 (ته ورات و ئینجیل) دا فه رمانیان پی نه درابوو به و ده نه بی که به ته وای هه مووان خوا
 په رستن و سه ر بق نه و دانه وینن و ئاینی خالیس هه ر بق نه و دابنن و له هه موو
 ئایینیکی هیچ و پوچ لایه دن و به تیر و ته سه ل نویره کانیا بکه ن له مال و
 سامانیان زه کات بده ن به و شیوه یه ی بویان روون کراوه ته و ده و هه ر نه و

خوابه رستی به کلا بوونه وهیه و نوپژ و زهکات دانهیه ئایینی پایه دار و راسته ئاوا
 فرمانیان پی کرابوو که چی نه وان جیابوونه وه و بوونه چهند دهسته یهک))
 رهنگه کرداریک بچووک بیئت لای خه لکی به لام لای خوای گه وره زور گه وره و
 گران بیئت چونکه خاوه نه که ی له کاتی نه نجامدانیدا ته نها مه به سستی خوا بوه .
 له فهرموده یه کی قودسیدا هاتوه که نیمامی (مسلم) ریوایه تی کردوه له
 فهرموده ی (أبو هريره) هوه که وا خو شه ویست ﷺ فهرموده تی: ((قال الله تبارک و
 تعالی: أنا أغنی الشركاء عن الشرك، من عمل عملاً أشرك فيه معي غیري، ترکته و
 شرکه)) واته: من له هه موو شهریکه کان بی نیاز ترم له شهریک، که سی کرده وه یه ک
 بکات و جگه له منی تیدا به شدار بکات ئه و له گه ل شهریکه که یدا به جیبیان
 ده هیلم)) .

له ریوایه ته که ی (ابن ماجه) دا ده فهرمودیت: ((فأنا منه برئ، وهو للذي أشرك))
 واته: ئه و من لی به ریم و نه ویش بق نه وه یه که به شهریکی زانیوه))
 جا خوای گه وره هیچ کرداریک وهرناگریت ته نها نه وه نه بیئت که به دلسوزی و له
 پیتناوی ئه ودا نه نجامدراوه، من باشی ده زانم ئه و کاره زور گرانه ! نیستا زور برا له و
 برایانه هه ست به ئازار ده کات، هه روه ها زور له و خوشکانه هه ست به ئازار ده که ن،
 له کرده وه کانیا ن ده ترسن ! !

من پیتیان ده لیم: موژده بی لیتان به موژده یه که له پیغه مبه ری خواوه ﷺ بق
 نه وه ی هیمه تتان به رز بکه مه وه و نه و ترسه نه هیلم، رهنگه برایه که له برا
 خو شه ویسته کانمان یان خوشکێک له خوشکه به ریزه کانمان یان دایکێک له دایکه
 شیرینه کانمان کرداریکی چاک نه نجام بدات له پیتناوی خوادا و له هه مان کاتدا له ریا
 به ترسیت .

ده لیم: نه و پارانه وه یه ت بق خوای گه وره که داوای لی ده که یه ئیخلاص و
 دلسوزیت پی ببه خشیت به لگه ی دلسوزی و ئیخلاصه .

۱ - أخرجه مسلم (۲۹۸۵) .

۲ - أخرجه ابن ماجه (۴۲۰۲) وصححه الشيخ الألباني في صحيح سنن ابن ماجه وصحيح الترغيب (۲۴) .

الحسن البصري^۱ ده فەرموئەت: هېچ كەسك له دوو پووي بى ترس و تەئمين نىيه تەنها كەسى دوو پوو نە بىت، هېچ كەسك له دوو پووي ناترسىت تەنها كەسى ئيماندار نە بىت)) مۆژدە بى لىت! هەرگىز دوودل مەبه و مەترسه، بەلگەى دلسۆزىت ئەو هيه له خوا دەپارپىتتەوه ئىخلاصت پى بىه خشىت، رەنگ كارىك له كارە چاكەكان ئەنجام بەدەيت ئەمجار بە گوئيه كانى خۆت سوپاسگوزارى خەلكى بېسىت بۆ خۆت و كارەكانت، بەلكو رەنگە پلەوپايەى خۆت له ناو دلى ئيمانداران و موسلماناندا بېنىت بۆيه خۆشحال دەبىت، بزانە ئەوه رىا نىيه و پى نالين رىا.

له (صحيح مسلم)^۲ دا هاتوه له فەرموودەى (أبو ذر) هوه دەلىت: بە پىغه مبهرى خويان ﷺ فەرموو: ((أرايت الرجل يعمل من الخير، ويحمده الناس عليه؟ فقال ﷺ: ((تلك عاجل بشرى المؤمن)) واتە: كەسى وا هيه چاكە دەكات و خەلكيش له سەر ئەو چاكەيه سوپاسگوزارى دەبن و ستايشى دەكن؟ پىغه مبهرى خوا ﷺ فەرمووى: ئەوه مۆژدەيهكى پەلهيه دەدرىتە كەسى ئيماندار)).

جا ئەوه مۆژدەيه بۆ تۆ تاوهكو تۆ له خوا بپارپىتتەوه ئىخلاصت پى بە خشىت و هەموو و تە و كردهوهكانت بۆ خوا بىت.

جا ئەوه شايتى ئيمانداران و يەكتاپەرستانە بۆ تۆ.

نيمامى (البزار) بە سەنەدىكى (صحيح)^۳ رىوايهتى كرده له فەرموودەى (أبو هريره) وه كه وا خۆشهويست ﷺ فەرموويهتى: ((ما من عبء إلا وله صيت في السماء فإن كان صيته في السماء حسناً وضع في الأرض)) واتە: هېچ بەندەيهك نىيه ئىللا ناويانگىكى هيه له ئاسماندا، ئەگەر ئەو ناويانگەى باش بوو ئەوا له سەر زه ويشدا دادەنرىت و باش دەبىت)).

۱ - أخرجه البيهقي في (الشعب) وعلقه البخاري بصيغة التمريض كتاب (الإيمان) .

۲ - أخرجه مسلم (۲/۲۶۴) .

۳ - رواه البزار (ص ۲۲۶ - زوائد) وابن عدي (۵۸/۲) وقال الهيثمي في (المجمع) (۲۷۱/۱۰) : رواه البزار ، ورجاله رجال الصحيح ، وقوي إسناده الشيخ الألباني في (الصحيحة) (۲۲۷۵) وصححه في (صحيح الجامع) (۵۷۳۲) .

كه واته موژده بۆ خۆت كاتى له سهر زارى خه لكويه وه سوپاسگوزارى ده بيسيت، له هه مان كاتدا پله و جيگه يه كى تاييه تى له ناو دلى ئيمانداره راستگوكاندا كرده ته وه، نه وه موژده يه كى خه يره بۆ تو، چونكه باش بزانه زور نه سته مه كه سى دووړو كه سى ئيماندارى خوښ بويت، چونكه هيج كه سيك رقى له نه هلى زانست و فەزل و سوننه نيبه ئيللا كه سى دووړو نه بـيـت. پـيـغه مـبـرى خواﷺ فـرمـوـيـه تى — هـرـوـه كـو له (صحيح مسلم) دا له فـرمـوـوده ي (أبوهريره) وه هاتوه — : ((الأرواح جنود مجنّدة، فما تعارف منها ائتلف، وما تنافر منها اختلف)) واته: رۆحه كانيش سهربازى راهينراون، نه وانه يان يه كترى ناناسن له يه ك دوور ده كه ونه وه، نه وانه ي هاورپه وشت و هاورين پيكه وه ده گونجـيـن، نه وانه شيان سروشت و بيرويا وهريان به يه ناخوات له يه كتر دوور ده كه ونه وه و جياواز ده بن)).

ئيمامى (الخطابي)^۱ ده فـرمـوـيـت: ((خه لكى هـلـبـرـتـردـراو و پوخت خوښه ويستى كه سى هـلـبـرـتـردـراو و پوخت، هـرـوـه ها خه لكى خراپه كار خوښه ويستى كه سى خراپه كارن))

جا ته ماشا كه براكه م بزانه كيت خوښ ده ويـت؟ سـۆـزـت بۆ كى دـيـته جـۆـش؟ نه وه ئاميريكى (ترمومتري زور ورد و كارايه لاي هه موو كه سيكى موسلمان هه يه .

جا نه گهر خواي گه وره سوپاسگوزارى چاكى توى خسته سهر زارى ئيمانداران و موسلمانان، هـرـوـه ها له دلى خه لكيدا جيگه و پله و پايه ت هه بوو، نه و بزانه موژده يه كى په له يه خواي گه وره له م دونيادا پيـت ده به خشيت، بۆ نه وه ي پـهـيـوه سـت بـن له گهـل موژده گه وركه دا له رۆژى قيامه تدا و له بهر چاوى هه موو خه لكى، هـرـوـه كـو له پيشدا باسـمـان كـرد^۲، كه تييدا هاتوه: ((يدنى المؤمن يوم القيامة من ربه عز وجل، حتى يضع عليه كنفه، ثم يقرره بذنوبه، فيقول: هل تعرف؟ فيقول: أي رب! أعرف، قال: فإني قد سترتها عليك في الدنيا، وإني أغفرها

۱ - أخرجه البخاري (۳۳۶) معلقاً بصيغة الجزم و مسلم (۲۶۳۸) .

۲ - مسلم بشرح النووي (۴۳۵/۸) ط الحديث . وانظر (فتح الباري) (۴۲۶/۶) .

۳ - أخرجه البخاري (۲۴۴۱) و مسلم (۲۷۶۸) واللفظ له .

لك اليوم، فيعطى صحيفة حسنة)) واته: خواى گوره بهندهى ئيماندار له خوى نزيك دهكاته وه تا به داپوشين و ليپوردنى خوى دايدة پوشتيت، تاكو دان به تاوانه كانيدا دهنيت، پيى دهگوتريت: نه و تاوانانه دهناسيته وه؟ نه ويش دهليت: بهلى نهى په روه ردگار... دهناسمه وه، خواى گوره ده فهرمويت: نه وه من له دونيادا بوم داپوشيت و نه مروش ليت خوځ ده بم، نه مجار نامهى چاكه كانى پي ده دريت)).

پرسپاره كه ليړه دا نه وه يه: ئايا ده توانيت باسى چاره سهرى نه و نه خوځشيه بكهيت؟ بهلى.. چونكه نه وه بابه تيكه له وپه پي بايه خدايه؟

يه كه م ههنگاو يك نه وه يه: واز له هه موو ده ورو به رى خوت بهينه و تهنه روو له خوا بكه و له بهر ده ستي نه ودا زهليل به و نه ودهش بزانه كه هيچ هيژو ده سه لاتيكت نيه جگه له پشت به ستن به خوا نه بيت، بويه له بهر ده ستي خوت به زهليلى رابگره و ملكه چى نه و به و خوت به كه ساسى پيشان بده و بيسه لمينه كه تو له بهر ده ستي خواى به هيژ و ليپورده دا زور زه بوونى، به دل داواى ليكه كه ئيخلاصت پي به خشيت و له ريا و دوو پويى دوورت بكا ته وه.

من دمه ویت تو له بهر ده ستي خوادا خوت به زه بوونى ببيني، دلنيا به هه موو ريگاكان كه به ره و لای خوا ده پون پون له پياوچاكان، نه گهر ريگای يه كتاپه رستي بگريته بهر نه و ده ببيني ريگاكه پره له يه كتاپه رستان، نه گهر ريگای نويز بگريته بهر نه و ده ببيني ريگاكه پره له نويزه ران، نه گهر ريگای زهكات و روژوو بگريته بهر نه و پشت به خوا ده ببيني ريگاكه پره له چاكه كاران و نه هلى فهزل، به لام نه ودهش بزانه ريگای خو زه بوون كردن و خو كه ساس كردن له بهر ده ستي خوادا خه لگيكي كه م گرتويانه ته بهر بويه نزيكترين ريگايه ده گه يته لای خواى بالاده ستي ليپورده، نه ودهش بزانه خواى گوره زور ده وله مهنده و پيويستی به گوپرايه لى و په رستنى ئيمه نيه، خواى گوره ده يه وى ئيمه له بهر ده ستي ملكه چى نه و بين و كه ساس و زه بوونى بهر ده ستي نه و بين، ئايه ده زانى پيغه مبه رى خوا الله چ شتيك ريژدارى كرد و پله پايه ي بهر زكرده وه؟ نه و شته تهنه په رستن و خو به بهندهى خوا

زانينه، ئه وهش بوه هوځي ئه وه كه به رزترين پله ي به نديا ه تي بو خواي گه وړه به ده ست به يني، ئه و له جيگه و پله و پايه ي ئيسرا دا به نده بوو، له جيگه و پله و پايه ي بانگه وازدا به نده بوو، له جيگا و پله و پايه ي به رووداوه ستاندا به نده بوو، خواي گه وړه به و ره وشت و سيفاتانه و ه سفي ده داته وه كا تي ك ده ف ه رموي ت:

﴿سُبْحَنَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ﴾ (الإسراء: ١) واته: پاكه و خاوي نه له هه ر شتي كي ناپه سه ند و خراپ، ئه و خوايه ي كه شه وږه وي به به نده ي خو ي (محمد) كرد له به شي كي زور كه مي شه وي كدا)).

هه روه ها ده ف ه رموي ت: ﴿وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ﴾ الجن: ١٩، واته: كا تي به نده ي خوا (محمد) بو خواپه رستي هه لسا و هه ر خواي ده په رست له نويژه كه يدا)).

هه روه ها ده ف ه رموي ت: ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا﴾ البقرة: ٢٣ واته: ئه گه ر سه باره ت به و قورئانه ي ئيمه نار دو ومانه ته سه ر به نده ي خو مان (محمد) نيوه دو وول و به گومانن: ئاخو راسته يان نا؟ سا ده ي هه ول بده ن ه يچ نه بي بجو وكترين سو وره تي ك وه ك ئه و بينن)).

بو يه ملكه چ و زه بوون و كه ساس و زه ليل به بو خواي گه وړه، ئه وهش بزانه كه زه ليلي بو خوا، خو ي له خو يدا عيززه ت و كه رامه ته، به زه ليلي خواي گه وړه پله و پايه ت به رز ده كاته وه و ري زت لي ده گري ت و سه نگ و شكوت به رز تر ده كاته وه، له دنيا و قيامه تدا شكومه ندي و پله و پايه ت به رز و سه نگين ده كات، خواي گه وړه ش خو ي درو زن و راستگو يان باش ده ناسي ت.

جا يه كه م هه نكاوي ك بو دو و كه وتنه وه له ريا ي گه وړه و ريا ي بجو وك و دو وپويي گه وړه ئه وه يه كه له به ر ده ستي خوا دا زه ليل و زه بوون بيت.

هه نكاوي دو و ه م: چاو وون و ئا گاداري ئه نجام و چاره نو سي ريا بيت له دنيا و قيامه تدا، چونكه كه سي ريا كار له دوا رزدا ه يچ پشكي كي نيه، هه روه كو له پيشدا فه رمو وده كه م گي رپايه وه هه رچه نده ئه و كه سه زانا بيت يان قورئان خو ين يان شه هيد .

له (مسند أحمد)^۱ و جگه له ودا هاتوه له فهرمووده ی (محمود ی کورپی لبيد) هوه کهوا خوښه ويستی خوا ﷺ فهرموويه تی: ((يقول الله يوم القيامة إذا جزى الناس بأعمالهم: أذهبوا الى الذين كنتم تراؤن في الدنيا، فأنظروا هل تجدون عندهم جزاء؟)) واته: کاتي څه لکي پاداشتي کرده وه کاني خوځيان وه رگرته وه خواي گه وره ده فهرمويت: برېون بڼ لای ټه وه که سانه ی که رياتان بڼ ده کړدن له دونيادا، ته ماشاکه ن بزانن هيچ پاداشتيکتان ده دهنه وه؟))

من پيټ ده ليم: ((تو ريا بڼ کي ده که يت و سه رپيچي کي ده که يت؟)) ټايا ده زاني تو ريايي بڼ فلان ده که يت و سه رپيچي خوا ده که يت؟ دلي ټه وه که سه ی که تو رياي بڼ ده که يت به ده ستي پادشاي پادشاکانه، ټه وه به توانايه که دلي ټه وه که سه بگورپيټ به دلکي پر له رق وکينه به رانبه رت. ټه م بڼه مايه زور گرنگه: ((المعاقبة بنقيض القصد أمر ثابت شرعا وقدرًا)) واته: سزادان به پيچه وانه ی مه به ست کارکي جيگير و دامه زراوه له رووي شهرع و قه دهره وه))

هه روه کو له (سنن الترمذي) و (عبد بن حميد) و جگه له وان^۲ هاتوه له فهرمووده ی (عائشه) هوه کهوا خوښه ويست ﷺ فهرموويه تی: ((من أرضى الله بسخط الناس كفاه الله الناس، ومن أسخط الله برضا الناس وكله الله الى الناس)) واته: هه رکه سيک خواي له خوځي رازي کرد هه رچه نده تووړه بووني څه لکيشي تيډا بيت ټه ورا خواي گه وره څه لکي له کول ده کاته وه هه موو کاره کاني خوځي جي به جي ده کات، وه هه رکه سيک خواي گه وره ی له خوځي تووړه کرد له به رازي بووني څه لکي ټه ورا خواي گه وره پيويستيه کاني ده خاته ده ستي څه لکي)) جا دلي څه لکي له به ده ستي خواي گه وره دايه چوڼي بويت ټاوا هه ليده گيرپيټه وه، بڼه ده بيت چاووون بيت به ټه نجامي رياکارانه وه، که سي رياکار

۱ - أخرجه أحمد (۴۲۸/۵ ، ۴۲۹) والبيهقي في (الشعب) (۶۸۳۱) والبيهقي في (شرح السنة) (۳۲۴/۱۴) و جود الألباني إسناده في (الصحيح) (۹۵۱) وصححه في (صحيح الجامع) (۱۵۵۵) و (صحيح الترغيب) (۲۹) .
۲ - أخرجه الترمذي (۶۵) (۲۴۱۴) وعبد بن حميد في (المنتخب) (۱۵۲۲) وابن حبان (۱۵۴۲) وقد روى موقوفاً والمرفوع أصح كما قال الشيخ الألباني في (الصحيح) (۲۳۱۱) .

زور به سته زمانه، هه ردهم له خه م و په ژاره دا ده ژيت، چونكه چاوه پوانه فلان بزه يه كي بۆ بكات، يان چاوه پوانى قسه و گوڤتاريكي فلانه!! ئه و به سته زمانه ناتوانيت هه موو خه لكى رازى بكات، چونكه رازى بوونى خه لكى مه به ستيكه و هه رگيز نايه ته دى، چيتر بۆ خۆت ماندرو ده كه يت؟؟ بۆيه له كردار و گوڤتار تدا ته نها مه به سست خوا بيټ، واز له خه لكى بهيټنه له بهر رازى بوونى خوا كهت، چ خه يريكي تيا دايه خه لكى ستايشت بكات به لام لاي خواى گه و ره زه مكر او بيت؟ يا خود چ خراپه يه كي تيدا يه نه گه ر خه لكى زه مت بكه ن به لام لاي خواى گه و ره ستايشكراو بيت؟ نه وه ش بزانه كه هه رگيز ناتوانيت خه لكى له خۆت رازى بكه يت، نه وه زور نه سته مه، نه گه ر هه موو خه لكى رازى بوايه ن له كه سيك نه وا پيغه مبه ري خوا ﷺ رازى ده بوون، خه لكى وا هه بوو جوينيان پى ددها، خه لكى وا هه بوو نازاريان ددها!! به لكو - سويند به خوا - نه گه ر هه موو خه لكى له كه سيك رازى بونايه نه وا خه لكى له خواى تاك و ته نها رازى ده بوون، بۆيه هه رگيز خۆت ماندرو مه كه، هه ردهم دلت په يوه ست بكه به خوداوه.

به راستى شاعير راستى فهرمووه كاتيك ده ليټ:

والله لو صحب الانسان جبريل لم يسلم المرء من قال ومن قيل
قد قيل في الله أقوال مصنفة تتلى اذا رتل القرآن ترتيلا
قد قيل ان له ولداً وصاحبة زوراً عليه وبهتاناً وتضللاً
هذا قولهم في الله خالقهم فكيف لو قيل فينا بعض ما قيل

ئه مجار هه موو كاره كانت با شاراو هه بيټ له ديندا نه وهى پيويست بيټ بيشاريته وه، باش بزانه كه ريا هيچ چاره سه ريكي نيه وه كو شاردنه وه و په نهانى، نه وهى به لگه هه بيټ له شه رعدا بۆ شاردنه وهى، نه گينا هه رگيز بۆت نيه نوپي جهماعات (صلاة الجماعة) بشاريته وه، يان هه جكر دنى مالى خوا بشاريته وه، يان بانگه واز بۆ دينى خوا بشاريته وه، هه ر كرداريك بكرت بشاردريته وه نه وا په له له

شاردنه وهی بکه، بۆ ئه وهی دلت رابهینیت له شاردنه وهی کرداره کانت له سه ر
ئیکلاصی و دلسوزی، له کاتیکدا تۆ به ئاشکرا کاره کانت نه نجام ده دهیت.
جا نه وانه به که م کۆمه لن، که خوی گه وره حوکمیان به سه ردا ده دات له رۆژی
قیامه تدا.

نه مجار بانگ له هه موو خه لکی ده کریت، بانگ له تۆ ده کریت برا به ریزه که م...!
له تۆیش ئه ی خوشکه به ریزه که م...! بۆ ئه وهی له به ر دهستی خوادا رابوه ستیت
به مه بهستی لیپرسینه وه.

نیمامی (القرطبي) له کتیبی (التذکره)^۱ دا ده فهرمویت:

((بیهینه به بیرى خۆتدا براكه م، بیهینه پیش چاوی خۆت له و کاته ی نامه ی
کرده وه کان پلۆ ده کریت وه، ته رازوه کان دامه زیندران و به جیگیری چه سپیندران،
نه مجار ناوی تۆیان بانگ کرد له پیش چاوی هه موو خه لکی: کوا فلانی کوپی فلان؟
له به ردهستی خوی گه وره دا ئاماده به، کاتیک زانیت تۆ که سی داواکراوی ئه و ئه و
بانگه دلت ده هه ژینیت، هه موو ماسولکه کانی شان و سنگت دیته له رزه، هه موو
ئه ندام و په له کانت تیکه چن و ده چنه به به کدا، ره نگت ده گۆرپریت، هه ست
ده کهیت دلت خه ریکه ده فریت، فریشته کانش هه نگاو به هه نگاو به ره و پیشته ده بن
که له لایه ن خوی گه وره وه ده ستنیشان کراون بۆ پیش خستنت بۆ به ر دهستی
خوی گه وره، به ناو ریزه کاند ده تبه ن، ریزی مروفه کان، ریزی فریشته کان، ریزی
جنۆکه کان، بۆ ئه وهی له به ر دهستی خوادا رابوه ستینریت به مه بهستی
لیپرسینه وه له به ر دهستی ئه ودا، هه موو دروستکراوه کان ته ماشات ده که ن..
بیهینه پیش چاوی خۆت تۆ له به ردهستی په ره ردا گاره که تدا راوه ستاویت، له
کاتیکدا نامه ی کرده وه کانت وه رگرتوه، ئه و نامه یی که هه ر که تنیک نه نجامت
دابیت جیی نه هیشتوه، هه یج شتیک تۆ شاردیته وه ئه و نه یشاردوه ته وه، چه ندان
که تن و کاره ساتت شاردبوه ئیستا خوی گه وره ئاشکرای ده کات و ده ریده خات،

۱ - التذکره بأحوال الموتی وأمور الآخرة (۳۳۲) ط الصفا . بتصرف واختصار .

ټاي له و په شيماننښه له و ساته دا تووشت ده بټت! كه كه مته رځه ميت ده كرد له
 دونيادا له گوږاږه لې په روه رڼگاري زه وي و ناسمانه كان))
 ټاخو په كه م شتيك به نده كان لږرسينه وه يان له سهر بكرت له روژي قيامه تدا
 چييه؟ له پاش نه وه پرسپاري چي لږده كرت؟ ټايا له پاش نه وه خوي گه وړه له
 داوهرې به نده كان بوو وه له حقه كانې خوځي چي ده بټت؟
 چي رووده دات؟ ټه مجار موټه ت ده درټ بڼو كيشه ي سته مليكراوه كان و
 گه پاندنه وه مافه كانيان، لاي خوي گه وړه هه موو نه ياران كو ده كرتنه وه، هه ر
 ده بي هه مووان مافي خوځيان وهرگرنه وه، چونكه هيچ كه سيك ناچيټه به هه شته وه
 ټه گه ر مافي يه كه سې لا مابټت، ټه مه وچهند باسيكي تر له به شي داهاتوودا به
 دريژي باس ده كه ين انشاء الله.
 داوا له خوا ده كه م من و نيوه له دنيا و دواړوژدا داپوشيت، هه ر خوځي پشت و
 په نامانه و تواناي به سهر هه موو شتيكدا هه يه.

یه کهم شتیک به نده کان لیپرسینه وه یان له سهر ده کریت

أول ما يحاسب عليه العبد يوم القيامة

له به شی رابوردوودا باسی یه کهم شتیکمان کرد له رژی قیامه تدا حوکی له سهر ده دریت له نټوان به نده کاند، ناخو یه کهم شتیک خوی گه وره لیپرسینه وه ی له سهر ده کات له رژی قیامه تدا چیه؟

وه لاسی ته م پرسیاره بریتییه له وه ی که پیغه مبه ری خوا ﷺ باسی کردوه، هه روه کو له فهرمووده یه کدا که (أحمد و أبو داود و الترمذي و النسائي و ابن ماجه و جگه له وان) ریوایه تیان کردوه به سه نه دیکی (صحیح) له فهرمووده ی (أبو هريره) وه که وا خو شه ویستی خوا ﷺ فهرموویه تی: ((إن أول ما يحاسب به العبد يوم القيامة من عمله صلاته، فإن صلحت، فقد أفلح و أنجح، وإن فسدت فقد خاب و خس)) واته: یه کهم شتیک به نده کان لیپرسینه وه یان له سهر بکریت له رژی قیامه تدا له کرده وه کانی نه وا نویژه، نه گهر باش و ریک و پیک بوو نه وا رزگار و دهریازی ده بیټ، به لام نه گهر خراب بوو نه وا په شیمان ده بیټ وه و له خه ساره تمه ندانه)).

هه روه ها له ریوایه تیکی تر دا که (الطبراني) به سه نه دیکی (صحیح) ریوایه تی کردوه له فهرمووده ی (أنس) وه که وا خو شه ویست ﷺ فهرموویه تی: ((أول ما يحاسب به العبد يوم القيامة الصلاة فان صلحت، صلح سائر عمله وإن فسدت فسد سائر عمله)) واته: یه کهم شتیک به نده کان لیپرسینه وه یان له سهر بکریت له رژی قیامه تدا نه وا نویژه، نه گهر باش و ریک و پیک بوو نه وا شه ودوای کاره کانیشی باش

۱ - أخرجه أحمد (۲۹۰/۲ ، ۴۲۵) وأبو داود (۸۶۴ ، ۸۶۵) والترمذي (۴۱۳) والنسائي (۲۳۲/۱) وابن ماجه (۱۴۲۵) وصححه الألباني في (الصحيحة) بمجموع طرقه (۱۳۵۸) .
 ۲ - أخرجه الطبراني في (الأوسط) (۴۳۳۸) والضياء المقدسي في (المختارة) (۲۰۹/۲) وصححه الشيخ الألباني بمجموع طرقه في (صحيح الجامع) (۲۵۷۲) و (الصحيحة) (۱۳۵۸) .

ده بېټ به لام ته گهر خراب بوو ته واهه و کاره کاني تریش خراب ده بېټ)).
 براکه م... ټايا ده توانيت له سهرده مي گومان و ناره زودا و له سهرده مي
 خو په رستي قېزه وندا واز له و په يوه ندييه ي نيوان خوټ و خواکته بهيني؟! کي له
 نيمه کيشه و گرفتې نيه؟ کي له نيمه خه م و په ژاره ي نيه؟ خه مه کاني من و تو
 گه ليک زورن! دوودلي و په شوکان و دلته نگي و په ژاره زورن، ته ماشاي ته و خوښه
 بکه روژانه ده پښين، ته و هه موو جه ستانه ي روژانه پارچه پارچه ده کړين، ته و
 فرمي سکانه ي که شه واني جه ژن له چاوي منداله کان دينه خواره وه، ته و منداله
 باوکی له ده ست داوه! ته و کچه بچوکه ش دايکي مردوه! ته و نافرته پياوه که ي
 کوژراوه! خه م و خه فته و نازار دلله کان پارچه پارچه ده که ن، هيچ ريگا
 چاره يه کش نيه ته و خه م و په ژاره مان له سهر که م بکاته وه و ته و کيشه و
 گرفتانه مان له سهر سووک بکاته وه و بوډيني تاوان و سهر پيچيه کانمان پاک
 بکاته وه ته نه نوږ نه بېټ، بويه خيراکه براکه م به په له هه سته ده ستنوږ نه که ت
 بشوره، په نا به خوا بگره له هه ر کوييه ک خوټ ويستت له سهر بېټ و له هه ر
 سهرده مي کدا خوټ ويستت له سهر بېټ، له ژير سيږه ي هه ر ناسمان ي کدا خوټ
 ناره زووت لي بېټ، له سهر هه ر زه وييه ک حه ز بکه يت، دل و ناخ و ده رووت فريده
 بهر ده ستي خوي گوره به زه ليلي و زه بووني و که ساسي و بلي:

بک استجير ومن يجير سواک فاجر ضعيفاً يَحْتَمِي بِحِمَاكِ
 اِنِّي ضَعِيفٌ اُسْتَعِين عَلَيَّ قُوِي ذَنْبِي وَ مَعْصِيَتِي بَعْضُ قِوَاكِ
 اَذْنِبْتُ يَا رَبِّي وَ قَادَتْنِي ذَنْوُبٌ مَا لَهَا مِنْ غَافِرٍ اِلَّا كَ
 دُنْيَايَ غَرَّتْنِي وَ عَفْوُكَ شَدَنِي مَا حِيلَتِي فِي هَذِهِ اَوْ ذَاكَ
 لَوْ اَنْ قَلْبِي شَكَ لَمْ يَكْ مُؤْمِنًا بِكَرِيمٍ عَفْوُكَ مَا غَوِي وَ عَصَاكَ
 رِبَاهَا اَنَا ذَا خَلَصْتُ مِنَ الْهَوَى وَ اسْتَقْبَلَ الْقَلْبُ الْخَلِي هَدَاكَ
 اَتْرَدَهُ وَ تَرَدَّ صَادِقُ تَوْبَتِي حَاشَاكَ تَرْفُضُ تَائِبًا حَاشَاكَ
 فَلْيَرْضَ عَنِ النَّاسِ اَوْ لِيَسْخَطُوا اَنَا لَمْ اَعُدْ اُسْعَى لغير رضاك

واته: په نا ده گرم به تو، جگه له تو کي په نا ده دات؟ بويه په ناي لاوازيک بده که

دالدهی داوه ته دالده کت، من که سیکی لاوازم و په نا به که سیکی به هیڅ ده گرم، له تاوان و سه ریچیه کانم به هندی له تواناکت، من تاوانم نه جامدا نهی خودایه و تاوانه کانم ریڼوینیم ده کت، که هیچ که سیکی نییه لی خۆش بیت جگه له تو نه بیت، دونیا که م مه غوری کردم و لیخو شېوونی تو را یده کیشام، هیچ ده سلاقی منی تیدا نییه نه له نه میاندا و نه له نه ویترا، نه گه ر دلم گومانیک بکات نه و ایماندار نییه، به خانه دانی لیخو شېوونه کت هه رگیز ویل نه ده بوو و سه ریچی نه ده کرد، په روه ردگار! نه و نه تا من خوم له ئاره زوو پاک کرده وه، وه دلم پیشوازی له هیدایه ته پاکه کی تو ده کات، په روه ردگار! دلی ته و به کاریک هاوارت لی ده کات، ئایا تو ده یگړیته وه ته و به راسته که م ده گه ریڼیته وه، زور دووره له تو وه که ته و به کاریک و نه گریږت زور دووره، ده با خه لکی لیم رازی بیت یان په ست بن، چیر من هه ول نادم له جگه له رازی بوونی تو).

خیراکه هه سته ده ستنو ږه کت بشوره، دوو رکعات نو ږ بکه، سویند به خوا نه گه ر راست بکیت نه و خه م و په ژاره کانت له سه ر نامین، خوی گه وړه هه موو دوو دلی و په شوکانه کت ده گوریت بو ئاسایش و ئارامی، خه مه کانت ده گوریت به ختیار، هه ژاریت ده گوریت ده وله مهندي... له گه ل خوی خوتدا راست بکه و بزانه که خوی گه وړه له هه موو تاوان و سه ریچیه ک پاکت ده کاته وه، هه روه کو پیغه مبه ری خو شه ویست ﷺ فهرموو یه تی.

ثمیامی (البخاری و مسلم)^۱ ریوایه تیان کردوه له فهرمووده ی (أبو هريره) هوه که و خو شه ویستی خوا ﷺ فهرموو یه تی: ((أرأيت لو أن نهرأ بباب أحدكم، یغتسل فیه کل یوم خمسأ، ما تقول ذلک یبقی من درنه ؟))

واته: نه گه ر له پیش دهرگای که سیکتان جوگه یه ک یان روبریکی جوان و پاک و خاویڼ و شیرین هه بیت، هه موو رۆژیک پیڼج جار خوی لی بشوریت، ئایا به سه ر جهسته یه وه هیچ پیسی و ناپاکیه کی پیوه ده مینتی؟

۱ - أخرجه البخاري (۵۲۸) وهذا لفظه و مسلم (۶۶۷) .

قالوا: لا يبقی من درنه شيئاً، قال: ((فذلك مثل الصلوات الخمس، يمحو الله به الخطايا)).

واته: وتيان: نه خير.. هيچ پيسى و ناپاكييه كي پيوه ناميني، فهرمووي: نه وه نمونه ي پينج نويزه فهرزه كه يه، خواي گوره تاوانه كاني پي دهسريته وه)).
ثايا هيچي توت دهويت؟

ثيمامي (الطبراني) له (الصغير) و (الأوسط)^۱ دا ريوايه تي كرده له فهرمووده ي (عبدالله ي كورپي مسعود) وه كه وا خوښه ويستي خوا ﷺ فهرموويه تي: ((تحترقون فإذا صليتم الصبح غسلتها، ثم تحترقون تحترقون فإذا صليتم العصر غسلتها، ثم تحترقون فإذا صليتم الظهر غسلتها، ثم تحترقون تحترقون فإذا صليتم المغرب غسلتها، ثم تحترقون تحترقون فإذا صليتم العشاء غسلتها، ثم تنامون، فلا يكتب عليكم شيء حتى تستيقظوا)).

واته: به تاوان دهسوتين دهسوتين كه نويزي به يانيتان كرد نه وا دهيشواته وه، پاشان به تاوان دهسوتين دهسوتين كه نويزي عهسرتان كرد نه وا دهيشواته وه، پاشان به تاوان دهسوتين دهسوتين كه نويزي نيوه روتان كرد نه وا دهيشواته وه، پاشان به تاوان دهسوتين دهسوتين كه نويزي مه غريبتان كرد نه وا دهيشواته وه، پاشان به تاوان دهسوتين دهسوتين كه نويزي عيشاتان كرد نه وا دهيشواته وه، پاشان دهخون، چيتر هيچتان له سر نانسريت تا به ناگا دينه وه)).
له بهر پاراستني سپارده ي زانستي فهرمووده كه (ضعف) تيدايه.

ههروه ها ثيمامي (مسلم)^۲ له فهرمووده ي (أبو هريره) وه ريوايه تي كرده كه وا خوښه ويست ﷺ فهرموويه تي: ((ألا أدلكم على ما يمحو الله به الخطايا ويرفع به

۱ - أخرجه الطبراني في (الأوسط) (۲ / ۲۵۸) (۲۲۲۴) و (الصغير) (۱ / ۴۷) والخطيب في (تاريخه) (۴ / ۳۰۵) وقال الهيثمي في (المجمع) (۱ / ۲۹۹) أخرجه الطبراني في الثلاثة، إلا أنه موقوف في (الكبير) (۸ / ۵۷) ورجاله الموقوف رجال الصحيح، ورجال المرفوع فيهم عاصم بن بهدلة، وحديثه حسن (وحسن إسناده المنذري في (الترغيب والترهيب) (۱ / ۱۷۵) وقال: (الموقوف أشبه) وكذا قال ابن رجب في (فتح الباري) (۵ / ۱۸۲) (وقد روى موقوفاً وهو أشبه) وقال الشيخ الألباني: (حسن صحيح) في (صحيح الترغيب) (۲۵۷) .
۲ - أخرجه مسلم (۲۵۱) .

الدرجات؟)).

قالوا: بلى يا رسول الله.

قال: إسباغ الوضوء على المكاره، وكثرة الخطا إلى المساجد، وانتظار الصلاة بعد الصلاة، فذلكم الرباط))

واته: ئايا ريټموويتان بکه م بۆ شتیک خوای گه وره تاوانه کانی پی ده سرپټه وه و پله وپایه تانی پی به رز ده کاته وه؟ فه رمویان: به لئى ئه ی پیغه مبه ری خوا^۱، فه رموی: به ته واوی ده ستنویژ گرتن با له کاتی نارحه تیشا بیت (واته: له کاتی سه رما و نه خویشی و شتیت)، ئینجا هه نگاوانانی زۆر بۆ مزگه وت پاشان چاوه پیکردنی نوێژ له دواى نوێژ، ئا ئه وه یه له سه نگه ردابوون و پابه ند بوون به فه رمانه کانی خوای گه وره وه)).

هه روه ها له فه رمووده یه کی تر دا که له (صحيح مسلم)^۱ دا هاتوه له فه رمووده ی (أبو هريره) وه که وا خۆشه ویست^۲ فه رمویه تی: ((من تطهر في بيته ثم مشى الى بيت من بيوت الله، ليقضي فريضة من فرائض الله، كانت خطواته إحداهما تحط خطيئة، والأخرى ترفع درجة)) واته: هه رکه سیك له ماله که ی خوی ده ستنویژیکی شوست ئه مجار رۆیشت به ره و مالتیک له ماله کانی خوا، بۆ ئه وه ی فه رزیک له فه رزه کانی خوا به ئه نجام بگه یه نیت ئه وا به هه ر هه نگاویکی تاوانیکی له سه ر لاده چیت و به هه نگاویکی پله یه کی پی به رز ده بیته وه)).

له ریوایه تیکی تر دا که له (البخاري و مسلم)^۲ هاتوه پیغه مبه ری خوا^۳ فه رمویه تی: ((الملائكة تصلي على أحدكم، ما دام في مصلاه الذي صلى فيه، ما لم يحدث، تقول: اللهم اغفر له، اللهم ارحمه)) واته: فره شته کان سالاوت ده ده نه دیار که سیکتان تا له جی نوێژگه که یدا بمینیته وه که نوێژی تیدا کردوه، تا کو ده ستنویژه که ی بمینیت، فره شته کان ده لئین: ئه ی خودایه له تاوانه کانی خویش به، ئه ی خودایه ره حمی پی بکه))

۱ - أخرجه مسلم (۶۶۶) .

۲ - أخرجه البخاري (۴۴۵) وانظر (۱۷۶) و مسلم (۶۴۹) .

نه‌ودش بزانه كه پاپانه‌وه و دوعاي فريشته‌كان هه‌رگيز روت ناكړيټه‌وه، نه‌و موژده جوانه‌ت به‌سه كه پيټه‌مبه‌ري خوا^۱ باسي كړدوه، هه‌روه‌كو له فهرمووده‌يه‌كدا هاتوه و (أبو داود و الترمذي و النسائي و جگه له‌وان) ريوايه‌تيان كړدوه به سه‌نه‌ديكي (صحيح)^۱ له فهرمووده‌ي (بريده) وه كه‌وا خوښه‌ويستي خوا^۲ فهرموويه‌تي: ((بشر المشائين في الظلم الى المساجد بالنور التام يوم القيامة)) واته: موژده بده به‌و كه‌سانه‌ي كه به تاريكي روو له مزگه‌وت ده‌كه‌ن به روناكويه‌كي ته‌واو له روژي قيامه‌تدا)).

خوای گه‌وره فهرموويه‌تي: ﴿يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتِمِّمْ لَنَا نُورَنَا وَاعْفِرْ لَنَا إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ (التحریم: ۸) واته: له‌و روژده‌دا (روژي قيامه‌ت) خوا په‌يامبه‌ر^۳ و نه‌وانه‌ي باوه‌ريان هيناوه ريسوا و سهر شوپ ناكات له به‌رده‌ميانه‌وه و له لاي راستيانه‌وه به سهر پردي (صراط) دا پتي ده‌پون و ده‌لټن: په‌روه‌ردگاري نيټه! نوور و روناكويه‌كه‌مان بو ته‌واو بكه و به‌رده‌وام بيت و ليټمان خوښ ببه به راستي تو به سهر هه‌موو شتيكدا به توانايت))

هه‌روه‌ها خواي گه‌وره فهرموويه‌تي: ﴿يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرٰكُمُ الْيَوْمَ جَنَّتْ تَجْرٰى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَلَّدِينَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ (الحديد: ۱۲) واته: روژي قيامه‌ت پياوان و ژنانى برودار ده‌بيني روناكويه‌كه‌يان له به‌رده‌م و له لاي راستيانه‌وه ده‌دره‌وشيته‌وه فريشته پتيان ده‌لټت: ده‌سا نه‌مرو موژده بى ليتان به باخانيك جوگه و رووبار به ژير دار و دره‌خت و كوښكه‌كانيدا ده‌پوات، به هه‌تا هه‌تايش تييدا نه‌ميننه‌وه، نا نه‌ويه سه‌رکه‌وتن و سه‌رفرازي گه‌وره)).

نه‌ي خودايه من ونيوه بگيړيټ له نه‌هلي روناكي، خودايه! به ره‌حمه‌تي خوټ

۱ - أخرجه أبو داود (۵۶۱) و الترمذي (۲۲۲) وقال: (حديث غريب من هذا الوجه) وصححه الألباني في (صحيح الجامع) (۲/ ۲۸۲۳) وصححه الترمذي (۲۱۵ - ۲۱۷).

دوورمان بکه‌روه له نه‌هلی تاریکی و له‌وانمان مه‌گیږه، نه‌مجار خوی گه‌وره ده‌فسه‌رمویت: ﴿يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انظُرُونَا وَاتَّعِشُوا﴾ چاوه‌روانمان بن.. یو؟ ﴿تَقَالِبُ الْمُنَافِقِينَ حَالَتُهُمْ﴾ چاوه‌روانمان بن له‌گه‌ل ئیوه‌دا له‌روناکیدای بکه‌ین و له‌م تاریکستانه‌ به‌ جیمان مه‌هیلن ﴿قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٣﴾ يٰۤاُدُوهُمْ اَلَمْ تَكُنْ مَعَكُمْ﴾ (الحديد) ئیمه‌ له‌ گه‌ل ئیوه‌دا بووین له‌ مزگه‌وته‌کاندا و له‌ نوږه‌ به‌ کومه‌له‌کاندا و له‌ روژانی هه‌ینیدا ﴿قَالُوا بَلَىٰ وَلَٰكِنَّكُمْ فُتِنْتُمْ اَنْفُسَكُمْ وَتَرَضَّيْتُمْ﴾ واته‌: به‌رانبه‌ر به‌ یه‌کتابه‌رستان و ئیمانداران ﴿وَاَزَلْتُمْ وَعْرَتَكُمْ اَلَا مَافِیْ حَتّٰی جَآءَ اَمْرُ اللّٰهِ وَعَزَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغُرُورُ﴾ (الحديد: ۱۴، واته‌: له‌و روژه‌دا پیاوانی دووړوو و ژنانی دووړوو به‌وانه‌ی باوه‌ریان هیناوه‌ ده‌لین: چاوه‌روانیمان بکه‌ن با له‌ رووناکییه‌که‌تان وهرگرین، به‌ گالته‌وه‌ پیاو ده‌وتریت: بگه‌پینه‌وه‌ یو‌دواوه‌وتان – یو‌دوینا – له‌وی رووناکییه‌ک بخوان، ده‌ستبه‌جی شووره‌یه‌ک ده‌خریقه‌ نیوان ئیمانداره‌کان و دووړووه‌کان ده‌رگایه‌کی تیا به‌ دیوی ناوه‌وه‌ی ره‌حمه‌تی تیدا به‌، واته‌: نه‌وه‌ی له‌ ئیمانداره‌کانه‌وه‌ دیا به‌، له‌ دیوی ده‌ره‌وه‌شی سزایه‌، واته‌: نه‌وه‌ی له‌ دووړووه‌کانه‌وه‌ دیا به‌ (۱۳) به‌ه‌شتیه‌کان ده‌چنه‌ جیی خویان و دووړووه‌کانیش بانگیان لی‌ئکه‌ن و ده‌لین: باشه‌ ئیمه‌ له‌ گه‌ل ئیوه‌ نه‌بووین؟ موسلماننه‌کان ده‌لین: به‌لی.. به‌ روا‌له‌ت له‌ گه‌لمان بوون، به‌لام ئیوه‌ خو‌تانتان تووشی دووړووی کرد چاوه‌روانیتان ده‌کرد تووشی به‌لا بین و هه‌میشه‌ له‌ دوودلی و گوماندا ده‌ژبان به‌رامبه‌ر به‌ نایینه‌که‌ی خوا و هیوا و ئاره‌زووی نه‌شیاو فریویدان تا فه‌رمانی خوا هات به‌ مردن، شه‌یتانی خراپه‌کاریش سه‌باره‌ت به‌ بپیاره‌کانی خوا فریوی دان.(((۱۴)))

جا به‌که‌م شتی‌ک لی‌پرسینه‌وه‌ت له‌ سه‌ر بکری‌ت: نوږه‌، یو‌یه‌ هه‌ر ئیستا په‌یمان به‌ خواکه‌ت بده‌ که‌ چیر نوږه‌کانت نه‌فه‌وتینی، هه‌رگیز مه‌لی: من ماوه‌یه‌کی زوره‌

نويژم نه ګردوه، من پټ ده لټيم: ئيستا نويژ بګه، موژدهت پي ده دم به و ټايه ته ي
خوای ګوره که ده فهرمويت: ﴿إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ﴾ الفرقان: ۷۰، واته: مه ګر که سيک په شيمان ده بټه وه و
بپوا بيټي و ګاري چاک نه نجام بدا نا نه و که سانه خوا ګونه و خراپه ګانيان بو
ده ګوريت به چاکه)).

روو له خواګت بګه به دلتي ګي پي ټوميډ و هيو او، موژدهت پي ده دم که خوای
ګوره خو شحال ده بټ به ته و به ګت له ګاتيګدا نه و ده و له مهنده و پټويستي به
که س نيه، خوای ګوره ده فهرمويت: ﴿يَأَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ
الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ (۱۵) **﴿إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ﴾** (۱۶) وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ

﴿۱۷﴾ (فاطر) واته: نه ي خه لکينه! ئيوه مه ژارن و نيازتان به خوا هيه، نه و بي
نياز و سوپاس ګراوه هر چه نده خه لکي ململاني بګات. (۱۵) نه ګر بيه وي ئيوه له
ناو بيا و خه لکي تازه بيټيت، واده ګات (۱۶) نه و ګارهش بو خوا ګران نيه (۱۷).
له جيګايه ګي تر دا خوای ګوره بانګي نه وانه ده ګات که زياده ره وييان ګردوه
له تاوان و سه ريټجي - نمونه ي من - پټيان ده لټيت: ﴿قُلْ يٰعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا
عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ﴾ خوای ګوره به به نده ي خويمان داده نيټ له ګاتيګدا نيمه نه هلي
تاوان و سه ريټجين و ده فهرمويت: ﴿قُلْ يٰعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا
تَقْنَطُوا مِنْ رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا﴾ (الزمر: ۵۳) واته: نه ي
موحه ممه ده ګر له منه وه بلټي: نه ي به نده ګاني من! نه ي نه وانه ي سته م و زياده
ره وييتان له خوټان ګردوه! ئيوه له ره حمت و ميه ره باني خوا بي ټوميډ مه بن. به
راستي خوا له هه موو ګوناخي خوش نه بي دياره نه م بانګه شه به بو ته و لوي
تاوان بارانه که بګر پنه وه بو لاي خوا، نه ګر چي ګونا هيشيان به نه ندازه ي که في سر
زه ريا ګان بي، چونکه نه وه ليټو ورده و ميه ره بان)).

كه و ابو هر ئيستا په يمان به خواكته بده له سهر پاريزگاري كړدني نويزه كانت، هر ئيستا دوكانه كهت داخه، نوسينگه كهت داخه، وهره بڼو مزگهوت و هرگيز مه ترسه، من ليږه وه له گال هه موو به پرساندا ده دويم و پتيان ده ليم: نه نجامداني نويز به رهم زياد ده كات و كه مي ناكاته وه، له هه مان كاتدا ناكار و ره وشت و هه ستمان ريځ ده خات.

خوای گه وړه ده فهرمويت: ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ﴾ العنكبوت: ۴۵، واته: به راستي نويزي (تيروته سول) به ره لستي مروؤ له كاري خراب و ناپه سهند و گوناوه و تاوان ده كات))

ئهي نوممه ته خرشه ويسته كه م... ئهي په كتاپه رستانى سهر زه وي، پتيان ده ليم: وهرن بسا هه موو پيكي وه په يمان به خواكه مان بسده ين له سهر نه نجامداني نويزه كانمان.

داوا له خوا ده كه م حالي ئيمه و هه موو موسلمانان چاك بكاته وه.

نه مجار له پاش نويز پرسياري چي له بنده كان ده كريت؟

خوای په روه ردگار له قورناني پيروزدا باسي چهند كاريكي ديارى كراوى كړدوه كه له بهر ده ستي خوای گه وړه دا پرسياري له سهر ده كريت، هه روه ها سوننه تيش ئه وه ي روونكړدوه ته وه، به لام ناشكرايه كه بنده كان له بهر ده ستي خوادا پرسياريان لي ده كريت دهر باره ي هه موو بچوك و گه وړه يه ك، دهر باره ي هه موو وتو كړدوه و كاني، چونكه خوای گه وړه خوای فهرموويه تي: ﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ﴾ (۷) وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿۸﴾ (الزلزلة) واته: ئينجا هر كه سيك كيښي ورديله يه ك چاكي ئه نجام داييت، پاداشه كي ده بيني ته وه. (۷) وه كه سيكيش كيښي ورديله يه ك شهر و خراپه ي كړدبييت، توله كي ده بيني ته وه. مه گهر خوا قه له مي عه فوو بيتي به سهر يا، كه و ابو بسا هه موومان هوشيار و زيرك و وريابين، بزاني روظانه چي نه كين و له خوا بترسين (۸)).

هه روه ها خوي گه وره فه رمويه تي: ﴿فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٢﴾ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾﴾ (الحجر) واته: سويند به په روه دگارت ئه ي (موحه ممه د) ﴿٩٢﴾ له هه مووان ده پرسين. (٩٢) له و کاروکرده وه يه ده يانکرد و چوټيش وه لامی پيغه مبه ره کانين دايه وه ؟ ((٩٣)).

هه روه ها به نده کان له روژي قيامه تدا پرسياړي خو شيهه کاني ژيانيان لي ده کړيت، هه روه کو له و نايه تدا هاتوه که ده فه رمويت: ﴿لَنَسْأَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ﴾ (التكاثر: ٨) واته: پاشان باوه پتان هه ييت له و روژه دا پرسياړي هه موو به هره يه کتان لي ده کړي: ته ندروستي، مال و سامان، خيل و هوژ، هه ر به هره يه کی تر که خوا پي دابن، چوټتان ده ست که وتوه ؟ له ريي شه رعه وه يا له ريگا کاني تره وه ؟ چوټتان به خت کرد ؟))

نايا واتاي (النعيم) له و نايه تدا چيه ؟

ابن عباس^١ ده فه رمويت: ((النعيم: واته: ته ندروستي جهسته و بيستن و بينين))

ابن مسعود^٢ ده فه رمويت: ((النعيم: ناسايش و ته ندروستيه))

مجاهد^٣ ده فه رمويت: ((النعيم: هه موو تام و چيژيکی ئه م دونيايه يه))

(الترمذي) و (ابن حبان)^٤ و جگه له وان ريوايه تيان کردوه له فه رمووده ي (أبو هريره) وه که وا خو شه ويست ﴿فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ ده رمويه تي: ((إن أول ما يسأل عنه يوم القيامة - يعني: العبد - من النعيم أن يقال له ألم نصبح لك جسمك، ونرويك من الماء البارد)) واته: يه که م شتيک له روژي قيامه تدا به نده کان پرسياړي له سر ده کړين له نيعمه ته کان ئه وه ي که پي ده ليښ: نايا لاشه و جهسته تمان ته ندروست و ساغ

١ - أخرجه الطبري في تفسير سورة التكاثر وأورده عن الحسن البصري ، وهناك أقوال أخرى .

٢ - المصدر السابق .

٣ - أخرجه الطبري في (تفسيره) (تفسير ابن كثير) لسورة التكاثر : ٨ .

٤ - أخرجه الترمذي (٣٢٥٨) وقال : حديث غريب ، وابن حبان (٧٣٦٤) والحاكم (١٩٨/٤) وفي (علوم الحديث) (١٨٧) وعبدالله بن أحمد في (تؤائد الزهد) (ص ٣١) والبيهقي في (الشعب) (٤٦٠٧) وصححه الشيخ الألباني في (المصحيح) (٥٣٩) و (صحيح الجامع) (٢٠٢٢) .

نه كړد؟ نايا ټاوي ساردمان به دهرخوارد نه دا؟))

هه روه ها (أحمد و ابن ماجه)^۱ له فهرمووده ی (معاذ ی کوپی عبدالله ی کوپی خبیب) هره له (باوکی) یه وه ته ویش له (مامی) یه وه ده لیت: ((کنا فی مجلس فجاء النبی ﷺ علی رأسه أثر ماء، فقال له بعضنا: نراك اليوم طیب النفس، فقال: ((أجل و الحمد لله)) ثم أفاض القوم فی ذکر الغنی، فقال: ((لا بأس بالغنی لمن أتقى، والصحة لمن أتقى خیر من الغنی، وطیب النفس من التعمیم)) واته: له مه جلیسی پیغه مبهری خوادا ﷺ بووین، پیغه مبهری خوادا ﷺ هاته ژوره وه شوینه واری ټاو به سه ریپه وه دیار بوو، هه نندیکمان به ټه وی گوت: ټه مړو ده تبیین رووت خوښه، ټه ویش فهرمووی: به ټی سوپاس بو خوا، ټه مجار خه لکه که ژور باسی ده وه مه نندیان کړد، پیغه مبهری خوادا ﷺ فهرمووی: ده وه مه ندی قهیدی نییه بو که سیک ته قواي هه بیټ، ته ندروستیش بو که سیک ته قواي هه بیټ له ده وه مه ندی باشتړه، هه روه ها رووخوښی له نیعمه ته کانه)).

له (مسند أحمد) دا هاتوه به سه نه دیکي (صحیح)^۲ له ریځگای چهنده (شاهد) ټکه وه له فهرمووده ی (أبو عسیب) که وا پیغه مبهری خوادا ﷺ روژیک چوه ناو باخیکی هه ندی له پشتیوانان (الأنصار) خاوه نی باخه که هه ندی خورما و ټاوی ساردی هیټا بو پیغه مبهری خوادا ﷺ (أبو بکر و عمر) ی له گه لدا بوو، پیغه مبهری خوادا ﷺ فهرمووی: ((لتسألن عن هذا يوم القيامة)) واته: دهرباره ی ټه مه پرسپارتان لی ده کړیت له روژي قیامه تدا)).

هه روه ها له فهرمووده یه کی تردا که (الترمذي) به سه نه دیکي (صحیح)^۳ له ریځگای چهنده (شواهد) ټکه وه ریوايه تی کړدوه، له فهرمووده ی (عبدالله ی کوپی مسعود) هه

۱ — أخرجه أحمد (۳۷۲/۵ ، ۳۸۱) وابن ماجه (۲۱۴۱) والحاكم (۳/۲) وصححه ووافقه الذهبي وقال البوصيري: إسناده صحيح ورجاله ثقات وصححه العلامة الألباني في (الصحيحة) (۱۷۴).

۲ — أخرجه أحمد (۸۱/۵) والطبري في (التقسيم) (۳۷۸۹۵) والبيهقي في (الشعب) (۴۲۸۱) ط الرشد ، وحسنه الشيخ الألباني في (صحيح الترغيب والترهيب) (۳۲۲۱) وهو في (صحيح مسلم) (۲۰۳۸) من حديث أبي هريرة .

۳ — أخرجه الترمذي (۲۴۱۶) وقال: حديث غريب ، ويرقم (۲۴۱۷) عن أبي برزة الأسلمي وصححه الشيخ الألباني في (صحيح الجامع) (۷۲۹۹ ، ۷۳۰۰) و(الصحيحة) (۹۴۶) .

كهوا خوښه ويست ﷺ فەرموويەتى: ((لا تزول قدما ابن آدم يوم القيامة من عند ربه حتى يسأل عن خمس: عن عمره فيم أفناه وعن شبابه فيم أبلاه وعن ماله من أين اكتسبه وفيم أنفقه وماذا عمل فيما علم)) واته: دوو پيى هيچ بەندەيهك گۆرەپانى لىپرسينهوه به جى ناهيلىت له رۆزى قىيامەتدا تا پرسىارى پينچ شتى لى نهكرىت: دەرپارەى تەمەنى كهوا له چى شتىكدا به سەرى برد، دەرپارەى لاويىتى به چيدا تەواوى كرد، دەرپارەى سامانەكەى له كۆيوه پەيداي كرد و چۆن سەرفى كرد، دەرپارەى زانيارىيهكەى تا چەند كارى پيكرى)).

يهكەم پرسىار لىى دەركرىت: ((عن عمره فيم أفناه)) باش بزانە كه تەمەن گەورەترين سەرمايهيه، هەر ئەويش گەورەترين كوتال و كەرەستەيه، هەر كه سىك سەرمايهكەى يان كوتال و كەرەستەكەى له دەست بدات و هيچ قازانجىكى نه كرىبىت ئەوا به راستى له خەسارەتەندانه، خواى گەورە دەفەرمويىت: ﴿أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ﴾ (۱۱۵) ﴿فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ﴾ (۱۱۶) المؤمنون.

واته: ئايا پيټان وابوو به گەمە و بى هوڊە دروستمان كړدوون و هەرگيز بى لاى نيمه ناهيترينهوه بى تۆله و پاداش؟! (۱۱۵) مەزنايهتى و بەرزى وبلندى هەر بى خواى پاشا و فەرمانرەواى هەقە، زۆر لەوەش بەرزترە كه ئەوان گالتهى پى بكن، هەر ئەوه پاشا، هەر ئەوه راست و دروستبىز، هەرچى شته به دەستى ئەوه، هيچ پەرستراويىكى هەق جگە له وزاته نيبه هەر خۆى خاوهنى عەرشه (۱۱۶).

هەر وهه خواى گەورە دەفەرمويىت: ﴿أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى﴾ (القيامة: ۳۶) واته: ئايا مەروە وا دەزانى وازى لى دەهيترى به پشتگويىخراوى و زيندوو ناكريتهوه و پاداش و تۆله نيبه؟!)).

بۆيه وريابه سەرقالى دونيا مەبه و دواوژ له بىر بكهى، ئەگەر له دونيادا به ئاگا نەيهيتهوه ئەوا كاتىك به خۆت دەزانى له ريزى مردوانى!! چونكه رۆژگار ديت و دەروات، ئەمجار مانگەكان به دوايدا دەپۆن، سالتەكان له گەل خوياندا رادەكيشن،

له پاشدا ته مهن به دواى خۆیدا ده بات، نه مجار ژيان قوناغ به قوناغ ده پوات تاكو تهواو ده بیټ، له پاش هه موو نه وانه هه موان له بهر ده سستی خواى بالاده ست و شكۆمه ندا راده وه ستن، به مه به سستی پرسىار كردن ده رياره ی بچوك و گه وره، ده رياره ی كه م و نۆز، خواى گه وره ده فه رمویت: ﴿وَقَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَمَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَى بِنَا حَاسِبِينَ﴾ (الانبیاء: ۴۷، واته: بى گومان روژى قیامه ت ئیمه ترانووی دادپه روه ی دائه نئین و كرده وه كانیانی پى ئه كیشین نه وسا هیچ كه سیك كه مترین سته مى لى ناكرى چ له چاك كاران، چ له خراپه كاران، ته نانه ت نه گه ر كرده وه كانیانی به نه ندازه ی سهنگى ده نكه گه ردیله په كیش بیټ كه له بچوكیدا كراوه به نموونه، ئیمه نه یهینین و ئاماده ی ئه كهین وه نه وه نده به سه بۆ ئیمه كه به وردى ژمیریاری كرده وه كانیان بین)).

له فه رمووده په كدا هاتوه كه ئیمامى (بوخارى)^۱ رىوايه تى كرده له فه رمووده ی (ابن عباس) وه كه وا خو شه وست ﷺ فه رموویه تى: ((نعمتان مغبون فيهما كثير من الناس الصحة والفراغ)) واته: دوو نيعمه ت هه ن زۆریه ی خه لكى لى بى ئاگان: ته ندروستى و ده ست به تالى)).

واته: هه ركه سیك ته ندروستى و كاتى خۆى له گوێرايه لى خوادا به كار هینا یان له كاریكى چاكى دینه كه ی یان دونیاكه ی ئه وا كه سیكى كامه ران و به ختیاره له دونیا و دواړۆژدا، به لām هه ركه سیك ته ندروستى و كاتى خۆى بۆ گوێرايه لى خواى گه وره به كار نه هینا یان بۆ كاریكى چاكى دینه كه ی یان دونیاكه ی ئه وا كه سیكى زه ره رمه ند و خه ساره تمه نده له دونیا و دواړۆژدا.

دانا په ك له دانا یان هه رده م ده یفه رموو^۲: ((چۆن دلخۆش ده بیټ كه سیك روژه كه ی مانگه كه ی بروخینیت و مانگه كه ی ساله كه ی بروخینیت و ساله كه ی

۱ - أخرجه البخاري (۶۴۱۲) .

۲ - (ذم الدنيا) لابن أبي الدنيا (۱۹۵) وانظر (لطائف المعارف) لابن رجب الحنبلي (۳۲۱/۱) و (جامع العلوم والحكم) (۲۸۳) .

ته مەنې پېروخېنېت، هه روه ها چۆن دلخۆش ده بېت كه سېك ته مەنې به روه ئاكام و
ته جهله كه ي رېنووينې بكات و ژيانې به روه مردنې رېنووينې بكات)).
هه روه ها جارېك (الفضيل ي كوپې عياض) گه يشته كابرايهك، (الفضيل) به
كابراي فەرموو: ته مەنت چەندە ؟؟ كابرا فەرمووي: شەست سالة.
(الفضيل) فەرمووي: كه واتە تۆ شەست سالة به روه لاي خوا ده پۆيت و زۆرت
نه ماوه پېي بگه ي.

كابرا فەرمووي: انا لله وانا اليه راجعون.

(الفضيل) فەرمووي: نايا مانا كه ي ده زاني ؟؟

كابرا فەرمووي: به لاي ده زانم من به نده ي خودام و بۆ لاي نه و ده گه پيمه وه.
(الفضيل) فەرمووي: براكه م.. هه ركه سي زاني كه وا به نده ي خودايه و بۆ لاي نه و
ده گه پيمته وه نه وا با بزانيته كه له بهر ده ستيدا راده وه ستې و هه ركه سي زاني كه وا
له بهر ده ستيدا راده وه ستې نه وا با بزانيته كه بهر پرسياره و هه ركه سي زاني كه وا
بهر پرسياره نه وا با بۆ نه و پرسياره ولا ميك ئاماده بكات..

كابرا ده ستې به گريان كرد و فەرمووي: - نه ي چاره چيه ؟

(الفضيل) فەرمووي: - ئاسانه..

كابرا فەرمووي: نه ي نه وه چيه ره حمه تي خوات لي بيت ؟

(الفضيل) فەرمووي: - نه و ته مە نه ي كه ماوه باشه ي تيا دا نه نجام بده، خواي
گه و ره له تاوانه كانې رابووردو و نه وانه ي كه ماوه خۆش ده بيت وه نه گه ر له وه ي
كه ماوه خراپه بكه يت نه وا سزاي كرداره خراپه كانې رابووردو و داهاتووت
وه رده گرپته وه..))

هه رده م (لقمان الحكيم)^۲ به كوپه كه ي خۆي ده فەرموو: ((كوپې خۆم! تۆ له و
رۆژه وه چاوت به ژيان هه له ينا نه وا پشتت له دونيا كردوه و رووت له دواړۆ كردوه،

۱ - أخرجه ابو نعيم في ((الحلية)) (۸/ ۱۱۲) ، وانظر : ((جامع العلوم والحكم)) (۲۸۲) ، و ((لطائف المعارف)) (۱۰۸) .

۲ - انظر (حلية الأولياء) (۶/ ۳۲۰) و (نم الدنيا) لأبي أبي الدنيا (۷۲) و (الزهد) لأبي المبارك (۱۰۶۰) وابن عساكر في (تاريخه) (۳/ ۳۲) .

تو له و مالهي كه رپوت ليكړدوه نزيكترى تاكو نه و مالهي پشست لتي كړدوه ولي
دور كه وتويته وه))

إذا مر بي يوم ولم أقتبس هدى ولم أستاذ علما فما ذاك من عمري

نه وه بكه دروشمي خوټ برا شيرينه كم!

هروه ها جهسته ش سپاردهي خوايه، خوي گه وره ده فهرمويت: ﴿وَلَا تَقْفُ مَا
لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا﴾ (الإسراء: ۳۴،
واته: به دواي شتيكدا مه چو و نه زاني چييه و چونه و زانياريت دهرباره ي نيه،
واته: تا به ته ووي زانيت به شتي نه بيت، ههنگوي جيدي بو نه نيت و قسه ي لي
نه كه يت و به دواي گومان مه كه وه، چونكه به راستي هه موو نه مانه: (گوي و چاو و
دل) هه ريه كه يان له روذي قيامه تدا به رپرسيارن ليت))

پرسيارت لي ده كريت دهرباره ي دله كه ت.

كيت خو ش ده ویت؟ رقت له كييه و كيت خوشناویت؟ پشتگير و پشتيواني كي
ده كه يت؟ دوزمنايه تي و دزايه تي كي ده كه يت؟ چي شتيك تو ده جوليتنه وه و
كارت تي ده كات، راستگويي يان ناره زوه كان؟ كي له ناو دلي تودايه؟ ﴿وَالَّذِينَ
ءَامَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ﴾ (البقرة: ۱۶۵، واته: نه وانه ش وا باوه پيان هيناوه، خويان له
هه موو شتيك زياتر خو ش ده وي))

پرسيارت لي ده كريت دهرباره ي جهسته به چي شيويه ك فو تاندت و به
كارت هينا؟ له گوي رايه ليدا، يان له هه وه س و ناره زوو و تام و چي زي نه م دونيايه دا؟
هيج كي شه نيه نه گه ر كار بو نه م دونيايه بكه يت به لام هه رگيز دواو روت له بير
نه چيت، له فهرمووده يه كدا هاتوه كه (الترمذي) ريوايه تي كړدوه به سه نه ديكي
(صحيح) له فهرمووده ي (أنس) هوه ده فهرمويت: پيغه مبه ري خوا لله ده فهرمويت:
(من كانت الآخرة همه جعل الله غناه في قلبه وجمع له شمله، وأتته الدنيا وهي

۱ - أخرجه الترمذي (۲۴۶۵) وابن ماجه (۴۱۰۵) وأحمد (۱۸۳/۵) وصححه الألباني في (الصحيحه) (۹۴۹) ،

راغمة، ومن كانت الدنيا همه جعل الله فقره بين عينيه، وفرق عليه شمله، ولم يأت من الدنيا إلا ما قدر له)) واته: هرکه سي دواړوژ مه به ستي بيت ته وا خواي گوره دهوله مه ندي دهخاته دلييه وه و هموو شته دژه کاني بو کړ دهکاته وه وه دنيا به ملکه چييه وه پيشوازي لي دهکات، هرکه سي نه گره مه به ستي دنيا بيت ته وا خواي گوره هه ژاري دهخاته نيو چاوي و هموو شته دژه کاني بو جياواز تر دهکات وه له دنيا دا هيچي دهست ناکه ویت ئيلا نه وهی که خواي گوره بوي دياي کړده)).

هه روه ها پرسيارت لي دهکريت دهرپاره ی زانست و زانياريه که ت، ثيا چ کاريتک به و زانسته کړده که فيري بوي.؟ له پيشدا باسي نه و زانايه مان کرد که دهخريته دوزخه وه و ناگريان پي گر دهرتيت، چونکه نه وه که سيکی ریاکار بوه !!

له فهرموده يه کدا که (الترمذي) و جگه له و به سه نه ديکی (صحيح) ريوايه تيان کړده له فهرموده ی (کعب ی کوپی مالک) هوه که وا پيغه مبهري خواصه فهرموده ی تي: ((من طلب العلم ليجاري به العلماء أو ليماري به السفهاء أو يصرف به وجوه الناس إليه أدخله الله النار)) واته: هرکه سيک به دواي زانستدا گه را فيري بوو بو نه وه ی پيشبرکي پي بکات له گه ل زاناياندا، يان بو نه وه ی دمه دهم و موناقه شه ی نه فاماني پي بکات يان بو نه وه ی سه رنج و رووی خه لکی بو لای خوی راکيشي ته وا خواي گوره دهخاته ناو ناگره وه)).

بوي هه رده م پيغه مبهري خواصه په نای به خواي گوره دهگرت له زانستیکي بي سوود، هه روه کو له (صحيح مسلم) دا هاتوه له فهرموده ی (زيد ی کوپی أرقم) هوه ده فهرمويت: ((هيچ شتيکتان پي ناليم ته نها نه وه نه بيت که پيغه مبهري خواصه ده يفه رموو: ((اللهم إني أعوذ بك من علم لا ينفع، ومن قلب لا يخشع، ومن نفس لا تشبع، ومن يدعو لا يستجاب لها)) واته: نه ی خودايه .. په نات پي ده گرم له زانستیکي بي سوود و له دليک له تو نه ترسييت و له نه فسيک هه رگيز تير نه بيت و له

۱ - أخرجه الترمذي (۲۶۵۴) وصححه الألباني في (الترغيب) (۱۰۱) وأخرجه ابن ماجه (۲۵۹) عن حذيفة ، وأبو داود (۳۶۶۴) وابن ماجه (۲۶۰) عن أبي هريرة ، وابن ماجه (۲۵۳) عن ابن عمر ، ويزيد عن جابر .
۲ - أخرجه مسلم (۲۷۲۲) .

دوعايه ك وه لام نه دريټه وه و گيرا نه بيټ)).

هروه ها پرسيارت لي ده كړيټ دهر باره ي سهر وهت و سامان !! ((وعن ماله من اين اکتسبه و فيم أنفقه)) واته: هروه ها دهر باره ي سهر وهت و سامانه كه ي پرسيار ي لي ده كړيټ له كوټوه به ده ستي هينا و چون سهر ي كړدوه))
سهر وهت و سامان نيعمه تيكي خوايه، ئاي چهند نيعمه تيكي به پړيز و چاكه!
نه گهر له بهر ده ستي چاكه كاران و پياوچاكاندا بيټ، بو ټه وه ي ته نها له پيناوي رازي بووني خوي گهره دا به كاري بهيټن.

له (صحيح البخاري)^۱ دا هاتوه له فهرموده ي (ابن مسعود) هوه كه وا خوښه ويستي خوا ﷺ فهرموده ي: ((ايكم مال وارثه أحب إليه من ماله؟ قالوا: يا رسول الله، ما منا أحد إلا ماله أحب إليه. قال ﷺ: ((فإن ماله ما قدم، ومال وارثه ما أخر)) واته: كام له ئيوه ساماني ميراتگره كه ي له سامانه كه ي خوي خوښتر ده ويټ؟ فهرموديان: — ئه ي پيغه مبهري خوا ﷺ هيچ كه سيك له ئيمه نيه وه هه موومان ساماني خومان لا خوښه ويستره، فهرمودي: — كه واته سامانه كه ي خوي ټه وه يه كه پيشي خوي ده خات و ساماني ميراتگره كه ي ټه وه يه به جيټي ده هيلي)).

هروه ها له (صحيح مسلم)^۲ دا هاتوه له فهرموده ي (عبدالله ي كوري الشخير) كه وا خوښه ويستي خوا ﷺ فهرموده ي: (((يقول ابن آدم: مالي مالي، قال: وهل لك، يا ابن آدم من مالك إلا ما أكلت فأفنت، أو لبست فأبليت، أو تصدقت فأمضيت؟)) واته: به ني ئاده م ده ليټ: سامانه كه م... سامانه كه م... وتي: ئايا چي شتيكت هه يه له سامانه كه ت ته نها ټه وه نه بيټ كه خواردت و فه وتاندت، يان ټه وه ي له بهرت كړد و رزاندت و كوټت كړد، يان ټه وه ي به خشيت و ره وانه ت كړد؟)).
ئا ټه وه پاشه كه وته و بوټ هه لگيراوه لاي خوي گهره له دواړوژدا.

۱ - أخرجه البخاري (٦٤٤٢).

۲ - أخرجه مسلم (٢٩٥٨).

له (سنن الترمذي)^۱ دا هاتوه له دايكه (عائشه) وه كه وا نه‌وان مه‌پيكيان سه‌رېږي، پيغه‌مبه‌ري خوا ﷺ فهرمووي: ((ما بقي منها؟)) قالت: ((ما بقي منها إلا كتفها)) قال: ((بقي كلها غير كتفها)) واته: چي به شيكي لي ماوه؟ فهرمووي: هيچ شتيك نه‌ماوه‌توه ته‌ن‌ها شانه‌كه‌ي نه‌بيټ، نه‌ويش فهرمووي: هه‌موو ماوه ته‌ن‌ها شانه‌كه‌ي نه‌بيټ)).

دلن‌يا به نه‌وه‌ي كه به‌خشيوته ته‌ن‌ها نه‌وه‌ ماوه‌توه، بويه له حرام كو مه‌كه‌ره‌وه، سوټند به خوا نه‌وه بؤ تو هيچ سوودي نيه، چونكه خواي به‌رزو بالاده‌ست مؤله‌ت ده‌دات به‌لام هه‌رگيز فهراموش ناكات، نه‌وه نيشانه‌ي خوشه‌ويستي و رازي بووني خوا نيه، ئا نه‌وه تا قارون كو مه‌ليك له پاله‌وانه به‌هيزه‌كان ناتوانن كليلي خه‌زنه‌كاني هه‌لگرن!! له گه‌ل نه‌وه شدا خواي گه‌وره ده‌فهرمويت: ﴿خَسَفْنَا بَعْدَ رَهْءٍ وَبَدَارَهُ﴾ (القصص: ۸۱) واته: سه‌ره‌نجام خوي و خانوه‌كه‌يمان برد به ناخي زه‌ويده به سامان و گه‌نچينه‌كه‌شيه‌وه)).

بويه هه‌رگيز مه‌غرور مه‌به، خواي گه‌وره ده‌فهرمويت: ﴿أَفَحَبِيبُكُمْ أَمَّا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَتَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ﴾ (المؤمنون: ۱۱۵) واته: ئايا پيتان وابوو به گه‌مه و بئ هوده دروستمان كردون و هه‌رگيز بؤ لاي ئيمه ناهيترتته‌وه بؤ تو له و پاداش؟!)).

بويه هه‌رگيز وا مه‌زانه پرسيارت لي ناكريت ده‌را به‌ري نه‌وه‌ي كوي ده‌كه‌يته‌وه. له (مسند أحمد) دا به سه‌نه‌ديكي (صحيح)^۲ هاتوه له فهرمووده‌ي (عقبه‌ي كوپي عامر) كه وا خوشه‌ويست ﷺ فهرموويه‌تي: ((إذا رأيت الله يعطي العبد من الدنيا على معاصيه، فإنما هو استدراج)) واته: نه‌گه‌ر بينيت خواي گه‌وره نيعمه‌ت و فه‌زل و پوشييني تاوان و مؤله‌ت دان ده‌به‌خشيته به‌نده‌يه‌كي له دونيا دا وه به‌نده‌كه‌ش به‌رده‌وامه له سه‌ر سه‌رپيچي و به بئ ته‌وبه بزانه نه‌وه نزيك كردنه‌وه‌يه

۱ - أخرجه الترمذي (۲۴۷۰) وصححه الشيخ الألباني في (صحيح سنن الترمذي) .

۲ - أخرجه أحمد (۱۴۵/۴) والطبراني في (الأوسط) (۹۲۷۲) والبيهقي في (الشعب) (۴۵۴۰) وصححه الألباني في (صحيح الجامع) (۵۶۱) و(المصححة) (۴۱۲) .

(استدراج ه). نه مجار پټغه مبه‌ري خوشه ويست ﴿﴾ نه و نايه‌تي خوينده وه:

﴿فَلَمَّا دُسُوا مَا دُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُم بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴿٤٤﴾ فَقَطَّعَ دَايِرَ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

﴿٤٤﴾ الانعام، واته: كه نه وه موو ناموزگار ييه يان له بيرخو برده وه كه له سه‌ر زمانى په يامبه‌ران كرابوون ټينجا ټيمه‌يش بو خه فلاندينان ده‌روازه‌ي هه موو خيريكمان بو والا كړنه وه و رزق و روزييه كي فره‌مان رشت به سه‌رياندا و نه وانيش خوشي و نه شوه گرتنى هه تا به و مال و منډاله‌ي پيماندايوون ده‌عيه و فيزگرتنى و له رتي راست لاياندا نه وسا ټيمه‌يش كتوپړيك رقمان لي گرتن و نه وانيش له وه موو خوشگوزرانيه بي هيو و ناټوميد بوون. (٤٤) ټينجا نه وانه‌ي كه ناهه‌قي و سته‌م پيشه‌يان بوو، هه موو خير و خوشيه كيان له كيس چوو و دواپړاو بوون سوپاس و ستايشي بي پايان‌يش بو خوي په‌روه‌دگاري جيهانه‌كان. (٤٥).

خوي په‌روه‌دگار ده‌فه‌رمويت: ﴿فَذَرْنَاهُمْ فِي عَمَزِهِمْ حَتَّىٰ جِئَ الْأَحْشَبُونَ أَنَّمَا يُنذِرُ بِهِ مِنْ مَّالٍ وَبَنِينَ﴾ ﴿٥٥﴾ المؤمنون، واته: ناخو نه و ان پټيان وايه كه به و مال و منډاله پټيان ده‌به‌خشين (٥٥) ده‌مانه‌وي به په‌له له و نيعمه‌تانه به هره وه‌ريان بكه‌ين؟ نه خير، نه وانه تي ناگن، نه گينا مال و منډال نيشانه‌ي چاكي و ريز لټان نيه، به لكو بو تاقيكړنه وه‌يه (٥٦).

خوي په‌روه‌دگار ده‌فه‌رمويت: ﴿فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْنَلَهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ ﴿١٥﴾ وَأَمَّا إِذَا مَا ابْنَلَهُ فَقَدَّرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَهَنَنِ ﴿١٦﴾﴾ الفجر، واته: به لام مرقفي كافر و خوا نه ناس كاتي، كه په‌روه‌دگاري تاقي كړده وه به پيداني مال و دارايي، ريزي لټا و سه‌روه‌ت و ساماني پي به‌خشي و نيعمه‌ت و به‌هره‌ي به سه‌ردا رشت تا ده‌ركه‌وي: سه‌له‌يه يان سوپاسگوزاره، به بايبونيكه وه ده‌لټت: په‌روه‌دگارم ريزي لټناوم له بهر نه وه‌ي شايه‌ني نه و به‌هره‌يه م بويه پټي داوم (١٥) به لام كاتيكيش تاقي كړده وه به ته‌نگانه رزي لي گرتنه وه، به ناگاييه كه وه ده‌لټت:

په روه ردگارم سووكايه تي پي كړوم! چونكه واده زاني ريزي مړوځ به سامانه وويه
(۱۶) نه خيتر.. هيچي وا نيبه، چونكه خوا مال و سامان به هموو كه سي دودات،
چاك و خراب، يان لتيان ده گريته وه (۱۷).

جا مارج نيبه نه وه ي خوي گوره رزقي فراوان كړيښت به لگه ي ريزي خوي
گوره يه بڼ كه سه كه، له هه مان كاتدا نه وه ي خوي گوره ژياني لي تهنگ كړيښت
به لگه ي سووكايه تي خوي گوره يه بڼ كه سه كه!!

دع الحـرص على الدنيا وفي العيش فلا تطمع
لا تجمع من الحرام فلا تدري لمن تجمع
فإن السـرزق مقـسوم وسوء الظن لا ينفع
فقير كل من يطمع غنى كل من يقنع

واته: واز بهينه له سووربون له سهر دونيا و ته ماحت با نه بيټ بڼ ژيان، هه رده م
حرام كومه كره وه چونكه نازانيت بڼ كيي كو ده كه يته وه، دلنيا به كه رزق دابه ش
كراوه و گوماني خراب هيچ سوودي نيبه، هه ژاره هه كه سي چاوچنوځ و چليسي
بيټ و دهوله مهنده هه كه سي پازي بيټ)).

هه روه ها هه موان پرسپاريان لي ده كړيت دهر باره ي نه و په يمانانه ي كه له گه ل
خودا به ستوويانه، نه و په يمانه ش كه له گه ل خه لكيدا به ستوويانه، خوي گوره
ده فرمويټ: ﴿كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا﴾ (الإسراء: ۳۴) واته: په يماننيشتان له
گه ل خوا، له گه ل خه لكی به رنه سهری، چونكه به راستي خاوه ن په يمان له
دواروژدا پرسپينه وه ي هه يه)).

هه روه ها هه موو به نده يه ك پرسپاري لي ده كړيت دهر باره ي ژير دسه ته كه ي و
دهر باره ي خيزانه كه ي، هه موو ثافره تيك پرسپاري لي ده كړيت له روژي قيامه تدا، له
هه روه كتيبي (صحيح) دا هاتوه له فرمووده ي (عبدالله ي كوي عمرو) هوه كه وا

۱ - أخرجه البخاري، كتاب الجمعة، باب الجمعة في القرى والمدن (۸۹۲)، و مسلم كتاب الإمامة، باب فضيلة الإمام العادل (۱۸۲۹).

پينځه مېرۍ خواښه ﷺ فرمووېه تی: ((ألا کلکم راع وکلکم مسؤول عن رعیتہ، الإمام راع ومسؤول عن رعیتہ، والرجل راع فی أہله وهو مسؤول عن رعیتہ، والمرأة راعیة فی بیت زوجها ومسؤولة عن رعیتها، والعبد راع فی مال سیدہ ومسؤول عن رعیتہ و کلکم راع ومسؤول عن رعیتہ)) واتہ: هر هه مووتان شوان و بهر پرسن و بهر پرسن له و ژیر دهسته ی که پیتان سپیږدراوه، پيشه و شوان و بهر پرسه و بهر پرسه له سه ژیر دهسته که ی، پیاو شوان و بهر پرسه له سه ژیر دهسته که ی و بهر پرسه له سه ژیر دهسته که ی، تافره شوان و بهر پرسه له مالي پیاوه که یدا وه هر نه ویش بهر پرسه له سه ژیر دهسته که ی، خزمه تکار شوان و بهر پرسه له مالي گوره که یدا و هر نه ویش بهر پرسه له سه ژیر دهسته که ی، که واته هر هه مووتان شوان و بهر پرسن و هه مووتان بهر پرسن له سه ژیر دهسته که تان)).

خوشه ویستان... کاتیک خوی گوره له لیپرسینه وهی بنده کان بوه وه دهر باره ی مافه کانی خوی، نه مجار خوی گوره فرمان ده کات که کیشی سته ملیکراوه کان ناماده بکریت به مه بهستی توله سندنه وه، بق نه وهی مافی هه موو بنده کان که لای بنده کانه بدریته وه.

أيها المظلوم صبراً لا تهين إن عيسن الله لا تنام
نم قرير العين واهناً خاطراً فعدل الله قائم بين الأنام

نه ی سته مکار...!! به هه موو دلک قسه له گه لدا ده که م...!! هه رگیز مه غرور مه به به هیزه که ت، به سه روه ت و سامانه که ت، به که سایه تیت له ناو خه لکید، به پله و پایه که ت، به کورسیه که ت، به ده سه لاته که ت، به تهن دروستییه که ت، سویند به خوا له بهر دهستی خوی بالاده ستدا راده وه ستیت و له باره ی هه موو گوره و بچوکیکه وه پرسپارت لی ده کریت، با هیچ که سیک و نه زانیت ده چیت به هه شته وه - هه رچه نده که سیک نیماندار بیت - له کاتیکدا حقه ی موسلمانیک ی له گه ردن بیت، نور نه سته م و مه حاله .. خوی گوره ده فرمویت: ﴿وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ

لِّلْعَبِيدِ ﴿فصلت: ۴۶﴾، واته: په‌روه‌ردگار يشت هرگيز غه‌درباز و سته‌مكار نيبه له به‌نده‌كاني و بئ‌كه‌م و كورت پاداشتيان نه‌داته‌وه)).

هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمويټ: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ﴾ (النساء: ۴۱) واته: بئ‌گومان خوا به‌سه‌نگي بچووك‌ترين گه‌رديله (زه‌پره) سته‌م له هيچ كه‌س ناكا)).
به‌لكو سه‌رسام ده‌بيت كاتي بزاني خوي گه‌وره‌ تولي هه‌موو نازدهل و گيانداران له روژي قيامه‌تدا ده‌سنيټه‌وه، هه‌روه‌كو له (صحيح مسلم)^۱ دا له فه‌رمووده‌ي (ابو هريره) هوه‌ هاتوه‌ كه‌وا پيغه‌مبيري خوا عليه‌السلام فه‌رموويه‌تي: ((لتؤذن الحقوق إلى أهلها يوم القيامة، حتى يقاد للشاة الجلحاء، من الشاة القرناء)) واته: ده‌بيت هه‌موو مافه‌كان بگيټنه‌وه بؤ خاوه‌نه‌كانيان له روژي قيامه‌تدا ته‌نانه‌ت مه‌ري بئ‌شاخ مافي خوي له مه‌ري شاخدار ده‌سنيټه‌وه)).

ده‌بيت مه‌ري بئ‌شاخ تولي خوي له مه‌ري شاخدار بكاته‌وه له‌روژي قيامه‌تدا و له به‌ر چاوي هه‌موو خه‌لكي.

له (مسند أحمد) و (الطيالسي) دا هاتوه به‌سه‌نه‌ديكي (صحيح) له ريگاي چه‌ند (شواهد)^۲ يكه‌وه له فه‌رمووده‌ي (ابو ذر) هوه‌ كه‌وا خوشه‌ويست عليه‌السلام دوو مه‌ري بيني، شه‌ره قوچيان ده‌كرد، پيغه‌مبيري خوا عليه‌السلام فه‌رموي: ((يا أباذر أتدري فيما تنتطحان. قلت: لا، قال: لكن ربك يدري وسيقضي بينهما يوم القيامة)) واته: نه‌ي (ابو ذر) نايا ده‌زانيت بؤ شه‌ر ده‌كه‌ن؟ گوتم: نه‌خير، فه‌رموي: به‌لام په‌روه‌ردگار ده‌زانيت و له روژي قيامه‌تدا له نيوانياندا داوه‌ري ده‌كات)).

هه‌روه‌ها (ابن جرير الطبري) به‌سه‌نه‌ديكي (جيد)^۳ ريوايه‌تي كرده‌وه له فه‌رمووده‌ي (عبدالله ي كوپي عمرو) هوه‌ ده‌ليټ: ((نه‌گه‌ر روژي قيامه‌ت هات خوي

۱ - أخرجه مسلم (۲۵۸۲) .

۲ - أخرجه أحمد (۱۶۲/۵ ، ۱۷۳) والطيالسي (۴۸۰) وقال الهيثمي في (المجمع) (۶۳۸/۱۰) وصححه الشيخ الألباني في (الصحيحة) (۶۱۰/۴) تحت حديث (۱۹۶۷) وانظر رقم (۱۵۸۸) .

۳ - أخرجه ابن جرير الطبري في التفسير وقال الشيخ الألباني في (الصحيحة) (۶۰۷/۴) : إسناده جيد ، رجاله ثقات رجال الشيخين غير أبي المغيرة

گه‌وره زه‌وي راده‌خات و فراواني ده‌کاته‌وه تا چاو برده‌کات، هه‌موو ئاژه‌ل و گياندار و ولاخځک کو ده‌کريته‌وه، نه‌مجار تو‌له‌ي گيانداران له يه‌ک ده‌کريته‌وه، مه‌پي بي شاخ تو‌له‌ي خو‌ي له مه‌پي شاخدار ده‌کاته‌وه که لي‌ي داييت، کاتي له تو‌له سه‌ندنه‌وي گيانداران بو‌وه خوي گه‌وره پييان ده‌لييت: ((کوني ترابا)) واته: بي‌نه خو‌ل (گل) ده‌لييت: له‌و کاته‌دا بي‌باوه‌پان ده‌ليين: (يا لي‌تني کنت ترابا) واته: بري‌ا ني‌مه‌ش بي‌ينه خو‌ل (گل)) خوي گه‌وره ده‌فه‌رموييت: ﴿إِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَلَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا﴾ النبا: ۴۰، واته: به پاستي ني‌مه هه‌ر زوو ني‌وه‌مان ناگادار کردوه – نه‌ي بي‌ پروايان – که سزايه‌کي نزیک به‌ري‌وه‌يه بو‌تان نه‌و روزه روزه‌که که ئاده‌ميزاد سه‌يري ده‌سپيشکري خو‌ي ده‌کات – له چاک و له خراپي – نه‌و کاته کافر و بي‌ پروايش ده‌لييت: ئاي خو‌زگه هه‌ر خاک و خو‌ل بو‌ومايه نه‌ک ئاده‌مي تا ئاوا زيندوو نه‌کرامايه‌ته‌وه و حيساب نه‌کرامايه‌)).

بي‌هينه پيش چوي خو‌ت نه‌مه حالي نه‌و درنده و ئاژه‌ل و گياندارانه‌يه، ئايا گومانت چونه به‌رانبه‌ر به‌که‌سي به‌رپرسيار و پيسپي‌ردراو؟! بويه ده‌بييت تو‌له هه‌بييت، هه‌ر ده‌بييت ته‌رازووي دادپه‌روه‌ري دائرييت بو تو‌له سه‌ندنه‌وه.

أما والله إن الظلم شؤم ولا زال المسي هو الظلوم
ستعلم يا ظلوم غداً إذا التقينا عند الملك من الملو
ال ديان يوم الدين نمضي وعند الله تجتمع الخصوم

بويه ناگاداري سته‌م به براي شيرينم.

لا تظلمن إذا ما كنت مقتدراً فالظلم ترجع عقباه الى الندم
تمام عيناك والمظلوم منتبه يدعوا عليك و عين الله لم تنم

واته: هه‌رگيز سته‌م مه‌که نه‌گه‌ر بوويته که سي‌کي به‌ توانا و ده‌سه‌لا‌تدار، چونکه هه‌رده‌م سته‌م په‌شيمان بو‌ونه‌وه‌ي به‌ دواوه‌يه، تو ده‌خه‌وي و چاوه‌کانت له يه‌ک

ده نيت و سته مليكراویش به ناگايه، دوعات لى ده كات و چاوه كانى خوايش نه خه وتوه)).

كاتى پيغه مبهري خوايه (معانى كوپى جبل) ره وانه يه مه ن كرد —
 فهرموده كه له هه ردو كتيبي (صحيح) دا هاتوه — له فهرموده ي (ابن عباس) وه، پيغه مبهري خوايه به (معانى) فهرمود: ((واتق دعوة المظلوم، فإنه ليس بينها وبين الله حجاب) واته: خوت له نزا و پارانه وه ي سته مليكراو بپاريزه، چونكه له نيوان نه و خواي گه ورده دا هيچ په رده يه ك نيبه)).

له رپوايه تيكي تردا^۱ له فهرموده ي (أبو هريره) وه: ((و دعوة المظلوم يرفعها الله فوق الغمام يوم القيامة، وتفتح لها أبواب السماء، ويقول الرب وعزتي لأنصرنك ولو بعد حين)) واته: نزا و پارانه وه ي سته مليكراو خواي گه ورده له رويي قيامه تدا به رزي ده كاته وه به سهر هه ورده كه دا، هه موو ده رگا كانى ناسمانى بو ده كريته وه، خواي په روه ردگار: ده فهرمودت: سويند به عزيزه تى خوم ده بيت سهرت بخم نه گهر دوايش خرا بيت)).

له هه ردو كتيبي (صحيح)^۲ دا هاتوه له فهرموده ي (أبو موسى الاشعري) يه وه كه وا خو شه ويست (فهرموديه تى: ((إن الله تعالى ليملئ للظالم حتى إذا أخذه لم يفلته)) وقرأ قوله تعالى: ﴿وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرْآنَ وَهُوَ ظَلِمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُ أَلَمٌ شَدِيدٌ﴾ هود: ۱۰۲، واته: به راستى خواي گه ورده مؤله تى سته مكار ده دات، هه ر كاتي ك گرتى چيتر به رى نادات پاشان نه م نايه تى خو ينده وه كه نه مه مانا كه يه تى: ((ثا به و شيوه يه توله سهندنى په روه ردگارى تو كاتي ك توله ده سيني ت له خه لكى شار و ديته ته كان له حالي كدا كه ياخى و سته م پيشه بوون، به راستى توله سهندنه كه ي زور به نيش و سه خته)).

۱ — أخرجه البخاري (٢٤٤٨) ومسلم (١٩) .

۲ — أخرجه الترمذي (٢٥٢٩) و (٣٥٩٨) وابن ماجه (١٧٥٢) وأحمد (٣٠٤/٢ ، ٣٠٥ ، ٤٤٥) وابن حبان (٨٧٤) ، ٧٢٨٧) وصححه لشواهد الشيخ الألباني في (المصححة) (٥٢٧/٢ ، ٥٢٨) تحت حديث (٨٢٠) .

۳ — أخرجه البخاري (٤٦٨٦) ومسلم (٢٥٨٢) .

له (سنن ابن ماجه) و (صحيح ابن حبان) و جگه له وان^۱ له فهرموده (جابرى كوپى عبدالله) وه هاتوه كهوا پيغه مبهري خوا^۲ به كوچه راني فهرمو - نه وانه ي كه له حبه شه گه پانه وه - : ((ألا تحدثوني بأعاجيب ما رأيتم بأرض الحبشة؟)).

قال فتية منهم: بلى يا رسول الله، بينا نحن جلوس مرت بنا عجوز من عجائزها رها بينهم تحمل على رأسها قلة من ماء، فمرت بفتى منهم فجعل إحدى يديه بين كتفها، ثم دفعها فخرت على ركبتيها فانكسرت قلتها، فلما ارتفعت التفتت إليه، فقالت: سوف تعلم يا غدر إذا وضع الله الكرسي وجمع الأولين والآخرين وتكلمت الأيدي والأرجل بما كانوا يكسبون فسوف تعلم كيف أمري وأمرك عنده غدا، قال: يقول رسول الله ﷺ: ((صدق صدقت! كيف يقدر الله أمة لا يؤخذ لضعيفهم من شديد هم)).

واته: ئايا باسى سه يرترين شتم بو ناكه ن له زهوى حبه شه دا بينيبتان؟ وتيان: به ئي نهى پيغه مبهري خوا^۳، له كاتيكا ئيمه دانيشتبويين پيره ژنيك له پيره ژنه كانى نه وان به تهنيشتماندا تيپه پي، گوزه يه ك ئاوى به سهر ه لگرتبوي، لاويكي نه وان به تهنيشتيديا تيپه پي و ده ستي خسته نيوان هردو شاني و پالي پيوه نا، نه ويش له سهر هردو نه ژتوي كهوت و گوزه كه ي شكا، كاتي هه ستا رووي لي كرد و گوتي: نه ي سته مكار ده بي حالي تو چون بيت كاتي خوي گوره كورسي داده نييت و پيشينه كان و پاشينه كان كو ده كاته وه و ده ست و پيشه كان دينيته قسه باسى هه موو نه و كارانه ي نه نجامي داييت ده كات، سبه يني حالي من و حالي تو ده بيني لاي خوي گوره، ده لييت: پيغه مبهري خوا^۴ فهرمووي: راستي گوت.. راستي گوت.. خوي گوره چون نوممه تيكا پيروژ ده كات له كاتيكا حه قى سته مليكراو و لاوازه كانيان له به ميژ و سته مكاره كانيان نه كه نه وه)).

نوممه تي سته مكار به ره و نه مان ده پوات هه رچه نده موسلمان بيت و نوممه تي داپه روه ري ده مي نيته وه و به رده وام ده بيت هه رچه نده بيا وه پ بيت، هه روه كو (ابن

۱ - أخرجه ابن ماجه (٤٠١٠) وابن حبان (٥٠٥٨) وأبو يعلی (٢٠٠٣) وروی عن بريدة عند البيهقي في الكبرى (٩٥/٦)، وصححه الشيخ الألباني في (صحيح الجامع) (٤٥٩٧، ٤٥٩٨).

تيميه^۱ ده‌لټت: ((خوای گه‌وره ده‌وله‌تي دادپه‌روه‌ري جيگير و دامه‌زراوي ده‌كات هه‌رچه‌نده ده‌وله‌تيكي بيباوه‌پ بيت و ده‌وله‌تي سته‌م جيگير و دامه‌زراوي ناكات هه‌رچه‌نده ده‌وله‌تيكي موسلمان بيت)).

جا سته‌م‌كردن تاريكستانه له روژي قيامه‌تدا، چونكه له‌وي ده‌ره‌م و دينار و ريال و دولار نيهه، به‌لكو (حسنات) و (سيئات)ه!!

له (صحيح البخاري)^۲ دا هاتوه له فهرمووده‌ي (أبو هريره) وه كه‌وا پيغه‌مبه‌ري خوا^۳ فهرموويه‌تي: ((من كانت له مظلمة لأحد من عرضه أو شيء فليتحلله منه اليوم، قبل أن لا يكون دينار ولا درهم، إن كان له عمل صالح أخذ منه بقدر مظلمته، وإن لم تكن له حسنات أخذ من سيئات صاحبه فحمل عليه)) واته: هه‌ركه‌سيك سته‌مي له كه‌سيك كردوه (حه‌قي كه‌سيك ها به سه‌ريه‌وه) له هه‌ر روويه‌كه‌وه به گه‌ردني خو‌ي پي‌ نازاد كات، پيش نه‌وه‌ي روژيك بيت كه نه ديناري تيدايه و نه ده‌ره‌م، نه‌گه‌ر كردوه‌ي چاكي هه‌بيت نه‌وا لټي ده‌سينرټ و ده‌درټ به سته‌مليكراره‌كه، به‌لام نه‌گه‌ر چاكي نه‌بوو نه‌وا خراپه‌كاني نه‌و ده‌درټه كو‌لي سته‌مكاره‌كه‌دا)).

واته: له چاكه‌كاني نه‌و ده‌ده‌ن به براكه‌ي، نه‌گه‌ر چاكه وحه‌سه‌ناتي نه‌ما نه‌وا له خراپه‌كاني براكه‌ي ده‌درټه كو‌لي نه‌ودا و نه‌مجار فرټ ده‌درټه دوزه‌خه‌وه!!

له (صحيح مسلم)^۳ دا هاتوه له فهرمووده‌ي (أبو هريره) وه كه‌وا پيغه‌مبه‌ري خوا^۴ فهرموويه‌تي: ((أندرون من المفلس؟ قالوا: المفلس فينا يا رسول الله من لا درهم له ولا متاع. فقال رسول الله ﷺ: إن المفلس من أمتي، يأتي يوم القيامة بصلاة وصيام وزكاة ويأتي وقد شتم هذا وقذف هذا وأكل مال هذا وسفك دم هذا وضرب هذا، فيعطى هذا من حسناته وهذا من حسناته، فإن فنيت حسناته قبل أن يقضى ما عليه، أخذ من خطاياهم فطرحت عليه ثم طرح في النار)) واته: ثايا ده‌زانن مايه‌پوچ كيته؟ وتيان: مايه‌پوچ له ناو ئيمه‌دا نه‌ي پيغه‌مبه‌ري خوا^۵ كه پاره و

۱ - انظر: مجموع الفتاوى (٦٢/٢٨) والاستقامة (٢٤٧/٢) .

۲ - أخرجه البخاري (٢٤٤٩ ، ٦٥٣٤) .

۳ - أخرجه مسلم (٢٥٨١) .

پول و شت و مه كي نه بيت، پيغه مبهري خواﷻ فهرمووي: مايه پوچ له نوممه ته كه ي من كه سيكه كه له رڼي قيامه تدا ديت نوږي كړدوه و رڼووي گرتوه و زه كاتيښي دلوه به لام جويني به هم داوه و بوختاني بو شه و هلبه ستوه و مالي شه وي خواردوه و خويني شه وي رشتوه و له كه سيكي تري داوه، له چاكه كاني ده دريت به هم و شه، كاتيښ ته گر چاكه كاني ته واو بوو و هيشتا مافي خه لگي به سهر يبه وه مابوو شه له تاوانه كاني شه وان ده دريت به سهر شه مدا، پاشان فې ده دريتته ناو ناگره وه)).

كه سي سته مكار له رڼي قيامه تدا ديت له گډه پاني لپرسينه وه و له بهر ده ستي پادشاي پادشاكاندا، هه موو شه وانه ي سته مي لتيان كړدوه له دونيادا ده وروبهري لي گرتوون، له هه موو لايه كه وه، هه ريك له وان حق و مافه كي خوي ده ويت، شه مجار له چاكه كاني شه و سته مكاره ده دريتته سته مليكرواوه كان تاكو چاكه كاني ناميښت و ته واو ده بيت، شه مجار له خراپه كاني سته مليكرواوه كان ده دريتته كابري سته مكار، تاكو لاپه رهي چاكه كان به سپيڅي ده ميښته وه! ناي له بيرت چوه براكه م شه ساتانه ي كه له بهر ده ستي خوادا راوه ستاويت؟

سوښد به خوا ده بي حق هه موان بده يته وه به بي كه موكووي، هه ركه چاكه كانت ته واو بوو شه له خراپه ي شه وان ده دري به كولي تودا و ده گوږيږي ته وه لاپه ركه ي تو... به لي... شه مه خراپه كاني شه و كه سانه يه تو سته مت لي كړدبوو له دونيادا، بويه به ناچاري سهرت بلند ده كه يته وه، كه رڼي تكا و پارانه و هت به رز ده كه يته وه بو لاي په روه رڼگاري زه وي و ناسمانه كان بو شه وي رزگارت بكات له وانه، بويه به گوږيږي كاني خوت ده بيسي و دلت داده خورپيت به بانگي خواي گوره كاتي ده فهرمويت: ﴿الْيَوْمَ تُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّكَ اللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ غافر: ۱۷، واته: له و رڼه دا هه ركه س هه رچي كړدوه پاداشت و توله ي كاري خوي ده بيني له و رڼه دا هه رچي جوړه سته م و غه دريك نيه، بي زياد و كه م هه موو كه سيك پاداشت و توله شه دريتته وه به راستي خوا زوو و په له حيساب و ليكولينه وه ده كات)).

خوای گه وره ده فـه رموت: ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَفْلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ﴾ (۴۴) مُهْطِعِينَ مُقْنِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ ﴿۴۵﴾ (ابراهيم)، واته: هـرگيز تو وا بیر مه که ره وه که خوا له کاروکرده وهی سته مکاران خافل و بی ناگابیت، نه خیر، به لکو به هـموو کاریکیان زانا و ناگاداره، به لام بق ماوه یه ک مؤلوتیان دهدات، پاشان ده یانگری و توله یان لی ده سینیت وه کو ده فـه رموت: هـر بق نه و رژه دوايان ده خا و ده یانهیلیت وه که نه وه نده سهخته گشت چاوئک له ترسانا نه بله ق ده بن و له بزوتن ده که ون (۴۶) له ترسانا به په له به ره و جارچی خوا ده چن و به سه ر به ره و ناسمان هـلبرای ناتوانی بیسورتی، پیلووی چاویشیان وه ستاوه و نایه ته خواره وه واته: له بهر قورس و گرانی نه و رژه چاویان نه بله ق بووه و نایترؤکینن و دلشیان له هـموو هـست و نه ستیک به تال و حه تاله (۴۷).

دلته له سنگت دینه دهره وه و ده گنه گهر دنت هـروه کو خوای گه وره ده فـه رموت: ﴿الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ (غافر: ۲۸) واته: نه وانه له رژه نزیکه که ی قیامت بترسینه (آزفه) یه کیکه له ناوه کانی رژی قیامت، بویه ده وتری (آزفه) چونکه نزیکه بیت، کاتی له ترس و هـیه ته گیان و دلته کان ده گنه گه روو و راده وه ستن به پیشخواردووی دلته کانیاں پرن له خه م و خه فته، نه و کات سته مکاران هیچ پشتیوان و دوستیکیان نییه، بتوانی که لکیان پی بگه یه نی و هیچ تکا کاریکیشیان نییه، نکای وه ربگیردری، هـموو په یوه ندیبه ک ده بچری).

برا خو شه ویسته که م له فلسطین... برا به ریزه که م له عیراق... له لوبنان... له نه فغانستان... له شیشان... نه ی نه و که سه ی سته مت لیکراوه، نه ی نه وانه ی خوینتان به ناهق رزاوه.. نه ی نه وانه ی جهسته یان پارچه پارچه کراوه، نارام بگره و دلته نگ مه به !!

أبن الظالمون و أبن التابعون لهم في النفي بل أين فرعون وهامان؟

أين من دَوَّخُوا الدنيا بسطوتهم و ذكرهم في الوري ظلم و طغيان؟
هل أبقى الموت ذا عزٍّ لعزته أو هل نجا منه بالسلطان إنسان؟
لا والذي خلق الأكوان من عدم الكلُّ يغنى فلا إنس و لا جان

واته: كوان سته مكاران و كوان شويټكه وتوانيان له گومراييدا؟ به لكو كوا
فيرعون و هامان؟ كوان نه وانه ي كه دونيان قال كرديوو به دهسه لاتيان و يادي
نه وان له نيټو دروستكراوه كاندا له سته م و سهركه شي؟ تايا مردن هيچ خاوهن
عيززه تيكي هيشته وه به هوي عيززه ته كه يه وه؟ يان تايا هيچ مرقټيك به هوي
سولټانه كه يه وه رزگاري بوه؟ نه خير سوټند به و كه سه ي كه بوونه وه ره كاني له
نه بوونه وه دروستكردوه، هه موو ناميټن نه مرقټ و نه جنوكه)).

نهم به شه به پرسياركي گرنك كوتايي پي ده هينم، نه ويش بريټيه له وه ي:
ناخو يه كه م شتټك خوي گه و ره حوكمي له سه ر بدات له نيټوان به نده كاندا چيه؟
بو وه لامى نهم پرسياره ده لټين: نه و شته خوټنه.. نه مجار خوي گه و ره حوكمي
خوي ده دات، خوټن يه كه م مافه له مافى به نده كان، كه خوي گه و ره حوكمي له سه ر
بدات له روټي قيامه تدا، نه و ه ش بزانه هيچ جيا وازي و دټايه تييه كه نييه له نيټوان نهم
فه رمووده و نه و فه رمووده ي كه ده لټيت: ((إن أول ما يحاسب عليه العبد: الصلاة))^۱
واته: يه كه م شتټك كه له روټي قيامه تدا به نده كان ليټرسيټنه وه يان له سه ر بكرټ
نوټزه)). جا ريوايه ته كه ي نيمامي (النسائي) نه و دوو ريوايه ته ي كو كردوه ته وه،
پيغه مبهري خوا لله ده فه رموټيت: ((أول ما يحاسب عليه العبد: الصلاة، وأول ما
يقضى بين الناس في الدماء))^۲ واته: يه كه م شتټك كه له روټي قيامه تدا به نده كان

۱ - أخرجه الترمذي في أبواب الصلاة، باب ما جاء أن أول ما يحاسب به العبد يوم القيامة الصلاة (٤١٣) ،
والنسائي كتاب الصلاة، باب المحاسبة على الصلاة (٢٢٢ / ١)، وابن ماجه، كتاب إقامة الصلاة ، باب أول ما
يحاسب به العبد الصلاة (١٤٢٥)، وأحمد (٢ / ٢٩٠ ، ٤٢٥)، وصححه الألباني في ((الصحيحه)) (١٣٥٨) من
حديث أبي هريرة (رحمه الله) .

۲ - أخرجه النسائي (٨٣/٧)، والطبراني في (الكبير) (١٠٤٢٥) ، وحسن الألباني سنده في الشواهد كما في
((الصحيحه)) (١٧٤٨) وصححه لغيره في (صحيح الترغيب) (٢٤٣٥) و (صحيح الجامع) (٢٥٧٢)، وانظر كذلك
للجمع بين الحديثين (شرح مسلم) للنووي (١٦٧/١١) وفتح الباري لابن حجر (٤٠٤/١١).

لېږسینه وه یان له سهر بکړیت نویږه و یه که م شتیک له رۆږی قیامه تدا له نیوان خه لکیدا حوکمی له سهر بدریت خوینه)).

جا خوین حورمه تیکی مه زنی هیه، چونکه خوی گه وړه خوی ژيانی به خشیوه ته خه لکی، بۆ هیچ که سیک نییه نه و حقه حه لال بکات، یان سنووره کانی خوی گه وړه ببه زینیت و حه لالی بکات ته نها له ریگای شهره که ی خوی گه وړه وه نه بیت، خوی گه وړه ته نها خوی خه لکی باش ده ناسیت، خوی گه وړه ده فهرمویت: ﴿أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ الملك: ۱۴، واته: مه گهر خوا نازانی کیی دروست کردوه و چونی دروست کردوه له کاتیکدا رۆر وړدین و به ناگایه؟)).

جا هه روه کو باسماں کرد خوین حورمه تیکی گه وړه و مه زنی هیه، بۆیه خوین یه که م شتیکه له نیوان بده کاند حوکمی له سهر بدریت له رۆږی قیامه تدا، هه روه کو له هه روه کتیبی (الصحيح) دا هاتوه له فهرمووده ی (عبدالله ی کوپی مسعود) هوه که وا خو شه ویستی خوا ﷺ فهرموویه تی: ((أول ما يقضى بين الناس يوم القيامة في الدماء)) واته: یه که م شتیک له رۆږی قیامه تدا له نیوان خه لکیدا حوکمی له سهر بدریت خوینه)).

به جوانی بیر له وه هره شهیه بکه روه خوی گه وړه باسی کردوه له کتیبه که یدا و ده فهرمویت: ﴿وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا﴾ (النساء: ۹۲) واته: هه رکه سیک به دهستی نه نقهست مروفیکی خاوه ن باوه ر بکوژی سزا و تۆله ی هه ر دۆزه خه و به هه تا هه تاییش تییدا نه مینیتته وه غه زه ب و تووړه یی خوا له سهره و نفرینیشی لی کردوه و سزایه کی گه وړه و قورسیشی بۆ ناماده کردوه))

با هیچ که سیک و تینه گات نه و خوینه ی که دینه که مان به پیروزی زانیوه و حورمه تی روون کردوه ته وه ته نها خوینی موسلمانانه، به لکو خوینه به شیوه یه کی گشتی له سنووری نه و شهریه ته ی خوی گه وړه خوی دایر ژاوه.

ده ليم: با هيچ كه سيك وا تينه گات

جاريكي تر ليړه دا باسي نه و فرموده يه ده كه م كه پيغه مبهري خوا (عبدالرزاق) له (المصنف) دا و (الطبراني) له (الكبير) و (الأوسط) دا (ابن حبان) له (الصحيح) دا و (البهقي) له (سنن) هكيدا له فرموده ي (عمرو بن الحرقم الخزاعي) يوه به سته ديكي (صحيح) كه وا پيغه مبهري خوا (p) فرموده ي: ((من أمن)) واته: هر كه سي نه مانيدا به كه سيكي تر ((من أمن رجلا على دمه فقتله، فأنا بريء من القاتل وإن كان المقتول كافرا)) واته: هر كه سي نه ماني دا به كاپريه كه له سر خوينه كه ي و نه مجار كوشتي، نه وا من له بكوزه كه بهريم و هر چه نده نه گهر كاپري كوزاو كه سيكي بي باوه پ بو)).

هزم ده كرد و خوشحال ده بووم نيستا (فاتيكان) و (نهروپا) و (نمريكا) گوئ بيسي نه م فرموده ي پيغه مبهري خوا (عبدالرزاق) وايه ن! تكام وايه چنه خوشه ويست و برياه ك - نه وانه ي دليان بو دينه كه ي خوا ده سوتيت به شيوه يه كي گشتي و بو پيغه مبهريه كه يان به تايبه ي - نه م چنه دوشانه م و هر گيږ نه سر زمانه كان. پيغه مبهري خوا (عبدالرزاق) فرموده ي (هره كو له (صحيح البخاري) دا هاتوه له فرموده ي (عبدالله بن كوفي عومه) هوه: ((لن يزال المؤمن في فسحة من دينه، ما لم يصب دما حراما)) واته: كه سي نيماندار به رده وام وا له نيو فراواني دينه كه يدايه، تاوه كو خوينيكي قه ده غه كراو نه پيږي)).

جا بوي (عبدالله بن كوفي عومه) ده يفرموو: ((إن من ورطات الأمور، التي لا مخرج لمن أوقع نفسه فيها: سفك الدم الحرام بغير حله))^۱ واته: له كاره گرفت و كار ه ساته كان نه و يه هر گيز رزگار بووني نييه نه گهر هاتو كه سيك خوي

۱ - أخرجه البخاري - معلقاً - في ((التاريخ الكبير)) (۲/۴۲۲)، وابن حبان (۶۰۸۲)، والطيالسي (۱۳۶۹)، وعبدالرزاق (۵/۲۰)، والطبراني في ((الكبير)) (۲۰/۲۲۷، ۲۲۸، ۲۲۹) و (الأوسط) (۱۴۰۳) والبيهقي في ((الكبرى)) (۹/۱۴۲)، وابن أبي عاصم في ((الآحاد والمثاني)) (۲۰۷۴) عن عمرو بن الحرقم الخزاعي وله شواهد صحيحة بها الألباني في ((الصحيحة)) (۴۴۰).

۲ - أخرجه البخاري، كتاب الديات، باب قول الله تعالى: ﴿وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ

جَهَنَّمَ﴾ (النساء: ۹۳) (۱۸۶۲).

۳ - هه مان سرچاوه ي پيشو (۱۸۶۳).

تيوه گلاند: رشتني خويني حه رame به بيّ حه لال كردني)).

هروه ها له فهرمووده يه كي تر دا كه (أحمد و النسائي و الحاكم) ريوايه تيان كرده له فهرمووده ي (معاوية) وه، هروه ها (ابوداود و الحاكم) ريوايه تيان كرده له فهرمووده ي (أبو الدرداء) وه كه وا پيغه مبهري خوا^۱ فهرموويه تي: ((كل ذنب عسى الله أن يفره، إلا من مات مشركاً، أو مؤمن قتل مؤمناً متعمداً)) واته: هه موو تاوانيك ري تي ده چيت و رهنكه خوا لي خوش بيت تنها كه سيك نه بيت كه به موشريكي مردوه يان كه سيكي ئيماندار به قه سني كه سيكي ئيمانداري كوشتوه)).

ثم نامه به پيشكه شي براكانمي ده كه م له فلسطين و عيراق: واز له خوين رشتني موسلمان بهينن.

برا به پيژه كه م له فلسطين و له عيراق: ئاگاداريه هه رگيز خويني برا موسلمان كه ت نه پيژي، چونكه به راستي گرفت و كيشه يه كه ده ربازيووني نيه نه له دنيا و نه له دواړوژدا، باش بزانه خوين رشتني موسلمان حه رام و قه ده غه يه، له هه ردو كتيبي (الصحيح)^۲ دا هاتوه له فهرمووده ي (أبي بكره) وه كه وا پيغه مبهري خوا^۳ له (حه جي مالئاوايي) دا فهرمووي: ((فإن دماءكم وأموالكم وأعراضكم بينكم حرام كحرمة يومكم هذا في شهركم هذا في بلدكم هذا)) واته: بزانن كه وا خوين و سامان و ناموستان له سه رتان حه رame وه كو حورمه تي نه مړو له م مانكه تاندا و له م شاره تاندا)).

ئاخو ديمه نه كاني قيامه ت كوتايي پيها ت؟ نه خير.. له پاش ليپرسينه وه ته رازوو داده نريت و داده مه زريت، ليپرسينه وه بو پيشكه شكر دني كرده وه كانه و ته رازوو بو ده رختن و زانيني نه ندازه كه يه تي، بو نه وه ي پا داشت يان توله به نه ندازه ي كار كه بيت، نه مه و چه ند با سيكي تر له به شي داهاتوودا باس ده كه ين انشاء الله، خواي بالاده ست و شكومه ند تاوانه كاني من و ئيوه داپوشي له دنيا و قيامه تدا.

۱ - أخرجه أبو داود (٤٢٧٠) والحاكم عن أبي الدرداء، وأخرجه أحمد (٩٩ / ٤)، والنسائي كتاب تحريم الدم (٨١/٧)، والحاكم (٣٩١/٤) وقال: ((صحيح الإسناد))، ووافقه الذهبي، وصححه الشيخ الألباني لشواهد في ((صحيح الجامع)) (٤٥٢٤) و ((الصحيح)) (٥١١) .

۲ - أخرجه البخاري (٦٧) وانظر (٤٤٠٦) ومسلم (١٢١٨) .

(تهرازوو) و (سيرات)

الميزان والصراف

خوشه ويستان... تهرازوو كيښه و باسيكي زور گرنګ و ترسناك و به شكويي..
 نيمه ي ثيمانداری په كټاپه رست باوه پي بته ومان به تهرازوو هيه، هره ها
 باوه پيكي ته و اومان هيه كه هيچ كه سيك شيوه و گوره ييه كه ي نازانيت ته نها
 خوي به خشنده و ميه ربه بان نه بيت.

نوهش بزانه كه تهرازوو كړده وه كان يان بنده كان يان نامه ي كړده وه كان ي پي
 كيښانه و پيوانه ده كړيت، به پي سي بچووني زانايان، له پاشاندا باسي نوه
 ده كه ين - انشاء الله - به لام ليړه دا به جواني بير له و فهرمووده يه ي پيغه مبهري
 موزده دهري ترسيته ښه بكه روه هره كو له (مستدرک الحاكم)^۱ هاتوه به
 سه نه ديكي (صحيح) له فهرمووده ي (سلمان الفارسي) يه وه كه وا خوشه ويستي
 خوا ښه ده فهرمويت: ((يوضع الميزان يوم القيامة، فلو وزن فيه السماوات والأرض
 لو سعت، فتقول الملائكة: يا رب لمن وزن هذا؟ فيقول الله تعالى: لمن شئت من خلقي،
 فتقول الملائكة: سبحانك ما عبدناك حق عبادتك)) واته: له روي قيامه تدا تهرازوو
 داده نريت، نه گهر زهوي و ناسمانه كان ي پي كيښانه بكريت جبي هه مووي ده بيتته وه،
 فريشته كان ده ليتن: نه ي په روه ردگار.. نه مه بوي كي كيښانه ده كات؟ خوي
 په روه ردگار ده فهرمويت: بوي هره كه سيك ويستم له سهر ي بيت له دروستكراوه كانم،

۱ - راجعها بالتفصيل في (شرح الطحاوية) (ص ۲۳۰ - ۲۳۲ ط اولي النهي) و (معارج القبول) (۲/ ۸۴۵ - ۸۴۹) ط ابن القيم وابن عثان.

۲ - أخرجه الحاكم (۵۸۶/۴) وقال: هذا حديث صحيح على شرط مسلم ووافقه الذهبي، قال الألباني: وفيه نظر، ثم قال: وقد رواه الأجرى في (الشرعية) (۳۸۲) موقوفا على سلمان وإسناده صحيح وله حكم المرفوع لأنه لا يقال من قبيل الرأي، وصححه الشيخ الألباني لغيره في (صحيح الترغيب) (۳۶۲۶) وانظر (الصحيحة) (۱/ ۹۴۱).

فريشته ګان ده لټن: پاکی و بېګه ردی بڼو، به راستی حه قی تۆمان نه داوه له پهرستندا))

نهمه ش نه وده مان بڼو ده سه لميښت که واهه رازوو هيچ که سيک نه اندازه که ی نازانيت ته نها خواي به خشنده و ميهره بان نه بيت، ماناي (لوسعت) واته: (لوسعت گفناه او گفناه)) هه ردوو مانه که ته واوه.

خوای ګوره ده فهرمويت: ﴿وَنَضَعُ الْمَوَزِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَمَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَى بِنَا حَاسِبِينَ﴾ (الانبيا: ۴۷) واته: بڼو گومان روډي قيامهت نيمه ترازووي دادپه روهری دانه نيتين و کرده وه کانياني پڼي نه کيشين نه وسا هيچ که سيک که مترين سته می لی ناکري چ له چاک کاران، چ له خراپه کاران، ته ناهت نه ګر کرده وه کانياني به نه اندازه ی سهنګی ده نکه ګرديله يه کيش بيت، نيمه نه يه نيتين و ناماده ی نه کين وه نه وده نه به سه بڼو نيمه که به وردی ژميږياري کرده وه کانيان بين)).

هه روه ها خواي ګوره ده فهرمويت: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ﴾ (النساء: ۴۰) واته: بڼو گومان خوا به سهنګی بچووکترين ګرديله (زه پرده) سته م له هيچ که س ناکا)).

له فهرمووده يه کی قودسيدا هاتوه: ((يا عبادي، اني حرمت الظلم على نفسي وجعلته بينكم محرماً فلا تظالموا))^۱ واته: نه ی به نده کانم.. من سته م له سه رځوم حه رام کرده و له نيتوان نيوه شدا حه رام کرده، بڼو هه رګيز سته م مه که ن)).

به جوانی بير له و نايه ته بکه روه، خواي ګوره ده فهرمويت: ﴿فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ﴾^(۱۰۱) فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ، فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ^(۱۰۲) وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ، فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ^(۱۰۳) تَلْفَحُ وُجُوهُهُمُ النَّارَ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ^(۱۰۴) (المؤمنون) واته: نينجا

كاتي له جاري دووه مډا فووکرا به شه پوردا (که ره نادا) بۇ زیندووبوونه وه، ئیتر له بهر قورسی و ناره حه تی نه و رۆژه یه هیچ نه سب و خزمایه تییه ک له نیوانیاندا ناخوینریتته وه، چونکه هر که سه ی سهرقال و سرگهرمه به کاری خویه وه و په رده زی نییه، تا ناوړ به لای خزمه که یه وه بداته وه تهنه ا کرده وه ی چاک و بېوای چاک که لکی ده بی بوی و له به کتریش نا پرسن چونکه هر به که کاری خو ی هه یه (۱۰۱) ئینجا نه و که سه ی تای ته رازووی کیشانه ی کرده وه کانی قورس و سه نگین بی نه وه نه وانن سهر فراز و رزگار ده بن (۱۰۲) هر که سیکیش ته رازووی چاکه ی سووک بی، واته خراپه کانی له چاکه کانی زیاتر بیټ نه مانه نه و که سانه ن زیانیان به خو یان گه یاندوه و گومړا و به دبختبوون و خو یانیان له کیس چوه به هه تا هه تاییش له دۆزه خدا نه میتنه وه و هرگیز رزگاریان نابیت (۱۰۳) شوله و بلایسه ی ناگر چوپچاویان ده برژینی و لیوه کانیشیان هله ده قرچی (۱۰۴).

جا هر که سیک تای ته رازووه که ی قورستر بیټ نه گهر به تهنه ا یه ک حه سه نه ش بیټ نه و ده رباز ده بیټ و به ختیار و کامه رانه، بویه هرگیز هیچ چاکه یه کیش به کم مه زانه، چونکه تهنه ا حه سه نه یه ک په نگه بپیته هوی نه وه ی بجپته به هه شته وه و خوی گهره ته رازووه که تی پی قورس و سه نگین ده کاته وه، هه روه ها ره نگه تهنه ا خراپه یه ک (سینه) به هه لاکه تدا بقیات و ته رازووه که ت سووک بکات.

خوای گهره ده فهرمویت: ((فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ (۶) فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ (۷) وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ (۸) فَأَمُّهُ هَاوِيَةٌ (۹) وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَ (۱۰) نَارُ حَامِيَةٍ (۱۱) الْقَارِعَةِ)) واته: ئینجا نه و که سه که له و رۆژه دا تای کیشانه ی کرده وه کانی قورس بوو (۶) نه وه له نیو گوزهران و خوشییه کی وادا ده بیټ خو ی پی رازییه (۷) به لام نه و که سه ش که تای کیشانه ی کرده وه کانی سووک بوو (۸) نه وه دایکی نه و دۆزه خو باوه شی بۇ گرتوته وه (۹) تۆ چوزانیت (هاویه) چپیه ؟ (۱۰) ناگریکی نۆد گهرمه (۱۱).

بویه هرگیز هیچ کاریک به کم مه زانه، ره نگه کاریکی بچووک بپیته هوی نه وه ی خوای گهره به هوی وه رزگارت بکات له ناگر، هه روه کو له فهرمووده یه کدا هاته:

((اتقوا النار ولو بشق تمرة)) واته: خوټان له ټاگر بپاريزن نه گه ربه له ته خورمايه كيش بيت)).

به لام ههركه سيك چاكه كان و خراپه كانى يه كسان بوون، نهوا له نه هلى نه عرف دهن له جيگايه كدا له نيوان به ههشت و دوزه خدا - به راى نذريه زانايان^۱ - ، كه واته نه هلى نه عرف كومه له كه سيكن چاكه و خراپه يان وهكو يه كه و يه كسانه، چاكه كانيان به به ههشتيان ناگه يه نيت و له وه كه مته به هويه وه بچنه به ههشته وه، ههروه ها بوونه ته هوى نه وهى له ټاگر بيانپاريزيت، نه وانه نه هلى نه عرفان، نه هلى نه عرف كاتيك ته ماشاى نه هلى به ههشت بكن ده لئين: سلاوتان لى بيت، خواى گه وړه ده فهرمويت: ﴿وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا ۚ سِيمَنَهُمْ وَنَادُوا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ سَلِّمُوا عَلَيْهِمْ لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ ﴿٤٦﴾ وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ (الأعراف)، واته: له نيوان ههردو دهسته كه دا به ههشتى و دوزه خى په رده شووره يه كه هيه و به سر شووره كهى نيوان به ههشت و دوزه خه وه كومه لى زن و پياوى موسلمان هه، هه مووشيان به سهروسىما ده ناسن دوزه خيه كان به رووى رهش و به ههشتيه كانيش به رووى گهش و سپيانه وه و له ياراني به ههشت بانگ نه كن و نه لئين: سلاوى خواتان له سر بيت ياخوا له سزا و توله پاريزراو بن و هه له خوشيدا بن، شياوى باسه هيشتا هه له (نه عرف) قه تيس ماون و نه چوونه ته به ههشته وه و به ته مان تىي بچن، چونكه خوا ته ماحى ناو ته به ريان (٤٦) كاتيكيش چاويان له به ههشتيه كان وه رده گيردرى به ره و رووى دوزه خيه كان ده پوانن و به و حاله نذر خراپه يانه وه ده يان بينن ده لئين: په روه رديگارمان! تكات لى ده كه ين مه مانخه ريزى نه وانه ي سته ميان كردوه. (٤٧) جاريكى تر ده گه پينه وه بو باسه گرنگه كه: نه ویش بریتیه له وه ټایا چى شتيك ده كړي ته سر ته رازوو؟

ههروه كو باسما ن كړد زانايان سى بوچوونيان هيه له م باره يه وه:

۱ - راجع (تفسير ابن كثير) و (سورة الأعراف : ٤٧) و (تفسير الطبري) كذلك (الأعراف : ٤٦ ، ٤٧) .

يه كه م: ده لئين: كرده وه كانى ده خريته سهر، وه كو يه كتاپه رستى و نويز و رۆزو و زهكات و حج و فهران كردن به چاكه و نه هى كردن له خراپه و بانگه واز بۆ دينى خوا ناماده بوون له كۆپ و مه جليسى زانستدا و گريان له ترسى خوادا و تا كوتايي نه وه موو كار و كرده وه چاكانه.

رهنگه كه سيك بليت: چۆن نه و شتانه ده خريته سهر ته رازوو له كاتيكدا نه وانه بهر جهسته نين؟ چۆن يه كتاپه رستى ده خريته سهر ته رازوو؟ چۆن ترسى خوا و په ناگرتن به خوا و تكا كردن و گه رانه وه و پشت به ستن به خوا ده خريته سهر ته رازوو؟

بۆ وه لامى نه م پرسيا ره ده لئين خواى گهره به توانايه هه موو كار و كرده وه كان بگۆرپته بهر جهسته و نه مجار له سهر ته رازووى دانا، بۆ نه وهى ته رازوو كه قورس و سه نكين بيت يان ته رازوو كه سووك بيت، به پيى چاكه و خراپه كان، به لگهش له سهر نه وه له فهرموودهى پيغه مبهرى خوداوه ﷺ زۆره، فهرموو براكه م هه ندئ له و به لگانه، يه كيك له و به لگانه نه و فهرمووده يه كه (البخارى و مسلم) ريوايه تيان كرده له فهرموودهى (أبو هريره) وه كه وا خۆشه ويست ﷺ فهرموويه تى: ((كلمتان، خفيقتان على اللسان، ثقيلتان في الميزان حبيبتان الى الرحمن: سبحان الله وبحمده، سبحان الله العظيم)) واته: دوو وشه هه ن، سووكن له سهر زمان، قورس و سه نكين له سهر ته رازوو، خۆشه ويستن لاي خواى ميه ره بان كه نه وانيش برتين له: :: سبحان الله وبحمده، سبحان الله العظيم)).

خيراكه براكه م ته رازوو كه ت قورس و سه نكين بكه، له كاتيكدا تۆ ئيستا دانيشتويت، بزانه كه وا خواى گهره نه و دوو وشهى خۆش ده ويت، نه مه بهر جهسته نييه و ده خريته سهر ته رازوو، خواى گهره به و دوو وشه جوان و خۆشه ويسته ته رازووى بهندهى ئيماندارى پي قورس و سه نكين دهكات له رۆژى قيامه تدا.

هه روه ها له به لگه يه كى تر بۆ نه و بابته: نه و فهرمووده يه كه (أبو داود و الترمذى و أحمد) و جگه له وان ريوايه تيان كرده له فهرموودهى (أبو درداء) وه به

سه نه ديكي (صحيح)^۱ كه وا پيغه مبهري خوا^۲ فەر موويه تي: ((ما من شيء أثقل في ميزان المؤمن يوم القيامة من حسن الخلق)) واته: هيچ شتيك نيه قورس و سهنگين بيت له ترازوي كه سي ئيمانداردا له رۆزي قيامه تدا وهكو رهوشت جواني))
خيراكه براكه م رهوشتت جوان بكه رهوه له گهل خواكه ي خوتدا، له گهل پيغه مبهره كه تدا^۳، له گهل خيزانه كه تدا، له گهل دايك و باوكتدا، له گهل منداله كانندا و له گهل دهرهاوسيكانندا، له گهل فهرانبه ره كانندا، له گهل بهرپرسياره كه تدا له سهر كاره كه ت.

رهوشتت جوان و چاك بكه رهوه به تنها وشه يكي جوان، به بزه يه كي شيرين، نه گهر ناتوانيت له گهل خه لكيدا به وشه ي ناسك و جوان مامه له بكه ي، يان به بزه يه كي شيرين، نه وا واز بيته له نازارداني خه لكى چونكه نه وه خوى له خويدا رهوشت جوانييه.

نه مه نه گهر كه سيك خراپه ي بو خه لكى نه بيت! نه ي چونه نه گهر خوښى و شادى بخه يته دلې براكه ته وه؟ نه ي چونه نه گهر به زه بيت به كه سي لاواز و كه ساسدا بيت وه؟ نه ي چونه نه گهر چاره سهرى نه خوښيك بگريته نه ستوى خوت؟ نه ي چونه نه گهر ده ستى كه سيكي نابينا بگريت و له ريگاكه بيه پيښته وه؟ نه ي چونه نه گهر يارمه تي ماددى كه سيكي هه زار و نه دار بده يت؟ نه ي چونه نه گهر يارمه تي هه تيويك بده يت تاكو ده چيته مال و خيزانى خوى؟ به راستى نه وه رهوشتيكي زور گه وړه و مه زنه له رهوشته كانى به نده ي ئيماندار.

إنما الأمم الأخلاق ما بقيت فإن هموا ذهبت أخلاقهم ذهبوا

واته: مانه وه ي هه ر ئوممه تيک په يوه سته به ئاكار و رهوشته وه نه گهر ئاكاره كانيان رويشت نه وا نه وانيش له ناو ده چن))..

سويند به خوا نه م ئوممه ته هه رگيز ريژ وپله و پايه به ده ستناهيښ تنها له ريگاي رهوشت به رزييه وه نه بيت ئايا ده زانى پوخته ي هوى ره وانه كړدى

۱ - أخرجه أحمد (۴۴۲/۲ و ۴۴۶ و ۴۴۸) وابن داود (۲۷۹۹) والترمذي (۲۰۰۲ ، ۲۰۰۳) والبخاري في (الأدب المفرد) (۲۷۲) قال الترمذي : هذا حديث حسن صحيح ، وصححه الألباني في (المصححة) (۸۷۶) .

پيغمبهری ﷺ ته نها له بهر نه م بهسته بوه؟ خوښه ويست ﷺ ده فرمويټ: ((إنما بعثت لأتمم صالح الأخلاق))^۱ به راستی نه وه کيشه ی ره وشت و نه خلاقه، نه و ه ش بزانه خواپه رستی به بی ره وشت و ناکاری جوان سوودی بؤ خاوه نه که ی نیه، هه روه ها زانست و زانیاری به بی ره وشتی جوان هیچ به هایه کی نیه، چه ندان که س هه ن وا ده زانن له خواوه نزیکن به لام دووین له خوی گه وره وه! چه ندان که س هه ن گوايه له خوا ده ترسن به لام بویر و زیره کن له به زانندی سنووره کانی خواندا!! چه ندان که س هه ن قورنن ده خوینن به لام له نایه ته کانی خوا بی به شه!! کيشه که کيشه ی ره وشت و ناکاری جوانه ((وإن الله يبغض الفاحش البذيء))^۲ واته: خوی گه وره رقی له هه موو خراپه کاریکی زمانپسه))

له فرموده یه کدا که (ابو داود) و (أحمد) و (ابن حبان) به سه نه ديکی (صحيح)^۳ له فرموده ی (عائشه) ی دايکی نيماندارانه وه ريوایه تيان کردوه که وا پيغمبهری ﷺ ده فرمويته ی: ((إن المؤمن ليدرك بحسن خلقه درجة الصائم القائم)) واته: که سی نيماندار به ره وشت جوانی ده گاته پله ی رۆژووانیک به رده وام شه ونويز بکات)) ره وشت به رزی ده خريته سهر ته رازوو، خوی گه وره له رۆژی قيامه تدا ته رازووی که سی نيمانداري پی قورس ده کات، کرده وه کان هه رچه نده به رجه سته نه بن نه وا خوی گه وره ده یگورپته به رجه سته و ته رازووی پی قورس ده کات.

له (صحيح مسلم)^۴ دا هاتوه له فرموده ی (النواس ی کوپی سمعان) وه که وا خوښه ويست ﷺ ده فرمويته ی: ((يؤتى يوم القيامة بالقرآن وأهله الذين كانوا يعملون به تقدمه سورة البقرة وآل عمران، كأنهما غمامتان، أو ظلتان سوداوان، بينهما شرق

۱ - أخرجه أحمد (۳۸۱/۲) والبخاري في (الأدب المفرد) (۲۷۵) عن أبي هريرة وصححه الألباني في (الصحيحة) (٤٥) .

۲ - وهو جزء من الحديث قبل المتقدم : (ما من شيء أثقل)

۳ - أخرجه أبو داود، كتاب الأدب باب في حسن الخلق (٤٧٩٨)، وأحمد (٦٤/٦ ، ٩٠)، وابن حبان (٤٨١) ، والبيهقي في (الشعب) وصححه الشيخ الألباني في ((المشكاة)) (٥٠٨٢)، وصحيح أبو داود .

۴ - أخرجه مسلم (٨٠٥) والرواية الثانية عند مسلم برقم (٨٠٤) .

او ګانېهما حزقان من طير صواف، تحاجان عن صاحبهما)) واته: له روژي قيامه تدا قورټان و نه وانه ي کاريان به قورټان ده ګرد ده ټينن، سوره تي (البقره و ال عمران) پيشيان ګه وټوون، له سهر شيوه ي دوو په له هه وريان له سهر شيوه ي دوو ګه پري رهش، يان له سهر شيوه ي دوو ګومه له بالنده ي ريزګراو، ده بته به لګه بڼه خاوه نه ګانيان)).

له ريوايه تي (أبو أمامه) هوه ګه هه (صحيح مسلم) دا هاتوه ده فهرمويت: ((فإنهما تأتيا يوم القيامة كأنهما غماتان أو كأنهما غيايتان أو كأنهما فرقان من طير صواف، تحاجان عن صاحبهما)).

به راستي فهرمووده به ګه له وپه پري ناسګي و جوانيدايه !!

ټيسټاش فهرموو ګوي له و فهرمووده سه يره بګره ګه ټيمامي (البخاري و مسلم)^۱ له فهرمووده ي (أبو سعيد الخدري) به وه ريوايه تيان ګردوه ګه وا خوځه ويست عليه السلام فهرموويه تي: ((يؤتى بالموت كهيفة كبش أملح، فينادي مناد: يا أهل الجنة، فيشرئبون وينظرون، فيقول: هل تعرفون هذا؟ فيقولون: نعم، هذا الموت، وكلهم قد رأه. ثم ينادي: يا أهل النار، فيشرئبون وينظرون، فيقول: هل تعرفون هذا؟ فيقولون: نعم، هذا الموت، وكلهم قد رأه، فيذبح. ثم يقول: يا أهل الجنة خلود فلا موت، ويا أهل النار خلود فلا موت. ثم قرأ: ﴿وَأَنذَرَهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ (مريم: ۳۹) واته: له روژي قيامه تدا مردن ده ټينريت له سهر شيوه ي به رانيكي رهش و سپي بانګد هريك بانګ ده ګات: ټه ي خه لګي به هه شت، نه وانيش هه موو سهر به رزده ګه نه وه و ته ماشا ده ګه ن، پټيان ده لئ: ټايا نه مه ده ناسنه وه؟ نه وانيش ده لئ: به لئ، نه وه مردنه، هه موويان بينيويانه، پاشان بانګ ده ګات: ټه ي خه لګي ناګر، نه وانيش هه موو سهر به رزده ګه نه وه و ته ماشا ده ګه ن، پټيان ده لئ: ټايا نه مه ده ناسنه وه؟ نه وانيش ده لئ: به لئ، نه وه مردنه، هه موويان بينيويانه، پاشان به رانه ګه (مردن) سهرده پردري، پاشان ده لئ: ټه ي خه لګي

۱ - أخرجه البخاري (۴۷۲۰) ومسلم (۲۸۱۹) .

به هه شت نه مری بڼو ټپوهیه و چیرتر مردن نه ما، نه ی خه لکی ناگر نه مری بڼو ټپوهیه و چیرتر مردن نه ما، نه مجار نه و ټایه ته ی خوینده وه که نه مه مانا که یه تی: ((له پوڅی ټاهو و ناله و خه م و خه فته و په شیمانی (یوم الحسره) ناگاداریان بکه و بیان تر سینته نه و کاته له لایه ن خوی په روږد گاره وه بریار ده دری که ده سته یه ک بڼو به هه شت و ده سته یه کیش بڼو ډوزه خ ره وانه بکړین، که چس نه وانه هیشتا له غه فله تدان و به خوایان نه زانیوه و خویشیان پروا بوارد ووه و ددان به زیندوو بوونه ووه و پاداشت و ټوله شدا نانین)).

جا یه که م بڼو چوون له بڼو چوون زانایان نه وه ی که ده خرپته سر ته رازوو: کار و کرده وه کانه.

بڼو چوون دووه م: نه وه ی که ده خرپته سر ته رازوو: به نده که خو یه تی، یان ته راز ووه که قورس ده کات یان سووکی ده کات، ټایا به پتی قه له وی و که ته یی یه؟! نه خیر هه رگیز شتی وا نییه... هه روه ها به پتی له پ و لاوازی و که م گوشتی نییه... به لکو به پتی ټیمان و کرداری چا که یه.. ته راز ووه کانی دنیا جیاوازی له ته راز ووه کانی قیامه ت.. خه لکیش له دنیا دا ته راز ووی دیکه یان هه یه که له ته راز ووی خوی گوره جیاوازه.

ټیماسی (البخاری و مسلم)^۱ له فهرمووده ی (أبو هريره) وه ریوا یه تیان کرده که وا پیغه مبه ری ټازیر عليه السلام فهرموویه تی: ((انه لیوتی بالرجل العظیم السمین یوم القيامة فلا یزن عند الله جناح بعوضة)) وقال: أقرءوا: ﴿فَلَا تُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَزَنًا﴾ (الكهف: ۱۰۵) واته: له روڅی قیامه تدا پیاوړکی گوره و قه له و دینن، که چس لای خوی گوره کیشی باله میشتی کی نییه، فهرمووی: نه و ټایه ته بخویننه وه: که نه مه مانا که یه تی:

(ټینجا ټیمه ش له روڅی قیامه تدا هیچ ته راز ووی میزانیکس سه نگینیان بڼو دانانین واته: هیچ نرخ و بایه خیکیان نابی).

كه سيكي قه‌له و گوشتنه، كه سيكي گه‌وره و مه‌زنه، جيگه‌يه‌كي تاييه‌تي خوي هيه، كه سايه‌تي خوي هيه، ريز و شكوي خوي هيه له نيوان خه‌لكيدا، پله‌وپايه‌ي تاييه‌تي هيه، به‌لام ثيمان و ته‌قواي نيه، نه‌و كه‌سه كي‌شي مي‌شيكي نيه لاي خوي گه‌وره!! يو...؟ چونكه خوي گه‌وره خوي فهرموويه‌تي: ﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَنُكُمْ﴾ (الحجرات: ۱۳) واته: بي گومان به‌ريزتريشتان لاي خوا، نه‌وتانه كه به ته‌قواتر و خو پاريزتر بيت وه له سنوره‌كاني خوا نه‌ترازيت)) له (مسند احمد)^۱ دا به سه‌نه‌ديكي (حسن) هاتوه له فهرمووده‌ي (عبدالله ي كورپي مسعود) هوه كه‌وا سيواكي له داره‌كه‌ي ده‌كرده‌وه كه پي ده‌لئين (أراك)، (ابن مسعود) يش هردو لاقه‌كاني (پييه‌كاني) باريك بو، به هوي باكه‌وه پييه‌كاني ده‌ركه‌وت، بويه خه‌لكه‌كه پي پيكه‌نين، پيغه‌مبه‌ري خوا فهرمووي: ((م تضحكون؟)) قالوا: يا نبي الله، من دقة ساقيه . فقال: ((والذي نفسي بيده، لهما أثقل في الميزان من أحد)) واته: به چي پيده‌كهن؟ نه‌وانيش وتيان: نه‌ي پيغه‌مبه‌ري خوا به باريكي هردو پييه‌كاني، نه‌ويش فهرمووي: سويند به‌و كه‌سه‌ي گياني مني به ده‌سته، هردو پييه‌كاني له روژي قيامه‌تدا و له‌سه‌ر ته‌رازو له كتوي ثوحد قورستر)).

الله أكبر!! خوا له (ابن مسعود) رازي بيت، به راستي نه‌وه شايه‌تايه‌كي سه‌يره يو (ابن مسعود)! چونكه ته‌رازوه‌كاني دونيا به پي گه‌وره‌يي و كه‌تايه! به‌لام ته‌رازوه‌كاني دواروژ و نيه، به‌لكو به پي ته‌قوايه: ﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَنُكُمْ﴾

به جواني بير له و فهرمووده گرنگه بكه‌روه، له (صحيح البخاري)^۲ دا هاتوه له فهرمووده‌ي (سهل ي كورپي سعد الساعدي) يه‌وه ده‌لئت: كابرايه‌ك به ته‌نيشت

۱ - أخرجه أحمد (۴۲۰/۱) والطائلسي (۳۵۵) عن ابن مسعود وله شاهد، أخرجه أحمد (۱۱۴/۱)، والبخاري في (الأدب المفرد) (۲۳۸) عن علي، وصححه الألباني بطرقه في (الصحيحه) (۲۷۵۰) .
۲ - أخرجه البخاري (۵۰۹۱) .

پينغه مبهري خواوه ﷺ روښت ئه ویش فهرمووی: ((ما تقولون في هذا؟)). قالوا: حري إن خطب أن ينكح، وإن شفع أن يشفع، وإن قال أن يستمع. قال: ثم سكت، فمر رجل من فقراء المسلمين، فقال: (ما تقولون في هذا؟). قالوا: حري إن خطب أن لا ينكح، وإن شفع أن لا يشفع، وإن قال أن لا يستمع. فقال رسول الله ﷺ: (هذا خير من ملء الأرض مثل هذا)) واته: ئايا دهر باره ی ئه م پياوه چي ده لئین؟ وتیان: شایسته ی ئه وه یه ئه گهر داوای ژن بکات پیی بدریت، ئه گهر شه فاعه ت بۆ که سیک بکات شه فاعه ته که ی وهر گیرئ، ئه گهر قسه ش بکات گوئ له قسه کانی بگیریئت. وتی: ئه مجار بیده نگ بوو، کابرایه ک موسلمان ی هه ژار تیپه پی، فهرمووی: ئايا دهر باره ی ئه م پياوه چي ده لئین؟ وتیان: شایسته ی ئه وه یه ئه گهر داوای ژن بکات پیی نه دریت، ئه گهر شه فاعه ت بۆ که سیک بکات شه فاعه ته که ی وهر نه گیرئ، ئه گهر قسه ش بکات گوئ له قسه کانی نه گیریئت. ئه و جا پينغه مبهري خواوه ﷺ فهرمووی: ئه مه باشتره له و به نه ندازه ی هه موو زهوی)).

که واته: به نده که خۆی ده خریته سه ر ته رازوو.

لیره دا پرسایرێک هه یه له و په پی گرنگی دایه، ئه ویش ئه وه یه: ئايا کیشی من چه نده لای خوای گهره؟ ئايا تا کو ئیستا ئه و پرسایاره مان له خۆمان کردوه؟ بیگومان پیم ده لئیت: چۆن کیشی خۆم لای خوای گهره بزاتم؟ من پیت ده لئیم: ئه وه ده زانیت له ریگای مامه له کردنت له گه ل دایک و باوکتدا، له گه ل خیزان و منداله کانتدا، به راستگویی و وه فا و سپارده و ته قواکهت، به راستی ترمومتريکی گرنکه ده توانی خۆتی پی بیپوی!! بۆیه براهه م له خوا بترسه بۆ ئه وه ی خوای گهره ته رازوو هه کهت قورس بکات له و روژه ی که هیه شتیک ته رازوو قورس ناکات ته نها کاری چاکه نه بیئت.

بۆچوونی سییه م: ئه وه ی که ده کیشریئت: نامه ی کار و کرده وه کانه.

ئه وانه ی ئه م بۆچوونه یان هه یه ئه و فهرمووده یان کردوه ته به لگه که (أحمد و

الترمذي و ابن ماجه) و جگه له وان ريوايه تيان كړدوه به سه نه ديكي (صحيح) له
 فه رموده ي (عبدالله ي كوپي عمرو) هوه كه وا خو شه ويست ﷺ فه رمويه تي: ((ان
 الله سيخلص رجلا من امتي على رؤوس الخلائق يوم القيامة، فينشر عليه تسعة
 وتسعين سجلا، كل سجل مثل مد البصر، ثم يقول: أتتكر شيئا من هذا؟ أظلمك
 كتبتي الحافظون؟ فيقول: لا يا رب، فيقول: أفلك عذر؟ فيقول: لا يا رب، فيقول:
 بلى، إن لك عندنا حسنة، فإنه لا ظلم عليك اليوم، فيخرج بطاقة فيها: أشهد أن لا
 إله إلا الله وأشهد أن محمدا عبده ورسوله، فيقول: أحضر وزنك، فيقول: يا رب، ما
 هذه البطاقة مع هذه السجلات؟ فيقول: فإنك لا تظلم، قال: فتوضع السجلات في كفة،
 والبطاقة في كفة، فطاشت السجلات، وثقلت البطاقة، فلا يثقل اسم الله شيء)) واته:
 خواي گه وره له روژي دواييدا پياويك له نوممه ته كه م ده هيټيت و له پيش چاوي
 هه موو خه لكى رايده وه ستيټيت، نه وه و نو په رتوكي بو بلاو ده كاته وه هه
 په رتوكيكي چه ند چاو بر ده كات نه وه نده دريژه، پاشان ده فه رمويټ: ثايا نكولي له
 هيچ له و تاوانانه ده كه يت؟ ثايا فريشته نوسه ره كانم سته ميان ليټ كړدوه؟ ده ليټ:
 نه خير نه ي په روه ردگارم! نه ویش ده ليټ: ثايا هيچ پاساو و بيانويه كت هه يه؟ يان
 هيچ چا كه يه كت هه يه؟ نه ویش ماو هه يه ك بيده نك ده بيت و پاشان ده ليټ: نه خير
 نه ي په روه ردگارم! خواي گه وره ده فه رمويټ: به لي تو يه ك چا كه ت لاي ئيمه هه يه،
 نه مړ هيچ سته ميكت لي ناكريټ، نه مجار پليتيكي بو ده رده كريت تييدا نوسراوه
 ((أشهد أن لا اله الا الله وأشهد أن محمدا عبده ورسوله))، ده فه رمويټ: بيهيټن
 بيكيشن، له و كاته دا نه و ده ليټ: نه ي په روه ردگارم نه م پليته چيه له به رانبه ر نه و
 هه موو په رتووكانه، نه ویش ده فه رمويټ: تو نه مړ هيچ سته ميكت لي ناكريټ،
 پيغه مبه ري خوا ﷺ فه رمويټ: په رتووكه كاني بو ده خريته تايه كي ته رازووه كه و

۱ - أخرجه أحمد (۲/۲۱۳) والترمذي (۲۶۳۹) وقال: هذا حديث حسن غريب، وابن ماجه (۱۴۰۰) وصححه
 الألباني في (الصحيحه) (۱۳۵)، قال العلامة الألباني: ((وفي الحديث دليل على أن ميزان الأعمال له كفتان
 مشاهدتان وأن الأعمال وإن كانت أعراضاً فإنها توزن، والله على كل شيء قدير، وذلك من عقائد أهل السنة
 والأحاديث في ذلك متضافرة، وإن لم تكن متواترة) انظر: (شرح العقيدة الطحاوية) (۳۵۱ - ۳۵۲) ط المكتب
 الإسلامي .

پليته كەش له و تاكه ي تريدا، فه رمووي: تاي په رتوكه كان به رزبوويه وه و پليته كه له وه مه موه قورستر بوو، فه رمووي: بنگومان هيچ شتيك نيه له به رانبه ر ناوي خواي گه وره دا قورس بيت)).

ئەي خودايه له سهر يه كټاپه رستي بمانزيڼه و له سهر يه كټاپه رستي گيانمان بكيشه و له گه ل كومه لي يه كټاپه رستاندا چه شرمان بكه له ژير ئالاي پيشه وای يه كټاپه رستان و پيشه نكي پياوچاكاندا، پيغه مبه ري خوښه ويست و گه وره ي هه موو پيغه مبه ران ﷺ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ (النساء: ۴۸).

خوای په روه رډگار ده فه رمويټ: ﴿وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكَتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ (۱۵) ﴿بَلِ اللَّهَ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾ (۱۶) (الزمر) واته: سويند نه خوم كه بي گومان وه حي كراوه بو تو و بو نه و په يامبه رانه ي به ر له تو بوون: كه نه گه ر گريمان به هاوبه ش قايل بيټ بو خوا، نه وه بي گومان هه موو كرده وه كانت پووجه ل ده بي وه له زيانمندانيش ده بيت (۶۵) نه خير، هه رگيز به گوييان نه كه يت به لكو ته نها هه ر خوا بپه رسته و له شوكرانه بژيران به (۶۶).

له هه ردو وكتيبي (صحيح) دا هاتوه له فه رمووده ي (عباده ي كورې الصامت) هوه كه وا خوښه ويست ﷺ فه رمويه تي: ((من قال: أشهد أن لا اله الا الله وحده لا شريك له، وأن محمداً عبده ورسوله، وأن عيسى عبدالله، وابن أمته، وكلمته ألقاها الى مريم، وروح منه، وأن الجنة حق وأن النار حق، أدخله الله من أي أبواب الجنة الثمانية شاء)).

باش بزانه كه يه كټاپه رستي ئاوي ژيانه گه وره ترين (اكسير) ه، (الاكسير: دهرمانيكه له زيوي دده دن و ده بيت به ئالتون) ۲ نه و ئاوه ي نه گه ر ته نها

۱ - أخرجه البخاري (۳۴۳۵) ومسلم (۲۸) .

۲ - فه رهنكي ده ريا / رزگار كريم .

كه ردپه يه كي بخړي ته سهر چي اي تاوان و گونا هه كان ده توپته وه و وردو خاشي ده كات، له (صحيح مسلم)^۱ دا هاتوه له فهرمووده ي (أبو ذر) هوه ده لئيت: پيغه مبهري خوا^۲ فهرمووي: ((يقول الله: ومن لقيني بقراب الأرض خطيئة لا يشرك بي شيئاً لقيته بمثلها مغفرة)) واته: خواي گه وره ده فهرمويت: نه گه ر به نه ندازه ي هه موو زهوي به تاوانه وه پيم بگات و به من گه يشت هاوه لي بؤ من بريار نه دابوو نه وا به نه ندازه ي هه موو زهوي به لي خوڅ بوونه وه وه پيت ده گه م)).

له پيوايه ته كه ي (الترمذي) دا هاتوه له فهرمووده ي (أنس) هوه ده لئيت: گويم لي بؤو پيغه مبهري خوا^۳ فهرمووي: ((يا ابن آدم، إنك ما دعوتني ورجوتني غفرت لك على ما كان فيك ولا أبالي. يا ابن آدم، لو بلغت ذنوبك عنان السماء ثم استغفرتني غفرت لك ولا أبالي. يا ابن آدم، إنك لو أتيتني بقراب الأرض خطايا ثم لقيتني لا تشرك بي شيئاً لأتيتك بقرابها مغفرة)) واته: نه ي نه وه ي ئاده م! تو هه ر كاتي ك هاوارم پي بكهيت و داوام لي بكهيت و تكام لي بكهيت نه وا ليت خوڅ ده بم هه رچي شتيكت كردي ب هه رگيز باكم نيه. نه ي نه وه ي ئاده م! نه گه ر تاوانه كانت گه يشتنه ئاسمانه كان نه مجار داواي لي خوڅ شبوونت لي كردم نه وا ليت خوڅ ده بم و هيچ باكم نيه، نه ي نه وه ي ئاده م! نه گه ر به نه ندازه ي هه موو زهوي به تاوانه وه پيم بگي و به من گه يشتي هاوه لئيت بؤ من بريار نه دابوو نه وا به نه ندازه ي هه موو زهوي به لي خوڅ بوونه وه وه پيت ده گه م)).

جا ئيمان بريتيه له گوتن به زمان و باوه پهيان به دل و كردار به نه ندام و په له كان، ئيمان ته نها وشه يه ك نيه له سهر زاره كان دووباره بكرپته وه، يان دوكه لئيكه و به هه وادا بفرپت! بويه ده بي نه و ئيمان به بگوږدريته كرده وه و كاري پي بكرپت.

مه به ست له هيئانه وه ي نه م فهرمووده يه نه وه يه: هه ندي له نه هلي زانست و زانياري ده لئيت: كرده وه كان كي شانه ده كرپن، هه نديكيان ده لئيت: به نده كه خوي

۱ - أخرجه مسلم (۲۶۸۷) .

۲ - أخرجه الترمذي في (السنن) (۳۵۴۰) وقال: وهذا حديث غريب لا نعرفه الا من هذا الوجه (۱) - هـ وله

شاهد عند أحمد (۱۴۸/۵، ۱۱۷) عن أبي نر وجسته بشرا هده الألباني في (الصحيح) (۱۲۲) .

ده‌خړيته سهر ته‌رازوو و كيشانه ده‌كړيته، هه‌نديكيان ده‌لټن: نامه‌ي كرده‌وه‌كان ده‌خړيته سهر ته‌رازوو، منيش ده‌لټم: هه‌رگيز كيشه نيهه ته‌گه‌ر ته‌وسى بۆچوونه كو بكه‌ينه‌وه و بلټين به‌نده‌كه به كرده‌وه و نامه‌ي كرده‌وه‌كانيه‌وه ده‌خړينه سهر ته‌رازوو له بهر ده‌ستى خواى به‌خشنده و ميه‌ره‌باندا، نامه‌وي له‌وه زياتر له سهر ته‌و شتانه برؤم، ته‌گه‌ر ته‌رازوو دانرا و جيگر بوو، ليپرسينه‌وه كوټايي پټهات، برياري پاداشت و سزا درا له پاش ليپرسينه‌وه و ته‌رازوو، ليپرسينه‌وه بريتيه له ده‌رخستن و ديارى كردنى كاره‌كان و ته‌رازوو روونكر د نه‌وه‌ي ته‌ندازه‌كه‌يه‌تى، بۆ نه‌وه‌ي پاداشت و سزا به گوټره‌ي كاره‌كه بيت.

ده‌لټم: كاتى خواى گه‌وره له ليپرسينه‌وه‌ي به‌نده‌كان بوه‌وه و برياري پاداشت و سزا درا، ته‌مجار فه‌رمان ده‌كات به دامه‌زاندنى سيرات (الصراط) له سهر دۆزه‌خ، نه‌ي په‌روه‌ردگارمان بمانپاريژه!! نايا له پاش ليپرسينه‌وه و ته‌رازوو سيرات (الصراط) هه‌يه؟ به‌لټى، له سهر پشتى دۆزه‌خ يان له سهر دۆزه‌خ سيرات (الصراط) داده‌نرټ، واته دۆزه‌خ ده‌كه‌ويټ ژيره‌وه‌ي سيرات (الصراط) هه‌مووان ده‌بيټ به سهريدا تيپه‌پن!!

خواى گه‌وره ده‌فه‌رموټ: ﴿وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَى رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا ۖ ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ (مريم) واته: نه‌ي خه‌لكينه! ئيلا ده‌بى هه‌موو نزيكى ناگرى دۆزه‌خ بينه‌وه و به سهر پرده‌كه‌ي سيراتدا تيپه‌پن له ته‌فسيريكي تردا ده‌لټ: ده‌بى هه‌موو به سهر دۆزه‌خدا تيپه‌پن، ته‌مه‌ش برياريكه له لايه‌ن په‌روه‌ردگار ته‌وه بۆ نه‌وه دراوه و بپاوه‌ته‌وه و شتيكى هه‌تميه (۷۱) پاش تيپه‌پوونى هه‌مووان به سهر ناگرى دۆزه‌خدا ته‌وجا ته‌وانه‌ي كه پاريزگار و خواناس بوون له ناگره‌كه رزگاريان نه‌كه‌ين.))

نه‌ي خودايه من و ئيوه له ته‌قواكاران بگيټ.

ته‌مجار خواى گه‌وره ده‌فه‌رموټ: ﴿وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثًا﴾ (مريم: ۷۲) واته: سته‌مكارانيش له ناو دۆزه‌خدا ده‌سته ته‌ژنؤ ده‌هيليته‌وه.))

پرسياره‌كه ليږده‌دا نه‌وه‌يه: سيرات (الصراط) چيهه؟ سيرات (الصراط) له زمانى عه‌ره‌بيدا واته: ريگايه‌كي روون و ره‌وان، هه‌ر به‌و مانايه (جبر) له شيعريكدا به

كارى هيټاوه كاتيك ستايشى (هشام ى كوپى عبدالملك) دهكات و دهليټ:

أمير المؤمنين على صراط إذا أعوج الموارد مستقيم^۱

به لام ماناي سيرات (الصراط) له شهرعدا: نهو پردهيه كه له سهر دوزخ داده مزديت و هه موو خه لكى به سهريدا تيده په پڼ.

زانايان له مه به ستي (ورود النار) له و نايه ته دا چهنډ بوجوونيكيان هه يه^۲:

هه ندي له زانايان دهليټن: (الورود) ماناي (الدخول) ده گريټه وه واته چوونه ژوره وه، به سهر سيرات (الصراط) دا تيده په پڼ واته هه موو كه سيك به سهر دوزخدا تيده په پڼ، هه موو چا كه كار و خراپه كاريك، به لام خواي گوره نهو شاگره ده گريټه ساردي و سه لاهه تي بوجوونه قواكاران، هه روه كو چون بوجوونه مبر (نبراهيم) كړي.

بوجووني دووهم: كه نه ويش وته ي زوريه ي زانايانه (جمهور) و منيش هه مان بوجوونم هه يه و باوه پم پييه تي، (الورود) ماناي (المورود) ديټ واته په پينه وه، هيج كيشه يه ك نيبه نه گهر هه روه بوجوونه كه يه ك بخه ين و بليين الورد دوو ماناي هه يه:

ماناي يه كه م: (الورود) كه به ماناي (الدخول) ديټ نه وه شه بيباوه پان ده گريټه وه، هه روه كو خواي گوره ده ربارهي فيرعون فهرموويه تي: ﴿يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ وَبِئْسَ الْوَرْدُ الْمَوْرُودُ﴾ (هود: ۹۸) واته: له روقي قيامه تيشدا فيرعون له بهر نه وه پاشا و گوره يان بوو پيشيان ده كه وي بوجووني دوزخ ده يانباته ناو شاگري دوزخه وه و چهنډ خراپ و ناله باره شاگر جيي ناو خواردنه وه و حه وانه وه ي گه ليكي تينوي خه سته بي).

۱ - تهذيب اللغة للأزهري (باب: صراط) ولسان العرب لابن منظور (مادة: صراط) و القاموس المحيط (۸۷۱) (مادة: الصراط).

۲ - راجع بحثاً متيناً في ذلك في (أضواء البيان) للعلامة الشنقيطي (۴/ ۳۷۶ - ۳۸۲)، و شرح الطحاوية (ص ۲۳۰ ط اولي النهى) و تفسير ابن كثير (۳/ ۱۲۶ - ۱۲۷ ط المكتبة القيمة).

هره ها خواي گه وره ده فهرمويت: ﴿وَسَوْفَ الْمُجْرِمِينَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وَرِدًا﴾ (مريم: ۸۶) واته: گونا هكاران و تاوانبارانيش به پي و به تينوويه تي به ره و دوزه خ راو ده نين و لي ته خوږين وه كو گاهل يو ئاوه خوږه مل ده نين)).
ته مه ماناي يه كه مه ...

ماناي دوره م: (الورود) به ماناي (المرور) ديت هره كو خواي گه وره فهرموويه تي: ﴿وَإِنْ مِّنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا﴾ (مريم: ۷۱)

واتا: ئيلا ده بي به سهريدا تي پي، ته مجار خواي گه وره ته قواكاران رزگار ده كات، پاشان ته وانه ي كه له سيرات (الصراط) ن له بي باوه پان و تاوانباران و ستمكاران ده كه ونه خواره وه، ولا حول ولا قوة الا بالله.

به جواني بير له و فهرمووده يه بكه ره وه كه وا پيغه مبه ري خوشه ويست ﷺ فهرموويه تي هره كو له هره دوو كتيبي (صحيح) دا هاتوه له فهرمووده ي (أبو هريره) وه كه وا هه ندئ له هاوه لان پرسياريان له پيغه مبه ري خوا ﷺ كرد فهرمويان: ((يا رسول الله، هل نرى ربنا يوم القيامة؟

فقال: رسول الله: (هل تضارون في رؤية القمر ليلة البدر؟). قالوا: لا يا رسول الله، قال: (هل تضارون في الشمس ليس دونها سحاب؟). قالوا: لا يا رسول الله،

قال: (فإنكم ترونه كذلك، يجمع الله الناس يوم القيامة، فيقول: من كان يعبد شيئاً فليتبّعهُ، فيتبع من كان يعبد الشمس الشمس، ويتبع من كان يعبد القمر القمر، ويتبع من كان يعبد الطواغيت الطواغيت، وتبقى هذه الأمة فيها منافقوها، فيأتهم الله، تبارك وتعالى، في صورة غير صورته التي يعرفون، فيقول: أنا ربكم، فيقولون: نعوذ بالله منك، هذا مكاننا حتى يأتينا ربنا، فإذا جاء ربنا عرفناه، فيأتهم الله تعالى في صورته التي يعرفون، فيقول: أنا ربكم، فيقولون: أنت ربنا، فيتبعونه، ويضرب الصراط بين ظهري جهنم، فأكون أنا و أمّتي أول من يجيز، ولا يتكلم يومئذ إلا الرسل، ودعوى الرسل يومئذ: اللهم سلم سلم. وفي جهنم كالليب مثل شوك السعدان،

هل رأيتم السعدان؟ قالوا: نعم يا رسول الله، قال: (فإنها مثل شوك السعدان، غير أنه لا يعلم قدر عظمها إلا الله، تخطف الناس بأعمالهم، فمنهم المؤمن بقي بعمله، ومنهم المجازي حتى ينجي، حتى إذا فرغ الله من القضاء بين العباد، وأراد أن يخرج برحمته من أراد من أهل النار، أمر الملائكة أن يخرجوا من النار من كان لا يشرك بالله شيئاً، ممن أراد الله تعالى أن يرحمه، ممن يقول: لا اله الا الله، فيعرفونهم في النار، يعرفونهم بأثر السجود، تأكل النار من ابن آدم إلا أثر السجود، حرم الله على النار أن تأكل أثر السجود، فيخرجون من النار وقد امتحشوا، فيصب عليهم ماء الحياة، فينبتون منه كما تنبت الحبة في حميل السيل، ثم يفرغ الله من القضاء بين العباد، ويبقى رجل مقبل بوجهه على النار، وهو آخر أهل الجنة دخولا الجنة، فيقول: اي رب! اصرف وجهي عن النار، فإنه قد قشبنني ريحها، وأحرقني ذكاؤها، فيدعو الله ما شاء الله أن يدعوه، ثم يقول الله تبارك وتعالى: هل عسيت إن فعلت ذلك بك أن تسأل غيري! فيقول: لا أسألك غيره، ويعطي ربه من عهود ومواثيق ما شاء الله، فيصرف الله وجهه عن النار، فإذا أقبل على الجنة وراها سكت ما شاء الله أن يسكت، ثم يقول: أي رب! قدمني إلى باب الجنة، فيقول الله له: أليس قد أعطيت عهودك ومواثيقك لا تسألني غير الذي أعطيتك، ويلك ابن آدم! ما أغدرك! فيقول: أي رب! ويدعوا الله حتى يقول له: فهل عسيت إن أعطيتك ذلك أن تسأل غيري! فيقول: لا وعزتك! فيعطي ربه ما شاء من عهود ومواثيق، فيقدمه إلى باب الجنة، فإذا قام على باب الجنة انفهقت له الجنة، فرأى ما فيها من الخير والسرور، فيسكت ما شاء الله أن يسكت، ثم يقول: أي رب! أدخلني الجنة، فيقول الله تبارك وتعالى له: أليس قد أعطيت عهودك ومواثيقك أن لا تسأل غير الذي أعطيت، ويلك يا ابن آدم! ما أغدرك! فيقول: أي رب، لا أكون أشقى خلقك، فلا يزال يدعو الله حتى يضحك الله تبارك وتعالى منه، فإذا ضحك الله منه، قال: ادخل الجنة، فإذا دخلها قال الله له: تمنه، فيسأل ربه ويتمنى، حتى إن الله ليذكره من كذا وكذا، حتى إذا انقطعت به الأمانى، قال الله تعالى: ذلك لك ومثله معه).

قال عطاء بن يزید، وأبو سعيد الخدري مع أبي هريرة لا يرد عليه من حديثه شيئاً، حتى إذا حدث أبو هريرة، أن الله قال لذلك الرجل: (ومثله معه)).

قال أبو سعيد: ((عشرة أمثاله معه يا أبا هريرة!)) قال أبو هريرة: ما حفظت إلا قوله: ذلك لك ومثله معه)).

قال أبو سعيد: أشهد أني حفظت من رسول الله قوله: ((ذلك لك وعشرة أمثاله)). قال أبو هريرة: وذلك الرجل آخر أهل الجنة دخولا الجنة)).

واته: ئه ی پیغه مبهري خواښه ئايا له روژي قيامه تدا په روه ردگارمان ده بينين؟
پیغه مبهري خواښه ښه رمووي: ئايا بؤ بينيني خوړ له روژي کدا هور بهري نه گرتبيت
یه کتری سه غلته ده که ن؟ وتیان: نه خیر ئه ی پیغه مبهري خواښه، ښه رمووي: ئايا له
بينيني مانگی چوارده دا یه کتر سه غلته ده که ن؟ وتیان: نه خیر ئه ی پیغه مبهري
خواښه، ښه رمووي: ده ئیوه ئاوا ده بينين، خوی گوره له روژي قيامه تدا خه لکی
کو ده کاته وه و ده ښه رمويت: هر که س شتي کی په رسته وه، با شوي نی بکه ویت،
ئوه ی خوړی په رسته شوین خوړ ده که ویت، ئوه ی مانگی په رسته شوین مانگ
ده که ویت، ئوه ی مله ورانی په رسته شوین مله وران ده که ویت، ئه م ئوممه ته
ده مينينه وه و دوو پوه کانيشي تيدايه، خوی گوره له شيوه يه کدا که ناي ناسنه وه
خویان نيشان دده، ده ښه رمويت: من په روه ردگاري ئیوه م، ده لئین: په نا ده گرین به
خوا له تو، ئه مه شوینمانه هه تا په روه ردگارمان دیت ئه گره په روه ردگارمان هات
ده يناسينه وه، ئینجا خوی گوره له و شيوه دا که ده يناسن دیت و ده ښه رمويت: من
په روه ردگارمانم، ده لئین: تو په روه ردگاري ئیمه يت، شوي نی ده که ون، ئینجا پردی
سیرات ده خريته سر پشتي دوزه خ، ئه و کاته من و ئوممه ته که م یه که م که سین که
ده په رینه وه، له و روژه دا که س قسه ناکات جگه له پیغه مبهران، دوعا و نرای
پیغه مبرانيش له و روژه دا: خوی به سه لامه تی به سه لامه تی، له دوزه خيشدا قولاپ
هه یه هر ده لئی درکی سه عدانه، ئايا سه عدانتان بينيوه؟ وتیان: به لئ ئه ی
پیغه مبهري خواښه، ښه رمووي: له راستیدا وه کو درکی سه عدان وایه، به لام که س
راده ی گوره یه که ی نازانيت ته نها خوا نه بيت، خه لکی به پتی کرده وه کانيان
ده رپيټی (بؤ ناو دوزه خ)، هه یانه تیا ده چیت به کرده وه کانی هه شيانه سزا ده دریت
تا رزگار ده کريت، هه تا کاتي خوا له دادوه ري نيوان به نده کانی ده بيتته وه، ده یه وي

به به زه يي خوي كي بوويت له ناگر دهرې بهيني، فرمان دهكات به فريشته كان
 نه و كه سه دهرينن له ناگر كه هيچ هاوه لي بو خوا بريار نه داوه، كه سيك خوا
 بيه ويت ره حمي پي بكات كه وتويه تي: ﴿ لا اله الا الله ﴾ له ناگره كه دا به
 شوينه واري سوجه دا ده يناسنه وه، (ناگر هه موو شوينيكي ناده ميزاد ده سوتيني
 جگه له شويني سوجه) خوا حه رامي كرده له سهر ناگر كه شويني سوجه
 بسوتيني، پاشان دهرده هينرين له ناگر دواي نه وه ي سوتاون و بوون به خه لوز،
 ئينجا ناوي ژيان دهكريت به سهر ياندا و سه وز دهنه وه هه روه كو توويك له ليتي
 لافاودا سه وز ده بيت، ئينجا خوي گه وړه له دادوه ري نيوان به نده كانې ده بيت وه
 پياويك ده ميټي ته وه كه رووي له ناگري دوزخه، نه وه ش دوا هه مين كه سه، كه
 ده چي ته به هه شت، ئينجا ده ليټ: نه ي په روه ردگارم روم وهرگيره له ناگر، چونكه
 تينه كه ي نازاري داوم و ژه راوي كردوم، بليسه كانې سووتاندومي، ئينجا ده ست
 دهكات به پارانه وه له خوا، چهند خوا ويستي له سهر بيت كه ليتي بپارټه وه، ئينجا
 خوي گه وړه ده فهرمويت: نايا نه گهر نه وه ت بده مي خوزگه ده خوازي بو شتي تر؟
 ده لي: داواي شتي ترت لي ناكه م نه وه نده ي خوا ويستي له سهر بيت به لين دده به
 خوا (كه داواي هيچي تر نه كات) خوي گه وړه ش ده يگه يه نيټه ده رگاي به هه شت
 كاتي ده گاته ده رگاي به هه شت، ده رگاي به هه شتي بو والا ده بيت، هه رچي جواني و
 خو شتي تيډايه ده بييني، نه وه نده ي خوا ويستي له سهر بيت بي دهنك ده بيت،
 ئينجا ده لي: نه ي په روه ردگارم بمخه ره ناو به هه شته وه، خوي گه وړه ده فهرمويت:
 مه گهر په يمان و به لينت نه دا كه داواي هيچي تر نه كه يت جگه له وه ي پيم داويت؟
 سه رگه ردان خوتي نه ي ناده ميزاد چهند سته مكاريت؟ ده لي: نه ي په روه ردگارم با
 نه بيه به دبه خترين دروستكراوت، به رده وام له خوا ده پارټه وه هه تا خوا ده ست
 دهكات به پيكه نين، كاتي پيډه كه ني ده فهرمويت: بجوره به هه شته وه، ئينجا كه
 چوه نار به هه شته وه، خوا پي ده فهرمويت: داوا بكه، ئينجا داوا له خوا دهكات و
 خوزگه ده خوازيټ، هه تا خوا خوي شتي بيرده خاته وه، هه تا هيچ ناوا تيكي ناميني،
 ئينجا خوا ده فهرمويت: نه وه بو تو و نه وه نده ي تريش له گه لدا بيت)).

(عطاء ي كوپي يزید) دهلي: (ابو سعيد الخدري) له گهل (أبو هريره) دا هيچي له و فرموده ي نو رت نه كرده وه، هتا (أبو هريره) وتي: خوي گه وړه به و پياوه ي فرموي: نه و نده ي تريشي له گهلدا بيت، أبو سعيد فرموي: ده نه و نده ي تريشي له گهلدا بيت نه ي (أبو هريره). أبو هريره فرموي: من هر نه و م له بهر كړده: نه مه بؤ تو نه و نده ي تريشي له گهلدا بيت. أبو سعيد وتي: شا به تي ده دم من له پيغه مبهري خوام ﷺ و هرگرتوه فرموي به تي: نه وه بؤ تو ده نه و نده شي له گهلدا بيت).

أبو هريره وتي: نه و پياوه دواين به هشتيه كه ده چي ته به هشته وه).

له فرموده يه كي جوان و ناسكي دي كه دا له (صحيح مسلم) دا هاتوه له فرموده ي (أبو سعيد الخدري) ي وه تيايدا هاتوه كه وا پرسيار له خوشه ويستي خوا ﷺ كرا ده رباره ي سيرات (الصراط) ثابا سيرات (الصراط) چيه؟ خوشه ويست ﷺ فرموي: ((دحض مزلّة) أو (مزلّة)) هر دوو زاروا كه ته واوه، جيگايه كه پييه كان له سري هله ده خليسيكي، جيگر نابيت ثيللا بؤ كه سانتيك نه بيت خوي گه وړه پي جيگر كړد بيت، فرموي: ((فيه خطاطيف و كلاليب و حسك، تكون بنجد فيها شويكة يقال لها: السعدان، فيمر المؤمنون، كطرف العين)) واته: پرديكي لوسه و جيي پيخليسكاني و تياچونه و قولاپ و شتي له ناكاو فراندني به سه ره و هيه و توپي خري دركاي به سه ره و هيه له جوړه دركيك ده چي ته له ناوچه ي نه جده كه پيي ده گوتريت سه عدان، ثيمانداران تيده پهن وه كو چاوتروكان)) الله أكبر! كومه ليك له ثيمانداران به چاوتروكانتيك ده په رنه وه! (وكالبرق، وكالريح، وكالطير، وكأجاويد الخيل والركاب، فناج مُسَلَّم)) واته: وه كو بروسكه (تريشقه)، وه كو با، وه كو بالنده، وه كو چاكترين نه سپ و وه كو وشتر، كه سي وا هيه به سه لامه تي رزگاري ده بيت)). نه مه يه كه م كومه له له گرووي ثيمانداران، ((ومخدوش مرسل، ومكدوس في نار جهنم)) واته: كه سي واش هيه به زه حمهت و زامداري

رزگاري ده بېټ و كه سى واش هه يسه فرى ده دريټه ناو دوزخه وه)) نهى
په روه ردگارمان بمانپاريزه !!

له پيوايه تيكي تر دا كه له (صحيح مسلم)^۱ دا هاتوه له فرموده ي (أبو هريره) و
(حذيفة) وه كه وا خوښه ويست ﷺ فرموده ي: ((وترسل الأمانة والرحم فتقومان
جنبتي الصراط يمينا وشمالا)) واته: سپارده و په يوه ندى خزميه ي ده نيردريټه
نم ديو و نهو ديوي پردى سيرات له لاي راست و چه په وه))

به لى... سپارده و په يوه ندى خزميه ي ده تگرن، پرسيارت لى ده كه ن ئايا
حه قى نهو دوانه ت داوه؟ يان خيانه ت له سپارده كرده و په يوه ندى خزميه تيت
بچراندوه؟؟!! ئايا به جوانى ده يه نيتته پيش چاوى خوټ؟! سپارده له لايه كى
سيرات (الصراط) راوه ستاوه و په يوه ندى خزميه ي له لايه كى تره وه!

خوښه ويستان... به راستى كات و ساتيكي گرانه و ديمه نيكي ترسناكه —
سوښند به په روه ردگاري كه عبه — ناگريش له ژيره وه ي سيرات (الصراط) هاوار
ده كات و ده نالټينټ!!

نم به شه به فرموده يه كى جوان ته واو ده كه م كه تيايدا باسى دواين كه سمان
بق ده كات كه به سهر سيرات (الصراط) دا تيده په پټ و نه مجار ده چټه
به هه شته وه، فرموده كه ش له (صحيح مسلم)^۲ دا هاتوه له فرموده ي (عبدالله ي
كوپى مسعود) كه وا خوښه ويستى خوا ﷺ فرموده ي: ((آخر من يدخل الجنة
رجل. فهو يمشي مرة ويكبو مرة. وتسفعه النار مرة^۳. فإذا ما جاوزها التفت إليها.
فقال: تبارك الذي نجاني منك، لقد أعطاني الله شيئاً ما أعطاه أحدا من الأولين
والآخرين. فترفع له شجرة. فيقول: أي رب! أدنني من هذه الشجرة فلا أستظل بظلها
وأشرب من مائها. فيقول الله عز وجل: يا ابن آدم! لعلني إن أعطيتها سألتني غيرها.
فيقول: لا. يا رب! ويعاهده أن لا يسأله غيرها. وربّه يعذره. لأنه يرى ما لا صبر له
عليه. فيدنيه منها. فيستظل بظلها ويشرب من مائها. ثم ترفع له شجرة هي أحسن

۱ — أخرجه مسلم (۱۹۵) .

۲ — أخرجه مسلم (۱۸۷) وهو في الصحيحين (مختصراً البخاري ۶۵۷۱ ، ومسلم ۱۸۶) .

۳ — عش بقلبك وعقلك وكيانك هذا الموقف، فمع هذا العناء الذي يكون هذا الرجل، ينجيه الله بعد ذلك، فيما
تري ما هو حاله عند ذلك؟؟!! (فمن رزح عن النار وأدخل الجنة فقد فاز)

من الأولى. فيقول: أي رب! أدنني من هذه لأشرب من مائها وأستظل بظلها. لا أسألك غيرها. فيقول: يا ابن آدم! ألم تعاهدني أن لا تسألني غيرها؟ فيقول: لعلني إن أدنيتك منها تسألني غيرها؟ فيعاهده أن لا يسأله غيرها. وربه يعذره. لأنه يرى ما لا صبر له عليه فيدنيه منها. فيستظل بظلها ويشرب من مائها. ثم ترفع له شجرة عند باب الجنة هي أحسن من الأوليين. فيقول: أي رب! أدنني من هذه لأستظل بظلها وأشرب من مائها. لا أسألك غيرها. فيقول: يا ابن آدم! ألم تعاهدني أن لا تسألني غيرها؟ قال: بلى. يا رب! هذه لا أسألك غيرها. وربه يعذره لأنه يرى ما لا صبر له عليها. فيدنيه منها. فإذا أدناه منها، فيسمع أصوات أهل الجنة، فيقول: أي رب! أدخلنيها. فيقول: يا ابن آدم! ما يصريني منك؟ أيرضيك أن أعطيك الدنيا ومثلها معها؟ قال: يا رب! أتستهزئ مني وأنت رب العالمين".

ضحك ابن مسعود فقال: ألا تسألوني مم أضحك؟ فقالوا: مم تضحك؟ قال: هكذا ضحك رسول الله صلى الله عليه وسلم. فقالوا: مم تضحك يا رسول الله؟ قال "من ضحك رب العالمين حين قال: أتستهزئ مني وأنت رب العالمين؟ فيقول: إني لا أستهزئ منك، ولكنني على ما أشاء قادر".

واته: دواين كهس كه دهچيته بههشته وه كابرايه كه، جارېك به پي ده پوات و جارېك به گالگوښكي و جارېك ټاگر په لاماري ددها و نهيسوتيتني، كاتيک له دوزخ دهرپازي ده بيت ټاوپړك له دوزخ ددهاته وه، ده لیت: پاكي و پيروزي بو نه وزاته ی كه له تو زگاري كردم، به راستي شتيكي به خشيوه به من به كه سي تري نه به خشيوه له پيشين و پاشينه كان، درهختيكي پي نيشان ددریت، ده لیت: نه ی په روهردگارا! نزیکم بکه ره وه له و درهخته بو نه وه ی بچمه ژير سيښه ری و له ټاوه كه ی بخومه وه، خواي گه وره ده فهرمویت: نه ی نه وه ی ټاوه له وانه په نه گه ر نه مه ت بو جي به جي بکه م داواي جگه له وه م لي ده كه يت؟ نه ویش ده لیت: نه خیر نه ی په روهردگار په پیمان ددهات به خوا چي دی داواي شتي تر نه كات، په روهردگاري به هانه كه ی لي ودره گري، چونكه ده زانیت نه م كابرايه ټارام ناگريت له سه ری، پاشان نزیکي ده كاته وه و نه ویش دهچيته ژير سيښه ری داره كه و له ټاوه كه ی ده خواته وه، پاشان درهختيكي جوانتر و باشتري پي نيشان ددریت و ده لیت: نه ی په روهردگارا! نزیکم بکه ره وه له و درهخته بو نه وه ی بچمه ژير

سيبېري و له ناوه كې بخښم، داوای جگه له وټه لې ناكه م خوای گه وړه ده فېرموټ: ئه ی نه وې ئاده م په يمانت نه دامي كه داوای شتي تر نه كيت؟ ده لټ: نه گه له وړه نزيك بكه موه له وانه يه جگه له وړه م لې داوا ده كې؟ په يمانی ده داتې جگه له وې لې داوا نه كات و په وړه ردگارېش به هانه كې لې وړه دگرټ. چونكه ده زانټ ئه م كابرېه ئارام ناگرټ له سېري، پاشان له دره خته كه نزيكي ده كاته وړه و ئوېش ده چټه ژير سيبېري داره كه و له ناوه كې ده خواته وړه، پاشان دره ختيكي تری پې نيشان ده درټ له بهر درگای به هشت كه له دوو دره خته كې پيشين جوانتره و ده لټ: ئه ی په وړه ردگارا! نزيك بكه وړه له و دره خته بو نه وې بچه ژير سيبېري و له ناوه كې بخښم، داوای جگه له وټه لې ناكه م. خوای گه وړه ده فېرموټ: ئه ی نه وې ئاده م په يمانت نه دامي كه داوای شتي تر نه كيت؟ ده لټ: به لې ئه ی په وړه ردگار، په وړه ردگارېش به هانه كې لې وړه دگرټ چونكه ده زانټ ئه م كابرېه ئارام ناگرټ له سېري، پاشان له دره خته كه نزيكي ده كاته وړه، كاتې نزيكي دره خته كې كړده وړه، گوټي له ده نكي به هشتيه كان ده بټ، ده لټ: ئه ی په وړه ردگارا! بمخړه ناو به هشت وړه، ده لټ: ئه ی نه وې ئاده م چي رازيت ده كات و داوات ناهي لټ؟ ئايا رازي ده بيت دونيا و هاوشيوه كيت بده مې؟ ده لټ: ئه ی په وړه ردگارا! گالته م پې ده كې و تو په وړه ردگاري جيهاني؟))

ابن مسعود لټړه دا پيكنه نې و فېرموټي: پرسيارم لې ناكه ن بوچي پنده كه نم؟ وتيان: بوچي پنده كه نيت؟ وتي: ئاوا پتغه مېري خواﷺ پيكنه نې، وتيان: ئه ی پتغه مېري خواﷺ بوچي پنده كه نې؟

پتغه مېري خواﷺ فېرموټي: له پيكنه نيني په وړه ردگاري جيهان كاتيك پياوه كه ده لټ: ! گالته م پې ده كې و تو په وړه ردگاري جيهاني؟ ئينجا خوای گه وړه ده لټ: من گالته م پې ناكه م، به لام ويستم له سېري چي بيت ده توانم بيكه م))

پژداران... ئايا له پاش سيرات (الصراط) چي هه يه؟ دوزه خ يان به هشت؟ ئه م و چنه د باسيكي تر له به شي داهاتوودا باس ده كين - انشاء الله - داوا له خوا ده ك م من و ئيوه له ئه هلي به هشت بگيږي، هر خوي پشت و په نامانه و تواناي به سېر هه موو شتيكدا هه يه.

باسی به ههشت و دۆزهخ

وصف الجنة والنار

له بهشی رابوردوودا له باسی ئه و دیمه ندا راوه ستاین که دله کانن دههینیتته له رزه، کاتی پیغه مبهری خوا عليه السلام باسی سیرات دهکات، ههروه کو له (صحیح البخاری و مسلم) ^۱ دا هاتوه له فهرموده ی (أبو سعید الخدری) یه وه تیایدا هاتوه که وا پرسیار له خۆشه ویستی خوا عليه السلام کرا ده رباره ی سیرات (الجسر)؟ خۆشه ویست عليه السلام فهرمودی: ((دحض مَزَلَة فيه خطاطيف و کلالیب و حسك، تكون بنجد فيها شويكة يقال لها: السعدان، فيمر المؤمنون، كطرف العين، وکالبرق، وکالريح، وکالطير، وکأجاويد الخيل والركاب، فناج مُسَلَّمٌ ومخدوش مرسل، ومكدوس في نار جهنم))، واته: پردیکی لوسه و جیی پیخلیسکانی و تیاچوونه و قولاپ و شتی له ناكاو فراندنی به سه ره وهیه و تۆپی خپی درکاوی به سه ره وه له جۆره درکیك ده چیت له ناوچه ی نه جد هیه که پئی ده گوتریت سه عدان، ئیمانداران تیده په پهن وه کو چاوتروکان، وه کو بروسکه (تریشقه)، وه کو با، وه کو بالنده، وه کو چاکترین ئه سپ و وه کو و شتر، که سی وا هیه به سه لامه تی رزگاری ده بیئت، که سی واش هیه به زه حمهت و زامداری رزگاری ده بیئت و که سی واش هیه فری ده دریتته ناو دۆزه خه وه)).

که ردنم ئازا بکه ن ئه گهر بلیم: فهرمود با که میك له گهل ئه و که سه دا راوه ستین که کهوته ناو ئاگره وه، رهنگه هه ندی که س پئی ناخۆش بیئت کاتی باسی ئاگر و ترساندن بکهین، ده لیئت: بق لای خۆتانه وه باسی ده رگای تکا و به زه یی و هیوا ناکهیت؟ بق باسی ترس و ترساندن ده کهیت؟

بق وه لامی ئه م پرسیاره ده لیین: به رنامه ی قورئانی پیروژ بریتیه له پا کراگرتنی

ناخي مرقايه تي و په روه رده كړدني به ترساندن و هاندان، نه ودهش باش بزانه كه به رنامه ي قورئان چاكترين و مه زنترين به رنامه يه، بونا؟ له كاتيكدا نه وده به رنامه ي دروستكاري مرقه، هر نه ویش باش ده زانیت كه چ شتيك باشه بونا مرقايه تي و چي شتيك خراپه بويان، خوي گه وړه ده فهرمويت:

﴿أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ (الملك: ۱۴) واته: مه گهر خوا نازاني كيي دروست كړدوه و چوني دروست كړدوه له كاتيكدا زور ورديين و به ناگايه؟ كه و ابو له خوا بترسن پيلان بونا موسلمانان مه گپن نه به نهيني و نه به ناشكرا)).
جا ناخ و نه فسي مرقايه تي چاكه و خراپه ي تيدايه، به دره وشتي و ته قوا تيدايه، حلال و حرام، روو كړدنه فرمانه كان و پشت تي كړدني، گوپرايه لي و سه رپيچي.

خوي گه وړه ده فهرمويت: ﴿وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا﴾ (۷) ﴿فَأَلَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا﴾ (۸) قَدْ أَفْلَحَ مَنْ رَزَقَهَا (۹) وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا (۱۰) (الشمس) واته: سويند به نه فسي و ده رووني مرق و به و زاته ي دروستي كړدوه به ريكيويكي. (۷) نينجا ئيلهامي به دكاري و پاريزگاري بونا كړد، واته: خيږ و شه پي بونا روون كړدوه وده نيشاني دا چي چاكه بيكا و چي خراپه نه يكا و خوي لي بپاريزي (۸) سويند به وانه هه موو بي شك رزگاري بوو نه وكه سه ي كه نه فسي خوي له هه رچي كاري به دوو فسه ساده پاك و پوخته ي كړدوه. (۹) و به راستي نه وكه سه ش كه نه فسي خوي به گوناوه و تاوان نالووده كړد ناو ميډ و ناموراد بوو (۱۰).

جا نه فسي وا هه يه روو له خوا ناكات ته نها له ريگاي هاندانه وده نه بيت، نه و نه فسانه پاك و بيگهرد و ريزدارن، له ريگا و ده رگاي تكا و به زه يي و هيو و هاندانه وده ديت و ملكه چ ده بيت، له ولاشه وده نه فسي وا هه يه كه روو له خوا ناكه نه ته نها له ريگاي ترساندن و هه ره شه وده نه بيت.

كه واته: باش بزانه كه وا نه فسي مرقه كان پيوستيان به و به رنامه يه، هه روه كو چون له زوربه ي نايه ته پيروزه كاندا ده ييني.

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿حَمَّ ۱﴾ تَزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿۲﴾
 غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّلَوِّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهُ الْمَصِيرِ ﴿۳﴾
 (غافر) واته: حا ميم (۱) دابه‌زاندنی ئەم کتێبه (قورئان) له خوای به ده‌سه‌لاتی
 زاناوه‌یه (۲) تاوانپۆش و ته‌ویه وەرگری توندگره، واته: لی‌بوورده‌ی گوناها‌نی
 رابوردو و وەرگری په‌شیمانی و ته‌ویه له ئابنده‌دا، تۆله و رقی سه‌خته، خاوه‌ن
 به‌خشش و نیعمه‌تی زۆره، هیچ په‌ستراویکی راسته‌قینه نییه ئەو نه‌بی گه‌رانه‌وه‌ی
 هه‌موان هه‌ر دیته‌وه لای ئەو، چاره‌نووس و پاداش هه‌ر لای ئەوه. (۳)

هه‌روه‌ها خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿نَبِّئْ عِبَادِيَ أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۴۹﴾
 وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ۵۰﴾ (الحجر: ۵۰) واته: ئە‌ی موحه‌مه‌د ﷺ تۆ
 به‌نده‌کانم ئاگادار بکه که به راستی هه‌ر خۆم زۆر لی‌بوورده‌و زۆریش می‌هه‌ربان و
 دلۆفانم (۴۹) سزاشم سزای زۆر به‌زان و ئیش پێگه‌یه‌نه‌ره‌و وێنه‌ی نییه، به‌لام
 لی‌بووردنیشم پێش سزام که‌وتوه (۵۰).

هه‌روه‌ها خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿قُلْ يٰعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا
 تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۵۲﴾ وَأَنِيبُوا
 إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ، مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ۵۳﴾ وَأَنِيعُوا
 أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَأَنتُمْ لَا
 تَشْعُرُونَ ۵۴﴾ أَن تَقُولَ نَفْسٌ بِحَسْرَتٍ عَلَىٰ مَا فَرَطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ وَإِن كُنتُ لَمِنَ
 السَّخِرِينَ ۵۵﴾ أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ۵۶﴾ أَوْ تَقُولَ حِينَ
 تَرَىٰ الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً فَأَكُونَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ۵۸﴾ بَلَىٰ قَدْ جَاءَ تَكَ
 ءَاتِيكَ فَكَدَّبَتْ بِهَا وَاسْتَكْبَرَتْ وَكُنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ۵۹﴾ (الزمر) واته: ئە‌ی
 موحه‌مه‌د ﷺ له منه‌وه بلی: ئە‌ی به‌نده‌کانی من! ئە‌ی ئە‌وانه‌ی سته‌م و زیاده
 رو‌ییتان له خۆتان کردوه! ئێوه له ره‌حمه‌ت و می‌هه‌ربانی خوا بێ ئومێد مه‌بن. به

راستی خوا له هه موو گوناحي خوش نه بي دياره نه م بانگه شهيه بو ته واوي تاوانبارانه كه بگه پينه وه بو لاي خوا، نه گه رچي گونا هيشيان به نه ندازه ي كه في سهر زه رياكان بي. چونكه نه وه لي بوورده و ميه ره بان. (۵۳) بگه پينه وه و بو لاي خوا وه ندتان و ملكه چي فه رماني نه و بن پيش نه وه سزاكه تان بو بي دواييش نيت له لايه ن هيج كه سيكه وه يارمه تي نادرين. (۵۴) له باشتري ن نامه كه په روه ردگار تان داي به زاندوه بو تان، په يره وي بكن، واته: په يره وي له قور تان بكن. پيش نه وه ي كتوپر سزاكه تان بو بيت، هه ستيش به خو تان نه كهن، تا شتي بكن بو خو تان (۵۵) نه وه ك كه سي بلي: نه ي داخ له سهر كه مته رځه ميم له لاي خواو له گوپرايه لي خوا، بي شك له گالته كه رانيش بووم به ناييني خوا و كتبي خوا، واته: جگه له سه ريپچيم گالته يشم به موسلمانان نه كرد (۵۶) يان بلي: نه گه ر خوا رينمووني بكر دمايه، له پاريزكاران نه بووم (۵۷) يان كاتي سزاي خوا ده بيني بلي، بريا جاريكي تر ده گه پامه وه بو دونيا و له گه ل چاككاران نه بووم (۵۸) خوا نه فه رموي: به لي... خوا گه لي نايه ت و نيشانه كاني منت بو هات، به دروت زاني و پروايش نه هينا بايي بوويت و بوويته كافر و بيپاوه پ (۵۹).

هه روه ها خوي گه وړه ده فه رموي: ﴿وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ۝۱﴾ الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ، ۝۲ يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ، ۝۳ كَلَّا لَيُبَدِّلَنَّ فِي الْخُطْمَةِ ۝۴ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْخُطْمَةُ ۝۵ نَارُ اللَّهِ الْمَوْقَدَةُ ۝۶ الَّتِي تَطْلُعُ عَلَى الْأَفْنَدَةِ ۝۷ إِنَّمَا عَلَيْهِمْ مُّؤَصَّدَةٌ ۝۸ فِي عَمَدٍ مُّمدَدَةٍ ۝۹﴾ (الهمزة) واته: سزاي سهخت بو هه موو توانج گريكي عه بيگر، واته: نه و كه سه ي ناوي خه لك به خراپه ده با و به شوين كه م و كوپي و نه نگدا ده گه پي (۱) نه و كه سه ي كه ماليكي نوري كو كرده وه و هه ر خه ريكي ژماردني بوو، نيتر بي ليكدانه وه ي جه لال و جه رام، واته: نه وانه كه ناوي خه لكی ده بن نه و ده وله مه ندانه ن به هو ي سامانه كانيانه وه خو به گه وړه ده گرن و به سووك سه يري خه لكی ده كهن (۲) وا خه ريكه به دونياوه پتي وايه كه مال و سامانه كه ي به نيچگاري له دونيادا ده مي ليته وه و هه رگيز نامري، بويه ره فتاري وا

ده‌كات (۳) با وانه زانیت سویند به خوا به سووکی و ریسوایی فپی ده‌دریتته ناو
تی‌کشکینه‌ره وه (الحطمة) (۴) تو چوزانیت نهو تیشکینه‌ره به چیه، نه‌گر خوا بوت
باس نه‌کات. (۵) ناگریکی هه‌لکرای بلیسه‌داری خوایه، واته: به فرمانی نهو و
فریشته‌ی نهوی له‌سهره (۶) نهو ناگریکی وایه رووده‌کاته بنۆکه‌ی دلّه‌کان و په‌په‌ی
دلّه‌کان ده‌سوتینی که سه‌رچاوه‌ی کوفر بوون (۷) به راستی نهو (ناگره) ده‌وره‌ی
داون و له‌سهریان داخراوه و دایپوشیون، نه‌هه‌وای تی ده‌چی و نه‌هه‌وای لی
ده‌پواته ده‌ره‌وه (۸) نه‌وان به‌سراونه‌وه له‌ناو چند کۆله‌که‌یه‌کی درپژکراوه‌دا،
واته: به هیچ شیوه‌یه‌ک ریگای ده‌رچوونیان نییه و قوتار نابن (۹).

هه‌روه‌ها خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ ۝۲۷﴾ فِي سَدْرِ
تَخْضُودٍ ۝۲۸ وَطَلْحٍ مَّنْضُودٍ ۝۲۹ وَظَلِّ مَمْدُودٍ ۝۳۰ وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ ۝۳۱ وَفِكَهْفٍ كَثِيفٍ ۝۳۲
لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ۝۳۳ وَفُرشٍ مَّرْفُوعَةٍ ۝۳۴ إِنَّا أَنشَأْنَهُنَّ إِنْشَاءً ۝۳۵ فَجَعَلْنَهُنَّ أَزْوَاجًا ۝۳۶
عَرُبًا أَرْبَابًا ۝۳۷ لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ ۝۳۸ ثَلَاثَةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ ۝۳۹ وَثَلَاثَةٌ مِّنَ الْآخِرِينَ ۝۴۰
وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ۝۴۱ فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ۝۴۲ وَظَلِّ مِّنْ يَّحْمُومٍ ۝۴۳ لَا بَارِدٍ
وَلَا كَرِيمٍ ۝۴۴ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ ۝۴۵ وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَىٰ لَعْنَةِ الْعَظِيمِ ۝۴۶
وَكَانُوا يَقُولُونَ أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظْمًا إِذَا نَا لَمَبْعُوثُونَ ۝۴۷ أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ۝۴۸
قُلْ إِنَّا الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ۝۴۹ لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ۝۵۰ ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيْمَانُ الضَّالِّينَ
الْمُكَذِّبُونَ ۝۵۱ لَا كَلِمَ مِن شَجَرٍ مِّن زَقُّومٍ ۝۵۲ فَالَّذِينَ مِنهَا الْبَاطُونَ ۝۵۳ فَشَرِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ اللَّعِيمِ
۝۵۴ فَشَرِبُونَ شُرْبَ الْهَلِيمِ ۝۵۵ هَذَا نُزْلُهُم يَوْمَ الدِّينِ ۝۵۶﴾ (الواقعة) واته: یارانای لای
راست، چین یارانای لای راست؟ واته: چند به‌خته‌وهر و له‌کامه‌رانای دان (۲۷) له
ژیر سیبه‌ری داری مۆردی بی‌دپکدان له‌جیگه‌ی هه‌ر درکی‌کدا به‌ریکه (۲۸) له‌بن
سیبه‌ری داری مۆزی به‌ر به‌سه‌ر به‌که‌وتوودان، له‌به‌ر زۆری مۆزه‌که‌ی قه‌دی
لاسه‌که‌ی دیار نییه (۲۹) له‌ژیر سیبه‌ری به‌رده‌وام و دوور و درپژدان که هه‌رگیز
خۆری نایسرینه‌وه و هه‌میشه هه‌ر سیبه‌ره (۳۰) له‌نزیکی تافکه و ناوی‌کدان

ده پږيټه خوار (۳۱) له ناو ميوه يه كي زږردان (۳۲) نه ده پردي و نه قه ده غه ده كړي (۳۳) له سهر رايه خگه ليكي به نرخن (۳۴) به راستي ئيمه به هه شتمان دروست كړدون به دروست كړدنكي تازه، شوخ و شنگ و جوان، وهك ژنانى دوتيا نين هه ندي گورانيان به سهر دا بيت (۳۵) كړدومانن به كچ، واته: هه ميشه كچن و وهك كيژاني شوونه كړدون. (۳۶) ميږد خوشه ويستاني هاوسال و هاوته مهن (۳۷) ئه مانه هه موو بو ياراني لاي راست و به خته ورن، ئه وانه ي كه نامه ي كړده و هيان به ده ستي راستيانه وه ئه دري (۳۸) كومه ليكي زږون له پيشينان (۳۹) كومه ليكي زږيش له پاشينان. هه موو واته: پيشينان و پاشينان له نوممته پيغه مبه رن (۴۰) ياراني لاي چه پ، چين ياراني لاي چه پ؟ مه گهر خوا بزاني حاليان چه ند خراپه! ئه و كه سانه ن كه نامه ي كاره كانيان به ده ستي چه پيانه وه ده دريت (۴۱) له ناو گهرماي ناگريكي دوزخ و ناويكي كول به كولدان (۴۲) له ژير سيبه ري چره دوو كه ليكي زږر رهدان (۴۳) نه سيبه ريكي فينكه له گهرما كه م بكاته وه، وه نه ديمه نيكي جوانيشي هه يه (۴۴) چونكه ئه وانه له پيش ئه وده دا - واته: له دونيادا - له ناو نيمه تدا رايان ده بوارد گويان به وه نه ئه دا كه په يامبه ره كه يان پني رانه گه ياندن، بويه وا ئيستا دوو چاري ئه و سزايه بوون (۴۵) ئه وان هه رده م سوور بوون له تاوانه گهره كه، واته: له سهر شيرك (۴۶) هه ميشه ده يانوت: ئايا كاتي مردين و بووينه گل و ئيسك، ئايا به ته ئكيدى زيندو ئه كرينه وه؟! (۴۷) هه تا بابو پيراني پيشينانيشمان؟! (۴۸) ئه ي موحه ممه د بلي: بي گومان پيشينان و پاشينان و هه موو (۴۹) كو نه كرينه وه بو كاتي روژيكي دياريكراو، نه ويش كاتي روژي قيامه ته. (۵۰) پاشان ئيوه ئه ي لاي و گومپا و كافر و نكولي كه ران! (۵۱) بي گومان له به رو بوومي (زه ققوم) دره ختيكه له ناوه راستي دوزخ خدا - ئه خون (۵۲) له بهر زږر برسيتي، ورك و زگتاني لي پر ئه كهن گوي به تام و چيژي زږر ناخوشيشي ناده ن (۵۳) ئه وسا له بهر تينوويه تي له ناويكي زږر گهرم به كوليشي به سهر دا ده كه ن (۵۴) ئيوه ش هه رو كه و شترى تينوو كه دهردي (هويام) ي گرتي و هيج كات تيږ ناو نه بي ده خونه وه و تيږ ناو ويش نابن (۵۵) ئه مه يه خوراك و ناو و ميوانداري خوانه ناسان له روژي پاداشت (۵۶).

خۆشهويستان.. ئەمە چەند ئايەتێکی قورئانی پیرۆز بوو، ئەوەش بزانە ئەو ئايەتەکانی کە هاندان و ترساندنێ کۆ کردبێتەوێ زۆر زۆر، ناخ و نەفسەکان پاک نابێتەوێ ئیلا بەو دوانە نەبێت، کەواتە هاندان و ترساندن هەردوو پێویستە.

جا (ترس و تکا) دووبالای یەک بالەندەن، ئەو بالەندەییە هەرگیز ناتوانی بفریشت بە ئاسماندا بە بێ ئەو دوو بالە پێکەوێ ئەگەر بە تەنھا بالێک بفریشت بە ئاسماندا و بەرز بووێ و بۆ ماوێ یەک سەرکەوت هەرچەندە ئەو ماوێ یە زۆر بێت، ئەو دنیایە هەردەبێت بکەوێت و ئەو تەنھا بالەشی بشکێت.

بۆیە ئەگەر هەستت کرد ترس زāl بوو بە سەرتدا ئەو هەول بدە تکاکردنە کە زāl بکە، یان ئەگەر تکاکردنە کە زāl بوو بە سەرتدا هەول بدە ترسە کە زāl بکە.

ابن القيم فەرموویەتی^۱: ((دڵەکان لە کاتی فریشتدا بۆ لای خوا وەکو بالەندەییە کە، خۆشهويستی خوا سەری بالەندە کە یە، ترس و تکا هەردوو بالە کە یەتی، هەركاتێک ئەو دوو بالەیی لە دەست بدات ئەو دەبێتە نیچیری هەموو راوچی و درندەییە ک، بەلام پێشینیان (السلف) وایان بە باش زانیوێ کەوا بالی ترسە کە بەهێزتر بێت بە سەر بالی تکاکردنە کەدا، بۆ ئەوێ لە کاتی دەرچوون لەم دنیایەدا بالی تکاکردن بە هێز دەبێت بە سەر بالی ترسە کەدا.. ئەمەشە پێگای و بەرنامەیی سلیمان و جگە لەو، دەلیت: پێویستە دڵەکان ترسە کە زāl بێت بە سەریدا، چونکە ئەگەر تکاکردنە کە زāl بێت ئەو خراب دەبێت)).

هەر وەها دەلیت^۲: ((أبو علی الروذباري فەرموویەتی: ترس و تکا وەکو دوو بالی بالەندەییە کە ئەگەر هاوسەنگ و هاوتا بوون ئەو بالەندە کە هاوسەنگ دەبێت و بەرێک و پێکی دەفریشت، بەلام ئەگەر یەکی لە بالەکانی کەمی کرد ئەو بالەندە کە کەمی تێدەکەوێت، ئەگەر بالە کە رویششت ئەو لە مردنەوێ نزیکە)).

بە (حسن البصری) یان گوت^۳: ((ئەو باوکی سەعید، چی بکەین؟ لای هەندی

۱ - مدارج السالکین (۱/۵۱۷) .

۲ - المصدر السابق (۲/۳۶) .

۳ - أخرجه أبو نعيم في (الحلية) (۲/۱۵۰) وابن أبي الدنيا في (الوجل والتوثق بالعمل) (۲۸) برقم (۳) والمزي في (تهذيب الكمال) (۶/۱۱۴) وذكره الغزالي في (الإحياء) (۴/۱۶۲) .

كه س داده نيشين ئه وانيش ده ماترسينن تا راده يه كه خه ريكه دله كانمان ده فريټ له ترساندا. ئه ويش فهرمووي: سويند به خوا ئه گهر تيگه لي كه سانك بيت ترسينن له م دونيايه دا تاكو له دواروژدا له ئه مان و ناسايشيدا بيت، باشتره له وه ي هاوپيتي كه سانك بكه ي له م دونيايه دا ئارامي و ئه مانت پي ببه خشن تا توشي ترس ببيت له دواروژدا)).

له فهرمووده يه كدا كه (ابو نعيم) له (الطبراني) له (مسند الشاميين) له فهرمووده ي (شداد ي كوي اوس) هوه ريوايه تيان كردوه، ههروه ها (ابن حبان) و (البيهقي) له (الشعب) دا و (البرز) و (شيخ الالباني) له (الصحيحه) دا له فهرمووده ي (ابو هريره) وه ريوايه تيان كردوه له پيغه مبهري خوداوه ﷺ ده فهرمويت: — ((قال الله تعالى: وعزتي! لا أجمع على عبدي خوفين و أمنين، إذا خافني في الدنيا أمنت يوم القيامة، و إذا أمنتني في الدنيا أخفته يوم القيامة)) واته: ((خواي گه و ره ده فهرمويت: — سويند به عيززه تي خوم! له سه ره يچ بنده يه كم دوو ترس و دوو دلنيايي كو ناكه مه وه.. ئه گهر له دونيادا ليم دلنيا بوو ئه وا له دواروژدا ده يترسينم.. وه ئه گهر له دونيادا ليم ترسا ئه وا له دواروژدا دلنياي ده كه م)).

پيغه مبهري خوا ﷺ باس و وه سفي ئاگري به شيوه يه كي زور ورد و سه ير كردوه. پيغه مبهري خوا ﷺ ده فهرمويت — ههروه كو له هه ردوو كتبي (صحيح) دا له فهرمووده ي (ابو هريره) هوه هاتوه —: ((ناركم هذه التي يوقد ابن آدم، جزء من سبعين جزءاً من حر جهنم) قالوا: والله، إن كانت لكافية، يا رسول الله! قال: ((فإنها فُضلت عليها بتسعة وستين جزءاً، كلها مثل حرها)) واته: ئه م ئاگري كه ئاده ميزاد بو سوتاندن به كاري دينن به شيكه له حه فتا به شى گه رمى دوزهخ، فهرموويان: سويند به خوا، ئه گهر هه ر ئه مه ش بوايه به س بوو ئه ي پيغه مبهري خوا ﷺ، ئه ويش

١ — أخرجه ابن حبان في (صحيحه) (٦٤٠) والبيهقي في (الشعب) (٧٧٧) ورواه البرز، كما في كشف الأستار (٧٤/٤) عن أبي هريرة ورواه البرز في المصدر نفسه عن الحسن مرسلًا، ورواه ابن المبارك في (الزهد) (١٥٧) مرسلًا وابو نعيم في (الطبراني) (٢٧٠/١) و (٩٨/٦) والطبراني في (مسند الشاميين) (٤٦٢، ٣٤٩٥) وصححه الشيخ الألباني في (الصحيحه) (٧٤٢، ٢٦٦٦).

٢ — أخرجه البخاري (٣٢٦٥) ومسلم (٢٨٤٣) واللفظ له.

فهرمووی: له راستیدا ناگری دۆزهخ شهست و نو پلهی زیاتره لهو، هه ر به شیککی به وینهی ئه و گهرمه)).

ئایا هیچ که سێک ده توانیت ته نها په نجهیهکی له سه رمۆمێک رابگری؟ سویند به خوا هیچ که سێک ناتوانیت.

ئایا دهیهتیته پیش چاوی خۆت بیرێک له بیر نهوتهکان ناگری تیچوه و گر دهگری؟ ئایا ئه و دیمهنهت بینیه؟ بزانه که ناگری دۆزهخ شهست و نو جار به قه د ئه و ناگره مه زنه ی دنیا به گرتره؟ به لکو پیغه مبه ری خوا ﷺ ده رباره ی ئه و ناگره فهرموویه تی: هه روه کو له (صحیح مسلم)^۱ دا له فهرمووده ی (ابن مسعود) وه هاتوه ((يُؤْتَى بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ زِمَامٍ، مَعَ كُلِّ زِمَامٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ يَجُرُّونَهَا)) واته: دۆزهخ دههتیریت هه فتا هه زار جلهوی ههیه، له گه ل هه ر جلهویکا هه فتا هه زار فریشته هه ن رابده کیشن)).

ئایا ئه و ناگره به هه موو ئه و گر و تین و بلیسه وه دیته پیش چاوت؟ ئایا ئارام دهگری له سه ر سزاکی؟ ئایا - خوشکه به ریزه که م - ئارام دهگری له سه ر ئه و سزا سه خته، سزای ناگری دۆزهخ؟

له (صحیح مسلم)^۲ دا هاتوه له فهرمووده ی (ابو هریره) وه ده لیت: ((كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِذْ سَمِعَ وَجِبَةً، فَقَالَ النَّبِيُّ: ((تَدْرُونَ مَا هَذَا؟)) قَالَ: قُلْنَا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: هَذَا حَجَرٌ رَمِيَ بِهِ فِي النَّارِ مِنْ سَبْعِينَ خَرِيفاً، فَهُوَ يَهْوِي فِي النَّارِ الْآنَ، حَتَّى أَتْنَاهَا إِلَى قَعْرِهَا)) واته: له کاتیکدا ئیمه له خزمهت پیغه مبه ردا بووین ﷺ گوئی له گرمه یه ک بوو، پیغه مبه ریش ﷺ فهرمووی: ((ده زانن ئه وه چی بوو؟)) وتمان: خوا و پیغه مبه رکه ی ﷺ زاناترن، فهرمووی: ئه وه به ردیک بوو فریدرایه ناو دۆزهخه وه، هه فتا پایز (سال) رۆده چیت نیستا گه یشته بنی دۆزهخ)).

سویند به خوا هیچ که سێک له ئیمه به رکه ی گهرمی هاوین ناگریت ئه گه ر زیاد بکات و توند بوو، ئه ی رات چۆنه به رامبه ر ناگر؟ ئه و گهرماییه ی که توشمان ده بیت

۱ - أخرجه مسلم (۲۸۴۲) .

۲ - أخرجه مسلم (۲۸۴۴) .

له هاویندا نه وا هه ناسه ی دۆزه خه، له هه ردوو کتیبی (صحیح)^۱ دا هاتوه له فهرمووده ی (ابو هريره) هوه که وا خوښه ويست ﷺ فهرموويه تی: ((أشتکت النار الى ربها، فقالت: يا رب أكل بعضي بعضاً، فأذن لها بنفسين: نفس في الشتاء ونفس في الصيف، فهو أشد ما تجدون من الحر، وأشد ما تجدون من الزمهرير)) واته: ئاگری دۆزه خ له لای په روه ردگاری خوی سکا لای کرد و وتی: په روه ردگارا! من هه نديکم هه نديکی تری خواردم، خوی گه وره روخسه تی دوو هه ناسه ی پيدا: هه ناسه يه كه له زستاندا و هه ناسه يه كه له هاویندا، جا سه ختيرين گه رما و سه ختيرين سه رما که ده يبينين له وه وه هاتوه))

تایا نه و ديمه نه ت دیتته پيش چاو؟

به لکو بيهينه به بيري خوټدا سوکترين سزای دۆزه خ ئاخو له چی حالئکدا بیت؟ سزاکه چيه؟

له هه ردوو کتیبی (صحیح)^۲ دا هاتوه له فهرمووده ی (النعمان ی کورپی بشير) هوه ده لیت: پيغه مبهري خوا ﷺ فهرمووی: ((إن أهون أهل النار عذاباً يوم القيامة لرجل توضع في أخمص قدميه جمرتان، وفي لفظ: ((جمرة)) وفي لفظ: ((له نعلان و شراکان من نار، يغلي منهما دماغه، كما يغلي المرجل، ما يرى أن أحداً أشد منه عذاباً، وإنه لأهونهم عذاباً)) واته: سووکتيرين سزای نه هلی دۆزه خ سزای که سيکه که دوو سکل له ژير پيدا داده نيښ، له ريوايه تيکی تر دا: سکلئک، له ريوايه تيکی تر دا: جووتی نه علی ئاگري نی له پيدا يه، ميشکی سه ری پيانه وه ده کولئ وه ک چوڼ مه نجه لي ئاو ده کولئ، به لام له گه ل نه وه شدا وا نابيينيت که که س له و سزای سه ختير بيت، که چی نه و له هه موويان سزای سووکتيره)).

له ئاگر دا سزايه کی تر هيه خوی گه وره سزای خاوه ن تاوانه گه وره کانی پيډه دا، له (مسند أحمد) و (مصنف ابن أبي شيبة) و (البخاري) له (الأدب المفرد) و (الترمذي) هاتوه که فهرمووده يه کی (حسن)^۳ ه له ريگای (عمرو ی کورپی شعيب)

۱ - أخرجه البخاري (۵۳۷) وانظر (۳۲۶۰) ومسلم (۶۱۷).

۲ - أخرجه البخاري (۶۵۶۱، ۶۵۶۲) ومسلم (۲۱۳).

۳ - أخرجه أحمد (۱۷۹/۲) وابن أبي شيبة في (المصنف) (۹۰/۹) ونعيم بن حماد في نوائد (الزهد) لابن المبارك (۱۹۱) و (الأدب المفرد) (۵۵۷) والحميدي (۵۹۸) والترمذي (۴۷) (۲۴۹۲) وقال: حسن صحيح وحسنه الشيخ الألباني في (صحيح الجامع) (۸۰۴۰) و (المشكاة) (۵۱۱۲).

هوه له باوكييه وه ئه ويش له باپيرييه وه كهوا خو شه ويستی خوا ﷺ فه رمويه تی: ((يحشر المتكبرون يوم القيامة أمثال الذر، في صور الرجال، يغشاهم الذل من كل مكان، فيساقون الى سجن في جهنم يسمى بولس، تعلقهم نار الأنيار، يسقون من عصارة أهل النار، طينة الخبال)).

باش بزانه كه دۆزه خييه كان ئاماده ن هه موو سه رووت و سامان و كه س و كاريان بيه خشن و بيكه نه فيديه له پيناوي نه وه ی له و ناگره رزگاريان بيت، به لكو ئاماده ن هه موو دونيا بيه خشن بو نه وه ی له سزای خواي گه وره رزگاريان بيت: به لام نه وه نذر نذر دووره !!

خوای گه وره ده فه رمويت: ﴿يُصْرُوفُهُمْ ثَوْذُ الْمَجْرِمِ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابٍ يَوْمَئِذٍ بَيْنِيهِ ۝۱۱ وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ ۝۱۲ وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُتَوَبُّ ۝۱۳ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ ۝۱۴ كَلَّا ۝۱۵ إِنَّمَا لَظُنِّي ۝۱۶ نَزَاعَةً لِلشَّوَى ۝۱۷ تَدْعُوا مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّى ۝۱۸﴾ (المعارج) واته: به يه كتر نيشان ده درين و يه كتريش ده ناسن، تاوانبار حه ز ده كات بو رزگار بوونی خو ی له سزای نه و روژه بريتي بدات به كوپه كانی (۱۱) هاوسه ره كه ی و براكه ی (۱۲) وه به و عيله ی له خو ی ده گرت و په نای ده دا (۱۳) وه نه وه ی له سه ر زه و ی هه يه گشتی بدا له پاشا پرگاری بكات، خو رزگاری نابي، نه گه رچی نه وانه يش بكاته بريتي بو خو ی وه كه نه فه رموي: (۱۴) نه خير، بريتي لي وه رناگر ی، ده سا ده ست كوتاكه به راستي نه و ناگره ناگريكي بليسه داری وایه (۱۵) دامالينه ره بوپيستی سه ر، واته: پيستی سه ر هه لده قرچيني و هه لی ده كه ني و ده بيا (۱۶) نه و ناگره نه و كه سه بانگ ده كات له دونيادا پشتی له هه ق و راستی كردبي و رووی له فه رماني خوا وه رچه رخاندبي (۱۷).

خوای پاك و بيگه رد ده فه رمويت: ﴿وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ۝۱۹ وَمِثْلَهُ مَعَهُ ۝۲۰ لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ ۝۲۱ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۝۲۲ وَبَدَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ۝۲۳﴾ (الزمر: ۴۷) واته: نه گه ر به راستي هه رچی له م زه ويه دايه و نه وه نده ی تريشي له گه لدا بيت، هي سته مكاران و كافران بي له به ر سزای توندي قيامه ت

ئامادهن بيكه نه بارته قار فيديه ي خويان، تا رزگار بين)).

خوای گه وره ده رمويه تي: ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَيَفْتَدُوا بِهِ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَا تُقِيلُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (۳۶) يُرِيدُونَ أَن يُخْرِجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنْهَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿۳۷﴾ (المائدة) واته: نه وانه ي خوانه ناس و بيباوه پڼ نه گهر هر چي خير و بيريك له زه ويديا ه ي نه وان بيت و نه ونده ي تريشي له گال بخه ن، بو نه وه ي (فيديه) و بريتي بي بو خو رزگار كردنيان، له سزاي روژي قيامت لتيان وهر ناگيردرئ و سزايه كي ئيش پيگه يه نه ريشيان بو هيه (۳۶) هه مووكات هه ول دده ن و ده يانه وي له و ناگر و سزايه بيته ده ري و خو رزگار بكن به لام هر چي هه ول بده ن هه رگيز لتي نايه نه ده ري و ده ربا ز نابن و سزايه كي نه برپاوه شيان بو ده بي (۳۷).

خوای گه وره ده رموي ت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَن يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِمْ مِلءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا وَلَوْ افْتَدَى بِهِ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ﴾ آل عمران: ۹۱، واته: بي گومان نه وانه ي كه بي باوه پ بوون و هه ر به بي باوه ريش مردوون، بي گومان هه ر يه كه يان نه گهر بر ي نه م زه ويه زي ريش بو كه فاره تي گونا م خوي بدا، هه رگيز لتي وهر ناگيردرئ نه وانه سزاي ئيش پيگه يه نه ريان بو ده بي و هيچ يار مه تيده ري كيش به هانا يانه وه نايه)).

خوای گه وره ده رموي ت: ﴿لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمُ الْحُسْنَى وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ لَوْ أَنَّهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدُوا بِهِ أُولَئِكَ هُمْ سُوءُ الْحِسَابِ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ لِلْهَادِ (الرعد: ۱۸) واته: بو نه وانه ي واه لامي بانگي شته كه ي پروه ردگاريان دايه وه، له روژي قيامت دا پاداشي چا كتر و به هه شتيان بو هيه و نه وانه يش كه واه لامي بانگي شته كه يان نه دايه وه و برپايان نه هينا نه گهر ته واوي نه وه ي له زه ويديا ه ي نه وان بيت و نه ونده ي تريشي له گال بي هه موو بده ن بو

رزگار بوونی خوځيان له سزا و بيانه ویت خوځيان بکړنه وه، دهیده ن و هیشتا لیتان وهرناگیرئ و رزگار نابین نه وانه له روژی دوايیدا حیسابیکی سهختیان بؤ هیه، واته: کاری ورد و درشتیان دهیترته پیش چاو، نه و سا چاکه کانیان لی وهرناگیرئ، چونکه بؤ خوايان نه کرده له خراپه کانیشیان نابوردرئ و جیگایشیان دوزه خه، ئای چ جیگایه کی خراپه دوزه خه)).

له هردوو کتیبی (صحیح) دا هاتوه له فهرموده ی (انس) هوه کهوا پیغه مبري خوا لله فهرموده تی: ((يقول الله تبارك وتعالى لأهل النار عذاباً، لو كانت لك الدنيا وما فيها، أكنت مفتديا بها؟ فيقول: نعم، فيقول: قد أردت منك أهون من هذا وأنت في صلب آدم: أن لا تشرك - أحسبه قال: ولا أدخلك النار، فأبیت إلا الشرك)) واته: خوی گه وړه به و که سه ی که سووکتین سزای هیه له دوزه خدا ده فهرمودت: نه گهر هه موو دنیا و نه وه ی تیایدايه مولکی تو بوايه نایه ده تکرده به فیدیه بؤ نه وه ی خوت رزگار بکهیت؟ نه ویش ده لیت: به لی، خوی گه وړه ده فهرمودت: من زور له وه سووکتیم لیت ده ویست کاتیک تو له پشستی ناده مدا بوویت، که هاوه لم بؤ بریار نه ده یت - و ابرام گوتی: منیش ناتخه مه ناگره وه، که چی تو رازی نه بوویت و هاوه لت بؤ بریار دام)).

به لکو دوزه خیه کان خورگه به مردن ده خوانن، بؤ نه وه ی له سزای ناگر رزگاریان بیت، به لام خوی گه وړه له سهر نه وان سزا و نه مری نویسوه و تا نه به د ده میتنه وه، خوی گه وړه ده فهرمودت: ﴿وَقَادُوا يَمْكُوكَ لِيَقْضِيَ عَلَيْكَ رَبُّكَ قَالَ إِنَّكُمْ مَكُوكُ﴾ (الزخرف: ۷۷) واته: نه و جا هانا ده به ن بؤ ده رگاوانی دوزه خ و بانگ ده که ن.. نه ی مالیک! با په روه ردگارت بریار بدات بومان به مردن، تا له و سزایه رزگار ببین، مالیکیش پیان نه لی: هر لیړه ده میتن و رزگار بوونتان بؤ نییه)).

خوی گه وړه ده فهرمودت: ﴿إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ۖ لِلطَّغْيَنِ مَنَابًا ۖ لِّلنَّارِ لَبِيبًا ۖ فِيهَا أَحْقَابًا ۖ لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ۖ إِلَّا حَمِيمًا وَعَسَاقًا ۖ﴾ (النبا) واته:

به راستی دۆزه خیش دهمیكه چاوه پوانی بی برویان دهكات (۲۱) بۆ یاخیبوان جیگا و مه نلگه یه (۲۲) هه زاره ها سالی بی سنوور و نه پراوه تیا ده بن، واته: هه رگیز رزگاریان نابی لی (۲۳) هیچ فیتکیه ک و شه رایکی خوشی تیا ناچیزن بۆ سووک بوونی گه رماکه ی، به لکو هه ر ئاوا له و حاله ته زۆر ته نگ و ناخوشه دا دهمینه وه (۲۴) جگه له ئاوکی (نۆر گه رم و کولیو) کیم و چلکی دۆزه خیان (۲۵) شه ویش پاداشتیکی پراوپره به رامبه ر به کرده وه کانیا، واته: له و پاداشه دا سته میان لی نه کراوه، چونکه به راستی نه وانه له دونیادا به ته مای لیپرسینه وه ی نه مۆزه نه بوون (۲۶).

خوای په روه ردگار ده فهرمویت: ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فِيمَوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَافِرٍ ۝۳۶﴾ وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ فِيهَا رَبِّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرُ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن نَّصِيرٍ ﴿فاطر﴾ واته: بۆ نه و كه سانه كه كافر و بی باوه بن، ناگری دۆزه خ هه یه بریاری مردنیا بۆ نادری تا بمرن و له و سزایه رزگار بین شتیکیش له سزای دۆزه خیان لی سووک ناگری هه ر ئا به و جوړه یه - وه كه نه واته - هه موو بی پراویه ك سزا نه ده ی (۳۶) له دۆزه خدا به زۆره زۆر هاوار نه كهن و نه لاین: په روه ردگارمان! له م سزایه بمانه یته ده ری تا نه مجاره کاریکی چاك نه نجام بده ی، جگه نه وه ی پشتر ده مانكرد، ئیتر نه و ده مه برپا دینین و گوپراپه لی نه كه ی پیا ی نه وتری: نه ری نیمه نه وه نده ته مه نی دریزمان پی ناده ن كه هه ركه سیك ژیر و وریا بوایه له و ماوه یه دا بیربكات ه وه، ده ی توانی په ند و كه لکی لی وه رگریت؟ و له هه مانكاتدا ترسینه ریشمان نه هاته لاتان بتان ترسینی به سزا؟ ئاده ی چ سوودیکی بوو بۆتان؟ سزای سته مه كه تان بچیزن، خو بۆ سته مكارانیش هیچ یارمه تیده ریك نییه، به تابه ت نه مۆ (۳۷).

خوای گه وړه ده فهرمویت: ﴿وَلَنُصَبِّحَنَّكُمْ أَتْرَابًا مِّنْ بَعْدِهِمْ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ ۝۱۴﴾ وَأَسْفَحُوا وَحَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿۱۵﴾

إبراهيم، واته: په يامبه‌ره‌كان داوايان له خوا كرد كه به سهر هوزه‌كانياندا سهر يان بخات كاتې ناثوميد بوون له ئيمان هينانيان ئيتړ خوايش سهرى خستن و قازانجيان كرد و هه‌موو خه‌لكيكي مله‌وپ و سته‌مكار و نكولى كه‌رى هه‌ق و راستيه‌كان، ناثوميد و زيانم‌ند بوون (۱۵) له بهر ده‌ميشيه‌وه ئاگرى دوزخه و ده‌بې له زرېنچكاو و زووخاوى دوزخيه‌كانيش بخواته‌وه (۱۶) له بهر تالې و ناخوشيه‌كه‌ى، زور به قيز و بيزه‌وه قوم قوم ده‌يخواته‌وه و به ئاسانيش بوى قوت ناچې له هه‌موو لايه‌كيشه‌وه مه‌رگى بو ديت كه‌چى ناشمري تا له‌وسزايه پرزگارى بېي و پاش نه‌وه هه‌موو تالې و تفتيه‌ش، سزا و جه‌زده‌به‌يه‌كى زور به ژانيش به دوايه‌وه ديت (۱۷).

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمويت: ﴿قَدْ جِئْنَاكَ يَٰأَيُّهَا رَبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلَيَّ مِنْ أُنْبَعِ الْهُدَى﴾ (طه ۴۷) واته: به راستى هه‌ر كه‌سيك به تاوانبارى له روژى قيامه‌تدا بچيته‌وه لاي په‌روه‌ردگار بيگومان به‌شى دوزخه‌وه ئيتړ نه‌ه‌مرى تاييدا تا له سزا رزگارى ببيت و نه‌ده‌ژى به ئاسوده‌يى).

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمويت: ﴿وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ ۖ قَالُوا أَوَلَمْ تَأْتِكُمْ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا بَلَىٰ قَالُوا فَادْعُوا وَمَا دُعَاؤُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ﴾ (غافر) واته: نه‌وانه‌ى له نيو ئاگردان به فريشته ده‌رگاوانه‌كانى دوزخ نه‌لن: له په‌روه‌ردگار تان بخوازن، كه‌ته‌نها روژيك سزاي دوزخمان لى سووك بكات (۴۹) نه‌وانيش له وه‌لامدا پييان نه‌لن: ئايا په‌يامبه‌ره‌كان تان به چه‌ندين به‌لگه‌ى ئاشكراوه نه‌هاتنه لاتان، كه‌چى ئيوه هه‌ر بپواتان پى نه‌كردن له وه‌لامدا نه‌لن: به‌لئ هاتنه لمان به دروژنمان كردن، فريشته‌كان نه‌لن: ده‌داوا بكه‌ن و بپاريته‌وه له خوا به راستى ئيمه جورته‌ت ناكه‌ين داواو پارانه‌وه‌ى بى بپروايانيش، هيچ كه‌لكيك نابخشى و هه‌ر له نابوودبووندايه (۵۰).

هه‌روه‌ها خوای گه‌وره ده‌فه‌رمويت: ﴿أَلَمْ تَكُنْ مَآيَتِي تُنَلِّ عَلَيَّكُمْ فَكُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ (۱۰۵) قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ ﴿۱۰۶﴾ المؤمنون،

واته: به كاساسيکه وه دهلّين: په روه ردگارمان! نه گبه تي و به دبه ختي به سهرماندا زال بوو و گه ليكي گومړا و سهرليشيواو بووين (۱۰۶) په روه ردگارمان! له و ناگره دهرمان كه و يو دونيامان وه گيړه نه تجا نه گره نه مجاره ش گه پايته وه يو بي بپوايي، به راستي نيمه كه سانيكي سته مكارين، له وه نه چي پرسياره كه ي سهره وه هر يو خه م و خه فته خوار دن بيت، نه ك يو وه لام و وتوويژ (۱۰۷).

له هه ردو وكتيبي (صحيح)^۱ دا هاتوه له فهرمووده ي (أبو سعيد الخدري) يه وه ريوايه تيان كرده كه وا خوشه ويست ﷺ فهرموويه تي: ((يؤتى بالموت كهينة كبش أملح، فينادي متاد: يا أهل الجنة، فيشربون وينظرون، فيقول: هل تعرفون هذا؟ فيقولون: نعم، هذا الموت، وكلهم قد رأه. ثم ينادي: يا أهل النار، فيشربون وينظرون، فيقول: هل تعرفون هذا؟ فيقولون: نعم، هذا الموت، وكلهم قد رأه، فيذبح. ثم يقول: يا أهل الجنة خلود فلا موت، ويا أهل النار خلود فلا موت. ثم قرأ: ﴿وَأَنذَرُهمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَهمْ فِي غَفْلَةٍ وَهمْ لَا يُوْمِنُونَ﴾ (مريم: ۳۹) واته: له روژي قيامه تدا مردن دهينريت له سهر شيوه ي به رانيكي رهش وسپي بانگدهريك بانگ دهكات: نه ي خه لكی به هه شت، نه وانيش هه موو سهر به زده كه نه وه و ته ماشا ده كه ن، پتيان ده لي: نايه نه مه ده ناسنه وه؟ نه وانيش ده لّين: به لي، نه وه مردنه، هه موويان بينويانه، پاشان بانگ دهكات: نه ي خه لكی ناگر، نه وانيش هه موو سهر به زده كه نه وه و ته ماشا ده كه ن، پتيان ده لي: نايه نه مه ده ناسنه وه؟ نه وانيش ده لّين: به لي، نه وه مردنه، هه موويان بينويانه، پاشان به رانه كه (مردن) سهرده پري، پاشان ده لي: نه ي خه لكی به هه شت نه مري يو نيوه يه و چيتر مردن نه ما، نه ي خه لكی ناگر نه مري يو نيوه يه و چيتر مردن نه ما، نه مجار نه و نايه ته ي خوينده وه كه نه مه مانا كه يه تي:

((له پوژي ناهوو ناله و خه م و خه فته و په شيماني (يوم الحسره) ناگاداريان بکه و بيانترسيته نه و كاته له لايه ن خواي په رورديگاره وه بريار دهر ي كه ده سته يه ك يو

۱ - أخرجه البخاري (۴۷۳۰) ومسلم (۲۸۴۹).

به هه شت و دهسته په کيش بڼو دوزخ ره وانه بکړين، که چي نه وانه هيشتا له غه فله تدان و به خوږيان نه زانيوه و خوشيان بړوا بواردووه و ددان به زيندو و بوونه و و پاداشت و ټوله شدا نانين)).

هر که سيک ته نها جارېک بکړي ته ناو ټاګره و و دهر بهيترت نه واهه موو تام و خوشيه کاني دونيای له بير ده باته و که چه شتويه تي له بهر سه ختي و توندي ټاګري دوزخ، هره وکو له (صحيح مسلم) دا ريوايهت کراوه له فهرمووده ي (انس) ووه که و خوشه ويستي خوا ﷺ فهرموويه تي: ((يؤتى بأهل النار، من أهل النار، يوم القيامة، فيصبغ في النار صبغة، ثم يقال: يا ابن آدم! هل رأيت خيراً قط؟ هل مررت بك نعيم قط؟ فيقول: لا، والله! يا رب)) واته: به خته وهر تريني که س له دوزخه خييه کان له روژي قيامه تدا ده يترت، په کجار هه لده ژه نريت له ټاګر پاشان پتي ده ګوتريت: نه ي نه ودي ټاډم ټايا هه رګيز خيړ و خوشيت بينيوه، ټايا هه رګيز نيعمه تي خوا به سه رتا تيپه ريوه؟ نه ويش ده لیت: نه خيړ سويند به خوا. نه ي په روه ردګار!)).

به لکو له ګل نه و چنډ ديمه نه دا بڼي و بيهينه پيش چاوي خوت، خواردني نه هلي ټاګر ته نها ټاګره، خواردنه ودي دوزخه خييه کان ته نها ټاګره، پښاک و جلويه رګ له ناو ټاګردا ته نها ټاګره !!!

خواي بالا ده ست و کارزان ده فهرمويت: ﴿فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِّنْ نَّارٍ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُءُوسِهِمُ الْحَمِيمُ ۝١٩ يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ۝٢٠ وَلَهُمْ مَقْعٌ مِّنْ حَدِيدٍ ۝٢١ كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا فِيهَا وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ۝٢٢﴾ الحج، واته: نه وانه ي کافر و بڼي بړوا بوون، جل و بهرګ و پښاکي ټاګريان بڼو بړاوه، به نه ندازه ي قه و بالا ي خوږيان ټاوي کول به کوليشيان له سه ره و به سه ردا ده کړي (۱۹) هره به و ټاوه ناوسکيان و پيستييان نه توپيرته ووه و ده بيته ټاو و ديتته خواره ووه پيسته که شيان هه موو له تاو ګه رمای نه و ټاوه دا

ده بلوڅي (۲۰) بهر گورزي ناسنيس دهرين (۲۱) هر کاتيکيش ويستيان ليي
 دهرچن له خه م و خه ف تاندا نه گه پيترينه وه بق ناوي و هرگيز رزگاريان نابي بق
 نه وه ي زياتریش ئيشيان پي بگات، پتيان نه وتری: ده ي سزاي سووتينه ر بچيژن،
 نه مه پاداشت و تولي بي پروايان بوو)).

خوای گه وره ده فهرمويت: ﴿وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُّقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ۝٤٩﴾
 سَرَابِلُهُمْ مِّنْ قِطْرَانٍ وَتَعْشَىٰ وُجُوهُهُمْ النَّارُ ۝٥٠﴾ (ابراهيم) واته: نيتر له و روزه دا
 تاوانباران ده بيني له گه ل هاوکاره کاني خوياندا کوټ و زنجيرکراون (۴۹) جل و
 کراسي بهريان قه تراني ره شه (۵۰).

له (صحيح مسلم) ۱ نا له فهرمووده ي (أبو مالك الأشعري) هاتوه كه وا
 خو شه ويست ﴿فَهَرَمُوهُنَّ﴾ (النائحه إذا لم تقب قبل موتها تقام يوم القيامة
 وعليها سربال من قطران ودرع من جرب)) واته: نه و ژنه ي ده لاويته وه نه گه ر پيش
 مهرگي ته و به نه کات له روه ي قيامه تدا كه زيندوو ده کريته وه، کراسيکي قه تران و
 گه پ له شي داده پوشيټ وهك زريپوشي له به ردا بيت)).

مه به ست له (النائحه) نه و كه سه يه كه له کاتي به لا و موصييه تدا دهنگي به رز
 ده کاته وه و جلوه برگي خوي داده پيټ.

راخه ر و فهرش و داپوشه ري دوزه خييه کان ناگره.

خوای گه وره ده فهرمويت: ﴿لَهُمْ مِّنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ ۝٤٩﴾ (الأعراف:
 ۴۹) واته: رايه خيان ناگره له دوزه خدا و ليفه ي سه ريشيان هالاوي ناگره، واته:
 به په ي ژيريان و ليفه ي سهريان هه ر دوو هر ناگره، دياره گشت سته مکاران نابه و
 شيوه سهخته يه توله نه دهين))

جا ماناي (المهاد) راخه ري ژيريانه و (الغواش) بريتييه له وه ي ده دريت به
 سهرياندا.

خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿لَهُمْ مِّنْ قَوْفِهِمْ ظُلَلٌ مِّنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ﴾^{۵۴}
(الزمر: ۱۶) واته: له پاشه روژیشدا له ژور سهریانه وه توی له سهر توی کلپه ی ناگر
وه ستاوه، له ژیریشیانه وه به و جوړه، ناگر پارچه پارچه نه که ویته سهریه ک و
سیبه نه کات، نه وانیس له سیبه ره که یدان؟!

خوای په روه ردگار ده فهرمویت: ﴿يَوْمَ يَغْشَاهُمْ الْعَذَابُ مِنَ قَوْفِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ
أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُقُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ (العنکبوت: ۵۵) واته: روژی سزا که دایان
ده گریته له بانی سهریانه وه و له ژیر پییانه وه و له هه موو لایه که وه.))
هه روه ها خوار دنه وه ی دوزه خیه کان ناگره ...

خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿وَإِنْ يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهُ﴾^{۵۵}
بِسْكَ الشَّرَابِ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا﴾ (الكهف: ۲۹) واته: خو نه گه ر زوریان بوهات و
هاواریان لی به رز بوویه وه و داوای ناویان کرد، ناویکیان فریا ده خری وه ک
قورقوشمی تواوویه و ده موچاویان له به ر زور گهرمی خو ی هه لده کروژینی و
ده یبرژینی، ئای چ خوار دنه وه یه کی ناله بار و خراپه نه و ناوه!! ئای ژینگه و
جیهه کی ناله بار و خراپه نه و دوزه خه!!))

مانای (المهل) بریتیه له زه یتکی کولای لیلی زور گهرم، نه گه ر هلم و هه لوی
نه م زه یته کولوه ده موچاو و روخساری بسوتینیت، ناخو گهرمی زه یته که خو ی له
خویدا چو ن بیت؟! نه مهش به لگه یه له سهر سه ختی گهرمییه که ی!!

هه روه ها (الحمیم) و (الفساق) ده خواته وه.

مانای (الحمیم) بریتیه له ناویکی زور گهرم که پله ی گهرمییه که ی گه یشته وه
نه و په پی گهرمی.

مانای (الفساق) بریتیه له ناویکی زور سارد که پله ی ساردیه که ی گه یشته وه
نه و په پی ساردی.

خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿فَشَرِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ﴾^{۵۶} ﴿فَشَرِبُونَ شُرَبَ الْهَمِيمِ﴾^{۵۷}

هَذَا نُزِّلُمْ يَوْمَ الدِّينِ ﴿٥٦﴾ (الواقعة) واته: نه وسا له بهر تينوويه تي له ناويكي زور گهرم به كوليشي به سهردا ده كه ن (٥٤) نيوهش هه روه كو وشتری تينوو كه دهردي (هويام) ي گرتبي و هيچ كات تير ناو نه بي ده خونه وه و تير ناویش نابن (٥٥) نه مه به خوراك و ناو و ميوانداری خوانه ناسان له رۆڅي پاداشت (٥٦).

خوای گه وره ده فهرمويت: ﴿هَذَا فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٌ وَعَسَاقٌ﴾ (ص: ٥٧) واته: نه مه ناويكي كولبه كول و كي ميكه له جه سته ي دوزه خييه كان ده چوري، بيچين. خوای گه وره ده فهرمويت: ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾ يونس: ٤، واته: نه وانهش وا كافر و بيياوه ر بوون خوار دنه وه يكي زور گهرم و سزايه كي نيش پيگه به نه ريان بو هه به له بهر كافري و بي باوه پريان).

خوای گه وره ده فهرمويت: ﴿إِلَّا حَمِيمًا وَعَسَاقًا﴾ ﴿٥٥﴾ جَزَاءً وَفَاقًا ﴿٥٦﴾ (النبأ) واته: جگه له ناويكي (زور گهرم و كوليو) كيم و چلكي دوزه خيان (٢٥) نه ويش پاداشتيكي پراوپره به رامبه ر به كرده وه كانيان، واته: له و پاداشه دا سته ميان لي نه كراوه، چونكه به راستي نه وانه له دونيادا به ته ماي لپيرسي نه وه ي نه مروژه نه بوون (٢٦).

خوای گه وره ده فهرمويت: ﴿وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ﴾ (محمد: ١٥) واته: ناوي كول به كوليان پي ده خونه وه كاتي تينوويان ده بيت، ريخوله يان پاره پاره نه كا!)).

هه روه ما كيم و زوخاو ده خونه وه كه له گوشت و پيستي بيياوه راني دوزه خ ديته دهره وه.

خوای گه وره ده فهرمويت: ﴿مِنْ زُرَّابٍ جَهَنَّمَ وَنُفَىٰ مِنْ مَّاءٍ صَٰلِدٍ﴾ ﴿١٦﴾ يَجْرَعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ وَمِنْ زُرَّابٍ عَذَابٌ غَلِيظٌ ﴿١٧﴾ ابراهيم، واته: له بهر ده ميشيه وه ناگري

دۆزهخه و دهبي له زرينچكاو و زوخواي دۆزهخييهكانيش بخواته وه (۱۶) له بهر تالي و ناخوشييهكهي، زور به قيز و بيژه وه قوم قوم ده بخواته وه و به ئاسانيش بوي قووت ناچي له هه موو لايه كيشه وه مهرگي بوي ديت كه چي ناشمري تا له وسزايه رزگاري ببوي و پاش نه هه موو تالي و تفتييهش، سزا و جهزه به به يه كي زور به ژانيش به دوايه وه ديت (۱۷).

به لام خواردني دۆزهخييهكان بريتييه له (الزقوم) و (الغسلين) و (الضريع)

خوای گه وه دهفه رموي: ﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ أَتَيْتُمُ الصَّالِينَ الْمَكِيدِينَ﴾ (۵۱) ﴿لَا كُفْرَ مِنْ شَجَرٍ مِنْ زُفَرٍ﴾ (۵۲) ﴿فَالْتَوَىٰ مِنْهَا الْبُطُونَ﴾ (۵۳) (الواقعة) واته: پاشان ئيوه ئه ي لاري و گومرا و كافرو نكولي كه ران! (۵۱) بي گومان له بهر بوومي (زه ققوم) — درهختي كه له ناوه راستي دۆزه خدا — نه خون (۵۲) له بهر زور برسيتي، ورگ و سكتاني لي پر نه كه ن گوي به تام و چيزي زور ناخوشيي نادهن. (۵۳).

خوای گه وه دهفه رموي: ﴿إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ﴾ (۶۳) ﴿إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ﴾ (۶۴) ﴿طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رِئُوسُ الشَّيْطَانِ﴾ (۶۵) ﴿فَإِنَّهُمْ لَا كُفْرَ مِنْهَا فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ﴾ (۶۶) (الصافات) واته: ئايا نه ناز و نيعمه ته ي به هه شته چاكره بوي ميوانداري يان داره كه ي زه ققه موت، واته: يان درهخته نه فرهت ليكره وه كه ي زه ققوم؟! زه ققوم: درهختيكي بچووكي بوگه ني به روبه تاله، له (تيهامه) دا ده پوي و خواردني جهه نه ميه كانه (۶۲) به راستي ئيمه كردو مانه به تاقيكرده وه بوي موشريكان، نه وه بوو كاتي باسي درهختي زه ققوم كرايا، نه يانوت: چون له ناو ناگرا درهخت شين ده بي؟! (۶۳) به راستي نه وه درهختي كه له بني دۆزهخه وه دره چي (۶۴) به رو بووم و خونچه ي سه ر لقه كاني هه ر ده لتي سه رو شيوه ي شه يتانه (۶۵) به راستي نه وه دۆزهخيانه — به ناچاري — لي نه خون، ورگي خوياني لي پر نه كه ن (۶۶).

خواردني نه وان هه روه كو وتمان (الضريع) كه جوړه دركيكي سه خته و پيي

ده لتي: الشبرق.

خوای گه وره ده فەر مویت: ﴿لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ﴾ (۶) لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ ﴿۷﴾ (الغاشية) واته: هيچ خواردن نيکيشيان نيه جگه له درکيکي وشک وتال وتفت (که مه گهر ته نها و شتر بيخوات) (۶) نه ويش نه نه وه يه گزشتي پيگرن و قه له ويان بکا، نه نه وه يشه برسييه تيان لا بباو پي بژين به پيچه وانه وه ي خوراکی دونيا وه (۷).

هه روه ها خواردنی نه وان (الغسلین) ه!

خوای گه وره ده فەر مویت: ﴿وَأَمَّا مَنْ أُوِّيَ كَبَّهٖ بِسْمَالِهٖ فَيَقُولُ يَتَلَيَّنِّي لَأُوتَىٰ كِتَابَهٗ﴾ (۲۵) وَلَأُؤَدِّرَ مَا حِسَابَهٗ ﴿۲۶﴾ يَتَلَيَّنَّهَا كَانَتْ الْقَاضِيَةَ ﴿۲۷﴾ مَا أَغْنَىٰ عَنِّي مَالِيَهٗ ﴿۲۸﴾ هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيَهٗ ﴿۲۹﴾ خَذُوهُ فَعْلُوهُ ﴿۳۰﴾ ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُ ﴿۳۱﴾ ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ﴿۳۲﴾ إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ﴿۳۳﴾ وَلَا يَحْضُرُ عَلَىٰ طَعَامِ الْمَسْكِينِ ﴿۳۴﴾ فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هُنَا حَمِيمٌ ﴿۳۵﴾ وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ ﴿۳۶﴾ لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ ﴿۳۷﴾﴾ الحاقه، واته: به لام نه و که سه ی کارنامه که ی نه دريته ده سستی چه پی - که نه وه ش نيشانه ی به دبختيه - ده لی: خۆزگایه .. نامه که مم پی نه درابا (۲۵) نه مزانبیا سه رنه نجامی حیساب و لیپر سینه وه م چیه؟ (۲۶) خۆزگایه نه م مردنم برابایه وه به یه کجاری و زیندووش نه کرامایه ته وه (۲۷) دارایی و مال که م هيچ که لکيکي پی نه گه یاندم بۆ نه م رۆژه م (۲۸) نه و مولک و ده سه لاتهی بووم له ده س چو نه رسته م نه پایه وپله م، هيچيان نه يان توانی تۆزقاله يه ک ئارام بکه نه وه (۲۹) بيگرن، که له پچه ی بکه ن، واته: کۆت و زنجير له ده س و قاچ و ملی بنالینن (۳۰) پاشان بيخه نه ناو ئاگری دۆزه خ (۳۱) ئینجا بيخه نه ناو زنجيریکی هفتا گه زيه وه و توندى بکه ن، بۆ نه وه ی پتر ريسوا بیت، نه گينه خۆ ته نها ئاگره که ی به سه، نای نه و رۆژه چهنده رۆژيکی گران و ناره حه ته! وه ره له ناو ئاگریشدا هيشتا به و شيوه يه زنجير بکريت!! (۳۲) چونکه - له دونيادا - بپروای به خوا نه بوو که نه مه ش گه وره ترين سته مه، بۆيه هه ر ده بی ئاوا سه ر شوپو ريسوا بکری (۳۳) هانی خه لکی نه ده دا له سه ر خواردن

دان به هه ژار، چهند ئاينكي بهرز و پيرۆزه...! سهره راي ئه وهى ده بى له مال و منالى خويان بگرته وه بهر بۆ هه ژاران، ده بى مهردوميش هان بدهن بۆ بووراندنه وه يان (۳۴) ئه مرقوش ليڤه - واته: رۆژى قيامهت - هيچ دوستيكي بۆ نيبه تا تكيه كى بۆ بكا و توژى ئه و بارهيهى لى سووك بكات (۳۵) خواردن و خواردنه وه شى هه ر كيم و زوخاوى داچۆراوى لاشهى دۆزه خييه كانه (۳۶) گونا هباران نه بى كهسى ديكه لى ناخوات، واته: هه ر ئه وانه ده بخون كه باوه پيان به خوا نه بوو (۳۷).

به لكو به ناچارى خواردنى وا ده خۆنه وه كه له قوورگياندا ده ميښته وه و ناچيته خواره وه.

خوای گه وړه ده فه رمويټ: ﴿إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَحِمَامًا ۖ ﴿١٢﴾ وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ۖ ﴿١٣﴾﴾ (المزمل) واته: به راستى ئيمه سزاي دونيا ييمان هيه و له پاشه روژيشدا كۆت و زنجير سهنگين و ئاگرى هه لگيرساوى دۆزه خمان هيه (۱۲) مهروه ما خۆراكك كه له گه ر و ده گيريت له بهرى درهختى زه ققوم، كه نۆر به نااسايى له گه روويانه وه ده پواته خواره وه، سهره راي سزاي سهخت و پر ئيش و ئازار (۱۳).

به لكو نازار و خه م و خه فه تيان زياتر ده بيت كاتى جىگه و ريگهى خۆى ده بينيت له به هه شتدا نه گه ر باوه پى بهيئابايه و گوپرايه لى فه رمانه كانى خوای گه وړه بوايه.

ئيمامى بوخارى^۱ له فه رمودهى (ابو هريره) وه ريوايه تى كرده كه وا خۆشه ويست ﷺ فه رمويه تى: ((لا يدخل النار أحد إلا أرى مقعده من الجنة لو أحسن، ليكون عليه حسرة)) واته: هيچ كه سيك ناچيته ئاگره وه ئيلا جىگهى خۆى له به هه شتدا ده بينى نه گه ر چاكهى بكردايه، بۆ ئه وهى خه فه تبار بن و زياتر به شيمان ببه وه)).

له بهر توندي و سهختي سزاكه يان دۆزه خييه كان هاوار دهكهنه گه نجينه وان و خه زنه داراني دۆزه خ بۆ نه وهی له خواي خويان تكا بكن و بپارینه وه نه گهر بۆ ته نها روژيكيش بوه سزای ناگري دۆزه خيان له سهر سووك بكریته وه .

خوای گهره ده فهرمويت: ﴿وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ الْعَذَابِ ۖ﴾ (۱۹) ﴿قَالُوا أَوَلَمْ تَكُنْ تَأْتِيكُم رُّسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا بَلَىٰ قَالُوا فَادْعُوا وَمَا دُعَاؤُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ﴾ (۵۰) (غافر) واته: نه وانهي له نيو ناگردان به فريشته ده رگاوانه كانی دۆزه خ نه لئین: له په روه ردگارتان بخوازن، كه ته نها روژيكي سزای دۆزه خمان لی سووك بكات (۴۹) نه وانیش له وه لامدا پييان نه لئین: نایا په يامبه ره كانتان به چه ندين به لگهي ناشكراوه نه هاتنه لاتان، كه چي نيوه هر بپواتان پی نه كردن له وه لامدا نه لئین: به لی هاتنه لمان به دروژنمان كردن، فريشته كان نه لئین: ده داوا بكن و بپارینه وه له خوا به راستي نيمه جورته ناكهين، داواو پارانه وهی بی بپوايانیش، هيچ كه لكيك نابخشي و هر له نابوودبوندايه (۵۰).

له پاش نه وهی بی ثوميد و بی هیوا ده بن له خه زنه داران و گه نجينه واناني دۆزه خ، بانگ له كي دهكهن و هاوار بۆ كي ده بن؟ هاوار بۆ (مالك) ده بن كه خه زنه دار و بهرپرسی يه كه می دۆزه خه، خوای گهره ده فهرمويت: ﴿وَنَادُوا يَمٰٓئِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ ۚ قَالَ إِنَّكُمْ مِّنْكُمْ ۖ﴾ (الزخرف: ۷۷)، واته: نه و جا هانا ده بن بۆ ده رگاواني دۆزه خ و بانگ دهكهن.. نهی مالك! با په روه ردگارت بريار بدات بۆمان به مردن، تا له و سزايه رزگار ببين، ماليكيش پييان نه لی: هر ليړه ده مينن و رزگار بوونتان بۆ نييه)).

ليړه دا دۆزه خييه كانی نيمانداران و يه كتاپه رستانيان ديته وه ياد نه وانهي كه هه رده م گالته و سووكايه تيان پی ده كردن له دونيادا، بۆيه هاواريان پيډه كهن و په نايان پی ده گرن و داواي ته نها چوپړيك ناويان لی دهكهن يان كه ميك له و رزق و روژييهی خوای گهره به وانی به خشيوه .

خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿وَنَادَىٰ أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنِ افْضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى الْكَافِرِينَ ۝۵۰﴾ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّتُهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فَأَلْيَوْمَ نَنسِفُهُمْ كَمَا نَسَوُا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَذَا وَمَا كَانُوا بِتَائِبِينَ ﴿الاعراف﴾ واته: نینجا دوزده خبیبه کانیش له به ههشتیه کان بانگ نه کهن و پټیان ده لټین: تکایه قومی له و ناوه، یان که مټیک له و روزهیه خوا پټی داوین به شمان بدهن ده لټین: بئ گومان خوا هه ردوکیانی بؤ کافران حه رام کرده (۵۰) نه و که سانه ی که نایینه که یانیا ن کردنه گالته جاپ و ژیا نی نه م دونیا یه فریویدا ون، وا نه مروش نټمه له بیرمان کردن، چونکه نه وان له دونیادا گه یشتنی نه م روزه یان له بیر خویان برده ووه و نایهت و نیشانه کانی نټمه شیان نټنکار ده کرد (۵۱).

خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ فَمِنْهُمْ سُعِيُّ وَسَعِيدٌ ۝۱۰۵﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ ﴿۱۰۶﴾ خَلِيلِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ﴿۱۰۷﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ سَعَدُوا فِي الْجَنَّةِ خَلِيلِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ عَطَاءٌ غَيْرُ مَجْذُورٍ ﴿۱۰۸﴾ (هود) واته: روزه کیش که دټت هټچ که سټیک بؤی نییه به فرمانی خوا نه بیټت قسه بکات نینجا نه و خه لکه ده بنه دوو کومه ل، هه یانه به هوی لاساری و کلابونییه وه به دبه خته و چاره په ش، هه شیا نه به بؤنه ی چاکی و باشی خوییه وه به اختیار و روو سپییه (۱۰۵) نه وانه یان به دبه خت و لار و لاسارن له ناگردان، هه ر له ویش تووشی هه ناسه کورتی و، ته نگه نه فه سی ده بن و، هه ر هاوار هاواریانه (۱۰۶) تا ناسمانه کان و زهوی هه بن، نه وانیش تییدا نه میئنه وه. عه ره ب نه گه ر ویستبای بلئ نه و شته به رده وام و هه میشه یه ده یگوت: ﴿مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ﴾ که و ابو به هه تا هه تایی له دوزه خدا ده میئنه وه و لیئ ده رناچن، مه گه ر

په روږدگارت بيهوئ له ومخت و کاتيکدا دهریان بهيئي بؤ ټهوهی به جوړيکي تر له سزا سزايان بدات، به راستي په روږدگاريت زور به دهسه لاتنه، بيهوئ هر شتي بکات دهیکات وه هيچ بهرگريکي بؤ نابيت (۱۰۷) ټهوانه يشيان کامهران و بهخته وهرن له ټهوهل له حزه وه له بهه شتن و بؤ هميشه لهوئ ټه ميننه وه تا ټاسمانه کان و زهوي بېن، مهگر ټه وهنده په روږدگارت مهيلي هه بي (۱۰۸) .

نامهوئ چيتر زور باسي ټاگر و دوزخيه کان بکه م، داوا له خوا ده که م من و ټيوه له ټاگري دوزخ بپاريژيت، ټه ټي خودايه ټيمه لاوازي و بي ټيزين و بهرگري سهختي دوزخ ناگرين بويه به زه بيت پيماندا بېته وه هر تو به خشنده و دلوقاني.

ټه ټي خودايه .. له وگومانه دا نيم له ټاگردا سزلمان بدهيت له کاتيکدا يه کتاپه رستيت له دلماندا جيگر بوه؟ هه مو پهل و ټه ندامه کانمان ملکه چي تون و له سه ر خاک و خول سوجه ده بن و که ساس و زه ليلن له بهر دهستي توي مه زندا؟ له وگومانه دا نيم سزلمان بدهيت له کاتيکدا خوشه ويستيت هه مو دل و بوون و ناخمانی پرکرده ته وه؟ خوشه ويستي خوشه ويسته که ت ﷻ له دلماندا جيگر بوه؟ خودايه ټيمه باش ده زانين که زور که م ته رخه مين له کار و کرده وه کانمانداو زور جاريش توشي هه له ده بين، به لام خودايه به رحمة ته فراوان و زوره که ت به زه بيت به ټيمه ټه ه زاردا بېته وه ...

باس ووهسفي بههشت

فهرمون با بچينه بههشتهوه !!

جا كي دهتواني باس ووهسفي بههشت بكات هرچهنده لهوپي زمانپاراوي و روهانبيزي و به توانا و قسهزان بيت؟ هيچ كه سيك ناتواني.

له هر دوو كتيبې (صحيح) دا له فهرمووده ي (ابو هريره) هوه هاتوه كه وا پيغه مبري نازيز ﷺ فهرموويه تي: ((قال الله تعالى: ((أعددت لعبادي الصالحين: ما لا عين رأت، ولا أذن سمعت، ولا خطر على قلب بشر)) فاقرءوا إن شئتم: ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ﴾ السجدة: ۱۷، واته: بؤ بهنده پياوچا كه كانم نه وه م ناماده كرده كه نه چاو بينيويه تي و نه گوي بيستويه تي و نه به خه يالي هيچ كه سيكدا هاتوه)) ته گهر ده تانه وي ته و نايه ته بخويننه وه كه ده فهرمويت: ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ﴾ واته: نيت هر هيچ كه سيك نازاني چ پاداشتيكي گرنگيان بؤ دشاراوه له هويه كاني خوش و شادي چوان و دلنارامي))

جا پيغه مبري نازدار ﷺ باس ووهسفي بههشتمان بؤ دهكات چونكه نه و بينيويه تي و چوه ته ناو بههشتهوه — هر له دونيادا و له شهوي نيسرا و ميعراجدا — له هر دوو كتيبې (صحيح) دا هاتوه له فهرمووده ي (ابن عباس) هوه _له فهرمووده ي صلاه الكسوف دا — كه تيايدا هاتوه: ((... قالوا: يا رسول الله! رأيناك تناولت شيئاً في مقامك هذا، ثم رأيناك كففت. قال: ((إني رأيت الجنة، فتناولت عنقوداً، ولو أخذته لأكلتم منه ما بقيت الدنيا))

ثايا شيوه و شتوازي بههشت چونه؟ ثايا بينا و خانوه كاني بههشت چونه؟
ثيامي (أحمد و ابن حبان و الطيالسي و الترمذي و عبد بن حميد و جگه له وان)^۲

۱ - أخرجه البخاري (۳۲۴۴) ومسلم (۲۸۲۴) .

۲ - أخرجه البخاري (۷۴۸ ، ۱۰۵۲) ومسلم (۹۰۷) .

۳ - أخرجه أحمد (۳۰۵/۲ ، ۴۴۵) وابن حبان (۷۳۸۷) والدارمي (۲۸۲۱) والطيالسي (۲۵۸۳) والترمذي (۲۵۲۶) وعبد بن حميد (۱۴۲۰) والطبراني (المعجم الأوسط) (۷۱۱۱)

له (ابو هريره) هره رايه تيان كړدوه كه وا پرسيار كړا له پټغه مېرى ﷺ خوا و
فهرموويان: ((يا رسول الله حدثنا عن الجنة، ما بناؤها؟

قال: لبنة ذهب ولبنة فضة وملاطها المسك الأذفر وحصباؤها اللؤلؤ والياقوت
وترابها الزعفران من يدخلها ينعم ولا يبأس ويخلد لا يموت لا تبلى ثيابه ولا يفنى
شبابه)) واته: ئه پټغه مېرى خوا ﷺ باسى بهه شتمان بؤ بكه، ئايا
بيناسازيې كهى له چيېه؟ فهرمووى: خشتيک له ئالتون و خشتيکى له زيو، نيوان
ديوارکاني له ميسکه، بهرد و چه وه كهى له مروارى و ياقوته و خاك و خوله كهى له
زهغه رانه، هه ركه سيک بچيټه ناوى خو شحال ده بيټ و بيزار نابيټ، به نه مري
ده ميټيټه وه و هه رگيز نامريټ، جل و پو شاکه كهى کوڼ نابيټ و خو يشى پير
نابيټ)).

له هه ردو و کتيبي (صحيح)^۱ دا هاتوه له فهرموودهى (أنس) هوه ده ليټ: كه وا
(ابو ذر) باسى فهرمووده يه كى دور و دريژى كړدوه له پټغه مېرى خواوه ﷺ
تيايدا هاتوه: ((ثم أدخلت الجنة - وهذا في الاسراء والمعراج - فإذا فيها جنادل
الؤلؤ، وإذا ترابها المسك)) واته: چوومه بهه شته وه، جوگه لهى مروارى تيدابوو، خاك
و گله كهى ميسك بو)).

له (صحيح مسلم)^۲ دا هاتوه له فهرموودهى (ابو سعيد الخدرى) يه وه كه وا (ابن
الصيد) پرسيارى له پټغه مېرى خوا ﷺ كړد دهر بارهى خاك و خولى بهه شت؟
ئه ويش فهرمووى: ((درمكة بيضاء، مسك خالص)) واته: وه كو ئارديكى سپى
بيگه رد وايه، ميسكيكى پوخت و خاويټه)).

ماناى الدر مکه: كوى وشهى (درمك) ه، واته: ئارديكى زور پاك و پوخت و بى
خه لټ و خه وش و رهنگى زور سپيېه، هه روه كو ابن منظور گوته يه تى.^۳

والحميدي (١١٥٠) وصححه الشيخ الألباني في (صحيح الجامع) (٣١١٦) والمشكاة (٥٦٣٠) وصحيح الترغيب
(٣٧١١).

١ - أخرجه البخاري (٣٤٩ ، ٣٤٤٢) ومسلم (١٦٢) .

٢ - أخرجه مسلم (٢٩٢٨) .

٣ - لسان العرب (١٣٦٧) مادة : درمك .

هه روه ها به هه شتييه كان هه رگيز نه خوش ناکه ون و نامرن و پيرنابن و ميز و پيسی ناکه ن و چلم و تفيان نييه .

نيمامي (مسلم) له (صحيح) ^۱ هكهيدا له فهرموده ی (ابو سعيد الخدری) و (ابو هريره) وه ريوايه تي کردوه کهوا خوشه ويستی خوا ﷺ فهرمويه تي: ((ينادي مناد إن لكم أن تصحوا فلا تسقموا أبداً، وإن لكم أن تحيوا فلا تموتوا أبداً، وإن لكم أن تشبوا فلا تهرموا أبداً وإن لكم أن تنعموا فلا تبأسوا أبداً)) فذلك قوله جل جلاله: ﴿وَوُودُوا أَنْ تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ (الأعراف: ۴۳) واته: بانگه وازکارێک بانگ دهکات: ته ندروستيکی هه تا هه تايي بو ئيوه يه و هه رگيز نه خوش ناکه ون، ژيانیکي هه تا هه تايي و هه رگيز نامرن، گه نجيتييه کی هه تا هه تايي و هه رگيز پيرنابن، به خوشحالي ده ميئنه وه و هه رگيز بيزار نابن)) ئه وه مانای ئه و ئايه ته يه که ده فهرمويت: ﴿وَوُودُوا أَنْ تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ واته: که به هه شت ده بينن له لايه ن فرشته کانه وه " بانگ ده کرين و پنيان ده گوترى ئه م به هه شته ئه و به هه شته يه بوو به ليتنان پى درابوو وا ئه ميؤ به هوى (ئه و کار و کرده وه چا کانه وه له دونيادا نه نجامتان دان پيتاندرا بوونه خاوه ني، واته: به هوى ماندوو بووني خوټانه وه بوو)).

ئه مجار ته ماشاي شيوه و روخساري به هه شتييه كان بکه و ته ماشاي شانه و قاپ و ده فره کانيان بکه .

له هه ردوو کتبي (صحيح) ^۲ دا هاتوه له فهرموده ی (ابو هريره) وه کهوا پيغه مبه ري خوشه ويست ﷺ فهرمويه تي: ((إن أول زمرة يدخلون الجنة على صورة القمر ليلة البدر، و الذين يلونهم على أشد كوكب دري في السماء إضاءة لا يبولون ولا يتغوطون ولا يمتخطون ولا يتفلون أمشاطهم الذهب و رشحهم المسك و مجامرهم الألوة و أزواجهم الحور العين أخلاقهم على خلق رجل واحد على صورة أبيهم آدم ستون

۱ - رواه مسلم (۲۸۳۷) .

۲ - أخرجه البخاري (۲۲۴۵ ، ۲۲۴۶ ، ۲۲۵۴ ، ۲۲۲۷) و مسلم (۲۸۳۴) .

ذراعاً في السماء)) واته: يه‌كه‌مين كومه‌ل له ئوممه‌تم كه ده‌چنه به‌هسته‌وه، له سهر شيوه‌ي مانگي شه‌وي چوارده‌ن، له پاشان ئه‌وانه‌ي به‌ دوايانه‌وه دين له سهر شيوه‌ي پرشنگدارترين ئه‌ستيره‌ن له ئاسمانا، نه‌ ميزده‌كن و نه‌ پيسايي و نه‌ چلميان هه‌يه و نه‌ تفكردين، شانه‌يان له زيرپه و ئاره‌قيان ميسكه، بخوردانيان دارعوډه، خيزانه‌كانيان (حور العين) هه‌و خوره‌وشتيان يه‌ك خوره‌وشته له سهر بالاي باوكه ئاده‌ميان شه‌ست گه‌ز به‌رزن)).

له پيوايه‌تيكي ترده‌ هاتوه: ((ولكل واحد منهم زوجتان، يري مخ ساقهما من وراء اللحم من الحسن، لا اختلاف بينهم ولا تباغض، قلوبهم قلب واحد، يسبحون الله بكرة وعشيا))، واته: هه‌ر پياويك له به‌هسته‌دوو ئافره‌تي ده‌دري‌تي، موخي ئيسقاني قاچه‌كاني له پشتي گوشته‌كه‌يه‌وه له به‌ر جواني و شوخ و شه‌نگي ده‌بينري‌تي، جياوازي و رق و كينه له نيوانياندا نيبه، دليان وه‌كو يه‌ك ده‌، سبه‌ينان و ئيواران ته‌سبيحاتي خوا ده‌كه‌ن)).

له ريوايه‌تيكي ترده‌ هاتوه: ((وأزواجهم الحور العين)) واته: خيزانه‌كانيان (حور العين) هه‌.

پيش ئه‌وه‌ي باسي (حور العين) بكه‌م، موژده به‌ خوشكي به‌ريز و له خواترسي ئيمانداري يه‌كتابه‌رست ده‌ده‌م و پتي ده‌لئيم: ئه‌ي خوشكي له خواترس و ئيماندار، جواني و شوخ و شه‌نگي تو هه‌رگيز هيچي كه‌م نيبه له جواني و شوخ و شه‌نگي (حور العين) له به‌هسته‌دا، ئايا ئه‌م قسه‌يه هيچ به‌لگه‌يه‌كي له سهر هه‌يه؟ به‌لي.. چونكه من هيچ قسه‌يه‌ك ناكه‌م به‌ بي به‌لگه، تو هه‌ستاويت به‌ گوپرايه‌لي خواكه‌ت، خوټ له شه‌هوات و ئاره‌زووه‌كانت پاراستوه، خوټ له گومان و دوودلي پاراستوه، به‌رگه‌ي زور ناره‌حه‌تيت گرتوه، دلنيا به‌هه‌موو ئه‌و كار هه‌وانانه بزر نابيت، له به‌هسته‌دا خوي گه‌وره بو جاريكي تر و به‌ شيوه‌يه‌كي جوانتر و خانه‌دانتر و شوخ و شه‌نگتر و پيكوپيكت دروستت ده‌كاته‌وه كه له گه‌ل به‌هسته‌ت و به‌هسته‌تبه‌كاندا بگونجيت، له گه‌ل مندا ئه‌و ئايه‌ته پيروژه بخوينه‌وه: ﴿إِنَّا أَنشَأْنَهُنَّ إِنْشَاءً﴾ الواقعة:

جا نه و دروست‌كړنه وه تايبه تمه ندې خړۍ هه يه، رهنګه تو — برای به رژيم —
 خيزانه كه ت ټافره ټيكي له خواترس و ريزدار بيت به لام جوان و شوخ و شهنګ
 نه بيت، نه و خيزانه ت نه گهر له دواړوژدا بچيته به هه شته وه، هه رچه نده له ته مه نې
 شه ست يان هه فتا ساليډا مرد بيت، له كاتيكا مردوه پيره ژنيكي موو سپي بوه،
 نه و له به هه شته به شيو هه يكي تازه و نوې ټاماده ده كړيت و له ته مه نې لاوتيدا
 ده بيت، نيستا نه و جواني و شوخ و شهنګيه بهينه پيش چاوي خوت كه له لايه ن
 كه سيكه وه بوټ ټاماده كراوه كه جواني و شوخ و شهنګي به خشيو ته هه موو
 بوونه وهر.

خوای گه وړه ده فهرمويت: ﴿إِنَّا أَنشَأْنَهُنَّ إِنثَاءً ۖ فَجَعَلْنَهُنَّ أَبْكَارًا﴾ (۳۵) ﴿الواقعة﴾

هه ركاتيک پياوټك بچيت بو لای خيزانه كې له سهر جيگه له به هه شته نه و
 هه موو جاريك ده بيني هيشته كچه عازبه به. ﴿فَجَعَلْنَهُنَّ أَبْكَارًا﴾ (۳۶) ﴿عُرْيَا أُرَابًا﴾ (۳۷) ﴿الواقعة﴾.

عرب: كوی (عروب) ه، ټافره تي (عروب) له زماندا ماناي: نه و ټافره ته يه كه
 جوړه ها وشه ي خو شه ويستی و عه شق و جواني و شهيدا و سهودا له گهل
 ميړده كه يدا به كار ده هيني.

خوای گه وړه ده فهرمويت: ﴿إِنَّا أَنشَأْنَهُنَّ إِنثَاءً ۖ فَجَعَلْنَهُنَّ أَبْكَارًا﴾ (۳۵) ﴿عُرْيَا أُرَابًا﴾

﴿۳۷﴾ لَأَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿۳۸﴾ (الواقعة)، واته: به راستي ټيمه ژناني به هه شتمان
 دروست‌كړدون به دروست‌كړنيكي تازه، شوخ و شهنګ و جوان، وهك ژناني دونيا
 نين هه ندي گورانيان به سهردا بيت (۳۵) كړدوومانن به كچ، واته: هه ميشه كچن و
 وهك كيژاني شوونه كړدون (۳۶) ميړد خو شه ويستاني هاوسال و هاوته مه ن (۳۷)
 نه مانه هه موو بو ياراني لای راست و به خته وهرن، نه وانه ي كه نامه ي كړده وديان به
 ده ستي راستيانه وه نه دري (۳۸).

به لام (حور العين) خوای به رز و بالاده ست دهر باره يان ده فهرمويت: ﴿حُورٌ

مَقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ﴾ (۷۱) ﴿فَإِنِّي ءَالَاءٌ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ (۷۲) ﴿لَمْ يَطْمِئِنَّ إِلَهُسَ قَبْلَهُمْ وَلَا

جَانَّ ﴿٧٦﴾ فَيَأْتِي ٱلْآلَءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٥﴾ مُتَكِبِينَ عَلَىٰ رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ ﴿٧٦﴾
 فَيَأْتِي ٱلْآلَءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٧﴾ نَبِّزَكَ أَنتُمْ رَبِّيكَ ذِي الْجَلَلِ ٱلْإِكْرَامِ ﴿٧٨﴾ (الرحمن) واته:
 ژناني سپي چاو ره‌شن، له ناو خيوت و چادره‌كاندا دهرناچن (۷۲) به كام نيعمهت
 له نيعمه‌ته‌كاني په‌روه‌ردگارتان باوه‌پ ناكه‌ن؟ (۷۳) بهر له به‌ه‌شتييه‌كان هيچ
 ناده‌مي و هيچ جنوكه‌يه‌ك ده‌ستي بؤ نه‌بردوون و كچيتي لا نه‌بردوون (۷۴) به كام
 نيعمهت له نيعمه‌ته‌كاني په‌روه‌ردگارتان باوه‌پ ناكه‌ن؟ (۷۵) له سهر پشتي سه‌وز و
 قالئ ناياب - كه وينه‌يان له دونيادا نيبه - شانيان داداوه. (۷۶) به كام نيعمهت
 له نيعمه‌ته‌كاني په‌روه‌ردگارتان باوه‌پ ناكه‌ن؟ (۷۷) پر به‌ره‌كه‌ته ناوي
 په‌روه‌ردگاري خاوه‌ن گه‌وره‌يي و نوحسانت (۷۸).

ماناي وشه‌ي (الحر): كؤي وشه‌ي (الحواء) ه، (حواء) يش به ثافره‌تيكي
 كه‌نجي زؤر جواني شوخ و شنگ ده‌گوتريت كه جه‌سته‌يه‌كي زؤر سپي و چاويكي
 زؤر ره‌شي ه‌بيټ.

له (صحيح البخاري) دا هاتوه له فهرمووده‌ي (أنس) هوه كه‌وا خوشه‌ويست ﷺ
 فهرموويه‌تي: ((غُدُوَّةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ رُوحَةٌ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَلِقَابٌ قَوْسٍ
 أَحَدُكُمْ أَوْ مَوْضِعٌ قَدَمٌ مِنَ الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَلَوْ أَنَّ امْرَأَةً مِنْ نِسَاءِ أَهْلِ
 الْجَنَّةِ اطَّلَعَتْ إِلَى الْأَرْضِ لِأَضَاءَتِ مَا بَيْنَهُمَا وَلَمَلَّتْ مَا بَيْنَهُمَا رِيحًا وَلَنْصِيفَهَا خَيْرٌ مِنَ
 الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا)).

براکه‌م هه‌موو نه‌مانه به‌ينه پيش چاوي خوت له به‌ه‌شتيكا كه پانتايه‌كه‌ي به
 قه‌د پانتايي زه‌وي و ناسمانه‌كانه هه‌روه‌كو خوي گه‌وره ده‌فهرمويت: ﴿وَسَارِعُوا
 إِلَىٰ مَعْفَرَةٍ مِّنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ وَٱلْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ﴾ (آل
 عمران: ۱۳۳، واته: په‌له‌و چه‌سپاني بکه‌ن بؤ كردني نه‌و شتانه نه‌بنه هو‌ي
 لیبووردني په‌روه‌ردگارتان و چوونه به‌ه‌شتيكي فراواني واوه كه: هه‌ر پانتايه‌كه‌ي
 به نه‌ندازه‌ي ناسمانه‌كان و زه‌وييه، ناماده كراوه (نه‌و به‌ه‌شته) بؤ پاريزكاران))

خوای گه وره ده فەرمویت: ﴿سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ ذَلِك فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿(الحديد: ۲۱) واتە: ئەو خەلکینه! پێشبرکی بکەن بۆ هۆیه کانی لیبووردن له پەرور دگارتانهوه به تهوبه و کردهوهی چاک وه بۆ گه یشتن به بههشتیک که پانایی و فراوانییه کهی، وهک پانتایی و ئاسمان و زهوییه، ناماده کراوه بۆ نهوکه سانهی بریایان هیناوه به خواو به په یامبه رانی ئه وهش فه زلی خوایه، دهیدات به هر که سیک خۆی بیهوی و شایسته بیت وه خوا خواوهنی فه زل و بهخششی گه وره یه)).

ئهمه پانتایی بههشته! ئاخۆ درێژییه کهی چهنده؟؟

ژماره ی دەرگا کانی بههشته (ههشت) دەرگایه، ههروهکو له (صحیح البخاری)^۱ دا هاتوه له فەرمووده ی (سهل ی کوری سعد الساعدی) یهوه کهوا خو شه ویست ﷺ فەرموویه تی: ((فی الجنة ثمانية أبواب)) واتە: له بههشتدا ههشت دەرگا ههیه)).

ههروهها له (صحیح مسلم)^۲ دا له فەرمووده ی (عمر ی کوری الخطاب) هوه هاتوه کهوا پێغه مبهری خوا ﷺ فەرموویه تی: ((ما منکم من أحد يتوضأ فيبلغ (أو: فيسبغ الوضوء) ثم يقول: أشهد أن لا إله الا الله وأن محمداً عبداً لله ورسوله، إلا فتحت له أبواب الجنة الثمانية، يدخل من أيها شاء)) واتە: هه ره یه کێک له ئێوه دهستنوێژ بگریت - به باشی و به تهواوی دهستنوێژه کهی بگریت - ئینجا بلیت: (أشهد أن لا إله الا الله و أشهد أن محمدا عبده ورسوله) ئهوه هه ره ههشت دەرگا کهی بههشتی بۆ دهکریته وه، له کامیان هوه بیهویت دهچیته ژووره وه))

ههروهکو له پێشدا باس مان کرد یه که مین ئوممه تیک دهچیته بههشته وه ئوممه تی خو شه ویسته که ته ﷺ و پێغه مبه رمان ﷺ یه که م که سه که دەرگای بههشتی بۆ دهکریته وه، ههروهکو له (صحیح مسلم)^۳ دا له فەرمووده ی (أنس) هوه

۱ - أخرجه البخاري (۳۲۵۷) .

۲ - أخرجه مسلم (۲۲۴) .

۳ - أخرجه مسلم (۱۹۷) .

هاتوه كه وا خوښه ويست ﷺ فه رموويه تي: ((آتي باب الجنة يوم القيامة فأستفتح، فيقول الخازن: من أنت؟ فأقول: محمد، فيقول: بك أمرت لا أفتح لأحد قبلك)) واته: له روژي قيامه تدا ديمه پيش دهرگاي به هشت و دواو ده كه م دهرگا كه م بو بكريته وه، خه زنه داري به هشت پيم ده لئيت: تو كييت؟ منيش ده لئيم: موحه ممه دم، نه ویش ده لئيت: فه رمانم پيكر اوه پيش تو دهرگا بو هيچ كه سيكي تر نه كه موه وه)).

خوای گه وړه ده فه رمويت: ﴿جَنَّاتٍ عَدْنٍ مُمْنَحَةٍ هُمْ فِيهَا يُدْعَوْنَ ﴿٥٠﴾ مُتَّكِئِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَنَكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ ﴿٥١﴾﴾ (ص) واته: چهند به هشتيكي دهرگا والا و له سر پشته بويان، ناماده و چاوه پواني هاتنيانه (٥٠) نه مه حاليان كه له و به هشته دا له سر ته خت پاليان داوه ته وه و هر جوړه ميوه و خواردنه وه يه ك ناره زوو بكن له به رده ستيا ندايه و دواو ده كهن، واته: هر كات شتيكيان نياز كرد، خيرا بي زه حمه تكيشان بويان ناماده نه بي (٥١).

هه روه ها خوای گه وړه فه رموويه تي: ﴿وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ﴿٧٣﴾ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿٧٤﴾﴾ (الزمر)، واته: نه وانه ش پاري زگاريان له فه رمانه كاني خوای په روه ردگاريان كړدوه، ده سته ده سته به روه به هشت نه بريڼ، تا كاتي نزيك به هشت ده بڼه وه و دهرگا كاني بويان كراوه ته وه، دهرگاواناني به هشت پييان ده لئين: سلاو و دروودتان له سر بي، به خير هاتن خوتان پاك راگرت له دونيادا هه ول و تيكو شان و پاداشتيستان ليړه دا پاك و خاويته ياخوا نوشتان بيت، ده بچنه ناو به هشت به هتا هه تايي له ويډا بن (٧٣) كاتي چوونه ژوړه وه و نيشته جي بوون نه لئين: سوپاس و شوكرانه بو نه و خوايه ي به به لئنه كه ي راستي كرد له گه لمان نه م جيگا و زهويه شي له و به هشتا به نيمه دا، كه هه ر جيگايه كي ناره زوو بكهين، ليي ده بين، ناي كه پاداشتي كار كه ران له ريگاي خوادا چهنده باشه! ده بيني كه فريشته كانيش به ده وري عرشدا نه لقيان داوه و

له گڼل سوپاسدا ته سبيحاتي په روږدگاري خوږيان نه كهن، داوهری له نيوان بهه شتييه كان و ډوږه خيان و هموو خه لكان به هق و دادگري ته واو بوه: چاكان نه برين بؤ بهه شت و خراپانیش بؤ ډوږه خ، له لايه ن بهه شتييه كانه وه دهوتری: هموو سوپاس و شوكرانه، هر بؤ خواي په روږدگاري جيهانه كان (۷۴).

زوريه ي بهه شتييه كان له هژارانن، له هر دوو كتيبې (صحيح) ^۱ دا هاتوه له فهرموده ي (عمران ي كورې حصين) دوه كهوا خوښه ويست ﷺ فهرموده ي: ((اطلعت في الجنة، فرأيت أكثر أهلها الفقراء، واطلعت في النار فرأيت أكثر أهلها النساء)) واته: بهه شتم بيني زوريه ي دانيسنه كهي له هژارانن و ناگرم بيني زوريه ي دانيسنه كهي له نافرته تانن)).

هرهوها له (صحيح مسلم) ^۲ له فهرموده ي (عبدالله ي كورې عمرو ي كورې العاص) دوه كهوا خوښه ويست ﷺ فهرموده ي: ((إن فقراء المهاجرين يسبقون الأغنياء يوم القيامة إلى الجنة بأربعين خريفاً)) واته: له پوږي قيامه تدا هژاراني كوچه ران پيشي دهوله مهندان دهكون بؤ چوونه بهه شت به چل سال)).

بهه شتيش بريتيه له چهندهها پله به سهر يه كهوه، هرهوه كو له (صحيح البخاري) ^۳ دا هاتوه له فهرموده ي (ابو هريره) وه كهوا خوښه ويست ﷺ فهرموده ي: ((إن في الجنة مائة درجة، أعدها الله للمجاهدين في سبيل الله، ما بين الدرجتين كما بين السماء والأرض، فإذا سألت الله فأسأله الفردوس، فإنه أوسط الجنة، وأعلى الجنة - أراه - فوقه عرش الرحمن، ومنه تفجر أنهار الجنة)) واته: له بهه شتدا سه د پله ههيه، خواي گه وره ناماده ي كردوه بؤ تيكو شنه ران كه له پيناو نه ودا تيده كوښن، له نيوان دور پله يدا هرهوه كو نيوان ناسمان و زه وييه، هر كاتيك داواتان كرد نهوا داواي فيرده وس بكن، چونكه نهوه ناوهراستي بهه شته و بهرترين جيگهي بهه شته - واده بينم - عهرشي خودا له سهره وه ي نهوه،

۱ - أخرجه البخاري (۳۲۴۱) واللفظ له ومسلم (۲۷۲۸) .

۲ - أخرجه مسلم (۲۹۷۹) .

۳ - أخرجه البخاري (۲۷۹۰) .

هر له ويوه روباره كاني به ههشت دهرده چيټ)).

به لي له به ههشتدا جوگه و روبار ههيه، نايبا خواي گه وره نه يفه رموه: ﴿وَيَسِّرِ
الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ اَنْ لَّهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ البقرة: ۲۵،
واته: نه ي پيغه مبهري ﷺ مژده بده به وانه ي كه بر وايان به خوا و په يامبه ر و به
روزي دوايي ههيه و ناكاره چاك و په سنده كان نه نجام ددهن كه بي گومان
به ههشت گه ليكيان بو ههيه كه چهندين كانياو و رووبار له ژير دهرخته كانبيدا دين و
ده چن)).

هه روه ها دهره رمويټ: ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾ (يونس: ۹)
واته: دده شيانباته چهند به ههشتيكه وه كه له بنكي دار و دره خت و له ژير
كوټي كانيانه وه گه لي رووبار و چه م دين و ده چن)).

چهنده ها ثايت له و باره يه وه هاتوه نه وه دده سله مينن كه له به ههشتدا رووبار
ههيه، نه و رووبارانه ش ناوي پاك و سازگارن، چهند رووباريك له شير كه هه رگيز
تامه كه ي ناكوپيټ، چهنده ها رووبار له مه ي كه زور به تام و چيژه بو نه وانه ي
ده يخونه وه، چهند رووباريك له ههنگويني پالفته.

خواي گه وره دهره رمويټ: ﴿مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ
وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرَ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ
كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ﴾
(محمد: ۱۵) واته: نمونه و سيفه تي نه و به ههشته ي به خو پاريزان به لين دراوه له
پاشه روژدا پييا بدرت نه م شيوهيه: رووباري زوري له ناوي خاوين و نه گورپاو و بي
بوني تيدياه، وه زور رووباري تيدياه، له شيري سپي و جوان كه به هوي مانه وه -
وهك شيري دونيا - تامي نه گورپاوه چونكه له گواني ناژه ل نايه ته دهره ي، چهندين
چه م و رووباري تيدياه له شهراب و عهره قيك - كه بو نه واني نه يخونه وه - زور
خوش و به مه زهيه، واته: دووره له هه ر وه سفيكي عهره قي دونيادا، چهندان چه م و
رووباري تيدياه، له ههنگويني پالاوته و بيگهره، له مؤم و له هه ر شتيكي تر، له
ههنگويني دونيا ههيه، له وي جورا و جوري ميوه يان بو ههيه، لي بووردين و

ليخوشبوونی په روهدگاريانيان بو ههيه، كه نهوه چاكترين شته، ئايا نهوانه كه نهو هه موو ناز و نيعمه ته يان ههيه، وهك نهو كه سه وايه كه هه ميشه له ئاگرى دوزه خدا بيت؟ ئاوى كول به كوليان پى دهخونه وه كاتى تينوويان دهبيت، ريخوله يان پاره پاره نهكا، ئايا نهو دوو دهسته يه وهك يهك نين؟!)).

ئيمامى (أحمد) و (الترمذي) و (ابن حبان) و جگه لهوان^۱ ريوايه تيان كړدوه له فهرموودهى (معاويه ي كوپى حیده) وه كهوا خو شه ويست ﷺ فهرموويه تى: ((إن في الجنة بحر الماء وبحر العسل وبحر اللبن وبحر الخمر، ثم تشقق الأنهار بعد)) واته: له به هه شتدا دهريايهك ئاو و دهريايهك ههنگوين و دهريايهك شير و دهريايهك مهى ههيه، پاشان روياره كانى به هه شت بلاو دهبيت هه)).

بهلكو رهنگه سه رسام بيت كاتى بزانيت هه ندی له روياره كانى دونيا رويارى به هه شتن، هه روو كو له (صحيح مسلم)^۲ دا له فهرموودهى (ابو هريره) وه هاتوه كهوا پيغه مبهري خوا ﷺ فهرموويه تى: ((سيحان و جيحان والفرات والنيل، كل من أنهار الجنة)) واته: سيحان و جيحان و فورات و نيل، هه موو له روياره كانى به هه شتن)). هه روو ها له به هه شتدا حوزى تاييه تى پيغه مبهري خوا ﷺ ههيه كه پى دهلین: كه وسهر.

داوا له خوا ده كه م كه بمانگيرته سهر نهو حهوزه، به دهسته پيروزه كانى خو شه ويستی خوا ﷺ له و ئاوه مان به نسب بكات هه رگيز له پاش نهوه تينوومان نه بيت.

له (صحيح مسلم)^۲ دا له فهرموودهى (أنس) وه ده ليت: ((بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ بَيْنَ أَظْهُرِنَا، إِذْ أَغْفَى إِغْفَاءً. ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ مُتَبَسِّمًا. فَقُلْنَا: مَا أَضْحَكَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: "أُنْزِلَتْ عَلَيَّ آيَاتُ سُورَةِ". فَقَرَأَ: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. إِنَّا أَعْطَيْنَكَ الْكَوْثَرَ ۖ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ ۚ﴾ ۱) ۲) شَأْنُكَ هُوَ الْأَبْتَرُ

۱ - أخرجه الترمذي (۲۵۷۱) وقال: حديث حسن صحيح وأحمد (۵/۵) وابن حبان في (صحيحه) (۷۴۰۹) وعبد بن حميد (۴۱۰) والطبراني في (الكبير) (۴۲۴/۱۹) وابن أبي عاصم في (الأحاديث والمثناني) (۱۴۷۵) وصححه الألباني في (صحيح الجامع) (۲۱۲۲).
۲ - أخرجه مسلم (۲۸۳۹).
۳ - أخرجه مسلم (۴۰۰).

﴿ثُمَّ قَالَ: "اتَدْرُونَ مَا الْكُوْثُرُ؟" فَقُلْنَا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: "فَإِنَّهُ نَهَرٌ وَعَدَنِيهِ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ."﴾

وفي رواية: ((في الجنة - عَلَيْهِ خَيْرٌ كَثِيرٌ. هُوَ حَوْضٌ تَرِدُ عَلَيْهِ أُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ. أَنْبَتْهُ عَدَدُ النُّجُومِ. فَيُخْتَلَجُ الْعَبْدُ مِنْهُمْ. فَأَقُولُ: رَبِّ، إِنَّهُ مِنْ أُمَّتِي. فَيَقُولُ: مَا تَدْرِي مَا أَحْدَثْتُ بَعْدَكَ)) واته: جاريكيان پيغه مبهري خواص له ناوماندا بوو، سووکه خه ويکی کردوو ئينجا سهري به دهم زهرده خه نه وه به رزکرده وه، ئيمه ش وتمان: بوچی پيده که نيت نهی پيغه مبهري خواص فهرمووی: (ئا ئیستا سوورده تیکم بو دابه زیوه، خویندیه وه و فهرمووی: ((بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكُوْثَرَ ﴿١﴾ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ﴿٢﴾ إِنَّكَ شَانَتْكَ هُوَ الْآبَتَرُ ﴿٣﴾)) ئينجا فهرمووی: ئايا ده زانن که وسه ر چييه؟ وتمان: خوا و پيغه مبهري که ی باشتر ده زانن، فهرمووی: روياريکه په روه ردگارم به ليني پيداوم، خيري زوري له سه ره، حه وزيکه له زوري قيامه تدا نوممه تم دينه سهري، جامه کاني به نه ندازه ی ژماره ی نه ستيره کانه، خه لکيک داده بن لييان، منيش ده ليم: په روه ردگار نه وه له نوممه تي منه، نه ویش ده فهرمويت: تو نازاني پاش تو چييان داهيئاوه)).

به لکو به رزايی هه يه، هه روه کو له (مسند أحمد) (ابن ابی شيبه) له (المصنف) و (النسائي) له (الكبرى) و جگه له وان^۱ له فهرمووده ی (ابو هريره) وه که وا خو شه ويست فهرموويه تي: ((إن منبري على ترعة من ترع الجنة، وما بين منبري و حجرتي روضة من رياض الجنة)) واته: مينبه ره که ی من له سه ر به رزييه که له به رزييه کاني به هه شت، له نتيوان مينبه ر و ژوره که مدا باخچه يه که له باخچه کاني به هه شت)).

هه روه ها به هه شت کانياوی تي دايه:

خوای گه وره فهرموويه تي: ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ (الحجر: ٤٥) واته:

۱ - أخرجه أحمد في (المسند) (٣٦٠/٢، ٤٠١، ٤١٢، ٤٥٠، ٥٣٤) وابن سعد في (الطبقات) (٢٥٣/١) وابن أبي شيبه في (مصنفه) (٣١٧/٦) والنسائي في (الكبرى) (٤٢٨٨) والطبراني في (الأوسط) (٩١١٧) والصغير (١١١٠) والبيهقي في (الكبرى) (٢٤٧/٥) وصححه الألباني في (صحيح الجامع) (٦٦٢١) و (الصحيحه) (٢٣٦٣).

به راستی له ناخبره تدا پاريزكاران له ناو چه ندين باخات و له لای چه ندين كانياوی (شه راب، شیر، هه نگوين) دان)).

له نمونه ی نه و كانياوانه ی خواي گه وړه ده رياره ی فهرموويه تی: ﴿وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا ۝١٧ عَيْنَا فِيهَا تُسَمَّى سَلْسَبِيلًا﴾ (الإنسان) واته: پيكيكيان پي ده نوشري، تيکه له که ی زه نه فیله (۱۷) له ناوی كانياويکيش تيکه ل کراوه که له بهر خوشقوتی پي ده لئين: سه لسه بيل (۱۸).

هه روه ها خواي گه وړه فهرموويه تی: ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ۝٥ عَيْنَا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا﴾ (الإنسان) واته: به راستی چاكانيش له جامی پر له شه رابی تايبه تی ده خوڼه وه که تيکه له که ی (واته: نه وه ی تيکه لی ده کړی) کافووره. (کافوور: ماده ده یه کی زور تامخوش و بزخوشه له دارتيکی له ولاتی (هند) و (چين) دا ده پوي) (۵) كانياويکه به نده کانی خوا ليی ده خوڼه وه بهر شوينيك بيان ه وي بيبن ده يبن به ناسانی، واته: به هه شتيه کان له هه ر جيگايه کدا بن و له هه ر ژورنکدا بن ناوه که يان له گه ل ده بی (۶).

هه روه ها خواي گه وړه فهرموويه تی: ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۝٢٢ عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ ۝٢٣ تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ۝٢٤ يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْمُومٍ ۝٢٥ خِتَمُهُمُ مِنْ مِسْكِ ۝٢٦ فِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَفَّسْ الْمُتَنَفِّسُونَ ۝٢٧ وَمِزَاجُهُ مِنَ الشَّيْرِ ۝٢٨ عَيْنَا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ﴾ (المطففين) واته: به راستی چاكان له ناو خوشی و به هره ييه کی نيچگار زوردان له به هه شتدا (۲۲) له سه ر کورسی و قه نه فه رازاوه کانی به هه شتدا دانيشتون و ته ماشای نه وه موو ناز و نيعمه ت و به هره ی به هه شته نه که ن که بويان ناماده کراوه (۲۳) له روخسارياندا رووگه شی و خوشی به هه شت ده بينی و ده زانيت (۲۴) له شه رابیکی پاک و سافو سه رموريان پي ده نوشی، واته: ده سستی هيچ که ستيکی لی نه که وتوه و چاكان خويان سه ره که ی لاده بن (۲۵) دوا قومی بونی ميسکی لی ديت، واته: وه ک شه رابی دونيا نيه تا بؤگه نی و سه ريئشه و ده ردوداويکی زوری هه بيت، نه وانه ی که پيشبرکی و پيشده سستی ده که ن با له وه دا

پيش دهستی و کي بهرکي بکن و هه ولبدن بق کار و کرده وهی چاک (۲۶) هه روه ها نه و شه رابه پا که له گهل ئاوی کانیاویکی بهرز و پاک و خوشدا تيکه لکراوه، واته: شه رابی به هه شت له ئاوی ته سنیم ی تيکه ل نه کری، نه و جا نه یاندری تی بیخونه وه (۲۷) سه رچاوه یه که نزيکاني خوا ليی نه خونه وه (۲۸).

خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿فِيهَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ﴾ (الرحمن: ۵۰) واته: له نيو دوو به هه شته که دا دوو کانیاوی ره وان هه یه: ته سنیم و سه لسه بیل).

هه روه ها خواي گه وره فهرمویه تی: ﴿فِيهَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ﴾ (الرحمن: ۶۶) واته: دوو کانیاوی هه لقولاویيان تیدا به).

له به هه شتدا دار و دره خت هه یه به لام وه کو نه و دار و دره خته ی دونیا نییه، به لکو سیبه ره که ی فراوانه، خواي گه وره ده فهرمویت: ﴿وَوَيْلٌ لِلْمُصَدِّقِينَ﴾ (الواقعة: ۳۰) واته: له ژیر سیبه ری به رده وام و دوور و دریژدان که هه رگیز خوری نایسریتته وه و هه میشه هه ر سیبه ره).

هه روه ها خواي گه وره فهرمویه تی: ﴿وَنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيلًا﴾ (النساء: ۷۵) واته: ده شیان بهینه بن سیبه ری چرو پره وه نیت له وی نه سه رما و نه گه رما تینیان تی ناکات).

له هه ردوو کتییی (صحیح) ^۱ دا هاتوه له فهرمووده ی (ابو هريره) وه که وا خو شه ویستی خوا ^۲ فهرمویه تی: ((إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَشَجْرَةً يَسِيرُ الرَّكَّابُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ عَامٍ لَا يَقْطَعُهَا)) واته: دره ختیک له به هه شتدا هه یه که سوارچاکیک به سیبه ره کهیدا بق ماوه ی سه د سال ده پوات هیشتا ته وای ناکات و نایپریت).

له (صحیح مسلم) ^۲ دا هاتوه له فهرمووده ی (ابو سعید الخدری) یه وه که وا پیغه مبه ری خوا ^۳ فهرمویه تی: ((إِنَّ فِي الْجَنَّةِ شَجْرَةً يَسِيرُ الرَّكَّابُ الْجَوَادُ الْمَضْمَرُ السَّرِيعُ مِائَةَ عَامٍ مَا يَقْطَعُهَا))، واته: له به هه شتدا دره ختیک هه یه سوارچاکي نه سپیکی خیرا بق ماوه ی سه د سال ده پوات هیشتا ته وای ناکات و نایپریت).

۱ - أخرجه البخاري (۲۲۵۲) ومسلم (۲۸۲۶) .

۲ - أخرجه مسلم (۲۸۲۸) .

به لكو فهرموو ته ماشاي ميوه هات و به رويومي به هه شت بكه .

خوای گه وړه ده فهرمويت: ﴿يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَنَكِهَةٍ آمِنِينَ﴾ (الدخان: ۵۵) واته: داوا ده كهن له و به هه شتانه دا هر جوړه ميوه يه ك حه زى لى بكه ن بى ترس له مردن و له هر شتيكى تر).
مه به ستي نه وه يه دلنيان له وهى كه هر گيز نه و ميوه هاته ته واو نابيت و زيانيان پى ناگه يه نيت.

خوای گه وړه ده فهرمويت: ﴿مُتَكِّينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَنَكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ﴾ (ص: ۵۱) واته: نه مه حالiane كه له و به هه شتانه دا له سر ته خت پاليان داوه ته وه و هر جوړه ميوه و خواردنه وه يه ك ناره زو بكه ن له به رده ستياندايه و داوا ده كهن، واته: هر كات شتيكيان نياز كرد، خيرا بى زه حمه تكي شان بويان ناماده نه بى).
نه وه ش بزانه كه ميوه هاتي به هه شت نه وه نيبه ماوه يه ك هه بيت و ماوه يه ك نه مينى و بپرېته وه! نه خير، هر كه سيك هر كاتيك بيه وى نه وا ده بيبينته وه و ناماده يه، خوای گه وړه ده فهرمويت: ﴿وَفَنَكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ۝۳۲ لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ۝۳۳﴾ (الواقعة)، واته: له ناو ميوه يه كى زوردان (۳۲) نه ده بپردي و نه قه ده غه ده كرى).

زور نزيك و ناماده يه بو هر كه سيك بيه ويت و له هر كاتيكدا.

خوای گه وړه ده فهرمويت: ﴿قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ﴾ (الحاقة: ۲۳) واته: ميوه جاتي دره خته كانى نزيكه ليه وه. واته: ده س ره سه، به راوه ستانه وه، به دانيشته وه، ده ستي نه گاتي، ته نانه ت ده مېشى نه گاتي، خوای كارزان به هيچ شيوه يه ك نايه لى به هه شتي نه زيه ت بكيشي، پاش نازار و نه زيه ته كه ي دونياى).

هه روه ها خوای گه وړه ده فهرمويت: ﴿وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلُّهَا وَذُلَّتْ قُطُوفُهَا نَذْلِيلًا﴾ (الإنسان: ۱۴) واته: سايه و سيبه رى دره خته كانى ليه انه وه نزيكه تا زياتر هه ست به خوشى و ريز و حورمه ت بكه ن و ليكرده وه و چيني ميوه كه شيان ناسان كراوه بويان).

هه روه ها خوای گه وړه ده فهرمويت: ﴿وَحَنَى الْجَنَّةِ دَانٍ﴾ (الرحمن: ۵۴) واته:

له و به هه شتانه دا له سهر رايه خگه لي — كه ناوه خنه كه يان له پارچه ئاوريشمي
نه ستووري تاييه ته — پاليان داوه ته وه)).

مه به ستي نه وه يه زور نزيكه و شور بوته وه، به هه شتييه كان هه ر كاتيک بيان هوي
ليي ده كه نه وه.

له هه موو جوړه كاني ميوه هاتي تيدايه، له وه ي كه به هه شتييه كان حه زي ليتيكن
له تري و هه نار و هه موو جوړه كاني تر. خوي گه وړه ده فه رموييت: ﴿وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ
الشَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ﴾ (محمد: ۱۵).

هه روه ها خوي گه وړه ده فه رموييت: ﴿وَجَنَّاتٍ مِّنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا
وَغَيْرَ مُتَشَبِهٍ﴾ (الأنعام: ۹۹) واته: چهن باخيک له ره ز و له داري زه يتوون و له بڼه
هه ناري ها و يته و له يه کچوو له گه لادا جياواز و له يه ک نه چوو له تامدا به ره هه ممان
هينا)).

هه روه ها خوي گه وړه ده فه رموييت: ﴿فِيهَا مِنْ كُلِّ ثَمَرٍ مِّثْقَالِ ذَرَّةٍ لَّهُمْ فِيهَا مِنْ
وَاتِهِ: جوړاو جوړ دره ختي ميوه و دارخورما و هه ناريان تيدايه)).

هه روه ها خوي گه وړه ده فه رموييت: ﴿فِيهَا مِنْ كُلِّ ثَمَرٍ مِّثْقَالِ ذَرَّةٍ لَّهُمْ فِيهَا مِنْ
وَاتِهِ: له نيوياندا له هه موو جوړه ميوه يه ک دوو جوړي تيدايه)).

هه روه ها خوي گه وړه ده فه رموييت: ﴿وَطَلْحٍ مَّنْضُورٍ﴾ (الواقعة: ۲۹) واته: له بن
سيپه ري داري مؤزي بهر به سهر يه ککه وتوودان، له بهر زوري مؤزه کي قه دي
لاسکه کي ديار نيبه)).

زوري (مفسر) ه كان رايان له سهر نه وه يه كه مه به ستي دره ختي (مؤزه).
به لام نه گه ر پرسیار ده كه يت ده ربارهي كوشك و ژور و جينشين و خيوهت و
خانوه كاني به هه شت، نه وا بزانه كه هيچ كه سيكي ره وانبيژ و زمانپاراو ناتواني
وه سف و باسي بكات.

خوي گه وړه ده فه رموييت: ﴿لَكِنَّ الَّذِينَ أَتَقُوا رَبَّهُمْ هُمْ عُرْفٌ مِّنْ فَوْقِهَا عُرْفٌ مَّيْنَةٌ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَعَدَّ اللَّهُ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ الْمِيعَادَ﴾ (الزمر: ۲۰) واته: به لام نه وانه ي

كه خوځيان له نافه‌رمانی په‌روه‌ردگاريان ده‌پاريزن چندان كوڅك و تهلار و باله‌خانه له سهر باله‌خانه يان له به‌هشتدا بڼه‌هيه له ياقوت و زوپه‌رجه‌د رووبار و چه‌مه ناوی زور به پيشيدا ده‌پوات، نه‌مه به‌ليني خوايه، خوايش هر به‌ليني بدا، پيچه‌وانه‌كه‌ی په‌فتار ناكات)).

هه‌روه‌ها خواي گه‌وره ده‌فه‌رمويټ: ﴿أُولَٰئِكَ لَمْ يَجَازُوا الضَّعْفَ بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْغُرَفَاتِ آمِنُونَ﴾ (سبا: ۳۷) واته: بڼه‌م كه‌سانه له به‌رامبه‌ر كرده‌وه‌كانيانه‌وه پاداشتي دووبه‌رامبه‌ر هيه، له كوڅك و تهلاره به‌رز و بلنه‌كاندا به‌ئاسووده‌یی و خوشی ژيان نه‌به‌نه سهر)).

هه‌روه‌ها خواي گه‌وره ده‌فه‌رمويټ: ﴿أُولَٰئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا مَعِيَّةً وَسَلَامًا﴾ (الفرقان: ۷۵) واته: نا‌ئو به‌نده به‌پريزانه كه‌نه‌و هه‌موو سيفه‌ته قه‌شه‌نگانه‌يان هيه له پاداشي خوځاگرتيان ژووره رازاوه‌كاني به‌هشتيان پيډه‌درئ هر له‌ويش پايه‌وپله‌ی به‌رزويښديان ده‌دريني له سهر خواپه‌رستي، وه له لايه‌ن فريشته‌كانيشه‌وه به‌سلاو و دروود پيشوازيان لئ ده‌كرئ)).

هه‌روه‌ها خواي گه‌وره ده‌فه‌رمويټ: ﴿وَسَكِّنْ طَيْبَةً فِي جَنَّتِ عَدْنٍ﴾ (الصف: ۱۲) واته: له ناو چندان كوڅك و خانووي رازاوه و پاك و خاوينشدا له به‌هشتي هه‌تاهه‌تايي و نه‌براوه‌دا نيشته‌جييان ده‌كات)).

هه‌روه‌ها خواي گه‌وره باسي خيزانه‌كه‌ی فبرعه‌ون ده‌كات و ده‌فه‌رمويټ: ﴿رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَبِخَيِّ مِنْ فِرْعَوْنَ﴾ (التحريم: ۱۱) واته: په‌روه‌ردگار هه‌م! لای خوت له به‌هشتدا مالايكم بڼه‌دروست بكه و له ده‌ست فبرعه‌ون و كرده‌وه‌كاني رزگارم بكه و له ده‌ست نه‌و هوزه سته‌مكارانه‌ش رزگارم بكه)).

له هه‌ردوو كتيبې (صحيح) دا هاتوه له فه‌رمووده‌ی (ابو سعيد الخدري) يه‌وه

که وَا خَوْشە وِیست ﷺ فه رموویه تی: ((إن أهل الجنة ليتراءون أهل الغرف من فوقهم، كما تتراءون الكوكب الدري الغابر من الأفق، من المشرق أو المغرب، لتفاضل ما بينهم)). قالوا: يا رسول الله! تلك منازل الأنبياء، لا يبلغها غيرهم. قال: (بلى، والذي نفسي بيده، رجال آمنوا بالله وصدقوا المرسلين) واته: به هه شتییه کان باله خانه نشینه کانی سه رو خویان ده بینن هه روه ک چۆن ئیوه ئه و ئه سستییه دره وشاوه ده بینن که له ئاسوی خوره لات به ره و ئاوابوون ده چیت، له بهر بهرزوبلندی پله ی ئه وان له مانیت، وتیان: ئه ی پیغه مبه ری خوا ﷺ ئه مه پله وپایه ی پیغه مبه رانه جگه له وان که س پیی ناگات؟ فه رمووی: سویند به و که سه ی گیانی منی به دهسته پیاوانیکن باوه ریان به خوا هتیاوه و پیغه مبه رانیان به راست زانیوه (پیتیان ده گن).

له هه ردوو کتییی (صحیح)^۱ دا هاتوه له فه رمووده ی (ابو هریره) وه که وَا خَوْشە وِیست ﷺ فه رموویه تی: ((بينا أنا نائم رأيتني في الجنة، فإذا امرأة تتوضأ إلى جانب قصر، فقلت: لمن هذا القصر؟ فقالوا: لعمر بن الخطاب، فذكرت غيرته، فوليت مدبرا). فبكى عمر وقال: أعليك أغار يا رسول الله؟!)) واته: له کاتیکیدا من خه وتبووم خۆم له به هه شتدا دی، ئافره تیکم بینن له په نای کۆشکیکیدا ده ستوویی ده گرت، وتم: ئه م کۆشک و ئافره ته هه ی کییه؟ وتیان: هه ی (عمر) ی کوپی (الخطابه)، منیش غیره تی (عمر) م یادکه و ته وه بۆیه خیرا پشتم هه لکرد)) بۆیه (عمر) دهستی به گریان کرد و فه رمووی: ئه ی پیغه مبه ری خوا ﷺ، به رانبه ر به تو غیره ده مگری و به دگومان ده بم))

له هه ردوو کتییی (صحیح)^۲ دا هاتوه له فه رمووده ی (ابو هریره) وه ده لیت: ((أتى جبريل النبي ﷺ فقال: يا رسول الله! هذه خديجة قد أتت. معها إناء فيه إدام أو طعام أو شراب. فإذا هي أتتك فاقرأ عليها السلام من ربها ومني. وبشرها ببيت في الجنة من قصب. لا صخب فيه ولا نصب)) واته: جبریل هاته خزمه تی پیغه مبه ری خوا ﷺ و فه رمووی: ئه ی پیغه مبه ری خوا ﷺ ئه وه (خه دیجه) هات بۆ لات قاپیکی

۱ - أخرجه البخاري (۳۲۴۲) ومسلم (۲۳۹۵).

۲ - أخرجه البخاري (۳۸۲۰) ومسلم (۲۴۳۲).

پټيه پټخوړ يان خواردن يان خواردنه وه، هه کات هاته لات سه لامي پي
بگه يه نه له په روه ردگار په وه و له منيشه وه، موژده يشي پټېده به مالک له قاميشي
(مرواري) له به هشتدا که دووره له دهنگه دهنگ و ماندوويون)).

هه روه ها خيوته و جوان رازاوه يان هه يه که تيايدا دهحه سيټنه وه و له خوښيدا
ده ژين.

خوای گه وړه دهفه رمويټ: ﴿حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْبَیْتِ﴾ (الرحمن: ۷۲) واته:
ژناني سپي چاو ره شن، له ناو خيوته و چادره كاندا ده رناچن)).

له هه ردو کتبي (صحيح) ۱ دا هاتوه له فه رموده ي (ابو موسی الاشعري) په وه
که وا خوښه ويست ﴿فَهَرْمُوهِيَّتِي﴾ ((ان للمؤمن في الجنة لخيمة، من لؤلؤة واحدة
مجوفة، طولها ستون ميلا، للمؤمن فيها اهلون، يطوف عليهم المؤمن، فلا يرى
بعضهم بعضاً)) واته: له به هشتدا بو که سي ثيماندار خيوه تيك هه يه که له يه
مرواري ناو بوش پيك هاتوه، دريژيه که ي شهست ميله، بو که سي ثيماندار چهند
نه هليکي تيدايه و به سهرياندا ده سووړيټه وه، يه کتري نابيښن)).

نه گه ر پرسياري رايه خ و نوين و چه رپايه که يان ده که يټ نه وا خوای گه وړه
دهفه رمويټ: ﴿فِيهَا سُرُرٌ مَّرْفُوعَةٌ﴾ (الغاشية: ۱۳) واته: هه روه ها چرپا و سيستم و
چهند ته ختيکي به رزي به نرخي لټيه و کورسي له هه موو لايه که وه به ده وري
کانياوه که دا ريزکراوه و (حور العين) ي له سه ر دانيشته وه)).

هه مووي ريك خراوه و به ته نيشته يه که وهن و له يه ک دوور نين، خوای گه وړه
دهفه رمويټ: ﴿مُتَّكِئِينَ عَلَى سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ﴾ (الطور: ۲۰) واته:
له سه ر قه نه فه ي ريزکراو پاليان داوه ته وه و روويان له يه ک کردوه، هاوسه رمان
کردوون به ژناني سپي چاو گه وړه (حور العين)))).

هه مووي زور به جواني چنراوه و پرې له مرواري و گه وهه ر و ياقوت، خوای
بالاده ست دهفه رمويټ: ﴿عَلَى سُرُرٍ مَّوْضُونَةٍ﴾ (الواقعة: ۱۵) واته: له سه ر قه نه فه و
ته ختي چنرا و به زير دانيشته وون)).

هه‌روه‌ها به‌هه‌شتيه‌كان له به‌هه‌شتدا چرپايه و نويني جوړاو جوړيان هه‌يه، كه به هيچ شيو ده‌يك له‌وه‌ي دونيا ناچيټ، هه‌روه‌كو باسماڼ كرد، نه‌و به‌هه‌شته شتي واي تيدايه كه به هيچ شيو ده‌يك چاره‌كان نه‌يانبينيوه و گوښه‌كان نه‌يانبيستوه و به‌خه‌يالي هيچ كه‌سيكدا نه‌هاتوه، خواي گه‌وره فهرموويه‌تي: ﴿مُتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ﴾ (الكهف: ۳۱) واته: به‌نه‌وپه‌پي خوڅي و شادييه‌وه له سهر كورسي و قه‌نه‌فه‌ي جوان و رازاوه شانيان داداوه)).

خواي به‌خشنده ده‌رباره‌ي سهريني به‌هه‌شتيه‌كان ده‌فهرمويت: ﴿وَنَارِقُ مَصْفُوفَةً﴾ (الغاشية: ۱۵) واته: پاله پستي جوان و رازاوه‌ي تيايه كه به شيو ده‌يك جوان و په‌سند ريز كراون)).

خواي گه‌وره فهرموويه‌تي: ﴿مُتَّكِئِينَ عَلَى رَفْرَفٍ خُضِرَ وَعَبَقَرِي حَسَانٍ﴾ (الرحمن: ۷۶) واته: له‌و به‌هه‌شتانه‌دا له‌سهر رايه‌خگه‌لي — كه ناوه‌خنه‌كه‌يان له پارچه‌ ناوريښمي نه‌ستوري تاييه‌ته — پاليان داوه‌ته‌وه)).

هه‌روه‌ها خواي دلوزان باسي فهرش و مافوري به‌هه‌شتيه‌كان ده‌كات و ده‌فهرمويت: ﴿مُتَّكِئِينَ عَلَى رَفْرَفٍ خُضِرَ وَعَبَقَرِي حَسَانٍ﴾ (الرحمن: ۷۶) واته: له سهر پستي سه‌وز و قالي ناياب — كه وينه‌يان له دونيادا نيبه — شانيان داداوه)) نه‌وه‌ش بزانه كه قاپ و ده‌فري به‌هه‌شتيه‌كان بريتييه له نالتون و زيو، خواي گه‌وره ده‌فهرمويت: ﴿يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِّنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ﴾ (الزخرف: ۷۱) واته: كه نيسته‌جي بوون له به‌هه‌شتا، كاسه‌ي زيريني پر له خواردن و جامي پر له شه‌راب به سهرياندا نه‌گه‌ريئري)).

له جېگايه‌كي ترده فهرموويه‌تي: ﴿يُطَوَّفُ عَلَيْهِمْ وَلَدُنْ نَحْلُدُونَ﴾ (۷) ﴿يَا كُوَافٍ وَأَبَارِيْقٍ وَكَاسٍ مِّنْ مَّعِينٍ﴾ (الواقعة)) واته: كومه‌له منالكي نيسك سووك و هه‌ميشه لاو خزمه‌تيان ده‌كهن و ده‌گه‌رين به سهرياندا (۱۷) به‌گوزه و سوراخي و پيكي پر له شه‌رابي چه‌مه ره‌وانه‌كاني به‌هه‌شته‌وه (۱۸).

هه‌روه‌ها ده‌فهرمويت: ﴿يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِإِنَاءٍ مِّنْ فِضٍّ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرًا﴾ (۱۵) ﴿قَوَارِيرًا مِّنْ فِضٍّ قَدَرُوهَا نَقِيرًا﴾ (الإنسان)) واته: له سوراخي و كاسه‌ي زيودا شه‌رايبان به

سهردا ده ګټېدرې به قاپي زيون، که ده کرېته نه و کووپ و کاسانه وه له زهرګي مينا و شوشه ي تايبه تدا دروست کراون (۱۵) هه موو کاسه و سوراخي خواردن و خوارندنه ويان له شوشه ي زيوه، که به نه دازه يه ګي جوان و پټويست و دلرفين (ساقيه ګان) ناماده يان کردوه بويان، واته: نه پټويستيان به هي تره يه و نه ليشيان نه مينېته وه)).

جلوبه رګي به هه شتيه ګان ناوريشم و هريره، پاګي و بي ګه ردي بؤ نه و که سه ي که ده فهرمويت: ﴿وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ﴾ (الحج: ۲۳) واته: جل و به رګي نه و ليشيان هه ورېشمه)).

له شويټيګي تردا ده فهرمويت: ﴿وَجَزَلْهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا﴾ (الانسان: ۲۳) واته: پاداشيان ده داته وه به به هه شتيګ به هه تا هه تايي تييدا ده ميننه وه و به ناوريشميګ ده پيوشن، به هؤي نارامګرتنيان له سهر جيبه جي کردني ته کاليفي شه رعي دونيادا)).

خوای په روه ردګار ده فهرمويت: ﴿يَلْبَسُونَ مِنْ سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَلِبِينَ﴾ (الدخان: ۵۳) واته: له بهر نه ګه ن له ناوريشم و هريري ناسک و نه ستور هه موو به رامبه ري يه ګن له کوړي دانېشته ګانياندا)).

خوای ګه وره ده فهرمويت: ﴿عَلَيْهِمْ ثِيَابٌ سُنْدُسٍ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ﴾ (الانسان: ۲۱) واته: له بهر ياندايه پوښاکي له ناوريشمي قه شنگ و نهرم و تول و جوان و سه وزي ته نګ، که به سهر ناوريشمي نه ستوردا له بهريان کردوه (سندس) ناوريشميګي نهرم و تول، (استبرق) ناوريشميګي نه ستور و قايمه)).

خوای په روه ردګار ده فهرمويت: ﴿وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا﴾ (الكهف: ۳۱) واته: جل و به رګي به نرځ و سه وزي له بهر ده ګه ن (چونکه نه وره نګه بؤ چاو ژور له بار و مايه ي خوشحالي و شادييه)).

خشل و بازنگ و ده سته وانه ي نه وان بريتيه له نالتون و مرواري، خوای ګه وره ده فهرمويت: ﴿يُحْكَلُونَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا﴾ (الحج: ۲۳) واته: خشلدار ده کرين له ويډا به بازني زيړ و مرواري)).

له جىگايه كى تر دا ده فەرموئىت: ﴿وَحُلُوا أَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ﴾ (الإنسان: ۲۱) واتە رازىنراونه ته وه به بازن و ده سته ندى زيو)).

خواردنى به هه شتييه كان جوړه ها گوشت و گوشتى بالنده يه، خواى گه وړه ده فەرموئىت: ﴿وَأَمَدَدْنَاهُمْ بِفِكَهَةٍ وَلَحْمٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ﴾ (الطور: ۲۲) واتە: زياد له وه يش هه زيان له هه ر ميوه و گوشتىك بيت ده يانده ينى)).

خواى گه وړه ده فەرموئىت: ﴿وَلَحْمٍ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ﴾ (الواقعة: ۲۱) واتە: ده گه پرين به گوشتى په له وه ره وه له هه ر جوړىكى هه زى لى بكن)).

له و خواردن و خواردنه وهى كه ده بخون و ده بخونه وه تام و چيژ وه رده گرن و رنق و رۆزيان له به هه شتدا نه بپاوه يه.

خواى گه وړه ده فەرموئىت: ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ﴾ (الحاقة: ۲۴) واتە: پييان نه وتري: بخون و بخونه وه به خوشتى به هوى نه و كار هه جوان و چاكانه وه له رۆژگار هه كانى رابوردوودا نه نجامتان ده دا به كورتى: مروفتى به هشتى له وپه پى خوشيدا ده بى)).

خواى كارزان به توانا ده فەرموئىت: ﴿لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا إِلَّا سَلَامًا وَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا﴾ (مريم: ۶۲) واتە: نه وسا له ويذا سه لام نه بيت ههچ وته يه كى نابه جى و پوپوچ نابيسن له سه رجه م به يانيان و ئيواراندا رنق و رۆزى فراوانيان هه يه، خوراك و خواردن و خواردنه وه بى بپانه وه و كوتايى بى ماندوو بوون و ئهركى ديتنه به رده ستيان)).

خواى په ره رده گار ده فەرموئىت: ﴿لَهُمْ فِيهَا فِكَهَةٌ وَهُمْ مَّا يَدَّعُونَ﴾ (يس: ۵۷) واتە: له ويش هه موو جوړه ميوه يه كيان بو هه يه و داواى هه ر شتيكىش بكن ناماده يه بويان)).

به گشتى به هه شتييه كان به وشيوه يه ده زين كه خواى گه وړه ده رياره يان ده فەرموئىت: ﴿لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ﴾ (ق: ۳۵) واتە: هه زيشيان له هه رچى بيت بويان هه يه داواى بكن و زياده ش له وه كه به هه يالى ههچ كه سىكا نايه لاما هه يه)).

به رزترين پله وپايه له بهه شتدا جيگه و پله ي پيغه مبهري خوايه ﷺ كه نه ویش بریتیه له (الوسيله).

له (صحيح مسلم) ^۱ دا هاتوه له فرموده ی (عبدالله ی کوړی عمرو ی کوړی العاص) هوه كهوا پيغه مبهري نازين ﷺ فرمويه تی: ((إذا سمعتم المؤذن، فقولوا مثل ما يقول، ثم صلوا علي، فإنه من صلى علي صلاة صلى الله عليه بها عشرا. ثم سلوا الله لي الوسيلة. فإنها منزلة في الجنة لا تنبغي إلا لعبد من عباد الله. وأرجو أن أكون أنا هو. فمن سأل لي الوسيلة حلت له الشفاعة)) واته: نه گهر گوټان له بانگېزېوو، نه وچی ده لیت ټیوهش وا بلین ټینجا سلاوات له سهر من بدهن، چونکه نه وه ی سلاوات له سهر من بدات خواي گوره ده جار سلاواتی له سهر ده دات، ټینجا داوای پله وپايه ی به رزم بڼ بکه ن له خوا (الوسيله)، نه و پله به رزه پله يکه له بهه شتا ده ست کهس ناکه ویت يه ک بهنده له بهنده کانی خوا نه بیت، داواکارم نه و کهسهش من بم، نه وه ی داوای وه سيلهم له خوا بڼ بکات شياوی شه فاعه تم ده بیت))
 ټایا خوارترین پله و پایه ی بهه شتيه کان کټيه و چونه له بهه شتدا، ههر نه ویشه دواين کهسه ده چټه بهه شته وه، له (صحيح مسلم) ^۲ دا هاتوه له فرموده ی (المغيره ی کوړی شعبه) وه كهوا خو شه ويست ﷺ فرمويه تی: ((سأل موسى ربه: ما أدنى أهل الجنة منزلة؟ قال: هو رجل يجيء بعد ما أدخل أهل الجنة الجنة فيقال له: ادخل الجنة. فيقول أي رب! كيف؟ وقد نزل الناس منازلهم وأخذوا أخذاتهم؟ فيقال له: أترضى أن يكون لك مثل ملك من ملوك الدنيا؟ فيقول: رضيت، رب! فيقول: لك ذلك ومثله ومثله ومثله ومثله. فقال في الخامسة: رضيت، رب! فيقول: هذا لك وعشرة أمثاله. ولك ما اشتيت نفسك ولذت عينك. فيقول: رضيت، رب! قال (أي: موسى): رب! فأعلاهم منزلة؟ قال: أولئك الذين أردت غرست كرامتهم بيدي. وختمت عليها. فلم تر عين ولم تسمع أذن ولم يخطر على قلب بشر)) قال: ومصادقه في كتاب الله عز وجل:

﴿ فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ (السجدة: ۱۷)

۱ - أخرجه مسلم (۳۸۴) .

۲ - أخرجه مسلم (۱۸۹) .

واته: موسا پټغه مبه ر(عليه الصلاه والسلام) پرسياړی له پوره ردگاری کرد: نرزمترین پله ی به هشت کټیه؟ فهرمووی: پیاوټکه دواي نه وهی به هشتیه کان شوټنی خوټیان ده گرن له به هشتدا دټ و پټی ده وترټ: بړو به هشتوه، نه ویش ده لټ: نه ی پوره ردگارا! چوټ؟ له کاتټکدا هه موو خه لکی جټگه ی خوټیان گرتوه و نیشته جټی مالی خوټیان بوون؟ پټی ده وترټ: رازی ده بیت نه وهنده ی پاشایه ک له پاشاکانی دونیات هه بیټ؟ نه ویش ده لټ: رازی ده بم، نه ی پوره ردگارا! نه ویش ده لټ: نه وهنده بۆ تو و هینده ی نه وه و هینده ی نه وه و هینده ی نه وه، له جاری پټنجه مدا ده لټ: رازی ده بم نه ی پوره ردگارا! خواي گه وره پټی ده لټ: نه وه بۆ تو و ده هینده ی نه وه و نه وهی خوټ پټ و خوټه و چاوه کانت پټی گه ش ده بیټوه، نه ویش ده لټ: رازی ده بم نه ی پوره ردگارا! نه مجار موسا فهرمووی: نه ی به رزترین پله کټیه؟ نه ویش وتی: نه وانه ک ده مه وی و مه به ستمه ریز و کرامه تی نه وانم به دهستی خوټ چاندوه و مؤرم داوه به سهریدا، که هیچ چاوټک نه بیینیوه و هیچ گوټیه ک نه بییستوه و به خه یالی هیچ که سیټکدا نه هاتوه)) به لگه ش له کټټبه که ی خوادا نه و نایه ته یه که ده فهرمویت: ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ واته: ئیتر هیچ که سټک نازانی چ پاداشتیکی گرنگیان بۆ داشاراوه له هویه کانی خوټ و شادی چاوان و دلئارامی له پاداشی نه و کارانه دا نه نجامیان داوان و خوټیانان بۆ ماندوو کردوه)).

له هه ردوو کټټبی (صحیح) دا هاتوه له فهرمووده ی (ابن مسعود) هوه که وا خوټه ویست ﷺ فهرموویه تی:

((إني لأعلم آخر أهل النار خروجاً منها، وآخر أهل الجنة دخولاً، رجل يخرج من النار حيواً. فيقول الله تبارك وتعالى له: اذهب فادخل الجنة. فيأتيها فيخيل إليه أنها ملأى. فيرجع، فيقول: يا رب! وجدتها ملأى. فيقول الله تبارك وتعالى له: اذهب فادخل الجنة، فيأتيها فيخيل إليه أنها ملأى. فيرجع فيقول: يا رب! وجدتها ملأى. فيقول الله له: اذهب فادخل الجنة. فإن لك مثل الدنيا وعشرة أمثالها. أو ((إن لك مثل عشرة أمثال الدنيا)) فيقول: أتسخر مني (أو أتضحك مني وأنت الملك؟))، فلقد رأيت

رسول الله صلى الله عليه وسلم ضحك حتى بدت نواجذه.. و كان يقال: ذاك أدنى أهل الجنة منزلة..)) واته: من دواين كهس له دۆزه خييهكان ده ناسم كه له ئاگر به دردهچيت و دواين بههشتييهكان كه دهچنه بههشتهوه، كابرايهكه له ئاگر به گالولكي دردهچيت، خواي بالادهست پيى دهفهرمويت: برقي ژوورهوه بق بههشت، ئه ويش ديت و وا دهزانييت بههشت پر بوه، بويه دهگه پيتهوه و دهلييت: پهروه دگارا! بههشت پر بوه، خواي گه وړه پيى دهلييت: برقي ژوورهوه بق بههشت، ئه ويش ديت و وا دهزانييت بههشت پر بوه، بويه دهگه پيتهوه و دهلييت: پهروه دگارا! بههشت پر بوه، خواي گه وړه پيى دهلييت: برقي ژوورهوه بق بههشت، به ئه ندازهى دونيا و ده ئه وندهى دونيا بق تو (يان ده به ئه ندازهى دونيا بق تو)) ئه ويش دهلييت: نهى خوايه گالته م پي دهكهيت؟ (يان: پيم پيدهكهنى له كاتيكا خوت پادشاي؟) پيغه مبهري خوام بيني ﷺ پيكهنى تاوهك ددانه كاني دهركهوت، ئه يفرموو: ئه وه نزمترين پلهى بههشتييهكانه)).

برا خوشه ويسته كانم... خوشكه به ريژه كانم... له بههشتدا خوشييهكي زور و نيعمه تيكي گه وړه هه يه نهك له مهيكهيدا و نهك له شير و زير و زيو و كچه شوخ و شهنگه كاني و كوشكه كانيدا، بهلكو به نرخترين و خوشترين نيعمهت و بهرترين نيعمهت بريتييه له بينيني روخساري خواي گه وړه ميه ره بانه له روژي قيامه تدا.

خواي گه وړه دهفهرمويت: ﴿وَجُوهٌ يُؤْمِنُ أَنْصَرَةٌ ۖ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاطِرَةٌ﴾ (۴۲) ﴿القيامة﴾ واته: له روژي قيامه تدا دم و چار و روخسارگه لي واته: روومه تي باوه پداران گه شاه و پارا و پرشنگذاره و خوشي و شادييان لسي ده بينري (۲۲) بق پهروه دگاري خويان ده پوان (۲۳)).

به پاستي ئه وه خوشترين نيعمه ته، كه روخساري خواي گه وړه بيني، ئه و بينينه سه رقالت دهكات له خوشييه كاني بههشت، خواي گه وړه دهفهرمويت: ﴿وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ﴾ التوبة: ۷۲، واته: سه ره راي ئه وانه ره زامه تدي خوا له هه موو گه وړه ترو خوشتره ((.

له هه ردوو كتيبي (صحيح) دا هاتوه له فهرمودهى (ابو سعيد الخدرى) يه وه

که‌وا پیغه‌مبه‌ری نازین ﷺ فەرموویه‌تی: ((ان الله تبارک وتعالی یقول لأهل الجنة: یا أهل الجنة، فیقولون: لیبک ربنا وسعدیک والخیر فی یدیک، فیقول: هل رضیتم؟ فیقولون: ما لنا لا نرضی یا رب وقد أعطیتنا ما لم تعط أحدا من خلقک، فیقول: ألا أعطیکم أفضل من ذلك؟ فیقولون: یا رب! وأی شیء أفضل من ذلك؟ فیقول: أحل علیکم رضواني فلا اسخط بعده ابدا)) واته: خوای گه‌وره به به‌ه‌شتیه‌کان ده‌فهرمویت: ئە‌ی به‌ه‌شتیه‌کان! ئە‌وانیش ده‌لین: گوټ‌پایه‌لین و له خزمه‌تتاین چاکه‌یش هه‌ر له ده‌ستی تودایه، ئە‌ویش ده‌لین: ئایا رازی بوون به‌وه‌ی که پیتان درا؟ ئە‌وانیش ده‌لین: ئە‌ی بۆ رازی نابین له کاتی‌کدا ئە‌وه‌ت پی دواين که به هیچ دروستکراویکت نه‌تداوه، ئە‌ویش ده‌لین: ئایا له‌وه چاکتر و باشت‌رتان پی بده‌م؟ ئە‌وانیش ده‌لین: ئە‌ی په‌روه‌ردگارا! ئایا چی شتیک له‌وه چاکتر و باشت‌ره؟ خوای په‌روه‌ردگار ده‌فهرمویت: ره‌زانه‌ندی منتان بۆ حه‌لال بوو، چیت‌ر لیتان تووره‌ نابم تا هه‌تایه)).

هه‌روه‌ها له (صحیح مسلم) هاتوه له فەرمووده‌ی (صهیب) وه که‌وا خۆشه‌ویستی خوا ﷺ فەرموویه‌تی: ((إذا دخل أهل الجنة الجنة، - قال - یقول الله تبارک وتعالی: تریدون شیئا أزی‌دکم؟ فیقولون: ألم تبیض وجوهنا؟ ألم تدخلنا الجنة وتنجنا من النار؟ قال: فیکشف الحجاب. فما أعطوا شیئا أحب إلیهم من النظر إلی ربهم عز وجل)) واته: کاتیک به‌ه‌شتیه‌کان ده‌چنه به‌ه‌شته‌وه، خوای گه‌وره ده‌فهرمویت: هیچ شتیک دیکه‌تان ده‌وی بۆتانی زیاد بکه‌م؟ ئە‌وانیش ده‌لین: ئایا ده‌موچاوی ئیمه‌ت سپی نه‌کردوه؟ ئایا نه‌مانتخستوه‌ته به‌ه‌شته‌وه و له ناگر ده‌ریازمانت نه‌کردوه؟ ده‌لی: ئە‌مجار په‌رده له سه‌ر روخساری خۆی لاده‌دات، بۆیه هیچ شتیک که پیتان دراوه به قه‌د ته‌ماشاکردنی په‌روه‌ردگاریان لا خۆش نییه)).

خوای گه‌وره فەرموویه‌تی: ﴿لِلَّذِینَ أَحْسَنُوا الْحُسْنٰی وَزِیَادَةٌ﴾ (یونس: ۲۶) واته: بۆ ئە‌وانه‌ش چاکه ده‌که‌ن، پاداشی زۆر چاک و به‌ه‌شت هه‌یه و زیاد له‌وه‌ش، واته: دیتنی رووی پی‌رۆزی خوای میهره‌بان و ته‌ماشاکردنی!).

مه‌به‌ست له (الحسنی) به‌ه‌شته، هه‌روه‌ها مه‌به‌ست (الزیاده) خۆش لی‌بینینی ته‌ماشای روخساری خوای گه‌وره له به‌ه‌شته‌دا.

په حمه تي خوا له و كه سه ي كه فه رمويه تي:

النفس تبكى على الدنيا وقد علمت	أن السلامة فيها ترك ما فيها
لا دار للمرء بعد الموت يسكنها	إلا التي كان قبل الموت يبنها
فإن بناها بخير طاب مسكنها	وإن بناها بشر خاب بانيها
أموالنا لذوى الميراث تجمعا	ودورنا لخراب اليوم نبيها
وكم من مدائن فى الآفاق قد بنيت	أمست خراباً وأفنى الموت اهليها
أين الملوك؟ التي كانت مسلطنة	حتى سقاها بكأس الموت ساقياها
إن المكارم أخلاق مطهرة	الدين أولها والعقل ثانيها والعلم ثالثها
والحلم رابعها والجود	خامسها والفضل باقياها
لا تـركـنن إلى الدنيا	فالموت لاشك يفينا ويفنيها
واعمل لدار غد رضوان خازنها	والجار أحمد والرحمن ناشيها
قصورها ذهب والمسك طينتها	والزعفران حشيش نابت فيها
أنهارها لبن مصفى ومن عسل	والخمر يجرى رحيقا فى مجاريها
والطير تجرى على الأغصان عاكفة	تسبح الله جيرا فى مغانيها
فمن يشتري الدار فى الفردوس	يعمرها بركة فى ظلام الليل يحييها

واته: نه فسه كه م بۆ دونيا ده گري و باش ده زاني كه بيويه ي تاييدا واز هيئانه له وه ي كه تيايدايه، بۆ هيچ كه س له پاش مردن هيچ خانويه ك نيه تيايدا نيشته جي بي ته نها نه وه نه بيت كه له پيش مردني بنياتي ناوه، نه گه ر به چاكه دروستي كرده نه وا جيگايه كي خوشه وه نه گه ر به خراپه دروستي كرد نه وه دروستكه ره كه ي په شيمان ده بيته وه، سامانه كانمان بۆ كه س و كاري پاش خومان كوي ده كه ي نه وه خانووه كانمان بۆ كاويل كردني رۆزگار دروستي ده كه ين، چه نده ها شار له و ناسويانه دا دروستيان كرد كه چي هه موو كاويل بوون و مردنيش نه هله كه ي فه وتاند، كوان نه و پادشايانه ي كه ده سه لاتدار بوون تاكو به ده ستي ناوگير (به رداخي مردني) كرده نوشي، ريگا وشته جوانه كان پاك و ته ميز و ديارن ناين يه كه ميانه و هوش ويير دووهم و زانست سييه مه، هيمني و له سه رخويي چواره مه و به خشنده يي پيئجه مه و چاكه كاري پاشماوه كه يه تي، خوت مه ده پالي دونيا چونكه

بى گومان مردن نيمه و ئويش له ناو ده بات، بويه كار بكه بؤ ماله كهى سبه ينى، كه (رضوان) گه نجينه وانپه تى وهاوسيكه ت (أحمد) ه و (الرحمن) دروستى كرده، كوټشكه كانى ئالتونه و قور و خاكه كهى ميسكه وه گز و گياكهى زه عفرانه و تيايدا سه وز بووه، رووباره كانى شيرى پالفتن و ههنگوين و مهى وه كو شيله به رووباره كانيدا تيده په پى، وه بالنده كان له سهر لقه كانى دىن و ده چن ياد و ته سبيحاتى خوا به ئاشكرا ده كن له لانه كانياندا، كى دهيه وي مالىك بكرى له فبرده وسدا ئاوه دانى بكاته وه به ركاتيك له تاريخى شه ودا)).

جا نيمان و كردارى چاك و شوين كه وتنى پيغه مبهرى خوا هوكارن بؤ چوونه به هه شت، خواى گه وره ده فهرمويت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ۖ خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حَوْلًا ۖ﴾ (الكهف)) واته: بى گومان نه وانهى نيمان و باوه پيان هيناو كرده وهى چاكيان نه نجام دا هه ر له زوه وه باخه كانى فبرده و سمان كردو ته جى په زيرايان (۱۰۷) به هه تا هه تايش له ويدا نه ميننه وه و زيانان تييدا نه براوهيه، هه رگيز بيزار نابن و بؤ خوشيان داواى جى گوركى ناكه ن، هه رگيز پيان خوش نپه لى ده رچن (۱۰۸)).

داوا له خوا ده كه م من و ئيوه بخاته به هه شته وه و كار و كرده وه كانى من و ئيوه وه رگريت و كاره كانمان چاك بكات و ته نها له پيناوى نه ودا نه نجاميان بده ين و ئيخلاصمان پى ببه خشيت و به ش و پشكى هيج كه سيكى ترى تيا دا نه بيت هه ر خوى پشت و په نامانه تواناي به سهر هه موو شتيكدا هه يه.

وصلى الله وسلم وبارك على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين، والحمد لله رب العالمين.

تم الكتاب و ربنا محمود وله المكارم والعلا والجود

به پينووسى

أبو أحمد محمد بن حسان

ناوهړوك

- نیشانه ی په که م: ((موتې))..... ۴۳
- نیشانه ی دوهم: ((ثم فتح بیت المقدس))..... ۴۵
- نیشانه ی سیمه م: (ثم موتان یاخذ فیکم)..... ۴۶
- نیشانه ی چاره م: پیغمبره ی خواﷺ ده لیت: ((ثم أستفاضة المال حتی..... ۴۷
- نیشانه ی پیچهم: پیغمبره ی خواﷺ فرموی: ((فتنة لا یبقی..... ۵۰
- نیشانه ی شه م: پیغمبره ی خواﷺ فرموی: ((ثم تكون هدنة))..... ۵۰
- سهرمه رگی..... ۶۳
- گیان دهرچوون..... ۸۳
- تهرم (جهنازه)..... ۱۰۳
- نیشانه بچوکه کانی قیامت..... ۱۵۳
- نیشانه گه وره کان:..... ۱۶۴
- نیشانه بچوکه کان:..... ۱۶۵
- نیشانه ی په که م: رهوانه کردن و هاتنی پیغمبره ی خواﷺ..... ۱۶۵
- نیشانه ی دوهم و سیمه م و چاره م و پیچهم و شه م و حوتهم:..... ۱۶۷
- ۱- مردنی شو:..... ۱۶۸
- ۲- رزگار کردنی (بیت المقدس):..... ۱۷۱
- ۳- دهرد و نه خوښی و درم (الوباء):..... ۱۷۱
- ۴- زور بوون و فره بوونی سهره و سامان (أستفاضة المال)..... ۱۷۲
- ۵- فیتنه و ناواوه (الفتنة)..... ۱۷۵
- ۶- ریککه و تنامه په که له نیوان موسلمانان و رومه کاند (الهدنة بین..... ۱۷۵
- دهرکه و تن و بلاو بوونه وهی فیتنه (ظهور الفتن)..... ۱۷۷
- له نیشانه کانی قیامت: هه و تنان و بزرکردنی سپارده..... ۲۰۱
- به لئی خیانت ناکاریکه له ناکاره کانی دووړوویی..... ۲۱۸
- له نیشانه بچوکه کانی قیامت..... ۲۲۷
- زوربوونی کوشتن و بلاو بوونه وهی داوین پیسی و دزی..... ۲۲۷
- له نیشانه کانی قیامت..... ۲۴۷
- زوربوونی زینا و داوین پیسی..... ۲۴۷
- له نیشانه کانی قیامت..... ۲۸۳
- أن تلد الأمة ربتها..... ۲۸۳
- دهرکه و تنی خراپه کاری و بچراندنی په یوه ندی خزمایه تی..... ۳۱۱

۲۳۵	توربوونى درؤ و شاپهتې دانى به ناحق و
۲۳۵	له نيشانهكانى قيامت كهوا ئېستا توربووه و بلاو بووهتهوه: درؤكردنه
۲۳۹	* نه مجار درؤ كردن به زمانى خهلكيهوه:
۲۷۱	نزيكبوونهوهى پوزگار و كه مېوونهوهى كار و توربوونى چروكى
۲۷۱	له نيشانهكانى قيامت: نزيك بوونهوهى پوزگار
۲۹۹	سهلام كردن له كهسى ناسيار به تنها و بلاو بوونهوهى يازرگانى
۴۲۷	نزيك بوونهوهى بازارهكان و بلاو بوونهوهى سوو
۴۶۱	بهريوونهوه و نهمانى زانست و زانيارى و بلاو بوونهوهى نهقامى
۴۹۵	نيشانه گهورهكانى قيامت
۴۹۵	دهركهوتن و دهرجوونى مه سېخى ده ججال
۵۲۳	دابه زېنى پټقه مېرعىسى ^{الطيفه} و كوشتنى ده ججال
۵۵۱	دهرجوون و دهركهوتنى په نجوج و مه نجوج
۵۷۹	هه لامنې پوز له رۇژئاووه و گيانداره سه يره كه و پوچوون
۶۰۵	فووكردنى زيندووبونهوه
۶۴۱	پوزى مه حشر و ترس و سامناكى قيامت
۶۶۹	ديمه ن و يامى لټپرسينهوه و حيساب
۷۰۷	په كه م كټمه لټك داوه ريبيان له نيواندا ده كړيت
۷۲۹	په كه م شتټك په ندهكان لټپرسينهوه يان له سر ده كړيت
۷۶۱	(ته رازوو) و (سپرات)
۷۸۵	باسى به هشت و دوزخ
۸۱۱	باس و وده سقى به هشت
۸۳۹	ناوه پوك

